הלכה · שולחן ערוך · מפרשים

שלחנו של אברהם

רבי אברהם הכהן יצחקי

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

שלחנו של אברהם

רבי אברהם הכהן יצחקי

מקור הטקסט: דיקטה · רישיון: CC BY-SA 4.0

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/שלחנו-של-אברהם/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

הקדמת הרב המחבר 11
אורח חיים 13
סימן ס 13
סימן סז 14
סימן פט 14
סימן קח 15
סימן קלח 15
סימן קנח 15
סימן קנט 16
סימן קסא 20
סימן קסב 20
סימן קסז 20
סימן קסח 21
סימן קעד 21
סימן קעה 21
סימן קפח 21
סימן קצד 22
סימן רב 22
סימן רד 22
סימן רח 23
סימן רי 23
סימן ריא 23
סימן ריח 24
סימן רמו 24
סימן רמח 24
סימן רמט 25
סימן רנב 25
סימן רנג 25
סימן רנד 26
סימן רסא 26
סימן רסד 26
סימן רסה 27
סימן רסו 27
סימן רסח 27
סימן רעא 28
סימן רעג 28
סימן רעה 29
סימן רצט 29
סימן שא 29
סימן שה 29
סימן שו 31
סימן שז 32
סימן שי 32
סימן שיג 32
סימן שיד 33
סימן שטו 33
סימן שטז 33
סימן שיז 34
סימן שיח 36
סימן שיט 38
סימן שכ 39
סימן שכא 41
סימן שכג 41
סימן שכו 41
סימן שכח 42
סימן של 42
סימן שלד 43
סימן שלו 43
סימן שמ 44
סימן שמב 45
סימן שמה 45
סימן שנח 46

סימן שס 46
סימן שסא 46
סימן שסב 47
סימן שסג 47
סימן שסה 49
סימן שסו 49
סימן שסח 50
סימן שסט 50
סימן שעה 50
סימן שעט 51
סימן שפ 51
סימן שפא 52
סימן שפג 53
סימן שפז 53
סימן שפח 54
סימן שצ 55
סימן שצג 55
סימן שצד 56
סימן שצו 57
סימן שצז 58
סימן תד 58
סימן תה 58
סימן תח 60
סימן תט 61
סימן תיד 61
סימן תטו 61
סימן תטז 62
סימן תלד 62
סימן תלז 63
סימן תלח 64
סימן תמא 65
סימן תמו 66
סימן תמז 66
סימן תמח 70
סימן תמט 72
סימן תנ 73
סימן תנא 73
סימן תנב 74
סימן תנג 74
סימן תנד 75
סימן תנה 75
סימן תנו 75
סימן תנט 76
סימן תסג 76
סימן תסו 76
סימן תסז 77
סימן תעא 80
סימן תצ 81
סימן תצה 81
סימן תצז 82
סימן תצח 83
סימן תצט 85
סימן תקז 86
סימן תקיג 86
סימן תקטו 86
סימן תקנד 87
סימן תקעה 87
סימן תקפה 87
סימן תקפו 87
סימן תרח 88
סימן תריא 89
סימן תריב 90
סימן תריח 90
סימן תריט 91

סימן תרל 91
סימן תרלג 91
סימן תרלט 91
סימן תרמ 92
סימן תרמא 92
סימן תרמו 92
סימן תרנא 93
סימן תרנב 93
סימן תרנה 93
סימן תרסה 94
סימן תרפו 94
סימן תרפח 94
סימן תרצא 96
סימן תרצב 96
סימן תרצד 97
סימן תרצה 97
סימן תרצו 98
יורה דעה 99
סימן א 99
סימן ב 104
סימן ג 111
סימן ד 112
סימן ה 118
סימן ו 118
סימן ח 121
סימן י 121
סימן יא 122
סימן יג 124
סימן יד 124
סימן טו 125
סימן יח 126
סימן יט 129
סימן כ 129
סימן כא 131
סימן כב 137
סימן כג 138
סימן כד 138
סימן כה 142
סימן כו 142
סימן כז 143
סימן כח 145
סימן כט 147
סימן ל 149
סימן לא 149
סימן לג 150
סימן לד 155
סימן לה 155
סימן לו 158
סימן לט 161
סימן מ 163
סימן מא 165
סימן מב 168
סימן מג 173
סימן מד 175
סימן מה 179
סימן מו 180
סימן מח 182
סימן מט 183
סימן נ 184
סימן נג 185
סימן נד 187
סימן נה 189
סימן נו 192
סימן נז 192

סימן נח 196
סימן ס 197
סימן סא 198
סימן סב 201
סימן סג 204
סימן סד 206
סימן סו 206
סימן סז 206
סימן סח 207
סימן סט 207
סימן ע 216
סימן עא 216
סימן עב 216
סימן עג 218
סימן עד 220
סימן עה 220
סימן עו 221
סימן פא 222
סימן פג 225
סימן פד 225
סימן פו 229
סימן צ 229
סימן צב 230
סימן צג 232
סימן צד 233
סימן צה 235
סימן צח 236
סימן צט 238
סימן ק 239
סימן קא 240
סימן קג 242
סימן קה 246
סימן קו 250
סימן קז 250
סימן קח 252
סימן קי 252
סימן קיב 260
סימן קיג 262
סימן קיד 263
סימן קטו 263
סימן קיז 263
סימן קיח 265
סימן קיט 267
סימן קכ 269
סימן קכא 269
סימן קכב 269
סימן קכג 270
סימן קכד 270
סימן קכז 271
סימן קכח 274
סימן קכט 274
סימן קלב 275
סימן קלו 276
סימן קלט 276
סימן קמח 277
סימן קנא 277
סימן קנט 277
סימן קס 280
סימן קסא 287
סימן קסב 292
סימן קסג 293
סימן קסד 295
סימן קסו 296
סימן קסט 298

סימן קע 303
סימן קעב 304
סימן קעג 307
סימן קעד 310
סימן קעה 311
סימן קעו 312
סימן קעז 313
סימן קפב 321
סימן קפח 321
סימן קצב 321
סימן קצג 322
סימן קצד 322
סימן קצה 322
סימן רא 322
סימן רג 322
סימן רד 323
סימן רח 324
סימן רי 325
סימן ריא 326
סימן ריד 326
סימן רטו 326
סימן רטז 327
סימן ריז 329
סימן ריט 329
סימן רכ 330
סימן רכא 331
סימן רכח 331
סימן רכט 334
סימן רל 337
סימן רלב 337
סימן רלד 339
סימן רלו 346
סימן רלח 346
סימן רלט 348
סימן רמט 349
סימן רנח 350
סימן רעב 350
סימן רעה 350
סימן רעו 350
סימן רפו 351
סימן רפח 351
סימן רצב 352
סימן רצג 352
סימן שה 353
סימן שו 354
סימן שטז 354
סימן שכד 354
סימן שלט 355
סימן שמא 355
סימן שסט 356
סימן שע 359
סימן שעא 360
סימן שעב 362
סימן שעג 364
סימן שעד 367
סימן שעה 367
סימן שצו 367
סימן שצט 367
סימן תב 367
אבן העזר 368
סימן א 368
סימן ד 371
סימן ה 371
סימן ו 372

סימן יא 372
סימן יג 373
סימן טו 373
סימן יז 374
סימן כח 385
סימן מ 388
סימן מד 388
סימן מז 389
סימן נ 389
סימן נב 390
סימן נה 390
סימן נט 391
סימן סא 391
סימן סב 392
סימן סו 392
סימן עז 392
סימן פה 393
סימן פח 393
סימן צג 394
סימן צו 394
סימן צח 394
סימן ק 395
סימן קז 399
סימן קיג 399
סימן קיד 400
סימן קטו 401
סימן קיז 401
סימן קיח 401
סימן קיט 402
סימן קכ 402
סימן קכא 403
סימן קכב 403
סימן קכד 404
סימן קכה 404
סימן קכו 404
סימן קכז 405
סימן קכח 405
סימן קכט 406
סימן קל 409
סימן קלד 409
סימן קלז 409
סימן קלט 410
סימן קמ 411
סימן קמא 411
סימן קמב 413
סימן קמג 414
סימן קמד 414
סימן קמה 415
סימן קמח 416
סימן קנד 416
סימן קנה 417
סימן קנט 417
סימן קס 418
סימן קסג 419
סימן קסה 419
סימן קסו 419
סימן קסז 420
סימן קסח 420
סימן קסט 421
סימן קע 422
סימן קעד 424
סימן קעו 425
חושן משפט 425
סימן א 425

סימן ו 425
סימן ז 426
סימן יב 427
סימן כח 427
סימן כט 428
סימן לג 430
סימן לד 431
סימן לו 431
סימן לז 433
סימן לח 433
סימן לט 434
סימן מו 434
סימן נא 435
סימן נה 435
סימן נו 436
סימן נח 436
סימן ס 436
סימן סב 437
סימן סו 438
סימן סח 440
סימן סט 440
סימן עא 441
סימן עב 442
סימן עג 446
סימן עה 447
סימן עו 449
סימן עז 449
סימן עח 451
סימן עט 454
סימן פ 456
סימן פא 457
סימן פב 458
סימן פד 460
סימן פז 460
סימן פח 461
סימן צא 461
סימן צב 461
סימן צג 462
סימן צו 463
סימן צז 463
סימן צט 463
סימן ק 463
סימן קא 463
סימן קג 464
סימן קד 465
סימן קז 465
סימן קח 466
סימן קי 467
סימן קיא 468
סימן קיז 468
סימן קכב 469
סימן קכו 469
סימן קכט 469
סימן קלב 470
סימן קמ 470
סימן קנג 470
סימן קנד 470
סימן קנה 471
סימן קעא 471
סימן קעב 471
סימן קעד 472
סימן קעה 472
סימן קעו 475
סימן קפג 476

סימן קפה 476
סימן קצא 477
סימן קצח 477
סימן קצט 477
סימן ר 478
סימן רג 478
סימן רד 479
סימן רה 479
סימן רו 480
סימן רז 480
סימן רט 481
סימן ריב 482
סימן רכ 483
סימן רכב 484
סימן רכז 484
סימן רלב 487
סימן רלד 488
סימן רלה 489
סימן רמה 489
סימן רמח 489
סימן רנ 490
סימן רסד 491
סימן רסט 491
סימן רעה 492
סימן רעז 492
סימן רעח 493
סימן רעט 493
סימן רפג 493
סימן רפח 494
סימן רצ 494
סימן רצא 494
סימן שו 495
סימן שי 495
סימן שיב 495
סימן שטז 496
סימן שיז 496
סימן שלב 497
סימן שלט 497
סימן שמח 497
סימן שנו 497
סימן שסב 498
סימן שסג 499
סימן תח 499
לוח הטעיות והשמטות ספר שלחנו של אברהם 499

הקדמת הרב המחבר

שלחן הזהב מבנין אב. הנצב אחר הלהב. אינו אלא שרף עיר וקדיש מן שמיא איזן וחקר ותיקן פתורא דדהבא. שלחן לישראל אשר הזהב שבא. וערך עליה אספרמקי ומגדי פרי מהללים הלולים טובא. לקרוא לצ'בויים סו'בו אתיו לאכול פריה וטובה. טעמו וראו כי טוב ייני עם חלבי כוסי רויה מאן ריש סדרא אבי התעודה. רבן של כל בני הגולה לכל בני ישראל. היה עיני העדה. מרן מהריק"א זלה"ה לא יערכנו כלי זהב אצעדה. ויצבור יוסף בר עבד לחם רב הכל מתוקן לסעודה. לקרוא לדתן מאן בעי פירות גינוסר ייתי וייכול הרי **שלחן שלחן** מלכים לא תחסר כל בה. דכיילין ליה מטעמים כאשר אהב כקבא רבא. העדות והחקים דינא זוטא ודינא רבא. לימד אמרי דעת את העם חכמה ותושיה. המלמדנו ארחות חיים גם הוא יורה דעה. והוציא את האבן ה"ן עוזר לחכימין ומנדעא. חש'ן ישועות משפטי האלהים ר' נטע נטיעה. דלה מים מבורות עמוקים הפליא עצה הגדיל תושיה. ויעל יוסף בטורי רמאי טור מלכא ויבן לו בית ארזים כל הבא אל הבית ביתה יוסף מחייב אדם לברוכי ברוך חכם הרזים. יוסף צפנת פענח דמטמרן ליה גליין צו'בר הרזי'ם. וילקט יוסף כל האמור בפרשה מפי סופרים ומפי ספרים ויפקרהו על ביתו הבית והעליה. ויצו לאשר על ביתו שימו לחם על השלחן הטהור והוא יתן מעדני ושלחנו בתוך הבית במסירת המפתח לך חזק וקנה. היה נותן בהם סימנים ואגמריה כסימניה. לדעת מה יעשה אחר חכם כאילה ביבנה. כי יהיה ריב לעיוני בדיניה. ונבון תחבולות יקנה. בין דין לדין בין דם לדם ספיר ושליא ושאינו יודע לשאל הוא יהיה לו לפה וידבר אליו זה ה**שלחן שלחן** הטהור מטהרו של מש'בח. המשיח אלמים והמפענח. מאיר עיני חכמים לשמש שם עשה ירח. כל העם ילכו לאורו שהלכה כמותו בכל מקום יחיד בדורו היה. ותורה יבקשו מפיהו כי מכנפי רבנן שלחנם לפניהם יהיה ערוך כולו שאנן. וירו המורים משם הוראה יוצאה כוותיה ובטעמיה סברי מרנן. הדור קבלוה הוראותיו בקרב ישראל אפילו מאגמוניא לאגמוניא הכי עבדי רבנן. דור ודורשיו אלה ראשי משלחן גבוה קזכו זכיה דרבנן. זכי לנפשיה לעולם יסדר אדם שלחנו שגור יהיה לאכול לשבעה לחם אשה ויעשו כל חכם לב זר זהב מסגרתו ומעטרא ליה תגא ארישיה וראשו מגי'ה. עוד יוסף תוספת דרבנן חירושי סופרים שנאמרו בעליה. היד כותבת סביב לשלחנם כל מילתא דמתאמרה. זמנין דמשכחת שקיל וטרי את מקורה הערה. מאריך על שלחנו ומהדר ליה בפלפוליה קולע אל השערה. עד שמגיע לפרפרת בקנוח סעודה מביא דורון מנחה טהורה. אסף איש טהור המורם מדברי דפוס האחרונים משם המורה. כל מי שמתנדב אשכול או גרגיר תלי ליה כיפי בגפן פוריה. לא פסק משלחנם לא שנו'ן

ולא חז'רת הכל צפוי לפניהם שנתלו המאורות נוכח השלחן **שלחן** לחם פנים לפני תמיד חזון הרביתי. את אשר הקרה ה' לפני הנה הבאתי. כל דבר שנתחדש כתבית אפנקסי כי יראתי. כי גדל של"ה דילמא אשתלאי שהשכחה מצויה אמרתי יכתבון מלי וארא והנה עלה קונטריס שלם על ד' שלחנות ראו קראתי בשם **שלחנו של אברהם** לי לשמי ידענא בנפשאי לא נכחד עצמי שלחני הזה אינו רומה לשלחנם של מלכים אין כל לאמר לאחרים לחמו בלחמו דמיתי היות שלחני כחנוני ע"מ שאין לכם עלי אלא פת וקטנית בא ואכול עמי לחם ששונין עליו מילי קטני הא לחמא עניא אין דרך שלחני לא'רוך שלחן במד'בר אהדורי אפתחו אצל כל פנה. אך בזאת כל הנוגע באותו פרס להבין אמרי בינה. זו הלכה איתמר משמא דמרא איזה פוסק ראשון או אחרון והאלהים אינה כמה גדולים דברי חכמים מבני עליה אמרתי אלקטה נא באומרים את אשר עדן לא היה לא בא אל.

שלחן שלחן אשר לפני ה' יערוך אותו לשלמה אלהים הלא זה הוד בחירי רצתה נפשי. כלו מחמדים ופריו מתוק יערי עם דבשי אור זרוח מזרח קאתי לבית השמשי מע' הגביר הח"ון שר לו נאמר אוהב התורה ולומדיה רצ"ו חזרן במצות כמה"ר **שלמה שמאמה** הי"ו ברא כרעא דאבוה בן לעזריה הגביר המרומם המ"ון מוצנע שר וגדול אחינו שאר בשרינו רצ"ו דחיל ורחים ומוקיר רבנן כמה"ר **נתן שמאמה** ז"ל אשר נרבה רוחו אותו ויתן שלמה את הכסף לקרבה אל המלאכה למען דפוס את ס' התורה הזה למנוחת אשתו הצדקת **שמחה** קרו לה להיות נ"ר על ראשה. הנה שכרו אתו ופעולתו. הון ועושר בביתו. פריו יתן בעתו. יראה זרע ברוכי ה' כתואר בני המלך אתיא מבי'ניא ויגש **אברהם** ויאמר הגשה לתפלה אקדם ה' אם תגאל גאל איש ישראל המוכה מכה רבה ונקלה על הראש שתים פצע וחבורה מצה עוכל בעוכלא. ליתי בר נפלי אדם המעלה מציל עני מחזק וזרועו מושלה נדחי ישראל יכנס הגיורת והשבויה ותרא אויבתי ן' האמה ותכסה בושתה ופגמה. אז יאמרו בגוים ישראל נוסע ביד רמה. נגד צוררי תערוך לפני **שלחן** ממני יצאו הדברים צעיר המחבר הקטן לפי קטנו. פורש מפה על השלחן בכל אות נפשו בהתחננו. כ"וח פה עו"ב:

תונס יע"א בין כסא לעשור זחלתי ואירא מהדר גאונו. כאן שנ'ה **עננ באמת** ישעך כאשר ישא איש את בנו הכפוף כאגמון ראשו ורובו ושלחנו לעמוד לשרת ולכהן ע"ה **אברהם הכהן** ס"ט בלא"א כמהר"ר **יצחק חי הכהן יצחקי** ז"ל

ספר שלחנו של אברהם

אורח חיים

סימן ס

דין ד' וי"א שצריכות כוונה וכן הלכה המ"צ ח"ב סי' ס"ב הקשה ע"ד הרא"ש בפ"ק דברכות די"א דנר' מדבריו דס"ל מצות אצ"כ היפך ממ"ש בכ"מ וכ' דס"ל להרא"ש דיש לחלק בין מצות דאורייתא למצות דרבנן דמצות דאורייתא צ"כ ומצות דרבנן אצ"כ והביאו המג"א ע"ש וכן הוכיח הב"ח בסי' תע"ה מדברי הרא"ש בר"ה ע"ש וכ"כ הפר"ח כסי' תפ"ט לדעת מרן בש"ע ע"ש אבל מדברי התוס' בפ' ע"פ דקט"ו ע"א בד"ה מתקיף מוכח דס"ל דאפי' במצות דרבנן צ"כ שכ' דקי"ל מצ"כ כר"ח וכסתמא דתלמודא שם מדהוצרך לפ' כר"ח דלא כאבוה דשמואל דאמר כפאו ואכל מצה יצא ע"ש הרי דאפי' במרור בז"הז דרבנן ס"ל. מצ"כ וק' ע"ד המ"צ בדעת הרא"ש מה יענה לקושי' התוס' אמאי הוצרך הגמ' לפ' כר"ח הא כבר יצא י"ח מרור והיכי תיסק אדעתין שיברך אח"כ וי"ל דס"ל להרא"ש כמ"ש הג"א בפ"ק דחולין ובפ"ק דברכות דמ"ש כל המצות מברך עליהם עובר לעשייתן היינו לכתחילה אבל אם לא בירך עו"ל מברך אח"כ ומהני למה שכבר אכל דלא כס' הרמב"ם בפי"א מה' ברכות ע"ש וא"כ י"ל דאפי' שכבר יצא י"ח מרור יכול לברך על מה שאכל ועיין לה' פלתי סי' י"ט שהוכיח מדברי התוס' הללו דס"ל כהר"מ דלא כהג"א וכן ראיתי לה' שאגת אריה סי' כ"ו שהוכיח כדעת הג"א ממ"ש רוב הפו' דמצות אצ"כ גבי אכילה היפך ממה שנר' מסוגיא דפסחים הלזו אלא ע"כ דס"ל דיכול לברך אח"כ ע"ש ובשיירי כנ"הג סי' תל"ב כ' דמ"ש הג"א דיברך אח"כ היינו כל שהתחיל. ועדין לא גמר המצוה אבל אם גמרה מודה דאינו מברך אח"כ ע"ש ותמהני דא"כ אפי' בברכת הנהנין דינא הכי דכל עוד שלא גמר מברך והג"א שם מחלק בין ברכת המצות לברכת הנהנין ע"ש אלא ע"כ דבברכת המצות אפי' גמרה מברך לדעת הג"א ועיין להט"ז סי' קנ"ח סקי"ב ונר' שזה דעת מהר"ש שהביא המג"א סי' רס"ג סקי"א גבי הדלקת נר שבת ול"ק מ"ש עליו המג"א שם ומיהו ק' ע"ד המ"צ דמדברי הרא"ש בפ"ק דברכות גבי נקט כסא דשיכרא נר' דאפי' במצות דרבנן צ"כ ע"ש בראיותיו ועוד דנראה ברור דגם לדעת הג"א בעי' שיברך אח"כ תכף בלי שום הפסק וכמו שכן הוא לדעת הר"מ ברבר שצריך לברך אח"כ כגון ס' טרפה שיברך על השחי' אחר שיבדוק דבעי' שלא יהיה שום הפסק כמ"ש רמ"א כהג"הה בי"ד סי' י"ט ע"ש וזוהי שק' ע"ד הש"א דנר' מסוף דבריו שם דדברי מור"ם בהגה"ה שם אזלי בשי' הג"א ע"ש דמתבאר להדיא דבעי' שלא יפסיק בנתים וא"כ אכתי ק' לדעת רוב הפו' דמצות אצ"כ מסוגיא דפסחים הלזו שהרי הפסק רב יש בין טיבול א' לטיבול ב' ועו"ק מסוגיא הלזו לדעת הר"מ בפ"ו מה'

ח"ומ דפ' כפאו ואכל מצה יצא וע"ש לה"ה ובה' ברכות פ' דאינו מברך אחר העשייה וא"כ קשיא מסוגיא דפסחים הלזו אמאי הוצרך לפ' כר"ח וכמ"ש התוס' ע"כ נ"ל דמ"ש ר"ח אחר שמילא כריסו וכו' ומה שהוצרך הגמ' לפ' כר"ח משום דנ"מ אפי' אם כוין שלא לצאת דלכ"ע אינו יוצא י"ח בע"כ כמ"ש התוס' בסוכה דט"ל וא"ש גם דברי המ"צ אבל דעת הרא"ה הביאו מרן בב"י סי' תקפ"ט דא דאפי' מכוין שלא לצאת יוצא בע"כ וכנ"ל מגמ' ר"פ המוצא תפילין דצ"ה דאמרינן ת"ק ס"ל מצות אצ"כ ואי איתא יכוין שלא לצאת ויוציא. יותר מזוג זוג מיהו י"ל כיון דסתם בני אדם אין בקיאין לא שייך לכוין שלא לצאת כמ"ש התוס' שם בסוכה דט"ל לישב ההיא דסוף פירקא ע"ש לא פלוג רבנן ועמ"ש בזה בספרי הקטן משמרות כהונה בחולין דל"א ע"א עש"ב והמג"א סי' תפ"ט סק"ז כ' דמרן אזיל לשי' מצ"כ וא"כ יאמר אין אני מכוין ע"ש ולפמ"ש כאן לחלק בין דאוריתא לדרבנן הול"ל יכוין שלא לצאת דהא ספירה בז"הז דרבנן לדעת רוב הפו' כמ"ש מרן בב"י והביאו המג"א שם סק"ד וע"ש בסק"ח ועיין להפר"ח כאן ובסי' תע"ה:

סימן סז

דין ח' ס' קרא ק"ש עיין להמג"א ועיין למהר"ש חיון בתשו' סי' ע"ב:

סימן פט

דין א' שגג או עבר כ"ה ל' הר"מ וכ' מרן בב"י דלדעתו אפי' עבר במזיד ולא התפלל קודם ד' שעות מתפלל אחר ד' שעות עד חצות ע"ש אבל מדברי התוס' בר"פ תפלת השחר בד"ה אבע"ל עד ועד בכלל נר' להדיא דאם עבר במזיד אינו מתפלל אחר ד' שעות ואמרי' עכר יומו בטל קרבנו כמו אם במזיד לא התפלל עד שהגיע זמן תפלת המנחה ע"ש ומהרש"א בריש ההוא פרקא אהא דפריך כגמ' עד חצות ותו לא והאר"י טעה ולא התפלל שחרית מתפלל מנחה שתים דקשה נוקמא למתני' במזיד דאינו מתפלל מנחה ב' אבל קודם חצות אפי' במזיד מתפלל ע"ש ולדעת הר"מ לק"מ דאי הוה משני הכי הוה משמע דלר"י דפליג ואמר עד ד' שעות אם ביטל במזיד לא יתפלל אחר ד' שעות והא ליתא דאפי' לר"י יכול להתפלל עד חצות וע"כ משני הגמ' דעד חצות שכר תפלה בזמנה יהיב ליה והיינו דאיכא. בין ר"י לרבנן ואפי' לדעת. התוס' י"ל קושי' מהרש"א דלא כ' התוס' דאם עבר במזיד לא יתפלל אחר ד' שעות אלא למסקנא דהפסיד שכר תפלה בזמנה אבל לס"ד דגמ' ס"ל דמאי דאמר ר"י מתפלל מנחה שתים ולא הפסיד שכר תפלה בזמנה וכיון דלא הפסיד כלום לא קנסו ואפי' במזיד מתפלל מנחה ב':

סימן קח

דין ח' מפני שסבור וכו' הנ"י בפ"ב דקמא גבי ץ אשו משו' חציו למד מדברי הרמ"ק שכ' לחלק בין אשו דמחייב בד' דברים למ"ד משום חציו בין הא דאמרי' בסוף ההוא פרקא נתכוון לזרוק ב' וזרק ד' דפטור מד' דברים דמדבריו יש ללמוד דמי שעדיין לא התפלל וסבור שעדין ישאר זמן וכו' דמתפלל ערבות ב' וכ' הנ"י מיהו גבי תפלה נר' דהוי פושע כיון שאמרו חז"ל לא יעמוד לפני הספר סמוך למנחה הוי פושע ע"ש ומרן פ' כדבריו הראשונים. ונר' דה"ה כשהיה סבור שאותו עת שהוא עומד בו עוד היום גדול ונמצא שטעה באותו עת עצמו דקושטא דלא נשאר זמן דהוי אנוס ומתפלל ב' דאע"ג דל"ד לנתכוון לזרוק ב' וזרק ד' מ"מ דמי לנתכוון לזרוק ב' ונמצא שהוא ד' דפליגי אביי ורבא וקי"ל כרבא דגם בזה פטור דהוי אונס וע"ש בתוס' בס"ב דקמא ע"ש:

דין י"ח מתפלל במ"ש שתים אם שכח רצה בב"המ שחרית ולא נזכר עד שחשיכה ועדין לא נתעכל המזון אינו חוזר ומברך ב"המ לכ"ע ול"ד לתפלה ה' בשמים ראש סי' פ"ז ע"ש וכ"נ ברור לדעת מרן בש"ע שב' דמתפלל אותה בתורת נדבה וא"כ בב"המ ודאי לא יחזור ויברך:

סימן קלח

ולא יתחיל בפ' וכו' בפ' פנחס בקריאת הג' דמנחת שבת וב' וה' יש פסקא באמצע פסוק נ"ל דחצי הפסוק מצ"ט לב' פסוקים שאחריו לענין זה דאין מתחילין בפ' בפחות מג' פסוקים וראיה לזה מגמ' בס"פ בני העיר דפליגי רב ושמואל בפ' של ר"ת ושמואל ס"ל פוסק הפ' לשנים הרי דמהני חצי הפסוק לכל מילי ואפי' רב ל"פ עליה אלא מטעמא דאין יכול לפסוק פסוקא דלא פסקיה מרע"ה כנ"ל:

סימן קנח

דין ב' פחות מכביצה יטול ולא יברך כ"כ מרן בב"י משם הרוקח וביאר טעמו דמספק"ל כיון דלאו בר קבולי טומאה א"ד לא פלוג רבנן ע"ש משמע דאי בד קבולי טומאה יטול ויברך ומדברי התוס' בסוכה בפ' הישן דכ"ו ע"ב בד"ה נטלו משמע דאפי' אי כ"ש מקבל טומאה לא גזרו רבנן לאצרוכי נטילה גבי חולין אלא בכביצה שהוא דרך אכילה וגם מטמא אחרים והוא ממ"ש אפירש"י דנטלו במפה משום נקיות ולא נהירא דהא ר"צ כהן הוה ואוכל על טהרת תרומה וכ' עושה ג' בתרומה דאפי' כ"ש מקבל טומאה ע"כ משמע דוקא דאוכל עט"ת הא חולין דעלמא. א"צ נטילה דאי איתא דחולין בעלמא צריך נטי' ל"ל טעמא דאוכל עט"ת הא מדינא צריך נטילה אלא דהקילו במפה לאוכלי תרומה והגמ' בסו"פ אין דורשין דפריך אמתני' דנוטלין ידים לחולין ממתניתין דהתרומה והבכורים

טעונים נטי' אבל. לא במעשר ולא משני דבפחות מכביצה מירי דבחולין א"צ נטילה משום דא"כ אפי' נטילה לא בעי דבמפה סגי כההוא דר"צ אלא ע"כ בכביצה מירי דבעי נטילה גם בתרומה כדאי' בגמ' שם בסוכה וע"ש בתוס' ומעתה אפי' אי ס"ל להרוקח אוכל בכ"ש מקבל טומאה מ"מ י"ל דמספק"ל אי גזרו נטי' בפחות מכביצה כיון דמקבל טומאה א"ד לא גזרו אלא בכביצה שהוא דרך אכילה ומטמא אחרים ויפה פ' מרן בש"ע כס' הרוקח אעפ"י שרבו הסו' דאוכל כ"ש מקבל טו' וה' דברי אמת בקו' דצ"ז ע"ב תמה על ד"ז למה לא יברך כיון שרוב הפו' ס"ל דמקבל טו' בכ"ש זולתי דעת הרשב"א ע"ש ונעלם ממנו דברי התוס' הללו גם נעלם ממנו דהרז"ה בפ' המצניע דצ"א גבי בעיא דזרק ככר של תרומה לבית ס"ל כס' הרשב"א דמקבל טו' בכ"ש:

דין ד' ששמן וכו' מרן בב"י העתיק שמן זית משמע דשאר שמנים לא הוו משקין ועיין לה' ד"א בקו' דצ"ז ע"ב דמישב עפי"ז מתני' דפ"ג דט"י משנה ה' ועיין במתני' דפ"ו דמכשירין מ"ד ולהחז"ון שם:

כתב הר"מ בפט"ז מה' ט"א דין ד' אם נתערבו מים כ"ש עם שאר משקין הוו הכל משקין ומכשירין ומטמאין ואם נתערב דבש או חלב עם שאר משקין הולכין אחר הרוב והראב"ד השיג מהתוס' והא"ר כ' דסמך על התוס' שמצא דקתני ראב"י אומר ציר שנפל לתוכו מים כ"ש טמא ודבש וחלב הולכין אחר הרוב ונתישב לו ע"פ דין הציר שכ' הר"מ בתחילה ע"ש ותמהני דתוס' הלזו שמצא הובאה בגמ' בבכורות דכ"ג ובמתני' שם ואמרי' עלה בגמ' ז"א מערבין מחצה בציר ע"ש מוכח להדיא דמים בעו רובא אפילו נפלו המים לפנינו ועיין למרן בכ"מ שכ' דגם הרמב"ם בהכי מירי וישב סיבא דברייתא ע"ש מיהו מדין נתערב מים כ"ש עם שאר משקין לא משמע כן:.

סימן קנט

דין ב' אבל אם נוטלין דרך הנקב שרי כיון שמחזיק וכו' כ"ד הרא"ש והטור אבל הסמ"ג והסמ"ק ס"ל דדוקא. במוציא משקה אבל בכ"מ נפסל הכלי והת"ד נסתפק כדעת הר"מ ומרן בב"י ובכ"מ בפ"ו מה"ב דין י"א כ' בפשי' בדעת הר"מ דבנשאר מחזיק רביעית אפילו בכ"מ עדין מקבל טו' דלא גרע משבר הכלי ע"ש. ותמהני דמגמ' ס"פ המצניע נר' דלענין טו' נטהר הכלי אפילו נשאר למטה מחזיק רביעית דאי' התם מודה ר"ש בניקב כדי טהרתו ופריך ע"ז ומסיק אלא אי איתמר הכי איתמר ומודה ר"ש בניקב למטה מרביעית מוכח להדיא דבכדי טהרתו דקאמר מעיקרא היינו למעלה מרביעית ודוחק לחלק בין מיוחד לאוכלין דשיעורו בזיתים לבין מיוחד למשקין וגם אין זה ענין לשבר כלי די"ל בין כלי שניקב לשבר כלי דכה"ג חילקו התוס' בסו"פ המצניע גבי גסטרא ע"ש. והנה

התוס' שם בד"ה צ"פ כ' בשם ר"י דרבא דבעי רובא בצ"פ בניקב למעלה מרביעית מיירי ע"ש וא"כ כיון דמימרא דרבא בהכי. מיירי א"כ מאי דאמר נמי רבא בכ"מ מיירי נמי בניקב למעלה מרביעית ומשמע דבניקב למטה נמי לענין טו' דינו שוה לניקב למעלה מדכ' לענין צ"פ למטה דינו בכ"מ ור"ל כמו לענין טו' וכן ראיתי למרן. בב"י סי' ר"א בשם התוס' דפ' המצניע דלמטה מרביעית בעי' כ"מ ע"ש שכ"ב לישב מ"ש התוס' בתמורה די"ב לישנא דכ"מ ונ"ל דר"ל דמדלא כ' התוס' שם בניקב בשוליו דלא בעי' כ"מ משמע דס"ל דלמטה נמי בעי' כ"מ כס' התוס' בפ' המצניע ומ"מ סדעת. הסמ"ק צ"ל דס"ל בניקב למטה בעי' כ"מ כס' התוס' אבל בניקב למעלה ס"ל אפילו בכ"מ לא מיפסל דלא כס' התוס' בזה דלדברי התוס' למטה ולמעלה דין אחד להם לענין טו' כנ"ל ול"ש זמ"ש ע"ד הסמ"ק ה' עצי אלמוגים סוף ד"ז ע"ש:

דין ה' כלי שתחילת תיקונו כך וכו' הרא"ש הוכיח ד"ז ממתני' דטיטרוס דקי"ל כר' דמטמא משום דתחילת תיקונו כך ולפמ"ש הר"ש שם משם הערוך והראב"ד ז"ל בפי"ח דמיירי בנקבים שלמטה הם כמלא מחט אין ראיה משם דהתם מיירי בפחות מכ"מ ולפ"ז נר' דפלוגתא דתנאי גבי טיטרוס תליא בפלוגתא דתנאי בתוס' שהביא בפ"ד דמקוואות מ"ה דראב"י ס"ל דלמטה בשוליה אפילו ניקב כמלא מחט נפסל הכלי ות"ק ס"ל דאפילו בשוליה בעי' שיעורא בשפופרת הנוד גבי מקוה ע"ש איברא דבדברי הר"ש במתני' דטיטרוס יש בו מן הקושי שאחר שהביא דברי הערוך דבמלא מחט מיירי סמוך ונראה כ' לישנא דכ"מ וביותר ק' בדברי הרע"ב ע"ש ומכח זה נר' דמלא מחט וכ"מ חד שיעורא הוא מיהו לפ"ז ל"ק מ"ש מרן בב"י בי"ד סימן ר"א ע"ד התוס' דתמורה שהבאתי לעיל ועיין בנדה דמ"ט ומ"מ ד"ז דטיטרוס אם נקוב בכ"מ מידי פלוגתא לא נפקא אבל כלי שעיקר תיקונו כך לא מקבל אלא ע"י סמיכה דכשר מוסכם וכמו שהוכיח הרא"ש ממתניתין דשולי קורפיות ע"ש ומ"מ נר' דדוקא אם הוא מקבל אלא דאינו מקבל אלא ע"י סמיכה אבל כלי שתחילת תיקונו כך דיש לו נקב למטה מהפה ולמעלה מהנקב לאו בר קבלה כלל אין ליטול ממנו דרך הפה וכמ"ש הט"ז סק"ו ועיין לה' בית דוד סי' ע"ב:

כתב המג"א אם ניקב כלי ותחב בו ד"א וסתמו כשר ועיין להט"ז סי' זה בד"ה ולענין ועמ"ש בחידושי' במס' כלים בפ"ג מ"ג והחזו"ן שם נסתפק בכלי מתכות שניקב ודבקו בדבק כמו שנוהגין אם כשר לנט"י ע"ש:

דין ז' מפני שהם שאובין ב"כ הרא"ש והתוס' אבל הראב"ד בפ"ו מה"ב ס"ל דשאובים כשרין לנט"י וכ"נ דעת רש"י שכ' טעמא. דל"מ טבילה בו מפני שאין בו שיעור מקוה ע"ש מיהו י"ל שכ' טעם זה כדי לפסול אפילו שופך חוץ לצנור דאיכא המשבה ולא

פסיל אלא משום דאין בו שיעור מקוה וראיתי לה' עצי אלמוגים שהק' ע"ד הרא"ש הללו דפיסולם משום שאובין דהיכי כ' בסמוך לגי' הרי"ף באי בזיע דוולא ולפ"ז אין מטבילין בו דלא הוי חיבור דאכתי הוו שאובים דלא בטיל שם כלי ממנו אפי' כי ניקב בכ"מ דהרי אפילו לענין מקוה לדעת הרא"ש ניקב בשוליו מבטיל ליה מתורת כלי ולא הוו שאובים ואי הנקב מצדו א"כ יכול ליטול דרך הנקב כיון דיש שיעור הכלי מהנקב ולמטה לדעת הרא"ש עש"כ ול"ק די"ל דמיירי דניקב מצדו למטה משיעור רביעית דגבי מקוה בעי' בשפ"ה ובניקב למעלה מרביעית אפי' כשפ"ה לא מבטיל ליה מתורת כלי כמו שמתבאר בדברי הטור סי' ר"א והוא מהחרס שהביא הר"ש בפ"ד דמקוואות ע"פי פי' הר"ש שם ע"ש וא"כ הכא מיירי בניקב מצדו למטה משיעור רביעית דגבי מקוה בעי' כשפ"ה ושפיר כ' הרא"ש לד' הרי"ף אין מטבילין בו דלא הוי חיבור דשוה נט"י למקוה לענין זה:

דין ח' נוטל בלא ברכה עמ"ש המג"א ועיין רס"י קס"ד ולהב"ח שם:

דין י"ג ולכתחילה יתכוין הנוטל לנטילה כן דעת הר"מ והרא"ה דדוקא לכתחילה אבל הרשב"א בת"ה הוכיח מהתוס' דגם לחולין בעי' כוונה ומתני' רגל שנתלש לנגיעה דחולין מיירי אבל לאכילה בעי' כוונה וכ' הישו"ש בפ' כ"ה סי' כ"ד דסוגיא דספ"ב דחגיגה בנגיעה מיירי וכ"מ הסוגיא ע"ש ותמהני דא"כ אמאי לא מוקי בגמ' ברייתא דקתני לא נתכוון ידיו טמאות לחולין ולאכילה ולימא הא והא בחולין כאן לנגיעה באן לאכילה ועוד לפ"ד מאי פריק בגמ' ממתני' דטבל לחולין הוחזק לחולין הא מתני' מיירי לאכילה בדמוקי רישא דמתני' שם גם מ"ש הישו"ש שם לחלק בין טבילה לנטילה אין נר' כן מהסוגיא אלא דלחולין בין נטילה בין טבילה לא בעי כוונה וכ"כ הר"מ בפי"ג מה' אבות הטו' דין ב' ע"ש וכ"נ. מדברי התוס' שם בד"ה כאן לחולין שכ' כיון שנטל ידיו לחולין לא פסיל תרומה דע"כ לנגיעה דתרומה קאמרי וס"ל דמתניתין דקתני הוחזק לחולין אסור בתרומה לאכילה מיירי וכמ"ש מהרש"א שם וקאמר בגמ' לחולין ל"ב כוונה אלמא אפי' לאכילה ל"ב כוונה ולדעת הרשב"א ק' קושי' התוס' והתוס' שהביא הרשב"א י"ל דבתרומה מיירי ע"ש בדברי הר"ש במס' ידים ועיין להתוס' בפ' ע"פ דקט"ו בד"ה כל ובד"ה אסוחי ולמהרש"א שם :

דין ט"ז ושאובה שהמשיכוה כולה גם להר"מ מטבילין בו כ"כ מרן בב"י לדעת הר"מ ע"ש ועיין לה' דהרי אמת בקונט' דט"ו ע"א שאסף וקיבץ להקת נביאים כמדתו לכל רוח שחולקין עד"ז והכריח דגם דעת הרמב"ם כן דלא כפ' מרן ע"ש:

דין ב' או שחפן מהם בחפניו וכו' כ' רי"ו והובא בב"י שנר' מדברי התוס' שאפילו הדיח בהם ידיו כשרין וכ"ש אם חפן וכו' ע"ש ונר' דנתכוון ע"ד התוס' בסוטה דט"ו. ע"ב בד"ה

מה שב' וכשהוא מדיח וכו' אלמא דלא חשיבי מלאכה הדחת ידים וגריס בתחי' דבריהם אפילו אם קידש בהם שלא יצק מן הדדין דהיינו בתוכו כמ"ש מהרש"א ז"ל שם ע"ש אבל לגי' מהרש"ל ז"ל שם שיצק מן הדדין נר' דעת התוס' דדוקא שחפן מהם לחוץ כדעת הר"מ. והרשב"א ז"ל ולדעת הסו' שדוקא חפן מהם בידיו אבל אי מדיח ידיו בהם הוי בעשה בהם מלאכה מאי דקאמר. בגמ' שם מה מים שלא נעשה בהם מלאכה ע"כ צ"ל דפשיט"ל להגמ' דאין מקדשין. בתוך הכיור אלא ממנו ומאי דאיבע"ל. בגמ' כזבחים דכ"א איפשי' בגמ'. דסוטה דאל"ה כיון דבעיא היא מאי קאמר שלא נעשתה בהם מלאכה ולפ"ז מיושב שפיר דעת הסו' לעיל סי' קמ"ו דלא מהני לנט"י לשפשף ידיו בתוך הכלי דלא כדעת בעה"ג ומה יענו לראייתו דמדאיבע"ל גבי כיור משום דכתיב ממנו משמע דבעלמא מהני והב"ח בסי' קמ"ו ב' דמבע"ל. גבי כיור וה"ה לנט"י ולפי המסקנא דגבי כיור ה"ה לנט"י ע"ש. והוא תימה דהא לא נפשטה הבעיא ופי' הר"מ בספק וא"ב גבי נטי' דספק דרבנן אזלי' לקולא וכבר ראיתי שתמה עליו ובזה הע"א בסי' קנ"ט ועפי"ה י"ל דהסו' דל"מ שפשוף בתוך הכלי ס"ל דהדיח ידיו בהם הוי מלאכה וא"כ נפשטה בגמ' דסוטה דל"מ גבי כיור וה"ה לנטי' דחד דינא אית להו כמ"ש הב"ח מיהו ק"ל לדעת הכ"מ דס"ל דהדיח ידיו בהם הוי מלאכה כמ"ש מרן בב"י אמאי פ' בבעיא דכיור דאם עבד לא חילל כיון דע"כ צ"ל דנפשטה הבעיא בגמ' דסוטה דקאמר מה מים לא נעשתה בהם מלאכה דמי לא עסקי' דקידש ידיו בתוך הכיור להצד דמהני והיכי יליף רי"ש בגמ' מה מים וכו' אלא ע"כ דפשיט"ל דל"מ כ' המג"א נ"ל דאם חזרו לברייתן כשרין מגמ' דסוטה דט"ו ור"ל מדאיבע"ל התם נתאבמו והחזירן לכבשונות מהו ולא איפשי' והר"מ פ' לקולא משום דס"ל דלא פסילי אלא מדרבנן כמ"ש התוס' שם וכ"כ המש"ל וא"כ גבי נט"י דרבנן נמי אזלי' לקולא והע"א דחה ראייתו דהחזרת כבשונות שאני דפנ"ח באו לכאן כמ"ש התוס' בזבחים דצ"ו וכ"ש לדעת הר"מ דמפ"ל בחדש ונתאכם ע"י אורך הזמן דליכא אלא משום דמיחזי כישן ע"ש והוא תימה דא"כ מאי פשיט מהפשיל בהם קופתו נימא דהחזרת כבשונות שאני:

כתב המג"א איתא בגמ' דגיטין דשקל בגופן מקרי מלאכה ומשמע דבכנגדן לא הוי. מלאכה ועיין לה' ברכ"י ועמ"ש ע"ד בחידושי' מס' פרה פ"ז מ"ב ומ"ג ע"ש:

דין ח' טעם פיסול חמי טבריה מפני שהם מרים כ"כ הרי"ף והרשב"א וכ' מרן בב"י דכ"פ הרמב"ם דהטעם מפני שאין ראויין לשתיית בהמה ובב"מ כ' בדעת הר"מ שאין ראויין לשתייה מחמת חמימותן ואפי' נצטננו פסולין כיון דכבר נפסלו ע"ש וא"כ לא

נ"מ מידי בין אין ראויין מחמת מרירות לאין ראויין מחמת חמימותן ועיין בב"י מה שצדד בדעת רש"י:

דין ט' מים מלוחים כ' הרדב"ז והובא במג"א מי הים כשרין לנטי' אם מרתיחין אותם ועמ"ש ע"ז בחידושי במס' פרה פ"ח מ"ח ועיין להרב משאת משה חי"ד סי' כ' ע"ש:

דין י"ב אלא במים כ"ד הראב"ד אבל דעת רש"י דמפ' כשרין לנט"י דלא כהט"ז וכבר תמה עליו הא"ר ע"ש והע"א כ' דלא כ"כ רש"י אלא לר"א אבל לרבנן דוקא במים עש"ב וליתא דא"כ גם לבעל ה"ג י"ל כן ורש"י כ' טעמא דרב משום הפסד אוכלין וע"כ דס"ל דלא מסתבר דפליגי בתרתי:

דין י"ג שניהם טהורות אעפי' שפיחת וכו' כן דעת הרא"ש והטור אבל הר"מ פי' מאי דקתני מי רביעית לב' דוקא במים שניים אבל במים ראשונים לא ולדעתו דלא הוזכרו מים שניים אלא לתרומה א"כ האי דינא דשיורי טהרה ליתיה בחולין וק"ל מגמ' רפ"ב דגיטין גבי בעיא דאילפא דבעי אי ידים טהורות לחצאין ע"ש בגמ' וי"ל ועיין להר"ש בפ"ק דידים:

סימן קסא

דין א' חוצץ בנטילה הס"הת כ' בשם י"מ דאין חציצה בנט"י לחולין אפי' לאכילה והובא בב"י והע"ה תמה על ס' הלזו דבלא"ה הנטילה פסולה דאין המים שניים מטהרין אלא המים שע"ג היד ולא המים שע"ג דבר החוצץ כדתנן בפ"ב דידים גבי צרור וקיסם וא"כ חוזרין המים שע"ג דבר החוצץ ומטמאי הידים עש"ב ולק"מ דנ"מ אם שפך רביעית בב"א על הידים דלא נטמאו המים כמ"ש הטור סי' קס"ב גבי רטיה:

סימן קסב

דין ד' שפך מים על ידו א' וכו' כ' הישׁ"ש בפ' כ"ה סי' ל"ג היכא שנטל מים ראשונים ע"ז וע"ז ולא נטל מים שניים ושפשפם זו בזו א"צ לנגב דהידים כבר נטהרו ומים טמאים הוא שנתערבו ז"בז וסגי כשנותן עליהם מ"ש לטהרם ע"ש ומדברי הב"ח סימן קס"ה והמג"א שם סק"ג והט"ז סק"ב אין נראה כן אלא דבכל גונא צריך לנגב תחי':

סימן קסז

דין ב' אם בירך על הפת בורא מ"מ נר' קצת מדברי התוס' בברכות דף מ"ב דיצא שב' פרפרת היא פת צנומה דמברך במ"מ ואשמועי' דלא פיטר פת ע"ש משמע דוקא משום דלא חשיבי פרפרת לפטור הפת אבל אם בירך על הפת לחודיה במ"מ יצא אך מדברי מהרש"ך ח"א סי' קס"ג נר' דלא יצא שכ' דאם לא היה דעתו לאכול מפת הבאה בכסנין אלא מעט ובירך במ"מ ואח"כ נמלך לאכול הרבה א"צ לברך המוציא כיון שבמה שרוצ'

לאכול עתה לבדו אין בו שיעור קביעות סעודה משמע דאם יש במה שרוצה לאכול שיעור קביעות סעודה יברך המוציא אע"פ שכבר בירך במ"מ וכ"כ המג"א סי' קס"ח דאם יש במה שרוצה לאכול שיעור קביעות סעוד' מברך המוציא ע"ש מתבאר מזה דאם בירך ע"הפ במ"מ לא יצא וכ"כ ה' בית יאודה ח"א סי' דלא יצא כדמוכח מפת הבאה בכסנין ע"ש ואפשר דכוין למ"ש ועיין להברכ"י ולה' קול אליהו ח"א חא"ח סי' י"ב:

סימן קסח

דין יו"ד אין בו כזית אע"פי שנר' וכו' כ"ד הרא"ש והטור אבל דעת רש"י והמרדכי דאפי' בנתבשל בעי' תרתי לטיבותא אין בו כזית ואין בו תוריתא דנהמא וכדעת הר"מ לפי' מ"ש רבוותא הובאו בב"י אבל הב"י פי' בדעת הר"מ בנתבשל בעי' תרתי לגריעותא יש בו כזית ותוריתא דנהמא ותמהני דבגמ' בפ' כ"מ דל"ח ע"ב פליגי ר"מ ור"י במבושל שלא נימוח לר"מ יוצא בו י"ח מצה ולר"י אינו יוצא בו ומסיק בגמ' דטעמא דר"י. משום דבעי' טעם מצה וליכא ומשמע דמיירי אפי' לית ביה תוריתא דנהמא אלא נימוס ואי איתא דבלית תוריתא דנהמא אפי' בכזית מברכין במ"מ בלאו האי טעמא דבעי' טעם מצה אינו יוצא כיון דלא מברך המוציא כמתבאר בסוגיא הלזו דחביצה דכל שאין מברכין המוציא אינו יוצא בו י"ח מצה אלא ע"כ ביש בו כזית אפי' לית ביה תוריתא דנהמ' מברך המוציא לכ"ע וע"כ העיקר בדעת הר"מ כמ"ש רבוותא הובאו בב"י וכדעת רש"י והמרדכי דלא כפי הש"ע ועיין להמג"א סק"ל:

סימן קעד

יין פוער כל משקין כ' המרדכי בפ' כ"מ דבעי' שיהיו לפניו בשעה שבירך ע"ש נראה דלא מהני בכה"ג אתכא דבע"הב סמבי' דלא נאמר כן אלא גבי היסח הדעת בסי' קע"ט אבל בכ"הג דאפילו נתכוון בעי' שיהיו לפניו מאי מהני דעתו של בע"הב וכן בדין בירך על פירות הארץ וכוין לפטור פירות האילן דבעי' שיהיו לפניו כדאי' בסי' ר"ו ולא מהני דעתו של בע"הב כנ"ל ברור:

סימן קעה

דין ח' עמ"ש הברכ"י אות ג' ועיין להרב בית יהודה ח"א סי' נ"ג ע"ש:

סימן קפח

דין יו"ד כיון דהתחלת הסעודה כ' המג"א דאם התפלל ערבית או הבדיל אינו אומר דצה והחליצנו וע"ש להא"ר ועיין בס' בשמים ראש סימן פ"ז בהגהת ב"ד ע"ש:

סימן קצד

דין ב' אע"פי שאינו בא. המג"א הביא מחלוקת הרי"ף והרמב"ן אי ג' ברכות של כ"המז מעכבות ז"אז או לא ע"ש ועיין בס"הק משמרות כהונה בברכות ד"ק ע"ב בד"ה נשים מה שהוכחתי בזה מדברי התוס' שם ע"ש:

סימן רב

דין ה' קטנים מברך בורא פ"הע. כ"כ הטור וכ' מרן בב"י אע"פי שהרא"ש מגמגם בזה דבריו נוטין דמברך בפ"הע ע"ש ותמהני דאפילו למסקנתו בפ"הא הוא דמברך דהא מדמי להו לעלי קפריסין ולגבי בפ"הא הוא דמפלגי' בין מעשר לברכה וכ"כ הרשב"א בחי' שם דלגבי בפ"הע ערלה ומעשר וברכה שוין ע"ש שהוכיח כן מהג"מ וכ"מ לפי גי' בעל ה"ג שהביא הרא"ש והתוס' שם גבי קפריסין דכ"הג לא מברך אלא בפ"הא:

דין ו' ועל הקפריסין בפ"הא כ' המג"א דקליפה של הפרי מברך בפ"הע ול"ד לקפריסין כדתניא קליפי רמון והגרעין חייב בערלה וכ' התוס' מכאן דעל הגרעין מברך בפ"הע וא"כ ה"ה לקליפה ע"ש ותמהני דלא כ"כ התוס' אלא בגרעין משום דס"ל דדרשא דאת פריו דדרשי' הטפל לפריו אלא לקליפי רמון אבל גרעין פירא הוא ונטעי אדעתא דהכי וא"כ שאני ערלה דאיכא רבוי וכ"מ מדברי הרא"ש שכתב דקליפה דרשי' מאת פריו אבל גרעין מדחייבין בערלה אלמא פירא הוא ומכאן יש ללמוד דעל הגרעין וכו' ע"ש וכ"נ מדברי הטור גבי גרעין וכ"כ הלבוש שם גבי גרעין ועיין להא"ר סק"ו ע"כ נר' עיקר דעל הקליפות מרוקחים אינו מברך אלא בפ"הא וכ"כ הט"ז סי' ר"ד סקע"ו ולמד מדין קפריסין שו"ר לה' כ"מ ח"א סי' ס"ה שכ"כ אלא דאתי עלה מטעם דהן פירא מצד עצמן וראויין לאכילה ונטעי אינשי אדעתא דהכי ע"ש:

סימן רד

דין ה' נתן ג' מדות מים ונמצא ד' כ"ה בגמ' בפ' המוכר פירות דצ"ו לענין ברכה ובפ"ב דע"ז גבי ב' כוסות שמזגן ונתערב מוכח דיין לא בטיל אלא אחר בששה וכ' הרשב"א בת"ה דק"ן דיש לחלק בין תרומה לברכה אבל בדקמ"א כ' דוקא בשמרים דכבר ניטל כחם הוא דבעי' רמא תלת ומצא ד' אבל ביין לא בטיל אלא חד בששה חלקים וזה דעת האגור הובא בב"י שכ' יין מתבטל בששה חלקים מים ע"ש והיינו ביין ממש אבל בשמרים גמרא ערוכה היא בפ' המוכר פירות דבעי' על חד תלת ודברי מור"ם בהגה שהעתיק דברי האגור ע"ד מרן בש"ע דבשמרים מיירי צ"ע:

סימן רח

דין ב' אפילו עירב עמהם דבש הרבה וכו'. כתב הט"ז דוקא ה' מיני דגן אבל כשאר דברים אזלי' בתר רובא וכדאמרי' גבי אורז ע"ש וכ"כ המג"א סי' ר"א סקכ"ה אך מרן בב"י שם לא נחית לחילוק כמ"ש המ"א שם:

דין ט"ז דברכת היין פוטרת וכו' כ"כ הרא"ש והביאו הטור ועיין בב"י וכן ראיתי שכ"כ ה"ר יונה בפ' כ"מ גבי דברים הבאין לאחר סעודה ע"ש:

דין י"ז שאם אכל דייסא אין ב"המז פוטרתה. ד"ז הביא בב"י מהר"י אבל הרא"ש גבי דברים הבאין שלא מחמת סעודה כ' בהדיא דב"המז פוטרתה וכ"פ כס' פאר הגולה ע"ש:

סימן רי

דין א' האוכל פחות מכזית וכו' כ' המג"א אמרי' ביומא ציר שע"ג ירק מצט' וה"ה בפת השרוי במשקה או ביין וכ"מ בתוס' זבחים דק"ט ע"א ע"ש הנה התוס' שם כ' דמתני' דחמשה דברים בערלה מצט' לענין אכילה מתניא וחלב ויין מצט' בשורה פתו ביין דשיעורא כמו אכילה בכזית ע"ש ואני תמיה ע"ד טובא חדא דבקדשים היתה מצט' לאיסור לכ"ע כמו שמתבאר מהגמ' בנזיר דל"ו ע"ב ע"ש וא"כ מאי איריא חמשה דברים וצ"ל רנ"מ אם אכלן בזאח"ז דלא אמרי' ה"מל אלא באכלן בב"א כדמשני הגמ' שם אהא דתניא ל איסורי נזיר מצט' זע"ז ע"ש וא"כ הו"ל להגמ' לאקשויי ולתרץ כן אמתני' דה' דברים בלאו הך ברייתא ועוד ק' דלפ"ד דשרה פתו ביין הוי כמו אכילה ע"כ דמתניתין דנזיר דל"ד דקתני משנה א' עד שישתה רביעית רעק"א אפילו שרה פתו ל"פ ר"עק אלא אשורה פתו אבל בשתייה לחודא מודה דברביעית דאי פליג אשתייה לא הול"ל שרה פתו דהיא אכילה ובגמ' שם דל"ה מוכח דפליג ר"עק אפילו אשתייה דהוי בכזית דקאמר טעמא רר"עק דיליף שתייה מאכילה וע"ש תוס' דל"ד בד"ה נזיר וא"כ מוכח מכאן דשרה פתו ביין הוי כמו שתייה וכ"נ מדברי הר"מ בפ"ה מה' נזירות דין ה' וז"ל וכן אם שרה פתו ביין והיה רביעית מן היין בכדי אכילת פרס מן הפת ואכל כדי אכילת פרס מהפת שנמצא ששתה רביעית יין ה"ז לוקה ע"כ מוכח מכאן דאע"ג דשיעור אכילה בנזיר בכזית כמ"ש שם אם שרה פתו ביין שיעורו ברביעית דלא כהתוס' גם מ"ש המג"א דציר שע"ג בשר מצט' ולמד כן מגמ' דיומא גבי יו"הכ ליתא דשאני יו"הכ דתליא ביתובי דעתא כמ"ש רש"י כחולין דק"ך ועיין לה' בני חיי סי' ר"ד ולה' חוות יאיר סימן ק"ס ע"ש:

סימן ריא

דין ה' דוקא שעשה מהם תבשיל נר' דזה דעת רש"י שכ' זיתים ותמרים קודמין לתאנים ורמונים ולא כ' קודמין לשעורה וגפן משום דס"ל דחטה ושעורה דקרא כתבשיל מיירי

דברכתו במ"מ וברכת במ"מ קודמת וגפן כולל היין וברכת בפ"הג קודמת לבפ"הע אבל התוס' דנר' מדבריהם דזית קודם לשעורה ס"ל דמיירי קרא בכוסס ולפ"ז כולהו מודו דראשון. שבשני קודם לשני שבראשון ועיין בשיירי כנ"הג:

סימן ריח

דין ד' וכל יוצאי חלציו וכו' כ"כ הטור בשם י"א וכ"נ מהגמ' ס"פ הספינה דצ"א ע"א דקאמר היינו אור כשדים וכו' ולמאי נ"מ איתמר הך מילתא ע"כ לברך שעשה נסים לאבותינו כדפי' רשב"ם שם הרי דמברכין על נס שנעשה לאברהם אע"ה:

סימן רמו

דין ה' ואם יעבור ויעשה תהיה אחריותו עליו הקשה ה' תוס' שבת הא אסמכתא היא וקי"ל דלא קניא ע"ש ולפי מה שראיתי בס' צמח דוד למהרי"ד בסוף הס' שכ' אסמכתא ל"ק נר' מדברי רש"י בשבועות דמ"ו ע"א דמדרבנן הוא אבל מדאורייתא קניא י"ל כיון דמדאורייתא לאו בהמתו היא אינו מצווה על שביתתה דכה"ג כ' המרדכי והגה"מי הובאו בב"י סי' ש"ה דבמלאכה דרבנן אינו מצווה על שביתת בהמתו וכן הסכים המג"א שם ע"ש ה"נ י"ל בבהמתו דרבנן ומלאכה דאורייתא דגבי בהמה העמידו חכמים על ד"ת מיהו אין מדברי רש"י שם ראיה כלל דדוקא בפיסול עדות ושבועה הוא דהוי מדרבנן משום דלא פיסלה תורה אלא עד חמס דהיינו גזל ממש כמ"ש דש"י בפ' ש"הע ד"ל ע"א גבי מאי דאמרי' אבל משחק בקוביא מדאורייתא מחזא חזי א"נ דוקא משחק בקוביא. דלא הוי אסמכתא גמורה כדאי' בסנהדרין דכ"ד ע"ב אבל אסמכתא גמורה ולענין קנין י"ל דמדאורייתא לא קניא:

דין ג' שאדם מצווה על שביתת בהמתו. כ' הג"א שכירות קניא לחומרא הביאו המג"א ודוקא בשכר חמור לבדו אבל אם שכר העכ"ום שיוליכנו למקום פ' ולא שכר דוקא חמור זה אינו מצווה ע"ש כ"כ המג"א ר"סי רס"ו ומדברי הרשב"א בחי' ר"פ מי שהחשיך נר' דלא קניא כלל דלא כהג"א דפריך הגמ' והלא מחמר כ' דהומ"ל והלא מצווה ע"ש אלא משום די"ל בבהמה שאינה שלו ושכירות לא קניא ע"ש:

סימן רמח

דין א' בהג"ה ואפילו אין בגובה המים י"ט. כ"כ מהרי"קו ומרן בב"י חולק בזה וכ' דלדעת הרי"ף דהטעם משום עונג דוקא ביטול עונג התירו אבל היכא דאיכא איסור תחומין אפילו בשני וג' אסור ממה שהק' הרי"ף אטעם דר"ח דפי' משום תחומין דא"כ מתחלת השבת ליתסר משמע דהיכא דאיכא איסור לא התירו ע"ש ולפ"ד היכא דאיכא איסוד תחומין אפילו לדבר מצוה אסור שהרי הרי"ף הקשה עוד על ר"ח א"כ לד"מ ליתסר

ועפי"ז יש לקיים דינו של הרשב"א ח"א סי' ק"א שכ' דלפי טעם הרז"ה בספינה דמשום כמתנה לחלל שבת אין למול גר בחמישי בשבת משום דאתי לחלל שבת דמרחיצין את הקטן בג' והש"ך סימן רס"ו והמג"א סי' של"ט תמהו דהא בספינה גופא לר"מ שרי ע"ש ומן האמור דינו אמת לדעת הרי"ף דלא התירו לר"מ אלא ביטול עונג אבל היכא דאיכא איסורא לא התירו אפילו לר"מ ומה שהק' הש"ך ממתני' דקטן נימול לשמנה וכו' דאי איתא מ"ל י"ג ע"ש. תי' הרב יד אהרן כאן דמתני' בפלוגתא לא קמיירי דהא דמרחיצין ביום הג' מתני' היא שם והיא סברת ראב"ע אבל רבנן פליגי התם ע"ש. וליתא דמפירש"י שם בגמ' מתבאר דל"פ רבנן וראב"ע אלא בשני אבל בג' כ"ע מודו דמרחיצין ע"ש ועיין להמג"א בסי' שאח"ז סק"ה:

דין ב' מקרקע הספינה וכו' והב"ח הוכיח מדברי התוס' והר"מ דאפי' הספינה משוקעת שרי וכ"נ מדברי הרשב"א בחי' שם ד"ק ע"ב ע"ש ולהמג"א סק"ז:

אם מותר לעבור בספינה תוך התחום לד"מ עיין למהר"ש יונה סי' נ"א ולהרב נתיב חיים ושם נחלקו הרב ובנו אם יש בה גוים ובלא"ה הולכת בשביל הגוים ע"ש. וה' אליה רבה סק"ח הסכים דשרי:

סימן רמט

דין ב' מט' שעות ולמעלה וכ"נ מגמ' בפ' ע"פ דאיבעיא לה מנחה קטנה ומשום מצה או מנחה גדולה משום פסח ע"ש משמע דמשום כדי שיאכל לתיאבון סגי במנחה קטנה ודברי הב"י כאן צ"ע מסוגיא הלזו:

סימן רנב

דין ט' בהג"ה וכ"מ שיש לחוש להשמעת קול עמ"ש המג"א ס"ק וסי' שכ"ח סקנ"ג גבי עלוקה ודבר המושך ליחה ע"ש:

סימן רנג

דין א' בהג"ה ואם החזירם ישראל וכו' ואפילו בשוגג כמ"ש המג"א ולפי מ"ש הרמב"ן בליקוטיו בר"פ מי שהוציאוהו בפירות שיצאו וחזרו דלא הפסידו. מקומן דל"ד למבשל משום דלא נהנה דאם לא יצאו לא היתה חזרה ע"ש ה"נ שרי אפילו במזיד שהדי לא נהנה בחזרה דכבר היו בשבת על האש ועמ"ש בסי' ת"ק :

הב"י בס"סי זה נר' דנסתפק אם נעשה תבשיל לצורך מחר אם דינו כקדרה חייתא ובסימן רנ"ד כ' משם המרדכי בר"פ במה טומנין דכ' בהדיא דשרי וכ' עליו דאין כן דעת כל המפ' וכ"כ המג"א שם סק"כ דחיישי' שמא ימלך:

דין ב' ודוקא ע"ג כירה כ' מרן בב"י דעל אויר הכירה ע"ג מקרי ושרי ושכ"נ דעת רש"י ע"ש וכ"נ מדברי התוס' ר"פ כירה שהק' איך שרי להחזיר קדירה ע"ג כירה הא אהל הוא ע"ש ולא שייך אהל אלא על אוירה ולא על דופנה וכ"ד מרן בש"ע כמ"ש המג"א:
בהגה ודוקא שהתבשיל נתבשל כ"צ משמע דבנתבשל כמב"ד אסוד להחזירו וכ"כ בב"י לאסור דשייך בישול בכמב"ד ע"ש ומדברי ה"ה בפ"ג אין נר' כן שעמ"ש הר"מ דשרי להחזירו כ' דאם לא הגיע למב"ד אסור הא אם הגיע למב"ד שרי והרמב"ם הוא סובר דשייך בישול בבישול כמב"ד כמו שנראה מדבריו בפ"ט וכמ"ש מרן בב"י סי' שי"ח ע"ש:

סימן רנד

דין ד' סביב הקדרה היינו ע"ג גחלים כמ"ש המג"א ודלא כה' מנחת כהן ש"ע פ"ה שכ' דדעת מרן כי"א שכ' בר"סי רנ"ג ע"ש ועיין לה' מטה יהודה סק"ב.
דין ה' אם בשוגג אם אין לו מה יאכל משמע דבמזיד אפילו אין לו מה יאכל אסור ואפי' לאחרים שאין להם מה יאכלו אסור ואפי' למ"ש המג"א סי' ת"ה דין י"ד דבאיסורי דרבנן ואין לו מה יאכל שרי ואפי' במזיד:
ה"ד. בעיקרו דרבנן אבל הכא עיקרו דאורייתא אם נעשה בשבת וכן בדין ג' נר' דאפילו לאחרים אסור ול"ד לפירות שבאו מחוץ לתחום דתחומין דרבנן

סימן רסא

דין ב' ג' מילין ורביע סתם כס' ר"ת בפ' ב"מ דב' שקועות הם וכן הסכים בס' מבוא השמש והפר"ח בקונט' כי שמש שבס' שמן למאור והרב בית דוד ה' פסח סי' רי"ט דלא כמהר"ם אלשקר סי' צ"ו וה' בית יהודה במנהגים בדיני מילה בשם רבו כ' מעת שק"הח עד צאת הכוכבים בכלל בי"הש ועפי"ז כתב דחצי שעה קודם קריאת הקורא הנק' אלמג"רב וחצי שעה לאחריו נכנס בגדר בי"הש ע"ש ואזיל כשי' הגאונים אבל לדעת. מרן והנמשכים אחריו ליתנהו להני מילי. שו"ר לה' בית יהודה ח"כ סי' נ"ז שכ' דהמנהג שנהגו הוא לחומרא לבד אבל לדינא ודאי דהעיקר כפי' מרן:

סימן רסד

דין ב' ע"ג גמי וקש וכו' כ' מרן בב"י דאפילו לדעת רש"י מותר לכרוך דבר שמדליקין בו ע"ג דבר שאינו ראוי להדלקה כלל דליכא למגזר דילמא אתי לאדלוקי בעיניה כיון שאינו ראוי להדלקה ולא אסרו אלא ע"ג דבר הראוי להדלקה ע"ש וזה נ"ל דעת התוס' ר"פ ב"מ בד"ה ותנא וכו' שכ' דהוסיפו הטעם. משום דאין מושכין ותנא דמתני' פסיל להו משום דכויץ דק' מאי נ"מ דפסולין מה"ט או מה"ט ומאי הוסיפו אלא דכוונתם דנ"מ לברך וע"ש כמהרש"א ז"ל:

סימן רסה

דין ג' אין נותנין כלי וכו' כ' הג"א דמותר ליתן כלי תחת הנר לקבל השעוה דיכול לנערו ודוקא שמן אסור דאם מנערו מפסיד השמן וכ' מרן בב"י דזהו לדעת בע"הת שהביא הטור סי' ש"ט דמניחו להסירו אחר שעה הוי כשוכח אבל לדעת החולקים נעשה בסיס לדבר האיסור והמג"א תמה דאפילו להחולקים דוקא בהניחו והיה שם בי"הש אבל בשבת. לכ"ע לא מיתסר אלא בהניחו אדעתא להניחו לכל השבת כמו שליפי זוטרי דסי' רס"ו ע"ש ונ"ל מדברי התוס' בפ' כירה דמ"ד ע"ב בד"ה יש עליה וכו' דאפי' במניחו בשבת להסירו אחר שעה אסור לנערו שכ' דבמניח מיירי דאלו בשוכח שרי לנערו וא"ת ליפשוט מהכא דאין מוקצה לחצי שבת וי"ל דמיירי במניחו להסירו אחר שעה דהוי כגמרו בידי אדם ע"ש הרי דאפי' במניחו להסירו אחר שעה אסור לנערו ולא הוי כשוכח ואפי' במניחו בשבת דבהכי מיירי שם וההיא דשליפי זוטרי דבר"פ מי שהחשיך י"ל משום הפסד ממון התירו הניעור ולא התירו טלטול גמור ועיין במהרש"א במ"ש בדברי התוס' הללו ועיין להרב תוספת שבת.

סימן רסו

דין ב' משום מחמר כ' הר"ן בב"ק דע"א איסור מחמר איתיה אפילו בבהמה דלאו דידיה והביאו המג"א וכ"כ הרשב"א בר"פ מי שהחשיך וכ"נ מדברי התו' כיומא דס"ו שהק' איך מביא לשון של זהורית קשור בשעיר הא מחמר הוא ע"ש ושעיר של קדש הוא אך מדברי הג"א בב"ק דע"א נר' דדוקא בבהמה דידיה שכ' וז"ל וכן אם שכר בהמה וחמר אחריה חייב דשכירות קניא קצת ע"ש ועיין להמג"א סי' רמ"ו וכ"נ קצת מגמ' דפסחים דס"ו שלא הקשו בגמ' והרי מחמר אלא אחר דמוקי לה דמביאה חולין בעזרה ומקדישן ע"ש גם הא"ר הביא שהלח"מ חולק על הר"ן בד"ז ע"ש:

סימן רסח

דין ג' הו"ל התחיל בשל חול הת"הד למד ד"ז ממ"ש ראבי"ה גבי ספירת העומר והביאו הטור סי' תפ"ט ע"ש והוא תימה דהמרדכי בפ"ב דמגילה הביא דברי ראבי"ה וכ' הטעם משום דספירה דאורייתא וכיון דבעיא ולא איפשי' בספ"ק דברכות ס"ד לחומרא אבל כאן דרבנן הוא וי"ל דהתה"ד הביא מאורחות חיים שכ"כ בשם ראבי"ה ובא"ח בה' ספירה מבואר דס"ל ספירה דרבנן א"כ ע"כ דס"ל כטעמיה דראבי"ה דלא. בהמרדכי ועיין להא"ר סי' ר"ט: :

דין ו' שאם החליף של מוסף כ' המח"כ דאם בשבת וחה"מ לא הזכיר של שבת אלא בחתימה יצא כיון דקי"ל דאם החליף אפילו בתפלת. מוסף עש"ב. וכ"כ המג"א בסי' תפ"ט דאם חתם מקדש יש' והזמנים אפילו לא הזכיר יו"ט באמצע התפלה יצא:

סימן רעא

דין ה' החוזר ומברך תחילה בפ"הג כ"כ הר"מ בפ"ה מה"כ וכ' בב"י דלדעתו בפורס מפה ומקדש נמי צריך לברך בפ"הג אבל בש"ע דין ד' פ' דאין צריך לברך על יין דקידוש וכאן פ' דבהב לן ונבריך צריך לברך וכ' הלח"מ דהטעם דלא אסח אדעתיה אלא מיין דקודם קידוש אבל איין של קידוש לא אסח דעתיה וכ"כ המג"א וק"ל מגמ' כפ' ע"פ דק"ג ע"א דרבא פריך אכסא קמא ואכסא דברכתא וקאמר אנא עבדי כתלמידי דרב דאמרי הב לן ונבריך והדר אמרי הב לן ונשתה וא"ל כיון דאמריתו הב לן ונבריך איתסר לכו למשתי ואי איתא מהיכא למד לברך אכסא דברכתא הא אפילו דאסחו דעתייהו איין שלפני ב"המז מ"מ מכסא דברכתא לא אסחו דעתייהו כמו דלא אסח דעתיה מיין דקידוש ועוד דמהרי"קו שורש צ"ו למד מדברי הר"מ הללו דצריך לברך על כוס של הבדלה באמצע הסעודה במקום שצריך להפסיק כמו ודאי חשיכה ע"ש ואי איתא הא לא אסח דעתיה מיין של הבדלה כמו קידוש ועיין להע"ש והט"ז:

בהגה אבל בהבדלה וכו' המג"א משם תשו' מהר"ם כ' דיבדיל ואח"כ יברך המוציא דל"ד לגבילי לתורי דהתם איסורא דאורייתא ע"ש ומדברי התוס' בפ' ע"פ דק"ו ע"ב בד"ה מקדש נראה דאפילו באיסורא דרבנן לא הוי הפסק ודמי לגבילי לתורי ע"ש:

דין ח' אם לא קידש וכו' בין במזיד בגמ' בפ' ע"פ דק"ו איתא דיש לו תשלומין ודעת הר"מ אפילו במזיד יש לו תשלומין אבל דעת רע"ם הביאו הטור דדוקא בשוגג ואונס וכ"נ דעת התוס' שם דק"א בד"ה ובקידושא שכ' דאין לו תשלומין וע"כ במזיד קאמרי וס"ל דהתם לא הוי אונס דהי"ל ליתן דעתם שלא לאחר:

סימן רעג

דין ה' ודוקא אכל לחם או שתה יין וכו'. וכ"נ מדברי התוס' בסוכה דז"ך בד"ה אי בעי וכו' שכ' דביו"ט אין חייב לאכול פת ואם טעה א"ח ע"ש ואי איתא הא חייב לאכול משום קידוש אלא ע"כ דס"ל כדעת הגאונים הללו וכ"נ מדברי הרשב"א בחי' בפ' ג' שאכלו דמ"ט ועיין לא' תוס' שבת שהוכיח מדברי הרשב"א בפ' אלו דברים דס"ל דבעי' לחם דוקא כדעת הר"י שהביא המג"א סי' קפ"ח ע"ש ונ"ל דאפילו לדעת הגאונים הללו דוקא יין אבל פירות אפילו מז' המינין ל"מ וכן ראיתי להת"ש שכ' דתמרים ל"מ דלא סעדי והוי כמו שכר דל"מ אע"פי שהוא חמר מדינה ועיין לה' ברכ"י:

סימן רעה

דין א' וכן בנר של שעוה מבואר בב"י דהטעם. הוא שמא ימחוט ראש הפתילה אבל שמא ליכא בנר של שעוה ועיין בטור סי' תר"פ ודלא כהפר"ח בתשו' סי' ט' ועיין להא"ר ולהרב בתי כהונה סימן ח"י:

סימן רצט

דין א' א"צ להפסיק הרי"ף מפ' מ"ש בגמ' דשבת קובעת לקידוש היינו אפילו בס' חשיכה וכ' הסמ"ג בדעת הרי"ף דמ"ש נמי בגמ' אבל הבדלה אינה קובעת דוקא בס' חשיכה אבל ודאי חשיכה קובעת אפילו להבדלה וזהו דעת י"א שכ' מרן בש"ע אבל הרא"ש הביא דעת העיטור דבודאי חשיכה קובעת אפילו להבדלה ודחאה מהלכה משמע דס"ל דגם דעת הרי"ף דבהבדלה אינה קובעת אפילו בודאי חשיכה והרז"ה הק' הא קידוש ילפי' ממעשר ובמעשר גופיה אינו קובע אלא בודאי חשיכה כדתניא חשיכה ה"ז לא יגמור משמע דוקא חשיכה ודאי והר"ן כ' שאינו מוכרח ע"ש וכ"נ ממתני' דנדרים דע"ו ע"ב דקתני מפר עד שתחשך והיינו עד ס' חשיכה דודאי בס' חשיכה אינו יכול להפר דס' דאורייתא הוא ולחומרא ועיין להר"מ בפי' המשנה ברפ"ד דדמאי:

סימן שא

דין מ"ד לובש כל מה שיכול וכו' עמ"ש מרן בב"י בשם הר"ן ופ' בש"ע סי' של"ד דין ו' ועמ"ש שם:

סימן שה

דין ו' והחלב עצמו אסור מבואר בכלבו ובטור דהטעם משום גזירת משקין שזבו ולא כ' משום מוקצה דס"ל דחלב לא הוי מוקצה בדעת הרמב"ן והכלבו עצמו הביא מחלוקת בזה והובאו בב"י סימן תק"ה ומ"מ לכ"ע אסור משום גזירת. משקין שזבו ואיכא למידק מדאמרי' בפ' חבית דקמ"ר חולב אדם עז לתוך הקדירה ונחלקו הראשונים אי דוקא ביו"ט או אפילו בשבת והשתא נגזור משום משקין שזבו וצ"ל דל"ג אלא היכא דאם נעשית אותה החליבה ע"י ישראל היתה באיסור אז אפילו נעשית ע"י גוי אסורה אבל אם החליבה נעשית בהיתר ע"י ישראל לא גזרו ולכן בחולב לתוך האוכל לדעת הר"מ דאסור אינו אסור אלא משום מוקצה ולא משום גזירת משקין שזבו מיהו ק"ל ממ"ש הרשב"א בתשו' ח"ה סי' רכ"ו והובא בב"י סי' תק"ה בגוי החולב ביו"ט וישראל רואהו אם מותר באכילה והשיב שמותר ואין בו משום מוקצה. ע"ש ואמאי לא מיתסר משום משקין שזבו שהרי הרשב"א עצמו בחי' בפ' כל כתבי דקכ"ב בגוי שליקט עשבים לבהמתו דמאכיל אחריו ישראל הקשה אמאי לא גזרי' משום משקין שזבו ותי' דבמידי דלא אתי

אלא ע"י מעשה כגון ליקוט עשבים ל"ג אבל במידי דאיתיה ממילא אפילו נעשה ע"י גוי גזרי' ע"ש והשתא ק' אמאי בתשו' התיר חלב. שחלבו גוי ליתסר משום משקין שזבו דחולב איתיה נמי ממילא כמ"ש בפ' חבית גבי חולב דמטמא לרצן ושלא לרצון ע"ש בתוס' ובדברי הראשונים ונ"ל דס"ל דיש לחלק בין שבת ליו"ט דבשבת גזרי' משום משקין שזבו בחולב אבל ביו"ט כיון דהותר בו א"נ במירי דמתקלקל אם עשאו מעי"ט א"כ מן הדין הי"ל להתיר אפילו ע"י ישראל כיון דחלב אם חלבו מעי"ט מתקלקל כמ"ש הרמב"ן במלחמות בפ' חבית ולהכי אע"פ דמחמירין לחלוב לתוך הכלי מ"מ ע"י גוי לא גזרו משום משקין שזבו ואע"ג דבריש ביצה גזרי' משום משקין שזבו אפילו ביו"ט התם מיירי בסחיטת פירות דאם עשאו מעי"ט אינו מתקלקל כמ"ש הסמ"ג לאוין ס"ה אבל גבי חליבה יש לחלק בין יו"ט לשבת ובזה ניחא מ"ש הרי"ף בפ' חבית דאיכא מ"ד דההיא דסוחט אשכול ביו"ט מיירי ולא בשבת וק' מ"ש יו"ט משבת ועפי"ה ניחא דהאי מ"ד שהביא הרי"ף ס"ל דאפילו גבי סחיטה מתקלקל אם עשאו מעי"ט וזה בע"הג שהביא השה"ג בפ' חבית שהתיר סחיטה בי"וט ע"י ישראל ע"ש באופן דגם החליבה נר' דיש לחלק בין יו"ט לשבת וכן ראיתי למהרש"ל בתשו' סי' ע"ה וביש"ש ריש ביצה סי א' שכ' חולב ע"י גוי בשבת גזרי' משום משקין שזבו וביו"ט ל"ג ע"ש ועיין להפר"ח סי' תק"ה נקטי' שדברי מהרש"ל מוכרחי' לדעת הרשב"א ונקטי' כדעת הרשב"א והכלבו והטור דחלב שחלבו גוי ממשקין שזבו אסור וכ"נ דעת התו' ריש ביצה שהקשו למ"ל טעמא דמוקצה לקמן ת"ל משום גזירת פירות הנושרין ע"ש ואי איתא הא אצט' טעמא דמוקצה לאסור אם נעשה ע"י גוי אלא ע"כ דאפי' ע"י גוי גזרו אך ראיתי להר"ב בש"מ שם שתי' לקושי' התוס' דאצט' לטעם מוקצה לאסור אם נעשה ע"י גוי ע"ש המתבאר מדבריו דבדבר הנעשה על ידי גוי לא גזרו משום משקין שזבו באופן שד"ז במחלוקת הוא שנוי ומ"מ לענין הלכה נקטי' כדעת הרשב"א והתוס' והכלבו והטור דכולהו ס"ל דאפילו דבר הנעשה ע"י גוי גזרי' משום משקין שזבו ובר מן דין חלב הנחלב ע"י גוי אסור משום מוקצה לפי מה שכ' בש"ע בסי' תק"ה דחלב מוקצה הוא ואפי' ביו"ט מוקצה אם הבהמה עומדת לחליבה ונ"מ נמי דאסור אפילו בטלטול דמשום. משקין שזבו לא אסיר אלא באכילה כמ"ש התוס' בפ' חבית ועיין להשע"ה ח"א די"ט ע"ד ע"ש נקטי' דחלבשנחלב ע"י גוי בשבת אסור משום מוקצה ומשום משקין שזבו וביו"ט לא אסיר אלא משום מוקצה ולפ"ז אם חולב הגוי בבהמת עצמו מותר החלב דקי"ל דאין הכנה לגוי ועיין להכ"הג בשיירי סי' תק"ה בהגהת ב"י אות ואם נחלב בשבת כתב מהרש"ל שם דאסור ביו"ט שלאחריו משום הכנה ע"ש ונ"ל דד"ז תלוי בפלוגתא דאיפליגו רבוותא

בעגל שנולד בשבת אם אסור ביו"ט שלאחריו כמ"ש בסימן תצ"ח דלהסו' דאסור אע"פ שאם נולד ביו"ט שני ודאי דה"נ אסור אמנם להסו' דשרי הכא. יש להתיר דלהטעם שכ' הרא"ש בביצה ד"ו דבעגל לא שייכא הכנה משום דאינו מתקן כלום בלידתו גם כאן גבי חלב הכי הוא מ"ל קודם שחי' מ"ל אחר שחי' גם טעם שכ' הרשב"א שם שייך גם כאן וא"כ לפי מה שפי' מרן בש"ע דשרי גבי. עגל ה"נ שרי גבי חלב ועיין למהרש"ל בפ"ק דביצה סי' ג' והפר"ח שהסכימו. דלא שייכא הכנה במידי דאם נעשה ביו"ט שרי שהביא ראיה מדברי התוס' ברישׁ ביצה ד"ד בד"ה אלא ע"ש אמת שכ"כ התוס' לחד תי' אבל לאידך תי' אינו מוכרח ומה שהביא מדברי התוס' בד"פ **המביא** אינו ענין לזה ע"ש:.

סימן שו

דין ד' דאין אחריות שבת עליו כ' הר"ן בפ' השואל. דפטור מגניבה ואבידה משמע דש"ח מיהא הוי הא"ר וכ"כ הר"ן בנדרים דל"ז להדיא דש"ח מיהא הוי מיהו מדברי התוס' בפ' הזהב דז"ן ע"ב בד"ה ש"ח משמע דפטור אפילו מפשיעה ממ"ש מדפריך לקמן וכו' ולא משני. כשפשע ואם איתא אי מיירי כשפשע ברישא אמאי אין אחריות:

שבת עליו אלא ע"כ דס"ל להתוס' דאפילו ש"ח. לא הוי אך י"ל דגם דעת התוס' דש"ח מיהא הוי אלא דהתם שאני דמיירי בקדשים לפירש"י או בקרקעות לפי' הר"ב במקו' שם וכ"נ דמפ"ל המרדכי שהביא הט"ז סי' תקפ"ה סק"ז ול"ק מ"ש עליו ע"ש וכיון דהקדשות וקרקעות נימעיטו משמירה ס"ל להתוס' דאמעיטו מכל דין שמירה דהיינו אינו נשבע ואינו משלם וש"ח פשיטא דפטור מפשיעה דכל עצמו אינו. מתחייב אלא בפשיעה ומעטיה קרא אלא דבש"ש הוה ס"ד דמוקמי' למיעוטא מגניבה ואבידה וש"ח מיהא הוי ע"ז הביאו ראיה דאפילו ש"ש פטור מפשיעה מדלא אוקמא שפשע ורישא דש"ח הוא פטור אפילו מפשיעה דמיעטיה קרא והתוס' הכי קאמר נד' דש"ח פטור מסברא וא"צ שום ראיה ואח"כ חידשו דאפי' בש"ש וע"ז הוא שהביאו ראיה וטעמא משום דכי מיעטיה מבל דין שמירה מיעטיה אבל מידי דלא מיעטיה קרא אה"נ דשומר חנם מיהא הוי וכ"נ מדקי"ל בח"מ סי' שמ"ג דש"ש לזמן ועבר הזמן ולא החזירו כל עוד שלא החזירו הוי ש"ח וכ"ש כאן דאחר השבת חוזר להיות עליו ש"ש ועיין להריטב"א בש"ס בפ' השואל דפ"א ועיין למהרש"ך ח"ב סי' ת"ך שכתב דש"ח לזמן ועבר הזמן פטור מפשיעה ולה' מח"א בה' שומרים סי' י"ט ע"ש וראיתי להרב בש"מ שפי' ע"ד התוס' ואין ראייתם דאיה דמדקתני נותנין לו ש"ש לפי' אחריות שבת עליו מוכח דמשום דנותנין לו ש"ש הוא דאחריותו עליו ואי בפשיעה אפילו אין נותנין לו ש"ש חייב דש"ח מיהא הוי ולפי מ"ש בכוונתם ראייתם נכונה ועיין למהר"א ששון סי' ע"ג ע"ש:

סימן שז

דין ה' ויש אוסרין עיין להמג"א מ"ש מדאמרי' בעירובין דצ"א דבשעת הסכנה היו מעלין ס"ת מחצר לגג ע"ש וי"ל דש"ה דשעת סכנה היה והיו מבטלין בכל שבת שהרי אמרי' שם דפ"ו ע"כ שכחו ולא הביאו ס"ת ופירשו סדינין משמע דאסור להביאו בלא פרישת סדינין כ' הגה"מר בשם ראבי"ה דאפילו באיסור דאורייתא היכא דאפשר. לישראל לעשות כגון ע"י בורגלין שרי וכ' מרן בב"י דנר' דדוקא משום מצוה ע"ש וכ"נ מדאמרי' בר"פ מי שהחשיך דטעמא דהתירו לו משום דאין אדם מעמיד עצמו על ממונו ואם איתא בלא"ה שרי והא"ר הוכיח כן ממתני' דמילא מים להשקות בהמתו ולפי מ"ש הט"ז דדוקא אם יש לו בני אדם אין ראיות אלו מכריחות כ' הט"ז דמחיצה של כ"א מועלת להוציא מר"הי לר"הר וכ"נ מדברי רש"י דמ"ד ע"ב.

דין י"ב ואפילו לעיין בלא קריאה עיין למרן בב"י ועיין לה' שאלת יעב"ץ ח"א סימן קס"ב:

סימן שי

דין ב' ועדיין לא השרישו וכו' ודוקא בלא נתכוון לזורעם אבל בנתכוון לזרועה אפילו לא השרישו אסור כמ"ש התוס' והר"ן והרשב"א בחי' ברכות ד"ן ע"ב וכ' מרן בסי' של"ו ע"ש וכ"כ הפרישה:

דין ג' בין באיסור אכילה כ' מהרש"ל בתשו' סימן מ' דלמ"ד אין מוקצה לחצי שבת אפילו לא חזרו ונראו כיון דלא הוקצה בי"הש ואע"פי שהוקצה בשבת שרי אפילו בשעת הקצאתו והוכיח כן מדברי התוס' בפ"ק דחולין דט"ו בד"ה כגון ע"ש ועיין בחידושי' שם שכתבתי לדחות ראיה זו ע"ש ומדברי התוס' בפ' כירה דמ"ג בד"ה עודן נר' דבעי' הדר אחזו שכ' דהסוגיא שם אזלא כמ"ד אין מוקצה לחצי שבת ואמרי' התם דבעודן עליו אסור ואם איתא אמאי אסור בעודן עליו אי משום טלטול דאפרוח הא אפשר ליה ע"י ניעור כדאמרי' בדקמ"ב באבן שע"פ החבית וליכא אלא משום דנעשה בסיס לדבר האסור דחבית גופה אסור לטלטלה כמ"ש רש"י וכן יש להוכיח מדברי התוס' שם דמ"ד בד"ה יש עליה וכ"נ ממ"ש המג"א סי' תמ"ו דבי"ד שחל בשבת אסור לטלטל החמץ אחר שעה ה' ועמ"ש בסימן תע"א וסי' תרנ"א:

סימן שיג

דין ג' אם יש להם ציר וכו' כ' מרן בב"י דדוקא שאינו מכניס בציר אבל במכניס בציר אסור מידי דהוה אתריסר חנויות בסי' תקי"ט ע"ש ומדברי רש"י בעירובין דק"א אין נר' כן שהק' על המפ' משום חופה אמאי שרי לרבא בהיה להם ציר הא כיון דאין להם עתה חופר הוא ע"ש ואם איתא לדברי מרן אמאי לא הק' גם לאביי דכיון דאינו מכנים בציר

הוי חופר אלא ע"כ דלאביי אפילו מכניסי בציר ומיירי בציר באמצע דשרי גבי תריסר חנויות כמ"ש בסי' תקי"ט:

סימן שיד

דין א' אבל **אם היא** שלימה וכו' להסיר המגופה הדבוקה בחבית כתב מהרמ"א ז"ל בס' משה"דר דשרי והוכיח כן מדברי הר"ן ורש"י בפ' חבית דקמ"ו ע"א בד"ה מיפתח ע"ש וטפי הי"ל להוכיח ממ"ש רש"י במתני' שם בד"ה אין נוקבין וכו' אלא נוטל כולו ע' ש ומ"מ י"ל דהתם מיירי במוסתקי דכל הסוגיא שם מיירי בהכי כמ"ש התוס' שם ולכך. שרי להסיר המגופה דאינו מכוין לעשות כלי אבל בחבית שלימה י"ל דאסור ומ"מ נר' עיקר דשרי להסיר המגופה דהוי כנקב ישן דמותר לנוקבו אפילו בברזא כדלקמן:

סימן שטו

דין א' בהגה אם לא שהיה פרוש מבע"י טפח כ"כ המרדכי בפ' כידה דאפילו במחיצה המתרת מותר בתוספת עראי וכ"כ המג"א ר"סי שי"ג דמט"ז מותר לסתום החלון בשבת אפילו אחר שמת המת דלא כה' מהר"י הלוי יע"ש ונ"ל ראיה מגמ' בסוכה דכ"ג דאמרי' זמנין דמוקי ליה בפחות מג' סמוך לסכך וכיון דמייתא כיוצא ולאו אדעתיה והיינו דאינו נותן לב לתקנה כדפירש"י ואם איתא למ"ל למי' לאו אדעתיה הא אפילו יודע בו אינו יכול לתקנה דמחיצה המתרת היא וימנע משמחת יו"ט כדפירש"י לעיל גבי שמא תמות ושמא תברח אלא ע"כ דאפילו במחיצה המתרת שרי תוספת אהל וראיתי בס' גור אריה יהודה חא"ח סי' י"ד שהוכיח דלא כהמרדכי וכל ראיותיו לא מכריעין כלל ומה שהוכיח מגמ' דעירובין דלא משוי תרווייהו בדופן ג' וכאן שנפלה כולה וכאן שנפלה מקצתה אלא ע"כ אפילו תוספת אסור ע"ש לא היא דברייתא דמתיר קתני עושה חבירו דופן ולא בנפילה מיירי וכבר הוכחתי שדברי המרדכי עיקר במ"ש המג"א ודלא כמהר"י הלוי:

סימן שטז

דין ד' כי היכי דלא להוי פ"ר כ' המג"א אע"ג דאין במינו ניצוד ולא. הוי אלא מדרבנן אסור בפ"ר ע"ש והת"הד סי' ס"ד וס"ו הוכיח דפ"ר באיסור דרבנן שרי ממ"ש המרדכי בפ' הזורק דשרי לשפוך מים בר"הי אע"פי שיוצאים לר"הר דקי"ל כל"ב בעירובין דפ"ח דמותר לשפוך ע"ש ונראה דכל זה הוא לשי' רש"י והתוס' שם דס"ל דאפילו לל"ב לא שרי אלא באין מתכוין ונר' דהכרחם הוא משום דהוק"ל מההיא דחצר שאין בה ד"א ע"ש בפירש"י אבל לדעת הר"מ בפט"ו דס"ל דאפילו במתכוין שיצאו לר"הר מותר דלא גזרו כחו בכרמלית ועיין לה"ה שם בראש הפ' וכ"כ הריטב"א בחי' שם בשם רבותיו אין, ללמוד משם כלל ולדידהו צ"ל דההיא דחצר שאין בה ד"א שאני שיוצאין לר"הר

שהיא דאורייתא ועוד אפילו לדעת רש"י והתוס' אין ללמוד שאר איסורי דרבנן מכחו בכרמלית כמ"ש הריטב"א בחי' שם ועיין להמג"א סי' שי"ד איברא שד"ז דפ"ר באיסורי דרבנן פלוגתא דרבוותא הוא דהר"ב בש"מ בפ"ק דכתובות בסוגיא דהם מפקדי או מחבר כ' בשם שיטה ישנה דבא"ד לא מיתסר אפילו פ"ד וכ"כ המאירי בפ"ב דשבת דכ"ב ע"ב מהספדפ ובפ' נידה גבי מיחם שפנהו ובפ' כ"ג דע"ה. ובפ' הבונה דק"ג וכ"נ דעת הרמ"ך שהביא מרן בכ"מ בפי"ב מה' שבת דין ב' ע"ש וכל קבל דנא נר' מדברי התוס' בפ' הבונה רק"ב בד"ה דקעביד הפ"ר אפילו בא"ד אסור וכ"כ הרשב"א בחי' בפ' כל כתבי דק"ך בההיא דנר שאחורי הפתח דמכאן ככ' שאפילו סא"ד דאסור פ"ר ע"ש וכ"נ מדברי רש"י בסוכה דל"ג ע"ב שכ' דגורר אסור בפ"ר אע"ג דגרירא הוא מדרבנן דחורש כלאחר יד הוא בפ' כירה דמ"ו ומ"ש רש"י" מלאכה גמורה היינו ר"ל אפילו אי הוי מלאכה גמורה וכ"נ מדברי ס' התרומה שהביא הטור סי' שי"ו ועיין בב"י שם ובפסקי התוס' בפ' כירה הביאו ד"ז הבע"הת ע"ש וכ"נ מדברי התוס' בפ' כירה גבי מיחם שכ' דלא הוי פ"ר ומשמע דלכל הגי' כ"כ אפילו להגו' דצירוף דרבנן וכנ"ל מגמ' בפ"ק דכתובות ד"ו ע"ב דאמרי' מאן חכמים ר"ש ופריך יהא מודה ר"ש בפ"ר ע"ש ומאי פריך נימא דמאן דמוקי חכמים ר"ש ס"ל דם מיפקד פקיד ומקלקל הוא אצל הפתח כמו שצדד הגמ' שם בראש הסוגיא ולא אסיר אלא מדרבנן אלא ע"כ בפ"ד אפילו בא"דר אסור הן אמת שלפי מ"ש מהרש"ל שם ד"ד ע"ב בתוס' בד"ה את"ל דס"ל להתוס' דכל מקלקל באדם חייב לר"ש ע"ש אין מהגמ' הלזו ראיה מיהו דברי מהרש"ל תמוהים וע"ש במהרש"א ולהר"ב בש"מ שם באופן שדעת רש"י והתוס' וס' התרומה והרשב"א דפ"ר אפילו בא"דר אסור וכ"כ מרן בש"ע כאן וראיתי לה' בית יהודה ח"ב בראש הס' שכ'. דמדברי התוס' בפסחים דס"ה ע"א בד"ה המכבה נר' דפ"ר אפילו בא"דה אסיר ע"ש והיינו ממ"ש דמיירי בשאינו פ"ר מדשרי ר"ש אע"ג דמלאכה שאצ"ל היא וכבר כ' המאירי בפ' ב"מ דאין ללמוד שאר א"ד ממלאכה שאצ"ל משום דאי צריכה הוי איסורא דאורייתא ועיין לה' בתי כהונה ח"א בקונט' ב"ד דפ"ג ולה' טל אורות במלאכת הצד ועיין להלבוש ס"סי שכ"ח:

סימן שיז

דין ג' אבל אין פותחין אותו מחדש דמתקן מנא. ב"כ רש"י דחייב משום מכה בפטיש ואין בו משום קורע דבעי' קורע ע"מ לתפור אע"ג דאינו דרך השחתה וכ"כ הריטב"א הביאו הכ"מ בפי' והע"ש כתב דחייב משום קורע כיון דאינו דרך השחתה ודייק לה מדכ' הר"מ דין פותח בית הצואר גבי דין קורע כ"כ ה' מרכבת המשנה בדעת הר"מ ועיין להמג"א והגו"ר בחא"ח סי' י"ז וי"ח כ' מסברא דנפשיה דחייב משום קורע והוכיח מקריעת הנייר

ע"ש גם הפר"ח בי"ד סי' קי"ח ב' אותם העושים חותם התנור בנייר וקורעין הנייר וכן הפותחים חותם האגרות איסור תורה עבדי דאין זה מקלקל אלא מתקן והביא ראיה ממ"ש הר"מ בקריעת הנייר ע"ש ונ"ל ראיה לד"ז מגמ' בעירובין דל,ד ע"ב דפריך אמתני' דנתנו במגדל הוא במקום אחד ועירובו במקום א' ומאי פריך הא ליכא איסורא דאורייתא דבעי'. סותר ע"מ לבנות במקומו בנין טוב ממנו וכל דבר שהוא. משום אבן שבו ל"ג בי"הש וקנין העירוב הוא בי"הש אלא ע"כ הא מיבעי' ע"מ לבנות הוא משום דסתירה גופא קלקול הוא אבל היכא דמתקן בסתירה זאת חייב ולא בעי' ע"מ לבנות וה"נ בקורע ע"מ לתפור דכוותה וכ"נ דברי התוס' שם דכ"הג אסור מדאורייתא ומתני דשובר אדסד את החבית מיירי במוסרתקי לכו"ע גם מדברי רש"י בסוף הסוגיא בר"ה ובעי' סכינא וכו' שכ' דהא פתיחת דלת בעלמא היא משמע דאי סותר ממש אסור מדאורייתא מיהו ק"ק במ"ש רש"י בתחילה לישנא דמקלקל ע"ש וכיוצא בזה יש להוכיח מגמ' דביצה דל"ז דפריך והא קסתר אהלא וא"א דאיסורו מדרבנן נימא דשרי משום שמחת יו"ט דכוותה איתא שם בגמ' דביצה ועיין לה' זרע אמת חא"ח סי' ל"ז ע"ש וראיתי לה' טל אורות במלאכת התופר שהאריך הרבה לדחות דברי הפר"ח וכתב שד"ז תלוי במחלוקת ר"י ור"ש במלאכה שאצ"ל כמו שנראה מדברי רש"ז והתוס' בשבת דק"ו עש"ב וליתא דא"ל מאי פריך בגמ' דעירובין הוא במקום א' וכו' נוקמא כר"ש דפוטר במלאכה שאצ"ל וה"ל מקלקל ור"א לטעמיה דס"ל מלאכה שאצ"ל חייב עליה כדמוכח. ממתני' דפ' המצניע דצ"ד הנוטל צפורניו וכו' ע"ש בתוס' וכן יש להוכיח מגמ' דביצה דפריך והא סתר אהלא ועוד מאי פריך על מילתיה דשמואל מברייתא כיון דפלוגתא דתנאי הוא :

בהגה ואין חילוק בתפירה בין ש"ק וכו'. הגו"ר כלל ג' סי' י"ז הוכיח ד"ז ממתניתין סוף כלאים דקתני אותות הכובסין יש בהם משום כלאים אפילו שאינו ש"ק וכלאים ושבת כי הדדי כדמוכח מסיפא דההיא מתני' וגם הוכיח מסיפא גופה דקתני ב' תכיפות חיבור ויש בהם משום כלאים והשומטה. בשבת חייב ומשמע דבנושא אחד מיירי הרי דאע"פי שעתיד לשומטן משום כלאים חייב בשבת וע"כ משום דבתפירה אין חילוק ע"ש ונ"ל רל"מ כלל דמדקתני חיבור משמע אפילו להזאה מדלא קתני חיבור לטומאה כדתנן גבי שלל הכובסין וכ"נ מדברי הר"ש והר"ב דחיבור ואינה חיבור דההיא מתני' דסוף כלאים לענין הזאה נמי מתנייא ואי בנושא אחד מיירי הא תניא בשבת דמ"ח בגד התפור בכלאים אינו חיבור להזאה וע"ש בתוס' בד"ה אי חיבור אלא ע"כ דחיבור דקתני לאו בכלאים מיירי וה"נ השומטה חייב לאו בכלאים מיירי וא"כ שמעי' דכלאים אפילו אינו ש"ק ואינו כמו שבת ורישא דמתני' לא תנן אלא כלאים ואין ללמוד משם לשבת

וכ"מ מדברי הר"מ דבה' כלאים כ' ב' תכיפות בלא קשר או תכיפה וקשר הוי כלאים ובה' שבת כתב דל"מ אלא ב' תכיפות וקשר ועיין להט"ז בי"ד סימן ש' ולה' חוות יאיר סי' קמ"ג ע"ש ומ"מ לדינא יש להחמיר בסברא הלזו דאין חילוק בתפירה בין ש"ק לאינו ש"ק שכ"נ דעת ד"פ שהביא הטור סי' ש"מ כמ"ש הגו"ר שם ע"ש ואע"ג דקשירה ותפירה תרוויהו ילפי' ממשכן שכן תופרי יריעות וכו' מ"מ בתפירה סברא הוא מ"ל תפירה ש"ק לאינה ש"ק כיוצא בזה כ' התוס' בפ' כ"ג דע"ה ע"ש::

כתב הכלבו הביאו הב"י כל קשר שפעמים נמלך ומבטלו לעולם אע"פי שהוא קשרו ע"מ להתירו בו ביום אסור הילכך וכו' וקשר רצועות המכנסיים מותר לפי שסופו להתירו כשיכבסו המכנסיים וכ' מרן בב"י וזה שלא כדעת התרומה שכ' הטור לאסור רצועות של אבנט ע"ש ונ"ל די"ל דל"פ והכלבו לא התירואלא בעל דעת להתירו בו ביום ומשום דלכאורה איכא למיחש לשמא ימלך ומבטלו לזה כ' דבע"כ להתירו כשיכבסו וס"ל דלא חיישי אלא לשמא ימלך ויבטלו שם לעולם דאיכא חיוב חטאת אבל ליכא למיחש לשמא יבטלו ז' ימים כיון דאפילו מבטלו ליכא חיוב חטאת וראיה למ"ש בפי' דברי הכלבו שהרי דעת הכלבו דלא שרי אלא בקשר ע"מ להתירו בו ביום כמ"ש מרן גופיה בב"י לעיל מזה ועיקר דברי הכלבו דכיון דלפעמים מבטלו אפילו נתכוון להתירו בו ביום אסור כ"נ מדברי הרי"ף בפ' לולב הגזול שכ' ביו"ט אינו קושרו אלא עונבו או באגודה של ורק ע"ש משמע אבל לקושרו ע"מ להתירו לא אישתרי וכנ"ל מגמ' דעירובין דצ"ז דקאמר חדשות שאינן מקושרות ופריך לענביה מיענב ע"ש ואם איתא יקשרנו ע"מ להתירו. בו ביום וראיתי לה'. ישועות יעקב אא"ח. סי' י"ג שהק' בגמ' דשבת דקל"א ע"א דאמרי' ומודה ר"א שאם צייץ טליתו בשבת חייב חטאת ומהדר טעמא מאי ע"ש והשתא נימא דטעמא משום דאפשר בהיתר לקושרו ע"מ להתירו ביומיה ותי' דמגו דהוי קשר לענין ציצית הוי קשר לענין שבת ועוד תי' דכיון שאינו מתירו. אלא כדי שלא. יעבור איסור שבת אסור עש"ב ודון מינה ואוקי באתרין ונר' דמדברי הכלבו הללו יש ללמוד דאם קשרו ע"מ להתירו בו ביום ולא התירו אסור דלא אזלי' בתר מחשבתו וכ"נ מדברי רש"י בשבת דקי"ב בד"ה קושרין ע"ש ועמ"ש בסי' שי"ט גבי בורר:

סימן שיח

א דין א' המבשל בשבת כ"ד הר"מ והרי"ף דקי"ל כר"י וכ' התוס' בחולין משום דסתמא דמתני' שם כוותיה ע"ש וסתמא דתרומות ל"מ די"ל כמ"ש הר"מ בפי' המשנה שם ע"ש והרשב"א בחי' שם בחולין פ' הלכה כר"י ואפי' דרב מורה כר"מ היינו משום דס"ל ר"מ ור"י לית הילכתא כר"י דמטין איתמר בעירובין דמ"ו אבל אנן קי"ל כר"י דאמר הלכה

איתמר ע"ש וראיתי למהר"א מווילנא שתמה דליתא התם הכי אלא דרב ל"ל הני כללי ור"י אית ליה ופלוגתא דמטין אמוראי אחריני הוא דאפליגו ואדרבא בפ' הכותב דפ"ד איתא דר"י ס"ל מטין איתמר ע"ש ונ"ל דסוגיא דהתם דאמרי' רב ל"ל הני כללי אזלא למ"ד הלכה איתמר אבל למ"ד מטין איתמר י"ל דגם רב אית ליה הני כללי אלא משום דמטין איתמר ולא דרשי' בפרקא אצט"ל למפסק בהנך מתנייתא דמייתו התם הלכה כר"י למדרש בפרקא וא"כ רב לכל היותר ס"ל מטין איתמר ולא הלכה אבל לפום הך סוגיא דאזלא כמ"ד הלכה איתמר ורב ל"ל הני כללי מסיק התם דר"י אית ליה הני כללו וא"כ ר"י ס"ל הלכה לפום הך סוגיא והך שינוייא דפ' הכותב למ"ד מטין איתמר אזלא דלהך מ"ד רב ור"י ל"פ וכולהו א"ל הני כללי ומטין איתמר ושיעור דברי הרשב"א כך דרב דמורי כר"מ משום דלכל היותר ס"ל מטין אבל אנן ס"ל כר"י דהלכה איתמר לפום סוגיא דעירובין ואפילו לפ"ד מטין י"ל דגם ר"י ס"ל מטין מ"מ אנן קי"ל כמ"ד הלכה איתמר משום דאזלא הך סוגיא דעירובין אליביה מיהו ק' ע"ד הרשב"א שכ' דרב דדריש כר"מ משום דס"ל מטין איתמר והא למ"ד מטין איתמר אורויי מורי כר"י והוא אורי כר"מ ועיין להריטב"א בחי' שם גם י"לד דבגמ' אמרי' אליבא דר"י מ"ד ה"מ במתני' אבל בברייתא לא קמ"ל ולפ"ד הרשב"א היינו ר"ל קמ"ל אפי' בברייתא שהרי פלוגתא דהמבשל בברייתא הוא דנשנית וק' מנ"ל להגמ' דלקושטא הוא אפילו בברייתא אימא דוקא במשוי הוא דהלכה בר"י אבל בברייתא לא איתמר הך כללא ולכך אצט"ל לר"י לפ' בהך פלוגתא דמייתי התם הלכה כר"י אלא עכ"ל דהגמ' ר"ל קמ"ל בהך ברייתא לחודא הלכה כר"י אע"ג דלישנא דגמ' דחוק לפ"ז מ"מ בע"כ צ"ל כן וכן יראה מפירש"י דוק ותשכח:

ב כתב הריטב"א בחי' ר"פ מי שהוציאוהו והרשב"א בחי' בפ' ר"א דמילה דוקא במבשל דעושה מעשה בגופן אבל בהוצאה לא מיתסר ע"ש והרמב"ן בס' הלקוטות בחי' בר"פ מי שהוציאוהו חילק בענין אחר דשאני פירות שיצאו וחזרו דלא נהנה כלל במעשה שבת דאלו לא יצאו לא היו צריכין להחזיר'. ע"ש והא"ר בסי' זה העמיס חילוק זה באיסורי דרבנן בדברי התוס' שם והר"מ בפ"ו מה' שבת כתב כדברי הרשב"א והריטב"א גבי שוגג ע"ש ועמ"ש בזה בסימן ת"ה:

ג כתב הרדב"ז ח"ב סי' רי"ג דבר הנאכל כמות שהוא חי אין בו משום מבשל בשבת ללקות עליו ואינו אסור אלא מדרבנן תדע שהרי דבר המבושל כמאכל בן דרוסאי אין בו משום מבשל וכ"ש דבר הנאכל כמות שהוא חי ע"ש ודבריו שגבו. ממני שהרי כ'

הר"מ בפ"ט מה' שבת המחמם את המים חייב משום מבשל ע"ש וכן ביצה שנאכלת חיה אמרי' בפ' כירה דל"ח גלגל חייב חטאת ועיין להפר"ח בי"ד סימן ס"ח ע"ש:

ד ישראל אחד נתן במזיד ביצים בתוך קדירתו של חבירו ונתבשלו הביצים עצמן ודאי אסורין אבל התבשיל נ"ל דשרי אע"ג דדבר שיל"מ הוא ולא בטיל מ"מ לא מיתסר התבשיל דכיון שהיא אינה קלופה אינה. נותנת טעם דמיא דביעי מיא בעלמא הוא ודמי לביצת נבילה וטריפה דאינה אוסרת התבשיל אם אינה קלופה ודוקא ביצה שיש בה אפרוח או דם הוא דאוסרת כדאי' בפ' ג"ה דצ"ח ובטוש"ע י"ר סי' פ"ו ע"ש אחז"ר ראיתי להמג"א סי' תקי"ג סק"ה שכ' בביצה שנולדה ביו"ט דאם אינה קלופה ונתבשלה עם ביצים אינה אוסרת דמיא דביעי מיא בעלמא הוא ע"ש שב"ב משם הכלבו ות"ח:

סימן שיט

א דין א' בהגה ואפילו אחרים אוכלין עמו שרי ב' הברב"י דל"ד. אוכלין עמו אלא אפילו בירר לצורך אחרים לבד שרי שהרי התוס' כ' דבורר ומניח היינו לצורך אחרים משמע לצורך אחרים. לבד ע"ש ויש לדחות דברייתא קתני בורר ואוכל בורר ומניח ויש לפ' דחדא מילתא קתני בורר ואוכל הוא בורר ומניח אצל אחרים דהו"ל אוכל הוא עמהם מיהו יש להוכיח כן ממ"ש התוס' שם בד"ה ולא ידענא וז"ל אבל אין לפ' מה שלא ביררם בשעה שהניחם לפניהם וכו' דהא לכ"ע שרי אוכל מתוך פסולת לאלתר ע"ש ואם איתא נימא דהס' הוא אי שרי לאלתר לצורך אחרים דר"פ שדא קמייהו ולא אכל עמהם אלא ע"כ דס"ל דאפילו לצורך אחרים לבד שרי אוכל מתוך פסולת לאלתר ולכך הוכרח לפ' דעל מה שלא ביררם תחילה קודם שהביאם קאמר ולא ידענא וכו' מיהו לדעת רי"ו הביאו מרן בב"י דכל שבורר לצורך סעודה א' הבאה אפילו בורר מתחי' היום אחר סעודת שחרית לצורך סעודה ג' מקרי לאלתר ושרי ע"ש א"א לפ' בפי' התוס' דעל מה שלא בירהם קודם שהביאם שהרי מקרי לאלתר וע"כ לפ' כפי' שדחו התוס' וס"ל דהס' הוא אם לצורך אחרים לבד שרי או עד שיאכל עמהם דודאי כשאוכל עמהם שרי כדקתני בורר ומניח באופן דבשאינו אוכל עמהם פלוגתא דרבוותא ולכך נקט מור"ם אוכלין עמו גם בתשו' מהר"י אבולעפיא ז"ל הובאה בתשו' מהריט"ץ סימן ר"ג הוכיח. מדברי רש"י דדוקא אוכל עמהם ומהריט"ץ חלק כ' דכ"ע מודו בזה ע"ש ולפי מ"ש ד"ז לא נפיק מפלוגתא:

ב עוד בהגה מן העלין המעופשין כתב המג"א דאפילו ראויין ע"י הדחק אסור כמ"ש בסי' תרי"א וע"פי רש"י בס"פ אלו קשרים שכ' דהאיסור הוא משום הכנה ולכך לא התירו אלא

ביו"הכ שחל בחול משמע דליכא בורר בנאכלין ע"י הדחק ועיין להמג"א בסי' תרי"א ועמ"ש הברכ"י כאן :

ג כתב הלבוש דאם בירר לצורך אותה. סעודה ושייר חייב למפרע וכ"נ ממ"ש מרן בב"י בכוונת רי"ו והמי"ט הביאו הא"ר חלק בד"ז והקמ"ר בפ"ח מה"ש וה' טל אורות במלאכת הבורר נסתפקו בזה ועיין בדברי התוס' שהבאתי באות א':

דין ד' בהגה ואפילו האוכל מרובה. הטור חולק בזה וס"ל דבכ"הג שרי פסולת מתוך אוכל כמו ביו"ט סי' תק"ה ע"ש וכנ"ל מדברי הרשב"א בס' ע"הק בדיני ברירה שכ' דה"ט דבנפה אסור ביו"ט משום דבשבת חייב חטאת וכל דבשבת חייב ביו"ט אסור ע"ש ואם איתא הרי פסולת מתוך אוכל דבשבת חייב וביו"ט שרי אלא ע"כ רס"ל דשאר אמוראי פליגי אדחזקיה וס"ל דאפילו פסולת מתוך אוכל ל"מ בורר ופ' כוותייהו ועיין לה"ה בפ"ג מה' יו"ט מיהו ק"ל דהרי בר"פ תולין אמרי' אם שימר חייב ותנן התם נותנין לתלויה ביו"ט הרי אע"ג דבשבת חייב ביו"ט שרי ועיין להרשב"א בחי' שם ע"ש:

סימן שכ

דין א' ואם למשקין אסור וכו' וה"ה בסתמא נמי אסור דסתמא למשקין ב"מ בר"פ חבית וע"ש בתוס' בד"ה שמשך ובד"ה תותים:

הג"ה ובמקום שנהגו וכו' והיינו משום דקי"ל כרבנן בפ' חבית דפליגי אר"א במקיים קוצים בכרם וס"ל דרבנן ל"פ אלא דלא אסיר לכל העולם אבל. למקום שנהגו מודה דאסיר ועב"י ונ"ל דזהו דעת התוס' שם דצ"ב ע"א שהקּ אהא דאמרי' אנשי הוצל בטלה דעתן דמ"ש ממקיים קוצים וכו' ומאי קושיא הא רבנן פליגי אר"א וקי"ל כרבנן אלא ע"כ דס"ל דרבנן מודו במקום שנהגו ועיקר קושייתם אהא דאמרי' התם אחד מאנשי הוצל וכו' בטלה דעתו וע"ש במהרש"א ועיין להרשב"א בחי' בפ' חבית ולהריטב"א בחי' בעירובין דכ"ח שכ' ג' חילוקי דינין במנהגים ועיין להמג"א:

בהגה אבל מותר למצוץ וכו' הט"ז דימה מלאכת הדש למלאכת הבורר לענין דלאלתר שרי וכ"נ ממ"ש מור"ם בד"מ בסי' תרי"א משם מהר"א מפראג ועיין לה' תוס' שבת מ"ש ע"ד הט"ז ע"ש:

דין י"ח הוי פ"ר דלא ניחא ליה ומותר כ"ד בעל העיטור והביא ראיות והתוספות וכל הראשונים דחו ראיותיו דאפי' לא ניחא ליה אסור ומ"מ חיובא ליכא ועפי"ז נ"ל מ"ש הר"מ בפ"ב מה' עיו"הכ גבי כ"ג איסטניס מחמין לו חמין לפי שאין שבות במקדש ותמה ה' בית יהודה ח"ב בראש הס' דכיון דפ' כר"ש דדבר שאין מתכוין מותר אין כאן אפילו שבות ובסוגיא דיומא מוקמי' לה כר"י ובפ' כ"ב מה"ש פ' כאוקמתא דר"א בפ' כירה

גבי מיחם שפינהו עש"ב ועפי"ה ניחא די"ל דס"ל דצירוף עששית הוי פ"ר ול"ד לצירוף כלי ואביי דאוקמה ביומא כר"י מקמי דשמע מרבא דמודה ר"ש בפ"ר וכה"ג משני הגמ' בפ' ר"א דמילה דקל"ב וס"ל דפ"ר דלא ניחא ליה מדרבנן הוא דאסיר והאי לא ניחא ליה כמ"ש המאירי בפ"ב דשבת דצירוף הוי פ"ר דלא ניחא ליה ע"ש איברא דאין זה נכון דפ"ר דלא ניחא ליה דשרי מדאורייתא היינו לר"ש דפוטר מלאכה שאצ"ל אבל לר"י דמחייב במלאכה שאצ"ל גם פ"ר דלא נ"ל אסור מדאורייתא כמו שמתבאר מדברי התוס' בפ' הבונה דק"ג והר"מ פ' כר"י במלאכה שאצ"ל ע"ב נ"ל בסגנון אחר דס"ל דצירוף עששית מדרבנן כמ"ש ה"ה בפי"ב מה"ש דין ב' וס"ל פ"ר באיסורי דרבנן אסור דלא כמ"ש הת"הד סי' ס"ד וס"ו ועמש"ל סי' שי"ו והנה ה' המאירי בפ"ב דשבת דכ"ב מהס' אחר שהביא סברת העי העיטור משם חכמי פרובינצא כ' וז"ל ומ"מ בפ' כ"ג לא יראה כן אלא כשהמלאכה הנגררת קשה ליה הא אם אינו קשה ליה וגם אינו מקפיד בה ר"ל שאינו צריך לה פטור אבל אסור עכ"ד ונר' שכוין למאי דאמרי' בדע"ה גבי צד חלזון דכמה דאית ביה נשמה ניחא ליה דנר' דדוקא אי המלאכה הנגררת קשה ליה וכ"כ רש"י שם מיהו ק' דהתם לענין חיוב חטאת מתנייה ונימא דפטור אבל אסור ומנ"ל דשרי לגמרי וי"ל דהמאירי הוק"ל מה שהק' מהרש"א בתוס' שם דאמאי נקט הגמ' ניחא ליה טפי לא הול"ל אלא דלא ניחא ליה במלאכה הנגררת ומכח קו' זו סובר המאירי דהגמ' נקט רבותא טפי מילתא דשרי לגמרי דהיינו דקשה ליה אבל אי לא ניחא ליה לבד פטור אבל אסור ועמ"ש עוד המאירי בס"פ הבונה ועפי"ז י"ל מ"ש רש"י שם וכי אמרי' מודה ר"ש בפ"ר היינו דלא איכפת ליה והקשו התוס' מההיא דקעביד בארעא דחבריה ע"ש ועפי"ד המאירי י"ל דמ"ש רש"י ומודה ר"ש וכו' היינו דאסור מיהא מדרבנן ועפי"ה צדקו המג"א כאן סקכ"א וה' בתי כהונה ח"א סי' י"ח שכ' דבפ"ר דלא ניחא ליה לכ"ע ליכא חיובא ע"ש ולכאורה דברי רש"י הללו תיובתייהו ועפ"ה ניחא ועפי"ד המאירי דבקשה לו המלאכה הנגררת שרי לגמרי אזדא לה מ"ש ה' בתי כהונה ח"א בלשונות הר"מ בפ"ה מה' נזירות דפ' דנזיר חופף באדמה אינו לוקה אע"ג דפ"ר הוא וכ' דס"ל כדעת החולקים על בעל העיטור דפ"ר דלא נ"ל אסור מדרבנן דהשרת שער לא נ"ל דכל עצמו לגדל פרע הוא צריך ע"ש ועפי"ה ליתא דכיון דקשה לו שרי לגמרי איברא דסברא זו של המאירי לאו כ"ע מודו בה דמדברי התוס' בפ' הבונה דק"ג אין נר' כן שאחר שהביאו ס' העיטור כ' דמט"ז התיר ה' פקק החבית כיון דאזיל לאיבוד ואח"כ סתרו ס' העיטור דנר' דמעתה אסור פקק החבית ואם איתא הא בקשה ליה שרי לגמרי והכא אזיל לאיבוד גם מדברי הרא"ש בפ' כל כתבי דק"ך גבי נר שע"ג טבלא ובדקי' גבי סירוס אין נר' כן. ובפ"ר דלא

נ"ל ואיסורא דרבנן כ' ה' בתי כהונה ח"א בחלק כ"ד דפ"ג וה' בית יהודה ח"ב בראשו דמותר לכ"ע ע"ש ונעלם מהם שכ"כ התוס' בפ' הבונה גבי דקעביד בארעא דחבריה בס"הד שכ' ההיא דממעטין שאני דהוי מדרבנן ולא ניחא ליה והרא"ש שלא דחה כן י"ל דס"ל דתיקון לולב דאורייתא כמ"ש המאירי בפ"ב דשבת דכ"ב וע"ש בהמאירי דמסיק דפ"ר דלא נ"ל ואיסורא דרבנן שרי לגמרי ע"ש:

סימן שכא

דין ב' אין עושין מי מלח הרבה כ' הא"ר דאז אסור אפילו נותן לתוך התבשיל ואפילו לאותה סעודה ע"ש ונר' דהטעם משום דבשעת עשייה נר' כעושה לתת לתוך הכבשים וכ"נ מדברי רש"י והר"ן והמאירי בחי' לחד פי' שכ' אבל לתת שמן לתוך מי מלח אסור דמשעה שנתן מים או מלח נר' כמעבד וכ"נ מדברי הט"ז סי' שי"ט ודלא כה' תוספת שבת ואם במי מלח מרובים נתן שמן קודם שיתן המים על המלח כ' הא"ר דאסור וכ"נ דעת הרי"ף שהביא הבעיא והפשי' דאתמר בגמ' אליבא דר"י והוא פ' כרבנן והיינו משום דס"ל דודאי הבעיין ידע סיפא דמתני' ולהצד דר"י להתיר סיפא רבנן קאמרי לה אבל אי ר"י לאסור סיפא כפשטא דר"י קא"ל וזהו מאי דפשיט הגמ' מסיפא משום דפשטא דמילתא דר"י קא"ל ואז לרבנן אסור ומשום דנ"מ לרבנן לכך הביא הבעייא אבל הע"ש חילק והתיר בנותן שמן בתחילה וה' תוספת שבת הביא הגה"מי דל"פ רבנן בהא ע"ש:

סימן שכג

דין ז' מותר להטביל וכו'. נ"ל ראיה מהגמ' בשבת דנ"ד ע"ב דאהא דהיתה בהמתו טעונה כלי זכוכית פריך והתנן נוטל כלים הניטלין ומדלא אוקמוה בכלים חדשי' דבעו טבילה דלא חזו ליה בשבת מוכח דמותר להטביל כלי חדש בשבת:

סימן שכו

דין א' הגה או שאר איברים. כ' המ"ב סימן ד' דחמין שהוחמו ביו"ט דוקא פניו שרי אבל חמין שהוחמו מע"ש או יו"ט אפילו שאר איברים שרי ע"ש ואני תמיה ע"ז דא"כ בגמ' דט"ל דפריך אמעשה דחמי טבריה במ"ע וכו' ודחיק לאוקומא כר"י הו"ל לאוקומא בשאר איברים דבהוחמו מע"ש שרי ובחמין שהוחמו ביו"ט אסור וב"ה לא שרו אלא פניו אלא ע"כ דס"ל להגמ' דב"ה דשרו אפילו שאר איברים ועיין להרב יד אהרן:

דין ז' הרוחץ בנהר וכו' היינו בדיעבד אבל לכתחי' אסור לרחוץ בנהר שמא לא ינגב יפה ובסי' ש"א דין מ"ט שכ' רוחץ ידיו לכתחי' ומנגב היינו משום דדבר מועט לא גזרי' ועיין בב"י סי' ש"א מה שלמד מדברי ריי"ו ע"ש ועיין להשיירי כנ"הג שדבריו תמוהים ולה' יד אהרן ע"ש:

סימן שכח

דין י"ד שוחטין לו. כ' הרשב"א ח"א סי' תרפ"ט דשבת הותרה אצל חולה ומ"מ אם יש בשר נבילה מזומן אין שוחטין לו ועיין למרן בב"י וביומא די"ז ע"ב ע"ש:

דין י"ז ודברי הס' ה"ג וכו'. כ"ד הרמב"ן בחי' בע"א דכ"ח והרשב"א בפ' מפנין דקכ"ז והריטב"א בחי' כתובות ד"ס שהוכיחו מההיא דיונק וע"ש בתוס':

דין כ"ה ע"ג כלי מותר כ' בש"ל הביאו הב"י דוקא פירשה מאליה אבל הפרישה במזיד אסור וכ' מרן ואיני יודע מה חילוק יש וכו' ע"ש ומדברי רש"י שם נר' כדעת ש"ל וכ"כ הר"ן שם בהדיא לישב הברייתא עם המש' ע"ש אבל הר"מ בפי' המש' כתב בהדיא דע"ג כלי מותר אפילו הפרישה במזיד. וכתב רש"י בפ"ב דעירובין דחזרת רטיה משום ממרח ואין בה משום שחיקת סמ' כיון דעשויה מאתמול ובביצה די"א פ' משום שחיקת סמ' וכ' הת"ש דשם בביצה קאי על המקדש אמאי בתחי' אסור כיון שאין שבות במקדש ולהכי כ' דבתחי' איכא נמי משום שחיקת סמ' והוא תרי שבותי וגזרו במקדש ע"ש. ועפי"ד נוחין אצלי דברי התוס' במגילה ד"ד שכ' דר"י אית ליה שמא יעביר ומק' ע"ד התוס' א"כ בביצה די"ח אמאי לא סגי ר"י בשמא יעביר ועפי"ה ניחא דר"י הוסיף שבות אחר כדי לאסור אפילו במקדש מיהו מדברי התוס' שם בעירובין שכ' לחד תי' דחזרת רטיה איכ' נמי משום שחיקת סמ' ע"כ אין שבות במקדש אפילו תרי שבותי לפום ס"ד דגמ' בביצה:

סימן של

דין ג' נקר' יולדת עמ"ש ה' יהונתן ז"ל בה' נדה סי' קצ"ד דין א' ע"ש:

דין ה' היושבת על המשבר וכו' אע"ג דקי"ל דנעקר הוולד ואין גידולו ממנה ומתני' דקתני בן יום א' נוחל ומנחיל אבל עובר לא מילתא דפסיקא נקט ואה"נ דביושבת על המשבר אפילו עובר מנחיל ונוחל כ"כ התוס' בבתרא דקמ"ב ע"ש ומשמע דבן יום א' אפילו לא ידעי' דכלו חדשיו נוחל ומנחיל דאל"ה לאו מילתא פסיקא ודלא כדעת הראב"ד בפ"א מה' נחלות ע"ש והר"מ שם ס"ל דבן יום אחד אפילו ידעי' דלא כלו חדשיו נוחל ע"ש ולפי מ"ש התוס' בפ' אין מעמידין ד"ט ע"א בד"ה סבר דבכלו חדשיו פסק גידולו מאמו ע"ש ה"נ נוחל ומנחיל אם ידעי' דכלו חדשיו וא"כ יושבת על המשבר ע"כ דלא ידעי' דכלו חדשיו דבכלו חדשיו לחודא בלא משבר סגי ודלא כהמג"א סקט"ו כ' דיושבת על המשבר בכלו חדשיו מיירי ועיין להרב אליה רבה:

סימן שלד

דין ה' מצילין לחולה וכו'. כן איתא בירוש' וכתב ה' ק"הע בפ"י דחולה אפשר שיבריא וזקן אפשר שיחזור לנערותו ע"ש ולפי"ז מצילין לחולה אפילו אוכלין שאין ראויין לחולה והת"ש נסתפק בזה ע"ש:

הוא מיית ברישא שאני יושבת על המשבר.

דין יו"ד כל הצלה שאמרנו וכו'. משמע דקאי גם אלבושים וכ"מ ממור"ם כהגה וה' יד אהרן הקשה מגמ' ר"פ המוציא תפילין ע"ש וכבר הריטב"א בחי' שם כ' דמשום כבוד הקילו בתפילין וכ"מ מדברי הר"מ דבפכ"ג גבי לבושים לא כ' חוזר ולובש ובפי"ט גבי תפילין כ' חוזר ולובש ע"ש:

דין י"ז מצילין הספרים וכו'. ובלבד שיהא לו ג' מחיצות וכו' משום דמבוי שאין לו ג' מחיצות הוי כרמלית כמ"ש התוס' בפ' כ"ב ומכאן מוכח דכרמלית חמירא מחצר שאינה מעורבת וק"ל ממ"ש התוס' בפ"ק דגיטין ד"ח ע"ב בד"ה אע"ג וכו' אהא דהתירו אמירה לגוי משום מילה כ' וז"ל אין ללמוד מכאן דמותר לשלוח לגוי להביא לו ספר דרך כרמלית כמו שהתירו חצר שאינה מעורבת לצורך מילה דדוקא גבי מילה התירו ע"ש והשתא הא בלא"ה אין ללמוד היתר כרמלית מחצר שאינה מעורבת והול"ל אין ללמוד להביא לו גוי ספר מחצר שאינה מעורבת וי"ל דוקא גבי ישראל יש לחלק ביניהם דכרמלית דמיא טפי לר"הר אבל גבי גוי שוין כיון דישראל לא עביד מעשה. שו"ר להתוס' בשבת דס"ד ע"ב בד"ה רב שכ' דוקא בימיהם שהיה להם ר"הר החמירו בכרמלית טפי מחצר שאינה מעורבת אבל בז"הז דאין לנו ר"הר לא החמירו ע"ש וא"ש דברי התוס' דגיטין ולפ"ז האידנא מצילין הספרים אפילו מכרמלית ומרן כאן בש"ע שלא ביאר ד"ז משום דסתם בסי' שמ"ה דין י"ט כדעת הר"מ דלא בעי' ס' רבוא בוקעין בו ע"ש להמג"א ולהפרי' ועיין בסי' שכ"ה דין יו"ד וכ"נ ממ"ש בש"ע סי' תקי"ו לפ"ד הט"ז דהאידנא דליכא ר"הר משלחין כ"ד אפי' מוקצה ע"ש מיהו ק"ל לדברי הט"ז מגמ' ספ"ק דביצה דאמרי' ר"ש שרא לשדורי תפילין ופריך מדתנן כל שנאותים וכו' ומאי פריך הא ר"ש בז"הז קאמר דליכא ר"הר ועמ"ש בסי' שמ"ה:

סימן שלו

דין ג' מותר להטיל בהם מ"ר והג"המר אסר במ"ר בשם ס"י:

דין י"א השורה חיטין וכו'. ד"ז קשיא מגמ' דזבחים דצ"ד ועיין להמג"א והדדב"ז בלשון הר"מ סי' רמ"ח כ' דאם שהה שיעור שיהיה ראוי לזריעה חייב משום זורע ואם שראם כדי שיהיו ראויין לטחינה חייב משום טוחן ועיין לו להרדב"ז בסי' ת' בפ"א מה' שמיטה דין

ד' ומה שנ"ל הוא דודאי זורע בעציץ שאינו נקוב אינו חייב משום זורע כמו שאינו חייב משום תולש וכן ראיתי לה' טל אורות במלאכת הזורע שכ"ב וא"כ י"ל דהגמ' הק' אי הא דשרה זרע פשתן החיוב הוא משום זורע ומיירי בעציץ נקוב אפי' חטי ושעורי נמי אלא משום לישה ומיירי בעציץ שאינו נקוב אבל בנקוב חייב משום זורע אפי' בחטי ושעורי:

סימן שמ

דין א' וחייב על ב' שערות. וכ' המג"א דבשערה א' איכא איסורא דח"ש אמ"ה ע"ש ולא ביאר אם דוקא בכלי אבל ביד דב"ש איסורא דרבנן הוא דאיכא באחת שרי לגמרי או אפי' ביד והא"ר כתב דמתני' דקתני שערו ע"כ באחת מיירי דר"א מחייב באחת וא"כ לרבנן אפילו בא' וביד אסור דמתניתין מוקמי' לה בגמ' דביד מיירי ע"ש ואינו מוכרח דאפי' דר"א מחייב בא' נקט שערות ל' רבים משום רבנן דלא אמרי דאיכא שבות אלא בש"ע גם מ"ש הא"ר כיון דר"א מחייבי חטאת לא אפשר דרבנן שרו לגמרי ע"ש אמת הוא דהכי איתא בגמ' בר"פ תולין מי איכא מידי דרבנן מחייבי חטאת ור"א שרי לגמרי מיהו כבר כתב הרשב"א בחי' שם דדוקא אי רבים מחייבי חטאת ור"א שרי לגמרי אבל איפכא או יחיד ויחיד ל"ל בה וגם התם מסקנא לא קיימא הכי אלא רבנן מחייבי חטאת ור"א שרי לגמרי וכנ"ל עיקר דבשערה אחת ביד שרי לגמרי שהרי בעלמא באיסורי מאכלות איכא פלוגתא דרבנן בתראי אי חש' איסור באיסורי דרבנן ובמלאכות דשבת נר' לכ"ע דלא אסיר דאפילו במלאכה דאורייתא לא אסיר חש' אלא מדרבנן לדעת הר"מ בפ"ט מה"ש כמ"ש מהריט"ו ז"ל בסי' ק"י באות ח' חצי שיעור ע"ש ועיין להברכ"י:

דין ב' אסור לחתוך יבלת וכו'. המג"א דקדק מדברי הר"מ דתולש צמר מן הבהמה פטור ע"ש וגמ' ערוכה היא בבכורות דכ"ה דתולש לאו היינו גוזז ומהגמ' שם יש להוכיח דאפילו לאחר מיתה פטור דאם איתא דלאחד מית' היינו אורחיה מאי פריך מדר"ל דאמר התולש כנף מן העוף חייב נוקמא לאחר מיתה וגם מימרא זו דר"ל נר' דלדעת רש"י בלאחר מיתה מיירי דאי מחיים לחייב נמי משום עוקר דבר מגידולו דמדבריו בפ' המצניע דצ"ד גבי חולב נר' דאיכא משום עוקר דבר מגידולו גם בב"ח והרשב"א בחי' דק"ז הוכיח דבב"ח ליכא עוקר דבר מגידולו מדלא מחייב נמי בתולש כנף משום עוקר ע"ש ולדעת רש"י ע"כ ר"ל לאחר מיתה דליכא משום עוקר וקאמר בגמ' שאני כנף דאורחיה משמע דבבהמה אפילו לאחר מיתה תולש לאו היינו גוזז ודלא כהט"ז ס"סי של"ג והא"ר בסי' זה ונר' דלזה כוין ה' יד אהרן בסי' של"ו ועיין למהריט"א ז"ל בס' הלכות יו"ט שם:

סימן שמב

נסתפק המג"א אם גזרו על השבותין בי"ש דאפוקי יומא ונ"ל מהגמ' בפ' מקום שנהגו דנ"ד ע"ב אר"י ט"ב בי"ש שלו אסור והאר"י כ' ט"ב בי"ש מותר ע"ש ואם איתא לישני הא באפוקי יומא הא בעיולי יומא אלא ע"כ באיסור דרבנן אין לחלק בין איתחזק ללא איתחזק ועיין להרב ישועות יעקב סי' תקנ"ב דין כ"ב ע"ש ובגמ' בעירובין דמ"ג פשיט הגמ' דיש תחומין למעל' מעשרה מהאומר הריני נזיר ביום שבן דוד בא דמותר לשתות יין בשבתות ויו"ט וק' אפי' יש תחומין הא יכול לבא בי"ש דלא גזרו על השבותין ולענין נזיר ס' דאורייתא הוא וע"כ דגזרו בבי"ש דמ"ש ולזה י"ל דברייתא כמ"ד גזרו על השבות אך הר"מ בפ"ד מה"נ כ' שמותר לשתות ביו"ט שהדבר ס' אם יוכל לבא ואם איתא הא הוי ס"ס להחמיר שמא אין תחומין ושמא בי"ש יום הוא והוי כמו רובא לאיסור ועיין להר"ן בפ"ב דנדרים די"ט גבי ליטמא טמא ע"ש:

סימן שמה

דין ב' ויש בו ד"ט. כ' המג"א דצריך שיהיה בין המחיצות ד' כמ"ש בדין י"ט וכ"נ מגמ' בשבת ד"ק ע"א דאמרי' בור בר"הר גבוה יו"ד ורחב ח' ונתן בו מחצלת וחלקו פטור ע"ש הרי דאין עובי המחיצות מצט' לד"ט מיהו ה"ד להשתמש בתוכו אבל להשתמש ע"ג אפילו עובי המחיצות מצט' משום דאי בעי מנח מידי ע"ג ומשתמש כ"נ מדברי רש"י והתוס' בעירובין דע"ח ע"א בד"ה אלא ע"ש ועיין להריטב"א בחי' שם אבל מדברי הרשב"א בפ"ק דשבת גבי כוורת ובפ' הזורק דצ"ט נר' דגם להשתמש בתוכו עובי המחיצות נמדדין עם החלל ע"ש ועיין להט"ז:

דין ד' חורין שבכותל ר"הי וכו' התוס' כתב דאם פתוחים לר"הי ולר"הר למטה מעשרה לא הוי ר"הי כיון דבני ר"הר משתמשין שם ע"ש וה"ד אם פתוחים גם לר"הר אבל אם אין פתוחים אלא לר"הי אפילו למטה מי' ר"הי כ"נ מדברי התוס' וכ"כ הרשב"א בס' ע"הק דף י"א ע"ב ע"ש וכ"כ רי"ו הביאו הא"ר דלא כהמג"א שכ' דלא כ"כ התוס' אלא לס"ד ומ"ש הא"ר דהרשב"א חולק ע"ש ליתא דהרשב"א מיירי באין פתוחין אלא לר"הי ע"ש:

דין ז' ואין דלתותיה ננעלות בלילה אבל אם ננעלות אמרי' בפ"ב דעירובין דק"א דהוי כרמלית ול"ד כרמלית אלא דהוי כחצר שלא עירבו דדינ' ככרמלית והירוש' מיירי כשלא נפרצו בה פרצות אם עירבו מותר ואם לא עירבו אסור כמ"ש רש"י שם בפ"ק ד"ו ע"ש וכמ"ש מרן בב"י וכ"כ התוס' בסוטה דמ"א ע"א בד"ה מכאן ומ"ש התוס' ביומא ד"ע ע"א דהיו מביאין מבערב היינו כשלא עירבו או אחר שנפרצו בה פרצות וכן מתני' דסוף

תמיד נשחט דקתני חשיכה יצאו וצלו את פסחיהן בכ"הג מיירי ועיין מהרש"א בפסחים דס"ו בד"ה תוחב ע"ש וכ"מ מדברי הרדב"ז ח"ג סימן תקע"ו ע"ש:

שם הוי רשות הרבים וי"א וכו'. כאן סתם מרן דאפילו אין ס"ר בוקעין בו בכל יום הוי ר"הר ונ"ל ראיה מדאמרי' ביבמות דקי"ד ר"י אירכסו ליה מפתחות א"ל זיל ודבר טליא וטליתא וכו' וקאמר ש"מ קטן א"ע ואין ב"ד מ"ל ומוכח שם בסוגי' דבדאוריי' קאמ' דאי בדרבנן כ"ע מודו דאין ב"ד מ"ל ואם איתא מנ"ל דר"יצ מיירי בדאורייתא דילמא מיירי באין ס"ר בוקעין בו ועמ"ש בסי' של"ד ומדברי התוס' בפ' א"צ דכ"ג ע"ב נר' דס"ל דהאידנא ליכא ר"הר ממ"ש דבא מחוץ לתחום בעי' כדי שיעשו ממתני' דחלילין דמיירי בשבת ועיין להרא"ש שם ולהרשב"א בתשו' ח"א סי' ט"ל:

דין י"ט אבל בכרמלית וכו'. עיין להתוס' בשבת דק"א ע"א בד"ה הני וכו' מה שהק' לפירש"י ע"ש:

סימן שנח

דין א' אם הוא יותר מבית סאתים. כ' הריטב"א בחי' די"ו ע"ב דכי היכי דאמרי' שם גבי מחיצה שתי בלא ערב דאם יש ג' בני אדם שהם נק' שיירא נותנין להם כ"צ אפילו יותר מו' סאים ה"נ גבי קרפף שלא הוקף לדירה דוקא אם הוא של אדם א' אבל של שיירא נותנין להם כ"צ אפי' יותר מבית סאתים ע"ש ועיין להתוס' שם די"ח ע"א בד"ה אפילו ע"ש:

סימן שס

דין א' וכן הדין אם הם ב' וכו'. היינו דאין נותנין לשניהם אלא בית סאתים וכ"כ הריטב"א בחי' שם וכ"כ האחרונים וכ"נ מדאמרי' בגמ' לריב"י אחד נותנין לו בית סאתים שנים נותנין להם בית סאתים ג' נותנין להם בית ששה סאין משמע דבב' אין נותנין אלא בית סאתים דאל"ה ליתני ד' סאין כדאמר בג' ו"ס:

סימן שסא

דין ב' והוא שלא יהא פה תקרה משופע היינו מדאמרי' בגמ' דכ"ה דעביד כי אורזילא ואע"ג דבקירה סאה בקרפף בת ג' סאין קי"ל כר"ז דשרי אפילו במשופע כמ"ש בסי' שנ"ח ש"ה כיון דקירה סאה לא מקרי תו קרפף כמ"ש מרן בב"י ומ"ש הטור בסי' שנ"ח בקירה סאה דה"ט דח"מ כאלו הקרוי יורד לבטל ל"ד כמ"ש הפרישה שם ונ"ל כדברי מרן בב"י ודלא כהט"ז מגמ' דסוכה די"ט דאמרי' לרבא דקי"ל כוותיה ע"כ ל"ק רב באכסדרא דפה תקרה יורד וסותם אלא התם דמחיצות לאכסדרא הוא דעבידן אבל גבי סוכה מחיצות לאו לאבראי עבידן וא"כ ה"נ בקירה סאה מחיצות לאו לבית סאתים דאבראי עבידן וע"ש

במהרש"א ומהרש"ל בתוס' שם וכמ"ש הטור סי' תר"ל ע"ש אלא ע"כ דקירה סאה שאני כמ"ש מרן בב"י או כמ"ש ה"ה לדעת הר"מ ע"ש והגמ' בעירובין הו"מ לדחויי כך אלא דקמ"ל היכא דפה תקרה משופע דלא מהני בעלמא:

סימן שסב

דין א' אם הוא יותר מב"ס עיין לה"ה בפי"ו דין ט"ו ועיין להר"מ שם בראש הפרק ע"ש:

דין ג' מחיצה העומדת מאליה וכו'. ואפילו לא סמכי עלה מע"ש כ"כ הרא"ש ז"ל וכ"נ מהגמ' דכ"ה ע"א דאמרי' נבלעו התחתונות ועדיין העליונות עומדות מותר דהוי מחיצה הנעשית בשבת ע"ש אע"פ דהוי מחיצה העומדת מאליה כמ"ש הרא"ש שם ועיין להב"ח. כ' מרן בב"י בשם ס"הת והסמ"ג דמחיצות בני אדם ל"מ גבי עירוב ע"ש וכ"נ בפ' הדר דאמר ליה רבה לגוי לאיתויי חמימי מגו ביתיה ואמאי התיר אמירה לגוי כיון דאיכא תקנה למחיצות בני אדם והגה"מר בפ' ר"א דמילה כ' משם ראבי"ה במקום דשייך מחיצות בני אדם לא שרי אמירה לגוי ע"ש ועיין לרש"ל בתשו' סי' נ"א:

סימן שסג

דין ב' ואפילו אין בפרצה ד"ט. כ' המג"א אפשר דדוקא בחצר רחבה באמצע אבל אם כל החצר פחות מד"ט א"צ שום תיקון כמ"ש בסכ"ח ע"כ ולאו משום דק"ל ממ"ש בסכ"ח דודאי יש לחלק בין מבוי לחצר כמבואר בגמ' אלא דר"ל דאפשר דמאי דאמרי' בגמ' דבחצר אפילו פחות מד"ט ה"ד ברחבה באמצע וכ"הג כ' הריטב"א בחי' די"ב אהא דאמרי' א"ב דר"א ולא מסיימי בשם הראב"ד דל"פ אלא ברחב באמצע ע"ש ועיין להמג"א סקכ"ט ולה' תוספת שבת:

דין י"ב ומשתמש עם חודו הפנימי עיין להמג"א ועיין להריטב"א בחי' דף יו"ד:

דין י"ז רק שתהיה חזקה עיין להמג"א סקי"ו ולהט"ז סקי"א ולהריטב"א בחי' שם בגמ' ע"ש:

דין כ"ג ולא יהא ביניהם וכו'. זוהי דעת הרמב"ם כפי מה שפי' מרן בב"י בדעתו דמ"ש ואין ביניהם ג"ט היינו בין בגובה בין במשך וכ' דלפ"ז יפה עשה שפי' כריב"י דכיון דאין ביניהם ג' ליכא מאן דפליג ואביי דאמר כאבוה ס"ל משום דמוקי לה בשיש ביניהם ג' אבל למאי דקי"ל כרבא דמוקי לה בפ' הישן באין ביניהם אפילו רבנן מודו ע"ש מתבאר מדבריו דאם אין ביניהם ג' בגובה ליכא מאן דפליג ואמרי' רואין לכ"ע וכ"כ מור"ם בכ"מ דכן משמע מדברי הב"י ע"ש ולפ"ז דיש פוסלין דכ' מרן בש"ע צ"ל דהם הי"א דדין כ"ב כמ"ש המג"א ותמהני דמדברי התוס' בפ' הישן בד"ה הא מתבאר דס"ל דרבנן דל"ל רואין אפילו באין ביניהם ג' מטעמא דבעי' קורה הראויה לקבל אריח ונר' דזה דעת הרא"ש

והרמ"ע שהביא הטור והם היש פוסלין שכ' הש"ע דלא כהמג"א ומ"ש מרן בב"י דבאין ביניהם ג' ליכא מאן דפליג היינו ר"ל דהד"מ דפ' כריב"י משום דס"ל דבהא ליכא מאן דפליג אבל לעולם הרא"ש והד"מ פליגי וס"ל דאפילו אין ביניהם ג' לא אמרי' רואין לרבנן וכמ"ש התוס' ודלא כהד"מ ולמ"ש מרן בפ"י דאביי לא ס"ל כרבא עיין להריטב"א בחי' אהא דאמר אביי ריב"י כאבוה ס"ל ועיין להרב קרבן העדה בד"ה ובלבד ע"ש:

דין כ"ט ואין חוששין שמא יעלה הים שרטון משמע דים חשיב מחיצה וכ' המג"א דה"ד אם אין ספינות עוברות בו אבל אם הספינות עוברות אתו רבים ומבטלי מחיצתה כיון דאינה עשויה בידי אדם כמ"ש התוס' בדכ"ב ע"ב בד"ה דילמא ע"ש ובסוף הסי' כ' דה"ד אם ס"ר בוקעין בו ולפ"ז ניחא מ"ש מהרימ"ט ח"א סי' צ"ד הביאו המג"א בסמוך דקושט' הוא דאע"פ שפרוצה לים יותר מי' הוי כסתום ע"ש אע"פ דהספינות עוברות בו מ"מ בעי' ס"ר בוקעין בו מיהו דברי המג"א אינם מוכרחים די"ל דהתוס' מפ' שמעתא דשמא יעלה הים שרטון מיירי בשפתו גבוהה עשרה ע"י מחיצה הנעשית בידי אדם וחיישי' שמא יעלה הים שרטון היינו שיתמלא חול ורפש בגובה השפה ותתבטל המחיצה כמ"ש מהרימ"ט שם מפירש"י שמפ' כן ע"ש אבל להמפ' מכח מחיצת הים עצמה ס"ל כמ"ש הריטב"א בחי' דכ"ב דבעי' שיהיה יודע שיושב באויר מחיצות אבל אם רחוקה כ"כ שאינו רואה שיושב באויר מחיצות לא הוי ר"הי ע"ש ועפי"ז ניחא קושי' התוס' שהק' מא"י ומבבל ומרן בש"ע פ' כהמפ' דמחיצת הים הוי מחיצה גם דברי המג"א תמוהים דלפ"ד ק' ע"ד התוס' מבעיא דתל שם דכ"ב וכבר תמה ע"ד ה' כנסת יחזקאל סי' ב' ופי' דברי התוס' בע"א ע"ש. כ' המג"א דאם נקרשים המים בימות הגשמים בטלה המחיצה ע"ש ומשמע דדוקא בימי הקרש אבל בימות החמה חזרה המחיצה למקומה אבל הט"ז כ' כיון דלפעמים נקרש לא הוי מחיצה אפילו בימות החמה ע"ש אך מה שלמד הט"ז מדברי התוס' דע"ח ע"ב שכ' דתבן שאינו ניטל בשבת מבטל המחיצה אע"ג דסופו לפנותו ה"נ הקרש מבטל המחיצה אע"ג דסופו להתפשר ע"ש י"ל דלא כ"כ התוס' אלא לפום אוקמתא בתרייתא בגמ' דמחלק בין טומאה לעירוב אבל לאוקמתא דאמרי' מאן תנא עירובין ר"י ושבת וטומאה כי הדדי נינהו ובהדיא תנן גבי טומאה עפר ועתיד לפנותו לא מבטל משמע דגבי שבת נמי לא מבטל מחיצה אע"פ שאינו ניטל בשבת ועיין בתוס' שם דפ"ד ע"א בד"ה כיון שדבריהם שם הם לאוקמתא קמייתא ועיין לה' כנסת יחזקאל שם שהאריך בזה:

דין ל' ותוך המבוי יכול להניח הקורה באלכסון כ"כ הרא"ש משם ר"מ ונ"ל מדברי התוס' דגם בתוך המבוי אינו יכול להניח הקורה באלכסון ממה שהק' שם לרבא היכי

יכול להשתמש כנגד הארוך הא בעי' ג' מחיצות ותי' דס"ל קורה משום מחיצה ואיכא ג' מחיצות ע"ש וק' לפ"ז לרבא למ"ל טעמא דבאלכסון ליכא היכרא אפי' איכא היכרא אסור כיון דס"ל קורה משום היכרא ליכא ג' מחיצות ואינו יכול לעשות באלכסון דבעי' ע"ג מבוי כמ"ש בריש דבריהם וצ"ל דרבא קאמר ה"ט לאסור אפי' בתוך המבוי מיהו י"ל דרבא קאמר ה"ט לאסור אפי' למ"ד ב' מחיצות דאורייתא ואפשר דמ"ל דרבא ס"ל ב' מחיצות דאורייתא ממאי דשני שם בדי"ב ע"ב דס"ל לר"י ב' מחיצות דאורייתא ורבנן דר"י א"ל אין מערבין ר"הר בכך משמע דוקא ר"הר אבל מבוי לא ואי ג' מחיצות דאורייתא אפילו מבוי נמי ועיין להריטב"א בחי' שם בדי"ב ע"ש:

סימן שסה

דין ב' והוא דלא בקעי בו רבים. כתב המג"א בעיר המוקפת חומה ונפרץ בה פרצה בד"ט ובקעי בה רבים לדידן דקי"ל דיש לה דין חצר אם יהא מותר ע"ש וכוונתו דהת"הד סי' ע"ג הביא פלוגתא דרבוותא בעיר המוקפת חומה אם יש לה דין כרמלית או דין חצר וניתרת בעירוב ומסיק דדין חצר יש לה וכ"פ מרן בסמוך בדין ז' ועיין להמג"א סימן שס"ג סקכ"ז מ"ש ע"ד מהרי"ל ובזה מסתפק המג"א אם מ"ש דין חצר יש לה הוא לאפוקי דין כרמלית אבל לעולם דין מבוי יש לה דרבים מבטלין מחיצתה ומצאתי להריב"ש סי' ק"ה שכ' דעיר המוקפת חומה דין חצר שאינה מעורבת יש לה ואח"כ כ' בפשי' דאם נפרצה בה פרצה אע"פ שאינה יתירה על עשר אמות כי בקעי בה רבים אסור כדין מבוי ע"ש ומתבאר שם בדבריו דאפי' איכא צ"פ לעיר כיון דאיכא פרצה ובקעי בה רבים אסור כדין מבוי ועיין לה' אבן העוזר וכ"ז אם הפרצה מן הצד אבל אם הפרצה ברוח של הפתח כיון דהפתח פתוח ונכנסין גם בו לא שביק איניש פתחה רבה ועייל בפרצה ולא מבטל הפתח כמ"ש התוס' בפ"ק דעירובין ד"ו ע"א והוא גמ' ערוכה בד"י ע"ב והביאו המג"א סי' שס"ג סקל"ח ועיין לה' פ"מ ח"א סי' כ"ה ע"ש והיכא דהפרצה מן הצד ובקעי רבים דאסיר אפשר דל"מ לתקן הפרצה בלחי אלא דצריך צ"פ דכיון דהעיר הפרוצה דין כרמלית יש לה דמיא לקרפף יותר מב"ס דל"מ לחי כמ"ש הריטב"א בחי' בדכ"ה ע"ב ומ"ש התוס' שם לחי ל"ד ע"ש במהרש"ל וכן הפו' ס"סי זה נקטו גבי עיר צ"פ:

סימן שסו

דין ג' בהגה עירובין שלנו יש להם דין שתוף וכו' והוא דוקא אם מהני לשתוף דמגו דמהני לשתוף מהני לעירוב אבל אם אינו מועיל אלא לחצרות לא מהר"ץ בתשו' סי' קי"א והמ"א סי' שע"ח לא ירד לחילוק זה ועיין לעיל ס"סי שס"ה ויש לחלק:

דין ט' צריך להגביהו מן הקרקע טפח. כ' הט"ז ואם הניחו ע"ג ידו התלויה באויר צריך שיגביה טפח ע"ש ועיין להתוס' בכתובות דל"א ע"א בד"ה דאי בעי וכו' שכ' דבדבר שבידו או בפיו לא בעי הגבהה ע"ש:

דין ט"ו ולא כרכו כ' המג"א אע"פ שלא אמרו שום דבר ועיין להמג"א סי' ת"ט סקט"ו ע"ש:

סימן שסח

דין א' ואם לא כלה וכו' אע"פ שמערב משלהן כ' הלבוש ה"ט דאין צריך להודיעם משום דשיירי עירוב כ"ש ע"ש ותימה דא"כ אמאי צריך להוסיף אלא ע"כ דהכא מיירי שנתמעט קודם שנכנס שבת ראשון דלא אמרי' שיירי עירוב כ"ש כ"הג וה"ט דא"צ להודיעם משום דמסתמא ניחא להו:

דין ב' צריך להודיעם דעת רש"י דדוקא אם מערב משלהם אבל אם מערב משלו אין צריך להודיעם וכ' הב"י שכ"ד הר"י אבל מדברי הר"מ והטור א"נ כן ע"ש ולדעת רש"י אם הוא פתוח למבוי אחד דזכות הוא להם א"צ להודיעם שהרי מתני' דצריך. להודיעם לדידיה במערב משלהם וקאמר עלה בגמ' היכא דזכות ה"ל א"צ להודיעם ועיין להמג"א ולהת"ש:

סימן שסט

דין א' וכן אם זיכה לו ע"י אחר כ"ד הרא"ש וכן איתא בירוש' בפ' חלון אמשנה הלזו ע"ש:

סימן שעה

דין א' כדי שתהא רגל המותרת במקומה ע"פי רש"י דפ"ג ע"ב שכ' דסולם תורת מחיצה עליו להקל והריטב"א הק' דת"ל דרגל המותרת במקומה היא ועיין להריטב"א גופיה שם בד"ס שכ' כדעת רש"י דשאני חצר ומרפסת דמישך שייכי להדדי ואפילו רגל המותרת במקומה אוסרת ועיין מ"ש עוד הריטב"א לדעת רש"י מההיא דגזוזטראות והתוס' דפ"ט ע"א בד"ה ל"ש כ' אי דלא עירבו תרוויהו ליתסרו ע"ש וק' דמאי קושי' נוקמא כשעירבו כל א' בפ"ע והו"ל רגל המותרת במקומה דאינה אוסרת שלא במקומה ועפי"ד הריטב"א י"ל דיוטאות לגבי חצר מישך שייכי להדדי גם התוס' עצמן בדנ"ט ע"א בד"ה כמאן כ' גבי חלקה לאורכה כיון דשייך לתרוויהו הו"ל מקומה ולא אמרי' אינה אוסרת אלא שלא במקומה ע"ש ומהתימה על המג"א דבר"סי שע"ז כ' דנקט שלא עירבו כלל דאי עירבה בפ"ע הו"ל מותר לזה לשפוך להדיא דהו"ל חצר המותרת במקומה וכו' והוא בעצמו בסי' שס"ד סק"ג הק' ע"ד הב"י מדברי התוס' הללו גם קושיתו שם ל"ק דמבוי עקום דמי ממש לחלקוה לרחבה שכ' התוס' דכיון דהני יש להם פתח קרוב להם והני יש להם פתח קרוב להם אמרי' רגל המותרת במקומה אינה אוסרת וה"נ מבוי עקום כ"הג הוא ובדמ"ה

אמתני' דג' חצרות פתוחות לר"הר פירש"י דאילו זו לפנים מזו דריסת הרגל אוסרת וק' דהא הו"ל רגל המותרת במקומה ואינה אוסרת ונר' דכיון דטעמא דרגל המותרת אינה אוסרת משום דאיחדא לדשא ומשתמשא כדאי' בגמ' דנ"ט א"כ כי עירבו ב' החיצונים עם האמצעיים לא שייך ה"ט שהרי הפנימית לא איחדא לדשא שבינה לאמצעית מפני שעירבה עם האמצעית ורוצה להשתמש עם האמצעית ודשא שבין אמצעית לחיצונ' לא איחדא שרוצה הא האמצעית להשתמש עם החיצונה שהרי עירבה עמה ועיין להא"ר והדרישה ר"סי שע"ח:

סימן שעט

דין ב' לא קנו עירוב מכאן הוכיח הפרישה דאם הניח העירוב במקום שאינו יכול ליטלו ולהביאו לחצירו מכח איסור שבת אין עירובו עירוב וכן הוכיח מהר"ן בתשו' סי' קי"א מגמ' ע"ש והט"ז סי' שס"ו מתשו' הרשב"א ובסי' שצ"ד ע"ש וכ"נ מדברי המרדכי ופ' מרן ס"סי שס"ה וכ"כ המג"א שם וכ"נ ממ"ש הר"מ בפ"ג מה"ע בעירב דרך הפתח ונסתם הפתח דמותרת כל חצר להשתמש בחצרו משום דשבת הואיל והותרה הותרה משמע דאי לאו משום דהותרה הותרה היה אסור משום דאינו יכול להביאו אע"פ דאינו אלא איסור דרבנן ועיין להע"א סי' שע"ח ע"ש:

סימן שפ

דין א' אם ביטל רשותו סתם לא ביטל וכו'. אע"פ שלא הזכיר רשות חצרו אלא רשותו סתם לא ביטל ביתו כ"כ הסמ"ג להדיא וזה נעלם מהב"ח והא"ר וכן משמע מהירוש' ספ"ב דאמרי' אם הזכיר חצר להדיא אפילו ר"א מודה ע"ש משמע דפלוגתייהו דר"א ורבנן בסתם ומעתה מ"ש הרא"ש בשם הר"מ דר"א מוקי מתני' במבטל בפי' רשות חצרו ולא רשות ביתו צ"ל דלרווחא דמילתא כ"כ וכ' הת"ש דאם ביטל ביתו לא ביטל החדר ע"ש ומדברי התוס' בדס"ד בד"ה א"כ שכ' דאם יש חדרים בבית יכול לבטל כל הבית בלא החדרים וכו' ע"ש נר' דדוקא אם פי' בלא חדרים אבל בית סתם חדרים בכלל ועיין להריטב"א שם וכ"נ ממ"ש מרן בב"י ס"סי שפ"א שכ' דהא דצריך לחזור ולבטל כשבטל רשותו סתם שאלו ביטל רשות ביתו בפי' שניהם מותרין ע"ש ואם איתא הא אם יש חדרים צריך לחזור ולבטל כדי להוציא מן החדרי' והול"ל כשביטל גם החדרים א"צ לחזור ולבטל אלא ע"כ חדר בכלל בית כמו מכר:

דין ב' בין מביתו ואפילו הוא יכול להוציא מביתו כ"כ מרן בב"י לפי מ"ש רש"י דטעמא דמביתו אסור משום חזרה וכל שהחזיקו הם כבר לא איכפת לן וכ"כ הריטב"א שם בספ"ב והשכ"הג הוכיח מדברי מהרי"ל דמביתו אסור אפי' אחר שהחזיקו ע"ש וכ"נ לפי

טעם הר"י שהביא הב"י לעיל מזה וע"ש במהר"י בספ"ב ובפרישה וכן יש להוכיח מגמ' דס"ח ע"א דא"ל רבא פינו לי מני וכו' ואמאי לא ביטל להם גם רשות ביתו וימתין להם קצת עד שיחזיקו דבשעה מועטת כדי שיחזיקו לא חיישי' שמא יוציא כמ"ש הריטב"א שם אהא דפריך:

משמואל דמבטלין וחוזרין ומבטלין ע"ש. מיהו י"ל. דלא ניחא ליה להרבות עליו הנכנסין כמ"ש המג"א:

סקכ"ד ע"ש ודע דלפ"ד רש"י והריטב"א מאי דקתני מתני' אסור לו היינו קודם שיחזיקו ודקתני ושלהם מותר לו ולהם אפילו קודם שיחזיקו ולא אמרי' דחוזר מביטולו וה"ט כיון דמוציא מביתם מסתמא הכלים שלהם ולא הוי חזרה כשהוציא כלים שלהם וכ"כ הדרישה מסברא. דנפשיה ע"ש וכ"נ ממ"ש התוס' בדס"ד בד"ה א"כ וז"ל ומיהו להוציא כליו לביתם ואח"כ יחזירם לביתו וכו' ע"ש מדלא כ' בפשי' להוציא כליהם לביתו ומ"ש הריטב"א בדס"ט ואם הוציא קודם שהחזיקו אוסר עליהם את החצר וכו' היינו בהוציא מביתו ובעלה והוציא ועיין להא"ר וראיתי להע"א דקס"א רע"א שהוכיח מדברי הריטב"א בדס"ט דמביתם נמי הוי. חזרה והוכיח עפי"ז דמביתו אסור לו אפילו אחר שהחזיקו דלא כמרן בב"י ע"ש ולא ראה דברי הריטב"א דספ"ב:

דין ד' וה"ה אם היו ב' וכו' כ' הדרישה דמדברי הטור והתוס' בדס"ד שכ' כשיבטלו כל השכונות וכו' אין נרא' כן ואע"ג דרבים. אין נעשין אורחים שאני ביטול בית לבית דהוי כיחיד וע"ש במ"ש ס"סי שפ"א:

אם אחד שלא עירב עמהם נעל דלתי ביתו מדברי רש"י בדע"ט ע"כ בד"ה ואבע"א נר' דבנעילה הוי ביטול אבל הריטב"א בחי' שם כ' דלאבע"א לא הוי ביטול ע"ש שכ"כ משם רש"י:

סימן שפא

דין ד' אבל אינו יכול להוציא מבית חברו עמש"ל : סי' ש"פ דין ב':

דין ז' מבטלין וחוזרין ומבטלין פלוגתא דרב ושמואל וקאמר בגמ' דפליגי בפלוגתא דר"א ורבנן ופירש"י לרבנן דלא ביטל רשות ביתו לא הוי בבן חצר אחרת ולר"א דביטל רשות ביתו הוי כבן חצר אחרת ולפ"ז למאי דקי"ל דמהני ביטול מחצר לחצר לכ"ע מבטלין וחוזרין ומבטלין ואפילו ביטל גם רשות ביתו בהדיא לכ"ע חוזרין ומבטלין אבל הריטב"א כ' דלרבנן התוס' ומיהו אם היו חדרים ועיין להמג"א סק"ז ולהב"י כיון דלא ביטל רשות ביתו אם חוזרין ומבטלין לא הוי כחוכא ע"ש משמע דאי ביטל בהדיא רשות ביתו גם לרבנן אין חוזרין ומבטלין דהוי כחוכא וכ"נ מדברי הרי"ף שכ' דהלכה כרב

משום דאתי כרבנן ע"ש ואי ס"ל כפירש"י בלא"ה לדידן דקי"ל דמהני ביטול מחצר לחצר לכ"ע חוזרין ומבטלין וכ"נ ממ"ש הרא"ש דס"ט משם הר"מ ע"ש ועיין להגה"מי בפ"ב ובדברי מרן בב"י:

סימן שפג

דין א' אלא צריך שישכירו ממנו נר' דאם השכירו ממנו רשותו גם רשות ביתו בכלל ול"ד למ"ש בסי' ש"פ דהמבטל רשותו אין רשות ביתו בכלל דשאני ביטול דהמבטל בעין רעה מבטל אבל הכא גבי שכירות דשכירות ליומיה ממכר וקי"ל מוכר בעין יפה מוכר אח"ז ראיתי להע"א בסי' ש"פ דקס"ג שכ"כ גבי שכירות דישראל להסוברים דמהני שכירות גבי ישר' ע"ש:

סימן שפז

דין א' י"א שאם לא עירבה וכו'. כ"כ מרן בב"י ל שכ"נ מדברי רש"י והתוס' דפלוגתא דר"ע ורבנן בעירבה כל חצר לעצמה ע"ש ולפ"ז מוכח להדיא דאפילו עירבה כל חצר לעצמ' ובאו לערב החצורות יחד בעי' פת שהרי בגמ' אמרי' בפת כ"ע לא פליגי ופירש"י משום דפת מועיל להכא ולהכא אבל יין ל"מ לחצירות אפילו:

דמיידי שעירבה כל חצר בפ"ע וכ"נ מדברי התוס' בד"ה בפת גם מברייתא גופה מוכח כן להמפ' דפלוגתא דר"מ ורבנן בעירבה כל חצר לעצמה וקתני ברישא דברייתא. אם רצו לערב ביין אין מערבין וכ"נ ממ"ש רש"י בדפ"א בד"ה ולא אמרו ועיין להפרישה שנסתפק בד"ז ע"ש מיהו דברי מרן בב"י קשה להולמן דרש"י לא כ' דמיירי. בלא עירבה כל חצר בפ"ע אלא בדברי ר"מ אבל לרבנן סומכין אפילו לא עירבה כל חצר לעצמה וכבר תפסו עליו בזה ועיין להפרישה מ"ש לישב ותמהני דמדברי רש"י בדס"ז ע"ב. בעובדא דינוקא דא"ל רבה נסמוך אשיתוף פירש"י דהתינוק בבית אחת באותה חצר בעצמה מוכח בהדיא דסומכין אשיתוף להתיר כל חצר בפ"ע ובע"כ דמ"ש רש"י בדע"א דמיירי בלא עירבה כל א' בפ"ע לא כ"כ אלא לר"מ באופן דדעת רש"י דסומכין ע"ש במ"ע אפילו לא עירבה כל חצר בפ"ע וכדעת הד"מ וכ"נ דעת מהר"מ בתשו' סי' תכ"ב והביאו המרדכי בפ' הדר ופ' מרן בש"ע בס"סי שס"ה ועיין להמג"א שם אבל דעת הר"י הביאו מרן בב"י סי' שס"ג גבי מבוי שאין בתים וחצרות פתוחים לתוכו שאין סומכין על השיתוף להתיר החצר עצמה וכ"כ הריטב"א בחי' בדע"א ולדעתם ההוא עובדא דינוקא בחצר אחרת היא וכ"כ הריטב"א שם משם התוס' ע"ש כ' הריטב"א בחי' הא דסומכין ע"ש במ"ע דוקא שהניחו בבית שבחצר אבל הניחו בחצר ל"מ דקי"ל ע"ח בבית ולא עדיף סמיכה ע"הש מאילו עירב ממש ע"ש מיהו מדברי התוס' שם נר' דלכ"ע מהני שהרי כ' בשם

ר"י דשיתוף דוקא בחצר ולא בבית וא"כ ע"כ הא דאמרי' סומכין ע"הש במ"ע בהניחו בחצר מיירי ומהני משום עירוב ולפ"ז הא דאמרי' בפת כ"ע ל"פ לאו משום דמהני להכא ולהכא כפירש"י אלא משום דכיון דאלמוה ועשו בפת איכא היכירא וכ"נ מדברי הראב"ד שהביא הרא"ש שהוכיח דהלכה כמ"ד בפת פליגי מדאמרי' בדפ"ה גבי בני חבורה שקדש עליהם היום וכו' ול"פ כאן במסובים בחצר כאן במסובים בבית ע"ש וי"ל דס"ס קשיא במסובים בבית למה אין סומכין לשיתוף הא אפילו לר"מ דס"ל אין סומכין היינו משום דעבדיה לשיתוף אבל התם דמסמך הוא דסמכי למה סמכי עליה משום עירוב ולא סמכי עליה משום שיתוף וצ"ל דס"ל כדעת ר"י דש"מ דוקא בחצר ולא בבית ומ"מ ש"מ דדעתו שלא כדעת הריטב"א וראיתי להע"א שהק' לדעת רש"י דלמ"ד בפת מהני סמכי' על עירוב במ"ש ושלא כדעת התוס' ע"ש במ"ע משום דאלמוה ועשאוהו בפת קשיא דרבא אדרבא דבההיא דבני חבורה ס"ל לרבא דלא סמכי' ע"ש במ"ע ובעובדא דינוקא קאמר רבא נסמוך אשיתוף ע"ש ול"ק די"ל דס"ל לרש"י כס' הריטב"א דדוקא בהניחו בבית הוא דאמרי' סומכין אשיתוף במ"ע וההיא דבני חבורה בהניחו בחצר מיירי וראיתי לה' קרבן נתנאל שכ' דעיקר הגי' בההיא דבני חבורה רבא באלף דאל"ה ע"כ רבה ס"ל בפת אין סומכין ואמאי ל"ק הגמ' בדע"א תסתיים ע"ש ונעלם ממנו ההוא עובדא דינוקא דמתבאר משם דרבה ס"ל סומכין ועיין להתוס' בדס"ג בד"ה בטילו וע"ש במהרש"א ודע דמסתמיות דברי הר"מ שכ' בפ"א דבפת סומכין ע"ש במ"ע נר' דאפילו הניחו בחצר מהני וא"כ האידנא דמניחין העירוב בב"הכנ דלאו בית דירה היא סמכי' על הרמב"ם בכל דס"ל דסומכין ע"ש בפת במ"ע ואפילו להתיר החצרות בפ"ע כמ"ש מרן בב"י וס"ל אפילו הניחו בחצר מהני ועיין למור"ם בהג"ה בסמוך ולהלבוש:

סימן שפח

דין א' בין עירבו החצרות וכו' ולא אמרי' נתקו החצרות ונעשו בתים ואע"ג דבעירובין דע"ג אמרי' דרב לא תני פתוחות ז"לז משום דנתקו חצרות ונעשו כחד חצר כבר כ' הריטב"א בחי' שם דבחצרות ובתים דתרי שמי נינהו לא אמרי' נתקו אבל בחצרות אמרי' נתקו ונעשו חצר א' ע"ש וכצ"ל בסוגיא שם דאל"ה לרב דלא תני פתוחות ז"לז משום דס"ל נתקו קשיא מתני' שם דקתני דכי עירבו וגם נשתתפו מותרין כאן וכאן ואמאי הא כיון דעירבו נתקו בתים ונעשו חצרות ורב אמר אין מבוי ניתר אא"כ בתים וחצרות פתוחים לתוכו ועוד לס"ד דגמ' דשבת דטעמא דרב משום דניתקו ואפ"ה דוקא שלא נשתתפו אבל נשתתפו שרי ולא אמרי' ניתקו ובעירובין אמרי' ניתקו אע"ג דנשתתפו וביותר ק' לשי' הר"מ דסובר דגם למסקנא דשבת טעמא דרב משום ניתקו כמ"ש ה"ה ועיין להע"א

ועפי"ד הריטב"א ניחא הכל דבחצרות דחד שמא אמרי' נתקו אפילו נשתתפו אבל בבתים וחצרות דתרי שמי נינהו לא אמרי' נתקו לא בלא נשתתפו ודע דהתוס' בעירובין דצ"א ע"ב בד"ה כלים כ' הטעם דהו"ל ככרמלית כיון דאין לו אלא ג' מחיצות ע"ש ולפ"ז אם ניתר בצ"הפ דהשתא יש לו ד' מחיצות מותר אבל בדס"ג ע"ב כ' הטעם דגזרי' דילמא אתי לאפוקי ע"ש ולפי"ז אפילו ניתר בצ"הפ אסור דכ"מ שאסור להוציא מהחצר למבוי אסור לטלטל במבוי אלא בד"א דגזרי' דילמא אתי לאפוקי וע"ש במהרש"א. כ' הלבוש דאפי' להסו' דאפילו עירבו לא אמרי' נתקו מודו היכא דעירבו החצרות ז"עז דאסור לטלטל במבוי ע"ש:

סימן שצ

דין א' אינו יכול לערב דרך החלון מדברי תוס' בד"ה מבוי נר' דבכ"הג שכירות מהגוי לא מהני ע"ש ונר' ה"ט שהחמירו כאן יותר מב' ישראלים בב' בתים דבשכירות סגי משום דהתם ליכא למיחש אלא שמא ילמד ממעשיו אבל לשמא יהרגנו ליכא למיחש דמירתת מישראל חבריה אבל בכ"הג דפתח החצר שאחורי בית ישראל פתוחה למבוי אחר לא מירתת מישראל חבריה כיון דפתוחה למבוי אחר ולכך החמירו דאפילו שכירות ל"מ ובהכי ניחא מ"ש מהרש"א בתוס' בד"ה מבוי מיהו ק' קושיתו ע"ד הרשב"א בס' מ"הק דכ"ד ע"א שכ' דשכירות מהני וכ' הטעם שהחמירו משום שמא יהרגנו ע"ש:

סימן שצג

דין א' ביו"ט שחל בע"ש הטעם משום הכנה לדידן דקי"ל ב' קדושות הן כדאי' בעירובין דל"ח וע"ש בתוס' ובמהרש"א שם שלא ראה דברי התוס' בביצה ורש"י בביצה כ' הטעם בע"ח משום מתקן וכ"כ הפרישה בסי' תקכ"ח ועיין הע"א ע"ד המג"א סי' שס"ו שכ' דבע"ח אצ"ל שום דבר ועיין בב"י סימן שצ"ה ולמהרש"א בעירובין דל"ח ע"ב במ"ש בגמ' ע"ש:

ולמחר יאמר וכו'. כ' הטור על אותו פת וכ"כ רש"י בביצה די"ז וכן איתא בגמ' בעירובין דט"ל ע"ש הטעם ועיין להמ"א והט"ז:

דין ג' שניהם קנו עירוב וכו' ואפילו באו לשאול שניהם בב"א ואע"ג דבב' שבילין טמאין בבאו לשאול בב"א וכן לענין חמץ בסימן תל"ב הכא שאני דאפשר דשניהם עירובו מן הדין דבי"הש מקצתו מן היום ומקצתו מן הלילה ואפשר דאותו שנאכל הוא במקצת שהוא מן הלילה וזה שעירב בי"הש באותו מקצת שהוא מן היום וכ"כ הריטב"א בחי' בס"פ הדר ולפ"ז אם הוא ברגע אחד לא קנו עירוב בבאו לשאול בב"א ועמ"ש הרא"ש בשם הר"י בשבת דל"ד ע"ש. ובפרישה חילק בין חמץ שעיקרו מן התורה לעירוב דעיקרו

מדרבנן ע"ש ולפ"ד אם ברגע אחד היה שניהם קנו עירוב וכן לדעת הר"מ בפ"ה מה' חמץ שלא חילק לענין חמץ בין בב"א בין בזאח"ז וכ' מרן בכ"מ דל"ד לב' שבילין דעיקר הטומאה היא מן התורה ע"ש:

סימן שצד

דין א' ס' עירוב כשר והוא שיהיה לו חזקת כשרות כן איתא בעירובין דל"ו כיצד אר"י ס' עירוב כשר עירב בתרומה ס' נטמאת מבע"י ס' משחשיכה עירוב אבל עירב בתרומ' ס' טמאה ס' טהורה אינו עירוב ע"ש והנה התוס' בפ' במה מדליקין דל"ד הוכיחו דבע"ת אם עירב בי"הש אינו עירוב מדאמרי' בעירובין דבעי חזקת היתר ובי"הש ליכא חזקת היתר ומימרא דרבא דשניהם קנו עירוב בע"ח מיירי דמערבין בי"הש ע"ש ומשמע מדבריהם דבע"ח לא בעי חזקת היתר וק' דא"כ בדיבור הקודם הי"ל להכריח מכח זה דע"ת חמירי מע"ח וכן ראיתי למהרש"א שעמד בזה ונ"ל ברור דבע"ח דמערבין לכתחי' בי"הש אפילו דבעי חזקת היתר מ"מ חכמים תקנו זמן קניית העירוב בי"הש ואין זה נכנס בגדר הספיקות דכך עיקר מצותו דכל עוד דאינו ודאי חשיכה יכול לערב אבל אי אמרי' א"י לערב כי אמרי' דבדיעבד כשר נכנס בגדר הס' ולכך הוכיחו דבע"ת כיון דלכתחי' א"י לערב בי"הש הא בעי' חזקת היתר אבל בע"ח הגם דבעי חזקת היתר לא איכפת לן כיון דמערבין לכתחי' ולפ"ז י"ל דס"ל להתוס' דגם בע"ח בעי' חזקת היתר וא"ש לפ"ז מה שהוכיחו התוס' מפ' הדר דבע"ח איירי וק' נימא דהגמ' יליף מיניה דינא דרחבה במכ"ש ועפי"ה י"ל דהתוס' שללו דל"ל דמיירי בע"ת וא"כ ע"כ מאי דמשני הגמ' כאן בע"ת דע"ת קילי דאל"ה הא בעי' חזקת היתר ושללו לזה דא"כ מאי יליף מינה לע"ח ועפי"ה ניחא אצלי מה שהק' ה"ה בפ"ו מה"ע אמ"ש הרשב"א דע"ת בי"הש בדיעבד ל"מ מדבעי חזקת היתר ובע"ח כ' דמערבין בי"הש וכ' דבעי חזקת היתר והק' ה"ה דגם בע"ח נילף בי"הש מחזקת היתר ועפי"ה ניחא באופן שדעת הרשב"א והתוס' שפה אחת ודברים אחדים דגם בע"ח בעי' חזקת היתר דלא כמהרש"א ומן האמור ניחא פסקי מרן בש"ע דבסי' זה כ' דגם בע"ח בעי' היתר ובסי' שלפני זה הביא מימרא דרבא לענין ע"ח וא"צ למ"ש המג"א דס' הינוח קיל טפי איברא דנר' דדברי המג"א מוכרחים ממ"א והוא דבסי' תט"ו כ' מרן בסתם דע"ת בדיעבד מהני בי"הש וכ' מימרא דרבא שם בע"ת והרי אפילו בע"ח כ' בסי' זה דבעי חזקת וכ"ש ע"ת וכ"ש למ"ש הלבוש שם דטעם היש חולקין שכ' בסי' תט"ו משום תרי קולי אלא ע"כ דס' הינוח שאני דקיל טפי מבי"הש וילה"ר לזה ממ"ש התוס' בר"פ ס' אכל דלמ"ד בעי' חתיכה מב' חתיכות דבעי איקבע איסורא ושבת ויום חול דקתני היינו בעשה מלאכה בי"הש של מ"ש דאיקבע. איסורא כל היום ע"ש ומינה

הכא בע"ש מקרי איקבע היתרא כל היום וא"כ ודאי דיש לחלק בין בי"הש לס' הינוח ועיין להמש"ל בפ"ד מה' בכורות וראיתי לו שמיישב עפ"ז ההיא דהשולח עירובו ביד חש"ו דפריך בגמ' ודילמא לא ממטו ליה ומאי פריך הא ס' עירוב כשר ע"ש ואי מהא י"ל דבתר הכי מתני במתני' פלוגתא דר"מ ור"י בס' עירוב למר כשר ולמר פסול ואי הוה משני רישא משום דס' עירוב כשר הו"ל סתם ואח"כ מחלוקת והלכה כהמחלוקת והגמ' ס"ל דהלכה ס' עירוב כשר ולכך משני משום דחזקת שליח עושה שליחותו ודעת הר"מ בפ"ו מה"ע דאפילו בע"ת לא בעי' חזקת היתר וע"ש בה"ה וצ"ל לפ"ז דהגמ' בעירובין דל"ו דפריך תרומה ונטמאה וכו' הוא לשינויא דלעיל דר"י סבר תחומין דאורייתא אבל לשנויא דתחומין דרבנן לא בעי חזקת היתר:

סימן שצו

דין א' בהגה והוא באמצען כ"כ הטור בשם הרי"ף ומדברי מרן בב"י נר' דל"ג בדבריו והוא באמצען ממ"ש דדעת הטור כר"י דלרוח שירצה ממ"ש בסי' ת"ה דאפי' אמה אחת לא יכנס ואפי' לד"מ ואונס והא הבלעת תחומין מילתא היא אלא ע"כ דכר"י ס"ל וכיון שיצא הוי כבורר לצד פניו וכמ"ש ה"ה לדעת הר"מ ע"ש ואם איתא קשיא בדברי הטור שלא הביא כאן ס' ר"י אלא ע"כ דל"ג והוא באמצען ודעת הרי"ף ל"פ כד"י וכ"נ ממ"ש בס"ד דהרי"ף והר"מ בחדא שי' קיימי ע"ש והמג"א הק' לדעת הטור ממ"ש בסי' שמ"ט מי שהיו מקצת אמותיו של זה בתוך אמותיו של זה כגון שהיו ו' אמות מצומצמות וע"כ דס"ל לכל רוח שירצה כר"י ע"ש ור"ל דאין לו' דכדעת הרז"ה דאפילו הרז"ה מודה לענין טלטול דאין מטלטלו אלא בד"א ב' אמות לכל צד דבטלטולי לא פליג וא"כ בסי' שמ"ט דבטלטול מיירי איך כ' ו' אמות ביניהם אלא ע"כ דס"ל ד"א לצד א' וא"כ בטלטול לדעת הרז"ה ה"א לצד א' וכ"נ ממ"ש התוס' בדמ"ח בד"ה ר"י וכ"נ ממ"ש הריטב"א בחי' שם בשם הראב"ד וה"ה בפי"ב בשם הרשב"א דלמאן דס"ל כרבנן ח' על ח' בטלטול ס"ל דיכול לטלטל בכל הח' אלא דאין מטלטל בב"א אלא פעמים בהני ד' ופעמים בהני ד' ע"ש מוכח להדיא דלהרז"ה דס"ל כרבנן יכול לטלטל בכל ד"א אלא דחלוקין הן אם מטלטל פעמים בהני ופעמים בהני או לא ולא ס"ל והוא באמצען ועיין להפרישה באופן דליכא מאן דס"ל והוא באמצען אלא מור"ם לפי גירסתו בהטור ובגמ' בגיטין דע"ח אמרינן כגון שהיו ח' אמות מצומצמות מיהו י"ל דלענין קנין כ"ע מודו ד"א לרוח אחת ועיין למרן בב"י בח"מ ס"סי ר' ע"ש ועיין להתוס' בד"ס בד"ה כאן שהוכיחו דמתני' דהתם ע"כ כר"א או כר"י אתיא ע"ש ועיין לה' תוספת שבת:

סימן שצז

דין י"ד כרגלי אנשי אותה העיר כ' הטור ואם עירב אחד מהם אינו יכול להוליכו אלא אלפים אמה וכ' הב"י שכ"נ מפרש"י והתי"ט בסוף ביצה כ' בדעת רש"י די"ל דס"ל כדעת הרשב"א דאם עירב יכול להוליכו ע"ש ועיין בפירש"י בעירובין דמ"ה ע"ב כד"ה כרגלי שכ' ואם עירב זה וכו' אינו יכול להוציאו וכו' הרי דדעת רש"י כדעת הטור ואין לו' דאם עירב זה שכ' רש"י היינו אחד שאינו מבני העיר אבל אחד מבני העיר דשותפין נינהו יש ברירה ויכול להוליכו דא ליתא דבגמ' שם אהא דמוקי ההיא דגשמים שירדו מעי"ט יש להם אלפים אמה בגשמים דסמוכים לעיר פריך הא ברגלי אנשי אותה העיר מב"על ופירש"י דאלישנא לחוד פריך ע"ש ואי איתא דאם עירב אחד מבני העיר יכול להוליכו הא טובא א"ב דאי בגשמים הסמוכין וטעמא משום דהוי כרגלי אנשי העיר אם עירב אחד מאנשי העיר יכול להוליכו אבל אי טעמא משום דחפצי הפקר קונין שביתה אפי' עירב א"י להוליכו והיינו אלפים אמה לכל רוח דקתני וע"ש להריטב"א בחי' ועפי"ז יש להוכיח דאינו אוסר על בני העיר כי עירב אחד מהם ועדיין יש להם אלפים אמה לכל רוח ול"ד לכלים שאין מיוחדין לאחד מן האחים דתנן התם בביצה כרגלי כולן ופי"רשי והר"עב דאם עירב אחד מהם הם מעכבין ע"י והוא מעכב על ידן וכמ"ש התי"ט ע"ש גם יש להוכיח מכאן לדעת רש"י דאפי' עירבו כל אנשי העיר אין מוליכין אותם אלא אלפים אמה וכה"ג כ' הרמב"ן במלחמות גבי שור של רועה דאפי' עירבו כולן ל"מ ע"ש והגם שיש לחלק ביניהם מ"מ מדברי רש"י הללו ע"ב נר' כן:

סימן תד

דין א' בהגה ואם הוא ס' וכו' לפי מה שהעלה המש"ל בפ"ח מה' שאר אבות הטומאה דהיכא דהוי ס"ס להחמיר אפי' בדרבנן אזלי' לחומרא ע"ש גם בד"ז יש להחמיר ועיין להשע"ה בה' מקוואות ענף ה' ע"ש:

סימן תה

דין ט' מ"ט אנוסים הם כ' התוס' דל"ד למבשל דהתם איסורא דאורייתא והק' המג"א דבהדיא תנן כתרומות המעשר והמטביל בשבת הרי אפילו איסורא דרבנן דינו כמו מבשל ותי' דהכא מיירי בל"ל פירא אחרינא ע"ש. ולפ"ד מאי דפריך בגמ' מברייתא דראב"י ור"נ היינו מלישנא דלעולם אסורין משמע אפי' ל"ל פירי מיהו ק' נימא דהני תנאי סברי תחומין דאורייתא דפלוגתא דתנאי היא בפ' בכ"מ ועיין בפ' כירה דל"ח שכ' רש"י כיון דאיסורא דרבנן וקילא ליה אפילו בשוגג אסור וצ"ל דהתם משום דלא עשה מעשה בשבת אלא מבע"י קילא ליה והיינו דכ' רש"י א"ד וקילא ליה ועוד ק"ל

לפ"ד התוס' דבדרבנן מיירי ואפ"ה נחלקו תנאי שם במזיד במקומן דאיכא מ"ד במזיד במקומן אסור וש"מ אפי' באיסור דרבנן ול"ל פירי פליגי תנאי א"כ כי פריך בביצה די"ז ממטביל ומעשר אמאי לא מוקי לה אפי' בל"ל פירי ובפלוגתא דהני תנאי בשלמא בשוגג שלא במקומן ל"ק די"ל דה"ט כיון דשלא במקומן הן עומדין חוץ לתחום כקל יוציאם וע"כ גזרו וע"ש בתוס' בסמוך אבל ממזיד ק' והא"ר תי' לקושית המג"א דהכא שאני דהוחזרו למקומן ולא נהנה בהוצאה כלל שהרי מעיקרא נמי היו שם מיהו דוקא כאיסור דרבנן אבל במבשל וכיוצא אפי' בכ"הג אסור והתוס' שכ' מבשל איסורא דאורייתא קושטא קאמרי דבאיסורא דאורייתא אפי' בכ"הג אסור ע"ש וחילוק זה כתבו הרמב"ן בס' הלקוטות בחי' שם אפילו באיסורא דאורייתא ע"ש ומ"מ נר' מדברי התוס' דמפ' לשמעתא דר"פ מי שהוציאוהו כיו"ט לחוד אבל בשבת דאיכא איסורא דאורייתא דהעברת ד"א בר"הר והוצאת רשויות אסור דדמי למבשל והריטב"א בחי' והרשב"א בפ' ר"א דמילה כ' דדוקא מבשל וכיוצא דנעשה מעשה בגופן אבל הוצאה וכיוצא דלא נעשה מעשה בגופן שרי אפילו באיסורא דאורייתא ע"ש ולפ"ד שמעתא דמ"ש אפילו בשבת מיירי וצ"ל דטעמא דשלא במקומן במזיד לא יאכל משום דכיון דשלא כמקומן עומדין בקל יוציאם ולאידך תנא דס"ל במזיד במקומן אסור ע"כ לא מחלק בהכי נמצא דחילוק זה שכ' הריטב"א והרשב"א פלוגתא דתנאי הוא והרמב"ם בפ"ו מה"ש כ' בפירות שיצאו והוחזרו במזיד אסורין ובשוגג. מותרין וכ' דל"ד למבשל משום דלא נעשה מעשה בגופן ע"ש הרי דמחלק כחילוק הריטב"א והרשב"א גבי שוגג ודוקא בשבת וכמ"ש ה"ה שם וע"כ ה"ט משום דהוי איסורא דאורייתא והא דנקט חוץ לתחום ולא סגי ליה בהוצאה מרשות לרשות משום דלא נהנה כ"כ כמ"ש התוס' בפ' שואל דקנ"א בד"ה אלא וא"צ למ"ש ה"ה שם מיהו ק"ל לדעת הר"מ מהירושל' שהביא התוס' בסוגיין דפ' מ"ש דמוקי לר"נ כר"מ דבשוגג יאכל במזיד לא יאכל ולדעת הר"מ אפילו כר"י מתוקם וש"ה דלא נעשה מעשה בגופן נקטי' דדעת התוס' בפירות שיצאו וחזרו בשבת דמו למבשל ואסור ולדעת הרמב"ן מותרין הן אפילו בשבת ולדעת הרשב"א והריטב"א מותרין הן אפי' בלא חזרו ואפי' במזיד אי לאו משום דשמא יוציאם וכ"נ דעת הטור ומרן בש"ע שהביאו הך דינא גבי שבת ולא יפה עשה המג"א שהעתיק דברי התוס' על דברי מרן בש"ע ועיין להרשב"א בס' ע"הק וכ"נ מפירש"י דמפ"ל גם בשבת ואם באו מר"הר לר"הי ולא היו מתחילה בעיר לדעת הרשב"א והריטב"א מותרין ולהרמב"ן אסורין ועיין לה' חק יעקב סי' תנ"ד במ"ש במוציא מצה מר"הי לר"ה ע"ש ואם הביאם מכרמלית לר"הי לדעת התוס' מותרין לפ"ד הא"ר ועמ"ש מו"ה עה"ש כר"ג סי' שי"ט גבי סינון ובסי' של"ז ומכלל

דברינו תראה מה שי"ל בדבריו ע"ש באופן דלפי מ"ש מרן בש"ע בפירות שיצאו וחזרו אפי' בשבת שהוא דלא כס' התו' שו"ר די"ל דאפי' התוס' מפ"ל גם בשבת וס"ל כהסו' דהאידנא ל"ל ר"ה דלא בקעי ס"ר כרגלי מדבר מיהו מ"ש בדעת הר"מ דאפי' באיסורא דאורייתא אמת הוא שהרי הר"מ ס"ל דאפילו האידנא אית לן ר"ה כמ"ש ה"ה בפ"יד מה"ש וכ"ד מרן בש"ע בסי' שמ"ה ע"ש ועיין להתוס' בפ' כל כתבי דקכ"ב בד"ה משקה נקטי' דדברי הרשב"א והריטב"א הם עיקר לפ' הלכה גם לפ"ד המג"א דלדברי התוס' צ"ל בין א"ל פירי בין ל"ל פירי הרי כל הפו' לא כ' חילוק זה דמחלק. הגמ' בפ"ב רביצה די"ז בין א"ל בין ל"ל פירי וטעמיהו כמ"ש היש"ש שם בשם הרשב"א והשע"ה הוכיח דאפי' באיסור דרבנן במזיד אסורין אפי' לאחריני ממ"ש הטור בסי' זה פירות שיצאו חוץ לתחום במזיד אסורין אע"ג דתחומין דרבנן ע"ש. ולפי"ה לעיל שאני הכא דכיון שחוץ לתחום קיימי בקל יוציאם והנה בשוגג חוץ למקומן דמותרין נר' מדברי מרן דאפי' הוא מותר וכן הביא סברא זו הריטב"א בחי' שם ועיין למהרש"א בדברי רש"י בסוגיין ולה' ת"ש ודע דלפ"ד ה"ה דביו"ט אפי' במזיד יאכלו ק"ל ממ"ש הרמב"ם בפכ"ב מה"ש דאם הגביה ת"ום ביו"ט במזיד לא יאכלו וצ"ל דביו"ט מחלקין בין נעשה מעשה בגופן לבין לא נעשה אפי' גבי מזיד כמ"ש הר"מ גבי שוגג בשבת ועי"ל דש"ה דלא היה ראוי כלל ול"ד למבשל דראוי ליכנס וכמ"ש הקה"ע הביאו הת"ש ע"ש ועיין לה"ה רפ"ד מה' יו"ט גבי הוציא אש מן העצים ולהט"ז סי' תק"ב ולהא"ר שם סק"ג ולהעה"ש שם:

סימן תח

דין א' ואם היה מביתו ע"ס העיר פחות מאלף וכו' כ"כ הר"מ בפ"ו מה' תחומין משמע דאם היה מביתו ע"ס העיר אלף מצומצם היתה נמדדת כל העיר דבעי' שיכלה החשבון מחוץ לעיר ונ"ל שזה דעת התוס' בעירובין דמ"ב ע"ב בד"ה וכלתה שכ' וז"ל וא"ל דהתם מיירי. בשכלתה מדתו בסוף המערה מדקאמר בגמ' סוף העיר אצט"ל ע"כ. ואי איתא דס"ל דלא בעי' שתכלה מדתו חוץ לעיר היכי ס"ד לאוקומה בכלתה מדתו בסוף המערה א"כ היתה כל המערה כד"א ומהלך חוצה לה ומתני' שם קתני אלפים אמה עד מקום סיום מדתו ותו לא אלא ע"כ דס"ל כדעת הר"מ דבעי' שתכלה מדתו חוץ לעיר וא"כ איכא לאוקומא בכלתה מדתו בסוף המערה ממש דליכא למגזר ואשמועי' ר"ה אפי' בחצי חצר ודחו דמ"מ מדקאמר הגמ' סוף העיר וכו' מהאי לישנא משמע דבאמצע המערה מיירי כ' מרן בב"י בשם הר"י מה שאנו אומרים כל העיר נמדדת כד"א כשמודדין להשלים לעיר אינו מודד בציר מד"א העיר אלא דכל העיר אינו נכנס במדידה כלל ע"ש נר' דיש סמך לזה מהגמ' דאמרי' בד"ס ע"ב מה שנשכר הוא מפסיד ותו לא והתנן וכו' ומוקי לה

בכלתה מדתו בסוף העיר ואי איתא אכתי מפסיד אותן ר"א רעיר ומ"מ כל הפו' חלקו עליו בזה ע"ש. כ' הטור כיון דתחומין דרבנן התירו עירוב משמע למ"ד תחומין דאורייתא לא התירו לערב והוא תימה והא"ר חילק בין מערב ברגליו דמהני אפי' למ"ד דאורייתא ובין מערב בפת דלא מהני ע"ש. וליתא דבהדיא כ' הרמב"ן הביאו ה"ה בפ"ו מה' עירובין דין ו' דבכל גוונא מהני אפי' למ"ד תחומין דאורייתא ע"ש:

סימן תט

דין י"ג ודוקא לבא בדרך וכו' כ"כ הטור ומשמע דמי שהוא בביתו אפי' עני לא התירו ומרן בב"י כ' דמדברי רש"י נר' דבעי' תרתי עני ובא בדרך אבל מדברי הר"מ נר' דבחדא מנייהו סגי ע"ש. וכ' בדרישה דלפ"ר גם דברי הטור אזלי הכי דבעי' תרתי דסתם בא בדרך עני הוא וע"ש שכ' שאינו מוכרח לו' כן בדברי רש"י ע"ש ולפ"ז י"ל על פ' מרן דכאן העתיק דברי הטור ובר"סי ת"י העתיק ל' הר"מ והריטב"א בחי' דכ"א כ' בבא בדרך אפי' עשיר ל"פ רבנן וביושב בביתו אפי' עני ל"פ דסתם יושב בביתו יש לו ואפי' בדרך אם יצא לדעת כן לא התירו וכ' שכן משמע מדברי רש"י ע"ש:

סימן תיד

דין ב' קטן בן שש וכו'. כ' התוס' משום דמצוה לחנכו ע"ש. ותמהני דבגמ' שם מוקי לה בליתיה לאבוה במתא ובגמ' דנזיר דכ"ט אמרי' דאין האשה מחוייבת לחנך את בנה וצ"ל דס"ל דלא אמרי' בגמ' דנזיר כן אלא אליבא דריב"ח אבל לר"י דקי"ל כוותיה דאמר הלכה היא בנזיר פליג בזה ועיין להת"הד סי' צ"ד ולהמג"א סי' שמ"ג ע"ש:

סימן תטו

דין א' אין מערבין ע"ת אלא לד"מ. כ' הרשב"א דה"ד בעירב בפת אבל אם עירב ברגליו או עירב לדבר הרשות הוי עירוב ומרן בב"י כ' דאפי' לכתחי' יכול לערב ברגליו לדבר הרשות כיון דעיקר עירוב ברגליו ע"ש. והב"ח בסי' תמ"ג ייחס סברא זו לרש"י וממ"ש דהרא"ש בפ"ג דפסחים דמ"ט אין להוכיח דחולק ע"ז דגי' אחרת יש לו בדברי רש"י כמ"ש המג"א סי' תמ"ר ע"ש אבל מדברי התוס' שם נר' דאפי' עירב ברגליו אין מערבין אלא לד"מ וכ"נ מהירוש' שם דמוקי לה בהולך ללמוד וכ"נ מדברי הרמב"ן הביאו ה"ה בפ"ו מה"ע שהוכיח דאם עירב לדבר הרשות הוי עירוב מגמ' דעירובין דנ"ב בעובדא דיהודה בר אשתומא ע"ש דאי איתא נוקמא בעירב ברגליו והתוס' בפ' במה מדליקין דל"ד כ' דאפי' לר"מ דס"ל תחומין דאורייתא ס"ל דמערבין בכ"ד משום דאין מערבין אלא לד"מ ע"ש. ואי איתא הא לר"מ דס"ל עיקר עירוב בפת בעירובין דנ"א מערבין בפת אפי' לד"מ דעירוב בפת לד"מ הוי כעירוב ברגליו לדידן אלא ע"כ דלא שני להו בין עירב

ברגליו בין עירב בפת מיהו י"ל דעירב בכ"ד שאני אבל בפת מהני אפי' לדבר הרשות. ומן האמור דלס' הרשב"א לר"מ הוי איפכא ניחא מה שהק' הא"ר ר"סי ת"ח על הטור והלבוש מגמ' דעירובין דל"ה ע"ש גם מ"ש לחלק בין עירב בפת לעירב ברגליו עיין להרמב"ן בלקוטות בספ"ק דעירובין ע"ש כ' הריטב"א בחי' ר"פ כיצד משתתפין דהא דאין מערבין אלא לד"מ מדרבנן הוא משום כבוד שבת משא"כ בשיתוף ועירוב חצרות ועיין להא"ר: **דין ד'** בהגה ואז מותר לילך אפי' לדבר הרשות. כ' הפרישה דבעלי ס' זו מפ' מ"ש בפ' בכ"מ דפליגי ר"י ורבנן דר"י ס"ל אין מערבין אלא לד"מ היינו שאינו הולך לדבר הרשות אע"פי שעירב לד"מ ורבנן ס"ל מערבין לדבר הרשות היינו ר"ל דמותר לילך לדבר הרשות אבל כ"ע ס"ל דצריך שיהיה העירוב לד"מ והלכתא כרבנן ע"ש ולפ"ד רב יוסף דקאמר שם אין מערבין אלא לד"מ היינו דאסור לילך לדבר הרשות וק' מאי פריך הגמ' בפ' כיצד אדרב יוסף תנייתא הא טובא קמ"ל דאע"פ דעירב לד"מ אסור לילך לדבר הרשות ועיין להע"הש נר"ו שתמה דלמסקנא דגמ' אפי' רבה מודה ע"ש. ועיין להג"א שם שכ' דשמא כרבה קי"ל והוא תימה גם מ"ש הע"הש ממ"ש הר"מ הנודר מן הככר מערבין בו דע"כ משום דמצות לאו ליהנות ניתנו ע"ש. ליתא שהרי כ' הר"מ הנודר מן הככר משתתפין בו אע"ג דמשתתפין לדבר הרשות וע"כ דה"ט משום דאין כוונת הנודר אלא דרך הצאתו דהיינו אכילה כמ"ש רש"י בסוגייא שם ועיין להמח"א בהל' נדרים סימן ז"ך:

סימן תטז

דין א' בב' י"ט וכו'. עיין להמג"א ועמ"ש בסי' תקי"ד ע"ש:

סימן תלד

דין ב' כל חמירא דאיתיה ברשותי וכו'. כתב הב"ח בתשו' סימן קכ"ד דאם קנה דגן ונתחמץ לו אחר הביטול ל"מ ביטול דהא לא אמר אלא דאיכא ברשותי מיהו אם ביטל בפי' אפי' מאי דליתיה ברשותיה מהני הביטול דביטול מדין הפקר ויכול להפקיר אפילו מידי דליתיה ברשותיה ולא בא לעולם עש"ב ואין להוכיח ד"ז ממ"ש הרא"ש בס"פ אין בין המודר והתוס' בשבת די"מ להתיר להפקיר בהמתו שהשכירה לגוי לינצל מאיסור השבתת בהמתו אע"פי שאינה ברשותו דשאני משכיר דאפי' גבי הקדש יכול להקדיש אם לא הקדים לו שכרו כמ"ש התוס' בעירובין דכ"ה ע"ש. ועיין לעיל סי' רמ"ו אמנם מדברי התוס' בקמא דס"ו בד"ה כיון נר' כדברי הב"ח ממ"ש אפילו דבאיסורא אתא לידיה אמאי לא יוכל לזכות מן ההפקר משמע דיכול הנגזל להפקיר אע"פ שאין יבול להקדיש כיון שאינם ברשותו ואולם מהגמ' שם דס"ט ע"ב נר' דאין יכול להפקיר דבר שאינו ברשותו דאמרי' אבל לקט דממון כי איתיה ברשותיה הוא דמצי להפקיד ע"ש.

ואע"ג דרבא קאמר אי לאו דאמר צנועין ור"ד אמרו דבר אחד דמשמע אבל השתא יכול להפקיר אפילו אינו ברשותו כל שלא נתייאש ממנו כמ"ש רש"י ז"ל היינו לצנועין ולר"ד ולדידהו יכול גם להקדיש אבל לר"י דקי"ל כוותיה דאמר גזל ולא נתייאשו הבעלים שניהם א"י להקדיש משום דסתמא אחרינא אשכח כמ"ש בגמ' גם בהפקיר אינו יכול להפקיר וכבר המח"א בה' זכיה מהפקר סי' ז' תמה ע"ד התוס' הללו מגמ' דצנועים ע"ש ואסיק דא"י להפקיר דבר שאינו ברשותו וכן ראיתי למהרימ"ט חא"ה סי' מ' שכ' בפשי' דא"י להפקיר דבר שאינו ברשותו דדשל"בלע ובי אמרי' בפ' הכותב ד"כ בעודה ארוסה היינו קודם שזכה בה אבל להפקיר דבר שאינו ברשותו כשיבא לרשותו ל"מ ועיין להד"מ סימן תס"ו ולהמג"א שם סק"ג:

דין ד' שלוחו יכול לבטל אע"ג דביטול מדין הפקר ואין יכול להפקיר ע"י שליח כ' מרן בב"י דה"ט שאינו יכול להפקיר ע"י שליח משום דהפקר מדין נדר ואינו יכול לנדור ע"י שליח ע"ש וכ"מ מדברי התוס' בנזיר די"ב שכ' דנזירות אפשר ע"י שליח בקרבנותיו ע"ש משמע דבנדרים דלית בהו קרבן ל"מ לה ע"י שליח אבל הרמב"ן בחי' בתרא דק"ט כ' דגם בנזירות אפשר ע"י שליח שיאמר הריני נזיר כ"ז שתרצה להזירני ע"ש וראיתי לה' ברית אברהם חא"ח די"ג ע"ג שכ' ה"ט דא"י להפקיר ע"י שליח משום דא"י להפקיר לכל חוץ מאחד כמ"ש במציעא ד"ל וקי"ל בח"מ סי' קפ"ה דמי שעשה שליח למכור א"י השליח לקנותה לעצמו אחר שמשך השליח החפץ אדעתא למוכרו דבעי' הוצאה מרשות לרשות ע"ש וא"כ השליח א"י לזכות בו והו"ל כמי שמפקיר לכל חוץ מאחד דל"מ עש"ב. ולפי מ"ש מרן בב"י וכ' בש"ע שם דכשנתרצה המוכר קנה השליח י"ל דה"נ כיון דא"ל להפקיר נדון הוי כמי שא"ל שיכול לזכות לעצמו דאל"ה לא הוי הפקר גם לפמ"ש הסמ"ע בסי' קע"ה דדוקא לענין שיכול לחזור בו המוכר הוא דאמרי' דהשליח א"י לקנות לעצמו אבל כ"ז שלא חזר בו קנה השליח א"כ הוי הפקר כ"ז שלא חזר בו ועיין בס"פ אין בין המודר. וה' פרי מגדים כ' דא"י לבטל ע"י שליח דהוו מילין דלא ממסרן לשליח כמ"ש מהרימ"ט ע"ש וכבר מחו לה אמוחא מגמ' דנזיר די"א ובמ"א הארכתי בזה:

סימן תלז

דין ב' אם הוא בעיר שואלו משמע אם אמר שאינו בדוק נאמן אע"פ שאינו בידו עכשיו ואפילו אשכחיה בפעם ראשונה ולא אמ"ל ובי"ד סימן קכ"ז כ' דדוקא בלא אשכחיה הוא דנאמן ע"ש. ונר' דדוקא בדבר הנוגע לפעולה ההיא כגון ניסוך וכיוצא אבל בדיקת החמץ דאינו מענין השכירות לא רמי עליה ולאו אדעתיה להודיעו בפ"א וההיא דפ' הניזקין דנ"ד דאמרי' אינו נאמן להפסיד ס"ת כבר כ' הרא"ש שם דהבין מדבריו דאשכחיה ולא

א"ל ואתיא כרבא שם ע"ש. ועוד שהרי כ' הרשב"א בחי' גבי פלוגתא דאביי ורבא דדוקא פועל הוא דבעי' לא אשכחיה דחזקה דמיזהר זהיר ביה ולא יפסיד מלאכתו ע"ש ועיין בי"ד סי' רפ"א ועיין לה' ברית אברהם חא"ח סי' כ"ב:

דין ג' בהגה וי"א דצריך להחזיר וכו'. כ' המג"א הא דאצט' לטעמא דניחא ליה למעבד מצוה אע"ג דקי"ל בח"מ סי' רל"ב דכל מום שאינו בגוף החפץ יוכל לתקן משום דהכא שאני דהתנה ולכך אי לאו טעמא דניחא ליה הוי מק"ט אע"פ שאינו בגוף החפץ והפר"ח הוסיף דהיכא דהתנה לוקח קושטא הוא דהוי מק"ט ולא אהני לן טעמא דניחא ליה אלא כי התנה מוכר ע"ש ואין נר' כן ממ"ש מהר"י בן מיגש ז"ל בתשו' סי' נ"א שהביא ראיה לד"ז דהיכא דהוי בגוף החפץ הוי מק"ט ואינו יכול לתקן מגמ' דכתובות במקדש את האשה ע"מ שאין עליה מומין דקתני בברייתא הלכה אצל רופא וריפא אותה אינה מקודשת אלמא היכא דהוי המום בגוף החפץ ל"מ לתקן ע"ש. ולפ"ד המג"א והפר"ח אין משם ראיה כלל דש"ה דהתנה והיכא דהתנה אפילו לא הוי המום בגוף החפץ הוי מק"ט ואינו יכול תקן:

סימן תלח

דין א' עכבר שנכנס לבית בדוק כ' התוס' בד"ה כדי שתהא וכו' תימה דמ"מ הוי טבל דרבנן ואוריי' דמתני' מיירי שלא ביטל וכ' הבנ"י דל"ל דיבטלנו עתה דמ"מ כיון דעכשיו הוי ס' דאוריתא ממילא ל"מ ביטול אלא בדיקה וביעור ע"ש. ואין נר' כן מדברי התוס' בדף יו"ד בד"ה על שכ' וי"ל דמיירי שלא ביטלו וצריך לבטלו ושרי אפי' לר"מ דלא איירי אלא בס' דאורייתא אבל בדיקת חמץ דרבנן שרי ע"ש הרי דאע"ג דהס' נפל קודם הביטול אפ"ה כשיבטלו סגי דבדיקת חמץ דרבנן ומוהרש"א כ' דהפלוגתא היא אם עובר על ס' או לא אי לא ביטל ע"ש. וכ"כ הרדב"ז בלשונות הר"מ סי' קל"ח ואין נר' כן מדברי התוס' דא"כ אמאי הוצרכו לו' דלא מיירי אלא בס' טומאה דאורייתא נימא דמיירי בשלא ביטלו מ"מ לר"מ עובר ולרבנן א"ע ומה שהכריח מדאמ"ר הבודק צריך שיבטל לא היא דמיירי שקנה ככר זה אחר שביטל דלא היה בכלל הביטול ונטלו עכבר ונכנס לבית ופליגי אי צריך ביטול פ"א בשביל ככר זה:

דין ג' דיני עכבר נכנס ויוצא וכו' הר"מ בפ"ב פ' בכולהו מבטלו ודיו ומרן בב"י צדד בדעת הטור כן והרז"ה בס' המאור כ' דככר בפי נחש כיון דאיכא חמץ בודאי אפי' ביטלו אינו מועיל דחיישי' דילמא אתי לאוכלו ע"ש. ומכאן י"ל אמ"ש הד"מ בי"ד סי' נ"ז בדין ס' דרוסה היכא דעיקר הס' נולד בהיותו דאורייתא אע"ג דהשתא הוי דרבנן אזלי' בס' להחמיר ומרן הב"י שם כ' היכא דנודע הס' בהיותו דאורייתא אזלי' להחמיר ע"ש והרי

הכא דנולד הס' בהיותו דאורייתא וגם נודע ואפ"ה מבטלו ואזלי' לקולא ובשלמא בהנהו בעי' דעכבר וחולדה דהס' הוה אי איכא איסור או לא י"ל כמ"ש הש"ך סי' ק"י בדיני הס' סי' י"ט והפר"ח שם סי' ח' דגבי ב' קדירות דסי' קי"א דהס' הוא אי איכא איסורא כלל אזלי' לקולא אבל בעיי דככר בשמי קורה ובבור ובפי נחש שכ' הר"מ דמבטלו ודיו קשיא ועיין להמש"ל בפ"ד מה' בכורות בסוף התשו' ובשלמא להסו' דעיקר הבדיקה היא מדרבנן אפילו קודם ביטול ניחא אבל להסו' דהבדיקה מדאורייתא דמדאורייתא שביתת החמץ באחד מב' דברים בביטול או בבדיקה וכמ"ש הר"ן בריש פסחים וכן מסקנת הפר"ח סי' תל"א ק':

סימן תמא

דין א' אפילו לא הגיע הזמן וכו'. כ"כ הרא"ש ותמה ע"ד הר"מ שכ' דאם הגיע הזמן אחר הפסח אסור אפי' במעכשיו והרהינו שהרי קאמר הגמ' בשלמא לאביי וכו' הרי דלאביי דס"ל למפרע הוא גובה הוה ניחא ליה אפילו בלא הרהינו אפילו הגיע הזמן אחר הפסח ע"ש. ותמהני דלעיל בסמוך כ' דבלא הרהינו אפילו א"ל מעכשיו אחריות על ישראל דכל שלא נחלט לו אם נגנב אחריות על ישראל וצ"ל דמ"ש אחריות על ישראל היינו באפותיקי סתם אבל באפותיקי מפו' דא"ל לא יהיה לך פירעון אלא מזה שוב אין אחריות על ישראל והגמ' דקאמר בשלמא לאביי היינו ר"ל דלאביי א"ש דמ"ל באפותיקי מפו' וכי מוקי לה לרבא בא"ל מעכשיו מיתוקמא באפותיקי סתם בהרהינו ובמפו' בלא הרהינו וא"ש הכל מיהו ק' בגמ' שם דאמרי' לימא כתנאי וכו' ופריך אימא סיפא וכו' ומאי פריך נוקמא באפותיקי סתם ובלא הרהינו וברישא ישראל שהלוה לגוי לת"ק אינו עובר דס"ל מכאן ולהבא ולר"מ עובר דס"ל למפרע הוא גובה והו"ל חמץ של ישראל ברשות הגוי דאפי' אחריותו על הגוי עובר במ"ש סימן ת"ם ובסיפא גוי שהלוה את ישראל אפי' למ"ד למפרע עובר הישראל שהרי בבית ישראל הוא ואחריות על ישראל ואפילו נימא דלישנא דעל חמצו משמע ליה אפילו אפותיקי מפו' מ"מ ק' להסו' דאפי' אחריות פשיעה לבד על ישראל חייב כמ"ש בסי' ת"ם נוקמא באפותיקי מפו' ואפ"ה כיון דחייב בפשיעה דהוי מזיק שעבודו של חבירו דחייב כדאי' בגיטין דמ"א דלמ"ד מזיק שעבודו ש"ח חייב אפילו באפותיקי מפו' חייב ע"ש בתוס' וצ"ל דהגמ' בפ' כ"ש אזיל לפום שינויא דרבא שם בגיטין דפליגי רשב"ג ות"ק במזיק שעבודו ש"ח ולת"ק שם שהוא ר"מ דסתם משנה ר"מ ס"ל פטור והכא בסיפא קתני ד"ה עובר אפילו ר"מ דפליג ברישא ולכך ע"כ לאוקומא בב"ח קונה משכון אבל לאוקמתא דעולא שם דמוקי לה בהיזק שאינו ניכר אבל במזיק שעבודו ש"ח דהוי היזק ניכר כמ"ש התוס' אה"נ לכ"ע חייב מיתוקמא שפיר ברייתא

דפליגי בפלוגתא דאביי ורבא ובאפותיקי מפורש ובלא הרהינו וכדאקשינן ועפי"ז ניחא מה שהק' התוס' שם בפ' כ"ש בד"ה אלא לאביי היכי מתוקמא הברייתא ע"ש ועפי"ה ניחא שהרי כ' התוס' שם בגיטין דלאביי דס"ל למפרע הוא גובה ע"כ ס"ל כאוקמתא דעולא ע"ש ולדידיה א"ש ברייתא כדכתי':

סימן תמו

דין ב' יש מי שאומר דיוט"ב דינו כח"ה כ"כ מרן בב"י משם א"ח וכ' השכנ"הג והפר"ח והח"י דלא כ"כ הא"ח אלא בלא ביטלו דאיכא איסורא דאוריית' אבל בביטלו דינו כיוט"א ע"ש. ולא ראו דברי הא"ח במקומן וז"ל המוצא חמץ ביו"ט כיפה עליו כלי דוקא בביטלו והר"מ כ' אפילו בלא ביטלו ולא נראו דבריו ודוקא ביוט"א ע"ש הרי מפורש דמימרא זו בביטלו מיירי ועלה קאמר דוקא ביוט"א אבל ביוט"ב דינו כח"ה:

סימן תמז

דין א' בהגה ולא סגי בפדיון וכו' בהולכת דמי האיסור לים כ' התוס' בזבחים דע"ג בד"ה ידלקו וביבמות דפ"א דדוקא בע"א דתופסת דמיה ועי"ל דדוקא באפר דעצי דע"א דליתיה לאיסורא בעיניה ע"ש נר' דבאו להוסיף דאפי' בע"א עצמה דוקא באפר אבל בשאר איסורין ל"מ פדיון כתי' קמא ולהכי לא כ' אלא אפר דעצי ע"א וא"ש גם מתני' דמס' ערלה בבישול וכ"נ מדברי הרא"ש בס"פ כל הצלמים שאחר שהביא ב' התי' כ' ויש להחמיר כתי' בתרא משמע דתי' בתרא לא יש בו שום קולא ואי איתא הא יש בו קולא דבשאר איסורין מהני פדיון והיל"ל ויש להחמיר כב' התי' וכ"כ בפסקי התוס' בזבחים ובס"פ כל הצלמים ע"ש והלבוש כ' תקנת הפדיון בסי' תמ"ה וכאן וכבר הושג מהש"ך סי' ק"ן סק"ב ע"ש ועיין להמג"י ריש כלל מ' ע"ש דליתא וכ"נ מדברי התוס' שם בזבחים דע"ב ע"א בד"ה אלא וכו' שכ' וז"ל. ועוד אשכחן דאיסור ע"א דקי"ל לר"א דאמר יש פדיון לע"א משא"כ בשאר איסורין ע"ש ודוחק לו' שכ"כ לפום תי' קמא בד"ה ידלקו. כתב המרדכי בפ' כ"ש חמץ לא הוי דשי"למ כיון דחוזר לאיסורו לשנה הבאה וכ"ש היכא דאינו בעין אלא טעמו ע"ש וז"ל רבי' ישעיה הא' בחי' פסחים כ"י דכ"ט אחר דמסיק דהלכה כר"י דחמץ בזמנו בין במינו בין בשלא מינו בנ"ט ואי קשיא הא הוי דשיל"מ ואפי' באלף ל"ב תשו' היכא אמרי' דדשיל"מ אפי' באלף ל"ב דוק' יבש ביבש שהאיסור בעין כגון ביצה שנולדה ביו"ט שנתערבה וכו' אבל דבר שאין ממשו קיים ואין שם אלא טעמו כיון דבטל בס' ואין כאן טעמא כאלו אין כאן איסור דמי הילכך דבר הנימוח וכו' ע"כ וק"ל מדאמרי' בביצה דף ל"ח ולבטיל מים ומלח בעיסה ומסיק ר"א דהו"ל דשי"למ ע"ש הרי אפי' דבר הנימוח ואין שם ממשות ולאו דבר יבש הוא

אמרי' דל"ב משום דהוי דשי"לם וצ"ל דס"ל דר"י פליג בהא על ר"א וה"ט דאביי ורבא שם דמשנו שינויא אחרינא ובהכי נוחין אצלי דברי רבי' יונה שם הביאו ה' ישועות יעקב בסי' זה סק"ז וז"ל אהא דאמרי' בנ"ט והא דר"י ליתא דפליג על ר"א שלהי ביצה דקאמר גבי מים ומלח בעיסה דהוי דשי"לם ולא בטיל ע"כ ותמה ע"ד דהא דדשי"לם ל"ב לאו מדברי ר"א הוא אלא ברייתא היא בנדרים דנ"ט ואי ניחא ליה לרבי' למנקט ר"א הרי ר"א בריש ביצה אמר דשי"לם אפי' בדרבנן ל"ב ע"ש ועפי"ה ניחא שפיר דברי תא דנדרים מיירי בדבר יבש שממשו בעין אבל דבר הנימוח ואינו בעין לא שמענו אלא מר"א דשלהי ביצה וע"ז הוא דקאמר דר"י פליג אר"א בהא ועיין לה' פר"ח ר"סי זה והנה סברא הלזו שכ' המרדכי ור"י דבדבר שאינו בעין בטלי אפי' דשי"לם פ' מור"ם בהגה בי"ד סי' ק"ב דין ד' והב"ח והש"ך דחו ד"ז מדין הכלי שכ' מרן שם בדין ג' והפ"ת שם כ' דטעם הבלוע בכלי חשוב בעין טפי מבלוע דאוכלין ע"ש. וכן ראיתי לה' נ"ב ח"ב חי"ד סי' נ"א שכ"כ הרב בנו בהגהתו דאפי' לרש"י דט"כ דרבנן גיעולי כלים דאורייתא דטעם הנפלט מהכלי חשוב בעין טפי מאוכלין ע"ש ועיין להרמב"ן בלקוטות בפ' כ"ש במ"ש אהא דפריך הגמ' ולשרינהו אח"הפ וליעביד בהו בין במינו בין בשל"במ ע"ש מיהו אין נר' כן ממ"ש הרא"ש בסוף ע"א שכ' דדוקא בדגים שעלו בקערה הוא דאמרי' נתבשלו אסורין אבל בלוע בכלי אפילו נתבשלו מותרין דבלוע דכלי קיל מבלוע דאוכלין ע"ש. וכ"כ הפר"ח סי' קי"ג סקכ"ה ועיין להפ"ת סי' קי"ב סקי"ג ע"ש. ועיין בס"הק משמרות כהונה בע"א דס"ח ומצאתי להרשב"א בחי' בפ' כ"ה דק"ח ע"ב בד"ה אי לימא וכו' שכ' דבלוע בכלי הוי בעין יותר מבליעת האוכלין וכ' עוד דבאוכלין גופייהו בבליעת דם הוי בעין ובחלב שאני דאמרי' מיסרך סריך ע"ש:

דין ד' אינו חוזר וניעור הטעם משום דהיתר בהיתר מתבטל כדקי"ל איסורין מבטלין זא"ז והיש חולקין ס"ל היתר בהיתר אינו מתבטל והראב"ד בס' תמ"ב ס' ל"ו כ' דטעם הסו' היתר בהיתר אינו מתבטל דמדמו להו לאיסורין שאין מבטלין זא"ז למ"ד בזבחים דע"ח ע"ש. והר"ן בנדרים דנ"ב ע"א כ' אפלוגתא דפליגי ר"י ורבנן במין במינו אי בטל או לא פליגי בהא דר"י יליף מדם הפר ודם השעיר דמ"במ הוא ולא בטיל דס"ל היתר בהיתר מתבטל ורבנן ס"ל היתר בהיתר אינו מתבטל וה"ט דלא בטיל דם הפר לדם השעיר ולאו משום מ"במ ע"ש וא"כ למאי דקי"ל כרבנן חמץ שנתבטל קודם הפסח חוזר וניעור ומהרי"ל סי' רי"ד הקשה אמאי לא יתבטל בע"פ אחר שש דאז נעשה איסור והו"ל כמו שנתערב החמץ אחר שש ותי' דלא אמרי' חוזר וניעור להקל וכיון שבשעה שנתערב היה היתר ולא נתבטל לא אמרי' חוז"ונ כדי שיתבטל ע"ש. ונ"ל מדברי התוס' דאמרי'

חוז"ונ להקל והוא ממ"ש במנחות דס"ט ע"ב בד"ה דאמר וכו' דהרכיב ילדה בילדה וכלו שני קמייתא קודם בתרייתא דמתבטל השתא אע"ג דבשעת ההרכבה לא נתבטל דהוו איסור באיסור מדלא מוקי הגמ' בסוטה בכ"הג ע"ש הרי אע"ג דבשעת הביטול הוו ילדה בילדה ולא בטלה כדאי' שם אפ"ה בטלה בשעה שכלו שני דקמייתא איברא די"ל בדברי התוס' הא בלא"ה הומ"ל בילדה בזקינה ובה פירות דלא בטלה כמ"ש התוס' בתחי' הדיבור וא"כ ע"כ דהגמ' דסוטה חדא מנייהו נקט והצ"ק הקשה בתחי' הדיבור אמאי לא מוקי ביש בה פירות ע"ש ונ"ל דברי התוס' דביש בה פירות תליא בבעיא דבעי הגמ' שם במנחות בתר עיקרו אזלי' או בתר השתא ולא איפשיטא והו"ל ספיקא דדינא וס"ל להתוס' כדעת הסו' דס' דאורייתא לחומרא מדרבנן והו"ל איסורא דרבנן ולכך לא ניחא ליה להגמ' לאוקומא בכ"הג דא"כ אתיא דלא כר"י דס"ל בפ' משוח מלחמה דעל איסורא דרבנן אינו חוזה כדאי' התם דקאמר עבירה דרבנן א"ב ע"ש. ועוד דהתם קאי אקרא כדאי' שם במשנה ולכך ניחא לאו קומא בדאורייתא ועי"ל דלא אוקמא ביש בה פירות משום דר' ינאי פליג אר"י בהא וס"ל אפי' יש בה פירות מותר כמ"ש התוס' שם במנחות בדבור שאח"ז ע"ש. ברם ק"ל מנ"ל דר' ינאי פליג הא איהו קאי בבצל דתרומת פירות דרבנן ונימא דר' ינאי מספק"ל נמי בהא כמו ר' יוחנן כדאי' התם במנחות והו"ל ס' דרבנן ולכך שרי וי"ל דהגמ' דנדרים שהביאו התוס' בדבור שאח"ז ס"ל בחד כחד שינויא דגמ' בפ' בכל מערבין דס"ל בדבר שעיקרו מן התורה ס' להחמיר ותרומת פירות הוי עיקרו מן התורה כדמוכח בפ' הניזקין דס"ה ע"א ע"ש. ומן האמור מקום אתנו לישב מה שתמהתי על הר"מ שכ' לתלת מימרי דר"י דנר' מהגמ' דנדרים דלא יכונו יחד וכמ"ש ביו"ד סי' ר"ו ע"ש והרי הוא כמבואר. ומדברי התוס' בחולין דק"ט ע"ב בד"ה אינו נר' דס"ל היתר בהיתר מתבטל שכ' וז"ל ומיהו גם לפ"ה היכא דאיכא ס' במים שנתבשל בהם הכחל לא היה נאסר וכו' לפי שהחלב הנפלט מתבטל במים ע"ש הרי שהחלב עדיין היתר הוא שבעורו בכחל אינו איסור לפי"ה וכי נפלט מתבטל אע"פ שעדין היתר הוא ואינו אוסר עד שיחזור ויבלע בכחל וש"מ דהיתר בהיתר מתבטל ועיין להתוס' בדצ"ז בד"ה וכחל ע"ש ועיין למהר"ם שיף ז"ל שם:

דין יו"ד נט"לפ מותר וכו' קדירה של חמץ שאינה ב"י שבשל בה בע"פ מותר התבשיל אבל אם היא ב"י אסור ואין להתיר משום דחמץ הבלוע בקדירה לא הוי אלא משהו כמ"ש התוס' ורש"י והר"ן בפ' כ"ש אהא דפריך ולשהינהו אחר הפסח וכו' הו"ל כמו היכא דידעי' כמה בלע דלא משערי' כנגד כל הכלי אלא במאי דנפיק שהרי רבים חולקין ע"ז דהטור בס"סי תנ"ב בשם הרא"ש רס"ל משערי' בנ"ט ובכוליה כלי משערי' וכ"כ

הגה"מי הביאו מרן בב"י בסי' זה בשומן מהותך בכלי חמץ אסר דשמא הקדירה ב"י ובעי' ס' נגד כל הכלי ע"ש ולפ"ד מאי דפריך הגמ' בפ' כ"ש ולשהינהו אח"הפ ולעביד בהו שלא במינו לאו משום דמשהו הוא דאיכא אלא משום דהוי נט"לפ וכן דעת ריא"ז בחי' כ"י שם דלאו טעם משהו הוא אלא דס"ל דאפי' בשאר איסורין לא משערי' כל הכלי ע"ש ועיין להט"ז בס"סי זה מ"ש ע"ד בעל העיטור ועמ"ש בי"ד סי' צ"ד גם הרמב"ן בס' הלקוטות שם בפ' כ"ש כ' דמאי דפריך הגמ' ולשהינהו וכו' הכוונה היא דלעביד להו הגעלה ואפי' כלי חרס אחר הגעלה לא נשאר בו אלא משהו ובטיל בשלא במינו ומאי דכתיב גבי נותר שבירה בכ"ח היינו לקיים בו מצות שריפה בנותר הבלוע ע"ש הרי דכל הני רבוותא רבים הם דס"ל דחמץ שוה לשאר איסורין ולאו משהו לבד והמנ"י כלל פ"ה סקט"ו כ' דטעמא דהטור שכ' בסי' ת"ן דכלי חמץ אסור בהנאה ובי"ד סי' צ"ד גבי ב"בח כ' דמותר בהנאה משום דהבלוע בקדירה הוא משהו ובחמץ אסור במשהו אבל ב"בח וסתם יינן משהו מותר בהנאה ע"ש וליתא דמלבד דאפי' בחמץ רבים הן הסו' דלאו משהו הוא כמו שנתבאר עוד בה דאפי' התוס' לא כ' אלא גבי חמץ אבל בשאר איסורין מודו דלאו משהו הוא ודוקא בחמץ שאין רגילות להשתמש הרבה ביחד הוא שכ"כ ובהדיא תניא בפ' ג"ה קדירה שבישל בה בשר לא יבשל בה חלב ואם בישל בנ"ט וכ"נ בהדיא בס' הישר לר"ת בדע"ח ע"ג וע"ש בדס"א ע"ב בשם ר"ש דלא מפליג בין חמץ לשאר איסורין אלא דבכולהו יש קדרה שבולעת הרבה בנ"ט ויש קדרה במשהו והגמ' משני תי' מרווח ע"ש. ודע דמ"ש המנ"י ביי"ן דמשהו מותר בהנאה היינו הבלוע בקנקנים וכדתנן בפ"ב דע"א אבל יין ממש ודאי דאסור בהנאה ואם בישל בכלי חמץ ב"י אי ידעי' כמה שיעור החמץ שנשתמש היום ויש ס' כנגדו מותר דמה שבלוע מקודם הוא לפגם וכ"ש אם לא נשתמש בו היום אלא בשר וירקות הב"ד סי' קצ"ט ע"ש:

כתב ה' ברכי יוסף משם ס' בית מועד באשה. שהגיסה הקדירה בכף שלא הוגעלה ואח"כ הגיסה תבשיל אחר והתיר התבשיל הב' משום שהכף הוגעלה בתבשיל הא' ע"ש ואין נר' כן מדברי הסמ"ק הביאו הב"י בי"ד סי' צ"ד בכף חולבת שהכניסה בקדירה של בשר דאסורה בין עם בשר בין עם חלב דלא הוי התחיבה הגעלה ע"ש הטעם. והנה התוס' והרא"ש בע"א דס"ו הוכיחו דנט"לפ שרי אפי' באיסורן משהו ודחו דברי האוסרין ומשמע מדבריהם דהאוסרין אוסרין מן התורה באיסורין שהם במשהו מדאורייתא ונ"ל דאיה דנט"לפ שרי גם באיסורי משהו מדאמרי' בפ' א"ע דמ"ד ע"ב דט"כ ילפי' מגיעולי גוים ודחי דג"ג חידוש הוא דנט"לפ בעלמא שרי והכא אסור ואי איתא אמאי חידוש הוא נימא מאי דאסר רחמנא הוא משום חשש שמא נשתמשו בו איסורי משהו כיי"נ וע"א

וכיוצא ואפי' להסו' ס' דאורייתא לחומרא הוא מדרבנן מ"מ נימא לא אסרה תורה אלא כלים שנשתמשו בהם איסורי משהו דכ"הג אמרי' התם לא אסרה תורה אלא קדירה ב"י ודחי דקדירה ב"י א"א דלא פגמה פורתא ועוד דבסוף ע"א אמרי' תני חדא וכולן שנשתמש בהם עד שלא יגעיל וכו' אסור ותניא אידך מותר הא כמ"ד נט"לפ וכו' ואי איתא אפי' למ"ד מותר ניחוש דילמא נשתמשו בהם איסורי משהו ואי מיירי בידוע שלא נשתמשו בהם איסורי משהו א"כ נוקי תרוויהו כמ"ד נט"לפ שרי הא בסתמא הא בידוע שלא נשתמשו בהם איסורי משהו אלא ע"כ למ"ד נט"לפ מותר אפילו באיסורי משהו מותר מיהו י"ל דאפי' להסו' נט"לפ אסור באיסורי משהו מ"מ מודו היכא דהוו תרוויהו בהדדי נט"לפ ומשהו מותר וצ"ת. ועוד נ"ל ראיה ממ"ש התוס' והרא"ש בפ' א"מ דל"ח דה"ט דסתם כלי אינו ב"י משום דהוי ס"ס שמא לא נשתמש בו היום ואת"ל נשתמש שמא נשתמשו דבר הפוגם בעין ואי איתא הא איכא נמי ס"ס להחמיר דאת"ל לא נשתמשו היום שמא נשתמשו אתמול באיסורי משהו דאפי' נט"לפ אסור והוו כס' שקול ולמה שרי בסתם כלי מיהו התוס' שם הוסיפו ס' אחר שמא נשתמשו בו דבר שאין נ"ט ע"ש ויש להסתפק אי אמרי' רוב תשמיש הגוים באיסורין שאין אוסרין במשהו והנה בהגה"מי בפ"א מה' חמץ הוכיח דנט"לפ אסור בחמץ מדפריך בפ' כ"ש ולשהינהו אח"הפ ולעביד בהו שלא במינו ומשני דילמא אתי למעבד בהו במינו והשתא אפי' עביד בהו במינו הא נט"לפ הוא אלא ע"כ באיסורי משהו אסור אפי' נט"לפ ע"ש ומה שלא הוכיח ממימרא דרב גופה דאמר קדירות בפסח ישברו והג"מ בע"א גבי עכברא בשברא מספק"ל אי ס"ל נט"לפ מותר משום די"ל דישברו משום דלכתחי' אסור אבל ממאי דגזרי' שלא במינו אטו מינו אי משום דלכתחי' אסור מדרבנן הוי גזירה לגזירה והרשב"א בתה"א דק"ט כ' דאפי' היתרא בלע גזרי' אטו ב"י מדאמרי' קדירות בפסח ישברו ובמ"א כ' באיסורי משהו נט"לפ אסור וסתראי נינהו ועיין לה"שב יעקב סימן ל"ב:

סימן תמח

דין ב' וגם לא יהא ניכר מתוך מעשיו כ' הפר"ח אע"ג דאיסורי הנאה הוא שייך בהו זכיה כמו ע"ז של גוי דאגבהה ישראל דאמרי' מדאגבהה קנה ונעשית ע"ז של ישראל ע"ש ועיין להצל"ח בפ"ק דפסחים ד"ו גבי ב' דברים אינם ברשותו ש"א ולהנ"ב א"א ס"י והפ"מ ר"סי תמ"ג והפר"ח ר"סי תס"ו צדד דמאי דבעי שלא יהא ניכר מתוך מעשיו חומרא בעלמא מדרבנן הוא אבל הרשב"א ח"א סי' תשמ"ו כ' במודר הנאה דלא יצא בלולב דבעי' משלכם ואיסורי הנאה אין קנוי לו ע"ש. וכן איתא בירוש' בפ' לולב הגזול דשל אשה פסול דבעי' לכם וכ' הק"הע דאיסורי הנאה נינהו ולא שייכה בהו זכיה והגמ'

בדל"ה דפליגי בשל ערלה פסול אי בעי' היתר אכילה או היתר ממונא הומ"ל טעמא דלא הוי לכם אלא דנחתי לנ"מ למע"ב כדאי' התם וכ"הג כ' התוס' שם ע"ש במהרש"א ועיין להמח"א ה' זכיה מהפקר סי' ד':

דין ג' או נותנו לנכרי אע"ג דאסור ליתן להם מתנת חנם כל שהוא למעוטי נבלה מותר ליתן להם מתנת חנם כדאי' בע"א בפ' השוכר דס"ד ע"א ע"ש ועיין להח"י:

שם אע"פ שהנכרי מכירו וכו' עיין להצ"צ שהוכיח להתיר בכ"הג שאין דעתן למכירה גמורה גבי ריבית מתוס' בפ' אז"נ ונ"ל. ראיה מדאמרי' בפ"ק דכריתות ד"ו מותר הקטרת מחללין אותה על מעות האומנין ונותנין אותה לאומנין בשכרן וחוזרין ולוקחין אותה מתרומה חדשה הרי שאין דעתן למכור לחלוטין דבר הקדוש אלא אדעתא דלחזור ולקנות אותה ומקרי שפיר תרומה חדשה ע"י קנייה מהאומנין משמע דקניית האומנין חשיבה קנייה וה"נ דכוותה..

שם אבל מתנה ע"מ להחזיר וכו'. כתב הרדב"ז בלשונות הר"מ סי' מ"ג והביאו הכנ"הג דלדעת הר"מ דמפקיד אצל גוי עובר גם מתנה ע"מ להחזיר עובר מדינא והפר"ח הסכים לדבריו לדינא והרב דברי אמת בקונט' ד"ו ע"ב תמה עליו דלכ"ע כי מקיים לתנאיה מהני למפרע ולא אמרי' דהוי כפקדון וה' קול אליהו סי' כ"ח תי' דבתנאי שהוא תלוי ביד אחרים לכ"ע לא מהני כמ"ש ה"ה בב"ח ע"ש ואמת הוא דלפי מ"ש הריב"ש סי' שמ"ה בע"מ להחזיר דבעי' שיחזיר מרצונו וכ"נ דעה הרא"ש בפ' לולב הגזול שכ' דבעי' שיחזיר ויקנה לו כא' מדרכי הקנאה דאי החזירו בלא קניה ל"מ ע"ש ודאי שאינו תלוי ביד ישראל דאפי' כופהו בדיניהן להחזיר לו מ"מ אין בידו לכופו להקנות לו דרך קנייה מדעתו אמנם מהר"י ן' מיגש בתשו' הביאו המח"א סי' מ"א דכ"ב ע"ד כ' דאפי' בע"כ מהני וכ"כ בשמו הבר"י בי"ד סי' ש"ה וא"כ הכא ודאי בידו ואפילו לדעת הרא"ש והריב"ש שכתבתי מ"מ ל"ק דמ"ש ה"ה דבתנאי התלוי ביד אחרים ל"מ היינו דחיישי' שמא לא יקיים אבל כשיקיים למפרע אהנו מעשיו ולא הוי בפקדון ועיין בס' ק"י דמ"א ומ"ב וראיתי לה' ישועות יעקב הנ"מ שכ' דכי כפל תנאו בידו לבטל התנאי וממילא יתבטל המעשה אבל כי לא כפל לתנאו המעשה קיים ומחוייב לקיים תנאו דהוי כמו שכירות כמ"ש הריטב"א ביבמות דק"ו גבי חלוץ לה ע"מ שתתן וכו' ועפי"ז מישב דברי הרדב"ז עם דברי הג"א עש"ב וליתא שהרי כ' הטור סי' תרנ"ח וי"א דכי לא כפל תנאיה א"ח להחזיר ע"ש משמע דא"ח להחזיר כלל ולא הוי כמו שכירות כיון שהתנאי בחזרת הדבר בעצמו ול"ד לע"מ שתתן מאתים זהובים שהוא ד"א וכ"מ בגמ' בפ' לולב הגוזל גבי מעשה דר"ג דקאמר למ"ל החזירו מילתא אגב אורחיה קמ"ל דמתנה ע"מ להחזיר וכו' כדרבא וכו' והשתא

בלאו דרבא הול"ל דמיירי בלא כפל לתנאיה וקמ"ל דמחוייב להחזיר והיא גופה קמ"ל דהוי כמו שכירות גם מדברי הרדב"ז ח"ב סי' ר"מ נר' דחומרא היא אפי' בדכפל לתנאיה למאי דקי"ל חמץ המופקד אצל גוי א"ע המפקיד ולא כ' בסי' מ"ג דמדינא אסורה אלא לדעת הר"מ וה' קהלת יעקב לא ראה תשו' דסי' מ"ג במקומה ועיין לה' בית יעקב סי' קי"ד ע"ש:

סימן תמט

דין א' כתב ה' חק יעקב סק"ה אם קבל חמץ מהגוי ואחר הפסח נודע לו שהוא חמץ לא עבר ומותר אחר הפסח דבאיסורא לא ניחא ליה למקני וה' שמחת יו"ט סי' א' תמה ע"ד דאם קבל הנכרי המעות אע"ג דהוי מק"ט אסור דמיחזי כמוכרו לו כמ"ש בגמ' רפ"ב דבכורות גבי גרוטאות ע"ש ונר' דל"ק דש"ה דאיסורא דאורייתא הוא דנהנה מע"ז ולכך גזרי' משום דמחזי אבל חמץ אחר הפסח דלא אסיר אלא מדרבנן ל"ג משום מחזי מיהו הסמ"ג כ' דהא דע"ז ש"ג שבאת ליד ישראל משזכה בה נעשית ע"ז של ישראל ואין לה ביטול אינו אלא מדרבנן דמדאורייתא ע"ז שעבדה ישראל הוא דאין לה ביטול מדכתיב ושם בסתר ע"ש דהק' הרב לדוכתא דהתם נמי מדרבנן הוא שהרי בידו לכוף הנכרי לבטלה ואז לא הוי אלא דדבנן ויחזור וימכרנה לו אבל מדברי רש"י בע"ז דמ"כ בד"ה אין לה בטלה נר' דס"ל דמדאורייתא הוא ע"ש ועיין להשע"ה בה' לולב:

דין ג' או אנוס ה' תורת השלמים סי' ו' הוכיח ד"ז מגמ' פ' הגוזל עצים אהא דגזל חמץ וע"ע הפסח א"ל הרי שלך לפניך אמרי' מאן האי תנא דאומרין באיסור הנאה הש"ל וכו' הרי דבגזל ממנו דאנוס הוא ולא ע"ע ל"פ רבנן ואסור בהנאה ע"ש ולכאורה אין משם ראיה כלל דאין ל"מי דההיא מתני' כר"י דס"ל חמץ אח"הפ אסור מן התורה אבל למאי דקי"ל כר"ש דקנסא הוא י"ל דלא קנסו באונס מיהו מגמ' שם דפריך אדמפלגי בשור הנסקל ליפלגו בחמץ יש להוכיח שפיר דאי איתא נימא דס"ל כר"ש ולכך לא איפליגו בחמץ וכן יש להוכיח מגמ' שם לעיל דאמר רבה גזל חמץ וע"ע הפסח ובא אחר ושרפו לר"ש דס"ל דבר הגורם לממון כממון דמי חייב מיהו נ"ל דאין מכל זה ראיה דדוקא גזל חמץ דע"ע הגוזל כיון דאחריותו עליו ואפי' להסו' גבי פקדון דהמפקיד עובר היינו משום כיון דנתן לו רשות להניחו כמי שהשאילו מקום בחצרו כמ"ש הרא"ש בפ"ק דפסחים אבל בגזל ודאי דהגוזל עובר וכיון דע"ע אדם אחד לא פלוג רבנן ואסרו לכל אבל באנוס דלא ע"ע שום אדם י"ל דשרי ועיין לה' תוספת דרבנן סי' קל"ט וה"ה כ' דנלמד ד"ז מדין ישראל שהרהין וכו' וכנ"ל מדברי התוס' בעירובין דס"ד ע"ב בד"ה שהולכין שכ' דבישראל י"ל

דאח"הפ נעשה ע"שו וא"כ טפי הל"ל דבישראל הוי ס"ס דשמא נעשה אח"הפ ושמא נאבד ממנו בתוך הפסח ומצאו אח"הפ:

סימן תנ

דין ז' אסור להשכיר כלי לעכו"ם וכו'. כתב הטור דהטעם דהו"ל רוצה בקיומו של איסור ע"י ד"א דרוצה בבישול החמץ המתבשל בו ועוד כיון דהכלי אסור בהנאה אסור להשכירו לכתחי' ע"ש ולפי טעם זה אסור להשתמש בו אפי' בצונן דהרי הוא נהנה והכלי אסור בהנאה וכ"נ מדאמרי' בפ' כ"ש ד"ל קדירות בפסח ישברו ואי איתא הא יכול להשתמש בצונן ולמה ישברו אלא ע"כ דאסור גם בצונן והא דאמרי' התם כל הכלים שנשתמש בהם חמץ מותר להשתמש בהם מצה בצונן התם בנשתמש בהם חמץ בצונן אבל נשתמש חמץ בחמין אסור להשתמש אפי' צונן וכ"כ ה"ה הביאו מרן בב"י בסי' תנ"א גבי ההיא דכל הכלים וכ"כ הדרישה בי"ד סי' צ"א סק"ה גבי הדחה ע"ש אלא שנראה מדבריו דבהדחה שרי ואין כן דעת הטור וה"ה שכתבתי אלא שק' ע"ז ממ"ש הטור ומרן בי"ד שם ובסי' צ"ד דכלי של ב"בח מותר להשתמש בו בצונן אע"ג דקדירה אסורה בהנאה וראיתי להדרישה שם בסי' צ"ד שכ' דל"ד לכלי של חמץ דש"ה דרוצה ליהנות מן הכלי את"הפ ע"ש ונר' דכוונתו דכיון דשרי ליהנות בבלי אח"הפ ולא יפסיד הכלי החמירו לאסור רוצה בקיומו ע"י ד"א אפי' בכלי שאינו בעין אבל בב"בח הנאסר לעולם אוקמוה אדיניה דכיון שאינו בעין שרי כמ"ש בגמ' בפ' א"מ דל"ב ע"ש מיהו ק' דא"כ אמאי אמר רב קדירות בפסח ישברו הא לדידיה אפי' אח"הפ אסור במשהו כר"י וא"כ הרי דיניה כב"בח וצ"ל דבחמץ כיון דחמור הוא דאסור במשהו החמירו לאסור אפי' בעיניה ועיין להעכ"י כלל פ"ה סקט"ו ובמ"ש לעיל סי' תמ"ז והתוס' בפ' א"מ התירו להשתמש בצונן אפי' בכלי חמץ ובב"בח ע"ש וק' ע"ז דא"כ אמאי קדירות בפסח ישברו וצ"ל דרב דאסר אפי' בצונן לטעמיה דס"ל דאסור לעולם אפי' אח"הפ מדינא ואפי' בדיעבד אסור ולכך גזרי' דאתו ביה לידיה תקלה להשתמש בחמין אבל לדידן דאח"הפ מותר לא חיישי' לתקלה בימי הפסח דהוא זמן מועט גם בימי הפסח בדיל הוא מאיסור חמץ ובב"בח אע"ג דאסור לעולם היינו לכתחי' לפ"ד דנט"לפ הוא ובחמץ ס"ל כהסו' נט"לפ אסור באיסורי משהו ועיין בפ"ק דפסחים די"ט ובפ' כ"ש דל"ג ע"ש ובמעילה די"ד סע"ב ע"ש:

סימן תנא

דין א' ומצניעין בפסח ה' ב"ח קרא תגר על התולין כלי חמץ שמא ישתמש בהם כדחיישי' בקורא לאור הנר בשבת אפי' גבוה ע"ש והא"ר דחה דש"ה דאיכא איסורא דאורייתא

ע"ש ונ"ל דאי מהא לא איריא דבגמ' דשבת דקמ"ג פריך למ"ד שמא ימחוק מ"ש מנר ומאי פריך הא שאני נר דאיכא איסורא דאורייתא אבל במוחק כדי שלא יקראם השמש כדפי' רש"י ליכא איסורא דאוריתא דבעי' מוחק ע"מ לכתוב כדאי' בפ' כ"ב דע"ג ע"ש בתוס' אלא ע"כ דלא שנא מיהו י"ל דשאני הכא דהוי עודף דהסכימו רוב הפוס' דנט"לפ שרי גם בחמץ ואינו אסור אלא לכתחי' וקיל מאיסורי דרבנן וכה"ג הקילו למכור לגוי דבשאר איסורין אפי' דרבנן אסרו למכור לגוי שמא יחזור וימכרם לישראל כמ"ש התס"ב סי' קפ"ח ובכלי שאינו ב"י התירו למכור לגוי כיון שאינו אלא לכתחי' כמ"ש הרדב"ז ח"א סי' כ"ד ע"ש וה"נ דכוותה וכן הסכימו המג"א והפר"ח ע"ש:

דין ה' כגון כף שמגיסין בו וכו' בגמ' בפ' כ"ש כלי פרור מגעילו ברותחין ובכלי א' וכ' הר"ן משם הרמב"ן ז"ל דלאו היינו כף דכף כיון שתשמישו בכלי א' ע"ג האור צריך להכשירו בכלי א' ע"ג האור וסתם כלי א' בגמ' היינו כלי א' אחר שהעבירו מע"ג האור אלא היינו כלי שמשתמשין בו אחר שהעבירו הקדירה מע"ג האור ע"ש ובסוף ע"א גבי נעוה ארתחוה כ' הרמב"ן בחי' דכלי א' המוזכר בגמ' גבי עץ פרור היינו כלי א' ע"ג האור ולא כההיא דפ' כירה ע"ש וא"כ עץ פרור היינו כף ולמדנו דכלי שתשמישו בכלי א' ע"ג האור צריך להגעילו בכלי א' ע"ג האור דכבכ"פ והטור בי"ד סימן קכ"א כ' סברא הלזו בשם י"א וכ' דהכי מסתברא והכנ"הג שם כ' שלא מצא סברא זו בשום מקום ע"ש וכבר כתבתי שזוהי סברת הרמב"ן והר"ן וכן הסכים הפר"ח ואחרונים אך מדברי התוס' בשבת דמ"ב ע"ב בד"ה אבל נר' דס"ל דסגי בכלי א' שלא ע"ג האור שכ' בס"הד כלי שנתבשל בו איסור לא סגי להגעילו ע"י עירוי ע"ש הרי דכלי שנתבשל שהוא ע"ג האור דוק' עירוי הוא דלא סגי אבל להגעילו בכלי א' אחר שהעבירו :

מע"ג האור ש"ד:

סימן תנב

דין ה' בהגה מהני הגעלה בכל משקה כ"כ הב"י משם א"ח וכ"נ מדברי בעל העיטור הביאו הטור בי"ד סי' צ"ג לפי מ"ש בכוונתו מהריב"ח הביאו הב"י שם וכ' שם לדעת הרשב"א דחלב אין בו כח להפליט אלא להקליש ועיין לה' באר יעקב:

סימן תנג

דין ג' אם לא בירר החיטין כ' הטור דאין בו משום איסור לבטל איסור לכתחי' דאין כוונתו לטחון כדי לבטל ועיין להפר"ח בי"ד סי' ס"ד ונ"ל שדעת התוס' בחולין דקי"א בד"ה דגים דאפי' אינו מכוין אסור שכ' דטעמא דכל יום נעשה גיעול לחבירו ולא חיישי' למעט באכילת שלמים דהאידנא משום דמדאורייתא מ"במ בטיל והשתא אמאי אצט'

לטעמא דנעשה גיעול ומאי קאמר בסוף ע"א כי פליט וכו' הא בטל הוא אלא ע"כ דמ"מ אסור לבטל לכתחי' ואפילו. אינו מכוין לבטל וס"ל דאין מבטלין איסור לכתחי' הוא מדאורייתא ולא כ' דבטל אלא לענין ממעט באכילתו דהיתר הוא וכ"נ מדברי הרשב"א במ"ה דקכ"ח רע"ב דאפי' אינו מכוין לבטל איסור ועמ"ש בי"ד סי' צ"ג ע"ש:

סימן תנד

דין ב' שאין זו משתמרת סתם כפי' הרמב"ם דהרועים אוכלין היינו שעשאה בשביל רועים וכלבים ודלא כפי' הר"ש שפי' שלא הרבה בה סובין ולעולם עשאה לכלבים וכ"נ מגמ' בביצה דכ"א ע"א ע"ש:

סימן תנה

דין ג' ומים שבתוכו פושרין וכו'. הפר"ח לקמן סי' תנ"ו דין ב' הוכיח דלכ"ע בפושרין אפילו בדיעבד אסור מדתניא בפ' כ"ש דל"ו ושוין שאין לשין בפושרין ומשמע דארישא קאי דבהא כ"ע מודו דישר מיד ע"ש וליתא דא"כ לפירש"י דבעיא דעבדה ולשה קאי אחמין אמאי לא פשיט לה מהך ברייתא ועוד דע"כ לא קאי ארישא דברישא אסורה בהנאה כדמשמע מפירש"י דהוי הבערה שלא לצורך ובפושרין מותרת בהנאה כמ"ש מרן בב"י משם א"ח מיהו מדנקט ברייתא פושרין ולא נקט רבותא אפי' מים שלא לנו משמע דבדיעבד קאמר וק"ק להסו' דאפי' מים שלא לנו בדיעבד אסור אמאי נקט ברייתא פושרין:

סימן תנו

דין ב' ואם לש וכו' מותר בדיעבד. כ' הרא"ש תמהני על מי שעלה ע"ד לאסור דהא לחם הפנים נילוש אחת א' וכתיב ב' עשרונים יהיה החלה האחת והמג"א תמה דלח"הפ שאני דזריזין כדאי' בגמ' ע"ש ונ"ל דלא אמרו בגמ' גבי לח"הפ אם אמרו בזריזין וכו' אלא באפיה דאפייתן בפנים וקאי אברייתא דאין אופין פת עבה דבאפיה מיירי ואה"נ דלא עשו אותה עבה אלא בשעת אפיה אבל בלישה כיון דלישתן בחוץ ליתא לא בזריזין ולא במקום. זריזין ולא היו לשין אותה עבה ובהכי ניחא דברי התוס' בפ' כל המנחות דנ"ה בד"ה כל שהק' מדיוקא מדקתני כל משמע אפילו לח"הפ ואמאי לא הוק"ל הא הגמ' קאמר בהדיא גבי לח"הפ אם אמרו בזריזין ועפי"ה ניחא דגמ' באפיה מיירי והרא"ש מביא ראיה דבלישה לית בה חשש לאסור דיעבד כיון דעסיק בה תדיר ולא ס"ל ציבור שאני כמ"ש התוס' שם דס"ל דלא איתמר הכי בגמ' אלא במנחת העומר דנעשית ע"י ב"ד כדפירש"י שם ובקושי' התוס' דמנחות מוקי לה למתני' כמ"ד מדת יבש נתקדשה כמ"ש התוס' בס"הד ע"ש והוכחת הרא"ש ממ"ד מדת יבש לא נתקדשה והא דאמרי'

במנחות דנ"ז ע"ב דלמ"ד מדת יבש לא נתקדשה לא מרבה לח"הפ לחימוץ לאו היינו דבאין חמץ דהא תנן בריש ההוא פרקא כל המנחות באות מצה ולא הוציא מכללא אלא חמץ שבתודה אלא היינו לענין אזהרה דכיון דעדיין חולין הן לא עבר בלאו ותמהני אמ"ש רש"י בפ' כ"ש דל"ז לח"הפ מצה כדדרשי' לרבות לח"הפ לחימוץ דמשמע למאן דמרבה מנחת נסכים לא אתו לח"הפ מצה והוא תימה והרשב"ש סי' קל"ב הוכיח דבדיעבד שרי מברייתא לחלוט ולאשישא וסבור הייתי לומר די"ל בלחמי תודה דיוצא בהם כדתנן התם שו"כ דליתא דלחמי תודה אפיתן בחוץ כדתנן עשאן למכור בשוק ואי אפיתן בפנים איפסלו ביוצא וכ"פ הר"מ בפ"ט מה' מע"הק ועיין להשע"ה בפ"ה מה' חמץ ולהע"הש נר"ו:

סימן תנט

דין ו אם העיסה רכה וכו' כ' המג"א כשהוסיף קמח ישמרנה שלא יתן המצות בדבר לח ואם נתן המצות במרק כ' המג"א סי' תס"ג דיש להחמיר שמפסקת בין המצה לאור יש לחוש שמא לא נקלה יפה אבל הח"י כאן כ' דיש להקל ושכ"כ הא"ז ולא זכר דברי המג"א וה' בני חיי הסכים לאסור לאוכלה אפי' לבדה דיש לחוש שנתחמץ הקמח מלחות העיסה ע"ש ולכ"ע שרי להשהותו אחר הפסח וכ"כ ה' חיים שאל ח"א ס"י:

סימן תסג

דין ג' כרמל מהבהבין וכו'. כ' מהרח"ש ח"ג סי' ז' יש להתיר לחולה שיש בו סכנה ומי שעורים יפין לו ממשקה אחר שיכולין לקלות השעורין ואח"כ מבשלין אותם דהא דחיישי' שמא לא נקלו יפה ה"ד אם נקלו בלא כונה אבל בשקולין אותם אדעתא דאח"כ יבשלוהו ולא יחמיץ ודאי שקולין אותו יפה וה' חקת הפסח כ' מסברא דאפי' לחולה שאין בו סכנה מותר מט"ז ע"ש ואין נר' מהגמ' בפ' ע"פ דקי"ד דאמרי' מאי ב' תבשילין סלקא וארוזא ש"מ לית דחש להא דריב"ן ע"ש ואי איתא אפי' לריב"ן אתיא וקולין אותו אדעתא דיבשלוהו אח"כ אלא ע"כ דבכל גוונא חיישי' שמא לא נקלו יפה:

סימן תסו

דין א' לא ילעוס אדם חיטין וכו' כ' הר' מנוח בפ"ה מה"ח לאו משום דאסור להתרפאות בהם דהא כל איסורין שבתורה מתרפאין בהם דשלא כדר"ה הוא ואפי' בחולה שאין בו סכנה שרי אלא משום דבשעה שמחמיצות עובר בלאו וכו' וא"ת יבטל קודם שתחמיץ ואמאי לא ילעוס הא ל"ק דביטול מדין הפקר וכיון שחוזר וזוכה בו לא הוי הפקר כדתניא המפקיר את כרמו ולבקר השכים ובצרו חייב בפרט וכו' ע"כ ואי קשיא הא שאני התם דכתיב תעזוב יתירא ומט"ז פטור ממעשר כדקתני סיפא וכדאי' בקמא דצ"ד י"ל דש"ה

דלמחר הוא דבצרו אבל הכא בשעת ההפקר עצמו זוכה בו וכ"כ שע"ה בה' לולב דצ"ז ע"ד הר"מ בה' לולב ע"ש ולפ"ד הר' מנוח הללו מ"ש הר"מ בה' יסו"הת מותר לעשות מלוגמא מחמץ היינו שהי"ל חמץ כבר קודם הפסח ונכלל בביטול דקודם הפסח ובתוך הפסח הוצרך לעשות ממנו מלוגמא ונר' דלזה כיוין ה' בית הלל בי"ד סי' קנ"ה ודלא כהח"י שתמה עליו ע"ש ומ"ש הרוקח סי' רע"א דאפי' כבר נלעס והגיח ע"ג מכתו קודם הפסח צריך ביעור ויסירם ע"ש היינו שהיתה ע"ג מכתו קודם הפסח דזה ודאי לא היה בכלל הביטול ודמי למפקיר כרמו ועדיף מניה כיון דעודנו זוכה בו אבל חיטין שהחמיצו קודם הפסח ולא גילה. דעתו שרוצה לזכות בו מותר לעשות ממנו מלוגמא בתוך הפסח ועיין להדרישה. והפר"ח כ' דמ"ש הר"מ מותר לעשות מלוגמא מחמץ היינו לענין היתר הנאה אבל לעולם אסור דעבר בב"י וראיה מירוש' בפ' ח' שרצים דאמרי' הדא גומרתא סכנה ונותנין עליה חמץ בפסח משמע דוקא במקום סכנה ע"ש ואי מהא לא איריא דבירוש' בפ' כ"ש אי' דכל איסורין שבתודה אסורין שלא כדר"ה בחולה שאין בו סכנה דלא כגמרין דלפום תלמודא דידן מותר הוא וכמ"ש הר"מ. ומרן בכ"מ בשם הרשב"א כ' דמיירי בחמץ של גוי ע"ש וצ"ל דמיירי בפי' בהדיא שאינו רוצה לזכות בו ואחריותו על הגוי ועיין להרב ישועות יעקב:

דין ד' אבל אם נתיבש וכו' דוקא אם נאפה בתוך הפסח אבל אם האפיה קודם הפסח כבר נתבטל ואינו ח"ון כמ"ש מרן בש"ע וכ"כ מהרימ"ט בראש ח"ב בשם רבו ע"ש והפר"ח כ' לחד תי' דבממשות בעין חשש מרן לדעת הסו' ח"ונ וכ"כ בסי' תמ"ז דין ג' אבל מדברי המג"א סי' תמ"ז סק"ז נר' דאפי' בממשו בעין אינו ח"ונ לדעת מרן ע"ש והשכנ"הג כ' דכשיבשלו בתוך הפסח יחזור ויתן טעם ע"ש והוא תימה דכיון דכבר נאפה קודם הפסח נעשה היתר גמור כיון שנתבטל ול"ד ללח בלח דכשנעשית האפיה בתוך הפסח נעשה מעשה חדש דעיקר נתינת טעם הוא בעת האפיה ול"ד להסירו החיטה דליכא אלא טעם ועיין להפר"ח וכן הסכים ה' ב"ד ס"י והע"ר כלל ד' סימן יו"ד דרוקא בנאפה בתוך הפסח הוא דאסור:

דין ג' שק מלא קמח וכו' עיין לה' בית יעקב סי' נ"ז וה' אדמת קדש ח"ב סי' י"ג ע"ש:

סימן תסז

דין א' שמא יחזור העכ"ום וכו'. מתבאר מדברי הטור דבההיא דארבא בפ' כ"ש לא הוי אלא חשש חימוץ וק' דא"כ מאי פריך הגמ' מברייתא דבגד שאבד בו כלאים נימא ש"ה דודאי איכא כלאים אבל ההיא דארבא הוי ס"ס שמא ליכא חימוץ ושמא לא ימכרנו לגוי ולכך שרי וצ"ל כמש"ה לח"מ בפ"י מה' עדות דין ג' דמ"ש הר"מ בה' כלאים בגד שאבד בו

כלאים לא ימכרנו לגוי. בס' אם היה בו מיירי ע"ש ולמדנו דאפי' ס' איסור אסור למוכרו לגוי וכן מסיק הת"הד סי' קפ"ח אלא שנר' מדבריו דההיא דארבא בודאי חמץ מיירי ע"ש וכו' מדברי הגה"מי סוף ה' חמץ והמרדכי הביאו מרן בב"י בי"ד סי' קי"ב גבי פת ש"ג דאפי' שהוא איסור דרבנן אסור למוכרו לגוי ולמד כן מההיא ארבא ע"ש וס"ס בדאוריתא וס' אחד בדרבנן שוין הן ולכך למדו ס' דרבנן מההיא ארבא ולפי מ"ש מהרימ"ט חי"ד סי' ב' דבההיא דארבא לא הוי אלא מדרבנן ניחא טפי ולדעת הראב"ד ס"ל דההיא דכלאים בודאי איסור כמ"ש הלח"מ ע"כ דס"ל דגם דארבא בודאי איסור כמ"ש הת"הד דאל"ה מאי פריך הגמ' ונר' דס"ל כמ"ש הר"ן הביאו מרן בב"י בסי' זה דקצת חיטין מבוקעות היו שם ואין ניכרין ע"ש וק' דליבטלו ברובא או בס' ואע"ג דס"ל ח"ונ מ"מ ליכא אלא איסור משהו מדרבנן ועיין להמש"ל בפ"א מה' מטמאי מ"ומ שכ' דלפ"ד התוס' בנדה דס"א צ"ל דס"ל דההיא דבגד שאבד בו כלאים איכא איסורא דאוריתא ע"ש נקטינן דאפי' ס' איסור דאוריתא או איסור דרבנן לא ימכרנו לגוי ועיין להתוס' במס' מ"ק דכ"ו ע"ב בד"ה כך ועיין למהרש"א ז"ל בס' מש"דר בי"ד סי' ש"מ ומדברי התוס' ביומא דס"ט ע"א בד"ה קשין משמע דס"ל דאיסור דרבנן מותר למוכרו לגוי ע"ש ומן האמור י"ל עמ"ש ה' בית יעקב סי' פ"ד שכ' דמ"ש מורם בהגה בי"ד סי' פ"ד דקמח שיש בו תולעים אסור למוכרו לגוי דוקא בודאי תולעים אבל ס' אם יש בו תולעים מותר למוכרו לגוי דהוי ס"ס ע"ש והוא תימה דדוקא בפלוגתא דרבוותא הוא דצדד בו הת"הד מיהו מט"א י"ל משום דאחזוקי איסורא לא מחזקי' ועיין להח"י לעיל סי' תמ"ח ע"ש ונראה דד"ז דאיסור דרבנן אסור למוכרו לגוי מתבאר מהירוש' בפ"ג דערלה דאמתני' דבגד שנארג בו כלאים ידלק פריך וימכרנו לגוי ומשני שמא יחזור וימכרנו לישראל והשתא אמתני' דחבילי תלתן של כלאי הכרם ידלק קשיא וצ"ל כתי' הירוש' ועיין להתי"ט שכ' דעיקר קושי' הירוש' היא אמתני' דחבילי תלתן ע"ש הרי דאפי' איסור דרבנן אסור למוכרו לגוי ועיין להב"י סי' קל"ד שכ' משם התוס' דאפי' בייי"נ וע"א חיישי' שמא ימכרם לישראל לצורך פועליו וכ' בב"ה שהם דברי התוספות שהביא בס"סי קמ"ד שהם דברי התוס' בפ"ב דע"א שכ' דאיסורי הנאה מותרין למוכרן בדיעבד בהקפה ע"ש נר' מדבריו דטעמא דלכתחי' לא שמא יחזור למוכרן לישראל ותימה דמט"א הוא כמ"ש הראשונים שם ע"ש:

הנה כבר נתבאר דאפי' איסור דרבנן אסור למוכרו לנכרי מיהו בכלי שאב"י דנט"לפ הוא ולכתחי' הוא דא דאסור מותר למוכרן לנכרי דקיל מאיסורי דרבנן כיון דלכתחי' הוא דאסור כן יש ללמוד מדברי הרדב"ז ח"א סי' כ"ד ע"ש ובגמ' בחולין דקי"א ע"ב גבי ההיא פינכא דתברא ר"א כ' הריטב"א בחי' ה"ה דהו"מ למוכרה לנכרי דכיון דישנה היא לא

חיישי' שמא ימכרנה לישראל אלא דלא חש לה ע"ש ואי איתא אפי' היתה קדירה חדשה ישהנה עד למחר וימכרנה לגוי דבזמן מועט לא חיישי' לתקלה אלא ע"כ דס"ל אפי' נט"לפ אסור למוכרו לגוי והרשב"א במיוחסות סי' קנ"א והר"ן בפ' כ"ה הוכיחו מההוא פינקא דנט"לפ אסור לכתחי' דאי שרי אמאי תברא יניחנה עד למחר וישתמש בה ע"ש ואכתי קשיא יניחנה עד למחר וימכרנה לנכרי אלא ע"כ דלא חש לה וא"כ מה ראיה מייתו אלא ע"כ דס"ל אפי' כלי שאב"י אסור למוכרו לנכרי ועיין להנ"ב מ"ב חי"ד ס"י שכ' בפשי' דכלי שאב"י מותר למוכרו לנכרי וכבר נתבאר דליתא וראיתי לה' מוצל מאש דת סי' כ"ד שנסתפק בכלי שאב"י ולא ידע בו האדם ורצה לבשל בו אי מחוייב היודע בו לאפרושי מאיסורא אי נימא כיון דאינו יודע לגבי דידיה היתרא הוא והוי כדיעבד ופשיט לה מדברי הרשב"א הללו דאי איתא דשרי אמאי תברא יניחנה כך ואם יטעה אדם להשתמש בה שרי ע"ש ויש לדחות דחשש שמא הוא עצמו יטעה ויבשל בו דמה"ט אסור להשתמש בו בצונן כמ"ש הראשונים וכן ראיתי לה' דרך המלך בה' ח"ומ שנסתפק מעין ספיקו דהמ"מ בחמץ שע"ע הפסח דמשום קנסא הוא דאסור והוכיח מגמ' דעירובין דס"ד דאמרי' ש"מ תלת ש"מ הולכין אחר רוב עוברי דרכים ומנ"ל דילמא ברוח הקדש יודע שהוא של גוי כמו שידע דמבגאי שמו אלא ע"כ דאפי' שהוא ידע כיון דאידך לא ידע לגבי דידיה שריא כיון דעיקר הטעם משום קנסא כה"ג לא שייך קנסא ע"ש וליתא דאכתי קשיא במאי דקאמר ש"מ חמץ של נכרי שע"ע הפסח שרי נימא:

דידע ברו"הק שנעשה אחר הפסח אלא ע"כ אפי' דידע לא היה מגלה שזכה לרו"הק ואי איתא דחמץ אסור הו"ל לאסור לר' אלעאי וה"נ נימא במאי דאמרי' ש"מ הולכין אחר רוב הולכי דרכים:

דין י"ב מלגו תרנגולת וכו' כ"כ ראב"ן הביאו . הטור והק' הב"ח אמאי לא אמרי' כאן נמצא וכאן היה כדאמרי' בפ' המדיר גבי מומין ותי' דגבי מומין כיון שנולדו בה מומין איכא למי' העמד הגוף על חזקתו שלא היו בה מומין ועוד דהוי כמו המע"ה כיון דבא להוציאה בלא כתובה ע"ש ולפירש"י שם בגמ' דמפ' רבא לאוקומא כר"ג ורישא משום כאן נמצא ברשות האב וכאן היה ואיתרע חזקת הגוף ואינו מוציא מהבעל ע"ש אין מקום לדברי הב"ח ועוד דלר"א שם דמשני רישא מנה לאבא בידך משמע דאי מהני חזקתה להאב היה מוציא מהבעל ולא אמרי' כאן נמצא ופליג ארבא ע"ש אבל הר"ן בהלכות פ"י דלרבא מתני' בשמא ושמא ור"ג לא אמר אלא בברי ושמא וטעמא ברישא וסיפא משום כאן נמצא וכאן היה ור"א מוקי לה בברי ושמא אלא משום דהאב התובע שמא הוא ע"ש. ולפי"ז א"ש דברי הב"ח דבסיפא דאמרי' כאן נמצא ברשות האב משום

דאיכא חזקת הגוף להאב וגם דמי להמע"ה וברישא ה"ט דאמרי' כאן נמצאו ברשות האב משום דאיכא גבי בעל חזקת ממון ממש ור"א ל"פ בהא ארבא ועיין להפר"ח וראיתי להר"ן בהלכות בפט"ו דיבמות גבי עובדא דיצחק ריש גלותא ואמר רבא לא חיישי' לתרי יצחק שכ' הטעם דלא חיישי' משום כאן נמצא וכאן היה וז"ל וא"ת אמאי פסקי' כאן כרבא משום כאן נמצא וכאן היה והא בפ' המדיר שהוא עיקר טעמיה דרבא לא פסקי' כוותיה אלא כר"א דפליג ארבא וי"ל לגבי ממונא הוא דלא אמרי' הכי אבל גבי אשה משום עיגונא אמרי' דלהוציא ממון מחזקתו לא אמרי' כאן נמצא וכאן היה ע"ש ותמהני דלפמ"ש הרב גופיה בפ' המדיר ר"א ל"פ ארבא בד"ז דבשמא ושמא אמרי' כאן נמצא וכאן היה ולפירש"י אדרבה ע"י שאנו אומרים כאן נמצא וכאן היה לא מפקי' ממונא ולר"א דלא אמרי' מפקי' ממונא אינו אלא משום דאיכא חזקת הגוף:

דין י"ד ואם אחר שנמלחה די בקליפה הצ"צ סי' ל' כ' בנשרה במים מחומצין אחר מליחה דאסור דאע"ג דקי"ל בי"ד סי' ס"ט דהמים מבטלין כח המלח מ"מ בחמץ דבמשהו אדמיקר ליה א"א דלא בלע משהו ע"ש ונר' דכ"ז הוא לדעת המחמירים שם בדין ך' דאפי' אחר ששהה שיעור מליחה עדין רותח הוא אבל לפמ"ש מרן שם בש"ע דאחר ששהה שיעור מליחה צונן אפילו בחמץ שרי ועפי"ז מ"ש הפר"ח מדברי רי"ו שכ' בחטה שנמצאת בכלי שהדיחו בו תרנגולת דאמרי' כאן נמצאת ולא באת מהתרנגולת ואע"פ שנמצאת עם התרנגולת בשעת הדחה שרי ע"ש י"ל דרי"ו ס"ל דאחר שיעור מליחה צונן הוא כמ"ש מרן בש"ע:

דין ט"ו הפר"ח האריך בנדון השל"ה והצ"צ וכ' דנדון שלהם באלפס מיירי ומ"מ י"ל ס"ס דס' אם נפל בתחי' הרתיחה או אח"כ ושמא לא נתחמץ ע"ש וה' מטה יהודה כ' דס' אם נפל בתחלה ל"מ ס' דכיון דאמרי' כאן נמצאת וכאן היתה מחזקי' ליה דבתחלה היה ע"ש שכפל ד"ז כמה פעמים וליתא דמדברי הרוקח שהביא ב"י במצא בדלי חתיכת חמץ ומדברי המרדכי בפ' כ"ש הביאו הב"י מוכח דלא הוי חזקה כה"ג ובפ' המדיר לא אמרי' כאן נמצאת אלא לאודועי חזקת הגוף ולא סגי בהא דכאן נמצאת לומר דחזקה שהיו מקודם:

סימן תעא

דין א' אסור לאכול פת וכו' אם חל ע"פ בשבת נר' דאסור לטלטל המצות כיון דאסורים באכילה מוקצין הן ואפי' שבליל י"ד מותרת מ"מ כיון שנדחית ביום הוי מוקצה והא דקי"ל אין מוקצה לחצי שבת היינו אחזו ואדחו והדר אחזו אבל אי לא הדר אחזו הוי מוקצה כמו שהוכחתי בסי' ש"י דלא כמהרש"ל בתשו' סי' מ' ע"ש וכה"ג כ' המג"א

סי' תמ"ו סק"ג דחמץ אחר שעה ה' בי"ד שחל בשבת אסור לטלטלו דמוקצה הוא ע"ש ועמ"ש בסי' תרנ"א ואין לו' דחזיין לקטנים כמ"ש הת"הד וכ' מור"ם בהגה דממתני' ר"פ מפנין דקתני אבל לא את הטבל ומוקי לה בגמ' בטבל דרבנן ואי איתא הא חזי לקטנים לדעת הרשב"א דס"ל איסור דרבנן ספי' להו בידים וכ"כ השע"ה ממתני' הלזו דמידי דחזי לדידיה למחר הוי מוקצה אע"פ דחזי לקטנים ע"ש וה"נ דכוותה במצות ועיין לה' מועדי ה' שהק' לדעת הרשב"א מאי פריך הגמ' ספ"ק דביצה כלאים הא דלא חזי ליה נוקמא בכלאים דרבנן ומשום דחזי לקטנים ע"ש מיהו מדברי מהרי"ל בה' יו"הכ נר' דלא הוי מוקצה כיון דחזי לקטנים שכ' לא יגע באוכלין וכו' וראיה מלחם הפנים דחלות מתחלקות לערב דילמא אתי למיכל מניה ע"ש משמע דלא הוו מוקצה וראיתי לה' קול אליהו חא"ח סי' ל"ז שדחה ראיית מהרי"ל דטעמא דחלות משום מוקצה דלחם הפנים לא חזי לקטנים כמ"ש הר"מ בפ' יו"ד מה' מע"הק דכל כהן שאינו ראוי לעבוד אינו ראוי לאכול ע"ש וליתא דהתם לענין חילוק דאינו חולק עמהם אבל לאכול ודאי שרי ובהדיא כ' הר"מ שם בדין י"ז אין הקטנים חולקין בק"ק אע"פ שמותר להאכילן אפי' בק"ק ע"ש ומ"מ יש לדון בראיית מהרי"ל נימא דטעמא דחלות משום הכנה כמו דאסור קניבת ירק ביו"הכ שחל בשבת כדאי' בס"פ אלו קשרים דה"ט משום הכנה כדפירש"י והמג"א ס"סי תרי"ב הביא מהירוש' בפ' מקום שנהגו דמפ' טעמא דהחלות מתחלקות לערב משום דאתי למיכל מניה ע"ש ונ"ל דאדרבה משם ראיה דטעמא לאו משום דאתי למיכל מניה דהירוש' שם פריך למ"ד יו"הכ שח"ל בשבת מותר בקניבת ירק מההיא דהחלות מתחלקות לערב וס"ד דטעמא משום הכנה וכמ"ש הק"הע שם ומשני דאתי למיכל מניה וכ"ז למ"ד מותר בקניבת ירק אבל לדידן דאסור בקניבת ירק כמ"ש הר"מ בפ"א מה' ש"ע טעמא הוי משום הכנה וכדס"ד מעיקרא וכמ"ש רש"י בפ' א"ק ולענין הלכה נר' עיקר דאסור לטלטל המצה וכמ"ש המג"א גבי חמץ:

סימן תצ

דין ט' אלא שמזכיר של שבת ואם לא הזכיר חוזר כמ"ש הבר"י בשם ה' מים רבים סי' מ"ב ע"ש ונר' דא"צ לחזור שניהם אלא מתפלל מוסף של שבת לבד וכה"ג כ' המ"ב סי' רס"ח אות ט' ע"ש:

סימן תצה

דין א' חוץ ממלאכת א"נ כ' התוס' בפ"ק דמגילה ד"ז ע"ב בד"ה כאן וכו' דא"נ המתקלקל מותר לעשותו ביו"ט וא"נ דעדיף טפי אם נעשה מאתמול אסור לעשותו ביו"ט וכ' מהרש"א דמ"ש דעדיף טפי ל"ד אלא משום דקושטא הכי הוא ע"ש וק' דא"כ מה חילוק

יש בין מכשירין לא"נ ועוד דבחולב מאי א"ל הרי אע"פ שאין מתקלקל מ"מ א"א לעשותו מאתמול כמ"ש הרשב"א בחי' שם בפ' המצניע וא"כ הי"ל להתיר דלא גרע ממכשירין ע"כ נר' עיקר כמ"ש מהר"ש חיון ז"ל דק"ל ע"א בכוונתם דא"נ דלא עדיף טפי אם נעשה מאתמול הוי כמתקלקל ושרי ודוקא בעדיף טפי אם נעשה מאתמול הוא דאסור:

דין ב' אסרום חכמים וכו' מגמ' דחגיגה די"ז דפריך אלא מעתה חג האסיף וכו' משמע דמדאורייתא אסור ועיין בס' בשמים ראש סימן מ"ו וקס"ד וק"פ ע"ש :

סימן תצז

דין ג' אפילו ס' צידה אסור כ' הרשב"א בס' ע"הק דמ"ו דס' מוכן דאסור דוקא ס' צידה דיכול ליגע בשל תורה אבל ס' מוקצה שרי ע"ש והקשה ה"ה מ"ש מביצה שנולדה ביו"ט דספיקא אסורה וכ' הב"ח דמיירי באיתחזק איסורא כגון שנולדה ביצה ביו"ט ונסתפק לנו על ביצה אחרת שמא זאת היא שנולדה ביו"ט ועיין להפר"ח ונ"ל דס"ל להרשב"א כמ"ש המרדכי ר"פ א"צ דביצה מקרי איתחזק איסורא דהעמידה על חזקתה שלא נולדה עד עכשיו ולכך ביצה אסורה משום דהוי דשיל"מ ולא אסרו ס' תחומין מה"ט ע"ש וחילוק זה שכ' הרשב"א בין צידה למוקצה כתבו גבי היו מצודות פרושות מעי"ט דמסתמא קרוב לפרישה ניצודו ול"ל חזקת איסור ודומיא דהכי הוא שמתיר גבי מוקצה ולכל הדברות יש להוכיח מכאן דדעת הרשב"א דס' דרבנן לקולא אפי' איתחזק איסורא שהרי ביצה מקרי איתחזק איסורא ואפ"ה אצט"ל להגמ' בפ"ק דביצה לטעמא משום דשיל"מ וכן יש להוכיח מדברי המרדכי הללו ודלא כהש"ך בי"ד סי' ק"י בדיני הספיקות שכ' דדעת הרשב"א ס"ד לקולא דוקא בדלא איתחזק איסורא ע"ש ועיין מ"ש בסי' תקט"ו ובי"ד סי' ק"י דין ט' ע"ש ועפי"ד המרדכי הללו ניחא מה שמדמה הגמ' בנדרים רי"ט ס' נדרים לס' נזירות אע"פ דנדרים הוו דשיל"מ דמצוה לישאל משום דנדרים איכא חזקה להתירא שלא נדר דמה"ט ס' נזירות להקל אע"ג דהוי ס' דאורייתא ודבר שיל"מ דס' להחמיר דוקא באיתחזק איסורא והצל"ח בפסחים לדף י"ז סי' ק"ח הוכיח לדעת הרשב"א דבאי' תורה ודשיל"מ אפילו איתחזק התירא ס' להחמיר ובאיסור דרבנן ואיתחזק התירא אפילו דשיל"מ ס' להקל וביצה אין לה חזקה לא להתיר ולא לאסור ע"ש והוא דלא כדברי המרדכי ומה שהכריח לזה מסוגיא שם אינו מוכרח לפמ"ש הוא עצמו די"א מהס' ע"ג דלא אסיר ס' דשיל"מ אלא באכילה ולא בטלטול והנאה כיון דרוצה להשתמש בו היום ומחר ע"ש ה"נ דכוותה גבי כלים גם מ"ש הצל"ח שם דלא דחי' רובא בדשיל"מ עיין להמג"א סי' תקי"ג סקי"ג ועמ"ש הצל"ח בדף ז' גבי פת שעיפשה אע"פ שרבתה וכו' ע"ש:

דין ד' ס' מוכן ביו"ט ב' מותר מה שהק' המג"א בד"ז כבר תבריה לגזיזיה סי' תקט"ו סקי"ב ומהרש"ל פ' להחמיר ע"ש וכ"נ מדברי הרשב"א בס' ע"הק דמ"ז ע"א שאחר שכ' בדק בקינה של תרנגולת מעי"ט וכו' כ' לפיכך לוקחין ביצים מן הנכרי בליל יו"ט של גליות משום דרובא יולדות ביום ע"ש משמע דביום אפי' ביו"ט ב' אין לוקחין ואע"פ שהר"ן בפ"ק גבי בדק בקינה של תרנגולת כ' כדברי הרשב"א הללו ואיהו גופיה הסכים עם הרא"ש מלוניל דס' מוכן ביו"ט מותר מ"מ י"ל מ"ש בלילי יוט"ב בפ"ק היינו להתיר אפי' להחולקים וס"ל דס' מוכן אסור כיון שהביא דבריהם בפ' א"צ:

סימן תצח

א דין ה' עגל שנולד ביו"ט מותר לשוחטו. כ' מהרש"א בד"ה וכי עגל שנולד שבעת ימים קודם יו"ט ויו"ט הוא יום ח' ללידתו אסור לשוחטו ביו"ט לרב מגו דאתקצאי בי"הש ע"ש וק' והא מוקצה מכח יום שעבר הוא דלענין אכילה שבעת ימים הוא דאסור כדכתיב שבעת ימים יהיה עם אמו וכ"נ מדברי הרי"ף בפ' ר"א דמילה ומדברי כל הפו' בי"ד סי' ט"ו דנקטו בדבריהם אסור עד תשלום ז' ימים וא"כ הוי מגו דיום שעבר והתוס' בדף ד' הוכיחו דלא אמרי' מגו משום יום שעבר ודבריהם מוכרחים דאל"כ איך שוחטין ביו"ט אחר השבת הא אתקצאי בי"הש משום יום שעבר. אלא ע"כ דלא אמרי' מגו משום יום שעבר אפילו היה אסור יום שעבר מדאורייתא וכן יש להוכיח מדברי רבינו אפרים שהביא הטור שפ' דנולד בשבת אסור ביו"ט משום הכנה ות"ל דאיתקצאי בי"הש אלא ע"כ דלא אמרי' מגו דאיתקצאי משום יום שעבד אפילו באיסור דאורייתא ואין לו' דלא איתקצאי בי"הש משום דחזי לחולה דא"כ המ"ל איתקצאי בי"הש הא כל מוקצה שרי לחולה כמ"ש ה"ה בפ"ב גבי עגל שנולד ביו"ט ע"ש ועיין להב"י ס"סי תקי"ג גבי אפרוח וראיתי להשע"ה ד"פ שהק' על מה שתי' התוס' דמיירי שלא כלו חדשיו עד היום ואיתקצאי בי"הש הא מגו משום יום שעבר לא אמרי' ותי' דבאיסור דאורייתא אמרי' ע"ש וכבר נתבאר דליתא וקושיתו ל"ק דבבכורות ד"ך מתבאר דאיכא למ"ד דלידת בהמה ל"ד לאדם אלא ביום תשלום חדשי העיבור מקצתו ככולו וכלו חדשיו בתחילת היום וא"כ מ"ש שלא כלו חדשיו עד היום היינו דיו"ט הוא יום תשלום חדשי העיבור ולא כלו חדשיו עד שעבר קצת מתחי' יו"ט דאי בעי"ט כבר כלו חדשיו מתחי' יום עי"ט וא"כ בי"הש היה אסור מכח היום גופיה ולא משום יום שעבר ועיין למרן ב"י בא"ה סי' קנ"ו שהביא פלוגתא דרבוותא אי יולדת לט' יולדת למקוטעי' ולמהריב"ל ח"ג סי' קי"ד נקטי' שדינו של מהרש"א קשה לשמוע וסבור הייתי לקיים דינו של מהרש"א והיה בהניח דשבעת ימים יהיה עם אמו בעי' מע"לע וא"כ מ"ל בנולד בתוך היום דכי נשלמו ז"י

מע"לע כבר נכנס יו"ט באיסור ולא משום יום שעבר וכן ראיתי לה' פרי מגדים בי"ד סי' ט"ו שהוכיח דז"י בעי' מע"לע מדפריך בגמ' בפ' ר"א דמילה מימהל היכי מהלינן ליה ואי בעי' מע"לע כבר בעת המילה נשלמו ז"י וכלו חדשיו ע"ש מיהו ראיה זו איני מכיר מה ענין בהמה אצל אדם ודינו ליתא דאי בעי' מע"לע איך קאמר בגמ' לילה להרצאה דמאי פסקה הא כמה פעמים לילה לא חזי להרצאה כשנולד בתוך היום גם בשבת דקל"ו איתא אי אתרחיתו עד לאורתא הוה אכלי' מניה ולא כדק' אימת נולד גם הנ"ב מ"ב חי"ד הוכיח מדברי התוס' בערכין די"ח ע"ב דלא בעי' מע"לע ע"ש אח"ז ראיתי שמדברי רש"י בפ' ר"א דמילה דקל"ו מתבאר דבעי' מקצת יום ח' ומשום מקצת היום ככולו הוא דשרי ע"ש ולפ"ז דינו של מהרש"א אמת:

ב **והוא** דקי"ל בגוויה דכלו חדשיו כ' המג"א דאין אנו בקיאין בזה ועיין להתב"ש בי"ד סי' ט"ו שדחה דבריו וחזר וקיים את דבריו מט"א ע"ש:

ג כתב הרי"ף דטעמא דעגל מותר משום דמוכן אגב אמו וכ"כ הסמ"ג והק' הש"הג ל"ל להסמ"ג ט"ז הא איהו ס"ל מוקצה שרי ביו"ט ע"ש וכבר מהרש"ל על הסמ"ג פריק לה דמוקצה בנולד כי האי לכ"ע אסור ע"ש ובהכי ניחא מ"ש התוס' שם בד"ו דרב אדרב והתוס' אזלי לשי' שכ' בד"ה עגל דלא שייך נולד בב"ח ע"ש:

ד **נולדה** בזה מותרת בזה טעמא משום דלא שייכא הכנה בעגל כ"ד הרא"ש אבל רבי' אפרים הביאו הטור כ' דשייכא הכנה ונולדה בזה אסורה בזה וק' דא"כ ביו"ט אמאי שרי נגזור יו"ט אטו שבת כדגזרי' גבי ביצה אטו יו"ט אחר השבת וצ"ל דס"ל לר"א דדוקא יו"ט אטו יו"ט אחר השבת הוא דגזרי' אבל יו"ט אטו שבת ל"ג וכ"כ המג"א ס"סי תקי"ג ע"ש ובהכי ניחא מה שהק' מרן בב"י לר"י שהביא הטור שם ע"ש:

ה **הרי"ף** ל"פ גבי אפרוח הלכה כמאן והרא"ש לשש כ' דדעתו לפסו' כרב לחומרא והש"הג כ' דדעת הרי"ף ל"פ כר"י ע"ש והא דכ' גבי עגל טעמא דמוכן להתיר אפילו כלו חדשיו קודם יו"ט דיכול לשוחטו במעי אמו ובהכי ניחא הברייתא גופא דקתני טעמא דאפרוח משום דמתיר עצמו ובעגל קתני טעמא דמוכן וכ"כ הישי"ש בסי' י"ז בדעת הרי"ף דפ' כר"י ומ"ש בסי' י"ח דבעומדת לגדל ס"ל להרי"ף דאסור לשי' הרא"ש כדעת הרי"ף הוא שכ"כ אבל לפי מה שהסכימה דעתו ל"פ כר"י אפי' עומדת לגדל שרי מטעמא דמתיר עצמו:

(ו) **דין ט"ו** ואם שחט מותר לכסות כ"כ התוס' משם הירוש' ולפ"ז צ"ל דמ"ש התוס' בד"ה וא"צ דמ"מ בעי' שיהא מוכן היינו משום דאיכא תרי איסורי איסור גומא ואיסור הכנה דלא התירו משום מצות כיסוי אלא חד איסורא וכ"כ מהרש"א ומהרמ"ש שם ובהכי

ניחא מה שי"ל בדברי התוס' בדבור שלפ"ז שכ' דתיחוח מכל צד לית ביה לתא דחפירה דמאי פריך הגמ' נוקמא בהכי ולפי"ה ניחא דא"כ בלי דקר נמי שרי כיון דליכא אלא איסור הכנה וע"ש למהר"ם לובלין ולמהרמ"ש וא"ש נמי מה שהק' מרן בב"י על הג"מי שכ' דאם אין לו עפר מוכן ושחט מותר לכסות בעפר שאינו מוכן כדאמרי' שאם שחט יחפור בדקר ויכסה והק' מרן הא מוקמי' לה בגמ' בד"נ ועפי"ה ניחא דלא אצט' לד"נ אלא בתיחוח דאיכא איסורא זולת הכנה וראייתו מדשרי איסורא משום מצות כיסוי ועיין להתוס' בד"ט ע"ב בד"ה אמר ודו"ק ודע דלפמ"ש בישוב דברי התוס' צ"ל דאזלי לשיטתיהו דד"נ משום הכנה אבל לשי' רש"י בד"ה והא קבעי כתישה ובד"ט בד"ה אבל דס"ל דד"נ משום חפירה מ"ש בגמ' בד"נ היינו שהיה ד"נ מבע"י וא"צ שדקרו אדעתא דהכי א"כ אכתי מחוסר הכנה וא"כ איכא לאוקומא בעפר תיחוח מכל צד וע"כ דרשי' לא מחלק בין תיחוח לתיחוח כדברי התוס' ועפי"ז י"ל על מ"ש מרן בב"י לישב בד"ה והוא דס"ל כדברי התוס' מיהו לפמ"ש השע"ה דמ"ו ע"ג בדעת רש"י דד"נ בעי' משום הכנה ומשום חפירה ע"ש א"ש מיהו מה שהכריח מדפריך הגמ' ולכסייה בדקר נעוץ ע"ש אינו מוכרח די"ל דהגמ' פריך ולכסייה בד"נ היינו ה"נ דדקרו אדעתא דהכי מבע"י ולאו ד"נ דמיירי ביה רב יהודה:

ז **אפר** כירה שהסיקו ביו"ט וקודם יו"ט הזמינו ואמר אפר היוצא מעצים אלו למחר אטלטלה לצרכי המאירי הביא פלוגתא דרבוותא בזה ועיין להשע"ה דמ"ז ע"ד וק"ל להסו' דמועיל הזמנה בכ"הג מגמ' דביצה דכ"ו דבעי לאוכוחי דיש מוקצה לחצי שבת מדתניא היה אוכל בתאנים וכו' ואי איתא נוקמא בדלא חזו בי"הש ולמחר יבשו ובעי"ט הזמינם לכשיתיבשו ואפשר דיש לחלק בין גמרו בידי אדם לגמרו בי"ש ואפי' לס"ד דגמ' שם כשיט"ל דיש לחלק בכ"הג לענין הזמנה הלזו איברא דבעיקר פלוגתייהו דרבוותא נ"ל דתליא בפלוגתא דרבוותא שהביא מרן בב"י בסימן רע"ט גבי נר הדולק אם מועיל תנאי מע"ש לכשיכבה וע"ש במרן בש"ע דין ד' ועיין להמג"א סימן תצ"ט סק"ט:

סימן תצט

דין ד' אע"פ שנשחטה ביו"ט וכו' כ' הג"א דשרי לטלטלו והמג"א כ' דלדידן דנולד אסור בטלטול ג"ז אסור ע"ש וכ"כ הריב"ש בתשו' בסי' ת' בשאלה השנית מיהו מה שנר' מדבריו דטעמא דאין שוחטין משום טלטול תימה דמדברי רש"י וכל הפו' נר' דטעמא משום עיבוד:

סימן תקז

דין ב' נפלו בתנור בשבת וכו' כ"כ הטור בשם אחיו הר"י ז"ל דאסור משום הכנה דאוריתא וק' דא"כ נפלו ביו"ט אמאי שרי נגזור אטו יו"ט אחר השבת כמו דגמרי' בביצה שנולדה ביו"ט כדאי' בריש ביצה ולהסו' הא דאין מבטלין איסור לכתחילה הוא מדרבנן ניחא דהו"ל גזרה לגזירה אבל להסו' שהוא דאורייתא ק' ואפשר דלא שכיח נפילה בתנור ולכך לא גזרו ועיין למרן בב"י בסי' תקי"ג שהק' כה"ג גבי אפרוח ע"ש ולהמג"א שם סקט"ו ועמ"ש בסי' תצ"ח ולמרן בב"י סי' תקי"ד גבי שיורי שמן ולהד"מ שם:

סימן תקיג

דין ג' אבל אם לבנו בו וכו' היינו אם נתנוה בתבשיל אדעתא דחזותא כמו שהוכיח המ"ך בבית התערובת ומכאן משמע דתפס מרן להלכה כתי' קמא שכ' התוס' בביצה ריש דט"ל דאפי' לטעמא עביד לא חשיב מ"במ והיש"ש בפ' כל הבשר סימן פ"ח הוכיח מהגמ' מיהו אפי' התוס' בתי' בתרא שכ' כיון דלטעמא עביד הוי מ"במ לא כ"כ אלא בדשי"למ ולא בשאר איסורין כמ"ש הט"ז בי"ד סי' ק"ב ע"ש וכ"נ מהגמ' בפסחים דפריך ממדודות ואי אית' מאי פריך דאכל דבר דלטעמ' עביד הוי מ"במ והתוס' שם הקשו כן גבי קופות ע"ש מה שתי' אלא עכ"ל דדוקא בדשיל"מ הוא שכ"כ:

סימן תקטו

דין א' ולערב מותרין בכדי שיעשו כ' המג"א דממ"ש בגמ' ופ"נ נכרי שהביא דורון נר' דאם אמר ישראל לגוי קודם השבת ללקוט לו פירות וקצץ עמו והגוי לא קצץ אלא בשבת שרי דגוי אדעתא דנפשיה קעביד ובסוף העל' הדבר בצ"ע אי דמי למלבוש או להדלקה ע"ש נר' דפשיט"ל דמרן בסי' רנ"ב דשרי במלבוש ומור"ם בסי' רע"ו דאסר גבי הדלקה לא פליגי דיש לחלק בין מלבוש להדלקה ומדברי הר"ן בפ"ק דשבת אמתני' דב"ה מתירין עם השמש נר' דאפי' בהדלקה שרי בקצץ ועיין להא"ר שם ומצאתי להרשב"א בתשו' ח"ה הנ"מ סי' רי"א שנשאל בישראל שאמר לגוי להביא ערבה ולקטה הגוי בשבת אי ביום א' שהוא ביום ז' של ערבה אסורה משום מצוה הבאה בעבירה או לא והשיב כיון שקצץ שרי ואין כאן עבירה וכדמשמע מדאמר ר"פ נכרי שהביא דורון לישראל ע"כ וברור שכיוין לדייק ל' דורון כדדייק לה המג"א ומסיק דשרי בקצץ והמגיה שם לא ירד לכונת הרשב"א גם מ"ש שם דלא גרע וכו' ליתא דודאי גרע כמ"ש כל הראשונים דמבשל לא חיישי' שמא יעשה כן פעם אחרת אבל באומר לגוי חיישי' שמא יאמר לו לעשות פ"א ועיין להתוס' בפ' כל כתבי דף קכ"ב ע"א בד"ה ואם ע"ש:

דין ח' ביום א' של ר"ה וכו' כ"כ הב"י משם חכמי לוניל ע"ש אבל התוס' בפ' בכל מערבין גבי ההוא ליפתא כ' בהדיא דאסור ע"ש ועיין למרן בב"י:

סימן תקנד

דין כ"ב מקום שנהגו שלא לעשות אין עושין מסתמיות דברי הפו' נר' דגם בליל ט"ב אשור בעשיית מלאכה וכ"נ מגמ' בפ' מ"ש דנ"ד ע"ב דמוקי הא דאמר ר"י ט"ב אינו כת"צ למלאכה ופירש"י למלאכה של יום עצמו משתחשך דבת"צ אסור ובט"ב מותר ופריך תנינא ומ"ש וכו' ומאי פריך נוקמה להא דר"י לענין לילה דבט"ב מותר וקמ"ל דאפי' במקום שנהגו שלא לעשות בלילה מותר אלא ע"כ דגם בלילה אסור וכ"נ מברייתא דמייתי התם אין בין ט"ב לת"צ אלא שזה אסור במלאכה וזה מותר במקום שנהגו ואי איתא אפי' במ"ש שלא לעשות א"ב לילה מיהו מה שכ' רש"י למלאכה של יום עצמו משתחשך תימה דבת"צ אינו אסור בעשיית מלאכה אלא ביום כדאי' בגמרא בתענית די"ב ע"ב ובריייתא ערוכה היא שם די"ג ע"א וכ"פ הר"מ בפ"ג מה' תענית ומרן בסי' הקע"ה שו"ר למהרש"ל שתמה בזה ומעתה לפי מה שנר' משמעתא דפ' מ"ש דלא חמיר ט"ב מת"צ לענין מלאכה מותר במלאכה בט"ב וכ"כ רש"י בתענית די"ג בד"ה כשאמרו וז"ל מהכא משמע דבליל ט"ב מותר וכו' אבל אין מפרסמין הדבר מיהו מסתמיות דברי הפו' נראה דגם בלילה אסור וכ"כ המג"א וכ"כ מהרש"ל שם בפ' מ"ש דבהא עדיף ט"ב מת"צ ע"ש:

סימן תקעה

דין ג' ואסורין בעשיית מלאכה נר' דע"י גוי שרי דהא בט"ב ע"י גוי שרי כמ"ש הרוקח ופ' מרן בסי' תקנ"ד ואי איתא דת"צ חמיר מט"ב בהאי מילתא מאי פריך הגמ' בפסחים דנ"ד מדר"י דאמר ט"ב אינו כת"צ נוקמה אינו כת"צ להקל ע"י גוי דבת"צ אסור ובט"ב שרי:

סימן תקפה

דין א' צריך לתקוע מעומד כ' המג"א אם תקע מיושב יצא ע"ש וכ"נ מדברי הרי"ף שהביא הטור סי' תקצ"ב שכ' וז"ל בדין הוא שיהיו תוקעין ע"ס הברכות כדרך שתוקעין כשהם יושבין אלא כיון שאין הברכות מעכבות התקיעות הרי יצאו י"ח באותן שתקעו מיושב ודי להם לתקוע וכו' שלא להטריח על הציבור ע"כ הרי אע"פ שהקהל היו יושבין יצאו י"ח:

סימן תקפו

דין ג' אבל אם נתכוון לזכות בו לא יצא כ"כ התוס' והרא"ש והטור ומשמע דבעי' שיזכה בהם ישראל וכן הסכים מרן בב"י בי"ד סי' קמ"ו ופ' בש"ע שם ולפ"ז נר' דדוקא בע"א של

הפקר אבל ע"א שביד הגוי אע"פ שנתכוון ישראל לזכות בה לא זכה דהא של גוי היא ודלא כמו שנר' מדברי מרן בב"י כאן שכ' שגזלו הישראל ע"ש וק' אמאי הוי ע"א של ישראל הא בעי לאהדורה ואפשר לישב במ"ש הר"ב בש"מ ספ"ק דכתובות בשם הרא"ה והרא"ש והרמב"ן דגוי ל"ל חזקה דממונא ע"ש וא"כ אפי' בעי לאהדורה אינו מחויב אלא דמיה ולא היא עצמה מיהו לפמ"ש ה' הלכות יו"ט בפ' דבכורות ד"פ דהסו' כן סברי דגזל הגוי דרבנן הוא דאסור דמדאורייתא נכסי הגוי הפקר הם אבל להסו' גזל הגוי אסור מדאורייתא א"ל חזקה דממונא ע"ש וא"כ לפמ"ש מרן בש"ע בח"מ סי' שמ"ח דגזל הגוי אסור מדאורייתא דוקא בדבר הפקר אבל ביד גוי ל"ל זכיה לישראל בגוויה וכ"נ מדברי מור"ם בהגה בא"ה סי' כ"ח שכ' קדשה בגזל הגוי מקודשת דא"צ להחזיר אלא מפני ח"ה משמע דאי מדאורייתא אסיר ל"ל זכיה לישראל בה וצריך להחזיר היא עצמה וכ"פ הב"ח כאן וסותר עצמו דבי"ד סי' קמ"ו פ' דאפי' גזל מגוי הוי ע"א של ישראל ודבריו כאן עיקר וכ"פ הפר"ח וה' מטה יהודה ודלא כהמג"א שכ' דמהגמ' בע"א דמ"ב נראה דלא כהב"ח דאין משם ראיה כלל ואדרבה מדברי רש"י שם משמע דבשל הפקר מיירי ומה שהוכיח מדברי התוס' בסוכה ויבמות מלבד שהב"ח הרגיש בזה וישבם לפי דרכו י"ל דהתוס' ס"ל גזל הגוי שרי מדאורייתא אמנם למאי דקי"ל דגזל הגוי אסור מדאורייתא הדר דינא דלא אמרי' מדאגבהה קנאה אלא בשל הפקר וכן עיקר:

דין כ"א וע"י עכ"ום מותר. כ' רש"ל בתשו' סי' ח' דוקא ביום א' דמצוה דאורייתא היא אבל כיו"ט ב' לא דמאי אולמיה דהאי שבות מהאי שבות ע"ש ואין נר' כן ממ"ש הג"א בפ' משילין דמותר לומר לגוי לנגן בכלי שיר בבית החופה דשבות דשבות במקום מצוה לשמח חתן וכלה שרי ומרן בש"ע סימן של"ח הזכיר סברה זו ע"ש הרי אפילו בשביל מצוה דרבנן שהיא לשמח חתן וכלה שרי שבות דשבות וכ"כ המג"א והט"ז סי' תרנ"ה וכ"נ מסתמיות דברי הפו' ואפי' חוץ לי"ב מילין די"א שהיא מדאורייתא התירו האחרונים ועיין להב"ח סי' תרנ"ה:

דין כ"ב וה"ה אם עשה עכ"ום שופר כ"כ המרדכי וכ' המג"א דמיירי בעשאו מקרן שלו דלא הוי נולד דגמרו בידי אדם ועיין למהרשד"ם בחא"ח סי' כ"ב שהוכיח מדברי המרדכי אלו דמותר לצאת בערבה שנקצצה ביו"ט היכא דלא אפשר דלא העמידו דבריהם במקום מצוה ע"ש:

סימן תרח

דין ג' כ"ז שלא קיבל עליו כ' המג"א בשם הרמב"ן דאם קיבל קודם פלג המנחה אין קבלתו כלום ועיין להמג"א בר"סי תקנ"ו שהוכיח מדברי הרמב"ן גבי הבדלה דמודה

הרמב"ן דקבלה מפלג המנחה ולמעלה מהניא וא"כ פלוגתא דהרי"ף והרמב"ן שהביא הטור בסי' תקנ"ג דדעת הרי"ף דקבלה מהניא ולדעת הרמב"ן ל"מ היא בקבלה קודם פלג המנחה וא"כ ד"ז שכ' המג"א כאן בשם הרמב"ן הרי"ף חולק בד"ז וס"ל דקבלה מהניא קודם פלג המנחה מיהו מה שהוכיח בסי' תקנ"ו דהרמב"ן מודה י"ל דשאני מבדיל דדומה לזמן דיו"הכ דקבלה ע"י קדושה עדיפא וכמ"ש הריטב"א בחי' לעירובין ד"מ ע"ש וא"כ י"ל לדעת הרמב"ן קבלה ל"מ אפי' מפלג מנחה ולמעלה והרי"ף חולק בזה אבל קודם פלג המנחה לכ"ע ל"מ קבלה ודברי הב"י בשם הרמב"ן בסי' תקנ"ג לדעת הרי"ף הוא שכ"כ ועיין בס' תורת האדם שכ"כ וסיים עלה שסברא תלויה היא ע"ש ועיין לה' קרבן נתנאל בפ"ד דתענית אות ט"ל שדבריו תמוהים:

סימן תריא

דין א' ואין חיוב כרת וכו'. כ"ה ל' הר"מ ומשמע דשאר ענויים מדאורייתא אסירי והא דשרי להאכיל לתינוקות כ' מר"ן בב"י כיון דלא כתיבי בהדיא בתורה מסרן הכתוב לחכמים ועוד דהא דקי"ל דקטן א"נ ב"ד מ"ל בהגיעו לחינוך מיירי אבל לא הגיעו לחינוך שרי ע"ש ונר' ורלא כ"כ אלא לדעת הר"מ אבל התוס' בפ' כל כתבי דקכ"א בד"ה ש"מ כ' להיפך דהך פלוגתא דקטן א"נ אי ב"ר מ"ל היא בלא הגיעו לחינוך דוקא ע"ש והפר"ח תמה ע"ד מרן מדמייתי הגמ' עלה שם ביבמות ההיא דיונק תינוק וכו' ע"ש ול"ק דמדקתני סיפא ובגדול ש"מ דכל שלא בא לכלל גדול אפילו הגיע לחינוך שרי וכי משני סתם תינוק מסוכן גבי חלב כל שלא הגיע לכלל גדול מסוכן הוא לגבי חלב וע"ש בתוס' בפ' כל כתבי מיהו ק"ל ע"ד מרן מגמ' ס"פ ר"ע דרבנן אסרי חגב חי טמא דילמא אכיל ליה ואי איתא דבלא הגיע לחינוך לכ"ע ספי' ליה הא חזי לקטן שלא הגיע לחינוך ע"ש בפירש"י והפר"ח כ' דבאכילת היתר בזמן איסור ספי' ליה ע"ש ונר' דדוקא באכילה דרביתיה היא הוא דכ' כן אבל במידי דלאו רביתיה בהדיא איתא ביבמות שם לא יאמר לו הכא מפתח וכו' ע"ש אבל דעת הר"ן דבל הנך ענויים מדרבנן הוא דאסירי והוכיח מדשרי לתינוקות והפר"ח תמה ע"ד מגמ' בפ' בנות כותים דל"ב דהטבילוה קודם לאמה ולרעת הר"ן כיון דסיכה מדרבנן ספי' ליה בידים ע"ש וי"ל דסל להר"ן דלמ"ד קטן א"נ אין ב"ד מ"ל באיסורא דרבנן נחתי דרגא דספי' ליה בידים אכל למ"ד בדאורייתא מ"ל באיסורא דרבנן אין מ"ל אבל לא ספי' ליה בידים וכ"כ המש"ל בפ"ז מה' מ"א בדעת רש"י וא"כ הך סוגיא דפ' ב"כ אזלא כמ"ד מ"ל ועוד י"ל דמודה הר"ן כתרומה דכתיב ולא יחללו דאסורה מדאורייתא ולא כ' דהוי מדרבנן אלא גבי יו"הכ וכ"כ מהר"ם כחי' ביומא דע"ז בדעת התוס' שם לחד תי' שכ' התוס' דהגמ' בפ' ב"כ הק' אפי' ליבא קרא

היה אסור מדאורייתא ע"ש דלא כ"כ אלא בתרומה דאל"ה קשיא מתני' דשבת אמאי תני זכר לדבר וכו' הול"ל קרא דולא יחללו ע"ש ועפי"ז ניחא מה שהק' הפר"ח ע"ד רש"י והתוס' דסתראי נינהו ע"ש ועיין לה' קול אליהו ח"א חא"ח סי' ל"ו ע"ש:

סימן תריב

אבל אוכלין וכו'. כ' הר"מ והסמ"ג כגון פיגול : ונותר וכו' וכ' רש"ל שם נ"מ אם אכל ח"ש פיגול וח"ש נותר וכו' ע"ש ואע"ג דאמרי' כמעילה די"ז דלענין אכילה מצט' היינו למלקות אבל לקרכן ל"א מצט' כמ"ש התוס' בזבחים דע"ח ע"א ע"ש ועיין להתי"ט שם אכל מהגליון שכ' רש"י ככריתות די"ד ע"א דאין הקטרה פחותה מכזית נר' דאפי' לקרבן מצט' עיין להח"ן שם ותמהני הא משנה ערוכה היא בר"פ אמרו לו מב' מינין אן מצט' נר' דאין מצט' לענין קרבן וע"ש בתוס' ונ"ל דמאי דאמרי' לענין אכילה מצט' היינו משום דבקדשים היתר מצט' לאיסור כדאי' בפ' א"ע ע"ש וכ"ש איסור ואיסור ומאי דמייתי הגמ' מדתניא ר"א וכו' היינו משום דנקט ר"א לישנא דמצט' ועיקר קרא דר"א ליתן ל"ת על אכילתו אבל עיקר טעמא דמצט' משום דהיתר מצט' לאיסור בקדשים ובגמ' כנזיר דל"ז ע"כ מבואר דמאי דהיתר מ"ל היינו שא כלן בב"א אבל בזאח"ז ח"ז אפי' בתוך כדי אכילת פרס אין מצט' ומעתה י"ל דמתני' בר"פ א"ל מיירי בזאח"ז ולכן תנן מב' מינין פטור ומ"ש הגליון מצט' היינו בב"א וניחא בזה מה שהק' התוס' כר"פ אמרו לו ע"ש וא"ש דברי מהרש"ל אבל ק' ע"ד מהרש"ל דכותבת ב' זיתים כדאי' בגמ' דכריתות די"ד ע"א ונר' דכוונתו ח"ש פיגול או ח"ש נותר ושאר הכותבת חולין וקמ"ל דאכילת פיגול הוי אכילה וגם בכרייתא דפ' יו"הכ י"ל ע"ד ואופן שכתבתי מיהו לשונו דמהרש"ל ל"מ כן ע"ש בדבריו: :

סימן תריח

דין א' ואם החולה אומר צריך אני וכו'. כ' הב"ד סי' תכ"ד דוקא שאומר צריך אני אבל אם אמר תנו לי לאכול אז מודיעין אותו שהוא יו"הכ ונותנין לו לאכול אם אין שם רופא אבל אם רופא אומר שא"צ אין נותנין לו ודקדק כן מדברי הטור ותי' עפ"ז מ"ש מרן בכ"י ע"ד הטור ע"ש ואין נר' כן מדברי הא"ח אות י"א שכ' וז"ל חולה שיש בו סכנה ששאל לאכול ביו"הכ אע"פ שהרופאים או' שא"צ מאכילין אותו ע"פ עצמו עד שיאמר די ע"כ גם מהגמ' מוכח כן דאי איתא מאי פריך והא מדקתני סיפא וכו' נוקמא בחולה או' תנו לי לאכול וא"ש כולה מתני':

סימן תריט

דין ה' יש שעומדין על רגליהם. מי שנהג כך ורוצה להתחרט בו נר' דתליא בפלוגתא דרכוותא שהביא מרן בב"י ביו"ד סי' רי"ד כמי שנהג להתענות בימ"ת ונתחרט דעת הרמב"ן והרשב"א דלא מהני התרה אבל דעת הר"ן והרא"ש מהני התרה ע"י חרטה שמתחרט שנהג כן לשם נדר ומרן בש"ע שם סתם כדעת הר"ן והרא"ש דמהני התרה והפד"ח בא"ח סי' תס"ח בתחי' דיני המנהגים הוכיח דאפי' הרמב"ן מודה בנהג כן כדי לסגף עצמו וה"נ יש להתיר לכ"ע בנהג כן לסגף את עצמו ואם היה כדי לדמות למלאכים כדאי' במדרש תליא בפלוגתא הלזו ויש להתיר גם בזה לפי מה שסתם מרן בסי' רי"ד כל ההנהגות יש להם התרה ע"י חרטה:

סימן תרל

דין יו"ד ע"כ אין נכון לעשות כל המחיצות מיריעות וכו' הט"ז הכשיר במחיצה אחת מריעות וקשורים ע"ש וה' שבות יעקב ח"א חא"ח סי' ל"א חלק עליו והוכיח דאפילו במחיצה אחת יש קפידא ע"ש:

סימן תרלג

ראיתי כס' בית השואבה דס"ז ע"א שכ' אם היה שם עפר מעי"ט ולא ביטלו מותר לבטלו ביו"ט כדי להכשיר הסוכה ולא הוי מתקן כיון דדיבורא בעלמא הוא ולמד כן ממ"ש מהרש"ל בישו"ש ביבמות פי"א סי' ב' דהזמנה דחליצה לא מהני בפה לבד דאי מהני בפה לחוד אמאי אין עושין הזמנה בשבת דכיון דדיבורא הוא לא הוי מתקן ע"ש ואני תמיה ע"ז מדאמרי' בר"פ נוטל דטעמא דאמר ר"י מעלין את המדומע דס"ל כרשב"ג דמהני נותן עיניו בצד זה ואוכל בצד זה וכיון דסגי בהכי מעלין ולא הוי מתקן ע"ש ואי איתא למ"ל לאוקומי כרשב"ג הא לכ"ע מהני אי אומר תרומתה בצפונה או בדרומה אפי' בכל המעשרות דלא כתיב ונחשב וכמ"ש התוס' בגיטין דל"א בד"ה במחשבה וכיון דסגי בקביעות מקום לא הוי מתקן כשמעלהו אלא ע"כ דדיבורא אסור והוי מתקן וכ"כ הר"ש בפ"ז דדמאי דקביעות מקום אסור בשבת דהוי מתקן כשאומר מעשר שאני עתיד להפריש וכו' עש"ב וא"כ גם גבי חליצה כשמזמין לעשות החליצה למחר אסור וא"כ גם בעפר אפשר דאסור לבטל ביו"ט דהוי מתקן:

סימן תרלט

דין ח' אלא בשעת אכילה אם לא יצא מן הסוכה בין אכילה לאכילה דעת הלבוש והמג"א דאינו מברך כיון דלא הסיח דעתו אבל הט"ז והב"ח סי' תרמ"ג כ' בשם מהרי"ל דמברך כיון דתיקנו על אכילה הוי אכילה עיקר מצותה והרי הסיח דעתו מאכילה ולכך כשאוכל

פ"א מברך ולא כ' ה"ה דאינו מברך אם לא יצא אלא לשי' הר"מ דס"ל מברך בשעת כניסה וכ"מ מדברי הרשב"א בחי' בסוכה דמ"ה ע"ב ומעתה גם מ"ש המג"א בסמוך אם לא נזכר עד שסיים אכילתו מברך על הישיבה לא כ"כ אלא לשי' דאע"ג דתיקנו על אכילה לא עקרו מצות ישיבה לגמרי:.

סימן תרמ

דין ו' חתן ושושבינין וכו'. כ' המג"א דטעמא משום בושה כיון שהיא פרוצה ולפ"ז אם יש לה ר' מחיצות חייב בסוכה ורש"י בגמ' כ' שהמקום צר ופרוץ לפ"ז אפילו יש לה ד"מ פטור כיון שהמקום צר וכן הא"ר וכ"נ מהגמ' מדלא קאמר א"ב דאביי ורבא אם יש לה ד"מ ומעתה אפילו ישב בסוכה אינו מברך כיון שהוא פטור ולענין ז' ברכות נר' דאפילו להמג"א אין לברך ז' ברכות בסוכה דלא עדיפא סוכה שיש לה ד"מ מבית אחרת דאינו מברך כמ"ש התוס' בסוכה ורבינו יונה הביאו הר"ב בש"מ בכתובות ד"ז דאם הלכו החתן והכלה לאכול בבית אחרת אין לברך דדוקא בבית החופה הוא דמברך ז' ברכות והר"ן בסוכה אע"פ שחלק ע"ז כ' דיש להחמיר כדעת רבותינו הצרפתים וכ"ד הרא"ש ופ' מרן בא"ה סי' ס"ב ועיין להט"ז שם בתשו' שאלה ע"ש:

סימן תרמא

אם שגג ונטל לולב ביום א' שחל בשבת אינו מברך זמן ביום ב' ה' פרי הארץ ח"ב סי' יו"ד ע"ש שכל דבריו בנויות בחילוקי דינין בהא דאמרי' כל מילתא דאמר רחמנא לא תעביד וכו' ע"ש ולדידי חזי לי דלא יצא דהוי מצוה הבאה בעבירה וכדאמרי' בפ' כ"ש דאפי' בטבל טבול מדרבנן לא יצא י"ח מצה וה"נ דכוותה מיהו ודאי דאינו חוזר ומברך זמן ביום ב' אע"פ דל"מ מה שנטל ביום א' דמ"מ זמניה הוא ולא גרע מבירך בחול בשעת עשיה ומה"ט כ' מרן דאינו מברך זמן ביום ב' אע"פ דס' אם יום א' חול ומה"ט הוא דמ"מ זמניה ולא גרע מבירך בשעת עשייה כמ"ש הפו':

סימן תרמו

דין ב' עבר ולקטן וכו'. כ"כ הר"מ ובגמ' איתא דוקא אשחור מעי"ט דהוי דחוי מעיקרא אבל אשחור ביו"ט דהוי נראה ונדחה לא ועיין למרן בב"י והט"ז תי' דר"פ פשיט"ל דאין דחוי ור"י הו"א דמבע"ל וקי"ל כפשי' דר"פ ע"ש ועפי"ד ניחא מ"ש התוס' בסוטה דט"ו ע"ב אהא דבעי רבא נתאכמו והחזירן לכבשן דמ"ש דבעי כאן הא בעיא היא בעלמא אי יש דחוי אצל מצות ע"ש די"ל דרבא כר"פ דפשיט"ל דאין דחוי ולא מבע"ל אלא גבי סוטה דדמיא לקרבן ועיין לה' שמחת יו"ט סי' ע"ט מיהו ק"ל ממ"ש הר"מ בפ"ד מה' א"מ אשרה שבטלה אין מביאין ממנה עצים למערכה וכ' הכ"מ דמבעיא דר"ד למר כן

דמבע"ל בע"א אי יש דחוי אצל מצות והב"ח תי' כיון דאינו אלא מדרבנן דמדאורייתא ליכא אלא גבי קרבן ס' דרבנן לקולא ע"ש נר' דפשיט"ל דאין דחוי מן התורה אלא גבי קרבן ודברי התוס' דסוטה הויין תיובתיה גם בגמ' דסוכה קאמר א"ד מספק"ל לר"פ לחומרא אמר לקולא לא אמר ואי איתא אפי' לקולא אמר כיון דס' דרבנן. לקולא ועיין לה' קול אליהו ח"א חא"ח סי' ל"ו ע"ש והנה לפ"ד הט"ז לענין כסוי הדם מברך אכסוי והפר"ח והפ"ת בי"ד סי' כ"ח הסכימו דאין לברך אכסוי ומ"ש הפ"ת דר"פ גופיה מבע"ל אין נר' כן מדברי רש"י אלא דהתנא מספק"ל ועיין להרדב"ז בס' י"ת בפ"ו מה' ביכורים דין ט' שכ' דחוי מעיקרא הוי דחוי ונר' ונדחה לא הוי דחוי ע"ש והוא נגד הסוגיא דסוכה ועיין להמג"א סי' קנ"ח וסי' קס"ז ע"ש:

סימן תרנא

דין ט"ו לא יטול וכו' כ' בד"מ בשם הירוש' הניחו על הארץ אסור לטלטלו דאחר גמר מצותו אסור לטלטלו וכ' המג"א צ"ע דהא קי"ל אין מוקצה לחצי שבת ע"ש נראה דפשיט"ל דהא דנקט הגמרא גבי מוקצה לח"ש אחזו ואדחו והדר אחזו ל"ד אלא אפי' לא הדר אחזו וכ"כ מהרש"ל בתשו' סי' מ' וכבר הוכחתי במ"א דלא כמהרש"ל ומהתימה על המג"א שסותר את עצמו דבסי' תמ"ו סק"ג כ' בי"ד שח"ל בשבת אסור לטלטל החמץ אחר שעה ה' ע"ש גם לפמ"ש הט"ז סי' ש"י באזמל של מילה אסור לטלטלו. אחר המילה דלא מקרי חזי בי"הש ע"ש ה"נ דכוותה ועמ"ש בסי' תע"א ומיהו לפמ"ש ה' מר וקציעה בסי' דשופר ולולב בכל שעה שנוטל עביד מצוה אפי' יו"ד פעמים ביום ודוקא חיובא הוא דליכא אלא פ"א ע"ש א"כ הכא שרי דהא חזי ליה כיון דעביד מצוה בנטילתו אך דברי המ"וק ליתא כמו שהוכחתי במ"א מיהו נר' פשוט דד"ז ליתיה אלא אחר שהניחו להצניעו אבל אם הניחו ע"ג קרקע בב"הכ לא הוי מוקצה דעדיין דעתו לפנותו משם:

סימן תרנב

דין א' יטלנו אח"כ וכו' עיין להמג"א ועמ"ש בסימן תרס"ה:

סימן תרנה

דין א' עכו"ם שהביא לולב וכו' מ"ש הט"ז בשם הגה"מ מגילוח מצורע ל"ק דאיסורא דאורייתא איכא וכ"כ הב"ח וכ"נ מהגמ' בפ"ג דמכות דאחד המקיף ואחד הניקף לוקה ומוקי לה כר"י משמע דל"פ עליה רבנן אלא למלקות אבל איסורא דאורייתא איכא וכ"נ מדאצט' ראשו לעשה דמצורע בהקפה ועיין להתוס' ריש שבועות בד"ה על הזקן ע"ש באופן דנר' דאיסור דאורייתא איכא דעל שניהם הוא אומר לא תקיפו ועיין להט"ז ר"סי שכ"ח ע"ש:

סימן תרסה

דין א' ובשמיני עצרת מותר. התוס' והרא"ש כ' הטעם משום דלא אמרי' מגו דאיתקצאי משום יום שעבר אבל הר"ן כ' משום דביה"ש גופיה לא חזי ללולב דאם לא נטל כל היום לא יטול בי"הש כיון דכל הימים דרבנן לבד מיום א' הוי ס' דרבנן ולקולא ע"ש נר' דדוקא ביום ז' הוא שכ' דלא יטול בי"הש משום. דאיכא איסור טלטול דיום ח' הוא יו"ט וכיון דחייש לספיקא דלולב אפילו שהוא דרבנן הי"ל לחוש לס' דיו"ט אפילו דקי"ל כ"ד שהוא משום שבות ל"ג בי"הש דלא להוו תרתי דסתרן אבל בשאר הימים אם לא נטל כל היום יטול בי"הש וראיה לזה ממ"ש התוס' בסוכה דמ"ז אהא דאמרי' בסוכה ז' ס' שמיני יתובי יתבינן דטעמא דלא תיקנו כן בלולב משום מוקצה דיו"ט וכ"כ הר"ן שם לחד תי' מבואר מזה דבשאר הימים יטול מס' אפילו דס' דרבנן לקולא וכמו. סוכה דיתובי יתבינן והמג"א ר"סי תרנ"ב כ' לדברי הר"ן דוקא ביום א' ועיין להא"ר שם ועיין בס' בשמים ראש סי' רכ"ט ור"ל:

סימן תרפו

דין ב' בהגה אם מצטערות הרבה כ' ה' ישועות יעקב דלא קאי אלא אכואבי עינים אבל מעוברות אע"פ שאין מצטערות ע"ש וכ"נ דאי במצטערות אפי' בשאר תעניות נמי שרי כמ"ש בסימן תק"ן כ"ש בתענית זה דרובא דרבוותא סברי דאינו אלא מנהג והלבוש השמיט תיבת מצטערות ועיין להא"ר ודלא כה' גור אריה חא"ח סימן ל"ה ע"ש:

סימן תרפח

דין א' והוא שהוקף ואח"כ ישב התוס' הקשו אמאי אצט' קרא למעוטי שור אגר ת"ל דבעי' הוקף ולבסוף ישב ותי' דאצט' להיכא שלא דרו בה עד שהוקפה כולה ע"ש נר' מדבריהם דאי דרו בה גויים הוי דירה אבל הר"ן הקשה ניחוש דילמא ישב ולבסוף הוקף ותי' דישיבת גוים בא"י לא הוי ישיבה ע"ש ונ"ל ראיה מדאמרי' בערכין דג"ל ע"ב בית מושב שהוקף וכו' יכול אפילו הקיפוה ישראל וכו' והיינו שהקיפוה ישראל קודם שישבו בה ישראל כדפירש"י ואי איתא דדירת נכרים הוי דירה הרי כשכבשוה ישראל כבר דרו בה גוים אלא ע"כ דדירת נכרים לא הוי דירה וכ"מ בפ' הדר גבי שכירות מהגוי בשבת דדירת נכרי לא הוי דירה וא"ש לפ"ז מאי דאמרי' במגילה דף יו"ד וכי אלו בלבד והלא כבר נאמר ס' עיר ע"ש והשתא נימא דכולן מוקפות אלא דלא הוו הוקף ולבסוף ישב אלא אלו שמנו חכמים וה' טורי אבן בד"ג בד"ה בית מושב הוכיח מזה דאי ישב ולבסוף הוקף ואח"כ בנו בתים אחרים לגבי אותם הבתים הוי הוקף ולבסוף ישב ע"ש מיהו אי דירת נכרי לא הוי דירה א"ש טפי דכיון דלגבי בתי ע"ח בעי' שהקיפוה נכרים קודם לכן

כמ"ש בערכין א"כ כשכבשום ישראל היתה מוקפת ואח"כ ישבו בה ישראל והו"ל הוקף ולבסוף ישב מיהו ק"ל כדברי הר"ן כיון דבעי' שהקיפוה גוים קודם שכבשוה ישראל ודירת נכרים לא הוי דירה אמאי אצט' קרא שם למעוטי ישב ולבסוף הוקף מקרא דבית מושב הא לא משכחת לה ישב ולבסוף הוקף דקודם שכבשוה לא היו ישראל דרים שם כלל אלא ע"כ דירת נכרים הוי דירה ומאי דקתני סיפא יכול אפי' הקיפוה ישראל היינו שהיתה עיר חרבה שלא נתישב בה אדם מעולם ובמה שתי' התוס' שלא דרו בה וכו' דחה הט"א דמאי דאמרי' ישב היינו שראויה לישיבה ולא בעי' שישבו ממש ע"ש וליתא דא"כ היכי קתני סיפא יכול אפילו הקיפוה ישראל ס"ס כשכבשוה קודם שהקיפוה הוי ישב ולבסוף הוקף ומקרא קמא נפיק וכמו שכתבתי:

דין ד' קורין בי"ד ובט"ו. מרן בב"י כתב בשם מהרי"א בס' בקבלתה די"א כך קבלו וי"א כך קבלו אבל סתם עיירות לא כמו שאין מביאין עליו אשם תלוי כמ"ש הר"מ בפ"ח מה' שגגות והשיב מרן ע"ז דאי לאשם תלוי מדמית לה אפילו חולקין בקבלתה נמי שהרי בכ"הג פטור מאשם תלוי ע"ש והמ"וק דפ"ג דקמ"ב תמה שהרי כ' הר"מ שם דין ג' ע"א אומר אכלת חלב וכו' מביא אש"ת והשיג הראב"ד וכ' בכ"מ היותר נר' דע"פ העד מקרי איתחזק איסורא ע"ש ונ"ל דל"ק דש"ה דהעד מעיד שהיא חלב בבירור אכל אם מעיד שיש לו קבלה מאחרים שהיא חלב הוי כעד מפי עד ולא איתחזק איסורא וה' לשון למודים חא"ח סי' רמ"ג כ' דמרן בב"י ס"ל דהעיקר כתי' קמא שכ' בכ"מ שם דהר"מ מיירי כשהיה חתיכה מב' חתיכות והאריך להוכיח דליתא לתי' הב' גם לדידי ק"ל על תי' הב' דא"כ למ"ד משום מצות ומשום אפשר לברר איסורא ה"נ דל"מ ע"פ העד א"כ הגמ' בכריתות דקאמר מאי בינייהו הול"ל א"ב ע"א ועוד בר"פ אמרו לו דדייק אי דשתיק מסיפא ש"מ ע"א אומר אכל והוא אומר לא אכלתי פטור הא שתיק מחייב וכן דייק בל"ב שם והשתא נימא הא שתיק מחייב אשם תלוי ועכ"ל דא"כ בלא אמירת העד מביא אשם תלוי ואי איתא רע"פ העד מקרי איתחזק איסורא הא טובא קמ"ל ודוחק לו' דהגמ' שם אליבא דמ"ד משום מצות ומשום אפשר לברר דלית הלכתא כוותייהו וראיתי להלח"מ בפ"ח מה"ש שהק' כן והח"ן כ' דא"כ קשיא רישא דע"א אומר אכל וע"א אומר לא אכל וליתא דא"כ הו"ל למידק מרישא וכמ"ש התוס' כיון דמסיפא ליכא לדיוקי כלל ומ"ש עוד מרן דשאני אשם תלוי דכתיב מצות הקשה המ"וק דהא קי"ל כמ"ד איקבע איסורא וה' לשון למודים כ' דכולהו דרשי מצות אלא דפליגי בטעמא דקרא וכ"נ מדברי התוס' די"ח בד"ה באנו ועיין להח"ן שם והנה המ"וק הקשה עמ"ש הר"ן דאזלי' אחר רוב עיירות הא קי"ל כל קבוע כמחצה ע"מ וה' לשון למודים כ' דבעיירות דבמקומן עצמן קורין לא

אמרי' כמחצה ע"מ ולא אמרי' אלא כשלקח ממקום הקביעות והוציאו ע"ש והשע"ה סוף ח"א כ' דהר"ש דהקשה בנחל איתן מההיא דכל קבוע וכו' חולק ע"ז ע"ש ונר' דל"ר דכיון דהזרע הנזרע בנחל איתן אסור כשהוציאו להכי ק"ל להר"ש שפיר ליתסר כל הזרע ועיקר קושיתו מאיסור הזרע ולא כ' הל"ל אלא לענין קריאת המגילה דלעולם קורא בתוך העיר מיהו דברי הל"ל תמוהים מגמ' דפ"ק דכתובות רט"ו ע"א דאמרי' ה"ד קבוע כגון ט' ישראל ונכרי אחד ביניהם או ט' צפרדעים ושרץ אחד ביניהם ע"ש וכל אלו דמיין לעיירות ממש דבמקומן הן ומצאתי דכעין זה מה שחלקתי בין דברי הר"ש לדברי הל"ל וכעין ד"ז נפתח בגדולים דבתשו' גאונים בתראי סי' ה' הביא תשו' להרב העשל בבהמות שנמצאת אחת מהם טריפה וקודם שנודע הטרפות הוציא חצי בהמה למ"א דמן הדין החצי שהוציאו שרי דכל דפריש מרובא פריש והחצי הנשאר אסור משום קבוע ודן הרב כיון דבהמה אחת היא כיון דהחצי הנשאר אסור גם החצי שהוציאו אסור וה' בית הלל בי"ד סי' ק"י כ' שנחלקו בזה די"א להיפך כיון שזה מותר גם זה מותר ואפי' המתירין הוא משום דהוי מידי דרבנן דמתבאר מדבריהם והפר"ח בי"ד בק"א כ' כל אחד כדינו ע"ש וא"כ לדעת הסו' כיון שזה אסור ג"ז אסור יציבא מילתא לו' דהיוצא מן הזרע כיון שהוא אסור משום קבוע גם הנשאר אסור ועיין לה' נב"י חי"ד סי' כ"ו:

סימן תרצא

כתב המג"א ר"סי קמ"ז דמגילה צריכה מטפחת דלא קי"ל כשמואל דאמר אסתר אינה מטמאה את הידים ע"ש ובפ' חלק ד"ק א"י אמרו קמיה דר"י מגילה אינה צריכה מטפחת ומשמע התם דר"י מודה להם דד"י לשיטתו דאמר במגילה משמיה דשמואל אסתר אינה מטמאה את הידים ועיין להפ"מ ח"א סי' ע"ו ועיין להרשב"ש סי' תקע"ט שכ' דמפ' חלק נר' דהיו נוהגין לעשות מטפחת ע"ש היינו מנהג לבד ולא מדינא והיינו מדקפיד עלייהו ר"י משמע דהיו נוהגין אמנם אין משם ראיה דלא קי"ל הכי וכמ"ש דצריכה מטפחת וכ"כ המאירי בפ"ק דמגילה ועיין לה' שאלת יעבץ ח"ב סי' ק"ג שנעלם ממנו כל מ"ש ע"ש:

סימן תרצב

דין ד' מפלג המנחה וכו' הת"הד סימן ק"ט כ' ד"ז ע"פ ס' ר"ת דיכול לקרות ק"ש מפלג המנחה כמ"ש התוס' ריש ברכות וע"פי דברי ראבי"ה שהביא המרדכי שכ' דהמחמיר הוי יוהרא ועיין להרב ת"הד סי' א' והרואה יראה דלא כ' ראבי"ה דאין להחמיר היינו להחמיר משתחשך לאפוקי מבע"י קצת ולא על פלג המנחה וע"כ צ"ל כן דאל"ה קשיא הא אמרי' בגמ' בפ' תפלת השחר דעבד כמר עבד ודעבד כמר עבד ואמאי המחמיר הוי

יוהרא והתוס' שם בפ' ת"ה דכ"ז בד"ה דרב כ' דלא אמרי' מפלג המנחה לילה הוא אלא במילי דרבנן אבל במילי דאורייתא כגון מלאכה וכיוצא לאו לילה הוא וע"ש במהרש"א וכ"כ הרא"ש ומה שהוצרך לומר טעמא דמצה משום דאיתקש לפסח היינו לאפוקי אותו מקצת של התוספת ולא על פלג המנחה ונראה פשוט דלא כ"כ התוס' והרא"ש אלא לס' ר"י אבל ר"ת ס"ל אפילו בק"ש דאורייתא מפלג המנחה לילה הוא כמ"ש בריש ברכות אבל ר"י מחלק בין דאוריית' לדרבנן וזה דעת מרן בש"ע דבסי' רל"ג גבי תפלה פ' דעבד כמר עבד וכו' ובסי' רל"ה גבי ק"ש פ' דזמנה משתחשך ופ' כר"י דמחלק בין דאורייתא לדרבנן ודלא כר"ת ובד"ז דמגילה פ' מפלג המנחה כדברי הת"הד ולא מטעמיה אלא משום דקריאת מגילה דליליא מדרבנן היא אפי' אי אמרי' דדברי קבלה כדברי תורה היינו קריאה אבל קריאה דלילה מדרבנן היא כמו שהוכיח ה' טורי אבן בד"ג בד"ה כגון ועיין עוד שם בד"ה נשים וכדפ' ה' בד"ה זמנם ע"ש ודלא כהפר"ח בסי' תרפ"ו ובסי' זה ונר' דאפי' במלאכה כה דרבנן אסור דלא פלוג בין מלאכה למלאכה וראיה לזה מדחזי' ביוט"א שח"ל בשבת דמבטלין מצות לולב ואי איתא הא יכול לקיים מצות לולב מפלג המנחה דלמצות לולב שהיא דאורייתא הוי יממא ולגבי טלטול שהוא כמו מלאכה הוי ליליא אלא ע"כ אפי' במלאכה דרבנן ולא פלוג ויפה כ' המג"א סק"ו דאין לקרות המגילה בשבת מפלג המנחה ועמ"ש הע"ש סי' תפ"ט גבי ספירת העומר ע"ש:

סימן תרצד

כתב המג"א בשם של"ה דמתנות לאביונים במעות מעשר לא יצא דכל דבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין וע"ש בשל"ה דר"ס ע"ב שכ' דגם מחצית השקל שנוהגין ליתן אינו יכול ליתנו ממעות המעשר שחייב כל אדם להפריש מנכסיו ע"ש:

סימן תרצה

דין ד' בהג"ה ואשה חייבת וכו'. הפר"ח תמה דאיש אל רעהו כתיב ולא אשה וה' שאלת יעבץ ח"א סי' ת"ק וח"ב סי' ע"א כ' דלא ממעטי' אשה מאיש אלא במקום שכבר מעיט קטן מקרא אחרינא אבל היכא דאכתי לא ממעיט קטן מוקמי' איש למעוטי קטן ולא ממעטי' אשה וכמו בקרא דואסף איש טהור דאמרי' אשה כשרה ע"ש ונעלם ממנו גמ' ביומא דמ"ג דאמרי' איש להכשיר את הזר טהור לרבות את האשה והניח מי שיש לו דעת להניח יצא קטן ע"ש. ובעיקר מה שחידש לן דלא ממעטי' אשה אלא היכא דכבר אימעיט קטן אין נר' כן מהגמ' בקמא דק"ט גבי גזל הגר דאמרי' המושב לרבות גיורת וחשש למעוטי קטן שאין צריך לשאול עליו אם יש לו גואלים ע"ש בפירש"י ואי איתא למ"ל המושב הא כיון דמאיש לא ממעיט אלא קטן ממילא לא מרבי' אשה בלא שום רבוי

אלא ע"כ דאיש ממעט אשה וקטן היכא דליכא שום רבוי מיהו לפמ"ש ה' שם דמוקבלו היהודים משמע אפי' אשה יציבא מילתא דהוי כמו רבוי ולא ממעט מאיש אלא קטן וכ"הג כ' ה' שבות יעקב ח"א סי' מ"א דכיון דכתיב וקבל היהודים משמע אפי' אשה אז אמרי' מאי דכתיב איש לפי שהאשה אין ספוק בידה לעשות וכדאמרי' גבי מורא וראיתי בספרי בפ' חקת פ' ב' ואסף איש טהור להוציא את הקטן משמע להוציא את הקטן ואת האשה ת"ל טהור להביא את האשה דברי ר"יש רעק"א איש להוציא את האשה משמע להוציא את האשה ואת הקטן ת"ל והניח לא אמרתי אלא במה שיש בדעתו להניח הרי דלכ"ע אי ליכא רבוי איש ממעט קטן ואשה יחד ומ"מ שמעי' דפלוגתא דר"יש ור"עק מר מסתבר ליה למעט אשה ולרבות קטן ומר אלימא ליה אשה מקטן ויש לעמוד מההיא דקמא שהבאתי דמבע"ל להגמ' בגזל גיורת ופשיט מברייתא המושב לרבות והשתא הא פלוגתא דתנאי היא ולמאן דאלימא. ליה קטן מאשה ע"כ פליג אההי ברייתא ומוקי המושב לרבות קטן ואיש למעוטי גיורת וי"ל דבההיא כ"ע מודו דליכא לאוקומי הרבוי לקטן כיון דמציאות הוא דמוליד א"כ ליכא לאוקומי קרא לאשמועי' דמוליד אבל כי מוקמי' למעוטי קטן מאי דכתיב איש אורחא דמילתא הוא דקטן אינו מוליד והיינו דקאמר הגמ' א"ד אורחא מילתא הוא ופשיט שפיר בצד מצדדי הבעיא ועיין עוד שם בספרי פ"ז ע"ש:

סימן תרצו

דין ח' מותר לישא בפורים כ' הרשב"א הובא בב"י הטעם דושמחת בחגך כתיב ולמ"ד משום פ"ור משום חד יומא לא משהה נפשיה ע"ש. ולפ"ז למ"ד משום ביטול פ"ור הטעם דאין נושאין בעצרת לאו מהנהו טעמי דגמ' אלא משום דהוי כקונה קנין כמו שאין נושאין בשבת כמ"ש בא"ה סי' ס"ד וכ' המג"א דלדידן דקי"ל כמ"ד אין מערבין שמחה בשמחה אסור לישא בפורים וכ"כ הפר"ח סי' תרפ"ח והרשב"א ס"ל דקי"ל כמ"ד מושמחת בחגך ואע"ג דהרשב"א גופיה בתשו' שהביא מרן בב"י סי' תקמ"ו נקיט בלישניה טעמא דאין מערבין שמחה בשמחה נ"ל דס"ל להרשב"א דמ"ד אין מערבין שמחה בשמחה נ"ל מקרא דשלמה וכל השמחות במשמע ולמ"ד מושמחת בחגך היינו דנ"ל אין מערין מהאי קרא ולא כל שמחות במשמע באופן דכולהו ס"ל אין מערבין ובקראי הוא דפליגי וכן נראה מדברי התוס' בכתובות דמ"ז בד"ה דמסר דנקטו קרא דושמחת בחגך וכ' אין מערבין שמחה בשמחה ע"ש ועיין להבר"י סי' תקמ"ו וכ"נ ממ"ש הלבוש כאן ובסי' תקמ"ו והכלבו בה' מגילה וה' ח"המ ע"ש והר"מ והרי"ף והרא"ש נקטו טעמא דאין מערבין

שמחה בשמחה ועיין לה' זרע אמת סי' ק"א שהאריך להוכיח דגם הני רבוותא מודו בדינו של הרשב"א עש"ב:

יורה דעה

סימן א

א' מותר ליתן לו לכתחי' לשחוט והיינו על סמך שיבדקנו אח"ך ולא חיישי' דילמא משתלי ואכיל בלי בדיקה כ"כ הרשב"א ז"ל בת"ה ד"ו אבל מדברי התוס' ד"ג ע"ב בד"ה בודק נראה דאפילו היכא דאם לא בדק בשר אין לשחוט לכתחי' על סמך הבדיקה ממ"ש דטעמא דכותי לא יהבי' לכתחי' לשחוט דחיישי' דילמא משתלי ולא בדיק אח"כ והם עצמם כתבו שם בסע"א דכותי ששחט בינו לבין עצמו אי לא חתך כזית בשר ונתן לו שרי ע"ש הרי אע"פ דאם בדק כשר מ"מ לכתחי' לא שרי לן על סמך הבדיקה ומעתה מ"ש התוס' שם בד"ה רוב דאפי' לכתחי' שוחטין היינו דא"צ לבדוק אחר השחיטה ודלא במרן בב"י שכ' דמ"ש לכתחי' היינו על סמך הבדיקה שאח"ך ע"ש וכ"נ דעת הר"מ דאפי' היכא דאם לא בדק כשר מ"מ לכתחי' אין מתירין לו לשחוט ע"ס הבדיקה שאח"כ מדלא הזכיר בפ"ד גבי רוב מצויין אצל שחי' מומחין הן אלא דין דיעבד משמע דלכתחי' אין שוחטין ולפ"ז מה שהוכיח הרשב"א בת"ה ממ"ש הר"מ שם בדין י"ד והוא מומחה דגבי מומר לא אמרי' רו"מ אש"מ הן ע"ש אינו מוכרח דמ"ש הר"מ והוא מומחה משום דמיירי בדין לכתחי' וכן בנשים ועבדים וע"ש בדין ט"ו ועיין להרב תורת יקותיאל סימן ב' סק"ה ובמ"ש התוס' גבי כותי חיישי' דילמא אשתלי כמו חש"ו וכ' מהר"ם מלובלין דתרי מילי קאמרי דילמא אשתלי ומשום חשש הרואין דגבי חש"ו כ' חשש הרואין ע"ש ועין להב"ח סי' ב' סק"ג מ"ש בשם הר"ן ולהפ"ח שם ע"ש:

ב' אבל אם הוא לפנינו צריך לבודקו כ"ד הרי"ף והרשב"א הר"ן אבל הרא"ה בס' ב"ה ד"ו כ' דאין צריך לבודקו אפילו אם הוא לפנינו אלא ממדת חסידות דס"ל מאי דאמרי' רו"מ א"ש מומחין הן הוא רוב גמור עד שהמיעוט נחשב מיעוט' דמיעוטא וזה דעת התוס' בפ"ג דבכורות:

ד"ך ע"ב בד"ה חלב שכתבו דה"ט דלא אמרי' סמוך מיעוטא לחזקה משום דרו"מ א"ש מומחין רוב גמור והוי המיעוט מיעוטא דמיעוטא ע"ש ועפ"ז ניחא מאי דאמרי' רו"מ א"ש מומחין הן אע"ג דתלוי במעשה וברפ"ג דבכורות אמרי' בגמ' דלא אזלינן בתר רובא היכא דרובא תלוי במעשה והיינו משום דהוי רוב גמור ולא דמי לשאר רובי ועיין להרב קול אליהו ח"א חי"ד סי' א' ולהמח"א בליקוטי הר"מ הל' יבום. ומ"ש שם גבי פרה

אדומה אמאי לא אמרי' סמוך כבר נרגש מזה מהרש"א בדי"א בד"ה מנא ועמ"ש שם ועיין להרשב"א במ"ה ד"ז ע"ב ע"ש:

ג' הגה עד ששחט ג"פ בפני חכם בגמ' ד"ג ע"ב א"י בד"א בשחט לפנינו ב' וג"פ כ' הריטב"א בחי' נקט ב' וג' כדאמרי אינשי כדאי' בפ' מפנין א"נ משום פלוגתא דר' ורשב"ג אי בתרי הוי חזקה או בתלת וקי"ל כל האיסורין בתרי זמני הוי חזקה ע"כ לפ"ז הכא בתרי זמני סגי ועיין לה' בית הלל ולה' בר"י בא"הע סי' ט' אות ז':

ד' גם הכלים וכו' עמ"ש בר"י ק"ה ולהכנ"הג סי' מ"ד הגהב"י אות י"ט ולהע"הש סימן מ"א אות ו':

ה' דין ג' אפילו. אמר ברי לי ששחטתי יפה הטעם דכל מילתא דלא רמיא עליה דאיניש לאו אדעתיה כ"ד הריטב"א בחי' ד"ג והר"ן בחי' די"ב וכ' שם דרש"י חולק ע"ז:

ו' יכולין ליתן לו וכו' כ"ד הרשב"א בת"הא וכ' מרן בב"ה שכ"נ מדברי רש"י ע"ש והא' דאמרי' בגמרא באוקמתא דרבינא אי דאיתיה קמן לבדקיה ומשני דליתיה קמן וקתני אם שחט דיעבד דוקא י"ל דדוקא בדלא ידעי' אי ידע או לא לכתחי' לא ישחוט שמא לא ישגיח עליו בטוב דמסיק אדעתיה דאפשר דידע אבל כשיודע בו שאינו יודע שוחט לכתחי' וכ"כ ה' פלתי סק"י אבל מ"ש בסק"ט דקאי אם שחטו על חש"ו ליתא דא"כ מאי פריך הגמ' באוקמתא דאביי אלא אכותי הא אמרת רישא אפי' לכתחי' פירש"י והכא קתני דיעבד נימא לשון דיעבד קאי אחש"ו והש"ך כ' ראיה להמחמירים מהגמ' הלזו וכ' ומיהו מן הסתם שאינו יודע אם יודע נראה דמותר ליתן לו לכתחילה לשחוט אם אחרים עע"ג ע"ש ותמהני דמהגמ' שהביא ממנה ראיה מוכרחת דאפי' מן הסתם דוקא דיעבד דבהכי מיירי התם מיהו מה שתמה ה' פלתי על הש"ך דבלא"ה רו"מ א"ש מומחין הן ול"ל עע"ג ע"ש י"ל דנ"מ לישראל מומר דבעי' שיודעין בו שהוא מומחה כמ"ש מרן סי' ב' דין ב' ובכ"הג אם עע"ג שרי אפי' לכתחי' אפי' למ"ש דכשאינו יודע בו אם יודע ה' שחיטה חיישי' פן לא ישגיח עליו בטוב היינו בישראל כשר אבל במומר ודאי ישגיחו עליו ולא יסמכו עליו שיודע ומן האמור מה שהוכיח ה' פלתי בסי' ב' סק"ג דרו"מ א"ש מומחין הן אפי' במומר מדלא אוקי ר"א סיפא דעע"ג בסתמא דאינו מומחה ע"ש י"ל דא"כ אפי' לכתחי' ואמאי קתני אם שחטו ועיין בתשו' הרא"ם ח"ב סי' ט' ע"ש:

ז' דין ד' אם אבדו גדייו וכו' כ' הב"ח דאפי' ברוב ישראל וגם רוב אותו השוק יש' לא התירו אלא בנמצא בשוק אבל בנשלחו ביד גוי לשוחטן ל"מ רוב ישראל דשמא הגוי שחטן שהרי הוא בידו וכ"כ רש"י בתשו' לאסור העופות שהובאו ביד גוי בלא סימן כמ"ש המרדכי בפ"ק דחולין ע"ש וז"ל המרדכי שם ע"ד העופות שהובאו ביד גוי שחוטין בלא

סי' אין ראיה להתיר שמה שנחלקו באבדו גדייו וכו' לא נחלקו אלא במקום שהטבחי רובן ישראל וכו' ואחרי שידענו שיש הרבה אומות שוחטין ואין שחי' ישראל ניכרת לא חלקו וכו' ע"כ מתבאר להדיא דדוקא בלא רוב טבחי ישראל אבל ברוב טבחי ישראל שרי אע"פ דבידו הוא וכ"כ הפרישה סי' קי"ח דדוקא בלא רוב טבחי ישראל הוא דאסר המרדכי ע"ש:

גם לפמ"ש הב"ח גופיה בסי' קי"ח בק"א דדוקא באבדו גדייו דמכירן הוא דשרי אבל בשולח ביד גוי דאינו מכירן אסור ע"ש א"כ כל היכא דמכירן מותר לשלוח ביד גוי לשחוט ונראה לפ"ז היכא דמכירן אפילו בלא רוב טבחים ישראל שרי ולא אוקמוה בגמ' בפ' א"מ דכ"ד ברוב טבחי ישראל אלא במצא שחוט דאינו שלו ואינו מכירו ועפ"ז ל"ק מ"ש הש"ך בסי' קי"ח סקכ"ה על הב"ח ע"ש ועפ"ז א"ש מאי דאי' למידק בגמ' דמייתי רו"מ א"ש מומחין הן מברייתא דאבדו גדייו וכו' נימא דכ"ע לא אמרי' רו"מ א"ש מומחין הן ובברייתא ברוב טבחי ישראל כדקאמר בפ' א"מ ורוב טבחי ישראל ודאי מומחין הן ועפ"ה ניחא דגמ' דפ' א"מ במצא מיירי דאינן שלו ואינו מכירן אבל בברייתא מדקתני גדייו שהם שלו ולא אשמועי' ריבותא אפילו במצא משמ' בלא רוב טבחי ישראל ומשום דמכירן הוא והא דקאמר בגמ' בשחי' כר"ח היינו דלא חיישי' שמא נתנבלו והשליכן כדס"ל לר"י ובהכי ניחא מ"ש התוס' בד"ג לרבינא דלא ס"ל רו"מ א"ש מומחי' הן מברייתא דאבדו גדייו די"ל דרבינא מוקי לה ברוב טבחי ישראל וגדייו לאו דוקא ועיין לה' פלתי מיהו קשה בגמ' שם דאמרי' מי לא תניא מצא תרנגולת וכו' והשתא נוקמ' ברוב טבחי ישראל וי"ל דהגמ' סובר מדקתני תו בבא דשלוחו דל"צ ע"כ לאשמועי' אפילו בלא רוב טבחי יש' והתוס' שם כ' דבבא דשלוחו לאשמועי' אפילו שחט שלא ברשות דהלך השליח ומצא שחוט ע"ש ואין נראה כן מדברי רש"י שפי' הלך הבע"הב וכן נראה להדיא ממ"ש הר"מ בפ"ד ד"ז שכ' ואינו יודע אם שולחו שחטו ע"ש מיהו קשה לאיזה צורך הביא הר"מ דין השליח הא מדין אבדו גדייו דדין ח' שמעי' הכל ונ"ל דס"ל דדוקא נתן רשות לשלוחו לשחוט דא"י למי' אחר שמע ושחט והוי שחט ברשות אבל בשוחט שלא ברשות לא אמרי' רו"מ א"ש מומחין הן הפך דעת התוס' ודייקא נמי דלא כתב בדין ח' נגנבו דדוקא אבדו דהשוחט סבר נתייאשו הבעלים ועיין להש"ך סי' ב' סקי"ח ודייק נמי מ"ש בגמ' א"נ שמע וכו' אך ק' לפ"ז מאי קאמר בגמ' מי לא תניא וכו' נוקמה לדר"ן בראה א' ששחט בהמה שלו והוא לא נתן רשות לשום אדם לשחוט והוי שחט שלא ברשות ובזה ל"א רו"מ א"ש מ"ה ועו"ק ברפ"ק דאמרי' כולהו כרבינא לא אמרי' רוב מצויין וכו' נוקמה למתני' בשוחט בהמה שאינה שלו ולכך בעי' עע"ג ועו"ק דהגמ' דפריך מי לא

תניא אמאי לא פריך מר"ן גופיה בבעיא דלקמן ולשי' התוס' ניחא דבעי לאתויי אפילו שלא ברשות מדקתני בבא דשליח:

ח' כתב הב"ח אסור לשלוח ביד קטן תרנגול לשחוט כמו דלא התירו לטבול כלי ע"י קטן ע"ש ואין זה הכרח דשאני גבי טבילה דאי' למי' דלא הטבילה כלל אבל הכא הרי שחוטה לפנינו ולא חיישי' שמא הוא שחטה ורצ"ל לדעת הטור שסובר דקטן שיודע לאמן ידיו ומומחה שחי' כשירה כמ"ש הט"ז סקט"ו ומ"ש מהגמ' ליתא וכבר הש"ך בס' הארוך דחהו מהלכה וכ' שכן הסכים רש"ל דמותר לשלוח ע"י קטן לשחוט:

ט' בין שמצאם בשוק כ"ד התוס' והרשב"א והר"ן דמצאו בשוק דינו כמו אשפה שבבית דלא כהר"מ ודעת ריא"ז הביאו הש"הג דשוק דומה לבית ממש ע"ש נראה דדעתו דהגמ' בפ' א"מ מוקי פלוגתייהו ברו"מ א"ש כדסק"ד דגמ' בחולין ולר"י אפילו בבית אוסר ולכך קאמר בשחי' כר"ח אבל למסקנא דחולין דבבית כ"ע שרי ההוא עובדא דפ' א"מ ככ"ע אתיא והתוס' בחולין שכ' בשוק נמי פליגי באו לאפוקי סברת ריא"ז דאי לאפוקי דלא נימא בשוק כ"ע אסור הי"ל להוכיח מברייתא דמצא תרנגולת בשוק וכו' דהוי דלא כמאן ודברי הכ"מ בפ"ד דין ח' קשים מברייתא הלזו:

יו"ד כתב הט"ז דהא דלא אסרי' הכא משום בשר שנתעלם מ"ה דמיירי במכירו והטור שכ' מצא בהמה שחוטה אזיל לטעמיה בסימן ס"ג דברוב ישראל שרי וכ"כ בדרישה ואני תמיה דבריית' ערוכה היא בגמ' דפריך מינה לר"ן מי לא תניא מצא תרנגולת שחוטה בשוק מותרת וק' להסו' דאפילו רוב ישראל אשמ"ה אסור מברייתא הלזו גם הגמ' בפ' ג"ה אמאי לא פריך לרב וצ"ל דס"ל דבבהמה שלימה לא חיישי' ברוב ישראל כיון דליכא חשש אלא מהעורבים ובהמה שלימה לא יביאו כמ"ש הש"ך סי' ס"ג סק"ו בשם הת"ח וה"ה תרנגולת שלימה מיהו לשי' הרא"ש בפ' ג"ה דס"ל דאפי' בבהמה שלימה ק' מהך ברייתא ועיין בחי' שם בפ' ג"ה:

י"א דין ה' אפי' אחרים עע"ג כ' המרדכי יש שר"ל דוקא אחרים רואין אבל עע"ג ומלמדין אותו אפילו לכתחי' שוחטין כדאשכחן גבי גט ולא נ"ל דא"כ מאי פריך גבי כותי הא אמרת רישא אפי' לכתחי' נוקמה בעע"ג אלא ל"ש ע"כ ומדברי התוס' בדי"ב ע"ב בד"ה מאן וכו' שהקשו הא בני כוונה נינהו בעע"ג כמו גט ומדלא הוק"ל אמתני' גופה דלכתחי' לא מ"ש מגט משמע דס"ל דשאני שחיטה דבקל ישהה או ידרוס ול"ד לגט וא"כ לא חילקו בתירוצם בין רואין לעע"ג אלא לעניין כוונה ולמסקנא דלא בעי כוונה אין חילוק בין רואין לעע"ג דבכולהו לא ישחוט לכתחי' מיהו י"ל אע"ג דבס"ד לא הוק"ל אמתני' גופה משום דשחי' שאני מ"מ כי נחתי לפלוגי בין רואין לעע"ג י"ל דגט ושחי' דין א' להם

ובעע"ג לכתחי' שוחטי' כמו גט וכ"נ מדהקשו ברישׁ חולין אפרש"י דאין מוסרין לכתחי' אפי' בעע"ג הא מסיפא שמעי' לה ואי איתא נימא דרישׁא אשמועי' אפי' עע"ג ממש אלא ע"כ דס"ל בעע"ג ממש קושטא הוא דשוחטין לכתחי' דכיון דמהני מלמדין אותם לענין כוונה מהני נמי לענין לכתחילה וגם המרדכי נראה דלא יחלוק ע"ז אלא דכיון דלא מהני לענין לכתחילה ל"מ נמי לענין כוונה ובקושיית התוספות י"ל דשאני גט דמוכחא מילתא כמ"ש התוספ' ז"ל בס"ד גבי סוטה אבל שחיטה דמיא לחליצה דל"מ שוטה ומאי דקאמר הגמרא מאן תנא דלא בעי כוונה משוטה דייק ועיין להב"ח ולהכנ"הג ועיין להרשב"א בתשו' ח"ג סימן כ"ו ע"ש והר"ש בפ"ק דידים כתב דחש"ו בני כוונה נינהו אפי' למאן דבעי כוונת נותן ונוטל ע"ש נר' לדעתו דבנטילה לא בעיא כוונה לשם נטילה המכשרת לאכילה אלא נטילה בעלמא וכמו שחיטה דמכוין לחתיכת בשר בעלמא ובפרק השוחט דל"א אמרינן דחש"ו בני כוונת חתיכת בשר בעלמא וע"ש בתוס' ועיין להרב בית הלל:

י"ב דין י"ד עד אחד בהכחשה כ"כ מוהרי"ק אבל מהריב"ל ח"א סימן נ"ד ומהרש"ל והב"ח כ' דאסורה לכל לפמ"ש הריטב"א הביאו הנ"י בפ' האשה רבה דכי אמרינן כ"מ שהאמינה תורה ע"א הרי כאן שנים דוקא בעדות אשה דבעינן ב' עדים אבל בשאר איסורין דע"א נאמן הרי לא האמינתו כ"כ וכ"נ מדברי רש"י שם דפ"ח ע"ב בד"ה הרי ע"ש ונראה דאפי' לדברי הריטב"א מקום יש לקיים דינו של מהרי"ק דהתוס' ברישׁ גיטין כ' דמאי דמהני בשחי' ע"א אע"פ דאתחזק אי משום דבידו הוא ושם כ' לחד תי' דנדה דנ"ל מקרא דנאמנת משום דבידה היא וא"כ בשחיטה דנאמן משום דבידו מקרא וספרה לה נפיק וכבר הוכיח הש"ך סי' קכ"ז מגמ' דפ' ע"ע דמודה הנ"י בדבר דנ"ל מקרא ע"ש ועיין לה' שבות יעקב ח"ג סי' מ"ג:

י"ג והעד עצמו מותר וכו' מהרי"ק כתב הטעם דברבר התלוי בדעת אחרים דבידו לחזור בתשו' לא אמרינן שויה אנפשיה ח"ד ע"ש ומדלא כ' שמא עשה תשו' מוכח דאפי' בס' איסור אמרי' שויה אנפשיה ח"ד גם מהרד"ך סוף בית א' שכתב גבי שבויה להתיר היינו משום דשבויה דרבנן כמבו' בדבריו ע"ש ועיין לה' חק"ל סי' ג' שדבריו תמוהים גם מה שהוכיח דאפי' בס' איסור אמרי ש"א ח"ד מגמ' דפ"ק דכתובות ד"ט האומר פ"פ מצאתי נאמן לאוסר' עליו דמוקי באשת כהן או באשת ישראל וקבל אביה קידושין פחות מג"ש ע"ש מחלוקת באשת ישראל אין ראיה כלל דכבר כ' התו' שם בד"ה ואבע"א דרובא ברצון כיון דליכא קלא ודוקא ס"ס הוא דחשיב ס' ואדרבה מזה הטעם הוא שכתבו התוספו' דרובא עדיף ולא סגי להו למי' כי הדדי נינהו וע"ש במהר"ם שיף וגם מחלוקת אשת כהן י"ל דחזקת הגוף עדיפא וכ"מ ממ"ש התוספות בד"ה לא וכו' לשון אדרבה ועפ"ז י"ל גם

מה שהוכיח ר' שם מסוגיא הלזו דגם באיסור דרבנן אמרי' ש"נ ח"ד להסו' ס"ד לחומרא מדרבנן ע"ש:

סימן ב

דין א' א' שחיטת נכרי נבלה הרמב"ם בפ"ד מהל' מ"א כ' דלוקה ונ"ל מוקרא לך והרא"ש כ' דנ"ל מוזבחת ואכלת אותו שהוא בר זביחה אכול וכ' הט"ז דנ"מ לגר תושב אי מדאוריתא או מדרבנן ע"ש ומר"ן בכ"מ בפ"ב מהלכות א"ה הביא תוספתא דדריש מוזבחת ואכלת ונדחק ליישב דברי הר"מ ע"ש ונ"ל במאי דאיתא בחולין דט"ז ע"כ דר"יש ס"ל דקרא דכי ירחק בא להתיר בשר תאוה ובשר נחירה לא אשתרי כלל ור"עק ס"ל דקרא לאסור בשר נחירה ובשר תאוה לא איתסר כלל והק' התוספות נימא דמר א"ח ומר א"ח ול"פ ונראה דר"יש ס"ל בשר תאוה נאסר להם א"כ איכא לאוקומי קרא דכי ירחק דמייתי קרא לדרשא דתוספתא ומאי דתלי ליה בכי ירחק משום דכיון דבשר תאוה נאסר לא משכחת זביחה בחולין בבקר וצאן אלא בכי ירחק דהיינו כשיכנסו לארץ ולעולם דעיקר קרא לדרשא דתוספתא דאי להתיר בשר תאוה לחוד אמאי כתיב זביחה ודלא כפרש"י שכתב דלר"יש אורחא דקרא וא"כ לר"יש ע"כ בשר נחירה לא אשתרי דמהיכא מפיק ליה אבל לר"עק ל"ל דרשא דתוס' וע"כ דריש קרא דכי ירחק לבשר נחירה ובשר תאוה לא איתסר כלל דמהיכא מפיק ליה הא כיון דל"ל דרשא תוספתא ע"כ למדרש קרא לבשר נחירה וכיון דע"כ לאוקומי לבשר נחירה תו לא אייתר למדרש בשר תאוה ולר"עק נכרי נ"ל מוקרא לך וא"כ התוספתא מיתוקמא כר"יש והר"ם פ' כר"עק דבשר נחירה אשתרי להם כמ"ש בפ"ד מה' שחיטה לכך כ' דנכרי נ"ל מוקרא לך הן אמת דפ' הר"ם תמוהים דפ' לתרוויהו נגד הסוגיא ועיין שם בחי' ומ"מ כיון דפ' דבשר נחירה אשתרי להו תו לית לן למדרש דרשא דתוס' ובלא"ה י"ל קושי' התוס' ע"ד ואופן שכתבנו ולא ע"פ דרשא דתוס' אלא ע"פ דרשא שהביא רש"י וזבחת למעוטי גיזה אלא דדבריו תמוהים עיין שם במהרש"א ולדעת הרא"ש והתוס' דנ"ל מוזבחת ואכלת ק' הא מבע"ל קרא לדרשא דר"עק וקי"ל הלכה כר"עק מחבירו וצ"ל מדסמיך וזבחת לכי ירחק נ"ל בשר נחירה ומדסמיך וזבחת לואכלת נ"ל לשחי' גוי ומן האמור י"ל דלהר"מ דנ"ל מוקרא לך לא אסיר מדאוריתא אלא גוי עע"ז כמ"ש מר"ן בכ"מ ומ"ש הש"ך מגמ' דמכם ולא כלכם ההיא אליבא דר"יש אבל לר"עק דקי"ל כוותיה לא אסיר מדאוריתא אלא הוי עע"ז ובלא"ה מה שהוכיח הש"ך מגמ' דמכם ולא כלכם להוציא את המומר והיינו מומר לכל התורה חוץ מע"ז וחלול שבת כ"ש גוי שאינו עע"ז ע"ש אינו מוכרח שהרי ישראל עע"ז שחי' אסורה כע"א ואלו גוי לא אמרי' לע"א אלא דוקא במין האדוק בע"ז הוא דאמרי'

בפ"ק דחולין די"ג השתא מין ישראל וכו' דגוי מבעיא וכמ"ש התוס' שם וא"כ י"ל אע"ג דשחיטת ישראל מומר לכל התורה חוץ מב' אלו אסורה מן התורה דגוי אינו אלא מדרבנן ולאו כ"ש הוא והפר"ח דחה דהגמ' שם לא מיירי במומר לכל התו' חוץ מב' אלו אלא במומר אפי' לב' אלו ע"ש ואינו נכון ראי מומר דרישא במומר אפילו לב' אלו אם כן בכדי נקטא לרישא שהרי אפילו במומר לא' מב' אלו לבד סגי כדקתני סיפא אלא ע"כ דרישא במומר לכל התו' חוץ מב' אלו ובהכי ניחא מ"ש מהרש"א שם במ"ב ליפרוך מסיפא אי מיירי במומ' לכל מאי האי דקתני מנסך וכו' ע"ש די"ל דמומר דסיפא חוץ משני אלו וליכא למפרק אלא דהיינו רישא וע"ש בחי' ועמ"ש סי' קי"ט דין ה' ע"ש גם מ"ש הפר"ח אמ"ש הש"ך דכ"מ מדברי הר"מ בה' א"ה דאדרב' מוכח להפך כבר הש"ך בס' הארוך ביאר דבריו מיהו מ"ש דלפ"ד הכ"מ וגירסתו בדברי הר"מ השמיט הר"מ דין הכותי ע"ש כבר כתבו בפ"ב מה' א"ה בהדיא ע"ש ועמ"ש הר"מ שחי' נכרי נבלה ולוקה עליה כ' הפר"ח דהמלקות נפ"ל מפן דפן אינו אלא לא תעשה וכ"נ מדברי הר"מ ברפי"א מה' מ"א ע"ש. ונראה דאף דהר"ם הביא שם בדין ב' קרא דלא ידבק היינו לענין לאסור בכ"ש דכיון דאסור משום לתא דע"ז אסור בכ"ש במו ע"ז אבל עיקר קרא דלא ידבק בע"ז עצמה הוא דכתי' והר"מ שם פ' דיין אסור מדאתקש לזבח אבל מ"מ מלקות לא שמענו אפילו בזבח וכמ"ש הכ"מ וע"כ דנ"ל מפן ואע"ג דא"צ קרא לישראל שזבח בביתו של גוי כדאי' בע"ז ד"ח תרוויהו ש"מ כמ"ש הפ"ת אבל אין לומר דהתם אסמכתא בעלמא וליכא איסור דאוריתא ליתא דודאי איסורא דאוריתא. הוא כמ"ש הריטב"א בחי' שם וכ"נ מהגמרא שם ע"ש והרב מגילת אסתר במצוה קצ"ד כתב דטעמו של הר"מ משום דלא ענש אא"כ הזהיר ע"ש ודלא כהפר"ח ואני תמיה ע"ד הפר"ח דאם איתא דנ"ל מפן ואכלת למאי דקי"ל כר"א דכ"מ שנא' לא תאכל לא תאכלו אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה ליתסר שחיטת נכרי בהנאה ולמה כתב שחיטת נכרי נבלה ועוד תקשי לר"א ממתני' ד דשחיטת נכרי נבלה גם בפרק כ"ש דף כ"ג דקאמר מאי בינייהו לימא דאיכא בינייהו הא וע"ש בתוס'. והפר"ח ברפ"ז מה' עכ"ום הקש' אמ"ש התוס' בקמא דתקרובת ע"ז אינה אסורה בהנאה מ"הת דכיון דנפ"ל מואכלו ליתסר בהנאה כיון דקי"ל כר"א ע"ש וכבר תפסו עליו דואכלו אינו לאו ולא דמי ללא תאכלו וכמ"ש התוספות בפרק כ"ש ע"ש ומ"מ הכא בקרא דפן דהוי כאלו כתיב פן ואכלת הוי לאו ממש ועוד ליתסר בהנא' מלא תאכל כל תועבה ועיין להשע"ה הלכות אישות די"ד ע"ד ולטעם שכתב הפר"ח דאהדריה לאיסור נבלה ניחא דבנבלה גלי קרא דשריא בהנאה מיהו דמי לפסולי המוקדשין דהתם לא הותר כלל וכן הק' הר' בכור שור ע"ד הפר"ח וכה"ג כתבו התוס' בביצה די"ב ע"א

בד"ה השוחט ועיין בתוס' ע"א דס"ז סד"ה אמר גם לפי מ"ש התוס' בחולין דצ"ח בד"ה רבא דדוקא בפס"המ דבאומרו תזבח הוי כאלו. אמר גיזה לא התרתי לך ליתא לדברי הפר"ח ועיין בחולין די"ג ע"ב בד"ה תקרובת וע"ש בחי' וכ' ה' בכור שור דהר"מ דפ' נבלה היינו מס' אי דאוריתא או דרבנן כמ"ש בה' א"ה ומ"ש לוקה היינו משום תקרובת ע"ז דסתם מחשבת גוים לע"ז במין הא' כמ"ש הר"מ בפ"ה ע"ש ואינו נראה דא"כ אפילו עע"ז אם אינו ממין שכ' הר"מ בפי"ה לא הוי אלא מדרבנן והר"מ לא כתב דגדר גדרו אלא בגוי שאינו עע"ז מיהו מה שדחה שם מדפריך הגמ' בדקכ"א לא ליבעי הכשר והוכיח דבדבר שטומאתו מדרבנן לא מיקרי סופו לטמא טומאה חמורה מגמ' דקפ"ט ע"א ע"ש אינו מוכרח דהגמ' הק' ע"פ טומאתו לאו דאוריתא דאי דאוריתא מצינו לאוכלין וכו' ובריייתא קתני מה זרעים שאין סופו לטמא טומאה חמורה אבל אי דרבנן ניחא דברייתא דמה זרעים אקרא קאי ולעולם אפי' בטומאה דרבנן קרי ביה סופו לטמא טומאה חמורה וכצ"ל לדברי הר"מ דאלת"ה נוקמה לברייתא דשונין בגוי שאינו עע"ז ומאי פריך הגמרא ועיין במאי דמשני הגמ' הוא ויכול לגוררו ולהתוס' שם:

ב' דין ב' אפילו נשבע וכו' כתב הרשב"א הטעם משום דכבר מושבע עליו מה"ס וכ' התב"ש אע"ג דבלא"ה קי"ל בח"מ סימן. ל"ד דאוכל נבלות פסול לעדות ולשבועה הכא מיירי בגוונא דלא לקי כגון אוכל פחות מכשיעור ע"ש ולפ"ז ס"ל להרשב"א דח"ש מיקרי מושבע ועומד מה"ס וכ"כ בתשו' סי' תרי"ו אבל התוס' בפ"ג דשבועות דכ"ג בד"ה דמוקי צדדו בזה ע"ש וראיתי להפ"מ בפתיחתו לה' שחי' שורש ב' שיצא לידון בדבר חדש דלפמ"ש התוס' בפ"ג דשבועות דכ"ד בד"ה האוכל דוזבחת ואכלת הוא עשה בשאינה זבוחה א"כ כיון דאי' איסור עשה אפילו בח"ש איכא עשה דהא לא כתיב אכילה ומאי דכתיב ואכלת הוא אכילה דרשות ולא אמרי' אכילה כזית אלא באכילה דצווי וכיון דאי' איסור עשה אין שבועה חלה עליו כמ"ש התוס' שם אבל לפמ"ש בשם ריב"א דוזבחת לאו עשה הוא השבועה חלה עליו ועפ"ז תמה על הר"מ דבה"ש כ' דוזבחת מ"ע ובה' שבועות כ' דשבועה חלה על ח"ש נבלה ע"ש ותמהני דלפ"ד גם לר"ל דס"ל ח"ש מותר מ"הת מודה בח"ש דנבלה דאיכא עשה דוזבחת לחד תי' דהתו' דוזבחת עשה וא"כ היכי מוקי ר"ל מתני' דשבועה שלא אוכל ואכל נבלות בח"ש הא בח"ש דנבלה אין שבועה חלה עליו ולא הו"ל לאוקומא אלא שלא כדר"ה אלא ע"כ כיון דדרשי' ומה שאין אתה זובח אין אתה אוכל הוי כמו לשון צווי גם מה שצידד שם דליכא עשה שאינה זבוחה בעוף דהא וזבחת מבקרך כתיב ע"ש ליתא דגמ' ערוכה היא בחולין דף פ"ו דגבי עוף נמי אמרי' בחייה בחזקת איסור עומדת והיינו איסור דשאינה זבוחה כמ"ש התוס' בכ"מ

והקשה הט"ז אמאי קי"ל בח"מ סימן ל"ד דאינו נפסל לעדות אלא בעבירה שיש בה מלקות הא אפי' בעבירה שאין בה מלקות עבר השבוע' דה"ס ועובר על השבועה פסול לעדות ע"ש ולפמ"ש הש"ך סקי"ט דבאיסורין לא שאני לן בין להבא לשעבר אבל גבי ממון שאני לן ין להבא לשעבר ניחא מיהו אכתי קשה בדברי הר"מ דס"ל גם בממון לא שאני לן בין להבא לשעבר כמ"ש בב"י שם בח"מ סי' ל"ד ופ' דבעי' עבירה שיש בה להש"ך מלקות ועיין בנקה"כ ע"ש:

כתב הפ"ת סי' קי"ט אע"ג דקי"ל חשיד אממונא לא חשיד אשבועתא היינו משום דסבר דלא עבר אמאי דמושבע מה"ס דניתן להשבון ע"ש ואינו נראה כן ממ"ש התוס' בפ"ק דמציעא ד"ה דה"ט דחשיד אממונא לא חשיד אשבועתא משום דשבועה חמורה ואי איתא אפילו כי הדדי נינהו שאני ממונא דניתן להשבון ועוד שכתב שם דגזלן פסול לשבועה מדאוריתא משום דכבר עבר ע"ש והא אפילו גזל מ"מ בידו להשיב אלא ע"כ לא אמרי' בידו להשיב והוי חשוד אשבועתא וע"ש בדברי רש"י בד"ו מ"ש בדברי אביי ע"ש:

ג' דין ד' נאמן לומר מומחה שחט לי הסכמת האחרונים שצ"ל מומחה פלוני כמ"ש הרשב"א במ"ה ומשום דעבידא לאגלויי ומהני טעמא דעבידא לאגלויי אפילו באיסור תורה ע"ש וכ"נ מהגמרא בבכורות דל"ו דאמרינן אף אנן נמי תנינא הראיתי בכור וכו' ומסיק דטעמא משום דעבידא לאגלויי וכן נראה ממ"ש הר"מ בפי"ב מהלכות גירושין דין ט"ו ע"ש ועיין בב"י סקי"ט ובמ"ש שם:

ד' דין ה' מומר להכעיס וכו' בע"ז דף כ"ו איפליגו ר"א ורבינא במומר להכעיס אי הוי מין או מומר ופ' הר"מ בהלכות רוצח פ"ד כמ"ד מין א"כ שחי' כגוי כמ"ש מר"ן וזה נרא' דעת התוס' והרא"ש בפ"ק דחולין ד"ג ע"ב שכ' דמומר א"נ להכעיס לאו בר זביחה הוא ודינו כגוי ע"ש והיינו דפ' כמ"ד מין הוא ואע"ג דקי"ל כל היכא דפליגי ר"א ורבינא הלכה כדברי המיקל כדאיתא בפ' כ"צ ש"ה דר"י ור"א ס"ל כמ"ד מין הוא כמ"ש מר"ן בכ"מ שם והרא"ה בב"ה ד"ט פסק כמ"ד מומר הוי מיהו דוקא שאכל שלא לתיאבון אלא להנאת עצמו שביק היתרא ואכיל איסורא אבל להכעיס ממש כגון דאכל מידי דל"ל הנאה מיניה ודאי מין הוא לכ"ע ע"ש וכ"כ הריטב"א בחידושיו שם דלהכעיס ממש לכ"ע מין הוא ע"ש ובהכי ניחא מ"ש התוס' שם למ"ד מומר הוי מברייתא דהוריות דאיזהו מומר וכו' דההיא מיירי באכל מידי דל"ל הנאה מיניה דלכ"ע מין הוא וניחא לפ"ז מה שק' למ"ש הר"ן הביאו מר"ן בב"י דלהכעיס ממש שחיטתו כגוי והיכא דלא לתיאבון ולא להכעיס בעע"ג סגי ע"ש דא"כ מאי פריך הגמרא מברייתא דמורידין אברייתא דכל אבידת אחיך נוקמא חדא לתיאבון וחדא לא לתיאבון ולא להכעיס ועפ"ה ניחא דכיון דבלא לתיאבון

ולא להכעיס פליגי ר"א ורבינא משני שפיר דקסבר מין הוא דהיינו כמ"ד אפי' בכה"ג מין הוא אבל הרשב"א במ"ה דחה דלהכעיס ממש קאמר והוכיח כן מן הסוגיא ע"ש וס"ל דבדיעבד בעע"ג שחיט' כשרה ע"ש והיינו דפ' כמ"ד מומר הוא והפר"ח סי' קי"ט כ' דל"פ ר"א ורבינא אלא בלהכעיס ממש אבל לא לתיאבון ולא להכעיס לכ"ע מומר הוי ע"ש וק' דא"כ מאי פריך מברייתא דכל אבידת אחיך נוקמא ההיא דמורידין בלא לתיאבון ולא להכעיס כיון דמ"מ דינו חלוק ממומר לתיאבון דהא אי לאו ברייתא דכל אבידת אחיך הוה ניחא ליה ההיא דמורידין אפילו במומר לתיאבון והפ"ת כתב דאפי' דהר"מ פ' דהוי מין אינו מוכרח שיהיה לענין שחי' אלא לענין מורידין ע"ש ולכאורה כ"נ ממ"ש התוס' בחולין ד"ד ע"ב בד"ה מומר שכ' דההיא דלקמן בתמיד ע"ש מוכח דההיא דהוריות באינו תמיד ולא לענין שחי' אמנם כבר כתב מהרש"א בדי"א ע"ב בד"ה שחי' דלא כ"כ אלא לרב ענן אכל למאי דאיתותב אה"ן דאפי' לענין שחי' ע"ש ועיין בחי' שהוכחתי דלפי מ"ש התוספות ההיא דלקמן בתמיד ההיא דהוריות נמי בתמיד מיירי עש"ב:

כתב הב"ח דמומר להכעיס לא הוי אלא מדרבנן דמ"הת בר זביחה הוא ע"ש וכ"כ הר"ן בפ' השולח משם אחרים דמדרבנן הוא דהוי לאו בר קשירה גבי תפלין וכ' שם דמדברי הר"מ ורש"י נראה דמדאורית' הוא ע"ש ומעתה מ"ש הר"ן כאן הוא לדעת הר"ם ורש"י והש"ך והפר"ח תמהו ע"ד הב"ח ע"ש גם מדברי הר"ן שם נר' דלהכעיס אפילו באינו אוכל נבלות אלא מומר באחת מכל העבירות וכ"כ מר"ן בב"י בא"ח סימן ט"ל ועיין להפ"ת והמג"א שם הוכיח כהרשב"א דהוי מומר מדלא אוקמוה בדף ה' ברייתא דקתני חוץ ממומר במומר להכעיס אלא ע"כ דהוי מומר ושחי' כשרה ע"ש ונראה דאינו מוכרח דלמ"ד מין הוא מין מיקרי ולא מומר שהרי כ' התוס' בסוף ד"ד דלרב ענן מודה בעובד תמיד והשת' מאי פריך מברייי' נוקמה בעובד תמיד אלא ע"כ דא"כ לא היו קורין לו מומר אלא מין ומאי דפריך לר"ע ולרבא מברייתא דאפי' ערל ואפילו ישראל מומר ולא מוקמי לה במומר להכעיס אין להוכיח דלהכעיס הוי מין די"ל למ"ד מומר הוי מאי דקתני ערל היינו מבעט במצוה זו דהוי להכעיס בערלות והיינו שפירש"י ערל היינו מבעט דלמ"ד מומר הוי קאמר אבל למ"ד מין הוי ע"כ דלא מיירי בהכי ופריך שפיר הגמרא דאי רישא מיירי באינו מבעט וסיפא אתא לאשמועינן אפי' מבעט א"כ בערלות גופה הו"ל לפלוגי:

ה' משמע מדברי מר"ן בש"ע דאפי' אינו אוכל נבלות אלא דמומר להכעיס בדבר אחד שחיט' פסולה וכ"כ בר"מ בפ"ד מה"ש ד"ח בדעת הר"מ שכ' לדעת הר"מ דסובר דמומר לדבר אחד בודק סכין ונותן לו נ"ל מברייתי' דאפי' ערל ואפי' ישראל מומר ומוקי לה

במומר אוכל נבלות לתיאבון ודומיא דידה בערל וס"ל דמומר לערלות היינו שאינו רוצה להצטער ולא כפירש"י דהיינו במבעט דא"כ הוי אפיקורוס ושחי' פסולה ע"ש ולפ"ז צ"ל מומר לערלות לא חמיר משאר מומרין וכ"כ מהר"ץ בתשו' סי' מ"ג ע"ש אבל לפי מ"ש הרשב"א בתשובותיו ח"א סימן ס"ד דערל חמור משאר מומרין אין ראיה משם לדינו של הר"מ דילמא שאני ערלה דחמיר' לכך בעי בדיקת סכין וממ"ש בגמרא אי מומר לד"א היינו מומר לערלות משמע דכי הדדי נינהו ונ"ל דלזה כיון מר"ן בב"י שכ' מ"ש בגמ' דמומר לערלות כמו מומר לד"א ע"ש דבא לשלול דלא אמרינן ערלה חמירא ובעי בדיקת סכין לכ"ע וכמ"ש הרשב"א ודלא כהכנ"הג הגהב"י אות כ"ד שתמה עליו דבפירושא אתמר כן בגמ' ע"ש ומ"ש מר"ן בב"י דמתו אחיו מחמ' מילה היינו בישראל גמור נ"מ אפילו לדעת הר"מ שלא יהיה צריך לבדוק סכין וליתן לו ועיין להפ"ת ולהרשב"א ח"א סימן ת"ל ותרפ"ו שנראה מדבריו דמומר להכעיס בדבר א' אינו שוה לשאר מומרי' לתיאבון כיון שהוא לדבר א' ועיין להש"ך והפר"ח סי' קי"ט סקט"ו ובמ"ש שם:

ו' **לחלל** שבת בפרהסיא כ' הב"הי דבעינן שיחלל כמה פעמי' בפרהסיא בפני עשרה ע"ש וכבר נתבאר בסימן י"א דדעת הר"מ והרשב"א והטור ומר"ן בש"ע דאפי' בפ"א הוי מומר וכ"כ הש"ך סימן זה סקי"ז ומ"ש דבעי עשרה איברא שכ"כ הרשב"א בתשוב' הביאו מר"ן בב"י סימן קי"ט והיא ל"ו נדפסה בתשובות הרשב"א כתב אשורית סימן קע"ט מיהו אין משם ראיה שהרי הרשב"א מהסו' דבפ"א הוי מומר כמו שנת' וע"כ דהתם הקל ביי"ן דרבנן וכ"כ התב"ש סי"א סקי"ב וא"ב לכך הקל גם לענין עשרה וכבר כתבתי בסי' י"א דהדבר תלוי בפלוגתא דהר"מ והתוס' ועמ"ש הת"בש סי' זה סקכ"ז והוא תימא ועיין להכנ"הג אות ח"י שכ' דוקא עשרה ישראלים מסוגיא דפרק בן סורר ומורה וחלק על הדרישה ומכל מקום לא בעי' אלא שידעו כו עשרה כמ"ש הש"ך סי' קכ"ז מהגמ' עיין שם ועיין בס' חמרא וחיי בגמ' שם משם המאירי שצדד בזה:

ז' **כתב** הב"הי אפי' חלל שבת באיסור דרבנן והוכיח כן מסוגיא דפרק הדר דס"ט ע"ש ואינו מוכרח וכבר חלק עליו הפר"ח בק"א ופ"ה התב"ש דדוקא חלל שבת במלאכה דאוריתא הוא דשחיטתו פסולה ע"ש:

ח' **או** שהוא מומר לעכ"ום דינו כנכרי כתב מר"ן בב"י ריש סי' זה דמבו' בגמ' דמומר לע"ז דינו כנכרי ושריא בהנאה והכנ"הג בהגב"י כתב אינו מבואר בגמרא מיהו ב"מ מדברי רי"ו והר"ן ועיין מ"ש רש"י די"ג ע"ב גבי שחיט' מין דמין חמור ממומר לע"ז דנראה דשחיטת מומר לע"ז לא אסיר בהנאה כמו מין מיהו י"ל דכ"כ דלא תקשה לרב ענן דס"ל דמומר לע"ז שחיטתו כשרה אבל למאי דאיתותב רב ענן אה"נ דשוין הן אבל מדברי התו'

שם אין נר' בן שכ' דמין נכרי דוקא חמור אבל במומר ישראל חמור ושחיטתו לע"ז ע"ש במהרש"א ומהר"ם מוכח דס"ל להתוס' דאסורה בהנאה אבל מדברי התוס' בע"ז דכ"ו ע"ב בד"ה איזהו מבואר דדוקא בכומר וכן כתב הרשב"א ד"ד ע"ב ועמ"ש בחי' בדי"ג ע"ב בדברי התוס' שם:

ט' דין ו' ולהרמב"ם צריך מ"ש דעיכוב יש בדבר וכתב בדרישא דההיא דאבדו או נגנבו גדייו דסי' א' דכשר התם אינו מוחזק בכך אלא שבפעם הזאת גנב עיין שם מ"ש דלא אמרינן כיון דחשוד לגנוב למלאות תאותו גם אם לא מצא סכין בדוק או אם יודע הלכו' שחי' ואוכל למלאות תאותו דא"כ הוי כאוכל נבלות לתיאבון דאף בפ"א צריך בדיקה כמ"ש מר"ן בב"י וכ"נ ממ"ש הרשב"א בת"ה ד"ו ע"א שכ' הדעת נוטה דבמומר לאכול נבלות לא אמרינן רו"מ אש"מ הן אבל בחשוד באחד מן העבירות אמרינן רו"מ א"ש מומחין הן ע"ש ואי איתא דחשוד על הגנבה הוי כחשוד על הנבלה תק"ל מברייתא דאבדו או נגנבו גדייו דאמרינן עלה בגמרא רו"מ א"ש מומחין הן ועיין להרב תורת יקותיאל סק"ה ועיין להרב קול אליהו ח"י סי' ד' שכתב בשוחט גנב דפסול לשחי' דהו"ל כמו חשוד לאכול נבלה והוי כחשוד לאותו דבר כיון דחשוד למלאות תאותו ועיין להע"ש:

י' הגה מיהו אם הוא פסול וכו' כ"כ מר"ן בב"י בדע' הר"מ ומ"ש בכ"מ הוא בשאר עבירות ועיין להש"ך והפר"ח והמש"ל בפ"ג מהל' שגגות הוכיח מדברי הר"מ בה"ש דל"מ מומר אלא בג"פ ועפ"ז כתב לתרץ קו' התוס' בשבועות גבי טימא עצמו במזיד לדעת הר"מ והוכיח עוד כן ממ"ש הר"מ בפ"ג מהל' מע"הק ע"ש ולפ"ד מרן בב"י שנייא ההיא דטימא עצמו במזיד שהוא באותו דבר עצמו ובכה"ג לא בעי הר"מ גבי שחי' גופה ג"פ אלא אפילו בפ"א:

י"א דין ט' שחיטתן אסורה כתב הרשב"א בת"ה דאפילו חותך כזית בשר ונותן ל"מ והש"ך כתב בדעת הר"מ דמהני דקי"ל כרשב"ג ע"ש וכ"נ ממ"ש הר"מ בפ"ו מה' עבדים דין ו' כל שטר שיש עליו עד אחד כותי פסול חוץ מגטי נשים ע"ש ולת"ק כיון דכתיבה אפי' בשאר שטרות כשר כדאי' בפ"ק דגטין ד"י ע"ש אלא ע"כ דס"ל ה' כרשב"ג ובגמרא דאוקמוה כר"ג ה"ה דהומ"ל כרשב"ג ועיין להרשב"א בחי' שם ודלא כהפר"ח. וריי"ו כ' דחותך כזית בשר ל"מ גבי צדוקי כך מוכח בחולין ע"ש ונ"ל דראייתו מדאוקמוה אביי ורבא בריש חולין מתני' בכותי ומדלא אוקמוה בצדוקי דאתיא אפילו כמ"ד גירי אריות וגם כרבנן דרשב"ג וגם מדאמרינן התם דהנך אמוראי לא אוקמוה כאביי ורבא קסברי גרי אריות ואמאי לא אוקמוה בצדוקי אלא ע"כ בדיעבד פסולה בלא עע"ג ועיין להכנ"הג:

י"ב ואחרים עע"ג כן לשון הר"מ אא"כ שחט לפנינו וכ' הכנ"הג הג"הט אות כ' דס"ל יוצא ונכנס ל"מ אלא גבי כותי דכדיעבד מותר אפילו אינו יוצא ונכנס אבל הכא דבדיעבד אסור לא שרי' יוצא ונכנס עש"ב וגם גבי יין בדיעבד מותר כמ"ש התוספות בד"ג בד"ה אבל ע"ש ונ"ל שזה דעת ריב"א שהביא מר"ן בב"י סי' ס"ט גבי גוי משמש בבית ישראל שכ' דל"מ יוצא ונכנס גבי הדחה שאחר המליחה דס"ל דגבי הדחה כיון דבדיעבד ל"מ דסל"ת אינו נאמן כמ"ש מרן שם וכיון שכן ל"מ יוצא ונכנס משא"כ גבי כותי וגבי יין וא"צ למ"ש מרן בב"י שם ועמ"ש שם כ' הרשב"א דמהני גבי צדוקי עע"ג כמו כותי קודם גזרה והרא"ם ח"ב סי' ט' דחה דאינך אמוראי אליבא דרשב"ג אבל לת"ק דרשב"ג ל"מ עע"ג ע"ש ובגמ' ד"ה ע"ב איתא אי בשאין ישראל עע"ג למימרא בעי וכתב הרשב"א דה"פ דאי גזרו שאין מועיל חותך כזית בשר הא בלא"ה קי"ל כת"ק דרשב"ג. ע"ש ואי איתא לדברי הרא"ם הא מ"מ מינה שמעינן דישראל עע"ג ל"מ מיהו לפירש"י צ"ל כדברי הרא"ם דאי לאו הכי קשיא אפירש"י דנימא דגזרו דל"מ חתיכת בשר אלא ע"כ דאי גזרו הכי מינה שמעי' דישראל עע"ג ל"מ וכ"ה הרא"ם שם מדברי רש"י בד"ג גבי אוקמתא דאביי דלרבנן לא מהני עע"ג ע"ש ומ"מ אין ראיה משם אלא לענין לכתחי' וכצ"ל במ"ש רש"י בההיא דר"י אבל משחי' כותי דמיירי בחותך בשר לחד פי' ע"ש וקאמ' בגמ' עלה לישני כאן בישראל עע"ג:

י"ג דין י' בחצי קנה וכו' דוקא בפסולים דלאו משום ע"ז אבל במומר לע"ז להסו' דשחי' לע"ז ואסורה בהנאה או בכומר לע"ז לכ"ע אפילו שחט קצת מן הקנה שאינו עושה נבלה אסורה אפי' בהנאה כן הוכיח הפר"ח סי' ה' סק"ז ע"ש:

סימן ג

א' דין א' בחיקו או בידו וכו' כ"ד הרא"ש אבל הרשב"א בת"ה כתב דכשרה דהוי כהפילה מידו אלא דלמעשה חשש להחמיר ע"ש וכ"נ דעת התוספ' בסנהדרין דע"ז ע"א בד"ה סוף דנפלה כמו הפילה שכ' דסוגיא דחולין כמ"ד אשו משום ממונו אבל למ"ד אשו משום חציו נפלה כמו הפילה ע"ש ור"ל דלמ"ד אשו משום חציו לא דייק הא הפילה אלא אפילו פסולה לתנא דמתניתין דפוסל נפלה ומוקי למתני' כרבנן דר"נ אבל לר"ן דמכשיר בהפילה מכשיר גם בנפלה וקי"ל כר"נ מיהו נראה דדוקא בנפלה מידו אבל נפלה מן הגג פסולה דבעינן כח גברא ולא שייך בזה חציו גם נראה מדבריהם דגרסי במשנה נפלה מידו ע"ש נקטי' דדעת התוס' כדעת הרשב"א להלכה ומעתה מ"ש הכנ"הג בהגהב"י דמדברי התוספות מש' סברה חדשה דאפילו נפלה מעצמה כשרה ע"ש ליתא מיהו דברי התוספ' תמוהים טובא דר"י הוא דס"ל אשו משום חציו ולפ"ד התוספ' לר"י מתני' לאו

דוקא ואפילו הפילה הוא פסולה וא"כ מאי פריך הגמ' בפרק השוחט דל"א אר"י דאמר נדה שנאנסה וטבלה דפסולה דבחולין בעי כוונה ממתניתין דקתני דוקא נפלה ור"י ס"ל הלכה כסתם משנה והא לר"י מתני' ל"ד ואפילו הפילה פסולה והו"ל להגמ' לאקשויי ממתני' דריש חולין דחש"ו דמוקמי' כר"ן דלא בעי כוונה ולשנויי סתמא אחרינא אשכח ההיא דנפלה דלדידיה נפלה והפילה כי הדדי נינהו ועוד דרבא בקמא דכ"ב אמר קרא ומתנית' מסייע לר"י וא"כ ס"ל כר"י דאשו משום חציו ועוד דביבמות פ' בכל מילי כר"י לבד מתלת ואיהו גופיה הוא דדייק הא הפילה ומוקי לה כר"נ וצ"ע ועיין בגמ' דחולין דט"ז דרמי כריתות אהדדי ומשני הא בסרנא דפחרא הא בסרנא דמיא וברש"י שם:

הכנ"הג בהג"הט תמה על הטור אמאי לא אשמועי' רבותא אפי' לאו בני דעה דבגמ' מאריך להו ע"ש וכבר כ' הטור בסי' כ' דבחש"ו באחרים עומדים ע"ג כשרה ומינה שמעי' דאפי' לאו בני דעה לא בעי כוונה:

ב' כתב מהרש"ל בישׁ"ש בפ"ב דחולין סימן י"ב דוקא בסתם הוא דכשר' אבל אם נתכוון לנחור ולעקור ולא לשחוט ושחט כהלכתו שחיט' פסולה לכ"ע עיין שם ועיין בא"ח סימן קנ"ח ד"ז ולהמג"א סי' קנ"ט סקכ"ה ע"ש:

סימן ד

א' דין א' השוחט לשם עכ"ום כ' התב"ש אפילו במחשבה בעלמא פסולה כמו בקדשים דבמחשבה סגי כמו שנראה ממ"ש הר"מ רפי"ד מהלכות פסולי המוקדשין עיין שם ומדברי התוספות בחולין דט"ל בד"ה אלא נראה שאין ללמוד מקדשים לענין מחשבה ע"ש ומ"מ נ"ל דבשוחט חט לעכ"ום אפילו במחשבה פוסל מדאמרינן בפ"ק דחולין די"ג אמתני' דשחי' נכרי נבלה איסורי הנאה לא מתני' דלא בר"א ואי איתא נוקמה אפי' כר"א ומתני' מיירי באחרים עע"ג כדפירש"י ומיירי שרואין אותו שלא דבר כלל אלא ע"כ במחשבה בעלמא מיתסר ומאי דאמרי' בגמ' בד"מ באומר בגמר זביחה הוא עובדה ל"ד אלא אפילו במחשבה סגי וכן ראיתי לה' פלתי שכתב דבשחי' גופה אפי' במחשבה בעלמא מיתסר ע"ש וראיתי לה' שמחת יו"ט סי' ל"ו שהוכיח דבעי' דיבור דאל"ה היכי יליף ר"י ממחשבה דפנים שאין הכל הולך אלא אחר העובד ניפרוך מה לפנים שכן בעי דיבור ועל פי זה הק' במאי דקאמר שחטה ואחר כך חישב עליה לא אמרו בו לא איסור ולא היתר משום פלוגת' דרבנן ורשב"ג הא מדלא מוקי פלוגתייהו בדלא ידעי' אי צווח מעיקרא כדמוקי לה בירוש' מוכח דס"ל להגמרא אי לא ידעי' אפי' רבנן מודו וע"כ מיירי בדידעי' דלא דיבר וא"כ בשחט ואח"כ חישב מיירי בדידעי' דלא דיבר והשתא אפילו לרשב"ג דא דאמרי' הוכיח סופו על תחיל' לא מיתסר דאפילו חישב

מ"מ כשלא דיבר לא מיפסל עש"ב ונ"ל די"ל דמאי דלא אמרו איסור לאו משו' כבודן דרבנן דבשחט ואח"כ חישב מיירי בדלא ידעי' ובה"ג אפי' רבנן מודו דהוכיח סופו על תחי' אלא מאי דלא אמרו איסור משום די"ל דאפילו רשב"ג מודה בשחט ואח"כ חישב דשרי משום דאוקמי' לגברא בחזקת כשרות והשתא הוא דחישב וכמו שדחו שם בגמ' כי מוקמי' משום כבודו דר"א ע"ש בפלרש"י וכה"ג ב' הרשב"א בחי' שם אמאי דמוקי בגמ' משום דרשב"א דגטין ע"ש והכי ניחא מ"ש השיו"ט על ס' הסמ"ע וע"ש בחידושי' בגמר' ומ"מ נראה עיקר דבשחי' גופה אפילו במחשבה בלא דיבור מיתסר כמ"ש ה' פלתי דכה"ג לא לא ילפינן חוץ מפנים אבל אין לומר דבפנים גופיה כה"ג במחשבה סגי ולא כ' התוספות בעי דיבור אלא במחשבת פגול שהיא מעבודה לעבודה אבל במחשבה שלא לשמו שהיא בעבודה גופה במחשבה סגי הא ליתא שהרי התוס' בדט"ל בד"ה אלא לא הוק"ל אלא אי אמרי' בפיגול במחשבה בעלמא ואי איתא במחשבה שלא לשמו שהיא בעבודה גופה סגי במחשבה אכתי קשה נימא דר"י יליף ממחשבה שלא לשמו וזביחה דע"א מ"ל בדיבור אלא ע"כ אי בפיגול בעי דיבור גם מחשבה שלא לשמו דבאותה עבודה בעי דיבור ומדברי התוס' בד"מ ע"א בד"ה לפני שכ' דשוחט לפני ע"ז אע"פ שלא פירש עיין שם אין להוכיח כלום דכיון שהוא לפני ע"ז מוכחא מילתא דלע"ז שחיט ואפילו אי בעלמא בעי דיבור בכה"ג דמוכחא מילתא לא בעי דיבור:

ב' דין ב' שחט סתם ואח"כ חישב וכו' כ"כ הטור מש' אע"פ שלא חישב בשעת זריקה וכ"נ מפ'רשי במעשה דקסרין שכ' חישב לזרוק והתוס' בד"ה ע"כ נקטו זרק הוא ע"פ התוספות שהביאו בדיבור הקודם מ"מ משמע דאפילו לא חישב בזריקה מהני וכ"כ מר"ן בב"י ותמה ע"ד רי"ו שכתב דבעינן חישב בזריקה ע"ש ועיין להרב שיו"ט סימן ל"ו:

ג' כתב רי"ו דוקא באכילה הוא דמיתסר והקשה מר"ן בב"י אמאי לא מיתסר בהנאה הא ס' זבחי מתים הוא וכ"מ ממ"ש הר"מ בפ"ב מה"ש ע"ש ונ"ל לש דתקרובת ע"ז אינה אסורה מ"הת אלא באכילה אבל בהנאה לא מיתסרא אלא מדרבנן ואם כן לגבי הנאה הוי ס' דרבנן דאזלינן לקולא ועיין להתוס' בקמא דע"ב ע"ב שנסתפקו בזה ע"ש אבל הר"מ לשיטתי' אזיל דמש' מדבריו בפ"ז מה' ע"א דתקרובת ע"א אסורה בהנאה מ"הת מיהו ק' דמתבאר מדברי הרשב"א בחי' לקידושין דנ"ח דתקרובת ע"ז אפי' באכילה מדרבנן הוא דמתסר וקרא אסמכתא בעלמא הוא וא"כ במעשה קיסרין כיון דמספק"ל אי הלכתא כרבנן או כרשב"ג אמאי לא אזלי' לקולא במילי דרבנן אך בלא"ה הרשב"א פ' ה' כרבנן כמ"ש מרן בב"י בח"מ סי' רמ"ה וע"כ אע"פ דה' כרבנן מ"מ חכמים דקסרין רצו לחלוק כבוד לרשב"ג ולא מדינא ורי"ו סובר כיון דאסרו באכילה די אבל לגבי הנאה אוקמוה

אדיניה וכ"כ מהרש"ל ביש"ש דדוקא באכילה אסור וכ"כ האחרונים דלא כהפר"ח וק"ל לדעת הרשב"א הלזו דתקרובת ע"ז לא אסירה אפי' באכילה אלא מדרבנן מדפדיך הגמ' בפ"ב דחולין ד"מ לר"ה דאמר אדם אוסר דבר שאינו שלו ע"י מעשה מברייתא דהשוחט חטאת וכו' ואי איתא דכיון דחתך סי' א' אסרה אידך מחתך בבשר הוא אש"ח לא לחייב ע"ש ומאי פריך הא ר"ה מדרבנן הוא דאסרה לדעת הרשב"א וא"כ מדאורייתא שחי' היא ולכך מחייב אש"ח וצ"ל דס"ל כיון דרבנן עשאוהו כעפר לא מקרי שחי' אפי' לגבי מילי דאורייתא וכ"הג צדד המש"ל בה"ת ע"ש וא"ש לפ"ז מאי דק"ל אמ"ש המח"א בנימוקיו על הר"ן בע"ז דנ"ג דהא דאדם אוסר דבר שאינו שלו ע"י מעשה הוא מדרבנן ע"ש וא"כ מאי פריך הגמ' לר"ה ועפ"ה ניחא ועפ"ד המח"א ניחא מ"ש הצ"ק בתמורה דכ"ט ע"א ע"ש ועפי"ה ניחא מ"ש ה' פלתי מאי פריך הגמ' מהשוחט חטאת נוקמה בשוחט להר דמותרת ועובדה בסייף ע"ש די"ל דמ"מ מדרבנן פסולה כדתנן השוחט לשם הרים שחיטתו פסולה והיינו פסולה דרבנן כמ"ש רש"י שם בגמ' וגם ממתני' דפ' כיסוי הדם דפ"ה דפטרה מכסוי שוחט לע"ז י"ל דס"ל כמ"ש הרמב"ן בחי' שם מהא דפריך וס' ר"ש חש"ב דאורייתא דכיון דמדרבנן אסור עקרו ד"ת בשוא"ת ע"ש אך ק"ל לדברי הרמב"ן מגמ' שם דכ"ז ע"ב ודפ"ו דמתבאר שם דלמ"ד א"ש לעוף מ"ה נוחר ומעקר חייב לכסות אע"פ דמדרבנן מיהא בעי' שחי':

ד' דין ג' ואם ישראל חשב שיזרוק העכ"ום וכו' כ"כ הרשב"א בת"ה והרא"ה בד"ה חלק עליו בד"ז ואין להקשו' ע"ד הרשב"א מגמ' בפ' ד"מ דאמרי' מודה ר"ל דבד קטלא הוא דאינו מוכרח דבההוא גוונא דפליגי קאמר דנהי דפלוגתייהו מיירי בחישב ישראל שיזרוק העכ"ום דאל"ה הוי שחי' מומר כמ"ש הרשב"א בת"ה שם מ"מ קאמר הגמ' דמודה ר"ל ביש' שחישב מעבודה לעבודה דבר קטלא הוא ומ"ש הש"ך מתשו' הרשב"א שהביא הב"י בסי' קי"ט י"ל דבשחי' הוי כמו ג"פ דכיון דבמשהו ששחט לשם ע"א חייב כמ"ש הכנ"הג הג"הט אות ב' א"כ הוי כל השחי' כמו כמה פעמים וכ"הג ב' הב"ש בא"הע סי' קכ"ד ועיין להרשב"א בחי' בדי"ג ע"ש:

ה' דין ד' לא כיוין אלא לצערו כ"כ הר"מ בפ"כ מה"ש וכ"ד הראב"ד ב"ד בפ"ח מה' עכ"ום והרשב"א בת"ה בד"י והרא"ש ורש"י ל"פ כהינך אמוראי דפליגי אר"ה וס"ל דבישראל אמרי' לצעורי מכוין אבל דעת הר"מ בב"ה דאין אדם אוסר דש"ש אפילו גוי ע"ש וכ"נ דעת הר"ן בס"פ השוחט שכ' סתם אין אדם אוסר דבר ש"ש וכ"ד בעל ה"ג בה' יי"ן דקכ"א ע"ג שכתב דהלכתא כריב"ב וריב"ב משום דקמו להו ר"ן ור"י ור"ע כוותיה ובה' שחי' דקכ"ז ע"א כ' בבהמת חבירו רבוצה ושחטה לפני ע"ז לאו כלום הוא שאין אדם אוסר

דש"ש ואפילו למ"ד אוסר ה"מ גוי. ע"ש נראה דדעתו דאין אדם אוסר אפילו גוי אלא לרווחא דמילתא קאמר ואפי' למ"ד אוסר וכו' וכ' כהנך אמוראי דפליגי אר"ה וס"ל דהנך אמוראי ס"ל דאינו אוסר ומ"ש ואפי' למ"ד אוסר וכו' מילתא באפי נפשה ודלא כדמשמע מפרש"י ובהכי ניחא מ"ש מהרש"א בתוס' בד"ה לפני דלפמ"ש דר"ה מיירי ביש' מומר א"כ אמאי איפליגו עליה הנך אמוראי הא הם מודים ביש' מומר כדמוכח בגמ' ע"ש ועפ"ה י"ל דס"ל להתוס' דקושטא הוא דס"ל אינו אוסר אפי' גוי ומ"ש ואפי' למ"ד אוסר מילתא באפי נפשה קאמרי אמנם מדברי התוספות בד"ה ר"ן נר' דפ' כפרש"י ע"ש וא"כ צ"ל דמ"ש בד"ה בפני א"נ וכו' היינו לס"ד דפליגי בכותי אבל למסקנא צ"ל כתי' הא' והראב"ד בפ"ח מה' עכ"ום כ' דקי"ל אדם אוסר דש"ש כר"ה מיהו דוקא בגוי וכו' ע"ש נרא' דס"ל דהנך אמוראי פליגי אר"ה בתרתי דר"ה ס"ל אדם אוסר אפי' יש' והנך אמוראי ס"ל אין אדם אוסר אפי' כותי ופליגי תו דאפי' לא"י תנא דס"ל אוסר דוקא גוי דלא כר"ה דס"ל דמ"ד אוסר אפי' יש' ופ' כר"ה דאדם אוסר דלא כהנך אמוראי דס"ל אין אדם אוסר מיהו דוקא בגוי דלא כר"ה בהא מילתא ועיין למרן בכ"מ אבל הר"מ ס"ל דאינו אוסר דפ' כהנך אמוראי בכל מיהו בה' שחי' חילק בין גוי לישׂ' ועכ"ל דבה' ע"א סמך אמ"ש בה"ש כמ"ש מרן בכ"מ וניחא מ"ש בפ"ד מה' שגגות שחט בהמת קדשי' בחוץ לע"ז ולא אמר בגמר זביחה הוא עובדה א"ח משום ש"ח דכיון ששחט סי' אסרה ע"ש נר' דס"ל דכיון דטעמא דישׂ' לא אסר משום דאמ' לצעורי מכוין בבהמת קדשי' לא שייך לצעורי והלח"מ שם כ' אע"פ דאינו אוסר דבר שאינו שלו מ"מ בחטאת דקנייה לכפרה שלו מיקרי ע"ש והוא דוחק דהר"מ דנקט בהמת קדשים סתם ולא חטאת ולא פ' כריה"ג דק"ק ממון הדיוט וקשה בדברי הר"מ דא"כ הגמרא דזבחי' דקי"ד דמוקי לה כריה"ג אתיא אפילו כרבנן כמ"ש התוס' בחולין בד"ה כיון והר"מ בפ"ד מה' א"מ פ' דאין מוקצה אחר הקדש ועיין להמש"ל בפ"ד מה' מעילה ד"ח. ועפ"ה דר"ן דקאמר ואפילו למ"ד וכו' מילתא באפי נפשה אבל מיהו ס"ל אינו אוסר ניחא מאי דק' לר"ן דפריך לר"ה מברייתי דהשוחט וכו' דתקשי ליה לדידיה הא איהו מודה היכא דליכא לצעורי אוסר והכא בהמה דידיה היא ול"ל לצעורי ועפ"ה ניחא ולפירש"י והתוס' צ"ל דר"ן דס"ל אוסר היכא דליכא לצעורי דוקא במעשה רבה כמו מנסך אבל סי' א' דמעשה זוטא הוא אינו אוסר וא"כ למאי דקי"ל כר"ן דוקא במעשה רבה אבל מדברי הר"מ בפ"ב והרשב"א בתה"א נר' דאפילו במעשה זוטא אוסר והיינו משום דלדידהו ר"ן ס"ל אינו אוסר אבל לרש"י והתוס' עכ"ל דוקא במעשה רבה כמו שנת' והש"ך סק"ו כ' דאוסר אפי' במעשה כ"ד במ"ש בסימן קמ"ה וכ"כ הכנ"הג הג"הט אות ח' ע"ש ולפי מה שנת' הדבר במחלוקת הוא שנוי והרז"ה בס'

המאור כ' דקי"ל כר"ה דאוסר אבל בישראל קי"ל לצעורי ע"ש וע"כ דלא ס"ל כרש"י והתוס' דר"ן ס"ל אוסר דא"כ הלכתא כר"ן בכולא מילתא:

והנה הרשב"א במ"ה הוכיח דקי"ל אדם אושר ממאי דאסיקנא בפ' הערל דלית הילכתא כר"י ור"ש דאמרי גבי כלאים אין אדם אוסר ע"ש נר' מדבריו דשחי' וכלאים כי הדדי נינהו וא"כ לר"י ור"ש דאמרי גבי כלאים אין אדם אוסר גם בשחי' ס"ל אין אדם אוסר וק"ל מדאמרי' בפ' מרובה ד"מ מאן חכמים ר"ש דאמ' שחי' שאינה ראויה ל"ש שחי' וקאמר בשלמא ע"ז ושור הנסקל שחי' שאינה ראויה היא והיינו משום דאדם אוסר וכמ"ש רש"י והתוס' שם והשת' הא ר"ש גופיה ס"ל דאין אדם אוסר וצ"ל דדוקא גבי כלאים הוא דס"ל דאין אדם אוסר משום דכתי' כרמך ולא של אחרים כמ"ש הרב במס' כלאים בפ"ז והרשב"א מייתי ראיה במכ"ש ולפ"ז ניחא דלא הוי פלוגת' דתנאי דהיא גופה פלוגת' דאמוראי ועיין להרא"ה בב"ה שם מ"ש בס"ד ועיין להתי"ט בפ"ב דחולין מ"ח שנראה מדבריו דשחי' וכלאים שוים לכ"ע והוא תימה ועיין להחזו"ן במס' תמורה דקס"ד ע"ש:

והנה בתשו' מהר"י מינץ הובאה בתשו' הרא"ם ח"ב סי' ל"ח כ' שהתוס' תמהו על ה"ג דס"ל אפילו גוי אינו אוסר א"כ איך נאסר היין במגע נכרי ותי' דאפ' דמדרבנן אוסר בהנאה והביא ממ"ש המרדכי דבנכרי דידעי' ביה דלא נגע בכוונת ניסוך אלא לצעורי מותר והוכיח מדבריו דס"ל כס' ה"ג דאי אדם אוסר לא היינו מתירים בנתכוון להכעיס ואין לפ' לצעורי מכוין כדי שיסבור הישראל שנסכו אבל אין דעתו לנסך דדוקא בישׂ' אמרי' הכי בספ"ב דחולין ע"כ ור"ל דאי אדם אוסר מדאורייתא לא היו מתירים בנתכוון להכעיס שהכוונה היא שהוא נתכוון לנסך כדי לצער ישׂ' דס"ס כיוין לנסך דכיון שהוא גוי ודאי כיוין לנסך דלא אמרי' נתכוון לצעורי ולא לנסך כלל אלא בישראל אבל לעולם כיוין לנסך אלא ע"כ אין אוסר מדאורייתא דפ' כהנך אמוראי דפליגי אר"ה וס"ל דהנך אמוראי מודו דמדרבנן וכיון שהוא מדרבנן לא החמירו בלהכעיס ול"ק מ"ש עליו ה' כנ"הג וכ"כ הלבוש דהא דאוסר דבר שאינו ע"י מעשה הוא מדרבנן והיינו דפ' כאינך אמוראי אבל לר"ה מודה דמדאורייתא הוא ול"ק מ"ש עליו התב"ש וכן מ"ש רש"י בע"א דנ"ד דמדרבנן הוא מודה דלר"ה מדאורייתא אוסר ועיין מ"ש בדין ב':

ו' **כתב** הר"ן בספ"ב דחולין אפי' למ"ד אינו אוסר היינו בהנאה אבל באכילה אסור דאינו אוסר ואינו מתירה והוי כלא נשחטה דהוי נבלה וכ"ד הרא"ה בב"ה די"א והב"ח תמה דא"כ מאי פריך הגמ' ממתני' דב' אוחזין הא לא תנן זבחי מתים אלא פסולה ע"ש ונראה דלא ק' דמתני' קתני לשם הר אבל לגדא דהר הוי זבחי מתים וכמ"ש בגמ' שם ואי איתא דאינו אוסר ליתני אפי' לגדא דהר לא הוי אלא פסולה וכ"מ להדיא בדברי הרא"ה ועיין

למהרש"א בתוס' בד"ה לאו והרשב"א במ"ה חלק על הרא"ה והוכיח מדפריך מהשוחט בשבת ע"ש ועיין להד"מ ולה' פלתי ומן האמור מתנח לן דברי התוס' בדי"ד ע"א בד"ה השוחט שהוכיחו דבפ"א לא הוי מומר ממאי דאוקמה ההיא דב' אוחזין ביש' מומר והשתא בלא לשום א' מכל אלו פסול דשחי' מומר היא ע"ש וק' אמאי לא הוכיחו מגמ' דלעיל מינה דפריך לר"ן מב' אוחזין לס"ד ומאי פריך הא אע"ג דלא מתסר מ"מ חייב מיתה כדאי' בסנהדרין וא"כ הו"ל שחי' מומר ועפ"ה ניחא דפריך מדיוקא הא לגדא דהר הוי זבחי מתים ואי אינו אוסר הא שחי' מומר לא מיתסרא אלא באכילה ובמסקנא דאמרי לצעורי ולא כיוין לעבוד בלא"ה ניחא שהרי אינו חייב מיתה אבל ממאי דאוקמה ביש' מומר מוכח שפיר דבלא א' מכל אלו הוי מומר ולא ניחא להו למי' דעיקר מתני' משום דיוקא לבד אתי ולשי' הר"מ דבפ"א הוי מומר ס"ל דעיקרא משום דיוקא וראיתי להר"ן בחי' שם שהק' במאי דפריך לר"ן בס"ד נוקמה משום דהוי מומר ע"ש הרי דלא ניחא ליה למי' דפריך מדקתני הר ולא גדא דהר וכמ"ש א"כ הד"ק הב"מ לדוכתה ע"ד הר"ן ז"ל:

ז' **כתב** הד"מ בפ"י מה' ט"מ אין עושה בית הפרס בשדה של אחרים ע"ש והתם לא שייך מילתא דלצעורי וצ"ל דכיון דבית הפרס דרבנן מתחי' לא גזרו בשל אחרים ועיין למהרלנ"ח סימן ס"ח ע"ש ואין ללמוד מכאן דבאיסור דרבנן אינו אוסר לכ"ע די"ל דוקא בית הפרס דמעיקרא כך גזרו כמ"ש הר"מ בפי' המש' בפי"ז דאהלות ע"ש והחזו"ן בתמורה דקס"ג הוכיח מגמ' דמנחות די"ט דבכל אי' דרבנן אין אדם אוסר ותמה עפ"ז על הר"מ שכ' בספ"ב מה"ש ב' ששחטו א' לשם דבר שנידר ונידב וא' לשם דבר כשר שחי' פסולה אם היה שותף והתם פסול מדרבנן כמ"ש מר"ן בב"י בסי' ה' ע"ש ואפ"ה אם היה שותף אוסר גם חלק חבירו שאינו שלו ע"ש ולפמ"ש הב"הי בס"ב דמומר דשחיט פסול אפי' פיסולי דרבנן ניחא כיון דאוסר חלקו הו"ל מומר ושחי' מומר פסולה והר"מ ס"ל אפי' פ"א הוי מומר כמ"ש מדבריו בספ"א מה"ש ע"ש מיהו כבר הפר"ח בק"א דחה דברי הב"הי ולכן נר' עיקר דאפי' באיסורי דרבנן אדם אוסר ע"י מעשה ול"ד לההיא דמנחות ונ"ל דאיה לזה מהגמ' דפריך הר"ן ממתני' דב' אוחזין ואי איתא דבאי' דרבנן לכ"ע אינו אוסר אמאי לא פריך אלא לר"ן והא התם אי' דרבנן הוא אפי' מתני' דהר כמ"ש רש"י בד"מ ע"א אלא ע"כ דלר"ה אפי' באיסורי דרבנן אדם אוסר:

ח' **כתב** בש"הג בפ' ר"יש כלי ב"הכנ שבאו ליד גוים ונשתמשו בהם לע"ז ואח"כ באו ליד היהודים אסורים לגבוה אע"ג דקי"ל אין אדם אוסר מ"מ לגבוה אסורים כמו כלים דאחז ע"ש נר' דהיינו בלא מעשה כמו כלים דאחז אבל במעשה כבר נת' דעת רוב הפו'

דאדם אוסר אפי' להדיוט בגוי ועיין להרז"ה בס"פ השוחט ולהרב כנ"הג הג"הט אות ט' מיהו ק"ל כיון דלגבוה לכ"ע אסור א"כ דפריך ר"ן לר"ה ממתני' דהשוחט חטאת וכו' אפי' לדידיה קשה דהא לגבוה לכ"ע אסירה וכיון ששחט סי' א' למה איתסרא לגבוה ואינו ראוי לפתח אהל מועד ולא מחייב אש"ח ועיין להר"מ בפ"ד מה' שגגות ועו"ק מאי פריך הגמ' בזבחים דקי"ד אלא מוקצה ונעבד אין אדם אוסר וכו' והא לגבוה אוסר מיהו לפמ"ש רש"י בע"ז בפ"י רי"ש דכלים דאחז לא אסרי אלא מדרבנן ניחא דמדאורייתא ראוי לבוא לפתח אהל מועד ולכך מחייב אש"ח ועמש"ל אות ג':

ט' י"א שאוסר גם חלק חבירו. כ' התוס' בד"ה ת"ש דהטעם משום דאוסר חלקו גם חלק חבירו נאסר שהרי מעורב בחלקו ע"ש ולפ"ז אם הוא שותף באבר ידוע דחלקו ניכר בפ"ע אינו אוסר חלק חבירו מיהו נראה דלא כ"כ התוס' אלא במאי דמשני הגמ' הב"ע כשיש לו שותפו' מהא דפריך לר"נ בס"ר דסובר אינו אוסר אפי' נכרי אבל למאי דמסיק דר"נ דוקא ביש' משום דלצעורי מכוין א"כ כשהוא שותף כיון דאוסר חלקו אגלאי מילתא דלאו לצעורי ולכך אוסר ח' חבירו וא"צ לטעמא דמעורב וכ"נ מדברי הר"מ וכל הפו' דאין הטעם דמעורב חלקו בחלק חבירו ועיין להתוס' בד"ה בישראל ולפ"ז להסו' דאפי' נכרי אינו אוסר י"ל דטעמא משום תערובת ויש מקום לומר דאם שותף בחלק ידוע אינו אוסר חלק חבירו:

סימן ה

דין א' **אחד** השוחט לשם קדשים. מדברי הטור נר' דהטעם משום שמא הקדישו עכשיו וכמ"ש מרן בב"י ולפ"ז אסורה אפילו בהנאה ומתני' דקתני פסולה משום דבעי למתני ור"ש מכשיר וכ"הג כ' התוספו' דל"ח בד"ה פסולה ועיין למהרש"א במ"ב ובגמ' דקאמר בבע"מ מידע ידיע מ"ש דטעמה מפני מראית העין היינו בבע"מ דליכא איסורא מדינא וגם בריש' אם ידעי' בבירור שלא הקדישו מיתסר מיהא מפני מראית העין וי"ל דמש"ה תנן לשון פסולה משום דמיירי גם בידע בבירור שלא הקדישה ודלא כהפ"ת שב' לדעת הטור שאם ידעינן שלא הקדישה כשרה ועיין להכנ"הג וכ"ז לדעת הטור אבל כל הא' כתבו דטעמא דמתני' משום מראית העין לבד ולא משום חשש הקדש:

סימן ו

א' דין א' הג"ה ואמר ברי לי וכו' נראה דבכ"הג אפי' אין בו שיעור שחי' דהיינו ב' צווארים כשר באומר ברי לי שלא נגעתי בפגימה וכ"כ הפר"ח סק"ו באומר ברי לי שלא ניתק והתב"ש סק"ז כ' מיהו דוקא בא' אבל בב' פגימות פסולה בדיעבד ואם יש בין ב'

הפגימות ב' צוארים כשרה באומר ברי לי ע"ש ומ"ש בשמ"ח דין ג' ונשאר בו שיעור שחי' ל"ד:

ב' דין ב' אפילו אם בטלו כ"ד הרי"ף והר"מ והרשב"א בחי' ובתה"א וכ"כ הרא"ה בב"ה להלכה והרמב"ן במלחמו' וכ' דדוקא בסכין דדרכה בכך הוא דאמרי' בגמ' שאני סכין דמבטיל ליה אבל צור ודומה לו אפי' לא ביטלו דינו כמו שביטלו ע"ש וכ"ד התוס' שם בד"ה תלוש ע"ש במהרש"א וכ"נ מגמ' במעילה ד"ך אמתני' דבנאה בתוך ביתו דמוקי לה בהניחה ע"פ ארובה וקאמר לימא מסייע ליה לרב דאמר המשתחוה לבית אסרה ואי איתא נוקמה למתני' בלא ביטלה ע"פ ארובה ולא תסייע ליה לרב אלא ע"כ דבשאר דברים זולת הסכין לא שני לן בין ביטלו ללא ביטלו וזה נד' דעת הרמ"ה שהביא הטור א"הע סי' קכ"ד דנר' מדבריו דתלוש ולבסוף חיברו אפי' לא ביטלו הוי כמחובר לענין גט ע"ש דס"ל דבעיא דרבא אפי' לא ביטלו ושאני סכין כמ"ש הרמב"ן וס"ל דלא נפשטה הבעיא ונקטי' לחומרא אפי' לא ביטלו ול"ק מ"ש מרן בב"י שם ע"ש אבל הרמב"ן ס"ל כיון דאמרי' דיקא נמי פשיטותא היא כמ"ש במלחמו' וכ"נ מדברי התוס' בד"ה תלוש דנראה מדבריהם דהוה ניחא אי לא ידע רבא הברייתו' וק' דמ"מ אמאי לא פשיט הגמ' בעיא דרבא מהברייתו' אלא ע"כ דס"ל דבלא"ה נפשטה מדקאמר דיקא נמי אבל דעת הרז"ה והרא"ש ורי"ו כ' דבבטלו דינו כמחובר ובלא ביטלו שחי' כשרה וס"ל דהבעיא בביטלו ולא נפשטה הבעיא ונקטי' לחומרא והתוס' בגיטין ד"ד ע"א בד"ה עד דאוקמוה מתני' דהתם בדאשרוש ולא אוקמוה בביטלו כ"כ להצד דביטלו הוי תלוש דלא תפשוט ממתני' דהתם ולעולם דנקטי לחומרא ובביטלו הוי מחובר ועיין לה' בני יעקב דקכ"ג ע"ג ע"ש והב"ח בק"א כ' דמדרבנן הוא דפסלי בתלוש ולבסוף חברו אטו מחובר מעיקרו ע"ש וליתא דהר"מ בפ"ה מהל' מעילה פ' דהוי מחובר לענין מעילה ולא מעל וכ' הכ"מ שם דדוקא גבי ע"ז החמירו דהוי כתלוש ע"ש ועיין להלח"מ בפ"ו מה' ערכין וכבר החזו"ן שם כתב משם מהרי"ק דרוקא בע"ז משום דכתי' אלהיהם על ההרים דומיא דהר ובזרעים כתיב כלי ע"ש והתב"ש כ' ע"ד הב"ח ז"ל דא"כ לא אשתמיט לשום א' לומר טעמיה דהרי"ף והר"מ משום דהוי ס' דרבנן ולקולא והפ"מ כ' דש"ה דאתחזק איסורא אלא הכא בס' דדינא כ' הכנ"הג סי' ח"י וכ"ה בשם ת"י דלא שייכא חזקה בס' דדינא ע"ש וכ"כ המש"ל בפ"ו מה' עדות דין ז' ע"ש אבל הר"ן בהלכות בפ"ק דקידושין גבי נתנה היא ואמר הוא ס' הוא וחיישי' מדרבנן נר' מדבריו דאפי' בס' דדינא אמרי' אוקמיה אחזקתיה ועיין בס' משמרות כהונה בחולין דקי"ט:

ג' והוא שלא נשרש וכו' אחר שביטלו. כ' הט"ז ל"ד אלא כיון שנשרש אע"פ שלא ביטלו וכ"כ מרן בב"י בא"הע סי' קכ"ד גבי גט ומ"ש מדבריו דגט ושחיטה דין א' להם ממה שתמה ע"ד הרמ"ה דס"ל אפי' לא ביטלו פסול מהגמ' דחולין ע"ש אבל הרשב"א כ' בחי' וכת"ה דאפי' בביטלו שחי' כשרה וגבי גט כ' בב"י שם בשמו דבביטלו הוי מחובר ועיין להב"הי ועיין בפרישה סק"ח שנראה מדבריו דבהשריש נמי בעי ביטלו:

ד' דין ד' בדבר התלוש וכו'. כ' הש"ך דבא לאשמועי' דאפילו בדבר התלוש וצואר בהמה למטה לכתחי' לא ע"ש והוא נגד הגמ' דאמר במחובר בצואר בהמה למטה אפי' לכתחי' שרי לטעמא דדרסה וכבר הושג מהפר"ח. ונ"ל דמ"ש הש"ך לכתחי' לא לאו מטעם דרסה שלא כ"כ אלא בתי' הא' אלא דטעמא דכיון דנעוץ בקורה אתי למחלפי במחובר וגזרי נעוץ בקורה אטו מחובר כמו דגזרי' תלוש ולבסו' חברו וכ"הג כ' הב"ח בס"סי זה בשן מחובר בלחי תלוש לכתחי' לא דמחלף במחובר ע"ש שכ"כ בפי' השגת הטור על הר"מ וההיא ברייתי' דמכשר לכתחי' כר"ח וקצת ראיה מדפריך בגמ' והתניא בין במחובר אי ר' אפי' דיעבד ולא מוקי לה במחובר דקתני לאו בקרקע אלא בקורה דהא לא קתני מחובר לקרקע כדקתני ברייתא דמוכני אלא ע"כ לר' אפי' בקורה לכתחי' לא עוד כ' הש"ך דמוכח בגמ' וכו' דתלוש בידו וצואר בהמה למעלה בדיעבד כשרה אבל לא לכתחי' ע"ש והשיגו הפר"ח דבגמ' אמרי' תלוש אפי' צואר בהמה למעלה שוחט לכתחי' באוקמתא דר"ז ע"ש וכבר התב"ש כ' דלאוקמתא דר"פ כולה ברייתא בעוף אבל בבהמה לכתחי' לא אפי' בתלוש כשצואר בהמה למע' ולמפסל לגמרי לא דרב ענן לא קבע דבריו אלא אמחובר ע"ש והתוס' בד"ה תלוש כ' דרבא מוקי מתני כר"ח ולכתחי' לא שמא ידרוס וברייתי' בעוף ע"ש ואם כוונתם דלכתחי' לא היינו בצואר בהמה למעלה וכמ"ש בתי' הב' וכ"מ מפשט דבריהם דפי' דמתני' לא ישתנה לפי ב' התי' א"כ יש להוכיח דלא כהש"ך דאי אפילו בתלוש ביד לכתחי' לא בצואר בהמה למעלה אמאי קתני מתני' צור או קנה אפי' סכין נמי וצ"ל לפ"ד הש"ך דמ"ש התוס' בתי' הא' לכתחי' לא היינו אפי' בצואר בהמה למטה וא"כ מתני' דקתני צור או קנה לאשמועי' אפי' בצואר בהמה למטה וזה סיוע לדברי התב"ש במ"ש בישוב דברי הש"ך בדברי מור"ם ע"ש ונ"ל דע"ד התוס' הללו כוין הכנ"הג במ"ש בשם התוס' דבמחובר אפי' צואר בהמה למטה חיישי' שמא ידרוס ועיין להע"הש שתמה ע"ד ע"ש ומה שהוכיח דלא כהש"ך ממה שלא תי' התוס' דמתני' בתלוש ביד דחיישי' לכתחי' שמא ידרוס ליתא דא"כ אמאי לא קתני מתני' סכין נקטי' דדברי הש"ך נכונים וכ"כ רי"ו הביאו התב"ש ע"ש:

סימן ח

א' **דין א**' **במה** אורך הסכין ב"ש כ' הרי"ף איכא מ"ד ה"מ בעוף אבל בבהמה לא ע"ש והיינו משום דבבהמה בעי' מלא צואר חוץ לצואר וכ"מ בהג"א והרמב"ן בחי' וכ' הפ"ת דה"ד לכתחי' אבל בדיעבד מותר ונסתייע מדברי הגהות אלפאסי ע"ש וכ"נ מדברי המרדכי שהביא מרן בב"י ר"סי כ"ד ומל' הרשב"א בת"ה וכ"נ מהגמ' די"ב דפריך גבי זרק סכין והא בעי' הולכה והובאה ומשני כשהלכה ובאה ע"ש בפירש"י והשתא מאי דוחקיה לאוקומה בעוף לוקמה ביש מלא צואר חוץ לצואר וא"ש אפי' בבהמה אלא ע"כ בדיעבד שרי והתם בזרק בדיעבד מיירי ועיין להב"ח:

ב' **בהגה שנא**' ושחטתם בזה. ה"א במד"ר סוף פ' קדושים וע"ש במ"כ:

סימן י

א' **דין א**' **מותר** לשחוט מש' אפילו לכתחי' אבל לשון הר"מ בפ"ז מה' ע"א אם שחט וכו' גם השמיט אוקמתות הגמ' דחדשה ולבנה ונ"ל דהנה י"ל מאי פריך הגמ' ות"ל משום שמנונית נוקמה בסתם כלים דקי"ל סתם כלים אב"י והוי נט"לפ דשרי ואפי' בסכין כמו שנראה מדברי התוס' בד"ה השוחט וצ"ל דפריך אלישנא דר"נ דאמר מותר לשחוט מש' לכתחי' ונט"לפ בדיעבד הוא דשרי והשתא א"ש דהר"מ דנקט לישנא דדיעבד א"צ ללבנה וחדשה דעיקר חידוש' דר"נ הוא דלא הוי מתקן אבל דין דלכתחי' ודיעבד כבר מפו' במקומו מיהו מרן בכ"מ בפי"ז מה' מ"א דין ח"י כ' בדעת הר"מ דלא ס"ל סתם כלי אב"י דלא כהרשב"א בדעת הר"מ וא"כ עדיין לא נתיישב מאי דהשמיט חדשה ולבנה ואפילו לדברי הרשב"א בדעת הר"מ קשה הא סתם סכין שמנונית ע"ג כמו שנר' מדברי רש"י בשמעת' דסכין של נכרים וכ"נ מדברי התוס' שם בד"ה והלכתא שכ' אבל בסכין של נכרים מתוך שחותכין בה איסור תמיד נדבק בו השמנונית ע"ש והיי' השמנונית שע"ג הסכין דהא בצונן מיירי ואע"פ שהתוס' סוף ע"א נקטו לישנא דבליעה ע"כ דל"ד ולפ"ז שמעתא דסכין של נכרים א"צ לאוקומה ביודעין שהיא ב"י ומ"ש התוס' בד"ה השוחט וכו' ביודעין שהיא ב"י לא כ"כ אלא לפר"ת בד"ה והלכתא ועפי"ז ניחא מ"ש רש"י גבי סכין של טרפה לחלק בין בשר שהוא רך לסכין שהוא קשה ע"ש וק' דבסכין של נכרים אע"פ שהבשר רך הסכין קשה ואינה פולטת כמו שאין בולעת. ועפ"ה ניחא דסכין שמנונית ע"ג וא"צ לפליטה ולפ"ז התוס' בד"ה השוחט דלא ס"ל סתם סכין שמנונית ע"ג ע"כ דלא ס"ל כחילוק רש"י ועיין למהר"ם שם בד"ה אגב ולמהרש"א במ"ב שם ע"ש ובדברי הרא"ש ק' שכתב לחלק בין בשר לסכין כפירש"י גבי סכין טרפה ובסכין של נכרים כ' ביודעין בו שהיא ב"י ולפי מה שנת' ק' טובא ועיין למהרש"א במ"ב בס"ד

ומה שהק' ע"ד מהר"ם דלכתחי' לא ע"ש אינו מוכרח די"ל דדוקא בקליפה חיישי' שמא לא יקלוף אבל בהדחה בלא"ה דרכם להדיח הבשר ועיין למהרש"א גבי סכין של ע"א בד"ה ות"ל ע"ש וליישב דברי הרא"ש נר' דס"ל כמ"ש הרשב"א במ"ה דאפי' אי שמנונית ע"ג גם השמנונית נפגם מכח הברזל ע"ש ולכך מוקי לה ביודעין בו שהוא ב"י אע"פ דס"ל דסתם סכין שמנוני' ע"ג באופן דדעת התוס' ורש"י והרא"ש דסתם סכין שמנוני' ע"ג וכ"ד הרשב"א בחי' שם וכ"נ דעת הר"מ לפ"ד הרשב"א בדעתו דסתם כלי שאינו ב"י והוא ממ"ש בפי"ז ד"ז גבי סכין ש"ג אם שחט בה בלי שום תי' מדיח דפ' כמ"ד מדיח וק' מ"ט דמ"ד קולף וע"כ משום שמנוני' שע"ג וכ"ה הש"ך סק"ו מדברי מרן בש"ע והדר ק"ל בדברי הר"מ וצ"ל דס"ל בסכין של ע"א מסתמא מקנחין אותו תמיד כיון שהוא דרך עבודה ודמי לסכין של חנוני דלא אמרי' שמנוני' ע"ג כמ"ש הרשב"א בחי' וכ"נ ממ"ש מרן בש"ע כאן גם סכין של גוים מדיח ואם קלף ה"ז משובח ומור"ם הגיה דצריך לקלוף ובסי' קמ"ב כתב השוחט בסכין של ע"ז מותר מש' בלא שום תי' ומור"ם לא הגיה כלום וע"כ משום דמסתמא מקנחין אותו תמיד הנה נת' דעת רש"י והתוס' והרשב"א והר"מ ומרן בש"ע דסתם סכין שמנוני' ע"ג ומ"מ אינו אוסר השמנוני' שע"ג אלא כדי קליפה שאין בו כח להתפשט יותר מכ"ק וכ"כ הב"ח והש"ך בסי' צ"ד סקכ"ח בדעת מרן בש"ע וכ"ה הפר"ח שם ותנא דמסייע להו הרשב"א בחי' בשמעת' דסכין ש"ג שהק' למ"ד בה"ש רותח אמאי סגי ליה בקליפה הא שמנונית דאיסו' מפעפע ותי' לחד תי' דשמנונית שע"ג אינו שומן ודי אם תדינהו כחלב כחוש ומש' אפי' אין כאן ס' לבטלו ודלא כהט"ז סקי"ג ע"ש:

סימן יא

א' דין א' ואם שחט שחי' כשרה. ב' הכנ"הג אם שחט בלילה בלא נר כלל שחי' כשרה דלא כרמ"א ע"ש וכ"נ מדברי התוס' בביצה ד"ו א' בד"ה וכי ע"ש. ונר' דבעל קובץ קטן שהביא ה' בית יעקב סי' כ"ו ס"ל כס' הדמש"א ול"ק מ"ש עליו ה' שם וה' בית יעקב כ' בכוונתו כגון שתפס הקנה ושחט החצי וכבה הנר דס"ד דהוי כלכתחי' כיון דלא מיפסל אם ישהה עד שידליק הנר קמ"ל דהוי כדיעבד ע"ש ואינו נ"ל דכיון דלא מיפסל בשהייתו הוי כלכתחי' לגבי הגמר אע"פ שהתחיל לשחוט וכיוצא לזה ב' הא"וה כלל ל"ה דין ג' אם תחב כף של בשר ב"י בקדרה חולבת שאב"י יזהר לכתחי' לערות התבשיל מיד אחר תחיבת הכף ואל יניחנו אפ' להצטנן בקדרה של חלב אע"פ שאב"י דהא נט"לפ אסור לכתחי' ע"כ הרי אע"פ שהתבשיל התחיל להתבשל הגמר הוי כלכתחי' ה"נ דכוותה אע"פ שהתחיל לשחוט כיון דלא מיפסל בשהייתו הגמר הוי כלכתחי':

ב' דין ב' השוחט בשבת אע"פ שאלו היה במזיד וכו'. כן לשון הטור וכ' מרן בב"י דבמזיד הוי שחי' מומר וכ"נ מדברי הר"מ ע"ש ונ"ל דבפ"א הוי מומר וכ"כ הרשב"א בחי' ואע"ג דבאותה שחי' עצמה אין לפוסלו אלא מכאן ולהבא כבר ביאר הר"מ שם בפי' המש' דמששחט קצת סי' הוי מומר וכי גמר השחי' הוי שחי' מומר ע"ש ואע"ג דמחלל שבת דוקא בפהרסייא הוא דהוי מומר כדתניא בד"ה וכמש"ל בסי' ב' י"ל דל"מ למתני מזיד ובצנעא משום דאין אדם מע"ר וע"כ דאי' עדים וב' עדים והוא הוי ג' וס"ל דכ"הג הוי פהרסייא מיהו ק' במאי דפריך הגמ' ונוקמה במזיד וכר"מ מוכח דמיתוקמא שפיר מתני' במזיד וי"ל דהמקש' לא אסיק אדעתיה ברייתי' דמחלל שבת בפהרסייא שחי' פסולה כמו דלא ידע רב ענן שם בריש חולין ההיא ברייתא ועיין בפ' הדר דס"ט דאמרי' האי תנא חמירא ליה שבת כע"ז ע"ש וה' פלתי תי' במ"ש התוס' בד"ה ונסבין דמיירי בעבר ומלחה א"נ באומצה וכי פריך לוקמה במזיד ור"מ ע"כ לא מיירי בעבר ומלחה דאע"ג דמליחת בשר בשבת היא מלאכה דרבנן הא בפ' הניזקין ר"מ קניס אפי' בדרבנן ועכ"ל כתי' הב' דחזי לאומצא וא"כ ע"כ בעוף מיירי דלא חזי לאומצא בלא מליחה אלא בשר עוף דרכיך וא"כ פריך לוקמה במזיד ומשכחת דלא הוי מומר דהיה חצי קנה פגום והוסיף כ"ש דהשת' הוי באותה שחי' עצמה הוא דהוי מומר ולא מפסל אלא מכאן ולהבא עש"ב וק' שהרי דעת הר"מ בפ"ו מה' מ"א דין י"ב דדם האברים שלא פי' אסור ואסור באומצא מיהו בזה י"ל דהרי ס"ל להר"מ דע"י חלטה בחומץ מותר ושרי לעשו' בשבת כמ"ש המג"א סימן שכ"א סק"ו וס"ל לה' דע"י חלטה בחומץ לא חזי לאומצא אלא בשר עוף ול"ד למליחה ועיין להרשב"א בחי' בפ' מפנין דקכ"ח ע"א ע"ש מיהו ק' דבביצה די"ז ע"ב מתב' דאפי' לר"מ המעשר בשבת שרי אפי' במזיד היכא דל"ל פירי אחריני משום ענג שבת וההיא דהמעשר ר"מ היא ע"ש בפירש"י ועיין ביש"ש שם וא"כ מיתוקמא שפיר לר"מ בעבר ומלחה נקטי' דדעת הר"מ והרשב"א בחי' והטור ומרן בש"ע דבמזי' שחי' פסולה דאפי' בפ"א הוי מומר אבל התוס' כ' דמתני' בצינעא א"נ בפ"א לא הוי מומר ע"ש ונר' דס"ל דאפ' דמיירי בעדים מ"מ לא הוי פרהסיא אלא בעשרה ועיין בגיטין בפ' השולח ולתי' הב' דבפ"א לא הוי מומר ומ"ש דאפי' בע"ז לא הוי מומר בפ"א אין להק' מאי פריך בד"ה לרב ענן מברייתא דקרבן נימא דר"ע בפ"ג מיירי די"ל דא"כ לא הוה קרי ליה מומר ועוד דיליף מאחאב דכמה פעמים עע"ז ואע"ג דכתבו התוס' בס"ד ד' דר"ע מיירי באינו עובד תמיד מ"מ ע"כ דכמה פעמים עבד דהא יליף מאחאב ועיין להב"ח ודע דלדעת הר"מ מאי דקתני ברייתא מומר לנסך ולחלל שבת אפי' בפ"א קרי ליה שפיר

מומר וא"ש לפ"ז מ"ש מרן בב"י בסימן ב' לדעת הר"מ דא"נ אפי' בפ"א בודק סכין ונותן לו ורבא בגמ' קאמר מומר א"נ בודק וכו' ועיין להש"ך שם:

עוד הק' הפלתי ע"ד הר"מ דבמזיד הוי מומר בפ"א מדאמרי' מרי' בפ' מרובה דע"ג ע"א לרבנן דפטרי בטובח ע"י אחר בשבת משום דשחי' שא"ר ל"ש שחיטה דס"ל כר"י הסנדלר ע"ש וע"כ במזיד מיירי דבמזיד הוא דאסור אפי' לאחרים וא"כ בלא"ה הוי שחי' מומר ע"ש וכן י"ל מהא דפריך התם למ"ד מעשה שבת דרבנן מ"ט דרבנן ע"ש ונ"ל דל"ק דודאי מודה הר"מ דדוקא בפרהסי' כדקתני בבריית' מחלל שבת בפרהסי' אלא דס"ל דהכא ע"כ בעדים כמש"ל וא"כ התם בצינעא מיירי וגבי ממון מיירי התם וא"כ אפי' שחט לבדו ולא ידעי' אי שוגג או מזיד א"ל אייתי ראיה שהיה שוגג וטול ולכך פטרי רבנן כיון דס"ל שחי' ש"ר ל"ש שחי' ולר"מ חייב דאפי' במזיד הא ס"ל שמה שחי' ואע"ג דאם תפס ל"מ מיניה מ"מ שפיר קאמר חכמים פוטרין שהרי מעיקרא ס"ד לאוקומא משום קי"ל בדרבה מיניה ואע"ג דאם תפס ל"מ מיניה מיהו אכתי ק' משוחט לע"ז דפטרי רבנן שם משום שחי' שא"ר אמאי מחייב ר"מ הא הוי שחי' מומר דבע"ז אפי' בצינעא הוי מומר כמתבאר מדברי התוס' שהוכיחו דבפ"א לא הוי מומר מדר"ל ומב' אוחזין ולא מוקי לה בצינעא כמ"ש ה' בכור שור שם ועיין להכנ"הג סי' ב' ומ"ש עוד ה' פלתי מכותב גט בשבת עמש"ל סי' קס"א:

סימן יג

דין א' **בהמה** חיה ועוף טעונין שחי'. דעת כל הפו' דיש שחי' לעוף מ"הת זולת דעת מהר"ם הביאו הרא"ש. בפ"ב דיומא שמן הראוי לומר. לגוי לנחור עוף לחולה ולא לשחוט דאין שחי' לעוף מ"הת ע"ש וכ"ד ר"י הביאו בס' בשמים ראש סי' ק"ז ועיין לה' כנ"הג בהגב"י אות ב' ע"ש:

ב' דין ב' אם הפריס ע"ג קרקע וכו'. ואפי' בדיעבד אסור כ"נ ממ"ש הרא"ש אי דרס וכו' וכ"נ ממ"ש הטור לשו' פיסול ואע"פ שהתוס' ר"פ השוחט כ' לשון פיסול אלכתחי' התם בלא שחט הווירידין דיעבד נמי לא יצלה אלא אם צלה הוא דכ' דשרי וכ"נ מדברי הראשוני' שהביאו ראיה דטריפו' אינו פוסל מההוא רובא ואי אמרת דלכתחי' הוא דלא נימא דההוא רובא כדיעבד דמי דלא אפשר בע"א וכ"הג כ' הראשונים גבי שחי' הווירידין דלא תיקשה מעובדא דגמ' דנ"ט בההוא דהוה מסמס קועיה דמא ע"ש וכ"ד הפר"ח ודלא כהט"ז:

סימן יד

א' דין ג' **ואם** יצא חציו וכו'. כ' הפר"ח סק"ז :

אם הרוב בפנים וכי שדינן הוי רוב בחוץ בהא ודאי דשדי' בתר רובא דתמן בפנים ולא איבע"ל אלא בחציו ע"ש ועמ"ש בחידושי' בחולין ד"ע ע"ש:

סימן טו

א' דין ב' ולא חיישי' שמא נתרסקו וכו'. כ"כ כל הפו' אבל הרא"ש בפ"ק דביצה כ' דבעי' הפריס ע"ג קרקע דאל"ה חיישי' לריסוק איברים והוא תימא דהא קי"ל כר"ן בפ' א"ט דלא חיישי' לר"א והט"ז כ' דר"נ מיירי דילדה לפנינו אבל אי לא ילדה בפנינו חיישי' שמא נפלה מבית הרחם לארץ ע"ש ולא הוי ס"ס שמא לא נפלה ואת"ל נפלה שמא לא נתרסקו דס"ס דשם א' הם אבל מהרש"ל ביש"ש בפ' א"ט תי' דהרא"ש מיירי דלא ידעי' שכלו. חדשיו דאינו ברי ור"ן מיירי בכלו חדשיו ע"ש וק' לישתרי מס"ס ס' כלו ואת"ל לא כלו שמא לא נתרסקו ולא הוי שם א' דהס' הא' מוציאו מכלל נפל והס' הב' מוציאו מריסוק גם לפי מ"ש הנה"כ ע"ד הט"ז בסק"ד דאי לא כלו חדשיו בודאי לא יעברו לו ק' ימים א"כ כיון שעברו עליו ח' ימים בודאי כלו חדשיו מיהו דברי הנקה"כ תמוהים דבשבת דקל"ה כ' התוס' דרשב"ג מיירי אפילו בודאי לא כלו וקאמר ח"י בבהמה וכ"כ המש"ל בה' א"מ וכ"כ ה"ה בפ"א מה' יבום ד"ה ועיין מהרש"א בפ"ק דביצה בד"ו בד"ה וכי וכ"כ הפריש' בסי' י"ג דאפילו ודאי לא כלו חדשיו אי עברו עליו ח"י יצא מכלל נפל ועיין להתב"ש שם סקט"ו ולהשע"ה בה' יו"ט דל"ד ע"ד ע"ש ובדברי הרא"ש נ"ל דכיון דבלא ידעי' שכלו חדשיו בעי ח"י וכיון שעברו ח"י ולא עמד הוי ריעותא ולכך בעי' הפריס ע"ג קרקע ואפי' בידעי' שכלו אי עברו ח"י ולא עמד נר' דבעי' הפריס כיון דאי' ריעותא :

ב' דין ג' אין סומכין על העכ"ום וכו'. התוס' בבכורות ד"ך ובנדה דמ"ד כתב דמדאורייתא אזלי' בתר רוב וולדות דאינם נפל ומאי דאמרי' הא לא שהה ספיקא הוי הוא מדרבנן ע"ש והטעם דאין סומכין על העכ"ום כ' בס' בשמים ראש סי' כ"ט משום דאין עכ"ום נאמן אלא בעבידא לאגלויי וכ"כ הריב"ש סי' תל"ג ובדאורייתא אפילו בעבידא לאגלויי לא מהימן ודוקא בדבר שאין בידו לגלותו כגון שבויה וכיוצא אבל בטעימת קפילא דבידו לברר מהימן אפי' בדאורייתא כמ"ש הש"ך סי' צ"ח סק"ב ועיין להרב המגיה שם בס' ב"ר ועיין לה' פלתי ומדברי הר"מ בפ"ד מה' מ"א ד"ד נר' דכל שלא שהה ס' דאורית' הוא אלא שאין לוקין עליו ועיין לה' הלכו' יו"ט דקי"א ע"א שנעלם ממנו דד"ז במחלוקת הוא שנוי ועיין לה' נ"ב במ"ב חיו"ד סי' ו' שכ' דמשום דהוי דרבנן הוא שכתב הט"ז להתיר מכח ס"ס דאל"ה אסור משום דאיתחזק איסורא ועמש"ל סי' ק"י ד"ט וכמ"ש הט"ז דהוי

דשיל"מ עיין להב"ד שם שכתב דלא הוי דבר שיש. לו מתירין ממש שאפשר שימות ועיין לה' כ"ד שם ולה' פרי תבואה בתשו' ד"מ והנמשך ע"ש:

כתב ה' לבושי שרד דפ"ח ע"ב עגל בתוך ח"י אם אינו רוצה להפסיד החלב היונק ישחטנו וימכרנו לגוי אבל אסור לנוחרו דשמא בר קיימא הוא ואסור לעשות סחורה בנבלות ולא הוי כנזדמנו ע"ש. ומור"ם בהגהה סי' כ"ז כ' בס' טרפה ימיתנו וימכרנו לנכרי ע"ש הרי דס"ל דהוי כנזדמנו ואפ' דהכא. שאני דיכול להשהותו ח"י דזמן מועט הוא ולא חיישי' לתקלה כמ"ש הש"ך שם סקמ"ז ע"ש ובלא"ה. הדין דין אמת כיון דרובא בני קיימא הם לדעת התוס' ובמ"ש ה' שם ועמ"ש בסי' קי"ז:

סימן יח

א' דין ד' ואמר ברי לי וכו' שחי' פסולה הטעם משום דמילתא דלא רמיא עליה לא יהיב דעתו כ' הפ"ת נר' דאם יש עדים ואמרו ברי להו כשרה ודוקא איהו הוא דלא רמי אנפשיה והפ"מ נסתפק בע"א אי. מהני ע"ש ונ"ל להוכיח דלא מהני מדאמרי' בפ"ק דחולין די"ב אר"נ ראה א' ששחט אם ראהו מתחי' וע"ס מותר ופריך הגמ' אי ידע דגמיר וכו' ע"ש הסוגיא וא"א לוקמה דבשעה ששחט לא היה יודע בו אי גמיר ואחר השחי' נודע לו דלא גמיר וקמ"ל אע"פ שבשעה ששחט י"ל דלא יהיב דעתיה דסמיך על רוב מצויין א"ש מומחי' הן אפ"ה אם ראהו מתחילה ועד סוף ולא אמרינן בע"א לא יהיב דעתו דהא ר"ן ראהו קאמר משמע אפי' אחד אלא ע"כ דס"ל להגמ' דלא מהני אפי' ע"א כיון שבשעה ששחט היה בדעתו שזה מן רו"מ א"ש וגם בב' עדים נ"ל דל"מ מדאמרי' בד"ג ע"ב באוקמתא דרבינא דליתיה קמן דלבדקיה דמשמע הא בדקניה אח"כ ואשתכח דלא גמיר לא מהני אחרים רואין אותו ואע"ג דרבינא לית ליה רו"מ א"ש מומחין הן כדאיתא התם מ"מ ס"ל להגמ' כיון דלא ידעי הרואין שהשוחט לא גמיר לא יהבי דעתייהו. מיהו התוס' שם הקשו מההיא דר"נ דפריך הגמ' אי ידע דלא גמיר פשי' ע"ש ואי איתא לא מק' מדי דש"ה דידע דלא גמיר אלא ע"כ דס"ל להתוס' כיון דלית ליה לרבינא רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן הוי כידע דלא גמיר דיהיב דעתיה מספק ומקשה שפיר ועיין להרב פלתי סימן א' סק"י:

ב' דין ה' סכין שיש בה וכו' אפילו הם. מסוכסכות כ"כ רש"י וכל הראשונים דברייתא דסכין שיש בה פגימות הרבה במסוכסכת מיירי דאי באוגרת אפי' בא' אבל הרב העיטור הביאו הטור מפ"ל באוגרת וכתב מרן בב"י דלפי"ז הברייתא לא זו אף זו קתני ונ"ל שזה דעת הר"מ בפ' ד' מה"ש שהשמיט ד"ז דפגימות הרבה דמפ"ל באוגרת וכיון דפ' אפי' בא' די אבל במסוכסכת משמע מהך ברייתא דאפילו בפגימות הרבה כשרה ואידחיה

מימרא דר"י דאמר לא הכשירו בה' אלא לטומאת נבילה מכח הך ברייתא וא"צ למ"ש הלח"מ שם:

ג' דין י"ב אם נאבד שחי' כשרה הרא"ה בב"ה דף ה' והר"ן והרמב"ן הביאו הרשב"א בחידושיו שם כתבו דלר"ה נאבדה פסולה ולמאי דקי"ל כר"ח כשרה אבל הרז"ה בס' המאור בפ"ק גבי ישראל מומר דאמרינן בודק סכין ונותן לו כתב יש אומרים דקיימא לן נאבדה פסולה והרב כנסת הגדולה באות ח"י כתב שכ"ד הראב"ד ב"ד ועיין מ"ש בהגהת ב"י אות מ' ועיין להרב נודע ביהודה חיו"ד סימן ו' ע"ש:

ד' דין י"ד אבל טבח וכו'. כ"כ הרשב"א בת"ה והביאו הב"י וכ"נ דעת רש"י בפ"ק ד"ח ע"ב בר"ה אחד וכו' שכ' פעמים שיבא לידי איסור שישחוט בלא בדיקה מש' דהשתא דתיקנו ג' כלים לא יבוא לידי אי' אם שחט בלא בדיקה דמוקמי' ליה אחזקתיה ולא חיישי' שמא נפגם מעצמו ומ"מ כ' האחרונים דוקא יום או יומים הוא דל"ח שמא נפגם מעצמו אבל מדברי הר"ן שם שהק' ע"ד רש"י הא כל שעה שישחוט צריך בדיקה ואם לא בדק שחי' פסולה דעשוי ליפגם מעצמו ע"ש מש' דאפי' לזמן מועט חיישינ' שמא נפגם מעצמו ועיין להב"ח והפר"ת:

ה' היו לו ב' סכינים א' בדוק וא' אינו ברוק ושחט עוף ואינו יודע באיזה מהם שחט. לדברי הר"י דא"ש לעוף מ"הת בדרבנן אמרי' שאני אומר אבל דעת כל הפו' ריש שלמ"ה ואין להקל כנגדם ה' בשמים ראש סי' ק"ז ע"ש ולפמ"ש מדברי הר"ש בפ"ז דתרומות מש"ה דחד שאני אומר אמרי' אף בדאורייתא ודוקא בתרי שאני אומר הוא דיש לחלק בין דאורייתא לדרבנן ע"ש לכאורה יש להתיר כאן כיון דחד שאני אומ' הוא מיהו ודאי דלא ס"ל להר"ש דחד שאני אומר אמרי' אפי' דאוריי' אלא משום דאיכא חזקת היתר דאל"ה הא ס' דאוריי' לחומרא והכא אדרבה אי' חזקת איסור וכמ"ש הב"ה דלמ"ד א"ש למ"ה שוחט בסכין פגומה לא הוי אלא דרבנן צ"ע דדוקא שהייה ודרסה הוא דלא פסלי אבל סכין פגומה הוא משום דחונקין כדתנן בפ"ק מפני שהם חונקין ובחנקו הוי נבילה ולכ"ע אסורה מ"הת וכדמוכח בגמ' דכ"ז דפריך למ"ד א"ש למ"ה מהנוחר ולא פריך מריש' השוחט ונתנבלה בידו ומהמעקר וכמ"ש הרשב"א במ"ה דכ"ו ע"ב ע"ש ועיין בהתוס' דף ט' ע"א וכ"מ ממ"ש התוס' דכ"ז ע"ב בד"ה בשפיכה שכתבו דלמ"ד אשלמ"ה אפי' לר"מ ע"ש ובגמ' דפ"ו ע"א אי' דר"מ פוטר מכיסוי שחי' חש"ו הואיל ורוב מעשיהם מקולקלין והשתא אי ר"מ ס"ל אשלמ"ה מה קלקול יש כיון שרואין עכשיו שהיא שחוטה אלא משום סכין פגומה דחיישי' בחש"ו כמ"ש התוס' בד"ב ע"ב ע"ש:

ו' דין ט"ו אבל מס' אין תולין. כתב הש"ך :

דהכא דוקא שלא נאבדה ולא יצא הדבר בהיתר אבל בדין י"ג דנאבדה תלי' מס' ע"ש ולפ"ז גם אם נסתפק אם שבר בה עצמות או לא כיון שלא נאבדה לא תלי'. וה' פלתי הוכיח דאין לחלק מגמ' בדמ"ט ע"א דמסיק בניקבה הריאה במקום דמשמשא ידא דטבחא תלי' כמו בא זאב ונטל בני מעים ע"ש וא"א נימא שאני בזאב שנאבדה ויצא הדבר בהיתר אבל בניקב במקום דמשמשא ידא דטבחא דלא נאבדה לא תלינן אלא ע"כ דאין לחלק בכך ע"ש. ונ"ל דל"מ דכיון שמה שבודקין הריאה כשהיא לפנינו הוא משום סירכות אבל שאר טרפיות דנקב וכיוצא א"א לבדוק אפי' לכתחי' כמ"ש הפר"ט סי' ט"ל סק"ג וא"כ כשבדק נתכוון לבדוק הסרכות ולא על הנקב וכשבדק הסרכות כבר יצא בהיתר ודמי לנאבדה דיצא בהיתר ובהכי ניחא מ"ש לסו' שהביא בהגה בסי' ט"ל דס"ל נאבדה הריאה טרפה אמאי תלי' במקום דמשמשא משא ידא דטבחא ובנטל זאב הא חשיב כלא נבדקה הריאה דטרפה ועפי"ה י"ל דהתם מיירי באירע הטרפיות אחר שנבדקה הריאה מהסירכות והב"הי בס"סי כ"ה כתב לדעת המחמירים בנאבדה מחמירים גם בנטל זאב והפר"ח כ' בק"א שהוא פשוט ועיין לה' פלתי שם ועוד דדוקא גבי בדיקת הסכין הוא דכ' הש"ך לחלק בין נאבדה ללא נאבדה דלא יצאת הבהמה מחזקת איסור אלא ע"י שחי' וכשלא נבדק הסכין עדיין בחזקת איסור ולכך כשלא נאבדה אסורה אבל בס' דטרפיות כיון שהשחי' כהלכתה כבר יצאת מחזקת איסור ולכך אפי' לא נבדקה הריאה הוי יצא הדבר בהיתר והש"ך חילק עוד דנפלה על חודה אינו ודאי פוגם ואיכא ספיקי טובא וה' פלתי הסכים לזה ע"ש ולפ"ז בספק אי שיבר עצמות או לא מותר דעצם ודאי פוגם:

ז' **דין ח"י בהגהה שאין** אדם שוחט ובודק לעצמו הר"ש בפ"ב דנגעים כ' דצ"מ חזי לנפשיה דוקא בדלא איתחזק איסורא אבל איתחז' איסורא לא חזי כמו ע"ז והט"ז העלה עפי"ד דוקא שחי' אבל שאר הוראת איסור לא חזי לנפשיה ע"ש אבל התוס' ס"פ עד כמה לא חילקו בזה ע"ש ונ"ל קצת ראיה מגמ' דביצה דכ"ו דמוקי להההיא ושוין שאם נולד ומומו עמו שזה מן המוכן ביתיב דייני אפומא דבירא ולא מוקי בבעליו עמו והוא מומחה דכיון דנולד ומומו עמו וראהו מיד לא איתחזק איסורא והההיא דאינו רואה בכורות עצמו בנולד המום אחר שנולד אלא ע"כ אפי' אי לא איתחזק איסורא אין רואהו בעליו והבה"י סי' שי"ב כתב דטעמא דאינו רואה בכורות עצמו משום שהוא לא הקדישו ונחשד עליו ע"ש וליתא דא"כ בגמ' שם דקאמר טעמא דרואה הקדשותיו משום דאי בעי מתשיל ת"ל משום שהוא הקדישו ולא נחשד עליו ומ"ש רש"י שם דבכור לא הקדישו ע"ש היינו ר"ל דאינו יכול לאתשולי עליו כיון שהוא לא הקדישו ועיין לה' בכור שור שם בפ' עד כמה:

סימן יט

א' דין א' בהגה וכשימצא כשר מברך וכו' בדבר שיכול לברך קודם השחיטה לא יברך אח"כ כדעת הר"מ בפי"א מה"ב אבל הג"א בפ"ק דברכות ובפ"ק דחולין כ' דגבי מצות יכול לברך אח"כ והפר"ח דחה ראיות הש"ך והסכים לדברי הג"א ובנה"כ כ' דמדברי הכולבו שהביא בהגה בא"ח סי' תל"ב נראה כס' הר"מ וכבר המג"א והט"ז שם כ' דיברך בשעת שריפה בשעה ה' וטפי עדיף משיברך אח"כ והפר"ח שם כ' דלא יברך בשעה ה' והסכים לס' הר"מ דלא כמ"ש כאן ועיין לה' שאגת אריה סי' כ"ו ע"ש:

ב' דין ד' צריך ליזהר מלדבר וכו' אפילו דיבור א' ולא אמרי' בזה תכ"ד כדיבור דמי וכ"מ מדברי הרא"ש בברכות ד"מ ע"א ומדברי התוס' בחולין דפ"ז ע"א בד"ה ומכסי ועיין לה' בית ישראל הנ"מ די"ב ע"א ע"ש:

סימן כ

א' דין א' ושייר מהם כ"ש למעלה כשירה. כ"כ רש"י והתוס' דשייר בחוטי כשרה היינו ששחט בתוך החוטין וכצ"ל למ"ש הר"מ בפי' המש' דהחוטין נכנסין בתוך הטבעת ובגמ' איפסיקא הילכתא כרחב"א דלמע' מן הטבעת כשירה ועכ"ל דשחט בתוך החיטין כשירה וכ"כ הר"מ בפ"ג מה' שחיטה אבל דעת ראבי"ה הביאו הג"א דאם נגע משהו בחיטי פסולה דס"ל דשייר בחיטי היינו ששייר כל החיטי כמ"ש מרן בב"י וע"כ דגריס בדמר בר"א כגירס' התוס' ועיין להב"ח וכ"כ ריי"ו משם הגאונים והר"ן והרמב"ן בחי' וכן הסכמת האחרונים דשחט בתוך החיטי פסולה אם ליכא הפ"מ ולפ"ז צ"ל דהחיטי הם למעלה מן הטבעת ולא כמ"ש הר"מ בפי' המשנה שהרי איפסיקא הלכתא כרחב"א דלמעלה מן הטבעת כשרה ובמאי דפריך הגמ' אר"נ דמכשיר משפוי כובע ולמטה מני לא רבנן ולא ריי"ב י"לד אמאי לא קאמר רחב"א הוא דמכשיר למעלה מן הטבעת והיינו משפוי כובע ולמטה וי"ל דלמ"ד שם בגמ' דפליגי רבנן וריי"ב בשחט ב"ש והגרים שליש אבל שחט שליש והגרים ב"ש לכ"ע פסולה וי"ל דרחב"א מוסיף אפי' שחט שליש והגרים ב"ש ולעולם למעלה מן הטבעת לא מכשיר ולא אתי ר"נ כרחב"א ומ"ד דרחב"א מכשיר משפוי כובע ס"ל כמ"ד דפליגי ריב"י ורבנן בהגרים שליש ושחט ב"ש וע"כ דרחב"א מוסיף למעלה מן הטבעת ועפ"ז מקום אתנו ליישב מה שהק' התוס' ורש"י וכל הראשונים אהא דאמר ר"ה התם הגרים שליש ושחט שליש כשירה ור"ה גופיה אמר דפלוגתייהו דריב"י ורבנן בשחט ב"ש והגרים שליש אבל בהגרים שליש ושחט ב"ש אע"ג דרובא בשחי' פסולה לכ"ע ע"ש ועפי"ה י"ל דר"ה לעיל קאי אפלוגתא דריב"י ורבנן

בשחט אבל לרחב"א דאפסיקא הלכתא כוותיה ס"ל לר"ה דמוסיף אפי' הגרים שליש ושחט שליש:

ב' דין ג' והוא שהחזיר הסי' וידע שחתכם. כתב הב"י דנראה מדברי התוס' דבלא החזיר פסול ומדברי הרא"ש דבעי' דידע שחתכם ועפ"ז פ' בש"ע דבעינן החזיר וידע ונראה דמן העורף ומן הצדדין שוין דבעי' החזיר וידע ותני תנא צד הכשרות בצדדין לאשמועי' דאפי' מן הצדדין לכתחי' לא ותנא פיסול בעורף משום דבעורף מסתמא לא ידע וא"צ לבאר והא דפריך הגמ' למ"ד מחזיר דוקא אמאי פסול שוחט מן העורף במחזיר ולא משני דבעורף במליקה א"צ לידע שחתכם ובשוחט צריך לידע משום דלמ"ד מחזיר דוקא גם במליקה בעי' שידע שחתכם ועיין להפלתי והש"ך תמה דבגמרא מוקי למתני' בלא החזיר וא"כ שמעי' ממתני' דידע לחוד מהני ע"ש. ועוד ק"ל מדאמרי' התם יקבלו הרובין את תשובתן כשר בשחי' פסול במליקה לאו למעוטי מחזיר ומאי קו' כיון דקיימי' אמ"ד אף מחזיר ע"כ דבמליקה א"צ לידע דהא אפי' לא החזיר כשר וא"כ נוקמה כשר במליקה פסול בשחי' בלא ידע שחתכם לסי' וכלא במחזיר אע"כ נר' דהגמ' פריך מחלוקת כשר בשחי' פסול במליקה ולא ניח"ל לומ' אגב כדפרשי' וכיון דלא ניח"ל באגב א"כ חלוקת כשר במליקה פסול בשחי' ע"כ מוקי לה בלא ידע שחתכם וא"כ ע"כ רישא דשוחט מן העורף בדלא מיהדר דדינא דמחזיר מכללא דסיפא הוא דשמעי' ליה ומעתה מאי דמוקי הגמ' בתחי' דשוחט מן העורף בדלא מהדד לאו לדינא אלא כי היכי דמיתוקם כללא דסיפא ומתני' זא"ז קתני בתחי' אשמועי' בדלא מהדר והדר אשמועי' אפי' מהדר פסול אי לא ידע שחתכם והגמ' פריך מחלוקת כשר בשחי' פסול במליקה ומוקי לה בשן וצפורן או בתלוש ובמוליך ומביא וניחא לפ"ז דלא מוקי הגמ' כללא דסיפא כרמי בר יחזקאל וכרבא דאמר לא אמרו אין עיקור סימנין בעוף אלא במליקה וא"כ כשר במליקה פסול בשחי' הוא בעיקור וכללא דריש' אגב סיפא ולפי"ה ניחא ולשי' רש"י ק' והגמ' דמעיקרא דמוקי לה בלא מהדר לרווח' דמילתא דלא נצטרך לאוקומי אכללא לדין עיקור כרמי וכרבא ואה"ן לרמי כללא דסיפא לעיקור ורישא במהדר כיון דלא ידע פסול באופן דפ' מרן בש"ע דבעי מהדר וידע אין עליהם סתירה מהגמ' ועפי"ה ניח"ל מה שהק' התוס' לקמן דכ"ח לר"י דס"ל יש שחי' לעוף מ"ה וס"ל חנוך היכי אכלי הכהני' מליקה ול"ל מחזיר ומוליך ומביא דמ"ד מחזיר ל"ל מוליך ומביא כדמוכח מהגמ' ע"ש ועפ"ה ניחא דהגמ' בנזיר ס"ל כלל דסיפא עיקור כרמי וכרבא או דמהדר ולא ידע כפ' מרן ורישא אגב סיפא וא"כ י"ל דמליקה אינה נבילה במהדר וידע ומוליך ומביא אלא דל"ה נבילה משום

מחובר וכקו' התוס' והגמ' דנזיר דפריך היכי אכלי כהנים נבילה הומ"ל במחזיר ומוליך ומביא וס"ל כר"ח דמחובר כשר אלא דבלא"ה משני שפיר:

סימן כא

א' דין א' שיחתכו ב' הסי' וכו' בין בעוף וכו' כ"ד הר"מ והר"ן והרא"ש דפ' להחמיר בשניהם דס"ל דב' התי' דבגמ' ל"פ וכ"כ הרמב"ן בחי' בר"פ השוחט וכ"ן מדברי התוס' דכ"ט ע"ב בד"ה למה שכתבו אע"ג דבחולין בעי' ב' הסי' לכתחי' מ"מ כיון שיש דוחק וכו' וא"א דלאבע"א בתרא סי' א' בעוף לכתחי' נימא דהגמ' פריך לאבע"א בתרא והרי"ף פ' כל"ב כיון שהוא מדרבנן כמ"ש הרא"ש והמרדכי כ' שכ"ד רש"י ממ"ש בדכ"א גבי מולק ואינו מבדיל בסי' א' דכל הסי' בעי' לכתחי' אבל בסימן ב' ליכא מצוה אפי' לכתחי' ע"ש ותמהני דמדברי רש"י בד"ך סע"ב בד"ה כל מבואר להדיא דלכתחילה בעי' כולהו בעוף ולהכי מצות הבדלה נוהגת בהם וע"כ דמ"ש בדכ"א דסי' ב' ליכא מצוה הוא מדאורי' דקאי אהא דבעי לעי' דאינו מבדיל היינו אסור להבדיל ואי מדאורי' ברוב סגי ודאי אסור להבדיל ולהכי קאמר דמדאורי' מצוה בכל הסי' אבל סי' ב' דמדאורי' ליכא מצוה אסור להבדיל והתוס' שהקשו אפרש"י שם מפ' השוחט ס"ל דמדאורייתא בעי' כל הסי' דלא כהרא"ש וכמו שצדד הרמב"ן בחי' וכן דקדק התב"ש מדברי מרן הכ"מ ועיין להט"ז מ"ש על קו' הדרישׁ ע"ש אבל רש"י בד"ך קאי אהא דבעולת העוף מצוה להבדיל קאמר שפיר כיון דמדרבנן בעי' כל הסי' החמירו רבנן לעשות הבדלה גם בסי' ב' מיהו ק' ממאי דפריך בד"ך והא מיעוט סי' וכו' דנראה דאף מדרבנן א"צ כל הסי' ורש"י בדכ"א כ' דבעי' כל הסי' אפי' מדאורייתא ונ"ל בדעת רש"י דס"ל דגם לשינויא דבעי לכתחי' כל הסי' ולא סגי ברובא דוקא בבהמה בב' הסי' או בעוף בסי' א' אבל להחמיר ב' חומרי בעוף ב' סי' וכלן לא החמירו והשתא א"ש דבדכ"א דקאמר דבעי' כל הסי' היינו סי' א' אבל בד"ך קאי על ב' הסי' להכי לא בעי אלא רובו באופן דדעת רש"י דבעי' ב' הסי' אפי' בעוף כדעת הר"מ ודעמיה אלא דמיקל רש"י בסי' ב' דלא בעי אלא רובו והתב"ש כ' בדעת הר"מ לפ"ד הכ"מ דבסי' ב' סגי ברובו אבל דעת שאר הראשונים דבעי' כל ב' הסי' אפי' בעוף כפ' מרן בש"ע ועיין לה' תורת יקותיאל והתוס' בר"פ השוחט הביאו תוס' דקתני עד שישחוט הושט והווורידין ופי' דלכתחי' הוא דבווורידין בדיעבד כשר עי"ש וק' דא"כ דלכתחי' הוא א"כ אמאי ושט לחוד דהא לכתחי' בעי' כל הכ' סי' לשינויא קמא דגמ' וי"ל דבדיעבד מיירי אלא שעדיין לא צלה אותו ואוסר לצלותו דכ"ז לכתחי' מקרי לענין ווורידין כמ"ש התוס' שם ועיין להר"ן בהלכות ובהכי ניחא מ"ש מהרש"א במ"ב בתוס' בד"ה שנים דהא רבנן לית להו שחי' ווורידין אפי' לכתחי' ע"ש די"ל דגם רבנן דלכתחי'

ישחוט הווירידין אלא דס"ל אי שחט יצלה לכתחי' ובהא הוא דפליגי אר"י ומה שהוכיחו התוס' דלכתחי' הוא דקאמר ר"י מדאמ' בגמ' אי ס"ד דרישא בקדשים אמאי פליגי רבנן ולא משני רבנן בע' לכתחי' שחי' הווירידין ע"ש דמש' דאי ר"י לכתחי' קאמר ניחא ולא משני דר"י מחמיר לצלות אם שחט ורבנן שרו לצלותו ומודו דלכתחי' בעי' שחי' הווירידין היינו משום דאי מיירי רישא בקדשי' א"כ ר"י לא אמרה למלתיה אלא בקדשים וא"כ ע"כ הטעם משום לדם הוא צריך וא"כ אם כבר שחט ודאי דשרי לצלותו וכ"מ מדברי הרשב"א בחי' דכ"ט דאהא דקאמר בגמ' הי בחולין הי בקדשי' הק' דמאי נ"מ וכ' דנ"מ דאי רישא איירי בקדשי' א"כ ר"י לא אמרה אלא בקדשי' משום לדם הוא צריך ע"ש ולפ"ז הו"מ הגמ' לאוכוחי דרישא בחולין מברייתא דמייתי הגמ' דכ"ח ע"ב דר"י לא אמרה אלא בעוף ואי ר"י בקדשי' הוא דאמרה משום דלדם הוא צריך מ"ל עוף מ"ל בהמה אלא דניח"ל לאוכוחי ממתני' גופה ולפ"ז אי מיירי בקדשי' ליכא ב' גווני לכתחי' אמנם למסקנא דרישׁ' בחולין י"ל שפיר דפליגי באם יצלה לכתחי' ולעולם דמודו רבנן דלכתחי' ישחוט הווירידין והרשב"א בחידו' כ' דאפי' בדיעבד פוסל ר"י אם לא שחט הווירידין ע"ש וצ"ל לדעתו דמאי דפריך הגמ' אי רישׁ' בקדשים אמאי פליגי רבנן דהיינו משום דאי בקדשים הוא דאמר' ר"י ע"כ ר"י לכתחי' הוא דקאמר דהא אם לא קבל כל הדם כשר ואע"ג דבגמ' דכ"ט קאמר הו"א בקדשי' עד דעביד כוליה היינו לצריכותא בעלמא אבל התוס' ס"ל די"ל דקנסי' ליה וא"ל לא יזרוק וממילא נפסל הזבח וכ"הג כ' התוס' בפ' הניזקין דנ"ה ע"ש ועיין בחידושים דכ"ד ע"ב וע"כ מ"ש דר"י אוסר לצלותו ניחא דר"י קאי ע"ד ת"ק דבדיעבד אם שחט מיירי ואצ"ל דאדיוקא קאי והרא"ש כ' דר"י אדיוקא קאי ואלכתחי' קאי ע"ש ונר' מדבריו דאפי' אי ר"י פוסל בדיעבד אם צלאו מ"מ אדיוקא קאי ונר' שהכריחו לזה משום דאי ר"י קאי אדיעבד הול"ל אם שחט הווירידין ולא הול"ל עד שישחוט ועפ"ז ניח"ל מ"ש הרשב"א בתה"א דס"ח ע"א על ס' רבינו משולם והראב"ד דס"ל דאפי' רבנן מודו דבעי' כל הסי' בעוף משום דם ואם לא חתך כל ב' הסי' אסור עד שינתחנו דמפ' מ"ש בפ' השוחט דלשון דיעבד קאי לא' בעוף היינו משום דם ולא משום מצות שחי' ותקשה דר"י קאי אדיעבד א"כ ת"ק בלא חתיכה מיירי דאי בחתיכה אמאי בעי ר"י ווירידין ע"ש ועפי"ה ניחא דר"י אדיוקא קאי דהיינו לכתחי' ות"ק לא בעי לכתחי' אלא ב' הסי' ועליה קאי ר"י והא דקאמר ר"י בברייתא דמייתי הגמ' די"א עד שישחוט הושט והווירידין י"ל דלא נקט ב' הסי' משום דקאי על פיסול דפוסל אפי' אם צלאו וכדתני' בתוספתא לשון פיסול ושחי' ב' הסי' אינו מעכב אם כבר צלאו והר"ן ר"פ השוחט הביא ס' ר"מ והראב"ד הלזו וכ' שאין ראייתם מכרעת ומרן בב"י ס"סי כ"ב

הביאו וכ' ולא ראיתי להפו' שהזכירו ס' הלזו ונ"ל קצת ראיה דהתוס' ס"ל כן ממ"ש בר"פ השוחט בד"ה שנים דל"ק משום ווירידין דר"י גופיה לא אמר אלא בבהמה ע"ש והשתא קש' בשינוייא קמא דמשני אבע"א בעוף דנר' דבעוף בעי ב' הסימנים דאמאי לא משני משום עוף ולכתחי' בעי ווירידין אלא ע"כ דס"ל כיון דבעי' ווירידין משום דם גם ב' הסי' משום דם. מיהו ק' לפ"ז מאי מק' התוס' בדכ"א ע"ב בד"ה ואינו אפירש"י נימא דלכתחי' בעי משום דם ולא משום שחי' וא"כ בחטאת העוף דאסור להבדיל לא ישחוט ב' הסי' ומנתחה אח"כ לאיברים מיהו רש"י גופיה בר"פ השוחט כ' דבעי ב' הסי' דילמא לא אתי למעבד רובא וכ"כ הרמב"ן בחי' דלאו משום דם אלא משום מצות שחי' וכ"נ מדברי הר"מ וכל הראשונים דבעו ב' הסי' בעוף משום מצות שחי' ולא משום דם כס' ר"מ והראב"ד ועיין לה' כנ"הג הגהב"י ס"סי כ"ב:

ב' רוב א' וכו'. כתב הש"ך בשם מהרי"ו קנה או קרום שבפנים הגרגרת המחובר לטבעות ובעי' רוב הקרום ההיא ולא סגי ברוב הטבעת ע"ש ומ"ש דאי איכא רוב החלל אפי' ליכא רוב אם נצרף הטבעת כשרה דרוב הקנה אמרו וטבעת לאו קנה הוא אבל רי"ו נט"ו ח"ג כ' דבעי' רוב חללו ורוב היקפו דהיינו רוב עם צירוף הטבעת והבשר שלמטה מהטבעת המחברם ע"ש מיהו רי"ו אזיל לשי' דלעיל מזה גבי פסוקת הגרגרת כ' דבעי' דנפסק כללות כל הגרגרת עם צירוף הטבעות והבשר והיינו למ"ד רוב חללה ומ"ד רוב עוביה היינו רוב הטבעת בלא צירוף הבשר המחברם ע"ש אבל רש"י והרשב"א והר"ן כ' גבי פסוקת הגרגרת דרוב עוביה היינו עם צירוף הטבעת והבשר ומ"ד רוב חללה דקי"ל כוותיה היינו רוב החלל בלא צירוף התנוך והב"ח ר"סי ל"ד כ' דכדבריהם עיקר וא"כ גבי שחי' נמי אם נתהפך הסי' ושחט רוב החלל בלא צירוף הטבעת כשרה מכ"ש דלא בעי' שיהא צד של עובי הטבעת שחוט אלא כיון שנשחט רוב החלל כשרה והר' תב"ש סק"ג כתב דאם נתהפך הסימן ושחט רוב החלל ורוב העובי ואף דלענין פסוקת הגרגרת ברוב החלל לבד טרפה היינו לחומרא והוכיח כן מדברי רי"ו ע"ש וכבר כתבתי דרי"ו לשי' אזיל וגם בפסוקת הגרגרת ס"ל כן ומה שהוכיח מדנקט הרשב"א רוב חלל והקף ע"ש אין מזה ראיה דבעי' שיהא שחוט אלא דבעי רוב החלל בצירוף גוף הטבעת ואף גם זאת אינו מוכרח כ"כ ומ"מ אפילו לדברי התב"ש אינו אלא חומרא מס' בין לענין שחי' בין לענין טרפה והפר"ח בר"סי ל"ד כתב בפשי' דטרפה ודאי וה' שפתי דעת שם כ' דמ"ש התב"ש חומרא לאו מס' קאמר אלא דכך אגמריה רחמנא למשה דגבי טרפה ברוב חללה סגי ע"ש ואין זה במשמע' דבריו גם הרשב"א בתה"א דל"ח פי' דמאי דאמרי' בגמ' דמ"ד למדתנו רבינו רוב חללה היינו גבי שחי' ע"ש הרי דילפי' לה משחי' ולא מיגמר

גמר לה ממשה גם מגמ' דל"ב ע"ב דמשני כאן ששחט במקום חתך וכו' נר' דאי הוי פסוקת הגרגרת תו לא מהני ביה שחי' הרי דרוב זה דנזכר בשחי' ופסוקה דין א' להם וה' פרי הארץ חיו"ד סי' ז' כתב משם ה' בני חיי שמצא בתשו' אשכנזית שפי' הגרגרת הוא הקרום הדק שבתוך חלל הקנה ונ"מ דאם שחט רוב ב' והגרגרת שהוא אותו קרום דק קיים שחי' פסולה דהא עדיין כל הנשמ' קיימת וכ' עליו שאין מקום להטריף בזה דמה בכך שעדיין לא נשחטה הגרגרת הלא לא מטריפין בגרגרת אלא בשנפסק רוב חללה וכיון שכן הכא שעדיין לא נשחטה רובה דייני' ליה כאלו לא נפסקה רובה וישחוט עד שישלים השחי' ע"ש ולפי מ"ש י"ל דלענין פסוקת הגרגרת ברוב הקנה לחוד אבל לענין שחי' בעי' גם שחי' הגרגרת וא"ש תשו' האשכנזי' הלזו והוא תנא המסייע לה' תב"ש ומ"מ בפי' גרגרת וקנה נחלקו דלתשו' האשכנזית הטבעת היא הקנה והקרום שלפנים ממנה הוא הגרגרת אבל רש"י בדי"ח ומהרי"ו שהביא הש"ך להפך דקרום הוא הקנה והטבעת היא הגרגרת וכל האחרונים העתיקו דברי מהרי"ו ומ"מ נר' דיש להחמיר גבי שחי' לשחוט גם הגרגרת שהוא הטבעת וכמ"ש התב"ש כיון דלפי' התשו' האשכנזית היא הקנה עצמו:

ג' אם שחט רוב א' מהם בעוף וכו'. מש' בין רוב הקנה בין רוב הושט וכן מסיק בגמ' אבל הכולבו כ' לכתחי' בעי' הב' הסי' אפי' בעוף ואם שחט רוב א' בדיעבד כשר ויש שפ' דדוקא ושט ולא קנה ע"ש והיינו דפ' כרב אדא ב"א נר' מדבריו דהפו' ההם פוסלין אפי' בדיעבד בשחי' הקנה לבדו דלא כהב"ח והפלתי הוכיח דלכתחי' הוא מגמ' ספ"ב ד"מ דפריך למ"ד עשה בה מעשה אסרה מברייתא דהשוחט חטאת וכו' ומשני בחצי קנה פגום ור"א ב"א ס"ל בע"א דנ"ד עשה בה מעשה אסרה ותק"ל ברייתי' דהשוחט חטאת ולא מצי לשנויי בחצי קנה פגום דהא איהו ס"ל ושט ולא קנה ע"ש ונ"ל דל"מ שהרי בגמ' פריך ארב אדא מחטאת העוף ומשני ש"ה דאיכא שדרה ומפרקת ושם בגמ' לעיל פריך למ"ד א"ש לעוף מ"ה ממתני' דמלק בסכין וקאמר נהי דבי תבר שדרה ומפרקת הוי טריפה וכו' וכתב מהר"ם לובלין לחד תי' דלרווחא דמילתא הוא דהאמת דלמ"ד אשלמ"ה לא הוי טרפה דכולה חדא שחי' היא ע"ש ולפ"ד מתני' דלעיל ד"ט דקתני השוחט מן העורף שחי' טריפה אפי' אי מוקמת לה בדלא מהדר כמ"ש בגמ' שם מ"מ לא אתיא אלא כמ"ד יש שחי' לעוף מ"ה דלמ"ד אשלמ"ה כשרה והגמ' הומ"ל מינה למ"ד אשלמ"ה דבעוף מיירי דומיא דמולק אלא דבלא"ה פריך ממתני' דמלק בסכין וא"כ למ"ד אשלמ"ה אפי' שחט מן העורף ותבר שדרה ומפרקת בשרה ובשחוטי חוץ כ"הג מחייב דהא דרך הכשרו בחוץ הוא וא"כ איכא לאוקומי לראב"א ההיא ברייתא דהשוחט חטאת ושחט מן

העורף ותבר שדרה ומפרקת והיה חצי קנה פגום ובהדי הדדי קאתו מיהו מדברי התוס' ד"ך בד"ה ולא אמרן נר' דגם למ"ד אשלמ"ה טריפה מיהא הוי ועפירש"י שם במס' ע"א שנר' מדבריו דמאי דאמר ראב"א עשה בה מעשה אסרה היינו מדרבנן ע"ש:

ד' **כחוט** השערה כ"ד הר"מ והרשב"א והר"ן והרמב"ן בחי' וע"ש שכ"כ גם לדעת הרי"ף וכ"כ הטור והא דאמרי' בגמ' רוב הנראה לעינים היינו רוב מצומצם דהא בטריפה איירי ועוד דלאפוקי מע"מ קאי ואע"ג דבכ"מ דהוזכר רוב הנראה לעינים הוא רוב הניכר היינו למאי דקי"ל מע"מ אינו כרוב ע"כ רוב הנראה לעינים לטפויי רוב הניכר אבל הגמ' קאי למ"ד מע"מ ברוב לא אתא לטפויי אלא רוב מצומצם ומ"ש הפר"ח דכיון דלמ"ד בגמ' מע"מ כרוב אמרי' התם דבעי רוב ממש מדרבנן א"כ לדידן נמי בעי' רוב הניכר דילמא לא אתי למעבד רובא ע"ש ליתא דהנה יש להבין בגמ' גופה דקאמר לא אתי למעבד פלגא הא בגמ' בפ' העור והרוטב דקכ"ג פריך עולת העוף לראב"ש לגזור וכ' הרשב"א בחי' שם הא דלא הוק"ל משחי' גופה משום כיון דבידו לשחוט כל הסי' לא גזרי' דדוקא בעולת העוף דלא מהני מבדיל דילמא חס עלה וכמו טלית דהתם ע"ש בתוס' ובדכ"א ע"ב בתוס' וא"כ אמאי גזרי' הכא דילמא לא אתי למעבד פלגא כיון דלא חייש עלה דאפי' יחתוך כל המפרקת שרי כמ"ש בסי' כ"ד ואפי' אי הך מתני' דחצי א' בעוף מיירי בקדשי' כמ"ש התוס' דכ"ט בד"ה אבל מ"מ אכתי תק"ל מא' וחצי בבהמה ועוד אי בקדשים מיירי הא אמרי' שם בפ' העור והרוטב דכהנים זריזין ואפי' שחי' כשרה בזר מ"מ במקום זריזין הן ולא גזרי' וכדאי' בפ' כ"ש ועוד ק' מחצי א' בעוף דמליקה דאינה כשרה בזר ומאי משני אלא ע"כ דדוקא בפלגא הוא דגזרי' דכיון דעל הרוב א"א לצמצם להכי בקל גזרי' דילמא לא אתי למעבד פלגא דבין פלגא לפחות מפלגא אפילו בזריזין גזרי' ודוקא ברובא דאמרי' דלא גזרי' אלא היכא דחייש עלה וא"כ אדרבה שמעי' דל"ג ברוב מצומצם בעלמא ואין להקשות כיון דחצי אחד כעוף איירי בקדשים היכי גזרי' ומביאין קדשים לבית הפיסול דכ"הג אי' בפ' הניזקין דנ"ד וכ' התוס' דאמרי' לא יזרוק וממילא הזבח נפסל ומהרש"א כ' ע"ד התוס' שכ' דהך סיפא איירי בקדשי' דהא דפריך הגמ' מינה למ"ד מע"מ כרוב ולא משני קדשים משום דלדם הוא צריך היינו משום סיפא שמעי' דסיפא דקתני רוב הוא רוב ממש וא"כ דומיא דידה רוב דרישא דאיירי בחולין רוב ממש ע"ש ולפמ"ש הרמב"ן והרשב"א בחי' דהא דלא פריך הגמ' למ"ד מע"מ כרוב מריש' דרוב דאיכא לאוקומי דהיינו רוב משוייר ע"ש ליתא לתי' מהרש"א דכיון דעיקר קושית הגמ' היא משום דומיא הא ע"כ רוב דסיפא רוב שחוט היא דהא שחי' כשרה קתני וא"צ להכריח מבבא דחצי והתוס' ע"כ דס"ל כדברי מהרש"א ולא ס"ל לפרושי ברוב משוייר וכ"נ גם מדברי התוס'

בר"פ שכ' דבבא דחצי שמעי' לה מרישא דרוב ע"ש הרי דלא ס"ד לפרושי ברוב משוייר ומ"מ אזדא לה ראיית הפר"ח מס"ד דגמ' וכמו שנתבאר ומה שהוכיח הפר"ח דבעי' רוב הניכר מדאמרי' בפ"ק דחולין בעולת העוף ב' או רוב ב' ומוקמינן לה מאי ב' הדומין לב' ואי הוה תני רוב ב' הו"א רובא דמינכר ש"מ דכ"מ שהוזכר רובא הוא רובא דמינכר ע"ש לא ראה דברי רש"י שם שכ' לכתחי' רובא דמינכר ובדיעבד סגי ברוב מצומצם וא"כ צריכי תרוויהו ובלא"ה י"ל דדוקא בעולת העוף הוא דהו"א רובא דמנכר דגזרי' דילמא לא עביד רובא דחייש שמא יבדיל גם מ"ש מפ' העור והרוטב כבר כ' הרשב"א דדוקא בעולת העוף כמ"ש ומהרש"א שם בתוס' כ' דבשחי' דעלמא בעי רובא דמינכר ע"ש ודבריו תמוהים דא"כ ליבעי כולהו ב' ואמאי סגי ברובא דמינכר הא גבי בגד בעי' דליקרעיה כוליה ולא סגי ברובא דמינכר כמ"ש מדברי רש"י שם ומשנה שלימה שנינו ב' או רוב ב' גבי שחי' בר"פ השוחט אלא עכ"ל כמ"ש הרשב"א וא"כ אפי' רוב מצומצם והר"ן בחי' כ' על תי' התוס' דלא מחוור די"ל אה"ן ע"ש וק' הא אמרי' בפ"ק דחולין ב' או רוב ב' ומוקמי' ליה ברוב מצומצם והו"ל לפסול משום גזירה כמ"ש גבי מטלית אפי' בדיעבד ולענין הלכה הפר"ח הסכים דבעי' רוב הניכר בס' המרדכי ואגודה והק' הפ"ת מדקתני חצי א' ולא קתני ריבותא אפי' רוב מצומצם ולפמש"ל ל"ק דההיא סיפא איירי בקדשים ובקדשים לא גזרי' דכהנים זריזין הן כדאמרי' בפ' הע"והר ומדברי התוס' בד"ל ע"ב בד"ה החליד שכ' דליכא שהייה בקנה בעוף אפי' מדרבנן נר' דברוב מצומצם סגי אפילו מדרבנן ראי איתא משכחת לה ברוב מצומצם דמדאורי' כשר ושהה ואח"כ גמר רוב הניכר דמדרבנן פסולה אלא ע"כ דברוב מצומצם סגי והחצי הוא בכלל המיעוט ועיין למהר"ם לובלין שם ומ"מ יש להחמיר כדעת מהרש"א והפר"ח וכ"פ התב"ש להחמיר דלא כהפ"ת:

ה' **אם** שחט רוב הקנה ועור החיצון של הושט ועור הפנימי לא נשחט כתבו הפוסקים דשחיטתו פסולה והפלתי הוכיח מדלא אשכחן כל שהו כשחיטת בהמה בספ"ב דחולין ר"מ ע"ש והע"הש נר"ו דחה דהוי מום ע"ש ומדברי רש"י שם מוכח דמאי דלא אשכחן לה בבהמה משום דבעינן שני סימנים ולפ"ד ה' סגי אפילו בסי' אחד הוי מום אלא ע"כ דלא הוי מום דבעי' מומין שבגלוי כמ"ש מדברי הר"מ בפ"ב מהלכות א"מ ע"ש וחצי קנה פגום מכוסה בעור והוי מום שבסתר ומ"ש מדברי הרא"ם היינו דענין השחיטה הוי בגלוי אבל הכא בשעה שקרע העור נשחט תכף ובהדי הדדי אתו וכ"נ מדברי התוס' בחולין דכ"ט ע"ב בד"ה כגון שהק' לוקמה בבהמה ובחצי קנה פגום וא"א דהוי מום לא מק' מידי ואחז"ר נראה בעליל ס' בית אפרים וראיתי לו סי' שעמד בזה אי חצי קנה פגום

ומסיק דלא הוי מום מט"א ע"ש וכ"נ להוכיח ממ"ש רש ד"ל ע"א בשוחט בשנים ושלשה מקומות דשחט מיעוט ואח"כ שחט במ"א רוב ע"ש בתוס' ופריך בגמ' משנים אוחזין וההיא בקדשים מוקי לה בגמ' בדכ"ט וא"א הא הוי מום במיעוט קמא ששחט אלא ע"כ דלא הוי מום:

ו' **דין ג' כשיש** רוב אפילו במקום הב' וכו' רש"י פי' מימרא דרב בכה"ג ואם כן לשמואל פסול ויש קצת פוסקים כשמואל וכתב מהרש"ל ביש"ש דוקא רובו אבל שחט כולו במקום הב' כשר לכ"ע ע"ש ולפי זה מאי דפריך מכ' אוחזין ולא מוקי לה בכולו משום דסתמא קתני ולפמ"ש התב"ש סק"ח דההיא דב' אוחזין לכתחילה הוא מדקתני עלה שמא יטרפו ולא תני שמא טרפו ע"ש א"כ בכולו מיירי דלכתחי' בעי' כולו ומאי פריך לשמואל וי"ל ראי ברובו פסולה לשמואל לא הו"ל למשרי לכתחיל' בכולו דליגזור דילמא אתי למעבד רובו כמו שגזרו בשחיטה דעלמא דבעינן לכתחילה כולו דילמא לא עביד רובא:

סימן כב

א' **דין ב' אם** בישלו וכו' כתב הב"ח דלמ"ד חנ"נ אפי' בשאר איסורין צריך ס' גם נגד הקליפה דנאסרה במליחה ע"ש והפלתי תמה דמ"מ הקליפה דין בשר היא ולא דם וכיון דיש ס' נגד הדם כ"ש שיש ס' נגד הקליפה והעה"ש הביא דברי התוס' בחולין דק"ח ע"ב שהוכיחו דכיון דנאסר מכח נבילה הוי דין כשר כבלוע שבה ע"ש וי"ל דלא כ"כ התוספות אלא דלא נימא דהוי מב"מ ועיקר הטעם שלא יהיה האיסור חמור מן האוסר כמו שכ"כ להדיא אבל הכא אמרי' דבטל דהשתא מיהא בשר ואין נאסר יותר מן האוסר אבל מדברי התוס' ד"ק סר"ה שקדם וסילקו נר' כהב"ח שכ' יורה גדולה איך מגעילין אותה כיון שאין במים ס' נגד הפליטה ואין לומר דיחזור ויגעיל שנית דכיון דהמים נעשו נבילה חוזרין ואוסרים ע"ש וא"א מאי קו' אפי' חוזרין ונבלעין כשיגעיל ב' ש"ד דכשחוזרין ופולטין שנית הוי מב"מ ובטיל ברוב אלא ע"כ כיון דנאסרו מכח הבלוע דנעשה נבילה דין בשר הבלוע בהם אית להו ולא מים וה"נ דין הדם הבלוע בהם ולא בטיל וסבור הייתי לומר כמ"ש בתשו' הרמ"ע סי' צ"ו דהיינו טעמא שהחמירו במחבת ש"ג דבעי ליבון ומחבת של חמץ סגי בהגעלה משום דמחבת של גוים מטגנים בה במשקים של איסור כגון שומן ושמן וכיוצא א"כ המחבת בולעת האיסור שלא ע"י אמצעי ולכך בעי ליבון אבל מחבת של ישראל המשקין היתר הם ואין אסור אלא משום בליעת האיסור וא"כ מקבל ע"י אמצעי וסגי בהגעלה ע"ש ולפ"ד ע"כ מה שצוה הכתוב להגעיל כלי מדין לאו על מחבת דלא סגי לה בהגעלה וא"כ י"ל דהתוס' מק' כיון דהמים נעשו נבילה הוו המים איסור

ובלע הכלי שלא ע"י אמצעי ולא סגי בהגעלה מיהו הא ליתא דא"כ אמאי לא הוק"ל בם מיורה קטנה דכשבישל בה הגוי איסור נעשים המים נבילה אלא ע"כ דיש לחלק בין איסור מחמת עצמו לאיסור דע"י בליעה אפי' אמרי' דנ"נ וא"כ ע"כ דס"ל כהב"ח ועיין מהרש"א בפ' ג"ה דצ"ט ע"ב בד"ה והאמר שנעלם ממנו דברי התוס' הללו:

סימן כג

א' דין ה' יש מי שאומר שכל שלא נגמר וכו'. כ' בדרישׁ' סק"ח דה"ד אם אחר ששחט חזר הוא בעצמו וגמר השחי' אבל אם אדם אחר גמר השחי' לא נפסלה במיעוט בתרא והוכיח כן משחט ישראל וגמר נכרי דכשירה כמ"ש בסי' ב' ע"ש והב"ח בק"א בסי' ב' וכאן הוכיח דאפי' אדם אחר גמר השחיטה פוסל במיעוט בתרא דהא בעיא דשהה במיעוט סי' קאי אכולא מתני' ותנן השחיז הסכין ועף ובא חבירו ושחט וכו' אם שהה וכו' מש' דאפי' גמר אחר פוסל ושאני דגמר נכרי דקוץ בעלמא היא ואפי' אחר שהייה גמר הנכרי כשרה ועיין להש"ך סימן ב' סקכ"ז ובסכין פגומה אפילו להב"ח פסולה כיון שגמר ישראל ול"ד לגמר נכרי וכ"כ הב"ח בסי' כ"ד וכ"ה הש"ך דלא כהר"ץ בשחי' דמתיר בסכין פגומה אחר שחי' הרוב ע"ש ובפ' השוחט דל"ב תנן שחט הוושט ופסק הגרגרת פסולה פירש"י דהיינו עיקור ובבהמה מיירי ע"ש נר' דבעוף כיון דהכשרו בסי' א' אחר שנשחט הושט לא נפסל תו בעיקור שהוא בסכין פגומה לדעת רש"י וא"א אמיעוט בתרא נפסל בסכין פגומה א"ש מתני' אפי' בעוף דכל השחי' צריכה להיות בולה בהכשר מיהו לפמ"ש בסי' כ"א בדעת רש"י דבעוף לכתחי' בעי' כל סי' א' מדאורייתא אבל מדרבנן רוב ב' סי' ע"ש א"כ י"ל כיון דלא בעי' מדאורייתא אפי' לכתחי' סי' ב' לא פסלה בסי' ב' ול"ד למיעוט בתרא דסי' א' דש"ה דבעי' לכתחי' כל הסי' מדאורייתא וכ"נ ממ"ש רש"י בבעיא דשהה במיעוט בתרא אם שוהה וכו' מוטב וכו' דנראה דמהיות טוב ולא מדינא והיינו משום דקאי בשחט רוב ב' סי' בעוף ע"ש ועפי"ז צדק ה' שבות יעקב ח"ב סי' נ"ד שהתיר בנדונו בשחט הקנה בעוף ואחר שהוליכו לביתו מצאו עדיין חי והחזירו לשוחט וגמר הושט ע"ש והנ"ב מ"ב חי"ד סי' ב' דחה דבריו מהלכה וכ' דע"כ לא מבע"ל בגמ' אלא במיעוט אבל בשייר מהושט ושחטו אחר שהוליכו לביתו נבילה דאוריי' היא ע"ש ולפי מה שנתבאר דברי רש"י נכונים בטעמם לדינא:

סימן כד

א' דין ב' שחט בהולכה וכו' דעת מר"ן דבשחי' הסי' נמי בעי' ב' צווארים כמ"ש הרשב"א והר"ן והרא"ש והטור אבל דעת הר"מ בפ"ג והרא"ה בב"ה והרמב"ן בחי' דדוקא בהתזת כל הראש הוא דבעי' ב' צווארים אבל בחתיכת הסי' לבד לא בעי' כולי האי ע"ש ותמהני

דהרמב"ן גופיה בחי' די"ז ע"ב גבי פגימת הסכין כ' וז"ל הוי יודע האי סכין דקאמרי' הכא בסכין שיש בה שיעור שחי' בלחוד דהיינו מלא צואר וחוץ לצואר כמלא צואר ואם יותר מכאן אע"פ שיש בה פגימות הרבה שלא תדון כמגירה כגון דמרחקי מהדדי שיעור שחי' והכי תניא אם יש בין פגימה לחברתה מלא ב' בצואר שחי' כשרה ע"ש הרי דאפילו לשחי' הסי' בעי' מלא ב' צווארים:

ב' דין ד' שנים אוחזין בסכין וכו'. משנה בפ' השוחט ב' אוחזין בסכין ושוחטין אפילו זה למעלה וזה למטה שחי' כשרה וכ' הפר"ח סתם לן תנא כחכמים דב' שוחטים זבח א' בקדשים דמתני' בקדשים אוקימנא לה בגמ' ע"ש ונ"ל דמפ"ל למתני' בתרי בבי ב' אוחזין בסכין ושוחטין אפילו לכתחי' ושוב תנא אפילו זה למעלה וזה למטה שחי' כשרה בדיעבד דלכתחי' חיישי' שמא ידרסו זע"ז וכ"נ מדברי מרן בכ"מ בפ"א מהלכות פיס"המוק דאמ"ש הר"מ אפי' לכתחי' שוחטין זבח א' כתב משנה בפ' השוחט ולפי"ז ניחא דבפ"ב מה"ש כ' שחי' כשרה מש' דיעבד והיינו בזה למעלה וזה למטה אבל ב' אוחזין בקתא דלכתחי' שרי סמך אמ"ש בה' פיס"המ ובהכי ניחא דהגמ' בדכ"ט דייק דסיפא דקדשי' משוחט ב' ראשים כא' ואמאי לא דייק גם מב' אוחזין בסכין דאי בחולין אפילו לכתחי' נמי משום די"ל מתני' תרי בבי קתני כדכתי' אבל ה' לח"מ בה' פיס"המו כתב דממתני' אין ראיה דבדיעבד קתני ע"ש וכ"נ דהא סיפא אוקימנא לה בקדשים ואמרי' בגמ' רוב א' דקתני רוב דכל א' וא' משום דבעולת העוף בעי' ב' סי' ולפי"ז אתיא כראב"ש דבמליקה ברוב ב' סגי וכן גריס הרשב"א בגמ' ע"ש וא"כ ע"כ גם סיפא דב' שוחטין זבח א' בדיעבד הוא כי היכי דתיקום כראב"ש דאל"ה צריך לדחוק דהאי תנא ס"ל כראב"ש בחדא ופליג עליה בחדא וכ"נ ממ"ש התוס' בדכ"ט ע"ב בד"ה א"כ דהומ"ל הא אין ב' שוחטין זבח א' ע"ש ומאי קו' נימא דרבנן הא דס"ל ב' שוחטין זבח א' אלא ע"כ דס"ל דמתני' ראב"ש היא מדתני' רוב דכל א' וכדכתי'. מיהו לזה י"ל במאי דאיתא בירוש' דיומא בפ"ד אמתני' דהביאו לו התמיד קרצו תני ר' אושעיא שוחט בו ב' או רוב ב' בעצמו מתני' אמרה כן קרצו וכתב הק"הע שם דקרצו היינו מפריד שמפריד ב' הסי' ע"ש ש"מ מדקתני קרצו דבעי' שהכ"ג בעצמו שוחט רוב ב' לפחות וע"כ דטעמא משום דבעי' כל עבודת יו"הכ בכ"ג וא"כ אמאי מייתי הגמ' מדתניא כל עבודות יו"הכ וכו' מגופא דמתני' ש"מ מדבעי' קרצו כ"ג וע"כ דטעמא אחרינא איכא משום שלא יהיו ב' שוחטים זבח א' וראב"ש ומקשו התוס' דאי לא מרקו פסול הו"ל ב' שוחטין זבח א' וא"כ בלא הך ברייתי' דכל עבודות יו"הכ וכו' ממ"נ קשי' ובהכי ניחא גם מה שהק' ה' מלכי בקדש שם בליקוטיו אמ"ש התוס' ביומא בדל"ב בד"ה א"כ דאם ב' שוחטין זבח א'

פסולה והוא נגד סוגיא דחולין דקאמר אא"ב בקדשי' היינו דלכתחי' לא מש' דבדיעבד כשר ע"ש ועפי"ה י"ל דאי טעמא דקרצו משום שלא יהיו ב' שוחטים זבח א' ע"כ דפיסול איכא דאי דיעבד כשר בכ"הג דלא אפשר הוי בדיעבד כמ"ש הרב מלכי בקדש שם ע"ש וגמ' דקאמר אא"ב דקדשים וכו' היינו למסקנא דטעמא דקרצו משום דכל עבודות יו"הכ וכו' ועי"ל דקאמר אא"ב בקדשים וכו' דמש' דלכתחי' לבד היינו בא' שוחט ב' ראשים כא' אבל בדרשא דאין ב' שוחטין זבח א' פיסולא אי' ועיין בתוס' לקמן בד"ה תרי ועמ"ש בחי' בחולין ריש ד"ל ועוד נר' ליישב דברי התוס' כאן וביומא דס"ל דהא דפליגי רבנן וס"ל ב' שוחטים זבח א' היינו בשלמים דוקא דטעמייהו דרבנן משום דקרי ביה תזבחוהו בלשון רבים כמ"ש הרמב"ן בחי' שם לעיל וקרא בשלמים כתיב אבל קרבן תמיד דחמיר דק"צ הוא מודו רבנן ופיסולא נמי איכא ובהכי ניחא גם מה שהק' ע"ד התוס' בחולין די"א ע"א בד"ה אבל ע"ש בחידושי' וקצת ראיה מדאמרי' בר"פ האיש מקדש ושחטו אותו והלא אין שוחט אלא אחד ועיין בירוש' בר"פ מקום שנהגו והנה מירוש' דיומא הלא שמענו דקרצו היינו ב' או רוב ב' וא"כ מאי דקתני ומירק היינו חוץ מב' סי' היינו הווירידין וניחא בזה מה שהק' התוס' בד"ה למ"ל למרק דבחולין נמי בעי' כל הב' סי' ע"ש דהא פי' ומרק היינו חוץ מהב' סי' ומ"מ אפילו לדברי הלח"מ בפי' דמתני' לדינא קי"ל דב' שוחטין זבח א' לכתחי' דהילכתא כחכמים וכמ"ש הר"מ בה' פיסה"מ אבל בא' למעלה וא' למטה לכתחי' לא שמא ידרסו זע"ז וכמ"ש בה"ש וכדכתי' וכ"ד הפר"ח ואע"ג דבגמ' דכ"ט מש' דחכמים מיירי בזאח"ז מ"מ כ"ש בב"א כמ"ש התוס' שם בד"ה א"כ ועיין לה' תב"ש בסי' כ"א ע"ש:

ג' **דין ה' בהגה המנהג** להטריף וכו' המרדכי בר"פ השוחט דקדק מפירש"י שכ' דלא לשוויה גסטרא שיחתו הסי' ותו לא דאסור לחתוך המפרקת אחר שחי' הסי' דרך שחי' אבל מהר"ם כ' דמ"ש רש"י ותו לא היינו דא"צ ע"ש וכ"נ מדברי התוס' בד"ה ותו שכך הבינו מפרש"י ע"ש. וק"ל דבפ' כ"ה דקי"ג בעיא היא בגמ' בשבר המפרקת אי מיתסר דנבלע הדם בתוכה ופירש"י אפילו במליחה אינו יוצא והרי"ף והר"מ פי' לאוכלו באומצא הוא אבל ע"י מליחה יוצא ומ"מ לדעת רש"י אסור אפילו ע"י מליחה וא"כ דברי רש"י בפי' דלא שוויה גסטרא מתפרשין כפשוטן ומשום בליעת הדם וי"ל דמ"ל דמיעוטא דקרא דלא לשוויה גסטרא לענין הכשר שחי' ולא לענין בליעת הדם דדוחק הוא דפשיט"ל להגמ' בפ' השוחט מאי דבעי"ל בפ' כ"ה ועוד נר' דס"ל. כמ"ש הרא"ה בב"ה דכ"ג דשבירת המפרקת דמבליע דם היינו דרך שבירה אבל דרך חתיכה כמו שחי' לא אבל הרשב"א בתה"א שם מפ' טעמא דקרא משום בליעת דם ע"ש. ועפי"ה ניחא מה

שהק' התוס' בד"ה ותו תרתי קראי דלא לשוויה גסטרא למ"ל דכיון דמשום בליעת דם הוא י"ל חד בחולין וחד בקדשים וצריכי והצריכותא מתבאר מדברי הרשב"א שם ע"ש והרא"ה חלק על הרשב"א והוכיח ממתני' דהותזו ראשיהן ע"ש ועיין בחולין דכ"א ע"א בפלוגתא דר"י ור"ל ובתוס' שם ע"ש. והנה מדברי הרשב"א והרא"ה מתבאר דאם שבר המפרקת אחר חתיכת הסי' אינה נטרפת בכך וכמ"ש מרן בב"י וכ"ה כל הפו' והש"ך הוכיח מהגמ' ד"ך ובס' הארוך דחה ראייתו מדאמרי' מרי' וא"א מחזיר שוחט נמי כשר וא"א אמאי כשר ע"ש ואפי' למ"ש רש"י שם דמחזיר ואינו חותך כל הסי' מ"מ ק' הגמ' גופא אמאי לא מוקי לה בכ"הג ומנ"ל לומר כן ועוד יש להוכיח מדאמרי' התם יקבלו הרובים את תשובתן כשר בשחי' פסול במליקה לאו למעוטי כ"הג ע"ש ומש' דפריך גם למ"ד אף מחזיר והשתא נימא דלמעוטי שבר המפרקת אחר שחי' הסי' דמליקה כשר ובשחי' פסול דלמ"ד אף מחזיר ודאי כיון דאפילו שבר המפרקת קודם חתיכת הסי' כשרה כ"ש אחר שחי' הסי' ומדלא מוקי לה בהכי מוכח דגם בשחי' כשרה וכן הסכימו כל הפו' בהפ"מ והפר"ח כ' אפי' בלא הפ"מ המיקל לא הפסיד:

כתב הלבוש דטעם הפוסלין חתיכת המפרקת אחר שחי' הסי' משום דרסה ע"ש ועיין פירש"י שלא כתב טעמא דדרסה אלא בל"א ע"ש:

ד' דין ח' החליד את הסכין וכו' שחי' פסולה היינו מס' דכל אלו בעיות הם בגמ' שלא נפשטו והפ"ת דקדק מדברי בעל ה"ג דתחת העור פסולה מדינא ולא מס' ע"ש והתוס' בד"ה החליד כ' דאפי' לרב דלא בעי שחי' מפורעת זו פסולה משום חלדה ע"ש מש' דלשמואל דבעי' שחי' מפורעת בזו פסולה גם מטעם דבעי' שחי' מפורעת וא"כ להפו' כשמואל הביא דבריהם בהג"א שם תחת העור פסולה מדינא כדעת בעל ה"ג ועיין להרב כנ"הג בהג"הט מ"ש ע"ד מהרי"ו ע"ש:

ה' דין י"א וכן אם שחט מיעוט הא' בחלדה וכו' היינו בוושט אבל בקנה אינו נפסל במיעוט קמא בחלדה כן הסכימו הש"ך והפר"ח דלא כמהרש"ל ע"ש וכן מצאתי להרמב"ן בחי' די"ז ע"ב שכתב וז"ל ויש לי לדקדק בשוחט עוף בסכין שיש בה פגימה א' בקנה למה הוא פוסל שהרי פגימה קטנה א"א שיקרע מן הסי' אלא משהו ותהוי קוץ בעלמא הא קנה ברובו הוא ע"ש הרי דבעקור מדמה לחצי קנה פגום אפילו שהוא בשעת שחי' ול"ד שהייה ועיין להרשב"א בחי' די"ט ע"א ע"ש:

ו' דין ט"ו בהגה ונ"מ לענין חלבו וכו' הש"ך הק' מגמ' דמ"ב ע"ב דפריך וליחשוב סי' שנדלדלו ברובן ע"ש וי"ל דהגמ' פריך אליבא דרבא דמשני בדל"ב ע"ב אלו אסורות קתני יש מהם טריפות ויש מהם אסורות ע"ש מיהו האחרונים החמירו דכיון דאין שחי' מועלת

בו חלבו וביציו אסורות ונ"ל ראיה ממ"ש התוס' בדל"ב ע"א בד"ה ורמינהי וא"ת דנקט איסור טרפה לאשמועי' שאם חתך כזית בשר מחיים דלקי אף משום טרפה ע"ש וא"א הול"ל דנ"מ לחלבו וביציו מחיים דלא הוי נבילה מחיים דאי משום דל"מ ביה שחי' חלבו וביציו מותרין והא עדיפא דהנ"מ שכתבו התוס' לא אתיא אליבא דר"ל בפ' ג"ה דק"ג דס"ל אמ"ה מן הטריפה א"ח אלא אחד לכולהו אוקמתי גם לא אתיא אליבא דר"י לאוקמתא קמייתא ולא אתיא אלא לר"י לשאר אוקמתי וכוונתם דלהנך אוקמתי אמאי הוצרך ד"י לשנויי כאן הא קודם חזרה וכו' אבל הנ"מ לחלבו וביציו אתיא לכ"ע אלא ע"כ דחלבו וביציו אסורין כמ"ש הא האחרונים ועיין להרב שבות יעקב ח"א סי' נ"ג ע"ש:

סימן כה

א' דין א' אסור וכו' והוי נבילה דאורייתא כ"נ ממ"ש הר"מ בפ"א אם לא בדק הסי' אחר שחי' נבילה ולא כ' ס' נבילה כמ"ש גבי נאבד הסכין ע"ש וכ"כ הכנ"הג ועיין בפר"ח אבל הפ"ת הוכיח דלא הוי אלא מדרבנן ממ"ש התוס' בד"ה אסורה ע"ש וי"ל דהתוס' כאן אזלי בשי' רש"י דבחזקת איסור עומדת היינו איסור אבר מ"ה וכי מתה אזדא ליה חזקת איסור ומאי דמחזקינן מאי לאיסור היינו מדרבנן ועיין להרשב"א בחי' שם אבל לפמ"ש התוס' בכ"ד דבחזקת איסור שאינה זבוחה אכתי בחזקת איסור וסמוך מיעוטא לחזקה והו"ל פלגא ופלגא וא"כ הוי ס' דאורייתא ועי"ל דהתוספות ס"ל ס' דאוריי' לחומרא הוא מדרבנן אבל לדעת הראשונים דס"ל ס"ד לחומרא הוא מדאורייתא הוי נבילה מדאורייתא ועיין למהרש"א בדי"א שכ' הא דסמוך מעוטא לחזקה הוא מדרבנן ועיין להרא"ש בתשו' כלל כ' סי' י"ד ע"ש:

סימן כו

א' דין א' ניקב הוושט וכו'. כתב מהרש"ל בישש"ש סי' י"ז דוקא בניקב אחר ששחט המיעוט אבל ניקב אחר ששחט הרוב אע"פ שעדיין לא נשחט הקנה אינו נפסל בניקב וכ' הדרישה דלרש"י בעי' כולו וכ"נ מדברי הב"ח והיינו דס"ל לרש"י דהבעיא דשהה במיעוט סי' היינו אפילו במיעוט בתרא וכיון דה' דברים פוסלין במיעוט בתרא ה"ה בניקב ועיין להכנ"הג אבל הש"ך כ' דוקא ה' דברים אבל ניקב הושט אינו נפסל אחר ששחט הרוב ע"ש וכנ"ל מגמ' דל"ב ע"ב דאמרי' הדר ביה ר"ז מדבעי בניקבו ב"מ בין סי' לסי' וכו' ודחי לדבריו דרבא קאמר ע"ש וא"א דלשי' רש"י יש לחלק בין רובו לכולו בניקב הושט א"כ כ"ש בניקבה הריאה אחר ששחט הרוב דקנה דטריפה שהרי מסתבר להטריף בניקבה הריאה יותר מניקב הושט כמ"ש הפ"וד והט"ז סק"ב וכ"כ הפר"ח וא"כ לא מכשר ר"ז בניקבה הריאה וב"מ אלא אחר שנשחט כולו וא"כ אמאי בעי לה אליבא

דרבא הא מצי למבעי אפי' לדידיה בניקב אחר שחי' הרוב ונהי דל"מ למבעי בניקב הושט דהא נקובת הוושט נבילה כדתנן התם מ"מ מ"ל בניקבה הריאה וב"מ אחר שחי' רוב סי' א' דאסורה באכילה ומ"ל אי מצטרף לטהרה מידי נבילה אלא ע"כ ר"ז מכשיר ברוב וא"כ כ"ש בניקב הושט אחר שחי' הרוב דכשר אפי' לדעת רש"י מיהו ממ"ש הד"מ ס"סי כ"ד משם הגהת מהרא"ק דאם אחר שנשחט הרוב פסק הטבעת ממחברתו וכבר היתה שחוטה הוי עיקור ופסול מידי דהוה ניקב הושט במקום שחי' ששחט כבר דטריפה ע"ש מש' שדעתו לפסול בניקב הושט אחר שחי' הרוב וי"ל דלא משוה להו אלא לענין במקום ששחט כבר והא כדאיתא והא כדאיתא ולעולם בושט אינו נפסל אחר שחי' הרוב אפילו לדעת רש"י וכמ"ש הש"ך:

סימן כז

א' **כתב** הטור כל שנפסלה בשחי' נבילה וכל ששחי' כראוי וד"א גרם לה ליפסל טריפה וכתב הב"ח דנ"מ לענין איסורין מבטלין זא"ז בסי' צ"ח וביאר דבריו בק"א דהיינו בנבילה של שור ועז ע"ש וס' פרי תבואה בחי' התשו' רט"ל ע"ג תמה ממ"ש הר"מ בפ"ד מה' מ"א בל שהוא מלאו אחד מצטרפין מב' לאוין אין מצטרפין חוץ מנבילה וטריפה שאע"פ שהן ב' לאוין מצטרפין דטריפה תחי' נבילה היא וא"כ כיון שמצטרפין אע"פ שהם ב' לאוין אין מבטלין זא"ז ע"ש וכבר כ' התוס' בזבחים דמ"ח ע"א בד"ה הפיגול אע"ג דפיגול ונותר מצטרפין זע"ז היינו בדלא מערב אבל במערב מבטלין זא"ז ע"ש ור"ן דכוותה אע"פי שמצטרפין זע"ז מ"מ במערב י"ל דמבטלין זא"ז כיון שהם ב' שמות ממ"ש ועיין להתוס' ברפ"ג דכריתות מיהו נ"ל דנבילה וטריפה אין מבטלין זא"ז ממ"ש התוס' במ' השוחט דל"ב ע"א בד"ה ורמינהי שהק' מאי פריך נימא דאשמועי' דהוי גם טריפה ונ"מ לחתך וכו' ותי' דמתני' משמע ליה לאחר שחי' ואי איתא דנבילה וטריפה מבטלין זא"ז אכתי נ"מ היכא דנתערב עם טריפה דאינה מתבטלת דאי לא הוי אלא נבילה בטילה בטריפה וא"כ מתני' דפ' השוחט אשמועי' דהוי נבילה ונ"מ אם נתערבה עם נבילה אחרת דל"ב ומתני' דפ' א"ט אשמועי' דהוי טריפה ונ"מ אם נתערב עם טריפה דל"ב אלא ע"כ דס"ל נבילה וטריפה אין מבטלין זא"ז מהך טעמא דטריפה תחי' נבילה כמו שמצטרפין זע"ז:

ב' **כתב** הטור נשברה המפרקת ורוב בשר עמה נבילה והתוס' בפ' השוחט דל"ב ע"ב כ' דדוקא בנשבר החוט ומהר"ץ בתשו' סי' ב"ח כתב דמסתמיות דברי הר"מ והטור נר' דאפילו לא נשבר החוט נבילה ע"ש וכנ"ל מדברי התוס' בזבחים דס"ט ע"ב בד"ה אי שכ' דאפילו טריפה אינה חיה לא מטמאה מחיים כמו נבילה מדאמר זעירי בחולין נשברה מפרקת ורוב בשר נבילה אבל בלא רוב בשר לא אע"ג דמלק סי' א' ומפרקת כדמשמע

התם דפריך וכי מתה עומד ומולק ע"ש ונראה דכוונתם משום די"ל דאי ליכא רוב בשר אפילו טריפה לא הוי לזה כ' דאפי' סי' א' ומפרקת לא מטמאה אע"ג דבסי' א' הוי טריפה והיינו מדפריך שם גבי עולת העוף וכי מתה עומד ומולק דהיינו משום דחותך רוב בשר עם סי' א' וכמ"ש הריטב"א שם וכ"כ מהרש"א בדברי רש"י וכ"נ מהגמ' שם דכ"ט דאמרי' סי' א' בחוץ וסי' א' בפנים פסולה שכן עשה וכו' והא בלא"ה פסולה דכבר מתה בסי' א' בחוץ לשי' רש"י שם דמיירי בעוף אלא ע"ב דאינה מתה בלא רוב בשר וע"ש בתוס' וברש"י ד"ע ע"ב בד"ה אלא אמר מר וכו' ע"ש וא"כ הגמ' לא פריך וכי מתה אלא ברוב בשר וסי' א' ולמסקנא שם דהמליקה בלא רוב בשר ניחא ליה וא"א דטריפה אינה חיה ומטמאה מחיים הרי בסי' א' לחוד נטרפה ואכתי תק"ל וכי מתה וכו' כנ"ל בכוונתם והשתא אי דזעירי בנשבר חוט השדרה הו"ל לאוכוחי בפשי' למ"ל רוב בשר הא בנשבר החוט לחוד טריפה א"א דטריפה מטמאה מחיים אלא ע"כ דס"ל להתוס' דזעירי בלא חוט השדרה קאמר:

והנה מדברי התוס' הללו נר' דשובר שדרה דקתני בברייתא דחולין גבי מליקה לאו היינו חוט השדרה כמ"ש רש"י שם דכ"ח דא"כ הו"ל לאוכוחי בפשי' מכח טרפיות דחוט השדרה וכי מתה וכו' ולפ"ז אין טרפיות במליקה למ"ד אשלמ"ה ומ"ש בגמ' בחולין דכ"ח נהי דטריפה הוי תהני ליה מליקה וכו' לרווחא דמילתא וקושטא הוא דאינו טריפה וכ"כ מהר"ם מלובלין שם לחד תי' מטעמא דכולא חדא מליקה היא ע"ש ובזה ניחא מה שדקדק הרשב"א בחי' דכ"ט ע"ב אמ"ש בגמ' סי' א' למעלה וסי' א' למטה לכ"ע חייב שכן עשה בו מעשה חטאת וכו' דאמאי ל"ק שכן עשה בו מעשה טריפה ע"ש ועפי"ה ניחא דהתם קאמרי' לר"ל דס"ל אינה לשחי' אלא לבסוף ור"ל ס"ל בנזיר דכ"ט דאין שלמ"ה ולדידיה ליכא טרפיות כלל במליקה אך מדברי התוס' שם בד"ה כגון שכתבו מ"ט מאן דפטר כיון דבמליקה ל"מ אלא בשחי' ע"ש נראה דאי מחייב במלק בחוץ ניחא דמיירי במלק וליכא הכשר שחי' בחוץ וא"כ נר' דאפי' למ"ד אשלמ"ה הוי טרפה וכ"כ בדכ"א בד"ה לא גם הרשב"א בחי' דכ"ח הק' קו' מהר"ם לובלין ותי' דההיא דנזיר במחזיר כתי' הב' שתי' מהר"ם ולפ"ז למ"ד אשלמ"ה אם מחזיר שרי ואם לא החזיר טרפה והיינו למ"ד בדכ"א דחותך שדרה ומפרקת בלא רוב בשר אבל למ"ד ברוב בשר נבילה נמי הוי ובהכי ניחא דבגמ' בחולין דת"ק ע"א קאמר נבילה נמי הותרה מכללה אצל כהנים והתם אליבא דר"ל שם מיירי וקאמר דהוי נבילה אע"פ דס"ל לר"ל אין שחי' לעוף מ"ה וע"כ דהתם במחזיר מיירי ועיין להתוס' בדכ"א בד"ה הותזו ע"ש:

סימן כח

א' דין א' בהגה אבל השחי' כשרה. מר"ן בב"י כתב א"ח הביא ראיה מהגמ' שאין הכיסוי מעכב האכילה ע"ש מהגמ' בביצה ד"ח ע"ב דאמרי' לא כוי בלכד אמרו אלא אפי' שחט בהמה חיה ועוף אין מכסין והיי' משום טרחא אין ראיה דלא מעכב הכיסוי מדלא שרי' איסור טרחא משום שיו"ט די"ל דלא שרי משום שיו"ט אלא דבר שלכתחי' לכד הוא דאסור ע"ש בתוס' בד"ה וא"צ אבל יש להוכיח מגמ' שם דאמרי' לא מבעיא ודאי דלא לשחוט אבל ס' אימא משום שיו"ט לשחוט ולא לכסי ע"ש וא"א הרי כשישחוט ולא לכסייה אסור באכילה ומימנע משיו"ט וכ"נ ממ"ש התוס' בד"ה אמר לתת טעם למה שנוהגים שמסלקין אפר הכירה לאפות פשטידא דהיינו טעמא דאיסור מוקצה שרי משום א"נ ע"ש וא"א דהכסוי מעכב האכילה א"כ אמאי לא שרי לכסות באפר מוקצה וע"ש במהרש"א:

ב' דין ב' על כסוי הדם בעפר. כתב הפר"ח דלא יאמר בעפר שהרי כשמכסה בשאר דברים המגדלין צמחים שאין נק' עפר ישנה הברכה ואין נכון לתקן ברכה בב' נוסחי והתב"ש הקש' הרי מצינו מטביל ידיו דיברך על טבילת ידים ע"ש וי"ל דש"ה דלא אפשר בענין אחר שהרי נטילה וטבילה ב' דברים חלוקין אבל הכא היה ראוי לתקן על כסוי הדם לבד ויועיל לכל כדי שלא לתקן תרי נוסחי ומ"מ האחרונים הסכימו לו' בעפר כפ' מר"ן:

ג' דין ג' ובלילה אם רישומו ניכר וכו'. כתב הרא"ש דאין שוחטין לכתחי' לתוך הכלי ובלילה יכסהו משום דאין שוחטין לתוך הכלים ע"ש והא דאמרי' בפ"ק דביצה ד"ח ליתי עשה דכסוי ולידחי ל"ת דיו"ט ק' הא אפשר לקיים שניהם דישחוט לתוך הכלי דהא דאין שוחטין לתוך הכלים הוא מדרבנן וא"כ מדאורי' אפ' לקיים שניהם ולא דחי עשה לל"ת גם קש' למ"ש רש"י בחולין די"ג דשוחט בגג יכול לשחוט לתוך הכלי דהכל יודעין דשחט לתוך הכלי כדי שלא לטנף גגו ע"ש וא"כ אפשר לקיים שניהם דישחוט בגג לתוך הכלי וה' פלתי כתב משום דחביבה מצוה בשעתה דחי אע"ג דאפ' לקיים בע"א כמו הקטר חלבים דתמיד דדחו שבת אע"ג דאפשר להקטיר בלילה משום דחביבה מצוה בשעתה ע"ש והא דאמרי' בגמ' דמנחות דע"ב ע"ב דלא אמרי' דשרי משום דחביבה מצוה בשעתה אלא משום דכבר דחתה שחי' את השבת ע"ש דוקא גבי שבת הוא דאצטריך להוא טעמא משום דמדינא לא דחי אבל גבי יו"ט דמדינא אתי עשה ודחי ל"ת אלא משום דאפשר לקיים ב' בכ"הג אהני לן טעמא דחביבה מצוה בשעתה אע"פ דליכא טעמא דכבר דחתה שחי' ועי"ל וע"ש בתוס' במנחות בד"ה אמאי ע"ש ולעיקר הקושי סבור ייתי לומר הא דאמרי' בעלמא היכא דאפשר לקיים ב' לא דחי עשה את ל"ת אינו

אלא מדרבנן וא"כ הם אמרו והם אמרו. ושוב ראיתי דמדברי התוס' בפסחים דפ"ה ע"א בד"ה כשהוא שכ' לרבא דמשום הפסד קדשי' ניחא מ"ש אבל לאביי דאמר דילמא פקע כיון דמדרבנן הוא מדאורייתא מיהא אפ' לקיים ב' ולא דחי וכ"כ מהרש"א שם ע"ש הרי מוכח דמדאוריי' הוא דהיכא דאפ' לקיים ב' לא דחי:

נ"ל דכוי מחוסר אבר מותר לשוחטו ביו"ט ויקבל דמו בכלי ויכסנו בלילה כיון דאין מקריבין מח"א לע"א דמה"ט כ' הפו' דאי נותן עפר בתוך הכלי מותר לשחוט לתוך הכלי כנ"ל:

ד' דין ח' מי ששחט הוא יכסה וכו' כ' הרי"ף בפ' החובל י"א הא דחייביה ר"ג קנס הוא דקנסיה וטעות הוא דהא פריך ארב ואי קנסא הוא קנסא מקנסא לא ילפי' ע"ש והוא תימא דרב גופיה ס"ל בפ' הנזקין דנ"ג ע"א ילפי' מקנסא ע"ש ונ"ל דיש לחלק דדוקא התם בפ' הניזקין דקנס כולל הוא דקנסו לבל מי שמדמע בכ"הג הוא דס"ל לרב דילפי' מקנסא אבל ר"ג קנסיה להההוא גברא לא ילפי' מינה דדילמא להההוא גברא הוא דקנסיה ולפ"ז אין להוכיח מדברי הרי"ף דס"ל מקנסא לא ילפי' ועיין לה' מש"ל רפ"ז מה' חובל :

ה' דין י"ד או עוף וכו'. כ' הב"ח עוף ע"ג בהמה פטור מלכסו' דדם עוף מועט הוא וה' קרבן נתנאל בפ"ק דביצה ד"ח הק' מדאמרי' התם שחט בהמה חיה ועוף ונתערבו ז"בז אם יכול לכסות בדקירה א' יכסה ע"ש ול"ק דשאני התם חיה ועוף תרוויהו והוי דם החייב מרובה ולא כ' הב"ח אלא בשחט עוף לחוד:

ו' דין י"ז השוחט ונמצאת טרפה וכו' בת"כ איתא עוף יכול אפי' עוף טמא ת"ל חיה מה חיה שהיא מטמאה בגדים אף עוף שהוא מטמא בגדים אי מה חיה שאינה באם על הבנים אוציא עוף טהור ת"ל אשר יאכל וכ' הק"א דמדכתיב או הוא דדריש והקש' דמדכתיב או משמ' ששניהם מין אחד ע"ש ולפ"ד גם מאי דדרשינן בפרק כסוי הדם מה חיה שאינה מוקדש' וכו' מאו דריש דלא משמע היקשא אלא מאו. וק"ל מדאמרי' מרי' שם דפ"ו ע"ב בשחט חיות ועופות דלרבנן כסוי אחד לכולן דאו מבע"ל לחלק ור"י לחלק מדמו נפקא והשתא מנ"ל לר"י למדרש כסוי לכל אחד הא אצטריך או להיקיש' דמה חיה שאינה מוקדש' ובשלמ' לרבנן דרשא דלחלק ממשמעו' דאו וגם דרשא דמוקדש' ממשמעות' הוא דמשמ' שניהם מין אחד ושקולים הם אבל לר"י מנ"ל להצריך כסוי לכל אחד וצ"ל לר"י נ"ל מוקדש' מדרשא דמי שמחוסר שפיכה וכסוי כדאי' בר"פ כ"ה ור"א דאמר דרשא דמה חיה שאינה מוקדש' לרבנן קאמר דלרבנן מ"ל דנ"ל ממה חיה שאינה מוקד' ועפ"ז ניח"ל מה שהקשה מהר"ם לובלין בתשו' סי' ס"ד דכיון דקי"ל בסי"ו חוששין לזרע האב מס' הא אי חוששין לזרע אצטריך או לחלק כמ"ש התוס' וא"כ ע"כ

דאתא לכסוי לכל אחד ואם כן הו"ל להצרוכי כסוי לכל אחד מס' כיון דמספק"ל אי חוששין לזרע האב ע"ש ועפ"ה ניחא דקי"ל כאוקמתא דר"א דמה חיה שאינה מוקדשת וכו' כמ"ש הכנ"הג הגהב"י אות ח"י וא"כ אפי' חוששין לזרע האב אצטריך או למה חיה שאינה מוקדש' וליכא יתורא למדרש כסוי לכ"א ועיין בת"כ שם בברייתא הסמוכה לברייתא הלזו:

ז' **חרש** שוטה וקטן וכו' פטור מלכסות כ' הב"ח ואם רוצה לכסות אינו רשאי דמאן דחזי סבר דשחי' מעלייתא היא כמ"ש בגמ' דפ"ו ע"א ע"ש ואינו מוכרח דבגמרא לא אמרו כן אלא לס"ד ולא קאי במסקנא וכ"נ מדאמרינן בפ"ק דביצה ד"ח גבי כוי מס' אמרי רבנן לכסייה ומ"ש התוספות ריש חולין בד"ה שמא דאין מוסרין להם לכתחי' דחיישי' לרואים והוכיחו מסוגיא הלזו שאני התם דאי מוסרין לכתחי' ודאי דאתי למימר שחיט' מעלייתא היא כיון דמוסרין לכתחילה והביאו מס"ד דגמרא לדוגמא בעלמא ומ"מ אין להקל נגד הב"ח וכן הסכימו האחרונים:

ה' **דין כ' והוא** הדין לכל פיסול וכו' הב"ח חולק ע"ז דכל פיסול ס' שהוא בשחי' אוקמוה אחזקת איסור והש"ך והפר"ח חלקו עליו וכ"נ דבלא בדק הסי' אמרי' בד"ט נבלה ומטמאה במשא ונראה מדברי התוספ' שם דמן התורה הוא ע"ש וכמ"ש הפ"ת ריש סימן כ"ה ולפ"ז מ"ש מרן בש"ע כגון ס' בעור נפגמה ל"ד בס' זה דאיכא חזקת סכין לא הוא הדין בכל ס' דשחי' כגון דרסה וחלדה ודלא כהרב שב שמעתא שג' פטו' ע"ש:

סימן כט

א' **כתב** הר"מ אע"פ דכולן הל"מ אין לך מפור' בתורה אלא דרוסה ולכן החמירו בה וכל ספק שיסתפק בדרוסה אסור משא"כ בשאר טרפיות והביאו הטור וכתב מרן בב"י שלא מצינו בשאר טרפיות דס' להקל והט"ז כתב דבס"ס קאמר דבדרוסה החמירו משא"כ בשאר טרפיות והא דשרי בסימן נ"ז די"ג ס"ס בדרוסה הינו בס' אם היה שם הדורס דקיל הוא ע"ש והרשב"א בחי' דנ"ג הק' בהיו שם שוורים הרבה אמאי לא שרי הא ס"ס הוא ותי' כל היכא דאפ' לברורי בבדיק' לא שרי בס"ס ע"ש ולפ"ד הט"ז ניחא דלא שרי בס"ס בדרוסה ומ"מ מתבאר מדברי הרשב"א דאם לא היה שם אלא שור אחד לא חשיב ס"ס דכיון דאיהו שתיק ואינהו מקרקרן מוכחא מילתא דמעשה עביד בהו דלא כהט"ז וא"כ בס' אם היה שם הדורס ניחא שפיר משום ס"ס וק"ל לדברי הט"ז ממתני' בפ"ו דטהרות משנה ה' דקתני בנכנס בבקעה דפליגי ר"א ורבנן בספק ביאה דרבנן אסרי כמו ספק מגע ור"א שרי בספ' ביאה וא"כ לרבנן דקי"ל כוותייהו כמ"ש הר"מ בפי"ח מהלכות שאר א"ה אפי' בס' ביאה אסור וא"כ אי ס"ס אסור בדרוסה מדינא אמאי שרי

בס' על ס' לא על ורש"י בע"ז ד"ע ע"א פי' דרבנן לא אסרו אלא בספק א' אבל בס"ס שרי והתוס' בב"ב דנ"ה ע"ב תמהו והוכיחו ממתני' דטהרות דלרבנן אפי' בס"ס אסרי ע"ש ועיין בתוס' דפסחים ד"י ע"ב ע"ש שדעת כולן שוה דלרבנן לא שני לן בין ספק מגע לספק ביאה והרע"ב שם כתב דר"א נ"ל מסוטה דאיכא ודאי ביאה דנתיחדה ולפ"ד אפי' לר"א אוסר בס' ביאה בעלמא ודוקא בטומאה דנ"ל מסוטה הוא דס"ל דס' ביאה שרי מיהו דבריו תמוהים מהגמ' דע"ז דמדמי ס' דיי"ן לספק טומאה ע"ש ומ"מ להט"ז ק' וי"ל דוקא בנכנס בבקעה הוא דס"ל לרבנן דס' ביאה אסור אבל בס' אי נכנס לבקעה כלל אפילו רבנן מודו דשרי כמ"ש הראב"ד בפ"כ מה' שאר אבות הטומ' גבי חנות ברשות הרבים ומרן בכ"מ כ' שגם דעת הר"מ כן וא"כ ס' על מכסין אותו ולא חיישינן להתרת חלבו דאמרינן דגבי דרוסה היינו ספק על להההוא מבוי כלל אבל על למבוי או לחצר וס' על בבית השוורים אסור אפי' בס"ס למאי דקי"ל כרבנן כמ"ש הר"מ אצל במיוחסות סקע"ו כ' דקי"ל כר"א דאמר ס' ביאה שרי ס' מגע אסור ועיין במהר"ם קלעי הובאו דבריו בספר מקור ברוך סי' ל"ג שמיישב ע"פ זה דברי הטור סי' קכ"ט דבס' מגע מיירי ע"ש והוא תימא. גם נראה מדבריו שם שנעלם ממנו דברי התוס' דב"ב ע"ש ועיין להרב כנ"ה הג סימן קכ"ט בהג"הט אות מ"ג ע"ש מיהו כ"ז הוא לדעת הר"מ אבל כל הראשונים חלקו וס"ל דכל הטרפיות נכללין בקרא דובשר בשדה טרפה והרשב"ץ בס' י"ש דט"ו הוכיח כן מגמרא דפ"ק דמנחות דממשקה ישראל ילפינן לטרפה שלא הי"ל שעת הכושר ואצט' מן הבקר להי"ל שע"הכ ולא משכחת דלא הי"ל שע"הכ אלא בבעלת ד' רגלים כמ"ש בפ' בהמה המקשה דע"ד וכ"נ מגמ' דזבחי' ד"ע הרי דאפי' שאר טרפיות הם מן התורה ול"ד דרוסה ע"ש ונ"ל דהר"מ מפ' דלא כפרש"י אלא הק' ממשקה ישראל לא ילפינן אלא מידי דלא הו"ל שע"הכ דומיא דערלה וא"כ ע"כ דלא נ"ל טרפה מהתם דהא ליכא בטרפה דאורייתא אלא בדרוסה והיא הי"ל שע"הכ וא"כ אפילו טרפה דלא הי"ל ש"הכ לא ילפי' מההוא קרא אבל יש להוכיח מברייתא דהתם דיליף טריפה מק"ו דבע"מ וא"א דכל הטרפיות הל"מ הא אין דנין ק"ו מהלכה דכשאתה אומר טרפה שאסור להדיוט א"ד דאסור לגבוה הוי הלימוד מאיסור טרפה להדיוט ומגמ' דזבחים י"ל דאזלא כמ"ד עובר ירך אמו הוא אפי' גבי טרפה ומ"ל בדרוסה כ' הפר"ח דאפי' לדעת התוס' בפ' ד"א דבס' טרפיות אזלי' להקל אפי' תלינן אחר שחי' בס' דדינא אזלי' להחמיר דכל תיקו' דאיסורא לחומרא והביא ראיות לדבריו והע"הש דחה ראיותיו ע"ש ועיין מ"ש בזה בסי' ק"י מ"מ בדעת התוס' נר' עיקר כדברי הפר"ח דכיון דמ"ש התוס' דאזלי' לקולא משום דאזלי' בתר חזקה א"כ בס' דדינא אזלי' לחומרא דלא אמרי' אוקי מילתא אחזקתיה אלא בס'

דמציאות אבל בס' דדינא לא כמ"ש המש"ל בפ"ו מה' עדות ע"ש גם לפי מ"ש מהרימ"ט בחי' בפ"ק דקידושין גבי נתנה היא ואמר הוא דכיון דודאי איכא קידושין אלא דס' אי מהנו לא מוקמי' אחזקתיה עי"ש וה"נ דכוותה ועמ"ש בסימן ס"ט:

סימן ל

א' **דין א**' **בהמה** או חיה. כתב מהריק"ש והביאו הפר"ח דה"ה עוף היבשה ע"ש משמע דעוף המים מטריף בנחבסה כ"ש ולא בעי רובא אפילו בנחבסה קרוב לשבירה כמ"ש הפר"ח בשם רש"י והתב"ש חלק בזה דקרוב לשבירה אפילו דמים בעי רובא וכנ"ל מהגמ' דתני לוי כל טרפיות דמנו חכמים כנגדן בעוף יתר עליהם עוף נשבר העצם וכו' ומוקי בגמ' ההיא דנשבר העצם בעוף של מים ואי איתא לישמועי' יתר עליהן עוף של מים בנחבסה אע"ג דלא נשבר אלא ע"כ כל שלא נשבר נמי בעי' רובא כמו בהמה וחיה אבל בנסדק דהוא פי' דנחבסה לפ"ד הפרישה עוף המים טרפה בלא רובא והוא בכלל נשבר העצם וגם עוף דיבשה לדידן כן הוא ועיין בש"ך סק"ז וכ"כ התב"ש:

כתב מהרש"ל דטעמא דנחבסה טרפה משום דסוף הקרום לינקב ונ"מ אי שהתה יב"ח ע"ש והכנ"הג ב' דטרפות מצד עצמו הוא ע"ש וכנ"ל מדברי התוס' דמ"ב ע"ב בד"ה ואמר שכתב דלא חשיב נפחתה כיון דטעמא משום דסוף הקרום לינקב הא תנא ליה ניקב הקרום ע"ש והגמ' שם פריך וליחשוב ההיא דנחבסה ע"ש מוכח דנחבסה טרפות מצד עצמו הוא וכ"כ הרמב"ן בחי' שם ע"ש וכן הסכימו ז"ל דמהני שהיית יב"ח ולידה בנחבסה:

ב' **דין ב**' **עוף** המים. עמ"ש סימן מ"ג:

סימן לא

א' **דין א**' **ניקב** התחתון טריפה. כן דעת הרי"ף והר"מ וגרסי ואמרי לה קרמא תתאה ומפ' דניקב תתאה לחוד טרפה ומאי דקאמר בגמ' דנ"ו הניחא וכו' משום דקאי אהכתה חולדה על ראשה ואי אינקיב תתאה כ"ש דעילאה אינקיב וכמ"ש הרא"ש ע"ש אבל אינקיב עילאה לבד כשרה ועיין להתיו"ט במשנה דהכתה חולדה דנראה מדבריו דבעוף לכ"ע אינקיב קרמא עילאה לחוד טריפה ע"ש ואין נראה כן מהגמ' שם דקאמר רב יימר בדיק במיא וא"א דבעוף לכ"ע טרפה בניקב עילאה לחוד דילמא עילאה אינקיב תתאה לא אנקיב דבמיא לא שייך למי' אגב רככיה מפקע פקע כדקאמר הגמ' שם גבי בדיקה דמכניס אצבעו והרשב"א בתה"א הוכיח מדרב יימר דנקטינן כמ"ד דלא מטריף באנקיב עילאה ע"ש גם מדקאמר הניחא וכו' מוכח כן ודלא כהתיו"ט:

ב' דין ב' אם המוח מקיפו וכו'. מעשה שהיה ששחטו כבשים הרבה וחתכו הבשר ונתערבו הכל ואח"כ מצאו בראש כבש אחד מהם מים במוח ולא נודע אם המוח מקיפו העלה הרב משאת בנימין סימן ל"ז דשרי הכל בשנחתך לחתיכות גדולות וגם עדיין לא נתבשל דאיכא פלוגתא דרבוותא אי בכ"הג הוי חתיכה הראויה להתכבד או לא בב"הג סמכינן אס' ר"ת דס' א' בגוף וס' א' בתערובת הוי ס"ס ושרי הכל מס"ס ע"ש והרב עדות ביעקב סימן ה' הוכיח מדברי הסמ"ג לאוין קמ"א דגם בכ"הג אין לסמוך אס' ר"ת ממ"ש בשם ר"ב דמאי דתניא בפ"ק דביצה נתערבה באלף כולן אסורות קאי אספיקא דלא הוי ס"ס וגם לא בטלה לאותו תנא ואח"כ כתב ולפ"ז תרנגולת או בהמה או ביצה ס' טרפה ונתערבה באחרות כולן אסורות ע"ש הרי דכלל ביצה עמהם והוא הביא שם פלוגתא דר"י ור"ת והר"מ אי ביצה הוי דבר שבמנין הרי דגם בכ"הג דפלוגתא דרבוותא היא אי ביצה הוי דבר שבמנין אין לסמוך אס' ר"ת ע"ש. ואין כאן שום הוכחה דמ"ש ולפ"ז תרנגולת וכו' הם סיום דברי ר"ב ומ"ש שם ואע"פ שפ' ריב"א וכו' הם דברי הסמ"ג והכניס דבריו בתוך דברי ר"ב וכן מוכיחין דבריו שם ע"ש ור"ב סובר בדברי ר"י עיקר וכ"ה בס"הת סי' ע"ו ע"ש וכ"פ מהרש"ל שם דברי הסמ"ג ע"ש ועיין בב"י ס"סי נ"ז שהביא דברי הסמ"ג והשמיט תיבת ביצה ע"ש ומעתה דברי המ"ב ברורין וכן עיקר דהוי ס"ס בתרי פלוגתי דרבוותא דס' אי הוי ס"ס ואת"ל דלא הוי ס"ס שמא לא הוי חתיכה הר"ל ובטלה ועיין להפר"ח סימן ן' ועוד דבכ"הג דנודעו ב' הספיקות ביחד אפילו ר"י מודה במ"ש המ"ב שם וב"ד מרן בב"י בסימן נ"ז והגם דחלקו על מרן בזה כמ"ש בכללי ס"ס מ"מ בכ"הג דאיכא טעמי אחריני נראה ודאי דיש לסמוך ע"ז ואפילו לדידן דגרירי אחר דעת מר"ן בש"ע מ"מ לענין ס"ס מצטרף אע"פ שאין כן דעת מרן כמ"ש המחב"ר סימן מ"ב ע"ש:

סימן לג

א' דין ג' הושט שניקב וכו' כתב השין הוכיח מגמ' דחולין דלא הוי נבילה מחיים והכנ"הג הגהב"י כ' דהיינו לאוקמתא דרבא אבל לאוקמתא דר"י אה"נ דהוי נבילה מחיים וכבר הפר"ח בסי' ך' הוכיח מדברי הר"מ בפ"ב מהל' א"ה דלא הוי נבילה מחיים והתב"ש והרב פלתי חלקו לענין נבילה בין אבילה לטומאה ועפ"ז באו לכלל ישוב דברי הר"מ דנקובת הושט נבילה מחיים ע"ש ונ"ל קצת ראיה מגמ' דפ' דם שחי' גבי כוי דאמרי' נבלתו מנין מכל נבילה והדר קאמר טומאתו מנין ע"ש בפירש"י הרי דאע"ג דנ"ל נבלתו מכל נבילה מבע"ל טומאתו מנין ש"מ דתרי מילי נינהו והפלתי הוכיח מגמ' דנדה דכ"ג דאמרי' ושטו נקוב אמו טמאה לידה דלא הוי נבילה ע"ש ונ"ל דהתם באדם מיירי ואין ללמוד בהמה מאדם ועיין בחידושי' בחולין דכ"א ע"א ובדמ"ג ע"א ע"ש:

ובתורבץ הושט שניקב פ' מרן דהוי נבילה וכ"נ מדברי התוס' בחולין דמ"ד ע"א בד"ה והאיכא לפמ"ש מהרש"א בכוונתם ועמ"ש בחי' שם ועיין להש"ך ולעיקר קו' הש"ך על הר"מ בניקב הושט מגמ' דפ' השוחט נ"ל במאי דק"ל אס' הר"מ מדתנן בר"פ הע"והר ישראל ששחט פרה לנכרי והיא מפרכסת מטמאה טומאת אובלין אבל לא טומאת נבילות והשתא אמאי לא מטמאה טומאת נבילות אע"פ דב"נ במיתה תלייא מילתא מ"מ כיון דנשחט לא גרע מנקובת הושט דהוי נבילה ביון דניקב ב"ש נשחט וצ"ל דד"ז דנקובת הושט נבילה לא הוי אלא בבהמת ישראל אבל בבהמת גוי לא הוי נבילה דכיון דבמיתה תלי רחמנא לא הוי נבילה עד שתמות ועיין להגמ' שם דקכ"א ע"א ולהת"ח שם ומעתה י"ל מ"ש בגמ' נבילה דלא מטמאה מחיים קתני ה"ק תנא גבי נבילות הדומה לטריפות דלא מטמאה מחיים ונקובת הושט אע"ג דבבהמת ישראל הוי נבילה מחיים מ"מ דמיא לטרפיות בבהמת גוי משא"כ עשאה גסטרא דאפילו בבהמת גוי הוי נבילה וכדתנן התם עד שיתיז את ראשה דהיינו גסטרא כדפרש"י שם והנה רש"י בקמא דע"ח ע"ב בד"ה דבר כ' ניטל הושט או הקנה או ירך וחלל שלה הוי נבילה מחיים ואח"כ כלל ניטל הכבד נראה מדכייל ליה בהדי אינך גם ניטל הככד נבילה מחיים והוא תימא דבגמרא אמרינן נבילה דמטמאה מחיים לא קתני ובר"פ א"ט חשיב ניטל הכבד בהדי טרפיות ולפ"ד התב"ש והפלתי שחילקו בין טומאה לאיסור ניחא שפיר מיהו נראה עיקר דמ"ש ניטל הכבד לא קאי אנבילה ומילי מילי קאמר ור"ל דהא דקאמר דבר המעכב בשחי' כולל נבילות וטריפות ולא הוי שיור אלא דבר שהוא כשר ממש דהיינו ניטלו רגליה מן הארכובה ולמטה כמ"ש אח"ז עי"ש מיהו מ"ש רש"י ניטל הושט נבילה לפ"ד אם נמצאו ב' וושטים נבילה דכל יתר בנטול דמי וחולק על הרא"ש בתשו' ופ' מור"ם בסמוך דב' וושטים טריפה מיהו י"ל דלאו בנטול ממש הוי וכ"כ מהר"ץ בתשו' סימן ע"ז גבי לב ע"ש ועיין בס' בשמים ראש סימן ס"א בכ"ד ע"ש:

ב' דין ד' ניקב אחד מהם כשרה בנקרע עור החיצון כולו או ניטל אי דמי לניקב או דילמא דוקא בניקב הוא דמגין עור הפנימי תליא בפלוגתא דרבוותא דבעל העיטור כ' בדין חליף בסי' דאמרי' בגמ' דמ"ג דטרפה דוקא נתחלפו שניהם אבל אם נתחלף אחד מהם דהיינו שנעשו שניהם אדומים או לבנים כשרה דהוי כניקב זה בל"ז והרא"ש. כתב דטריפה ול"ד לניקב דנקב קטן עור הפנימי מגין אבל בליקוי כל העור אינו מגין והרשב"א בתה"א ד"ל ע"ב כתב כדברי ב"הע וגם מדברי הר"ן שם נראה דאין לחלק בין ניקב ללקוי כולו ע"ש א"כ בנקרע או ניטל כולו לדעת העיטור והרשב"א והר"ן כשרה ולרעת הרא"ש טרפה וא"כ לפ' מרן בסמוך דב' לבנים טרפה בנקרע או ניטל טרפה דדוקא בניקב הוא דמגין

עור הפנימי מיהו י"ל דדוקא בליקותא שהוא מחמת חולי ואמרי' סוף הפנימי לינקב אבל בקרועה שאינו מחמת חולי י"ל דמגין ומדלא פריך הגמ' בר"פ א"ט דמ"ב אתנא דרי"ש דחשיב י"ח טרפיות אמאי לא פריך ניחשוב נקרע עור החיצון אין להוכיח דכשרה די"ל כיון דטעמא משום דסופו לינקב הוי בכלל נקובת הושט ומ"מ נראה דלא הוי אלא טרפה ולא נבילה כמו נקובת הושט למשנה אחרונה וכמ"ש הר"מ והטור אע"ג דעשוי לינקב כל עוד שלא ניקב לא הוי אלא טריפה כמו חליף בסי' דסופו לינקב ובגמ' אמרי' דחליף טריפה וכ"פ הר"מ בספ"ז חליף טריפה אע"ג דבפ"ג כתב ניקב הושט נבילה ועפ"ז ניחא מה שמק' מאי פריך הגמ' בר"פ א"ט אתדרי"ש וליחשוב גלודה וחרותה ומוקי לה כר"מ וסמי מרה נימא דתדרי"ש אחר חזרה וסמי נקובת הושת ופסוקת הגרגרת דנבילה נינהו והוא לא חשיב אלא טרפיות ועפי"ה ניחא דכי מפקת נקובת הושט ופסוקת הגרגרת ע"כ למחשב נקרע עור החיצון ותורבץ הושט דהוו בכלל נקובת הושט וכי מפקת תרי ע"כ לעיולי תרי ועמ"ש בחי' שם נקטי' דנקרע עור החיצון תליא בפלוגתא דרבוותא ולכ"ע טרפה הוא דהוי ולפי"ה מ"ש הפלתי סי' כ"א סק"ג לדעת מהרש"ל מגמ' דהשוחט אינו אלא לדעת בעל העיטור ע"ש:

והנה הדרישה בסימן ל"ו כתב לחלק בין ב' קרועי הריאה דקי"ל ניטל העליון כשר ובין שניהם לבנים דושט דטריפה דקרועי הושט כיון דאכלה בהו אינה יכולה לעמוד בקרום א' והט"ז שם כתב דשאני ריאה דאפ' בנפיחה ע"ש ולפ"ז בניטל או נקרע עור העליון דושט טריפה לדעת הרא"ש כמ"ש אבל הט"ז בסי' זה סק"ט כ' דש"ה כיון דניטל כשרה אבל בב' לבנים שישנו לפנינו והוא לקוי גרע טפי ע"ש ולפ"ז אם ניטל עור א' כולו מהושט כשרה ומ"מ אם נקרע ועדיין שם טריפה גם לפ"ד ומ"מ נראה עיקר דניטל או נקרע טריפה וקצת ראיה מהגמ' דמ"ג ניקב זה בל"ז כשרה ואי איתא לישמועי' אפילו ניטל כולו דיותר חמיר ניטל מניקב כמו שנראה מדברי התוס' בר"פ א"ט בד"ה ניקב אלא ע"כ דדוקא ניקב וכ"ד הפר"ח ובגמ' דנ"ב ע"ב בעי בגמ' אמילתא דשמואל בבשר החופה רוב הכרס ברוב קרוע או ברוב נטול ופירש"י ברוב קרוע וכ"ש ברוב נטול א"ד דוקא ברוב נטול מוכח דנטול חמור מקרוע אפילו בקרוע ע"י חולי דהתם בקרוע ע"י חולי ועיין מרן בכ"מ בפ"ט מה"ש ע"ש הרי דלא כהט"ז שכ' דניטל קיל מקרוע וע"ש בפ"ט גבי נפולה די"ז ולהכ"מ שם איברא דמדברי. הרא"ש שם נראה כהט"ז שכתב דלא איפשי' בעיא ועבדינן לחומרא בין בקרוע בין בנטול וק"ל כיון דבגמ' אמרי' ותפשוט מריב"ח ומשני שמואל לית ליה בריב"ח מוכח דלריב"ח דס"ל כרס החיצונה בשר החופה אפילו קרוע טריפה דמתני' תנן שנקרעה והרא"ש בד"ן פ' כריב"ח לחומרא א"כ אפילו נפשטא

הבעיא הא לריב"ח טריפה אפילו קרוע וא"כ אין ענין לפ' זה עם הבעיא וצ"ל דהרא"ש מפ' דלא כפירש"י אלא דהבעיא היא קרוע דוקא או אפי' ניטל וא"כ לריב"ח דוקא קרוע אלא משום דלא נפשטא הבעי' אזלי' לחומרא ועפי"ז ניחא מ"ש הרי"ף לעיל איכא מ"ד הילכתא כריב"ח ברוב קרוע אבל לא ברוב נטול ע"ש ולפירש"י נטול חמור מקרוע וע"כ דמפ' להבעיא כמ"ש ועיין למרן בב"י סימן מ"ח מ"ש ע"ד הרי"ף הללו ועמ"ש הב"ח שם והר"מ בפ"ט ד"ה מפ' לכרס החיצו' בשר החופה כריב"ח ונראה מדבריו דלאו מס' הוא ועיין להכנ"הג הגהב"י אות י"ב ופ' בין נטול בין קרוע וע"כ דמפ' כפירש"י ומצאתי להרשב"א בחי' דנ"ד ע"ב שכתב דאפילו דבנחבסה הגלגולת ברובא נפחתה אינה נטרפת בכך דנחבסה כאיב. לה טפי מנפחתה והביא ראיות לדבר ע"ש והוא תנא המסייע להט"ז אבל הר"ן בר"פ א"ט כתב כל ששנינו בו ניטל כשר כ"ש ניקב ונפסק ושאר לקיות חוץ מטחול וכליות ע"ש והרוקח כתב גבי אם שהולד מונח בתוכו אם נימוק טריפה אע"ג דניטל כשרה ועיין למרן בב"י מ"ש ע"ד הרוקח. ולהכנ"הג הגהב"י אות ו' ובסימן מ"ד כתב הטור נחתך מן הכליות כשר ולקותה טריפה ומהרש"ל ביש"ש כ' דליתא דלקותה גופה לא מטרפי' אלא משום דסופה לינטל והט"ז שם כתב בדעת הטור דלקותה שאני דכאיב לה וכ"כ הפר"ח ועיין להמח"ב שם:

ג' ואפילו עלה בו קרום וכו'. מתבאר מדברי רש"י בגמ' שם דה"ה לכל הנקובים וכ"כ כל הפו' זולת הרא"ה כמ"ש הכנ"הג הג"הט אות י"ג ע"ש וכן ראיתי להת"ח בגמ' שם שכ"כ משם ראב"ן ותמה ע"ד ע"ש:

ד' בהגה אבל אם יש לחוש וכו' טריפה:

הט"ז בסימן מ"ט תמה ע"ז מ"ש בס' בקורקבן דכשר והפלתי כ' דשא"ה דהוי ס' בשחי' אכל התם ס' בטרפיות ואמרי' נשחטה הותרה והרב חוות דעת ד"ל ע"ד הוכיח מגמ' דפ' אלו טריפות דמ"ג דאמר עולא ישב לו קוץ בושט אין חוששין שמא הבריא ופריך מ"ש מב' חתיכות ומשני התם איתחזק איסורא מוכח דישב לו קוץ בושט לא איתחזק איסורא ולא הוי ס' בשחי' וכן מדברי התוס' והרשב"א ביבמות ד"ל ע"ב ע"ש ונ"ל דעולא ס"ל כחד שינויא בגמ' דל"ב דנקובת הושט טרפה ולא נבילה וא"כ הוי כמו כל ס' טריפה אבל למאי דקי"ל נקובת הושט נבילה הוי כמו ס' בשחי' והתוס' בד"ה קסבר הקשו למ"ד חוששין לס' דרוסה אמאי לא אמרן נשחט' הותרה ותי' דרוסה שכיח מש' דמישב לו קוץ בושט לדידן דחיישי' לא הוק"ל והיינו משום דכיון דהוי נבילה הוי ס' בשחי' ובהכי ניחא מה שדקדק מהר"ם שיף שם אמאי לא פריך הגמ' למ"ד אין חוששין לס' דרוסה מ"ש מב' חתיכות. ע"ש ול"ק דפשיט"ל דש"ה האיתחזק איסורא. אבל נקובת הושט

ס"ד דהוי ס' בשחי' ואיתחזק איסורא ומשני לעולא ס"ל דלא איתחזק איסורא והתוס' ביבמות כתבו דס' בושט שכיח ע"ש באו ליישב למאן דס"ל דעולא אבל נ"ל קצת ראיה מגמ' בפ' השוחט דל"ב דאמתני' דפסוקת הגרגרת הוי נבילה פריך ממתני' דא"ט ומשני ר"ל ההיא דא"ט ששחט שלא במקום חתך דהוי ד"א גרם לה ופריך מדאמר ר"ל כמאן דמנחא בדיקולא משמע דבושט דנקיבתו במשהו דלא הוי כמאן דמנחא בדיקולא היכא דשחט שלא במקום חתך הוי כד"א גרם לה ולא הוי פיסולא בשחיטה ועיין להרב בית אפרים בתשו' סימן י"ג ע"ש ועיין להג"א שם וכ"מ מכל הפו' שפ' כעולא ביישב לו קוץ אין חוששין א"כ ע"כ דלא הוי ס' בשחי' דאל"ה מ"ש מב' חתיכות אע"ג דפ' דהוי נבילה וכדברי הח"ד:

ה' דין ו' ובודקו מבפנים וכו' מש' דלס' דרוסה א"צ לבודקו מבחוץ אלא מבפנים וב"ד הרשב"א והר"ן וכ"נ מדברי התוס' בדכ"ח שהק' אמ"ש רש"י דלדרוסה תלינן ובעי בדיקה משום נקב דמנ"מ בהא דתלי' הא ס"ס בעי בדיקה משום נקב וא"א נימא דאי לאו דתלי' גבי דרוסה הוה בעי בדיקה גם מבחוץ והרא"ש שם גם הוא הקשה אפירש"י במ"ש התוס' ובפא"ט דמ"ג כתב לחד תי' דבדרוסה בעי בדיקה גם מבחוץ וצ"ל דמ"ש בפ' השוחט הוא לפום תי' קמא שב' בפא"ט ועיין להב"ח ולדינא נראה עיקר דלא בעי בדיקה מבחוץ בדעת הרשב"א והר"ן והתוספות וכן הסכים הפר"ח ודלא בהתב"ש:

ו' דין ט' ונתרפא ואינו ניכר ולעיל דין ד' כתב דאם יש לחוש שניקב טריפה דאין לו בדיקה מבחוץ ות"ל דחיישי' שמא נתרפא וכתב הש"ך בסקכ"א דאי איתי ליה בדיקה מבחוץ כיון דבדקי' ואינו נקוב לפנינו לא חיישי' שמא נתרפא והכא דחיישי' שמא נתרפא משום דאין לו בדיקה ע"ש וק' דבד"ז נמי בר בדיקה הוא מצד חיצוני של פנימי כשמפריד ב' העורות ואע"פ דבדקי' ליה ואינו נקוב חיישי' שמא נתרפא אע"ג דליכא ק"ד וכמ"ש בסק"ב ועיין להפר"ח וצ"ל דבאותו העור הפנימי. שהקוץ תחוב בו חיישי' שמא נתרפא אפילו דבדקי' ליה אבל אין לחוש לעור החיצון שאינו תחוב בו אם יש לו בדיקה שמא נתרפא ובהכי ניחא מ"ש הש"ך סימן מ"ח סקי"ד דגבי מסס חיישי' שמא נתרפא אע"ג דיש לו בדיקה ע"ש דהתם עור א' הוא ועיין להרשב"א בחי' דמ"ג שתמה אפירש"י מנקובי דריאה דמהני בו נפיחה ולא חיישי' שמא עלה קרום דהתם נמי איכא למיחש שמא הקרום החיצון נקוב ומאי דעלה בנפיחה משום דעלה קרום בפנימי. מיהו לפי"ז קש' מאי ראיה מייתי ראב"ן הביאו הרא"ש דהלכה כעולא מבית הכוסות נימא שאני ב"הכ דאפ' ע"י בדיקה אבל גבי ושט אין לו בדיקה ועיין בפ"מ ד"ג מ"ש מדברי ראב"ן וי"ל דהוכחת ראב"ן מדמכשרי' בבי"הכ אפילו בנמצא נקוב עור וחצי ולא נשאר

אלא מעט דכשר ועיין בתה"ד סימן ס"ה ע"ש ודמי לושט בעור הפנימי ומ"מ כתב הרא"ש לדעת הרי"ף דש"ה דעורו עב ע"ש:.

ז' **דין י' נפרד** הושט מן הקנה וכו' הוא פי' ר"ח אמ"ש בגמ' נדלדלו הסי' ברובן טריפה והפר"ח בסי' כ' ובזה הסי' סק"ה הוכיח דסי' שנדלדלו ברובן נבילה ממ"ש הר"מ בספ"ט סי' שנדלדלו ברובן טריפה ואפילו שלא מחמת נפילה וכן אם נתקפלו שהרי אין ראויין לשחי' וכיון דאין הסי' דאויין לשחי' הוי נבילה ע"ש וכבר כתב מרן הכ"מ שם דמ"ש שהרי אין ראויין לשחי' קאי אנתקפלו אבל נדלדלו לא הוי אלא טריפה וכ"נ מהגמ' דפריך ברפא"ט אתדרי"ש וליחשוב סי' שנדלדלו וא"א מאי פריך נימא נבילות לא קא חשיב ואפילו דכתבו התוס' בדל"ב בד"ה ורמינהי דכל הנבילות לא נפקי מטריפות ע"ש הר"מ לא ס"ל כן כמ"ש בחי' ברפא"ט דלא כהפ"מ ח"ב סימן קכ"ז וכ"ד הרשב"א בתה"א דכ"ז הביאו הש"ך סק"ד ועיין להפר"ח:

סימן לד

א' דין ב' הילכך משערי' וכו'. כתב הש"ך דשיעור איסר יותר גדול מרובא אלא דאם הם מצד א' דליכא רובא מצטרפין לאיסור ע"ש וכ"כ מהר"ם לובלין בחי' שם דמאי דאמרי' מצט' לכאיסר היינו מצד אחד אבל מב' צדדין כיון דאיכא רובא מצט' לרובא ולא בעי' כאיסר ע"ש:

ב' ד"ז כ"ש למעלה ולמטה כ"פ הרי"ף והרמב"ם והרא"ש אבל ס"הת כ' חוליא למעלה וחוליא למטה וכ"נ דעת רש"י בסוכה דל"ו ע"א בד"ה נסדק וע"ש בתוס' ועיין להש"ך:

סימן לה

א' ד"א הריאה שניקבה טריפה כל דיני נקובת הריאה מקומן בסי' ל"ו ומ"ש כאן ריאה שניקבה כ' התב"ש להודיע שכל דינ' חליף וחסר ויתר שנתבארו בסי' זה כולן משום דסוף הריאה לינקב וכ"נ מדברי התוס' ברפא"ט בד"ה אפיק אבל הר"מ בפ"ח מה"ש כתב דיני חסיר באונות הריאה תחת סוג חסורה וכ"כ הר"מ בפ"י ד"ט ע"ש שמנה חסר אוני וחסר מגוף הריאה תחת סוג חסורה ועיפרש"י ודמ"ג ע"ש ובגמ' דמ"ז ע"ב פריך אמתניתין דניקבה הריאה או שחסרה מאי חסרה אי חסרה ממש היינו ניקבה ומאי פריך נוקמה בחסר אוני לדעת הר"מ דלאו משום דסופה לינקב אלא תחת סוג חסורה ובשלמא לדעת הטור והש"ע כיון דטעמא משום דסופה לינקב היינו נקבה הריאה כמו דלא תני לקותה בריאה דמשום דסופה לינקב כמ"ש רש"י רדמ"ג ועיין להפ"ת אבל לדעת הר"מ קש' לוקמה בחסר אוני וע"ש במהר"ם ודברי הר"מ סתרא"י נינהו דבפ"ח כ' דמשום דסופה לינקב ובפ"י מנאה תחת סוג חסורה דהל"מ היא ע"ש וי"ל לדעת הר"מ דלא

מיקרי ריאה אלא אומה ולא אונה ושו"ר שכ"כ הרשב"ץ בס' י"ש בפ"ה ועיין להתוס' בדמ"ו ולהב"ח לקמן גבי חסר גוף הריאה ולדינא כתב הפ"מ דנקטי' עיקר כהטור והש"ע דמשום סופה לינקב וע"ש הנ"מ לדינא וכן תפס במושלם השמ"ח ע"ש:

ב' ד"ב ואם חסרה א' מהימין וכו'. כ' הת"ח אם נמצאו ד' מימין וא' מהשמאל כ' רש"י דלא הוי חליף אלא כי נתחלפו שניהם במו קנין חליפין ומדין חסר ויתר אין להטריף דאי בכ"הג הוי חסר ויתיר אמאי אמר רבא חליף ביתיר וחסר סגי אלא ע"כ כיון דיש ה' אוני בין ימין ושמאל לא הוי חסר ויתיר ע"ש ולפ"ד דל"מ חליף אלא מב' צדדין הול"ל אפי' נמצאו כל החמשה בצד ימין וליכא אוני כלל בצד שמאל דכשרה ובש"ד כלל פ"ט הקשה אמאי אמר רבא חליף בחסר ויתיר סגי ותי' כיון דאיכא ה' אוני לאו חסר ויתיר הוא וי"מ דחליף היינו נתחלף צורתן דגדולה נעשי' קטנה וכיוצא ע"ש ולדברי הי"מ אזדא לה הוכחת הת"ח לדינו והתוס' בדמ"ו כ' דחליף שייך באומא אלא דלא שכיח ע"ש וצ"ל דחליף באומה היינו שנמצאו ב' האומות מצד א' וא"כ שמעי' מדברי התוס' דכ"הג אפילו מצד א' מיקרי חליף רלא כהת"ח וכ"מ מדברי התוס' בע"א די"ז ע"ב בד"ה מעות דלשון חליף יפול על אחד ע"ש ומדאכפל רבא לומר ה' אוני ולא סגי ליה במ"ש ג' מימין וב' משמאל אין להוכיח כלל דכ"הג איתא בפ"ק דכריתות ד"ה ע"א גבי שמן המשחה דפריך תנא מניינא קמ"ל ומשני ע"ש ואפילו למאי דמשני אכתי מאי דקתני נמצאו כולן יתר הוא וע"כ דכן אורחיה דתנא ואין קפידא בזה והתב"ש הוכיח מדברי מרן בב"י בד"ה ודע לכאורה דארבע בימין וא' בשמאל טריפה וכן הסכמת האחרונים:

ג' אם חסרה א' מהאומות. כתב התב"ש סק"ב דמוכח מהתוס' דמ"ו בד"ה היינו דטריפה והכנ"הג הג"הט אות כ"א כתב דמדברי הר"מ וריי"ו נר' דאין דין יתיר וחסיר וחליף אלא באונות ולא באומות ע"ש וליתא שהרי כתב הר"מ בפ"ח ד"ז חסר קצת מגוף הריאה אע"פ שלא ניקבה טריפה ומנאה בפי' בכלל. הטרפיות ע"ש וכ"ש חסר אומה שלימה ומאי דלא מוקי לה הגמ' לחסרה דקתני מתני' בכ"הג עיין למרן בכ"מ שם מיהו מדברי התוס' דמ"ז בד"ה אבל נראה דחסרה האומה כשרה ממה שהוכיחו דחסר קצת מריאה ועלה קמט כשרה מדלא מוקי לה הגמ' בהכי ודחו דברי האומרים דחסר קצת מן הריאה טריפה ע"ש וא"כ בחסרה אומה כשרה נמי מדלא מוקי לה בכ"הג ומעתה ע"כ דברי התוס' בד"ה היינו באו ליישב גם לדברי האומרים שהביאו בד"ה אבל ומ"מ נראה עיקר. דחסרה אומה טריפה ואפילו למ"ש מרן בש"ע סי' ל"ו דין ח' דחסר קצת מגוף הריאה כשרה מ"מ בחסרה אונה שלימה טריפה וכ"כ הרב כנ"הג שם בשם מ"כ חסרה אומה טריפה וי"א דהוורדא משלמת לאומה אבל בשאלוניקי נוהגין להטריף ע"ש:

ד' אם ג' אוני בימין וד' בשמאל טריפה דבעי' שלא יהיה השמאל יתר על הימין כמ"ש מור"ם לקמן ש"ך אבל הפר"ח סקכ"ד הוכיח מדברי הר"מ בפ"ח דכשרה כיון דאי' ג' אוני בימין ממ"ש ב' בימין בלא ורדא וג' בשמאל טריפה וכן אם הורדא עם הג' שבשמאל טריפה שהרי חסרה מהימין מש' דכל דאיכא ג' בימין דליכא חסרון בימין כשרה אפי' דהורדא עם הג' בשמאל דהוו ד' בשמאל וה' תב"ש סק"ל דחה דכל דאיכא בשמאל יותר מהימין חסר בימין מיקרי אפילו דאיכא ג' בימין כיון דדרך הוא דהימין יתר על השמאל ואי כוונתו דהול"ל רבותא בג' בימין והורדא עם הג' בשמאל י"ל דקמ"ל אע"ג דליכא אלא ב' בימין ואית לן למימר דהוורדא דשמאל משלמת לימין קמ"ל דלא ע"ש ועיין להש"ד אות ה' ע"ש ומ"מ אכתי יש להוכיח מדברי הר"מ דג' בימין וד' בשמאל כשרה כהפר"ח מדכ' הוורדא עם הג' דשמאל דאמאי נקט עם הג' לא הול"ל אלא עם הב' וממילא שמעי' דהוורדא שבשמאל אינה משלמת לימין אפילו דליכא בימין אלא ב' והכנ"הג הגהב"י אות צ"ו נרגש מזה וכתב דאתא לאשמועי' אפילו הוורדא בימין דשוה בשוה כשרה ע"ש והוא תימא דמריש דין הר"מ שמעי' לה וצ"ל דאתא לאשמועי' דדוקא משום דליכא כימין אלא ב' טריפה אבל אי איכא ג' בימין כשרה אפילו דהווורא עם הג' בשמאל כשרה ומ"מ י"ל דוקא ורדא אבל אונה אחרת עם הב' בשמאל טריפה וכמ"ש התב"ש ולדינא הכ"וף כתב דיש להקל בהפ"מ אבל שאר האחרונים הסכימו להחמיר ולא חילקו בדבר ונר' דג' בימין וג' בשמאל והוורדא עם הג' דבשמאל יש להקל בהפ"מ כמו שנראה מדברי הר"מ אבל ג' בימין וד' בשמאל אין להקל אפילו בהפ"מ:

ה' דין ו' א' מהאונות שהיא פחותה וכו' כתב הכנ"הג בהג"הט אות ל"ו אם יש עליה בועה ומשלימה לט"ד כשרה והוא שיש חוט בשר מקיף עליה ואם עליה טינרי משלים אפילו בלא חוט בשר וביאר הטעם דכשאין חוט בשר מקיף טריפה משום דהוי בועה בשיפולי ואפילו שנוהגים להתיר בועה בשיפולי אונה מ"מ דיינו להכשיר ביש שיעור אונה לבד הבועה אבל אם אין בה שיעור אלא עם הבועה טריפה משום בועה בשיפולי ע"ש ובהגהב"י אות ס"ט כפל ד"ז בשם מהרש"ג וסיים ומ"כ שהיא טריפה ונראה מדבריו אפילו חוט בשר מקיף ובהג"הט אות כ"ה גבי יתרת שאין בה כט"ד ובועה משלימתה כתב בשם מהרש"ג דאפילו אין חוט בשר מקיף משלימתה וטריפה ובשם מ"כ כתב שהיא כשרה מפני שסוף הבועה להתעקר משם ויראה מדבריו אפילו חוט בשר מקיף ע"ש מבואר דטעם המ"כ משום שסופה להתעקר ולכך ביתרת מכשיר ובאונה מטריף דבכל ענין סופה להתעקר ומהרש"ל סו' דלא איכפת לן אם סופה להתעקר וגבי יתרת מטריף בכל ענין וגבי אונה מטריף באין בשר מקיף משום בועה בשיפולי והש"ד אות מ'

כ' להכשיר בבועה מע"לע וחוט בשר מקיף דהדרה בריא ע"ש וממ"ש הכנ"הג הג"הט אות כ"ה מתבאר דסופה להתעקר אפילו חוט בשר מקיף א"כ אפילו מעל"ע כן הוא והעה"ש אות ט' הסכים דבחוט בשר תליא מילתא בין ביתרת בין באונה דאם יש חוט בשר באונה כשרה וביתרת טריפה ואם אין חוט בשר באונה טריפה וביתרת כשרה כיון דסופה להתעקר ע"ש וכבר נת' דאפילו בחוט בשר סופה להתעקר ולא כתב מהרש"ג דבאונה דבחוט בשר מקיף כשרה אלא משום דאזיל בתר השתא ובאין חוט בשר הטעם משום בועה בשיפולי וא"כ ביתרת בכל ענין טריפה וכ"נ עיקר דבלא"ה כיון דאיכא רבוותא דסברי דיתרת פחות מט"ד טריפה הוי ב' לריעותא וכ"כ במשבצות זהב אות י"א:

ו' **כתב** הכנ"הג הגהב"י אות ס"ח אם נמצא יתרון ואין בו כט"ד ונאבד קודם נפיחה מותרת ואין אומרים אלו נפחוה היה נמצא כט"ד דאחזוקי איסורא לא מחזקי' ע"ש והע"הש כתב דוקא אם בדקוהו קודם שנאבד ואין בו כט"ד אבל אם לא בדקוהו כלל אסור ע"ש טעמו והשמ"ח דין י"ד אסר אפילו אם בדקוהו קודם שנאבד ואין בו כט"ד ע"ש ונר' דבכ"הג דבדקוהו קודם שנאבד יש להתיר כמ"ש הכנ"הג דאפי' בריעותא גמורה דעת הרשב"א והרא"ש והר"ן והטור דמוקמי' לה אחזקתה דכל ב"ח בחזקת בריאים וחזקה דאתיא מכח רובא היא ודוקא במחט שנמצא בחתוכה דריאה הוא דאסור דרוב הנכנסין דרך וושט נכנסין וכמ"ש רש"י בפא"ט דמ"ח וכמ"ש הכנ"הג בסי' ט"ל הג"הט אות ו' וכ"פ מרן בש"ע בסימן פ"א גבי גבינות ומ"מ נראה ודאי דאם נר' באומדן דעתא דאחר הנפיחה תהיה כט"ד כגון דגדולה קצת וקודם נפיחה קדובה לט"ד טריפה דודאי דאחר הנפיחה נגדלת קצת:

סימן לו

א' **דין א' או** זה שלא כנגד זה. הרשב"א במ"ה דל"א ע"ב כתב הטעם דב' קרומי הריאה דבוקין הרבה ורוח לא יעבור ביניהם ע"ש ובגמ' דמ"ו אמרינן האי דאוושא זיקא דביני ביני הוא משׁ' דנכנס הדוח ביניהם ומרן בב"י כ' דעל הרוב רוח לא יעבור ביניהם ע"ש א"כ בביצבצו הוי ודאי טריפה דאזלינן בתר רובא דרוח לא יעבור ובודאי ניקב זה כנגד זה וכ"מ ממ"ש הר"מ בפ"ז בידוע שניקבה וכו' עי"ש ועיין בב"י:

ב' **דין ב' אלא** שצריכה בדיקה כ"כ בעל ה"ג וכ' הרמב"ן בחי' אפשר דכן גירסתו בגמ' ועיין להפ"ת:

ג' **דין ו' אבל** ניקב לבשר וכו' כ"ד כל הראשונים זולתי הר"מ שכתב אפילו לחבירו טריפה משמע כ"ש לבשר והוא נגד הסוגיא ומרן בב"י והב"ח כתב ליישב הסוגיא והריב"ש סימן קפ"ט והרשב"ץ ח"ב סימן קמ"ח כ' ליישב דעת הר"מ דמודה הוא דלבשר כשדה וב"כ

הט"ז והש"ך וכ"נ עיקר שהרי מדתנן רפא"ט עד שתינקב לבית הסמפונות מוכח דאם ניקב הסמפון ולא ניקבה הריאה מבחוץ כשרה ומהדש"א בדמ"ח הקשה לס"ד דגמ' דר"נ בניקב הבשר מיירי אמאי לא פריך אר"נ ממתני' דעד שתינקב לבית הסמפונות ע"ש:

כתב הפ"ת אם ניקב לעור הריאה ואין עליו בשר אלא עור לבד סותם כמו בשר ע"ש ואין נר' כן מדברי הט"ז שכתב משם הר"מ אפילו לחבירו ר"ל לא מבעיא לעור בלא בשר ע"ש הרי דפשיט"ל דעור אינו סותם אח"ז ראיתי לה' משבצות זהב שכן הסכים דעור אינו סותם ע"ש:

ד' דין ז' אבל אם הם עכורים וכו' הרי"ף והר"מ בפ"ז גבי בועי בריאה דבעי' מ"ז אבל עכורים וסרוחים טריפה דס"ל מאי דאמרי' בגמ' דנ"ה דעכורים וסרוחים טריפה קאי גם אריאה וכ"נ מדברי הר"ן גבי מאי דפריך הגמ' והרי מ"ז דכשרין כאן וכאן וכ"כ הרמב"ן בחי' שם אבל בריאה שנשפכה כקיתון לא נתפרש דעתם די"ל דריאה שנשפכה כקיתון עדיפא כיון דלא יצתה הלקותה לחוץ כמ"ש הרשב"א בתה"א דל"ב ע"ב ע"ש אך מדברי הרא"ש והראב"ד בס' תמ"ד סי' י"ג נראה דהרי"ף והר"מ מטריפין במים סרוחים ועכורים גם בריאה שנשפכה כקיתון וכ"מ מדברי הרמב"ן במלחמות שהוכיח דז' דמים עכורים דטריפה כדעת הרי"ף מגמ' דסוכה דל"ו ע"א והתם קאי אנשפכה כקיתון איברא די"ל בהוכחה זו דבגמ' שם אבע"ל באתרוג שנשפך כקיתון ופשיט מדתניא תפוח וסרוח פסול מאי לאו תפוח מבחוץ וסרוח מבפנים ודחי תרוויהו מבחוץ ע"ש ומדפשיט מסרוח נר' דסרוח בריאה כשר ומדדחי שניהם מבחוץ ל"מ מידי והרב בכור שור יישב קצת ומ"מ אין ראיה משם כלל ומצאתי להראב"ד בס' תמ"ד סי' ר"ל דגריס בגמ' דסוכה הא לא קיימי סמפונות טריפה גבי אתרוג מאי התם דלא שליט אוירא מסרח אבל הכא דשליט אוירא הדר בריא א"ד ל"ש ע"ש ולפ"ז הבעיא דגמ' בדלא קיימי סמפונות אי עדיפא מריאה ולגי' זו ניחא מאי דמייתי שם הגמ' דאמ"ר והוא דקיימי סמפונאה ופשיט מסרוח ור"ל כיון דאתרוג אע"ג דשליט אוירא שוה לריאה לענין סרוח גם ללא קיימי סמפונות לא אמרי' הדר בריא וש"מ דסרוח בריאה טריפה כמ"ש הרמב"ן ועיין להרי"ף שם ולהטור א"ח סימן תרמ"ח ועיין בגמ' דחולין דמ"ז גבי יבשה נקטי' דמדברי הרא"ש והראב"ד והרמב"ן למדנו דדעת הרי"ף והר"מ דטריפה במ"ע גם בנשפכה כקיתון וכ"ד הרמב"ן ודעת הראב"ד למעשה כמ"ש הכנ"הג ועיין להפר"ח ר"סי זה אבל לדעת הרשב"א והרא"ש והרז"ה להקל במ"ע וסרוחי בין בבועי בין בנשפכה כקיתון ועיין להתב"ש:

ה' דין ח' בהגה יתר מכן טריפה כ"כ מרן בב"י בשם ס' אהל מועד והט"ז תמה דא"כ מאי פריך הגמ' אי חסרה מבחוץ היינו ניקבה נוקמה בחסרה מבפנים יותר מכדי רביעית

ע"ש. ול"נ דטעמא יותר מכדי רביעית טריפה משום דסופה לינקב וא"כ היינו נקובה דמה"ט לא תני במתני' לקותה משום דסופה לינקב ועפירש"י דמ"ג ע"א בד"ה לא ע"ש והש"ך בס' נקו"הכ תי' משום דחסרה מש' אפילו כ"ש דומיא דנקובה ע"ש ואכתי קש' מגמ' דמ"ב דמסיק לתדרי"ש כולהו נקובי בחדא חשיב להו וי"ח דוקא והשתא אמאי לא חשיב חסרון מבפנים יותר מרביעית ואע"פ דקתני חסרון דבחוץ מ"מ כיון דשיעורן אינו שוה הו"ל למחשבינהו בתרתי וכמו שהכריחו כן התוס' שם ולפמ"ש הרשב"א בחי' דמ"ג ע"ב דמאי דלא קחשיב תורבץ הושט ושט בתרתי כיון דשיעורן אינו שוה משום דבחד אבר אפילו שיעורן חלוק חשיב להו כחדא ע"ש ניחא ולפמ"ש דמשום דסופה לינקב ניחא בלא"ה וע"ש בתוס' ולפ"ד אהל מועד ניחא שפיר הגמ' שם דמשני אפיק חדא ועייל חדא דא"ש אפילו אליבא דרבנן דחשיב יותר מרביעית בחדא ועי"ל קו' הט"ז דא"כ הול"ל חסרה רביעית כדקתני ניקב הלב לבית חללו וכ"כ הת"ח שם בגמ' דלא מוקי לה בדלא קיימי סמפונות משום דהו"ל לפ' מ"ש וניחא דלא מוקי לה במים סרוחים ועכורים לדעת הרי"ף והר"מ ובלא"ה י"ל כיון דטעמא דמ"ע וסרוחים משום דסופו לינקב כמ"ש מרן בב"י א"כ היינו נקובה ומה"ט לא מוקי לה בנראה כמין סדק מבחוץ לדעת הר"מ כיון דטעמא משום דסופה לינקב דמה"ט לא דמי לנימוקה כמ"ש מרן בב"י דה"ה דהומ"ל הכי והכריחו להר"מ סוגיא דלעיל דלא מ"ל י"ח לרבנן ע"ש תימה כיון שהוא כתב בדעת הר"מ דהטעם משום דסופה לינקב א"כ היינו נקובה ולא הוו אלא י"ז לרבנן ועכ"ל כמ"ש התוס' דסוגיא דלעיל אליבא דר"ש גם מ"ש לדעת רש"י אמאי לא מוקי לה בחליף ע"ש במהר"ם לובלין שהקש' אמאי לא מוקי לה בחסר אונה ותי' דל"ד לנקובה ע"ש:

ו' **די"ד או** מפחד שאר הבריות פ' כת"ק דרשב"א וכ"ד כל הראשונים אבל הצ"ל והרע"ב פ' כרשב"א דע"י הבריות טריפה ונראה דטעמם מדאמרינן שם. דבעי בדיקה באינהו דכרי דאשכח רבב"ח במדברא וא"א דע"י הבריות כשרה הו"ל רובו להיתרה ע"י שמים וע"י הבריות ומדאמרי' מרי' צריך בדיקה מש' דאי לא בדקו טריפה וכ"הג כ' התוס' ברפ"ב. דחולין וא"וה הבאתי דבריהם בסי' פ"ד ועיין להפר"ח והתב"ש ומה"ט נראה לסמוך אבדיקה זו אפילו בז"הז משום דאיכא רובא ובלא"ה נשחטה בחזקת היתר וכ"ד הפר"ח דלא במור"ם בהגה:

ז **בהפר"ח** אם צמקה ע"י חולי הוי כבידי שמים ולמד כן מפצוע דכה והרב שמ"ח כ' אם בא ע"י גרמת אדם כגון שהלעיטה מאכל קשה וצמקה צ"ע ע"ש ובירוש' בפ' הערל גבי פצוע דכה אתיא אם עלה בו חטטין וע"י שמחכך בהם נעשה פ"ד הוי כבידי אדם ע"ש:

סימן לט

א **ד"א אלא** אם יש בה סי' וכו' מש' דוקא בסי' הוא דבעי בדיקה אבל בשאר טרפיות הריאה א"צ בדיקה אפילו לכתחי' וכ"כ הפ"ת סק"ג וכ"מ מדברי הר"ן בה' בפ"ק וה"מ בסי' הרואה לפי שהם מצויות אבל בשאר טרפיות אפילו לכתחי' א"צ לבדוק וכן אוטם בריאה וכו' אי לאו ריעות' לא נפחי' לה וכ"מ מדברי הרשב"א בחי' דנ"ה ע"ש ותמהני על הרשב"א והר"ן שהביאו ראיה דבנאבדה הריאה מותרת מדאמרי' בפא"ט נמצא נקב במקום דמשמשא ידא דטבחא תלי' כמו דתלי' בזאב והוכיח מזה דריאה בכלל בני מעיים דלא כהר"י הלוי ע"ש והשתא נימא דשאני ניקב במקום דמשמשא ידא דטבחא דמיירי דליכא סי' ולענין נקב הוי כשאר טרפיות אבל נאבדה דאיכא חשש סי' אה"ן דאסורה ועיין בס' הפרדס לרש"י דל"ה ע"א ע"ש וכ"כ הל"ח אות ס"כ דמה שנוהגים הבודקים לבדוק אחר טרפיות הריאה כגון חליף ויתיר אינו אלא חומרא בעלמא דמן הדין א"צ לבדוק אלא אחר הסי' והש"ך סק"ב כ' דצריך לבדוק אחר טריפות הריאה דשכיחן ועיין לה' כנ"הג הגהב"י אות י"ג ע"ש:

ב **ד"ב ה"ז** מותרת וכו'. מש' דבכל בהמות שרי וכ"מ בדברי הר"מ בפי"א דמדינא שרי בכל בהמות וכ"כ הר"ן והרשב"א והביאו ראיה מירוש' בביצה דקא' בא זאב ונטל ב"מ ואכלן כשרים וחש לו' שמא ניקבה וכו' חזקה וכו' והש"ך בס' הארוך כ' דגי' הספרים וחש לו' שמא ניקבו וכו' וקאי על ב"מ ולא אריאה ע"ש וליתא דאפי' לגי' זו ע"כ אריאה קאי וריאה בכלל ב"מ דאל"ה מאי פריך אב"מ הא אפילו הם לפנינו א"צ בדיקה וכ"מ בדברי הרשב"ץ בס' י"ש דט"ז ע"ב גם מ"ש דמיירי בלא אכלן כל הראשונים הביאו ל' הירוש' ואכלן וכ"כ רש"י בס' הפרדס דל"ה אלא שכ' דאין מפרסמין הדבר בפני ע"ה ע"ש ומש' מדבריו שם דבכל בהמות מיירי והריב"ש בסימן קס"ג כ' דהמעשה שבא לפני רש"י בטלאים היה וכ"כ בס"הת סי' י"ט וריו"ו והסמ"ג ע"ש ונראה דהיינו במעשה דפרסום דאין להתיר אלא בגדיים וטלאים ועיין להב"ח וכ"כ הדשב"ץ בסי' י"ש שם ע"ש אבל מדינא שרי אבל דעת ר"י הלוי וראב"ן דאסור מדינא בנאבדה הריאה כמ"ש המרדכי וכ"ב הסמ"ק וכ' הטעם דמסקנא דגמ' דלא אזלי' בתר רובא היכא דאפשר והיא דעת הי"מ שהביא מור"ם בהגהה וכ' הש"ך והפר"ח דמדרבנן הוא דמחמרי' ע"ש ונראה דה"ט דמדאורייתא כיון דנאבדה הוי לא אפשר אלא דרבנן החמירו כיון דחל עליו חובת בדיקה והרב מכתם לדוד דמ"ז ע"ב כ' דטעמא דנהי דהיכא דאפשר לא אזלי' בתר רובא מ"מ אזלי' בתר חזקה כדאמרי' נשחטו בחזקת היתר עומדת וגמ' דיליף בפ"ק דאזלי' בתר רובא מדיש' של עולה ולא דחי ש"ה משום דאוקמה אחזקתיה משום דהסוגיא שם אזלא

אליבא דר"א דלית ליה חזקה כמ"ש התוס' ע"ש וליתא דהתוס' לא כתבו דל"ל חזקה אלא דל"ל חזקה מקרא אלא הל"מ כמ"ש מהרש"א שם ועוד כיון דהחזקה היא מכח רובא דסתם בהמות כשרות כמ"ש רש"י דף יו"ד וכיון דלא אזלי' בתר רובא ודאי דלא אזלי' בתר חזקה דמכח רובא והתוס' שם גבי פרה אדומה הקשו דילמא משום חזקה כיון דחיה יב"ח ע"ש:

ג' **כתב** הריב"ש סי' תצ"ח אבד הריאה במזיד ולא בדקה אסורה לו ולכל מי שעשה בשבילו כדין ביטול איסור לכתחי' וכ"כ הרשב"ץ בס' י"ש דל"ה ע"ש ועיין לה' ב"ת סק"ב:

ד' **דין ד' אפילו** בלא בדיקה וכו' כ' הב"י משם הסמ"ג דפלוגתייהו תליא באי יש סי' בלא נקב דלדברי האומרים אין סי' בלא נקב בעי בדיקה ולדברי האומרים יש סי' בלא נקב לא בעי בדיקה ע"ש וכ"מ מדברי התוס' בדמ"ז שכ' דמדברי הגאונים שהביא הריט"ע נראה דס"ל אין סי' בלא נקב מדהצריכו נפיחה לסי' כסדרן דאי יש סי' בלא נקב אמאי צריך בדיקה כיון שאינה מתפרקת אלא ע"כ אין סי' בלא נקב ומש"ה צריך בדיקה שמא לא נסתם הנקב יפה ע"ש ומש' דלא חיישי' שמא ע"י נפיחה יהיו שלא כסדרן דאי איתא דחיישי' לא הוה תליא בהאי פלוגתא גם לא היו צריכי לטעמא שמא לא נסתם יפה ודלא כהשמ"ח אות ח' שכתב אפילו במקום שלא נהגו לבדוק היינו בפושרין אבל מ"מ בעי נפיחה לראות היטב מקום עמידת הסי' שמא לא היו כסדרן ואפי' בדיעבד יש לאסור אם לא נפחה דגרע מנאבדה ע"ש והרא"ש הסכים לדעת רש"י דאין סי' בלא נקב וכ' דלא בעי בדיקה ע"ש הרי דס"ל דאפי' אין סי' בלא נקב לא חיישי' שמא לא נסתם יפה ומ"מ אם אירע שנבדקה ומפקא זיקא טריפה לכ"ע וכ"כ מרן בב"י דלא כבעל העיטור ע"ש ומהרש"ל ביש"ש כ' דבכ"הג אפילו בע"הע מודה ולא הכשיר אי לא אפקה זיקא עד שהסיר הסי' דכ"הג סתימה מעלייתא היא כמו חלב טהור דסותם ע"ש וכ"כ התוס' ליישב פ"ה דכסדרן הקרום מתחזק וסותם ע"ש אע"פ דבדמ"ט כ' דשומן הריאה אינו סותם הסי' עדיפא משומן ואם בדקוה ועלתה בנפיחה גם הסי' מסיק בשמ"ח ובת"ש דטריפה דלא כמו שהורה להקל בזה דכ"הג ודאי לא הוי סתימא מעליותא ועיין להפ"ת סק"ו במחט תחובה חציה בחיתוך זה וחציה בחיתוך זה וסי' מקצת על הכל דטריפה דאפילו לשי' רש"י אם ידע בבירור שניקבה ל"מ אפילו בכסדרן ע"ש וא"נ כן מדברי התוס' והרא"ש שהק' לשי' רש"י מקרום שעלה מחמת מכה וא"א נימא דהתם בידעי' שניקבה וכ"נ מדברי הרשב"א בת"ה דל"ד דלדעת דש"י אפילו ברור שניקבה ע"ש ולפ"ז בתרי בועי דסמיכי וסריכי במקום חיתוך אם הסי' מקפת כל הבועי כשרה לדעת רש"י וב"כ הכנ"הג הגהב"י אות ט"ל דמנהג איזה מקומות להכשיר תרי בוצי דסמיכי וסריכי

כמקום חיתוך אם ההי' מקפת בל הבועי ע"ש וכ' דנהגו כן ע"פ שי' רש"י ע"ש דלא כהפ"ת שכ' דאפי' לשי' רש"י טריפה בכ"הג ומ"מ בנדון דמחט הנז' פשיטא דטריפה כמ"ש הפ"ת מט"א ע"ש ועוד דאתיא במכ"ש מדין עלתה גם הסי' בנפיחה דטריפה במ"ש השמ"ח וכן הסכים הרב משבצות זהב:

ה' הגה וי"א דאפילו בכסדרן צריך בדיקה בהב"ח והט"ז במים פושרין וב"ב הסמ"ג משם הריט"ע אבל התוס' בדמ"ז הביאו דברי הריט"ע והשמיטו תיבת בפושרין ע"ש:

ו' דין י"ח בבשר ובעצם בשרה ב"ד הר"מ ונראה דלטעמיה אזיל דיש סי' בלא נקב וטעם טריפות הסי' משום שסופה להתפרק כמ"ש מרן בב"י שב"ד הר"מ אבל הרא"ש הטריף בסריך בבשר ובעצם דאזיל לטעמיה דאין סי' כלא נקב ובעי' סתימא מעלייתא ואפילו סרוך רובו בבשר ביון דהמיעוט סריך בעצם דלא סחיס וכ"הג ב' הרשב"ץ כס' י"ש די"ט ע"ב בסי' משיפולי לשיפולי טריפה דאי ע"י נפיחה נראית רוב הסי' בחיתוך ומיעוט בשיפולי בשרה והטעם כיון שהסכמנו דטעם הסי' משום דעשוי להתפרק ביון דרובא בחיתוך אינה מתפרקת אבל לדעת רש"י דאין סי' בלא נקב המיעוט מעכב ע"ש וה"נ דכוותה ולפ"ז לפמ"ש הרדב"ז ומהרימ"ט הובאו בכנ"הג הגהב"י דנקטי' להלכה בהסו' דאין סי' בלא נקב יש להחמיר בסרוכה לעצם ולבשר אפילו רובה בכשר:

סימן מ

א' דין ד' דוקא ניקב מעצמו מחמת חולי וכו' ב"ב הטור וב' הפרישה דוקא נודע ודאי שהוא מחמת חולי אבל אם יש לתלות שנעשה בקוץ אפילו ליכא קוץ לפנינו חיישינן שמא מחמת קוץ דאי איכא קוץ בפנינו אפילו לא ניקב כלל דחיישינן שמא ניקבו אברים הפנימיים ע"ש ודבריו לא יכונו אלא לדעת האוסרין שכתב מרן בב"י סימן מ"ט בשם ספר אהל מועד גבי קורקבן בספק מחמת חולי או קוץ אבל לפי מ"ש מרן שם דכשר דהוי ס"ס ספק מחמת חולי ואת"ל מחמת קוץ שמא לא ניקבו אברים הפנימיים וכ"פ הש"ע שם ע"ש ה"נ תלינן להקל ועיין להכנ"הג בהג"הט ועמ"ש שם ולהב"ח בסימן נ"א מ"ש ע"ד מהרש"ל:

ב' אם נחתך חתיכה מהלב במקום עובי הבשר. הגיע לחלל בתב היפ"ת בב"ר פ' מ"ו אפשר דגרע מניקב והע"הש סתר דבריו ממאי דמבואר בסי' מ"ג גבי טחול אם נחתך בקולשיה כשר לכ"ע ולא גרע מניקב ע"ש ונראה דל"ד לטחול דבטחול אם ניטל בשר וא"כ אם נחתך בקולשיה אין להטריף אלא משום נקב אבל בלב דאם ניטל טרפה י"ל מ"ל ניטל כולו מ"ל ניטל מקצתו ואפילו לא הגיע לחלל נהי דמדין ניקב לא מטריף מדין ניטל טרפה ומ"מ נראה עיקר לדינא במו שהסכים הע"הש דכיון דדין ניטל הלב

לא למדנוהו אלא מכ"ש דניקב במ"ש התוס' ברפא"ט היכא דנחתך קצת במקום שאין הנקב פוסל אין ללמוד מניקב ולשון הר"מ בפ"ו מה"ש שב' כל אבר שנקובתו במשהו אם ניטל כולו טרפה משמע דוקא כולו ואפילו דבלב אם ניטל מקצתו במקום חלל הלב טרפה היינו משום ניקב ועיין להב"מ בפ"ט מה"ש:

ג' דין ה' ניטל הלב וכו' טרפה ב"ב הטור אבל מרן בפ"י מה"ש כ' דמה שלא מנה הר"מ ניטל הלב בהדי שבעים טרפיות משום דא"א לחיות כלל אפילו שעה אחת ע"ש מתבאר מדבריו דניטל הלב הוי נבלה מחיים ומדברי הר"מ בפ"ז דין כ' שכתב הוריקו לבו או בבדו הרי הן במו שניטלו וטרפה ע"ש אין להוכיח דלא הוי נבלה שהרי שם בסוף הפרק כתב לשון זה גבי ושט ובפ"ג דין י"ט כתב דניקב הושט נבלה ועיין בפ"ו דין ב' ומדברי התוס' ברפא"ט שכתב ניטל הלב לא אצטריך למתני' דבכלל נקוב הוא ע"ש ואין להוכיח דלא הוי נבלה דא"א הוי נבלה ת"ל דמתני' לא חשיב אלא טרפות די"ל דכ"כ לפום תירוצא דרבא בפ"ב. דל"ב דמשני אלו אסורות קתני יש מהן נבלות וכו' ואף על גב דמ"מ קאמר כגמרא דלא חשיב נבלה דמטמאה מחיים היינו לענין טומאה אבל לאיסור אבילה אסור משום נבלה כמ"ש הפלתי והתב"ש בסי' ל"ג ועיין להכ"מ לעיל סימן ב"ט שהוכיח ממה שלא מנה הר"מ בפ"ג בהדי אינך דהוו נבלה ניטל הלב דלא הוי אלא טרפה ע"ש ועיין הכנ"הג בסי' זה בהג"הט אות יוד בתרנגולת שלא נמצא לה לב דהוי טרפה וכ"כ הרב שאלת יעב"ץ ח"א סקכ"א שלא התיר הרב מהר"ץ אביו בסי' עד אלא משום דהיה מקום לתלות בחתול אבל היכא דליכא. למתלי בחתול וכיוצא אסורה ע"ש:

ד' דין ו' בהגה נצרר הדם וכו' כתב הרב שיורי ברבה משם הגהת הרי"ף פי' נצרר הדם עד לחלל ואף על גב דבק"ד טרפה אפילו בעובי היינו משום דנסרך דאיכא ריעותא ע"ש ובא"וה כלל נ"א שממנו הוציא מור"ם ד"ז דנצרר לא כתב נסרך השומן וכו' וס"ל להרי"ף דמעשה אחר הוא ולא ההוא מעשה שהביא המרדכי משם ראבי"ה ותמהני דבד"מ בראש הסימן הוכיח דשומן הלב אינו סותם ממעשה זה שהביא המרדכי וא"כ ס"ל דמעשה זה בשומן הלב עצמו ולא בטרפש הלב במ"ש האחרונים וא"ב בסרכתו אין כאן שום ריעותא דהיינו רביתיה ובמ"ש הט"ז בסק"ב וא"כ לדעת מור"ם ד"ז דק"ד אפילו בלא ריעותא וגם דין דנצרר הדם כן הוא איברא דלפמ"ש האחרונים בדעת מרן בב"י דד"ז דר אבי"ה בטרפש הלב מיירי י"ל דדוקא משום ריעותא דסי' הוא דהטריף וכ"ב הרב בתי כהונה בפסקי דינין הביאו המח"ב ע"ש אבל הכנ"הג בהגה"כי אות י"ג כתב דההוא עובדא דנצרר הדם שכתב הא"וה משם ראבי"ה היא גופה שהביא המרדכי משם ראבי"ה ע"ש

וא"כ נראה דאפילו. בלא ריעותא דסי' מטריף אפי' בעובי לבד שהרי האו"ה לא נזכר בדבריו סירכא:

סימן מא

א' ד"א ניטל הכבד טריפה כ' התוספות בדפא"ט דטרפות הכבד מחמת עצמו ולא מחמת המרה דמ"ל דניטל כל בשר הכבד אבל הסמפונות והגידין קיימים והמרה תלויה בהם וכ"ד הר"מ דבפ"א כ' ב"ד שנאמר בו אם ניטל טריפה אם חסר מתחי' בריאתו בשר וא"ב חסר הכבד בשרה דהא ניטל הכבד תנן וא"א דמשום מרה הא חסרה המרה טריפה כמ"ש בפ"ו אבל הרשב"א בתה"א דמ"ג ע"ב כתב דטרפות הכבד משום חסרון המרה ולאו מחמת עצמו הוא ע"ש ובגמ' דמ"ח ע"א אמרי' דטרפיו' דלאו בר מיניה לא קא חשיב ע"ש וצ"ל לדעת הרשב"א דלא אתמר הכי אלא בניקבה הריאה ודופן סותמה או ניקבה המרה וכבד סותמתה ואח"כ ניקבו הדופן והכבד דטרפות זה מחמת שנראה הקלקול שהיה כבר אבל ניטלה הכבד כיון שניטלה הכבד גם המרה ניטלה וכאלו תנן ניטלה המרה וכן ניטל לחי העליון שטריפה במ"ש הר"מ שם ותמהו עליו מדלא נשנה במשנתינו כמ"ש הכ"מ שם והיינו דס"ל דטעם טרפיות משום שניטל כל הנישום שבו ודמי לניטלה הכבד אבל לדעת הר"מ נראה דטעמא לפי שהיא כיסוי ע"ג קדירה ואם ניטל הוא נכנס רוח קר בתוך הריאה כמ"ש הרשב"א בת"ה שם וא"כ הו"ל טרפיות דלאו מיניה ולכך לא תנן ליה ולא בתדרי"ש ודלא כמרן בכ"מ שכתב דאתיא בזה הכלל ע"ש דא"כ אכתי אמאי לא תנא ליה בברייתא דתדרי"ש ע"ש בגמ' ונר' דגם לדעת הר"מ והתוס' דטרפיו' הכבד מחמת עצמו אם ניטל כל הכבד עם הסמפונות טריפה גם מצד המרה ועפ"ז אני תמיה עמ"ש מרן בב"י ס"סי זה לדעת הר"מ אם היה לו ב' בבדים כשר שהרי כל היתר כנטול היינו בחסר מתחי' בריאתו ולדעתו חסר מתחי' בריאתו הכבד כשר שהרי ניטל הכבד תנן ע"ש והוא תימא כיון דיתר כנטול היינו כנטול לגמרי עם הסמפונות והגידין דומיא דכבד היתר וא"כ הו"ל חסרה המרה דטריפה לדעת הר"מ ועיין למהרל"ח ס"סי פ"ג ועיין למהרימ"ט חיו"ד סימן י"א שכתב דכל יתר כנטול היינו דסופו לינטל וע"ש סופו הוא שהטריפוהו ע"ש ועוד אני תמיה עמ"ש מרן דכל היתר כנטול היינו כנטול מתחי' בריאתו מגמ' דבכורות דט"ל דאמרי' ואת ב' הכליות ולא בעל בוליא א' ולא בעל ג' כליות ומתבאר שם בגמ' דאי נברא בתחי' בכוליא א' כשר ולא הוי מחוסר אבר וקתני ולא בעל ג' כוליות וטעמא משום דיתר כנטול כמ"ש בדברי הר"מ בפ"ב מה' א"מ דין י"א ואי איתא דכנטול מתחי' ברייתו הרי נברא בכוליא א' כשר אלא ע"כ כנטול בידי אדם הוא וכמש"ל מדברי הרשב"א ועמ"ש בסימן מ"ה. אח"ז ראיתי להמח"ב סי' מ"ד

אות ב' שעמד בזה ע"ש שכתב ליישב דנבראו כך נק' חסר אבר ע"ש וממ"ש הר"מ שם או שניטל הטחול ולא כ' חסר הטחול אין נר' כן ועיין להפלתי שם והנה התוס' בדמ"ב ע"ב בד"ה ואמר כ' דחסרון הגלגלת דטריפה משום דסוף הקרום ליפסק ולהכי לא פריך מגלגלת משום דכבר תני ניקב הקרום דטריפה ע"ש נר' מדבריהם דדוקא משום דכבר תני ניקב הקרום הא לא"ה הוה תני ליה אע"ג דלאו מיניה וא"כ מאי דאמרי' בגמ' טריפות דלאו מיניה לא קא חשיב היינו משום דכבר תני ניקבה הריאה ניקבה המרה והשתא א"ש בפשי' מ"ש הרשב"א דטרפות הכבד משום מרה הוא ותנן ליה במתני' אע"ג דלאו מיניה משום דלא תנן ניקבה המרה מיהו בדעת הר"מ בניטל הלחי צ"ל כדכתי' לעיל ועמ"ש בסי' מ"ד בשם התב"ש והש"ד ע"ש נקטי' דפלוגתא דרבוותא היא אי ניטל הכבד טרפות מצד עצמו הוא או משום מרה ורש"י דמ"ו ע"א בפי' הב' בפלוגתא דר"ח ור"א ב' לר"ח ליכא חיות כלל בכבד וסגי בשיורי פורתא במקום מרה ע"ש נר' מדבריו דלמ"ד סגי בכ"ש הוא משום מרה אבל למאן דבעי כזית הטרפיות מצד עצמו הוא ולא משום מרה וא"כ לתנא דרישא דמתני' לגי' רש"י והתוספות ולהגי' שהסכים עליה הרשב"א בת"ה דאפילו בסיפא דמתני' גרסי' כ"ש טרפיות הכבד משום מרה הוא ולפ"ז י"ל דלא כתב הרשב"א דטרפיות הכבד משום מרה הוא לא כ"כ אלא לתנא דמתני' אבל לדידן דקי"ל כזית טרפיות מצד עצמו הוא ולפ"ז א"ש לישנא דתוס' דקתני לישנא דמעלה ארוכה גבי כבד דמש' דטרפיות מצד עצמו הוא וניחא בזה במה קושיות שהק' האחרונים ע"ד הרשב"א ועיין להפר"ח ולהע"הש ולפ"ז אותם המינין שאין להם מרה לדידן בעינן כזית במקום חיותא וכזית במקום מרה אפילו לדברי הרשב"א אבל התב"ש כתב דלא כתב הרשב"א דטרפיות במקום מרה אלא למ"ד כזית במקום מרה אבל למ"ד במקום חיותא טרפיות מצד עצמו ובאותן המינין שאין להם מרה בעי' כזית במקום חיותא אבל כזית במקום למדה לא בעי' להרשב"א והמנ"י כלל פ"ט נסתפק במינין שאין להם מרה אי בעי' כזית במקום מרה אבל במקום חיותא ודאי בעי' ע"ש ולפי מה שנת' דעת רש"י והתוס' וגם דעת הרשב"א דלדידן דבעי' כזית אפילו במינין שאין להם מרה בעי כזית במקום מרה וכזית במקום חיותא ועיין להכולבו דקט"ו ודלא כהש"ד ע"ש:

ב' נשתייר כזית וכו'. כתב הכרתי שיעור בזית נחלקו הפו' אי חצי ביצה או שליש ביצה ובכ"מ אזלי' לחומרא ע"ש ובתוס' בפ' חלון ד"פ בד"ה אגב מתבאר דעת ר"ת דהוא פחות משליש ביצה אלא דהוק"ל מדאמרי' בכריתות אין בית הבליעה מחזיק יותר מב' זיתים למאי דאמרי' ביומא יותר מביצה ע"ש ולפמ"ש התוס' חדשי' שם בכריתות דדרך אכילה קאמר ניחא ודעת ר"י הוא חצי ביצה ומרן בב"י בא"ח סימן תפ"ו כתב דמדברי התוס'

דס"פ ג"ה נר' דהוא חצי ביצה ע"ש ולע"ד אין הכרח משם דכל עצמן לא כ' דיכול אלא לבלוע זית א' ביחד וזה לכ"ע ודעת הר"מ בפי"ז מה' שבת דגרוגרת הוא שליש ביצה וא"כ כזית פחות משליש ביצה דגרוגרת היא יותר מכזית כמ"ש התוס' מגמ' דפ' המצניע ע"ש ובא"ח סי' שס"ח סתם מרן דהוא שליש ביצה ובסימן תפ"ו גבי מצה כתב חצי ביצה וצ"ל לדעתו דגבי מצה אזלי' לחומרא וא"כ כ"ש בטרפיות דאזלי' לחומרא ועיין להמג"א שם ולהכנ"הג לקמן סימן ס"ד בהג"הט אות כ"ט:

ג' ד"ו מחט שנמצאת בכבד וכו'. כתב הצ"צ סימן ק"ז מחט שנמצאת בכבד אחר מליחה ובישול יש להתיר משום דהוי ס"ס קודם שחי' או לאחר שחי' ואת"ל קודם שחי' שמא דרך הקנה נכנס ולא ניקבו האיברים הפנימיים והכבד מצד עצמו אין נקב פוסל בו ועיין להפר"ח ועמ"ש בסימן מ"ט דין ה' ע"ש:

ד' ד"י נמצאו ב' כבדים. דעת רש"י והר"מ דכל היתר כנטול א' כנגדו וב' כבידים טריפה וב' טחולים בשרה ודעת הרמב"ן כנטול ממקום שמחובר בו לבד ואין להטריף בב' כבדים אלא אם מחובר במקום מרה וחיותא ודעת הרשב"א כנטול אותו היתר לבד אלא שלא סמך ע"ז למעשה והפר"ח הוכיח כדעת רש"י והר"מ מגמ' דבכורות דט"ל דפסלינן בעל ג' בליות לקרבן וכתב הר"מ בפ"ד מה' א"מ דטעמא משום דבל היתר בנטול דמי והוי בעל כוליא א' והוי מחוסר אבר מבפנים ולדעת הרמב"ן והרשב"א אמאי בעל ג' כליות פסול לקרבן ומשמעותא אפילו מפורדין ע"ש ונ"ל דאין משם ראיה כלל דאפילו אמדי' כאלו ניטל היתר לבדו הוי מחוסר אבר כיון שנבראת בג' הוי מח"א שנבראת בו וכדתנן התם דמ"ה ע"א היתר בו יתרת וחתכה אם יש עצם פסול ופירש"י הואיל וחתכה שהרי מח"א שנמצא בו ופ' הר"מ בפ"ח מה' ב"מ דין י"ג ע"ש הרי דאע"פ דיתרת היא הוי מח"א וה"נ דכוותה ואע"ג דמרן כב"י כ' כדעת הר"מ דחסר מתחי' בריאתו כשר ואם נמצאו ב' כבדים כשר דכנטול מתחי' בריאתו מ"מ דעת הרמב"ן והרשב"א כנחתך בידי אדם הוא כמ"ש מדברי הרשב"א בת"ה דט"ל ע"א ע"ש. ומן האמור יש לתמוה עמ"ש בתשו' המימוני בה' מ"א סי' ו' משם ר"ת דאם יש לה ב' מרות כשרה להקריב ע"ג המזבח ע"ש ויש ליישב:

והנה בגמ' שם בבכורות דט"ל אבע"ל במח"א מבפנים אי פסול להקרבה מי אמרי' כיון דכתיב תמים פסול א"ד דומיא דבע"מ מה מום אבראי אף מח"א מאבראי ומסיק הגמ' דפסול והיינו משום דכתיב תמים כהצד הא' ונר' פשוט דבעוף דלא כתיב תמים ומה"ט אין מום פוסל כו בעוף הא דמח"א פסול בעוף דוקא מאבראי אבל מח"א מבפנים כשר בעוף וכ"נ מדקתני ברייתא בפ"ק דקידושי' מן העוף ולא כל העוף למעוטי יבשה גפה

מש' דוקא מאבראי. ועפ"ז ק"ל במאי דא דאמרי' כפ"ק דמנחות מן הבקר להוציא את הטריפה דלא אתיא מבע"מ ויוצא דופן משום דאיכא למפרך מה לאינך שכן מומן ניכר לאפוקי טריפה דאין ניכר דמבפנים היא ע"ש בפירש"י והשתא א"א דמח"א מבפנים שמיה חסרון אמאי אצט' מן הבקר נילף טריפה ממח"א מבפנים דאינו ניכר ול"ל שכן לא הותר מכללו דמח"א מבפנים הותר מכללו גבי עוף הן אמת דאי' למפרך מה למח"א שכן עשה כו קרבין כמקריבין דהכהנים אם מח"א מבפנים פסולין להקריב דבע"מ דפסול לעבודה נ"ל כפ"ג דקידושין דס"ו מדכתי' שלים ושלים היינו תמים והגמ' בפ"ק דחולין די"א הומ"ל דאזלי' בתר רובא מהקרבת הכהנים אלא משום די"ל ע"ד מ"ש התוס' שם בד"ה אבל ע"ש. באופן דא"ל שכן עשה בו קרבין כמקריבין מיהו י"ל יוצא דופן יוכיח ואתיא טריפה מבינייא מיוצא דופן ומח"א מבפנים ואמאי אצט' מן הבקר וצ"ל משום דמ"מ אי' למפרך שכן ניכר משא"כ טריפה דאיכא טריפה דאין ניכרת גם מבפנים כגון ניקב א' מאיברים הפנימיים ועלה בו קרום וכיוצא ועפ"ז י"ל דברי התוס' שם בד"ה בע"מ שכ' ונ"ל דהשתא מצי למילף ממח"א ויוצא דופן וכו' שדבריהם תמוהים וכבר דשו בו רבים וכל הדרכים בחזקת סכנה ע"ע הלא בספרתם. ועפי"ה י"ל דמח"א דנקטו היינו מבפנים וכוונתם דהשתא דקאמר הגמ' הותר מכללן גבי עוף מצי למילף ממח"א ויוצא דופן דהשתא ל"ל שכן לא הותרו מכללן ולפי מאי דפריך שכן מומו ניכר נדחית ילפותא הלזו ממח"א ויוצא דופן ובאו להשמיענו דדוקא טריפה הוא דאין מומו ניכר כנ"ל בכוונתם ועמ"ש בחי' בפ"ק דע"ז ד"ה ע"ב:

סימן מב

א' ד"א מרה שניקבה טריפה. בגמ' פס' ר"י כריב"י דמרה שניקבה טריפה דלא כר"ח ב"א דאמר מרה יחידאה היא והא דלא פריך הגמ' והא אמרה ר"י חדא זימנא הלכה כסתם משנה כדפריך בתר הכי כ' מהרש"א ז"ל שם בתוס' כיון דרבים פליגי עליה לאו סתמא הוא ע"ש וכן איתא כגמ' בפ' מרובה ר"ע ור"י כסתמא יחידאה לא אמר מיהו התוס' שם הוכיחו מגמ' בפ' המוציא ופ' החולץ דאפי' סתמא דיחידאה א"ל לר"י הלכה כסתם משנה וכ' ליישב הגמ' שם בב' פנים ע"ש. ויש לכוין דברי מהרש"א כתי' בתרא שכ' שם ע"ש ומ"מ קושטא הוא דר"י א"ל הלכה כסתם משנה אפי' כיחידאה ומעתה מ"ש מרן בכ"מ בפי"ד מה' מע"הק די"ג כדעת הר"מ דפ' ג' רגלים דלא כסתם מש' דריש ר"ה משום דכיחידאה אתיא לא כ"כ אלא לדעת הר"מ אבל ר"י גופיה אמר אפילו כיחידאה כמ"ש התוס' מיהו מדברי התוס' שם בפא"ט דנ"ה ע"ב בד"ה בלשון נראה דס"ל דקושטא הוא דכיחידאה לא אמר מדלא דחו הפי' שכ' דבלשון יחיד משום דאתיא כיחידאה אלא

משום דהוי סתם במתני' ומחלוקת בברייתא ולא דחו בפשי' מדאמרי' ה' כסתם משנה ומה שהוכיחו התוס' בפ' מרוהה מפ' החולץ י"ל דהתם לאו יחידאה היא דכבר מייתי הגמ' שם לעיל ההיא ברייתא דבכרם ביבנה דס"ל כר"מ גם מ"ש מפ' המוציא י"ל דהתם ר"י הוא דפליג אר"ש והוי יחיד נגד יחיד אבל היכא דרכים פליגי עליה אין ה' כסתם ומ"מ שמעי' מדברי התוס' דאי סתם במתני' ומחלוקת בברייתא אפילו סתמא כיחידאה ה' כסתם משנה וגם ר"י ס"ל הכי וזו היא שקש' ע"ד מהרש"א דהא בהאי דמרה סתם במתני' ומחלוקת בברייתא ואמאי אצט' ר"י לפ' כריב"י וי"ל דהו"א סמי מכאן מרה וכ"הג איתא בריש כריתות עי"ש בפירש"י ועיין להע"ה:

ב' אי איכא לתלות בניקב ביד הטבח תלינן כמו ריאה בסימן ל"ו דתלי' במקום דמשמש' ידא דטבחא מרן בב"י בשם הרשב"א וכ"נ מהגמ' דמ"ט דקאמר תלינן כמו דתלי' בזאב שנטל ב"מ וכיון דתלויא בזאב בכולהו ב"מ מיירי כדאי' בפ"ק גם תלייא בידא דטבחא בכולהו מיירי וה' שבט יהודה דל"ד נסתפק בניקבה המרה היכא דתלי' במשמשא ידא דטבחא אי בעי' דמשמשא בכח כמו בריאה משום דעורה קשה טפי מריאה וכ' את"ל בניקבה בעי' בכח מ"מ בחסרה המרה ויש לתלות לא בעי' בכח ע"ש טעמו והע"ה הסכים דבניקבה בעי' בכח כמו בריאה וכ"נ עיקר ועיין להש"ד ועיין לקמן גבי סירכא:

ג' אם ניקבה כנגד הכבד והכבד סותמו כשרה. רש"י בדמ"ג כ' במקום דיבוקה בכבד וכ"כ התב"ש דבעי' שלא נפרד מהכבד אבל מלשון הר"מ בפ"ו דין ו' שכ' ואם לא נסתם הנקב אע"פ שהוא סמוך לכבד טריפה משמע אפי' ניקב למטה במקום שאינו דבוק בכבד אם אח"כ נסתם דהיינו סביך וסריך כשרה וכדין ריאה הסמוכה לדופן דאי סביך וסריך כשרה ולא אמרי' בפ' בהמה המקשה כיון שנטרפה שוב אין לה היתר אלא אם ההיתר נעשה ע"י אדם כמ"ש הפר"ח בסימן ל"ו גבי קרום שעלה מחמת מכה ונ"ל דרש"י לשי' אזיל שכ' שם בד"ה אינו קרום דריאה שניקבה ודופן סותמתה ה"ט דמהני משום סתימא דמעיקרא ע"ש דנר' דסתימה אחר שנטרפה לא מהני וס"ל דבריאה גופה לא בעי' סביך וסריך ובגמ' דמ"ח דאמר רבינא והוא דסביך וסריך רבינא פליג אר"ן וכמ"ש התוס' שם בדעת שר שלום ולכך בדמ"ח כ' רש"י לחלק בין קרום שעלה מחמת מכה בין ריאה שניקבה ודופן סותמתה דהך סוגיא אליבא דרבינא אבל לר"נ א"ש בפשי' משום דהוי סתימה דמעיקרא וכמ"ש בדמ"ג ולפ"ז לרבינא דלא בעי סתימה דמעיקרא מודה רש"י דאפילו ניקבה למטה וסביך וסריך כשרה כמו ריאה ועיין להש"ד:

ד' ואם ניקבה הכבד כנגדה טריפה. גמ' דמ"ח ואם עלה בנקב הכבד קרום ונסתם כ' התב"ש דטריפה דכיון שנטרפה שוב אין לה היתר ע"ש והיינו אי בעי' סתימה דמעיקרא

ואי לא בעי' סתימה דמעיקרא מ"מ טריפה משום דסופו ליפסק וכמו קרום שעלה מחמת מכה בריאה ועיין להמח"ב:

ה' **נסרכה** המרה למ"א כשרה כ"ה במרדכי פא"ט סימן תרי"ז מעשה במרה שנסרכה לצלעות ומצד הכבד והכשירוה ע"ש אבל בהג"המ כתב יש לשאול לאותם האומרים אין סי' בלא נקב אם סי' נמשכה מן המרה או מסומכיה דטחול אם יש לחוש לנקב א"ד דוקא ריאה ששואבת וכו' ע"ש משמע להסו' דטעם טרפות הסי' משום דסופה למנתק במרה הא אין סופה לינתק וה"ט משום דעורה קשה טפי מריאה וכ"מ בת"הד סי' קס"ג ומזה ראיה לדברי הרב שבט יהודה שהבאתי לעיל אבל הר"ן גבי קשיתא דזיתא דאשתכח במרה כ' דעור המרה דק ורך טפי מריאה והביאו הע"הש לעיל ונראה דאותם המכשירין במרה שנסרכה שהביא המרדכי ס"ל דטעם דטרפות סירכא משום דסופה להתפרק אבל למ"ד אין סי' בלא נקב טריפה ועיין להת"הד במה שהוכיח מדברי המרדכי שהביא דברי הגאונים ומסקנתו שם דבכל איברים שנסרכה טריפה כמו ריאה ומרן בב"י בס"סי מ"ו כתב דהא"ח חלק עליו ופ' בש"ע בס"סי ל"ו דכשרה וכ"כ בת"ח כלל פ"ח וכן הסכימו הש"ך והט"ז אבל הפר"ח בס"סי ל"ז והתב"ש ס"סי ט"ל הסכימו לאסור והצ"צ סי' ט' כתב מרה שהיתה בולטת בין הצלעות לחוץ בין עור לבשר ונמצאת המרה שלימה ונפחוה ועלתה בנפיחה כשרה דאי משום דנסרכה בצלעות הא אין סי' אלא בריאה ועוד כיון שיש נקב בצלעות הוי כמכה בדופן דתלי' בדופן ואי משום דחיישי' שמא ניקב בקוץ והגיע לחלל הא תלי' להקל כמ"ש בש"ע סי' מ"ט ועוד הרי העור שלים בחוץ ולא חיישי' לקוץ והפר"ח הסכים לדבריו בנמצא העור שלים ובהא דוקא הוא דתלי' להקל בסימן מ"ט ועמש"ש:

ו' **דין ב' ניטלה** ביד או חסרה וכו' רפא"ט תנן ניקבה המרה וכ' התוס' וכל שכן ניטלה ע"ש וק' כיון דניטל גרע מניקב א"כ רבנן דפליגי אריב"י ומכשרי בניקבה המרה מודו בניטלה דטריפה דהא לא שמעי' להו דפליגי אלא בניקבה וא"כ הגמ' שם דפריך והא איכא חרותה ומשני רבנן היא ואפיק מרה אכתי כי אפיק מרה בע"כ למתני ניטלה המרה ואכתי והא איכא חרותה ולפמ"ש הרשב"א בת"ה רמ"ג דטרפות הכבד לאו מחמת עצמו אלא מצד המרה ע"ש א"ש דניטלה המרה בכלל ניטל הכבד ובהכי ניחא מ"ש הע"הש בסי' מ"א לדברי הרשב"א הללו מאי משני אפיק מרה דכי מפקת מרה מפקת נמי ניטל הכבד ואכתי י"ז הוו ע"ש. ועפי"ה ניחא דרבנן מודו בניטלה המרה וא"כ בע"כ ליתני ניטלה הכבד מיהו התוס' שם כ' דטרפות הכבד הוא מצד עצמו דיכול להיות ניטל בשר הכבד ועדיין הסמפונות והגידין קיימים והמרה תלויה בהם והדק"ל מאי משני

אפיק מרה וי"ל דמ"ל להתוס' דרבנן פליגי אפילו בניטלה מדאהדרו ליה מישפוך לארץ מרירתי דמשמעות מעות ישפוך הוא ניטלה כמ"ש הפ"ת ואי מודו בניטלה גם לדידהו קש' וכ"ד הר"מ בפ"ו והרשב"א דניטלה המרה או חסרה טריפה אבל המרדכי והגה"מי כתב משם ראבי"ה ורש"י דמכשרי בניטלה המרה וכ"כ בשם הרי"ף והפ"ת הוכיח מדתנן חסרה הריאה וגבי מרה לא קתני חסרה מש' דכשרה ואח"כ כ' חסרה הריאה היינו חסרו מהאונות ע"ש ונעלם ממנו הגמ' שם גבי חסרה הריאה דפריך היינו ניקבה ומוקי לה בחיסרון מבפנים או לר"ש אצט' ע"ש והרדב"ז סי' קמ"ה כ' טעם המכשירין בניטלה ומיטרפי בניקבה דניקבה לאו משום נקובת המרה אלא משום שנשפך מה שבתוכה בשאר איברים ומפסיד להו והע"סש כ' ולא משמע הכי בגמ' דמ"ח דאמרי' טרפיות דלאו בר מיניה לא קא חשיב ע"ש והיא גופה קש' ע"ד הרשב"א דטרפיות הכבד משום מרה מגמ' הלזו וכבר כתבתי בסי' מ"א ליישב זה ודון מינה ואוקי באתרין וההיא דפא"ט דאמר חייא ב"ר ח' טרפיות אית בנקובה וא"ת ט' מרה מאן קתני לה וכו' הכל הוא מדברי חייא ב"ר וס"ל לחייא ב"ר דלית הילכתא כריב"י:

ז' **ד"ג וטועמו** בלשונו כתב הש"ך הטעם דשרי לטעום משום דרובא יש בהן טעם מר וכ' הפר"ח דמ"מ ליתסר משום דם וכ' המנ"י כלל פ"ח והתב"ש דמיירי במריח מקום הטעימה וה' באר יעקב כ' כיון דדם הכבד אינו אסור אלא מדרבנן לא אסרו הטעימה דטעם איסור הטעימה משום דאתי למיכל מיניה ובדרבנן לא גזרו ע"ש וליתא דבחולין דקי"א איתא קערה שמלח בה בשר אסור לאכול בה רותח ומתבאר שם בגמ' דטעמא משום דלא אפ' למטעמיה דאסור לטעום כפירש"י שם והרי התם דם שמלחו ושבישלו הוא דאינו אסור אלא מדרבנן ואסרו לטעום ועיין בגמ' שם בכבדא עלוי בישרא דאמרי' דם דאורייתא וע"ש בהתוס' וביבמות רפ"ט התורם קישות ונמצאת מרה קאמר בגמ' דאפשר למטעמיה וכ' התוס' דיפריש מיניה וביה ויטעום והתם תרומת פירות דרבנן היא הרי מוכח דאפילו באיסורי דרבנן אסור לטעום ועיין להמח"ב:

ח' **כתב** בת"ח כלל פ"ח הא דסמכי' אטעימה משום דכדאי הם המכשירין בניטלה המרה לסמוך עליהם ע"ש וכ' ה' משבצות זהב הא דסמכי' אטעימה אפילו בבהמה ולא תימא דוקא עוף דאי' דאמרי הואיל ויש עופות שאין להם מרה ה"ה ניטלה המרה במין שיש להם מרה אבל בבהמה לא דליתא דמאן דמכשיר ניטלה המרה אפילו בבהמה מכשיר ע"ש וכ"ן מדברי תשו' מימוניות ה' מ"א סי' ו' דמאן דמכשיר אפילו בבהמה מכשיר ע"ש אבל הרשב"א ח"א סי' ק"ח אחר שכ' לאסור עוף הבא לפנינו ולא אשכח מרה כ' וז"ל וזה כדעת מי שאוסר עוף שחסרה המרה ועליו אנו סומכין ולא כדעת מי שמתיר הואיל

ובמין העוף יש בלא מרה דליתא דאין מין מחזיק מין ע"ש הרי דהמתיר דוקא בעוף הוא דמתיר וזה נראה דעת הגאונים שהביא הכולבו וס' האורה שהובאו בת"ד סי' קנ"ה שלא כ' דין טעימה אלא בעוף ע"ש והר"מ דקדק בלשונו וכ' חסרה המרה בין בבהמה בין בעוף ומ"מ לדינא ודאי סמכי' אטעימה אפילו בבהמה כיון שיש מכשירין ניטלה המרה אפילו בבהמה כמו שנראה מדברי התשו' מימוני' וכן הסכים המח"ב:

ט' לא נמצאת מרה ונאבד הכבד קודם הטעימה הכנ"הג הגהב"י אות כ"ו התיר משום דהוי ס"ס שמא הלכה כמ"ד חסרה המרה כשרה ושמא אם היה הכבד קיים היה טועם בו טעם מד והביא מ"ש הש"ך דע"פ הרוב הכבד טעמו מר והאחרונים חלקו על הש"ך דאדרבה ע"פ הרוב אין טעמו מר וכיון דהרוב אין טעמו מר אין לצרפו לס"ס ועיין מ"ש בפרט זה בסימן ק"י ע"ש והמח"ב מסיק דהכל לפי טבע המקום ע"ש ומ"מ נר' דאם בדקוהו ואין טעמו מר ונאבד קודם צליה דאסור דכיון דהשתא אין טעמו מר. נאמר דגם אחר צליה כן והש"ך לא כ' אלא בלא בדקוהו כלל ודלא כה' שבות יעקב ח"א חא"ח סי' כ"ג שכתב משם הש"ך דהרוב טעמו מר קודם צליה ואחר צליה יע"ש דליתא כן בש"ך וכמ"ש הכנ"הג מכח ס"ס:

הרב זכרון יוסף כ' כיון דמרן בש"ע פ' כמ"ד טריפה אינו נכנס בגדר ס' והמח"ב אות ל"ו מסיק דעבדי' שפיר ס"ס בכ"הג ובאות ן' חזר לקיים דבריו ושכן נוהגין להורות ולעשות ושכן מהרשד"ם נשתמש בס"ס כ"הג ע"ש ובס' בעי חיי חיו"ד סי' ק"מ הביא מ"ש מהרשד"ם סי' נ"ב להתיר חתיכה שיש בה חלב שנמלח' עם חתיכות אחדות ויש ס' באותה חתיכה משום דהוי ס"ס שמא לא נגע בחתיכות האחרות ושמא הלכה כמ"ד במליחה סגי בקליפה וכ' עליו כיון דמרן פ' דבעי ס' לא נכנס בגדר הס' ומהרשד"ם בזמנו לא נתפשט ס' ב"י אמנם אנן בדידן דנתפשט בינינו וקבלנו הודאותיו לא נכנס עוד בגדר הס' מה שהוא הפך דעת מרן וכ"כ עוד שם בסי' קמ"ח ע"ש והן נסתר מחמתו ממ"ש בכנ"הג בסי' זה וה' מעיל שמואל סי' ז' כ"כ דכיון דמרן פ' בש"ע אין לצרף עוד דעת החולק לס"ס ע"ש ומ"מ נר' עיקר דעבדי' ס"ס כה"ג וכמ"ש הכנ"הג כאן והב"ד והמח"ב ועיין להפר"ח סי' ן' סק"ד ע"ש ועוד די"ל דגם מרן שפסק חסרה המרה אינו אלא מס' דמספק"ל כמאן הילכתא וכי אי' ס' אחר גם מרן מתיר:

י' כתב בס' אהל מועד הביאו הפר"ח סק"ב מדה שנתרוקנה והכיס תלוי במקומו כשרה שתולין דרך סמפון נשפך ולא דרך נקב והפר"ח כתב שצריכה נפיחה וה' שפתי דעת נסתפק אם נאבדה קודם נפיחה מה דינו וכבר התב"ש ס"סי זה הוכיח דנפיחה לא מהניא במרה גם יש לחוש שמא ניקבה ולא כ' הב"י גבי שפכי אהדדי דמהניא נפיחה אלא לענין

לברר אם מרה א' הן ע"ש וא"כ בנאבדה כשרה בלא נפיחה ונ"ל ראיה מגמ' רפא"ט דמ"ט בקשיתא דאשתכח במרה דאמרי' אי כגרעין של תמרה דרך סמפון בא משום דגרעין של תמרה אינו נוקב וא"א ניחוש דילמא היה . נקוב מקודם ונכנס בו הקשייתא אלא ע"כ דלא מחזקי' דהיה נקב ולא חיישי' אלא אם הדבר הנמצא ניקב וה"נ דכוותה כיון שאין טבע המים לנקוב לא חיישי' דהיה נקב ונשפכה המרה דרך הנקב ומ"מ בעי' קריעה וטעימה דאפילו דרך סמפון נשפך כיון שאינו מר טריפה וכ"כ המח"ב ועיין לה' פ"מ דרל"ה ע"ג ע"ש:

י"א ד"ו כמו רוחב אצבע נלמד מדין ב"מ לקמן סי' מ"ז כמ"ש מרן בב"י ואע"ג דהתם בעי רוחב אצבע בתחי' ורוחב אצבע בסוף היינו משום דמספק"ל הלכה כמאן דפלוגתא דאמוראי היא כמ"ש מרן בב"י שם וא"כ הכא דב' מרות איכא מאן דמכשיר הוי ס"ס ועיין להפ"ת שם ואף דמרן כש"ע פ' דב' מרות טריפה מ"מ מצטרף דעת החולק לס"ס וכמ"ש באות ט' ועיין להש"ך ומ"מ בב' מרות רחוקות אין להתיר מס"ס דשמא הלכה כהרמב"ן דפי' כל היתר כנטול היינו כנטול ממקומו לבד וברחוקות כשרה כמ"ש בס"סי מ"ה ושמא הלכה כמ"ד חסרה המרה כשרה ועיין להכנ"הג הגהב"י אות ח"י:

י"ב ד"ט גרעין שנמצא במרה וכו' שהרי ניקבה כשנכנסה כ"ה לשון הר"מ בפ"ו ולטעמיה אזיל דס"ל דלא חיישי' שמא דרך ושט נכנסה אלא לעולם דרך קנה נכנסה וחיישי' שמא ניקבה דרך כניסתה כיון שהמקום דחוק וב' ראשיה חדין וכמ"ש מרן בכ"מ ובב"י ע"ש ומ"מ במחט שנמצא בכבד שכ' הר"מ שם דאי צד חודה לחלל בהמה טריפה דחיישי' שמא ניקבה קני הכבד בזה לא פ' כהר"מ דחלקו עליו כל הראשונים דקני הכבד לא מיטרף בניקבה כדין הכבד וכמ"ש סי' מ"א ועיין להפר"ח שכ' דמרן לא דק בזה ועיין להפ"ת שם בסי' מ"א והנה בדברי הר"מ לא נז' דין מחט שנמצא במרה וכ' הכנ"הג דדינו כמו קשייתא ושכ"ד רוב הפו' ע"ש וכ"כ הרמב"ן בחי' דמ"ט דמחט שנמצאת במרה אפי' אלימתא טריפה וכן הסכים התב"ש דאפילו לדעת רש"י והתוס' כן דלא כהפר"ח שכ' דלדעת הד"ן לבד הוא דטריפה ע"ש:

סימן מג

א' דין ב' אם ניקב בראש העב וכו' לשון רש"י ולא יצא המחט לחוץ וכו' כתב הב"ח דמיירי שניקב בצד הפנימי סמוך לכרס ונשתייר כעובי דינר זהב מצד חוץ דאמרינן דרך הושט נכנס ודחקוהו אוכלין ומשקין ונכנס לטחול ולא מיטרף משום ניקב הכרס כיון שהטחול סותמו אבל אם ניקב מצד חוץ על ידי מחט טרפה כדין מחט שנמצא בחלל הבהמה דחיישינן שמא ניקב אחד מאברים הפנימיים ע"ש והט"ז חלק עליו דאין הטחול

סותם נקב הכרס ובס' מ"ח הוכיח כן מדברי הר"מ שכתב ניקב הכרס אין מי שסותמו ע"ש ולא מיכרעא די"ל דכי ניקב הכרס לחוד אין הטחול סותמו דאיכא חלב טמא מפריד ביניהם ובהכי מיירי הר"מ אבל כי ניקב הכרס והחלב שעל הטחול ונכנס המחט עד בשר הטחול אין דבר מפרט ביניהם וסותמו ועפ"ז גם מ"ש הט"ז מהש"ד ל"מ ודאיתי להתב"ש בסי' מ"ו סק"ג שכתב סברא הלזו ליישב דברי הא"וה שהביא הט"ז שם ע"ש מיהו בדברי הא"וה י"ל דכיוין על הקרום של הטחול דאינו סותם כמ"ש הט"ז בסימן זה סק"ב ועיין להפר"ח שם ואע"פ שגם הוא חלב טמא כמ"ש בסי' ס"ד כבר כ' מהר"י הלוי בסי' ל"ה דאינו תותב וסותם אע"ג דחלב טמא הוא ע"ש ומ"מ לגבי הכרס הוי תותב ולכך ל"מ אם ניקב הכרס לחוד לדעת הב"ח או ניקב גם הטחול להט"ז ומ"מ לדינא נראין דברי הט"ז וכ"נ דעת הש"ך והפר"ח:

ב' הגה נחתך וכו' בנחתך במקום העב דעת בעל העיטור דכשר הוא דפ' כשינויא בתרא וכ"כ רי"ו בדעת הרי"ף אבל רוב הראשונים הסכימו בנחתך טריפה וכ' מרן בב"י דגם דעת הרי"ף והר"מ כן מדסתם לן סתומי וכ"נ דעת מרן בש"ע והפר"ח הוכיח מגמ' דמ"ז בריאה שניקבה או שחסרה אי חסרה מבחוץ היינו ניקבה נר' דסתמה דגמ' לא ס"ל כשינויא בתרא ע"ש ולדעת בע"הע י"ל דס"ל כמ"ש הצ"צ סי' ע"א דבאיברים החלולים אפילו ניקבו מתחי' בריאתן טריפה אבל באיברים שאין חלולים כטחול וכיוצא אם ניקבו מתחי' בריאתן כשר ע"ש וא"כ נקב דפסיל בטחול היינו ניקב ע"י חולי או ע"י אדם ולכך יש חילוק בין נחתך לניקב לשינויא בתרא משום דניקב כאיב לה יותר מנחתך דמה"ט הוא דמפליג בשינויא בתרא בין ניקב לנחתך אבל בריאה דאפילו ניקב מתחי' בריאתו דלא כאיב לה טריפה כ"ש נחתך ועיין להפלתי סק"א ע"ש והפר"ח כ' דלפמ"ש מרן בב"י דלא מפלגי בין ניקב לנחתך אלא בנחתך כולו אבל מקצתו ודאי דהיינו ניקב א"ש אלא שהק' ע"ד מרן הב"י דל"ל להגמ' למי' ניקב לחוד ונחתך לחוד הא בניטל כולו מתני' היא ניטל הטחול כשר ול"ל לשינויא בתרא לא ניטל כל הטחול אלא כל הסומכיה לחוד דהא לרב עוירא קיימי' ואיהו לא מפליג בין סומכיה לקולשיה ע"ש ול"קדי"ל ניטל הטחול דמתני' בניטל ע"י סם אבל ע"י חתיכה. י"ל דטריפה ובסנהדרין דכ"א ע"ב איתא וחמשים איש רצים לפניו כולן נטולי טחול ופירש"י ע"י סם ע"ש לפ"ז לפום מאי דהסכימו רבוותא לפ' כשינויא קמא אם נחתך כולו טריפה אם הוא שלא ע"י סם מיהו קש' לדברי מרן דמתני' קתני חותך מן הטחול מש' מקצתו וכמ"ש הפר"ח ועיין להתב"ש ולהפר"ח סק"א:

נסתפק התב"ש אם נחתך כל הסומכיה ונשאר הקולשיה לבד אי דמי לניטל כולו וכשרה או דמי לניטל מקצתו ע"ש שהוכיח מדברי הרשב"א והר"ן דטריפה ועיין בדברי הפר"ח שהבאתי לעיל:

ג' אם הבשר סביביו שלם בת"ח. כ' דבעי' עובי דינר זהב וכ' הב"ח דחזר בו כאן בהגה דלא מצריך עד"ז ע"ש וכ"כ מהר"ם שיף שם בגמ' דלא בעי' עובי ד"ז אפי' ע"י צירוף ועיין להש"ך:

ד' ד"ד פחות מחצי עוביו. כ"ה לשון כל הפו' אבל בת"ח כ' אם נשתייר חציה שלא ניקב כשרה דודאי עובי ד"ז אינו יותר מחציה ע"ש ואינו מדוקדק:

ה' ד"ו טחול העוף וכו'. כ' הפרישה דטרפיות הטחול אינו מצד עצמו כיון דאם ניטל כשר אלא משום דסוף הכרס לינקב ולכך בטחול העוף דאינו סמוך לכרס כשר ע"ש ולפ"ד בכל טרפיות הטחול אם שהו יב"ח משתרו וכמ"ש מהרש"ל בפא"ט סי' פ' דכל הטרפיות דמשום הסוף מטרפי' להו כמו נפחתה הגולג' וכיוצא אי שהו יב"ח שרו דלא אמרו חכמים שיהיו כך אלא על הרוב ע"ש וקש' א"כ מאי פריך הגמ' ארב עוירא ממתני' דחותך מן הטחול וכו' לוקמה בשהו יב"ח מיהו י"ל דלרב עוירא גופיה דאפי' בקולשיה מטריף ע"כ דטרפיות הטחול מצד עצמו הוא וכמ"ש הפלתי ע"ש ועיין להכנ"הג והר"ן כ' דלמסקנא מוקמי' לה בקולשי' ע"ש ולפ"ה הומ"ל דלמסקנא מיתוקמא אפי' בסומכיה ובשהיית יב"ח אבל מדברי התוס' בדמ"ב ע"ב בד"ה ואמר יש להוכיח דלא כמהרש"ל שכ' דטרפיות דנפחתה הגולגלת משום סוף הקרום ודחו דמצינו הרבה בני אדם דחייו ע"ש וא"א נימא אותם ב"א ממיעוטא דלא ניקב הקרום ואפילו הרבה בני אדם מ"מ הוו מיעוטא לגבי כל ב"א וכי"ל ממ"ש והא דלא תני ליה משום דכבר תנא ניקב הקרום וא"א נימא דלא תני אלא טרפיות דל"מ בהו שהיית יב"ח דטריפה ודאי ל"מ בה שהיית יב"ח אלא ע"כ דאפילו טרפיות דאינם מצד עצמו אלא ע"ש סופו ל"מ שהיית יב"ח דידעו חכמים שודאי יהיה כן והוי ודאי. טריפה ולפ"ז בשום הים דקי"ל נשבר העצם אע"פ שלא ניקב טריפה כמ"ש בסי' ל' אפילו נימא דטעמו משום דסוף. הקרום ליפסק מ"מ לא מהני שהיית יב"ח ועיין להכנ"הג שם בסוף הסי' ולהש"ד שם בסי' ל' ולהנ"וב מ"ק חיו"ד סי' ה' ובמ"ב. חיו"ד סי' י"ח ע"ש:

ו' ניטל הטחול ע"י חולי טריפה ה' פלתי סימן מ"ד ועמש"ש:

סימן מד

א' ספק אם נבראת בכוליא א' וכו' כ"ה לשון הר"מ וה' פלתי תמה דהר"מ בפ"ב מה' א"מ פסק לברייתא דב' הכליות ולא בעל כוליא א' ולדידיה ס"ל אין בריא בא' כמתבאר מגמ'

דבכורות דט"ל והמח"ב תי' דנברא בא' נמי מיקרי חסר והשת' י"ל כ"ע יש בריא בא' ופליגי בחיסרון מבפנים ע"ש. וכבר כתבתי בסי' מ"א דמדברי הר"מ שכ' ניטל הטחול אין נר' כן אם לא שנאמר. דלא אפשר ליבראות חסר הטחול ובישוב דברי הר"מ נ"ל דפ' כברייתא דמרבה בעל כוליא אחת וההיא ברייתא אוקמוה בגמ' בנבראת בא' אבל אם חסרה שמיה חסרון והר"מ מיירי בנבראת בב' וחסרה א' דומיא דניטל הטחול ודוקא ברייתא קמייתא דקתני גם ולא ג' כליות הוא דלא אוקמוה בגמ' בהכי דדומיא קתני כדפריך בגמ' שם:

ב' או נחתכה כ"כ הטור וס"ל לקותה גרע מנחתך כמ"ש הט"ז. והפר"ח וכ"כ הר"ן בפא"ט דכל ששנינו ניטל כשר כ"ש ניקב ונפסק ושאר לקותה חוץ מהטחול והכליות ובכוליא תנן ניטלה הכליות כשר ובגמ' אמרי' לקותה בכוליא אם הגיע למקום חריץ טריפה מוכח דאם נחתך לגמרי דומיא דניטלו אפילו הגיע למקום חריץ כשרה ול"ד ללקותא וכ"כ הרשב"א בחי' דנ"ד ע"ב דאפילו נחבטה הגולגלת ברובה טריפה נפחתה כשרה דנחבטה כאיב לה יותר מנפחתה והאריך בראיות ועמ"ש בסימן ל"ג דין ד' ועיין להמח"בר שכתב דלא מצינו שכ' בפי' אפי' הגיע למקום חריץ כשרה אלא הטור ע"ש:

ג' דין ב' והוא שהגיע עד הלובן כ"ד הרשב"א והטור דאפי' במוגלא בעי' שיגיע למקום חריץ וכ"פ הפר"ח אבל הב"ח והט"ז והש"ך והפ"ת פ' כדעת השערים והר"מ שהביא הב"י דבמוגלא אפי' לא הגיע למקום חריץ טריפה ואם ס' אם הגיע למקום חריץ או לא כ' מהר"י אדרבי סי' ש"י דאסור ודחה דברי המתיר מטעם דהוי ס"ס דשמא המוגלא מחמת החלב ושמא לא הגיע לחריץ דבעי' ס"ס המתהפך ע"ש וכ"כ הט"ז סי' מ"ט סק"ג ע"ש מיהו כבר הסכימו האחרונים בסי' ק"י דלא בעי' ס"ס המתהפך וכן מהרש"ך ח"א סי' ע"ז דחה דברי האוסר משום דהוי ס"ס המתהפך אלא שהסכים לאסור מטעם. דהחלב כיון שדבוק עם הכליות הוי ס' א' אי הגיע למקום חריץ או לא דהחלב והכליות אבר א' הם ע"ש וכ"נ עיקר לאסור דכיון דאפילו לא הגיע לחריץ יש מטריפין כמ"ש קליש ליה ס"ס וכ"הג כ' הפ"מ ח"א סי' ה' די"ב ע"ב ע"ש ומ"ש מהרש"ך שם להתיר הכלים יש לדון בדבר ועמ"ש בסי' ק"ה ע"ש:

ד' ד"ה בבהמה דקה עד כפול לא נתבאר בדברי הפו' שיעור פול ומגמ' פ' הע"והר דקי"ח נר' דשיעור פול סתם לא יותר מחצי זית דמוקי אליבא דרב דאמר אין שומר פחות מפול ברייתא דקתני ב' עצמות ובהם ב' חצאי זיתים. בשומר הרי דשיעור פול אינו יותר מחצי זית ורש"י שם כתב דפול פחות מחצי זית נר' דהכי קי"ל בעלמ' ושיעור זית חצי ביצה כמ"ש בא"ח סי' תפ"ו ע"ש א"כ משם יש ללמוד להקטינה כפול דהכא איברא. דבפ"ו

דנגעים שנינו גופה של בהרת כגריס הקלקי מרובע שהוא ט' עדשות שהם ל"ו שערות ע"ש ובפי"ז דכלים תנן ואלו במדה גסה וקחשיב גריס של בהרת הרי דגריס של בהרת שהוא חצי פול משוער בפולין הגסין ומזה אני תמיה אמ"ש התוס' בשבת דכ"ז בד"ה שהקשו מ"ש הכא דעדשה פחות מגריס ובפסחים ל"מ הכי ע"ש והוא דהתם מיירי בנגעים והרי מבו' במשנה דגריס האמור בנגעים הוא ט' עדשות וגם לתי' קש' דלא יתכן שיהיה עדשה א' מרודד כט' עדשים ונר' דדעתם ז"ל דעדשים השנויות גבי נגעים הם עדשות קטנות ולא הוצ' לפ' כיון דבלא"ה משער להו בל"ו שערות ושיעור עדשה דגבי שרץ הם בינוניות כדתנן בפי"ז דכלים ע"ש ועיין למהר"ץ בתשו' סי' ס"ז שכ' בפשי' מאי דתנן כעדשה שאמרו לא גדולה ולא קטנה אלא בינונית קאי גם לשיעור ט' עדשות דנגעים ע"ש ולפי מה שנת' ליתא ובמס' נדה דנ"ח תנן שיעור תלייה במאכלות דכתמים כגריס וכ' הר"מ בפ"ט מה' א"ב והרשב"א בת"ה דשיעור גריס ט' עדשות ולמדוהו מגריס האמור בנגעים כמ"ש מרן בב"י בסי' ק"ץ ע"ש וי"ל מנ"ל כיון דבנגעים ביארו שהוא כגריס הגדול והכא קתני גריס סתם מנ"ל שהוא הגדול נימא דהוא בינונית ונר' דס"ל דכל היכא דתני סתם יש ס' בדבר מהו שיעורו ובדאורי' אזלי' לחומרא ובדרבנן לקולא וא"כ בכתמים דרבנן דאזלי' לקולא ע"כ דדייני' כנגעים והתנא לא חש לפ' כיון דכי מספק"ל אזלי' לקולא אבל אי דינייהו להחמיר הו"ל לפרש אבל בדאורייתא כי נקט לישנא דמשתמע לתרי אנפי ע"כ דדינייהו להחמיר ולא חש לפ' משום דמס' אזלי' לחומרא ונ"ל שזה כוונת התוס' בב"ב ד"ג ע"ב בד"ה מכל דלא כמהר"ם לובלין שם וכ"מ בדברי הראב"ד שהביא מרן כב"י סי' ק"ץ דנמצא גריס גדול דמשערי' ביה וכו' ע"ש ועיין לה' סדרי טהרה שם ולפ"ז אין ללמוד דין כוליא שהקטינה כפול דשיעור הפול אין יותר מחצי זית כההיא דחולין דהתם סתם פול קטן הוא להחמיר משא"כ הכא דכי משערי' בגדול הוי להחמיר ולכך נקט פול סתם דסמך על המכין דאזלי' לחומרא כאמור ועיין להפר"ח שצידד אי שיעור פול הנאמר כאן קטן או בינוני ע"ש ומן האמור תורה יוצאה שהוא פול הגדול שהוא י"ח עדשות שהוא ע"ב שערות כשהם עומדים בגופו של אדם כגריס דנגעים וא"כ הוא יותר מענבה ויפה עמדו בזה מהר"י ן' חביב ודעמיה בשיעור ענבה מהו כמ"ש בב"י וראיתי לה' מור וקציעה בא"ח סי' ר"ב שכ' דשיעור פול המוזכר בכוליא הוא קטן והוא פחות מענבה ותמה בזה ע"ד מהרי"ן חביב ודעמיה וכתב בפשיטו' דשיעור פול סתם הוא קטן והוא פחות מחצי זית כמ"ש בפ' הע"והר ע"ש ועפי"ה ליתא גם ראיתי לו להרב שם שכ' דשיעור ענבה הוא פחות מזית והוכיח כן מירוש' דאבל ענבה ובירך אחריה

מטעם בריה מש' דלא הוי כזית ע"ש ול"נ דאין ללמוד משם די"ל דהתם בענבה בינונית אבל הכא בגדולה להחמיר כמו שנתבאר ועיין לה' שאלת יעב"ץ ח"א סי' ס"ט:

ה' ד"ו כבר נאסרה ואיך תחזור לכשרותה כ"כ הכולבו וכ"ד האחרונים דלא כמהרש"ל וה' פלתי הוכיח כן מדברי התוס' בפ"ק דחולין די"א דאהא דאמרי' דילמא הך דאסהידו ביה טריפה הוה הק' דילמא חובשין אותו ע"ש וא"א דחוזרת להכשיר' מאי קו' דילמא בשעת' היה טריפה שהקטינה הכוליא ע"י חולי ואח"כ ניטלה כולה ע"ש ואפשר לדחות דבשביל פרט א' מפרטי הטרפיות לא חיישי' אפילו אי לא אזלי' בתר רובא דהוי מיעוטא דמיעוטא והגמ' דקאמר דילמא טריפה היינו אי איכא למיחש לא' מכל הטרפיות ובהכי ניחא מה שהקש' ה' פלתי בסי' זה מאי מקשו התוס' שם גבי פרה אדומה ממה שהחייתה יב"ח דילמא בעלת ג' כליות דכשרה ופסולה לקרבן עי"ש ועפי"ה ניחא מיהו הגמ' שם קאמר דילמא במקום סייף נקב הוה וכן לעיל ניקב קרום של מוח עי"ש ונ"ל ראיה מגמ' דמגילה יפלח כליותי מי קא חיי ומאי פריך נימא דאח"כ ניטל הכל ועוד מאי פריך הגמ' שם דמ"ב אתדרי"ש ליחשוב לקותה דרכיש ומאי פריך נימא מידי דאיתיה בתקנתא לא קתני אלא ע"כ דאין חוזרת להכשירה וד"ז מוסכם מהאחרונים דלא כהפר"ח:

והרב פלתי למד מזה דבטחול נמי דקי"ל ניטל הטחול כשר' אם ניטל ע"י חולי טרפה מט"ז ע"ש ואין נר' כן מדברי הר"מ פ"ו מה"ש ד"ך שכתב כל אבר שאמרו שאם ניקב טריפה כך אם ניטל כולו טריפה בין שניטל בחולי או ביד וכו' אבל אם ניטל הטחול מותרת ע"ש מש' דניטל הטחול כשר אפי' ע"י חולי שהזכיר ברישא ובכל ענין אפילו ע"י שנימוקה דבכלל חולי שהזכיר ברישא הוא:

ו' אם ע"א העיד שלא היה שום טרפות בכוליא ואחר מכחישו או להפך. כתב מהרשד"ם חיו"ד סי' ל"ח אם לא העיד הא' לבדו תחי' שוב אין בעדות הב' כלום דקי"ל כל מקום שהאמינה תורה ע"א הרי כאן ב' ואין דבריו של א' במקום ב' ולמד כן מדכרי הרשב"ץ שהביא מרן בב"י סי' ט"ל ע"ש הן אמת שכן העתיק מרן בב"י בשמו אך ראיתי עיקר דברי הרשב"ץ הם בח"ב סי' פ"ט דבתחי' כ"כ ואח"כ מסיק דדוקא בעדות סוטה דלא האמינה אלא מי שאמר נטמאת הוא דאמרי' הרי כאן ב' אבל באיסורין דע"א נאמן לאסור ולהתיר שניהם שוים ואין חילוק בין בב"א לזא"ז ע"ש ומדברי התוס' בסוטה דל"א ע"ב בד"ה הא אין נר' כן ממה שהק' ממתני' דכריתות ולפ"ד הרשב"ץ ל"ק דהתם נמי ע"א נאמן לפוטרו מאשם תלוי אם א"ל ששומן אכל ואין מי שמכחישו גם מדברי מהרי"קו שורש ל"ג ופ' מרן לעיל ס"סי א' אין נר' כן אלא דבכל האיסורים אמרי' הרי כאן ב' ועיין להש"ך סימן קכ"ז ססקי"ד ע"ש ומ"מ נר' מדברי הרשב"ץ ומהג"מ בכ"מ דאם ב' כיתי

עידים מכחישין זא"ז אין לחלק בין בב"א לזאח"ז אלא דבכל גוונא הוו תרי ותרי ותמהני ממהרשד"ם שם שרצה ללמוד גם ד"ז מדברי הרשב"ץ הללו שהביא מרן בב"י ע"ש:

ז' **ד"י אין** טריפות בכוליא של עוף. כ"כ הר"מ בפ"י מה"ש ד"י וכ' האגור הטעם משום דכולית העוף סגורה בצלעות ואין מגעת לב"מ ומרן בכ"מ דחה דטרפות הכוליא לאו משום ב"מ אלא טרפות בפ"ע הוא ע"ש ונ"ל ראיה לדבריו מדאמרי' בפ' א"ט דמ"ג ח' טרפות נאמרו לו למשה בסיני לאפוקי לקותה דרכיש ופירש"י בשלמא לקותה דריאה משום דסופה לינקב ובכלל נקובת הריאה אבל לקותה דכוליא לאו משום דסופה לינקב דהא ניקבה הכוליא כשרה וא"א דלקותה דכוליא משום דסוף הב"מ ללקות ולינקב ככלל ניקבו ב"מ ולא אתא לאפוקי דרכיש והרב שפתי דעת בר"סי זה הוכיח מדפריך שם אתדרי"ש ליחשוב דרכיש וא"א מאי פריך הא מתבאר שם מדברי התוס' בד"ה ואמר דכל שאינו טריפה מצד עצמו לא קתני להו ע"ש וכן איתא בגמ' דמ"ח טרפות דלאו מיניה לא קחשיב ועמש"ל בסי' מ"א ע"ש מיהו נראה דאין מכל זה ראיה מכרעת דהנה בדנ"ה איתא בגמ' משמא דמערבא דמסיימי אמלתיה דרכיש והוא שהגיע למקום חריץ נר' דרכיש גופיה ס"ל אפילו לא הגיע למקום חריץ מדסתם דבריו ומערבא פליגי עליה וא"כ י"ל דלא אמרי' סוף המעיים לינקב אלא בהגיע למקום חריץ וא"כ לדכיש גופיה דס"ל אפי' לא הגיע ע"כ דס"ל דטרפות בפ"ע דהא בלא הגיע אין סופי המעיים לינקב ומערבא ס"ל דוקא בהגיע דס"ל דטרפו' הכוליא משום ב"מ היא והגמ' דפריך אתדרי"ש ליחשוב דרכיש היינו דרכיש גופיה ומאי דקאמר לאפוקי דרכיש היינו לרכיש גופיה ובהכי ניחא פ' הר"מ דפסק להא דעולא דח' טרפות ופ' לקותה דכוליא טריפה נגד הסוגיא וכבר עמדו בזה. ועפי"ה ניחא דלדידן דבעי' מקום חריץ בכלל ניקבו המעיים הוא וא"ש כעולא וראיתי להש"ד שם שהוכיח עוד ממ"ש הר"ם בטעם דנמצאו ג' כליות משום דכנטול וניטל הכוליא כשרה וא"א דהטרפו' משום ב"מ אפי' אי ניטל טריפה מ"מ בנמצאו ג' כשרה דהו"ל תרי רואין דאמרי' רואין כניטל ובניטל רואין הקלקול כב"מ ותרי רואין לא אמרי' כמ"ש המ"ב סי' ס"א גבי ב' כיסין ע"ש וכבר נת' בסי' מ"א דדעת הר"מ דמאי דאמרי' כנטול דמי היינו בנברא חסר וכנברא חסר אי איתא דטריפה ע"כ מצד עצמו ולאו משום ב"מ דכיון דתחי' בריאתו כך ודאי דאינו מזיק לב"מ דלא אמרו דסוף המעיים ללקות אלא כלקותה ועיין להרב משבצות זהב סימן מ"ג סק"ט:

סימן מה

א' **ד"א הגה** וי"מ לאסור כניקב וכו'. כ"כ בד"מ משם הגש"ד וא"וה כלל כ"ה ע"ש ובהגהות א"וה שם כ' ומסתמא ניקב ע"י חולי דומיא דנימוק וגרע יותר מנחתך ע"ש

מוכח דאם ידעי' שניקב שלא ע"י חולי כשר דלא גרע מנחתך וכיון דכלל ניקב עם נימוק לא חש לפ' דדומיא דנימוק קאמר ולפ"ז דין השליא כדין הכליות שכ' א"וה כלל נ"ג אות ב' דניקב ע"י חולי טריפה וז"ל בדין הכליות כתב הר"מ וכ"ש שאם ניקבו שמותרת ובגמ' אמרי' דלקותה טריפה וא"כ ניקבו הכליות דכשר מסתמא שלא ניקבו ע"י חולי ע"ש וכן י"ל בדברי הגש"ד דגם הוא כלל ניקב עם נימוק אבל הר"מ בפ"ח מה"ש דכ"ה בדין ניטל כלל השליא והכליות בחדא מחתה ואח"כ כתב ואם ניקבה הכוליא מותרת מש' דניקבה השליא אסורה ולפמ"ש הא"ות כדעתו דדוקא ניקבו הכליות שלא ע"י חולי הוא דמותרת א"כ בשליא אפי' שלא ע"י חולי אסורה ומ"ש הר"מ שם דין יתר כנטול גבי כוליא לבד משום דבעי למי' נבראת בכוליא א' דלא שייך אלא בכליות והתוס' בדמ"ח כדין השליא כ' אם ניקב כיס מ"ר טרופה ע"ש מש' דניקבה השליא בשרה מיהו י"ל דוקא שלא ע"י חולי ומדברי הרוקח נר' דאפי' ע"י חולי כשר שב' נימוק השליא טריפה ניקב כיס מ"ר טריפה נחתך השליא כשרה ע"ש ומדכ' נימוק ולא השמיענו אפילו ניקב מחמת חולי דומיא דנימוק מש' דניקב אפילו ע"י חולי בשרה ועיין להכנ"הג הגהב"י אות ה' ולהמח"ב ומ"מ מדברי מור"ם כהג"ה נראה דהמחמירין אפי' שלא ע"י חולי מחמירין וחש לדבריהם במקום שאין הפ"מ וכן הסכימו האחרונים וכבר כתבתי שכ"נ דעת הר"מ:

ב' ד"ב הגה או נימוק כ"כ הרוקח וכהב"י ואיני יודע מנין לו ע"ש וכן הסכים ה' פר"ח להקל בנימוק ולפי מ"ש בסי' ל"ג דין ד' יש להחמיר וכ"פ הב"ח:

סימן מו

א' ד"א אם חלב טהור סותם. הר"מ בפ"ו כ' דה"ה בשר סותם וכ' מרן בכ"מ דנלמד כן מדין הדרא דכנתא שניקב לחבירו ע"ש והתב"ש אות ב' תמה דבגמ' דמ"ח פריך ההיא דהדרא דכנתא אהריא דסמפונא דריאה דאנקיב ומשני טרפיו' מדמית להדדי וע"כ בשניהם שוים או רכין או קשין הרי אע"פ דשוין הן לא מדמי' בטרפיו' ע"ש ונעלם ממנו מ"ש הרא"ש שם וא"וה כלל נ"ב בשם א"ז דמאי דקאמר טרפיות מדמית וכו' היינו משום שזה רך וזה קש' ע"ש וא"כ כשר שהוא רך מדמי' ליה להדרא דכנתא וסותם גם מ"ש דד"ז תליא בטעמא דחלב טהור סותם אי משום רך או משום דמהדק עיין להא"וה שם וכן הסכימו האחרונים דבשר סותם כמו חלב זולת בושט שאין הבשר סותם ועיין להמח"ב ובתוס' דמ"ט בד"ה חלב חיה במעשה דמחט בקרקבן כ' דניקב העור וגם הכשר ע"ש מש' דאי לא ניקב הבשר היה הבשר סותם מיהו לדעת מקצת אחרונים דב' עורות דקורקבן הבשר הוא עור א' מהם אין מדברי התוס' הוכחה כלל ואפי' לשאר האחרונים דב' עורות

הן מלבד הבשר י"ל דאי לא ניקב הבשר היה הבשר מפסיק ביניה' ואין החלב סותם וכ"הג כ' התב"ש בסי' מ"ט אות ג':

ב' האחרונים כ' בשם ה' באר עשק סי' ס"א דשומן הפיטום אינו סותם והרואה יראה בתשו' באר עשק שם דלא אמרה אלא כי נכנס המחט קודם הפיטום דכיון שנטרפה אינה חוזרת להכשירה ע"ש ועיין להמח"כ:

ג' חלב שעל הכרס דפליגי ביה ר"א ור"י אי טמא או טהור כמ"ש בסי' ס"ד נסתפק הא"ז הביאו הג"א אי סותם במקום דנהגו בו איסור אי דמי למאי דאמדי' בגמ' שם אינהו מיכל אכלי וכו' והתב"ש הוכיח דדוקא בחלב דהיתרא הוא דאמרינן אינהו מיכל אכלי וכו' דאפי' במקום שנהגו איסור אינו אלא חומרא בעלמא ועפ"ז דחה דברי השע"א שהביא הפר"ח בק"א ע"ש ועיין להמח"ב בסי' מ"ח שהאריך בזה והסכים לאסור כנדון השע"א ועיין למהרי"קו שורש ק"ב וכס' חיים שאל ח"א סי' ל"ב ע"ש:

ד' הגה ואינו סותם אלא באותו אבר כ"כ התוס' בדמ"ט בד"ה חלב טהור דלא מיירי אלא בדקין שניקבו ושומן הכנתא סותם דתמיד הם שוכבין בו וחלב העשוי בכובע כגון טרפשא דליבא דתמיד הם שוכבין וכו' ע"ש מש' דשוכבין אע"פ שאין מחוברין דומיא דטרפשא דליבא דמשום דעשוי ככובע הוא דאינו סותם אבל הרשב"א בחי' ד"ן הוסיף דבעי' שוכבין ומחוברים ע"ש וק' דא"כ בטרפשא דליבא ת"ל שאין מחוברים ול"ל טעמא דעשוי ככובע וכ"ן מדברי הר"ן שהוכיח דלא כהפוס' מטרפשא דליבא ע"ש ולדעת התוס' דבשוכבין סגי גם בריאה שניקבה ודופן סותמתה מה"ט הוא אבל לדעת הרשב"א צ"ל בין בשר לחלב כמ"ש הט"ז ועיין להמח"ב אות ה' ואות ו' ואין לומר דהתוס' מפרשי טרפשא דליבא דקאמר בגמ' הוא שומן הלב וכפירש"י וא"כ מחובר הוא ולאו היינו קרום שע הלב הא ליתא דודאי שומן הלב שהוא דבוק בו לא מיק' טרפשא דליבא ומ"ש רש"י שומן הלב אקרום קאי דהוא נמי מיק' שומן הלב כדלעיל סי' מ' ד"ו ועיין להב"ח שם ומן האמור י"ל אמ"ש הב"ח בסמוך גבי ניקבו הדקין וחלב הכנתא סותם דכ' הטור דכשרה דהיינו לפירש"י אבל להתוס' דבעי' אבר מחובר בו בתולדתו לא מהני ע"ש דלהתוס' נמי מהני ודוקא לדעת הרשב"א והר"ן הוא דלא מהני כמו שנתבאר ובהכי ניחא מה שהקשה הכנ"הג הגהב"י אות י"ב ע"ד מור"ם בהגה שפ' דבעי' אבר הדבוק בו בתולדתו ובחלב הכנתא כ' דסותם ע"ש ולפי מה שנתבאר א"ש כדעת התוס':

ה' ד"ב יצאו הדקין לחוץ וכו'. כ' הלבוש ב"מ שיצאו לחוץ ושניקבו כשרה וכן אם הוחזרו מאליהן ע"ש מש' דביצאו לחוד אפילו לא הוחזרו כלל אלא דשחטה בעודן בחוץ כשרה

וכ"נ מדין נמצאו ב"מ בין עור לבשר שכ' מור"ם בהגה דא"א גם בנמצאו בין עור לבשר טריפה כיון שיצאו ממקומן אלא ע"כ אפילו לא הוחזרו כשרה ועיין להפר"ח:

סימן מח

א' ד"ד שאם ימתח קרע זה יעמוד על טפח כן הוא לשון הר"מ ולשון הגמ' שאם נמתח תעמוד על טפח ופירש"י והר"ן אי הוה מושכו לכאן ולכאן שיכנס העגול לאורך או לרוחב תמצא בו טפח באותה קדירה ולפ"ז אורך החוט המקיף את כל העיגול הוי ב' טפחים וא"כ הסלע ב' שלישי טפח דאמרי' בעירובין כל שיש ברוחבו טפח יש בהקיפו ג"ט אבל התוס' והרא"ש פי' דהמתיחה היא שאם תקיפי חוט סביב העיגול ואח"כ תפשיטנו יהיה באורכו טפח ולפ"ז הסלע שליש טפח וכ' הב"ח דדעת הר"מ כרש"י והר"ן וכ"כ הכנ"הג הגהב"י אות כ"ב וכן הוכיח הפ"ת מדקדוק לשון הר"מ ודחה דכרי הפר"ח שכ' דדעת הד"מ כהתוס' והרא"ש ע"ש. ונ"ל להוכיח כמ"ש הפר"ח בדעת הר"מ מדתנן במס' כלים פי"ז משנה י"ב מאור שנעשה בידי אדם שיעורו כמלא מקדח גדול של לשכה שהוא בפונריון האיטלקי וכסלע הנרונית ובמס' אהלות רפי"ג תנן העושה מאור כתחי שיעורו מלא מקדח גדול של לשנה שיידי המאור רום אצבעיים על רוחב הגודל וכ' הר"מ בפי' המש' לארובה ד' שיעורין היותר קטן מלא מקדח והנמשך אליו רום אצבעיים וכו' הרי דמלא מקדח שהוא כסלע הנרונית הוא פחות מרום אצבעיים וא"א דהסלע הוא ב' שלישי טפח א"כ הוא גדול מרום אצבעיים ואין לומר דהתם בסלע הנרונית אבל סלע סתם הוא ב' שלישי טפח הא ליתא דבגמ' במס' בכורות דל"ז מייתי הא דתנן בחסרון הגולגלת בש"א כמלא מקדח ובה"א כדי שינטל מן החי וימות וכמה א"ש כסלע ופריך א"כ עשית דברי ב"ש וב"ה א' ומייתי מההיא מתני' דכלים דמלא מקדח הוא כסלע וא"א מאי פריך אלא ע"כ סתם סלע המוזכר בדברי האמוראים הוא סלע הנרונית וא"כ ה"נ סלע הוא שליש טפח ומרן בש"ע העתיק לשון הר"מ וכ"כ לעיל בסי' ל' דהסלע הוא שליש טפח ועיין להש"ך שם וראיתי להפר"ח שם שהק' לדעת רש"י והר"ן מגמ' דשבת דע"ח דאמרי' דבב כדי לסוך תחת אספוגין קטנה וכמה שיעורא כסלע והתניא כגרגרת אידי ואידי חד שיעורא וא"א דסלע ב"ש טפח הא יותר מסתם גרגרת הוא ע"ש ול"ק דהתם דלישנא דברייתא הוא ודאי דסלע סתם לאו היינו כסלע הנרונית שהרי בדברי התנאים מצינו שמפרשין כסלע הנרונית דשמעי' מינה דסלע סתם שבזמן התנאים לאו היינו סלע הנרונית אבל בהני דטרפיות דלישנא דאמוראי הוא סלע סתם הוא כסלע הנרונית כמ"ש מגמ' דבכורות ומאי דאמרי' שם בבכורו' א"כ עשית וכו' כ"ז למ"ד שמעתא א"ל ע"ש בגמ' דבכורות ולפ"ז סלע סתם דתנאי הוא קטן מסלע הנרונית וכ"כ התוס' בב"ב די"ט

ע"ב כד"ה רקיק וז"ל סלע נרונית היא יתירה על סלע סתם דסלע סתם הוא פחות ממלא מקדח וכ"ש ממקדח גדול כדאמרי' מרי' בבכורות ע"ש וע"כ דאלישנא דתנאי קאמר דאל"ה קשי' ההיא דבכורות כמ"ש אך מ"ש כדאמרי' מרי' בבכורות וכו' קש' להולמו אם לא הי"ל גירסא אחרת בגמ' דבכורות וצ"ע:

ב' ד"ז ואם לאו כשרה וכו'. היינו בלא ק"ד מבחוץ אבל כנמצא ק"ד בחוץ טריפה דאם לא הגיעה המכה לחוץ ק"ד מנין כדלקמן ד"ח ונר' דאפילו ניקב ע"י חולי מצד א' ואי' ק"ד. בחוץ כנגד הנקב טריפה מט"ז ואפי' למ"ש הצ"צ והפר"ח באינה תחובה דאפי' איכא ק"ד כשרה דלא כהש"ך ע"ש היינו משום דליכא ריעותא אבל ניקב מצ"א דאיכא ריעותא טריפה וראיתי להכנ"הג הגהב"י אות ל' שהביא דברי הא"ז שכ' דמתני' דניקבו לחוץ ע"י חולי ותמה מהרש"ל אפי' ע"י מחט נמי ותי' הכנ"הג דמיירי בניקב מצ"א ואיכא ק"ד דבמחט טריפה וע"י חולי בשרה ומתני' דבעי לחוץ ע"י חולי ע"ש ותמהני דבגמ' דנ"א אעובדא דאתא לפני ר' קאמר מתני' היא שניקבה לחוץ וא"א דמתני' אפילו ע"י ק"ד בעי לחוץ מאי קאמר מתני' היא הא מתני' בעי לחוץ ממש אפי' איכא ק"ד אלא ע"כ המתני' לאו בק"ד מיירי ומסברא קאמר כיון דאי' ק"ד ודאי ניקבה לחוץ היא דאם לא ניקבה ק"ד מנין ויש ליישב:

ג' די"ב קטן שמצא מחט וכו' כ"כ הרשב"א בח"א סי' ר"ד ומתבאר מדבריו שם דאפי' כע"ד שותק לא אמרי' שתיקה כהודאה אלא אמרי' דלא חש ליה כיון דקטן הוא ע"ש וכן אמרי' גבי גזלן בפ"ג דקידושין אי מהימן לך דלאו גזלנא הוא מש' דאי גזלנא הוא לא מהימן אע"ג דבע"ד שותק והתוס' ביבמות דפ"ח הוכיחו דלאו כהודאה ממש מגזלן ע"ש ובתשו' מהר"ם לובלין סי' ס"ו כ' גבי גוי שתיקה כהודאה והנ"הכ השיג עליו מדין גזלן ע"ש ובסי' קכ"ז סקל"א כתב הש"ך דנר' מדברי הריב"ש דבקטן אמרי' שתיקה כהודאה ע"ש נר' דס"ל דקטן עדיף מגזלן וגוי ועיין רפ"ג דכריתות ובתוס' שם דאמרי' גבי אשה שתיקה כהודאה וצ"ל דאשה עדיפא מכולהו אפילו להרשב"א דקטן דינו כגזלן באשה מודה:

סימן מט

א' ד"ד תולין להקל מרן בב"י בשם ס' אבל מועד כ' דיש מתירין משום דס"ס הוא שמא ע"י חולי ואת"ל ע"י קוץ שמא לא ניקב ויש מחמירין וכ' הב"ח דטעם המחמירין דס"ל דמחט באיברים הפנימיים ודאי נוקב וכ"כ מהרשד"ם סימן מ"ה דמחט באיברים הפנימיים ודאי נוקב ממ"ש הר"ן ואי מחמת קוץ ודאי טריפה ע"ש ועיין להרשב"א בחי' דמ"ג גבי קורקבן ע"ש אבל מדברי הר"ן בחי' והג"א שם נראה דלא הוי אלא ס' טריפה

וכ"ן מדברי הרמב"ן בחי' דנ"ג גבי עד שתינקב לחלל וכו' וכ"נ ממ"ש התוס' ד"ן בד"ה מחט ע"ש בחי' ומדברי הרשב"א ח"א סי' רע"ז ועיין להרב משפטי שמואל סי' ק"ל וכ"כ מרן בב"י סימן מ' בד"ה ודע לדעת הרשב"א בחי' גבי מחט בלב דלא הוי אלא ס' טריפה וכ"פ כאן בש"ע כדעת המתירין ואפי' בניקב העור מבחוץ שרי אם הוא ס' מחמת חולי או ע"י קוץ כמ"ש מדברי מור"ם בהגה ר"סי נ"א ועיין להב"ח שם והפר"ח כ' דבניקב העור ודאי בקוץ הוא ודוקא בעור שלם הוא דהוי ס' והתב"ש תמה דבעור שלם ודאי דרך הושט נכנס ונקב והוי ודאי טריפה דרוב הנכנסין דרך ושט נכנסין כמ"ש רש"י בדמ"ח ע"ש וכ"כ הרשב"א במ"ה ע"ש דל"ג. והרדב"ז ח"א סי' נ"ח משם הרשב"א כתב דרובא דרך ושט וכ"כ הכנ"הג סי' ט"ל בהג"הט אות ו' ע"ש ואע"ג דמדברי התוס' דמ"ח נר' דלא ס"ל הכי מ"מ רובא דמינכר ס"ל דרוב הנכנסין דרך הושט נכנסין וכיון דרובא הוא לא מצט' לס"ס כמו שנראה מדברי התוס' בפ"ק דכתובות ד"ט בד"ה ואבע"א ודלא כמהר"ם לשקאר סי' כ"ד וכמו שהארכתי בפרט זה לקמן סי' ק"י ע"ש מיהו התב"ש מסיק דבעור שלם מסתמא ע"י חולי ובאין עור שלם מסתמא ע"י קוץ ודברי מרן כאן באין עור לפנינו ע"ש וכ"ז בניקב ולא נמצא מחט אבל בנמצא מחט אם העור שלם ודאי טריפה דרובא דרך ושט ובאין עוד שלם הוי ס' טריפה וכ"כ הש"ר וכ' עוד דכל זה בבהמה ואווזא דל"ל זפק אבל עוף דאית לו זפק אמרי' דרך הזפק נכנס וניקב הזפק כשר ולא הוי אלא ס' טריפה אפילו העור שלם וכ"ז בנמצא בחלל הבהמה אבל בנמצא בכבד לא הוי אלא ס' טריפה אפילו בבהמה והעור שלם כמ"ש הצ"צ הביאו הפר"ח סי' מ"א ע"ש והטעם כמ"ש הש"ד משום דקרובה לקנה ואמרי' דרך הקנה נכנס ע"ש:

ב' קורקבן שנרקב כולו וכיסו קיים עלה ע"ד חכם א' לאוסרו והנ"ב ח"א חי"ד סי' י"ח מסיק דאין להחמיר בו ע"ש:

סימן נ

א' ד"א בהגה כ"מ שאין יכולין לתלות וכו'. מהר"ם לובלין סי' ס"ו חלק ע"ז והוכיח מדברי התוס' והסכים לזה גם דעת הרשב"א דבס' שקול אמרי' נשחטה הותרה ע"ש ולא ראה דברי הרשב"א בחי' דנ"ה ע"ב גבי חרותה דמי שנסתפק לו אי נעשה כי"ש אי בעי בדיקה או תלינן כדתלי' בזאב א"ד דוקא בדבר דאיכא למתלי אחר שחי' אבל היכא דודאי נעשה קודם שחי' לא תלי' ונשאר אצלו בס' ע"ש הרי דהתם צדדי ההיתר רוב נגד צדדי האיסור דבי"ש ובידי הבריות שרי ולא נאסר אלא היכא דנעשה ע"י אדם ואפ"ה מספק"ל כ"ש היכא דס' שקול דאזלי' לחומרא וכ"נ מדברי הר"ן שם גם מהגמ' שם גבי אינהו דיכרי דאשכח רבב"ח במדברא נראה כן ועיין להש"ך ולהפר"ח ר"סי כ"ט ע"ש:

סימן נג

א ד"**ב והוא** שנשבר עצם החיצון ולא יהא בו עוקץ. כ"כ בתשו' הרא"ש הובא בב"י וכ' הש"ך סקי"ב דביש בו עוקץ ליכא מאן דמכשיר וכ"כ הב"ח בסוף הסי' ע"ש ומדברי הרמ"ע בס' האלפסי זוטא הביאו המח"ב אות ט' נדאה דאפילו יש בו עוקץ מנהגא בעלמא הוא דנהגו להחמיר ע"ש כן ראיתי להרב זרע אמת חיו"ד סי' י"ד שכ"כ בדעת מרן ע"ש וכן יש להוכיח מדברי הר"ן בהלכות בפ"ק דחולין גבי מאי דאמרי' כל ס' בשחי' טריפה שכ' ומהא שמעי' היכא דנשמט' גף העוף או נשברה רגלו וא"י אם קודם שחי' או לאחר שחי' אזלי' לחומרא ע"כ ומדשביק נשברה גפו דאיירי בה ונקט נשברה רגלו מ"ש דס"ל דליכא שום טרפיות בנשברה גפו אפי' יש בו עוקץ וכ"מ מדבריו בפא"ט שכ' נשברה גפו כשרה דלא איתמר בגמ' אלא נשמטה דלא כמי שמחמיר ע"ש ומהתימה מהכנ"הג הגהב"י אות י"ו שהוכיח מדברי הר"ן בפ"ק דבנשברה גפו סמכי' אס"ס ע"ש שהרי דעת הר"ן דנשברה גפו כשרה מדינא ומ"מ בדעת מרן בש"ע נר' עיקר דמדינא אסור ביש בו עוקץ וכ"נ מדברי הב"ח והש"ך ושאר האחרונים לקמן בדין ד' ע"ש:

נסתפק ה' תפארת למשה אם ראינו שנשמט או נשבר אחר שחי' ונמצאת הריאה נקובה אי תלי' בשבירה וכשרה כדתלי' בזאב ובידא דטבחא א"ד דאין דרך לינקב הריאה ע"י שמוטה ושבורה דלאחר השחי' וכ' שנ"ל דבשמוטה מוטה יש לתלות לקולא שנזכר בגמ' ולא בשבורה והביאו המח"ב ועיין להכנ"הג הגהב"י אות כ"ו שכ' בדעת האו"ה דכל שאינה נשמטת בחיים אלא סמוך לגמר שחי' אינה מנקבת הריאה ע"ש ולפ"ז יש להחמיר בנשמטה:

ב' **הגה** וי"א אם נשבר סמוך לגוף וכו' כתב הגה"מי בפ"ח וז"ל אבל אם נשבר גפו סמוך לגוף ממש חיישי' שמא מחמת כן ניקבה הריאה דומיא דשמוטה ע"ש משמע דחשש נקיבת הריאה הוא בשעת השבירה דע"י השבירה מתנתקת וכ"מ מדברי הרשב"א בחי' הובא לשונו בב"י שמא בהשבר קירט' מיניה וכו' מינקבה הריאה ע"ש וכ"כ הב"ח בס"סי זה וכ"כ הלבוש וז"ל וכשנשבד או נשמט יש לחוש שמא ניתקה הריאה וכ"כ בסי' נ"ד דין ב' לחלק בין צלע לגף דגף מתוך שהוא קש' בכח חזק הוא נשבר יש לחוש שמא מתוך כך מינתקה הריאה ע"ש בש"ך אבל מדברי הט"ז בסימן זה סק"ב שכ' לחלק בין צלע לגף דבגף כיון שהעוף מתנדנד הנה והנה אפשר שעי"כ וכו' ע"ש מש' דבכל זמן יש לחוש ע"י הנענוע וכ"נ מתשו' הרדב"ז ח"א סי' קצ"ב ע"ש וה' מטה יוסף סי' ו' די"א ע"ג פשיט"ל מילתא דחשש הנקיבה היא ע"י השבירה ועפי"ז מיישב דברי הש"ך סק"ט שכ' דאם נשבר חוץ מהגודל ונכנס העצם בתוך הגודל כשר דאזלי' בתר מקום השבירה דלא

כהפרישה כיון דעיקר החשש הוא בעת השבירה ע"ש וכבר נתבאר דד"ז במחלוקת הוא שני ומעתה מ"ש הפר"ח סי' כ"ז סק"ן ראם נשבר הגף אינו מועיל שהיית יב"ח משום דכל שעה חוששין עכשיו ניקבה הריאה ע"ש ד"ז תלוי בפלוגתא דרבוותא שכתבתי ועיין לה' מכתם לדוד חיו"ד סי' ט' שלמד מדברי הפר"ח הללו דגם בשבר בצ"ה ל"מ שהיית יב"ח ועיין להמח"ב אות מ"ח שהסכים בנשבר הגף סמוך לגוף ואין בו עוקץ דבשר מה"ט ע"ש. גם מ"ש הפר"ח בסי' זה סק"ז דאם נשבר הגף סמוך לחיבורו בגוף לפנינו ישבר הגף כולו כי היכי דלא לינקיב הריאה וכשר ע"ש לא כ"כ אלא לשי' הסו' דעיקר החשש אינו בשעת השבירה אלא בכל שעה שהולכת ע"י הנענוע אבל להסו' דהחשש הוא בשעת השבירה לא מהני האי תקנתא וכ"כ המח"ב אות כ' ע"ש והכנ"הג הג"הט אות ב' ובתשובותיו סימן ע"ב נשאל בעוף שאין לו גף וס' אי נברא חסר גף וכשר או נשבר אח"כ וטריפה לפי מה שנוהגים לשער ברוחב הגודל כרמ"א בהגה וכ' דיש מכשירין אפי' נשבר אח"כ והסכים לאסור אך מתיר למוכרה לגוי ע"ש ונר' דתלייא בפלוגתא שכתבתי דהיש מכשירין ס"ל דחשש הטרפות הוא מכח הנענוע כל שעה וא"ב בנד"ז שהרי שבור לגמרי לפנינו מותר כמ"ש הפר"ח ואפי' אם יש לחוש שמא מעיקרא נשבר ולא ניתק ואח"ז ניתק לגמרי מ"מ שרי דהוי כס"ס שמא מעיקרא ניתקת לגמרי ואפילו דלא נשבר לגמרי מעיקרא שמא הלכה כמ"ד דוקא נשמט כפ' הש"ע אבל הכנ"הג ס"ל דהעיקר הוא בעת השבירה ועיין להמח"ב אות ו' וה' משבצות זהב נסתפק בנדון הכנ"הג אי מיירי כשאין הבוכנא קיים ואפ"ה התיר למוכרו לגוי א"ד דוקא בשהבוכנא קיים הוא דמתיר למכור לגוי ע"ש ואין מקום לס' זה דאי כשאין הבוכנא קיים א"כ נשמט הוא וטריפה לכ"ע וכמ"ש מרן בב"י והכנה"ג אתי עלה ממה שנוהגים לשער בגודל כרמ"א ועיין להש"ג הביאו המח"ב שהוכיח מדברי הכנ"הג במפתחות שחומרא בעלמא הוא שהחמיר בזה אבל מדינא שרי דהוי ס"ס ע"ש:

ג' ד"ג נשמטו אגפיו וכו' ואם נבראת חסירה גף כשרה דהשתא ליכא חשש דנקיבת הריאה כ"כ הכנ"הג וכ' הפריש' בריש סימן זה דאם נבראת בגף יתירה להר"מ דס"ל בל יתר כנטול כאלו נטול אבר כנגדו בתחי' בריאתו כשרה ולהרשב"א דס"ל כאלו נחתך טריפה ע"ש וכ"כ מרן בב"י סי' מ"א דלהר"מ כנטול מתחילת בריאתו ע"ש אבל הרשב"א בת"ה דט"ל כ' בהדיא דהו"ל כאלו נחתך והב"ח בק"א דחה דברי ה' פרישה וכ' דאפי' להרשב"א כאלו נטול מתחי' בריאתו הוא ע"ש ולא ראה מ"ש בת"ה וה' ט"ז כ' בשמו ר"סי זה כיון דטעם טרפיות הגף משום נקיבת הריאה הוא וביתר לא מינקבה הריאה כשרה לכ"ע אפילו אי הוי כנחתך ע"ש ואחריו נמשכו הכנ"הג והפר"ח ע"ש ומדברי

הרשב"א בת"ה נר' כהפרישה דכל כה"ג טריפה שהרי בדט"ל כ' כל יתר כחתוך בידי אד ומט"ז אם יתר הכבד במקום מרה וחיותא טריפה ע"ש ובד"מ כ' דטרפיות הכבד משום נקיבת המרה ולא טרפיות מצד עצמו ע"ש הרי דאמרי' יתר כחתוך ומטרפא אפילו בטרפיות שאינו מחמת עצמו וה"נ דכוותה ביתר גף:

סימן נד

א' דין א' י"א מכאן וכו' כתב הש"ך בשם ראב"ן שהם לבד מאותן ב' צלעות הקטנות שנקראים חזה ולא צלעות ע"ש ור"ל א' מימין וא' משמאל ועיין בפירש"י בפא"ט דמ"ה ע"א אבל התוס' שם כ' דחזה הוא ב' צלעות מכאן וב' צלעות מכאן ולשי' זו אזיל הדמש"א שהביא הכנ"הג בסי' ט"ל בהגהב"י אות ר"ה ול"ק מ"ש ע"ד שם ע"ש ומ"מ נראה דכאן לכ"ע צלע מכאן וצלע מכאן הוא דאין מצט' לרוב צלעותיה וכ"כ ה' לבושי שרד דכ"ו ע"ב. מיהו מ"ש שם די"ח חוליות הוא דאיכא ממתני' דאהלות פ"א מש' ח' ועפ"ז תמה ע"ד התוס' ע"ש אינו מוכרח דמתני' דהתם באדם מיירי ולא בבהמה איברא דהת"הד כ"כ גם בבהמה מ"מ ממתני' אינו מוכרח גם הש"ך הביא מת"הד ולא ממתני'. שו"ר בס' ראב"ן דקמ"ג ע"ג שכ' צלעות י"א מכאן וי"א מכאן ואנו רואים שהם י"ג מכאן וי"ג מכאן מכלל דתנא דברייתא לא חשיב הני צלעות הקטנות בהדייהו ש"מ שאותן צלעות הסמוכות לצואר חזה הן ואם נשברו אין הבהמה נטרפת בהם ע"ש. מבואר יוצא דס"ל דד' צלעות הם שנק' חזה ב' מכאן וב' מכאן ואזיל בשי' התוס' וצ"ל דלראב"ן צלעות הקטנות שלמטה הם ב' דהא ג' חליות איכא בלא צלעות וי"ח חוליות הוא דאיכא וכדתנן באהלות וראב"ן שם מייתי הך מתני' ולמד משם לדין הבהמה ע"ש ולא נשארו חליות בצלעות אלא ט"ו רל י"ג צלעות גדולות ודחזה לא נשאר לצלעות הקטנות שלמטה אלא ב' ולדברי הש"ך דדייק מדברי הרשב"א דהקטנות שלמטה הם ג' צ"ל דס"ל דחזה הם צלע מכאן וצלע מכאן כפירש"י ועיין להש"ד אות א'. וראיתי עוד לראב"ן שם שכתב דהצלעות שנק' חזה מטרפות בסירכא ע"ש והוא תנא דמסייע להכנ"הג בסי' ט"ל בשם דמש"א ע"ש ועיין להכנ"הג בסי' זה הג"הט אות ב' ע"ש וכמ"ש הש"ך דהקטנות ג' הם וכ"מ בתשו' הרשב"א וכ' הכנ"הג הג"הט אות ה' דלא משמע שם מידי ע"ש ונר' דממ"ש בשאלה היו ט"ו צלעות וכו' דאמאי נקט לה בכ"הג כיון שעיקר השאלה היא יותר טריפה או לא הול"ל נמצאו י"ב ולא משמע דעל מעשה שהיה היה שואל אלא ע"כ דכלל גם הצלעות הקטנות שהם ג' והול"ל י"ב ואם יתר הו"ל ט"ו וכ"נ מדברי מור"ם בהגה דין ג' והש"ד כ' שלא ידע לאיזה ענין השמיענו הש"ך ד"ז דלא נ"מ לדינא כלל ע"ש וכבר נתבאר הנ"מ לדינא ועוד נר' דנ"מ למ"ש הפריש' והסכמת האחרונים דהצלעות קטנות

אין מצט' לרוב ע"ש ואם נמצאת צלע יתירה דהו"ל י"ב מצ"א ונשתברו כל הי"ב נראה דטריפה היא דהיתר מצט' לרוב כיון שהם מן הגדולות שיש בהם מוח דלא כה' לבושי שרד דכ"ט ע"ש ומאי דקאמר בגמ' לר"י דברוב ב' צדדין א"א דלא קיימי זה כנגד זה ולא מוקי לה ביתר צלע דהו"ל כל הי"ב מצד א' משום דר"י אסתם בהמות קאי ולא ביתר וא"כ שפיר הודיענו הש"ך ד"ז רג' צלעות הן דאם נמצאו י"ד מצר א' היינו רביתייהו דאי הקטנות הם ב' כי נמצאו י"ד הוי יתר והיתר מצט' לרוב אבל השתא דהקטנות הם ג' לאו יתר הוא ואע"פ שאנו רואין שהיא גדולה תלי' דקטנה היא שאין בה מוח וגדולה בכמות וכיון שאין בה מוח כשרה היא:

ב' **כתב** הכנ"הג הגהב"י אות א' וג' משם דמש"א דטרפיות זה דנשתברו רוב צלעותיה נוהג בבהמה ולא בעוף דכל צלעות העוף אין בהם מוח וכ"כ מהריק"ש בדין ב' והמח"ב בשם קצת האחרונים שהסכימו לד"ז ע"ש וכולם לא ראו תשו' הרדב"ז ח"א. סי' קצ"ב שכ' בנדונו שהוא בעוף כיון דלא נשתברו רוב צלעותיה כשרה וכ"כ הבנ"הג בתשו' סי' ע"ה דד"ז נוהג בבהמה ובעוף וה' משבצות זהב כ' שלא מצא גילוי לד"ז ומסיק שהיא טריפה וכן עיקר:

ג' **ד"ג נעקר** מהצלעות הגדולות וכו' כ"ד הרשב"א וריו"ו דדוקא בצלעות הגדולות אבל בצלעות הקטנות אפילו נעקר צלע וחצי חוליא כשרה והביאו הטור וכ' דהרא"ש לא חילק ע"ש והיש"ש סי' ס"ח הוכיח כן מדלא מוקי הגמ' בעיא דר"א ור"פ בנעקרה צלע מכאן וכו' בצלעות הקטנות אלא ע"כ אפילו בחצי חוליא טריפה ע"ש. ונר' דל"מ דע"כ מ"ל להגמ' דר"א ור"פ אצלעות דמתני' קאי דאלת"ה אכתי ק' אמאי קאמר הגמ' דלא שמיע להו הא דרב נימא דשמיע להו וסברי דבצלע גדול מיירי אבל בצלע קטן וחצי חוליא כשרה ומבע"ל בצלע מכאן וצלע מכאן אי טריפה וא"ל גיסטרא הוי ואפילו בא' טריפה וכדקאמר הגמ' כיון דא"ל גיסטרא היינו דתחיה ע"ש בפירש"י אלא ע"כ דמ"ל להגמ' דאמתני' קאי דבגדולות מיירי ועפ"ז אין להוכיח מהגמ' דבצלעו' הנק' חזה אין מצט' לשבירת הרוב כמ"ש הש"ך בשם ראב"ן אם נעקרה צלע מכאן וצלע מכאן לא הוי גיסטרא מדלא מוקי בעיא דר"א ור"פ בהכי די"ל דאצלעות דמתני' קאי ולעולם בצלע וקצת חוליא מכאן ובצלע וקצת חוליא מכאן אפי' בצלעות הנק' חזה הוי גיסטרא כמו בצלעות דלמטה דלכ"ע גיסטרא הוא כמו שנראה מדברי היש"ש שהבאתי:

ד' **צלע** וחצי חוליא וכו' לאו דוקא חצי חוליא אלא אפי' מקצת חוליא כ"נ מפירש"י בגמ' דנ"ב ע"ש דלא כהפ"ת אות א' ואות ו' והלבוש כ' דטעם הטרפות זה משום פסיקת חוט השדרה שא"א להתקיים כיון שנשברה החוליא ע"ש. ותמהני דבגמ' רפא"ט פריך אמאי

לא חשיב בהדי טרפיו' הא דשמואל דנשברה צלע מעיקרא ופירש"י והתוס' דהיינו עם חצי חוליא ע"ש ואי איתא מאי פריך הא כבר תני נפסק חוט השדרה וכ"הג כ' התוס' שם בד"ה ואמר ובגמ' דמ"ח ע"א אמרי' טריפות דלאו מיניה לא קאמר ע"ש ועד"ז י"ל אמ"ש הלבוש בדין ה' דטעם דאם נעקרה חוליא דטריפה משום פסיקת ח"ה ע"ש דא"כ מאי פריך בגמ' רפא"ט ליחשוב ההיא דחוליא אלא ע"כ דאפשר לח"ה להתקיים וטרפות מצד עצמו הוא וכ"נ מדברי התוס' בפ' השוחט דל"ב ע"ב בד"ה וליחשוב שכ' מ"ל גיסטרא אפילו ח"ה קיים כגון נעקרה צלע מכאן וצלע מכאן וחוט השדרה קיים ע"ש והיינו ע"כ במקצת חוליא עמה דאל"ה לאו גיסטרא היא כמת' בגמ' דנ"ב באופן דמוכח דטרפות זה מצד עצמו הוא ועיין להת"ח שם כמ"ש בדברי התוס' הללו ועיין בדברי ראב"ן שהבאתי לעיל. עוד כ' התוס' שם א"נ מ"ל גיסטרא למטה מבין הפרסות דלא מיטרפן בפסי' חוט השדרה הרי מוכח דלא כהלבוש בדין ה' דאפי' למטה טריפה וכ"נ מדברי הר"ם דטרפות בפ"ע הוא דבה"ש בפ"ט מנה נפסק חוט השדרה תחת סוג פסוקה וד"ז דחצי חוליא ודחוליא מנהו בפי' תחת סוג שבורה ע"ש הרי דתרתי נינהו ועיין ברין יתר חוליא בדין ג' ועיין להד"מ לעיל בסימן ל"ב במ"ש ע"ד הטור ע"ש:

ה' בגמ' שם איתא נעקרה צלע וחצי חוליא מכאן וצלע וחצי חוליא מכאן הו"ל גיסטרא ופירש"י דנבילה היא אבל הרמב"ן בחי' כ' י"ל דלא הוי אלא טריפה ע"ש ונ"ל שזה דעת הר"מ שלא מנה ד"ז בכלל ו' נבילות בפ"ב מה' שא"ה דין ב' ע"ש ובפ"ג מה"ש די"ט ול"ק מ"ש הכנ"הג הג"הט אות ז' ע"ש וראיתי בס' ראב"ן ד"ן ע"ב שכ' נעקרה צלע וחוליא עמה דהיא בוכנא ואסיתא טריפה וכן ב' צלעות א' מכאן וא' מכאן בלא חוליא טריפה ע"ש נר' מדבריו דבלא חוליא כלל קאמר דהא ברישא דקאמר חוליא עמה היינו חצי חוליא כמבו' בגמ' והוא תימא דבלא חוליא כלל כשרה כדאי' בגמ' והביאו שם מ"מ שמעי'. מדבריו דבסיפא לא הוי אלא טריפה כדעת הרמב"ן והר"מ ז"ל:

ו' ד"ה בהגה אפילו למטה וכו' כ"פ התוס' בעירובין ד"ז ע"א דנשברה חוליא אפילו למטה ע"ש ומוכח מדבריהם דאין בו טרפות דנפסק חוט השדרה דלא כהלבוש ועמ"ש בדין ג' וכ"נ דעת הטור בסי' ל"ב ועיין להד"מ שם:

סימן נה

א' ד"ה וכן אם נחתך בסוף הפ' וכו' כ"כ הרא"ש בפ' בהמה המקשה דכיון דקשיא דיוקא דרישא אדיוקא דסיפא נקטי' לחומרא והוכיח כן ממ"ש רש"י צנא דאנקורי שכ' בארכובה או למעלה וע"וב חופין וכו' ע"ש וכתב הט"ז דגם בין הרגל והארכובה טרפה דאל"ה אכתי קשיין דיוקי אהדדי. ע"ש וא"ש טפי' לפ"ז מאי דאמרי' בנדה דכ"ד ע"א

המפלת גוף אטום אין אמו טמאה לידה ומהו גוף אטום ר"א כדי שינטל מן החי וימות ומפ' ר"ז עד לארכובה דס"ל טריפה אינה חיה ע"ש והיינו עד הארכובה ולא ארכובה בכלל אבל רש"י והתוס' נדחקו ופי' עד למעלה מארכובה ע"ש מש' דבארכובה עצמה כשרה דלא כהרא"ש ומ"ש רש"י גבי צנא דאנקורי ע"וב חופין לא קאי אלא אלמעלה מארכובה ועפ"ז קשה ע"ד הרא"ש שכ' בדעת רש"י דכארכובה עצמה טריפה ונר' דבארכובה גופה שכ' הרא"ש דטריפה אינו אלא ס' טריפה דלא ידעי' דיוקא דרישא עיקר או דסיפא אבל התם בנדה אדרבה קולה היא דאין אמו טמאה ולכך אזלי' כאן וכאן לחומרא ואין זה תרי חומרי דסתרי כיון דס' הוא כמ"ש הרא"ש בתשו' להר"י בנו במ"ש מההיא דיבמות למעלה מן הארכובה משיאין את אשתו ע"ש ועיין להרדב"ז ח"ב סי' כ"ז שנר' מדבריו שהבין כדברי הרא"ש דכיון דקשיא רישא לסיפא אמרי' נעשה דיוקא דרישא כסיפא כאודחיה דגמ' ע"ש ולפ"ז בארכובה גופה טריפה ודאי וכבר נתבאר דמדברי הרא"ש בתשו' מתבאר דס' טריפה הוא דהוי מיהו לחד פי' שכ' הרא"ש בפ' בהמה המקשה דארכובה היא עצם התחתון א"כ כל שלמעלה ממנה הוא ודאי טריפה וזהו הנ"מ בין הפי':

ב' ד"ב והוא דאיעכול ניבי. כ' הר"ן דמסתברא שאם ניטלה הירך טריפה אע"ג דלא איעכול ניבי כיון דלא מצי הדרא בריא ע"ש והיינו בנשאר עור ובשר עד חציו אבל בניטל הכל נבילה נמי הוי כדאיתא בגמ' ניטל הירך וחלל שלה נבילה וכ"כ הכנ"הג הגהב"י אות ב' ע"ש אבל התוס' בפ' השוחט דל"ב ע"ב בד"ה וליחשוב בתחי' כ' ניטל הירך וחלל שלה קיים כשרה ואח"כ הביאו פ"ה דס"ל דטריפה הוי ובדנ"ז כד"ה ודילמא שהקשו לפירש"י הא נבילה הוי ולא תי' דבחלל קיים מיירי משום דלרש"י טריפה מיהא הוי כמ"ש בשמו בפ' השוחט והרב לבושי שרד בפתיחתו דף ג' תמה ע"ד הר"ן דד"ז פשוט הוא ולא הול"ל מסתברא וכו' ודחיק ומוקי דברי הר"ן בלא ניטלה לגמרי אלא דיצא הבוכנא מאסיתא ומ"ש דשף מדוכתיה והוא דאעכול ניבי היינו דזז ממקומו ולא יצאת הבוכנא מאסיתא ע"ש ונעלם ממנו דברי התוס' דפ' השוחט דס"ל דניטל הירך וחלל שלה קיים דכשרה וביצא בוכנא מאסיתא נר' דבעי' איעכול ניבי וב"ב הכנ"הג הגהב"י אות כ"ג דכ"ז בכלל שף מדוכתיה דאיתמר בגמ' דבעי' איעכול ניבי ע"ש:

ג' אם נבראת שמוטת ירך. ב' התוס' בבכורות ד"מ ע"א בד"ה שנשמטה וכו' דשמועה מתחי' בריאתה כשרה ע"ש אבל רש"י בחולין דנ"ח אהא דחסר הרגל טריפה כ' דהוי שמוטת ירך וכ' הל"ח אות רצ"ה הא רלא מייתי מתני' דנחתכו רגליה משום דהתם נחתכו ע"י אדם וס"ל כמ"ש הר"מ דחתוכה וחסורה תרי מילי נינהו ולכך מייתי משמוטה דמיירי

אפילו מתחי' בריאתה ע"ש וכ' הש"ר דיש להחמיר כדעת רש"י דלא כהפר"ח סק"י ואם נבראת נטולת הירך וחלל שלה לגמרי מתבאר מהגמ' בנדה דכ"ד ע"א דהוי נבילה ע"ש ורש"י בבכורות שם בד"ה בנטול כ' דניטל ירך הוא והל"ח שם אות ג' כ' דלא דק דא"כ נבילה הוי והש"ד סוף אות ח' ב' דש"ה דנברא כך ע"ש ולא זכר גמ' דנדה שהבאתי ועיין הר"ן בחי' בנדה במ"ש משם הרמב"ן ז"ל ע"ש:

ד' ד"ה אלא נשכר ויצא לחוץ וכו' דעת הרשב"א אפילו לא יצא לחוץ בעי' רוב בשר קיים וביצא לחוץ בעינן רוב עוביו ורוב הקיפו וכ"נ דעת הג"א מעשה באווז שנשבר עצם הירך למעלה מהארכובה בסמוך לו וחזר ונקשר ואותו העצם נשבר ולא יצא לחוץ וכו' ולא אמר בו ר"י לא איסור ולא היתר ע"ש וע"כ דמספק"ל בלא יצא לחוץ אי בעי' רובו ואי סמכי' על הקשירה להתיר ומרן בב"י בסוף הסי' גבי דין דנקשר שכ' הטור משם הגאונים כ' דהג"א מסתפק בד"ז ע"ש ואע"ג דמרן בב"י פ' דלא כהרשב"א מ"מ מייתי מהג"א דהאי דינא דנקשר מספק"ל ולדידיה בלא יצא לחוץ מ"מ נ"מ לדידן ביצא לחוץ והד"מ שם ב' ע"ד מרן בב"י ואינו נכון דהג"א בצ"הג מיירי ע"ש ותמהני דהא בעצם הירך מיירי בהדיא וארכובה דנקט היא ארכובה העליונה:

ה' והאבר אסור מדרבנן בגמ' אמרי' דאין בו אלא מצות פרוש ופירש"י ז"ל מדרבנן וקרא אסמכתא וב"ד הרשב"א והר"ן וכ' הסמ"ק סימן ר"א דבס' אזלינן לקולא ואסור להושיטו לב"נ אבל דעת הר"מ בפ"ה מה' מ"א דין ו' דדרשא גמורה היא ואסור. מדאורייתא וכ"נ מדברי רש"י בפ' כ"ש דכ"א בדברי הי"מ שהביא שם והפר"ח סי' ס"ב סק"ז הוכיח כהר"מ מהתוס' בסוף עכ"ום דקתני אבר מן החי כיצד אבר ובשר המדולדלין אסור לב"נ ע"ש. ול"מ די"ל דבב"נ שחי' עושה ניפול ודוקא בישראל הוא דכתיב במותם כדאי' בפ' בהמה המקשה ועיין לה' אמונת שמואל סימן י"ד וכצ"ל בתוס' עצמה דאי כדברי הפר"ח מאי שיאטיה גבי אמ"ה דקתני אבר מ"ה כיצד הא מובשר בשדה הוא דנ"ל ועיין לה' בתי כהונה ח"א בה' מ"א ועיין בגמ' בס"פ העור והרוטב ולה' שאלת יעב"ץ ח"א סימן י"ח ובמ"ש בסי' ס"ב ע"ש:

ו' וצריך לחתוך גם מעט ואע"פ דאין איסורי אלא מדרבנן החמירו לאסור גם מקום חתך כפירש"י בפ' ג"ה והפר"ח סקי"ז הוכיח מדברי הר"מ בפ"ה מה' מ"א ד"ח וד"י דלא החמירו בזה ע"ש והוא תימה דהר"מ ס"ל דדרשא גמורה היא ומדאוריית' אסור כמ"ש מדבריו שם ד"ר וכמ"ש ה"ה שם די"א והביאו הפר"ח גופיה בסי' ס"ב סק"ז ע"ש וא"כ ודאי דאסור מקום החתך כמו בעובר כיון דמדאורייתא הוא:

סימן נו

א' ד"י בהגה ולדידן דאין אני בקיאין בבדיקת העוף טריפה ואם שהה יב"ח כשר כדלקמן סי' נ"ז מיהו בעי' ששתה יב"ח מיום שחזר ונקשר ולא מיום השבירה דחיישי' שמא אח"כ נשבר גיד מצ"הג ה' מכתם לדוד חיו"ד סי' ט' וחיליה ממ"ש הפר"ח סי' נ"ז גבי שבורת הגף דלא מהני שתיית יב"ח משא"כ בשמוטת הגף ע"ש ועיין מ"ש בזה לעיל סי' נ"ב ע"ש:

סימן נז

א' ד"ג אבל ס' אם נכנס וכו' היינו בס' אם נכנס לחצר שיש שוורים שם בבית א' אבל אם נכנס לחצר וס' אם נכנס לבית שיש בו שוורים תליא בפלוגתא לפ"ד הט"ז סי' כ"ט כמ"ש שם ע"ש:

ב' ספק טריפה שנתערב בא באחרים פלוגת' דרבוותא בפ"ק דביצה דר"ת ס"ל דשרי דהוי ס"ס ור"י ס"ל דס' א' בגוף וס' א' בתערובת לא הוי ס"ס והובאו בטור ע"ש ומרן בש"ע בסי' ק"י פ' כר"י ע"ש וכ' הרשב"א בתה"א דקי"ד הטעם משום דלא באו ב' הספיקות בזמן א' דקודם שנתערב היה ס' בגופו וכבר אוסרין אותו אלו היינו מכירין בספיקו ולא דייני' בס"ס אלא כגון ההיא דפ"ק דכתובות דשמעתא דפ"פ מצאתי דב' הספיקות באו בזמן א' ע"ש ועיין לה' מעיל שמואל סי' ז' וראיתי לה' עדות ביעקב סי' ה' שהק' על טעמו של הרשב"א מגמ' ר"פ כל הצלמים דאמרי' שברי צלמים מותרין משום דהוי ס"ס דס' לא עבדום ואת"ל עבדום שמא בטלו הרי דגם דלא חייל בזמן א' דייני' ליה בס"ס ותי' דש"ה דאיכא רובא דמסייע לס"ס במ"ש התוס' שם בד"ה אמר שמואל ע"ש ותמהני דלא כ' התוס' דהוי רובא להתירא אלא לר"ל דס"ל נשתברה מאליה מותרת דאז הוי נשתברה מאליה ושברה גוי רובא להתירה אבל לר"י דס"ל נשתברה מאליה אסורה ואלביה הוא דאמרי' שברי צלמים מותרין משום דהוי ס"ס ולקושייתו י"ל כמ"ש התוס' שם בד"ה ואין דס' דהיתר דהתם רגיל ושכיח ע"ש וא"כ ל"ד לס"ס דעלמא ומן האמור יש להוכיח מכאן דאפילו אין צדדי הס' שקולין מצט' לס"ס שהרי לר"י רוב שבירות לאיסור דהיינו ע"י ישראל ונשתברה מאליה ואפ"ה מצט' לס"ס להיתר שברי צלמים ועיין מ"ש בזה בסי' ק"י ע"ש:

והנה דעת מרן בב"י בס"סי זה דס' בגוף וס' א' בתערובת היכא דנודעו ב' הספיקות ביחד הוי ס"ס וכן בס' דאורייתא המתגלגל ונעשה דרבנן אי לא נודע עד שנעשה דרבנן שרי ע"ש והד"מ חלק בשניהם ע"ש וכ"נ מדברי התוס' בפ"ק דחולין די"א ע"א בד"ה אתיא שכ' מכאן יש ללמוד היתר בגבינו' שנעשו מבהמות הרבה ונטרפה א' מהם ע"ש והשתא

במאי מיירי אי בשנעשה חלב של כל בהמה לבדו גבינה ואח"כ נתערבו הגבינות אמאי לא שרי ליה מס"ס כמו דין סירכא שכ' אח"ז אי איתא דכי נודעו ביחד שרי. ואי מיירי שחלב כל החלב ביחד ואח"כ עשו גבינות הא מדאורייתא מ"במ בטל ברובא ולא נשאר אלא איסור דרבנן ולא נודע עד שנעשה דרבנן וס"ד לקולא וכ"נ מדברי הרשב"א בת"ה שהבאתי דאפילו שנודעו ביחד לא הוי ס"ס ובס"ד המתגלגל נר' מדברי התוס' בחולין דף קי"א דאפילו לא נודע עד שנעשה דרבנן ספיקו להחמיר דאהא דאמרי' התם כבדא עילויה בשרא אסור כחלא עילויה בשרא שרי מ"ט האי דאוריתא והאי דרבנן כ' אע"ג דדם שבישלו דרבנן מ"מ כשנפלט קודם שנתבשל הוי דאורייתא הרי דאע"ג דכשנודע הוי דרבנן אזלי' להחמיר דודאי הא דקאמר הגמ' האי דאורייתא והאי דרבנן הוא מטעמא דמספק"ל אי דם מישרק שריק דאל"ה מ"ש דאורייתא מדרבנן:

והנה מדברי התוס' בפ"ק דחולין שהבאתי יש ללמוד דבמידי דליכא חזקה קמייתא לא אזלי' בתר השתא דנימא חזקה כדהשתא ובפ"י יוחסין דע"ט ס"ל לרב דקי"ל כוותיה ביומא דמשלם שית מדהשתא בוגרת מקודם נמי בוגרת והרב שב שמעתא ש"ג פי"ו המציא מחלוקת בד"ז בין רש"י והתוס' שם והוכיח ממ"ש הטור בא"ה סי' ל"א בשם הרמ"ה בקידשה בדבר שאחר הקידושין ראינו שהוא שו"פ דהוי מקודשת ודאי דמחזקי' לו כדהשתא שהוא שו"פ ע"ש. ותמהני דהטור בסימן ל"ז כ' בשם הרמ"ה אהא דאמרי' מדהשתא בוגרת וכו' דדוקא במכחישתו וא"א דס"ל מחזקי' ליה כדהשתא אפילו אין מכחישתו נמי. ובדברי הרמ"ה רסי' ל"א י"ל דלאו קידושי ודאי ממש קאמר שאם קידשה אחר אינה מקודשת וכמו שצידד מרן שם בכ"ה ע"ש ומה שהוכיח הש"ש מגמ' דפ"ק דקידושין די"ב מההיא דיתיב ר"ח ומעיין בה אי אית בה שו"פ דמש' הא השתא שו"פ מחזקי' לה כדהשתא ע"ש לא מיכרעא די"ל דאי השתא שו"פ איתרע ליה חזקת פנויה והוי ס' קידושין אבל אי השתא לית בה שו"פ מוקמי' לה בחזקת פנויה ומש"ה קא מעיין בה. ועיין בשיטה שלא נודע למי מקדושי' שם בסוגיא ע"ש ועיין למהר"י אלפנדארי הובאו דבריו בס' פני משה ח"ב סימן קכ"ז שכ' דלא אמרי' חזקה מדהשתא וכו' אלא גבי בגרות דאתי ממילא אבל בסי' תלויה דאפ' ע"י אדם לא אמרי' מדהשתא תלויה וקילשיה ה' פ"מ שם בסי' קכ"ח ע"ש וק' דבגמ' דקידושי' שם פריך ההיא דש"מ אההיא דמקוה שנמדד לשמואל מש' דלרב ניחא ולפ"ד ק' הא אפילו רב מודה במקוה דאפשר ע"י אדם דלא אמרי' מדהשתא וכו' וע"ש בתוס':

ג' ד"ט חוששין לס' דרוסה. כתב המ"ב סי' פ"ז ס' דרוסה שהוא שותק והן מקרקרין לא הוי אלא מדרבנן ולא הוי מדאורייתא אלא דרוסה שנתערבה ע"ש. והרב משבצות זהב

הוכיח כן מדברי הר"מ בפ"ה ד"ג שכ' הואיל ואין בפי' אלא דרוסה החמירו בה ואסור ספיקה ע"ש וליתא דהר"מ לשי' אזיל דס"ל ס"ד לחומרא אינו אלא מדרבנן ולא החמירו אלא בדבר המפו' בתורה ולא מהל"מ וכמ"ש הפר"ח ר"סי כ"ט ע"ש ואפשר דגם המ"ב שכ' דס' דרוסה מדרבנן היינו משום דס"ד לחומרא מדרבנן כדעת הר"מ אבל להסו' דס"ד לחומרא מדאורייתא ג"ז מדאורייתא ואין להוכיח דס' דרוסה דאוריית' מדאסרי' בפא"ט גבי ההוא שרקפ"א דס' דרוסה למוכרו לנכרי שמא ימכרנו לישראל ואי דרבנן הוי ס' דרבנן ולקולא דכבר כ' הת"הד סי' קפ"ח דאפילו איסור דרבנן אסור למוכרו לנכרי ועיין מ"ש בזה בא"ח סי' תס"ז:

ד' די"ג ודוקא כשיש לפנינו כלב ואריה וכו' כ"כ הרשב"א בת"ה דמ"ד ע"ב ומש' מדבריו שם דאי איכא אריה לפנינו וליכא כלב אפילו דמצוי בעיר כלב יותר מאריה ורוב כלבים אזלי' בתר מאי דאיכא בעדר השתא ודוקא בדליכא שניהם לפנינו הוא דאזלי' בתר המצוי. ותמהני הא קי"ל דרוב וקרוב הלך אחר הרוב כדאמרי' בפ' לא יחפור דכ"ג וכ"פ כל פו' הלכות איברא דאיתא שם בגמ' דכ"ד ההוא חמרא דאשתכחו בפרדסא דערלה שרייה רבינא לימא משום דסבר כד"ח דהלך אחר הרוב ודחי ש"ה דאי מיגנב מינה אצנועי בגווה לא מצנע וה"מ חמרא אבל ענבי מצנעי ופ' הר"מ בפ"י מה' מ"א והוא תימא כיון דפ' כר"ח דאזלינן בתר רובא א"צ להאי טעמא וכבר עמד בזה הלח"מ ותי' משום דרובא דעלמא גוים והא דרוב גנבי ישראל לאו רוב גמור הוא וא"כ אי לאו טעמא דמצנעי הוה אסור משום יי"ן ע"ש ועפ"ד ניחא מ"ש הש"ך סי' קנ"ט סקכ"ח כיון דרוב גנבי גוים לא הוי ס"ס ואמאי שרי ע"ש די"ל דרובא דרוב גנבי לאו רוב גמור וכמ"ש הלח"מ גבי רוב גנבי ישראל וכיון דלאו רוב גמור מצט' לס"ס כמ"ש התוס' בפ"ק דכתובות ד"ט ע"א ע"ש מיהו דברי הלח"מ תמוהים דאכתי קשה אמאי בענבי אסור כיון דליכא חשש דיי"ן ואזלי' בתר רובא וראיתי להרמב"ן בחי' שכ' אבל ענבי מצנעי פי' עבידי ודאי דמצנעי ואפילו לר"ח אסור דכי האי לאו קרוב בלחוד אלא במקומו ממש וחזקה כאן נמצא וכאן היה והביא ראיה לדבר ע"ש. ומעתה ניחא דברי הר"מ ודברי הרשב"א בת"ה דכל דנמצא במקומו ממש עדיף מרובא:

ה' כתב הב"ח בתשו' החדשות סי' ך' כל היכא דנעשו ב' כיתות בחדר א' בב' מקומות נפרדים אע"ג דודאי על במקום א' שהרג וקטע מהם ב' וג' וכולהו אסירי מ"מ לגבי הני הכת האחרת הוי ס' לא על ע"ש והיינו בב' מקומות נפרדים כגון כלוב דשם מיירי בכ"הג וכ"מ במס' בתרא דנ"ה ע"ב ע"ש בגמ' ועיין מש"ל בסי' קכ"ט:

ו' **די"ח ול"ל** תקנתא אלא בשהויי יב"ח כ"כ בע"הג הביאו הטור ונראה דלא קאי אנפולה דבנפולא איכא תקנתא אחריתי בהילוך דקי"ל כר"י דהלכה א"צ בדיקה כמ"ש בסי' נ"ח והכנ"הג שם בהג"הט אות ט"ו כ' דס"ל לה"ג דהא דהלכה א"צ בדיקה היינו בדיקת ריסוק איברים אבל בדיקה דקריעת איברים צריכה דאפילו הלכה חיישי' שמא נקרעו איבריה ע"ש ותמהני דבגמ' בפ' התערובת דע"ד אמרי' כולהו כר"ל לא אמרי קסברי הלכה א"צ בדיקה וא"א דצריכה בדיקה דקריעת איברים אכתי ק' אמאי לא אוקמוה כר"ל ואפ' דס"ל דכולהו הנך אמוראי פליגי בהאי מילתא גופה אליבא דר"י אי צריכה בדיקה. דקריעת האיברים ופ' כר"ל לחומרא ועיין בדברי הרא"ש בפא"ט גבי נפולה. ומ"ש הכנ"הג שם דגם רש"י החולק על בה"ג מודה בנפולה כיון דאפשר בהילוך ע"ש אין נראה כן שהרי רש"י הביא דברי בה"ג בשמעתא דנפולה וחלק עליו ודברי בעל העיטור שהביא הטור בסימן נ"ח הם כדעת ה"ג ולא כדעת רש"י וכמ"ש מרן בב"י שם:

וראיתי לבאר הני יב"ח אי בעי' כל א' מל' יום או אחד חסר וא' מלא כס' רוב השנים הנה התוס' בפ' המדיר דע"א בד"ה ר"י כ' חדש דקרא ל"י אבל חדש דדברי חכמים חסר ודוקא אי הוו מצו למינקט ל"י ולקט חדש אבל ג"ח דהבחנה וט"ח דמעוברת הוו חדשים דל"י משום דטירחא להו לפ' צ' יום ור"ע יום וכן הא דקתני שם בכהנת ב' חדשים יקיים ע"ש וא"כ ה"נ דטורח לפ' הימים הוי כל חדש מל' יום ולא א' חסר וא' מלא וכן לחד תירוצא שכ' שם דאפילו בלשון חכמים ל' יום אלא היכא דמוכח שאני ע"ש ה"נ לא מוכח והת"הד סי' רמ"ו גבי כ"ד חדשים דיניקה כ' דלתי' הא' שכ' התוס' בפ' המדיר הוי נ"ר חסרים והוא תימא דה"נ טריחא להו מילתא כמו ט"ח דמעוברת וע"ש במ"ש משם המרדכי בפ' החולץ דלא בעי' שלמים גבי מינקת ועיין למרן בב"י בא"הע סימן י"ג ע"ש וכן בשהיית יב"ח הדבר צל"ע ולפמ"ש הת"ח כלל ע"ג דבעי' כאן בשנה מעוברת י"ג חדש משום דבעי' שיעברו עליו חמה וצינה ע"ש נראה דבחד מלא וחד חסר סגי כיון שעברו עליו חמה וצנה וצ"ע:

ובשנה מעוברת כ' הת"ח דבעי' י"ג חדש והפר"ח דחה דבריו והוכיח דכ"מ דנקטו חכמים לשון חדשים אין חדש העיבור בכלל וכ' דאפילו בלשון שנה דקרא פליגי ר' ורבנן בפ"כ דערכין ע"ש ותמהני דאפילו רבנן דאמרי התם דל"א ע"א גבי בתי ערי חומה חדש העיבור בכלל היינו מדכתיב שנה תמימה ובכור יליף התם שנה שנה מבתי ע"ח אבל בעלמא לא ועמ"ש הר"ן בנדרים דס"ג ע"א בשם הרשב"א ע"ש ואולם יש לקיים דבריו לחד תי' שכ' התוס' שם בד"ה מיום דכל הנך דנדה בעי' מע"לע דילפי' שנה שנה

מבע"ח כדילפי' בבכור לענין חדש עבור ע"ש וא"כ ה"ה בכ"מ דכתיב שנה ילפי' מבתי ע"ח כדילפינן בבכור:

איברא דאיכא למידק בדברי התוס' הללו דא"א דכל היכא דכתיב שנה ילפי' מנ"ש מבתי ע"ח אמאי אצט' בגמ' שם בנדה להנהו קראי דדרשי לשנה שלו ולא שנת מנין עולם לילף הא מילתא נמי בג"ש דשנה שנה וי"ל דלהא מילתא לא ילפי' מבתי ע"ח כיון דאיכא שנה בקרא דהיא למנין עולם טפי ילפי' מההוא שנה ובכור דלשנה שלו ילפי' מקדשי' דבמי' שנה שלו כראי' התם בדי"ח או משנה בשנה בפ' עד כמה. מיהו אכתי ק' בדברי התוס' הללו מה יענו למה שהק' שם בדי"ח בד"ה שנתו דמ"ש דא"א קרא למע"לע לא יתכן לפ"ד הללו דא"כ הו"ל קדשי' ובתי ע"ח ב' כתובים הבאים כא' ואין מלמדין והיכי ילפי' בעלמא. בשנה שנה ואפילו נימא דבג"ש ילפי' מב' כתובים כמ"ש במ"א אכתי ק' למאי אצט' למכתב בקדשי' נילף בשנה שנה מבתי ע"ח כדילפי' בעלמא וי"ל דס"ל דגם ח' דהרצאה בעי' מע"לע ול"ק מ"ש ברי"ח ובמ"א כתבתי בזה והתוספות בדי"ח אזלי לפום תי' קמא שכ' בדל"א דלא ילפי' אלא בכור לענין חדש העיבור ונ"ל קצת ראיה דשנה סתם בעלמא היא יב"ח מדתניא בפ"ק דר"ה ד"י ע"א פר האמור כן כ"ד חדש ויום א' דבר"מ שהיה רמ"א כ"מ שנאמד פר בן ב' שנים הרי דנקט לה בלשון שנים וקאמר כ"ד חדש וכ"ז כלשון שנה אבל בלשון חדשים לכ"ע אין חדש העיבור בכלל וכ"כ הרדב"ז בח"ג סי' תנ"ד שלכך נקטו יב"ח גבי אבילות אביו. ואמו להוציא חדש העבור ומ"מ כאן גבי שהיית יב"ח דטריפה הת"ח טעמו ונמוקו עמו כיון דאמרו בגמ' הטעם משום חמה וצנה לא חשו למינקט ל' חדשים אע"פ דחדש העבור בכלל כיון דתלו הטעם בחמה וצנה וכן הסכמת האחרונים דבעי' י"ג חדשים בשנה מעוברת דלא כהפר"ח ועיין להנ"ב חא"הע סי' ך':

סימן נח

א' ד"ד אם עמדה וכו' כ' רי"ו אם עמדה ושהתה מע"לע א"צ בדיקה והכלבו כ' דצריך בדיקה וכ"מ בסמ"ק ב"י ומדברי התוספות בפא"ט דנ"א ע"ב בד"ה עמדה שכ' רהגי' בזבחים עמדה א"צ וכו' נר' דגם בעמדה ושהתה צריכה בדיקה דאל"ה אכתי קשה אמאי ירעו הא איתיה בתקנתא דעמדה ושהתה גם מהגמ' דזבחים יש להוכיח כן אלא ע"כ דגם בעמדה ושהתה צריך בדיקה ונר' דלזה כוונו התוס' בקמא ד"ן ע"ב בד"ה אם שהוכיחו מב"הג דבשהתה צריך בדיקה דר"ל שהתה ועמדה והוכיחו דכ' ב"הג צריך יב"ח ע"ש ול"ק מ"ש הר"ב בש"מ שם ע"ש מיהו י"ל דכי אמרי' הלכה צריך בדיקה עמדה ושהתה נמי צריך בדיקה דעמדה ושהתה דינו כמו הלכה לחודא ולא אמרי' עמדה ושהתה א"צ

בדיקה אלא לדידן דקי"ל הלכה א"צ בדיקה ועיין להפר"ח וי"לד על מרן בש"ע דכדין ו' כ' הלכה א"צ בדיקה וכדין י"ח כ' לדידן דאין בקיאין בבדיקה אין תקנה לכפולה אלא שהיית יב"ח גם בדברי ה"ג י"ל ועיין להכנ"הג הג"הט אות ט"ז ומסקנת האחרונים עמדה ושהתה צריכה בדיקה והלכה א"צ בדיקה:

ב' די"ב בהגה חוששין וכו' כ' הש"ך אפילו בפחות מי' וכ"ד הפר"ח אבל ה' פ"ת התיר בפחות מי' וכ"כ מהר"ם שיף בגמ' לפירש"י דף גבי בית המטבחיים אין בו משום ריסוק איברים במקום גבוה ע"ש:

סימן ס

א' ד"א הגה בהמה שנתפטמה בדברים אסורים וכו' בפ' אלמנה לכ"ג דס"ו איתא כהן ששכר פרה לא יאכילנה כרשיני תרומה וכ' התוס' הטעם דתרומה אסורה בהנאה של כליו אבל המרדכי כ' בשם רבי' יקר מפני שהבהמה מתפטמת בתרומה נמצא ישראל אוכל תרומה ודחה דא"כ היאך אנו אוכלין תרנגולת שנתפטמה בשרצים ע"ש והכנ"הג תמה ע"ד ה"ר יקר מגמ' דב"ק דע"א די"ג דקאמר וא"א שכירות קנייא אמאי לא יאכילנה כרשיני תרומה דידיה היא ותי' דש"ה כיון דשכירות קניא הו"ל פרת כהן ופרת כהן שהאכילה כרשיני תרומה מותר למוכרה לישראל ע"ש והיא גופה קשיא לרבינו יקר אמאי פרת כהן שהאכילה תרומה מותר למוכרה לישראל ועוד אני תמיה מגמ' דפ' אלמנה גופה וכל היכא דחייב באחריותה אכלי והתניא כהן ששכר פרה מישראל וכו' ומאי קושיא הא הוי כאוכל ישראל תרומה וצ"ל דגם רבינו יקר מודה דבדיעבד שרי דזה וזה גורם הוא אלא דלכתחילה אסור דז"וז גורם דשרי אינו אלא בדיעבד וכיון דדידיה היא משום שכירות קניא ומשום אחריות שרי אפי' לכתחילה דכדיעבר חשיבה ומ"מ מלבד שזה דוחק עוד בה דא"כ מאי מקשה המרדכי היאך אנו אוכלין וכו' הא כיון דכבר נתפטמה הוי דיעבד כדתניא בע"ז דמ"ט פרה שנתפטמה בכרשיני ע"ז ה"ז תשחט הרי דתשחט לכתחי' כיון דכבר נתפטמה וס"פ כל האסורין איתא דחבא אומר בשרה שינקה מן הטריפה אסורה למזבח ומוקי לה בגמ' דאכלה חלב רותח מע"לע הואיל ויכולה לעמוד עליו ע"ש הרי דדוקא בעיקר גדילתה באיסור ודוקא לגבוה אבל להדיוט שרי ונר' דגם רבינו יקר מודה דלדידן דקי"ל ז"וז גורם מותר ג"ז מותר אלא דמוקי הך' ברייתא דכיון ששכר וכו' כמ"ד זוז"ג אסור והמרדכי מקשה דא"כ היאך אנו אוכלין היכא דעיקר גדילתה באיסור דליכא אלא חד גורם לכ"ע אסור לפ"ד רבינו יקר ומ"מ נר' גם להמרדכי דוקא באכלה איסור כל מע"לע אבל אם נתפטמה כל ימיה באיסור מודה דאסור כיון דכל ימיה באיסור לבד וכדתניא פרה שנתפטמה בכרשיני ע"ז אסורא והיינו כל ימיה

וה"ה מאיסורי אכילה ועיין באו"ה סוף כלל מ"ז ומצאתי ברייתא בספרי בפ' ראה פ' מ"א דמייתי מקרא דשה כבשים להתיר פרה שינקה מן הטריפה ומן הכשרה שמותרת להדיוט מוכח בהדיא דאם לא ינקה אלא מן הטריפה אסורה להדיוט והזר"ע שם תמה על התוס' בפ' כל האסורין שנסתפקו בזה ע"ש ול"ק דלא נסתפקו אלא באכלה מע"לע דבהכי מיירי התם אבל באכלה כל ימיה אסורה כמ"ש ועיין להס"דר שם. נקטי' דבאכלה כל ימיה איסור אסורה אף להדיוט ומ"מ נר' דאיתיה בתקנתא להאכילה זמן מה דברים המותרים ושריא ואע"ג דתחי' גדילתה באיסור לית לן בה שהרי בפ"א דבכורות אצט' קרא לאיסו' פרה במעי גמל דכל היוצא מן הטמא טמא הא לא"ה שרי אע"ג דעיקר גידוליה באיסור וה' פלתי הוכיח מגמ' דזבחים דע"ד דפריך האי טריפה ה"ד וכו' ואמאי לא אוקי לה בפשי' בינקה איסור ע"ש ולפ"ד יש להוכיח משם אפי' אכלה כל ימיה איסור וכבר הוכחתי דבאכלה כל ימיה אסורה לכ"ע ורא"ת ל"מ דאי משום דינקה איסור אמאי ירעו יאכילה היתר מכאן ולהבא ויתירו כולן ועיין להכנ"הג שהתיר אחר מע"לע לאכילת איסור ע"פ דברי הר"מ והרע"ב דלא כהש"ך ועיין להפר"ח ולה' בית יעקב בראש הסי' ולה' לשון למודים ה' ע"ז סי' ל"ח והן עתה נראה בעליל ס' אהלי יהודה על ספרי שהאריך בברייתא שהבאתי מעין מ"ש ע"ש וראיתי לה' ש"ד שתמה על הכנ"הג שהתיר אחר מע"לע אפילו כל ימיה באיסור מדתניא בע"ז דמ"ט פרה תרזה ע"ש וי"ל דלא התיר הכנ"הג אחר מע"לע אלא ביכולה לעמוד על האיסור אלא דאכלה גם היתר דבכה"ג מיירי בפ' כל האסורין אבל באכלה כל ימיה איסור ולא אכלה היאר אסורה ול"מ מע"לע וכ"נ עיקר ועיין להמח"ב:

סימן סא

א' **ד"ג הלחיים** הם ב' לחיים ימין ושמאל כ"כ הפר"ח דלא כמ"ש יב"מ לוחא עליונה ולוחא תתאה ע"ש וכ"נ מהגמ' ס"פ הזרוע דדריש ה' דהזרוע לזרוע ימין וה' דהלחיים לעורו ואי איתא נימא גם ה' דהלחיים ללחי ימין אלא ע"כ לא מחייב אלא לחי התחתון ומאי דכתיב לחיים לשון רבים היינו ימין ושמאל:

ב' **ד"ה מצוה** להפרישם מש' דליבא איסורא והתוס' בדקל"א כ' דאיסורא מיהא איכא ואפשר דאינו אלא איסור מדרבנן ועפירש"י בפ"ק דביצה די"ב אמתני' דאין מוליכין מתנות לכהן ולהב"י בא"ח סי' תק"ו ע"ש:

ג' **ד"ו שחט** ומצא טריפה פטור כהפר"ח אפי' אינה טריפה אלא מכח חומרא פטור דבעי' זבח הראוי לאכילה ע"ש והפ"ת חלק עליו דמ"הת ראוי לאכילה ע"ש וכ"נ מדברי התוס' ר"פ שילוח הקן בד"ה יצא שב' דל"מ' מתקח. לך דביצי תורין לא נהנין ולא מועלין ע"ש

הרי אע"ג דלא נהנין מדרבנן חייב בשילוח משום במדאורייתא שרי ואע"ג די"ל דכוונתם דהגמ' ניח"ל לאתויי משלח תשלח דפסול גם מדאורייתא מ"מ מפשטות דבריהם אין נר' כן וכ"מ מדברי מרן בש"ע סי' כ"ח דין כ' ע"ש בהגה וכ"כ הש"ך סי' רצ"ב סקט"ו דאם שחט מקצת סי' ושהה שהייה שאינה פוסלת אלא מכח חומרא חייב בשילוח דלא כהמ"מ וכן הסכים הבר"י שם רלא כה' פרי צדיק דצ"א ע"ש ומהתימא עליו שבס' מח"ב בסי' זה הסכים לדינא כהפר"ח ועיין להרמב"ן בחי' ובפ' כסוי הדם דפ"ה שכ' דפטור מכסוי כיון דמדרבנן אסור וכבר עמדתי על דבריו בחי' שם ע"ש ובד"פ שלוח הקן בחי' ייחסתי סברא הלזו להרמב"ם ועיין לה' ק"י בסוף אות זכיה ע"ש ומ"מ נר' עיקר דבכסוי ומתנות ושלוח הקן אזלינן בתר דאורייתא וכיון דמדאורייתא שרי חייב בכולהו ואין לומר דבמתנות כיון דאיכא דררא דממונא המע"ה שהרי מוכח בפ' ראשית הגז דקל"ה וקל"ו דבמתנות אזלינן לחומרא דפריך אדרבה נילף וכו' ע"ש בפירש"י. ומעתה מ"ש ה' דינא דחיי עשין ס"ה דאם הביצים נוצר בהם אפרוח א"ח בשילוח דכתיב ותקח לך ולא לכלביך ע"ש ד"ז במחלוקת הוא שנוי דלפמ"ש הרשב"א בת"ה בית ב' ש"ד דהאפרוח שלא יצא לאויר העולם מדרבנן הוא דאסור ע"ש חייב בשילוח כיון דמדאורייתא שרי ולדעת הר"מ דאסור מדאוריית' א"ח בשילוח. מיהו נר' דיש לפוטרו משלוח לכ"ע מט"א משום דלא נוצר האפרוח אא"כ מסרחת כדאיתא בגמ' ס"פ כל האסורין ופ' מרן בסי' וכיון דאינו ראוי לאכילה מצד עצמו לא קרי ביה תקח דמ"ל מצד עצמו מ"ל מכח איסורא דרביע עליה והנה בר"פ שלוח הקן אמרי' בגמ' האי מוקדשי' ה"ר וכו' ומוקי לה רב במקדיש פירות שובכו ושמואל מוקי לה במקדיש תרנגולתו לבד"ה וי וי"לד אמאי לא אמר שמואל במקדיש פירות שובכו לב"ה ואמאי נקט תרנגולתו גם רב אמאי לא ביאר למזבח כיון שזהו עיקר מחלוקתם וצ"ל משום דקי"ל כל הראוי למזבח אינו יוצא מידי מזבח לעולם וכשפודהו מב"ה נתפס בק"מ ולכך בפירות שובכו כיון דראויין למזבח אפילו הקדישן לב"ה כיון שסופם לבוא למזבח דין ק"מ אית להו ולכך רב אמר סתם ושמואל מוקי בתרנגולת דלא חזי למזבח ועיין בר"פ המנחות והנסכים דמתבאר שם דהא דכל הראוי למזבח א"י מידי מזבח אינו אלא מדרבנן ועיין להמש"ל בה' ערכין ולפ"ז למדנו דאפילו דמאורייתא קב"ה נינהו אזלי' בתר דרבנן ופטור משלוח הפך ממה שנתבאר מיהו הא ל"מ דכיון דקי"ל המקדיש תמימים לב"ה עובר בעשה לא ניחא לשמואל לאוקומה במקדיש באיסורא ורב נמי נקט סתם דמסתמא בהתירא מיירי:

ד' די"ג יכול להאכילם לכלבים כ' מהרש"ל ביש"ש בפ' הזרוע סי' י"א דוקא שהסריחו או כחושים והביאו הש"ך ועיין בבכורות דל"ב דפליגי תנאי גבי בכור בע"מ אי שרי לנכרי

וכ' התוס' והרא"ש דהילכתא כר"ע דשרי לנכרי והא דדרשי' ואכלת ולא לכלביך וה"ה לנכרי כדמוכח בפ' כ"ש אין ראיה לאסור דדוקא היכא דנמצא טריפה דאסור לישראל אבל היכא דשרי לישראל לא נפיק מואכלת ולא לכלביך ע"ש מתבאר מדבריהם דשרי לכלבים ולנכרי והר"ן בפ' בהמה המקשה כ' בשם התוס' ריש לחלק בין כלבים לנכרי וכ"כ הרשב"א בחי' שם ומהרש"ל ביש"ש שם סי' ו' דחה דברי הר"ן מהלכה ע"ש וכ"מ סוגיא דפ' כ"ש וע"ש בתוס' בד"ה ר"א ע"ש ועמ"ש הש"ך סי' ש"ו סק"ח שדבריו תמוהים ומ"מ מסיק מהרש"ל שם אפילו דמדינא שרי מ"מ אסור להאכילן לכלבים ולנכרי משום בזיון קדשים ולא שרי לכתחי' אלא לנכרי ע"י מינוי ולכלבים דרך הערמה עם העצמות ע"ש וה"ה כאן גבי מתנות דינא הכי ודעת ה"ג הביאו התוספות והרא"ש שם דמדרבנן אסור משום בזיון ע"ש ומ"מ דדוקא משום בזוי אבל אין קפידא אם לא יאכלם הגוי למשחה ולגדולה דאפילו לישראל אין קפידא אלא לכהן האוכלם כמ"ש רש"י בר"פ ער כמה והביאו הפר"ח:

ה' דט"ו אלא אכלן או הפסידן ובדין ל"א כתב מכרן נמי פטור וכ"ד הר"מ בפ"ט מה' ביכורים ע"ש והיינו אם נתכוון לגוזלה במכירה זו כמ"ש מהרי"קו שם ועפירש"י ר"פ ראשית הגז גבי צבעו ע"ש ולהרשב"א בחי' דקל"ה וכ' הפר"ח סקכ"ה דל"ד בעלים אלא אפילו אדם אחר אם אכלן או הזיקן פטור ומיהו נראה דחייב לבעלים דמי ט"ה למ"ד ט"ה ממון ע"ש וכ"נ מהגמ' ספ"ב דקידושין דפליגי תנאי בגונב טבלו של חבירו ואיכא מ"ד נותן לו דמי טבלו דס"ל ט"ה ממון ואי איתיה בעיניה לא סגי ליה בדמים אלא ע"כ דליתיה בעיניה וקאמר נותן לו דמי טבלו דט"ה ממון ועיין לה' פלתי ועיין מ"ש בדין כ"ג:

ו' דכ"ג לויים ס' אם חייבין וכו' היינו אם חייבין או פטורין אבל אם יטול מישראל ודאי לא יטול דלאו כהן הוא ואם נטל מוציאין מידו כ"כ הש"ך ואחרונים דלא כהב"ח ומדברי התוס' בפ"ק דמציעא ד"ו נר' כהב"ח וכ' הפר"ח סקל"ג דט"ס נפל בדבריהם ובמקום בן לוי צ"ל האי כהנא וכוונתם להוכיח דא"י לתבוע אפילו ט"ה ובאו לסתור תי' ע"ש ונ"ל דמעובדא דההוא כהנא אין ראיה כלל דא"ל דס"ל להגמ' שם ט"ה אינה ממון אבל מעובדא דבן לוי דליכא ס' כלל דפשיטא דלא יטול ואפ"ה אם תפס אין מוציאין מידו מייתי ראיה שפיר במכ"ש ודחו דמיירי בשאכלן וכו' ולפ"ז אם אדם אחר נטל מת"כ ואכלן מחוייב ליתן לבעלים דמי ט"ה לדידן דקי"ל ט"ה ממון והנהו עוברי דפ' הזרוע ס"ל ט"ה אינה ממון וכ"כ הפר"ח גופיה בסקכ"ה ומאי דפשט"ל להפר"ח דאינו מחוייב אלא ט"ה ולא דמי כולה כ"נ מדברי התוס' דמציעא ובחי' בפ' הזרוע תמהתי ע"ד מספ"כ דקידושין דהגונב טבל של חבירו משלם לו דמי טבלו למ"ד ט"ה ממון ועתה ראיתי

להר"ן ז"ל בנדרים דפ"ד שכ' דמי טבלו ל"ד ע"ש מיהו מדברי רש"י והרא"ש בפי' שם נר' דחייב דמי כל טבלו דע"י ט"ה יש להם לבעלים זכיה בכוליה וכ"נ מדברי התוס' בפ' הזרוע וכמ"ש בחי' שם ועיין להע"השׁ אות ט"ו:

ז' **א"צ** להחזירם וכו' ובסי' שט"ו גבי בכור פ' אם תפס מוציאין מידו ועיין להש"ך שחילק בדבר ע"ש ונר' דדוקא בס' שקול הוא דאם תפס מוציאין מידו גבי בכור אבל בדבר שדעת רוב הפוס' הוי בכור וקצת מהפו' דלא הוי בכור אם תפס אין מוציאין מידו ועיין למור"ם סי' כ"ח וכ"נ מהש"ך סימן נ"ז סק"ז ע"ש ובס' טריפה יש לדון די"ל גבי בכור שאני דרובא פשוטים מסייע למרא קמא אבל ס' טריפה דחזקתה אינה טריפה אם תפס אין מוציאין מידו ואפי' כס' דדינא אמרי' אוקמה אחזקתה כמ"ש במ"א ועש"ך סי' נ"ז ולע"השׁ או"ג:

ח' **דכ"ה הגה** במקום שנוהגין וכו' במקום שיש חק למלכות ליקח מכל משקל ליטרא פרוטה א' כ' הפר"ח סקמ"א דחייבין דלא הוי שותפות אלא אחר שחי' שהרי אם לא ירצה לשחוט אין לו לגוי בו כלום ואנן בעינן שותפות ע"ש וה' מכתם לדוד חיו"ד סי' כ' במקום חק המלכות ליטול העור כשישחט הוי שותפות גוי ופטור מן הבכורה ע"ש הרי דפשיט"ל דמקרי שותפות דמחיים ולא זכר דברי הפר"ח ונ"ל ראיה מגמ' בפ"ב דחולין דט"ל ע"ב דבעי התם לר"א יהיב ליה זוזי לטבחי ישראל מהו ופירש"י לר"א דס"ל דסתם מחשבת גוי לע"ז פוסלת שחי' ישראל אפילו אין לו בה אלא דבר מועט בכ"הג דא"ל כשתשחוט הבהמה תן לי בדינר זה בשר מי מתסר מי אמרי' דוקא זבנוה מעיקרא וכו' א"ד ל"ש ומסיק בגמ' דהוי שותפות ונאסרת הרי דהכא אם רוצה הישראל שלא לשחוט אין לו לגוי עליו כלום דאל"ה היינו זבנוה מעיקרא ואפ"ה מיקרי שותפות בשעת שחי' כדי שיאסור אותה הגוי במחשבתו ש"מ דבכ"הג מקרי שותפות בשעת זביחה וה"נ לענין מתנות פטורין דמקרי שותפות בשעת זביחה וקרא כתיב מאת זובחי הזבח ועיין להרמב"ן בחי' שם:

סימן סב

א' **ד"א אמ"ה** אסור וכו' נסתפקתי בניטל ירך וחלל שלה דהוי נבילה ובניקב הושט לדעת הר"מ דהוי נבילה מחיים אם תלש אבר ממנה אי חייב משום אמ"ה מי אמרי' דהוי כמתה ממש א"ד ס"ס קצת חיות יש בה וממ"ש הר"מ בפ"ה מה' מ"א דין ב' דאם נטל הלב דהוי אמ"ה אין להוכיח כלום דאע"ג דניטל הלב הוי נבילה כמ"ש הכ"מ בפ"י מה"ש דלכך לא מנה שם הר"מ ניטל הלב משום דהוי נבילה וכ"כ מהר"ץ בתשו' סי' מ"מ התם שאני משום דבשעת תלישה אכתי חיה היא אבל הכא דקודם תלישה היתה נבילה י"ל דל"מ כשתלש אבר משם אמ"ה ונ"ל דיש להוכיח מגמ' בפ' הע"והר דקכ"א דאמר חזקיה

ישראל ששחט בהמה טמאה לב"נ ומפרכסת יצאת מכלל חיה ולכלל מתה לא באת דבנבילה כתיב כי ימות כדפירש"י הרי דיצאת מידי אבר מ"ה קודם שתבא לידי נבילה כ"ש היכא דהוי נבילה מחיים דלית בה משום אמ"ה ולפמ"ש ה' פלתי והתב"ש בסי' ל"ג דמ"ש בגמ' דניקב הושט הוי נבילה מחיים היינו לאיסורא אבל לטומאת נבילות לא הוי נבילה עד שתמות ע"ש אכתי יש להסתפק בניקב הושט לדעת הר"מ דהוי נבילה לענין איסור וכחיה לענין טומאת נבילה אי הוי כחיה לענין אמ"ה ואע"ג דבלא"ה אסור משום נבילה מ"מ נ"מ טובא כמ"ש האחרונים גבי נוהג בטמאה מיהו כ"ז הוא למ"ד בהמה בחייה היא לאיברים עומדת דאיסור אמ"ה קדים ואתי איסור נבילה וחייל אאיסור אבר מדי דהוה אחלב כדאיתא בגמ' בס"פ ג"ה אבל לפמ"ש הר"מ שם בפ"ה מהמ"א דבהמה בחייה לאו לאיברים עומדת א"כ ודאי דלא אתי איסור אמ"ה וחייל אאיסור נבילה דאין איסור חע"א:

ב' ד"ג אבר ובשר המדולדלין וכו'. דעת הר"מ בפ"ה דין י"א דאסור מדאוריית' וכ' ה"ה דמה שאינו לוקה משום דאתי מריבוייא וכמו ח"ש וכן העובר שהוציא ידו שכ' הר"מ בדין ט' שאינו לוקה מה"ט הוא והפר"ח כ' משום דהוי לאו שבכללות ע"ש ותמהני דא"כ קדשי' שיצאו חוץ למחיצתן דנ"ל מהאי קרא אינו לוקה ובהדיא אמרי' במס' מכות די"ח וללקי נמי משום ובשר בשדה וכו' וע"כ דלא הוי לאו שבכללות דשם יוצא א' הוא וגם אבר המדולדל יוצא הוא כמ"ש התוס' שם בד"ה וללקי ע"ש ולזה י"ל דס"ל כמ"ש התוס' שם בע"ב בד"ה כל וביומא דל"ו ע"ב בד"ה לא דק' לוקה ל"ד אלא איסורא בעלמא ע"ש אבל קשה שהרי הר"מ פי"א מה' מע"הק דין ו' כתב בשר קדשים שיצא חוץ למחיצתו לוקה משום ובשר בשדה וכו' וא"כ גבי עובר ואבר המדולדלים אמאי אינו לוקה ונ"ל כמ"ש התוס' בפג"ה דק"ב ע"ב שכ' דלגבי אמ"ה ובשר מן הטריפה לא הוי לאו שבכללות משום דכתי' בקרא בהדיא בשר וטריפה ע"ש וה"נ קדשים שיצאו חוץ למחיצתן דפשטיה דקרא הוא ועוד דבפסחים דפ"ב דרשי' פנימה דכתי' בחטאת לחטאת שיצאת חוץ למחיצתה דבשריפה וכיון דמצינו איסורו כתוב במ"א מסתבר דקאי עליה קרא דובשר בשדה יותר מעובר ואבר המדולדלים וגם לדברי ה"ה י"ל כן דכיון דכתיב איסורו ל"ר לח"ש ובהכי ניחא מ"ש התוס' בפ' בהמה המקשה רס"ח כיון דאיתותב ר"י למ"ל פנימה ע"ש ועפי"ה ניחא ועיין להרמב"ן בחי' שם שכתב דמקרא דחטאת ילפי' לכל הקדשים דהוי דבר שהיה בכלל וכו' ע"ש מיהו ק"ל ע"ד ה"ה דכל דאתי מריבוייא לא לקי כמו ח"ש מדאמרי' בפ' א"ע דמ"ג דר"י ס"ל אין היתר מצט' לאיסור אלא בנזיר וזעירי אמר אף שאור בל תקטירו ור"י ודאי למלקות קאמר מדבעי צירוף וא"כ זעירי נמי

למלקות מיירי ומכל נ"ל כדאיתא במנחות הרי אפילו מאי דנ"ל מכל לקי עליה וע"כ דשאני ח"ש דטעמא דלא לקי משום דכתיב לשו' אכילה דהיא בכזית כמ"ש הפר"ח וי"ל דהקטרה שאני דע"כ קרא למלקות דאי לאיסורא למ"ל קרא הא ח"ש אסור מ"הת ומכאן ראיה להסו' ח"ש אמ"ה בכל האיסורין ול"ד במידי דא דאכילה ועיין להר"מ פ"ה מה' א"מ שכ' אסור להקטיר כ"ש משאור ודבש שנא' כל שאור ועיין להלח"מ ולה' מוצל מאש סי' ע"ש והתוס' שם בר"ה לענין כ' דר"י לא דריש כל אלא לאיסורא וזעירי דריש אפי' למלקות וא"כ ש"מ דד"ז מחלוקת ר"י וזעירי ועיין להתוס' במנחות דכ"ו ע"ב בד"ה אין ולהב"הז שם איברא דדברי התוס' שכ' דר"י לא דריש כל אלא לאיסורא אינם מוכרחים דלפי מ"ש בד"ה מאן דאפילו מאן דלא דריש כל היכא דמסתבר לדרוש דריש ע"ש ניחא דדריש ר"י כל לח"ש משום דחזי לאצטרופי ומסתבר לדרוש ולא הוצרכו דבריהם בד"ה לענין אלא לתי' קמא שכ' בד"ה מאן והא דלא תי' כן לר"עק משום דבההיא דפ' התערובת שהביאו דריש ר"עק כל אפי' למלקות כמו שדריש לענין פיסול וכ"נ ממ"ש התוס' שם דמ"ה בד"ה משום דר"עק דריש למלקות ע"ש במהרש"א. ובפא"ט דמ"ט איתא דר"יש דריש ואת כל החלב לרבות חלב דקין וקיבה. ור"עק לא דריש אלא לחלב הדקין וכ' הק"א בפ' ויקרא בפ"ח משם הראב"ד דבהא פליגי דר"יש דריש את וכל תרי ריבויי ור"עק לא דריש אלא חד ריבוייא וע"כ דאת הוא דדריש כדשמעי' ליה בקידושין דדריש את ה' אלהיך א"כ ר"עק לא דריש כל וק' מההיא דפ' התערובת דדריש כל ולפום תי' התוס' דאיכא דמסתבר דריש ניחא ועיין להרב כנסת יחזקאל סי' כ"ו אות ג' ע"ש. איך שיהיה דעת הר"מ דאבר ובשר המדולדלים מדאורייתא הוא אבל רוב הפו' חלקו עליו וס"ל דאינו אלא דרבנן וכ"נ מהגמ' דקאמר אנן כמאן נעביד וכו' ואי לכ"ע אסור מדאורייתא ליכא נפקותא כלל לדידן דל"ל מלקות אבל אי מדרבנן ניחא דנ"מ לס' ורש"י בפ' בהמה המקשה דע"ד כ' מצות פרוש מדרבנן ומדבריו בפ' כ"ש דכ"ה ע"א בד"ה מנבילה נר' דס"ל דאסור מדאורייתא וכ"נ מדבריו בפג"ה דצ"ט ע"א גבי אלא למקום חתך ע"ש ודעת הרשב"א בחי' בפא"ט דנ"ז ודע"ד דמדרבנן הוא שכ' לב"נ שרי כיון דלישראל ליכא אלא מצות פרוש ע"ש וכ"ד מרן בש"ע כמ"ש בסי' נ"ה ד"ה ע"ש והרב בית יעקב סי' יו"ד התיר ביצתה דל"ד לחלב דמבע"ל להגמ' דס"ט גבי יוצא מהו לגמוע את חלבו דהתם גבי יוצא איסורא דאורייתא אבל גבי מצות פרוש ס' דרבנן לקולא ע"ש ולא זכר דעת הר"מ ומ"מ נר' דהביצה לכ"ע שריא דבגמ' הק' מאי בעי מהו לגמוע חלבו הא לעיל מזה מסיק דכל מכח שרי שהרי כולהו מכח חלב וחלב קאתו ועכ"ל דדוקא בחלב דמעשות החלב נתמצה מגופן וכ"כ הט"ז סי' י"ד סק"ז א"נ משום דהחלב נשתנה מכמות שיצא מגופן

וכמ"ש בחי' שם וא"כ ביצה ל"ד לחלב וע"ע שם להב"י שכ' עוד ט"א להתיר הביצה מיהו החלב של בהמה שנדלדל ממנה אבר יש להחמיר. שו"ר לה' שבות יעקב ח"א סי' נ"ג שהתיר גם החלב ע"ש טעמו:

והנה בפ' הע"והר דקכ"ח מוקי ר"א לפלוגתא דר"מ ור"ש בשחי' מכשרת ולא דם וכתבו התוס' בדקכ"ז ע"ב בד"ה ומ"ס דהנך אמוראי לא מוקמו כר"א דס"ל כיון דמדרבנן הוא דאסור השחי' מכשרת וא"כ י"ל לדעת הר"מ דס"ל דר"י דאמר מצות פרוש מדרבנן קאמר בפשטא דשמעתא דפ' בהמה המקשה דר"י הוא בכלל הנך אמוראי דלא מוקמי' כר"א אבל ר"א דמוקי לה בשחי' מכשרת א"א דמדרבנן הוא לא הוה פליג כהך סברא אהנך אמוראי אלא דר"א ס"ל דמדאורייתא הוא והדרשא גמורה היא ופ' כר"א דבתראה הוא מיהו קשה דבפ' בהמה המקשה דף ע"ד קאמר ר"י דר"מ ס"ל כר"ש דשחי' מכשרת וא"כ למ"ל לר"מ לומר הוכשרה בדמיה הא שחי' מכשרת ור"י הוא דאמר אין בו אלא מצות פרוש וע"כ דס"ל לר"י כיון דמדרבנן מיהא אסורה אין השחי' מכשרת וא"כ נימא דר"א נמי ס"ל הכי ומנ"ל דר"א ס"ל דמדאורייתא הוא והיא גופה ק' ע"ד התוס' דפ' הע"והר דהא ר"י הוא בכלל הנך אמוראי דלא מוקמי לה כר"א והתוס' בעצמם בדע"ג ע"ב בר"ה הוכשרו הקשו כן לר"י אליבא דר"מ ועוד הקשו לר"ש לאוקמתא דר"א ותי' דאזלי' בתר דרבנן דכיון דמה שהשחי' מכשרת הוא מדרבנן וחזרו והקשו הנך אמוראי אמאי לא מוקמי כר"א ותי' מלישנא דקתני לא הוכשרו מש' אפי' אי דם מכשיר הכא לא מכשיר ע"ש ודבריהם סתראי למ"ש בפ' הע"והר גם לפ"ד ל"צ למי' דר"א לא שמיע ליה ברייתא כמ"ש בפ' הע"והר שו"ר דמ"ש התוס' בפ' בהמה המקשה דר"י ס"ל דד"מ כר"ש דשחי' מכשרת אינו מוכרח דהנה שם דע"ד ע"ב איפליגו ר"י ור"ל אי מונין בבן פקועה א' וב' ופירש"י דבבן ט' חי מיירי מש' דבבן ח' כ"ע גוף א' הן וכמו שהוכחתי בחי' שם שכן הוא עיקר בשי' רש"י דלא כמהרש"א שם ע"ש וא"כ כי פריך ר"ל לר"י ממתני' ע"כ מדרבנן פריך ולא שייך כאן חיבת הקדש וכמ"ש הרמב"ן בחי' שם ע"ש דמר"מ לא מצי לאקשויי דר"מ בבן ח' מיירי כמ"ש התוס' שם לעיל וא"כ כי משני בשחי' כר"ש היינו לרבנן אבל ר"מ י"ל דכרבנן דר"ש ס"ל וא"כ י"ל דהתוס' דפ' הע"והר והר"מ קיימי בשי' זו וניחא הכל שפיר אבל התוס' בפ' בהמה המק' ס"ל כשי' לר"י המאור דהבעיא אפילו בבן ח' ומאי דפריך ר"ל בעל מר"מ פריך:

סימן סג

א' ד"א וכבר אסרו חכמים וכו' בין ביד עכ"ום וכו'. כ' הלבוש ואפילו ראה ישראל זה שהעכ"ום לקחו מישראל אחר אסור שמא נבילה או טריפה מכר לו ויש מתירין בראה

ע"ש נר' דפלוגתייהו בראה שלקחו מישראל אחר ולא הסיח דעתו ישראל זה ממנו עד שנטלו מן העכ"ום דליכא משום בשר שמ"ה והאוסרין חיישי שמא טריפה מכר לו ומיירי במקום שאין מכריזין דשרי למכור לגוי דלא זבני מיניה ישראל וס"ל כפיר"ת בפג"ה דצ"ר דליכא למיחש שיקנה ממנו ישראל אלא באומר לו המוכר כשרה והיש מתירין ס"ל כדעת רש"י דאפי' מכר לו סתם חיישינן שיקנה ממנו ישראל אבל אם ראה שלקח מישראל והסיח דעתו ממנו אסור לכ"ע משום בשר שמ"ה ולפי מ"ש הריטב"א בחי' שם דבמקום שמכריזין והכריזו דאיכא טריפה חיישי' כמו במקום שאין מכריזין ע"ש שייכא פלוגתא הלזו שכ' הלבוש אפילו במקום שמכריזין אבל לפי מ"ש בחי' שם מדברי התוספות דבמקום שמכריזין והכריזו דאיכא טריפה ליכא למיחש שיקנה ישראל דאפילו אמר לגוי שהיא כשרה אין לקנות ממנו ע"ש לא שייכא פלוגתא הלזו במקום שמכריזין וע"ל סי' ס"ה דין י"א שסתם מרן בש"ע כדעת ר"ת דדוקא בא"ל בפי' שהיא כשרה ע"ש ועיין להש"ך סק"ה:

ב' ד"ב ויש מתירין בשר שמ"ה וכו' כתב הרשב"א בת"ה דקכ"א דאם הניח עשר ומצא ט' אסור כמו חמץ בפ"ק דפסחים ע"ש. ומש' אפילו באין קשורין ופ' כמ"ד בפ"ק דביצה ר"י דבאין קשורין מחלוקת והלכה כחכמים וכן דעת הר"מ בפ"ו מה' מעשר וכ"נ מדברי הטור כאן ואע"ג דבא"ח סי' תל"ט כ' דוקא בקשורים התם שאני דבדיקת חמץ דרבנן וכ"כ בדרישה ומדברי התוס' בפ"ק דפסחים שכ בקשורים מיירי אין להכריח דפ' כמ"ד בקשורים פליגי די"ל דס"ל סוגיא דהתם כמ"ד בקשורים פליגי דהנה התוס' בפ"ק דביצה ד"י כ' גבי הניח ט' ומצא עשר דמאי דאמרי' שאני אומר משום דאין דרך להניח חולין אצל מעשר ובהניח עשר ומצא ט' דס"ל לרבנן חולין פירש"י משום דכיון דלא העלן לירוש' אין דרך להפרידן ע"ש וגבי גוזלות נמי אין דרך להפרידן כיון שזימנם לאכילה ע"ש במהרש"א. וק' דא"כ היאך מדמה הגמ' חמץ למעשר בפ"ק דפסחים וצ"ל דלא כ' התוס' ורש"י הנך טעמי אלא למ"ד בשאין קשורין פליגי אבל למ"ד בקשורים פליגי איכא טעמא רבא דכיון דקשורים הם מסתמא כשניטל א' ניטל חבירו עמו וא"כ סוגיא דפסחים כמ"ד בקשורים פליגי אזדא. דלמ"ד בשאין קשורים ל"ד חמץ למעשר דאיכא הנהו טעמי שכתבו התוס' ורש"י וס"ל דגם בהניח ט' ומצא עשר בקשורים מיירי וכמ"ש מהרש"א שם ע"ש ומ"מ שמעי' דבעלמא ליכא למיחש אלא קשורים ועיין למרן בב"י בסי' תל"ט מיהו כבר כתבתי דדעת הר"מ והרשב"א והטור והדרישה דאפילו באין קשורים חיישי' כאן וכ"פ הב"ח ולדידן לא נ"מ מידי בזה דקי"ל בשר שמ"ה בכל גוונא אסור כפ' מרן ז"ל:

סימן סד

א' דין ז' חלב שתחת המתנים אסור נראה דאינו אסור אלא מדרבנן והכי מש' לי מדברי התוס' בדצ"ג בד"ה בעי שכ' בחוטי דכפלי דאין אסורין אלא מדרבנן דחלב א"ר ולא חוטי ועוד שעל הכסלים ולא בתוך הכסלים ומ"מ צריך לחטט אחריו מדרבנן דבהמה בחייה אפרוקי מפרקי וכו' ע"ש. הרי אע"ג דאפרוקי ממעטינן ליה מעל הכסלים ולא שבתוך הכסלים וא"כ בחלב תותי מתני דאמרי' בגמ' דטעמא דאסור משום אפרוקי אינו אסור אלא מדרבנן דמדאורייתא תוך הכסלים קרינן ביה:

סימן סו

א' ד"א וכן דם שליל וכו'. בגמ' דע"ד פליגי ר"י ור"ל בדמו אי חייב עליו כרת ולכ"ע לוקה עליו ע"ש בגמ' וקשה דבגמ' דס"ט אמרינן אי אליבא דר"י איסור יוצא איכא איסור חלב ודם ליכא ע"ש. מיהו מדברי רש"י שם נר' דליכ' איסו' דם אלא איסור חלב איכא וה' לב אריה בחי' שם כ' דאליבא דר"ל קאמר אבל לר"י איכא גם איסור דם ע"ש וליתא דלענין אזהרה כ"ע מודו דאיכא לאו ומ"ל איסור לאו מ"ל איסור כרת והר"מ בפ"ו מה' ע"א דין ד' כ' דליכא כרת אלא בדם הכנוס בלבו ע"ש דס"ל דל"פ ר"ל ור"י אלא בדם הכנוס בלבו דליכא דם הנפש בשליל וניחא בזה מ"ש התוס' בד"ה חלבו לימא למעוטי דמו דליכא כרת לר"י ע"ש אבל הר"ן בחי' חולק על הר"מ בד"ז וס"ל דבכוליה דם איכא כרת דאית ליה דם הנפש כיון דד' סימנים אכשר ביה רחמנא ומה שהביא דברי הר"מ לא הביא אלא לדחות דברי המפ' דל"פ אלא אליבא דר"י:

סימן סז

א' ד"ה וגם הבשר מותר לאוכלו חי. ב"ה לשון הטור ומש' דלקדירה בעי מליחה ול"מ החלטה רלא כמ"ש התוס' והרא"ש דהחלטה מהניא ולא בעי מליחה אפילו לקדירה וכ' הב"ח דנמשך הטור אחר דברי הר"מ והוא מיירי אחר הגאונים דאין אנו בקיאין בהחלטה ע"ש ודבריו תמוהים דהר"מ בפ"ו כתב דבשר לקדירה בעי מליחה והחלטה ולאכול חי בהחלטה סגי וא"כ הר"מ דנקט לאכלו חי שרי ע"כ משום דע"י החלטה שרי ולקדירה בעי מליחה עם החלטה וע"כ דבקיאינן בהחלטה ודוקא בהחלטת הכבד דהוי גם ברותחין לא בקיאינן אבל החלטת בשר בחומץ בקי' שפיר כמ"ש מרן בב"י פסי' ע"ג ע"ש ובדברי הטור ומרן בש"ע דנקטו לאכול חי היינו לפ"ע אפילו להר"מ שהביא הטור בסי' ס"ט ע"ש אבל לדידן שרי לקדירה בלא מליחה וכ"כ בפרישה ועיין בדרישה ולהש"ך כאן סקי"ב ובסי' ע"ג סק"י ע"ש:

סימן סח

א' ד"ד אם בישל הראש שלם וכו' כ' המרדכי מעשה בראש אווז שנתבשל שלם והכשירו ר"ת מפני שאין בדמו כזית ותמה ע"ז מרן בב"י מההוא פלגא דזיתא דפג"א דצ"ז דא דאמרי' ועוד לא תזלזל בשיעורא דרבנן ע"ש וי"ל דש"ה דהוי איסור דרבנן דדם שבשלו אינו אסור אלא מדרבנן וס"ל לר"ת דח"ש באיסורא דרבנן ל"ג ומ"ש הפר"ח דמההוא עובדא דפלגא דזיתא מוכח דאפי' באיסורא דרבנן גזרו לאסור ח"ש ע"ש לא ידענא מהיכא מ"ל דהתם ודאי איסור חלב דאורייתא הוא וקאמר הגמ' דאפילו אי אמרי' דח"ש אינו אסור אלא מדרבנן כר"ל מ"מ לא תזלזל כיון דבשיעור שלם מדאורייתא הוא אבל בדבר שאפילו כזית אינו אלא מדרבנן י"ל דל"ג לאסור ח"ש ומדברי התוס' בחולין דק"ט ע"א בד"ה הלב מש' דס"ל דאפילו באיסורא דרבנן גזרו לאסור ח"ש ש"כ דבפ' דם שחי' מוקי ליה בלב עוף משום דמ"ל דמיירי בין חי בין מבושל ע"ש הרי דמיירי גם במבושל ומוקי לה הגמ' בלב עוף דאין בו כזית ואסור אע"פ דדם שבישלו מדרבנן הוא דאסור:

סימן סט

א' ד"א צריך להדיח וכו' בשר ששרו אותו בכלי במי הים עלה ע"ד חכם א' לאסור ואין לו תקנה עוד למולחו דכיון דמי הים מלוחים הרבה הוי כמי שנמלח הבשר בכלי שאינו מנוקב והרב משאת משה א"א חיו"ד שו' ך' דחא דבריו והתיר מכמה טעמי תריצי ע"ש:

ב' דם שבשלו או שמלחו דעת הר"מ בפ"ו מה' מ"א ורש"י בפ' הקומץ ובפ' העור והרוטב דק"ך דמדאורייתא אסור אבל דעת כל הפו' דלא אסיר אלא מדרבנן וכן הסכים הפר"ח ולפ"ז ניחא מ"א מהרש"א בפ' חרש דקי"ד ע"א גבי להזהיר גדולים על הקטנים לכתוב טומאה ושרצים ולא לכתוב גבי דם ע"ש די"ל דשאני דם דקיל דיש היתר לאיסורו ע"י בישול ומה שתי' מהרש"א דאין שיעורן שוה דדם ברביעית וטומאה ושרצים בכזית ע"ש כ"כ התוס' בזבחים דק"ט דדם וחלב לא שוו בשיעוריהן ע"ש אבל הר"ן בשם הרא"ה בפג"ה הביאו מרן בב"י בס"סי צ"ח כתב כזית ורביעית חד שיעורא דרביעית כשיקרוש יעמוד על כזית ע"ש ועיין בזבחים דק"ו ע"ב ע"ש בגמ' ובירושל' בפ"ג דשבועות יליף שתיה בכלל אכילה מדכתיב לא תאכל דם ואי בשקרש והתניא דם שקרש אינו לא אוכל ולא משקה ודחי מדתניא הקפה את אדם ואכלו חייב ומוקי להההיא דתניא לא אוכל ולא משקה לענין טומאה ע"ש ומדלא מוקי להההיא דדם שקרש לא אוכל ולא משקה בשקרש באור משמע דאפי' באור חיוב וכשי' הר"מ ורש"י ולדעת הפו' דמדרבנן הוא צ"ל דמ"ל דגמ' דילן דפ' הקומץ פליג אירושלמי ע"ש ובס' כ"ד סי' ל"ד הוכיח דדם שבשלו דאורייתא ובכלל דבריו כ' וכן בפ' כ"ה גבי דם שבשלו מוכח דדאורייתא הוא ע"ש ונראה

שכיוין למ"ש בגמ' דקי"א כבדא ע"ג בשרא דם דאוריית' וכו' ע"ש בתוס' ובהגהת ב"ד שם נעלם ממנו זה ע"ש וה' פלתי חוכך להחמיר פדעת הר"מ ורש"י ע"ש:.

ג' **ואם** אחר שהדיח חתך וכו' כ"כ במרדכי והש"ך כ' דמדברי הר"ן בפ"ק דחולין ד"ח גבי הא דאמרי' השוחט צריך שיהיו לו ג' סכינים נר' דאפילו חתך אחר שהדיח א"צ הדחה ע"ש ולדעת המרדכי י"ל הא דצריך סכין לחתוך בשר ולא סגי בהחלבים אע"ג דמ"מ צריך הדחה משום דצריך שפשוף גדול ולא סגי בהדחה כמו דם וכמ"ש הרשב"א בחי' שם ע"ש ומדברי התוס' בפ' השוחט דל"ג ע"א בד"ה מדיחו נר' דאזלי' בשי' הר"ן ממ"ש דלא אידכר הדחה קמייתא משום דחלליה בבי טבחי ע"ש וקתני חותך ומולחו הרי דאחר שחתך זה א"צ הדחה כיון דחלליה בבי טבחי ולפ"ז מ"ש מהרש"א בד"ח בד"ה וליתקין וכו' דמ"ש ואח"כ יחתוך היינו בשר ע"ש ליתא דהתוס' ס"ל כהר"ן כמ"ש וע"כ מ"ש ואח"כ יחתוך היינו חלב והפר"ח תמה ע"ד המרדכי דבההיא דאמרי' אגב דוחקא דסכינא כ' המרדכי והתוס' והרשב"א דדוקא בבי"הש דרותח הוא אבל בצונן לא ע"ש וה' פלתי תי' דדוקא צבי סכין דקשה היא בעי' רותח אבל בבשר דרך הוא אגב דוחקא דסכינא בלע אפילו בצונן ע"ש. וליתא דהא בסכין של טריפה אסיקנא התם הלכתא אפילו בצונן וטעמא כמ"ש רש"י שם דסכין שהוא קשה לא בלעה אבל בסכין של נכרים דשמנוני' ע"ג והבליעה היא בבשר שהוא רך אגב דוחקא בלע וכ"כ הרשב"א בחי' שם גבי פליטה ע"ש והתוס' קיימי אסכין של נכרים דשמנוני' ע"ג וכל דבריהם אזלי בבליעת הבשר מהשמנוני' שע"ג ומה שהוכיחו מדפריך סכין של היתר נמי ולא פריך אשינויא דדוחקא דסכינא. אין ר"ל דליפרוך האי פירכא דהתירה נמי לעיל אשינויא דדוחקא דסכינא דלזה י"ל בין בשר לסכין כמ"ש אלא דר"ל דלמ"ד בחמין ע"ג דס"ל דאגב דוחקא דסכינא בלע בסכין אפילו היא קשה ותק"ל קו' הגמ' ולא יתורץ במאי דמשני אימת חיימה וס"ל דכל הנך אוקמתי דגבי סכין של נכרים איתנהו גם בפלוגתא דסכין של טריפה וכ"כ הרשב"א באי' וע"ש במהר"ם לובלין ומ"ש בראייתם מצנון פליט הסכין ל"ד דהתם מיירי בשמנוני' ע"ג ממאי דאיתא שם אבל קישות גריר לכי פסקי ע"ש בפירש"י ועמ"ש בסי' יו"ד דין א' ולקמן בדין ך':

ד' **ספק** אם נמלח הבשר או אם הודח הדחה אחרונה כ' הט"ז סקב"ד משם מ"ב שכ' משם הש"ד דס' להקל ככל ס' דרבנן ע"ש וכ"כ הרשב"א בחי' דקו"ו וריי"ו הביאו מרן בב"י סי' ע"ו ע"ש אבל במ"ה דע"ה ב' דס' להחמיר והוכיח כן מההיא דב' דוגי ע"ש ונר' שזה דעת הריי"ף בפג"ה דצ"ג דפ' ברישא דכבשא בל"ק לחומרא והר"ן כ' דיש מי שפ'

לקולא דדם שבשלו דרבנן הוא ועיין להתוס' בדקי"א בד"ה דם ועיין לא' משאת משה ח"א חיו"ד סי' ך' ולאע"הש ועמ"ש לקמן די"ד:

ה' ד"ב בהגה מותר בדיעבד כהש"ך אפילו עדיין לא נתבשל מקרי דיעבד כיון דכבר מלח וכ"ד הפר"ח סק"ו אבל המנ"י כלל ה' כתב דוקא אם נתבשל אבל אם עדיין לא נתבשל ל"מ דיעבד כיון שיכול להדיחו ולמולחו שנית ע"ש:

ו' ד"ה א"צ לחזור ולמלוח וכו' כ"ד הרשב"א בת"הד דס"ט ובמ"ה שם דהמלח מפליט כל הדם שבחתיכה ומה שיוצא אחר מליחה מוהל בעלמא הוא ע"ש אבל הרא"ה שם בב"ה כתב דהמלח אינו מפליט אלא הדם שבצדדין אבל מה שבתוך החתיכה אינו מוציא והוי כדם האברים שלא פי' ולכן אם חתך אחר המלוחה צריך לחזור ולמלוח ע"ש וכ"כ הר"ן בפרק כ"ה גבי דגי' ועופות שמלחם זע"ז לדע' הר"מ דמצריך ליתנו במים רותחין אחר מליחה דס"ל דאינו מפליט מה שבתוך החתיכה ע"ש וא"כ אם חתך אחר המליחה צריך לחזור ולמולחו וכ"כ מהרימ"ט חח"מ סימן קכ"ב ודייק לה ממ"ש הר"מ בפ"ו מה' מ"א ד"ט כיצד יעשה יחתוך החתיכ' וימלח ומה לו להזכיר החתוך אם לא להשמיענו שצריך שיחתוך קודם המליחה ע"ש ואין זה ראיה שלא כן כתב הר"מ אלא גבי שובר מפרקתה של בהמה ולא בדין יו"ד גבי דין מליחה דס"ל דשובר מפרק' שאני דהוי כנצרר הדם דאינו יוצא ע"י מליחה אלא ע"י חתוך כמ"ש הש"ך סי' ס"ז סק"ו והפר"ח שם וע"ש להרב פלתי ודלא כהט"ז שם סק"ב אבל במליחה דעלמא א"צ חתוך ומרן אפי' שבדין י"ט כתב ויש מי שמצריך ליתנו במים רותחין סתם כאן דאם חתך א"צ לחזור ולמולחו:

ז' ד"ו אינו פחות מכדי הילוך מיל כ"כ הר"מ וכתב ה"ה סמך לדבריו ממ"ש מולח בשבת משום מעבד ושיעור עבודה כדי מיל וכ"כ רש"י בנדה דצ"ה דשיעור עבודה מיל ע"ש והוא הפך הגמרא בחולין דקכ"ב ובפסחים דמ"ו דאמרינן כדי עבודה ד' מילין וכבר עמד בזה הנ"ב חיו"ד סי' כ"ג ובמ"ב סימן ט"ל וכ' לחלק דעבודה שהיא על ידי הילוך ד' מילין אבל עבודה ממש סגי במיל ע"ש כ' ה"ה שיעור מליחה כשיעור צליה וכ' הב"ח בסוף סי' זה גבי במקום שאין מלח מצוי דהיינו שיעור חצי צליה שהוא כמב"ד ואע"ג דבא"ח סימן רנ"ג כתב הטור שהוא שליש בישול כדעת דש"י אזיל כאן לחומרא וכאן לחומרא ע"ש ועפ"ד ניחא מה שקשה לדעת הר"מ בפ"ו מה' מ"א שכתב דבשר חי אסור לאוכלו אלא ע"י חליטה או מליחה דא"כ ק' מתני' דביצה דכ"ה דקתני בהמה מסוכנת לא ישחוט אלא אם כן יכול לאכול כזית צלי רע"א כזית חי ולדעת הר"מ ע"כ ר"עק על ידי מליחה קאמר וא"כ היינו ת"ק דהא שיעור מליחה כשיעור צליה ולפ"ד הב"ח ניחא דשיעור מליחה כשיעור חצי צליה וצלי דקאמר ת"ק היינו צלי כל צרכו אלא דלפי דברי

הב"ח הו"ל להטור שם בסי' רנ"ד גבי אין צולין מבע"י למימר דהיינו חצי צלייתו שהוא לחומרא והרב בית הלל בסימן ע"ז כתב בדעת הטור שתופס דעת רש"י שהוא שליש בישול בין לקולא בין לחומרא והכריח כן ממ"ש הטור בא"ח סימן רנ"ג ע"ש וליתא דשם שליש בישול הוא לחומרא והי"ל להכריח ממ"ש בסימן דנ"ד וכמ"ש ובדעת מרן כתב שם דאזיל לחומרא כאן וכאן וכ"כ המג"א שם בסי' רנ"ד ע"ש ודע דנראה דהא דבעי' במליחה שהייה הוא כדי להתפשט כח המלח בעובי החתיכא וכ"מ מדברי מרן בב"י וא"כ בדבר לח כמו דם וכיוצא לא בעי שהייה דמיד מתפשט כח המלח בכולו ובהכי ניחא מ"ש הע"ש סימן ע"ו אות יו"ד ע"ד הר"ן מגמ' דפ' הקומץ ע"ש:

ח' ד"ז בהגה מותר להדיח הבשר במ"פ ד"ז מתוס' בחולין דל"ג שכ' אמתני' דנאכלין בידים מסואבות דמיירי שהודחו במ"פ וכתב רמ"א בתשו' דוקא הדחה בתרייתא אבל הדחה דקודם המליחה ל"מ במ"פ וכל האחרונים תמהו דא"כ קשה קו' התוס' מהדחה קמייתא וה' פלתי תי' דהדחה קמייתא י"ל דהדחה במי גשמים דבעי' דניח"ל וכיון דלצלי בעי ליה לא ניחא ליה וכמ"ש הר"ן ע"ש ואפילו למ"ש הר"ן שם דגם לצלי בעי קליפה מ"מ ניחא ליה לקלוף ולא ילחלח הבשר כדי שיעמוד בו טעמו ואע"ג דבפ' א"מ דנ"ב אמרי' דבעי' עודהו הטל עליו וכ"כ רש"י בחולין די"ג וא"כ י"ל דמיירי בשנגבו מ"מ י"ל בהדחת בשר אחר המליחה דדבר הכרחי הוא לא בעינן עודהו עליו דודאי ניח"ל ודמי לעלה עליה זכר דפ"ב דפרה דאפילו לא ידעו הבעלים וע"ש בהר"ן וכן ראיתי להחזו"ן ברפ"ו דמכשירין דכ' כה"ג לתי' מ"ש התיו"ט שם ע"ש ועיין להרב לב אריה בחולין דל"ג ע"ש ומ"מ דברי הפלתי ל"מ שהרי כ' התוס' בבתרא דצ"ז בד"ה ל"צ דבמי גשמים בעי' דליחשבינהו משקה אף ע"ג דניח"ל וכ"נ מדברי הר"ן שכתב דלא אחשבינהו ע"ש ואם כן אפילו בהדחה בתרייתא י"ל במי גשמים דאפילו דניח"ל מ"מ בעי' דלחשבינהו ואצ"ל במ"פ ולכן נר' דס"ל לרמ"א דמהדחה קמייתא לא ק"ל להתוס' דכיון דמיירי דלא יצא מהם דם ונאכלין בידים מסואבות לא בעי הדחה דעיקר ההדחה משום דם שע"ג החתיכה:

ט' ד"ט בהגה אפי' לא הושם אלא בכ"ש וכו' כ"כ בא"וה דאע"ג דב"ש אינו מבשל שמא מבשל מכח רתיחת המלח ע"ש וכ' הכנ"הג הגהב"י אות ע"ב אע"ג דכ"ש אינו מבשל אלא כ"ק לכ"ע כמ"ש הטור סי' ס"ח הכא אוסר הכל כיון שיש שם דבר הגורם להתבשל כגון מלח וכיוצא מדברים החריפים כ"ש מבשל ככלי א' ולא סגי בקליפ' ע"ש וק"ל מדאיבעיא להו בגמ' בפ' כירה דמ"ב ר"י ארישא קאי ולקולא או אסיפא קאי ולחומרא ואי איתא היכי מצי קאי אסיפא הא כיון דאיכא חומץ וציר גם ת"ק מודה וצ"ל דזה תלוי

בצדדי הבעיא דאי אירשא קאי ת"ק מודה בחומץ וציר דאסור גם בכ"ש ואי אסיפא קאי תנא קמא פליג ומסיק דאירשא קאי ותנא קמא מודה בחומץ וציר וא"ש דנ"מ מהבעיא גם לת"ק דהלכתא כוותיה מיהו מדברי התוס' והרא"ש שהוכיחו דעירוי ככלי א' מדמפיק כפרק דם חטאת עירה לתוכו מקרא וא"א נימא דהתם מרבה ביש בו דבר חריף ודע דמדברי הא"וה נראה דמסתפק בד"ז וכן המרדכי נסתפק בד"ז ע"ש וכ' הט"ז סקכ"ג דאזלי' בס' להקל ע"ש ובסקכ"ד ועיין להע"הש ריש סי' זה והמנ"י כלל א' סק"ו כ' דס' להחמיר משום דהוי ס' דחסרון ידיעה ול"ד לתיקו דבגמ' דאזלי' לקולא כדרבנן משום דהתם ס' שאין שום אדם יכול לעמוד עליו עד שיבוא אליהו משא"כ בס' דרבוותא ע"ש ועיין להכ"ב מ"ב חיו"ד סי' ס"ד שכ' להפך ע"ש ומרן בב"י סי' ע"ג גבי כברא מתובלת כ' כדעת הרשב"א דס' הנופל בדם שבשלו להקל ע"ש ועמש"ל באות ד' וכמ"ש מור"ם מלח שמלחו בו וכו' עמ"ש הרשב"א בת"ה ד"ק ע"א והרא"ה בב"ה בדק"א ע"א ע"ש:

י' ד"י עכ"ום משמש בבית ישראל וכו' כתב מרן בב"י דוקא ביי"ן דלא אפ' לברורי הוא דסמכי' אטעמא דיוצא ונכנס והכא אע"ג דאפשר לברורי ע"י קפילא סמכינן אטעמא דמנקיותא וריב"א ל"ל האי טעמא ולכך אוסר הכא ביוצא ונכנס ע"ש ותמהני דמדברי התוס' במסכת ע"ז די"ב בד"ה דילמא מתבאר דאפילו לכתחילה סמכינן איוצא ונכנס שהרי התם כך נוהגין ששופתין קדירה ולא חשו חכמים וכמ"ש הריטב"א בחי' שם ועוד דמהגמרא בריש חולין מתבאר דיוצא ונכנס שרי אפי' לכתחי' ואפ' דאפשר לברורי ע"י שנותן לו כזית בשר ודוק' בבא ומצאו ששחט הוא שנותן לו כזית בשר ע"ש. אע"כ נ"ל דעת ריב"א במה שיש לעמוד שם בשמעתא דחולין דמאי מייתי דסמכי' איוצא ונכנס גבי שחי' מההיא דיי"ן הא י"ל דשאני גבי יי"ן דל"ל חזקת איסור אבל בשחי' דבהמה בחייה בחזק' איסור עומדת אה"ן דלא סמכי' איוצא ונכנס וליישב זה נ"ל במ"ש רש"י בפ' א"צ ובכ"ד דחזקת איסור דבהמה היינו איסור אבר מן החי והתוס' דחו דכיון שמתה אזדא ליה איסור אבר מן החי וכ' דחזקת איסור היינו איסור שאינה זבוחה ע"ש ולדע' רש"י צ"ל דס"ל דמחזיקין מאיסור לאיסור כיון דלא פקע איסור אמ"ה עד שבא איסור נבלה ועפ"ז ניחא מ"ש רש"י בריש מכות אהא דאיתא שם חבית של יין שנפל לים הגדול הטובל שם לא עלתה לו טבילה דחיישינן לג' לוגין שלא יהיו במקום אחד כ' דבא ראשו ורובו במים שאובים א' מהדברים שגזרו דפוסלין את התרומה וק' דהא ספיקא אזלינן לקולא כדאיתא בפ"ב דמקואות מ"ב ועפי"ה ניחא דכיון שהיה טמא ולא פקע הטומאה כשטבל עד שבא ס' מים שאובין לא פקע חזקת איסור והיכא דאיכא חזקת איסור בספ' דרבנן אזלינן לחומרא כמ"ש האחרונים בסי' ק"י. מיהו ק' עמ"ש בזבחים דף

כ"ט בהא דאמרינן זב וזבה בחזקת טהרה וכי חזו סתרי פירש"י במנו ד' וה' וקשה דאם כן בחזקת טו' הוי ד מחזקי' מטומאה לטומאה והתוס' שם הקשו דבכה"ג לא הוי בחזקת טהרה ע"ש ולכאורה מחלפא שי' ממ"ש בפ' א"צ דלא מחזקי' מאיסור לאיסור וי"ל דס"ל דכה"ג לא הוי לא חזקת איסור ולא חזקת היתר אבל דברי רש"י צ"ע שוב ראיתי שד"ז במחלוקת הוא שנוי דהנה בפרק ד"א ד"ל איתא אשה זו בחזקת היתר לשוק עומדת אף על גב דאכתי א"א היא והתוס' הקשו שם מדאמרינן בהמה בחזק' איסור וכ' דוקא בדרוסה דשכיחא וכהש"ך בסימן נ' דלא כ"כ אלא לרבא אבל אביי נייד מה"ט דבכה"ג לא הוי בחזקת היתר דמחזקי' מאיסור לאיסור ע"ש ולפ"ז ד"ז פלוגתא דא דאביי ורבא וס"ל להתוה' דאפי' לאביי בכה"ג לא הוי לא חזקת היתר ולא חזקת איסור אבל רש"י ס"ל דלאביי הוי בחזקת איסור ודברי רש"י בזבחים הם לשי' רבה ודברי התוס' בזבחים מסייעין ליה להש"ך ובפ"ד דכתובות דכ"ב כ' כיון דאיכא קדושין אלא דס' קרוב לו ס' קרוב לה תו לא הוי בחזקת היתר לכתחי' ע"ש וק' דבפ' ד"א אמרי' בכה"ג בחזקת היתר וצ"ל דהתוס' קיימי אליבא דאביי שם וס"ל דה"ט דאביי דבפ' ד"א דס"ל דלכתחי' לא סמכי' ע"ז דלא כהש"ך ושם בכתובות דע"ה בד"ה ס' טמא מתבאר מדבריה' דבכה"ג מחזקי' מאיסור לאיסור ומ"מ לא הוי בחזקת איסור אלא דהוי ב' חזקות סותרות זו לזו וס"ל כדעת הר"מ בפ"ב מה' ט"צ דבס' בהרת קדמה טמאין מס' וכן נר' מגמרא דנזיר דפריך דילמא כהה טמא מוכח דלת"ק טמאין מספק וע"ש בתוספו' דנזיר נקיטי' דלדעת רש"י לאביי הוי בחזקת איסור ולרבא הוי בחזקת היתר והתוס' ס"ל דלא הוי בחזקת איסור אבל אי הוי בחזקת היתר מחלפא שיטתייהו ועיין למהרימ"ט ח"א סי' פ"ב ועמ"ש בחי' במס' טהרות פ"ד מ"ח ולה' דברי אמת בקו' דמ"ה ולה' שב שמעתא שמעתא ה' וצ"ל לדע' רש"י דרבא פליג אהא דאמרי' בכוליה תלמוד' בהמה בחייה בחזק' איסור וכו' וכ"כ הפר"ח בסי' כ"ט דרבינא לא ס"ל הא דבהמה בחזקת איסור ע"ש ועיין להתב"ש שם ובגמרא דחולין דפ"ו ע"א ודו"ק ומעתה ניחא מה שהקשי' בגמ' דריש חולין לשי' רש"י דאביי שם לשי' דס"ל מחזקי' מאיסור לאיסור והוי בחזקת איסור ול"ד להההיא דיי"ן אבל רבא ס"ל כרבה דלא הוי חזקת איסור ומאי דנייד מאוקמתא דרבה שם משום לכתחי' וכמ"ש התוספות בכתובות ולכך דמי ליי"ן. ועפי"ה ניחא מה שהקשה המנח"י ריש כלל ל"ב עמ"ש הש"ך דלא מהימן גוי מס"לת לומר שנמלגה בכ"ש ולא בכלי א' דאמאי הא בחזקת היתר היא דיוצא ע"י מליחה ע"ש ועפי"ה ניחא כיון דהשתא אכתי לא נמלח מחזיקין מאיסור לאיסור מיהו הוי בחזקת היתר דיכול לאוכלו חי כמ"ש עוד המנ"י שם ועיין למור"ם בהגה בס' אם נמלח בתוך ג"י דשרי משום דהוי ס' דרבנן ע"ש ועפי"ה ניחא

דעת ריב"א דבגמ' דחולין מיירי בדלא איתחזק איסורא אבל באיתחזק איסורא ל"מ יוצא ונכנס והכא איתחזק איסורא כמ"ש הש"ך:

י"א אשה ששכחה אם מלחה הבשר התיר הט"ז דהוי ס' דרבנן ול"מ איתחזק איסורא והנ"הכ חלק עליו דהוי איתחזק איסורא והוכיח כן מדאצט' לנאמנותו דמסל"ת ולא שרי משום דהוי ס' דרבנן ע"ש ולזה י"ל דמאי דאצט' לנאמנו' דמסל"ת משום דאפשר לברורי ע"י טעימה דקפילא והיכא דאפ' לברורי לא אזלינן לקולא בס' דרבנן וכ"נ ממ"ש התוס' בחולין דכ"ח ע"ב בד"ה לפי ע"ש וכ"הג כ' הפ"ח בסי' ק"י בס"ד למ"ד ס"ד לחומרא מדרבנן ע"ש ובזה י"ל מ"ש המש"ל בפ"ז מה' תרומות בהא דאמרי' בפ' הערל לר"ל דתרומה בז"הז דרבנן אנדרוגינוס מאכיל דאזלי' לקולא דא"כ בפ' האומר דקידושין גבי קידשה לדעת אביה ונשאת שלא לדעת אביה דחיישי' שמא מיחה אמאי הא ס' דרבנן הוא דמדאורייתא ארוסה אוכלת בתרומה ע"ש. די"ל דש"ה דאפשר לברורי בדעת האב. מיהו מההיא דסי' ס"ח גבי מליגה קשה להט"ז והפר"ח כ' דש"ה דיש להם טירחא וה' בית יעקב סימן קע"א כ' דש"ה דחיישינן שמא נתכוון להכשילו ע"ש וליתא דל"ח להכשיל כמ"ש בסי' קי"ח רל"ב ע"ש:

י"ב אשה א' שמלחה בשר ושומן דהיתר ונפל לה ס' אם מלחה עמהם חלב הצ"צ אסר דהוי ס"ד וכן הסכים הפר"ח והפלתי התיר ע"י קליפה ע"ש ונר' דאם השומן לבדו הוי רוב נגד החלב דאמרי' סלק את שאינו מינו כמי שאינו ומיהו רבה עליו ומבטלו ולא הוי אלא ס' דרבנן ולקולא וכמ"ש מרן בש"ע סי' צ"ח ד"ב וע"ש בהט"ז. מיהו להסוב' דמחזקי' מאיסור לאי' כמש"ל יש מקום לאסור אפי' לא מלחה אלא שומן ונפל הס' אם מלחה עמו חלב דאע"ג דשומן וחלב מ"במ הוא מ"מ ספיקו להחמיר כיון דאיתחזק איסורא והצ"צ התיר בזה משום דהוי ס' דרבנן ולקולא ועפר"ח ולה' פלתי:

י"ג בהגה או מסל"ת. כתב מרן בב"י הטעם דנאמן גוי מסל"ת משום דם שמלחו דרבנן וכהד"מ דבלא"ה דם שבישלו דרבנן ע"ש וראיתי בס' בית יהודה לא' מרבני האשכנזים שכ' משם ס' רביד הזהב דלכך נקט מרן דם שמלחו משום דקודם שנפלט הוי דם שלא פי' ושרי ואחר שפי' ט"י מליחה שבא לכלל איסור הוי דרבנן אבל בבישול קודם הבישול הוי דאורייתא רק מצד אחר בא לו שהוא מדרבנן ע"י הבישול וס' להחמיר כמ"ש הש"ך בסי' ק"י בדיני ס"ס אות י"ט ודחה דבריו דאינן קיימי אבשר ולא על הדם ובשעה שבא איסור לבשר ע"י בישול הוי דרבנן ע"ש וליתא דבתחי' הבישול פלט ובלע ובסוף הבישול הוא דהוי דרבנן כמ"ש. התוס' בחולין דקי"א בד"ה דם דאורייתא והרשב"א בת"ה דע"ה והכנ"הג סי' זה אות ש"ה ע"ש ועיין לה' בית יעקב סי' קע"א ועיין להרשב"א בחי' שם

ולהרא"ה בב"ה בדע"ה ולהע"הש סי' ע"ו אות יו"ד ע"ש. ומן האמור י"ל עמ"ש מרן בב"י דטעמא דהרשב"א דלא אסר במתובלת משום דם שבישלו דרבנן וס' להקל ע"ש שהרי הרשב"א בת"ה כ' דבתחי' הבישול נאסר דאכתי דאורייתא הוא מיהו לפמ"ש מרן בב"י בסי' נ"ז גבי ס' דרוסה דאם לא נודע התערובת עד שנעשה דרבנן שרי ע"ש ניחא. והש"ך בסי' ק"י לשי' הד"מ בסי' נ"ז הוא ובס' בשמים ראש סי' ל"ד כתב בחתיכת רם שנמצאת בקדירה ובאותו יום הקיז דם שם דתלי' בדם הקזה כיון דחזקת כלי ישראל בדוקים מדם אבל אין להתיר דהוי ס' דרבנן דדם שבישלו דרבנן דהעיקר הוא דדם שבישלו דאורייתא ע"ש מש' דאי דם שבישלו דרבנן שרי דהוי ס' דרבנן והפליטה והבישול באין כא' ובעיקר ד"ז דמסל"ת מהני כאן לפמ"ש הט"ז ר"סי צ"ח לדעת הרשב"א והרא"ש דדוקא במידי דבעי עדות אבל במידי דבהוכחה סגי וע"א נאמן גם מסל"ת נאמן ע"ש א"ש דנאמן כאן מסל"ת ובגמ' בפ' הגוזל דפריך מתרומה דמסל"ת נאמן צ"ל דבתרומה להחזיקו בכהן צריך ב' עדים וכ"כ הר"מ בפ"ך מה' א"ב ע"ש ודוקא להעיד על החתיכה סגי בע"א אבל להעיד על האדם להחזיקו בכשרות צריך ב' עדים והמח"א בה' ערות סי' י"ט ייחס סברא הלזו להר"מ בה' מעשר ע"ש ועיין למרן בכ"מ שם בה' א"ב ע"ש וכן בשבויה דפריך מינה שם ס"ד דבעי ב' עדים להעיד עליה ומסיק דבשבויה הקלו:

י"ד די"ב ואין להשהות וכו' משמע דחייש לתקלה אפילו לזמן מועט ובס"סי פ"ו מבו' דבזמן מועט ל"ח לתקלה וע"ש להט"ז ולהש"ך סי' נ"ז גבי ס' דרוסה וכבר עמד בזה המנ"י כלל ד' סק"ו וכ' דדוקא בס' הוא דל"ח לזמן מועט ע"ש. וא"צ לזה דכבר כ' הט"ז בסי' פ"ד סק"ז דבדבר דלא בדיל מיניה חיישי' אפילו לזמן מועט שמא יתערב ע"ש ועי"ל דש"ה דאיכא פסידא דבס' דרוסה וס' טריפה אי לא משהי ליה אזיל לאיבוד וכ"כ התוס' ב"ב קמא דקט"ו לחד תי' דבדבר דאיכא הפסד לא חיישי' עי"ש וע"כ דלזמן מרובה אפילו איכא הפסד חיישי' כדמוכח מההוא דשרקפא דחולין דנ"ג ע"ש ועיין לה' בית יעקב סי' קנ"ה מיהו התוס' שם בחולין משנו לה להה"א דשרקפא ע"ש ועמ"ש הטור בסי' נ"ז בשם הרשב"א ב"א ונ"ל מדברי הר"מ בפי"א מה"ש דאפילו לזמן מועט ואפילו איכא פסידא חיישי' לתקלה והוא ממ"ש ואם השהה הזכר והנקבה כ"א יום כשרים ושינה מלשון הגמ' דאמרי' ומשהו ליה וכן בפי"ב מה"ת די"ב כתב דאין תקנה לחבית של יין וכו' והיינו משום דחיישי' לתקלה וכ"ד התוס' בפסחים דל"ד בד"ה בשליקתא וע"ש במהרש"א שנעלם ממנו דברי התוס' דקמא ע"ש אבל מדברי התוס' בפא"ט דנ"א ע"ב בד"ה עמדה שהקשו כיון דמע"לע סגי אמאי ירעו ע"ש נר' דבזמן מועט ל"ח לתקלה דא"א מאי קו' נימא דמשום דחיישי' לתקלה וברעיה כיון דאתקצי לרעיה ל"ח כמ"ש בגמ'

דיומא דס"ו ונ"ל דאפילו בודאי איסור ולא בדיל ל"ח בזמן מועט מדאמרי' שם ביומא דטעמא דר"י דאמר ימותו משום דחיישי' לתקלה ובריש שבועות תנן יקרבו ז"בז ול"ח לתקלה ועפירש"י שם די"א בד"ה וכולן ובתוס' בד"ה פר ועכ"ל דבזמן מועט ל"ח לתקלה משום הפסד הוא דמלישנא דיקרבו ז"בז מש' דמשהה אותם לכתחי' ועיין למהרש"א שם די"ב בד"ה וממאי ועיין במעילה סדי"ד ומן האמור י"ל מ"ש המש"ל בפ"ט מה' מעשר דין ט' עמ"ש רש"י בסוטה דמ"ח דטעמא דתרומת מעשר של דמאי נותנה לכהן ולא ימכרנה דילמא משהי לה גביה ואכיל לה דמה יענה למתני' דגר שנתגייר דגבי חלה דקאמר עלה בירוש' ומוכרה ע"ש. ועפי"ה ניחא דגבי חלה כיון דעיסה היא או לחם וראי לא משהה לה לזמן מרובה דמתעפשת היא אבל בתרומת חטין חיישי' שמא משהה לה לזמן מרובה גם ניחא מ"ש השע"ה שם ממתני' דפ"ג דדמאי ע"ש ועיין ס"פ חלק גבי תרומות ומע"ש יגנזו ע"ש:

ט"ו די"ד בטלה ברוב הק' הש"ך הא כשיבשלו יחד נבלע בו טעם דם והפר"ח תי' דהכא שאני דכשיבשלו הוי דרבנן דדם שבישלו דרבנן והוי כמין בשא"מ באיסורא דרבנן דמסיק הש"ך סי' ק"ט דבטיל ברוב ע"ש ולפי מ"ש לעיל מדברי התוס' והרשב"א דהפליטה בתחי' הבישול ולא הוי דרבנן אלא בסוף הבישול ליתא ועיין להפלתי מה שתי' לקו' הש"ך ולהט"ז סי' ק"ט סק"ב:

ט"ז ד"ך בשר שנמלח וכו' מותר כ"כ רש"י וטעמא דאחר ששהה שיעור מליחה לא הוי רותח וכ' מרן בב"י דלפ"ז סכין שחתך בו בשר אחר ששהה כדי מליחה מותר דלא כאגרת הר"י שהביא הטור ע"ש ונ"ל די"ל דרש"י מודה בזה משום דוחקא דסכינא בלע כדאמרי' בפ"ק דחולין ד"ח ואע"ג דהתוס' שם כ' דדוקא בב"הש דרותח קצת הוא דאמרי' אגב דוחקא דסכינא בלע ע"ש כבר כתבתי בחי' דרש"י ס"ל דאפי' בצונן אמרי' כן ועי"ל דבשר אחר ששהה כדי מליחה נמי רותח קצת ואע"ג דאין מליחה לכלים י"ל ברותח קצת יש מליחה ועיין להת"הד סי' קס"ב וא"ש דברי הטור שהביא דברי רש"י ודברי הר"י באגרת בסתם ומה שלמד הטור בסי' ע"ו סכין משפוד גבי צלי אע"ג דסכין אית ביה דוחקא יותר משפוד י"ל כיון דנורא משאב שאיב אין לחלק ולפ"ז מה שהביא ראיה הד"מ כאן לדעת הטור מסי' ע"ו ליתא מיהו רש"י שם גבי סכין טריפה כ' דגבי סכין דקשה לא אמרי' אגב דוחקא דסכינא בלע ע"ש ומשם יש להוכיח דס"ל דדוקא ברותח קצת ממ"ש דטעמא דמ"ד מדיח משום בי"הש צונן ולמ"ד בחמין לא כ' דס"ל בי"הש רותח דנר' דס"ל דאפילו צונן אסור משום דוחקא דסכינא דלא כמהר"ם בתוס' בד"ה משום ע"ש וא"כ למ"ד בחמין תק"ל דהתירא נמי בלע אמ"ה בתחי' שחי' אלא ע"כ דוקא בחם קצת כמ"ש התוס':

סימן ע

א ד"ו י"**א** ליתן בשר וכו' דס"ל דם שבלע ממ"א אינו יוצא ע"י מליחה וכ"נ דעת רש"י ממ"ש בפכ"ה דקי"ג דבעיא דגמ' שם בשובר מפרקת אי יוצא ע"י מליחה או לא ונשארה בתיקו ובודאי דאזלי' לחומרא כבל ס' דאורייתא וא"כ דם שנבלע בה מגופה א"י ע"י מליחה כ"ש דם שבלעה ממ"א שהרי כ' הר"ן שם דאפילו דם שבלעה ממ"א א"י ע"י מליחה וזה יוצא מגופה הוא ע"ש:

סימן עא

א ד"**ג הגה** מיהו לכתחי' וכו' כ' המרדכי בפכ"ה דמאן דאסר בב"מ עם שאר בשר ה"ה קולית שיש בו מוח וכ' מרן בב"י סס"ע דלדידן דשרי בב"מ ה"ה בקולית והש"הג כתב דלפמ"ש התוס' דטעמא דשרי בב"מ משום דקשה קרמייהו ול"ד לדגים א"כ בקולית דמוח דרפיא קרמייהו דמי לדגים ע"ש וליתא שהרי המרדכי כ' טעם התוס' ולא כ' טעם שכתב הרשב"א ולא אסר בקולית אלא למאן דאסר בב"מ אלא ע"כ נהי דמוח רפיא קרמיה קולית מיהא קשה היא וכ"כ הכנ"הג סי' ע"ה הגהב"י אות כ"א ע"ש. ומ"מ נר' מדברי המרדכי דמוח לית ביה דם ודמי לב"מ אבל הרשב"א בת"ה הביאו מרן בב"י סס"ע כ' דמחזיקין בו דם ומה"ט שרי בדיעבד אם נמלח עם בשר לכ"ע אבל לכתחי' לא דאפי' לדעת הרשב"א אין מחזיקין בו כ"כ ודמי לשומן דב"מ כמ"ש הש"ך סק"ט ובשומן עם בשר צידד הת"ח כלל ט"ו די"ב ע"ש ועיין להכנ"הג שם ואם נתבשל בלא מליחה אוסר כמ"ש הש"ך דיש בו דם וכדעת הרשב"א ועיין להמנ"י כלל ט"ו סק"כ וכ"א שדבריו תמוהים:

סימן עב

א ד"**א הלב** מתקבץ הדם בתוכו בשעת שחי' מתבאר מזה דהדם הנמצא בתוך חלל הלב הוא הנמשך בשעת שחי' וכ"מ בדברי רש"י בכריתות דכ"ג אבל הר"מ בפ"ו מה' מ"א ד"ד כ' דהנמשך בשעת שחי' אין בו כרת ע"ש וא"כ ע"כ דהנמשך בשעת שחי' אינו אותו הדם הנמצא בחללו דהא עלה דמתני' דהלב קורעו שהוא הנמצא בחללו דמש"ה צריך קריעה אמרי' בגמ' דאם לא קרעו חייב כרת וא"כ דם חללי הוא מצד עצמו וכן להגי' שכ' הרא"ש בפכ"ה דדם דיליה חייב כרת ע"כ דם דיליה היינו דם חללו וכ' המנ"י ריש כלל כ"ז דלדעת רש"י בשליל א"צ לקרוע לבו כיון דל"ל שחי' אינו מתקבץ בתוך חללו אבל לדעת הר"מ צריך לקורעו דס"ס איתי ליה דם בחללו ע"ש ודברים נכונים הם. מיהו מ"ש דלדעת הר"מ נמשך הדם לתוכו שנר' דנמשך בשעת שחי' אינו כן ועיין להע"הש וה' פלתי בדין ב' אהא דבעי' ס' נגד הלב כ' דבלב העוף א"צ נגד הלב שהרי מבואר בגמ'

דכריתות דדם חללו אין בו כזית. וה' חוות דעת דחה דהרי"ף והרא"ש בפכ"ה והר"מ בפ"ו מהמ"א ס"ל דלא אמרי' רק בדם הכנוס בחללו מחיים אבל דם הנמשך בשעת שחי' לא הוי אלא דם האיברים ואינו בכרת וא"כ רב לענין כרת קאמר אבל לענין דם כעין אפי' מה שנמשך בשעת שחי' הוי דם בעין ובזה אפשר דיש יותר מכזית ע"ש נר' מדבריו דס"ל דדם דיליה ודם הנמשך בשעת שחי' הכל כנוס בעין הכל בתוך חללו וליתא דרב אמתני' קאי דקתני א"ח עליו ומ"ש אפי' לאו לית ביה ועלה קאמר דמיירי בלב עוף מש' דדם שבחללו היינו המכונס מחיים אבל דם הנמשך בשעת שחי' היינו דם הבלוע בבשר הלב וכ"מ מלשון הר"מ וא"כ לעולם דם שבחללו אין בו כזית:

ב' ד"ב בבולעו כ"פ מהרא"י בהגש"ד כתב הטע' דמתייבש הדם בתוכו והו"ל דם פליטה ולמד כן ממ"ש התוס' בדקי"א בד"ה דמא דה"ט דאמרי ככ"פ גבי לב וסיים דדחוק הוא דגבי מליחה אמרי' מתייבש דלא כ"כ התוס' אלא בצליה ע"ש ולפ"ז גם בשר אחר שנמלח עמו שרי והיש מחמירין בהגה ס"ל הטעם משום דשיע קצת אינו בולע אלא מעט והו"ל דם פליטה לגבי דידיה ונר' דבצליה כ"ע מודו דשרי גם בשר שנצלה עמו דבצליה אמרי' דמתייבש כמ"ש התוס' ולא החמירו אלא במליחה כמ"ש מהרש"ל ומ"ש הש"ך בסק"ט דמהגש"ד נר' דאפי' בצליה ע"ש לא ראיתי שם שום משמעות. וא"ש לפ"ז מ"ש הטור סי' ס"ה גבי חוטין דהבשר שרי דבצליה מיירי ועיין להת"ח כלל כ"ז ד"ב וזה דעת התוס' שם בד"ה וחתוכה שכתב גבי סמפונות דכבד דאמרי' ככ"פ אע"פ שהוא דם בעין משום דבצליה מיירי ומתייבש כמ"ש גבי לב ועיין לה' החינוך סימן קמ"ח:

ג' בהגה הלב עצמו. כ' בת"ח כלל כ"ז ד"ה דרי"ו אוסר הלב וכ"כ בכלל כ"ד ד"ג גבי כבד דרי"ו אוסר וע"ש במנ"י ובש"ך סי' ע"ג סקכ"ג ע"ש ועיין להכנ"הג סי' זה ומ"ש הע"הש דמ"ש לב מותר היינו אי אמרי' לב שיע ע"ש ס"ס הרי רי"ו פ' שם דהעיקר הוא כשינוייא דשיע דלא כר"ת ע"ש :

כתב מהר"ש הלוי ז"ל חיו"ד סימן כ"ד בעופות שנמלחו ביחד ונמצאו ב' מהם עדיין סגורים עם הלב והכבד דהלב והכבד זורקן לחוץ והב' עופות הסגורים אוכלן צלי ושאר העופות מותרים ע"ש וכתב הפר"ח סקי"א שאין הוראתו נכונה אלא הלב והכבד כדינן וכל העופות מותרין בבישול ע"ש והרב בני חיי הסכים למעשה כמהר"ש הלוי ועיין להע"הש ונ"ל דד"ז במחלוקת שנוי דהתוס' בפכ"ה דקי"א בד"ה דמא כ' דבכבד דיש בו שפע דם לא אמרי' כבכ"פ ע"ש ומ"ש מדבריהם דאפילו בדיעבד אסור ממה שהקשה מלב ואין להקשות מאי ס"ד דגמ' בר"פ כ"צ לסיועי ממתני' דפסח הא התם איכא כבד די"ל דבפסח הקילו כמ"ש התוס' שם וכן ס"ל לרי"ו כמ"ש הש"ך סי' ע"ג סקכ"ג וא"כ

לפ"ז הב' הסתומים צריך צלייה אבל התוס' בפ' כ"צ ס"ל בדיעבד שרי אפילו בכבד לפי מאי דקי"ל בכבדא עלויה בשרא דשרי בדיעבד והמרדכי בפכ"ה תי'. בקו' התוס' דמוליתא גופא בדיעבד שרי ולדידיה אין חילוק בין כבד לבשר ולשי' אזיל שכ' בפכ"ה דעוף שנצלה בכבד שלו מותר ופ' הטור ס"סי ע"ג ומרן בש"ע שם ואין להתיר בנדון מהר"ש הלוי משום דם משרק שריק דכיון שהוא סתום לא מישרק כמ"ש הש"ך סי. מן ע"ג סקכ"ג וכ"נ מדברי התוספות דפכ"ה שכתב תי' מקושייתם ומדבריהם בפ' כ"צ:

ד' ד"ג הגה י"א דהחתיכה נ"נ. הטור כ' ע"ז ולא נהירא ונר' מדברי הפרישה והט"ז דהיינו משום דלא אמרי' חנ"נ אלא ב"בח ולפ"ז ב"בח כ"הג דנתבשלו הכל ביחד אמרי' דאותה חתיכה שהאיסור דבוק בה בלעה תחי' ונ"נ ולא אמרי' כיון דסופה להתפשט בכל החתיכות לא נ"נ וכ"נ ממ"ש מור"ם בהגה ס"סי ק"ו ע"ש והתוס' בפכ"ה ד"ק בד"ה שקדם צדדו בזה ודחו ראיית ר"א מההוא דדיקולא מט"ז והוכיח מטיפת חלב ודחו דבחצי חתיכה לא אמרי' נ"נ ומשמע דר"א סובר דאותה חתיכה שהאיסור דבוק בה נ"נ אפילו נתבשלה עם שאר החתיכות ע"ש ועמ"ש בסי' צ"ב ולהע"ה בסי' זה:

סימן עג

א' ד"א שיהא ראוי לאכילה. כ' הש"ך משם א"וה דבחצי צלייתו מקרי ראוי לאכילה אפילו בכבד ע"ש וכ"ן דעת הר"ן ממ"ש בפכ"ה אהא דאמרי' בדקי"א ואי איכא בי דוגי אסור וז"ל וי"ל דהאי דמא דבי דוגי מדינא לא מתסר דאין נותנים בי דוגי עד שנתבשל במב"ד וכלה דמו ובכבדא שניהם מתערבין ע"ש הרי דאחר שנתבשל במב"ד דלכל היותר הוא חצי בישולו אינו אוסר אפילו בכבדא אלא מפני מראית העין וכן מוכרח לס' הר"ן מהגמ' דפריך שם מ"ש מבשרא וכו' ומשני דבשרא קפי כבדא צפי וא"א מאי פריך הא בשרא לא שרי אלא אחר שיצא כל דמו בחצי בישולו אבל בכבדא לא יצא כל דמו עד שנגמר בישולו אלא ע"כ דגם בכבד בחצי בישולו יצא כל דמו וכ"נ מדברי החינוך פ' צו מצוה קמ"ח שכת' וז"ל המוח והכבד צולין אותו מעט ואח"כ מבשלין אותו וכ"נ מדברי הר"מ בפ"ו מה' מ"א ד"ז שכ' כבד שלא הבהכו וכו' ולבשול כ"צ לא קרי ליה הבהוב ועיין בסי' ס"ח ועיין להע"ה וב"נ מדברי התוס' בפ' כ"ה דקי"א בד"ה דמא שכ' ואי משום דפעמים נצלה וכו' א"כ בשרא ע"ג בשרא וכו' ע"ש וא"א מאי ק"ל נימא בכבדא עלויה בשרא כשנצלה התחתון כ"צ עדיין הכבד פולט שהוא העליון ועדיין לא נצלה כ"צ אבל בשרא ע"ג בשרא כשנצלה התחתון כ"צ ודאי דהעליון הגיע לחצי צלייתו ואין פולט עוד אלא ע"כ דגם הכבד שוה לבשר בענין זה. מיהו י"ל דס"ל להתוס' דגם בבשר פולט כל שלא נצלה כ"צ ועיין להש"ך בסי' ע"ו סקי"ד ע"ש:

ב' בהגה וכן נוהגים לאסור הכל וכו' היינו דבשלוק ס"ל דאסור ולא. בקי' בין בישול לשלוק ובנכבשה הצ"צ בסי' קכ"א והבאר עשק סי' מ"ו כ' דאסור דכבוש כשלוק וכן הסכים המנ"י כלל כ"ד סי' ק"ב בנכבשה מע"לע במים וכן ראיתי להרב חוות יאיר סי' ז"ך שכ"כ ונ"ל דאיה מדתנן בפ' כ"ש דט"ל לא כבושים ולא שלוקים ולא מבושלים כ' התוס' דשלוק טפי מבישול דאי לא"ה הוי זו ואצ"ל זו וא"א דכבוש כמבושל דוקא הוי מאי דקתני לא כבושים ולא שלוקים זו ואצ"ל זו אלא ע"כ דכבוש ושלוק כי הדדי נינהו וכבוש דתנן התם ודאי דכולל גם כבוש במים מע"לע ורש"י שפי' שם כבוש בחומץ לשי' אזיל דס"ל. בעלמא דל"מ כבוש אלא בחומץ כמ"ש המרדכי בשמו עיין בב"י סי' ק"ה ע"ש ואין ללמוד ד"ז ממ"ש האו"ה הביאו הד"מ סי' צ' ובהגה שם בכחל ששהה בחלבו דשרי דש"ה דאפילו נכבש עם אחרים הכל שרי כיון שלא פי' אבל בכבד אם נכבש עם אחרים אסורין מן הדין כמ"ש ראב"ן סי' י"ד ובתשו' מהר"ם סי' שצ"א ולכך אפילו לא פי' ממנה אסורה אפילו נכבשה לבדה וכן עיקר דלא כהפר"ח והרב חוות דעת ע"ש ואם החליף המים בתוך מע"לע כ' המנ"י שם דמותרת ע"ש שהתיר גם במליחה ועיין בסי' ע' ד"ו ועיין לה' שב יעקב חיו"ד סי' כ"ז כ' מרן בב"י דהא דלא כ' הרשב"א לאסור בכבד מתובלת משום דתלו בגירסאות וס' דרבנן לקולא ע"ש ועמש"ל סימן ס"ט:

ג' ד"ד בהגה אפילו ע"ג בשרא משו' דכ"ש תותי בשרא ש"ד וכ"מ בדברי התוס' בר"פ כ"צ דאפילו לר"ת דס"ל דבמליחה יוצא כל דמו מותר אפילו נמלח החיצון ולא הפנימי וכמ"ש הש"ך והפר"ח אבל בדרישה כ' דוקא שלא הודח דטריד לפלוט ציר והש"ך דחה דבצליה לא אמרי' איידי דטריד לפלוט ציר וכו' וכ"כ הרא"ה בכ"ה דע"א ע"א וגם הרשב"א במ"ה לא חלק עליו בזה ע"ש וכ"כ הט"ז וממ"ש רש"י בפכ"ה דקי"א בד"ה ומשום וז"ל ואינה נאסרת אם של היתר היא וכו' לפי שטרודה לפלוט כ"ש וכו' ע"ש. אין להוכיח דגם בבישול אמרי' איידי דטרודה וכו' דהא במליחה עסקי' לפום מאי דדחי בגמ' דרש"י מפ' דכבדא מה אתון ביה היינו אי שרי בלא מליחה או אפי' במליחה לא מהניא וכמ"ש הפר"ח בריש סי' זה ואפילו למ"ש הרא"ש שם אינו מוכרח דהבין בדברי רש"י דמפ' הבעיא כפי' ב' שכ' התוס' כמ"ש הרב לב אריה שם בחי' וא"כ לפום מאי דדחי בכבדא דאיסורא אפילו נמלחה עדיין טרודה לפלוט דם ולא ציר ולפי פי' הב' של התוס' שהבעיא היא מהני מליחה ופשיט מדאוסרת ל"מ מליחה ודחי בכבדא דאיסורא וע"כ מאי דאינה נאסרת משום טרודה לפלוט ציר דהא דם יוצא במליחה ומ"מ אינו מוכרח דמאי דאינה נאסרת משום דשיעא וכמ"ש הרשב"א בת"ה דע"ד ע"ב ואע"פ דהתוס' בפ' כ"צ כ' דבכבד לא שיעא היינו למסקנא אבל למאי דדחי בכבדא דאיסורא ע"כ משום דשיעא ומ"ש

הרשב"א א"נ כיון דטרודה לפלוט דם בשפע אינו בולע ק' דהא לפום מאי דדחי בכבדא דאיסורא ע"כ דמליחה מהניא ויוצא כל דמו וראיתי להרב חוות דעת שהוכיח מדברי התוס' בפי' הב' דבכבד אפילו אחר מליחה והדחה טרודה לפלוט ציר ומיישב בזה דברי ההגהה ואינו מוכרח כמו שנתבאר:

סימן עד

א' ד"א ודינו כשאר בשר כ"ד כל הראשונים זולת הרוקח וכ' הכנ"הג דט"ס נפל בדבריו ומש' דבעי מליחה וכ"כ הטור וכ"נ מהגמ' בפכ"ה דקי"ג גבי אין מחזיקים דם בב"מ תרגמה אכרכשא וכו' מש' דטחול וריאה וכבד מחזיקי בהם דם ולפ"ז מ"ש בגמ' אבל טחלא סומכא בעלמא הוא היינו דלא בעי קריעה ומייתי משמואל דעבד ליה תבשילא דטחלי היינו דעבדי ליה שלם וכ"כ המעי"ט בשם התוס' בד"ה כבדא והכנ"הג הגהב"י אות חשב שהם דברי עצמו ע"ש והתוס' כ' לחד תי' דטחול לא בעי מליחה ומאי דאמרי' אבל טחלא וכו' קאי על עיקר דין המליחה ע"ש במהרש"א ונר' דס"ל דמאי דאמרי' בר"פ דם שחי' דם הטחול היינו דם שבסמפונות ודברי התוס' בד"ה וחתוכה אזלי כאידך תי' דקאי על הקריעה אבל אי קאי על דין המליחה א"ש ול"ק מ"ש שם:

סימן עה

א' ד"א בהגה מיהו לכתחי' צריכין מליחה. כ' הב"ח משום דיש בו קצת דם אלא שאין מחזיקין בו דם כ"כ לאוסרו בדיעבד ודייק לה מדאמרי' אין מחזיקין ולא אמרו אין בו דם וכ"כ הלבוש וכ' הפר"ח שכ"מ מדברי רש"י ע"ש וכ"נ ממה שהקשו הראשונים במתני' דחולין דל"ג דקתני ונאכלין בידים מסואבות הא בעי' הדחה ומליחה ונדחקו בישובה ע"ש בתוס' והר"ן וא"א נוקמה בב"מ אלא ע"כ דלכתחי' בעי' מליחה כמו שאר בשר ועיין להרב פני אריה בחי' שם ובהכי ניחא מ"ש הפלתי ע"ד התוס' בפ"ק דחולין גבי השוחט בשבת ע"ש מיהו ממ"ש הר"ן על ראיית ר"ת דכרס אינו בכלל ב"מ מההיא דמחט וכ' דמעט דם יש בהם אלא שאינו יוצא ע"י בישול ע"ש מוכח דלא בעי מליחה אפי' לכתחי' דכיון דא"י ע"י בישול כ"ש דא"י ע"י מליחה. ועיין להמנ"י כלל ט"ו סקי"ט שכ' דהלבוש נמשך אחר דעת הר"ן ע"ש וליתא ועיין לה' ח"ד סק"ג גם מ"ש המנ"י דהלבוש אזיל לטעמיה שכ' דכרס אינו נאסר בדיעבד ע"ש לא ראה דברי הב"ח שכ' לאסור בכרס וכ' הטעם דבעי מליחה לכתחי' משום דם וכ"נ ממ"ש הר"ן בשם הרמב"ן דדייק מדאמרי' אין מחזיקין ולא אמרו אין בהם דם מוכח דאי חזי' דאסמיק אסרי לה ע"ש וא"א דלכתחי' בעי מליחה משום קצת דם שיש בהם א"כ ליכא לאוכוחי דאסמיק אסור וכ"נ ממ"ש הרשב"א בת"ה דהטעם דאם נמלחו עם בשר מותרין משום דיש בהם ציר ואיידי דטריד

לפלוט ציר לא בלע ע"ש מש' דדוקא ציר ולא דם ועיין בלבוש שהוסיף תיבת דם מה שלא נז' בדברי הרשב"א והמרדכי שכ' דלכתחי' בעי מליחה היינו משום שומן הנשאר כמ"ש הש"ך בשם ס"הת וא"וה ולפ"ז חומרא בעלמא היא ולא נזכרה בגמרא ועפ"ז י"ל מה שהוכחתי בסי' ק"ה דלדעת הר"מ גם בחומץ בעי' מע"לע מגמ' דפ' מפנין דאמרי' שאני בר אווזא דחזי לאומצא ע"ש די"ל דכיון דב"מ לא בעו מליחה מדינא דגמ' שפיר מטלטלין בשר אגב ב"מ כדאמרי' מרי' בשבת דקי"ו דמטלטלי עור אגב בשר מיהו התוס' שם בפ' מפנין הוכיחו משם דדם האיברים שלא פי' שרי ע"ש וע"כ דס"ל דל"ד בשר אגב ב"מ לעור אגב בשר ודעת מרן נר' דצריכי מליחה לכתחי' מדכ' לפי' אם בשלם וכו' מש' דוקא דיעבד וכמ"ש המרדכי והביאו בב"י והיינו בדלית בהו שומן ומש' דבאית בהו שומן אפילו בדיעבד אסור ואע"ג דבסי' ס"ט כ' מרן בש"ע דאם נמלח הבשר מצד א' שרי הכא מודה כיון דמצד פנים אין בו דם וכמ"ש בש"ד ודלא כהפר"ח שכ' דמור"ם לשי' אזיל שכ' בסי' ס"ט ע"ש ועיין למהר"ש הלוי ז"ל בחיו"ד סי' כ"ב שדבריו תמוהים ועיין להכנ"הג הגהב"י אות כ"ד ע"ש:

ב' בהגה ואם נגמר אף החלמון וכו'. מהרש"ל בפכ"ה בסי' ב' דחה דאפי' בקליפה בולע ופולט כמו קערה שמלח בה בשר דאסור לאכול בה רותח וכן הסכימו האחרונים דאפי' בקליפה אם מלחה עם בשר אסור דלא כמור"ם בהגה מיהו מ"ש מהרש"ל כמו קערה וכו' ל"ד דדוקא רותח אבל שרי למלוח בה פ"ב ועיין להט"ז סימן ס"ט סקט"ל ולהש"ך שם:

סימן עו

א' ד"א הצלי א"צ מליחה. הכנ"הג הגהב"י אות כ"ה התיר בצלה בתנור ע"ג קרקע התנור והוכיח כן מגמ' דפסחים דע"ה גבי בעיא דתנור גרוף לל"ב וה' דבר משה ח"ג חיו"ד סי' ג' הסכים עמו וכ' דאפי' לל"ק דינא הכי והצל"ח ר"פ כ"צ מסיק לאסור בד"ז ע"ש ועיין להחק"ל סי' ל"ו:

ב' ד"ב ולאוכלו בלא הדחה כתב הר"ן דבשר חי אחר הדחה אפילו בלא מליחה שרי נראה דהדחה מיהא בעי משום דם שעל פניו ואפ' דה"ה לצלי ויש לדחות דצלי שאני דנורא משאב שאיב ע"כ נר' מדבריו שעל הדחה שלפני צליה קאי דומיא דבשר חי ובהדיא כ' הר"ן בפ' השוחט דל"ג אמתני' דהשוחט חיה ועוף ולא יצא מהם דם דצלי בעי הדחה קודם ואם לא הודח בעי קליפה והרשב"א בפ"ק דחולין גבי סכין ש"ג למ"ד מדיח כתב דאפי' לצלי בעי הדחה אפילו לא מלחו אבל התוס' בפ' השוחט שם כ' דצלי ל"ב הדחה ע"ש ואפ' דה"ד אם לא מלחו אבל אם מלחו בעי הדחה דהמלח מבליע בו קודם צליה ואינו יוצא ע"י צליה אלא דם פליטתו כמו גבי מליחה ומדברי התוס' שם בד"ה

ומולח אין הכרח כמ"ש רש"ל באו"ש שע"ג ועיין למהר"ם לובלין שם ומהר"י הלוי סי' ל"א הוכיח דדעת הרא"ש דלא בעי הדחה לצלי ממ"ש בפ"ק דחולין די"ד דלא בעי לצלי מליחה והדחה ע"ש ואינו מוברח דהרא"ש אהדחה דלאחר צליה קאמר דנורא משאב שאיב ולאפוקי ס' אגודה שהביא בהגה דין ב' וכ"מ דבריו שם אבל הדחה שלפני צליה צריך דע"י האש נקרש הדם שעל פניו:

ג' ד"ד לאחר שהוסר וכו' לאחר שפסק וכו' מש' דכ"ז שהוא על האש אפי' פסק מלזוב אמרי' כבכ"פ וכ"כ הש"ך ע"ש וכנ"ל להוכיח מדברי התוס' דקי"א בד"ה דמא שכ' וז"ל ואי משום דפעמים שנצלה הבשר וכו' וכשמסירין הבשר וכו' ע"ש הרי דליכא חשש אלא כשמסירין הבשר ועיין פר"ח אך מדברי הראב"ד בס' תמ"ד סי' ח' נר' דאחר שפלט כל דמו לא אמרי' ככב"פ שכ' וז"ל ואין לו' משום דכבד יש בו דם ולאחר שפולט בל דמו בולע ואינו פולט דהא בפסח וכו' ע"ש והכנ"הג סי' ע"ג הג"הט אות י"ג כתב דמש' מדברי התוס' והראב"ד דאסור לצלות בשר שנצלה קצת עם בשר חי דבשר שנצלה קצת ממהר בצליה ואחר שנצלה כ"צ בולע ול"א כבכ"פ ע"ש ולפי מאי דדייק הש"ך מדברי מרן כאן קשה דהא היש מי שהורה שכתב מרן בש"ע הוא הראב"ד כמ"ש מרן בב"י ע"ש ועיין בחי' בפכ"ה שם ע"ש:

ד' ד"ו עד שיצלה וכו' ודבי דוגי דאמרי' בגמ' דבעי תרי גללי דמלחא דמש' דעדיין יש בו דם היינו בשלא נצלה חצי צלייתו אבל בנצלה במב"ד יוצא כל דמו וא"צ לגללי דמלחא וכן הסכימו האחרונים דלא כהב"ח:

סימן פא

א' ד"ב או הוגלד פה המכה וכו' כל הגבינות וכו'. כ' האחרונים בדעת מרן בש"ע דאפילו מה שנחלב קודם ג"י אסור וכס' הרשב"א בת"ה דפ"ז וע"ש שהוכיח ד"ז מכתם יבש דמטמא עד שעת כיבוס ולא מטהרינן ליה כשיעור היבשות דנוקי אחזקתיה עד אותה שעה אלא ע"כ דכיון דיצא שעה א' מחזקתיה שוב אין לומר אוקי אחזקתיה ע"ש. ותמהני דבמס' נדה דנ"ו מטמאין עד שעת כבוס אפי' בכתם לח דאמרינן היה יבש ונפל עליו מים ונתלחלח ול"פ ר"ש ורבנן אלא גבי שרץ וע"כ דאפי' לא יצא שעה א' מחזקתו תלי' להחמיר בכתם ועיין להש"ך סק"ט והרא"ה בב"ה תמה מ"ש סמוך לשחיטה מקו' זמן הרבה וכ' במ"ה דלא בא לאפוקי אלא בדבר שיש לתלות אחר שחי' ע"ש. והק' הט"ז דא"כ הו"ל למשרי מכח ס"ס אחר שחי' ואת"ל קודם שחי' שמא אחר חליבה כמ"ש גבי סירכות ע"ש וכבר כ' הש"ך בסי' ק"י בדיני ס"ס דדעת הרשב"א בעי' ס"ס המתהפך ולדברי הרשב"א במ"ה אפילו אפ' דסמוך לשחי' נטרפה לא מוקמי' אחזקתיה כיון

דאיתרע וה' פלתי הביא מגמ' פ' ע"י דע"ט דמוקמי' אחזקתיה אפי' איתרע השתא ע"ש ואמת שכ"כ לדעת התוס' שם מהרימ"ט סי' ומהריב"ל ח"ג סי' ע"א ע"ש אבל מדברי רש"י שם נר' דאפילו בתוך ששה חדשים דאיכא חזקה דנערות כיון דהשתא בוגרת חיישי' ולא הוצרכו לתרתי לריעותא אלא כדי שיהיה מותרת ודאי ועיין לה' בני משה שלטון סי' ל' ע"ש באורך ומדברי התוס' בפ' המדיר דע"ה ע"ב בד"ה אבל שכ' אבל היכא דליכא חזקה כנגדה מילתא דפשי' וכו' נר' דאע"ג דהשתא איתרע מוקמי' אחזקתיה מותרת ודאי וע"ש בחי' וה' פלתי סי' ק"ד גבי נמצא עכבר בשומן כשהוא רך וס' שמא נכבש בתוכו כשהוא עדיין רך כ' דלדעת הרשב"א הלזו אסור כיון שיצא שעה א' מחזקתו שהרי ידעי' שנפל לתוכו כשהוא רך ע"ש וכ"כ בסי' ק"ה בס' כבוש ע"ש ותמהני דכיון דבמה שנפל לתוכו כשהוא רך לא נאסר כלל לא יצא מחזקתו כלל והוי כמו טריפה דיש לתלות אחר שחי' דדוקא בטרפות שהיה קודם זמן מה ונאסר החלב דאותו זמן אמרי' כיון דנאסר באותו זמן ויצא מחזקתו נאסר גם מקודם אבל בדבר שלא נאסר כלל הרי לא יצא מחזקתו ובפ"ק דחולין די"א הוכיחו התוס' דכל חזקה שלא נתבררה שעה לא אזלי' בתרה ומט"ז אסרו הגבינות וכו' אבל בסירכות וכו' ע"ש וכ' הרא"ש והר"ן שם דלמסקנא דאזלי' בתר רובא שרו הגבינות דרוב בהמות בריאות ע"ש וס"ל דאע"ג דאיתרע השתא אזלי' בתר חזקה מכח רובא אבל התוס' ס"ל דכיון דאיתרע דהשתא טריפה היא לא אזלי' בתר חזקה דאתיא מכח רובא וכ"כ הכנ"הג סי' ט"ל הג"הט אות ו' אבל חזקה דגופא ס"ל דאוקי אחזקתיה אע"ג דאיתרע השתא ולבן הוצרכו לו' משום דהויא חזקה שלא נתבררה וא"ש ההיא דפ' ע"י שהביא ה' פלתי דכל הנהו חזקה דגופא הם ומ"ש מדברי התוס' דאפי' ריעותא דסירכא דס' הוא הוי ריעותא דלא התירו בסירכא אלא מכח ס"ס והרשב"א בת"ה כ' דהר"ש חולק על שי' התוס' וס"ל דאזלי' בתר חזקה אע"ג דאיתרע והוכיח כן מגמ' דפ"ק דכתובות בכונס את האשה ולא מצא לה בתולים ומפ' המדיר גבי מומין ע"ש ולפמ"ש בדעת התוס' כל הנהו ל"מ כלל דבחזקת גופא מיירי ולא ס"ל להתוס' דכי איתרע לא אזלי' בתר חזקה אלא בחזקה דאתיא מכח רובא משום דחזי' השתא דבהמה זאת לאו מרובא והכנ"הג שם בסי' ט"ל הביא סיוע לס' התוס' מדאמרי' בפא"ט דמ"ח במחט שנמצאת בריאה חתוכה טריפה ולא אזלי' בתר חזקה דמכח רובא ונאמר דרך הקנה נכנסה אלא ע"כ כיון דאיתרע דנמצאת מחט לא אזלי' בתר רובא ע"ש ותמהני דבגמ' שם בתר הכי פריך הא שלימה ולא מנקבה כשרה והאמ"ר סמפון שניקב טריפה ומשני התם לחבירו איתמר ופירש"י דהא דל"ח שמא ניקב סמפון לחבירו כיון שנמצאת בבשר הריאה משום דלא מחזקי' ריעותא ע"ש והשתא ק' לדעת התוס' כיון דאיתרע

דנמצאת מחט ניחוש שמא ניקב לחבירו וע"כ צ"ל דנמצא מחט לא הוי ריעותא ודמי לנטל זאב וכו' ונמצאת חתוכה שאני משום דרוב הנכנסים דרך הושט נכנסים כמ"ש רש"י שם והרשב"א במ"ה דל"ג וכ"כ הכנ"הג שם לדעת החולקי' על ס' התוס' ע"ש ואפ' דהט' דבנמצא מחט לא הוי ריעותא דס"ל בס' הר"מ בפ"ז מה"ש דאפילו ניקב מסמפון לחבירו טריפה ולדידיה נמצאת שלימה דקאמר בגמ' היינו דלא ניקב כלל כמ"ש מרן בב"י סי' ל"ו לדעת הר"מ ע"ש וא"כ כיון דלא ניקב כלל לא הוי ריעותא ועיין להט"ז שם באופן דפלוגתא דהתוספות והרא"ש ושאר רבוותא בטרפות דאפ' סמוך לשחיטה אין מוקמי' לה אחזקתה ומרן בש"ע סתם כדעת הרא"ש ושאר רבוותא דמוקמי' לה אחזקת' ודוקא בהוגלד פה המכה דיצאת שעה א' מחזקתה ואז כל הגבינות שנעשו אפילו ממה שנחלב קודם ג"י אסורות:

ג' ימים הנז' כאן בעי' מע"לע דהיינו ע"ב שעות וכן דין הסירכא שכ' מור"ם בהגה ה' בית אפרים חי"ד סי' ט"ז ע"ש :

ב' בהגה אבל ביתרת כל מה שנעשה ממנה מעולם אסור והיינו משום דיתרת הוי ודאי טריפה מבטן ומה"ט אפי' שהתה יב"ח טריפה אבל רש"ל בישש בפ"ק סי' ך' כתב דאפילו ביתרת מה שנחלב ממנה קודם יב"ח מותר דאיגלאי מיל' דהיתרת אירע לה אח"כ זה' זכרון יוסף סי' ב' כתב דמגמ' דכתובות דנ"ט ע"א ק' למהרש"ל ע"ש ור"ל דהגמ' מוקי דעל האב להביא ראיה ביתרת ופריך יתרת מאי ראיה מייתי ומשני מייתי ראיה דראה ואפייס הרי דלא אפ' להו שנולדו אח"כ ולזה י"ל דהתם ביתרת אצבע מיירי וכמ"ש רש"י שם ולא כ' רש"ל דאפ' שאירע אח"כ אלא ביתרת א' מאיברים הפנימים אבל ק' מגמ' דבכורות דט"ל דמוקי לברייתא דקתני ולא בעל כוליא א' בהיו לו ב' וחסרו וקסבר חסרון מבפנים שמיה חסרון והא דומיא דג' קתני מה ג' מעיקרא וכו' ע"ש הרי דבאיברים הפנימיים מעיקרא הוא ולא אח"כ וה"ה ביתרת אונות ובגמ' בפ' בהמה המקשה ד"ע טריפה מבטן ה"ד בבעלת ג' רגלים ה"ה דהומ"ל יתרת כוליא או אונא וחד מתרי גווני נקט וכ"נ מדברי התוס' בקי' דנ"ז ע"א בד"ה שחטה שכ' בס"ד או טרפות אחר שודאי היה משנולד ע"ש ולפ"ד מהרש"ל ליכא טרפיות משנולד אלא בעלת ג' רגלים וליכא לאוקומה בהכי דקתני ונמצאת ועיין לה' הנז' שם סי' ג' וע"כ נראה עיקר דביתרת מה שנחלב מעולם אסור וכך הסכימו האחרונים דלא במהרש"ל ומ"מ ביתרת דפלגותא דרבוותא אי הוי טריפה כמו יתרת מרה וכיוצא מה שנחלב קודם יב"ח מותר דאגלאי מילתא דהלכה כמאן דמכשיר כמ"ש מהרש"ל הביאו הש"ך סימן נ"ז סקנ"ח דבפלוגתא

דרבוותא כשעברו יב"ח שרי וכ"הג כ' הרב זכרון יוסף שם בוורדא הפוכה שהיה החריץ נגד הלב ע"ש:

סימן פג

א' ד"ג כל שיש לו קשקשת וכו' התוס' בפא"ט דס"ו כ' דהל"מ היא ע"ש ולפ"ד ניחא מ"ש התוס' בנדה דנ"א דמנ"ל דבעי' שניהם סנפיר וקשקשת דילמא או סנפיר או קשקשת קאמר רחמנא ע"ש דא"כ הל"מ דכל שיש וכו' למאי אתא כיון דבחד סגי אלא ע"כ דבעי' תרוויהו:

סימן פד

א' ד"א שוחה ושותה וכו' כתב הכנ"הג הגהב"י אות ג' שמדברי הטור נר' דאם פי' על דופני הכלי מבפנים אפילו לא חזרו למים מותרין כל שלא פי' לחוץ אבל מדברי הרשב"א בחי' נר' שאוסר בכ"הג והסכים להחמיר באיסורא דאורייתא וכ"כ הפר"ח בסק"ו דדוקא כשהם במים הוא דשרו ומאי דמרבי' בגמ' מקרא היינו בחזרו למים והוכיח כן ממ"ש הר"מ בפ"ב וס"הת פי' לדופני הכלי מבפנים וחזרו למים מותרין ע"ש ונראה דאין משם ראיה לאסור משום שרץ די"ל דמה שהצריכו חזרו למים היינו משום בל תשקצו כמ"ש הש"ך סק"ג אבל משום שרץ אינו אסור אלא בפי' בדופני הכלי מבחוץ וכ"נ מדברי הר"מ שם בדין כ' שכתב אבל היבחושין וכו' אפילו חזרו לכלי וכו' מש' דמ"ש ברישא לוקה היינו בלא חזרו למים וטעמא דסינן הא לא סינן שרי וכ"כ הפרישה בפי' דברי הטור דשוחה ושותה בכ"מ אפילו לא חזרו למים ע"ש איברא דלפמ"ש הא"וה כלל מ"א דהטעם דלא חיישי' שמא פי' אחורי הכלי מבחוץ משום דרובא להתירא דיש שלא פי' כלל ויש פי' מבפנים וצד האיסור אינו אלא בדופני הכלי מבחוץ והו"ל כמו ס"ס ע"ש וכ"הג כ' התוס' בחולין דב"ח ע"ב בשם הר"ש ע"ש א"כ בפי' בדופני הכלי בפנים דליכא אלא חד צד לאיסורא חיישי' שמא פי' אחורי הכלי מבחוץ מיהר כל הפו' כ' הטעם משום דלא שכיח שיפרוש לחוץ וא"כ י"ל בפי' מבפנים שרי היכא דליכא בל תשקצו:

ב' ד"ב שהם מושכין ואין נובעין י"א וכו'. כתב הש"ך סק"ב היינו שהמים יש להם מוצא ומובא ודמי לנובעין ע"ש ולפ"ז האוסרין לא אסרו אלא ביש להם מוצא ומובא אבל הא"וה כלל מ"א כתב בדעת הר"מ דאוסר אפילו אין להם מוצא ומובא ועיין להט"ז בר"סי זה ולפ"ד ניחא מ"ש הפר"ח מגמ' דפ' יש בכור ועיין להכנ"הג מ"ש משם דמש"א בדעת רש"י ע"ש:

ג' ד"ד תולעים הגדלים בפירות וכו' נסתפק הב"ד סי' כ"ב אם יש להם דין בריה דלא בטלה כיון דלא נאסר מתחי' בריאתו כ"ז שלא פי' והע"הש אות ב' הוכיח מדברי הר"ן

דהוי בריה וכ"ה ה' קול אליהו ח"א ס"סי י"ח ע"ש וכן הסכים מהרש"א בס"פ משד"ר מיהו מ"ש שם להתיר משום דס' דרבנן הוא ע"ש כבר כ' הט"ז ר"סי ק' דדוקא בס' אי הוי בריה אבל בודאי בריה וס' אי אסורה ספיקו להחמיר וכ"כ הש"ך ר"סי ק"א ע"ש:

ד' אלא שמת באויר וכו' כ"ה לשון הטור והשמיטו בעיא דלאויר העולם דאתיא במכ"ש ממת באויר כיון דלא נחתי למלקות והר"מ בפ"ב השמיט בעיא דגג תמרה דלאיסור אתיא מגג גרעינתה ודלא לקי אתיא במכ"ש מתמרה לתמרה ועיין להמנ"י כלל מ"ו אות י"א והפר"ח סקי"ב כ' דל"ג גג תמרה בגמ' וס"ל דגג תמרה לוקה וע"ש במ"ש ע"ד מגילת אסתר ולא ראה דברי ה' החינוך מל"ת קס"ג ע"ש ובפירשה מתה כהש"ך דדעת מרן כמתירין והמנ"י אות י"ג חלק עליו בדעת מרן ומסיק לאסור וכן הסכימו רוב האחרונים ומ"מ נר' להתיר בפי' מתה ולא הגיעה לארץ וקלטה ואכלה דהוי ס"ס שמא פי' מתה שדי ואת"ל אסור שמא פי' לאויר העולם שרי דכולהו בעיי לא אפשיטו וכ"הג כ' מרן בב"י סי' נ"ט גבי גלודה ע"ש גם הרא"ש ורי"ו בבעיא דפי'. מקצתה כ' ע"ג קרקע ע"ש נר' דפי' מקצתה לאויר העולם שרי והיינו משום דהוי ס"ס ומ"ש הפר"ח דפי' מקצתה לאויר העולם אסור היינו משום דס"ל דבעיא דגמ' לא נכנס בגדר ס' כמ"ש בסי' ל' אבל לפ"ד מרן בב"י גבי גלודה יש להתיר גם הפר"ת חלק על הפר"ח בפי' מקצתה לאויר העולם ע"ש ואפי' להפר"ח נר' דפי' מתה לאויר העולם שרי כיון דדעת הרבה מהראשונים דפי' מתה שרי כנ"ל:

ה' ד"ה הגה וכן מלח וכו'. הב"ח כתב דדוקא בקמח הוא דחיישי' שמא יאפנו וימכרנו לישראל אבל במלח אם ימכרנו לישראל יראנו ישראל אם יש בו תולע והש"ך כ' דאפילו במלח יש לחוש שיתננו בפת או בכבשים ע"ש ולפמ"ש הש"ך סי' פ"ו גבי ביצה טרופה דלא חיישי' אלא שמא ימכרנו לישראל כמות שהוא ולא לשמא יתננה הגוי בפת ע"ש ה"נ דכוותה ודוקא בקמח דעומד לאפיה. וה' אליה רבא ר"סי תס"ז כ' בישוב דברי הטור אם החמץ ניכר ל"ח שיאפנו וימכרנו כמו ביצה טרופה ע"ש ומ"מ דברי מור"ם עיקר דגם במלח כיון דמוחזק שאין בו תולעים חיישי' שלא ירגיש ישראל כמ"ש ז"ל ולענין אי שרי למוכרו לגוי מעט מעט מסיק המג"א סי' תס"ז לאסור ועיין להת"ח בחי' בגמ' בפ"ב דע"ז דס"ה ע"ב וכן הסכימו האחרונים דלא כהש"ך והט"ז וכ"כ הנק"הכ ע"ש ולאפותו ולחותכו פרוסות ולמוכרו לגוים מותר דבזמן מועט ל"ח לתקלה דלא כהט"ז סק"ח דאסר לעשות ממנו שכר כן הסכימו ה' מנחת יעקב כלל מ"ו והפ"מ ח"ג סי' ל"ה ע"ש:

ו' ד"ה הגה תולעים הגדלים בכמהין וכו' בד"מ חלק על א"וה שכ' דכמהין ופטריות הוו כתלוש לענין תולעים אלא דהוו כמחובר כיון דמירבא דבו מארעא כמ"ש בפ' כ"מ ד"מ

ע"ב אע"ג דלא ינקי מאדעא וכן הסכימו האחרונים ומדברי התוס' בשבת ד"ן ע"ב בד"ה הטומן שכ' דהא דשרי ליטלן מיירי שגדלו מליחות הקרקע ע"ש נראה דאפילו דרבו מארעא הוו כתלושין לענין שבת מיהו י"ל דש"ה דלאו עיקר גידוליו אלא הוספה בעלמא ודרכם להוסיף אפילו בחלון ועיין בב"י א"ח סי' שי"א והיכא דע לו הכמהין ופטריות ע"ג כלים נר' מדברי רש"י שם בפ' כ"מ דמירבו מארעא מיהו י"ל דמיירי שהכלים מונחים ע"ג קרקע והמנ"י כלל מ"ו נסתפק בזה ע"ש ובגמ' דשבת דק"ח ע"ב איתא אמר אביי האי מאן דתליש פטרא מאונא דחצבא מחייב משום עוקר דבר מגידולו ופירש"י היינו פטריות ופריך מ"ש מעציץ שאינו נקוב ומשני משום דהיינו רביתיה הרי דפטריות ע"ג כלים הוי כמחובר לענין שבת מיהו י"ל דלא הוי כמחובר ומאי דחייב שם גבי שבת היינו משום דחייב על עוקר דבר מגידולו אע"פ שאינו במחובר כדאשכחן בשולה דגים מן הים שם בדק"ו ועפ"ז ניחא מ"ש רש"י שם אהא דאמרי' שם מאן דתליש כשותא מהיזמי מחייב משום עוקר דבר מגידולו פירש"י אע"פ שאינו מחובר לקרקע כדאי' בעירובין דמאוירא קרבו ע"ש וק' דבגמ' שם בעירובין מסיק הילכתא דמארעא קרבו ועפי"ה ניחא דמדקאמר משום עוקר דבר מגידולו ויליף מינה לעובר מש' דלאו מטעם מחובר קאמר וס"ל כמ"ד שם בעירובין מאוירא קרבו באופן דלשבת דוקא הוא דקאמר אע"ג דאינו מחובר היכא דהיינו רביתיה וראיתי להרשב"א בחי' שם אהא דאמרי' התם דמושיט ידו למעי בהמה וכו' חייב משום עוקר דבר מגידולו כ' שהק' הרמב"ן ז"ל הא ל"מ עוקר דבר מגידולו אלא בגידולי קרקע כמו שאין דישה אלא בג"ק מדלא מחייב תולש כנף מן העוף תרתי משום גיזה ומשום עוקר דבר מגידולו והכ"מ בבכורות גבי תולש צמר מן הבכור דתולש לאו היינו גוזז וכנגדו ביו"ט מותר ולית ביה משום עוקר דבר מגידולו ותי' דדלדול העובר חייב משום נטילת נשמה והגמ' הכי מייתי מי לא אמר ר"ש דמאן דתליש כשותא שיניקתו מהזמי כדאמרי' בעירובין דקטלי הזמי ומיית כשותא דמחייב משום עוקר דבר מגידולו והוא משום נטילת נשמה עכת"ד והנה מ"ש מדלא מחייב תולש כנף מהעוף ב' וכו' צ"ל דס"ל דעוקר דבר מגידולו לאו תולדה דקוצר כמ"ש התוספות שם בבכורות דכ"ה ע"א ע"ש דאי איתא הוו ב' תולדות מאב א' או אב ותולדתו דלא מחייב ב' כדאי' כפ' כ"ג ע"ש מיהו מ"ש וה"מ בבכורות וכו' דבריו תמוהים דבגמ' שם בבכורות אמרי' דאפי' דלגבי בכור תולש לאו היינו גוזז כנגדו ביו"ט אסור משום עוקר דבר מגידולו ולא שרי ליה משום דהוי כלאחר יד ע"ש הסוגיא ונ"ל דהכרחו הוא קו' התוס' דאהא דפריך ותולש לאו גוזז הוא והתניא התולש כנף מן העוף וכו' הקשו מאי פריך נימא דחייב משום עוקר דבר מגידולו ע"ש ומכח קו' הלזו ס"ל להרמב"ן ז"ל דלא הוי עוקר דכר מגי' להתחייב

עליו חטאת ומאי דאסור שם כיו"ט מדרבנן הוא דאסור מיהו מ"ש דגם בכשותא אינו אלא משום נטילת נשמה ק' כיון דינקי מארעא כדאיתא בעירובין והביאו ה' גופיה שם אמאי ל"מ משום קוצר הא גידולי קרקע נינהו גם מ"ש דהכי מ"ש מדברי הר"מ אדרבה מדברי הר"מ נר' להפך דבפי"א כ' דלדול העובר משום נטילת נשמה ובפ"ח כ' כשות משום קוצר ע"ש ולשי' הלזו מ"ש כגמ' מי לא אר"ש וכו' הכי מייתי כי היכי דהתם במחובר לקרקע מחייב משום עוקר דבר מגידולו דהוא קוצר ה"נ העובר תולדה דנטילת נשמה וכ"כ הריטב"א בחי' שם משם הרמב"ן ולכן נ"ל עיקר דט"ס נפל בדברי הרשב"א וכצ"ל לאו מי אר"ש בגידולי קרקע דחייב משום קוצר ה"נ חייב משום נטילת נשמה והן הנה דברי הריטב"א משם הרמב"ן באופן דמדברי כולם נלמד דכשות חייב משום קוצר וא"כ גם במימרא דפיטרא דקאמר חייב משום עוקר דבר מגי' היינו נמי קוצר וכדדמוכח נמי הכי מדברי הר"מ בפ"ח ד"ג ומשום דהיינו רביתיה והוי ג"ק אבל עציץ שאינו נקוב לאו היינו רביתיה ומ"מ אין ללמוד מזה דהוי מחובר לקרקע ונ"מ לענין תולעים די"ל דהוו כתלוש כמו עציץ ש"נ מיהו אם הכמהין ופטריות זרועים בע"נ המונח ע"ג קרקע פשי' דהוו כמחובר לענין תולעים גם דעת רש"י בפ"ק דגטין דבשל עץ בעי נקוב אבל בשל חרס שאינו נקוב כנקוב דמי ודעת התוס' שם להפך ע"ש ועפי"ז מ"ש רש"י בפ' כ"מ ע"ג כלים היינו כ"ח דוקא דלא בעי נקוב וא"כ נר' דלענין תולעים אזלי' לחומרא באיסור תורה דבין כ"ח בין כלי עץ אפילו אינו נקוב דינו כנקוב והיכא דמונח ע"ג יתידות פלוגתא דרש"י והר"מ במ"ש מרן בא"ח סי' של"ו ולענין תולעים יש להקל בכ"הג דהוי ס"ס בפלוגתא דרבוותא והיכא דהפסיק בבגד תחת הכלי לכ"ע הוי כתלוש עי"ש בב"י ועיין להמח"ב אות טו"ב:

ז' **ד"ט ואם** לאו מותר כ"כ הרשב"א והביאו הטור וטעמא משום דס"ס הוא שמא אין בו תולע ושמא נימוח וכהש"ך סקכ"ט דבא"וה כ' דפרי שהוחזק בתולעים לא הוי ס' אלא וראי וכן הסכימו האחרונים דלא כהט"ז סקט"ז ועיין להרב משאת משה ח"ג סימן ד' וה' ע"ש:

ח' **כתב** הראב"ד בס' ת"ד סי' ו' שרץ שנמצא בתבשיל חסר ממנו רגל אם הוא חומט שנמס מפני השמש כ"ש מפני האור וודאי נימוח ושרי ואם הוא שרץ אחר ולא אפ' בבדיקה נמי שרי שאני אומר נפל שם חסר ואת"ל שלם שמא נימוח וק' דאמאי ל"א אוקמיה אחזקתיה והשתא הוא דחסר דכ"הג אמרי' בכוליה תלמודא ובפ"ק דנדה איתא דדוקא גבי אשה דעלולה בדמים הוא דלא אוקמה אחזקה כי איתרע השתא והתוס' כ' שם דדוקא גבי קדשים אבל בחולין אפילו עלולה ואיתרע השתא אוקמיה אחזקתיה

וצ"ל דס"ל להראב"ד דלגבי ס"ס מצט' אפילו בדבר די"ל אוקמיה אחזקתיה ופלוגתא דרבוותא היא כמ"ש בסי' ק"י ד"ט וא"כ להסו' דל"מ ס"ס בכ"הג אסור בשרץ שנמצא חסר ועיין להמנ"י בתשו' סי' ט"ז מיהו י"ל דבשרץ ליכא חזקה כלל די"ל דחסר מן הבטן הוא ועיין לה' בית יהודה דקי"ד במנהגי' בשם רבו בשרץ הנק' ג'לל שנמצא בתבשיל דאם עדיין מלא שרי ואם נמצא חסר אסור ע"ש ונר' דהא דלא שרי משום ס"ס שמא נפל חסר ושמא נימוח משום דאוקמי' אחזקתיה ולא נתרוקן עד השתא וה' זרע יעקב סי' כ"ח סמך על ס"ס להתיר מדינא אלא דחשש למנהגן של ראשונים ולפמ"ש מדינא יש לאסור מיהו אם נאכל קצת מן התבשיל שרי כמ"ש הז"י שם דשמא נאכל כבר ושמא נימוח והוי ס"ס והעה"ש כ' דבנאכל ממנו בלא ס"ס שרי כדאי' בסי' ק"י ע"ש וליתא דבסי' ק"י נמי משום ס"ס הוא דשרי שמא נפל האיסור לים ושמא אינו אוכל עכשיו האיסור ואסור לאכול כולן בב"א כמ"ש הרא"ש בפג"ה והביאו הב"י בסי' ק"ט ולכך אצט' הכא לס"ס להתיר לאוכלן בב"א ולאדם א' גם מ"ש עוד דהוי ס"ס שמא נפל ריקן ושמא נימוח כבר כתבתי דתליא באשלי רברבי ומ"ש מדברי הראב"ד והמנ"י כבר נתבאר ע"כ נראה עיקר דאין להתיר אלא בנאכל קצת ממנו וכמ"ש הז"י:

ט' נסתפק הרב משאת משה ח"ג סי' ג' בבריה שלעסה בפיו ואכלה אי לקי כיון דלא חתכה אלא דרך אכילה והוכיח מדברי התוספות דספג"ה שכ' דדרך אכילה עדיין שם אמ"ה עליו וה"ה בבריה ע"ש ונר' דאין משם דאיה דדוקא גבי אמ"ה הוא דכ' התוס' משום דכתיב אכילה בקרא ודרך אכילתו היא ללועסו ולחתכו וכמבו' בדברי התוס' אכל גבי בריה לא כתיבא אכילה דמאי דכתיב גבי שרץ אכילה היינו אם יש בו כמה זיתים ואכל ממנו כזית חייב. משא"כ גבי אבר וכמ"ש התוס' שם דצ"ו ע"ב ע"ש איברא דבירוש' בפ"ג דנזיר איתא נמלה שחלקה בפיו ואכלה פלוגתא דר"י ור"ל ועיין להחק"ל סי' מ"ג:

סימן פו

א' דין ג' אבל אם היא ביצת נבילה וכו'. כ' הש"ך אפי' ידעי' דביצה זו מתרנגולת זו אע"פ שהתרנגולת אסורה הביצה מותרת ועיין להמנ"י כלל ע"א מ"ש ע"ד הש"ך ועיין לה' שב שמעתא ש"ג פי"ז ובחידושי' בקמא די"א וכמ"ש הפ"מ מסי' א' ועיין מ"ש בר"סי ק"ה:

סימן צ

א' דין ג' בהג"ה וכן אם הניחו כך שלם וכו' מש' דוקא שלם עם חלב אבל שהה בחלב אחר שפי' אסור וכ"נ בת"ח סי' ל' דין י"ד בשם א"וה והט"ז תמה דכבוש בב"ח דרבנן וחלב שחוטה דרבנן והוי גזירה לגזירה ומכח זה כתב דחזר בו וכבר דחו דבריו הש"ך

בנ"הכ והפה"ח והת"י והמנ"י שם הביא מס' ראב"ן סי"ד ומהר"ם בתשו' סי' שכ"א שכ' בהדיא כבד וכחל האוסר הבשר בבישול אוסר נמי בכבוש ע"ש ונ"ל ראיה מגמ' בפכ"ה דקי"ב ההוא בר גוזלא דנפל לכדא דכמכא שריא ר"ח אמר רבא מאן חכים וכו' דקסבר כי אמר שמואל וכו' וא"א הא מליח ב"בח אינו אלא מדרבנן דדרך בשול אסרה תורה כמ"ש בסי' פ"ז וגם בשר עוף בחלב הוא מדרבנן וא"כ בפשי' הול"ל דה"ט דשרייא משום דהוו תרי דרבנן ואפילו שכ' התוס' בדקי"ג דלת"ק בשר עוף בחלב דאורייתא מ"מ אין הלכה כת"ק וכמ"ש בסי' פ"ז אלא ע"כ אפילו בב' דרבנן גזרו:

סימן צב

א' ד"ג כשנאסרה חתיכה וכו' כ' בהג"א בפכ"ה הא דטיפת חלב אוסרת ה"ד בבשר בהמה אבל אם נפלה על בשר חיה ועוף כיון דלא אסיר אלא מדרבנן לא בעי' שיהיה ס' בחתיכה אלא ברוב בטל וכן הא דתנן בסע"ז ב"בח בכ"ש ה"ד בבשר בהמה ע"כ מלשון זה מש' דקאי על ביטול הטיפה עצמה באותה חתיכה דאע"ג דהוי מין בשא"מ ס"ל דבאיסור דרבנן בטל ברוב וכ"כ בהג"א בפג"ה דצ"ח גבי פלגא דזיתא דתרבא דנפלא בדיקולא דבשרא דדוקא בדאורייתא אבל בדרבנן בטל ברוב ע"ש וחלב ובשר מבשא"מ למאי דקי"ל בתר טעמא אזלי' כמו שהוכיח הפר"ח בסי' צ"ח ע"ש הרי דאפילו מין בשא"מ בדרבנן בטל ברוב אפילו בלח אבל דאיתי למהרש"ל בא"וה שלו בסי' פ"ה שכ' ע"ד הג"א דפג"ה ודפכ"ה דלא כ"כ אלא במ"במ אבל מין בשא"מ דמדאורייתא בעי' ס' אפי' בדרבנן בעי' ס' ומ"ש בטי' חלב קאי על ביטול החתיכה בשאר החתיכות דהוי מ"במ ע"ש ולפ"ד צ"ל דס"ל דחלב ובשר מ"במ הוא דלא כהפר"ח ומרן בב"י כאן העתיק דברי הג"א בפכ"ה בשינוי קצת ודבריו מטין כדברי מהרש"ל וכ"נ עיקר שהרי בכחל משערי' בס' ושומן הגיד וביצת אפרוח משערי' בס' כדאמרי' בגמ' דצ"ז ודצ"ח אע"ג דכולהו מדרבנן הוא דאסירי וע"כ דלא כ' הג"א אלא במ"במ והני כולהו מין בשא"מ הוא דאפילו ביצת אפרוח הוי מין בשא"מ כמ"ש הש"ך סי' ק"ז וכ"נ מגמ' פ' הערל דפ"ב דמתני' דב' קופות מוקי לה ר"ל ברביה אע"ג דתרומה בז"הז דרבנן ולא התירו אלא מטעם שאני אומר ע"ש ואע"ג דהתם בתרומה בעי' ק"א מ"מ כ"ד דלא בעי ס' בשאר איסורין לא בעי ק"א בתרומה כמו יבש ביבש אלא ע"כ במין בשא"מ בעי' שיעורא וההיא דקופות מין בשא"מ הוא כמ"ש התוס' בפ"ג דפסחים דמ"ד ע"א ע"ש נקטי' דבמין בשא"מ לכ"ע בעי' ששים אפילו באיסורי דרבנן ועיין להפר"ח סקי"א שהביא דברי הג"א דפכ"ה כהוייתן דלא כמ"ש בב"י וכתב דאין לסמוך ע"ז דמדברי הר"מ בפט"ו מה' מ"א דכ"ז מתבאר דאפילו בבשר עוף בחלב בעי' ששים ע"ש ולפי מה שנתבאר אין מדברי הר"מ שום

סתירה לדברי הג"א דהר"מ מיירי בטי' חלב בחתיכה דהוי מין בשא"מ וכדדייק לישניה שכ' עד שיבטל טעמו גם דברי התוס' בפ' כ"ש דפלו' שהביא הפר"ח בשא"מ איירי ע"ש וכן דברי הרשב"א בת"ה דצ"ה י"ל בשא"מ מיירי מיהו מדברי הב"ה שם נר' דאפי' מ"במ בלח אפילו בדרבנן בעי' ס' וכן לפמ"ש התוס' בפג"ה דצ"ח בד"ה רבא דההיא דב' קופות במ"במ מיירי ע"ש נר' דס"ל דאפילו במ"במ באיסורי דרבנן בעי' ס' באופן דמין בשא"מ לכ"ע בעי' ס' אפילו בדרבנן ובמ"במ פלוגתא דרבוותא ולפי מה שנתבאר ההיא דפ"ב דע"ז דמוקי לה הג"א בבהמה בחתיכה בין החתיכות מיירי וס"ל דבחתיכה הראויה להתכבד בדרבנן בטלה ועיין בחי' בחולין ד"ק ומהר"ם שיף בספכ"ה סמך ע"ד הג"א אפילו במין בשא"מ והתיר כבד אווז ע"ש ולפי מ"ש ליתא והמרדכי הביאו מדן בב"י סי' ס"ח כ' בראש כבש שנתבשל ואין ס' נגד דמו התירו משום דאין בדמו כזית וכתב מרן בב"י דאיזה תלמיד יכתבו דאפילו ח"ש בעי' ס' כמ"ש בפג"ה בההוא פלגא דזיתא ומהר"י מינץ סי' ט"ו כתב דהכא שאני דאיסור דרבנן דדם שבישלו א"ע עליו וא"א למיתי לידי איסורא דאורייתא מתבאר דדוקא משום דלית ביה כזית אבל בכזית בעי' ס' אע"ג דדם שבישלו דרבנן והיינו משום דהוי מין בשא"מ ומט"ז כ' הב"י איזה תלמיד כ' אבל במ"במ הוה ניחא אפילו בכזית וכדברי הג"א שהביא מרן בב"י בלי חולק:

ב' ד"ד ולא אמרו חנ"נ וכו' כ' הט"ז משם איסור והיתר דאפילו באיסורי דרבנן אמרי' חנ"נ והפר"ח סקי"ז הוכיח דבאיסורי דרבנן לא נ"נ ממ"ש הר"מ בפט"ו מה' מ"א איסור של דבריהם מבטלין כיצד חלב שנפל לקדירה שיש בה בשר עוף מרבה עליו וכו' ע"ש ולפ"ד א"ש מ"ש הר"מ שם גבי איסור דאורייתא כיצד כגון ערלה וכו' ולא כ' בשר בהמה ע"ש להלח"מ ונ"ל ראיה מדברי התוס' בפג"ה ד"ק ע"א בד"ה שקדם דבאיסורי דרבנן לא נ"נ והוא ממ"ש לדחות ראיית ר"א מההיא דדיקולא דממ"נ אם אינו מפעפע א"כ אותה חתיכה לבדה אסורה ואם מפעפע הכלי מצט' דכיון דסוף הטי' להתפשט לא נבלעה במקום נפילתה טפי כמו טי' חלב שנפלה וכ' דלפי' הרא"ם דבחצי חתיכה וכו' אין ראיה ע"ש נראה מדבריהם דזוהי שי' ר"א דאע"פ שסופה להתפשט מ"מ במקום נפילתה מתחלת ליתן טעם אבל התוס' ס"ל כיון דסופה להתפשט וכו' וכן לפי מה שדחו לעיל שי' הרא"ם נשארה הראיה מההיא דטי' חלב ואמרי' שפיר כי דסופו להתפשט וכו' ושם בדף צ"ו אמתני' דירך שנתבשל בה ג"ה כ' התוס' דמשערי' בירך לחודה ולפירש"י דס"ל כי לא ניער וכסה וכו' אפי' מקצתה ברוטב אינו מתפשט ניחא אבל לפי"ר צ"ל דמשערי' בכל החתיכה ונר' דהא בהא תליא דרש"י ס"ל דלא אמרי' כיון שסופו להתפשט אבל לפי"ר אמרי' האי סברא דסופו להתפשט דהא מראש הדיבור דמשערי' בכדי קליפה נר' דס"ל

דאמרי' נ"נ בחצי חתיכה באופן דסברא הלזו דסופו להתפשט במחלוקת שנויה ומעתה י"ל במ"ש התוס' בדצ"ז בד"ה וכחל שהק' כיון שכחל אסור א"כ נ"נ ותי' מאי דאסור הוא החלב הכנוס בתוכו ע"ש. וק' אמאי לא נ"נ לשי' ר"א ורש"י דלא ס"ל ס' דכיון דסופו להתפשט ומה יענו לקו' התוס' ואי אמרינן דכחל שהוא מדרבנן לא נ"נ ניחא שפיר ולא הוק"ל מעיקרא אלא משום דכחל עצמו אסור מיהו ממ"ש התוס' בתחי' דבריהם בכ"ק שסביביו משערי' יש להוכיח דאפי' בא"ד נ"נ דמאי דבעי קליפה אינו אלא מדרבנן כמ"ש מור"ם בהגה סי' צ"א והנה הרשב"א בת"ה דע"ו ע"ב כ' בלב הדבוק שמעתי בשם רש"י דמשערי' בכל העוף ואין טעם בדבר דירך שנתבשל בה ג"ה וכו' ע"ש ולפי"ה רש"י לשי' אזיל דמשערי' בירך לבד וכ"ד הש"ד סי' כ"ה אבל דעת הרשב"א דאמרי' כיון דסופה להתפשט ומשערי' בכל הקדירה ול"ל דינא דאיסור הדבוק ומשיג על רש"י אפילו אי אמרי' חנ"נ בכל האיסורין וכ"כ בהדיא בחי' בשמעת' דניער וכסה ע"ש ולזה כיוין הטור סי' ע"ב ודלא כה' ד"מ והט"ז שם ועיין להרב תורת יקותיאל שם והש"ך סי' ק' סק"ח הקשה על מור"ם כיון דס"ל באיסור הדבוק וכו' אמאי לא משערי' כנגד הירך לחודה והמנ"י כלל מ"א כתב דשומנו של גיד שאני דהוא מדרבנן ולא אמרי' ביה דינא דאיסור הדבוק ע"ש ודבריו תמוהים דהא מור"ם בסי' ע"ב כתב בלב הדבוק בעוף כ' דנעשה נבילה והוא איסור דרבנן דדם שבשלו מדרבנן מיהו י"ל דדם שבישלו עיקרו דאורייתא ועיין פר"ח ובזה ניחא מה שהק' התוס' בדקי"ב גבי דגים ועופות דאמרי' חנ"נ אע"ג דדם שמלחו דרבנן וכבר הוכחתי דדעת התוס' דל"א חנ"נ בדרבנן אלא דש"ה דעיקרו דאורייתא ומ"מ למדנו מדברי מור"ם רסי' ע"ב דלא אמרי' ס' הלזו דסופה להתפשט וכ"מ מדבריו ס"סי ק"ו ע"ש אבל דעת מרן דאמרי' כיון דסופו להתפשט כמו שנראה מדבריו בדין ג' ועיין להש"ך סי' ע"ב סקט"ו ע"ש ודע דמדברי רש"י בפ' כ"ה דקי"ו ע"ב בד"ה הרי נראה דחנ"נ אפילו במליחה בב"בח ואפי' בחלב שחוטה ע"ש ובסי' ס"ר כ' הט"ז סקט"ז דאם נתבשל הבשר בלא ניקור החוטין חנ"נ ע"ש וחלב החוטין אינו אלא מדרבנן כדאיתא בפג"ה דצ"ב חלב אמ"ר ולא חוטין ופירש"י דאיסורן מדרבנן ועיין להר"מ בפ"ז מה' מ"א די"ו ולה"ה שם ועיין לה' מכתם לדוד חיו"ר סי' י"א ע"ש:

ג' די"ד הגה וי"א דאמרי' בכל האיסורין וכו'. עמ"ש בחי' בחולין ד"ק בענין תרי משהו ע"ש:

סימן צג

א' ד"א בהגה אכל שאר דברים מותר ודוקא בכלי זה שבישול הבשר אחר מע"לע לבישול החלב דטעם פגום הוא וכל חד לחודיה קאי אבל אם בישול הבשר תוך מע"לע לבישול

החלב הרי בלוע מב"בח ואסור אפילו שאר דברים כ"מ בתשו' הריב"ש שם ונראה דלזה כיוין ה' בית יהודה ח"ב סימן ק"ו שחלק על המורה שאסר הכלי דהמורה ההוא אסר הכלי אפילו לשאר דברים שסבור דהוי עירוי באיסור והוי תוך מע"לע וחלק עליו דלא הוי אלא אב"י ומותר שאר דברים ועיין להרמב"ן בליקוטיו בפ' כ"ש ד"ל ועיין להע"הש אות י"ב:

סימן צד

א' ד"א משערי' בכל מה שנתחב בקרירה וז"ל ריא"ז כ"י דחי' בפ' כ"ש ד"ל אהא דפריך הגמ' ולישהינהו אחר הפסח וליעביר בהו שלא במינו מכאן תשובה לחכמי צרפת שאומרים בכף חולבת שתחבה בקדירה של בשר שבכוליה כף משערי' ולא במאי דנפיק מינה דא"כ אמאי שרי שלא במינו הא משערי' כנגד כל הקדידה עכ"ד וזה דעת העיטור שהביא הטור בסי' צ"ג וע"ש במרן הב"י ועיין לה' חק יעקב סי' תכ"א דין כ"א ע"ש ולפמ"ש התוס' שם דליכא אלא משהו דאין רגילות להשתמש חמץ הרבה ע"ש אין משם ראיה דהוי כמו דידעי' כמה בלע דא"צ לשער כנגד הכלי גם לפי מה שנר' מדברי הגה"מי בפ"א מה' חמץ דמאי דפריך ולעביד שלא במינו היינו משום דהוי נט"לפ ובמינו אסור משום דבאיסורי משהו נט"לפ נמי אסור ע"ש א"ש וריא"ז לטעמיה אזיל שכ' שם דמאי דאסור במינו משום דלכתחי' אסור כמ"ש התוס' שם. ועי"ל במ"ש המרדכי בפ' כ"ש דבכלי חמץ דהתירא בלע לא משערי' כנגד כל הכלי מיהו הרא"ש ס"ל דנט"לפ שרי בפסח כמ"ש הטור משמו בא"ח סי' תמ"ז וס"ל דבליעת כלי חמץ הרבה ואין בכלי ס' נגר מה שבתוכו דמט"ז כ' דהגעלה אחר זמן איסורו לא מהני ליורה גדולה כמ"ש הטור שם סי' תנ"ב ע"ש. ולדידיה קש' מאי פריך הגמ' ולשהינהו וכו' הא בעי' ס' ומשערי' כנגד כולו ואין בכלי ס' נגדו ונ"ל דס"ל כמ"ש הרא"ה בב"ה דק"ט ע"ב דטעם הבלוע משעבר עליו שיעור שנעשה פגום נתייבש בתוך הכלי ולא משערי' בכל הכלי דלא חשיב אלא משהו וה"ט דפריך בגמ' גבי קדירות בפסח ולישהינהו וכו' ע"ש וזה נ"ל דעת ש"הל שהביא הר' בית דוד בא"ח ס"סי ר' וא"צ למ"ש הב"ד שם ע"ש ועוד נר' במ"ש הרשב"א בת"ה הביאו מרן בב"י ר"סי צ"ג דהיכא דאיכא קפילא ואמר דלית ביה טעמא דאיסורא לא משערי' כנגד הכלי דאיכא הוכחה דלא נפק כוליה ע"ש ושפיר פריך ולעביד שלא במינו ע"י קפילא בכל פעם ואמאי ישברו אבל גבי הגעלה בעי' להוציא כל הבלוע ממנו לכך משערי' כנגד כולו גם לפמ"ש מרן בב"י שם דבכלי דק ורחב אפ' שיהיה בו ס' נגר כל הכלי ניחא דרב דאמר ישברו מש' בכל הכלים אפילו רק ורחב ועוד היה נ"ל דבחמץ שע"ע הפסח דאיסורו דרבנן לא בעי' לשער נגד כל הכלי דהוי ס' דרבנן דלא

ידעי' כמה נפיק מיניה מיהו מדברי התוס' ורש"י שהוצרכו לומר דטעם חמץ משהו מש' דס"ל דחמץ שע"ע הפסח ספיקו להחמיר ועיין להח"י סי' תמ"ח וכ"נ מדברי ריא"ז שכתבתי ועוד מתבאר בגמ' דחולין דצ"ז ע"ב דאפילו באיסורי דרבנן משערי' בכולו ע"ש בהרשב"א בחי' ועיין למרן בב"ה סי' צ"ח מיהו י"ל דאע"ג דאפי' בא"ד משערי' בכל הכלי מ"מ בנט"לפ דלכתחי' הוא דאסור קיל וא"צ לשער בכלי דכוותה מצינו לענין מכירת איסור לגוי דנט"לפ קיל משאר איסורי דרבנן כמ"ש במ"א והתוס' שם בפ' כ"ש כ' דאע"ג דס"ל לרב נט"לפ שרי מ"מ לכתחי' אסור ע"ש ופריך שפיר ולישהינהו אבל הרא"ש בהגעלת כלי ב"י מירי ועיין למהריב"ל ח"ג סי' ק"ג והרדב"ז ח"א סי' רצ"ו שנר' מדבריהם דאפי' כשאינו ב"י משערי' בכל הכלי ע"ש ועיין להט"ז בא"ח סי' תנ"א סקכ"ב וכ"ה ובס"סי תמ"ז ע"ש. שו"ר להרמב"ן בלקוטות בחי' שם בפ' כ"ש שהקשה הא בעי' ס' וחמץ בקדירה לאו משהו הוא ותי' דפריך וליטעמיה קפילא וכו' ודחה דאטו בכל פעם לטעמיה קפילא הא חיישי' לתקלה ותי' דאחר הגעלה אפי' כלי חרס לא נשאר בו אלא משהו ופריך ליעביד להו הגעלה ולשהינהו והוי כודאי יש בו ס' ומאי דצוותה תורה גבי נותר וכלי חרס ישבר משום מצות שריפה הוא דאסור להשהותו ולא משום דאוסר המתבשל בו ע"ש והרא"ם בפ' צו כתב דמאי דכתיב וכ"ח ישבר אע"ג דנותן טעם לפגם הוא משום דבבקר מיד הפגם והנותר באים כא' והוי כמו לשבח ואפילו אם ישהנו יותר כבר חל עליו חיוב שבירה ולא פקע ע"ש וה' דברי דוד להט"ז כ' דלק"מ דמאי דהוצרך לשבירה לאו משום דאוסר המתבשל בו אלא דצריך שבירה קודם שיבא לידי נותר וטעון שריפה. ולא שייכא שריפה בבלוע ולכן בעי שבירה קודם שיבא לידי נותר וה' כנסת יחזקאל סי' ט"ו תמה ע"ד וכתב שדברי הרא"ם עיקר ע"ש ולק"מ גם לא ראה דברי הרמב"ן בלקוטות וע"ש מה שתי' לדעת אבי העזרי והרמב"ן דחזרת כבשונות ל"מ מגמ' דזבחים ועמש"ל סי' קכ"ב:

ב' כתב הרב פלתי אפילו אין הקדירה מליאה משערי' בכל מה שנתחב בקדירה ולא שרי אלא מה שחוץ לקדירה ע"ש וכ"כ הפר"ח סי' קכ"א סקט"ו ע"ש וה' בית יהודה אשכנזי הוכיח מדברי מהרש"ל שהביא הש"ך ר"סי זה שא"צ לשער אלא כנגד מה שנתחב ברוטב ע"ש וכ"מ מדברי הסמ"ק סי' רי"ג שכ' וז"ל אבל מה שלא נכנס ברוטב אינו אוסר ע"ש:

ג' ד"ב אם תחב הכף ב"פ וכו'. כ' הש"ך דלדעת מרן בש"ע דחנ"נ דוקא ב"בח אם תחב הכף ג"פ או יותר א"צ אלא ב"פ ששים דכשתחב פעם א' כבר נעשה ב"בח ואז דינו כשאר איסורין וכ"כ לשיטתיה שכ' בסקכ"ב והפר"ח דחה דבריו דמ"מ בשר שנבלע עתה נ"נ שאילו לא היה אלא חצי זית בשר ומשהו חלב ונעשו ב"בח וחזר והוסיף עליו

חלב והשלימו לכזית וראי לוקה על בישולו וא"כ בדין הוא דנ"נ ע"ש וע"פ דבריו ניחא מ"ש הט"ז בסימן כ"ז סק"ב ע"ד הב"ח בבשר טמאה בחלב דנ"נ שהרי בעי' כ"א היתר ע"ש די"ל דהחלב הטהור נ"נ מטעם שכתב הפר"ח ועיין בנ"הכ שם וה' פלתי הסכים לדינא כהפר"ח ומדנקט מרן והטור ב"פ אין ראיה שהרי הסמ"ק סימן רי"ג נקט ב"פ ואיהו סובר דבכל האיסורים חנ"נ מיהו לפי מ"ש הת"הד סי' קפ"ב דטעמא דבעי' ב"פ ס' דחשיב ליה בתרי איסורי דבתחי' לא פלט רק טעם חלב ובפעם ב' פלט ב"פח והוי טעם חדש ובתרי איסורי דהיינו ב' זיתי איסור שנפלו זה אח"ז ולא נודע בנתיים בעי' ב"פ ששים כמ"ש המרדכי בפ' הגוזל קמא ע"ש לפ"ז החתיכה ג' ליכא איסור חדש ולא פלט אלא מה שפלט בחתיכה שנית א"כ א"צ לשער אלא בב"פ ס' אפילו תחב כמה פעמים כדברי הש"ך:

ד' **ד"ז אינו** אוסר אלא כ"ק עמ"ש הב"ח והש"ך בדעת מרן בזה ועמש"ל סי' יו"ד דין א' ע"ש:

סימן צה

א' **ד"ב בהגה** וכן אם היה הכלי שנתבשלו וכו' דוקא בנ"ט בר נ"ט דהיתירא אבל בנ"ט בנ"ט דאיסורא אפי' אם הוא לפגם אסור לכתחי' כדין נט"לפ דעלמא ולא מקילי' לכתחי' משום דהוא נ"ט בנ"ט כיון דהוא דאיסורא כ"מ ממ"ש מרן בב"י בסי' זה בד"ה כ' הר"ן בשם ש"ד שכ' ביורה שיש בה נ"ט של איסור ונכנס טעמו של איסור במים אסור ללוש באותן המים אע"ג דסתם כלים ש"ג אינן ב"י דאין להתיר נט"לף לכתחי' ע"ש הרי דאע"ג דנותן ט"לף ונ"ט בנ"ט כיון דהוא דאיסורא אסור לכתחילה והתוס' בחולין ד"ק סד"ה שקדם כתב לפי' הר"א ניחא מה שצוותה תורה להגעיל כלי מדין דהשתא יורה גדולה איך משתרייא ואי שיחזור ויגעילה והלא נ"נ דלא אסרה תורה אלא קדירה ב"י ע"ש מש' דאי אסרה תורה קדירה שאינה ב"י אע"פ דאז ע"כ דנט"לפ אסור כיון דאסרה אפי' אב"י מ"מ שפיר מגעיל כיון דהוי גם נ"ט בנ"ט אע"ג דהוא דאיסורא אבל אי לא אסרה תורה אלא קדירה ב"י ק"ל שפיר ולפי' הר"א ניחא משום דלא אמרי' נ"ט בנ"ט דאיסורא אסור אלא במידי דנעשה נבילה כמ"ש מרן בב"י. בסי' צ"ד דלא כהש"ך באופן דנר' מדברי התוס' דאפי' אי נט"לפ אסור ונ"ט בנ"ט לחודיה אסור בהצטרפות שניהם מישרא שרי ואפשר דמדרבנן הוא דכ' הש"ד דאסור אבל מדאורייתא שרי והתוס' אדין תורה קיימי ועיין להתוס' דקי"א דלא הוכיחו דנ"ט בנ"ט גם בנתבשלו שרי מדמגעילין יורה גדולה ולה' פלתי ס"סי צ"ד ולהכנ"הג סי' זה בהגהב"י אות מ"ה ע"ש:

ב' **ד"ג בהגה** ואז כל הכלים מותרין כ"כ מרן בב"י משם ש"ד אבל התוס' בפ' כ"ה דקי"ב כ' דאותו שהוא ב"י מותר משמע דשאב"י אסור וכ"כ בפסקי מהרא"י סי' צ"ו לדעת התוס' דלא כמהר"ם לובלין שם ובדברי התוס' י"ל דלא כ"כ אלא לטעמא דהמחבת נוגעת ביורה עצמה אבל לפי טעם הב' שרי ועמ"ש רש"ל ביש"ש שם בדברי התוס' ע"ש ואין כן משמעות דבריהם:

סימן צח

א' **ד"ב כתב** האגור חלב ובשר ב' מינין וראב"ן כ' חלב ובשר מין א' וכפר"ח אפשר דהיינו בשר שמן דחלב ובשר אין טעמן שוה ע"ש והריטב"א בחי' בחולין דצ"ז כ' דמין א' הם חלב ובשר והרמב"ן בחי' גבי ההוא כחוש הוה נראה דספוקי מספק"ל ע"ש ונ"ל ראיה דהוו ב' מינים מדאמרי' בריש סנהדרין ד"ד ומי איכא דלית ליה אם למקרא והתניא בחלב אמו וכו' ואי איתא מאי פריך נימא דס"ל בר' דדריש בפכ"ה דקט"ו דנ"ל מלא תאכלנו בדבר הלמד מענייני דבב' מינים הכתוב מדבר וכיון דנ"ל איסור אכילה ממ"א מוכחא מילתא דלא תבשל בהכי משתעי קרא והיכא דאיכא הוכחה אפי' למ"ד יש אם למסורת דריש מקרא דל"פ אלא היכא דליכא הוכחה כדמוכח שם בסוגיא ע"ש אלא ע"כ דחלב ובשר ב' מינין:

ב' **כתב האגור** שור שה ועז מינין חלוקין הן וא'וה כ' דוקא בשלמים אבל בחתיכות שם חתיכה א' הוא וכ"ה הפר"ח כיון דבשם לווי קרו להו כמו דם הפר ודם השעיר ע"ש וכ"נ מגמ' בפ' אמרו לו די"ד דאמרי' ע"כ ל"ק ריב"ן אלא בחמותו שהיא חמות אביו וחמות אמו דשמות מוחלקין ורבנן פליגי ואמרו שלשתן שם אחד הן וקי"ל כרבנן ודכוותה בשר שור בשר שה הוו שם אחד והא דאי' שם דט"ו דר"עק מבע"ל באחות שהיא אחות אביו ואחות אמו כיון דשמות מוחלקין ע"ש צ"ל דר"עק ס"ל כריב"ן אבל שור ותרנגול אפי' בחתיכות ב' מינין הן כמ"ש בסימן ק"ז וכמ"ש האגור וכ"מ מדברי הר"מ בפט"ו מה' מ"א דין כ"ז ע"ש:

ג' **כבד ובשר** כ' הא"וה דב' מינין הן וכ' הפר"ח לדידן דבתר טעמא אזלינן מין א' הם והבנ"הג מסיק דב' מינין הם וכהש"ך בס' הארוך דבכבד הבלועה מדם פשי' דב' מינין הם דהאיסור הוא הדם ומין אחר הוא ולא הוצרך הא"וה להשמיענו דב' מינין הם אלא בכבד דטריפה ע"ש:

ד' **דג** טמא ודג טהור כ' הש"ך סי' ק"ז דהוו ב' מינין ועמש"ש:

ה' **כתב** הפר"ח מסתברא לי דגיד עם בשר מ"במ מדאמרי' מרי' כשהותרה נבילה היא וגידה וכו' ועוד אמרי' בירוש' הנודר מן הבשר אסור בגידין וכו' ול"מ דשאני גבי נדרים

דאזלי' אחר לשון ב"א ומנבילה אין להוכיח כלל שהרי אמרי' היא וחלבה וגידה הותרה וחלב ובשר ב' מינין לשי' האגור הביאו הפר"ח שם מיהו נד' עיקר כדבריו מדתנן רפג"ה דצ"ו ע"ב ירך שנתבשל בה ג"ה משערין אותה כבשר בלפת ומתבאר מדברי התוס' שם דצ"ז ע"ב בד"ה כל דזהו שיעור ס' וא"א דגיד עם בשר הוי מבש"מ לא סגי בשיעור ס' אלא בעי קפילא כדאמ"ר שם אמור רבנן בטעמא ואמו"ר בס' בשא"מ דליכא קפילא הוא דמשערי' בס' ומש' דכל מין בשא"מ אפ' בקפילא אלא ע"כ דגיד עם בשר הוי מ"במ וממ"ש רש"י בסיפא דמתני' דגיד עם הגידין בס' דכל מין במינו בס' אין להוכיח מדלא כ"כ ברישא מש' דהוי מבשא"מ ובשר בלפת לאו היינו ס' שהרי רש"י גופיה ברפג"ה כתב דהיינו שיעור ס' וע"ש במהר"ם שיף ומן האמור יש להוכיח דשומן הגיד עם בשר מ"במ הוי כמ"ש הטור ממה שהק' התוס' ברפג"ה מאי מייתי הגמ' מהך מתני' דירך דיש בגידין בג"ט דילמא משום שומן הגיד וא"א משום שומן הגיד הוה בעי קפילא וע"כ מתני' כר"י שם דצ"ד דשומן הגיד שרי אלא ש"מ דשומן הגיד עם בשר הוי מ"במ וכ"כ הרשב"א והריטב"א בחי' דצ"ז דמ"במ בס' היינו שומן הגיד עם בשר ע"ש:

ו' **שאור** ועיסה כ' הא"וה שהם ב' מינין וכ' רש"ל ביש"ש בסי' ל"ב דוקא שאור של חטים בעיסה של שעורים אבל שאור חטין בעיסת חטין מ"במ הוא כדתנן בפ"ב דערלה ע"ש וכ"כ הרמב"ן בפ"ב דע"ז הביאו הש"ך בס' הארוך והפר"ח כ' דאע"פ דב' שמות הן ואין טעמן שוה מ"מ חד מינא הוא דאפ' לעיסה להיות שאור ע"ש. וק"ק לפ"ז אמאי לא פריך הגמ' במנחות דכ"ג מהך מתני' דשאור למ"ד בתר בטל אזלי' וה' פלתי כ' בדעת הא"וה דשאור בעיסה שאינה מחומצת הוי מ"במ אבל בעיסה מחומצת הוי מין בשא"מ ע"ש וליתא דהתנן בפ"ב דערלה מש"ט שאור של חולין שנפל לעיסה וחמצה ואח"כ נפל שאור של תרומה אסור ור"ש מתיר וקי"ל כת"ק וכ"כ הר"מ בפי"ו מה' מ"א ואפי' ר"ש דמתיר משום דנט"לפ הוא כדאי' בפ"ב דע"ז דס"ח הא לא"ה אסור וע"כ היינו לענין דלא בטל אפילו באלף כדין מחמץ דאי לענין ביטול בק"א אפילו אין בו כדי לחמץ בעי' ק"א אלא ע"כ דלא בטיל כלל בדין מחמץ וכ"ב הר"מ בה' מ"א ומחמץ אינו אלא במינו הרי דאפילו נפל שאור של תרומה בעיסה מחומצת כבר הוי מ"במ:

ז' **ד"ה יש** מי שאומר שגם בזו וכו' כ"ד המרדכי בפג"ה בשם ראב"ן דאין איסור הבלוע אוסר היתר הבלוע והביא ראיה מכלי היין שמערן ג"י ודיו וא"א הרי מה שבלוע נ"נ ואוסר כל המים שבחוץ דהוי מ"כמ ולא בטיל ע"ש ולפמ"ש התוס' בחולין דק"ח ב' בד"ה אמאי דאע"פ דנ"נ אינו אוסר ואינו נק' מ"במ כיון דלא נאסר אלא בשאינו מינו ודוקא ב"בח הוא דהוי מינו ע"ש אין ראיה מכלי היין כלל גם מה שהביא ראיה מדתנן קדירה

שבישל בה בשר לא יבשל בה חלב ואם בישל בנ"ט ע"ש י"ל דההוא לא אתיא בר"י ועיין להת"הר סי' קפ"ג ועמש"ל בסי' כ"ב ומרן כאן בש"ע סתם כהסו' דאיסור הבלוע אוסר היתר הבלוע אך לא נתבאר אי אוסר מדאורייתא או מדרבנן לבד ועין מ"ש התוס' בדיבור הנז' מדרבנן י"ל דוקא בעלמא דחתיכה נ"נ מדרבנן אבל ב"בח דחנ"נ מדאורייתא גם בבלוע בכלי מדאורייתא והב"ח ר"סי צ"ד הק' על הטור גבי תחב הכף ב"פ אמאי לא כ' דלדעת רש"י דס"ל מ"במ ל"ב אוסר כל התבשיל אע"פ דאיכא ס' וע"ש מה שתי' והוא תמוה וכבר הושג מהע"הש שם ואי הא דאוסר הבלוע הוא מדרבנן ניחא דרש"י פ' כר"י רמ"במ ל"ב ובגמ' פ' ג"ה דצ"ט ע"ב מוכח דר"י מודה דבדרבנן בטיל וע"ש בתוס' ומ"ש התוס' בדק"ח דמאי דמשני חלב מותר מ"מ אוסרו מדרבנן ואוסר משום דהוי מ"במ התם קיימי אליבא דרב ואיהו ס"ל עדיפא מדר"י דאפי' בדרבנן ל"ב כמו שמתבאר בע"ז בפ' השוכר דע"א ע"ב ע"ש בתוס' ולא ס"ל להתוס' לחלק בין סתם יין לשאר איסורי דרבנן ועיין להתוס' בפג"ה דצ"ז ע"א בד"ה רבא ובמ"ש בחי' שם:

סימן צט

א' **ד"ה עבר** וביטלו וכו' בשוגג מותר הפר"ח הוכיח דדעת הר"מ בדרבנן לא קנסו שוגג אטו מזיד ובדאורייתא קנסו ומש' בפ"י מה' תרומות בזר שאכל תרומה שאפי' בשוגג אין תשלומיו תשלומין משום דדאורייתא הוא ע"ש והוא נגד הסוגיא דפ' הניזקין דנ"ד דמשם מוכח להדיא דדרבנן הוא מדפריך דר"מ אדר"מ וכבר בנימוקיו שם בסי' מ"ח נדחק הרבה בישוב דברי הר"מ ע"ש. ונ"ל במ"ש הרשב"א בחי' שם בפ' הניזקין דנ"ד דאהא דאמרי' משום חומרא דע"ז הק' ותק"ל מטעמא דהוא דאורייתא כדנ"ל ממשמרת תרומותי ותי' בשם התוס' כיון דליכא אלא עשה הוי כמילי דרבנן ע"ש והשתא י"ל דתשלומי תרומה דאורייתא הוא אלא דליכא אלא עשה ופריך שפיר דר"מ אדר"מ אבל חכמים דאמרי אין תשלומיו תשלומין אפילו בשוגג ס"ל כיון דדאורייתא הוא אפילו ליכא אלא עשה קנסו שוגג אטו מזיד וג' מחלוקות בדבר ר"מ ס"ל בדרבנן ובעשה דאורייתא קנסו ובאיסור לאו ומיתה לא קנסו ור"י ס"ל בדרבנן ובעשה לא קנסו ובאיסור לאו ומיתה קנסו וחכמים ס"ל בדרבנן לא קנסו אבל בדאורייתא אפילו באיסור עשה קנסו ופ' כחכמים ועיין להתוס' ביבמות ד"צ שכ' בשם ריב"ן דשוגג ומזיד אאכילה קאי ע"ש וי"ל מסוגיא דפ' הניזקין ובמה שתי' שם עיין בבכורות דל"ג:

ב' **כתב** הפר"ח אם ביטל באונס לכ"ע לא קנסו ול"ד לשוגג והתב"ש סי' ט"ל אות ז' הוכיח מגמ' דפ' השולח דמ"ד ע"א דקנסו אפי' באונס ע"ש:

ג' ד"ז אם נבלע איסור מועט וכו' כ"כ הרשב"א בת"ה דקכ"ו וראייתו מקנקנים ש"ג דמותר לתת לתוכן מים ושכר כדאיתא בע"ז דל"ג וה"ט דבלוע בכלי צונן משהו הוא דהוי והרא"ה בב"ה חלק וכ"ד הר"ן בהלכות שכ' דטעמא דנותן מים ושכר משום דשורפין טעם היין הבלוע בכלי ודמי להגעלה ע"ש וכ"כ רש"י שם וכ"נ ממ"ש הריטב"א בחי' שם בשם הר' יונה כיון דאיסור משהו הוא ובלוע ע"י קליטה ע"ש מש' דוקא בלוע ע"י קליטה ומה שהק' הריטב"א ע"ז מקדירות בפסח עיין להריב"ש סי' שמ"ט ע"ש והטור בסי' קכ"ב דחה דברי הרשב"א דמ"מ נגזור כדגזרי' שאב"י אטו ב"י גם הרא"ש שם כ' הטעם דמותר לתת לתוכו מים ושכר משום דהוי נט"ל ע"ש מ"ש דלשבח אסור אפילו באיסור משהו וכ"פ הב"ח בסי' קכ"ב והט"ז בסי' זה ועיין להשע"ה בה' מ"א פ' ט"ו דין כ"א:

סימן ק

א' ד"א ביצה שיש בה אפרוח. הר"מ פט"ו מה' מ"א די"ט כתב הטעם דהוי בריה וכ' הרשב"א דלאפרוח שבה קרי בריה והש"ך כ' דלהביצה עצמה קרי בריה ותמה המנח"י כלל מ"א סק"ב ממ"ש הר"מ שם דין ך' דאם נתערבה ביצת עוף טמא עם ביצים שיעורו בס' ואמאי הא בריה היא ואפי' נפלה בטרופים מ"מ לבטל פליטתה צריך ס"א להיכר שהיא בריה לדעת הר"מ ע"ש וליתא דדוקא לבטל פליטתה בעוד שהיא שלימה כמו ביצת אפרוח שנשלקה עם ביצים אחרים ועדיין שלימה היא בכ"הג הוא דעבדי היכירא שלא נטעה לבטל גופה אבל אם נטרפה בטילה בס' כמ"א מרן בב"י בסי' פ"ו לדעת הר"מ דכיון דהשתא לאו בריה ליכא למיגזר ועיין מ"ש הר"מ בביצת עוף טמא שנשלקה בתבשיל דשרי לק' דכיון דמתירין אותה בלא ביטול כלל מידע ידעי דמשום דמיא בעלמא הוא ולא טעו לבטל גופה והרב מנחת אהרן בהגהותיו להש"ך בס' הארוך בסי' פ"ו הקשה ע"ד הר"מ דמשום בריה דא"כ קשי' לאינך אמוראי דאמרי ביצה בס"א והיא מהברייתא דמייתי הגמ' לעיל דקתני ביצים ששלקום ונמצא אפרוח בא' מהם והא בעי' טפי מנ"ט דבעי' ס"א והיא ובשלמא למ"ש הראשוני' דטעמא משום דיש גדולים ויש קטנים א"ש דמ"מ עיקר האיסור משום נ"ט הוא ותי' דבתבשיל מיירי דזהו הנפקותא בין הטעמים ע"ש והוא תימא דלטעם הר"מ אפילו בתבשיל אסור ולטעם שכ' הראשונים הוא דשרי כמ"ש מרן סי' פ"ו אלא י"ל דמיירי בטרופות דנסתלק ממנה שם בריה כמ"ש מרן שם והמק' דפריך מברייתא הלזו למ"ד מיא בעלמא לא ניח"ל בהכי משום דסתמא קתני כמ"ש התוס' גבי קלופות ע"ש:

והש"ך בסי' פ"ו סקט"ז ובס' הארוך שם כתב דמדברי התוס' בפג"ה דצ"ח בד"ה אבעיא נראה דלא ס"ל הטעם משום גדלות וקטנות דא"כ לא מק' מידי אלא ע"כ מעיקר הדין הוא דבעי ס"א זולתה ע"ש נר' דר"ל דע"כ ס"ל כטעם הר"מ דמשום בריה הוא ומדברי התוס' בדצ"ז בד"ה ביצה נר' דס"ל דמשום גדלות וקטנות דאי משום בריה הול"ל בפשי' דא"צ למתני ביצה לאפוקי ממ"ד בס"א והיא אלא ע"כ משום גדלות וקטנות וא"כ בתבשיל בס'. וא"כ אי נחית לאשמועי' ד"ז הול"ל בהדיא ביצה בס' ביצים אבל השתא דנקט סתם אין במשמע דפליג אמ"ד ס"א והיא:

ב' כהט"ז דבודאי בריה אלא דס' אי הוי היתר או איסור ל"ב כמו ביצי טריפה ע"ש והיינו עפ"ד הד"מ בסי' נ"ז בס' דאורייתא המתגלגל לדרבנן ספיקו להחמיר וכ"ה הש"ך בסי' ק"י בדיני ס"ס אות י"ט והפר"ח אות ח' אבל לפי מה שנר' מדברי מרן הב"י שם בסי' נ"ז דדעתו להקל במתגלגל ע"ש גם כאן בודאי בריה וס' אי אסורה בטיל ברוב כשאר ספיקי דרבנן ועיין למהריב"ל ח"ג סי' ק"ג ע"ש ובס' אי הוי בריה כהט"ז דהוי ס' דרבנן ולהקל וכ"כ הרשב"ש בתשו' סי' תרי"ג דנחתך א' מרגלי הנמלה דבעיא היא בנזיר דנ"ב אם נתערבה הוי ס' דרבנן ולהקל ע"ש והריטב"א בחי' ד"ק כ' פלוגתא בנחסר אבר שאין הנשמה תלויה בו והרשב"א בחי' הסכים להתיר ע"ש ועיין להש"ך והפר"ח בסי' ק"א גבי חהר"ל ע"ש והמנ"י סוף כלל מ' תמה דהאי ס' דחסרון ידיעה הוא ע"ש ועיין להט"ז סי' צ"ח סק"ו ולהר"מ בפי' המש' בפ"ה דטהרות מ"ה ובחי' שם ולהפר"ת סק"א סק"ד ע"ש ובודאי בריה וס' אי נפלה לקדי' ספיקו להקל כמו דין דב' קדירות דסי' קי"א ועיין להת"ח בדיני הספקות דין י"ט ולה' מנח"י שם ע"ש:

ג' ד"ד שנמצאו בו ג' תולעים וכו' כתב הב"ח דיש להחמיר ב' תולעים נר' דבתרי הוי חזקה כיון דמילתא דאיסורא הוא וכ"נ מדברי הר"ן וה"א בפ' הבע"י דספיקא דדינא הוא ובאיסור דאורייתא יש להחמיר זולת הרא"ש שם דנר' מדבריו דדוקא בנישואין ומילה דס' נפשות הוא דקי"ל כר' ע"ש כמ"ש הט"ז ועיין להרא"ש שם שכ' אח"ז וכן נישואין דקטלני' מש' דמ"ש בתחי' הוא במי שלא ילדה ולא בקטלנית ואפ"ה קרי ליה ס' נפשות ועיין להב"ש בא"ה סי' ט' שדבריו מבוארים כדברי הרא"ש ול"ק מ"ש עליו הבר"י שם אות ז' ע"ש ומ"מ בד"ז דתולעים לכ"ע בעי' ג' תולעים דאיסורא דרבנן הוא דמ"הת בריה בעי' וכמ"ש ה' פלתי ועיין להמח"ב סי' פ"ד אות כ"ט:

סימן קא

א' ד"א ביון שאם תתבטל וכו'. כהפר"ת דוקא אם אחר הביטול מותרת באכילה אבל חתיכת ב"בח שנתערבה בחתיכות נבילה שאחר הביטול אינה מותרת אלא בהנאה לא

ע"ש ודבריו לא יכונו אלא למ"ש הרשב"א בת"ה דק"ד ע"א דבעי' ראויה להתכבד בה אצל אורחים ישראל ע"ש אבל התוס' בפג"ה ד"ק כ' דחשיב ראויה להתכבד אם ראויה להתכבד אצל אורחים גוים ע"ש. כ' עוד הפ"ת דוקא בחטאת הוא דכ' התוס' דלא הוי ר"ל דכהנים אין מחזיקין טובה ז"לז אבל בק"ק דנאכלים כלים לבעלים וכיוצא הוי ר"ל ע"ש ועפ"ד נוחין דברי התוס' בזבחים דע"ד ע"א בד"ה אלא שהק' מאי פריך ליבטלו ברובא הא ר"ל היא וק' הא חטאת שנתערבה בזבחים אפילו אחר שנתבטלה אינה ר"ל בקדשים ועיין לה' פלתי ועפי"ד הפ"ת ניחא דמתני' קתני בכל הזבחים אפילו קדשים קלים:

ב' הגה ואפילו אינה אסורה אלא מדרבנן כ"כ הב"י מהר"מ בפי"ו מה' מ"א וכהב"ח כגון בשר עוף בחלב וכתב הכנ"הג הגהב"י אות מ"ח שדעתו דמ"ש הר"מ שהרי הם אסורים בהנאה מדבריהם קאי גם אב"בח וא"כ ע"כ דקאי לבשר עוף בחלב ע"ש וזה לא יתבן אלא למ"ש הב"ח בסי' פ"ז לדעת הר"מ דבשר עוף בחלב אסור בהנאה אבל ה"ה בפ"ט מה' מ"א ד"ד כ' לדעת הר"מ דבשר עוף בחלב. מותר בהנאה ע"ש. ולפ"ז ע"כ דלא קאי הר"מ אלא אחש"ב ימ"מ מינה נלמוד לבשר עוף בחלב דמ"ש וכ"כ התוס' בע"ז דע"ד ע"א הא תנא ליה דאפילו בסתם יינן דרבנן ל"ב אבל התוס' בזבחים דע"ד בד"ה אלא כ' דאצטריך למתני חביות סתומות משום דיי"ן נ"ל מדק' וס"ד דבטל דהוי כסתם יינן ע"ש מש' דבסתם יינן אפילו חביות סתומות בטלו ועיין להתוס' בפ' הערל דפ"א ע"ב בד"ה ד"י ע"ש ומדברי התוס' בע"ז שם שהק' מאי פריך וליתני חתיכות נבילה נימא בבד תני ליה ותי' א"כ ב"בח אמאי תני ליה אין להוכיח מדבריהם דבשר עוף בטל דא"א נימא דקמ"ל אפי' בשר עוף בחלב ל"ב אע"פ שהוא מדרבנן די"ל דכבר שמעי' ליה מיי"ן דמיירי בסתם יינן דרבנן והפ"ת הוכיח דבשר עוף לדעת הר"מ בטל ממ"ש בפט"ו דכ"ז דחלב שנפל לקדירה שיש בה בשר עוף מרבה עליו בשר עוף עד שיתבטל ע"ש וי"ל דמיירי בחתוכים חתיכות דקות דאינה ד"ל ועיין להפ"ת סימן ק"י ד"ג שפ' בחהד"ל בדרבנן בטלה ע"ש וכבר נתבאר דד"ז במחלוקת הוא שנוי ומ"מ בתרי דרבנן כגון בשר עוף בחלב שחוטה נ"ל דבטל לכ"ע:

ג' ד"ב אבל אם נאסרה וכו' כ' הט"ז גבינה של חלב טריפה הוי חהר"ל ממ"ש מור"ם בהגה לעיל סי' פ"א ועיין להנה"ב ומדברי הרשב"א בת"ה דק"ג ע"א שב' בגבינה שגיבנו מחלב ס' טריפה שנתערבה באחרות אי הוי דשל"מ ע"ש אין להוכיח דא"א ת"ל דהוי חהד"ל ואפילו שלא במינה ל"ב די"ל דנ"מ לטרופה וגם נ"מ לספיקה ועיין בס' באר עשק סי' ק"ז ולהפר"ח:

ד' ד"ג תרנגולת בנוצתה וכו' כ' הפרישה דבתרנגול' שאינה בנוצתה אע"ג דאינה מבושלת הוי חהר"ל משום דחזיא לאומצא וכו' ע"ש ודבריו לא יבונו אלא לגי' רש"י והתוס' שם אבל לגי' הרשב"א בחי' שם והיא גי' הרי"ף והר"מ בכל בשר חי חזי לאומצא וכ"פ מרן בש"ע א"ח סי' ש"ח ע"ש וכבר עמד בזה המנ"י כלל מ' ע"ש. ועוד ק"ל דהכא אמרינן דוקא מבושלת אבל בשר מליח לא הוי חהר"ל ובשר מליח חזי לאומצא לכ"ע כמ"ש שם בפ' מפנין אלא ע"כ אפילו חזי לאומצא איהו ר"ל בכ"הג דאבילה ע"י הדחק היא והכא לא זו א"ז קאמר במ"ש הכנ"הג ע"ש והפר"ח הוכיח דדעת מרן אפילו חיה הוי ד"ל ממ"ש בסי' ק"י ע"ש וכן מסיק ה' מנחת בהן דצ"ו דאפילו חיה הוי חהר"ל ע"ש אבל הב"ד בא"ח סי' קצ"ז כ' דמצה שנתערבה עם חמץ חד בתרי קודם אפיה לא הוי חהר"ל כיון שאינה מבושלת במ"ש בש"ע ביוד ע"ש:

סימן קג

א' ד"א כל דבר שטעמו פגום וכו' כתב הג"א בפ"ב דע"ז וא"וה כלל ל"ב. דבר שאינו נ"ט לא לפגם ולא לשבח אסור והש"ך הוכיח כן מג"ה דבעי ס' כשנימוח ומהידוש' דפ"י דתרומות וה' מ"ך בח"א מש' התערובת פ' יו"ד הבין דמה שאינו נ"ט כלל הוא מחמת יבשותו ותמה ע"ז דכי נתייבש פקע איסורו ול"ד לגיד דהתורה אסרתו אע"פ שהוא עץ והפר"ח כ' דהג"א מיירי בדבר שיש בו טעם אלא שאינו נרגש והוכחת הש"ך נכונה מהירוש' דמיירי במ"בם שאינו נרגש טעמו וה' קול אליהו ח"א חיו"ד סי' י"ד מציאה מצא בס' א"ז כ"י הדברים בשורשן כמ"ש הפר"ח וגם הביא הראיה דירוש' ע"ש במ"ש בס"ד ומ"מ ד"ז דדבר שהוא נ"ט אלא שאינו נרגש דאסור משנה שלימה היא בפ' ג"ה דצ"ו ע"ב ג"ה שנתבשל עם הגידים בזמן שמכירו בנ"ט וכן חתיכה בחתיכות ע"ש הרי דמ"בם דמשעדי' בס' הוא אפילו הסירו האיסור ולא נשאר אלא טעמו וא"כ הי"ל ללמוד ד"ז מהמשנה הלזו וז"ל הריטב"א בחי' בפ' השוכר דס"ז אהא דאמרי' נעשה כמו שהשביח ולבסוף פגם פי' אע"ג דלא משבח ממש בתחי' דינו כמו שהשביח ממש כיון שלא פגם בתחי' ע"ש:

ב' הגה אם אינם פגומים בעצמם וכו' כ"כ א"וה כלל ל"ב ומתבאר שם דכשהם פגומים בעצמם דהיינו שנסרחו אפילו דלקי עלייהו כשאכלן בעין אינו אוסר תערובתו והיינו אפילו נפגם קצת דכשנפגם שאינו ראוי למאכל אדם אינו לוקה כמ"ש ה"ה בפ"ב מה' מ"א ודלא כהפר"ח דמתבאר מדבריו דהא דאינו אוסר תערובתו כשנפגמו הוא מטעם דאפילו אכלן בעין לא לקי עלייהו:

ג' **כתב** הר"מ בפ"ד מה' מ"א אם אכל אוכל איסור שנבאש והסריח עד שאינו ראוי למאבל אדם פטור וכ' המ"כ פטור אבל אסור דנט"לפ לכתחי' אסור והפר"ח חלק ע"ז דבחתיכה כשנסרחה הוי דיעבד ואינו אסור אלא משום בל תשקצו ע"ש ולפמ"ש התוס' בסוף ע"ז דהטעם דבנט"לפ הקדירה אסורה והתבשיל מותר משום דהקדירה נבלע בה בזמן שהיה מושבח אבל המאכל נבלע בה בשעה שהוא פגום ועיין להב"י סי' צ"ד גבי כף חולבת ע"ש לפ"ז בחתיכה שנסרחה דמיא לקדידה דמעיקרא היה מושבח וכדברי המ"ך וכ"כ בפשי' המש"ל בפ"ח מה' מ"א די"ח וכ"נ מהגמ' בפ' אלו עוברין דמ"ה ע"ב דאמרינן הפת שעיפשה ונפסלה מאוכל אדם נשרפת וכו' ואי שרי באכילה אמאי בעי שריפה הא נט"לפ שרי אפי' באיסורי הנאה. אך דאיתי להר"ן שם שהק' אמאי נשרפת הא נט"לפ הוא ותי' משום דראוי לחמע בה ע"ש וא"כ אין ראיה משם ואין להוכיח מדברי הר"ן דשרי אפי' מדרבנן די"ל כיון דבאכילה אינה אלא מדרבנן לא בעי ביעור אי לאו משום דראוי לחמע וכ"נ מדברי הש"הג שם דאסורה באכילה וא"צ ביעור ע"ש ועיין להר"ן שם גבי מלוגמא ובגמ' רע"ז דס"ח ע"ש. והרא"ה בס' ב"ה דק"ט ע"א כ' דנבילה שנסרחה מאוכל אדם שרי לאוכלה בעינה מגמ' דפ"ג דשבועות דכ"ד ע"א דאמרי' מ"ל כדרבא ע"ש ותמהני דמלבד דלגי' רש"י אין להוכיח כלום אלא אפי' לגי' התוס' אין להוכיח דשרי אפי' מדרבנן דהתם אד"ת קאי ומ"מ אם נפסלה גם לכלב שרי אפילו מדרבנן וכדמוכח מההיא דפ' א"ע:

ד' **כתב** הפר"ח שקצים המאוסים אע"פ שנסרחו אסורין ולוקה עלייהו ע"ש וכ"נ מדברי התוס' בע"ז דס"ט בד"ה אימדטוטי שכ' דהשרץ בעצמו דאיפגם אסור לכ"ע ע"ש בהרא"ש ועיין להפ"ת והרב פלתי:

ה' **נראה** דגם בכלאי הכרם וב"בח אע"פ דלוקין שלא כדרך הנאתו כדאי' בפ' כ"ש מ"מ אם נסרח והבאיש שאינו ראוי למאכל אדם גרע ולא אסיר מדאורייתא ואע"ג דמדברי הר"מ בפי"ד מה' מ"א נר' בהבאיש שוה לשלא כדר"ה מ"מ אינו מוכרח וראיה לזה שהרי מתבאר מדברי התוס' בפ"ג דשבועות דכ"ג ע"ב בד"ה דמוקי וכו' דלר"ש דס"ל כ"ש למכות גם שכדר"ה אסור מדאורייתא ע"ש ברש"ל ומהרש"א ור"ש ס"ל בפ"ב דע"ז דס"ח ע"ב דנט"לפ מותר ויליף מנבילה דשאינה ראויה לגר אינה קרויה נבילה הרי דאע"ג דס"ל שלא כדר"ה מדאורייתא בנסרחה שריא מדאורייתא וה"ה ב"בח וכ"ה לדידן ועיין להש"ד ולה' פלתי סי' פ"ז ע"ש:

ו' **ד"ד שהבשר** פוגם את השמן כן ל' הר"מ וכ' בב"י דמפ' מ"ש בגמ' ושמן ודבש אי משום איערובי מיסרא סרי היינו אערובי בשר בעין בשמן ע"ש ולפ"ז ס"ל להר"מ כמ"ש

התוס' בדל"ו בד"ה בשלמא דמ"ש שמן אסור משום דאיכא נמי משום חתנות ע"ש וא"ש דפ' מרן כאן לר"ז אע"ג דפ' סתם כלי אב"י דא"צ לטעמ' דשמן פוגם בבשר לבשר בעין ולא משום פליטת הכלים אבל הרדב"ז ח"ג סי' תקמ"ז כ' אפילו דסתם כלי אב"י מ"מ אסור לקנות מן הגוי דהוי כמו לכתחי' ע"ש ואין נר' כן מדברי רמ"א בהג"ה סי' קי"ד דין ו' ואחרונים שם דמדברי כולם נלמד דשרי לקנות מן הגוי דבר שנתבטל בס' ולא הוי כמבטל איסור לכתחי' דקנייה מן הגוי לא הוי כמו לכתחי' וע"כ דהכא בבשר בעין מיירי ומרן בב"י הקש' דחזי' דבשר משביח בשמן ודבש ותי' דמשביח משום תבלין והד"מ הוכיח דגם בשר לבדו משביח מדברי המרדכי. והב"ח דחה דהמרדכי מיירי בדליכא רוב היתר דבעי' רוב היתר אפילו בפוגם והט"ז כ' דהיכא דהסירו האיסור וליכא אלא טעמו לא בעי' רוב ע"ש ואי מהא לא איריא די"ל דס"ל להמרדכי דאפי' בטעמו בעי' רוב כמו שנר' מדברי החינוך הב' הביאו הע"הש אות ה' ודעת התוס' בדל"ח ע"ב בד"ה אי דבשר פוגם בדבש ומשביח בשמן ע"ש ורמ"א בתשו' סי' נ"ג כתב דגם התוס' ס"ל בבישול דגם בשמן פוגם דהא גבי שמן שליקא דארמאי אמרי' בגמ' למאי ניחוש וא"א ניחוש לתערובת בשר ע"ש ותמהני דהתוס' כ' שם ריש להוכיח דסתם כלי אב"י משמן שליקא ע"ש. ולפ"ד י"ל דש"ה דפוגם בעין אלא ע"כ דאפילו בבישול משביח ומאי דלא חשו לתערובת בשר משום דלא שכיח וכ"כ הש"ך מדברי הפו' דבשר משביח בשמן בין חי בין שלוק ע"ש:

ז' **הגה** וחלב ובשר ביין נט"לפ הוא היינו חלב בצי"רי אבל חלב בקמ"ץ משביח ביין הנ"ב חיו"ד סי' ל"א ע"ש וכ"מ שכ"כ הריטב"א בחי' בע"ז דנ"ט ע"ב שכ' דחלב בצי"רי ביין נט"לפ הוא ע"ש ודלא כהש"ר שכ' להפך ומה שהוכיח מדברי מור"ם בהגה ר"סי קכ"א ע"ש י"ל דהוצרך התם לטעמא דטבע. היין לברוח מן החלב כדי ליתן טעם לנוהגין להשים לכתחי' היין בכלים המדובקים בנסרים דאי משום נט"לפ לכתחי' מיהא אסור:

ח' **ד"א ואם** בישל כה וכו'. אבל לכתחי' לא יבשל כדאי' בסוף ע"ז גזירת אטו ב"י וראיתי לריא"ז בחי' כ"י בפ' כ"ש ד"ל ע"א שכתב טעמא דאין לבשל לכתחי' משום דאין מבטלין איסור לכתחי' ועוד דגזרי' לפגם אטו לשבח ע"ש נראה דלא גריס בגמ' דסוף ע"ז כגרסתנו וכן הרשב"א והר"ן שהוכיחו דנט"לפ אסור לכתחי' מההוא פינכא דפ' כ"ה דתברא ר"א ע"ש ע"ב דלא גרסי' כגי' ועיין למהרלנ"ח סי' קכ"א ולה' קול אליהו ח"א חיו"ד סי' י"ג במ"ש ע"ד לח"ס ע"ש ולפי טעם שכ' ריא"ז משום דאין מבטלין אי' לכתחי' היכא דבלוע איסור דרבנן להסו' דבדרבנן מבטלין מותר לבשל בו לכתחי' והנ"כ ח"כ חיו"ד סימן נ"א נסתפק בזה ע"ש ומהרלנ"ח בסי' קכ"א הוכיח מההוא פינכא דגם באיסור דרבנן אין

לבשל בו לכתחי' שהרי דם שמלחו דרבנן הוא ועיין להע"ש סי' א' אות ו' ולהכנ"ג שם שהאריך בזה ומדברי המג"א ר"סי תנ"א מתבאר דאפילו איסור דרבנן כגון קדידה של חמץ אחר הפסח אסור לבשל בה לכתחי' אי לאו משום דבלוע בקדירה לא עבר עליה ולא שייך קנס ע"ש וכ"נ מדברי הריטב"א בחי' בחולין דצ"ו שכ' וז"ל כ' מורי הרא"ה קדירה שבישל בה בשר לא יבשל בה חלב דוקא בב"י אבל בשאינו ב"י מותר דדוקא באיסורא בלע הוא דגזרי' שאב"י אטו ב"י אבל בהתירה בלע ל"ג וראיה משמואל דאמר קדירות אחר הפסח שרי ודנתי לפניו דשמואל לטעמיה דמאי דאסור אח"הפ הוא משום קנס כר"ש וכאן לא שייך קנס ע"ש מ"ש דאי שייך קנס היה אסור לבשל לכתחי' אע"ג דאינו אלא מדרבנן ועמ"ש בסי' צ"ד ועיין להרשב"א בת"ה דקכ"ו ולה' שב יעקב בחי"ד סימן ל"ב:

ט' ד"ז אבל אם עברה לילה וכו'. הטעם מבו' בב"י דסמכי' על הסו' דלינת לילה פוגמת בצירוף ס' הסמ"ק דס"ל כיון דהמים לא נאסרו אלא מכח הב"בח חשבי' המע"לע מבישול הב"בח דאין הנאסר אוסר יותר מן האוסרו וחולק על ס"הת דס"ל כיון דחנ"נ אוסר יותר מן האוסרו אבל בלא לינת לילה נקטי' להלכה כס' ס"הת ע"ש ומדברי הרשב"א ח"ג סי' רל"ה ופסקו מור"ם בהגה בסי' קל"ד די"ב אין להוכיח דס"ל כדעת הסמ"ק די"ל דס"ל דאין חנ"נ אלא ב"בח וכ"מ שם דס"ל הכי מיהו מור"ם בהגה דפסק לתשו' הרשב"א הלזו ואיהו ס"ל דחנ"נ בכל האיסורין ע"כ דס"ל כס' הסמ"ק וא"כ כאן אמאי לא התיר אלא בהפ"מ וכבר עמד בזה הש"ד סק"ו ע"ש וה' חוות דעת סק"י תי' שאני התם דבשעה שבלע היה פוגם בתבשיל זה משא"כ כאן דבלע איסורא ע"ש ומ"מ נראה פשוט דאם בישל בשר ואח"כ חלב ואח"כ תבשיל אחר דחשבי' מע"לע מבישול החלב ולא מבישול הבשר אפילו דעבר לילה א' דבכ"הג אפילו הסמ"ק מודה דהנאסר אוסר יותר מן האוסרו כיון דהחלב נעשה גופו איסור ולא משום דבלוע בו שהרי חצי זית חלב הבלוע חצי זית בשר מצט' ולוקה עליו משא"כ בשאר איסורין אפילו כי חנ"נ בכל האיסורין וגמ' ערוכה היא דק"ח ע"ב דפריך חלב נבילה הוא וע"ש בתוס' דס"ל בשאר איסורין בס' הסמ"ק אפילו אי חנ"נ ומ"מ החלב הבלוע מבשר נאסר יותר מן האוסרו. וה' משבצות זהב בסוף הסי' כ"כ לדינא אלא דאתי עלה משום דאיסורא דאורייתא הוא ע"ש ונעלם ממנו גמ' הלזו ודברי התוס' ומ"מ נקטי' מדברי התוס' דס"ל כדעת הסמ"ק וכ"נ דעת המרדכי בספ"ב דע"ז והביאו הב"י בס"סי צ"ד שכ' בשלו דבש במחבת של בשר ב"י והוריקוהו חם בקערה של חלב ב"י מותר משום דהוי נט"לפ הבשר בדבש ע"ש הרי דאפילו דהחלב נאסר ונ"נ מכח טעם הבשר אף כי החלב לשבח הוא כיון דעיקר טעם הבשר לפגם שרי אלא. די"ל

דבכ"הג מבואר בגמ' דחולין דאוסר וכדכתי' ועיין להט"ז ס"סי צ"ד ולהנ"ב חיו"ד סי' ל"א ומדברי התוס' שכתבתי נר' דאפי' להר"ש דס"ל דהנאסר אוסר יותר מן האוסרו בשאר איסורים אינו אלא אי חנ"נ וכ"נ מדבריהם בסע"ז בד"ה ב"י וכדעת הפר"ח סימן צ"ד סק"כ דלא בהש"ך שם סקכ"ב ע"ש:

סימן קה

א' ד"א בהגה וס' כבוש אסור כ"כ בא"וה והקש' הט"ז אמאי לא מוקמי' ליה אחזקתיה ועיין להש"ך בכ"הכ ולה' פלתי ונ"ל במ"ש הח"י בסי' ק"א דבכבוש כל המשך מע"לע הוי פולט ובולע אלא דאינו נרגש טעמו אלא אחר מע"לע ע"ש וא"כ כל המשך מע"לע הוי כמו נפל איסור למקום שיש בו ס' לבטלו וכ"הג דאיכא איסור ודאי אלא דס' אם יש בו טעם נרגש איתרע חזקתיה כמ"ש ה' תורת יקותיאל סי' ק"ז לחלק בין מאכל לכלי ע"ש , מ"מ בכלי שהיה בו איסור וס' אם עבר עליו מע"לע נר' דהכלי מותר דמוקמי' ליה אחזקתיה וכמ"ש מור"ם בהגה סק"ז ואפי' במש"מ ונשפך האיסור דאורייתא הוא כ' הא"וה סוף בלל כ"ז דהכלי מותר משום דמוקמי' ליה אחזקתיה ע"ש ומ"ש הרשב"א ח"א סי' רי"ח לאסור הכלים בס' איסור ע"ש נר' דש"ה דמיירי בס' בשחי' דאיכא חזקת איסור כנגדה אבל בס' טריפה שרי וכן ראיתי לה' שיורי ברכה סי' נ"ה הביא משם גדול א' דנוהגים להתיר הכלים בס' טריפה משום דמוקמי' לכלי אחזקתיה ע"ש ומ"מ נר' דצריך להשהות הכלי עד אחר מע"לע כמ"ש מהרזל סי' קס"ב הביאו הש"ך סי' ק"ז ע"ש והט"ז בסי' א' סק"ו כ' דשוחט שלא נטל קבלה דאין להתיר הבלים משום דמוקמי' ליה אחזקתיה משום דכיון דהבשר אסור גם הכלים אסורים והוכיח כן ממקוה ע"ש ואפי' לפ"ד נראה דה"ד בבן יומו דהבשר והכלים איסורא דאורייתא אבל בשאינו ב"י כיון דהבשר דאורייתא והכלי דרבנן לא אמרי' דכיון דהכשר אסור גם הכלי אסור וכ"הג כ' הש"ך סימן פ"ו סקי"א דס' ביצת נבילה דשרי היינו אפי' בודאי שהביצה היא מתרנגולת זו אלא דהס' בתרנגולת אם נשחטה כראוי אפילו דהתרנגולת אסורה מס' הביצה מותרת דס' דרבנן ע"ש ול"ק מ"ש עליו הפ"מ שם מההיא דסי' א' ע"ש ועיין לה' שב שמעתא ש"ג פי"ז ע"ש ואע"ג דהס' נולד בשעה שהיתה דאורייתא ועכשיו אחר מע"לע נתגלגל לאיסור דרבנן מ"מ דעת מרן בב"י בסי' נ"ז להתיר במתגלגל וכן ראיתי למהרשר"ם חי"ד סי' ל"ח התיר הכלים שאב"י בס' איסור ע"ש מיהו דעת הד"מ שם בסי' נ"ז ומהריב"ל ח"ג סי' ק"ג דאפי' כלי שאב"י אסור ע"ש ומ"ש שם מדברי האגור י"ל דש"ה דהוי ס' בפלוגתא דרבוותא דכ"הג כ' הת"הד הביאו הש"ך ס"סי נ"ז ע"ש ומה שהוכיח מהרשד"ם מדברי הרא"ה כבר כתב הת"ח בלל נ"ט דלא כ"כ הרא"ה אלא בשכבר שהה ביד הגוי עד

שעבר מע"לע עיין בת"ח שם בכללי הס' די"ט ולהש"ך ר"סי קפ"ב ע"ש אבל במתגלגל י"ל דאסור ומ"מ דעת מרן להתיר ואפילו לדעת האוסרין א"צ לשער כנגד כולו כמ"ש הרדב"ז ח"א סי' רצ"ו דבספק איסור א"צ לשער כנגד כולו ע"ש ועיין להכנ"הג סי' א' וסי' מ"ד בהגהב"י אות י"ס ולהש"ד שם סק"ח ולהע"הש סי' מ"א אות ו' ע"ש ומה שהק' הט"ז בשעה שנעשה כבוש הוי נט"לפ ע"ש בבר הק' כ"הג הרא"ם בפ' צו בפ' כלי חרס אשר תבושל בו שהק' אמאי צריך שבירה הא בשעה שנעשה נותר הוי לפגם ותי' כיון דהפגם והאיסור באו כא' הוי כמו לשבח ע"ש אח"ז ראיתי להמג"א סי' תמ"ז סקי"ו שכ"כ ע"ש:

ב' ד"ב או בתוך החומץ נ"ל דעת הר"מ דאפי' בחומץ בעי' מע"לע ממ"ש בפ"ו מה' מ"א דדם האיברים שלא פי' אסור וצריך לחולטו בחומץ או למולחו ובפרק מפנין דקכ"ח אמרי' שאני בר אווזא דחזי לאומצא ולדעת הר"מ ע"כ דחזי לאומצא היינו ע"י חלטה בחומץ דלמולחו אסור בשבת וא"א דכבישה בחומץ לא בעי' מע"לע הא אסור לכבוש בשבת דכבוש כמבושל אלא ע"כ דבעי' מע"לע ומ"מ מהני לדם האיברים שלא פי' לשומטו ועיין להתוס' יו"ט בפי"א דמנחות אמתני' דהבבליים אוכלין אותו חי ע"ש והמנ"י כלל כ' סק"ד כ' דעת הרמב"ם ומאי דא דאמרי' כבוש כמבושל דוקא בדבר חריף ממ"ש בפי' המשנה בפ"י דתרומות משנה יו"ד ע"ש:

ג' ד"ד וכן אם נפל איסור וכו' דבחתיכה בולה חוץ לרוטב דינו בדין צלי וכ"נ מדברי התוס' בפג"ה דצ"ו שכ' אמתני' דירך דלר"י דס"ל דמקצתה בתוך הרוטב משערי' בכולה קדירה ה"נ אם יש בה דקתני היינו אם יש בה עם הרוטב ע"ש ומדלא מוקמי לה בכולה חוץ לרוטב מש' דס"ל דדין צלי אית לה ומתני' תנן כבשר בלפת ודוקא בחלב דמפעפע הוא דא דאמרי' בפכ"ה דנאסרה אפי' בולה חוץ לרוטב ואין לומד דהתוס' מ"ל דמתני' דקתני ירך שנתבשל בה מש' דנתבשלה לחודה הא ליתא דממ"ש בתחי' הדיבור ולא שאר החתיכות מש' דנתבשלה עם החתיכות אחרות ע"ש במהרש"א ז"ל אבל הר"ן בס"פ כ"ה כ' ה"מ בחום של צלי וכיוצא בו אבל חתיכה זו כיון שעומדת בקדירה מתוך שיש הבל ולחלוחית מתפשט בכולה אע"פ שכולה חוץ לרוטב ע"ש ועיין להש"ך סי' צ"ב סק"ג שכ' דהכא שאני באיסור גוש דאינו צלול אינו מתפשט בכל החתיכה בלא רוטב אבל באיסור צלול לא סגי בנטילה אפילו כולה חוץ לרוטב ע"ש ומדברי התוס' דצ"ח בד"ה רבא א"נ כן ועמ"ש שם בחי'. אח"ז ראיתי להנ"ב מ"ק חיו"ד סי' כ"ה שכ' דע"כ לא כ' הש"ך לחלק בין גוש לצלול אלא בשהאיסור אינו דבוק ממש בתולדתו באותה חתיכה אלא נוגע אבל באיסור דבוק בתולדתו ע"י הבל הקדירה מתפשט בכולו אפילו בדבר גוש והוכיח מדאוקמוה התוס' בדצ"ו להך מתני' לרש"י במקצתה חוץ לרוטב ולר"י

בכולה חוץ לרוטב ע"ש והוא תימא דהתוס' כ' בהדיא דלפי ר"י אם יש בה דקתני היינו אם יש בה עם הרוטב ואדרבה מדבריהם יש להוכיח להפך מיהו לפירש"י יש לחלק כדברי הנ"ב:

ד' ד"ז או ב"בח כ"כ הטור וכ"ד הד"ן בס"פ כ"ה וכ' הטעם כיון דחנ"נ שמנונית הבשר עצמו אוסרת כמו האיסור עצמו אע"פ שהאיסור עצמו אינו מתפשט ומש"ה כ' שם אמתני' דהלב קורעו ראי בשלה בהדי בשר הלב עצמו אסור אע"ג דשיע גבי שמנונית לא אמרי' שיע ובולע משמנונית הבשר ונאסר אע"ג דאינו בולע הדם עצמו ע"ש דאזיל לטעמיה ול"ק מ"ש עליו הש"ך בס' הארוך סי' ע"ב ע"ש וכ"נ דעת ר"ב במרדכי פ' ג"ה בנמלחה ריאה ביותרת הכבד שלא עם חתיכות בשר שהיו רוצים להתיר שכ' וז"ל ואני ברוך דנתי לפניהם חדא שפ' הגאונים שכ"מ שדבוק האיסור עם ההיתר אמרינן חנ"נ וא"כ צריך לשער כנגד כל הריאה ע"ש הרי דס"ל אי חנ"נ אוסרת אע"פ דאין האיסור מגיע שהרי ליכא רוטב וכ"נ דעת התוספות בדק"י בסד"ה ההיא שב' גבי לב דאי בשלו בהדי בשר נעשה הבשר נבילה ואוסר הלב אע"פ דאין הדם נבלע משום דשיע לפי' רש"ל שם לס"ד דגמ' ולפי' מהרש"א גם למסקנא דגמ' ע"ש הרי דס"ל כדעת הר"ן דבאיסור דחנ"נ אוסר אע"פ דאין האוסר מגיע שם מיהו בדקי"ב גבי דגים ועופות נר' מדברי התוס' דלא ס"ל כן ובדצ"ו בד"ה אפי' כ' דאין אוסר מה שחוץ לציר משום דלא אמרינן חנ"נ אלא ב"בח ועוד אפי' אי אמרי' חנ"נ מ"מ אין האוסר וכו' ע"ש בהרא"ש ובס"הת ולהפ"ת ועיין למור"ם בהגה סי' צ"כ ומ"מ דעת מרן כאן בש"ע דב"בח דחנ"נ אוסר אפי' אין האוסר מגיע וכדעת הר"ן:

ה' אבל אם אין בה איסור אלא מה שבלעה וכו' כתב הרשב"א בחי' בפכ"ה דק"ח אהא דאמרי' מבלע בלע מפלט לא פלט דחתיכה שלא נמלחה אוסרת אפילו ביבש דדם אינו נסרך ומ"מ נצטרך לפ' לפ"ז דחתיכה שנאסרה מחמת בליעת דם אוסרת היא חתיכה רותחת שבצדה אפי' ביבש ע"ש נר' דס"ל דאפי' בלעה דם ממ"א אחר פליטת כל דמה יוצא ואוסר. וקשה ממ"ש בת"ה דע"א ע"א דאם מלח חתיכה שכבר נמלחה ויצא כל דמה עם חתיכה שלא פלטה כל דמה אסורה ואינו יוצא שוב ע"י מליחה ע"ש ולזה י"ל דס"ל דאינו יוצא כל דמה להכשירה אבל יוצא קצת ממנה לאסור אחרת וכמ"ש התוס' דקי"ב ע"ב בד"ה דגים דיוצא קצת ממנה אע"פ דכבר פלטה כל דמה ואינו יוצא כולה מיהו הרשב"א בחי' שם סתר סברא זו וכ' הטעם דעופות מותרים משום דאינו יוצא כלל ע"ש וקש' ממ"ש בפכ"ה דיוצא אפי' ביבש. וצ"ל דס"ל להרשב"א לחלק בין מליחה לצליה דבמליחה הוא שכ' בדקי"ב דאינו יוצא כלל דבמליחה איירי אבל בצלייה יוצא

ובפכ"ה בצלייה איירי נקטי' שחתיכה שבלעה דם אחר פליטת כל דמה לדעת התוס' פולטת קצת ואוסרת אפי' ביבש אפי' ע"י מליחה ולדעת הרשב"א במליחה אינה אוסרת ובצליה אוסרת וגם התוס' י"ל מודו דאינה פולטת כל דמה להכשירה אפי' ע"י צלייה וכמ"ש הד"מ בס"ס ע' משם הש"ד ע"ש והש"ך כתב בפשי' דאינה אוסרת ע"י מליחה וצלייה ועיין להפר"ח ולפי מה שנתבאר יש להחמיר אפי' במליחה וע"ל סי' ע' דין ו' עוד כ' הש"ך דבשר שעדין לא פלט דמו אוסר אפי' ביבש ונראה הטעם משום דדרכו לצאת ובנקל הוא יוצא ע"י מליחה וכ"כ הרשב"ם בפ' כ"ה שם כמ"ש לעיל ועיין לה' מנחת יעקב כלל כ"ח סק"ה ע"ש

ו' **או** בתחתונה חמה וכו'. כתב הש"ך מש' דבתחתונה צוננת אפי' קליפה לא בעי דבדבר הבלוע לא אמרי' אדמיקר ליה בלע והפר"ח חלק בזה דגם בדבר הבלוע אדמיקר ליה בלע ובעי קליפה ע"ש וכ"נ מדברי התוס' בפכ"ה דקי"א ע"ב בד"ה הילכתא שכ' בדגים שעלו בקערה בא' מהם רותח בין למ"ד עילאה גבר בין למ"ד תתאה גבר קליפ' בעי כדאמרי' בפ' כ"צ אדמיקר ליה בלע ע"ש הרי דאמרי' אדמיקר בלע אפי' בדבר הבלוע ואפי' למ"ש הב"י בכוונתם דאפי' התחתון חם קאמרי כמ"ש הש"ך סי' צ"ד סקל"ב מ"מ איירי נמי בתחתון קר דביה הוא דאמרי' בפ' כ"צ אדמיקר בלע מיהו י"ל דדוקא בבלי הוא שכ"כ דפולט בקל כיון שאין לו בליעה מצד עצמו כמ"ש מור"ם בהגה בשם הש"ד ולפ"ז נקטי' דבכלי אפי' להש"ך בעי קליפה:

הקשה הפרישה דבא"ח סי' תס"ז אסר הטור כל התרנגולת שנצלו עם התרנגולות שיש בה חטה משום דע"י היפוך השפוד נוטף מזה ע"ז ותי' דהכא בתנור שפיו למעלה מיירי דאינו מהפך השפוד ע"ש מתבאר מדבריו דהא דאין דבר הבלוע יוצא בלא רוטב דוקא באיסור למטה אבל אם האיסור למעלה אוסר דנוטף עליו מן האיסור והרשב"א בחי' דק"ח תמה על ד"ז דאין הבלוע יוצא מדתנן השפוד והאסכלה מלבנן באור ע"ש ולפ"ד הפרישה צ"ל דעיקר קושייתו היא מאסכלא אבל משפוד ל"ק דכיון דהשפוד בתוך החתיכה נוטף מהשפוד על צד התחתון של החתיכה ושפיר אוסר מיהו עיקר ד"ז אינו מחוור שהרי עיקר ד"ז הוא נלמד מההיא דחתיכה ע"ג חתיכות וכבר כ"כ המנ"י כלל כ"ח סק"ב ובעיקר קו' הפרישה כ' דנוטף מיהא משהו ולכך גבי חמץ אסר הטור ע"ש:

ז' **בהגה** אבל כלי וכו'. הש"ך מסתפק בכלי אם אוסר הכל בשמן והפר"ח כ' דבכלי אין חילוק בין בחוש לשמן וכ"כ המג"א סי' תנ"א סקל"ז וכ"נ מדברי הרשב"א בחי' בפכ"ה דק"ח שהוכיח דבכלי פולט הבלוע אפי' בלא רוטב מדגים שעלו בקערה דמדין השפוד והאסכלה ע"ש וא"א נוקמה בשמן אלא ע"כ דבכלי אין לחלק בין כחוש לשמן וטעם

ד"ז שכ' מור"ם בהגה בשם ש"ד דבכלי אוסר מבואר שם דכיון דהכלי אין לו פליטה מצד עצמו בנקל פולט אפי' בלא רוטב ולפמ"ש הפ"ת בסי' ק"ב דבלוע בכלי הוי כמו בעין טפי מאוכל א"ש טפי וה' בית דוד בא"ח סי' ר"ב למד מד"ז דבולע בכולו ומשערי' כנגד הכלי ולא בקליפה ע"ש אבל המרדכי חולק עד"ז וסובר דאין חילוק בין כלי לאוכל כמ"ש בהגהש"ד שם וז"ד אפי רבי שהביא המג"א סי' תנ"א וכנ"ל שכ"ד מרן בש"ע ממ"ש בסי' ק"ח דין ג' אם יש שמנונית על המרה אסור משמע דבלא שמנונית מותר והיינו משום דאינו יוצא בלא רוטב ולב"ע בב' כלים אין נאסרין זה מזה בלא רוטב כמ"ש מהרש"ל בפג"ה סי' מ"ה ונראה מדברי הט"ז סי' צ"ז דאפי' בכלי הבלוע איסור שמן אינו אוסר וה' תורת יקותיאל החמיר בב' כלים באינו שמן לכתחי' ובשמן אפי' דיעבד ע"ש. וכ"ב הב"ח בא"ח סי' תנ"ג והמג"א שם חלק עליו ע"ש:

כתב הט"ז סקט"ז דכלי אינו נאסר ממאכל אם אינו מפעפע ע"ש משמע דבאיסור שמן כלי נאסר ממאכל אבל ה' חוות דעת כ' דכלי אינו נאסר ממאכל אפי' שמן והביא ראיות לדבר ע"ש:

סימן קו

א' ד"א אבל החתיכה עצמה אסורה וכו'. דס"ל אפשר לסוחטו אסור אפי' באיסורין דלא אמרינן חנ"נ דלא תלייא הא בהא ובסי' צ"ב פ' דהחתיכה עצמה מותרת ועיין באחרונים ונר' דמרן תפס עיקר לדינא כחד תי' שכ' התוס' בדצ"ז ע"ב בד"ה אלא וכו' שכ' וז"ל ועוד דמספק לא היה אוסר קדירה אחרת כיון דחלב שחוטה דרבנן ע"ש. ולפ"ז יש לחלק בין איסור דאורייתא לאיסור דרבנן דבאיסור דאורייתא משערי' בכולו וגם אוסרין החתיכה עצמה שמא לא יצא כולו אבל באיסור דרבנן כיון דס' הוא אי נפק כוליה לגבי דמשערין בכוליה א"ש דמחמירינן ביה כיון דצריך לשער מיהא כנגד מאי דנפיק מיניה משערי' גם כנגד כוליה כמ"ש סברא הלזו הרשב"א בחי' שם גבי איסור דאורייתא אבל לאסור אותה חתיכה אין להחמיר כיון דס' שמא נפיק כוליה דס' דרבנן הוא ודמי ממש לנפל לקדירה אחרת ומעתה י"ל דכאן מיידי באיסור דאורייתא אבל בסי' צ"ב מיירי באיסור דרבנן שכ' כגון כזית חלב שנפל וכו' דס"ל חלב ובשר מין במינו כמ"ש בסימן צ"ח ולהכי פ' דהחתיכה עצמה מותרת כנ"ל ועיין להפ"ת:

סימן קז

א' ד"א בהגה ויש מתירים וכו'. הת"ח כתב להתיר משום דאפילו מה שבקערה מצטרף לבטל דכל הנכנס בספק מצט' לבטל כמ"ש בסי' קי"א ע"ש. ולפי מה שמתבאר מדברי הפו' דהכא מיירי דיש שיעור ס' נגד האיסור בקערה ואין דנין אלא על מה שבקדירה

אין ראיה משם דכבר כתב הרשב"א בת"ה דצ"ב והביאו הב"י ס"סי קי"א דדוקא אם היו שניהם נכנסים בס' אבל אם יש שיעור ביטול בא' מהם לא מצט' ע"ש ועיין להלבוש ולהמנ"י סק"ג גם למ"ש הב"ח סי' קי"א דאי אמרי' חנ"נ לא מצטרפי ע"ש אין ראיה משם ועיין להש"ך שם. עוד כתב הת"ח ט"א דתלינן איסורא ברובא איתיה דקי"ל כרב בפרק התערובת דע"ד ע"ש ועיין להראב"ד בהשגות דפ' דלא כרב ואפילו להר"מ דפ' כרב דוקא שם דאיכא ס"ס כמ"ש הלח"מ שם ע"ש. והרב פלתי כתב דדוקא להחמיר דלא נימא ששים נמי איכא ס"ס אבל להקל לא אמרי' ברובא איתיה ע"ש וליתא דהר"מ כתב שם להדיא פי' מ' למ"א אין אוסרין דאמרי' איסורא ברובא איתיה ואח"כ כתב דין דפי' ס' למ"א ע"ש אלמא אפילו להקל להתיר ר"מ אמרי' איסורא ברובא איתיה ולדינא בבר הסכימו הפו' להחמיר כרבינו ברוך:

ב' כתב הש"ך דדג טמא ודג טהור אין טעמן ושמן שוה והוי מין בשא"מ ע"ש ונ"ל להוכיח מדברי התוס' דהוי מ"בם דבחולין דק"ח ע"ב כ' התוס' כיון דלא נאסר הרוטב אלא מכח נבילה הוי כמו נבילה גופה לענין מ"בם ודוקא ב"בח הוא דא דאמרי' דאפילו דנאסר סר מכח דבלע טעם הבשר דין חלב יש לו והוי מ"בם עם חלב אחר ע"ש ובד"ק ע"א איתא בחתיכת נבילה ודג טמא כיון שנתנה טעם בחתיכה חענ"נ ואוסרת כל החתיכות כולם מפני שהם מינה ע"ש והרי החתיכה שנעשית נבילה מכח דג טמא הוא וקאמר עם חתיכות דג טהור שהם מינה ש"מ דדג טמא ודג טהור הוי מ"בם מיהו י"ל דגם הסו' דס"ל דהוי מין בשא"מ דוקא בשלימים אבל בחתיכות מין א' הוא דשם חתיכה א' וכמ"ש הא"וה הביאו הפר"ח סימן צ"ח דשור ושה ועז מינין חלוקין הם ודוקא בשלימים אבל חתיכות מין אחד הם וכן הסכים הפר"ח דלא כהאגו"ד ע"ש ומש' דשור ותרנגול אפילו בחתיכות ב' מינין הם וכ"נ ממ"ש הר"מ בפ"ד מה' מ"א דין ט"ז וז"ל כל הנבילות מצטרפין אפילו ב' מינין כיצד נבלת שוד בנבלת צב ותרנגול ע"ש ומש' דשור ושה מין א' והיינו בחתיכות דבשלימים ב' מינין הם וש"מ דשור ותרנגול ב' מינין אפילו בחתיכות ועיין להרב פלתי שם שהוכיח ממ"ש הר"מ בפי"ד מה' מ"א דין ו' דשור ושה ב' מינין אפילו בחתיכות ע"ש ומ"מ נר' דשור ותרנגול ב' מינין הם אפילו בחתיכות ול"ד לשור ושה ופדה וגמל דתרוויהו מין בהמה הם:

ג' ד"ב בהגה דהדי נ"נ בכף כ' הש"ך משם א"וה הטעם דהכף הוי כלי א' לחומרא אפילו אחר שהוציאו מן הקדירה ומש' אע"פי שלא שהה הכף בקדירה אבל מהרי"ל הביאו הט"ז סי' צ"ב כ' דוקא אם שהה בקדירה אבל אם לא שהה דהיינו כלי ששואב בו מהקדירה הוי כלי ב' והט"ז הוכיח דאפי' לא שהה הוי כ"ר מדברי התוס' בע"ז דל"ד

בד"ה קינסא ע"ש והרואה יראה דמדברי התוס' שם מוכח להדיא דדוקא אם שהה אבל אם לא שהה פשיט"ל דהוי כבלי ב' וכדעת מהדי"ל וכ"כ הפר"ח בא"ח סי' תנ"א דין ה' מיהו ראיתי לקצת אחרונים שהחמירו בזה:

סימן קח

דין ו' ושל ערלה אסור להדיח דוקא בדאיכא פרי בוסר אבל בסמדר כגון זה"ד ויאסמי"ן מותר בערלה דלאו פרי הוא הדרב"ז ח"ב סימן מ"ד:

סימן קי

א' ד"ג ט' חנויות וכו' כ' הש"ך סקט"ו דה"ה ט' חנויות מוכרות בשר נבילה וא' בשר שחוטה ולקח ואינו יודע מאיזה מהם לקח דלא אסיר אלא מס' דכל קבוע כמע"מ דמי בין לקולא בין לחומרא ע"ש ונראה דבפי' לפנינו דק"ל דיש לו דין קבוע בכ"הג דרוב מוכרות נבילה אסור בודאי ולא מס' לפמ"ש הר"ן בפג"ה דבשראינו שפי' לא הוי קבוע אלא מדרבנן דמדאורייתא כל דפריש מרובא פריש אפי' פי' לפנינו ע"ש לפ"ז בט' מוכרות נבילה ודאי איסור הוא ולא ס' אבל סה"ת סי' נ"א וא"וה כלל כ"ה די"ב והב"ח סק"ה בדעת הרשב"א ס"ל דפי' לפנינו דין קבוע גמור אית ליה מדאורייתא ע"ש ונ"ל דאיה דבפי' לפנינו מדאורייתא הוא מתוס' הביאה הר"ש בדפ"ה דטהרות ט' שרצים וצפרדע א' ונגע בא' מהם וא"י באיזה מהם נגע בר"הר ספיקו טהור פי' א' מהם לר"הי ספיקו טמא בר"הר ספיקו טהור ונמצא הלך אחר הרוב וע"כ דפי' דקתני היינו פי' לפנינו אל"ה היינו כנמצא דסיפא וכן פי' הר"ש שם ע"ש משמע דפי' לפנינו מדאורייתא הו"ל דין קבוע מדמטהר בד"הר ועיין בגמ' ספ"ק דכתובות וכן הסכים הפר"ח סקי"ט ע"ש ובלקח קודם שנודע הס' דעת הרא"ה בב"ה דק"ך דבקבוע דאורייתא אסור אבל דעת הר"ן בפג"ה דאפי' בקבוע דאורייתא שרי וכ"נ ממ"ש הרשב"א בחי' שם דצ"ה גבי וכי מפני ששוטה זה עשה שלא כהוגן דס"ל דבכל קבוע שרי בלקח קודם שנודע התערובת ועמ"ש. הפר"ח בכוונת הרשב"א במ"ה ע"ש ואם יודע מאיזה חנות לקח והס' הוא בחנויות שאין יודעין באיזה חנות. הוא הטריפה כהש"ך סקי"ז אפילו הוי קבוע דאורייתא אסור אפילו פי' לדעת הרא"ש משום דגזרי' שמא יקח מן הקבוע כיון דהאיסור אינו ניכר ע"ש. וכ"נ מדברי התוס' בסנהדרין דע"ב בד"ה הנסקלין דאפילו דאיסור מעורב הוי קבוע דאורייתא גזרי' שמא יקח מן הקבוע וע"ב דבדאורייתא יש לחלק בין מעורב לניכר דהא במתני' דט' חנויות לא גזרי' אך מדברי הא"וה כלל כ"ו דין ח' אין נראה כן שהוכיח דמ"ש הסמ"ג דבב"ח אפי' בתערובת הוי קבוע אינו אלא מדרבנן ממ"ש הסמ"ג גופיה דבכ"הג גזרי' שמא יקח מן הקבוע דאי דאורייתא ל"ג ע"ש הרי דבדאורייתא ל"ג אפי' מעורב וכ"מ

עוד ממ"ש דין י"א ע"ש והפר"ח חלק על הש"ך וכתב דאם הס' הוא באיזה חנות היה הטריפה מדרבנן הוא דהוי קבוע ע"ש ועיין להפ"ת וה' חוות דעת הקשה מדקי"ל בסי' קי"א דאפילו א' בבית וא' בעליה מצט' ע"ש. ולק"מ דדוקא בדרבנן הוא דמקילין בכ"הג ועוד דבב' בני אדם לא מצט' כמ"ש בדברי הפו' שם בסי' קי"א:

ב' ד"ז או שנפל מעצמו לים. כתב הש"ך אפי' נפל אחר שנודע התערובת והמש"ל בפי"ט מה' אבות הטומאה הכריח דדוקא נפל קודם שנודע התערובת ע"ש ועיין בהטור בשם הרא"ש ע"ש ועיין מ"ש בחי' במס' טהרות פ"ה משנה ג' ע"ש:

ג' ד"ז בהגה ואפי' ב' בני אדם אין לאוכלם כולם בב"א כ"כ מרן בב"י בכוונת התוס' לדעת הטור ועפי"ז ניחא לי מ"ש ה' שמחת יו"ט סי' צ"ד אמתני' דסוכה דכל א' אומר דכל מי שמגיע לולבי בידו נתון לו במתנה דל"ל כל א' דבג' או ב' שיאמרו כל מי שיגיע וכו' סגי דבכל א' הוי ס"ס שמא שלו ושמא של א' מאותן שאמרו כל מי שמגיע וכו' דע"כ מתני' לא משתרי אלא משום ס"ס דהאיכא קטנים דלא מיקנו ע"ש די"ל דאי לא נתנו מתנה אלא ג' ב"א היה צריך ליזהר שלא יטלו בב"א יותר מג' ב"א דאי יטלו יותר היה ודאי חד שאינו מאותן שנתנו במתנה וליכא גביה אלא ס' א' דשמא שלו משא"כ כשנתנו כולם במתנה אפי' אם יטלו כולן בב"א איכא ס"ס לכ"א ולא חיישינן לקטנים כיון דאיכא ס"ס לגבי כל א' ומן האמור ליתא למה שהביא ראיה החי"מ בא"הע רי"סי ו' מדברי רש"י ביבמות דכ"ר ע"ש ועיין להרב פנים מאירות ח"ג סי' ו' ע"ש :

ד' ד"ח דבר שאינו בטל כ"ה לשון הר"מ בה' מ"א דס"ל בעי' ג' תערובת ובפ"ז מה' עכ"ום גבי כוס של ע"א כתב בכ' תערובת סגי וכבר עמד בזה מרן בכ"מ שם והש"ך סקנ"ב חילק בין מידי דאכילה למידי דהנאה. וה' פלתי תמה ע"ז ממ"ש ברישׁ הלכות יו"ט דס' ביצא שנולדה ביו"ט שנתערבה באחרות דשרי דהוי ס"ס הרי אפי' במידי דאכילה סגי בב' תערובת ע"ש ולק"מ דש"ה דאיסור דרבנן הוא ולכך סגי בב' תערובת כמ"ש הא"וה והביאו הש"ך סקנ"ד ע"ש:

ה' ד"ט בהגה ואפי' הי"ל חזקת איסור וכו'. ההי ודוקא בס' טריפה אכל בס"ס בשחי' עצמה כיון דאיכא חזקת אמ"ה אין להתיר מכח ס"ס כ"כ הט"ז והש"ך. ונ"ל ראיה ממה שהק' הרי"ף ביבמות בפ' ב"ש אהא דאמר שמואל אין בודקין למיאונין המ"ל אי קודם הזמן ותוך הזמן הא קי"ל דשומא נינהו ואי אחר זמן זה אמ"ר קטנה שהגיעה לכלל שנותיה א"צ בדיקה ואפי' בדקו ולא אשכחו אימור נשרו ע"ש והשתא נוקמה במסופקין אי הגיעה לכלל שנותיה או לא וכי בדקו ולא אשכחו יוצאת במיאון דס"ס הוא דשמא לא הגיעה לכלל שנותיה ואת"ל הגיעה שמא לא הביאה ב' שערות ומ"מ צריך בדיקה

דהיכא דאיכא לברורי לא סמכי' אס"ס כמ"ש הש"ך סק"סו ע"ש אלא ע"כ כיון שהגיעה לכלל שנותיה חזקה שהביאה ב"ש לא מצט' לס"ס ואע"ג דס' אי הגיעה לכלל שנותיה אינו סותר החזקה כיון דהס' הב' סותר החזקה לא מצט' לס"ס מיהו י"ל דס"ל להרי"ף דס' אי הגיעה לכלל שנותיה לא מקרי ס' דהוי ס' דחסרון ידיעה כמ"ש הרשב"א ופ' מרן בסי' ק"ץ דין מ"ו ואפי' לס"ס אינו מצט' כמ"ש הט"ז סי' פ"א ססק"ד לדעת הרשב"א ע"ש איכרא דבדעת הרשב"א א"א לומ' כן דבתשו' סי' אל"ף רי"ו התיר במסופקין אי הגיעה לכלל שנותיה משום דחשיב ס"ס אע"ג דהוי ס' דחסרון ידיעה ועכ"ל דשאני ההיא דסי' ק"צ דס' הא' הוא ס' דחסרון ידיעה אכל אם הס' הב' הוא דהוי חסרון ידיעה מצט' לס"ס דלא כהט"ז ועמ"ש הט"ז סי' צ"ח סק"ו ולהמג"י כלל א' ובחי' במס' טהרות בפ"ד משנה ה' ע"ש ומ"מ לדעת הרי"ף י"ל כן דס"ל דס' חסרון ידיעה ל"מ לס"ס ואין הכרע בדבריו לענין חזקה והתוס' בפ"ק דחולין די"א בד"ה אתיא כ' להתיר בסירכא מכח ס"ס ס' נטרפה אח"כ וכו' נראה דאפילו בחזקה מצט' לס"ס דהא איכא חזקה מדהשתא טריפה קודם נמי טריפה דקי"ל כרב בקידושין דע"ט דאמר הרי היא בוגרת לפנינו ע"ש. ומינה בנד"ז דמור"ם דנשבר הגף איכא חזקה דטריפה דלא כהט"ז והש"ך ועיין להטור בא"הע סי' ל"ז מ"ש בשם הרמ"ה גם מדברי הרשב"א בתשו' שכתבתי בס' אי הגיעה לכלל שנותיה נר' דאע"פ דאיכא חזקה דרבא נגד הס' הב' מצט' לס"ס ובת"ח כ"כ בשם הרשב"א בסי' ת"א והט"ז והש"ך דחו דבריו ע"ש ועיין למהרימ"ט סי' מ"א מ"ש על תשו' הרשב"א הלזו ולפי האמור לק"מ נקטי'. דמדכרי התוס' והרשב"א נר' דאפי' בא"ל חזקה הוי ס"ס ועיין בהט"ז ס"סי ט"ו שהקשה אמאי לא שרי' בס' בן ח' ימים מכח ס"ס דשמא כלו חדשיו ואת"ל לא כלו שמא עכרו ח"י ולפמ"ש הרב עצמו כאן לא ק"מ דגם שם איכא חזקה דהעמידו בחזקת קטן שלא עברו ח"י דכ"הג כ' התוס' ביבמות דס"ח כד"ה רישא שהק' בס' בן ט' אמאי פוסל כביאתו נוקמיה בחזקת קטן ותי' כיון דהשתא גדול אמרי' מדהשתא וכו' ע"ש מש' דאם בא לפנינו קודם שנעשה גדול הוי חזקה דקטנות חזקה אלימתא ועדיפה מינה כ' התוס' במציעא בד"ק בד"ה הא מני דאפילו דהשתא ילדה מוקמי' לה כחזקת מעוברת לסתור החזקה דמרא קמא הפך ממ"ש ביבמות ומ"מ מכללות דבריהם שמעי' דחזקה דקטנות ומעוברת הוי חזקה אף ע"ג דעשויה להשתנות ונ"ל ראיה ממתני' דגיטין דכ"ח דקתני המביא גט והניחו זקן או חולה נותנו לה בחזקת שהוא קיים אע"פ דעשויה להשתנות דכל החיים למות מיהו לפי מ"ש התוס' כמציעא דט"ל בד"ה דילמא דדוקא משום עיגונא וכו' ע"ש נר' להפך ועיין למהר"ם מינץ סי' צ"ה שלמד ממתני' הלזו לס' שמועה קרובה דמוקמי' ליה בחזקת חיות ע"ש ולפ"ד התוס' אין משם ראיה ועפי"ז לא

ק' מ"ש הט"ז סימן שצ"ז סק"ב ע"ד הרשב"א שהביא מרן בכ"י א"הע סי' י"ז ע"ש ועמ"ש בחי' פסחים דצ"א ועיין לה' ת"הד סי' שמ"ט במ"ש דכוונת התוס' דמציעא ע"ש. איברא דק"ל ע"ד התוס' הללו דדוקא משום עיגונא מגמ' בקמא דק"ד דאמרי' שליח שעשאו בעדים הוי שליח ומשלחין ע"י וכן משלחין מעות בדיוקני' למ"ד ואמאי לא חיישי' דילמא שכיב ובטלה שליחותו וכדחיישי' שם בעובדא דר' אבא דילמא שכיב ורש"י שם כ' דזקן הוה ולכך חיישי' והיינו זקן שהגיע לגבורות כדאי' בגיטין דחיישי' וע"ש להנ"י והשתא לדברי התוס' קשה אמאי לא חיישי' בשליח שעשאו בעדים ובדיוקני דילמא שכיב דליכא עיגונא וגם הוא דיתמי וצ"ל דלא כ' התוספות דדוקא בעיגונא אלא בזקן אבל בבחור אפי' בלא עיגונא ל"ח ועפ"ז י"ל על ת"הד היכי למד מדברי התוס' לנדון דידיה דבילדים איירי דלפ"ד קש' מההיא דקמא וצ"ל. כמ"ש התרומות בשער ן' דאפילו שכיב לא בטלה שליחותו דלא. גרע מאפטרופוס ועובדא דרבי אבא בפקדון מיירי דחיישי' שמא החליף המטבעות כיון דלאו הנהו גופייהו הפקיד אצלו ע"ש. וראיתי לה' עצי ארזים דק"ח ע"ב שהק' לדברי מהד"ם מינץ דבס' שמועה קרובה מוקמי' ליה בחזקת חי מדאמרי' בפ' מ"ש בסופו אב שנשבה ומת בן בתו במדינה יחלוקו יורשי הבן ויורשי האב ואמאי נוקמי ההוא דבשביה דעתה הוא שמת ובן בתו מת ברישא ואז יורשי האב יורשין הכל ע"ש ולק"מ דככר כ' התוס' בפ' המפקיד בדיבור הנ"ל דבשביה לית ליה חזקת חיות דע"י יסורין שעשו לו שכיח בו מיתה ע"ש. ומה שתי' ע"פ דברי התוס' בדקנ"ח בד"ה וב"ה לא ראי זה כראי זה כמו שתראה ועיין לה' פני משה ח"א סי' י"א שצדד בדברי התוס' דמציעא דדוקא גבי יתומים הוא דכ"פ עוד צדד בדוקא שהגיע לגבורות הוא שכ' עש"ב ועיין למהראנ"ח ח"א סימן ע"א ע"ש:

וראיתי למהרימ"ט בש"ות הנ"ל שכתב דחזקה :

דקטנות לא חשיבה חזקה כיון דעשויה להשתנות ולא כתבו התוס' ביבמות חזקה דקטנות אלא לקיים חזקה דאשה בחזקת כשרות דאיכא כנגדה הרי בעל לפנינו וחזקה דקטנות סותרת זה ומוקמינן לה בחזקת כשרות ע"ש וכ"הג כ' הנ"ב חיו"ד סי' ו' דחזקת פנויה לא חשיבה חזקה אלימתא כיון דעשויה להשתנות ע"ש. ונעלם מהם דברי התוס' דמציעא שכתבתי דמשם בארה דחזקת מעוברת אפילו דעשויה להשתנות חשיבה חזקה לסתור חזקת מרא קמא. וראיתי להנ"ב במ"ב בחי"ד סי' ו' שעמד ע"ד הט"ז דסי' ט"ו מדברי התוס' דמציעא ותי' דדוקא אם ב' הספיקות סותרין החזקה הוא שכ' הט"ז דלא חשיב ס"ס ע"ש וליתא כמו שנת' וע"ש מה שתי' עוד ועיין להט"ז סי' כ"ד סקי"ז שהתיר ס' בשחי' מכח ס"ס וכבר עמד עליו הרב שבות יעקב ח"א סי' מ"ו ע"ש. ולפי מ"ש הרב

חוות דעת ד"ל ע"ד דהיכא דב' הספיקות נגד החזקה חשיבי ס"ס ודוקא אם ס' א' לבד נגד החזקה הוא דל"מ משום דהס' דכנגד החזקה כמאן דליתיה ע"ש ניחא שפיר דבסימן כ"ד ב' הספיקות נגד החזקה וחילוק זה הפך מדברי הנ"ב שכתבתי והנה כבר נתבאר דמדברי התוספות במציעא ויבמות מתבאר דחזקה דעשויה להשתנות הוי חזקה ואין זה סותר למ"ש התוס' ביבמות דל"א ע"ב בד"ה ארעא דלא מוקמי' בר שטיא אחזקתיה כמו שהוא. עכשיו ביון דעשוי להשתנות ע"ש דשאני חזקת כמו שהוא עכשיו דקילא מחזקת קמא דהעמידו על חזקת כמו שהיה קודם הוא דאמרי' לה אפי' עשויה להשתנות וכ"מ מדברי המרדכי בפ' א"צ שכ' דס' תחומין מותר ול"ד לס' מוקצה דהתם שאני דמוקמי' אחזקה שלא נולדה ושלא ניצוד ע"ש הרי דחזקת מעוברת הוי חזקה אפילו דעכשיו נולדה כדעת התוס' דמציעא ועמ"ש בא"ח סי' תקט"ו וסי' תצ"ז ועמ"ש הפר"ח סי' א' סק"ט וה' פרי תבואה סי' י"ג ובעיקר ד"ז אי אמרי' ס"ס במקום חזקה עיין בנדה דנ"ט ע"ב דהוכיח הגמ' דר"ש אסר בס"ס מדקתני שחזקת דמים וע"ש בפירש"י ועיין בחי' בסנהדרין דע"ז ע"ב ובקמא די"א:.

ובס' דרבנן דאיתחזק איסורא עיין להש"ך מ"ש לדעת הרשב"א ונ"ל ראיה ממ"ש התוספות בחולין דכ"ו בד"ה שהחמיץ דבמים שנתן בתוך שמרים דמספק"ל אי הוי יין או לא דאין פוסלין המקוה דס' מים שאובין אין פוסלין ע"ש וא"א שאני ס' מים שאובים דליכא חזקה אבל הכא נוקמא למים אחזקתייהו שהיו מים אלא ע"כ דס"ד לקולא אע"ג דאיתחזק איסורא ולהכי התוס' שם בד"ה דילמא הביאו מהתוספות ולא ממתני' דמקואות פ"ב דס' מים שאובין טהור משום דמתני' מיירי בדלא איתחזק איסורא ורצונם להוכיח אפילו באיתחזק איסור' דהא חזקתו ריקן וס"ל מחזיקין מאיסור לאיסור אבל הרמב"ן בחי' שם כ' דס' מ"ש דתמר טמא ע"ש והיינו באי' איסורא וההיא דתוס' לא אי' איסורא דס"ל אין מחזיקין מאיסור לאיסור וס"ל ס"ד בדאיתחזק איסורא ספיקו להחמיר ומדכרי רש"י בד"ה דילמא אין להוכיח כלום די"ל דמ"ש לטעמא דרובא משום דר"ל פירכת הגמ' גם אמאי דתנן אינו נקח בכסף מעשר ועמש"ל כסי' ס"ט דין יו"ד ולהרב בשמים ראש סי' ק"ז ולפ"ד שם:

ובמידי דרובא אי מצט' לס"ס הנה כ' התוספות בפ"ק דכתובות ד"ט בד"ה אבע"א דרוב דרצון לא הוי רוב גמור ולהכי חשיב ס"ס משמע דברוב גמור לא חשיב ס"ס וכ"כ הט"ז ר"סי ק"צ ונסתייע מדברי התוס' הללו וכן ראיתי למהרח"א בס' נשמת חיים בי"ד סי' י"א שכ"כ מסברא דנפשיה וב"כ מרן בכ"מ לדעת הר"מ בפ"ז מה' עכ" עכ"ום דין יו"ד גבי נפלו מ' למקום א' וס' למקום א' ע"ש ועיין להשיו"ט סי' צ"ד ע"ש מיהו י"ל דלא ב"כ

התוס' אלא משום דהס' הא' דשמא תחתיו אינו ס' גמור דאוקמא אחזקה דבתולה והוי תחתיו רובא כמו שנר' מדברי התוספות בדיבור שלפני זה שכ' ל' אדרבה וכ"כ הפנ"י שם בחי' וזהו מ"ש הרשב"א בסי' ק"א מסוגיא דכתובות הלזו דשרי ס"ס באיתחזק איסורא ועיין להפר"ח סקמ"ט ועפי"ז י"ל ראיית החק"ל בי"ד סי' ג' מגמ' דכתובות דאפילו ס' איסור אמרי' שוייה אנפשי' ח"ד ע"ש ועיין להרדב"ז ח"א סי' קע"ה ולהש"ך סי' רצ"ג סק"ו ועמ"ש הש"ך סי' קכ"ט סקכ"ח ונ"ל דד"ז תלוי בפלוגתא דתנאי ברפ"י האשה צרה וכבר כתבתי זה במ"א ועיין להרשב"ץ ח"ג סי' קמ"ח מ"ש בדברי הטור. וראיתי לה' קול אליהו ח"ב חיו"ד סי' ג' שכ' משם מהר"ם אלשקא"ר סי' כ"ד דאפילו ברובא ברצון מצט' לס"ס וכ"כ בשם הרא"ש והריב"ש בשם התוס' ע"ש ולא זכר דברי התוס' דפ"ק דכתובות ועיין לה' פלתי סי' י"ו והפ"מ ח"א סי' ג' כ' בפשי' דהתוס' דס"ל דאיסור סחורה דרבנן רבים חולקין עליהם ולא מצט' לס"ס ע"ש. וה' פלתי דקצ"ז כ' דלמ"ש הרשב"א סי' ת"א דס"ס עדיף מרוב אפי במידי דרובא עבדי' ס"ס וה' חוות רעת ד"ל ע"ד כתב דוקא במקום שב' הספיקות כנגד הרוב חשיב ס"ס אבל במקום שס' א' אינו מכחיש הרוב אז הס' שהוא מכחיש הרוב כמאן דליתיה ע"ש. נקטי' דמדברי התוס' נראה דרובא לא מצט' לס"ס וכ"כ מרן בכ"מ בפ"י מה' ט"מ דרוב מפילין דבר המטמא ולא הוי ס"ס ע"ש. איברא דק"ל ע"ד דא"כ אמאי תנן בכריתות ד"ז ע"ב דכ"הג מביאה קרבן ואינו נאכל ניזל בתר רובא ועיין למהרימ"ט בראש חיו"ד ע"ש מיהו מדברי הרוקח נר' דאפילו בדאיכא דובא מצט' לס"ס ממ"ש דאשת כהן מעוברת מותרת ליכנס באהל המת משום דהוי ס"ס שמא נקבה ושמא נפל ע"ש והרי נפלים מעוטא הוא דרוב אינם מפילות בדאיתא ר"פ בתרא דיבמות וחשיב ליה ס"ס דלא כהתוס' דכתובות וא"כ תורה יוצאה דאשת כהן אסורה ליכנס לאהל המת דכיון דפלוגתא היא ס' דאורייתא לחומרא וכ"ד מהרע"י הביאו הכנ"הג לקמן סי' שע"א ודלא כהכנ"הג שם שחלק עליו ועיין להנ"ב חא"ה סי' מ"ג איברא דיש להתיר מט"א דהוי טהרה בלועה דאינה מטמאה כדתנן בפ"ז דאהלות ופ' הר"מ בסוף ה' ט"מ וכבר ראיתי להמג"א סי' שמ"ג שתמה על הרוקח בזה ע"ש וראיתי להברכ"י שהביא משם מ"כ דכשנטמאה אמו הוי כמו שנטמא הוא דעובר ידך אמו ע"ש. ואין נר' כן ממתני' דאהלות שהביא המג"א דקתני יצא הא' מת והב' חי טהור וא"א הרי כשיצא הא' מת נטמאה אמו ואפילו ילדתו בשדה דליכא אהל מ"מ נטמאה במגע דא"א לה שלא נגעה בו כשילדתו וכן דייק לישנא דמתני' בפ' המקשה דע"ב דקתני האשה טהורה עד שיצא הולד משמ' דאם יצא הולד ודאי אמו טמאה ובס' מח"ב כ' משם ס' רגל ישרה תי' כיון דעובר סופו לצאת הוי כפלוט ודמי לספוג בפ"ט דכלים וכדאיתא בנזיר דמ"ט ע"ש ותמהני דממתני'

בפ"ז דאהלות מ"ד דקתני האשה שהיא מקשה לילד והוציאוה מבית לבית הא' טמא בס' והב' טמא ודאי וכ' הר"מ בפ"ה דס' שמא הוציא ראשו וא"א אמאי לא נטמא ודאי כיון דהוי כפלוט ואין לומר דדוקא בולד חי הוא דאמרי' סופו לצאת הא ליתא דמהראיה דנזיר שהביא נר' דאפי' במת סופו לצאת מיהו הר"ש שם כ' דהס' הוא שמא לא מת בבית הא' ע"ש ואכתי קשה מסיפא דקתני ר"א אימתי בזמן שניטלת באגפיה אבל אם היתה מהלכת הא' טהור דמשנפתח הקבר אין פנאי להלך וא"א אפי' לא נפתח הקבר הי"ל לטמא מס' שמא מת בבית הא' וטמא משום דסופו לצאת וכן אמרי' בהדיא בפ' בהמה המקשה דע"ב שאני עובר דסופו לצאת ודחי עובר סופו לצאת טבעת אין סופה לצאת אלא אמ"ר וכו' ע"ש בתוס' בד"ה כי ול"ד לספוג דשאני ספוג דהו"ל כמונח בכלי כמ"ש הראב"ד בפי"ד דכלים דין ו' וכ"הג אמרי' בפ' כל הכלים ספוג אם יש לו בית אחיזה מקנחין וכ' הטעם משום דהוי כמונח בכלי ע"ש. והרדב"ז הביאו הברכ"י כ' ליישב דברי הרוקח דחיישי' שמא יוציא ראשו ע"ש. ולפ"ז אם עדיין לא כלו חדשי העיבור שרי. וק' דבפ' המקשה אמרי' כשהוציא ראשו אשה מרגשת בעצמ' ע"ש וליישב דברי הרוקח נר' דס"ל דהלכה כר"עק דס"ל בפ' המקשה טומאה בלועה מטמאה ולדידיה י"ל דס"ל דטהרה בלועה נמי מטמאה דכי הדדי נינהו כמו שנר' מסוגיא שם וע"ש להרשב"א בחי' חזרנו על הראשונות דמדברי הרוקח נר' דאפי' המיעוט מצט' לס"ס מיהו י"ל דל"ד ס"ס קאמר אלא דאמרי' סמוך מיעוטא לפלגא והו"ל רובא לפיטורא דכוותה אמרי' בס"פ המקשה בטעמא דהמבכרת שהפילה שליא ישלכנה לכלבים דטעמא משום רובא ורש"י שם נקט ס"ס ול"ד וראיתי לה' שב שמעתא די"א שהוכיח דמיעוטא ל"מ לס"ס מגמ' דיבמות דס"ז דאמרי' חוששין למיעוטא. א"ב ע"ש וא"א אפי' למ"ד חוששין הו"ל להתיר דהוי ס"ס שמא נקבה ושמא נפל דאפי' ר"מ דחייש למיעוטא מודה דבס"ס שרי כדאמרי' בנדה דנ"ט ע"ב ע"ש ואין משם ראיה בלל דשם בנדה אמרי' דר"י מטהר אפילו בס' אחד וע"כ דטעמא משום דאין דרך דם לבוא עם מ"ר דאל"ה הא ס' דאורייתא לחומרא ע"ש בפירש"י בגמ' ור"מ דמטמא בס' א' ברישא משום דחייש למיעוטא וכ"כ הר"ן בחי' שם וכיון דבס' א' מיעוט הוא דהוי א"כ בסיפא דהוי ס"ס הוי המיעוט מיעוטא דמיעוטא ברם מ"ש הר"ן בחי' שם דטעמא דר"י משום דלא חייש למיעוטא הוא תימא דביבמות דס"ז איתא דר"י חייש למיעוטא ע"ש בתוס' וע"כ טעמא דר"י דכיון דאין דרך הו"ל מיעוטא דלא שכיח וגרע טפי ובהא פליגי ר"מ ור"י ועיין בתוס' בפ"ק דכתובות ד"ט ע"א. וראיתי לה' קול אליהו בח"א סי' י"ט שהוכיח מגמ' דנדה הלזו דאמרי' ס"ס בתרי גופי מדמטהר ר"י בס"ס וכן בסי' ך' וסי' כ"א הוכיח משם לס"ס שאינו מתהפך ולהתיר לכתחי' ע"ש.

וכבר נת' דטעמא משום דאין דרך ואפילו למאן דטעמא בס' א' מודה בתרי ספיקי משום דהו"ל מיעוטא דמיעוטא איברא דבגמ' בזבחים דע"ד אמרי' ומי איכא מאן דאסר בס"ס והתוס' בריש ביצה הקשו אההיא דנתערבה באלף כולן אסורות אמאי לא שרי מכח ס"ס ש"מ דאפילו לר"מ דחייש למיעוטא מודה בס"ס דשרי וא"כ בההיא דיבמות אפי' דחייש למיעוטא לישתרי מכח ס"ס ועכ"ל דלא הוי ס"ס במידי דמיעוטא הוא דהוי ולא ס' שקול ועיין בחי' במסכת חולין די"א ועיין לה' קול אליהו ח"א חא"ח בס"סי ו' ע"ש:

בס"ס שאינו מתהפך נ"ל להוכיח דלא בעי' מתהפך ממ"ש הריטב"א בחי' קידושין דע"ג דאהא דאמרי' ד"ת שתוקי כשר דרוב כשדים ואי אזלי אינהו לגבה כל דפריש מרובא פריש ואי אזלה איהי לגבייהו. הו"ל ס' והתורה אמרה וכו' הק' למ"ל קרא הא בלא"ה ס"ס הוא ושרי מדאורייתא ע"ש ואי איתא הא כי אמרי' בס' א' את"ל פסול לא נוכל עוד לו' שמא אזלי הנהו לגבה אלא ע"כ דלא בעי' מתהפך והריטב"א תי' דאצט' קרא להיכא דידעינן דאזלא היא ע"ש ונוכל לו' דאצט' קרא אפילו רוב פסולין דחיישי' דילמא אזלא היא והו"ל קבוע ואע"ג דהוי ס"ס להחמיר תורה לא אסרה אלא ממזר ודאי ואיתנח לן עפ"ז דברי הב"ש בסי' ד' סקט"ל דעמ"ש ה"ה דטעמא דאינה נאמנת לפסול נבעלתי משום דאינה נאמנת להתירו בממזרת אבל כי אמרה לכשר נבעלתי בלא דיבורה כשר לבא בקהל דס' ממזר כשר בקהל הק' דבגמ' דע"ג אמרי' דוקא ברוב כשרין ואומרת לכשר נבעלתי נא נאמנת אפילו ברוב פסולין ותי' דאפי' ברוב פסולין לא חיישי' דאזלא היא לגבייהו דהו"ל קבוע ע"ש והוא תימא דבגמ' גבי הכשר ממזר נקט רוב כשרים ועפי"ה יתיישב שפיר ומה שהק' הב"ש הא ס' שרי בממזרת ע"ש הב"ש נמשך אחר דכרי מרן בב"י שכ' דאפי' לר"א דאמר ספיקן בודאן וס' בספיקן אסור היינו מדרבנן דמדאורייתא כשר כמ"ש בקהל ודאי ולא בקהל ס' ע"ש ותמהני מנ"ל זה ובשיטה שלא נודעה למי דע"ה ע"א כ' דר"א לא דריש בקהל ודאי הוא דלא יבא וכ"ש דלא דריש ממזר ודאי וכו' דהא ס' בספיקן אסור ע"ש מתבאר מדבריו דמדאורייתא הוא ורב פ' כר"א וכ"מ ממ"ש הריטב"א בחי' דע"ג שהק' אהא דאמרי' ממזר ודאי הוא דלא יבא הא רבא ס"ל ביבמות דל"ז כרב דס' בודאן אסור ותי' דרבא לא דריש בקהל ודאי אבל דריש דרשא דממזר ודאי ע"ש הרי דר"א מדאורייתא קאמר וכן רב ורבא דפ' כותיה וצ"ל דהריטב"א ל"ג במילתא דרבא בקהל ודאי וכו' הגירסתנו גם חילוק אמ"ש בשיטה הנ"ל וכ"ש וכו' וכ"נ מדברי הר"מ בפט"ו מה' א"ב דאיסור דאסור הס' בממזרת מדאורייתא ע"ש בדין כ"א וכ"ב:

וראיתי להרב שב שמעתא ש"ב פט"ו שהק' ע"ד הב"ש שכתב דאפילו ברוב פסולין חיישינן דילמא אזלא היא לגבייהו דא"כ בפ"ק דכתובות די"ג דמדמה אומרת לבשר

נבעלתי לשבויה ופריך שאני שבויה דרוב פסולים ומשני מסייע ליה לריב"ל דאמר מכשיר ר"ג אפי' ברוב פסולים ולפי דברי הב"ש אכתי ל"ד דשבויה הכל פסולים והבא אפי' רוב פסולים איכא דאזלא היא לגבייהו והו"ל ס' ע"ש ולק"מ דכיון דס' הוא אסור מס' דהתם לכהונה מיירי והג"מ פריך דהכא רוב בשרים ומייתי מדריב"ל דאפילו ברוב פסולים מבשיר והתוס' שם הקשו ש"ה דסמוך מיעוטא לחזקה ותי' דמ"מ ס' הוא ואסור מס' ע"ש והרי הוא מבואר כמ"ש ומ"מ יש להוכיח מדברי התוס' דלא כהב"ש דא"א הו"ל להקשות בפשי' דאיכא דאזלא היא לגבייהו בלא סמוך מיעוטא לחזקה וי"ל דפשיט"ל דמס' אסור אלא דס"ד דע"י סמוך מיעוטא לחזקה איתרע רובא בההיא דטומאה וא"ב רובא להתירה:

מילתא דמבע"ל בגמ' ונשאר בתיקו מדברי הגה"מי בשם כמה גדולים והביאו מרן בב"י בא"ח סי' תל"ז נר' דלא דייני' ליה כשאר הספיקות ע"ש וה"ט משום דהוי ס' דחסרון ידיעה וצ"ל דדוקא בס' א' אבל בדבר הניתר מכח. ס"ס אפי' ס' דחסרון ידיעה מצט' דמרן בב"י לעיל בסי' מ"א גבי בבד ובסי' נ"ה גבי גלודה כ' לדעת הר"מ להתיר בס"ס במידי דנשאר בתיקו ע"ש. והפר"ח לעיל סימן ל' כתב בשם מהריק"ש דבמידי דתיקו הוי ס"ס וחלק עליו ועיין להפ"ת שם ובסי' זה בדיני הספיקות שכ' דב"ז מדרבנן אבל מדאודייתא אפילו ס' דתיקו הוי כשאר הספיקות ע"ש:

סימן קיב

א' ד"א אסרו חכמים וכו' דעת הר"ן דפת ש"ג אפי' אפאה ישראל אסור כיון דהלישה והעריכה ע"י גוי ולא אמדו ג' מלאכות בפת אלא בפת ישראל שאפאה גוי וכ"ד הטור וכ"נ מדברי ריי"ו ניי"ז ח"ג שהביא סמוכות להתיר פש"ג מהירושלמי דפ"ב דפסחים אמתני' חמץ ש"ג שע"ע הפסח מותר בהנאה הא באכילה אסור ודוקא משום שע"ע הפסח הא כל השנה שדי ע"ש וא"א נימא בחמץ שעדיין לא אפאו מיידי ואח"כ אפהו ישדאל אלא ע"כ דאפי' בכ"הג אסור ומרן בב"י כתב דמ"מ שרי ליקח שאור מן הגוי ולחמץ בו את העיסה כיון דהלישה לבד ע"י גוי דלא אסרו אלא בלישה ועריכה ע"י גוי ע"ש ואין נר' כן מדברי הר"ן שהוכיח משמואל שאמר זליפתן של כלים אוסרתן שמעי' לרב דאפי' אפאן ישראל אסור דבהא ל"פ ע"ש ולפ"ז גם בלישה לחוד אסור לרב שהרי זליפתן גם בלישה איתיה וכ"נ מלשונו שם דאפי' בלישה לחודה אסור וכן יש להוכיח מדברי ריי"ו שהבאתי ומ"ש עוד מרן דלא גזרו על תערובת ש"ג כמו שלא גזרי' על תערובת בפ"ק דחולין ע"ש ק' דדוקא בלקחו מעורב הוא דל"ג על תערובת דמאי אבל אסור ליקח ולערבו כדתנן ומייתי לה הגמ' שם בחולין הלוקח יין לתת לתוך המורייס חייב לעשר דמאי ע"ש. וה"נ דכוותה

אסור ליקח שאור מהגוי לערבו לחמץ בו ולא התיר הטור בסוף הסי' אלא בלוקח כותח מן הגוי ע"ש בד"מ ובל זה הוא לדעת הר"ן אבל אנן קי"ל כדעת הר"מ והרשב"א דאפאה ישראל שרי בפש"ג וכמ"ש מרן בב"י. וכ"נ מדבריו בש"ע וכמ"ש הש"ך :

ב' ד"ב יש מקומות וכו' אם נסתפק לו אם ישראל הכשיר התנור או לא מותר דספיקא דרבנן לקולא ת"ח כלל ע"ה רין ז' והביאו הש"ך סק"ך ואם נסתפק לו אם פת זה ש"ג או של ישראל כגון נמצא פת בשוק במקום שהנחתומים מחצה גוים ומחצה ישראל כתב הפר"ח סקי"ג דאסור כמו מרחץ המרחצת בשבת דמע"מ אסור ע"ש והוכחתו זאת היא ע"פ פירש"י בסוגיא דפ' שואל דקנ"א ע"א דמפ' דלא יספוד בהם ישראל הוא לעולם משום דמוכחא מילתא דבשבילו נעשה וגריס ת"ב דרב ממרחץ דמע"מ אסור וע"כ דאין הטעם משום דאדעתא דכולהו חממוהו או משום דבשיל"מ דא"כ מאי מייתי מינה סייעתא הא בהביא חלילין ליתנהו להני טעמי דהא אסורין לעולם וגם לאו אדעתא דכולהו נעשו וע"כ דטעמא דאסור משום דספיקא כה"ג אפי' בדרבנן להחמיר אבל לגי' אחרת דגרסי שם ת"כ דשמואל וטעמא דמע"מ אסור משום דאדעת' דכולהו וכדפידש"י או שאין נאסרין לעולם כמ"ש התוס' או משום דבשיל"מ אין ראיה משם כלל ועיין להע"ש אות ד' ועוד י"ל דמרחץ שאני דרוב הצדדין לאסור דהיינו אדעתא דישראל ואדעתא דכולהו אבל להתיר ליכא אלא צד אחד דאדעת' דגוים לחוד וב"הג כת' התוס' ברפ"ב דחולין דכ"ט ע"ב בשם הר"ש ע"ש ולהלכה נר' עיקר דשרי ככל ספיקי דרבנן וכ"נ מגמ' דעירובין דס"ד ע"ב דאמרינן ולמדנו שהולכין אחר עוברי דרכים ופירש"י דגוים נינהו והוי פש"ג ומדלא שרי למיכלינהו ש"מ שהולכין אחר עובדי דרכים ע"ש וא"א למ"ל רוב אפי' ס' שקול אסור מס' אלא ש"מ דס' שרי:

ג' כתב הריטב"א בחי' בפ' א"מ אחד שדחה דברי הד"מ דקיסם ל"מ וז"ל אבל יש להתיר בדברי הרב בזמנינו זה לפי שכבר הותר פת של פלטר גוי ומלאכת הפורני עדיף ממלאכת הפלטר שאין מתכוין אלא למלאכתו וגם שעושה במקום פרהסיא ובזה יש להתיר אפי' בלא נתינת שום ענף ואין נתינת ענף אלא להיכרא בעלמא וכן התיר הר"י וכ"ד מורי הרא"ה ומורי הרשב"א ע"כ ועמ"ש הב"י ע"ד הריב"ש סימן תקי"ד ועיין להכנ"הג הגהב"י אות ל"ג ע"ש:

ד' ד"ד מקום שאין פלטר וכו' כתב הש"ך דאם אחר שקנה מן הפלטר גוי בא פלטר ישראל הואיל והותר הותר ע"ש וכ"כ להדיא הרשב"א במ"ה דפ"ח ע"ב ע"ש:

ה' די"ד כותח ש"ג מותר וכו' ואין לאסור משום חלב שחלבו גוי ואין ישראל רואהו דכיון דלא קאי למה מערב אין הנכרי שוטה בכך וכמ"ש התוס' בפ' א"מ דל"ה ע"א

בר"ה לפי ובע"ב בר"ה לגבינה ולזה כוין מהר"ם מרוטנבורק בתשו' סי' תנ"ד שכ' ע"ד הגאונים הללו אבל תימא דהא אסור משום חלב שחלבו גוי וכו' וי"ל דחלב טמא אינו עומד ולכותח לא חזי ע"ש. ודברי הש"ך כאן תמוהים והב"ח כתב משם מהרש"ל הטעם משום דנסיובי בטל ול"ד לחמאה דהקום עומד בעצמו ע"ש ודבריו לא יכונו אלא להסו' דגם באיסורי דעכ"ום הלכו בהם אחד הרוב אבל הראשונים הביא דבריהם ה"ה בפ"ג מה' מ"א גבי גבינות הגוים כ' דכ"ד שאסרו חכמים בענייני הגוים לא הלכו בהם אחד הרוב כדי להרחיק מהם הדחקה גמורה וה"ט דגבינות הגוים ע"ש וכ"כ הרשב"א בת"ה ד"צ ע"ש ועיין לה"ה שם דין ט"ו ולהרשב"א ח"ג סי' רי"ד ע"ש והט"ז הק' ע"ד מהרש"ל מחולב לכמכא ע"ש ול"ק דש"ה דחיישי' שמא מן החלב הטמא נשאר בנסיובי שלא נעשה כמכא ושמא שם אינו מיעוט וכ"מ מפירש"י שם ע"ש מיהו ק' משינוייא בתרא דגמ' דבהא פליגי הלשונות ופ' כל"ק לקולא ככל מילי דרבנן:

סימן קיג

א' ד"א דבר שא"נ כמות שהוא חי מדלא התנה שיהיה נשתנה מברייתו ע"י האור משמע דלא בעי' נשתנה וכ"ד הרי"ף והר"מ ועיין להש"ך וכ"נ מדברי התוס' בד"ה א"ב שכ' והילכתא בהני תרי לישני לקולא מדאמרי' גבי משחא שליקא אי משום בש"ג נאכל כמות שהוא חי אע"פ דעעש"מ ע"ש וא"א הא בלא"ה שדי משום דלא נשתנה מברייתו והגמ' חדא מנייהו נקט דהא אי הוה שמן אינו עולה עש"מ לא הוו מוכחי מדל"ק הגמ' גם אינו עולה עש"מ משום די"ל חדא מנייהו נקט ומ"מ נראה דהקא"וי של גוים אין בו משום בש"ג שהרי קודם הבישול קולין אותם וקליות אין בהם משום בש"ג כמ"ש הר"ן דאין אדם מזמן חבירו על הקליות ולית בהו משום חתנות ע"ש. וכשבשלו אח"כ שרי דדמי לדגים קטנים שמלחן וצלאם גוי לקמן בדין י"ב ועיין לה' כנ"הג הגהב"י אות י"ז ולמהריק"ש בהגהותיו ר"סי קי"ד ע"ש:

ב' די"ב בהגה ובשר מליח משמע דבשר מליח גרע מדגים גדולים מלוחים ואסור להמתירין דגים גדולים ומדברי הר"מ בפכ"ו מה' שבת נר' דבשר ראוי יותר מדגים גדולים שכ' בשר בין תפל בין מלוח מותר לטלטלו מפני שראוי לאומצא ודג מליח מותר לטלטלו. תפל אסור לטלטלו ע"ש ויש לחלק בין תפל למליח ועיין להט"ז:

ג' די"ו אם הוא כלי חרס מגעילו ג"פ ודין הטור בסי' קכ"א משם בעל העיטו' כ' דאפי' באיסור דאורייתא אם אינו ב"י מהניא הגעלה ג"פ והרשב"א בת"ה דקכ"ו הוכיח משם גאון מההיא דנערה ארתחוה והוק"ל מפינכרא דתברא ר"א עש"ב. והרא"ה בב"ה הוכיח דאפילו באיסור דרבנן דל"ל עיקר מ"הת ל"מ הגעלה ממאני דקוניא ע"ש והע"הש כתב

דשאני יין דבמשהו הוא ובהגעלה ישאר משהו ע"ש. ולפ"ד גם ראיית הגאון מההיא דנעוה ארתחוה לא מוכחא מידי וע"כ דאפי' דבהגעלה ישאר משהו מ"מ בג"פ יוצא הכל וכ' ה' סלת למנחה כלל ע"ה דה"ד דהמגעיל הכלי אחר מע"לע במ"ש הטור סי' קכ"א ע"ש ור"ל דהטור כ' שם דאין להגעיל הכלי אלא אב"י ואם מגעיל ב"י צריך ליזהר שיהיה ס' במים כנגד הכלי ע"ש ומשום כדי שלא יהיה צריך ליזהר בזה כתב דמגעילו אב"י ועיין להע"הש וק"ל לדע' העיטור מדאמ' בפ' כ"ש ד"ל א"ר קדירות בפסח ישברו ואמאי לישהינהו אחר הפסח וליעביד בהו שלא במינו גזי' שמא יעשה במינו ע"ש ולדעת העיטור יגעילנו ג"פ כשאינו ב"י וישתמש אפילו במינו וי"ל דהתם אליבא דרב ורב מספק"ל אי נט"לפ אסור ואי ס"ל אסור מדאורייתא הוא כדמ' בפ"ב דע"ז דנפ"ל מקרא ועיין להתוס' בפ' כ"ש שם ע"ש:

סימן קיד

א' ד"י הגה ומוכרו כולו וכו'. כ"כ הר"ן בפ' א"מ גבי כבשים דבידוע שנתן בהם יין נמי מוכרו לגוי חוץ מיי"ן שבו אע"ג דמכשיר את האוכל ע"ש ובפ' השוכר גבי יין ביין בכ"ש כ' דביין במים שמכשיר את היין נעשה כולו גוף האיסור ול"מ תקנתא זאת ודוקא במ"במ הוא דפליג ע"ש וצריך לחלק דבכבשים דלא אכיל אלא האוכל ולא היין וחומץ גופייהו מהניא תקנתא הלזו משא"כ ביין במים דאוכל גוף האיסור וחילוק זה מבואר בגמ' שם דפריך גבי כבשים מ"ש ממורייס ומשני התם יריע ממשו ע"ש בפירש"י אך מ"ש הר"ן ביין במים שכ"ד הרשב"א ק' דבת"ה והובא בב"י סי' קל"ד כ' בהדיא ביין במים דמהניא תקנה הלזו ע"ש ועיין להכנ"הג שם בסי' קל"ר בהגהב"י אות ך' ע"ש:

סימן קטו

א' ד"ב שהיא נבילה זה הוא טעמא דשמואל בגמ' והק' הראשונים ליתסר משום ב"בח ותי' כיון דנבילה היא לא מיתסר משום ב"בח אלא למ"ד אחע"א ע"ש וק"ל דבפכ"ה דקי"ג איכא חד תי' בגמ' אליבא דשמואל דבעלמא ס"ל אין אחע"א והכא שאני דגלי רחמנא גביה ע"ש ולפום ההוא קושיא א"כ אמאי אמר שמואל קיבת נבילה ליתסר משום ב"בח:

סימן קיז

א' ד"א כל דבר שאסור באכילה מ"הת וכו' בס' טריפה אי שרי לעשות בו סחורה הר"מ בספ"ח מה' מ"א כ' כ"ד שאסור מ"הת אסור לעשות בו סחורה ומה שאסור מדרבנן מותר לעשות בו סחורה בין בס' בין בודאי ע"ש מתבאר מדבריו דאפי' ס' איסור אם הוא מדאורייתא אסור לעשות בו סחורה מיהו הר"מ לשי' דס"ל איסור סחורה מדאורייתא ממ"ש חוץ מן החלב שהרי אמדה תורה וא"כ הוי ס' דאורית' ולחומרא אבל דעת התוס'

דאיסור סחורה דרבנן כמ"ש הת"הד סי' ר' ע"ש וא"כ יש להתיר מכח ס"ס דס' אי איסור סחורה מדרבנן ואת"ל דאורייתא שמא זו אינה טריפה וב"הג כתב מרן בב"י בסי' י"ו גבי אותו ואת בנו בזכרים ע"ש ואע"ג דהס' הא' אי מדאורי' או מדרבנן אסיר מיהא מדרבנן מ"מ לגבי דאוריי' הוי. ס"ס ולגבי דרבנן בס' א' סגי וכמ"ש הש"ך בכללי ס"ס אות י"ו ע"ש ואע"ג דלא מתהפך לא איכפת לן כמ"ש בסי' ק"י אמנם ראיתי לה' פני משה ח"א סי' ג' שכתב שסברת הת"הד יחידאה היא ורבים חולקין עליו ולא מצרפי' ליה לס"ס כן דאינו ס' שקול וכ"כ המש"ל שם בה' מ"א דגם ס' איסור תורה אסור בסחורה ואפי' דחלק על הפ"מ בהבנת דברי הר"מ לדינא מסכים לזה ובסי' ק"י כתבתי בפרט זה אי רובא מצט' לס"ס ע"ש וכ"נ מדברי מוד"ס בהגה בסי' נ"ז שכ' בס' טרפות לא ימכרנו לגוי שמא יחזור וימכרנו לישראל אלא ימתינו וימכרנו יע"ש וא"א דס' איסור מותר בסחורה ולא היה רשאי להמיתו ולמוכרו לגוי כיון דהוי נבילה ודאי אסור לעשות בו סחורה ולא הוי כנזדמנו שהרי המיתו ואלו לא המיתו לא היה אסור למוכרו אלא ע"כ דאפי' ס' איסור אסור בסחורה וא"כ הוי כנזדמנו וכשהמיתו לא הוסיף עליו איסור סחורה וכבר הותר זה האיסור קודם שהמיתו דהוי נזדמנו מיהו בגמ' בפא"ט דנ"ג ע"ב גבי ס' דרוסות פריך הגמ' ולחניקינהו ולשדינהו באשפה הרי אפילו כשחנקן דליכא חששא שמא ימכרנו לישראל אסור למוכרו לנכרי אלא לשדינהו לאשפה וע"כ משום איסור סחורה נגעו בה דכיון שחנקן לא הוי כנזדמנו וא"כ ש"מ דקודם שחנקן דהוי ס' טריפות היה שרי לסחורה דאל"ה הוי בנזדמנו אפי' חנקן אח"כ והמרדכי והסמ"ק שהביא דבריהם מור"ם בסי' נ"ז שכ' ימיתנו גרסי בגמ' דפא"ט א"נ לזבנינהו ע"ש בהרשב"א בחי' אבל לגירסתנו אסור להמיתו ולמוכרו ועיין להנ"ב מ"ב חיו"ד סי' י"ג ועמ"ש בס' הקטן מצות כהונה סי' ל"ו עש"ב:

ב' ואם נזדמנו וכו'. כתב מרן בב"י דוקא בצייר שאומנותו בכך התירו והפר"ח חלק והתיר אפי' אינו צייר מיהו דוקא בשכבר נכנס ברשות אבל מי שמוצא קן אסור לצודו ע"ש ולפ"ז אם מצא בשר נבילה בשוק אסור ליטלו למוכרו לגוי כיון שעדיין לא זכה בו לא הוי כנזדמנו ונ"ל ראיה מגמ' בפ"ק דסנהדרין דט"ו דקא' מאי זכה זכה בעורו ומדלא אמר זכה בבשרו למוכרו לגוי דאפי' נחשים יכול למוכרן חוץ ממקום הארס דרבים הם עם הארץ שאוכלין אותם אלא ע"כ כיון דהפקר הם אסור לזכות בהם למוכרן ולא הוי כנזדמנו ודוקא עורו דאית ביה זכיה לגופיה ולא למוכרו ועיין פר"ח סק"ח :

ג' **כתב** הטור מוכרה לגוי או נותנו לו במתנה וכ' הכנ"הג בהג"הט דפ' בר"מ ולא כר"י דאמר דברים בכתבן ע"ש ולפמ"ש התוס' בחולין דקי"ד דבנכרי מכירו מודה ר"י י"ל דמ"ש הטור במתנה היינו בנכרי מכירו:

ד' **כתב** הטור אסור ליתנו לגוי בפני ישראל שמא יקנהו ממנו ישראל והק' הט"ז ביון דמותר לגנוב דעת הגוי במתנה לא חיישי' שמא יקנהו ישראל דמימר אמר דאיסור הוא וגנב דעת הגוי במ"ש התוס' כפג"ה דצ"ד ע"ש וי"ל דלא ב"ב התוס' אלא בחששה דשמא יתנהו לו בפני ישראל כיון דאיכא ב' חששות שמא יתנהו בפני ישראל ושמא יקנהו לא חיישי' כולי האי ותלינן דלא יקנהו יש' ואמר לגנוב וכו' אבל היכא דנותנו בפני ישראל בהא חיישי' להך חששא דשמא יקנהו ישראל ולא אסיק אדעתיה לגנוב וכו' ולכך אסר הטור ליתנו בפני יש' דלחד חששא חיישי':

סימן קיח

א' **ד"י אם** אינו נהנה בחליפין מותר בכל ענין כ"כ התוס' בפ"ק רע"ז די"ב ע"א משם ר"י והוכיחו כן מדאמרי' קסתא דמורייסא בלומה וכו' ע"ש והיינו דס"ל דהתם לא מפסיד הגוי דאפשר שיערב טיפה א' שאין לו בה הפסד ובן לשון הרא"ש שם שכתב אלמא לא חיישי' שיערב דבר מועט ומה שהק' מהרימ"ט סי' ג' דחמרא במורייס מין בשא"מ ובעי' נ"ט ולא סגי בטיפה א' בבר כתבו הראשונים דבאיסורי גוים לא הלכו חכמים אחר הרוב משום הרחקה וכ"כ הפר"ח אבל מתשו' הרשב"א שהביא מרן בסי' זה שכתב לא חיישינן שיפסיד את שלו שיטיח פניה בשומן שלו ע"ש נראה דדוקא לא חיישינן שיפסיד אבל אם אינו מפסיד חיישי' אע"פ שלא נהנה וכ"נ מתשו' הרשב"א שהביא בב"ה ס"סי זה שכל דבר שיצטרך הגוי להפסיד את שלו להכשיל את ישראל לא חיישי' וראיה מההיא ארבא וכו' ע"ש וכ"נ מדברי רש"י שם בע"ז בד"ה רבא שכ' דהתם ל"ל הנאה לנכרי דנשדי נבילה בקדירה דמסתפי דאי חזי ליה ישראל תבע ליה בדינא ע"ש מש' ראי לאו משום דמסתפי היה אסור אע"פ שאין לו הנאה מיהו הריטב"א גריס בדברי רש"י דל"ל הנאה וכו' ועוד דמסתפי ע"ש מש' דמטעם דלית ליה הנאה לחודיה שרי לרבא דקי"ל כותיה ואפי' לא מסתפי ולאביי ס"ל דאסור אע"פ דיוצא ונכנס ולטעמיה אזיל בפ"ק דחולין דס"ל לאביי יוצא ונכנס אסור וס"ל לרש"י דאסור אפילו בדיעבד כחד תי' שכ' התוס' שם בחולין ול"ק מ"ש אפירש"י הריטב"א שם ע"ש ועיין לה' בעי חיי בחיו"ד סי' קע"ג בסופו ע"ש וכ"נ ממ"ש רש"י בע"ז דכ"ט ע"ב בד"ה משום איחלופי ברע ממנו ע"ש והתוס' שם בע"ז הקשו לאביי מ"ש משאר איסורין דשרי ביוצא ונכנס ונר' דר"ל דמאי מדמה אביי דלא חיישי' לדמי ע"ז מדלא חיישי' לנבילה שאני התם דהוי

ביוצא ונכנס ושרי משום דמירתת וס"ל כחד תי' שכ' בפ"ק דחולין דאפי' לאביי שרי בדיעבד ביוצא ונכנס ולא אסר אלא לכתחי' אבל הפר"ח כ' דר"ל דמלישנ' דגמ' מוכח דדוקא דיעבד הוא דלא חשו חכמים ואמאי הא אפי' לכתחילה שרי ביוצא ונכנס בשאר איסורין ע"ש ודבריו תמוהים דאביי גופיה ס"ל בחולין דיוצא ונכנס בשאר איסורין לא שרי לכל הפחות לכתחי' והרמב"ן בחי' הקש' לפירש"י וז"ל אמאי ס"ד דאביי למיסר הא הו"ל עע"ג דשרי לכתחי' ואפילו היכא דבידו כמו שחי' ועוד דהכא לאו לכתחילה קאמר אלא בדיעבד מיירי כששפתו ולכ"ע אפילו יוצא ונכנס מותר ע"ש הרי דלא כ' לכתחי' אלא בעע"ג מיהו שם בחולין בסוף הסוגיא אמרי' אביי לא אמר כרבא התם לא נגע הכא נגע וא"כ אביי מודה היכא דלא נגע כההיא דיי"ן דשרי לכתחי' וצ"ל דס"ל להרמב"ן דהכא הוי כנגע כיון שקדירתו בידו וקדירה של ישראל סמוכה לה וכ' הפד"ח דמדברי הרשב"א בת"ה ד"צ נר' שאין לו הנאה לא חיישי' להכשיל ממ"ש היכא דהניח הנכרי התבשיל ביד עכ"ום דלא חיישי' שמא סילקו והחזירו דמה הנאה יש לו בסילוקו ע"ש וכבר הוכחתי דעת הרשב"א דאם אינו מפסיד חיישי' אפי' שאין לו הנאה וע"כ דשאני דת"ה דבשולי גוים דרבנן לא חשו וכן צ"ל במה שהביא ראיה שם בת"ה מדתניא מניח ישר' קדירה וכו' וההיא אפי' לכתחי' כדקתני מניח והרי כ' הרשב"א בתשו' סי' תשס"א דלא סמכי' לכתחי' אגוי אפי' היכא דמפסיד אלא ע"כ לחלק בין דאורייתא לדרבנן כנ"ל ברור בדעת הרשב"א ועיין לה' בני חיי:

ב' כתב מהרימ"ט ח"ב סי' ג' דוקא במידי דאית ליה טירחא אבל מידי דל"ל טירחא מכשיל לישראל אפי' לא נהנה ע"ש והפר"ח חלק עליו ע"ש ונ"ל ראיה לדעת מהרימ"ט מדאמרי' בפג"ה דצ"ז דבטעימת האיסור סמכי' אקפילא וכ' התוס' והרשב"א דדוקא אומן דלא מרע אומנותו אבל גוי שאינו אומן לא סמכי' עליה ואמרי' דמשקר הרי אע"ג דלא נהנה חיישי' דמשקר וע"כ משום דל"ל טירחא מיהו דמעשה לא עביד להחליף אבל דיבור בעלמא חיישי' להכשיל את ישראל ועפי"ז י"ל אמ"ש הט"ז בא"הע סי' י"ז סק"ה דגוי המעיר שמת בעלה ל"ח להכשיל כיון שאינו נהנה והוכיח. כן מכאן ותי' עפי"ז מה שהק' הריב"ש סי' שע"ז ע"ש ועפי"ה ליתא להאי דינא שם כלל כיון דדיבור בעלמא הוא וכ"מ מפסקי מהרא"י סימן קס"א דעדות גוי בעיגונא כ' חשש דמשקר וכן הובא לשון זה בכמה תשו' בדיני עיגונא ועיין להב"ש שם סקל"ח ע"ש:

והנה בע"ז דכ"ט ע"ב אמרי' אי משום איחלופי לא טרח פירש"י איחלופי רע בטוב ע"ש משמע דאפילו במידי דאית ליה הנאה לא טרח לזייף חותם א' וק"ל דא"כ מאי קאמר שם בדל"ט ע"ב גבי פת בחותם א' אי אחלופי קרירא בחמימא מידע ידיע ע"ש והשתא

ל"ל טעמא דמידע ידיע אפילו לא ידיע לא טרח לזייף חותם א' אפילו אית ליה הנאה וצ"ל דמ"ש גבי יין רע בטוב היינו רע בטוב ממנו קצת דלית ליה אלא הנאה מועטת אבל חמימא בקרירה דהנאה מרובה טרח אי לאו דידיע וכ"כ הר"ן בהדיא בסוף ע"ז דע"ד ע"ב בדעת רש"י גבי רבא הוה משדר גולפי והביאו הב"י בסי' קל"ו ע"ש ועיין להפר"ח כאן במ"ש ע"ד מהרימ"ט ז"ל:

ג' די"ב יש להחמיר שלא להניח הקדירות וכו' אבל מדינא שרי אפילו בהליכת ב"הכ כמ"ש הרא"ש ז"ל ועיין להפ"ת ועיין בגמ' בפ' השוכר ד"ע ובתוספות שם בד"ה שמע ועיין להרב בעי חיי חיו"ד סי' קע"ג ע"ש:

סימן קיט

א' ד"א החשוד לאכול וכו' סתם כדעת הראב"ד דדוקא מהחשוד אין לוקחין אבל סתם כל אדם אפילו אינו מוחזק בכשרות לוקחין וכ"כ הריטב"א שם בע"ז שכל הגאונים הסכימו לדעת הראב"ד אך דעת הטור כהר"מ כמ"ש הד"מ דלא כהש"ך ומה שהוכיח הש"ך מהירושלמי ענין אחר הוא כמ"ש הפר"ח וכ"נ שהרי איכא מ"ד שם בירוש' דאפילו מן החשוד לוקחין ע"ש:

ב' ד"ג אסור ליתן משלו לחשוד וכו' התוס' בפ' א"מ דל"א כתב הא דחבית לא סגי בחותם א' היינו בישראל חשוד והק' הריטב"א דאפילו לאחלופי לא חיישי' כדאי' בדיש חולין ואמאי צריך חותם א' ע"ש ועיין להתוס' בבכורות ר"ל בד"ה מתני' ע"ש והרשב"א בת"ה בדקי"ח כ' דהאי דל"ח לאחלופי דוקא אי חשיד בדברים שרוב ע"ה מקילין בהם כמו דמאי וגבינה אבל אי חשיד בדברים שאין רוב ע"ה מקילין בהם כיון דפקיר כ"כ חשיד גם לאחלופי ולכך בחבית לא סגי בחותם א' ובממפ"ג צריך חותם א' ע"ש והוא תימא דא"כ גבינה אמאי צריך חותם כלל כיון דלא חיישי' לאחלופי שרוב ע"ה מקילין בה כמ"ש ה' גופיה ועיין להש"ך:

ג' כיצד הרי שנתן לחמותו וכו'. הר"מ בפי"א מה' מעשר פ' כרבנן דחמותו כמו שכנתו כמ"ש בירושלמי ומ"ש דחד טעמא לתרוויהו דלא איכפת לה בתקנתו ועיין להפ"ת:

ד' ד"ד החשוד על איסור חמור כ' הפ"ת אם שוים החשוד ע"ז חשוד ע"ז והוכיח כן ממ"ש התוס' בריש חולין ד"ד ע"ב גבי חלב ודם לחד תי' ע"ש ואין משם דאיה דלא כ"כ התוס' אלא לרב המנונא אבל רבא ס"ל דמומר לחלב הוי מומר לדם כדאיתא בהוריות די"א וכ"פ הר"מ בפ"ג מה' שגגות דין ז' ע"ש וא"כ אדרבה יש להוכיח משם להפך אלא די"ל לענין קרבן שאני ועיין להלח"מ שם בה"ש בפ"ב ע"ש והרמב"ן בה' בכורות ספ"ד כ' החשוד על איסור א' חשוד על דכוותיה ונ"ל. ראיה מדאמרי' מרי' בדיש חולין שם

לימא מסייע ליה הכל שוחטין אפילו ערל אפילו ישראל מומר וכו' האי מומר ה"ד אי מומר לד"א היינו מומר לערלות אלא מומר לאותו דבר וכדרבא וע"כ דס"ל להגמ' דמומר לערלות קיל ממומר לאכול נבילות דערלות שוא"ת ונבילה קום עשה דאי. ערלות חמירא כיון דמומר לערלות הוי לנבילות ואי איתא דבשוין לא הוי מומר נוקמה דמומר דקתני בשוה לנבילה אלא ע"כ דבשוין מומר לזה מומר לזה ועיין תשו' הרשב"א ח"א סי' ס"ד שכ' גם מה שאמרת החשוד על הקל אם חשוד על החמור אפי' על הקל ממנו אינו חשוד דמשומד לערלות החמור אינו משומד אצל שחי' ולא אמרו משומד לד"א משומד לכל התורה אלא במנסך ומחלל שבתות כדאי' בחולין ע"ש וכ' מרן בב"י בס"סי זה דלא כתב הרשב"א דמומר לחמור אינו מומר לקל אלא בב' איסורין נפרדים בערלות ונבילה אבל אם שניהם ענין א' דהיינו דבר מאכל ודאי החשוד לחמור חשוד לקל:

ה' ד"ז בשל אחרים נאמן וכו'. כ"ד הר"מ בפי"ב מה' מעשר דפ' כרשב"ג בפ' עד כמה דהחשוד על הדבר דנו ומעידו והשיג הראב"ד מדתנן בפ"ד דדמאי חשכה מוצאי שבת לא יאכל עד שיעשר וכ"פ הר"מ. והמח"א בה' עדות סי' י"ב תי' דהתם איתחזק איסורא וע"א אינו נאמן במקום דאיתחזק איסורא כדאי' בר"פ האשה רבה ע"ש וד"ז פלוגתא דרבוותא דהרא"ש בפ' הניזקין והתוס' בריש גיטין כ' דל"מ ע"א באיתחזק איסורא אבל הרמב"ן והריטב"א בחי' שם כ' דע"א נאמן בכל ענין אלא דהגמ' שואל מנ"ל ומ"ש בעדות אשה טעמא. משום דייקא ומנסבא הוא משום דאין דבר שבערוה פחות מב' ע"ש ונר' דז"ד התוס' בקידושין דס"ה ע"ב בד"ה נטמאו שכ' דע"א נאמן לו' חתיכה זו מנוקרת ע"ש דלא כהט"ז לקמן סי' קכ"ז סק"ו שהוכיח מדברי התוס' הללו דחתיכה זו מנוקרת ל"מ איתחזק איסורא ע"ש ועיין מ"ש ע"ד הרב מח"א הלכות יום טוב דקי"ט והע"הש ע"ש והפר"ח כ' דדוקא להעיד על החתיכה הוא רע"א נאמן אבל להעיד על האדם שיהיה נאמן צריך ב' עדים וכ"כ המח"א סוף ה' עדות ועיין להריטב"א בחי' לע"ז דט"ל ע"ב ע"ש ומדברי התוס' בסנהדרין ד"ט ע"ב בד"ה לרצונו שכ' א"נ ה"נ יצרו תוקפו וכשר לעדות אחרת ולא ארביעה דהחשוד על הדבר לא דנו ולא מעידו וכ"כ הרא"ש בפ' ז"ב דכ"ו נר' דס"ל דהלכה כר"מ דלא דנו ולא מעידו כיון דרבא ור"י ס"ל הכי וז"ד הר"א ממיץ שהביא הע"הש ע"ש מיהו קשה ע"ד הללו דבגמ' דבכורות מוכח דרבא ס"ל דלא קי"ל כר"מ ע"ש בפירש"י וכן בפ' ז"ב אמר רבא החשוד על העריות פסול לעדות אשה משום דניח"ל דשכיחא ליה משמע דאי לאו הך טעמא כשר אע"ג דחשוד על העריות ודברי הב"י בח"מ סי' ל"ד שכ' דטעמא דפסול לעדות אשה משום דחשוד על הדבר לא דנו ולא מעידו ע"ש דבריו תמוהים ועיין לה' ראש יוסף שם שדבריו תמוהים טובא ע"ש:

ו' **ד"ח אפי'** בשבועה. אין להקשו' ע"ז מדאמרי' ביומא משביעין אותו לכ"ג דשלא ישנה דש"ה דהצדוקים סוברין דהדין כך דמקטיר מבחוץ ואין עוברין על השבועה ועיין להכנ"הג סי' ב' הגהב"י אות כ"ה ולה' קול אליהו חיו"ד סי' ד' ועיין בתשו' הרשב"א סי' ס"ד ובתשו' בעי חיי סי' קנ"ח:

ז' **סי"א אינו** עושה יי"ן. הש"ך והפר"ח כתבו דוקא לענין יי"ן וכ"כ הכנ"הג סי' ב' הגהב"י אות כ"ז אבל הפ"ת כ' ה"ה לכל האיסורין וכ"כ הל"ח דקל"ו ע"ש:

ח' **דט"ו המוכר** דברים האסורין עיין להרא"ם ח"ב סי' כ"ד ולהפר"ח ועיין לה' גבעות עולם סי' ב' ולה' דבר משה סי' א' וב' ע"ש:

סימן קכ

דט"ו עלתה להם טבילה ואפילו למ"ד נדה שנאנסה וטבלה לא עלתה טבילה טבילת כלים שהיא דרבנן כמ"ש הר"מ עלתה להם טבילה הרדב"ז ח"ב ס"סי ל"ד ודלא כהב"ח ועיין להש"ך:

סימן קכא

א' ד"א בהגה דטבע היין וכו' הריטב"א בחי' ע"ז דע"ו ע"ב כ' להתיר כחביות אלו משום דהוי משהו ועוד נט"לפ הוא ואינו מתכוין לבטל ע"ש:

סימן קכב

א' ד"ג בהגה אבל אם היה דבר חריף וכו'. כ' הש"ך משם א"וה אם בשלו דבר חריף בקדירה של בשר שאינה ב"י ואח"כ בישלו בה חלב התבשיל מותר דהחריפות מהניא לדבר הנפלט בו שיהיה לשבח אבל אינו מועיל דבר חריף הבלוע להשביח טעם הפגום הבלוע ועיין להפ"ח וכ"ב הרשב"א בח"א סי' תצ"א והוכיח כן מכלי מדין ע"ש והרב חוות דעת סי' ק"ג סק"ט נעלם ממנו זה ע"ש:

ב' ד"א איסור מועט וכו' כ"כ הרשב"א בת"ה ועמ"ש הטור ע"ז ע"ש בב"י ועיין בפ' כ"ש ד"ל דפריך ולישהינהו אח"הפ וכו' ולא ס"ד דגזרי' אטו מינו אע"פ דבעלמא גזרי' שאב"י אטו ב"י ועיין בס' הישר לר"ת דע"ח ע"ג ועיין בס' גור אריה חיו"ד סי' ק"ט ע"ש:

ג' ד"ו סתם כלי עכ"ום וכו'. הטעם משום דהוי ס"ס שמא לא נשתמש בו היום ואת"ל נשתמש היום שמא נשתמש דבר הפוגם בעין וכמ"ש התוס' והרא"ש ובהש"ך סק"ד דמה"ט אסור לבשל לכתחי' בכלי ש"ג דלענין לכתחי' ליבא אלא ס' א' ע"ש והא דבכלי של ישראל ששהה אצל הגוי שרי לכתחי' אחר מע"לע משום ס"ס כמ"ש בהגהה דין ט' ש"ה דאיכא חזקת הכלי העמד כלי על חזקתו כמ"ש הש"ך סק"ח ע"ש ולפ"ז במוצא כלי בשוק וא"י אם של ישראל או של גוי אע"ג דאיכא ס"ס כיון דליכא חזקת הכלי אסור

לכתחי' מיהו כבר כתב הא"וה והסמ"ק והת"ח והביא דבריהם הש"ך בסי' ק"י בכללי ס"ס אות י"ו דכל דאיכא ס"ס להתיר איסור דאורייתא וס' א' להתיר איסור דרבנן שרי ע"ש וה"נ דכוותה והטעם דאין להתיר לבשל לכתחי' בסתם כלי ש"ג משום כיון דודאי נשתמש בו כיון שהוא כלי ש"ג וכ"כ המנ"י כלל נ"ט סק"ה ע"ש וא"כ אם מצא כלי בשוק שרי לבשל בו לכתחי' ועיין לה' שבות יעקב ח"א סי' מ"ז ע"ש:

ב' אם אמר הגוי שהכלי ב"י אם עדיין בידו נאמן ואם י"ל דלהשביח מקחו אומר כן אינו נאמן דבעי' בידו ואינו מכוין להשביח מקחו ובכ"הג מיירי רש"ל באוה"ש ועיין למהרלנ"ח ס"סי קכ"א ולהש"ך ול"ק מ"ש הט"ז ע"ד רש"ל ומ"ש הט"ז דלא אמרי' טעמא דלהשביח מקחו ביבמות אלא משום דבלא זה היה מפסיד ע"ש אין נר' כן מתשו' הרשב"א ח"א סימן קי"ח שכ' בגוי אחד שמכר ואמר שהוא אוא"ב אינו נאמן וביבמות דאמרי' דנאמן היינו משום דהוא בידו ע"ש וא"א מאי ק"ל מההיא דיבמות נימא ש"ה דמפסיד הילכך אי לאו משום להשביח מקחו היה נאמן ועיין להמ"ך בשער התערובת ח"א פ"ח ע"ש:

סימן קכג

א' ד"א בהגה ולכן מותר לגבות בחובו סתם יינם. נראה דהט' דלא שרי לכתחי' משום דאסור לעשות סחורה בדברים האסורים באכילה ואע"ג דבאיסור דרבנן מותר לעשות סחורה כמ"ש בסי' קי"ז בסת"י החמירו כמ"ש הרע"ב בפ"ז דשביעית וכ"כ ה' בית הלל סי' פ"ר וכ"נ מדברי הגה"מי בפ"ח מהמ"א שעמ"ש הר"מ בנזדמנו לו מותר כתבו מכאן דמותר לקבל בחובו סתם יינן ע"ש משמע דמשום סחורה נגעו בה ואינו אסור בהנאה ועיין למהר"ם מפדואה סימן ע"ו:

סימן קכד

א' די"ז יש מי שאומר שאם אחז עכ"ום וכו'. כ"כ הר"מ בפי"ב והרשב"א בת"ה חלק והוכיח מדין גוי המערה דלא נאסר מה שבפנים מכח נענוע ע"ש ומרן בב"י כ' דנדנוד כ"ש אינו אוסר ע"ש ואכתי ק' ממ"ש הר"מ פי"ג דין כ"ד דאם מדד לכלי ישראל שביד הגוי דמיו אסורין דמשהגיע לכלי נאסר בסת"י וכ' שם מרן דדוקא שהגוי מנדנד הכלי אם היה מונח בקרקע או שהיה אוחזו בידו באויר דאז ע"כ הוא מנדנד ע"ש ובודאי מדלא כתב הר"מ נדנוד מיירי בחלוקת אוחזו בידו הרי דבנדנוד כי האי דע"כ מתנדנד נאסר וכ"ש מערה ועוד קשה להר"מ מדאמרי' בפ' השוכר דע"א מדמשכה קנייה יי"ן לא הוי עד דנגע ולדעת הר"מ מדמשכה נמי נעשה יי"ן ולזה י"ל במשכו סתום מיירי הגמ' דבפתוח הוא דאסר הר"מ והש"ך סי' קל"ב סקט"ז הקשה מדפריך הגמ' שם כי מטא לאוירא וכו'

דע"כ כשתופס בידו דאל"כ במאי קנייה ולדעת הר"מ למ"ל כלי של גוי אפילו כלי של ישראל ע"ש ולזה י"ל דס"ד הגמ' דקנייה בכליו דקונה אפילו ברשות המוכר ומשני אי נקיט בידו ה"נ הב"ע במנח בארעא ול"ק כליו המונחים בארעא ברשות המוכר ומדברי הרא"ש שם שכ' בכלי שביד הגוי שרי אי ליכא עכבת יין נר' כדעת הרשב"א וכ"כ הטור דהרא"ש חולק על הר"מ וע"ש במרן בב"י ומר"ן בש"ע כאן כ' ס' הר"מ בשם יש מי שאומר ובסי' קל"ב כ' בסתם דאם אוחזו בידו א"א שלא יתנדנד ע"ש ורוב הראשונים הסכימו דלא אסיר הנדנוד בכלי אלא ביין וכמ"ש הט"ז:

סימן קכז

א' ד"א אם הוא בידו נאמן דעת ריא"ז הביאו הש"הג בה' ס"ת דאם הוא בידו נאמן דוקא אם בפעם א' שמצאו א"ל אבל אם לא א"ל בפ"א דאשכחיה אפי' הוא בידו א"נ ואם אינו בידו אפי' א"ל בפ"א א"נ ע"ש דס"ל דרבא אבידו קאי וכך דעת ראב"ן סי' צ"ב הביאו הע"הש אבל דעת כל הראשונים דבידו אפילו לא א"ל בפ"א או אינו בידו וא"ל בפ"א נאמן אך נחלקו בטעמו של דבר דבידו נאמן אם הוא משום מגו או משום נאמנות בעליו דדעת הראב"ד וראב"ן וכ"נ מדברי הנ"י ה' ס"ת משום דהוי כבעליו נאמן דהבעלים נאמנים על שלהם וכ"ד הרא"ש בפ' הניזקין והוכיח כן מדאמרי' התם א"ל ס"ת ביד מי דנראה דאי הוי ביד הסופר היה נאמן והתם ליכא מגו דכבר כתובים האזכרות והרשב"א בחי' שם כתב דגם בזה שייך מגו דבידו למוחקם ולחזור ולכותבם ע"ש ונר' דר"ל דבידו לקדור האזכרות ולגונזם אבל מחיקה כיון דאסור למחוק ל"א מגו דאי בעי עביד איסורא ומ"ש בגמ' דנאמן בנתפגלו היינו דלפי מה שאמר שפיגל ועבד איסורא אמרי' שפיר מגו וכ"כ הריטב"א בחי' שם בהא דאמר ר"י נהי דהפסיד שכר ההזכרות וכו' דמשום דיש תקנה בנטילת מקום הזכרות כעין קליפה ולכתוב אזכרות אחרים ע"ש ומ"ש לעיל בידו למחוק או לגרור ט"ס הוא וכ"ד רש"י ור"ח דמשום מגו הוא והש"ך כתב דמדברי התוס' בקידושין דס"ה ע"ב נר' דטעמו של דבר משום מגו הוא ע"ש ונר' דר"ל ממ"ש שם אחר שפ' כרבא וז"ל ובדבר שאין בידו לעולם כגון אכלת חלב או שורך נרבע אי שתיק מהימן וכו' ע"ש וא"א משום דהוי כבעליו גם שורך נרבע מסרו לו לשומרו ומאי אולמיה דנטמאו טהרותיך משורך נרבע היינו הך אלא ע"כ דמשום מגו ומהר"ץ בתשו' סי' ע"ט נדחק בזה באופן דפלוגתא דרבוותא היא בטעמו של דבר והפ"מ ח"א סי' כ"ג כ' דלא נחלקו אלא אליבא דאביי אבל לרבא טעמא משום דהוי כבעליו דאין סברא לו' דנאמן בא"ל בפ"א משום דהי"ל מגו קודם ע"ש ואין נר' כן מדברי כל הא' והריטב"א שם כ' פעמים ג' אפי' לרבא דקי"ל כותיה ע"ש והש"ך הוכיח בדעת מרן בב"י ובש"ע דהטעם

משום מגו וכ' דנ"מ ביין מבושל דאין בו משום יי"ן דאי טעמא משום בעליו נאמן גם עתה דנעשה מבושל ואי משום מגו א"נ דהשתא מיהא אין בידו לנסכו ובתשו' מהר"ץ שם כ' דהיינו שמסרו בידו מבושל אבל אם בשעה שמסרו בידו לא היה מבושל נאמן כיון שהיה לו מגו מקודם ע"ש ואין נר' כן מדברי הרא"ש והרשב"א שכתבתי והע"הש כ' דגם עתה בידו לנסכו דמאי דאמרי' יין מבושל אינו נעשה יי"נ היינו דל"ח לניסוך שאין דרך לנסך מבושל אבל אם נסכו מיתסר ע"ש ובודאי שכן הוא דהא דאמרי' בע"ז דנ"א הזובח בהמה בע"מ לע"ז לא מיתסרא היינו בע"ז שאין עובדין אותה בזביחה אבל עובדין בזביחה אפי' בע"מ מיתסרא וכמ"ש הר"מ בה' עכו"ם וה"נ דכוותה בעובדין בניסוך אפי' במבושל אסור דדמי ממש לבע"מ מיהו כבר כתבתי דאין זה מגו דאי בעי עביד איסורא ומ"ש הש"ך דאי בעי מנסך ליה היינו ר"ל דמגע ביה נכרי וכ"נ קצת ממ"ש התוס' ריש מציעא ור"פ אמרו לו בהא דאמרינן אי בעי אמר מזיד הקשו והא אין אדם מע"ר מיהו י"ל בזה מדאמרי' מרי' בקידושין דס"ד דאי בעי מסר לה לממזר ויש להתיישב בזה:.

והנה הרשב"א שם בפ' הניזקין ב' דר"י דאמר נהי דהפסיד שכר הזכרות וכו' ס"ל דלמצוה מן המובחר הוא דבעי' לשמה ולכך הפסיד שכר הזכרות דא"ל בעינא למעבד מצוה מן המובחר אבל שכר ס"ת לא הפסיד ע"ש וי"ל לפ"ז היכי ב' לעיל דאי בעי מחיק ליה הא כי מחיק ליה וכותב על הגרד הוי מנומר ופסול כל הס"ת דעדיף מהעברת קולמוס דאמרי' בגמ' דהוי כמנומר וכ"כ הריטב"א שם בחי' דכותב על הגרר הוי מנומר ממש והעברת קולמוס אינו אלא מחזי כמנומר ע"ש וא"כ הפסיד כל שכרו אבל כי כ' הזכרות שלא לשמן אינו מפסיד אלא שכר הזכרות וא"כ לא הוי מגו טוב ודוחק לומר דדברי הרשב"א לעיל כחד תי' שכ' עוד בדברי ר"י ע"ש וצ"ל דהרשב"א חולק. בזה וס"ל דעל הגרר לא הוי כמנומר וכ"מ מתשו' הרשב"ץ ח"א סי' קכ"ז דכותב על הגרר לא הוי כמנומר והריב"ש סי' ז' כ' דהוי כמנומר כס' הריטב"א ע"ש והש"ך סי' רע"ו סקי"ב כ' בפשי' דהוי כמנומר ע"ש ואכתי ק' ע"ד הרשב"א הללו מדאמרי' בגמ' שם וליעבר עלייהו קולמוס נימא דלא כר"י ואי אי' הא אפי' כרבנן לא אתיא דרבנן לא אמרו אלא דאין זה מן המובחר משמע דמצוה מן המובחר הוא דליכא וא"כ לא יפסיד שכר כל הס"ת אלא שכר הזכרות לפ"ד הרשב"א ונ"ל דהגמ' סוכר דלרבנן פסול הוא ומ"ש אין זה מ"הם לדבריו דר"י קאמרי וכן היא סברת ר"ח בגמ' שם בפ"כ דגיטין ד"ך ע"א וכמ"ש הריטב"א בחי' שם ע"ש וכ"כ הר"מ בפ"א מה' תפלין דאם כ' השם שלא לשמו פסול ואין לו תקנה ומש' דאפי' אזכרה א' ע"ש וא"ש דכ' כר"ח משום דסוגיא דפ' הניזקין אזדא כוותיה ועיין למרן בכ"מ שם ומן האמור אזדא לה מה ששמעתי זה ימים שה' מהר"ם סוזין זלה"ה הוכיח מסוגיא דפרק

הניזקין הלזו ספיקו של המש"ל בפי"ו מה' מע"הק במי שפוסל אתרוג של חבירו אי מצי פטיר ליה בפחות ממנו א"ד א"ל בעינא למעבד מצוה מ"המ ע"ש דמסוגיא הלזו מוכח דאליבא דרבנן מצי א"ל. ועפי"ה ליתא אך מדברי הרשב"א שהבאתי שכ' בסי' ר"י יש להוכיח שפיר גם מן האמור אין להוכיח מסוגיין דהעברת קולמוס על כמה שמות פסול די"ל דלמצוה מן המובחר הוא ועיין בב"י ר"סי רע"ו:

וראיתי להרשב"ץ ח"א סי' קכ"ז שכ' על ס"ת שכתב האזכרות בזהב וז"ל ואם נפשך לומר דבהעברת דיו לא נפסל משום מחיקה ותסתייע מדאקשי' בפ' הניזקין וליעבר עלייהו קולמוס הא ליתא דש"ה שהזכרות לא נכתבו לשמן וא"כ לא קדשו וכיון דלא קדשו שרי במחיקה ע"ש. ואע"ג דהא דאמרינן וליעבר עלייהו קולמוס הוא לר"י אבל רבנן פליגי ע"כ ל"פ רבנן אלא משום דהוי כתב ע"ג כתב אבל מטעם מחיקה שרי ומודו לר"י דלא הוי מחיקה מיהו מ"ש דשרו במחיקה ממש ק' דא"כ מאי קאמר הגמ' דלא בר"י הא אפי' כרבנן לא אתיא דאמאי מפסיד שכר כל הס"ת הא לפ"ד הסופר שכתבן שלא לשמה איתיה בתקנתא דמחיקה ולא הוי מנומר ע"י מחיקה כמ"ש הרשב"ץ גופיה שם באותה תשו' וקשיא אפי' למסקנא וצ"ל דע"י מחיקה לא הוי מצוה מן המובחר כל הס"ת דלא כהרשב"א שכתבתי לעיל דס"ל דדוקא הזכרות הוא דלא הוו מצוה מן המובחר. אך לפ"ז ק' מה שהוכיח שם מסוגיא הלזו דכי מעביר קולמוס על איזה תיבות פסול דהוי כמנומר הא י"ל דלענין דמצי למימר בעינא למעבד מצוה מן המובחר ולא לפסול הס"ת ועיין להכנ"הג בסי' רע"ו הגהב"י אות כ"ה:

ב' או אומד איני יודע כ"כ התוס' בפרק האומר אבל הרשב"א סי' שע"ו והנ"י והריטב"א בפ' האשה רבה ס"ל דאפי' איני יודע ע"א נאמן ונ"ל ראיה מגמרא דיש סוטה דאמרי' ועד אין בה אין נאמן בה ופריך ל"ל קרא הא ילפינן דבר דבר מממון ע"ש וא"א דבאיני יודע אינו נאמן כלא דבד דבר מממון הא ע"א. אפילו באיסורא אינו נאמן מיהו י"ל דלגבי איסורא פשיטא ליה טעמא דש"ה דרגלים לדבר אכל כי בעי תרי ס"ד דלא מהני טעמא דרגלים לדבר:

ג' ד"ג ע"א נאמן באיסורין להתיר כ"ב התוס' בקידושין דס"ה דאין ע"א נאמן לאסור אלא בדבר שבידו או אשכחיה וא"ל בפ"א והא דע"א נאמן באיסורין היינו להתיר ע"ש ומש' דאפילו איתחזק איסורא ע"א נאמן להתיר דהא ההיא דנטמאו טהרותיך הוה ע"א מעיד לסתור החזקה ועלה כ' לחלק בין להתיר בין לאסור וע"א המעיד שחתיכה זו שומן מיירי בחתיכה מכ' חתיכות וראייתם מגמ' דגטין היינו מדאמר אין דבר שבערוה וכו' ע"ש בתוס' ודלא כהר' מח"א בה' עדות סי' יו"ד ע"ש אכל דעת הרב הגבור שהביא מרן כב"י

משם מ"כ דלעולם אין ע"א נאמן לסתור החזקה ע"ש ודעת מרן בש"ע נר' כדעת התוס' אבל אי לא איתחזק לא היתרא ולא איסורא נאמן אפי' להחמיר כמ"ש מור"ם בהגה ומן האמור י"ל מה שהק' התוס' דקידושין דס"ד אהא דאמרי' בני זה בן י"ג שנה נאמן לנדרים הא אין ע"א נאמן באיסורין אלא בדבר שבידו ע"ש די"ל דהתם שאני דליכא חזקה לא להתיר ולא לאסור דחזק' דקטנות לאו חזקה דעשויה להשתנות וכמ"ש מהרימ"ט ח"א סי' י"א ועמ"ש כזה בסי' ק"י וכ"נ קצת מהגמ' דקידושין דס"ו ע"ב דפריך האי בע"מ ה"ד וכו' ולא פריך אמקוה השנוי קודם אלא ע"כ דהמקוה ל"ק דאיכא חזקת העמד טמא על חזקתו נגד חזקת מקוה על חזקתו והוי בדכר דלא איתחזק לא להיתר ולא לאסור דע"א נאמן לאסור אבל בע"מ איכא חזקת היתר ול"מ ע"א לאסור ועיין במ"ב שהביא מרן בב"י אחר שהביא דברי הר' הגבור ועיין למהרימ"ט ח"א סי' ט"ו ע"ש וכמ"ש הכ"י בשם מ"כ דהא רע"א בהכחשה לאו כלום הוא דוקא להמכחיש עמ"ש בחי' בפ' אמרו לו רי"ב ע"ב ע"ש:.

סימן קכח

א' ד"א מותר ליחד היין וט'. מוהרמ"א בס' מד"ר דע"ג ע"ד כ' על ישמעאלי שלן בבית שיש בו חביות צמוקים שרויין כמים דיש צד להתיר אם אין רגילים לשתות יין צמוקים ע"ש והרדב"ז ח"א סי' קפ"ד כ' דיין צמוקים אינו נאסר במגע גוי אלא אחר שנתחמם או שיעבור עליו זמן מה וכו' ותו מידי דמשכר בעי' וזה אינו משכר כלל עד שיתיישן ע"ש: **ב' ד"ב כגון** שעשאו אפותיקי גר' דרוקא כשיש לו מלוה נגד כל היין דיכול ליטול כל היין לנגד חובו אבל אם א"י אלא מקצתו שרי דנתפס בגנב ביון דיש חלק לישראל ביין והוי בשותף וכ"נ מתשו' הרשב"א הביאו מרן בב"י בסי' קל"א ופ' מור"ם בסוף הסי' וע"ש להש"ך סקי"א וסק"א וכי היכי דבמטהר לא סגי בחותם בתוך חותם או בשומר והיכא דא"ל לישראל שותפות בגוויה סגי כחת"ח ה"נ כיין של ישראל כי א"ל שותפות בגוויה מירתת והוי כמו שאין לו עליו אפותיקי כנ"ל:

סימן קכט

א' די"א אפי' אם רוב גנבי עכ"ום כ"כ הטור והש"ך תמה דבגמרא מוכח דטעמא משום ס"ס וכיון דרוב גנבי עכ"ום לא הוי ס"ס ע"ש ואפי' לר"א דמתיר בס"א הוי כס' ביאה אבל בס' מגע טמא לא כדאי' התם במשנה וברוב עכ"ום הוי ס' מגע. גם מ"ש בגמ' דלא הוי ודאי לשם ממונא אלא ס' וכדמשמע נמי מלשון מרן בש"ע ועיין להכנ"הג ונ"ל דגבי יי"ן אה"ן דלא הוי אלא חד ס' אלא דהגמ' מדמה ס' א' כדרבנן לס"ס בדאורייתא דשוין הן כמ"ש הש"ך בסי' ק"י ודחי הגמ' דהכא ליבא ס"ס בדרבנן ואתיא אפי' כרבנן אכל לר"א

בס' א' סגי ופ' כר"א במו שכ"ד קצת רבוותא כמ"ש מהר"ם קלעי הביאו הכנ"הג וכן הגמ' בפ"ק דפסחים מדמה בקעה לחמץ עד"ז ע"ש בפירש"י מיהו ק' הא רבנן לא מטמאו אלא בס' טומאת בר"הי אבל בשאר איסורין מודו דכס"ס שרי ועיין להתו' במסכת בתרא דנ"ה ע"ש ובעיקר מאי דפשיטא ליה להש"ך דברובא לא הוי ס"ס עמ"ש כזה בסי' ק"י:

ב' ואם יש ליהודים וכו' כ"כ הרשב"א בת"ה וביאר הטעם דלא אמרינן רוב וקרוב רוב עדיף אלא במקום שרגלי דורסין שם וכ"כ הריטב"א בחי' חולין דצ"ה ע"ש וכה"ג ב' הש"ך והפר"ח בסי' א' דין ד' אכל מדברי הרא"ש נראה דחולק מדבעי דלתות שבונה ננעלות ע"ש ועיין להע"הש סי' א' אות יו"ד ע"ש ועיין מש"ל סי' נ"ז דין י"ג:

סימן קלב

א' ד"ב או שהיה אוחזו וכו'. עמ"ש הש"ך ועמש"ל סי' קכ"ד די"ז ע"ש:

ב' בהגה אפי' לכתחילה נמי וכו' כ' הפרישה דהיינו שמתחי' במזיד כדי שיתבטל לכך אפי' בדיעבד נמי אסור והש"ך דחה דככ"הג לא שייך ביטול איסור לכתחי' כיון שאינו מכוין לבטל והוכיח מדפריך בגמרא כמאן דלא כרשב"ג וכו' אלא ודאי דבדיעבד בכל ענין מותר ע"ש ומש' דלכתחילה מיהא אסור והא דפריך כמאן כרשב"ג אע"ג דרב לכתחילה קאמר מ"מ פריך שפיר אהא דאמר ואי לאו דמי יי"ן שקליתו דמש' אפי' אחר שנעשה רמי יי"ן שקלי וז"ל הריטב"א בחי' שם דע"ב ע"א אע"ג דלא שרי רשב"ג אלא דיעבד היינו כשנתערב בשלנו אכל הכא שנתערב בכליו של גוי ודעתו להוליכו וע"ר כן מדדו אפילו לכתחילה מותר וכו' ומיהו טוב הדבר לאקדומי ולמשקל דמי כל היכא דאיכא עכבת יין אבל משום יין דבארעיתא דמנא ליכא למיחש דמכי מטי לאוירא דמנא קני או בהגבהה או מדין כליו אע"ג דמנח באראע דהא קי"ל כליו של קונה ברשות מוכר קנה לוקח ע"ש ותמהני דבגמ' דבתרא דפ"ה בעיא דלא איפשי' אי כליו של קונה ברשות מוכר קני או לא ודעת הרא"ש שם והטור בח"מ סי' ר' דלא קני מס' ודעת הרי"ף והר"מ בפ"ד מה"מ ונמשך אחריהם מרן בש"ע שם דלא קני ודאי ולא מס' לדעת הסמ"ע שם דגרסי א"ל ל"ק והב"ש סי' קל"ט הוכיח מהש"ע שם דמס' הוא דל"ק וע"ש במרן ב"י גבי דין דמטה והריטב"א גופיה בחי' בגיטין דע"ח כ' דבעיא דלא איפשי' דנקטי' דלא קני ע"ש ואע"ג דהכא גבי יי"ן דרבנן נקטי' לקולא מ"מ לכתחי' ודאי בעי למישקל דמי דאין לעשות ס' דרבנן לכתחי':

והנה מתבאר מגמ' דפ' השוכר הלזו דכליו של גוי קונות לו וק"ל הא קנין כלי הוא מדין חצר כמ"ש בח"מ סי' ר' דכליו של אדם קונות לו דהוו כמונחין בביתו ובחצרו וגוי לית ליה חצר דחצר מדין שליחות ואין שליחות לגוי וכ"כ הר"מ בפכ"ט מה' מכירה דמה"ט

אין חצר לקטן ע"ש איברא דבפ"ד מה' מכירה כ' כליו ש"א קונות לו וכו' וה"ז כמי שהגביהם או כמי שהונחו בתוך ביתו ע"ש וכ"כ הריטב"א בחי' שם בפ' השוכר דקנין כליו או משום ידו או משום חצרו ע"ש:

ג' וא"ל המוכר יקנה לך בליך וכו'. משמע דבעי קנין ולא סגי בנתינת רשות להניח שם כליו וכ"נ מתשו' הרשב"ץ שהביא מרן בב"י וכ"ד הרמ"ה אבל הטור ח"מ סי' ד' כ' בשם מהרי"ן מיגש דבנתינת רשות סגי וע"ש להש"ך:

ד' ד"ג ותתן לנו דמים בנגדה. מפירש"י נראה דשרי לו' לו שיתן להם דמיה ע"י מכירה שימכור אותה והק' הריטב"א א"כ נפשוט מינה בעיא דלעיל דס"ד דדמי ע"ז ביד גוי שרי וקשיא למ"ד אסור בפ"ק די"ב ע"ש ולפמ"ש התוס' שם בד"ה ודילמא דבייע"ן פשיט"ל דשרי ולא מבעי"ל אלא בע"ז דחמירא ע"ש ניחא שפיר ונר' הט' דיי"ן קי"ל משום דתקרובת ע"ז אין אסורה בהנאה מדאורייתא ובע"א עצמה אסורה מ"הת ועיין להתוס' בפ' מרובה דע"ב שנסתפקו בזה ע"ש והריטב"א אזיל לשי' בקידושין דנ"ז דס"ל דתקרובת ע"ז אסורה בהנאה מדאורייתא ע"ש ובפ' השוכר דס"ד תי' לקו' התוס' דבסתם יינן הקלו ע"ש. אבל מתני' דהאומנין משמע ליה ביי"ן גמור מיירי וכ"מ בר"פ השוכר דיי"ן המוזכר במשניות הוא יי"ן גמור דאבע"ל סכרו לסי' מהו ע"ש:

סימן קלו

א' ד"א צריך להחתימן בחותם אחד נראה' דה"ד בשולח ביד גוי אבל מניח כליו בבית הגוי לא חיישי' שמא נשתמש בו כן יש ללמוד ממתני' בפ"ז דטהרות משנה ז' לפי' הר"ש שם וע"ש בחידושינו:

סימן קלט

א' ד"ב אליל של ישראל אין לה ביטול כתב הט"ז דע"ז של ישראל מומר נמי אין לה ביטול דלא כהדרישה סי' קמ"ה וכנ"ל מגמ' דע"ז דנ"ד ע"א דאמרי' בימוסיאות של נכרים בשעת הגזירה אע"ג שהגזירה בטלה אותם בימוסיאות לא בטלו ומוקי לה בגמ' משום דאיכא ישראל מומר דפלח לה ברצון ע"ש מש' דלא בטלו אפילו ע"י ביטול דאי בלא ביטול קאמר ת"ל דאסירא משום נכרים העובדים אותם דהא בימוס נעשה לכל ועיין להרב חסדי דוד בתוספתא דע"ז פ"ו בד"ה במוסיאות ע"ש:.

ב' ד"ג כגון בשר וכו'. כתב הפרישה ה"ה בשר חיות ועופות וחט"ז חלק בזה דחיות ועופות אין קרבין בפנים ע"ש וכ"נ מדברי רש"י דנ"א ע"א בד"ה מר סבר שכתב מדלא אשמועי' אווז ותרנגול וכו' ע"ש:

ג' די"א ויש מי שמצריך ביטול. כ"כ המרדכי וכ"נ מדברי הריטב"א בסי' דנ"ג אמתני' דמכרה ומשכנה שכ' משמשי ע"ז כגון כוסות וכו' מכירתן ביטולן ואצ"ל מלבושי הגלחים שהם משמשי דמשמשין ע"ש:

סימן קמח

א' ד"א דבר המתקיים וכו' פירש"י משום דאזיל ומודה והב"ח כ' הא דלא פי' משום לפני עור דכיון דישראל אינו חייב מיתה הגוי לא מוזהר ע"ש והרב צרור הכסף בפ"ט תמה עליו מנ"ל ד"ז והביא ראיות להפך וכל ראיותיו ל"מ כלל. ועיקר דברי הב"ח הם גמ' ערוכה בפ' ד"מ דנ"ז ע"א דבדבר שב"ד של ישראל ממיתין עליו הגוי מוזהר עליה ע"ש:

סימן קנא

א' ד"א בהגה ויש מחמירין וכו' כ"כ התוס' והרא"ש בריש שבת דאפילו לא קאי בתרי עברי. דנהרא איסורא דרבנן מיהא איכא ע"ש וכתב הש"ך דל"פ אמ"ש בפ"ק דע"ז דמש' בריש שבת בישראל דמצוה להפרישו אבל נכרי וישראל מומר אין מצוה להפרישו ובהכי מיירי בפ"ק דע"ז ע"ש וק' דא"כ אמאי נדחקו בריש שבת לאוקומי מתני' בנכרי לוקמה בישראל מומר אלא ע"כ דאפילו ישראל מומר מצוה להפרישו וכדתנן בפ' הניזקין אין מחזיקין ידי ישראל החשודין על השביעית ואפילו לומר לו החזיקו אסור ע"ש בגמ' ומ"מ בנכרי י"ל כדברי הש"ך ומגמ' ס"פ בן סורר דע"ה ע"א דקאמר ואי איתא לא לימא ליה ע"ש נר' דאע"ג דאין מצוה להפריש את הגוי מ"מ לא לודי ליה וכדפירש"י וכ"ש דלא לספי ליה אפילו לא קאי בתרי עברי דנהרא וזה דעת היש מחמירין ועיין להתוס' ר"פ כ"ש דכ"ב בד"ה ור"ש ועיין להכנ"הג:

סימן קנט

א' ד"א וחכמים אסרוהו אם לא כדי חייו מש' דיותר מכדי חייו אסור וכ"נ מהגמ' בפ' אז"נ דדע"א ע"ש בפירש"י והמרדכי בפ' הניזקין הביאו הסמ"ע ר"סי רל"ה כ' כיון שהתירו משום חיי האדם לא חלקו ושרי אפילו יותר מכדי חייו ע"ש וצ"ע:

ב' ד"ג כותים יש להם דין מומר וכו'. משמע:

דאסור להלוות מהם ברבית כמו מומר ולא אמרי' בפ"ק דחולין ד"ז דעשאום כנכרים לכ"ד אלא להחמיר ולא להקל ודלא כהש"ך שכ' דאפילו להקל עשאום כנכרים ע"ש ומה שהוכיח מסימן רס"ז דמ"ז ל"מ דלהחמיר הוא דאמרו שם דלא עדיף מפיסולי עדות דרבנן כיון דחכמים הם דעשאום כנפרים ועיין בא"הע סי' ל"ד דין ה' ומ"ש מדין פ' כבר כתב הר"מ והפו' דמוכר עבדו צריך ג"ש וא"כ ודאי דאסור בב"ח כיון דמעוכב ג"ש כדאי' בפ' השולח מיהו נראה דדוקא ברבית דאורייתא הוא דלא עשאום כנכרים להקל

אבל ברבית דרבנן עשאום גם להקל דהם אמרו והם אמרו וראיה לזה ממ"ש הדע"ב בפי"ז דנדה משנה ב' דאחר שגזרו עליהם בנכדים כתמיהן טהורין וכ"כ התיו"ט שם דדוקא גבי בתמים דרבנן דהם אמרו והם אמרו ע"ש ובפ"ה דדמאי מ"ט תנן מעשרין משל כותים על של כותים ונר' מדברי הר"מ בפי' המשנה והרע"ב שם דהוא משום דעשאום כנכרים הרי דעשאום אפי' להקל ונראה דהתם נמי דרבנן הוא שהרי אפשר ששניהם שוים או מעושרין או אין מעושרין והוי כמו רובא להתירה וס' כי האי לא הוי אלא מדרבנן ומדאמרי' בר"פ בנות כותים דגזרו עליהם נדות מעליסתן ולא עשו אותם כנכרים דדוקא בבת ג"ש התם בזמן המשנה שעדיין לא גזרו עליהם כנכרים אלא בזמן האמוראים כדאיתא בפ"ק דחולין גם הד"מ בחיבורו השמיטה אדרבה ממ"ש בפ"ב מה' מטמאי משכב ומושב נראה דאין מטמאות אלא מבנות ג"ש כנכרים וראיתי להרב עצי אלמוגים דקצ"ב סע"א שכתב משם הרב ידי אליהו סימן י"ב דלא עשאום כנכרים אלא להחמיר וחלק עליו דאפילו להקל עשאום כנכרים דהם אמרו והם אמרו ע"ש ועיין להרב תוספת שבת ד"סי רע"ו שנעלם ממנו ב"ז ע"ש וכנ"ל ראיה דבדרבנן עשאום גם להקל מדאמרי' בפ"ק דחולין דעשאום כנכרים לענין דאינו מבטל אלא משכיר ע"ש ומשמע דמשכיר כמו נכרי דאפילו בפחות מש"פ ואלו משכיר מישראל בעי פרוטה כמ"ש הט"ז בא"ח סימן שפ"ב הרי דהוו בנכרים להקל וכן ראיתי להתב"ש סימן ש"פ אות ט' שכ' בה"ג ע"ש ומרן בב"י בא"הע ס"סי ד כתב דהטור והר"מ פליגי בזה אי עשאום גם להקל ודעת הר"מ דאפילו להקל ע"ש והפר"ח בי"ד סי' קי"ב סק"ב אהא דאמרי' בפ' ה"א האוכל פת כותי כאוכל בשר חזיר ב' ומסתברא דלמאי דמסיק בחולין דעשאום כנכרים אין להחמיר בפתן יותר מפת נכרים ע"ש. ומן האמור דעשאום כנכרים לשכור אפילו בפחות משו"פ ניחא מה שהק' מהרש"א במ"ב בחולין בד"ה בתוס' בד"ה ה"ג וכו' ע"ש:

בדיני הקראין כתב מרן בב"י בשם הר"מ דמעשה אבותיהן בידיהן ע"ש וכ"כ בא"ח סי' שפ"ה וע"ש בש"ע וט"ז וא"ר ועמ"ש הש"ך בסי' זה:

ג' אם ב"נ מוזהרין להלוות ז"לז ברבית וכן בהונאה כמו שמוזהרין על הגזל ונ"מ דאסור לישראל להיות סרסור ביניהם בהלוואת רבית והונאה וגם להיות ערב ועד בד"ז אפי' לא קאי בתרי עברי דנהרא איסורא דרבנן מיהא איכא כמ"ש במ"א הנה התוס' בפ' אז"נ ד"ע ע"ב בד"ה תשיך ב' לחד תי' דב"נ מוזהרין על רבית והונאה כמו על הגזל ולתי' בתרא ב"נ אין מוזהרים ע"ש וכ"נ מדברי הר"מ בפ"ט מה' מלכים דין ט' דב"נ לא מוזהרי על רבית והונאה שכ' כל גווני גזל בחיוב ב"נ גונב וכובש ש"ש ושייר רבית והונאה וב"נ דעת תשו' גאון שהביא מהרש"ל בישש בפ' הפרה סי' מ"א שכ' שאם ישראל וגוי היו שותפים

ועשו סחורה עם יהודי א' ואינו אותו אע"ג דאיכא לאשתלומי מגוי משתלם מישראל כר"נ שם ע"ש והשתא קשה אמאי משתלם מישראל הא אי אתי משיח ויהיה הגוי מסור בידינו היה יכול לגבות מגוי ובכ"הג לא אמרי' אי ליכא לאשתלומי מהאי משתלם מהאי במ"ש הישׁ"ש שם בסי' מ' בשור שדחף שור אחד לבור והוזק דאע"ג דקי"ל כר"נ ובז"הז דלא דייני' דיני. קנסות בעל השור פטור מ"מ לא משתלם הכל מבעל הבור כיון דאי אתי משיח דייני' דיני קנסות ומחייב בעל השור ולא אמר ד"נ דהיכא דליכא לאשתלומי מהאי משתלם מהאי אלא היכא דליכא לאשתלומי מהאי כשום זמן ע"ש. וצ"ל דס"ל להגאון דאין ב"נ מוזהרין על הונאה ורבית דכי הדדי נינהו וכיון דלא עבדי הנהו איסורא אפי' אתי משיח ל"מ ליה דעשה דהשבה לא כתיב בב"נ וכיוון דלא עבדי איסורא לא מחייבי בהשבה איברא דק"ל מדאמרי' בר"פ אז"נ אמר רבא למ"ל דכתב רחמנא לאו ברבית והונאה וגזל ומסיק דגזל מבינייא מדבית ואונאה ואא"ע לגזל תנהו ענין לכובש ש"ש ולעבור עליו בב' לאוין ע"ש ואי איתא דב"נ לא מזהרי על רבית והונאה הא גזל לגופיה אצט' דאי לא שנה גזל הו"ל מצוה שנאמרה מרה לב"נ ולא נשנית בסיני וליש' נאמרה ולא לב"נ ולכך שנה גזל דהו"ל נאמרה ונשנית ולזה ולזה נאמרה כדאי' בפ' ד"מ דנ"ט ע"ש ואע"ג דרבית והונאה נשנו וגזל אתי מנייהו מ"מ ל"מ נשנית דרבית ואונאה לגופייהו אצט' לאזהרת ישראל דב"נ לא נצטוו ע"ז ודמי למילה דל"מ נשנית כיון דנשנית לצורך למשרי שבת כדאי' התם בפ' ד"מ ולא תגנובו לגופיה אצט' למדרש ע"מ למיקט ולא תחמוד לחייב על החמוד אפי' החזירו באופן דליכא קרא דמשמע מיניה גזל דנשנה שלא לצורך אלא לאו דלא תגזול אבל אי ב"נ מצווים על רבית והונאה ניחא דמריבית ואונאה ידעי' דנשנית ולזה ולזה נאמרה ואין לומר דמוהשיב את הגזילה ידעי' דאסור לגזול והו"ל נשנית ואייתר הלאו הא ליתא דמהשכה ליכא למשמע איסורא דלאו הא בהא תליא כמו שמצינו בשכר שכיר בפ' השוכר בגר תושב דעובר משום ביומו תתן שכרו וא"ע בבל תלין וכן בקמא דק"ה בגוזל ב' אגודות בפרוטה והחזיר א' דליכא בל תגזול ואיכא עשה דהשבה ע"ש ואי קשי' א"כ מאי פריך באז"נ לא תגנובו דכ"ר למ"ל לילף מרבית ואונאה כדפירש"י נימא דאצט' למלקות דמרבית ואונאה לא שמעי' מלקות דאין מזהירין מ"ה ובשלמא אי שמעי' איסורא מהעשה דהשבה א"ש דכיון דאיכא איסורא מזהירין מ"ה במ"ש התוס' בפ' כ"ש דמ"א בד"ה א"כ ע"ש ולדעת הר"מ בפ"ה מה' מל"ול דלאו דרבית לא לקי עליה משום דניתן לתשלומין ע"ש ניחא דה"נ לאו דגניבה אבל מדברי התוס' בפ' אז"נ נראה דפליגי ע"ז ממ"ש נוקמה בגזל גופיה ולעבוד עליו בב' לאוין ותי' דלאו דגזל לא לקי עליה אבל כי מוקמי' אש"ש לוקה ע"ש משמע דש"ש ורבית והונאה לקי עלייהו

ומהרש"א שם הקשה הא רבית וש"ש והונאה ניתקו לעשה ע"ש ול"ק דש"ש איכא ב' לאוי לא תגזול ולא תעשוק וכן רבית והונאה ולא אתי חד עשה ומנתק תרי לאוי כדאי' בריש תמורה וכי מוקמי' אגזל מנתק דתרי לאוי רחוקים ומנתק להו חד עשה כמ"ש התוס' בפ' הלוקין דט"ו ע"א ע"ש. וראיתי להתוס' בחולין דפ"ג בד"ה הנח שכ' דדוקא סמוכים והוכיחו מדקרי ליה הגמ' ללאו דגזל ניתק ובגמ' בפ' הפועלים אמרי' זהו גזל זהו עושק ולמה חלקן הכתוב לעבור עליו בב' לאוי ע"ש. ותמהני דלא תגזול ולא תעשוק בחד קרא כתיבי ורעך ודאי דלא הוי הפסק ועוד קשה דלא קרי הגמ' ניתק אלא גזל אבל עושק לא קרי ליה ניתק וכי קאמר בפ' הפועלים לעבור עליו בב' לאוין אעשק קאי דהא רבא גופיה מוקי ליה ללאו דגזל אעשק בא"ע ועשק וגזל תרי מיני נינהו כדמצדיך להו הגמ' בפ' הפועלים איך שיהיה לדעת התוס' הדק"ל וצ"ל כיון דאזהר רחמנא בגניבת נפש כדפי' רש"י שם בפ' אז"נ הקו' הוי גילוי מילתא בעלמא דקרא דלא תגנובו קאי גם אממון והתוס' שם באז"נ הקשו נוקמה בעבדים והקשה מהרש"א הא עבדים ממעטי' להו בכלל ופרט בפ' הגוזל בתרא ע"ש ועפי"ה ניחא דלא דרשי' מכ"ופ אלא למעטינהו מהשבה אבל מלאו לא ממעטי' דלא תלי הא בהא ודוקא בקרקעות דלא ניידי הוא דלית בהו איסורא דברשות מרייהו קיימי ועיין להמש"ל בפ"ד מה' מל"ול הלכה א' ע"ש. והנה התוס' בחולין דג"ל ע"א כ' דר"ל לית ליה מי איכא מידי וכו' ולפ"ד אפילו אי נשנית לצורך לזה ולזה נאמרה שהרי אם לא נשנית הוה אמרי' לב"נ נאמרה ולא לישראל כיון דלא אמרי' מי איכא מידי וא"כ י"ל דרבא נמי ל"ל מי איכא מידי וניחא מה שהקשיתי וא"כ לדידן אה"נ דלגופיה אצט' לאו דגזל וגם לעושק ש"ש מכח דבר הלמד מעניינו וא"ש לפ"ז מ"ש הר"מ בריש הלכות גזילה ע"ש בלח"מ ועיין לה' פ"מ ח"א סי' כ"ו ועיין להר"ב בש"מ בשמעתא דאז"נ במ"ש בשם הרמב"ן ע"ש. שוב ראיתי בגמ' בפ' ד"מ דנ"ח איתא אמר רבא מי איכא מידי וכו': :

והנה התוס' שם באז"נ הקשו אמאי אצטריך קרא למשרי גזל הגוי הא גזל דישראל גופיה ילפי מרבית ואונאה דשרו בגוי ע"ש והקשה מוהרש"א הא אי לאו רעך הוה מוקמי' לא תגזול לגופיה למיסר גזל הגוי ע"ש ול"ק כיון דקושטא דשדי גזל הגוי ולא תגזול לש"ש לא לכתוב בלשון גזל ולא לכתוב רעך כיון דלא אצט' אלא משום דכתיב בלשון גזל הול"ל בלשון אחר ולא לכתוב רעך:

סימן קס

א' ד"א הנהה אבל ברבית דרבנן וכו' ואפי' דהמלוה היה רוצה להלוות לישראל אחד ברבית והו"ל לא קאי בתרי עבדי דנהרא אפ"ה עובר וכ"נ מדברי התוס' בחגיגה די"א

בד"ה אין מוסרין שכ' דהיה מוצא גוי אחר ללמדו ולא כ' ישראל אחר מוכח דבכ"הג עובר ודלא כהפ"מ ח"ב סימן ק"ה ע"ש ועוד אפי' נימא דגם בכ"הג לא עבר מ"מ הרי כ' הרב משפטי שמואל סי' קל"ד ובתשו' הר"ב סי' ג' דלא בעי' תרי עברי דנהרא אלא בס' אי עביד איסורא אבל היכא דעביד איסורא בודאי לא בעי' ע"ש והכא הרי לוה עביד איסורא בודאי מיהו דברי המ"ש הללו ליתא ונעלם ממנו דברי התוס' דחגיגה שהבאתי ודברי התוס' בפ"ק דמציעא דף יו"ד ע"ב בד"ה א"כ ועיין לה' זרע אברהם חיו"ד סי' א' ע"ש. אח"ז ראיתי להריטב"א בחי' במציעה דמ"ה ע"ב והובא בש"מ שם דמאי דלא עבדי הערב והעדים בלפני עור משום דאפשר בזולתם ע"ש נר' דס"ל כמ"ש הפ"מ:

ב' ד"ה המחילה מועלת כ"ד הר"מ בפי"ד לפמ"ש ה"ה שם ע"ש וכ' הרב זקן אהרן סי' ק"ט דלא כ"כ הר"מ אלא אם מעצמו עשה תשו' ורצה להחזיר שהרי הר"מ הוכיח ד"ז מברייתא דהגזלנין ומלוה ברבית ע"ש. ותמהני דבזה אפילו הגאונים מודו והר"מ בכל גוונא מהני' מחילה וכ"נ מהגמ"י שם במ"ש מס"ה לדחות הוכחת הר"מ ע"ש. דכ"נ מבעל התרומות סי' מ"ו ש"ד ח"ד ע"ש כתב הב"ח בדעת הטור דלא חלק הר"מ על הגאונים אלא בקנו מידו אבל בלא קנו מודה דלא מהני מחילה ע"ש ועפ"ז ברייתא דהגזלנים שהוכיח ממנה הר"מ בקנו מיירי אבל לא קנו יקבל מהם משום איסור רבית ועיין להרב כהונת עולם ולה' ב"ד הלכות רבית סי' פ"ד ופ"ה ע"ש:

ג' כ' הכנ"הג הג"הט אות י"ט הסכמת האחרונים דוקא מחילה בפי' אבל אומדנא דאנן סהדי דמחל ל"מ ע"ש ולא זכר דברי הב"ח בח"מ סי' ט' שכ' דגם גבי רבית דוקא בתבעו הוא דמחוייב להחזיר אבל לא תבעו אמרי' מסתמא מחל ע"ש אבל הסמ"ע שם כתב דברבית אפילו לא תבעו משום דכתיב וחי אבל בשוחד דוקא תבעו ע"ש מש' דברבית ל"א מסתמא מחל אבל בשוחד מסתמא מחל אבל כשתבעו מחייב דלא נתן לו אלא אדעתא לזכותו בדין וכיון דדיניו בטלין הוי מחילה בטעות ועיין להע"הש שם וה' ב"הי כאן בדברי הסמ"ע ע"ש:

ד' ד"ו והיה משגר לו וכו'. כתב הסד"ר בס' דברים פי"ז דדוקא רבית קצוצה הוא דאסור רבית מאוחרת אבל א"ר שרי ברבית מאוחרת כיון דאינה אלא מדרבנן והוכיח כן מברייתא דספרי שם וע"ש בחי' ולפ"ד צ"ל דשולח דורון כ"ז שמעותיו בידו הוי ר"ק דהא מרן פ' דשולח דורון אסור ברבית מאוחדת וכ"כ מהריב"ל ח"ג סי' ס"ה דשולח דורון כ"ז שמעותיו בידו הוי ר"ק ושגם דעת הר"מ כן ע"ש. וה' כהונת עולם ד"ג ע"ב הקשה ממ"ש הר"מ בפ"ה דאם בשעה שמרויח לו זמן א"ל דור בחצרי חנם לא הוי אלא א"ר כיון דלא קצץ בשעת ההלואה ע"ש. ול"ק דכבר כ' המבי"ט ח"א סי' כ"ג וסיעת מרחמוהי הבאתי

דבריהם בסי' קס"ו דדוקא בדירת החצר דלא מינכר אבל אי נתן לו מעות כדי להרויח לו זמן הוי ר"ק ע"ש וא"כ דורונות הוי כמעות והוי רבית קצוצה וגדולה מזו נר' מדברי התוס' בפ"ק דקידושין ד"ח בד"ה צדקה דאפילו רבית דברים אם הוא בזמן שמחוייב לו הוי דאורייתא ע"ש :

ה' כתב הרב שאלת יעב"ץ סי' מ"ז אדם חשוב אסור לקבל מתנה ממי שהלוה לו דקבלתו המתנה מהמלוה הוי באלו נתן לו מעות כדאמרי' בקידושין נתנה היא. ואמר הוא ע"ש ועיין להט"ז סק"ח ולפמ"ש הר"ן בהלכות בפ"ק דקי' דבאדם שאינו חשוב נמי קבלת המתנה מידו הוי הנאה אלא דלא שוייא פרוטה אבל באדם חשוב ש"פ ולכך בקנין חליפין דלא בעי פרוטה אפילו באדם שאינו חשוב קני ע"ש א"כ יש לאסור אפילו אדם שאינו חשוב גבי רבית דאפילו פחות מש"פ אסור והשע"ה תמה ע"ד הר"ן הללו דא"כ מאי ק"ל שם אפירש"י אמאי לא פירש דוכן לענין ממונא דקאמר דבא דקאי אאדם חשוב ומאי קו' נימא משום דבממונא קני מדין חליפין דלא בעי שו"פ ע"ש וי"ל דה"ק הי"ל לפ' בגוונא דלא קני חליפין כגון ע"ע דל"ק בחליפין כדאיתא התם ד"ח ומה שהקשה עור ה' שע"ה במ"ש הרן דבקרקעות ומטלטלין קניא באדם חשוב ע"ש י"ל דלר"י דס"ל בהזהב ד"ת מעות קונות ופירש"י מדכתי' ונתן הכסף וקם לו ע"ש כיון דכתיב כסף ל"ק בחליפין במ"ש בפ"ק. דקידושין ד"ז גבי פדיון הבן א"כ לר"י קנין חליפין. הוא מדרבנן ושפיר אתיא מילתיה דרבא דוכן לענין ממונא לענין דקני מדאוריי' ונ"מ טובא כמ"ש רש"י שם בהזהב ע"ש:

ו' לוה מעות נחושת מותר לפרוע לו מטבע כסף בסתם. כ"נ. מגמ' דנדרים דמ"ג ע"א דקאמר בשלמא לא ילוה דקמהני ופי' כל הראשונים דהיינו דפורע לו כסף משמע בעלמא בלא נדר שרי :

ז' אסור להקדים וכו' עיין למהרש"ך ח"ד סי' פ' ע"ש:

ח' ד"ח אפי' לבניו ולכ"ב אסור כתב הב"ד בה' רבית דמ"ד דדוקא באין סמוכין ע"ש אבל בסמוכים ע"ש שרי והוכיח כן מגמ' פ' שואל דקמ"ט דמשני הגמ' מתני' אליבא דר"י משמע דהילכתא היא והא אידחיה לה בפ' אז"נ אלא ע"כ בסמוכים ע"ש לא אידחיא וכ' שרש"י נרגש מזה שבפ' שואל פי' בסמוכים ע"ש ובפ' אז"נ לא פי' כלום ע"ש. ודבדיו תמוהים דהא דאידחיא הוא משום דאתי למסרך ולא גזרו אלא גבי דבית דאיסור דאורייתא ועוד דמושך לבות ב"א כמ"ש הטור אבל באיסור דרבנן כקוביא וכיוצא ל"ג בפ' שואל בקוביא מיירי וכ"כ ה"ה בפ' כ"ג. מה' שבת לדעת הד"מ והרשב"א בחי' שם בשם הראב"ד ב"ד וכל הפו' כמ"ש בב"י ואין גם א' שיחלק בין סמוכים לאין סמוכים

וכ"נ מדבדי בע"הת שמ"ו ח"ג סימן כ' שהוסיף במימרא דר"י בנים קטנים ע"ש וסתם כ"ק סמוכים עש"א הם וכ"כ בש"מ בפ' אז"נ דע"ה בהדיא דמימרא דר"י בסמוכים ואידחיא נקטי' דאין לחלק בכך ודלא כהב"ד ודע דשמעתא דפ' שואל ליכא רבית כלל ומ"ש כגמ' וכדברי הלל אף משום דבית היינו אי שואל א' מחבירו ככר ולאו במפיס וליתא לדברי ה' פרי הארץ ח"ב חיו"ד ד"מ ע"ש:

ט' הנותן לחבירו מעות ע"מ שיפרע לו כל ימיו סך קצוב לשנה ולעולם לא יחזירם לבעל המעות התיר הפמ"א ח"ב סי' ק"ח אבל אם מתחייב לו עוד כל ימי האדץ לו ולזרעו אסור ה' זרע אמת חיו"ד סי' ע"ו ע"ש ועיין להכנ"הג בתשו' חיו"ד סי' ק"ץ ובתשו' מהד"ש פרימו סי' כ"א ולהרב כהונת עולם סי' קע"ו ע"ש:

י' די"א אם לא היה רגיל וכו' מדברי התוס' בפ"ק דקידושין ר"ח בד"ה צדקה נראה דרבית דברים אסור מדאורייתא כ"ז שעדיין חייב לו ועיין למהריק"ש בתשו' סי' קכ"ו שכ' דבשעת הפירעון ובשעת ההלוואה וחבירו משיב לו מותר ע"ש טעמו:

י"א די"ג מותר לומר לחבירו הילך זוז והלוה וכו' ואפי' הנותן חייב ללוה ופייס למלוה במעות כדי להמתין ללוה בשביל שלא ידחקנו הלוה לנותן מותר שהרי אינו חייב הנותן להמלוה כלום אפילו מדר' נתן דהיינו שיש ללוה ממה לפרוע ה' חינוך בית יהודה סי' ס"ד ע"ש:

י"ב וגם לא יאמר למלוה פ' יתן לך וכו' משמע מדברים הללו דאפילו הרשב"א ודעמיה דמתירין בפייס מחמירין בחלוקה דפ' יתן לך בשבילי והטעם דכשיאמר כן מחזי דשולח לו המעות על ידו ואין נראה כן מדברי בע"הת שמ"ו ח"ד סי' י"ד שכתב בשם הראב"ד דאסור לומר לו פ' יתן בשבילי לאהבתי וכ"ש בפייס ע"ש משמע דעדיף טפי פייס לאיסורא וצ"ל דלא כ"כ הראב"ד אלא בפ' יתן לך לאהבתי כיון דמזכיר הסיבה לא מחזי בשולח לו ע"י אבל כשלא יאמר לאהבתי עדיף טפי לאיסורא מפייס ולפ"ז באמר לאהבתי תליא בפלוגתא דרבוותא דהמתירין בפייס כ"ש דמתירין בלאהבתי אבל כשיאמר סתם אסור לכ"ע וכן הרשב"א ח"ג סי' רי"ג לא התיר אלא באומר פ' יתן לך שאמר ליתן לי במתנה והמש"ל בפ"ה די"ד כתב בפשי' דמאן דשרי בפייס כ"ש בפ' יתן לך ע"ש ואין נראה כן מדברי מרן בש"ע ועיין להלבוש:

י"ג אמר כל הנותן לא יפסיד כתב מדן בב"י דאסור וההיא דשרי במודר הנאה אין לו מה יאכל שאני ע"ש וכ"כ ה"ה בשם הרשב"א והרמב"ן ע"ש אבל הרא"ש בנדרים דכ"ג כתב אין לו מה יאכל ל"ד אלא אורחא דמילתא נקט והביאו מרן בב"י סימן דכ"א וכ"נ דעתו שם בש"ע שהשמיט אין לו מה יאכל ע"ש וא"כ ה"נ גבי רבית שרי לומר כל הנותן

אינו מפסיד ועיין להר"מ בפ"ז מה"נ ולה"ק שם ולה' מש"ל בפ"ה מה' מל"ול די"ד ולה' כהונת עולם ד"ג ע"א במ"ש גבי לימוד ובמ"ש לקמן סי' רכ"א :

י"ד כתב הב"י בשם תשו' הרשב"א והיא בח"ג סימן רמ"ד דאם הלוה לחבירו ע"מ שיפטרנו מן המס הוי ר"ק ובסי' קע"ז בהב"י בשם תשו' הרשב"א והיא בח"ב סי' קע"ד דלא הוי אלא א"ר ע"ש והיינו אם מדין לא נתחייב במס אבל אם כבר נתחייב במס הוי ד"ק ועיין להרשב"א ח"ד סימן קע"ו שכתב מן הדין על הלוה לפרוע המס ועיין להג"ת דרמ"א ע"ב שכתב חילוקי דינין בזה ולהמש"ל בפ"ה דין י"ד ובמש"ל סי' קע"ז דין ח' ע"ש:

ט"ו די"ד אסור אומר הילך מנה זה וכו' כ' הר"ב בש"מ רס"ט ע"ב דאם אמר זרוק צרור לים ואלוה לך אסור ומש' מדבריו שם דר"ק הוי ולשי' אזיל שכתב בפ' השואל רצ"ט גבי הכישה במקל דאם אמר זרוק מנה לים ואתחייב לך חייב מרין ערב וכן גבי קידושין עיין להריטב"א בחי' בקידושין ד"ח ע"ש אבל להחולקים דס"ל דלא נתחייב ואינה מקודשת כמ"ש בא"הע סי' ל' ובהכנ"הג ח"מ סי' קכ"ט בהג"הט אות י"ט ע"ש ה"ה הכא גבי דבית דשרי והמש"ל בפ"ה מה' מל"ול די"ד נסתפק בזה ולא ראה דברי הש"מ ועיין להמח"א בה' רבית סי' י"א ולה' מוצל מאש קצבי סי' ע"ו ולה' שער יוסף והברכ"י ח"מ סימן ולהכנ"הג בתשו' חיו"ד סי' ק"צ ולהרב זרע אמת חיו"ד ס"סי נ"ה שהאריך בזה ע"ש:

ט"ז די"ו ואינו סומך ע"ש אביו כתב הג"א והכולבו והובאו בב"י א"ח סי' שס"ו דגדול נשוי אשה אפילו סמוך עש"א אין זכיתו לאביו ע"ש והכנ"הג בח"מ סי' ע"ה כ' שכדברי הג"א פ' מהר"י הלוי סי' קכ"ד ע"ש ולא ראיתי חולק ע"ז ובתשו' ר"כ סי' ל"ח הביא תשו' הרשב"א בבן הסמוך עש"א ונתן לו אביו קרקע ומת הבן והיו אונות ושטרות יוצאות ע"ש אימור מפירות הקרקע הן ואלמנת הבן גובה מהם ותמה עליו דאפילו פירות הקרקע של אביו הם כיון דסומך עש"א ומכח זה הוכיח דכל שלא מיחה אביו בחייו מה שסיגל סיגל לעצמו ע"ש ונעלם ממנו ד"ז דבנשוי אפילו סמוך לעצמו ועיין בספר כרך משה למהר"ם גאלנטי ולה' קדושת יו"ט שהסכימו על ד"ז והוציאו ממון ע"ש וראיתי לה' שבט בנימין סי' שי"ב שהאריך בזה וחלק על הרבנים הללו ובכלל דבריו כתב שכן הסכים ה' מלך שלם שלא כ' הג"א כן אלא גבי עירוב דקיל ועברתי על כל דבריו ולא ראיתי דבר מספיק לחלוק על מהר"י הלוי והכנ"הג והרבנים שכתבתי איברא דלא נתבאר כדברי הג"א והכולבו טעמו של ד"ז ונ"ל במ"ש התוס' בפ' חלון דמ"ט ע"ב שהקשו אמה העבריה אמאי לעצמה הא סמוכה ע"ש ותי' בשם ר"י דדוקא בבנו דרגילות להיות סמוך ע"ש הוא דתיקנו אבל באיניש אחרינא לא תיקנו ע"ש וס"ל להג"א והכולבו דגם בנו אין רגילות

בנשוי להיות סמוך עש"א והוי כאיניש אחרינא כנ"ל בטעמו של דבר ולפ"ז לדברי ד"ת שם דס"ל אפילו באיניש אחרינא תיקנו כ"ש בבנו:

י"ז די"ח כל רבית דרבנן מותר כ"ד הגאונים וכתב מרן בב"י אע"ג דנראה דהרשב"א מסתפק בד"ז לא שבקי' פשיטו' הגאונים. משום ספיקו של הרשב"א ע"ש אבל מהרימ"ט סימן קע"ד כתב דל"פ דהרשב"א לא אסר אלא כגון חכירי נדשאי דפורע מכיסו בין עבדא בין לא עבדא אבל במשכנתא דהיא אבק רבית מודה דשרי דדמי לקרוב לשכר ורחוק להפסד והגאונים לא התירו אלא במשכנתא וכתב שגם דעת הר"מ כן עש"ב. ועיין להמש"ל פ"ד די"ד שכ' דמדברי הרא"ש נראה דהגאונים שרו אפילו חכירי נרשאי ועיין להכנ"הג הגהב"י אות כ"כ ועיין להריטב"א הביאו בש"מ ד"ע שכתב דקרוב לשכר היינו דנוטל פלגא באגר ופחות מפלגא ויותר מתולתא בהפסד אבל אם אינו נוטל כלום בהפסד הוי ר"ק ע"ש ועיין למהר"ש חסון סימן נ"א:

י"ח מעות של הקדש וכו' דוקא אם אינו קצוב לעניים ידועים אבל אם קצוב לעניים ידועים אסור אפי' א"ר כ"כ מרן בב"י שכ"מ מתשו' הרמב"ן סי' רכ"כ ע"ש והיינו ממ"ש הרמב"ן שם דהא דמוכח בפ' הזהב דדוקא בהקדש גבוה היינו דקיץ ודכוותה בעניים דקייצי אסור ע"ש וראייתו מפ' הזהב היינו מדקתני ברייתא אין רבית והונאה להקדש דמש' סתם הקדש דומיא דהונאה ור"פ מוקי לה לספק סלתות ופיסוק הוא א"ר וא"כ ש"מ דבקיץ אפי' א"ר אסור ועיין להמש"ל בפ"ד די"ד ולמהרימ"ט חיו"ד סי' מ"א גם מ"ש הב"י דבהגהות ראבי"ה אוסר אפי' בא"ד היינו ממ"ש בס' משפטים סי' י"ד שהר"ם חולק על ראבי"ה ומתיר וע"כ דבא"ר הוא דהתיר הר"מ שהרי כ' באגודה דהר"מ אוסר בר"ק וש"מ דראבי"ה דאוסר אפי' בא"ר ומ"ש שם ונר' לר"י דברבית דאורייתא וכו' היינו ר"ל דר"י מיקל מכולהו ועיין להכנ"הג ולהמש"ל שם ובספר בשמים ראש סי' כ"ז ולה' חיים שאל ח"ב סי' ל"ב:

י"ט אם הקדיש הקרן לאכול הפירות העניים אם סי' מותר להלוותם בר"ק מהרימ"ט חיו"ד סי' מ"ה האריך להוכיח דשרי אם אין העניים קצובים ועיין לה' זרע יעקב סי' נ"ט ולהמש"ל שם ועיין להר"ן בתשו' סי' ב' ועיין לה' כה"ע:

כ' כתב מרן בב"י בשם הרשב"א והיא בח"ד סי' רל"ב דהא דנותנים מעות של יתומים קרוב לשכר ורחוק להפסד היינו במתעסק בהם המקבל ולא יוציאם לצרכו ויפרע להם מכיסו וגם שיהיו מיוחדין ולא יערבם עם מעותיו ויתן להם מה שיעלה ריוח לפי שיעור מעותיהן והביאו מהריב"ל ח"ב סי' כ"ו וח"ג סי' ס"ד ועיין לה' משאת משה ח"א חיו"ד סי' ט"ו והמש"ל הקש' עמ"ש הרשב"א דאם הוציאם לצורכו רבית גמורה הוי הא כיון דלא

קצץ בתחי' לא הוי אלא א"ר ותי' דלא הוי אלא א"ר ומאי דקרי ליה ריבית גמורה היינו לגבי קרוב לשכר ולשי' אזיל דלא הותר ליתומים אלא קרוב לשכר ע"ש והרואה יראה בתשו' הרשב"א גופיה דבתחי' שכ' דברים הללו ס"ל דכל איסורי דרבנן שרי ביתומים ואח"כ הוא שכ' דנר' דלא התירו אלא קרוב לשכר ע"ש ועיין לה' מעיל שמואל סי' י"ג שהוכיח דלא הוי אלא א"ר ובחלוקה דעירכם עם מעותיו ליכא איסורא כלל ומה שאסר מהריב"ל לאו משום רבית נגע בה ע"ש:.

כ"א אם אביהם הלוה בא"ר ועדין לא גבה הריבית ומת אם היתומים נוטלים א"ר כיון דלדידהו שרי להלוות בענין זה לכתחי' בזה כתב מהר"א מונסון הובאה תשו' במהרש"ך ח"ג סימן כ' דאסור דדוקא אם הלוו הם בעצמם הוא דשרי אבל באביהם אסור וכדאמרי' בדבר מסויים חייבין להחזיר מפני כבוד אביהם ע"ש. ואין ראייתו מכרעת דש"ה דאביהם עשה איסורא שנטל הריבית ואיכא כבוד אביהם משא"כ הכא דלא בא לידי אביה' בחייו ולדידהו התירא הוא והשתא גם לאביהם לא עשה איסור ומה שהוכיח ממ"ש הר"מ בפ"ה דין יו"ד שמא ימות ונמצא השטר ביד היורש וגובה הריבית ע"ש ל"מ די"ל התם ביורש גדול דגם לדידיה איסורא הוא איברא דלפ"ד רש"י בהא דיהבינן להו בב"ד שהביא הרב שם נר' דאפי' הרבית שעלה אחר מיתת אביהם אסור ועיין לה' משאת משה ח"א סי' י"ז ע"ש:

ב"ב אם נתנו מעות של יתומים ברבית דשרי' ואח"כ הגדילו אם מצו אכלי פירות שעלו אחר שהגדילו עיין להמש"ל בפ"ד דין י"ד ולה' משאת משה ח"א סי' י"ז:

כ"ג מעות של אלמנות מסיק מרן בב"י דאסור דלא התירו אלא ביתומים ועיין לה' מ"מ שם ולה' מהר"י הלוי ס"סי נ"א ולה' קול אליהו חיו"ד סי' כ"ב ומעות של חרש שאינו שומע ולא מדבר עיין לה' אדמת קדש ח"ב סי' ב' די"ז ע"ש שהתיר בפשי':

ב"ד אם הלוה לחבירו מעות ואח"כ תבע מעותיו מחמת שהוא רוצה להרויח בהם ועיכבו ולא פרע לו ואח"כ תבע ממנו מה שיכול להרויח בהם עיין בסמ"ע ס"סי פ"א סקס"ה ולהש"ך שם ועיין להרב שבות יעקב ח"א חיו"ד סי' ס"ד ובמה שרמזתי בדין י"ט ועיין ליש"ש בפ' החובל סי' ט' שכתב המלוה את חבירו ואח"ז א"ל יהיו בידך למחצית שכר דעדין באחריות הלוה לאונסין אם הרויח א"ח ליתן לו דהוי קרוב לשבר ורחוק להפסד דכל א' יעשה כך שילוה לחבירו ואחר יום ויומים יא"ל למחצית שכר ע"ש וכ"ש בנד"ד דאסור ועמ"ש בסי' קע"ז דין ה' ולה' אורים גדולים סי' קצ"ו ובמ"ש בר"סי קס"ט:

כ"ה הגה אע"ג דיש מחמירין וכו'. וכן הסכים מהריב"ל ח"ב סי' כ"ו ע"ש ובח"א סי' נ"א כתב דאפי' להמחמירין היינו דאינו חייב אבל אם ירצה הלוה ליתן לו כשיעור שקצב

אם הרויח ונתנו לו בב"ד שרי שהרי עכשיו יפקירו ב"ד נכסיו ע"ש. מתבאר להדיא דבלא ב"ד מודה דאסור ועיין להת"הד סימן ש' ומהתימא על הפ"מ ח"א סי' צ"ד שכתב ע"ד מהריב"ל דליתא שהרי מבואר מדברי המרדכי דאיסורא איכא אם נותנו לו שלא בב"ד ע"ש שהרי גם מהריב"ל לא התיר אלא בב"ד ועיין להנ"ב חיו"ד סי' מ' שכתב דלדעת רש"י דמאי דבעי בב"ד כדי להפקיר נכסיו בז"הז דליכא ב"ד חשוב אין התיר בדבר וכדכתב הש"ך סקכ"ו ע"ש ועיין להריב"ש סי' שצ"ט עש"ב:

ב"ו די"ט אפטרופוס שלוה מעות יתומים בר"ק עיין למהרש"א בס' משד"ר שכתב דאפילו באדם אחר א הוי אלא א"ר ע"ש והוא תימא ועיין להט"ז ובמ"ש סי' קס"ג אות ג' וסי' קס"ט אות א' ועיין להב"ד סי' פ"ו שהאריך אם יש לחייב הלוה אם הרויח עש"ב ולהר"ש בן חסון בס' מ"י סימן כ"ו ולה' כהונת עולם ולהפ"מ ח"א סי' צ"ד ועיין להמש"ל בפ"ד דין י"ד שנסתפק אם נתנם האפטרפוס בסתם ע"ש:

כ"ז מעות של שכירות אם יש בהם ריבית עיין בב"י ובהמש"ל ובה' ב"ד שם בסוף הסימן:

כ"ח אם הרויח יותר. כתב הלבוש דאינו נותן אלא כמו שהתנה והט"ז חלק עליו ועיין להמש"ל שם ע"ש:

סימן קסא

א' ד"ב בהגה מלבד רבית מוקדמת וכו'. כתב הב"י בשם הרשב"א מש' דדעת הרשב"א דא"ר מחייב לצאת י"ש וכ"נ ממ"ש ה"ה בה' מל"ול בשם הרשב"א והרמב"ן דהלוהו ודר בחצירו לא הוי אפי' א"ד ול"מ לצאת י"ש והוכיחו כן מעובדא דרב חמא דלא מצינו דהדר לצאת י"ש ע"ש ועיין להרא"ש דס"ד ע"ב ויש לתמוה דבש"מ להר"ב בקמא דע"ה כ' בשם הרשב"א דא"ד ל"מ לצאת ידי שמים וה"ר מעובדא. דרב חמא ע"ש וכ"כ הריב"ש בשמו בסי' שצ"ב ע"ש ומרן בב"י סי' קס"ו הביא דברי הרשב"א דקמא והסכימם עם דברי תלמידי הרשב"א שהביא שם והוא תימא דסתראי נינהו וכבר עמד עליו בזה הגד"ת דרכ"א ע"ש ועיין להרשב"א ח"ה הנ"מ סי' קמ"ז כנר' שהיא התשו' עצמה שהביא מרן בב"י ועמ"ש מהריק"ש בהגהותיו ולה' ברכ"י ח"מ סי' ט':

ב' ד"ד לא אמרו א"ד וכו' כתב הב"י בשם בע"הת דכל א"ד דבשטרא מנכינן ליה ולא מגבינן ליה דשטר העומד ליגבות לאו כגבוי דמי ושכן דעת הרי"ף בתשו' ע"ש וכ' הכנ"הג הגהב"י אות ח' אע"ג דדעת הרי"ף אפילו בחוב בעלמא אמרי' בל סילוקי בלא זוזי אפוקי מיניה הוא ול"ד במשכנתא כמ"ש הטור סי' קס"ו הכא שאני דהחוב עצמו הכתוב בשטר הוא א"ד ע"ש וכ"כ הפ"מ ח"א ס"סי נ"ג וכנ"ל ממ"ש הר"מ בפי"ד מה' מל"ול וז"ל הוציא עליו שטר מקויים והלוה אומר שטר מזוייף הוא או שטען חוב זה

רבית הוא או א"ד וכו' ואמר הלוה ישבע ויטול אין שומעין לו להשביעו אלא ישלם ע"ש הרי מבואר דבא"ד מנכי' ליה משטרא והר"מ הוא מן הסוברים דבכל חוב אמרי' כל סלוקי בלא זוזי וכו' כמ"ש בפ"ו מה' מל"ול ע"ש וע"כ דש"ה דהלוואה גופה א"ר היא ומאי דהשמיט מרן בש"ע סי' פ"ב דין יו"ד האי או א"ר עיין להכנ"הג שם ומ"ש הש"ך כאן ע"ד בע"הת שכן הוא לקמן ר"סי קע"ז ובתשו' מהראנ"ח ע"ש אינו ענין לכאן דבכ"הג כ"ע מודו כמו שנתבאר:

ג' ד"ה רבית דאורייתא וכו' יוצאה בדיינין היכא דהוי ס' אי ר"ק או א"ר כתב מהרשד"ם חיו"ד סי' ס"ב דיוצאת בדיינין כיון דהוי מילתא דאיסורא ע"ש ומהר"א ששון סי' קס"ב נסתפק בזה ע"ש ועיין להש"ך ס"סי קע"ז שכתב דאין מוציאין מיד המוחזק והרבה ראיות ע"ז ממ"ע ע"ש ול"ד דמה ענין מילתא דאיסורא למצוה ועיין מה שרמז ע"ז הכנ"הג סי' קס"ו הג"הט אות י"ט וסי' קס"ד הגב"י אות י"ו ומדברי מרן ב"י סי' ק"ע נראה דאין מוציאין מיד המוחזק בכ"הג שכתב גבי ע"ק דפלוגתא דרבוותא. היא דבדיעבד אין מוציאין מידו כדין הספיקות דהמע"ה ועיין להד"מ שם ע"ש הרי דעת מרן דלא כמהרשד"ם ודעמיה ועיין להל"ר סימן ט' ולהפ"מ ח"א סי' נ"א ומהר"י הלוי סי כ"ג ולהריב"ש סי' קס"ה ולהמש"ל בפ"ד די"ד ולמהר"ם שלטון סי' י"ו ולה' מ"מ ח"א חי"ד סי' י"ח דע"ב ע"ב ולה' בני שמואל סי' כ"ז ע"ש ועיין לה' זרע אברהם חיו"ד דכ"ט ע"א שדבריו תמוהים ועיין לה' מכתם לדוד סי' י"ו ולמהר"ש גאון בס' מ"י סי' ס"ז ולה' דבר משה ח"ב סי' ק"י:

ד' **במעות** של יתומים אי יוצאה בדיינין הריב"ש סי' תס"ה כ' דאינה יוצאה דטעמא דר"ק יוצאה בדייני' לאו משום שעבוד אלא משום וחי אחיך ויתמי לאו בני מעבד מצוה נינהו אע"פ שהרשב"א כ' יוצאה ע"ש והיינו בעדיין קיימים אבל באכלום גם הרשב"א מודה דא"י כמ"ש בח"ד סי' קמ"ז דאפי' הם עצמם הלוו פטורי' והובאה בב"י בסי' ק"ס ואם הלוו ע"י אפטרופוס אפי' עדיין קיימים אין מוצאין כמ"ש בח"ב בסי' קי"ח והובאה בב"י שם ועיין בש"ע שם בסי' ק"ס ועיין להרשב"א שם שהוכיח לפטור היתומים מדין גזל דהגוזל ומאכיל בניו פטורים ע"ש נר' דדוקא ברבית דיהיב מדעתיה דהוי יאוש ושינוי רשות שהרי גזל גופיה דפטורין ביאוש מיירי כדאי' בריש הגוזל בתרא ע"ש ודלא כה' משאת משה ח"א חי"ד דע"ב ע"א שכתב בנדונו דנטל הרבית בע"כ ע"י עש"ג דלדעת הרשב"א פטור ע"ש וכ' המבי"ט ח"ב סי' קכ"ג דברבית שעלה אחר מיתת אביהם מוציאין מהם ע"ש והיינו בשעדיין קיימין כמו שנתבאר ודעת בע"הת בהלוו ע"י אפטרופו' דהמלוה גובה מן האפטרפוס והאפטרופוס גובה. מן היתומים וכ' המ"מ שם

דוקא אי מצי האפטרו' לגבות מן היתומים אבל אי לא מצי לגבות מן היתומים לא יפסיד משלו דסרסור בעלמא הוא ע"ש ועיין להגד"ת שמ"ו ח"ד ולה' כנ"הג בסי' ק"ס בהגהב"י ולהמש"ל בפ"ד דין י"ד ולה' שמש צדקה סי' י"ו ולהמ"מ סי' ט"ו דס"ג ע"א וכ' ע"ש:

ה' א"ר דא"י בדיינין דוקא בשנתן מדעתו אבל אי תפס המלוה או שטעה הדיין יוצאה כ"נ ממ"ש הר"מ בפי"ד ד"ג ואח"כ יטעון וכו' שאם יודה יחזיר וקאי גם לא"ר שהזכיר שם ע"ש ועיין בב"י ולהר"ש חסון בס' מ"י סי' נ"א ע"ש:

ו' ספק אי הוי א"ר או מותר אי מ"ל קי"ל מהרימ"ט חי"ד סי' מ' הוכיח דכיון דחל השעבוד עליו מדאורייתא לא אתי ס' דרבנן ומרע ליה ע"ש ועיין להפמ"א ח"א סי' ב"א דנ"ה ע"ג ולה' זרע אמת חי"ד סי' ס' ולה' כהונת עולם בתשו' סי' ל"א:

ז' אבל אין ב"ד יורדין לנכסין. כ"כ הרשב"א והר"ן דכיון דליכא שעבוד אלא מצוה לא כייפי' ליה ע"ש ונר' דלפי מ"ש התוס' בקמא דקי"ב דמעות של רבית גזל חשיבי ע"ש א"כ גם שעבוד נכסים איכא כמו גזל כמ"ש בח"מ סי' שס"א ע"ש בסמ"ע גם לפמ"ש המח"א ה' רבית סי' ב' דלדידן קי"ל כרבא דל"מ וכו' הטעם הוא משום דל"מ ע"ש נר' דגם שעבוד נכסים איכא ומט"ז נר' דאפי' לא תבעו כמו גזל ועיין להט"ז סק"ג ולה' חינוך בית יהודה סי' ס"ד ולה' שפת הים חי"ד סי' י"א ע"ש וראיתי להמח"א שם סי' א' שכ' שהרי רבים הם הסוברים דגם גבי צדקה דליכא שעבוד נכסים יורדין לנכסיו ולפמ"ש הכ"מ בה' נחלות דבצדקה איכא שעבוד נכסים אין משם ראיה והק' ע"ד הכ"מ מאי פריך הגמ' בפ' נערה דמ"ח ההיא דמי שנשתטה ב"ד יורדין לנכסיו וזנין אשתו ובניו ובנותיו וד"א אההיא דמי שהלך למ"ה דאין זנין בניו ובנותיו וד"א ע"ש נימא דנשתטה יורדין לנכסיו וזנין בניו ובנותיו משום דצדקה איכא שעבוד נכסים אבל מי שהלך למ"ה עושה צדקה בכ"מ שהוא שם ע"ש ולק"מ די"ל דהגמ' פריך שם ד"א אד"א למ"ד מאי ד"א תכשיט דמסתמא דגם ד"א דמי שנשתטה הוא תכשיט ופריך שפיר וע"ש להמח"א שהאריך להוכיח דאפי' דליכא שעבוד נכסים ביון דרשאין לכוף את גופו יורדין לנכסיו בפניו דעד שאתה כופה את גופו כפה את ממונו:

ח' כתב הט"ז ר"ק יוצאה כדייני דוקא אם תבעו ועיין להכנ"הג ולה' שאלת יעב"ץ ח"כ סי' קמ"ז ועמ"ש בדיבור הקודם:

ט' נשבע ליתן רבית דרבנן כ' הרשב"א ח"א סי' ס"ד ותרי"ד ובמיוחסו' סימן ק"ע דהשבועה חלה על איסור דרבנן ע"ש ומתבאר שם דאפי' איסור דרבנן דלית ביה אסמכתא שבועה חלה עליו ולא אמרי' עשו חיזוק לדבריהם אבל דעת הר"מ בפ"ג מה' נדרים דבדבר דלית ביה אסמכתא אין שבועה חלה עליו דעשו חיזוק לדבריהם ובמילתא

דאית ביה אסמכתא או מדרש חכמים כגון חצי שיעור שבועה חלה עליו ע"ש להכ"מ וכ"כ הר"ן בתשו' סי' ל"ב דבמדרש חכמים שבועה חלה עליו ודבריו סתראי למ"ש בסי' ע"ג דאפי' באיסור דרבנן אין אומרין לו לעבור ע"ש וכבר תמה עליו מהרימ"ט חי"ד סי' מ' ע"ש במ"ש בשם מהר"י באסאן. אמנם מדברי הר"ן בחי' בפ"ג דשבועות דכ"ג ע"ב נר' דס"ל דחלה על איסור דרבנן אלא דאין אומרים לו לעבור אלא יתיר שבועתו ע"ש ומעתה דברי הר"ן בתשו' לא סתרן וכ"נ מדבריו בסי' ע"ג דאפילו בכולל חלה ואין לו לעבור וגם הרשב"א והר"ן ל"פ דלכולהו חלה ואין לו לעבור דלא כה' מקור ברוך סי' מ"ו שכתב דפליגי הרשב"א והר"ן בזה ע"ש ומה שהק' שם ע"ד הר"מ משמעתא דפ' החובל דצ"א לק"מ דהגמ' דקאמר תנאי היא אלישנא דברייתא דקתני מה הרעה רשות וכו' דמשמע דרשאי וכ"מ מדברי הר"ן בחי' בשבועות שם ועיין להרשב"א סי' תרי"ו שדבריו תמוהים ועיין לה' מקור ברוך סי' ך' ע"ש. ועפי"ה צדק בלשונו ה' תוס' דרבנן באות יו"ד יהאת שכלל דעת הרשב"א והר"ן בחדא מחתה וע"ש באות יבום במ"ש בשם הרדב"ז ע"ש איברא דק"ל ע"ד הרדב"ז מגמ' דיבמות דנ"ד ע"א דקאמר יבמה יבא עליה מצוה ע"ש הסוגיא ופירש"י ועיין להרדב"ז ח"ב סי' תרפ"ח וסי' תרכ"ה ע"ש והרא"ש בתשו' כלל ח' סי' י"ר כתב בנשבע לפרוע בז' בניסן ואירע בשבת דאם ידע בשעה שנשבע דיבא בשבת הוי נשבע לבטל את המצוה ואם לא ידע חלה שבועתו והביא ראיה מירוש' דנשבע שלא לאכול מצה בל"פ לוקה ואוכל ובנשבע סתם חלה ע"ש הרי דס"ל בידע לא חלה ובכלל י"א סי' ג' כ' בנשבע לבטל קריאת המגילה ונ"ח חלה ואסור לעשות וכן נמי עבירה דרבנן ע"ש וצ"ל דמ"ש וכן עבירה דרבנן היינו נשבע לבטל בשוא"ת כגון שלא להחזיר גזל דרבנן אבל בק"ע כגון נשבע לפרוע בשבת לא חלה לבטל בקום עשה וכן הסכים הרדב"ז בח"א סי' רע"ח. וכראיית הרא"ש מהירוש' נר' דס"ל להרא"ש כתי' ריצב"א שכ' התוס' בפ"ג דשבועות דכ"ד ע"א ד"ה אלא ע"ש ועיין להכנ"הג לעיל סי' ק"ס בסוף הגהב"י ובשיירי סי' קל"ט הג"הט אות י"ב והגהב"י אות יו"ד ובתשו' חי"ד סי' קפ"ט וקצ"ב וקצ"ד ולהמבי"ט ח"א סי' נ"א ולהמש"ל בפ"ד מה' מל"ול וכס' ידיו של משה ד"ו ולה' אורים גדולים סי' קצ"ו ולה' מ"מ ח"א חי"ד סי' י"ז וסי' צ"ו ע"ש ומצאתי בירושלמי בפ"ב דנדרים אמתני' דיש נדר בתוך נדר דמתבאר בהדיא דשבועה חלה על ח"ש דאיתא שם נדר מה' ככרות ואח"כ נדר מאחת מהם דשבועה חלה עליו ע"ש:

י' ד"ז אם בא לעשות תשו' מעצמו אבל אם עומד במרדו מוציאין ממנו בע"כ ש"ך ועיין לה' זקן אהרן סי' קנ"ו ע"ש:

י"א די"א שטר שיש בו רבית וכו' כל הראשוני' תמהו אמאי לא מיפסלי העדים הא קי"ל כאביי דלא בעי רשע דחמס ע"ש. והקשה המש"ל בפ"ד הא גם לאביי בעי' דבר שחייב עליו מלקות כמ"ש הר"מ בפ"י מה' עדות ע"ש וי"ל דלא בעי' רשע דמלקות אלא לעדות אחרת אבל לאותה עדות שעשו בה איסור דאורייתא לא בעי' מלקות והתוס' תי' דלא תשימון ל"מ אעדים ע"ש והק' המש"ל שם הא מ"מ מפסלי מדרבנן כמ"ש התוס' בפ' ז"ב גבי לא תחמוד ותי' דדוקא בלא תחמוד דמחלקין מדעתם הוא דפסילי מדרבנן אבל הכא ל"מ איסורא כלל ע"ש ותמהני שהרי כ' התוס' שם בפ' ז"ב אמתני' דואלו הפסולים דלא חשיב אלא פיסולי דרבנן ומלוה ברבית בא"ר או בר"ק ולא מ"ל איסורא אלא בע"כ ובגמ' שם בעובדא דבר בניתוס אמרי' דמלוה הבאה ברבית ולוה בכלל ע"ש והשתא היכי מ"ל גבי לוה איסור דרבנן אי בא"ר אינו מוזהר עליו הלוה כמ"ש הראשונים בפ' אז"נ בעובדא דרב עיליש ועיין למהראנ"ח ח"כ סי' כ"א ולהט"ז סי' קס"ב סק"ח וכ"נ מדברי התוס' שם בפ' אז"נ ד"ע בד"ה מעות בתי' קמא שכ' דבלא"ה פריך שפיר דאל"ה קשיא בדברי ר"ש שהתיר קרוב לשכר ורחוק להפסד ע"ש והשתא המ"ל רבית דרבנן גבי לוה ואי לא מ"ל להו איסורא אלא בע"כ לא יתכן לו' כן גבי לוה אלא ע"כ דלא מ"ל איסורא גבי לוה כלל דסבור דלא אזהר רחמנא אלא אמלוה וכ"כ הני' שם גבי עובדא דבר בניתוס ע"ש ומיפסלי מדרבנן וא"כ גבי עדים נמי מ"ש עדים מלוה ועמ"ש הריטב"א בחי' בפ' הזהב דנ"ד גבי עובדא דרב דאוזיף דינרי מברתיה דר"ח ע"ש וי"ל דס"ל להתוס' דשאני לוה דהפיסול הוא לעדות אחרת שכבר נעשה רשע גזרו רבנן אבל גבי עדים כיון דאין נפסלים עד שיגמרו העדות וכבר נתקבלה העדות בכשרות לא גזרו רבנן בדלא משמע להו איסורא ומהרש"ך ח"ג סי' א' כתב חילוק זה בפיסול דאורייתא והכשיר עפ"ז עידי קידושי' שעברו על החרם שהחרימו הקהל שלא יזדמנו עדים על הקידושי' וכ"כ מסברא דנפשיה ושוב שקיל וטרי בדברי התוס' בחולין דט"ו וע"ש להר"מ בפי' המש' שכ' חילוק זה גבי מומר ע"ש ולמהראנ"ח ח"א סי' ס"ח ע"ש ותמהני דא"כ מאי מקשו כל הא' גבי ריבית הא לא מפסלי אלא מכאן ולהבא ואפילו נימא דמשעת הלוואה עברי בלא שטר כמ"ש התוס' בב"ב דצ"ד ובקמא ד"ל מ"מ נוקמא דלא הלוה לו אלא לאחר שכ' השטר וכ"ש לפי מאי דמש' מדברי התוס' דמציעא דלא עברי אלא בשטר כמו שיתבאר ועיין להנ"י בעובדא דבר בניתוס ועיין להמש"ל בפ"ד:

וראיתי להב"ש בא"ה סי' קכ"ד שהק' צבי עדים שחתמו בכתובת קעקע אמאי לא מפסלי כיון דעבדו איסורא ואפי' חתמו בדיו ובחול מ"מ עברי אדרבנן וכתב הפר"ח שם דלק"מ דפיסולי דרבנן בעו הכרזה ע"ש ולא זכר דברי הנ"י גבי עובדא דבר בניתוס ע"ש ועיין

להג"פ שם עוד הק' התוס' בפ' אז"נ גבי שטר מוקדם ליפסלו העדים ע"ש במה שתי' ועיין להפמ"א ח"א סי' ק' ולה' פרי הארץ ח"א חח"מ סימן ג' ע"ש:

כתבו התוס' בקמא ד"ל ובב"ב דצ"ד ד"ה שטר דגם כמלוה ע"פ עוברין משום לא תשימון אבל מדברי התוס' בפ' אז"נ דע"ב בד"ה שטר ממ"ש אע"פ שיש לדחות וכו' ע"ש נר' דלא עברי אלא בשטר ומהר"א ששון סי' קס"ב נסתפק בזה ונעלם ממנו דברי התוס' ומהר"ש צרור בס' חוט המשולש סי' י"ד כתב במלוה ע"פ אינו עובר עד שיתן ע"ש ועיין לה' חוות יאיר סי' ק' שחילק בין לוה למלוה ע"ש:

י"ב כתב הגד"ת דף דברבית דרבנן אפילו כלל לא מפסלי לכ"ע ואין חולק בזה ע"ש וא"נ כן מדברי התוס' במציע' שתי' דמיירי ברבית דרבנן ולא מפסלי כיון דליכא חמוד ממון ע"ש ולא משנו בדרבנן וכלל הרבית עם הקרן וכ"נ מדכרי הטור ומרן בש"ע שכ' בין רבית דאורייתא בין רבית דרבנן ואכולהו קאמרי דככלל פסול ועיין למהרש"ך ח"ד סימן כ"ג:

י"ג כתב הרשב"א ח"ב סי' רל"ח דלאו דלא תשימון לא ניתק בחזרה ע"ש. ועיין להר"ב בש"מ פ' אז"נ דס"ב ע"א ע"ש:

סימן קסב

א' **ד"א אסור** ללוות סאה בסאה כתב הט"ז ש דבדרך מ"ומ שרי ודוקא בדרך הלואה הוא דגזרו והכנ"הג האריך בזה והביא תשו' הרא"ש כלל ק"ח סי' ל' שכ' כדברי הט"ז ע"ש ועיין לה' זרע אמת חיו"ד סי' נ"ט ולהרדב"ז בשניות סי' קצ"ז ולה' כהונת עולם שהוכיח מתשו' הריב"ש סי' י"ט דאפי' דרך מ"ומ אסור:

ב' **ואם** הוזלה נותן לו הסאה שהלוהו ואם רצה ליתן לו בערך שהלוה לו וליתן לו סאתים כ' מהרימ"ט סי' יו"ד דאסור דסאה הלוהו וסאתים החזיר לו ע"ש וכ"כ הריטב"א בחי' ריש דע"ה דאפילו דמים בערך שהיתה שוה אסור ליתן לו וכ"כ הרדב"ז ח"א סי' קע"ח ועיין לה' עדות ביעקב סי' מ"ה ולהמח"א בה' ריבית סי' ז"ך ולמהרש"ך בתשו' סי' מ"ט ולה' לח"ר סי' י"ד:

ג' **ד"ב אם** יש לו מעט וכו'. ואם צריך שידעו שניהם שיש לו בשעת ההלוואה מחלוקת האחרוני' ודברי הט"ז עיקר דלכתחי' לא ילוה לו עד שידע שיש לו ואם כבר הלווהו ולא ידע ואח"כ אגלאי מילתא שהי"ל בשעת ההלואה שרו ול"ד לשער שבשוק ע"ש ועיין לה' בית יעקב סי' קי"ב:

ד' **או** ילוה לו ואח"כ וכו'. כ' הב"י בשם תלמידי הרשב"א דוקא במתנה אבל לא בהלואה ואח"כ הביא תשו' הרשב"א שנר' דשדי אפי' בהלואה וכ"נ דעת הרשב"ץ ח"א סי' קי"ד

ועיין להב"ח ולהכנ"הג בהג"הט אות י"ח ע"ש ומדברי רש"י דע"ה בד"ה במ"ד נר' דס"ל כדעת ת"ר ועיין להר"ב בש"מ שם ובמ"ש הרשב"א בתשו' הלזו שהביא הב"י דאפי' מאן דאוסר בשער שבשוק בקביעות זמן מודה ביש לו ע"ש והוא תימא דבהדיא כ' הר"מ בפ"י דבקבע זמן אפי' יש לו אסור והמ"ל בפ"ה מה' מל"ול גבי אריס כ' דהיכא דאיתנהו לתרוויהו יצא השער ביש לו מודה הר"מ דשרי בקובע לו זמן ועיין להגר"ת דר"ס שדחה תי' זה וע"ש במה שתי':

ה' אם לא יברר המלוה. כ' בהגהת פרישה והביאו הש"ך אם כ' בשטר שיהיה המלוה נאמן עליו על כל ענייני החוב המלוה נאמן ועיין להל"ר סי' י"ד ולהמבלט ח"א סי' רפ"ח:

ו' בהגה אבל סאה חטין בסאה דוחן אסור כ"ד ך הראב"ד הביאו בע"הת שמ"ו סי' ה' והגד"ת שם כ' שמדברי הנ"י שהביא בב"י סי' קע"א שכ' דאם נתן לו חיטין ופסק עמו שיתן לו בדמיה מין אחר כשער שבשוק מותר נר' דחולק על הראב"ד ע"ש וכ"נ מדברי הראשונים שהביא הר"ב בש"מ דס"כ ע"כ אהא דאמרי' שם בבא לחוב בדמיהן ע"ש אמנם הפרישה בסי' קע"ה חילק בכיוצא בזה בין מכר להלוואה ע"ש ולפי"ז י"ל דל"פ מיהו מדברי הרא"ש בתשו' כלל ק"ח סי' ל' נראה דחולק על ס' הראב"ד ועיין לה' אדמת קדש ח"ב דקכ"ה וקב"ו:

סימן קסג

א' ד"א ואם לאו אסור מהרש"א בדף ס"ב ע"ב בר"ה הרי כ' בדעת התוס' דבפיטרו אפי' אין לו שרי דמעות קונות ולא מפליג בין אין לו ליש לו אלא בלא פיטרו ע"כ לא אוקי אביי מתני' בפיטרו ע"ש וכן הגמ' שם דמוקי לברייתא דר"א בשמשך לא אוקי לה בפיטרו משום דא"כ אפי' אין לו ולפ"ז צ"ל דס"ל להתוס' כדעת הראב"ד בפ"ז מה' מכירה דרבית אינו תלוי בקנין ע"ש דכיון דלא פיטרו לא קני כלל אפי' למי שפרע אפ"ה ביש לו שרי דלא כמ"ש רש"י בברייתא דר"א ע"ש וכ"כ ה' כהונת עולם בדעת התוס' ע"ש וא"ש לפ"ז דברי התוס' בדס"ד בד"ה מה דנר' מדבריהם דאפי' בדשב"ל ביש לו שרי ועיין להמח"א כה' דשב"ל ס"סי י"ב ועיין לה' בני יעקב דס"ו במ"ש ומההיא דהולך לחלוב עזיו סתירה לדברי המ"מ ע"ש ולה' פני משה סי' ע"ה דקפ"ג ע"ד ולהמח"א בה' רבית סי' כ"ט וסימן ל"ג ולמהרימ"ט חי"ד סי' ט"ל ולמהר"ם אלשיך סי' ט"ל והמבי"ט סי' י"ו ע"ש. מיהו ק' לדברי מהרש"א דא"כ אמאי לא הקשו התוספות קושייתם בדברי אביי דמוקי בבא לחוב בדמייהו דהוי דומיא ממש למחליף שור בפרה ולמה לא יקשו אלא בברייתא גם הי"ל להפוסקים להודיענו חידוש זה אע"כ נר' עיקר דבאין לו אסור אפי' בפיטרו דאין אדם מקנה דבר שאינו ברשותו כמ"ש בע"הת דרנ"ח ע"ש ואביי דלא מוקי מתני' כפיטרו

משום דבעי לאוקומי גם אליבא דר"ל דמשיכה מפו' מן התורה וכן ר"ה דמוקי ברייתא דר"א בשמשך אע"ג דס"ל מעות קונות כמ"ש בגמ' בפ' הזהב מ"מ בעי לשנויי אברייתא אפי' לר"ל והתוס' מקשו לר"י דס"ל מעות קונות מברייתא:

ב' כתב הב"י דמ"ש הרא"ש אם יש לו מעות מותר איזה תלמיד טועה כתבו ע"ש וכ"נ ממ"ש הרא"ש בפסקיו דע"ב בשם הראב"ד אמתני' דאין פוסקין ע"ש וכ"נ ממ"ש רי"ו בדעת הרא"ש אפי' אין לו אלא סאה א' פוסק עליה כמה סאין כמו בלוה וכמ"ש בב"י וא"א דס"ל להרא"ש אם יש לו מעות שרי אפי' אין לו אלא דמי סאה א' נמי שרי וא"כ ק' בסוגיא דגמ' דס"ג במימרא דר"נ האי מאן דיהיב זוזי אקירא דאי ליתנהו אסור ואמאי אסור הא עכ"פ יש לו מעות לקנות והו"ל יש לו אלא ע"כ דל"מ אם יש לו מעות מיהו לטעמא דרבא דפוסק על השער משום דמ"ל הן מ"ל דמיהן ואפילו אין נותן לו מעות והמוכר יש לו מעות חשיב כיש לו משום דמ"ל הן מ"ל דמיהן ואפילו מהני ליה לספסירא לא איכפת לן והגמ' לא פריך והא מהני ליה לספסירא אלא לטעמא דרבא ור"י דטעמא משום דא"ל מאי מהני ליה ויש לדקדק על הרא"ש שהביא ב' הטעמים וכ' דין הספסירא וצ"ל משום דא"י לקנות כל החטין דדל מניה מאי דיהיב לספסירא וא"כ בעי' דמי כל החטין דלא כר"יו וי"ל דס"ל להרא"ש דב' הטעמי' צריכי וכמ"ש הר"ב בש"מ דע"ב ע"ש ועיין לה' כהונת עולם:

ג' אם יש לו חטין כנגד מעותיו כבר כתבתי באות הקודם דלר"יו בדעת הר"אש אפי' אין לו אלא סאה א' מהני כמו בהלואה וכ"נ דעת התוס' בדס"ג בד"ה ואמר ליה שכ' דלא שרי בטרשא אלא משום דאין שומתו ידועה אבל ביצא השער הוי כמו התנה ע"ש נר' מדבריהם דגבי פיסוק אם לא יצא השער דינו כמו טרשא דשרי וזה תימא דא"כ מתני' דאין פוס' עד שלא יצא השער דמאי מוקמ' לה הא בלא יצא השער שרי כמו טרשא וכן ברייתא דר' אושעיא דלעיל. קשיא וצ"ל דגבי פיסוק בלא יצא השער מיתסר מט"א משום דלא. קנה אפי' למי שפרע ובריתא דר"א כיון שהוא פוסק במלוה שהי"ל עליו אין לו במה לקנות ולא קנה אפי' למ"ש אבל בהך דקירא יכול לקנות עכ"פ דדי במעות שנתן לו אלא דאסור משום דהו"ל כאלו התנה וע"ז ק"ל מטרשא ומשנו לה שפיר ועיין לה' עדות ביהוסף ח"א סי' כ"א וא"כ. דעת התוס' דביש לו סאה א' סגי ועיין להט"ז סי' קע"ג מיהו ק' לס' הלזו מעובדא דקרי דלקמן הא יש לו בני זרתא אמאי אסור כי ליתנהו בני גרמידא וי"ל כמ"ש הריטב"א בחי' הובא בש"מ שם דכי ליתנהו דקאמר היינו ליתנהו אפי' בני זרתא דלא כפירש"י מיהו להרא"ש ק' דנר' מדבריו שם דמפ' כפירש"י ע"ש ועיין למהר"מ שיף בתוס' שם ועיין למור"ם בהגה לקמן סי' קע"ג די"ג:

סימן קסד

א' **ד"א לא** יחזור וישכור וכו' עיין בתשובות הגאונים ש"ב סימן ב' דל"ד ע"א ע"ש:

ב' **במשכנתא** דסורא אם שכר אותה לבעל השדה כהש"ך דדעת מרן דר"ק הוי מדלא התיר בדין ב' כי אפסקיה אחר אלא במשכ' דסורא דלמ"ד א"ר כי אפסקיה אחר שרי אפילו בשאר משכונות ע"ש וליתא דאפילו לא הוי אלא א"ר אסור בשאר משכ' אפילו אפסקיה אחר כמו שנראה מתשו' הרשב"ץ שהביא מרן בב"י דס"ל א"ר הוא דהוי ואסר באפסקי אחר ע"ש ומרן בב"י שכ' ע"ד ת"ר דע"כ ס"ל א"ר הוי היינו דאי ר"ק הוי פשי' דאפי' אפסקיה אחר אסור אבל אינו מוכרח לו' דאי הוי א"ר דשרי דאפש' דאפי' הוי א"ר אסור אפי' אפסקיה אחר וגם דודאי דדעת מרן דלא הוי אלא א"ר שהרי כ"ד רוב הראשונים הלא המה הרשב"א והרמב"ן והריטב"א והרא"ש כמ"ש הר"ב בש"מ שם וכ"כ בע"הת והר"מ מיקל מכולהו דלא הוי אלא הערמת רבית כמ"ש בפ"ה ואפי' רש"י שכתב ר"ק כ' הר"ב בש"מ שם בשם הרא"ש דל"ד ע"ש ועיין למור"ם בד"מ ולהכנ"הג הגהב"י אות ה' ולהלבוש ועיין בתשו' הגאונים דט"ל ע"א ע"ש ועיין בתשו' הרשב"א שהביא מרן בב"י בסי' זה דס"ל דאפי' בשאר מש' ולא אפסקיה אחר לא הוי אלא א"ר ע"ש ודבריו סתראי למ"ש בתשו' בח"ד סי' רל"ב והביאה מרן בב"י סי' קע"ב דשם כ' דבשאר מש' ר"ק הוי ועיין למהר"ם שלטון סי' י"ו דף ל"ה ע"ד ע"ש:

ג' **ד"ד ולא** אמר מעכשיו אם אמר מעכשיו וקיים התנאי שהחזיר לו מעותיו תוך ג"ש כל הפירות שבין מכירה לחזרה הם של המוכר כיון דלא התנה הלוקח תשו' הגאונים דל"ח ע"ב עש"ב ומתבאר שם דאפי' מכרן לו בפחות משוויין קנה ועיין להר"ב בש"מ בפ' אז"נ:

ד' **ואם** אכלן הוי ר"ק ויוצאה בדיינין וכו' כ"ד הרי"ף והר"מ ובע"הת שמ"ו ח"ב סי"ח ע"ש שכ' שכ"ד הרי"ף וכ"נ מדברי הרא"ש ממה שהק' ממימרא דרבינא דאין מחזירין דא"ר הוי ע"ש והנ"י כ' כדברי הרי"ף בשינויא דגמ' התם זביני הכא הלואה כיון דאיכא איסורא אנן סהדי דאי הוה ידע איסורא לא הוה מחיל והוי מחילה בטעות ע"ש ויש לתמוה כיון דדעת הרי"ף דר"ק הוי בלא טעמא דמחילה בטעות מחייב כיון דר"ק היא ודוחק לו' דניח"ל בטעמא דמחילה בטעות דאז הוי גזל ונ"מ דנחתינן לנכסיה משא"כ בריבית והנ"י גופיה גבי רבינא דאפיק פירי כ' כדעת הרי"ף דר"ק הוי ואין לו' דס"ל דאפי' ר"ק מהניא מחילה דא"כ ליכא איסורא כשמחל ואמאי הוי מחילה בטעות משום דאיכא איסורא ועיין להמח"א בה' ריבית סי' י"ו ולמהר"ש ן' חסון בס' מ"י סימן ס' ועיין להד"מ ח"ב סי' ז' ולה' זרע אמת חי"ד סי' רע"ג דקס"ב ע"ס:

סימן קסו

א' ד"א בהגה הוי א"ר לכ"ע אם הלוהו ואחר כך א"ל דור בחצר סתם ולא אמ' בחנם מעלה לו שכר דמסתמא דור בחצרי בשכר קאמר כ"כ ב"י בשם ת"ר והסכים גם דעת ה"ה לזה ע"ש ועמ"ש מרן בב"י בח"מ סי' שס"ג ולמור"ם בהגה שם דין יו"ד ולה' בית הלל בסי' זה ולה' תורת חסד סי' קס"ד ולהט"ז:

ב' ד"ב ואי לא קיימא לאגרא הוי א"ר ב"כ הרמב"ן במלחמות וכ"כ הטור בשם הרא"ש ומ"ש הרא"ש בפסקיו והא דקאמר צריך להעלות לו שכר בין בהלוהו בין בהלויני שיעור דבריו. דאפילו בהלוהו קאמר צריך להעלות לו שכר ולא ק"ל אלא מהלוהו ולעולם הא בדאיתא והא כדאיתא ומדברי הנ"י מש' דהלוהו והלויני שוים ול"מ לצאת י"ש שהרי הוכיח מדקאמר הגמ' מ"ד הלוהו כ"ש הלויני מש' דחד דינא . אית להו לתרוויהו ומרן בב"י הסכים דעת הנ"י לדעת הרא"ש ע"ש ומדברי הנ"י דדעת הרי"ף דקיימא לאגרא ול"ק לאיגרא חד דינא אית להו והרמב"ן טעמא דנפשיה קאמר ולא לפ' דברי הרי"ף ועיין למהרש"ך ח"ג סי' ב' שכ' דלא ימצא פוסק שסובר בלא קיימא לאגרא דהוי ר"ק ע"ש ועיין להג"ת:

ג' אם הלוהו ואח"ז תבע:

חובו כ'. הטור דרש"י חולק על רבותיו של הרמב"ם וכ' מרן בב"י דהיינו מדמוקי לל"ב בדקצץ אח"כ ע"ש וק' דרבותיו מודו דהוי א"ר וא"כ מהיכא משמע דהוי ר"ק לרש"י ונר' דדייקי לה דע"כ מ"ל לרש"י דמתני' דקתני מפני שהם רבית היינו רבית גמורה מדאורייתא וכ"כ קצת מהראשונים דאל"ה ק' למ"ל לאוקומה בקצץ נוקמה בהלוהו ודר בחצרו ובחצר דקיימא לאגרא ואפילו לל"ב אסור ועיין למהר"ם שיף שם אלא ע"כ דרש"י מ"ל דמתני' מדאורייתא קאמר ואה"נ דאפילו לל"ק כן הוא והלח"מ בפ"ה מה' אישות דט"ו במ"ב ייחס סברת רבותיו של הר"מ לרש"י ועיין לה' בעי חיי חיו"ד סימן ק"ץ ע"ש:

ד' כתב מהר"ם מטראני ח"א סי' כ"ג דהר"מ לא כתב דהוי א"ר אלא בדירת חצר אבל אם נתן לו מעות מודה דהוי ר"ק ומהרלנ"ח סימן ק"ג כ' דלא שנא ועיין להרב שיורי ברכה ומדברי מהרש"ך ח"ב סי' כ"ג נר' דלא שני לן בין דירת חצר לנתינת מעות דנדונו במעות ואתי עלה מס' רבותיו של הר"מ ע"ש ועיין לה' בעי חיי חי"ד סי' ק"צ ועיין להרב עדות ביהוסף ח"ב די"ח ע"ג ולהרב זרע אמת חי"ד סי' נ"ה ועמש"ל סי' קע"ז דין ז':

ה' כתב מהדש"ך סימן הנז' דוקא אם אח"ז מופלג הרויח לו זמן אבל סמוך לזמן ההלואה מודה הר"מ דהוי כשעת מתן מעות ע"ש:

ו' **כתב** מהר"א ששון סי' רכ"ו סתם בית בז"הז עשויה לאגרא והביאו הכנ"הג בהג"הט ושל כת הקודמין היא מרדכי והגה"מי הביא דבריהם מור"ם בהגה בח"מ סימן שס"ג דין ו':

ז' **ד"ג ויי"א** דמנכינן ליה כ"ד ר"א וכ' מהרשד"ם חי"ד סי' ס"ו דוקא אם המלוה לקח הפירות ונהנה בהם אבל אם לא לקחם לעצמו כגון לוה לו מן הגוי והגוי אינו מכיר אלא השליח כ"ע מודו דלא מנכי' ליה ועיין להפרמ"א ח"א סי' כ"א דז"ן ע"ב ולהפ"מ ח"א סי' פ"א ולהמבי"ט ח"א סי' קל"ב ועיין למהר"י אדרבי סי' ס"ט שלא זכר ס' רבינו אפרים הלזו:

ח' **בהגה** בנה לך חורבה זו וכו'. עיין בבע"הת שמ"ו ח"ד סי' ט"ו שכ' הטעם מפני שאינו צריך לה ועיין להתוס' במציעא רקי"ז ע"א שנר' מדבריהם דכל דא"ל בעל החורבה בנה וחשוב יציאותיך עלי אסור אע"פ שאינו צריך לה כיון דאם נפלה חייב לשלם ע"ש ועיין להסמ"ע ח"מ סי' קס"ד שכתב כיון דהקרקע משועבד לבעל העליה ועיין בתשו' למהרי"ן מיגש סי' רי"א ולהפ"מ ח"א סי' צ"ד ולה' מעיל שמואל סי' י"ד ולה' צרור הכסף סי' ז' ע"ש. והגד"ת שם נסתפק גבי הלואה כה"ג שאינו צריך לה דאיש עשיר הוא אי שרי ע"ש ועיין לה' שיורי ברכה בסי' ז' והב"ד דמ"ה ע"ד כ' דמדברי מהריב"ל נר' דפשיט"ל דשרי וליתא כמש"ל סי' קע"ז ועיין לה' חוות יאיר סימן קפ"ט ולה' שאלת יעב"ץ ח"א סי' קמ"ח ובח"ב סי' קכ"ח ע"ש:

ט' **כתב** מהראנ"ח ח"א סימן קי"ג דוקא אם הוא הרבית של אותה הלואה אבל אם מהלואה אחרת לכ"ע לא מנכי' ליה דלא מחשבי' משטרא לשטרא ובהאי מילתא קי"ל כמר בריה דרבא דכל היכא דמנכי' ליה לא מחשבי' משטרא לשטרא ול"פ ר"א אלא בכל סלוקי בלא זוזי וכו' ע"ש וכ"כ הפ"מ ח"א סי' נ"א ועיין להפמ"א סי' הנ"ל ובתשו' הגאונים דמ"ב ע"ב ע"ש:

י' **כתב** הכנ"הג הג"הט אות כ"ו ראפילו להסו' כל סלוקי בלא זוזי אפוקי מיניה הוא דוקא ברבית דרבנן אבל בר"ק במקום שאין מוציאין לא ועיין לה' עצמו בסימן ק"ס הגהב"י אות פ"ז ועיין לה' מכתם לדוד חי"ד סי' ל"ד ול"ה וה' שמש צדקה סי' י"ו דס"ג ע"א שנר' מדבריהם להפך ועיין לה' משאת משה ך ח"א חיו"ד סי' ט"ו ע"ש:

י"**א נסתפק** הגד"ת שמ"ו ח"ג היכא דלא תבע המלוה מעותיו ואח"ז ההלוואה א"ל דור בחצרי בשכר מעותיך הבטלות מה דינו ועיין לה' מכתם לדוד סי' כ"ג:

י"**ב כתב** מהר"י אדרבי סי' ס"ט דאפילו מאותו העסק עצמו כיון דזקפו עליו במלוה וקרע השטר הא' של העסק הרי נמחל שעבודו והוי כהלואה אחרת דלא מחשבי' משטרא

לשטרא והביאו הכנ"הג סי' קע"ב בהגהב"י בלי שום חולק ועיין להרב שביתת יו"ט סי' ו' שהאריך בזה וכ' שהכ"מ חולק בזה:

י"ג נראה דאם היתה מלוה ע"פ והיה פורע לו הרבית ואח"כ זקפם עליו בשט"ח לכ"ע לא הוי כהלוואה אחרת דדוקא בהיה שטר וקרעוהו אמרי' דנמחל שעבודו אבל בהיתה ע"פ וכ' שטר לא מחל השעבוד אלא הוסיף בשעבודו ועיין לה' בני חיי בח"מ סי' קכ"ו ודלא כה' דבר משה ח"ג סי' ד' שכתב דתליא במחלוקת ר"א והרי"ף ע"ש:

סימן קסט

א' ד"א ואני אעלה לו וכו'. נר' דה"ד בלא משכון אבל אם לוה מן הגוי במשכון ואח"כ מסר המשכון לישראל וא"ל שיתן דמיו לגוי ונתעכב הישראל הב' ולא פרע לגוי אז הישראל הב' הוא דמחוייב לפרוע הרבית שעלה מחמת עכבתו לגוי דגוי על משכונו סומך כמ"ש בדין י"ז וע"ש להש"ך וכן מצאתי בתשו' ל"ר סי' ח' שעל נדון כיוצא בזה התיר מטעם המשכון ע"ש ואע"פ שנדונו של הרב שהגוי לקח המשכון בתורת מכירה מ"מ מתבאר מדבריו שם דלא שנא כיון שעיקר ההיתר משום דגוי על משכונו סומך וכ"כ הרא"ש בתשו' כלל ק"ס סי' ד' דההיא ברייתא ואני אעלה לך בלא משכון אירי אבל במשכון שרי ע"ש ועוד נר' דיש לחייב ישראל הב' ברבית מט"א מדין דינא דגרמי דקי"ל כר"מ דחייב וכיוצא לזה כתב מהרשד"ם ח"מ סי' קע"ט במי שעיכב ולא שלח לחבירו מעות ועי"כ הפסיד חבירו רבית דמחוייב מדינא דגרמי ע"ש והכנ"הג ח"מ סי' קפ"ג הגהב"י אות מ"א כתב דאפילו למהרי"ל סי' כ"ד דאסר מבטל כיס בהלואה וחולק על מהרש"ך ח"ב סימן קי"א מודה לס' מהרשד"ם דהא הפסיד וחייב מדינא דגרמי ול"ד למניעת הריוח ע"ש וכ"כ מהר"ם מפדואה והרשב"א ומהרש"ך כמ"ש הכנ"הג סי' שפ"ו הג"הט אות ס"ט ע"ש וכנ"ל מדברי התוס' בכתובות דפ"ו ע"א בד"ה תטול שכ' דאפי' למאן דדאין דינא דגרמי המוחל שט"ח לחבירו אחר שמכרו לא משלם אלא המעות שנתן לו קונה השטר ולא כל הסך שבשטר ע"ש ובודאי ה"ט משום דבמניעת הריוח לא דייני' ד"דג ואפי' לשי' הר"מ ורש"י דכמוחל משלם כל מה שבשטר ש"ה דכיון דכלל הכל בשטר לא הוי מניעת הריוח לחוד וכיוצא לזה כ' הכנ"הג שם בסימן שפ"ו וכ"נ ממ"ש המרדכי דלא חייב מבטל כיסו של חבירו אלא אם הרויח ע"ש ואי הוה שייך במניעת הריוח דינא דגרמי אפילו לא הרויח נמי ועיין בתשו' הרא"ש כלל ק"ח סי' כ"ה והובא בב"י בסי' זה איברא דמדברי התוס' במציעא דע"ו ע"ב נר' דאפילו במניעת הריוח שייך ד"דג ובדברי הרא"ש יש סתירה דבספ"ק דמציעא הסכים לדברי התוס' דכתובות ובדע"ו כ' כדברי התוס' שם ע"ש בדברי רב שרירא שהביא הרא"ש שם ועיין להש"ך בח"מ סי'

ס"ו ס"ק ק"ז ע"ש ודע דמדברי הל"ר נר' דחולק על ס' מהרשד"ם ועיין לה' שבות יעקב ח"א חי"ד סי' ס"ד ועמש"ל סי' ק"ס אות ג' ועיין בתשו' מהרח"א הובאה בס' עין משפט סי' ד' ולהרשב"ץ סי' רכ"ט ועמ"ש סי' ק"ס דין י"ט ולה' זרע אמת חי"ד סי' :

ב' ד"ב אפילו אם נותן הרבית ליד ישראל. כתב הב"ח והט"ז אפילו נותן הקרן והרבית ליד ישראל שרי והוכיחו כך מדברי הג"המ ע"פ מה שפי' בכוונת דבריו ועיין להרב בית יעקב סימן י"ז שכל מ"ש בזה הם דברים תמוהים ומרפסן איגדי ע"ש:

ג' ד"ג אמר הניחם ע"ג קרקע. עיין להש"ך ולהגד"ת דר"ן שכתב דוקא דאמר לי אבל אמר זרוק חובי לבד פטור ועיין למהרימ"ט חח"מ סי' ק"ח:

ד' ד"י הגה ישראל שחייב לגוי וכו' כ' הט"ז אם הגוי כבר חייב רבית ומכר קרן ורבית לישראל מותר אפילו לקבל מיד ישראל ע"ש והריטב"א הביאו הר"ב בש"מ דע"ב אברייתא דנכרי שלוה מישראל ולא זקפם עליו עד שנתגייר נסתפק בזה והן ולאו ורפיא בידיה ע"ש שנראה מדבריו דפשיט"ל דהרבית שאחר המכירה אסור:

ה' די"ג עכ"ום שאמר לישראל לוה לי על משכוני וכו' בכ"י כ' משם הר"ן דאפילו בלא משכון ומשם הרמב"ן דאפילו יצא ישראל ערב דאם לא יפרע הגוי יפרע הוא שרי ע"ש והיינו דפי' לו דיפרע מן הגוי תחי' אבל בסתם ערב הא קי"ל כל שנשא ונתן ביד הוי ערב דשלוף גוץ ועמ"ש בדין י"ז ועיין למהר"ם גלאנטי בתשו' סי' י"ד ולהרב גבעות עולם סי' ד' ולה' פמ"א ח"א סי' כ"א:

ו' בהגה ואם נתן וכו' הב"י חולק ע"ז ועיין בתשו' מהר"ש פרימו סי' מ"א שהביא תשו' הרא"ש דמתבאר מיניה בדברי מרן ע"ש:

ז' ישראל שנתן מעות לנכרי בתורת עיסקא למחצית שכר והגוי הלוה אותם ברבית לישראל אע"פ שידע בזה ישראל בעל המעות מותר ליקח חלקו בריוח דגוי אדעתא דנפשיה קא עביד כיון דאין ביד ישראל בעל המעות לעכב עליו דהנכרי במה שמוציא להשתכר עושה וד"ז נלמד ממ"ש הר"ן בספ"ק דע"ז גבי אריסא אריסותיה קעביד מהרימ"ט סי' קי"ו ע"ש ויש לגמגם בראייתו דשאני התם דאיסורא דרבנן ולהכי סמכו בזה על אריסא אריסותיה קעביד זכר לדבר מ"ש מרן בכ"מ בפ"ה מה' גירושין דט"ו דמאי דאמרי' גבי גט הגוי אדעתא דנפשיה ספיקא הוא ולא ודאי ע"ש מיהו אם נוטל ישראל חלקו מן ההיתר כנגד מה שנטל רבית הגוי יש להתיר מט"א עיין בחי' במס' ע"ז דס"ד ע"ב:

ח' יאמר המלוה איני מאמינך וכו' דוקא במשכון הוא דאמרי' הכי כמ"ש הב"י ע"ש וכ"מ מתשו' הרשב"א ח"א סי' תתנ"ח בהדיא והיא תשו' אשכנזית שהביא הב"י כמ"ש בב"ה

ודלא כמהריט"ץ סי' רצ"ז ע"ש שנעלם ממנו תשובת הרשב"א הלזו וכ"כ הרדב"ז ח"ב סי' ש"ה וע"ש בסי' ט"ו ועיין לה' זרע אברהם חי"ד סי' א' ולה' שמש צדקה חי"ד סי' מ"ה ועיין לה' זרע אמת חי"ד סי' נ"ד שכל דבריו תמוהים ע"ש:

ט' די"ז והוא סומך על הלוה ולא על השליח משמע דלא על השליח כלל אבל אם אחריותו על שניהם הוי בע"ק דאסור לדעת מרן כמ"ש בב"י סי' ק"ע ואם אחריותו על השליח כמו ערב לבד דאינו תובע תחי' אלא הלוה שרי ולהסו' דגם בע"ק שרי גם כאן שרי בכל גוונא וזה דעת הנ"י שכ' בד"ז דאם אחריותו על שניהם שרי ולא אסיר אלא אם אחריותו עליו מדין לוה ועיין במרן בב"י בד"ז ויש לתמוה ע"ז מדאמרי' בבתרא דקע"ג דאם נשא ונתן ביד הוי בערב דשלוף דוץ ואין לו על הלוה כלום ע"ש וא"כ אפי' בערב לחוד הוי בערב דשלוף דוץ ואפי' נאמר דס"ל כדעת הרמ"ה שהביא הטור בח"מ סי' קכ"ט דדוקא בע"ק הוא דאמרי' דאם נ"ונ ביד הוי בערב דשלוף דוץ אבל ערב בעלמא לא ע"ש מ"מ ק' אמ"ש מרן הב"י דדעת הנ"י אפי' בע"ק שדי הכא ע"ש ואמאי הא נ"ונ ביד ועוד ק' הרי כ' הרא"ש והביאו הטור דאם השליח התחיל לדבר עם המלוה אפי' נתן המלוה ליד הלוה המעות הוי כערב דשלוף דוץ ועיין למהר"ש חסון סי' כ"ת ולמהר"ם לובלין בגיטין דמ"ט ע"ב בתוס' ע"ש ונראה פשוט דהני דיני לא אתאמרו אלא בישראל עם ישראל אבל עם הגוי כיון דבדיניהן לא שני להו אנן בדיניהן דיינין להו וא"כ בע"ק אפי' נשא ונתן ביד תליא בפלוגתא דסי' ק"ע ועיין לה' פ"מ ח"א סי' נ"א מיהו מ"ש הב"י דלדעת הר"ן אפי' מדין ע"ק אסור ק' דהרי בסי' ק"ע כ' הב"י דדעת הר"ן ע"ק שרי ע"ש וכבר תמה עליו בזה ה' פמ"א ח"א סי' כ"א וראיתי לה' עדות ביהוסף ח"א די"ז ע"ג שכ' דש"ה שנ"ונ ביד והוי כשלוף דוץ ע"ש והוא תימא דא"כ מי הוא החולק ע"ז ואיך כ' מרן דלדעת הנ"י דדוקא מדין לוה אלא עכ"ל דבגוי שאני והדבר מוכרע מעצמו וכאמור. נקטי' דאם לא נתן לו משכון תלייא בדין ערבות דסי' ק"ע ודוקא אם אמר לגוי לפ' אני לוה ועיין למהרשד"ם חיו"ד סי' ס"ו ולמהר"א ששון סימן קע"ז ולה' זרע אברהם חי"ד סי' ב':

י' הש"ך כ' דאם המשכון טוב אצ"ל אני מסולק מכל האחריות ועיין להפ"מ ח"א סי' נ"ו ולה' עין משפט סי' ד' וה' ולה' עדות ביהוסף ח"א סי' ך' והסמ"ע סי' ע"ג ומהר"ש חסון בס' מ"י סי' כ"ח שחולקין בזה וס"ל דאפילו משכון צ"ל אני מסולק מכל האחריות וכ"נ מדברי מהר"ם גאלנטי בתשו' סימן כ"ב ועיין מכתם לדוד חי"ד סי' י"ו דע"א ע"ב ובתשו' מהר"י באסן סימן ד':

י"א יש להסתפק היכא דאין המשכון שוה כנגד הלוואתו דהוי רבית אי כל ההלואה רבית או דוקא מה שייתר על המשכון מי אמרי' כיון דהלוהו יותר על המש' עיקר סמיכתו על השליח ומשכון דנקיט לזכרון בעלמא א"ד מה שכנגד המש' עיקר סמיכתו על המש' ויש ללמוד ד"ז ממה דאפליגו תנאי בפ' הזהב דמ"ח במלוה על המשכון דרשב"ג ס"ל דמה שכנגד המשכון אינו משמט ומה שיתר על המש' משמט ולא אמרי' ולזכרון דברים ור"י פליג דאפילו כנגד המשכון משמט ופ' הר"מ בפ"ט מה' שמיטה כרשב"ג דמה שכנגד המש' אינו משמט וכן יש ללמוד מדאפליגו אמוראי בפ' הגוזל דקט"ו גבי המכיר כליו וספריו ביד אחר במשכנתא שוה בשוה דח"א דאין דרך למשכן שוה בשוה ועיקר סמיכתו אינה על המש' וח"א עיקר הלוואה על המש' וכוותיה קי"ל והר"מ בפ"ה מה' גניבה כ' אפילו במשכנתא ביותר ע"ש ועיין ביש"ש שם בקמא. שכתב דאפילו להר"מ דוקא במה שכנגד המש' אבל במה שיותר על המש' לא יתן לו וכ"נ ממ"ש בה' שמיטה נקטי' במה שכנגד המש' עיקר סמיכתו על המשכון ויש להתישב עוד בזה וצ"ע:

י"ב ואם לא נתן לו משכון אסור. כ"ד כל הראשוני' כמ"ש בתשו' הרשב"א שהביא בב"י ובבע"הת שמ"ו פ"ד זולת מהר"ם מנרבונא שהביא בע"הת שמתיר אפילו בלא משכון כשא"ל הוי שלוחי ללוות לי מן הגוי עש"ב. וכתב מהר"א ששון סי' קע"ז איכא לספוקי אי הוי ר"ק או א"ר ויש מגדולי דורנו שכ' דהוי א"ר והפמ"א ח"א סי' כ"א הוכיח מתשו' הרשב"א דהוי ר"ק ע"ש:

י"ג די"ח ובחובות של אשראי וכו' כתב הפרישה כגון שיש לו שט"ח מהעכ"ום ועיין להש"ך ס"ק ס"א וס"ב ולהרב מח"א סי' ל"ג ולה' חיים שאל ח"א סי' ע"ד אות כ"ד:

י"ד בהגה ואפשר דאפילו מסתמא וכו'. עיין להצ"צ סימן ך' ולהרב שבות יעקב ח"א סי' :

ט"ו ישראל שיש בידו משכון מן הגוי והקנה אותו לישראל ב' ללות עליו מישראל ג' לצורך ישראל הב' אסור דהרבית שפורע הב' לג' מכיסו הוא פורע דהגוי אינו פורע אלא לישראל הא' ה' נחלת שבעה סי' מ"ב דס"ד ע"ב מסברא דנפשיה:

ט"ז דכ"ה נאמן בלא שבועה עיין בב"י בח"מ סי' ע"ה מ"ש בשם ת"ר בשם הרשב"א והר"ן נסתר ממ"ש שם בשם המיוחסות גם נסתר מחמתו ממ"ש בח"ב סי' דל"א ועיין להגד"ת שלא ראה התשו' שבמיוחסות במקומה ומה שהק' על תי' בע"הת כבר הרשב"א בח"ב פריק לה שפיר ועיין למהריב"ל ח"ג סי' כ"ה ולה' עדות ביהוסף ח"ב סי' ט' ולה' בני משה שלטון סי' ל"ו וסי' מ"א ולה' מהר"ש צרור כס' חוט המשולש סי' י"ד ולהרדב"ז ח"ג סי' תפ"ו ולהמבי"ט ח"א סי' קל"ב ובס' מגן גבורים למהר"ד אישטרוטא בתשו' בסוף הס' סי' יו"ד:

י"ז בהגה אבל אם המלוה בא להוציא וכו' היינו ע"פ מ"ש הב"י דמ"ש המרדכי נוטל בלא שבועה דוקא במלוה בשטר או משכון אבל במלוה ע"פ פשי' דאינו נאמן ע"ש והש"ך תמה הא הסמ"ג כתב דאם כופר ואומר מלוה ברבית היא אינו נאמן אע"פ דאי בעי פטר נפשיה בטענת פרעתי ופ' בש"ע בסי' קע"ז דין י"ב וע"כ במלוה ע"פ מיירי דאי מלוה בשטר ליכא מיגו וכן י"ל כן דברי המרדכי גם תמה על הלבוש דסותר עצמו בזה ע"ש ונ"ל דל"ק די"ל דברי הסמ"ג בשטר שאינו מקויים ומודה הלוה בשטר אלא שטוען רבית הוא וכיון דאין אדם מע"ר פלגינן דבוריה ונתקיים השטר ע"פ הודאתו אע"ג דיכול לומר פרעתי במיגו דמזויף והכי אמרי' בגמ' בפ"ב דכתובות אמתני' עדים שאמרו כ"י הוא זה אבל אנוסים היינו נאמנים ל"ש אלא אנוסים היינו מחמת נפשות אבל אנוסים מחמת ממון א"נ דאין אדם מע"ר הרי כיון דאין אמע"ר פלגי' דבוריה ונתקיים השטר וה"נ דכוותה בלוה ובש"ע בח"מ רס"י פ"ב כתב בשטר שאינו מקויים וטוען הלוה אמנה נאמן וכתב הש"ך דל"ד לעדים שאמרו אמנה דהתם משוו נפשייהו רשיעי משא"כ בלוה ע"ש משמע דבאומר ריבית דמי לוה לעדים וכ"נ מדהשמיט הש"ע טענת רבית ולא כתב אלא טענת אמנה או תנאי משמע דבטענת רבית א"נ ונתקיים השטר ומ"ש הר"מ והביאו הטור ופ' בש"ע שם בשטר מקויים וטוען אמנה ורבית א"נ משמע דוקא מקויים צ"ל ברבית דרבנן מיירי דלא עבר הלוה איסורא במ"ש הר"ן והנ"י ופ' מור"ם בהגה לעיל ר"סי ק"ס ולא קאי בתרי עברי דלא עבר אלפני עור ועפ"ז מ"ש בהגה כאן דבשטר א"נ הלוה אפילו בשטר שאינו מקויים מיירי אבל במלוה ע"פ נאמן הלוה דלהחזיק אדם מע"ר כמ"ש הפ"מ סי' ק"ח אבל בשטר לא הוי להחזיק דכה"ג כ' התוס' בפ' ח"ה דל"ב גבי מיגו להוציא דבשטר לא הוי להוציא אח"ז וראיתי להע"הש דקל"ו ע"ד שהביא תשו' מהר"ש ויטאל ב"י והוא תנא דמסייע לן בכל מ"ש ודלא בה' שם שחלק עליו ודברי הב"י כאן מוכחי כדברי מהרש"ו וכן דברי הלבוש ול"ק מ"ש הש"ך:

ח"י הא דהלוה נשבע דוקא שטוענו דהרבית הוא מההלוואה ההיא אבל אם טוענו מהלוואה אחרת לא, הרב חוות יאיר סי' צ"ט וק' וקט"ו וקי"ז ע"ש:

י"ט ואם יש שטר וכו'. עיין להש"ך ולהסמ"ע בח"מ סי' פ"ב דין יו"ד ולמהריט"ץ סי' רס"ז ולהרשב"א ח"ב סי' של"ה ולהפמ"א ח"א ס"סי כ"א ולהמבי"ט ח"א סי' רצ"ח וח"ב דק"ו ומבואר דהמלוה השיב להד"מ ולא פיטרו משבועה אלא מכח הנאמנות ועיין להל"ר סי' צ"ז ולהרב משאת משה ח"א חיו"ד סי' ט"ו דס"ה ע"א ע"ש:

ד' תיקונים לשותף שילוה מהגוי ברבית לצורך השותפות עיין להבנ"הג בסימן זה בהג"הט אות ב' ואות ב"ה ולהב"ד סי' פ"ז ולמהרש"ך ח"ד סי' נ"ה וח"ג סי' ק"ו

ולמהרשד"ם חי"ד סי' רס"א ולהרב עדות ביהוסף ח"א סי' י"ב ולמהר"ש חסון בס' מ"י סי' ולהרב קול אליהו חי"ד סי' כ"ט ולה' שפת הים חי"ד סי' י"ב ע"ש:

סימן קע

א' ד"ב וכן עכ"ום שלוה מעות מישראל וכו' מדברי הש"ך ומור"ם בהגהה והט"ז נראה דפליגי בדעת מרן בש"ע אי אוסר בע"ק בר"ז ע"ש ולכ"ע בסתם ערב אפי' בז"הז דדייני הגוים בסתם ערב דינו כע"ק מ"מ שרי בד"ז דישראל הערב יכפה לישראל המלוה בדיננו שיתבע את הנכרי תחילה כ"כ מהראנ"ח ח"ב סי' ו' ועיין להרב גבעות עולם סי' ג' שדבריו תמוהים גם מ"ש דלא יוכל לומר קי"ל כהר"ן כיון דס' יחידאה היא ע"ש עיין בב"י בשם בעל העיטור ועיין להכנ"הג בהג"הט ולהרב עדות ביהוסף ח"א סי' ב' שכתב דבע"הע מיקל אפילו בשלוף דוץ ע"ש:

ב' בהגה וכן להפך שערב לו בעד הרבית והיינו בקנו מידו דגבי רבית הוי ערב שלא בשעת מ"מ כ"כ הש"ך ועיין לה' גבעות עולם סימן ג' ואם כלל הקרן עם הרבית א"צ קנין ותלייא במאי דאפליגו רבוותא גבי נכרי ונתגייר ברבית שיעלה בסי' שאח"ז:

ג' אבל א"צ וכו'. עמ"ש הט"ז בענין התקשרות ועיין להל"ר סי' ט' ולהמ"ב סימן ס"ז ועמ"ש הט"ז עיין לה' חוות יאיר סי' ק"צ ולהמ"צ ח"ב סי' ע"ח:

ד' ואם תפס וכו' דלא גרע מא"ר הב"י חולק ע"ז וס"ל דהוי ר"ק אלא בע"ק ס"ל דס' הוא אי הוי א"ר או ר"ק והמע"ה ע"ש ועמש"ל סימן קס"ג ועיין להד"מ בח"ב סי' ק"י ואפילו לדעת מור"ם יש לצדד בערב שלוף דוץ אי הוי ר"ק ועיין להט"ז והש"ך ולהפ"מ ח"א סי' נ"א שנראה מדבריו דלדעת מור"ם אפילו ערב שלוף דוץ הוי א"ר ועיין למהראנ"ח ח"ב סי' ו' ולה' זרע אברהם חיו"ד סי' ב' דכ"ט ולהרב גבעות עולם סי' ג' ולמהר"ש חסון סי' כ"ח:

ה' אם נעשו ערבים לגוי שלוה מישראל שלא מדעת הגוי והגוי אינו יודע בערבותא ואח"כ נודע לו. עיין להמ"צ ח"ב סי' ע"ח ואם לא נתרצה הלוה כלל עם המלוה אלא הערב עם המלוה וא"ל שלצורכם לוה עיין לה' פ"מ שם ולה' זרע אברהם סי' ג' ולה' מכתם לדוד סי' י"ו שהוכיח במישור דאיסור דאורייתא הוא ועיין למהרש"א בס' משד"ר:

ו' ואם זקף העכ"ום וכו' כ"כ המרדכי בשם מהר"ם בפ' אז"ן וכ' הטעם דאפילו הלוה מביא מעותיו לגוי לא ינכה הרבית בדיניהן וא"כ נתחייב בו משעה א' אבל אם הגוי מנכה לו הרבית ולפי' רוב הזמן מתרבה הרבית אסור ע"ש ומהריק"ו שוקל"ו כ' בדעת הרא"ש גבי ברייתא דזקפן דדוקא בריבית שעלה קודם הגירות ומודה הרא"ש בנדון מהר"ם כיון דאפילו מביא מעותיו וכו' וכתב מרן כב"י דמתשו' הרמב"ן בסי' רכ"ג נר'

דמסתפק בד"ז והמ"צ סי' ע"ח כ' דהרמב"ן לבסוף פשיט"ל מגמ' דפ' י"נ דאפילו זקפן לא נתחייב בו משעה א' ע"ש ומ"מ נראה דלא כ"כ הרמב"ן אלא היכא דמנכה לו אם יביא מעותיו אבל היכא דאין מנכה לו מודה למהר"ם ובהכי ניחא מ"ש הש"ך בח"מ סי' ס"ו סקצ"ז תשו' הרמב"ן הלזו אמ"ש הרשב"א הביאו הב"י שם ע"ש ומ"ש הש"ך דתשו' הרמב"ן מיירי בלא זקף ע"ש ליתא דמדברי מרן בב"י בסי' זה שכתב והרמב"ן מסתפק בד"ז מוכח דמיירי בזקפן נקטי' דהיכא דאפילו מביא לו מעותיו אינו מנכה לו ב"ע מודו דנחשב הכל כקרן ויכול למוכרו וכ"כ מהריק"ש בהגהותיו דאם זקף ע"ע הרבית כמלוה ממש דמי וד"ז מוסכם מכל הפו' ע"ש ועיין למהראנ"ח ח"ב סי' ו' ובעיקר ראיית הרמב"ן מגמ' דפ' י"נ עיין למהר"ם מינץ סי' ס"ו ועיין לה' נחפה בכסף חי"ד סי' ג' ולהש"ך סי' זה סק"ה:

ז' **כתב** הרב עדות ביהוסף ח"א סי' ט"ו בסופו דיש לצדד דלא חלק הטור עם הר"י אלא בפרע הרבית מדעתו אבל אם אנסו הגוי לערב בע"כ מודה הטור ע"ש:

ח' **אם** נהגו שאפילו ב' ע"ק לא יתבע הערב תחילה מותר כ"כ מרן בב"י בשם בע"הת ע"ש:

סימן קעב

א' **ד"א בהגה** וי"א אפילו בלא מש' דסורא וכו' ומ"מ בעי' שאין המלוה יכול לכופו ב"כ ה"ה בפ"ז מה"מ ועיין למהר"י באסאן בתשו' סי' מ"א שכ"כ וצידד די"ל דאפילו ר"ק הוי לדעת הרשב"א וה"ה ועיין להלבוש ולהש"ך סק"ז:

ב' **כתב** בע"הת בשם הראב"ד דאם היתה בזמן אפילו לאח"ז הוי אתרא דלא מסלקי כיון דנחית בהיתר וכ"כ ה"ה בפ"ז משם הרשב"א ועיין למהרש"ך ח"ג סי' ל' ולהב"ד סי' פ"ק :

ג' וב"מ דהמש' הוי א"ד אם בא הלוה לגבות דעת הר"מ שינכו לו בפי' מה שירצו הדיינים וכ' מהרש"ך ח"ב סי' קע"ט דלא כ"כ הר"מ אלא במש' דשדה דבנכייתא שרי אבל בבית דאפילו בנכייתא אסור ל"מ ע"ש וליתא דהר"מ בפ"ה קאי אמלוה חברו ודר בחצרו וחצר הוי כמו בית לע"ז כמ"ש הר"מ בפ"ז:

ד' **ואם** המש' היא על זמן או סתם מש' שהוא שתא ולא כ' כ"ז שתמשך המש' יטול ע"ס ניכוי הנהוג אזי אחר עבור הזמן הוי הלוואה ולא יטול פירותיו דהוי א"ר כ"כ הר"ב בש"מ בפ' אז"נ דס"ד וכ"נ מעובדא דר"מ בר רחל שם בדע"ג וכ"כ הרשב"א ח"ד סי' רמ"ז ועיין להב"ד סי' פ"ה אבל בעיסקא אם הרויח בנכסים שנשארו בידו שרי כמ"ש הט"ז סי' קע"ז סקי"ד וכ"כ הרי"ף בתשו' סי' קס"ב דמש' אחר הזמן הוי הלוואה ע"ש:

ה' **כתב** מהרש"ך ח"ג סי' ל' אם המקום הוא אתרא דמסלקי לאו כל כמיניה לעשות תנאי הפך המנהג ועיין להמש"ל בפ"ז דין ד' שתמה עליו בזה:

ו' **ד"ג בהגה** בחוב קדום אסור. כ"כ הע"י בדיני אפותיקי ובע"הת דרכ"ו משם הרי"ף והטעם משום דמנה אין כאן משכון אין כאן דאמרי' מכר בהלוואה לא הוי מכר ע"ש וד"ז דמכר בהלוואה פלוגתא דרבוותא גם הרא"ש בפ"ק דקידושין ד"ח והר"ב בש"מ במציעא דע"ח כתב בהדיא דמש' בחוב קדום שריא ולא אמרי' מנה אין כאן ע"ש באופן דס' הע"י יחידאה היא וכ"כ המבי"ט הביאו הכנ"הג ואפילו לדעת הע"י דוקא אם הקנין בכסף אבל בחזקה או בקנין אחר מהני ועיין לה' זרע אמת חי"ר סי' ס"ט ולה' קול אליהו ח"ב סי' ב"ה ולהרב כהונת עולם ר"סי קס"ו:

ז' **ד"ה עכ"ום** שמשכן חצירו לישראל. מכאן הוכיח הרב בית יהודה ח"כ סי' ו' בנדונו בא' שמשכן חצרו במש' בנכייתא ומכר בעל החצר את חצרו לאחר דאין נוטל הפירות מזמן המכירה דמד"ז מתבאר דדוקא בעכ"ום משום דבדיניהן כך דנין הא בישראל בכה"ג אינו מ"ל משום דרבית הוא ולא מיירי במש' בנכייתא דבכה"ג דינו כמ"ש כאן בעכ"ום והפו' נקטו לישנא דגמ' וממ"ש התוס' שם בפ' אז"נ ובערכין דמה שכנגד החוב אינו מכור נראה שנוטל הפירות של החלק שכנגד החוב כיון דאינו מכור ומתבאר מדברי הר"ב בש"מ בשם הראשונים דרב מרי היה סבור רבא נעשה לוה במקום הגוי וכי דר בחצרו חנם הוי א"ר וא"ל רבא כדיניהן עברי לך דישראל הבא מכח הגוי דינו כגוי ע"ש אבל במש' בנבייתא או במש' דסורא אע"פ דהוי רבא לוה שרי כמו גברא דאתי מחמתיה ומ"ש ה' בית יהודה דהפירות הוו מלוה ע"פ ע"ש אין נר' כן מתשו' הרשב"א שהביא מרן בב"י בח"מ סס"י ק"ד שכ' ב' שהלוו לכותי לכותי זאח"ז ואין בנכסי הגוי כדי פירעון שניהם דנפרע הא' קרן ורבית קודם קרן של ב' לפי שמשעת זמן השטר חייב עצמו בכל הרבית שיעלה וכמו פ' לזון את בת אשתו שניזונת מנכסים משועבדים ע"ש ופ' מרן בש"ע שם בדין ט"ו הרי דמדמה הפירות למזונות דבת אשתו ועובדא דרמי ב"ר צ"ל כדכתיבנא וכיון דגם הפירות הוי כמלוה בשטר ודאי דטורף גם הפירות ולפ"ז בקרקע שיש עליו ב' משכונות הקודמת בזמן נפרעת גם הפירות קודם שנפרע הב' ואם קדם המאוחר וגבה מוציאין מידו דלא כה' בית יהודה וכ"כ הרב גופיה במנהגים דקי"ח ע"ב סימן ג' ועיין להרב נחפה בכסף חי"ד סי' ע"ב ולהרב מח"א הלכות מלוה ס"סי מ"ב ע"ש:

ח' **ד"ו בהגה** אבל אם נותנים מס מפירות וכו' עיין בבע"הת שמ"ו ח"ד אות ח"י שהאריך בזה:

ט' **אם** מכר בית מהבתים והתנה עם הלוקח שלא יפרע שכירות המול"קי אלא ששכירות בעל המו"לקי יוצא משאר הבתים אזי אם הבתי שנשארו שוים שכירות בעל המו"לקי שרי אבל אם פורע המוכר מכיסו אסור דבחלק בעל המו"לקי הוי כמוכר בית שאינו שלו

והוי מלוה מהריב"ל ח"ב סי' ע"ד ועיין למהרשד"ם חח"מ סי' רס"ד שתמה עליו ועיין למהר"ם שלטון סימן י"ו דל"ו ע"א ולהל"ר סי' ר"ח ולמהר"י באסאן סימן מ"א ולהרב כהונת עולם בתשו' סי' מ"ג ומן האמור תראה מה שי"ל בדבריו:

יו"ד היכא דהמש' על זמן והיא א"ר דהיינו בלא נכייתא באתרא דמסלקי לכ"ע אם יכול לתבוע חובו אפילו בתוך הזמן כיון דלא הלוה לו לזמן אלא אדעתא דאכיל פירי הר"ב בש"מ דס"ו בדיני מש' כ' משם הראשונים דיכול לתבוע חובו והרב מח"א בהלכות רבית סי' ל"ו בתחילה כתב דד"ז תלוי. במחלוקת ר"ת והרמב"ן בחי' בב"ב דקכ"ו בטעמא דמתנה עמ"ש בתורה דתנאו בטל דר"ת כתב הטעם משום דהוי תנאי שא"א לקיימו בסופו דהוי כמפליגה בדברים ה"נ א"א לקיימו מחמת האיסור והרמב"ן כ' משום דהוי התנאי מבטל המעשה דאין אישות לחצאין ע"ש ולע"ד בנ"ד לכ"ע ולא כתב ר"ת והרמב"ן הנהו טעמי אלא לר"מ דבעי' תנאי כפול אבל לרבנן דלא בעו ת"כ לפחות בע"מ וס"ל מכלל לאו אתה שומע הן אז בתנאי דלא כפלו בקל אמרי' דלא שמעי' הן מכלל לאו בכה"ג דמתנה לעקור דבר מן התורה וכ"מ מדברי הרמב"ן בחי' שם ע"ש וניחא מה שהקשה המח"א שם לטעמיה דר"ת מגמ' דפ' המגרש דפ"ה דאהא דאמרי' בע"מ שתאכלי בשר חזיר דאפשר דאכלה ולקיא פריך והא מעש"ב הוא הרי אפילו דלא הוי מפליגה בדברים דאפשר דאכלה ולקיא פריך והא מעש"ב הוא ע"ש. ועפי"ה ניחא דהגמ' פריך אליבא דרבנן דקי"ל כוותייהו ובלא כפל לתנאו מיהו קשה לדברי ר"ת הא בכ"הג לא הוי מפליגה בדברים דאפשר דאכלה ולקיא דקי"ל ברבא וצ"ל דש"ה דלאו ודאי קעקר כדאיתא התם אבל היכא דודאי עקר כההוא תנאי דשאר כסות ועונה דמי א"א לקיימו מחמת האיסור לא"א לקיימו מחמת המציאות דאין אישות ונזירות לחצאין והמח"א כ"כ לר"ת ע"ש. ואמ"ש המח"א דהכא שאני דעבר על לא תשימון משעת הלוואה ע"ש ר"ז תלייא בפלוגתא דאפליגו רבוותא אי ע"י חזרת הרבית מנתק הלאו דלא תשימון עיין להתוס' בפ' אז"נ דס"ב ע"א ולהר"ב בש"מ שם נקטי' להלכה דיכול לתבוע חובו אפילו בתוך הזמן כמ"ש הא' ועיין להמבי"ט ח"א סי' רע"ג ועפי"ז י"ל ע"ד ה' דברי יוסף סי' ל"א ע"ש ועיין למהרש"א במשד"ד סי' קע"ג ועמ"ש שם וראיתי למהרשד"ם חי"ד סימן ס"ט שכתב במכר סחודה לחבירו בתנאי שיש כו דבית דהתנאי מבטל המעשה ולא אמרי' בכה"ג מתנה עמש"ב דבדרבנן תנאו קיים והוכיח כן ממתני' דפ' הכותב דקתני רשב"ג אומר ירשנה מפני שמתנה עמש"ב משמע דבדרבנן תנאו קיים וגדולה מזו אמרי' בפ' המגרש לא תיכול ולא תגרש וכתב המש"ל בפ"ח מה"מ שכ"נ מסוגיא דפ' הכותב והיינו ממה שמתבאר שם דבפירות לכ"ע תנאו קיים ואפילו לפירש"י שם במסקנא מודה דתנאו

קיים בפירות ואפילו לפמ"ש התוס' שם דפירות מילתא דלא שכיחא ול"ג רבנן ע"ש מ"מ נדון מהרשר"ם הוי מילתא דלא שכיחא ועיין להרב כהונת עולם סי' קע"ג דכ"ו ע"ש:

סימן קעג

א' ד"א בד"א בדבר שיש שער ידוע או שומתו ידועה תרי מילי נינהו דשער ידוע היינו כך שוה בשוק אבל שומתו ידועה היינו שכך שוה בקבע ולא ישתנה ולא שרי אלא בשוה שניהם בשוק ואפילו בכה"ג בתנאי דאם מעכשיו וכו' אסור ובהכי אייריי מתני' דאם מעכשיו וכו' וכ"כ הר"ב בש"מ שם במתני' וכ"כ ה"ה בדעת הרמב"ם וכ"נ ממ"ש בדין ד' דלא משכח התירא אלא בשוה שניהם ודלא כהמח"א בה' רבית סי' ל"א שכתב דמתני' מיירי באין שומתו ידועה אבל בשוה שניהם שרי אפילו בתנאי דמעכשיו וחלק על הנ"י ע"ש:

ב' בדבר ששומתו ידועה או יצא השער אם מכרו יותר משוויו לזמן כ' מהרשד"ם חי"ר סי' ע"ב דר"ק הוא ואסור מדאורייתא ועיין להר"מ רפ"ח ולמהרשד"ם סי' ס"א ע"ש ומהרש"ך ח"א סי' קנ"ז כ' דאינו אלא א"ר דדרך מ"ומ הוא ע"ש וכ"נ מתשו' מהריב"ל ח"א כלל ח' סי' נ' דאפילו הלוהו מעות ומכר לו חפץ יותר משוויו אפילו שומתו ידועה צדד דלא הוי ר"ק ומתבאר מדבריו דפשיט"ל דבלא הלוהו לא הוי אלא א"ר וכ"נ מדברי ה' עדות ביהוסף ח"א סי' כ"א ומדברי המבי"ט ח"א סי' ט' וסי' קי"ו ע"ש שכ' דאפי' בהלוואה לא הוי אלא א"ר ועיין להרב פ"מ ח"א סי' ע"ג בסופו ולמהרש"ך ח"ג סי' ב' :

ג' דעת י"ח בטרשא דר"נ היין קץ בתחי' ולא קץ בסוף דא"ל תפרע לגורן כמו שהוא שוה בגורן ואם קץ בסוף ולא קץ בתחי' דא"ל תפרע לזמן פ' כ"וכ ולא אמר אם מעכשיו כ' הגד"ת דרמ"ו ע"ג דשרי והוכיח כן מדיוקא דמתני' ע"ש אבל הר"כ בש"מ גבי טרשא דר"נ כ' דמודה ר"ח בכה"ג דאסור ומתני' בקרקע מיירי ע"ש ועפי"ז ל"ק מ"ש הגד"ת לדעת ר"ח מהירוש' שהביאו הראשונים ע"ש וכ"כ הפ"מ סי' ע"ג ע"ש ועיין להמבי"ט ח"א סי' קי"ד ולמהריק"ש בתשו' סי' ב"ב וסי' מ' ועיין להרב עדות ביהוסף ח"א סי' כ"א ולהפ"מ ח"א סי' ק"ך ולמהרש"ג בס' מ"י סי' ו' וסי' ז' ע"ש:

ד' אם יוכל לקנות שט"ח של מאה גרושוש במאה ועשרים לזמן פ' אסור ה' שמש צדקה חי"ד סי' ד' עש"ב:

ה' ד"ד ובלבד שיהיה אחריות וכו' דעת הראב"ד דהא דשרי באחריות העני של המוכר דוקא באחריות נגד מעותיו שנתן למוכר אבל אחריות כל מ"ש בשטר אסור והר"ד ן' שאול חלק דאפילו אחריות כל מ"ש בשטר שרי ובע"ת בשם הרמב"ן כתב דאפילו כנגד מעות שנתן אסור והב"ר מחביתא דאביי והביא כ"ז מהריב"ל ח"ג סי' ס' ומסיק דדוקא

ביתומים הוא דשרי כנגד מעותיו ע"ש ולדעת הראב"ד י"ל ההיא דחביתא בעיסקא מיירי כמ"ש בע"הת שמ"ו ח"ד סי' מ"ד ע"ש אבל דרך מ"ומ שרי וע"ש בסי' נ"ד ומהרימ"ט חי"ד סי' ט"ל תמה ע"ד הראב"ד מכ"מ ע"ש דכולהו בעיסקא מיירי וע"ע שם במהרימ"ט שכתב דמחלוקתן של הראב"ד והר"ד ן' שאול באחריות שכא מחמת המוכר ועיין מ"ש סי' קע"ז דין ט' ועיין בתשו' הרשב"א שהביא בב"י והיא בח"ג סי' :

ו' שנים שקנו סחורה מגוי על זמן ואח"כ אמר א' מהם לגוי כמה תנכה אם נותנים לך המעות מיד אמר הגוי ד' למאה ואז גילה אוזן חבירו בזה ולא רצה חבירו והלך ראובן לבדו ופרע לגוי מיד ונכה לו כמ"ש הגוי וכשהגיע הזמן תבע אותו שנתן המעות לגוי מיד ליטול לעצמו ד' למאה שניכה הגוי דינא הוא אם הגוי כ' עליהם שטר מותר אבל מלוה ע"פ אסור ה' שאלת יעב"ץ ח"א סי' ט"ל:

ז' קנה סחורה במזומן כרי למוכרה לחבירו בהמתנה בריוח הוי ניכר הריבית כמו מעלהו הרבה שכתב הטור בסי' זה ע"ש וכ"ש כשיאמר הקונה בהמתנה להקונה במזומן קנה סחורה זו ואח"כ אני קונה אותה ממך ביותר לב"ח סי' ע' אבל מהר"ם אלשיך סי' ק"ו והביאו הכנ"הג סי' קס"ו כ' דמותר וכ"נ מתשו' מהריט"ץ סי' רס"ז ע"ש ועיין להכנ"הג בסי' זה הג"הט אות ד' ומתשו' בנימין זאב שהביא מור"ם בסי' קע"ג די"ח נראה דאוסר בזה דאל"ה אמאי יקבל אחריות יקבלנה וימכרנה לו תכף בהמתנה ועיין להט"ז שם:

ח' אפילו להפו' בטרשא דר"נ דוקא שוה חמשה בשיתא הוא דשרי הל"ר סי' י"ד ועיין להרב פ"מ ח"א סי' ע"ג ולמהריק"ש בתשו' סימן מ' ורלב"ח סי' ע' ולהפמ"א ח"א סי' ק"ך ע"ש:

ט' מכר לחבירו סחורה בהקפה והלוה לו ג"כ מעות בעין וכלל הכל יחד אפילו לא העלה בסחורה יותר מכדי דמיה אסור מהריב"ל ח"א כלל ח' סי' א' ועיין להפמ"א ח"א ס"סי ת"ק ועיין לקמן סי' קע"ז בדין מלמד שחוזר ההלכה וכו' ועיין. למהרש"א בס' משד"ר בריש סי' זה ולהרב שפת הים חיו"ד סי' יו"ד:

יו"ד כל מה שאסרו בטרשא אינו אלא כשמוכר לו הסחורה התנה שיפרענו לזמן פ' כל רמי הסחורה בב"א אבל מכר לו סחורה ביותר מדמיה כדי שיפרענו על יד ע"י בכל שבוע או חדש דבר קצוב שרי הר"מ בתשו' הביאו הרדב"ז בשניות סי' תצ"ז ע"ש:

י"א ד"ו בהגה א"צ שיהא כל דמי הדינר בידו עיין בטור לעיל סי' קס"ג שכתב בפסיקא בעי' שיהיה הכל בידו ולהב"י שם בשם רי"ו שכתב בדעת הרא"ש כמ"ש בהגה כאן ועמ"ש שם:

י"ב ע"ד היתה הנהוג שהמוכר מודה שיש לו אם לא ידוע אצלנו נאמן כיון דרבית דרבנן הוא דדרך מ"ום הוא כמו הלוואת סאה בסאה דנאמן כמ"ש מור"ם בהגה סי' קס"ב מיהו אם ירוע לנו שאין לו אפילו ברבית דרבנן לא סמכי' עליה להפקיע איסור רבית ומ"ש הט"ז ססק"ט דאיסור דאורייתא הוא לא ידענא אמאי הא דרך מ"ום הוא ומ"מ בנדונו הדבר פשוט לאסור כיון דידענו שאין לו ועיין לה' בית הלל ולה' בית יעקב סי' קי"ב:

י"ג ד"ז אם יש גם ברשות המוכר מותר וכו' ומ"מ יכול ליתן לו אחרים תחתיהן כ"כ התוס' בדס"ד ע"ב בד"ה קרוב ע"ש שכ"כ גם בפוסק עמו על הגדיש וגם בברייתא דר"א דיש לו מותר היינו נמי דיכול ליתן אחרים תחתיהן גם נר' מדבריהם דאפילו מוזיל גביה ונותן לו בפחות משער שבשוק יכול להחליפם דאל"ה מאי הוק"ל אח"ז מחלא נוקמה באוזיל גביה וכ"נ ממ"ש התוס' סדס"ג וכ"נ מדברי ה"ה בפ"ט גבי חמרין שהק' ע"ד הר"מ למ"ל כדי שיהיו מסעדין אותם הא ביש לו שרי ע"ש וא"א נימא כדי שיהיה מותר אפילו במוזיל גביה ונותן לו אחרים גם ממה שלא הביא מרן בב"י דברי הגה"מר דבעי' שיתן לו אותם שפסק עליהם אלא גבי דלועים נר' כן וכ"כ מהריק"ש בהגהותיו וטעמא רבה יש לחלק ביניהם והא דקתני בברייתא דר"א וכן השער לדיוקא נקטיה דבאין לו אפי' כן השער אסור וכן מ"ש רש"י שם כיון דכן השער י"ל כן וע"ש להר"ב בש"מ ודלא כה' כהונת עולם דכ"ז וע"ש בדף כ"ט ע"ב:

י"ד הקפה ביד אחרים הטעם כ' הר"מ בפ"ט דהוי כקובע זמן וע"ש להלח"מ גבי דין חמרים ומכאן מוכח דאפילו גבי מכירה אוסר הרמב"ם קובע זמן דלא כהפ"מ ח"א סי' ע"ג וע"ה שכ' דלא כ' הר"מ בקובע זמן דאסור אלא בהלוואת סאה בסאה ולא במכירה ע"ש ועיין להט"ז סקי"א:

ט"ו די"ג ע"מ שיתן לו יין טוב וכו' היינו באחריות הזול על הלוקח אבל אם אחריות הזול על המוכר אסור דלא שרי בסי' קע"ה לפסוק על שער הגבוה אלא ביצא השער אבל ביש לו אסור אם לא יצא השער כ"כ הב"ח בק"א דלא כהדרישה שכ' אפילו הזול על המוכר שרי כמו פוסק על שער הגבוה ולזה כוין הש"ך שכ' על דברי הדרישה וליתא דלא שרי לפסוק וכו' ע"ש ור"ל דדוקא יצא השער דאיכא שער של עכשיו ועיין להט"ז ועיין בסי' קע"ה שכתבתי שם שהגד"ת ס"ל כהדרישה ולדינא נר' עיקר כהב"ח והש"ך וע"ש בסי' קע"ה מילתא בטעמא והרב כהונת עולם לא ירד לחילוק זה דדוקא התם ביצא השער עש"ב:

ט"ז והוא שיתן לו שכר טורחו וכו' היינו מדר"ח דנקטי להו שומא ולהסו' שהביא הב"י דא"צ ליתן שכר טורח הא דר"ח נקטי להו שומא בכל האחריות על המקבלין כמ"ש

המרדכי בשם ר"י גבי טרשא דר"ח ולדידהו גבי חמרין צ"ל כפירש"י שם' דכל האחריות על החמרין דאי כפי' התוס' ק' הא ברישא א"א ליתן לו שכר טורחו אבל לפירש"י רישא וסיפא בנותן לו ש"ט ואין חילוק בין רישא לסיפא אלא באחריות וכדעת הר"מ שכ' ה"ה והביאו בב"י ע"ש וא"ש מ"ש התוס' אפירש"י מטרשא דר"ח די"ל דהתם באינו נותן לו שכרו וניחא גם קושיא ב' שהקשה אפירש"י מיהו מפירש"י שם ל"מ כן ועיין בהגה בדין שאח"ז ולהש"ך שם והר"מ בפ"ט בדין חמרין כ' דנתנו להם מעות אחר שנכנסו לעיר ואחר שיפתחו שקיהם יתנו להם בזול וה"ה תמה הא ביש לו מותר לפסוק והמש"ל תי' דהכא נתנו להם מעות בתחי' בתורת הלוואה ודחה דהטור כתב משם הר"מ דאם בשעת הפרעון מוסיף שרי דמתנה בעלמא היא ע"ש ול"ק דהכא שאני כשנתנו לו הסאה ראשונה עדין מחוייבים לו שאר סאין וכה"ג ודאי אסור דלא ב' הר"מ דשרי אלא אם אחר הפרעון מוסיף לו ועיין להגד"ת ח"א סימן מ':

י"ז די"ח להלוות דינר וכו'. אם הוי ר"ק או א"ר עמ"ש בסי' קע"ז בדין מלוה ולהרדב"ז ח"ב סי' תצ"ז ולמהרש"א בס' משד"ר סי' קע"ז דין ו' ולהש"ך סי' ק"ע סק"ך ולהכנ"הג בתשו' חי"ד סי' קצ"ד וקצ"ה וקצ"ו:

י"ח אם נאבדה הספינה אם יכול לומר תן לי הדינר שלי כיון דאם באת לשלום לא היית נותן לו הכ"ד דינרים דאסור הוא ואני לא נתתי לך הדינר אלא אדעתא דהכי כ' הרב דברי יוסף סימן ל"ז דאינו חייב ליתן לו כמ"ש הר"מ בפי"א מהלכות מכירה ופ' מרן בח"מ בסימן ר"ז דהנותן ערבון דהלוקח אם חוזר בו הערבון מחול ואם המובר חוזר בו לא יכפול הערבון ולא מ"ל אדעתא דהכי לא מחלתי ע"ש ואפילו להחולקים שם לא חלקו אלא משום דדין אסמכתא. איתיה במחילה עיין להריטב"א הביאו הר"ב בש"מ מציעא דמ"ח ע"ב ונר' דיש לחלק דהתם אפילו לא קנס עצמו המוכר אפשר להיות דהלוקח קונס עצמו דרוצה הוא בקיום המקח אבל הכא אם לא יתן לו כ"כ בשתבא בשלום למה ילוהו ולא ימחול לו ועוד י"ל דהתם הלוקח קנס עצמו קודם שידבר המוכר ויקנוס עצמו ועיין למהרש"א בס' משר"ר שחילק באו"א ומסיק דצ"ע לדינא ולדידי חזי ליה דהדבר פשוט דיכול לומר אדעתא דהכי לא נתתי שכ"כ הראשונים ה"ד הר"ב בש"מ בפ' אז"נ גבי משכנתא דהיא א"ר אפילו קבע לו זמן יכול לתבוע מעותיו דאדעתא דהכי לא נתן מעותיו ועיין בתשו' מהר"ש פרימו סי' כ"א ביוצא בזה ע"ש:

סימן קעד

א' ד"א לבשיהיו לו מעות וכו' דעת הר"מ דהמכר בטל המח"א בה' רבית סי' י"ג תמה מעובדא דאת ונוולא וכו' עש"ב ולא ראה מ"ש הלח"מ בפ"ה מה' מל"ול דמ"ש הר"מ

בה' מכירה קנה היינו במטלטלין דלית בהו פירות וא"כ מ"ש ל"ק הוא על הפירות ועיין במהר"א ששון סי' קי"ח והמבי"ט ח"א סי' רע"ג ע"ש והמח"א כ' דבע"מ המכר קיים ע"ש ועפי"ד ניחא מה שתמהו הש"ך סי' קס"ט סקנ"ז והט"ז סקכ"ו ע"ד מור"ם ועיין להת"סד סי' ש"ג אך לא ראה דברי הריטב"א בחי' בקידושין ד"ו ע"ב ע"ש ועיין בגמ' בפ' אז"נ דס"ו דמוקי למתניתין במעכשיו וע"ש בפירש"י ועיין לרשב"ם בבתרא דקע"א ע"ב בד"ה אבל בשטר מקח:

ב' כתב מהרש"ך ח"א סי' קס"ט דאם הלוקח לא התנה בתחי' המקח לא הוי אלא א"ר ע"ש ולדעת הר"מ בפ"ו שכ' דכל הנהו הוו ר"ק נראה דגם בד"ז הוי ר"ק ועיין למהרא"ש סי' הנ"ל ולהכנ"הג בתשו' יו"ר סי' קפ"ח ולהב"ד סי' פ"ח וסי' פ"ט ולהרב פני משה שלטון סי' י"ו עש"ב:

ג' כתבו התוס' בד"ה לכשיהיו לי רהא דשרי ולא הוי כמו מש' בלא נכייתא משום דיורשין אין יכולין לפדות וה"ט דלי ולא ליורשי משמע וק"ל דא"כ אמאי מוקי לה דלא בר"י נימא רס"ל לתנא דברייתא לי ואפילו ליורשי והוי כמשכ' בלא נכייתא דפלוגתא דתנאי היא בקידושין דס"א ועיין להכנ"הג בתשו' סי' הנ"ל ולהרב עדות ביעקב סי' ל' ולמהריק"ש בתשו' סי' ס"ח ולהרב כהונת עולם בסי' זה:.

ד' מוכר בית בהטבה דהמכר בטל אם נשרפו בעור שלא החזיר לו המעות עיין להכנ"הג הג"הט אות ב' ולהרב בני משה שם בשם הנ"י זלהל"ר סי' ר"ח ע"ש:

סימן קעה

א' ד"ד אם היה למוכר מאותו המין ואם יש במדינה אחרת מקרי יש לו והמח"א בה' רבית סי' ב"ט הביא מחלוקת בד"ז ועיין להמש"ל פ"ט מה' מל"ול מה שתמה ע"ד מהרימ"ט סי' פ' ע"ש:

ב' מדברי הר"מ בפ"ט גבי אית ליה אשראי במתא נר' דבקובע זמן אסור ואפי' יש לו וכמו יצא השער גבי פיסוק והוא ממ"ש דהו"ל כקובע זמן וכ"כ הלח"מ בפ"ט גבי חמרין ע"ש ומהתימא על הר"ב בש"מ דע"ה שכתב בדעת הר"מ דגם בפיסוק ביש לו שרי בקובע זמן ועיין להכנ"הג סי' קס"ב הגהב"י אות מ"ג מ"ש משם הרדב"ז ועמ"ש בסי' קע"ג בשם הפ"מ ועיין להרדב"ז סי' תקע"ז ולה' זקן אהרן סי' קנ"ה:

ג' ד"ו יש מי שאומר זכו' כ"כ ר"ת וכ"כ הריטב"א הובא רש"מ דס"ג והרא"ש והטו"ר ובע"הת דרס"ג וכ' הגד"ת שכן הסכימו רוב הפו' וכ"כ הב"ד סי' כ"א:

ד' ד"ז על שער הגבוה כתב הגד"ת דרנ"ח דה"ה ביש לו שרי לפ' על שער הגבוה דמ"ש ע"ש ובהג"א דס"ד גבי אי תקפה ברשותך כתב שאני שער הגבוה שאינו ניכר וכ"ב

בהגהמ"ר וא"כ ביש לו דניכר אסור ול"ד דיצא השער שאינו מבורר וכ"נ מדברי התוס' ברס"ד בד"ה האי וכו' דאינו ניכר דאל"ה קשה לאביי ע"ש במהרש"א וכמש"ש ועמש"ל סי' קע"ג אות ט"ו:

ה' כ' כס' זכרון דברים להפמ"א ר"ג ע"ג דבפוסק על הפירות עד שלא יצא השער אם אמר בלשון חיוב שרי כמו רשב"ל דמהני לשון חיוב כ"כ מהרשד"ם סי' ס"ב ומדברי מהריב"ל ח"ב סי' ל"ז אין נר' כן ע"ש ועיין לה' בני שמואל סי' ז"ך:.

ו' כ' הש"ך סקי"ב מקבל מש' היינו אם לא חייב עצמו בקנין ור"ל ראם חייב עצמו בקנין וכ' לשון חיוב מהני דאדם מחייב עצמו בדשב"ל כמ"ש בח"מ סי' ס' ולשיטתו אזיל בח"מ סי' ר"ט שסמך על פשט דברי מרן בב"ה שם דבדבר שאינו ברשותו בכל גוונא מקבל מש' ע"ש בסקי"ג אך מרן בכ"י שם בסימן רי"א ובכ"מ בפב"ב מה' מכירה כ' בדעת הר"מ דבדבר המצוי בשוק לקנות אפילו שאינו ברשותו חייב לקנות לו ושהר"מ הוציא ד"ז מהתוספתא ע"ש וא"ב בקנין סודר חייב לקנות לו אפילו לא כתב לשון חיוב וכ"נ מדברי ה"ה שם שכתב שהר"מ הוציא ד"ז מפ' אז"נ והיינו אההיא דיצא השער דכיון דיצא השער מצוי לקנות לו וכ"ב הדרישה שם דלא כהש"ך וכ"כ מהר"ם אלשקאר סי' ל"ד ועיין למהרש"ך בתשו' סי' ג"ל ע"ש:

סימן קעו

א' ד"ה אבל אם א"ל תן לי וכו' מדברי בע"הת נראה דהוי א"ר וכתב הגד"ת דה"ד להתעסק בהם בחנות דיש להם שייכות בגוף החנות אבל בלא"ה ר"ק הוי כמו הלויני ודור בחצרי ועיין למהריב"ל ח"א כלל ח' סי' ן' ולמהר"י הלוי סימן ל"א ועיין להרב כהונת עולם:

ב' ד"ו מותר להרבות בשכר וכו' כתב הב"י בשם הג"מי דדוקא אם נכנס תכף לתוך הקרקע ע"ש וכ"כ התוס' בפ' הספינה דפ"ו ע"ב בד"ה דינר אבל ה"ה בפ"ט מה' מל"ול כתב בשם הרשב"א דאפילו לא נכנס תכף דדוקא פועל משום דיכול לחזור בו ע"ש והמש"ל בפ"ט מה' שכירות דין ד' הוכיח מדברי הרשב"א הללו דפועל יכול לחזור אפילו הקדים לו שכרו ע"ש ול"מ דהכא שאני דעדין לא התחיל במלאכה כה דאפילו בע"הב יכול לחזור בו אבל אם התחיל במלאכה דבע"הב א"י לחזור בו ופועל יכול לחזור בו י"ל דאם הקדים שכרו דינו כדין בע"הב וכנ"ל מדברי רשב"ם שם בפ' הספינה דפ"ז ע"א בד"ה והא הכא וכו' שכתב דכיון דזה לא קנה אמאי מותר כיון דיכול לחזור בו ע"ש מש' דאי קנה א"י לחזור בו ובחזרה דפועל מיירי כמ"ש לעיל וחייב להשלים וכו' דאי בע"הב הא בבר הקדים לו שכרו וש"מ דפועל א"י לחזור בו וע"כ משום דהקדים לו שכרו וע"ש לכ"מ בה"ש במ"ש מהרי"קו:

ג' בהגה מותר להרבות בנדוניית חתנים עיין להרב תורת חסד סימן רי"ז בסופו ולהרב עדות ביעקב סי' קל"ט ולהרב זרע אמת חי"ד סי' מ"ה ע"ש:

סימן קעז

א' ד"א אין מקבלין צ"ב וכו'. זהו ע"פ פירש"י והר"מ בפי' המשנה אבל התוס' פי' דקצץ לו השבח והוי רבית דאורייתא ובהכי ניחא מאי דק' עמ"ש התוס' לעיל בד"ה דקאי דחלקו על ריב"ן ובעו דיקבל הנותן פחת וזולא ע"ש דא"כ לוקמה הגמ' למתניתין דמציעא ודבכורות דמיירי בקבל הנותן זולא לבד ולענין רבית אכתי באיסורא קאי ולענין בכורה יד נכרי באמצע כיון דקיבל עליו זולא ולפ"ד התוס' דמתני' מיידי ברבית דאורייתא א"ש דמ"ש התוס' דבעי' תרוויהו היינו מדרבנן אבל מדאורייתא בחדא. סגי כמ"ש מהר"י אדרבי סי' ס"ט ועיין להגד"ת דרנ"ה ע"א ולהרב כהונת עולם סדל"ח ובהרא"ש ובש"מ בעובדא דדודא ומ"ש מהרש"א ע"ד התוס' הללו דמתני' ברבית דאורייתא עמ"ש בש"מ ועוד נר' דל"ק דכונתם דכיון דהוא רבית דאורייתא ע"כ דקבל שבח וש"מ דברשות נותן וע"כ משום דלא קבל מרא זוזי כמ"ש בבכורות וכיון דהטעם דברשות נותן כיון דלא קבל זוזי א"כ אפילו לא קצץ השבח אסור כיון דברשות נותן הוא וכיון דברשות נותן אפילו ברבית דרבנן נמי כיון דעיקר הטעם משום דלא קבל מדא זוזי ובמאי דרמי הגמ' מתני' דבכורות אמתני' דמציעא ורבא דחיק לאוקומא ק' הא רבא ס"ל כר"ל דמשיכה מ"ה כדאמר בהזהב קרא ומתני' מסייעי לר"ל וא"כ קנין דנכרי בכסף והכא דליכא כסף ל"ק אבל ישראל קני במשיכה ומאי פריך הגמ' ועיין להר"ב בש"מ בהזהב שם בשמעתא דמשיכה קונה ויתיישב שפיר ע"ש:

ב' שאם הוקרו וכו'. כ"ה לשון הר"מ ור"ל דבעי' שיקבל כל אחריות ולאו או קאמר כ"נ מדברי מרן גבי פלוגתא דר"י וריב"ן שכ' דדעת הר"מ כדעת ר"י ע"ש ודלא כמהריק"ש בהגהותיו שכ' או קאמר ובחדא מנייהו סגי ע"ש והגו"ר כלל ו' סי' ז' תמה דהא קי"ל כדעת ר"י דלא סגי בחדא מנייהו ותי' דלא נחלקו ר"י וריב"ן אלא במעות אבל בסחורה לכ"ע בחדא מנייהו סגי ע"ש ולא ראה תשו' מהרי"קו סי' קי"ט והובא בב"י דאדרבה לא נחלקו אלא בסחורה אבל במעות אפילו ר"י מודה ע"ש וכ"כ מהר"ם אלשקר סי' י"ג:

ג' בהגה וכ"ז לא מיירי אלא כשיש למקבל ריוח כ"כ בע"הת בשם חכמי לוניל והוא ירוש' בפ' אז"נ שם לפי מ"ש הפ"מ בפי' שם וכתב מהריב"ל בח"ג סי' ס"ד אפילו התנה שאם לא ירויח עשרים למאה ישלם משלו מותר ע"ש והיינו אם כל הריוח לבעל הממון ואין לו שום הנאה אבל אם אמר לו עשרים לק' לבד אסור ואינו ענין למה שנסתפק הגד"ת דרמ"ה ועיין להב"ד דמ"ה ע"ד ע"ש:

ד' ד"**ב בפועל** בטל של אותה מלאכה דעת רש"י אומדין כמה רוצה אדם ליבטל ממלאכתו אם היא מלאכה כבידה ויהיה יושב ובטל ומתעסק במלאכה קלה כזו ע"ש. ונראה דאם מלאכתו קלה שהוא נוקב מרגליות דאם אומדין אומד זה הוא מרויח יותר משהיה נוקב מרגליות אומדין אומד אחד כמה אדם רוצה ויהיה יושב ובטל לגמרי כן יש ללמוד מדברי רש"י בפ' עד כמה שכ' בנוקב מרגליות יהיה יושב ובטל ובנגר וכיוצא כ' לעשות מלאכה קלה כזו וכ"כ הרע"ב בפ' עד כמה ובפ"ב דמציעא ובפ' אז"נ ע"ש וא"כ מתני' דקתני כפועל בטל כולל שניהם וניחא בזה מה שהק' התוס' אפירש"י מצריכותא דגמ' ע"ש דלפירש"י י"ל מתני' דקתני מעות לרבותא דנוקב מרגליות ובהג"מי בפ"ו מה' שלוחין כ' דהרי"ף והר"מ מפ' כפירש"י ועיין להרמב"ן במלחמות ולהנ"י בפ' אז"נ ולה"ה בפי"ב מה' גזילה ע"ש והתוס' כ' אומדין כמה אדם רוצה להיות בטל ולא משגחי' במלאכה זו כלל כ"כ הב"י בדבריהם ואחריו נמשכו מהרש"א ומהר"ם לובלין ומהרמ"ש וכ"נ מהתוס' בפ' עד כמה שפי' גבי עדות כמה אדם רוצה להיות בטל משום דאסור ליטול שכר עדות ולא ס"ל כמ"ש בפ' אז"נ וסיימו ובההיא דפ' אז"נ צ"ל כמ"ש ע"ש ומהרש"ל פי' בכוונתם כמ"ש הטור דלא משגחי' במלאכה הקודמת אלא כמה רוצה להיות מתעסק במלאכה זו ועמ"ש עליו מהרש"א ועיין להנ"הכ בסוף הספר ולהב"ח בק"א ולהט"ז והש"ך ולהר"מ בפי' המשנה בפ' עד כמה ולרי"ו במישרים נ"ב ולהריטב"א בפ"ב דקידושין ולהמב"ם סי' צ"ח ודעת ר"ח אומדין אפילו בעת שהמלאכה מצויה כמה רוצה ליטול ע"ז בשעה שאין המלאכה מצויה ונראה דהיינו שכרו משלם שאמר ר"ש ופ' כוותיה ולא כר"מ ועיין להר"ב בש"מ מ"ש ע"ד ר"ח ע"ש ובדברי הרא"ש יש סתירה במ"ש בפ' עד כמה למ"ש בפ' א"מ ע"ש ועיין להש"ך ח"מ סי' רס"ד ולהמבי"ט ח"א סי' ק':

ה' **אם** הנותן מתעסק עמו קצת אע"פ שרוב התעסקות על המקבל הוי שותפות וא"צ ליתן לו ש"טו מהרש"א במשד"ר בהשמטות דרי"ו ומדברי הר"מ והתוס' ע"ש וכנדונו שם דנראה דלא התנו אלא על הריוח דבלא"ה א"צ ליתן ש"טו כמ"ש לקמן דין כ"ז:

ו' **וצ"ל** כל האחריות דלא כהיש מקילין וכו' היא דעת ריב"ן שהביאו התוס' וחלקו עליו דצריך לקבל כל האחריות ודעת הר"מ כהתוס' כמ"ש כב"י ועיין להמח"א בה' רבית סימן ל"ב ע"ש:

ז' ד"**ג אבל** אם פסק עמו בתחי' העסק וכו' אבל לבסוף לא סגי כדינר כמ"ש הכ"י ומ"ש הטור דסגי אפילו לבסוף היינו אם נתרצה אכל בלא"ה לא סגי בדינר וכ"מ מדברי הטור עצמו ועיין להפמ"א ח"א ס"סי קט"ו:

ח' **בדבר** ידוע אפילו בדינר מותר. כתב הכ"ד סי' צ"ג דוקא בדינר דמנכר ע"ש ועיין להפמ"א סי' קל"ט דקצ"ח ע"ד ע"ש:

ט' **בהגה** אם כל א' נותן המעות וכו' כ"ד הרי"ף בשעריו שער ח' והסמ"ג עשין פ"ב ומתבאר שם דאפילו אם הנותן הניח בעסק מעות ביותר מן המתעסק יחלקו שניהם כמו שירצו וכתב מהרימ"ט סי' קכ"ט דבמותר דין עסקא אית ליה והוי המותר פלגא מלוה ופלגא פקדון ע"ש וכ' הלח"מ דדעת התוס' בד"ה אי משתתפת שכתב היה מקבל ר"א כל אחריות החצי נר' בדעת הרי"ף והסמ"ג ואינו מוכרח דהתוס' ר"ל דהכי התנו מעיקרא ולדעת הרי"ף והסמ"ג מאי דמוקמי' במותר שליש באית ליה בהמה אחריתי ובעי עכ"פ מותר שליש משום דלא הוי כשותפין אלא אם הניחו בכיס השותפין וזה נר' דעת רש"י בד"ה מכאן וא"צ למ"ש מהרש"א שם דבאותה בהמה עצמה שאני ע"ש וצ"ל דלא מתרץ רש"י לקו' התוס' כמ"ש התוס' אלא כמ"ש הריטב"א בחי' דשאני פלגא דמלוה דלא אתיא ליה אלא מכח עיסקא ועיין להרלנ"ח סימן ל"ח ולה' מ"צ ח"כ סי"ו ועיין להכנ"הג הגהב"י אות כ"ב שב' דס' הר"מ יחידאה היא ועיין למהריק"ש בהגהותיו ולהרב כהונת עולם כתשו' סי' ל"א ולהר"ש חסון בס' מ"י סי נ"א ואפי' להר"מ אפי' כסתמא הוי כמו שיש לו עסק אחר כמ"ש מרן בב"י ע"ש:

י' **ד"ה כשהוא** נוטל שכר וכו' כ"ד הראב"ד אבל הר"מ סובר דש"ח הוא דהוי וכתב מדן בכ"מ דדעת הר"מ דמה שנוטל שבר הוא על הטירחא ולא על השמירה והגד"ת דרי"ח תמה עליו מדאמרי' בפ' האומנין דכל האומנין ש"ש הן דכל הנהו טעמי דאמרי בגמ' שם דבההוא הנאה דשביק כ"ע וכו' ותפיס ליה אאגריה כולהו שייכי הכא ע"ש וכנר' דאשתמיטי' מ"ש התוס' שם דלא אמרי' דתפיס ליה אאגריה הוי הנאה אלא באומן דרוב אומנין עושין מלאכה אצל בע"הב וא"כ הכא לא שייך טעמא דתפיס אאגריה. מיהו י"ל דלא כ"כ התוס' אלא לר"מ דס"ל שוכר כש"ח אכל לר"י דקי"ל כותיה י"ל תפיס ליה אאגריה הוי הנאה בב"מ ועיין להמח"א בסוף ה' שומרין ומדברי מהרש"ך ח"ב סי' פ"ד נד' דמשרת בע"הב הוי ש"ח דאינו נוטל שבר על השמירה אלא על השירות כמ"ש המח"א ה' שומרי' סי' ל"א ולפ"ד מרן הכ"מ ד"ז פלוגתא דרבוותא דלהראב"ד הוי ש"ש והג"א בפ' המקבל כ' דהוי ש"ש ונ"ל ראיה מדאמרי' בכ"ב ד"ע שטר כיס היוצא על היתומים דייני גולה אמרי נשבע וגובה כולו ודייני א"י אומרים נשבע וגובה מחצה ואמרי' טעמייהו דדייני גולה דלא מ"ל החזרתים לך משום דא"ל שטרך בידי מאי בעי וכ' התוס' דהא דלא טעני' להו נאנסו משום דלא שכיח וא"א דהוי ש"ח נטעון להו נגנבו או נאבדו דגניבה ואבידה שכיחי כמ"ש כמציעא דל"ד ובתוס' שם אלא ע"כ

דש"ש הוי אבוהון ואינהו לא טעני' להו נגנבו אחר מיתת אבוהון דלא טענינן ליתמי אלא במילתא דהוי בחיי אבוהון משום דלא ידעי במילי דאבוהון איברא דהמאור והמלחמות והראשונים שם תי' כקושי' התוס' בע"א ע"ש דלפ"ד אין ראיה משם ומ"מ נקטי' דדעת התוס' דהוי ש"ש וכ"נ מדברי הראשונים שם שלא נקטו בקושייתם אלא טענת נאנסו ולא טענת נגנבו ונאנסו גם הרי"ף בפ' המקבל שהביא ההיא דשטר ביס לא כ' אלא טענת נאנסו וכן בשעריו ע"ש ומדברי רשב"ם שם ובדצ"ח שכ' ואם נגנבו הוי לשניהם אינו מוכרח דס"ל כדעת הר"מ די"ל דס"ל דלא הוי כש"ש אלא כשנוטל שבר כפועל בטל אבל אם אינו נוטל אלא תרי תלתי בריוח דלא הוי ודאי דאפ' שלא ירויחו לא הוי ש"ש וכדעת הראב"ד וכ"ב ה' משפטי שמואל סי' ס"ז וכ"נ מדברי המרדכי בפ' המקבל שכ' דרשב"ם חולק על הר"מ ע"ש ועפי"ז נוחין דברי הטור דכאן כ' בהראב"ד ובח"מ סי' ר"ל כ' דבעיסקא אחריות גניבה ואבידה על שניהם עש"ב נקטי' דרובא דרבוותא ס"ל דהוי ש"ש וכ"נ מירוש' בפ' אז"נ אמתני' דאין מקבלין צ"ב וז"ל הכא את אמר נושא שבר חייב כאונסים אסור והא את אמר מותר לא מתנה ש"ח להיות כשואל ופי' הפ"מ שם דתמן בחנווני כי אין נוטל שכר עמלו והוי ש"ש וכי מקבל אחריות אסור ע"ש משמע דקרי ליה ש"ש אפילו על חלק הפיקדון דאילו על חלק המלוה חייב כשואל ובס' רובא דרבוותא וכ"פ מרן כש"ע ועיין למהר"ש יונה סי' ט"ו ולהרב משפטי שמואל סי' ס"ז:

י"א כתב המרדכי בסוף פ' החובל אם היה לו חוב על חבירו וא"ל חוב שיש לי בידך יהיה בתורת עיסקא חייב כאונסין כמו קרע כסותי ע"ש ומשמע דאם א"ל ע"מ שלא אתחייב אלא באחריות חציה הוי עיסקא כמו קרע כסותי ע"מ לפטור דפטור אפילו אתיא לידו בתורת שמירה וכ"כ הכנ"הג בח"מ סי' ש"א הגהב"י אות י"ד משם ש"הג ע"ש וכ"ש היכא דאיכא קנין וכתיבה ועיין להמח"א בה' שומרין סימן כ"א ומה שהק' שם ע"ד המרדכי דס"ל אין המעשה משתנה כדברים מגמ' דפ' השואל דצ"ח דבעי' שאלה בבעלים ושכרה שלא בבעלים ע"ש י"ל דל"ק דהמרדכי מפ' לה במ"ש הר"ב בש"מ שם דמיירי דבשעת השאלה כך א"ל תשאלני עד זמן פלוני ומאותו זמן יהיה שכירות דמשיכה דמעיקרא היא בשביל השאלה והשכירות ע"ש ואפילו לפירש"י שם ל"ק רש"י כ' רש"י דמטעם קנין חצר הוא דמשעה ששלמו ימי השאלה קיימה ברשות משאיל משא"כ בנדון המרדכי דמלוה היא ולהוצאה ניתנה וליכא קנין ועיין לה' מכתם לדוד חי"ד סי' י"ז עד סי' כ"ד עש"ב ולה' זרע אמת חי"ד סי' ס"ה וסי' ס"ט ועיין מש"ל בדין מלמד:

י"ב כתב מהרש"ל בישׁ"ש כפ' החובל סימן ע' דאפילו הרויח בהם אינו חייב ליתן לו דהו"ל קרוב לשכר ורחוק להפסד ול"ד למבטל כיס ע"ש ועיין מש"ל בסי' ק"ס אות ב' ע"ש:

י"ג ד"ו נתן מעות בעיסקא. עיין להט"ז ולהרדב"ז ח"ג סימן תקי"א ולהרב משאת משה ח"א חי"ד סי' ט"ו וי"ו ועמ"ש הט"ז להתיר כמי שהתנה אם ירויח יתן לו דבר קצוב ואם לא ירויח לא יתן לו כלום וכ"כ הש"ך סקמ"ח עיין להרב זרע אמת חי"ד סי' ס' וסי' ע"ב דע"ד ע"ג:

י"ד ד"ז הנותן מעות וכו'. לא נתבאר אי הוי ר"ק או א"ר ובב"י כתב דד"ז תליא בפלוגתא דרבוותא דרבותיו של הר"מ והראשונים גבי דירת החצר דלרבותיו הוי א"ר ולהראשונים הוי ר"ק ובסי' קס"ו כ' בש"ע י"א וי"א ולא הכריע ע"ש ולפי מה שהסכימו הפו' שם גבי דירת החצר דהוי ר"ק ה"נ הוי ר"ק וכ"כ הש"ך מיהו דוקא אם אחר ששלמו ימי העיסקא תבע מעותיו ואח"כ עשו כן אבל בתוך ימי העיסקא יש לדמותו ללא תבע מעותיו לעיל סי' קס"ו ולפמ"ש המבי"ט הבאתי דבריו לעיל בסי' קס"ו דדוקא בדירת החצר ע"ש הכא בכל גוונא הוי ר"ק ומדברי מרן בב"י כאן נראה דלא ס"ל כס' המבי"ט ועיין לה' מ"מ ח"א חי"ד סי' ט"ו וי"ו ולה' אורים גדולים סימן קצ"ו ולה' מכתם לדוד סי' כ"ב וכ"ג ולה' שיורי ברכה סי' קס"ו אות א' וב' ובמה שכתבתי שם ע"ש:

ט"ו כתב הט"ז דאפילו שנמלכו ועשו אותה מלוה ועיין להיש"ש סוף פ' החובל סי' ע' ולמהרי"קו ש"ו קי"ט ע"ש במקומו:

ט"ז אם חצי הריוח שהרויחו וכו'. עיין להב"ד סי' צ' במ"ש ע"ד מהרש"ך ח"ב סי' קי"א ע"ש ועיין להמ"ב סי' ל"ד ולמהריב"ל ח"ב סימן ט' ולהכנ"הג סי' ק"ס הגהב"י אות ע"ח:

י"ז ד"ט ואם ישנה שיהיה כל האחריות וכו'. היינו אחריות הקרן אבל אחריות הריוח אסור דאם פיחתו פיחתו לו אמרו דמשמע על הקרן ועיין להת"הד סי' ש"א וש"ב ולהלבוש בסי' קס"ז ובט"ז ומתבאר שם שבריוח לא יש שום תקנה ועיין בס' ידיו של משה בחי"ד סי' ו' ולה' שפת הים חי"ד סי' י"ג ובמש"ל סי' קע"ג דין ד':

ח"י לוה שקיבל עליו לזון וכו'. היתום נאמן מש' דאם היתום מודה מנכה לו ולא אמרי' מה שאכל בעודו קטן לאו כלום הוא אלא משעה שלקחו היתומים הרבית גזל הוא בידם ולא אמרי' גבי רבית זה גובה וזה גובה כמו שנים שיש להם שט"ח זע"ז כ"כ המח"א ה' דבית סי' ג' מדברי הנ"י ע"ש אבל מהראנ"ח ח"א סי' קי"ג כ' דגם ברבית זה גובה וזה גובה והמגיה בס' מח"א לא ראהו ועיין למהר"א ששון סי' רכ"ו ולה' שביתת יו"ט סי' ו' ע"ש:

י"ט היתום נאמן עיין להט"ז ועיין לה' משאת משה ח"א חי"ד סי' ט"ל דס"ה ע"א ע"ש:
כ' די"ג המלוה לבע"הב ד"ז מהמרדכי בפ' אז"נ כמ"ש בב"י ומתבאר שם במרדכי דר"ק הוי אפילו נותן לו בשביל הלימוד ההוצאה ומהריב"ל ח"ב סי' מ"ט ון' תמה על המרדכי ומסיק דלא הוי אלא א"ר ועיין למהרשד"ם חי"ד סימן ס"א ודע דהמרדכי שם כ' דאפילו קבל הנותן אחריות אונסין כיון דלא קבל אחריות גניבה ואבידה אסור והוכיח מזוזי דר"ח בפ' אז"נ דס"ט ע"ש משמע דאם מקבל אחריות דגניבה ואבידה שרי וכ"כ הת"הד סימן ש"ב בהדיא ע"ש ובמהרי"קו ש"ו קי"ט אבל הריב"ש סי' ש"ח כ' דאפילו קבל אחריות גניבה ואבידה אסור דהלוואה היא וכ"נ מדברי התוס' גבי זוזי דר"ח בד"ה מרא דכל דלא הדרא בעינה הלוואה היא וע"ש בש"מ וכ"כ מרן בכ"י דלא כתב המרדכי דלא קבל אחריות גניבה אלא כדי שיהיה ר"ק אבל א"ר הוי בכל גוונא ע"ש וראיתי להמבי"ט ח"א סי' ו' שנשאל בכיוצא בזה והשיב דאם קבל אחריות גניבה ואבידה שרי ואפילו היה קוצץ הפרח והוא על ההלוואה כיון שמקבל אחריות על הסחורה שנותן לו הו"ל כאלו קבל אחריות על המעות ע"ש ולא זכר דברי המרדכי הללו ועיין בגמ' פ' אז"נ דע"ט ע"א דקאמר א"ל רבא להנהו דמנטרי וכו' ע"ש ועיין להש"ך סק"ך ולה' פמ"א ח"ב סימן ק"ח ולהמח"א ה' רבית סי' ל"א ולהמש"ל בפ"ד דין י"ד שכ' דלא כ"כ המרדכי אלא אם בשעת הלוואה הוא דמתחייב אבל אם היה לומד עם בנו קודם ההלוואה מותר ועיין לה' זרע אמת חי"ד סי' ס"ד ולהרדב"ז בשניות סימן קצ"ז ולמהרש"ך ח"ג סי' ב' בתשו' מהר"א מונסון ולה' דבר משה ח"ב סי' ז' ולה' תורת חסד סי' רי"ז בסופו ולהרב עדות ביעקב סי' קל"ט:
כ"א אחד הוצרך למעות ועמד ומכר לחבירו כלי כסף וזהב מכירה גמורה ואח"ז כשיזדמנו לו המעות חוזר ולוקחם ממנו ביותר ממה שמכרן לו ולא התנו בתחי' כלל אבל לבם שוה שלא עשו כן אלא להתיר הרבית ולא בדעת זה למכור ולא בדעת זה לקנות אבל בפה מלא אמרו שהיא מכירה גמורה ומן הדין אין כופין להחזיר כ' מהרשד"ם חח"מ סימן רס"ד דשרי ע"ש ויש להוכיח כדבריו ממ"ש בת"הד סי' ש"ב ופ' מור"ם בהגה סי' קס"ט דין י"ח ועיין מש"ש אבל מהריק"ש בתשו' סי' קכ"ז חלק על מהרשד"ם ואסר ע"ש ועיין לה' שפת הים חי"ד סי' י"ד ולהלבוש סימן קס"ז בתקנה אשר חידש ולהט"ז ולהנ"ש סי' מ"ב דס"ד ע"א שכ' בהדיא כדברי מהרשד"ם ושכן ראה גדולים שעשו כן ועיין להמבי"ט ח"א סי' ך' ולמהרימ"ט סי' ט' ולהכנ"הג סי' קע"ד אות ח' ולהל"ר סי' י"ח שמתבאר דהיתר גמור הוא וה' שאלת יעב"ץ ח"ב סי' קס"ו אסר:

ב"ב די"ו ה"ז רבית גמור כ"כ הרשב"א והובא בב"י ול"ד למ"ש בדין י"ד דהתם לא התנה שיפרע כל שבוע והרדב"ז ח"א סי' נ"א על נדונו דהתנה שיפרע לו כל שבוע כ' דהרשב"א נשאל בזה וכ' דהוי הערמת רבית ע"ש והוא תימא דבכ"הג דהתנה שיפרע כל שבוע מודה הרשב"א דרבית גמור הוא וכמ"ש הב"י בשם הרשב"א ע"ש:

כ"ג די"ח ואם יעבור הזמן וכו'. כתב הש"ך דבדרך מ"ומ אפילו הערמה ליכא בקנס וכ"כ הרדב"ז בשניות סי' תצ"ז ע"ש:

כ"ד בעניני הקנסות אית בהו משום רבית:

הרשב"א ח"א סי' תרנ"א ורלב"ח סי' ק"ג המבי"ט ח"א סי' ר"א וסי' רצ"ח מהר"א ששון סי' קס"ב הרדב"ז ח"ג ס"סי תקי"א דבר משה ח"ג סי ד' הרדב"ז ח"א סי' נ"א והיא התשו' שהביא רלב"ח ויש להתיישב בדברי הרדב"ז דנראה דסתראי למ"ש בח"ג ובתשו' הרא"ם ח"ב סי' כ"ג ובס' ידיו של משה חי"ד ד"ו ולמהר"ם שלטון סי' מ"א ולה' עדות ביהוסף ח"א סימן ג':

כ"ה ד"ך אינו נאמן וכו' ואם טוען אמת הוא שיש ריוח אבל סבור הייתי שאין בו איסור רבית ועכשיו נתברר לי שיש בו רבית כיון דלא קצץ עמו עיין להפמ"א ח"א סי' קט"ו:

כ"ו המתעסק בשל חבירו. עיין לה' זקן אהרן סי' תכ"ז ולהש"ך בח"מ סי' פ"א:

ב"ז דב"ג כתב הט"ז עיסקא לזמן ואחר הזמן עדיין מתעסק כהם עדיין הוי עיסקא וכל ראיותיו ל"מ דראיה א' ליתא דזוזי כמאן דפליגי רמי כמ"ש בגמ' ועיין לה' מעיל שמואל סי' י"ד ועמ"ש בסי' קע"ב גבי מש' לזמן ועיין לה' שמחת יו"ט ררכ"א ע"ג ולמהרי"קו ש"ו קי"ח ולמהרשד"ם חח"מ סי' קע"ז ולהמבי"ט ולהרב שביתת יו"ט סי' ה' ולמהרש"ך ח"ב סי' קי"ו ולה' כהונת עולם ולה' בית שמואל סי' קי"ד סקט"ו:

ב"ח דכ"ד ויכתוב אותה מלוה וכו' כתב הטור דאפילו התנו בע"פ בתר שטרא אזלי' דהא יכול לגבות הקרן אפילו יהיה הפסד לפיכך לא יטול הריוח ע"ש וקש' דא"כ אפי' לא כ' אלא הקרן אפילו הוי רווחא לא יטול וא"כ למה אמרינן בגמ' שמא לא יהיה רווחא הא אפי' הוי רווחא לא יטול ועיין להט"ז ועיין פירש"י כגמ' ובתשו' הרא"ש כלל פ"א סי' ז' וכלל פ"ט ולהב"ח ועיין לה' שב יעקב סי' ל"ה ולבעה"ת שמ"ו ח"ד סי' י"ח ולהגד"ת ולמהרש"א במשד"ר ע"ש:

ב"ט ואם אחר שכתב לשון חוב כתב למטה אני מודה שהוא עיסקא אי חיישי' דילמא גייז ליה עיין לה' שב יעקב שם:

ל' דכ"ה ואם יש בו ריוח וכו' כ' בהגהת פרישה הטעם כיון דכתב שטר מחזי רבית עיין להש"ך ולהפמ"א ח"א סי' קט"ו ולהב"י בר"סי זה ולמהר"ש חסון בס' מ"י סי' ל"א ולמהר"ץ בתשו' סי' קכ"ז ולה' כהונת עולם בתשו' סי' ע"ז:

ל"א ואם הנותן טוען שקצץ עמו בתחי' בשכר ונתן לו ולא נכתב בשטר ד"ז נלמד ממ"ש הריטב"א בחי' בעובדא דרב עילי"ש מהא דפריך בגמ' ודילמא טבל בציר ומשני דלית הלכתא כר"י והק' ודילמא קצץ עמו בשט"ו ותי' דאי איתא קלא אית ליה והו"ל למכתב שטרא ע"ש וא"כ אפילו טען הנותן כן אינו נאמן אבל לפמ"ש קצת מהראשונים דשאני ההיא דרב דלא טען הנותן ע"ש בש"מ מוכח דאי טען נאמן ועיין להרא"ש בפ' המקבל ולהפמ"א שם:

ל"ב דכ"ו ואי כתיב למשקל וכו' דהמקבל מקרי מוחזק עיין למהר"ץ בתשו' סי' תכ"ז ולהפמ"א ח"א סי'

ל"ג דכ"ז אם התנו על חלוקת הריוח וכו' ד"ז דאין חולקין ההפסד כמו הריוח הוא משום חשש רבית שלא נטל ש"טו אבל אם שניהם נותנים קרן שא"צ ליטול ש"טו לדעת הרי"ף או כששניהם מתעסקים לכ"ע וא' נתן קרן מאה וא' מאתים והתנו על הריוח לחצאין ולא התנו על ההפסד דינא הוא שיתחלק ביניהם לחצאין כמו הריוח דמסתמא ההפסד כמו הריוח גו"ר חח"מ כלל ב' ס"סי ב' ע"ש:

ל"ד ישראל שנתן עיסקא לגוי והגוי בכלל עסקיו מלוה גם לישראל בר"ק שרי לישראל הנותן העיסקא ליטול חלקו ברבית ההוא דגוי אדעתא דנפשיה עביד מהרימ"ט סי' קי"ו ועמ"ש בזה לעיל סי' קס"ט אות ז':

ל"ה דל"ד בהגה אכל אם הודיעו וכו' כ"כ תלמידי הרשב"א הובאו בב"י דדוקא בא"ל לא אעסוק עוד אבל הודיעו לחוד לא דרווחא לקרנא משתעבד וכ"נ מרין תרי שיטרי וחד עיסקא ותרי עיסקי וחד שטרא דמתבאר בגמ' בפ' המקבל ופ' מרן בדין ל"ג אכל מדברי רש"י בפ' המקב במימרא דטרח ואמלא ולא אודעיה נר' דכל שהודיעו אפילו לא א"ל לא אעסוק עוד חולקין הריוח לחוד וההפסד לחוד ע"ש ומדברי הר"מ כפ"ז מהלכות שלוחין דין ב' נראה דס"ל כדעת ת"ר דלא כמרן הכ"מ שם ע"ש וכ"נ שהבין הרדב"ז ח"ב סי' ת' שנשאל בב' שותפין שהרויחו ואח"כ הפסידו ובאו לחלוק והוכיח מדברי הר"מ הללו דצריך למלאות הקרן ואח"כ יחלקו הנשאר אפילו דהתם שניהם מתעסקין וידעו בריוח הראשון ע"ש ומ"מ טפי היה לו ללמוד ד"ז ממימרא דתרי עיסקי וחד שטרא ועיין לה' חוות יאיר דרע"א ע"ב שלמד כה"ג מד"ז לענין מעשר כספים ע"ש:

סימן קפב

א' ד"א המעביר שער וכו' כ"ד הר"מ אבל דעת הריטב"א בחי' בפ' החולץ בדיעה א' שהביא הטור וכ"ד ה"ר יונה שהביא הט"ז לעיל ס"סי קפ"א ע"ש ועיין להט"ז כאן:
ב' ד"ב י"א שמותר לגלח. כ"ד הגאונים שהביאו התוס' בפ' החולץ והרא"ש בפ' מ"ח ע"ש ומשמע דאפילו בתער מותר מיהו דוקא לרפואה כמ"ש התוס' שם וניחא מ"ש הגאונים כל גופו דמש' אפילו פאת הראש דכיון שהוא לרפואה שרי וא"צ למ"ש הפרישה אבל הסמ"ג כ' במספריים כעין תער דס"ל דבתער אסור וכנ"ל מהגמ' בנזיר דנ"ח דפריך ארב דאמר מיקל כל גופו בתער מברייתא דהמעביר בית השחי לוקה וא"א מאי פריך נימא כל גופו שאני אלא ע"כ דאפילו כל גופו דוקא במספרים ורב קאמר בתער ס"ד דתער ממש קאמר ולדעת התוס' צ"ל דמ"ל דרב אפילו שלא לרפואה קאמר והא דקאמר הגמ' שם בנזיר מותר ולית הלכתא כוותיה לדעת הסמ"ג בתער קאמר ולדעת התוס' בשלא לרפואה והב"י כתב דמ"ש התוס' לרפואה היינו אפילו מפ' בהדיא שלא לרפואה אמרי' שהוא לרפואה ע"ש ק' דא"כ אמאי בנזיר אסור ועוד מאי פריך לרב מברייתא לשני כל גופו שאני וגם הב"ח חלק על הב"י בזה ע"ש ועיין להכנ"הג בהגהב"י ומרן בב"י כ' דאפילו לו לסמ"ג שרי בתער ממש ומ"ש במספרים קאי אריש דבריו ע"ש וכ"נ מדברי הג"מי בפי"ב מה' עכ"ום שכ' מותר לגלח היכא שמגלח כל גופו וכן כתב הסמ"ג ע"ש:

סימן קפח

א' ד"ו אבל חתיכת דם וכו'. כ"כ הרשב"א בת"ה וה"ה בדעת הר"מ אבל דעת הרז"ה דאפילו חתיכת דם ניתר בשריה וכתב רי"ו שכ"ר התוס' ע"ש והיינו ממ"ש בדכ"ב ע"ב בד"ה אבל ע"ש במהרש"א. והירוש' מתבאר ממנו כדעת הרשב"א כמ"ש הש"ך אך מ"ש מהגמ' דקאמר א"ה כי לא נימוח נמי ע"ש ל"מ כלל דס"ד דגמ' דליכא כה"ג וא"כ ע"כ דם הוא ולא כ' הרז"ה אלא למסקנא דאיכא כה"ג דאז אפילו חתיכת דם ניתרת ע"י שריה וכצ"ל לדעת הרז"ה בברייתא דמייתי הגמ' שם דמה צריך לשאלת הרופאים הא עכ"פ בשדיה תליא מילתא אלא ע"כ דאי לאו דברי הרופאים הוה סברי' דליכא כה"ג וא"כ ע"כ דם הוא ולא איכפת לן בשריה אבל אחר דאיכא כה"ג אז בשריה ניתר אפילו חתיכת דם ועיין לה' סדרי טהרה סק"ה במ"ש ע"ד מהר"ץ בתשו' ע"ש ועיין להנ"ב חי"ד דס"ה ע"ש :

סימן קצב

א' ד"ג כתב הלבוש אם ביום הנישואין נתחרט החתן ולא רצה ליכנס לחופה עם הכלה והלכה הכלה ונתרצית ליכנס לחופה תכף עם איש אחר צריכה ז' ימי חמוד אחרים כי נתעורר חמוד חדש וכן הסכימו האחרונים ונ"ל ראיה מגמ' דקידושין דמ"ה ע"ב

דאפליגו אביי ורבא בההיא דאמרה לקריבאי והוא אמר לקריבאי וקאמר א"כ דלא טרח וק' דאפילו טרח כל שלא הזמין קרובי החתן הראשון הרי לא הפסיד כלום דיכול לעשות הסעודה ההיא לחתן הב' וקרוביו א"כ לא תליא בטירחא אלא באי הזמינם ולא הול"ל אלא א"כ דלא הזמינם וע"כ צ"ל דצריכה ז' ימי חמוד ואח"כ יעשו הנישואין וצריך סעודה אחרת דביום הנישואין הוא שהיו עושין הסעודה א"כ אי טרח מפסיד הסעודה שעשה:

סימן קצג

ד"א ולא תתחיל למנות עד יום ה' נראה דאם בביאה א' לא גמר ביאתו מתחלת למנות מיד שהרי אפילו בנדה גמורה דעת מרן דוקא בשמשה הוא דאין מתחלת אלא ביום ה' אבל בלא שמשה מתחלת מיד כמ"ש בב"י סימן קצ"ו ועיין למהרמ"א במשד"ר סי' ק"צ כ"ש בדם בתולים דלהר"מ בפי"א מה' א"ב מתחלת למנות מיד אפילו גמר ביאתו וכ' הגה"מי שכ"ד הרמב"ן וכ"כ הרשב"ש סימן תל"ז ושכ"ד אביו הרשב"ץ ע"ש ואפילו דמרן בש"ע פ' דאפי' בדם בתולים מונה מיום ה' מ"מ מודה בכה"ג דלא גמר ביאתו ולא מירק הוי כלא שמשה דלדעת מרן מונה מיד כיון דטעמא משום חפה ש"ז ומור"ם בהגה סימן קצ"ו שכ' ל"פ רבנן איהו גופיה כ' כאן דבלא גמר ביאתו א"צ ספירה כלל ועוד דלדעת הראב"ד דין דפולטת ש"ז אינו אלא לטהרות ולדעת הר"מ אם הלכה על רגליה פלטה הכל וכמ"ש בב"י סי' קצ"ו וכעין זה כ' הב"ד סי' ברואה כתם ע"ש:

סימן קצד

א' די"א הוציא עובר ידו והחזירה. הב"י הוכיח מירושלמי בפ' כל היד דה"ה הוציא הרגל דאיתא שם ג' דברים טומאתן בס' ועשאום בודאי וחדא מנייהו הוציא ידו חתוכה או רגלו חתוכה ע"ש וטפי הי"ל להביא מגמרין בפ' כל היד די"ח ע"א ע"ש ומ"מ נראה דאין כאן שום ראיה דהתם מיירי שיצאת היד או הרגל ולא נשאר ולד בפנים דאמרי' נימוק הולד ע"ש בפירש"י אבל אם יש עדין ולד בפנים ולא יצאת כי אם ידו או רגלו מנין לנו ד"ז:

סימן קצה

ט"ו אם הוא חולה וכו' עיין להרדב"ז ח"א

סימן רא

א' דמ"ו בהגה ע"ג רצפת אבנים שאינו בולע צ"ע דהרא"ש בעירובין דפ"ח ע"א כ' דמרוצף באבנים בולע לענין עוקא מחזקת סאתים וכ"כ התוס' שם ופ' בש"ע בא"ח סי' שנ"ז:

סימן רג

א' ד"ד לא ידור עד שיהיה לו כ"כ הטור ומרן בב"י תמה דקי"ל כר"י דדוקא בנדבה אבל בנדר לא ידור כלל ע"ש וי"ל דכיון דטעמא דבנדבה שרי משום דלא אתי לידי תקלה גם

בנדר דומיא דנדבה דכשיש לו לא אתי לידי תקלה ולא אמרי' דבנדר לא אלא בשאין בידו מיהו הא ליתא דא"כ מאי פריך בגמ' והא קתני טוב מזה ומזה נודר נוקמה כשיש לו דהוי דומיא דנדבה אלא ע"כ דבכל מין נדר אסור ועיין לה' כהונת עולם:

ב' ד"ו מצוה לישבע וכו' כהש"ך דאפילו לא חלה שרי לזרוזי נפשיה וכ"נ מדברי הרא"ש בפי' שם דלא חלה כה"ג אבל מדברי הר"ן שם נראה דחלה לענין בל יחל ודוקא מקרבן הוא דפטריה רחמנא ע"ש והכנ"הג בתשו' חי"ד סי' רי"ב תמה עמ"ש בס' חזה התנופה דהנשבע לפרוע אין מסדרין לבע"ח כדי לקיים שבועתו הא לא חלה שבועה בנשבע לקיים כמ"ש הרא"ש בתשו' בנשבע שלא לפרוע הוי נשבע לבטל וניחא ליה דבנשבע לפרוע לזמן פ' חלה השבועה על הזמן א"נ בכולל ע"ש אע"ג דהר"ן חולק וסובר דחלה מ"מ ק"ל על ס' חזה התנופה דהוא תלמיד הרא"ש כמ"ש שם בסי' ר"ב ומ"מ הי"ל להזכיר ס' הר"ן מיהו כבר הוכחתי שם בנדרים ד"ח בחי' דלא כ"כ הר"ן אלא במ"ע אבל במל"ת לא חיילה כלל דלא שייך כ"כ לזרוזי ע"ש ובפרעון חוב איכא לאו דלא תעשוק כמ"ש מדברי הר"מ בריש הל' גזילה וא"כ גם להר"ן ק' ולפמ"ש בסי' רל"ט דין ג' דפריעת בע"ח אינו מפו' בתורה וחיילה עליה שבועה במו להרע לאחרים וח"ש ע"ש ניחא שפיר ומצאתי בתשו' בשמים ראש סימן ו' בנשבע לפרוע לבע"ח לזמן פ' וז"ל ואי ק"ל כיון דמושבע ועומד איך שבועה חלה עליו בכגון זה נשבע לקיים המצוה לזרוזי נפשיה ועוד שאני אומר הנשבע לשלם אין מסדרין לו שזה מחוייב לקיים שבועתו ע"ש מתבאר מדבריו דאפילו נשבע לפרוע לזמן פ' אין שבועה חלה עליו דכל יום ויום מושבע ועומד הוא לפרוע דלא כהכנ"הג:

סימן רד

א' ד"א ואמר על אחד יהיה כזה כ"ד בל הראשונים אבל דעת רש"י ברפ"ג דשבועות דמתפיס בנדר לאו כלום הוא עד שיפרש שלא אוכל בשר וכ"ד הרז"ה בס' המאור ע"ש:

ב' ד"ג שמע חבירו ואמר וכו' ב' מרן בב"י ובכ"מ הנלמד ד"ז מגמ' ר"פ מ"ש גבי נזירות ע"ש ורבים תמהו עליו דנזירות שאני דגופו קדוש ואיסור חל על גופו דומיא דשבועה אבל נדרים איסור חל על החפץ ולא שייך התפסת גברא בגברא ועיין לה' אורים גדולים לימוד קל"ג וקל"ד והנמשך ע"ש ובנדרים דכ"ו ע"ב דמוקי הגמ' בתלאן ז"בז ע"ש כבר כהש"ך סי' רכ"ט סקי"א דהתם אפילו אחר כ"ד מהני מפני שהנודר הוא עצמו המתפיס משא"כ באדם אחד המתפיס וכ"כ הב"ח שם ועיין להמח"א ה' נדרים סי' ב':. :.

סימן רח

א' ד"א אם רוב אנשי המקום וכו'. כ"כ הטור וכ' מרן בב"י שלמד כן מדברי ר"י בסיפא דמתני' וס"ל דר"י במפ' דבריו מיירי וכ"כ מהריב"ל ח"א דכ"ב ע"א ע"ש מיהו מהגמ' דפריך מסיפא דסתם חכמים הא מכירין מותר אין נראה כן דא"א מאי פריך נימא הא מכירין נאמן לפ' דבריו ומהרש"ך ח"א סי' א' כ' דמתשו' הרשב"א שהביא מרן בב"י סי' רי"ז והיא בח"ג סי' ש"ה נר' שחולק ע"ז שכ' במי שנשבע שלא לשחוק אלא בפירות אי בוצים בכלל הדין הוא דשואלין אותו ואם אינו יודע אסור דעכשיו אין קורין פירות לביצים ע"ש הרי דאפילו אין קורין לביצים פידות נאמן לפ' דבריו ע"ש ויש לחלק קצת דש"ה דלא ראינו שקורין לביצים פירות אבל גבי תרומה אנו רואין שקורין לתרומת הלשכה תרומה סתם והוא רוב הניכר לבני אדם ולפמ"ש בהגהת פרישה דהא דלא מהימן לפ' דבריו נגד הרוב דוקא בע"ה אבל בת"ח נאמן ע"ש י"ל דהרשב"א בתשו' שכ' נאמן לפ' דבריו בת"ח מיירי והנה מד"ז וממש"ל סי' ר"ך גבי קציר מתבאר דהולכין אחר הרוב להקל אבל בסי' רי"ז גבי שמן וכבוש מתבאר דלא אזלי' בתר דובא וכבר עמד בזה מרן בב"י והפרישׁ' כ' דהכא שאני דפי' כוונתו ונאמן הוא ע"ע ע"ש ואכתי ק' מדין קציר דסימן רי"ז והט"ז תי' דשאני שמן וכבוש שהוא הדבר עצמו שנדר ממנו אזלי' לחומרא ולא אזלי' בתר רובא להקל אבל כאן וגבי קציר שהוא דבר שתלה בו כיון דנחית לפ' דבריו לא מחית נפשיה לספיקא ובודאי על הדבר הברור שהוא הרוב קאמר וכמו שמצינו בקידושין דהאומר. קדשתי את בתי כולן אסורות והאומר בתי הגדולה מקודשת לך ויש לו ב' כיתי בנות כולן מותרות חוץ מן הגדולה שבגדולות דקי"ל כר"י דלא מחית נפשיה לספיקא ע"ש ולפ"ד ל דההיא דסתם נדרים להחמיר אע"פ דנחית לפ' דבריו מחית נפשיה לספיקא כיון דליכא למתלי ברובא דתרוויהו כי הדדי נינהו ועיין להרשב"א בחי' לנדרים די"ט שהק' אהא דסתם נדרים אהא דקי"ל כר"י דכולן מותרות חוץ מגדולה שבגדולות ותי' דשאני ההיא דקידושין דס' חמור מודאי דכולן אסודות ע"ש ולפ"ד הט"ז שאני התם דאיכא למתלי משום לא יעשה כן במקומנו ודכוותה גבי נדרים היכא דאיכא למתלי ברובא אבל בסתם נדרים ליכא למתלי בזה טפי מזה וכ' הרא"ש בפי' טעמא דסתם נדרים להחמיר משום דכוין לנדור דאי לא הו"ל לשתוק ע"ש וילה"ר לדבריו מדאמרי' בעירובין דל"ו ככר זו היום חול ולמחר חדש מערבין לו בה היום קדש ולמחר חול א"מ בה והטור בא"ח סי' שפ"ו כ' דה"ה לנודר ע"ש וטעמא דהיום חול מערבין בה משום דאית ליה חזקת היתר והשתא הא קי"ל ס' נדרים להחמיר אלא ע"כ משום דהו"ל למשתק ושם

נחית לנדור כדי שיהיה למחר קדש ול"ל הו"ל למשתק מיהו ק' מגמ' בנדרים שם וע"ש ץ בחי':
רה צה ב' בדברים שבין אדם לחבירו אי אמרינן פירושן להקל עיין למהרש"ך ח"א סימן א' ולהכנ"הג הג"הט אות י"ב ובתשובותיו בח"ב מחח"מ סימן צ"ב:
ג' בתב הכנ"הג בשם המבי"ט דוקא ודאי נדר הוא דס' נדרים להחמיר אבל ס' נדר או לא נדר ס' להקל עין בחידושי' בנדרים דף ז' שם כתבתי שכן צ"ל בדברי התוס' ע"ש:
ד' מדברי מהריב"ל ח"ג סימן ז' מתבאר דס' נזירות להקל אפילו בנזירות שמשון ובפלוגתא דרבוותא לא אמרי' ס' נזירות להקל ועיין למהראנ"ח סי' נ"ו ולהכנ"הג הג"הט אות ו' ובתשו' חי"ד סימן רי"ז בסופו ע"ש:

סימן רי

א' ד"א והוציא בפיו פת סתם אסור בשל חיטין. כתב הטור הטעם משום דפת סתם הוא פת חיטין וכ"כ התוס' בפ"ג דשבועות לחד תי' וכתב מרן בב"י דאם בלבו פת שעורין והוציא סתם לא אמרי' דלא מיתסר אלא פת שעורין דאל"כ לשמועי' ברייתא פת שעורין ע"ש מתבאר מדבריו להדיא דכי נתכוון לשעורין והוציא סתם מיתסר בכולהו מינין וכ"מ מדברי הטור ולהכי כ' התוס' בתחי' דבריהם דאי לאו קרא הוה מיתסר בכולהו מינין וכ"כ מהריב"ל ח"ג סי' קי"ז בדעת התוס' והטור ע"ש ודלא כהב"ח אבל הר"מ והראשונים כ' הטעם משום דפת חיטין שמיה פת ולפ"ז ה"ה לנתכוון לשעורין כיון דגם הוא נק' פת ולא מיתסר אלא למה שנתכוון ול"ד להה"א דנודרין להדגין דש"ה דנתכוון להוציא דבר דמש' לעולם כי היכי דניפרשו מניה האונסין וכמ"ש הא' שם ועיין למהרימ"ט חי"ד סי' כ"ד בחקירה הד' ועיין לה' זרע אברהם בחי"ד סימן יו"ר דמ"ט ע"ג והנמשך שכל דבריו תמוהים ולמהריב"ל בסי' ז' ולהכנ"הג הגהב"י אות ו' ע"ש והנה הד"מ הביא מהירוש' דפת סתם הוא חיטין ושעורין ועפי"ז הגיה מור"ם בהגה או שעורים והכנ"הג הגהב"י אות ה' הוכיח עוד מדתנן בפ"ג דשבועות שבועה שלא אוכל פת חיטין ושעורים חייב על כ"א וא' ע"ש ור"ל מדפריך הגמ' שם ודילמא למיפטר נפשיה מאחריניתא מש דאי אמר פת סתם מיתסר בכולהו ע"ש ומ"מ ל"מ די"ל דאפילו דהאמת אינו כן ולא מיתסר בכולהו מ"מ האי גברא אסיק אדעתיה וטעה דסבור דהוה מיתסר בכולהו וע"ש בתוס' ודע דהתוס' בפ"ג דשבועות כ' לחד תי' דיש לחלק בין ת"ח לע"ה וכל הראשונים דחו תי' זה מהלכה ע"ש ועיין להכנ"הג בתשו' חי"ד סי' רי"ז ע"ש:

סימן ריא

א' ד"ב אם הוא זוכר לתנאו וכו' נדרו קיים כתב הרא"ש אפילו אמר ע"ד הראשונה אני נודר הוי נדר וכ"כ תלמידי הרשב"א ה"ד בתוך חי' הרשב"א שם אבל התוס' כ' דכי אמר ע"ד הא' בטליה לנדריה וקיימיה לתנאיה וכ"נ מדברי הר"ן בחי' שם ועיין להלבוש שסתם כהרא"ש ות"ר ועיין בב"י:

סימן ריד

א' ד"א ויש מי שאומר וכו'. כתב הרשב"א הביאו הב"י דאם ידעו דמותר ונהגו לאסור אין מתירין ועדיף מנדר ועיין להרשב"א בחי' לחולין די"ח ע"ב ולה' משא מלך דנ"ה ע"א:

ב' ד"ב אם אין דעתו לחזור. עיין למרן בא"ח סימן תס"ח ולהמג"א שם ועיין להכנ"הג הגהב"י:

סימן רטו

א' ד"ה אבל על מל"ת וכו' הריטב"א בחי' במכות דכ"ב הוכיח מסוגיא שם דאין הנדרים חלין לקיים וכ"כ הר"ן בחי' בפ"ג דשבועות בשם הרמב"ן שהוכיח כן מסוגיא דמכות וכ' הטעם דבחל לבטל הוסיף דבר שלא היה מחוייב בו אבל לקיים לא הוסיף כלום ואפי' לריב"ב דס"ל השבועה חלה לקיים דוקא גבי שבועה דהוסיף חיוב קרבן אבל בנדרים לא הוסיף כלום ע"ש לפי ט"ז בנדר לקיים מ"ע חל הנדר דהרי ניתוסף מלקות שלא היה מחוייב בו מיהו ק"ל הא כי אמר קונם ככר זה עלי אסור אפילו בהנאה וא"כ הרי הוסיף איסור הנאה וצ"ל דלא כ' הר"ן דאינו חל אלא באומר קונם אכילה מככר זה עלי דכיון דהזכיר אכילה לא מיתסר בהנאה וכן התוס' בפ"ג דשבועות ד"ך כתבו דכי אמר קונם שלא אוכל נבילה לא חל ע"ש דכיון דהזכיר אכילה דוקא אכילה וכמ"ש הר"ן בנדרים דנ"ג וכ"נ מדברי התוס' ורש"י בפ"ג דעירובין ד"ל אהא דאמרי' שבועה שלא אוכל ככר זו מערבין לו בה ע"ש אבל באומר קונם נבילה זו עלי לכ"ע חל כיון דהשתא מיתסר אפילו בהנאה ועפי"ה י"ל מאי דק"ל עוד עט"ז שכ' הר"ן דהרי גם בנדרים איתוסף הקרבן דקי"ל יש מעילה בקונמות דבעיא דאיפשי' בנדרים דל"ה ופ' הר"מ דיש מעילה בקונמות ע"ש ועפי"ה ניחא דדוקא בקונם דאסור בהנאה הוא דיש מעילה בקונמות אבל בקונם דהזכיר אכילה ול"ד להקדש אין מעילה בקונמות כמו שצדד המש"ל כפ"ד מה' מעילה ומתני' דנדרים די"ז דיש נדר בתוך נדר דמפ' שאמר הריני נזיר הריני נזיר וכ' התוס' דל"מ בנדרים משום דאין אחע"א ע"ש אע"ג דמ"ל בנדר קמא הזכיר אכילה ובב' לא הזכיר אכילה ניחא ליה למנקט בב' הנדרים בלשון אחד כמו שבועה דתני לה התם והר"ן בחי' שם די"ח כ' בנשבע שלא יאכל ככר זו וחזר ואסרו בקונם חייל ע"ש טעמו מיירי בהזכיר

אכילה בקונם ולשונו ל"ד אבל בחזר ואמר קונם סתם בלא"ה חייל דהשתא איתוסף איסור הנאה וכן מ"ש הרשב"א סי' תרט"ו בדברי השואל קונם וכו' ל"ד אלא הזכיר אכילה וכ"מ בתשו' שם נקטי' דלפי טעמו של הר"ן ודברי התוס' דשבועות נר' דאם אמר קונם נבילה עלי. ולא הזכור אכילה חייל שפיר מיהו בדבר שאין דרך הנאתו אלא אכילה ושאר הנאות שלא כדר"ה הן ושרי אפילו בהקדש כמ"ש התוס' בפ' כ"ש ועיין להמש"ל בה' יסוה"ת ע"ש אפילו לא הזכיר אכילה לא נתכוון אלא לעיקר הנאתו שהיא אכילה כמ"ש רש"י בפ"ג דעירובין ד"ל שכ' קונם כבד זה עלי מערבין לו בה דלא נדר אלא מעיקר הנאתו דהיינו אכילה ע"ש ועיין להמח"א ה"נ סי' כ"ז ע"ש ועיין להרשב"א ח"ד סי' ס"ד ע"ש:

ב' **ד"ו אבל** התפיס בהם ד"א אינו נתפס. המח"א ה"נ סי' יו"ד תמה על ס' הלזו דבנדרים לא מבעי"ל בגמ' אי בעיקרו מתפיס או בדהשתא אלא אי האיסור דמעיקרו לא נשאר עתה ומבע"ל אי בעיקרו מתפיס משום דאין אדם מוציא דבריו לבטלה או בדהשתא מתפיס כיון דאיסור דעיקרו חלף הלך לו אבל בכה"ג דב' האיסורין עדיין עליו ודאי דבהשתא מתפיס ובנדר מתפיס כמו שנר' מהגמ' שם דאמרי' נותר של עולה אצט"ל סד"א דבאיסור נותר מתפיס קמ"ל דבנדור מתפיס ע"ש ולא מכרעא דהתם שאני דהנדר קדם לאיסור אבל אם האיסור קדם לנדר ועדיין לא נפקע האיסור י"ל בעיקרו מתפיס ומה שתפס במושלם דהבעיא היא משום דאין אדם מר"ל אין נראה כן ממ"ש הר"ן שם בשם הרמב"ן דקי"ל דבדהשתא מתפיס מסוגיא דנזיר דשמע חבירו ואמר אני ע"ש וא"א דמאי דמבע"ל אי בעיקרו מתפיס משום דאין אדם מד"ל מאי ראיה מההיא דנזיר הא התם אפי' בדהשתא מתפיס לא יצאו דבריו לבטלה דס"ס נתפס בב':

סימן רטז

א' **ד"א אסור** בחלופיהן וגדוליהן כ' הר"מ ע בפ"ה דטעמא דל"ב בגידולין משום שהוא דשיל"מ וכהש"ך דכ"מ בגמ' שם ע"ש ותמהני דלא הוצרכו בגמרא להך טעמא אלא למ"ד גידולי היתר מעלין את האיסור אבל למ"ד אין מעלין הטעם דל"ב משום כיון דמיניה קרבו אין מבטלין אותו וכיון דהר"מ פ' פ"י מה' נזיר ופ"ה מה' כלאים דאין הגידולין מבטלין את העיקר למ"ל הך טעמא דדשיל"מ ועוד אני תמיה ע"פ הר"מ דבה' נזיר וה' כלאים פ' דאין הגידולין מעלין את העיקר ובפ' י"א מה"ת דין כ"ב גבי בצל של תרומה פ' דגידולין מבטלין העיקר כר' ינאי בנדרים דנ"ז ומתבאר בגמ' שם דר' ינאי פליג אהנהו תרי אמוראי דערלה וכלאי הכרם ע"ש. וראיתי להרדב"ז בס' י"ת בפ"ה מה' כלאים שכ' אע"ג דאיתא בגמ' דר' ינאי ס"ל הגידולין מבטלין העיקר הא אמרי' בגמ' שביק מר תרין

ועביד כחד ופ' כוותייהו ע"ש מתבאר מדבריו דהר"מ לא פ' כר' ינאי וזה תימא דבהדיא פ' כוותיה בה"ת ועיין בגמ' דנדרים דנ"ט במאי דשקיל וטרי הגמ' במימרא דר' ינאי ויש ליישב:

וראיתי להתוס' בפ' כל הצלמים דמ"ט ע"א בד"ה שאם נטע וכו' שכ' כאיסור הנאה הגידולין אסורין דמ"מ נהנה הוא אבל באיסורי אכילה לא מיתסרי דלא אכיל גופייהו ע"ש ונר' דלא כ"כ התוס' אלא לענין לאסור הגידולין נאמן אבל אי גידולין מותרין לענין אי מבטלי העיקר אין לחלק בין איסורי הנאה לאיסורי אכילה וס"ל להתוס' דבגידולין עצמן קא מבע"ל כמ"ש הר"ן בנדרים שם ודלא כמ"ש הרא"ש דפשיט"ל להגמ' דהגידולין מותרים ולא מבעי"ל אלא לענין ביטול ע"ש מיהו אני תמיה ע"ד התוס' הללו דא"כ מאי פשיט לבעיא דגידולי שביעית מבצל של תרומה הא איכא למי' דשאני תרומה דשריא בהנאה וכיון דהגידולין מותרין שפיר מבטלין העיקר משא"כ בשביעית דהגידולין עצמן אסורין ומאי קאמר שביק מר תרין ועביד כחד ועוד מאי פריך הגמ' בדנ"ח א"ר ינאי ממתני' דקונם שאני קונם דאיסור הנאה הוא מיהו לזה י"ל דלא פריך הגמ' אלא מחלוקת שאני אוכל דלא מיתסר כהנאה כיון שהזכיר אכילה כמש"ל סימן רט"ו ועוד ק"ל מגמ' דמנחות דס"ט ע"ב דמבע"ל להגמ' שבולת שהביאה שליש קודם העומר בתר עיקר אזלי' או בתר גידולין אזלי' ופשי' לה מהנהו תרי מימרי דערלה וכלאי הכרם ולפ"ד התוס' לא קרב זא"ז דעומר שאני כיון דהגידולין מותרין מבטלי העיקר ונ"ל עיקר דלא כ' התוס' לחלק בהכי אלא בדבר שזרעו כלה כאגוז של ערלה דזרעו כלה כמ"ש הראשונים בפ' כל הצלמים בשם הירוש' וכן גידולי טבל ומעשר שהביאו התוס' היינו בזרעו כלה וכה"ג יש לחלק שפיר דבאיסורי הנאה הרי נהנה אבל באיסורי אכילה אינו אוכל גופו של איסור דכבר חלף הלך לו אבל כדבר שאין זרעו כלה כשבולת ובצל כיון שעדין הם בעין אפילו באיסורי אכילה אסור שהרי אוכל גופו של איסור ועיין להש"ך לעיל סימן ס' סק"ו ולהכנה"ג שם בהגהב"י והנה הראב"ד בפ"ה הקש' אמאי הגידולין אסורין בזרעו כלה הא זוז"ג מותר וכ' מרן בב"י והכ"מ לחד שינוייא דבדשיל"מ אפילו זוז"ג אסור ועיין להרדב"ז בס' י"ת שם ולפ"ד זוז"ג דשרי הוא מדין ביטול וכ"כ הר"ן בפ' כ"ה דמ"ט דטעמא דילדה שסיבכה בזקינה דבטלה משום זוז"ג ולפ"ז בחמץ בפסח זו"זג אסור וז"ד הרמ"ה שהביא הטור לעיל סימן קמ"ב דזו"זג בע"ז לכ"ע אסור ע"ש להט"ז ועיין להלח"מ בפ"ה מה"נ וק"ל דא"כ מאי פריך הגמ' בפ' משוח מלחמה דמ"ג ע"ב ברייתות דא' המברך אהדדי נוקמינהו בפלוגתא דתנאי דזוז"ג ומאי פריך אר' אבהו כיון דטעמא דר' אבהו משום זוז"ג נוקמא להך ברייתא כמ"ד זו"זג אסור ועיין להחז"ון בתמורה דקפ"ג והנמשך

ולהתוס' בנדרים דז"ן ובסוגיא דפ' כ"ה שם והנה כבר כתבתי דדעת הר"ן דבעיא דגמ' דנדרים היא בגידולין עצמן והרא"ש סובר דגידולין עצמן פשיט"ל דשרי ולא מבע"ל אלא לענין ביטול ונ"ל ראיה מירוש' בפ"ק דערלה אמתני' אילן שנעקר ובו בריכה וז"ל אתרוג שחנטו בשנת ערלה ויצא בשנת היתר וספקו לחבירו אפילו הוסיף כמה אסור ולוקין עליו בכזית א"ל ר"מ לר"ז תרין מלין אתון אמרין ואינון פליגן חדא עם חדא הכא אתון אמרין שאין גידולי איסור מעלין את האיסור והכא אתון אמרין לוקה עליו בכזית וילקה לפי חשבון ע"ש מוכח מזה דהגידולין עצמן מותרין מדקאמר לפי חשבון:

ב' וכן אסור בגידולי גידולין וכו'. כתב הב"ח דהר"מ והרא"ש והטור לא אסרו גידולי גידולין אלא גבי שאני אוכל והש"ך כתב דאפילו ברישא גידולי גידולין אסורין ושדעת הר"ן לאו יחידאה היא ע"ש וכ"כ הרשב"א בחי' שם כדברי הר"ן ע"ש:

סימן ריז

א' ד"ד אפילו בדלועין וכו' בגמ' אמרי' דאינו לוקה ולא אסיר אלא מס' וה"ד בדלועין אבל בנודר מן הבשר דאסור בעופות ולב וכבד דהוא נמי מטעם דנמלך השליח עליו כמ"ש בדין ח' לוקה דהוא מין בשר כ"כ הרשב"א בחי' שם והר"ן גבי נמעול בע"הב ולא נמעול שליח ע"ש וזהו טעמו של הר"מ שכתב דין דנודר מן הבשר ולא כתב דאין לוקה עליו. ומה שהשמיט דין דדלועין עיין בב"י והתוס' ר"פ כל הבשר כתב גבי עופות רלא מתסרי מדאורייתא מדאמרי' מודה ר"ע שאין לוקין עליו ע"ש הרי דס"ל דקאי גם על דין הנודר מן הבשר והא דקאמר נמעול בע"הב ולא נמעול שליח ע"ש בתוס' בשם הר"מ ומאי דס"ל דמדרבנן הוא נר' דס"ל כהסו' דס' דאורייתא לחומרא מדרבנן ועיין להפר"ח לעיל בריש דיני הספיקות בסי' ק"י ע"ש:

ב' די"א הנודר מן החלב מותר בקום אפילו באתרא דקרו ליה קומא דחלבא והיא דעת הר"מ בפ"ט ועיין להב"י שהאריך ליישב דברי הר"מ בסוגיית הגמ' ע"ש ועיין בדנ"ג פלוגתא דריב"ב ורבנן גבי חומץ סתוניות ולהרשב"א בחי' שם:

סימן ריט

א' ד"א אין מחייבין וכו'. משמע גבי נשואין עד שימצא הוגנת אבל בנדר שבידו לקיימו עכשיו כמו לאח"ז מחוייב לקיימו מיד כמו צדקה היכא דקיימי עניים דעובר כבל תאחר לדעת התוס' בפ"ק דר"ה ד"ד ולדעת הרשב"א א"ע בב"ת אלא בעשה דמוצא שפתיך ע"ש וכ"כ הר"ן בנדרים ד"ד גבי בל תאחר דנזירות דמיד דאמר ה"נ מחוייב לקיימו לאלתר ועובר בב"ת וכ"כ הרשב"א בחי' בנדרים דס"ג ע"א דהנודר מדבר א' שנה א' מחוייב לקיימו בשנה א' ועובר בב"ת ואם לא קיים בשנה מחוייב בשניה והר"ן שם חלק בזה

דאם לא קיים בשנה א' שוב אין לו תקנה והריב"ש בסי' ע"א כתב דמחוייב לקיימו מיד מטעם שמא ימות ע"ש ועיין למהרימ"ט סימן קל"א שחילק בדבר ע"ש ועיין בס' מחנה ישראל סי' יו"ד ומזה י"ל עמ"ש מור"ם בהגה בא"ח סי' תקס"ח דהנודר להתענות ימים מספר יכול לדחותם לימי החורף ע"ש ועיין להרב עוגת אליהו הנ"מ סימן ד':

ב' ד"ג מי שאסר דבר א' וכו' עיין להש"ך סק"ד ועמש"ל סי' רל"ב דין ה' ע"ש:

סימן רכ

א' ד"ז אסור בה ובעיבורה. דברי הטור כאן סתראי למ"ש בח"מ סימן שי"ב ועיין להכנ"הג שם בהגהב"י דמה שהוכיח מפ' השואל דהמשכיר מקרי מוחזק לא ראה דברי הג"א בפ' א"מ והביאו הש"ך שם סקט"ו דבס' דפלוגתא דרבוותא ל"מ המשכיר מוחזק ע"ש. ובעיקר סברת הרשב"א דהאומר שנה א' אינו אסור אלא יב"ח דס"ל דהמחייב עצמו לעשות ד"א שנה א' אינו חייב לקיימו בשנה א' וכמו שמתבאר בדברי הר"ן דזהו עיקר טעמו של הרשב"א ע"ש אני תמיה מהירוש' ר"פ הנושא והביאוהו כל הראשונים והרשב"א גופיה בחי' שם כתב דהמחייב עצמו לזון בת אשתו ה' שנים חייב לזונה ה' שנים הראשונים משום דהמחייב עצמו לעשות דבר שנה א' חייב לעשותו שנה א' ואם לא זנה בשנים הא' והוקרו או הוזלו משלם כשנה א' כעין שגזל ע"ש ועיין להחק"ל ח"ב חי"ד דק"ו ע"ד ע"ש. אחז"ר ראיתי להרב שיו"ט דצ"ה ע"ד שהקשה כעין זה על תשו' הרא"ש כלל ו' ומ"ש שם יתיישב גם כאן דה"נ אם ימות לא יתקיים נדרו מיהו מתשו' הרשב"א ח"ג סי' ר"ר נר' דלא מחלק בהכי ע"ש וראיתי להרב עוגת אליהו סימן ד' שכתב מהגמ' בר"פ הנושא דלא מוקי למתני' בשטר וקמ"ל דחייב לזונה בשנים הא' נר' דפליג על הירושלמי ע"ש ולא היא דא"כ הול"ל במתני' ה' שנים הא' כיון שזהו עיקר חידושא דמתני':

ב' ד"ח ולהרמב"ם וכו' מה שהק' הש"ך דבח"מ סתם גבי שטרו' כדיעה ראשונה ולא כ' דעת הר"מ עיין בירוש' דנדרים אמתני' הלזו דמתבאר משם דיש לחלק בין נדרים ושכירות בתים לשטרות ע"ש להקה"ע ולפ"ז י"ל דגם הר"מ פ' כר"י ולא כמ"ש בב"י דפ' כר"מ ע"ש וצדק הגד"ת שכ"ה דעמ"ש בע"הת כר"י כ' דהוא מוסכם מהכל ע"ש ועיין להלבוש:

ג' ע"ס אדר הב'. עיין למהרש"ך ח"ב סימן י"ג ולהכנ"הג ח"מ סי' מ"ג:

ד' דכ"ב אמר לאשתו קונם וכו' מיירי בא"ל צאי מע"י במזונותיך וספקה דאל"ה לא חייל כיון דמשועבד לה וכדלקמן סי' רל"ה והתוס' בנדרים דט"ו כ' לחד תי' כיון דתלנהו בד"א

חל דאפ' לקיים אותו הדבר ע"ש ותמהני דבגמ' בפ' המדיר דע"ב ע"ב אמרי' כגון דתלנהו לקשוטיה וכו' וכדרב כהנא בעי למי' תשמישך עלי וכדרב כהנא:

סימן רכא

א' ד"ד כתב הרדב"ז הביאו הכנ"הג דיכול למחול לו את חובו כמו פורע את חובו ועיין לה' קול אליהו ח"ב סי' י"ג:

ב' המודר הנאה מחבירו ונתן לו לולב. עיין להמח"א ה' זכיה מהפקר סי' ד' ולה' קול אליהו ח"ב חיו"ד סי' ה' ולמהרימ"ט סי' ה':

ג' ד"ח וכן מותר לומד כל הזן וכו' כ' הלבוש סי' רל"ה דאינו מחוייב לפרוע לו מן הדין דלא הוי שליחות וכ"כ הר"ן בנדרים דל"ו ע"ב גבי כל הרוצה לתרום ובהלכות ר"פ המדיר וכ"כ הריטב"א כחי' בפ' אז"נ דס"ט והביאו הר"ב בש"מ שם גבי רבית אם אומר כל הנותן אינו מפסיד מותר דומיא דכל הזן אינו מפסיד דמדינא אינו מחוייב לשלם ע"ש אבל הנ"י שם אוסר גבי רבית ומתני' דשרי גבי מודר הנאה אין לו מה יאכל שאני ע"ש אבל לדעת הריטב"א ודעמיה אין לו מה יאכל דקתני מתני' ל"ד דכיון דאינו מחוייב לשלם לא הוי שליחות וכ"נ דעת מרן בש"ע שהשמיט כאן כד"ז אין לו מה יאכל ועיין להמש"ל בפ"ה מה' מלו"ל דין י"ד נקטי' דבכ"הג אינו מחוייב לשלם וכ"כ הט"ז דלא כהפרישה:

ובאומר כל הרוצה לזון יזון נראה מדברי הר"ן דל"ו דשרי במודר. הנאה ומחוייב לשלם ולפי"ז כ"ש בכל השומע יזון דחייב לשלם וכדברי הט"ז סקל"ז ולא כהפרישה מיהו לפמ"ש שם התוס' בשם ר"י... נר' דגבי מודר הנאה אסור ועיין להרב מש"ל בהלכות מלו"ל שם:

ד' וכן אסור לומר אם תזון לא תפסיד השה"ג בר"פ המדיר מסתפק בזה:

ה' ד"ט היה מהלך בדרך וכו' עיין להרב קול אליהו ח"ב חי"ד סי' ט':

סימן רכח

א' ד"ד ואפילו בדיעבד אין התרתו התרה כ' הרב כסא אליהו בנימוקיו דה"ט שמא אמר יאסור פרי פ' עלי אם יעבור על דבר א' דבכ"הג אינו מופר דאין מתירין את הנדר עד שיחול אבל אם נשבע שלא לשחק בקוביא והתיר לו החכם אע"פ שלא פרט הנדר כשנודע שכך הוא האמת התרתו התרה דכיון דהא דצריך לפרט הנדר הוא מדרבנן ודאי דבדיעבד מותר ע"ש וכ"נ דעת הש"ך סי' רל"ד דין ל"א גבי נדרה מתאנים וסבור שנדרה מענבים ע"ש. ויש לסמוך ע"ז בצירוף ההתרה דיו"הכ כמ"ש באחרונים ט"ז לסניף בעלמא ומהר"ם אלשיך בתשו' סמך על התרת יו"הכ לחודא ע"ש:

ב' די"ז אין מתירין את הנדר עד שיחול. כ' בס' ת"י סי' ס"ג בשם חכם א' דדוקא ברוצה בנדרו כגון שאמר ה"נ כשיהיה לי בן דרוצה שיהיה לו בן ויהיה נזיר אבל כשנדר להרחיק דבר המתועב כגון ה"נ אם אוכל דבר פ' דרוצה הוא שלא יאכל ונדר לזרז עצמו והוי נדרי זירוזין דמ"ל לזרז עצמו מ"ל לזרז חבירו ונדרים כאלו מתירין אפילו שלא חל דמן הדין א"צ שאלה אלא שהחמירו חכמים לע"ה שלא יקל ראשו בנדרים ע"ש ודברי תימה הן דבנדרי זרוזין דשרי מדינא היינו דמתחילה נתכוון לג' דינרים אבל אם בתחילה נתכוון לד' דינרים אע"פ שנדר לזרז חבירו שיקנהו נדר גמור הוא כמו שיתבאר מגמ' דרפ"ר נדרים ובירוש' ע"ש בהר"ן ויפה כתב עליו הרב ת"י שם בסי' ס"ד שלא ירד לכוונת נדרי זרוזין ע"ש גם ממקומו מוכרע מסוגיא דנדרים ד"צ דאין מתירין הנדר עד שיחול דמיירי ברצונו שיתקיים התנאי ולא יאסר ע"ש ועיין בהר"ן בנדרים דכ"ג ע"א בד"ה אין והתניא וכו' ע"ש:

ג' מ"ה בהגה אין מתירין אלא במקום מצוה כ"ל מהר"ם מפדואה דאפילו להר"פ דס"ל דנדוי עו"הב אין לו התרה ה"ט דהוא כנשבע ע"ד המקום ב"ה ובד"מ המקום מסכים ע"ש. ומכאן דנתי להתיר לא' שאמר לחבירו תקבל עליך חרם ככ' עולמות שלא תגלה רז זה שאני אומר לך ואחר שקיבל עליו גילה לו שהוא עובר עוד היום עבירות חמורות ועבר זה האיש וגילה ר"ז לקצת ב"א ובודאי ד"מ הוא זה לגלות חרפתו לעשות בו משפט כתוב ולשמרו מלעשות כן עוד ועוד כיון שכבר גילה לקצת ב"א ועבר על החרם ועומד באיסור מתירין לו ואפילו דהוי נשבע ע"ד חבירו דאין מתירין לו אלא לדעתו מ"מ דעת מרן דדוקא בקבל טובה מחבירו בשביל השבועה כמ"ש בדין ך' ואפילו להחולקים שם מ"מ בד"מ מתירין כמ"ש מור"ם בהגה שם ועוד כיון שכבר גילה שוב אין מגיע תועלת לחבירו וכמ"ש מהרימ"ט בח"א סי' א' בא' שנדר בנזיר לחבירו אם יגלה רז זה שביניהם כיון שכבר גילה שוב אין מגיע תועלת לחבירו והוכיח כן ממ"ש הרשב"א בחי' כפ' השולח. ועוד כתב שם בא' שנשבע לפרוע לחבירו חוב שעליו לזמן קצוב ובהגיע הזמן אין ידו משגת דמתירין לו אפילו לכתחי' כיון דפטור הוא שאין לו וחבירו קאי בלא יגוש וכיון שחבירו קאי באיסור מתירין לו כיון דבדיעבד מיהא מותר בלא דעת חבירו ומור"ם שם כתב בשם הרשב"א דנדר שהוא לקיום דבר אחר קיל משאר נדרים עש"ב מכל הני טעמי נראה דמתירין לו אפילו שלא לדעת חבירו כנדוי ע"ה ואחר ההתרה יודיע לחבירו שהתיר הנידוי מפני החשד כמ"ש בירוש' וכ"ש אם האיש הזה הנודר אינו יודע דנדר כזה אין לו התרה דאדעתא דהכי לא נדר כמ"ש מהרשד"ם חי"ד סי' קל"ח:

ד' דמ"ו צריך התרה לכל א' וכו' וטעמא כיון דלא חלה ב' כ"ז שלא נשאל על הא' א"י להתיר דאין מתירין הנדר עד שיחול וכמ"ש בב"י וגם בב"א אין מתירין וכן הסכימו הש"ך והט"ז והמבי"ט הביאו הכנ"הג אבל הרלב"ח סימן קל"ט והרדב"ז בלשונות הרמב"ם סי' קס"ז והש"הג הביאו הכנ"הג חולקין בזה ע"ש והמח"א סי' ז' בתחי' צדד דאפילו להר"מ דס"ל דיכול להתיר הב' קודם לראשונה אין ללמוד מזה דיכול להתיר שניהם בב"א דטעמא דיכול להתיר הב' קודם משום דכשיתיר אח"כ הא' חלה התרה של הב' למפרע כיון דחכם עוקר הנדר מעיקרו לפיכך אין ללמוד מזה דיכול להתיר ב' בב"א ע"ש. ואני תמיה ע"ז מדאמרי' בנדרים ד"צ ע"א לימא מסייע ליה קונם שאיני נהנה לפ' ולמי שישאל וכו' ע"ש דמתבאר משם דאי אין יכול להתיר אלא א"כ חל א"י לישאל על הב' קודם לא' ולא אמרי' דחלה ההתרה למפרע וע"כ דטעם הר"מ דיכול להתיר הב' קודם משום דחיילא מיהא אפילו קודם שיתיר הא' וכמו דמסיק המח"א שם משא"כ כההיא דכל מי שאשאל עליו דלא חלה קודם ומ"מ בב"א א"י להתיר משום דסותרין הן וכמ"ש הט"ז סי' רכ"ט סק"י וכן יש להוכיח מגמ' דנדרים שם דמשני ומי ידע אי האי קמא אי האי כתרא ע"ש דע"כ דבא לאפוקי דלא יתיר ב' בב"א דאל"ה מאי קמ"ל תנא דברייתא הרי אע"ג דס"ל השתא דחכם יכול להתיר אע"פ שלא חל מ"מ אין להתיר ב' בב"א וכ"נ דעת מרן בש"ע שכ' דצריך התרה לכל א' ולא ביאר איזה מהם קודם וע"כ דנחית לאפוקי בב"א כנ"ל בדעת מרן בש"ע אע"פ שלא כ"כ בב"י שו"ר דאין זה מוכרח די"ל דקמ"ל דצריך ב' התרות ולא אמרי' כי נשאל על א' מהם סגי דנדר שהותר מקצתו הותר כולו אלא בעי ב' התרות והכי איתא בירוש' דנדרים בפ' השותפין וז"ל אית תנאי תני נשאל על הא' ואינו נשאל על הב' ואית תנאי תני נשאל על הא' ועל הב' ומשני כמ"ד אחר האיסור כרם כמ"ד אחר הנודר נדר שהותר מקצתו הותר כולו ופי' הקה"ע דהיינו פלוגתא דרי"ש ורע"ק בנדרים דפ"ט דרי"ש ס"ל דאזלי' בתר חלות הנדר והו"ל ב' נדרים ולא שייך נדר שהותר מקצתו הותר כולו אלא בנדד א' ורע"ק ס"ל דאזלי' בתר שעת אמירה והוי נדר א' וכשהותר מקצתו הותר כולו ע"ש וא"כ י"ל דלשינויא דגמ' החידוש הוא דאזלי' בתר חלות הנדר כרי"ש וראיתי להר"ן בתשו' סי' י"ז שכ' דאם נדר מב' דברים וא' מהם חל וא' לא. חל כשמתיר הנדר דחל ממילא הותר הנדר דלא חל וכ' דההיא דנשאל על הא' ואח"כ על הב' דפ"ב דנדרים אתיא כר"י דלזה ולזה פרטא והוו ב' נדרים אבל לר"ש. דאמר עד שיאמר שבועה לכל א' הוו נדר א' וכשהותר מקצתו הותר כולו ע"ש וק' דא"ב אמאי לא משני בירוש' הא ר"י הא ר"ש אלא ע"כ כיון דא' מהם לא חל עדין הוו כב' נדרים אפילו לר"ש כיון דחלו בב' זמנים וזמנו של זה לא כזמנו של זה וכ"מ

בתוס' בפ"ג דשבועות דכ"ז ע"ב סד"ה הכי השתא שכ' בקבל ב' נזירות בב"א לא אמרי' נדר שהותר מקצתו הותר כולו כיון דסליק למנין ב' נזירות הוו כב' נדרים הרי אע"ג דחלו שניהם מהשתא כיון דזמניהם חלוקין הוו כב' נדרים ונ"ל דז"ד המרדכי שהביא מהר"ם מינץ סי' ע"ט ול"ק מ"ש עליו שם ע"ש ועיין להכנ"הג סי' ר"ח הג"הט אות ח' מיהו ק' ע"ד הקה"ע בפי' הירוש' ממאי דאיתא בירושלמי בפ"ג דנזיר במה אנן קיימי אם באומר הריני נזיר ב' נדר שהותר מקצתו הותר כולו וא"א נוקמה כרי"ש ועוד שאין נר' כן מדברי כל פוסק הלכות דפ' כרע"ק ופ' דנשאל על הא' ואח"כ נשאל על הב' ע"כ נר' דהירוש' כוין על פלוגתא דר"ן ורבנן דפליגי כפ"כ דנדרים אי מפר אע"פ שלא חל וס"ל להירוש' כי היכי דפליגי כהפרה ה"נ פליגי בהתרה דחכם דמ"ד בתר האיסור היינו מ"ד דמתיר אע"פ שלא חל ומ"ד בתר הנדר הוא מ"ד דאין מתירין עד שיחול וכמ"ש המח"א ה"ש סי' ט' ע"ש ובגמ' דנדרים דדחי לעולם מתירין אע"פי שלא חל וקאמר מי ידעי' הי ניהו א' וכו' היינו דקמ"ל דבעי ב' התרות וכר"י דוי"ו פרטא הוי אבל למ"ד אין מתירין עד שיחול אפילו לר"ש הוו ב' נדרים ומאי דלא מוקי הגמ' דירוש' פלוגתייהו בפלוגתא דר"י ור"ש ולכ"ע מתירין אע"פ שלא חל לא ניח"ל לאוקומי כולהו תנאי דלא כהילכתא דקי"ל אין מתירין עד שיחול וכיון דאינו יכול להתיר אפילו התירו בהדיא ע"כ ל"א נדר שהותר מקצתו הותר כולו מיהו מדברי הרא"ש בפי' בנדרים רפ"ב מהא דאמרי' מפר למתענה ואינו מפר לשאין מתענה שכ' דלא' הותר מקצתו הותר כולו בהפרת הבעל ע"ש נר' דאע"פ שאין יכול להפר לשאין מתענה אפילו הפר בהדיא מ"מ אי אמרי' הותר מקצתו הותר כולו אפילו לגבי בעל אז אמרי' הותר כולו אפילו בכ"הג וכדברי הר"ן בתשו' ויש לחלק בין הנושאים:

ה' כתב הרלב"ח בסי' הנ"ל אם נשבע ב"פ על דבר א' ועבר עליו ואח"ך התיר הראשונה חייב משום שבועה ב' דבשעה שעבר עבר גם על השבועה הב' אלא שאין חייב עליה מלקות ע"ש שכ"כ בפשי' והריטב"א בחי' שבועות דז"ך ע"ב כ' פלוגתא דרבוותא בד"ז ע"ש ומדברי רש"י בנדרים די"ח ע"א שכ' שניה חלה עליו שאם יעבור חייב משום שבועה שניה ע"ש נר' דמה שעבר קודם שהתיר הראשונה אינו חייב משום ב':

סימן רכט

א' ד"א ואם הותר א' מהם הותרו כולם משמע דנדר שהותר ע"י חכם א"א שיחליף דבריו כדלקמן סי' רל"ב וכ"כ הר"ן בנדרים בשם איכא מ"ד וכ"נ מדברי הר"מ דבפ"ד מה"נ דין י"א כ' שצריך שיחליף דבריו וכ"פ הד"מ בסי' רל"ב ושכן דעת הטור וכ"כ הב"ח והש"ך בסי' זה אבל מדברי הרא"ש בפסקיו בנדרים דכ"ז נר' דגם בנדר שהותר ע"י חכם צריך

החלפה שנסתפק במי שנדר מבשר ויין שלא היו לפניו והזכיר שניהם ומצא חרטה על א' מהם אם נתפס הב' מי אמרי' דלא ניתר כיון דליכא החלפה א"ד לא בעי החלפה היכא דלא שייכא החלפה ע"ש הרי דאפי' בניתר ע"י חכם בעי' החלפה דלא כדעת הטור כמ"ש ובגמ' בפ"ב דנדרים ד"צ מייתי ברייתא דקתני קונם שאיני נהנה לפ' ולמי שאשאל עליו נשאל על הא' ואח"כ נשאל על הב' והמח"א סי' ז' הקשה לפמ"ש הטוש"ע כר"ש דבעינן שיאמר קונם לכל א' הכא הוי חדא שבועה ונדר שהותר מקצתו הותר כבולו ואמאי צריך לישאל על הב' ע"ש ואי אמרי' בעי' החלפה אפילו במידי דלא שייכא החלפה ניחא שפיר דהכא ליכא החלפה ובמה שתי' המח"א בתי' הא' עמ"ש בסי' רכ"ח ובמה שתי' בתי' הב' עמ"ש מהרי"ק הביאו הכנ"הג הג"הט אות ח' דאי התנה בפי' בשעת ההתרה שלא יותר הב' דבריו קיימין ולא הותר כולו בהיתר מקצתו נקטי' דבהיתר חכם פלוגתא דרבוותא אי בעי' החלפה דדעת הרא"ש בעי' החלפה וכ"ד הר"ן שם שדחה דעת איכא מ"ד ודעת הר"מ והטוש"ע דלא בעי' החלפה וכ"נ מדברי הריב"ש בסי' רצ"א שכ' נשבע שלא לאכול בשר ולא ילבש משי ל"א הותר מקצתו הותר כולו כיון שהם פעולות מחולקות ודוקא בנשבע שלא לאכול תמרים וענבים הוא דהותר מקצתו הותר כולו דפעולה א' הן אבל פעולות מחולקות ב' שבועות הן וכ"כ בסי' קע"ה דמט"ז לא הוי כולל והוכיח מנשבע שלא לאכול ולשתות ואכל ושתה. דחייב ב' וה"ט דפעולות מוחלקות הן ע"ש משמע דבענבי' ותמרים אפי' ליכא החלפה נדר שהותר מקצתו הותר כולו ועיין להמש"ל בפ"ד דין י"א ע"ש:

איברא דראיית הריב"ש משלא אוכל ואשתה יש לדון בה דש"ה דשתיה בכלל אכילה ומדאמר לישנא יתירה לחלק יצא וכדאמרי' בגמרא דשבועות שם גבי שלא אוכל פת חיטין ושעורין ושלא אשתה יין ושמן ודבש דאי מונחים לפניו ואמר לישנא יתירה שבועות מוחלקות הן אפילו שפעולה א' הן וכבר תמה עליו בזה המח"א בה"ש ונ"ל דיש לקיים דברי הריב"ש מדאמרי' בגמ' בפ"ג דשבועות דכ"ג ע"א אלא מאי שתיה בכלל אכילה אימא סיפא שבועה שלא אוכל ושלא אשתה ואכל ושתה חייב ב' וא"א אמאי חייב ב' אילו אמר שבועה שלא אשתה תרי זמני מי מחייב ב' אלא ע"כ שתיה לאו בכלל אכילה והשתא כיון דשתיה לאו בכלל אכילה וליכא השתא לישנא יתירה אמאי חייב ב' הא שבועה א' היא אלא ע"כ כיון דפעולות מוחלקות הן הוי ב' שבועות ולפ"ז י"ל למסקנא דשתיה בכלל אכילה הוו פעולה א' ולפ"ז אין להוכיח מדברי הרא"ש בנדרים דלא כהריב"ש כמ"ש המח"א שם ע"ש מיהו מדברי הריב"ש נר' דאפילו למסקנא אכילה ושתיה פעולות מוחלקות הן וכ"כ מרן בב"י בסי' זה דכ"נ מדברי הריב"ש ע"ש ובעיקר

דברי הריב"ש דבריו סתראי למ"ש בסי' שצ"ה במי שהתנה עם אשתו שלא ישא אחרת עליה ושלא יגרשנה ואח"כ נשבע לקיים את כל האמור אע"פ שאין לו בנים השבועה חלה עליו כיון שכלל בשבועתו דברים המותרים ע"ש הרי דס"ל דהוו שבועה א' אע"ג דהפעולות מוחלקות וכבר עמדו בזה המש"ל בפ"ה מה"ש די"ח ומהר"א ששון סימן ס"ד ומהראנ"ח ח"ב סי' נ"ב ותי' דשאני ההיא דסימן שצ"ה שלא הוציא מפיו הפעולות אלא דכלל הכל בדבר א' דהיינו שנשבע לקיים את כל האמור משא"כ בסי' קנ"ט ורצ"א ע"ש ויש לתמוה על מהראנ"ח שדבריו סתראי למ"ש בסי' פ"ט דבזה הנדון ממש דכלל שבועתו לבסוף כ' כיון דפעולות מוחלקות הוו ב' שבועות ואז הותר מקצתו לא הותר כולו והביא דברי הריב"ש ע"ש וראיתי לה' זרע אברהם חי"ד סי' ח' שהביא דברי מהרא"ש ומהראנ"ח הללו וכ' דמשנה ערוכה היא בפ' שבועת הפקדון תן לי פקדון תשומת יד גזל ואבידה שבועה שאין לך בידי א"ח אלא א' שבועה שאין לך בידי פקדון תשומת יד גזל ואבידה חייב על כ"א וכן תנן גבי חיטין ושעורין וכוסמין וכן תנן כה"ג גבי שבועת העדות הרי דכי פרט חייב על כל א' וכי כללן בד"א א"ח אלא א' עש"ב וראיה זו איני מכיר דהתם לא הוו פעולות מוחלקות דכולהו ענין א' דממונו אצל חבירו וטעמא דחייב על כ"א כשפרט משום דהוי לישנא יתירה דאפילו בפעולה א' כי הוי לישנא יתירה חייב עכ"א כמו שמתבאר מגמ' דשבועות דכ"ג ע"כ אבל בב' פעולות אפילו לא הוי לישנא יתירה הוו ב' שבועות ונדון הז"א בנשבע ע"ד חבירו בפעולות מוחלקות ונשאל על א' מהם ומייתי עלה דברי הריב"ש וחילוק מהרא"ש ומהראנ"ח ועיין למהראנ"ח סי' פ"ט בסוף התשו' שכ' וי"ל דבכ"הג דנשבע ע"ד חבירו ל"א הותר מקצתו הותר כולו ע"ש ודע דמהראנ"ח שם כ' דדברי הריב"ש מוסכמין מהכל אבל מרן בב"י אחר שהביא דברי הריב"ש כתב וכבר נתבאר דיש חולקים על ס' הר"מ ע"ש:

ב' כתב הכנ"הג הג"הט אות ח' שמדברי הריטב"א הביאו הרדב"ז ח"א סימן רע"א נראה בהדיא דאפילו התנה שלא להתיר אלא מקצתו הותר כולו וכ"נ מדברי התוס' בפ"ג דשבועות דז"ך בד"ה הכי השתא ומהירוש' בפ"ג דנזיר שהבאתי בסי' רכ"ח ועיין להכנ"הג סי' ר"ח הג"הט אות ח':

ג' ד"ב אם החרימו וכו'. כ"כ הר"ן בחי' והב"י בשם הריב"ש וטעמא משום דבחרם מיגז גייז כמ"ש הש"ך והט"ז וכ"כ בתשו' הרא"ש הובאה בב"י ס"סי רל"ח ועיין בב"ה שם ולהכנה"ג שם בהגהב"י אות י"ד:

ד' ד"ז אם התנה בשעת שבועתו שלא יותר לעולם וכו' כ"כ הריב"ש הביאו ב"י והוכיח כן מגמ' דמכות גבי אונס וכ"כ הגהמ"י בסוף ס' הפלאה סי' ד' והוכיח מגמ' דפ' השולח דלא אשכח לה אלא במדיר לה ע"ד רבים ועיין להט"ז סקט"ז:

סימן רל

בהגה אין במכירתן כלום ובח"מ סימן ר"ח כ' דמכירתו קיימת וע"ש להסמ"ע והש"ך ועיין לה' פרי הארץ ח"ב חא"ח סי' יו"ד וההיא דמנחות דנ"ט דאמרי' לבונה ילקטנה ל"מ דש"ה דגלי קרא דאל"ה קשה מנתן בה שמן וע"ש בגמ':

סימן רלב

א' ד"ה וכן אם אמר קונם פירות וכו' כהב"ח והביאו הש"ך דאם נדר ע"ע בנדר או שבועה כל פירות שבעולם ואמ' שכוונתו ליום א' נאמן דכיון דאינו יכול לקיים מסתמא כן הוא אבל אם אסר מקצת פירות דיכול לקיים אינו נאמן אלא גבי אונסי' ע"ש ונ"ל ראיה מדאמרי' בפ"ג דשבועות דכ"ה ע"א גבי שבועה שלא אישן דקתני מתני' דהוי שבועת ביטוי פריך בגמ' והאר"י שבועה שלא אישן ג"י מלקין אותו ויישן לאלתר ומשני התם דאמר ג' הכא ל"א ג' מתבאר משם דאי לא אמר ג' אלא סתמא לאו לעולם משמע ואילו בנדרים דט"ו ע"א פריך אמתני' דשאיני ישן אי דאמר סתמא מי שבקי' ליה עד דעבר ב"י והאמר ר"י שבועה שלא אישן וכו' משמע דסתמא לעולם משמע אלא ע"כ דנאמן לומר שכוין ליום א' וסתמא לעולם משמע כמתבאר מסוגיא דנדרים וגמ' דשבועות מוקי למתני' בסתמא ובאמר שכוין ליום א' דנאמן והוי שבועת בטוי והגמ' דנדרים דלא מוקי לה למתני' באמר שבוין לכך משום דמלה דפשיטא דכבר שמעי' לה ממתני' דשבועות וע"ש בהר"ן מיהו הריטב"א שם בחי' בשבועות כ' וז"ל וי"ל דסתם שלא אישן כיון דאי לעולם קאמר הוי ש"ש וא"א לקיים ומסתמא לא נשבע אלא על מה שבידו לקיים ע"ש והוא תימא מה יענה לסוגיא דנדרים ונ"ל דס"ל להריטב"א דיש לחלק בין נדר לשבועה דס"ל נדרי שוא מותרין כס' ר"ת שכ' התוס' שם בשבועות דכ"ט ע"א בד"ה באומר דלא מצינו שאסר הכתוב נדרי שוא ומ"ש התוס' מסוגיא דנדרים משני לה כמ"ש הר"ן בחי' רמאי דקאמר מר הגמ' מי שבקי' ליה היינו ר"ל דלא חל דנדרי שוא הוא וריהטא דלישנא דהש"ס בשבועות נקט ע"ש וא"כ י"ל דלא כתב הריטב"א כיון דאינו יבול לקיים מסתמא וכו' אלא גבי שבועה דמסתמא לא כיוין לעבור אמימרא דרחמנא דש"ש היא אבל בנדר כיון דלא עביד איסורא מסתמא לעולם משמע מיהו הריטב"א שם בדכ"ט אהא דא דאמרי' יאסרו כל פירות שבעולם אם לא ראיתי וכו' כ' לספרים דגרסי כל פירות שבעולם מיירי באומר היום או לזמן קצוב שאפשר לקיים דאל"ה אפילו לא תלה שבועתו באם

לא ראיתי הוי ש"ש ולמאי דכתי' לעיל דמסתמא אין דעתו אלא על מה שיכול לקיים אתיא כפשטה וההיא דנודרין להרגין משום דעל דעתם נ נשבע ע"ש ולפי מה ששיערנו בדעתו של הריטב"א מאי ק"ל מנודרין להרגין ועוד דלשי' ר"ת דנדרי שוא מותרין ע"כ ההיא דנודרין להרגין דצ"ל בלבו היום מיירי באוסר מקצת פירות כמ"ש הריטב"א אח"ז וא"כ לתי' הא' שכתב הריטב"א ע"כ דס"ל נדרי שוא אסורי' באופן שדברי הריטב"א צל"ע ובעיקר ד"ז אי סתמא לעולם משמע עיין למרן הב"י סי' רל"ה ולהפרישה סי' רל"ט ולהרשב"א בחי' בפ"ג דשבועות בדכ"ה ולהתוס' בנדרים די"ז אמתני'. דיש נדר בתוך נדר ועיין להריטב"א בחי' בגיטין דל"ה ע"ב מ"ש לחלק בין נדר לשבועה ע"ש שדבריו נגד הסוגיא דנדרים ולה' שמחת יו"ט סי'

ב' בהגה אבל אם אמר בלשון עתיד וכו' כ"ד ר"י הביאו הג"א בפ' המדיר דע"א אבל הרא"ש שם כ' בשם ד"ת דאפי' תלאו בדבר שאפשר לקיים הוי נדרי שוא ע"ש ודבריו סתראי למ"ש בסוף נדרים בעובדא דשירקיה טינא ע"ש ועיין להנ"מ דרמ"ח עש"ב והתוס' בפ' המדיר שם כ' דלס"ד אמרי' בהדירה הוא ותלינהו בת"ד לא הוי נדרי שוא כיון דאפשר לקיים התנאי ואפילו באסר כל הפירות ע"ש ונראה דכוונתם דודאי מתני' לא מיירי אלא באסר מין א' כמ"ש מהתוס' אלא דלס"ד אפילו אסרה כל הפירות הדין כן אע"ג דמתני' לא מיירי בהכי ובהכי ניחא מה שהק' מהרש"א בתוס' בד"ה בשלמא והנ"מ שם ע"ש ועיין מה שהק' מהרש"א לשי' ד"ת בתוס' בד"ה שבועת ולה' קול יעקב די"ח ע"ש ולפמ"ש הריטב"א בחי' שם דמיירי באסר פירות לזמן ואפילו דהאיסור עצמו אפשר לקיימו כיון דהתנאי א"א לקיימו הוי נדרי שוא ע"ש ניחא שפיר ולדעת ר"י ק' מסוגיא דנדרים דט"ו דפריך אמתני' דשאני ישן ודחק לאוקומה ע"ש אמאי לא מוקי לה באמר קונם עיני בשינה לעולם אם אעשה דבר פ' ובידו לעשותו וקמ"ל דאפילו דהנדר הוי נדרי שוא כיון דאפשר לקיים התנאי חייל לאפוקי ס' ד"ת:

ג' ד"י נשבע שלא יעשה וכו' כהט"ז דדוקא באמר בשעת השבועה שמפני שהוא אסור נשבע עליו אבל אם נשבע סתם צריך היתר כמו שגנב' כיסי דדין ו' ע"ש וכ"נ עיקר שהרי כ' הר"ן בפ' פותחין אמתני' דפותחין בשבתות וי"ט דאומרים לו אילו נתת אל לבך שאסור להתענות בהם היית נודר ומתירין לו ע"ש וכ"כ הרא"ש שם הרי בנשבע סתם וידע שיש בהם שבתות וי"ט אלא שלא ידע דאסור צריך היתר ולטעמיה אזיל שכ' בפ"ד דנדרים דלא הוי נדרי שגגות אלא מוטעה דעיקר הנדר שלא נתכוון לזה כלל אבל נתכוון לו ולא ידע דאסור צריך היתר וכ"כ הר"מ בפ"ו מה"ש דין י"א ועיין לעיל סי' רט"ו דין ב' איברא דקשה ממ"ש הר"מ בפ"ג מה"ש נשבע שלא יניח תפלין ולא ידע דתפילין מצוה דהוי

נדרי שגגות משמע דא"צ היתר כלל וי"ל דש"ה דלא חיילה שבועה לבטל את המצוה והוי שבועת שוא ובכה"ג אנן סהדי דאילו ידע לא היה נודר והוי דברים שבלב דמוכחי ולכך א"צ הותר אבל בנדר להתענות והיו בהם שבתות כיון דהשבוע' חלה להתענות בשבת כמ"ש מרן בש"ע סי' רט"ו כיון דחיילה הוו דברים שבלב ולכך צריך היתר ועיין לה' מח"א הלכות נדרים סי' ג' וסי' מ"א:

ד' די"ב או שעיכבו נהר וכו' כ' ריי"ו ומביאו בב"י דהיינו מהפשרת שלגים דאי הוי דבר מצוי הו"ל לאתנויי וכהש"ך דכ"מ בגמ' דמשני אונסא דמגלייא שאני ומהרש"ך ח"ב סי' מ"ה תמה דזה התי' לא קאי במסקנא דקי"ל אין אונס בגיטין כמ"ש הר"ן שם ע"ש והוכיח כן ממ"ש גבי והילכתא אסמכתא ל"ק והוא דלא אניס שכ' דהיינו פסקיה מברא ע"ש וי"ל דדוקא גבי אסמכתא דקילא הוא שכ"כ ע"ש בהר"ן ועיין למהר"א ששון סי' ס"ה ולהש"ך בח"מ סי' נ"ה ולה' חיים שאל ח"א סי' י"א ועיין להרשב"א בחי' שם בנדרים שנר' מדבריו דקושטא הוא דגבי ממון אמרי' הו"ל לאתנויי כדעת ריי"ו ויש לחקור מ"ש מקנה פרה מחבירו ונמצאת טריפה דסירכות דשכיח שכ' הרשב"א בחי' בפא"ט דנ"א משם רבי' אפרים כיון דשכיח מדלא התנה מחל והרמב"ן חלק עליו והוכיח ממוכר שור לחבירו ונמצא נגחן והסכים הרשב"א לדבריו דלא אמרי' מדלא התנה מחל ע"ש ויש לחלק בין נמצאת טריפה שהיתה טריפה בשעת המכר ובין אונס המתהווה אח"כ ועיין להתוס' בקמא סוף דק"י ועיין להמח"א ה' אונאה סי' ג' ולהרב עוגת אליהו למהר"א ישראל הנדפס מחדש בסימן ב':

ה' ד"ך בהגה י"א דוקא בקיום מעשה וכו' עיין למהרש"ך ח"א סי' פ"ב ולמרן בב"י ובב"ה סי' רכ"ח ולמהריב"ל ח"ד סימן כ"ד ולהמש"ל בפ"ח מה"נ דין י"ד ע"ש:

סימן רלד

א' די"ו אחר יום שמיעת האב וכו' דברי מרן תמוהים דבדין ה' כ' כדעת הר"מ דבעי' שישמעו שניהם ביום א' והדרישׁ' כתב דש"ה דנתארסה לאיש אחר דבחלק הבעל הרי שמעו ארוס אחרון והאב ביום א' משא"כ לעיל דלא מת הארוס א' וליכא שניהם ביום א' ע"ש והוא תימא דבגמ' כפ' נערה המאורסה דע"ב ע"א אמרי' דשמע האב ולא שמע הארוס דבו ביום הוא דמצי מפר וא"א יפר האב באותו יום ששמע ואחר ימים כשנתגרשה ונתארסה יפר האב ובעל אחרון ובשלמא להסו' שהביא הר"ן בנדרים דע"א ע"א דס"ל דלב"ה דמיקלש קליש כשהפר האב ואח"כ מת הבעל א"י להפר האב אפילו בשותפות הארוס דמיקלש קליש ואין בו כח להורישו אפילו לארוס אחרון ניחא דאי מפר באותו יום תו ל"מ להפר אפי' בשותפות ארוס וע"כ דלא מפר האב חלקו עד אחר

גירושין ואירוסין אבל להר"מ דס"ל דרישא דברייתא כ"ע היא ואע"ג דמיקלש קליש מצי מפר בשותפות ארוס בתרא וכמ"ש בפי"א מה"נ ע"ש למרן בכ"מ קש' טובא אלא ע"כ דלדעת הר"מ בעי' שישמעו האב וארוס בעיקר שמיעה ביום א' ודלא כהדרישה וכ"נ מדברי הסמ"ג שהביא ראיה לדעת הר"מ מסוגיא הלזו דבעי' שישמעו שניהם ביום א' ע"ש מבואר מזה דלהר"מ בעי' שניהם בעיקר השמיעה ודברי מרן בש"ע צ"ע. ומעתה בע"כ דהר"מ חולק על ס' הרמב"ן שהביא הטור דאם הפר האב ובאותו יום מת הבעל יכול האב לחזור ולהפר כיון שבאותו יום הוא ל"א מיקלש קליש וא"י להפר אלא אם שמע אחר אותו יום ע"ש דממ"ש הר"מ חוזר האב ומפר עם ארוס אחרון ע"כ ביום השמיעה וקאמר עם ארוס אחרון אבל אם לא נתארסה אינו מפר לבדו דלא כס' הרמב"ן וכ"כ הב"ח דהטור אחר דברי הרמב"ן כתב והרמב"ם כ' להודיע דהרמב"ם חולק ע"ש וע"פ מ"ש דברים מוכרחים הם בדעת הר"מ ודלא כהט"ז שכתב דמ"ש הרמב"ם עם ארוס אחרון היינו אי איכא ארוס אחרון צריך האב לשתפו עמו אבל לא נתארסה מפר האב לבדו ע"ש ליתא דבהדיא כ' הר"מ בפי"א מה"נ די"ט דאם לא נתארסה אינו מפר האב לבדו ע"ש ובע"כ ביום שמיעה איירי כמו שנתבאר:

ב' די"ז בין לאחר שמיעה וכו' הטור כ' דעת הר"מ דאין ארוס אחרון מפר נדרים שנראו לארוס א' וכהט"ז סקכ"ד דפ' דלא כשמואל מהך בעיא אי גרושין כהקמה דאזלא דלא כשמואל ומ"ש הר"מ שמע ארוס והפר ומת ואח"כ שמע האב ונתארסה לאחר בו ביום אביה ובעלה אחרון מפרין נדריה ש"ה כיון דהבעל הפר את שלו הוי כמו שלא נראו לארוס ע"ש ותמהני דא"כ מאי מייתי הגמ' בדע"א ע"א ת"כ דשמואל דשמע הבעל ולא הפר דארוס אחרון מפר אי מסיפא דברייתא דשמע הבעל והפר ליכא שום סייעתא דהפר שאני כמ"ש הט"ז ורישא דברייתא הא לא הספיק הבעל לשמוע קתני ואי מפ"ל כפי' קמא שכ' הרא"ש דרישא דברייתא מפליג לה בתרי בבי ומייתי ת"כ מסיפא דרישא הא בדין י"ד פ' רישא דברייתא אף דפ' דלא כשמואל וע"כ דנתארסה בו ביום הוא ביום מיתת הבעל במ"ש הר"ן והרא"ש בס"ד וא"כ ליכא סייעתא לא מרישא ולא מסיפא וי"ל דמאי דקאמר ת"כ דשמואל לאו אכולה מילתא דשמואל קאי דוראי שמואל אפילו בלא הפר מיירי דהא אמתני' קאי ומרביה גמר לה ממתני' כמ"ש הר"ן ובד"ז ליכא שום סייעתא מברייתא אלא קאי אהא דמשני עליה יתירה לדרשא מייתי ראיה דלאו בלא נראו לבד מפר כדקתני בברייתא וע"כ נ"ל מעליה יתירה אלא דתנא דברייתא דריש לה דוקא בהפר אבל שמואל דריש ליה גם בלא הפר ולא מייתי ת"כ אלא דאפילו נראו לארוס

א' מפר וניחא דפ' הר"מ דלא כשמואל אע"ג דת"כ משום דלד"ז דלא הפר ליכא שום סייעתא מברייתא:

ג' דכ"ג בעל שקיים וכו'. כ"כ הרשב"ץ ח"ב סי' רנ"ה והביאו בב"י וכ"ד המרדכי בפ' כירה ורש"י בספ"ב דיבמות אמתני' דחכם שאסר האשה על בעלה לא ישאנה ועיין בירוש' שהביא הר"ן בנדרים דפ"א ע"ב וכ"נ דעת הר"ש בפ"ג דנגעים אמתני' דכל הנדרים אדם ע"ש והמרדכי בפ' המדיר וכן הסכים הת"הד סי' רע"ג וכ"כ הסמ"ג עשין רמ"ד ומה שהוכיח המרדכי בפ' השולח מברייתא דספרי דאין חכם יכול להתיר עיין להסד"ר שם ע"ש והג"מר בפ' כירה הוכיח דאין יכול להתיר אחר שקיים הבעל מגמ' דפ' כירה דפריך ממתני' דמפרין נדרים נימא מי יימר דמזדקיק לה בעל וא"א יכולה להתיר בג' הדיוטות דשכיחי ע"ש ואיכא למידק דא"כ אפילו לא קיים דהא מתני' בלא קיים מיירי. ומדבריו מבואר דדוקא בקיים הבעל הוא דאין ג' הדיוטות יכולין להתיר וי"ל דמפ' מ"ש בגמ' שם מי יימר דמזדקיק לה בעל היינו דילמא יקיים והו"ל מוקצה אבל בלא קיים ודאי דלא קשי' מי יימר וכו' דהא סגי לה בג' הדיוטות ולהסו' דיכול חכם להתיר י"ל דמ"ל להגמ' דמתני' בכל נדרים מיירי אפילו נדר ע"ד רבים דאין חכם יכול להתיר ובעל מצי מפר אפילו נדרה עד"ר כמ"ש התוס' בפ' השולח דל"ו וכן צ"ל בגמ' שם דמ"ל דמתני' בכה"ג דאל"ה ק' נוקמה בנדרה ביום השבת דבי"הש הוה חזי וכי נדרה אידחי וע"י הפרה הדר אחזי ואין מוקצה לחצי שבת. איברא דלכאו' יש להוכיח דאין חכם יכול להתיר מדתנן בפ' המדיר ואלו יוצאות שלא בכתובה נודרת ואינה מקיימת וא"א אמאי יוצאת שלא בכתוב' תלך אצל חכם ויתיר לה וחכם עוקר הנדר מעיקרו ואפילו דלא קיימה אין בניה נענשים ואפי' דמ"מ נתכוונה לאיסור וכמ"ש הריטב"א בחי' שם ע"ש די"ל בנדרה עד"ר דאין חכם יכול להתיר או דס"ל אין פותחין בחרטה ולא מצאה פתח לנדרה ובן י"ל בגמ' דנדרים דפ"ה דמתבאר שם דלמ"ד עד חשיכה יכול להפר אפילו שלא לצורך השבת וטעמא משום דאין לה תקנה כמ"ש הראשונים שם ול"א דיש לה תקנה ע"י חכם די"ל דמיירי בכה"ג דכתי' גם עפי"ז. י"ל מה שהוכיח מהר"ם מינץ סי' י"ח מפלוגתא דתנאי בפרק המדיר בנדרה היא וקיים לה איהו אי אמרי' היא נתנה אצבע או הוא נתן אצבע בין שיניה והשתא אפילו הוא נתן אצבע אמאי יתן כתובה הא בידה לילך אצל חכם ולהתיר לה אלא ע"כ כשקיים הבעל אין חכם יכול להתיר ע"ש ועפי"ה אין משם ראיה.

נקטי' דדעת רוב הראשונים אפילו קיים הבעל חכם יכול להתיר וכ"פ מר"ן בש"ע:

ד' דכ"ה הבעל יכול להפר בלא שמיעה. כ"ד הר"מ והר"ן והריטב"א בחי' בפ' המדיר דע"ב ע"א דס"ל את"ל פשיטותא היא או דנפשטה מדלא תני בבריית' אלא למעוטי חרש

אבל דעת הרא"ש והטור דלא נפשטה הבעייא וכ"נ דעת התוס' בפרק המדיר שם בד"ה יחזור מדלא הוכיחו עדיפא מינה מהפשיטו' וכ"ד ר"י הביאו הג"א שם וכ' ראי א"ל לכי שמענא יהיה מופר מהני וכ"כ הש"ך סקמ"ג בשם הרא"ש ע"ש:

ה' דמ"ט ואפי' אחר כמה ימים. כן הכריע הטור וכ"נ דעת הרא"ש בפ' השולח רל"ה ע"ב שהק' אמאי נשאת אין מדירין אותה ידירוה ויקיים לה הבעל ותי' דנשאלין על ההקם ע"ש וא"א ידירוה עם חשיכה ויקיים לה הבעל ולא תזוז משם עד שתחשך אלא ע"כ דס"ל דנשאלין על ההקם אפילו אחר כמה ימים והתוס' לא תי' דנשאלין על ההקם דאזלי לשי' שכ' בפ' המדיר דע"א ע"ב בד"ה אבל דבעי' ביום שמעו ועפי"ז ניחא מה שהק' ה' משאת משה ח"א חי"ד דנ"ט לדעת הר"מ דמצי לקיים קודם שתדור ול"מ להפר קודם שתדור אמאי נשאת אין מדירין אותה יקיים לה הבעל קודם שתדור וידירוה אח"כ ע"ש. ול"ק דהר"מ הוא מהסו' דיכול לישא על הקמתו אפי' אחר כמה ימים במ"ש מרן בב"י גם נעלם ממרן דברי הרא"ש הללו ע"ש ומה שהק' שם להסו' דאין הבעל יכול להפר השבועות ישביעו אותה ע"ש לק"מ דהא תנן התם נמנעו להשביע' מפני חומר שבה אבל דעת הרשב"ץ ח"ב סי' רנ"ה וכ"כ הת"הד סי' רע"ט דא"י לישאל על ההקם אלא ביום שמיעה כדעת התוס' ואין להוכיח מגמרא בנדה דמ"ו ע"ב גבי יתומה שנדרה דהתם אינה אשתו מדאורייתא ועיין לה' חק"ל ח"ב מי"ד סי' ס"ד שנעלם ממנו שד"ז נפתח בגדולים:

ו' דנ"ח ויש מי שמתיר וכו' ה"ד הר"מ ומ"מ מודה דבארוסה אינו מפר אלא כמו ארוס והלח"מ הקשה מדפריך בגמרא ר"פ נערה המאורסה ואימא האב מפר לחודיה ומשני א"כ ואסרה איסר למ"ל ולדעת הר"מ מאי פריך נימא דבארוסה אינו מפר אלא דומיא דארוס ואצט' ואסרה איסר לבית אביה שמפר בל הנדרים ע"ש ול"ק דהר"ן פי' שם דלא כהרא"ש בפי' אלא דמאי דפריך הגמ' ואימא אב לחודיה היינו האב לחודיה דוקא ובעל דכ' רחמנא היינו אם הקים קיים וכמ"ש הגמ' בסמוך ע"ש וא"כ כיון דהאב לחודיה מפר בלא ארוס והארוס אינו יכול להפר כלל וא"כ ודאי דמפר כל נדריה כמו עד שלא נתארסה דליכא לדמויי לארוס ביון דארוס אינו מפר כלל. ברם הדבר הקש' לדעת הר"מ הוא מה שהק' עוד הלח"מ נימא אין היקש למחצה ונקיש קודמי הויה ב' לקודמי הויה א' לכל הנדרים ע"ש ומה שתי' השע"ה דליכא לאוקושי להאי מילתא מכח ההוא היקשא דספרי ע"ש ליתא דהיקשא דספרי אצט' נמי לכדדרשי' בספרי שם מה אב אינו מפר אלא נדרים שלא הוקמו ולא הופרו ע"ש וא"כ שני היקשות אצט' לדרשא אחריתי ומאי חזית דילפת מהיקש דספרי לכל הנדרים נקיש לקודמי הויה א':

ז' **דס"ד אמרה** קונם שאיני נהנה לבריות וכו' היינו מן הבריות והר"מ בפי' המש' כ' היינו שלא יהנו הבריות ממנה וטעמא דיפר משום דמשיאתו ש"ר בשכינותיה כמ"ש מרן בכ"מ בפי"ב ע"ש והק' הלח"מ דאי יכול להפר דמשיאתו ש"ר אמאי בנדרה שלא תשאל תצא בלא כתובה הא הוא נתן אצבע בין שיניה שלא הפר לה ובכ"הג לא תצא שלא. בכתובה כמ"ש הר"מ שם ע"ש ולפי מ"ש הרשב"א והריטב"א בפ' המדיר דע"א דל"א הוא נתן אצבע אלא בקיים לה אבל לא הפר לה לחור לא דמ"ל טרידנא ומ"ש בגמ' נדרה ולא הפר לה ל"ד אלא ר"ל וקיים לה ע"ש. י"ל דמ"ש הר"מ תצא בלא כתובה בשתק ולא הפר לה ומ"ש הר"מ נדרה בנזיר ולא הפר לה לישנא דגמ' נקט ול"ד אבל הטור ס"סי זה כ' בפשי' דמשום משיאתו ש"ר לחוד א"י להפר ואין להקשות למ"ש הרשב"א והריטב"א מאי פריך בגמ' דע"א דר"מ אדר"מ די"ל דע"כ ברייתא דנדרה בנזיר דקתני ולא הפר לה היינו דקיים לה דאל"ה לא הוו פליגי בה תנאי דבכ"הג לכ"ע היא נתנה אצבע ועיין להנ"מ דרמ"ט ע"ב ע"ש:

ח' **דס"ז אבל** אמרה קונם תשמישי וכו' כ' הפרישה דמ"מ צריך להפר שמא יגרשנה והביאו הש"ך וכ"נ עיקר ומה שהק' הט"ז ססקס"ג דא"כ מאי פריך בגמ' בנדרים דפ"א גבי שלא אשמש מטתי למ"ל הפרה הא משעבדה ליה נימא שמא יגרשנה ע"ש לק"מ דא"כ בסיפא דברייתא שלא אציע מטתך דא"צ להפר הו"ל להפר שמא יגרשנה כיון דברישא בהכי מירי ומה. שחידש הט"ז דדווקא הנאת שאר תשמישין דלא הו"ל אלא שעבוד בעלמא הוא דאמרינן יפר שמא יגרשנה דמהשתא מדינא חייל דקונמות מפקיעין מדי שעבוד אלא דרבנן אלמוה לשעבודו אבל ת"ה דמדינא אין קונם מפקיעו וכיון דהשתא לא חייל לקמיה נמי לא חייל ע"ש ליתא דמדברי הר"ן בנדרים דט"ו ע"ב אין נר' כן דהמתני' דאיני משמשיך פריך בגמ' והא משועבד לה והק' הר"ן הא קונמו מפקיעין מדי שעבוד ותי' דאלמוה רבנן ע"ש הרי דאין לחלק בהכי וכ"נ מדברי התוס' ר"פ המדיר שהק' לפירש"י דאין אסור בתשמיש דמשועבד לה דא"כ הגמ' הו"ל להקשות מגופא דמתני' ול"ל לאתויי מתני' דנדרים ע"ש וא"א מאי קו' הא מדינא אין הקונם מפקיע שעבוד התשמיש אבל שאר הנאות הקונם מפקיע ולהכי פריך ממתני' דקונם שאני עושה וכו' דאפי' שאר הנאות אלמוה רבנן ועוד י"ל על טעמו של הט"ז דא"א לתת חליפין וכו' מגמ' דיבמות דס"ו ע"ב ועיין להר"מ בפי"ב מה' נדרים ולהמח"א בריש ה"נ ע"ש:

ט' **דס"ח אסרה** עליה תשמיש כל אדם וכו' כ"כ רש"י והרא"ש והר"ן בפי' מתני' דנטולה אני מן היהודים אבל הטור כתב אסרה תשמישה על כל אדם והק' מרן בב"י אמאי חייל נדרה כיון דמשוע' לו ע"ש ובפ' אע"פ דנ"ט אסיקנא דקונמות מפקיעין מידי שעבוד וכ'

התוס' דמ"מ אלמוה לשעבודה דאשה ולשעבודיה דב"ח מיהו דווקא בקונם פרטי אבל בקונם כללי כמו הקדש לא אלמוה ומפקיע מדי שעבוד דלא שכיח בכה"ג ע"ש ולפ"ז א"ש דברי הטור דכיון דאסרה תשמישה על כל היהודים הוי קונם כללי ומפקיע מדי שעבוד ולא אלמוה ובפ"ב דנדרים דפ"ה דמוקי מתני' באומרת יקדשו ידי לעושיהן דפריך והא משעבד' דאכתי לא אסיק אדעתיה הא דקונמות מפקיע שעבוד ולכך אפי' בקונם כללי פריך והא משעבדה ליה אבל למאי דמסיק קונמות מפקיעין וכו' אה"נ ביקדשו ידי חייל ולא אלמוה מיהו מדברי הר"מ בפי"ב מה"נ דין יו"ד נר' דאפי' באומרת יקדשו ידי לעושיהן אלמוה אפי' בקונם כללי וע"ש במרן הכ"מ ובדין ח' ועיין להמח"א ה' גביית חוב סי' ג' ע"ש והפרישה והב"ח כ' דאפילו משעבדה ליה על כולל חייל והט"ז דחה דבריהם והוכיח דגבי שעבוד לא חייל אפי' בכולל ול"ד לשבועה ע"ש ומצאתי שכ"כ הרשב"א בחי' דט"ו ע"ב והוכיח מההיא דנדרים דפ"א שהביא הט"ז ע"ש וכ"נ דעת רש"י בר"פ המדיר שכתב אין הנאת התשמיש נאסר עליה שהרי משוע' לה ע"ש הרי דאע"ג דכולל גם שאר הנאות לא חייל מיהו י"ל דרש"י ר"ל דכיון דהדירה סתם והוא משועבד לה אין כוונתו אלא על שאר הנאות ואה"נ אי הדירה בפי' חל בכולל ועפי"ז י"ל מה שהוכיח ה' קול יעקב דמ"ח ע"ג מדברי רש"י הללו דאי נדר על ב' דברים וא' מהם לא חייל לא אמרי' הותר מקצתו הותר כולו דלא אמדי' הכי אלא אי הותר מקצתו ע"י שאלה לחכם דא"א דאפי' בכה"ג אמרי' נדר שהותר מקצתו הותר כולו אמאי יעמיד פרנס הא כיון דלא חל מתשמיש לא חייל על שאר הנאות ותמה עפי"ז ע"ד הרשב"א בנדרים דט"ו ע"ב שהוכיח דאדם אוסר ע"ע דשב"ל מ"ה ממתניתין שם ד"ל הנודר מן הנולדים אסור גם בילודים ואי אסור דהתם מדרבנן הו"ל להגמ' לאתויי ההיא מתניתין להוכיח ממנה דאסור מדרבנן את"ד הרשב"א. ואי איתא דנדר שלא חל מקצתו חל המקצת האחר הא שפיר מתני' דאסור בילודים דמ"ה הוא ע"ש וי"ל דמ"מ מ"ש דעל הנולדים נמי אסור מ"ה כמו בילודים ומ"מ יש להוכיח דאי איתא דחל מקצתו מן התורה מאי ק"ל אמאי לא מייתי הגמ' דאיכא בל יחל דרבנן מהך מתני' הא י"ל דש"ה דאיכא נמי ילודים שהם דאורייתא אבל של דרבנן לחודיה לא מצינו דתני תנא אסור ב"י ומ"מ י"ל דהרשב"א קאי להסו' שהביא אח"ז דשאיני משמשיך הוי דבר שיש בו ממש ואסור מדאורייי' וכי קאמר הגמ' ב"י דרבנן אשארה ע"ש וא"כ גם בהך מתני' תני דאורייתא ודרבנן ובעיקר מה שהוכיח מדברי רש"י עפי"ה אין משם שום הוכחה כלל גם אזדא לה מה שהוכיח המח"א ה"ש סי' ח' מדפריך הגמ' ר"פ המדיר וכיון דמשוע' לה היכי מצי מדיר לה והתנן שאני עושה ע"פ א"צ להפר ואי איתא דלא חל מקצתו לא חל כולו מאי פריך הא ש"ה

כיון דלא חל אשבע מלאכות אשאר הנאות נמי לא חל ע"ש. ועפי"ה י"ל דגם במתניתין דהמדיר איכא הנאת תשמיש בכלל אלא אמרי' כיון דנדר סתם לא נתכוון על מה שהוא משוע' א"כ גם במתני' דשאני עושה ע"פ נימא כן ואפי' למ"ש התוס' שם דאין הנאת תשמיש בכלל מ"מ י"ל דפשיטא ליה להגמ' דאין כוונתו על מה שהוא משועבד עד שידור בפי' באופן דאין מדברי רש"י שום ראיה דלא כהפרישה ומ"מ דברי הט"ז עיקר וכמ"ש הרשב"א וכמו שנתבאר ועיין בירוש' שהביא הר"ן ברפ"ד דנדרים גבי נדרי זרוזין שנר' דנדר שלא חל מקצתו בטל הוא ולא חל כולו ע"ש ומ"ש השע"ה ה"נ די"ב לדחות ראיית ה' קול יעקב מדברי רש"י ע"ש ועיין להט"ז בסקס"ג ובמש"ל ע"ד הט"ז והנה מסיק המח"א דלא אמרי' הותר מקצתו הותר כולו אלא בנדר שהותר ע"י חכם ומ"מ בנשבע להשתתף עם ראובן שנה א' ואח"כ נשבע להשתתף עם לוי ב"ש לא אמרי' דבשנה ב' מחוייב להשתתף עם לוי לקיים שבועתו דמ"מ לא נתקיימה שבועתו דנשבע על ב' שנים והוי ש"ש משעה שיצאה השבועה מפיו וי"ל בזה דאינו מחוייב להשתתף בשנ' ב' עם לוי ומהרש"ך ח"א סי' פ"ב כ' דאפי' אם נאמ' היכא דנשבע על תאנים ואח"כ נשבע על תאנים ועגבי' דחל מיהא על העגבים מ"מ אין ללמוד מזה למשרת שנשבע לשרת את א' שנה ואחר כך נשבע לאיש אחר לשרתו ב"ש דאפשר דלא חל כלל דשאני עגבים דבשעת השבוע' איכא עגבים אבל בשנה ב' ליתא בשעת השבוע' ליחול עלה ע"ש הרי דבכה"ג לא חלה כלל לדע' המח"א ומהרש"ך אלא שהטעמי' חלוקים וראיתי לה' קול יעקב ד"ל שחזר וכ' בפרט זה והביא מדברי הר"ן בנדרים די"ז כמ"ש השע"ה והוכיח עוד מדברי התוס' בפ"ג דשבועות דב"ד ע"א בד"ה משכחת לה שכ' בס"ד דרש"י מפרש אליבא דר"ש דל"ל כולל ול"מ לה אלא בהתרה ע"ש ונר' דש"ה דמיירי בסתם ולכך לר"ש דל"ל כולל ולא חייל אמרי' דאין דעתו אלא על ההיתר דאין אדם מ"ד לבטלה משא"כ היכא שפי' בהדיא תאנים ועגבים ועיין בנדרים דכ"ח ע"א דתנן אף במה שאינו מדירה ולהר"מ בפ"ד מה"נ בהך דינא דמתני' ע"ש ויש להוכיח דבטל מקצתו בטל כולו והוא ממ"ש כל הראשונים במתניתין דנדרים דכ"ה ע"ב ראו אותם אוכלין וכו' והיו אביו ואמו וכו' דשרי אפי' בלא שאלה דמוטעה בעיקר הנדר ול"ד לפותחין בשבתות וכו' ואמרי' שם הותר מקצתו הותר כולו אע"ג דהותר בלא שאלה וטעמא דכל היוצא מפיו יעשה כתיב ולא היכא דבטל מקצתו וכ"נ מדברי הסמ"ג הביאו מרן בב"י סי' רט"ו שכ' הא דנדרים חלין ע"ד מצוה דוקא שנדר על המצוה בפי' אבל היכא דנדר סתם דאמר אילו הייתי יודע וכו' והכנ"הג סי' רט"ו הג"הט אות ו' כ' אשה שנדרה להתענות בכל יום חוץ מיו"ט ראיתי למהר"ם שהיה מצריך להתיר לה ונראה דכיון דאיכא מרבוותא דס"ל

אין צריך התרה כשמתירין לה לא אמרי' נדר שהותר מקצתו הותר כולו ע"ש נראה דפשיטא ליה דלא אמרינן נדר שלא חל מקצתו לא חל כולו ואני מסתפק היכא דלא חל מקצתו מדברי חכמים כגון חנוכה ופורים לדעת הר"מ דחכמים עשו חיזוק לדבריהם וא"צ שאלה אי בטל כולו כיון דמדאורייתא חל כולו והמ"צ ח"ב סי' מ"ג כתב בפשיטות דהיכא דבטל מקצת מחמת דלא חל בטל כולו ועדיפא מינה צדד שם דהיכא דהותר מקצתו משום דלא חל הותר כולו ולא בעינן שיחליף דבריו דלא בעי' שיחליף דבריו. אלא גבי התרת חכם ע"ש ועיין בנדרים דמ"ב ע"א דאמרי' ר"י ור"ל דאמרי תרוייהו נכסי עליך וכו' וע"ש בסוגיית הגמ' ובדברי הרא"ש והר"ן שם ולהכנה"ג סי' רכ"ט הג"הט אות ב' במ"ש בשם הריטב"א ע"ש ויש להוכיח דבטלה מקצתה בטלה כולה מהירושלמי הביאוהו בל הראשונים שבועה שלא אוכל מצה בל"פ לוקה ואוכל מצה בל"פ והשתא אמאי לא גזרינן כזית קמא אטו כזית בתרא כדגזרי' ביבמות דכ' ביאה א' אטו ביאה ב' והתוספות בקידושין דל"ח גבי חדש כ' גזירה בזית קמא אטו כזית בתרא אע"כ בטלה מקצתה בטלה כולה וליכא למיגזר עוד מיהו י"ל בזה כיון דהזכיר ליל פסח אין כוונתו אלא על המצוה דהיינו כזית קמא ועיין לה' קול אליהו חי"ד סי' ט"ל דכ"ב ע"ב מה שהוכיח מדברי הרשב"א והרדב"ז ע"ש ועיין בספרי הקטן מצות כהונה שהארכתי בזה:

סימן רלו

א' ד"**ג אבל** אם השביעו על דכר שהוא שלו וכו' כ"ב הר"מ ועיין להטור וב"י ונ"ל דהר"מ למד ד"ז מגמ' דפ' יוצא דופן דמ"ז ע"ב דמוקי מתניתין דקתני לפי שנעשה הקטן כגדול לזדון שבועה וכו' בהקדיש הוא ואכלו אחרים וקתני לזדון שבועה הרי דאם נשבע על חבירו שלא יאכל ככר שלו חייל דאי ל"מ זדון שבועה אלא באכל הוא הו"ל לאוקומה באכל הוא אחר שהגדיל והתוספות שם ס"ל כדעת הטור ונדחקו שם בסוגיא ע"ש:

סימן רלח

א' ד"**ב נשבע** שלא לאכול אסור אפי' לשתות נסתפק הקמ"ר ה"ש בפ"ד שיעור שתייה זו בכמה אי הוי ברביעית ככל משקין דעלמא או בכזית כיון דלא נ"ל דאסירא אלא משום דשתייה בכלל אכילה שיעורה בכזית כמו אכילה ונ"ל להוכיח דשיעור שתייה זו בכזית כמו אכילה מאיסור דם דשיעורו בכזית כדמוכח בר"פ דם שחיטה דאמ"ר דם שרצים לוקין עליו בכזית וס"ד דגמ' שם דמשום איסור דם קאמר וכן שם דכ"ב ע"א אמרי' לב בהמה דיש בו כזית אסור וחייבין עליו וכ"פ הר"מ בפ"ו מה' מ"א דדם שיעורו בכזית ע"ש וי"ל דמה נשתנה דם מכל משקה דשיעורו ברביעית וע"כ הטעם דכיון דאפקיה רחמנא לאיסורו בלשון אכילה שיעורו כמו אכילה בכזית וכ"הג כ' מהריט"א בס' ק"י

אות ח' ח"ש גבי איסור הנאה דנ"ל מלא תאכלו וכ"נ מדברי הרדב"ז בלשונות הר"מ סי' קמ"ה שכ' בממחה החמץ שיעורו בכזית דהא בקרא דנפש דמרבי' מיניה לרבות השותה כתיב האוכלת ע"ש הרי דאפילו דנ"ל מנפש כיון דכתיב בקרא לשון אכילה שיעורו כמו אכילה וכ"מ בירושלמי בפ"ג דשבועות דאיתא שם הממחה החלב אם יש בו כזית וכו' ע"ש ואפילו דמד"ז דממחה אין ללמוד לשאר שתיות משום דהכא עיקרו אכילה אלא שהמחהו וכ"הג ב' התוס' בחולין דת"ך ועפי"ז ל"ק מ"ש ה' מוצל מאש בס' מהרי"ק סי' ד' ע"ש מ"מ מהטעם שכ' הרדב"ז יש ללמוד ד"ז. איברא דמהגמ' בפ"ג דשבועות דכ"ג ע"א נר' דאפילו דאיסור שתייה נ"ל משום דשתייה בכלל אכילה אין שיעורה אלא כשאר משקין ברביעית דפריך כיון דאמר שלא אוכל איתסר ליה בשתייה כי אמר שלא אשתה אמאי חייב ואי איתא הא כשאמר שלא אוכל מחייב בכזית וכי אמר שלא אשתה אסר ברביעית והוי דומיא דשלא אוכל תאנים ואחכ"א שלא אוכל תאנים וענבים ואכל שיעור שלם מן התאנים וח"ש מן הענבים דחייב ב' מיהו הא ליתא דד"ז דמי ממש לשבועה שלא אוכל ט' ועשר שם דכ"ח וכבר כ' התוס' שם לחלק בדבר ע"ש ודון מינה ואוקי באתרין וניחא מה שהקש' הפר"ח בא"ח סי' תפ"ה ועיין לה' קול אליהו בחי"ד סימן ט"ל שלמד מדברי הפר"ח דאם עומד בל"פ ונשבע בכולל אחה"פ לא חייל ותמה מתשו' הר"ן סי' ע"ד ע"ש והרואה יראה שם בתשו' הר"ן דעיקר הכולל הוא מיגו דחל כל זמן שלא א"ל פלוני לקדשה ע"ש מיהו מ"ש מתשו' הריב"ש סי' שצ"ה היא ראיה נכונה וכ"כ מהר"א ששון סי' קצ"ז וכ"נ מדברי מהרש"ך ח"א סי' פ"ב ע"ש ועיין בתשו' הרא"ש כלל ח' סי' י"ו ולהמח"א ה"נ סי"ב וכ"נ דעת הראב"ד בהשגות בפ"ה מה"ש דבכ"הג הוי כולל ואפילו להר"מ דס"ל שם דלא הוי כולל אינו אלא משום דאפשר שיאכלנו כולו ביום א' ע"ש בכ"מ ועיין להרב חק יעקב סי' תפ"ה מ"ש מהראב"ד בס' תמ"ד סימן רמ"ה ע"ש והנה לעיל הבאתי מהגמ' דכריתות ומדברי הר"מ דשיעור דם בכזית איברא דמהגמ' בפ' חרש דקי"ד נראה בהדיא דאי דם ברביעית ע"ש ואפ' דפלוגתא דתנאי היא דהתוס' בפ"ג דשבועות דכ"ג ע"א הביאו הירוש' דר"י נ"ל שתייה בכלל אכילה מלא תאכל דם ואי בשקרש הא תניא דם שקרש אינו לא אוכל ולא משקה ודבריהם תמוהים דהירוש' שם דחי לה מההיא דתניא דם שקרש חייבין עליו וההיא דאינו אוכל ולא משקה לענין טומאה מתנייא ע"ש. וראיתי לה' פ"מ בתוס' שם שכ' דכוונתם דר"י דנ"ל מלא תאכל דם פליג אההיא ברייתא דדם שקרש ח"מ ע"ש ולפ"ז י"ל דר"י דמוקי לקרא דל"ת דם בצלול ס"ל דשיעורו בכזית דקרא כתיב לשון אכילה אבל להך ברייתא דדם שקרש ח"מ מוקי

לקרא בשקרש אבל צלול שיעורו ככל משקה דעלמא מיהו הר"מ פ' בכזית ופ' ההיא דהקפה את הדם חייב ועיין להמח"א בפ"ו מה' מ"א ע"ש:

ב' ד"ו בהגה אין לו כח להפקיע וכו' עיין למהר"א ששון סימן קצ"ז ולמהרש"ך ח"א סימן פ"ב:

ג' ד"ז ואכל נבילות וכו' נראה דה"ה אכל עפר דנבילה ועפר חד דינא א"ל וכ"נ מדברי הר"מ בפ"ה מה"ש דין ו' שכ' שבועה שלא אבלתי והוא אכל דברים שאין ראויים לאכילה או נבילות ע"ש במרן הכ"מ ובגמ' דכ"ד וכ"כ מהרי"ן מיגש בחי' שם ודלא כהט"ז סק"ו:

ד' דט"ו א"צ לאכול המותר כ' הט"ז מזה י"ל במי שנשבע לחבירו לפרוע מנה ביום פ' ואירע לו אונס שלא הי"ל כל המנה שפטור מן השבועה ע"ש וליתא דבהדיא כ' הריטב"א בחי' בפ"ג דשבועות דז"ך ע"ב וז"ל הנשבע לפרוע לחבירו סך ידוע ואינו יכול לפורעו כולו חייב לפרוע לו המקצת דעל כוליה ועל מקצתיה נשבע כיון דאיכא הנאה במקצתו לאפוקי נשבע ללכת למקום מסויים וכו' ע"ש:

ה' די"ו מוטב שיאכלנו ירוש' הביאו הרא"ש בפ"ג דשבועות והן נסתר ממ"ש בתשו' כלל ח' סי' ב' ע"ש שדבריו תמוהים וכבר תמה על כל דבריו מהר"א ששון סי' קצ"ז ע"ש:

סימן רלט

א' ד"ד שבועה אינה חלה עד"מ הר"מ בפ"ה מה"ש דין ט"ו כ' וז"ל וכן הנשבע לחבירו שלא אעיד לך עדות זה שאני יודעה או שלא אעיד לך אם אדע לך עדות ה"ז לוקה משום ש"ש מפני שהוא מצווה להעיד ע"ש ונר' דדוקא בכ"הג אבל נשבע שלא לילך לידע לך עדות חלה דהא אינו מצווה ללכת לקבל לו עדות דמה"ט כ' האחרונים דשרי ליטול שכרו להעיד בכ"הג וכ"מ מדברי הש"ך סי' רכ"א סק"ל וראיתי לה' קול אליהו ח"ב חי"ד סי' י"ז כ' דאפי' נשבע שלא להעיד לו עדות שכבר יודעה לא הוי נשבע לבטל את המצוה משום דלא נזכר בתורה בהדיא דפשטיה דקרא דאם לא יגיד במשביעו להעיד ע"ש וליתא כמ"ש ובס' ב"ר סי' ז' כ' בנשבע שלא לפרוע לחבירו מה שחייב לו דאפשר דשבועה חלה עליו מדאמרי' מרי' בפ' א"נ ד"מ גבי אונס אי אמרה לא בעינא מי איתיה לעשה כלל ואפשר דעשה כי האי דקיל שבועה חיילה עליו ע"ש ותמהני מ"ש מנשבע שלא להעיד דאין שבועה חלה עליו אע"ג דשייך טעמא דאי אמר לא בעינא ואפ"ל דשאני גבי עדות דאיכא לאו דאם לא יגיד כמ"ש שם דגבי לאו אמרי' אי אמרה לא בעינא ודוקא גבי עשה דאונס דהעשה הוא שבא לדחות הלאו וע"ש בכ"ד מיהו כבר כ' התוס' שם בפ' א"נ דדוקא גבי אונס דגם היא עבדה איסורא הוא דאמרינן אי אמרה לא בעינא ע"ש ואפילו באונס נראה דאם נשבע לא חיילא ולא אמרה האי סברא דאי אמרה לא בעינא לענין נשבע לבטל

המצוה וכ"מ מגמ' בפ' הלוקין די"ו דמוקי דמ"ל ביטלו ולא ביטלו גבי אונס במדירה ע"ד רבים ומדלא מוקי בנשבע משמע דלא חיילא והוי נשבע לבטל המצוה וע"כ דדוקא לענין דחיית הלאו הוא דאמרי' כן מיהו בנשבע שלא לפרוע חובו י"ל דלא הוי נשבע לבטל משום דפריעת ב"ח אינו מפו' בתו' והוי כמו נשבע להרע וח"ש דשבועה חיילא עליו כמ"ש הר"מ שם בה"ש שו"ר להרא"ש הביאו הטור ח"מ סימן ע"ג שכ' להדיא דהוי נשבע לבטל המצוה ע"ש ומ"ש שם לחלק בין נשבע קודם שתבא המצוה בין נשבע אחר שבאת המצוה ע"ש מדכרי הר"מ שכ' או שלא אעיד לך אם אדע אין נר' כן אח"ז ראיתי למהרימ"ט חי"ד סימן מ"ו שכ' בנשבע שלא ישא אשה לזמן ידוע שי"ל דלא הוי נשבע לבטל המצוה משום דאי לא רצתה לינשא לו שום אשה ליכא מצוה כלל וכמו דאמרי' גבי אונס אי אמרה לא בעי' וכו' והביא תשו' הרשב"א סי' י"ח דהטעם דאין מברכין על הצדקה משום דאי אמר העני לא בעינא ליתיה לעשה וכההיא דאונס ושוב הוכיח מגמ' דפ"ג דשבועות דפריך מאי אתן אילימא צדקה לעני מושבע ועומד מה"ס הרי דהוי נשבע לבטל המצוה ולא אמרי' אי אמר' לא בעינא וכו' ע"ש ומדברי הרשב"א הללו למדנו דגבי לאו נמי אמרי' אי אמרה לא בעינא וכו' דלא כמ"ש הב"ר:

ב' ד"ט מתפיס בשבועה איסורא מיהא איכא כ"כ הר"מ בפ"ב מה"ש והראב"ד הביאו הרא"ש רפ"ג דשבועות והרי"ן מיגש בחי' שם והסמ"ג לאוין רמ"א אבל הרי"ף והרא"ש והרמב"ן הביאו הר"ן שם דאפי' איסו' ליכא וכ"נ מדכרי רי"ו נתי"ד ח"ג שכ' דאם התפיס הב' בא' הב' מותר ע"ש והרשב"א בחי' שם הקשה להסו' דמתפיס בנדר כנדר ומתפיס בשבועה לאו כשבועה אמאי לא תנן לה במתני' דחומר בנדרים מבשבועות ותי' משם הרמב"ן דלא תנן אלא מאי דבנדרים חיילי וכשבועות לא חיילי ע"ש ותמהני על הרמב"ן ל"ל לדוחק זה הא כיון דס"ל דאפי' איסורא ליכא ניחא שפיר דלא תנן לה כיון דבשבועות מותר לגמרי לא שייך למתני חומר וכדאי שם בגמ' בנדרים די"ו חומר מכלל דאסור ע"ש בפירש"י והר"ן ועיין בהר"ן בשבועות:

סימן רמט

דין א' הגה רק יתנהו לעניים הט"ז התיר לקנות מצות בב"הכ ממעות מעשר אם דעתו בשעת הקנייה לכך ע"ש אבל השל"ה דרס"ב כ' דאסור דכיון שזה מוסיף וזה מוסיף א"כ לא יגיע הנאה לצדקה אלא מה שמוסיף על חבירו עוד כ' השל"ה שם דהיורש חייב במעשר הממון שירש אפילו שהמוריש כבר הפריש ממנו המעשר עוד כתב שם אם הפריש מעות המעשר ומת אין ליורש בהם אפילו ט"ה דט"ה אינה ממון להורישה לבניו ע"ש שהאריך בזה:

סימן רנח

דין י"א שפטורין מהקנסות כ' בפסקי מהרא"י סי' תע"ג והובא בב"י אע"פ שקנו בקנין על הגירושין והעמידו קנסות פטורין כיון דהקנין לא חל על הגירושין דק"ד הוא לא חל גם על הקנסות דהו"ל קני את וחמור ע"ש ותמהני דהא אפסיקא הילכתא קני את וחמור קנה מחצה כר"ן בפ' מ"ש וכמ"ש הר"מ בפ' כ"ב מה' מכירה והטוש"ע ח"מ סי' ר"י וכן י"ל על הט"ז סק"ו ועיין לה"ה בפ"ט מה' אישות בדין מקדש ה' נשים ובהם ב' אחיות ועיין להלח"מ שם:

סימן רעב

דין ג' דף לבדו ותופרין וכו'. כ"כ הר"מ עיין מ"ש במס' סופרים פ"א הלכה י"א שהוכחתי שדעת רש"י דאין יכול לעשות יריעה מדף א' אפילו בסוף ממ"ש בד"א דברייתא אסיפא ע"ש:

סימן רעה

דין א' פתוחה שעשאה סתומה ואם עשה סתומה או פתוחה במקום שאינה פרשה הב"ח הכשיר לדעת הטור אבל הר"מ פוסל וכ"פ הש"ך ומדברי מרן בב"י גבי פרשה סדורה דאם שינה כשר אין ראיה דש"ה שהיא פרשה אלא דלא ידעי' אי סתומה או פתוחה ואין לפסול ע"פ מס' סופרים כיון דלא נזכר בגמ' ולזה. כוין מרן כב"י ועיין להט"ז סק"ה ע"ש והכנ"הג הוכיח דכשרה מדאמרי' בפ' הקומץ נזדמנה לו תיבה של חמש אותיות וא"י לכתוב ג' בתוך הדף ובו' על הגליון יניח חלק ויתחיל מראש שיטה שאחריה והא הו"ל סתומה לדעת ר"ת והרא"ש דשיעור סתומה בג' אותיות ריוח ע"ש והוא תימא דהא בשאין יכול לכתוב ג' בתוך הדף עסקי' ולמה הוי סתומה לדעת ר"ת והרא"ש וי"ל דשיעור ג' אותיות דסתומה לר"ת והרא"ש הם באותיות קטנות וכמ"ש מרן בב"י לדעת הר"מ דבעי' ט' אותיות ע"ש ובגמ' כפ' הקומץ מיירי בכל ענין אפילו באותיות גדולות וכסתם ס"ת דעלמא וא"כ אפילו דא"י לכתוב ג' אותיות גדולות יכול לכתוב קטנות והוי סתומה ותו דלדעת ר"ת כפי מ"ש הרא"ש והתוס' בפ' הקומץ בב' אותיות לבד הוי סתומה ומיתוקם ראייתו שפיר ומ"מ נקטי' לדינא דפסולה כדע' הר"מ וכן הסכים הכנ"הג ומ"ש שם בס"ד דהרדב"ז הכשיר ה"ן נסת"ר מחמ'תו שבא"ח סי' ל"ב כ' דהרדב"ז פסל ע"ש ועיין להרב אדמת קדש ק"ב חי"ד סי' ה':

סימן רעו

א' ד"ז על המחק וכו' כ' התוס' דפ' הקומץ ד"ל דגורר עדיף מכולהו ומוחק עדיף מתולה ע"ש:

ב' ד"ט אסור למחוק וכו'. כתש"ך אם הרבה שמות נכתבו שלא לשמן בס"ת אסור למחוק דמחזי כמנומר וכ"כ הריב"ש סי' ז' וכ"כ הריטב"א בחי' בפ' הניזקין דנ"ד ע"ב וכ' דהוי. מנומר ממש משא"כ בהעברת קולמוס דלא הוי אלא מחזי כמנומר אבל בתשו' הרשב"ץ ח"א סימן קכ"ז מתבאר דבכ"הג לא הוי כמנומר ע"ש ועיין להכנ"הג הגהכ"י אות כ"ה ועמ"ש בזה לעיל סי' קכ"ז:

סימן רפו

א' ד"ב בית התבן וכו' חייבין אבל דעת הר"מ דסתמא פטורין ופ' כר"י אע"ג דאיתותב או כרב וכתנא דאידך ברייתא וכ"נ דעת התוס' במנחות דמ"ד בד"ה טלית שכ' אם ירצה לא ידור בו אלא ישתמש בו בקש ותבן ול"מ ע"ש ואי איתא הול"ל תשמיש שאינו של כבוד דלכ"ע פטורין כמ"ש בדין ד':

ד' דכ"ב השוכר בית בח"ל וכו' מדברי התוס' במנחות מתבאר דמספק"ל אי חיובו אחר ל"י מדאורייתא או מדרבנן אבל בפ"ק דע"ז בד"ה הא כ' בפשי' דאין חיובו אלא מדרבנן דביתך כתיב וכ"ב המרדכי שם דב' ביתך למעוטי שואל ושוכר דפטורין כדמשמע בפרק התכלת ע"ש והיינו מדמדמה מזוזה לטלית שאולה דדרשי' כסותך ע"ש וכ"כ הרא"ש בה' מזוזה והג"מי בפ"ה ובש"מ להר"ב בפ' השואל דק"ב בשם הריטב"א והרא"ש ע"ש והרשב"א בחי' בשבת דקל"א באופן שרוב הראשונים הסכימו דאין חייב אלא מדרבנן זולת רש"י בספ"ק דע"א ע"ש ועיין לה' תורת חסד סי' נ"ג שכתב בפשיטות דחייב מן התורה ע"ש שנעלם ממנו כל דברי הא' שכתבתי ועיין לה' ק"י אלגאזי דמ"ד ע"ג ודבר ברור הוא דכ"ז בשואל ושוכר אבל קונה בית חייב לאלתר דביתך קרינן ביה וכ"נ ממ"ש הראשונים דטעמא דשוכר כל ל"י פטור משום דא"ח אלא מדרבנן וא"כ בקונה דחייב מדאורייתא חייב לאלתר וגם מדלא הזכירו דין דל"י אלא בשוכר ושואל אם רוצה לקובעה בתוך ל"י אינו מברך כן מסקנ' האחרוני' וכ"כ ה' שיורי ברכה:

סימן רפח

א' ד"ו אם שינה וכו'. כ' ה' בעל התרומה אם שינה וכתב על הקלף לצד השער או על הדוכסוסטוס לצד הבשר כשר דמאי דתניא שינה בזה ובזה פסול בתפלין דוקא ע"ש ומרן בב"י סי' רע"א תמה עליו ע"ש ועיין בגמ' במנחות דל"ב דמשני אידי ואידי אתפלין ע"ש והמרדכי בה"ק כ' דלא קי"ל כמ"ד שינה פסול אלא כר' אחי דאמר שינה כשר ועיין להתוס' במנחות שם אבל מדברי הר"מ והסמ"ג נראה דעיכוב יש בדבר:

ב' ד"ח צריכה שרטוט ואם כתבה בלא שרטוט פסולה הכי איתא בהדיא בפ' הקומץ דל"ב כל מזוזה שאינה משורטטת פסולה ועב"י:

סימן רצב

א' **ד"ב שקננו** בבית פטור משמע דכל שקננו בבית אע"פי שאח"כ מרדו פטור כיון שבעת חלות החיוב היו מזומן וכ"כ הבר"י בשם הרשב"א דאפי' הפקירו והפקיר ביתו פטור כיון דהיה מזומן מעיקר' בשעת החיוב ע"ש אך מה שהוכיח מדאמרי' בריש פרק שלוח הקן האי מוקדשין ה"ד אי דאגבינהו לאפרוחי' ואקדשינהו ואהדרינהו אפי' בחולין לא מחייב וא"א הול"ל דאפקירנהו אח"כ ע"ש אין זה הכרח כלל דכיון דכבר אקדישנהו לאו ברשותו להפקירן ולא חל עליהם שם הפקר דלאו דידיה הם להפקירן:

ב' **ד"ד ואח"כ** יקח הבנים מש' דמצוה ליקח הבנים ואינו יכול לשלח שניהם וכ"מ מתוס' שהביא מהרש"ל ביש"ש סי' ה' ע"ש ודלא כמהר"ץ בתשו' סי' פ"ג שכ' ואת הבנים תקח לך רשות כמו ששת ימים תעבוד ע"ש דמהגמרא ריש סוטה גבי לעולם בהם תעבודו מתבאר דלכ"ע לא דרשי' רשות אלא אי הוה סברא דמצוה הוא ע"ש והכא אי לא כתיב קרא הוה ידעי' מסברא דרשות הוא דלא הקפידה תורה אלא על שילוח האם אלא ע"כ קרא למצוה אתא וקרא דששת ימים תעבודו י"ל דהו"א לא יעבוד משום קרבן תמיד מיהו בירושלמי הביאו התוס' ר"פ מקום שנהגו מייתי דואספת דגנך וממקרא דואת הבנים תקח לך ע"כ למצוה כדכתי' ועיין להש"ך סק"ט:

ג' **מדברי** הר"ן בחי' בפרק שילוח הקן מתבאר דאם מצא קן אינו מחוייב לשלח אלא דהתורה אמרה כשישלח מצוה קעביד ע"ש:

ד' **כתב** הר"מ ברפי"ג מה"ש הלוקח אם על בנים ושחטן הבשר מותר באכילה וע"ל סי' י"ו וסי' כ"ח:

ה' **דין ז**' **או** שהם טריפה. עמש"ל סי' ס"א דין ו':

סימן רצג

דין א' **עד** תחילת ליל י"ח נראה דבי"הש שרי דהוי ס"ס ואע"ג דדשיל"מ אפי' ס"ס אסור כמ"ש בסי' ק"ב בבר כ' הרא"ש בתשו' כלל ב' דדוקא בס"ס דתערובת אבל בס' אם משנה זו או משנה שעברה ואת"ל משנה זו שמא נשרש קודם העומר בכ"הג שרי וה"נ דכוותה והש"ך סק"ד והט"ז סימן י"ו סק"ד נעלם מהם ד"ז ועיין לה' שמ"ח שם ודע דמתשו' הרא"ש הלזו מתבאר דחדש הוי דשיל"מ דלא כמ"ש המרדכי בפ"ק דביצה דחדש לא הוי דשיל"מ משום דחוזר לאיסורו לשנה הבאה ע"ש. גם מתבאר מתשו' הרא"ש שם דאזלי' בתר רובא גבי חדש אע"ג דהוי דשיל"מ והר"ן בפ"ק דביצה נסתפק בד"ז ועיין להמש"ל בה' מעילה:

סימן שה

א **ד"י בהגה** ואין האב יכול לפדות ע"י שליח כ"כ הריב"ש וה' ידי אליהו סי' נ"א הוכיח ד"ז מגמ' בפ"ק דקידושין דכ"ט דפליגי תנאי בבנו לפדות והוא לעלות לרגל הי מנייהו קדים וא"א הא אפשר לקיים שתיהם דיעשה שליח לפדות בנו והוא יעלה לרגל ע"ש הבין הר' דהעיכוב הוא מצד הזמן דכשימתין עד שיגיע זמן הפדיון יעבור זמן עליית הרגל וליתא דא"ה הא סמא בידן שיפדה מעכשיו לאחר ל' יום דמהני כדלקמן אלא ע"כ דהעיכוב הוא מצר הממון דכשיפדה בנו לא יהיה ספק בידו להוציא הוצאות לעליית הרגל ולא מצא כהן שירצה לקבלם ע"מ להחזיר ולעולם יכול לפדות ע"י שליח וכן הסכמת האחרונים:

ב **דין ט"ו כשיגדיל** חייב לפדות את עצמו כ' בתשו' מהר"י קצבי סי' ה' כשיגדיל ויש לו ממון אע"פ שיש לו לאב נמי ממון חיובא רמיא על הבן ולא על האב דאין החיוב מוטל על האב אלא כ"ז שהבן קטן דאינו מחוייב במצות והוכיח כן מתשו' הריב"ש ועפ"ז ניחא מה שהקשה הר' הלכות יו"ט דקע"ח ע"א בהא דאמרי' בפ' יש בכור דאם מת האב בתוך ל"י הואיל ולא נתחייב עדיין והבן הוא שנתחייב ואינו זוכה הבן מטעם דאתינא מכח גברא דל"מ לאשתעויי דינא בהדיה דמ"ש מדאמרי' בפ"ק די"א הלוקח טבלים ממורחין מן הגוי מעשרן והם שלו משום דא"ל אתינא מכח גברא דל"מ לאשתעויי דינא בהדיה ע"ש די"ל דפדיון הבן דעיקר החיוב על הבן אלא שבעורו קטן דא"ח במצות רמי רחמנא חיובא על האב אך מדברי התוס' בפ"ק דקידושין דנ"ט ע"ב בד"ה ואזיל וכו' בפי' ר"י שכ' שם נראה להדיא דאפי' אחר שגדל כל דאיכא ממון של האב אפי' משועבדין חיוב' רמי על האב ואינו מחוייב הבן בפדיונו ואפי' שכ' דעשאן אפותיקי כהן אינו ר"ל דהאב עשאן אפותיקי בפי' אלא משום דהוי מלוה הכתובה בתורה והוי כמו שעשאן אפותיקי בשטר וכ"מ בדבריהם כמ"ש מהרש"א שם. א"נ י"ל דמה שהוצרכו לו' עשאן אפותיקי כדי שיהיה יכולת ביד הכהן לתבוע דאל"ה הוי ממון שאין לו תובעים ואיירי שעשאן אפותיקי בקנין ולא בשטר אלא דכיון דמלוה הכתובה בתורה הוו כמי שעשאן בשטר דמי וכן מדוקדק בדבריהם מיהו יותר נר' דברי מהרש"א וכ"מ מדברי הרא"ש בתוספותיו שם שהביא דברי התוס' ולא כ' שעשאן אפותיקי ע"ש. ומהרימ"ט בחי' שם הקשה כיון דהחיוב על האב א"כ אפי' הבן יש לו ממון לא יתחייב ועיין לה' היו"ט דקצ"ג במ"ש ליישב דברי התוס' מבואר יוצא דאפי' גדל הבן אין החיוב מוטל אלא על האב לפדותו מנכסיו ודלא כמהרי"ק:

סימן שו

דין ו' אבל חלבו וכו' נמכרין באטליז וכו' כ"כ הרא"ש שם בשם הרמב"ן ולמד כן ממע"ב דאסור למוכרו ומותר למכור חלבו ודמו ע"ש ולפ"ז ה"ה דמותר בבכור למכור בהבלעה כמו מע"ב והטור ומרן לא ביארו זה והמעי"ט תמה ע"ז ונ"ל דלא דימו בכור מע"ג אלא לענין למכור החלב ושארה אבל למכור הבשר אגב החלב לא דימו כלל דמע"ב כיון דאסור למוכרו כלל לג"ז עליו רבנן להפסידו אבל בכור דנמכר בביתו משום הפסד מועט דאיטליז וליטרא לא חשו רבנן כיון דמוכחא מילתא כמ"ש בגמ' שם ובעצמות לא ביארו הטוש"ע מה דינו בבכור ובפ' כל פסהמ"ו נחלקו אמוראי אם מבליעו ואמרי' ול"פ הא בדקה הא בגסה ע"ש וי"ל דלא נחלקו אלא בהבלעה כיון דדבר מועט הוא ואין מבליע אלא במקום הנמכרין ביוקר אבל למוכרו בעצמו דבר פשוט הוא דמ"ש מקרניו ומרן בכ"מ בפ"ו מה' בכורות כ' על דין עצמות דפלוגתא דאמוראי ע"ש והוא תימה דבגמ' אמרי' דל"פ ובעיקר ד"ז דלמד הרמב"ן ממע"ב נראה דלפמ"ש התוס' ר"פ פסהמ"ו דאיסור זה דאורייתא וכ"כ בדכ"א וכ"כ רש"י בקמא די"ג ע"ש אין ללמוד ממע"ב דמע"ב אין איסורו אלא מדרבנן והרמב"ן נר' דס"ל דהא דאין נמכר באטליז הוא מדרבנן כמדוקדק בלשונו שם ועיין לה' זרע אברהם חי"ד סי' ז' ולהק"י באות פ' פיסולי המוקדשין:

סימן שטז

דין א' אפי' העכ"ום מסל"ת וכו' כ' הט"ז סק"ד דאם העכ"ום יש לו הפסד בזה נאמן מדאמרי' בגמ' בפ' הניזקין דנ"ה כיון דמפסיד כוליה אגריה אימור קושטא קאמר ע"ש ולפמ"ש הט"ז גופיה בסי' קכ"ז סק"ד דדוקא גבי ס"ת דליכא חזקת איסור ע"ש אין ראיה משם דה"נ איכא חזקת איסור שלא ילדה ועוד דנראה דמ"ש בגמ' אימור קושטא קאמר וכו' ספיקא הוא דמשוי ליה מדאמרי' מרי' בעובדא שהביאו בגמ' אח"ז א"ל ס"ת ביד מי א"ל ביד לוקח א"ל מתוך וכו' והשתא כיון דאפי' ביד לוקח ס"ל דנאמן למה שאלו מתחי' ביד מי ואי ספיקא הוא דהוי ניחא דאי ביד מוכר היה נאמן מדינא והיה ס"ת פסול בודאי אבל ס"ת ביד לוקח לא מיפסל אלא מטעם מתוך שנאמן וכו' ומה"ט פסול מס' הוא דהוי ונ"מ טובא שו"ר להרשב"א והריטב"א בחי' שם שדקדקו כן בגמ' למה שאלו ביד מי ונדחקו בזה ע"ש:

סימן שכד

דין י"א וה"ה אם השאור של פיטור וכו' עיין להש"ך ס"ק י"ח וכ"א ועיין בירו' פ"ה דדמאי אמתני' דהלוקח מן הנחתום דאמרי' ור"י אוסר בחלה ולא אצלו היא נטבלת ע"ש הסוגיא :

ופי' מהר"א ליב עליה:

סימן שלט

א' ד"ה מנהג לשפוך המים וכו' קטן פחות מל' יום וכ' הבר"י יש מי שהורה דאין לשפוך המים דעל הרוב הוא נפל וה' ז"ל חלק עליו בזה וכ"נ עיקר דמ"ש המורה דעל הרוב הוא נפל ליתא דס' נפל הוא כמו שהוכחתי בדין אנינות בסי' שמ"א ע"ש:

ב' מים ש"מ שעברו ולשו בהם העיסה כ' ה' בית יהודה ח"א סימן מ"ו דאסור דאע"ג דמסתמא יש בו שיעור ביטול בס' דהמים מתייבשים בתוך העיסה מ"מ מידי דסכנתא לא בטיל ע"ש ואזיל בשי' הט"ז דס"ל כן אבל הפר"ח בסי' קי"ו מסיק דבטל כמו איסורא ועיין למהרש"א במשד"ר דקי"ד מהס' שכ' דמים של מת בטלי לכ"ע כמו איסורא ע"ש:

סימן שמא

ד"א מי שמת לו וכו' משמע דקטן פחות מל"י דאין חייב להתאבל עליו גם לענין אנינות אין אוננין עליו מיהו נר' עיקר דאוננין עליו דכיון דטעמא דאין מתאבלין עליו משום דהוי ס' נפל ואבלות שהיא דרבנן אזלי' בספיקא להקל א"כ לענין אנינות שהוא דאורייתא ודאי דאזלי' בס' להחמיר ככל ס' דאורייתא וכ"מ מדברי הרמב"ן שהביא הטור סי' ש"מ שכ' מת בתוך ל' יום י"א שקורעין עליו ולמדו כן מדאמרי' מרי' בגמ' אבלות לחוד וקריעה לחוד משמע דקריעה דאורייתא ולכך קורעין עליו מס' דשמא כלו חדשיו ודחה דבריהם דקי"ל קריעה דרבנן ופ' מרן בש"ע דאין קורעין עליו ע"ש א"כ גבי אנינות שהיא דאורייתא אזלי' לחומרא ונוהג כל חומר דין אנינות וכ"מ ממתני' דיבמות ד"ק גבי ס' בן ט' וכו' ע"ש בפרש"י ומ"ש התוס' בפ' החולץ דל"ו דמאי דתניא במס' שמחות הספיקות אוננין ומתאבלים עליהם היינו בס' בן ט' דגנאי הדבר וכו' ולא כ"כ אלא באבלות אבל באנינות ודאי מדינא חייבין בדיני אנינות ככל ס' דאורייתא ומ"ש הב"ח בסי' שע"ג דבלא כלו חדשיו אינו טעון קבורה היינו בידעי' בודאי דלא כלו חדשיו דוקא ועיין בגמ' דקידושין ד"פ דאמרי' אפי' תימא אבא שאול ש"ה דטדיד באנינות ע"ש. וראיתי לה' דבד משה חי"ד סי' פ"ג שנסתפק בד"ז וכ' דמהירוש' בס"פ נושאין על האנוסה מבואר בהדיא דאין בו דין אנינות ע"כ וז"ל הירוש' שם תני ר"ח אוננין ומתאבלין על הס' אר"י מתני' אמרה כן הוא אונן עליהם ר"א בר יקים הו"ל עוברא שאל לרב ייסא א"ל לית את צריך א"ל והא תני ר"ח אוננין על הס' סימנין הוו ניכרים ל"פ אמרין חבריא בשם ד"י סימני ן' ח' אין עושין מעשה סי' היה לו שבעל ופי' עכ"ל הירוש' והק"הע פי' ב' פי' הפי' הא' דמאי דקאמר שבעל ופירש היינו דר"ח דאמר אוננין עליו דבעל ופירש דקי"ל בגוויה דכלו חדשיו דהוי ולד מעליא ומאי דקרי ליה ס' משום דלא גמרו שערו וצפרניו והפי' הב'

דקאי אהא דאמר סי' בן ח' אין עושין מעשה דמיירי בידעי' שלא כלו חדשיו אבל בס' בן ח' ס' בן ט' אוננין עליו אם גמרו שערו וצפרניו ע"ש באופן דד"ז תלוי בב' הפירושים הללו וא"כ אין ראיה מהירוש' וגם שנר' עיקר כפי' הב' דלפי' הא' צ"ל דהדר ביה הירוש' משינוייא קמא וגם צריך לדחוק במאי דקרי ליה ספק ומ"מ גם לפי' הב' עכ"פ צריך שגמרו שערו וצפרניו כמ"ש הקה"ע בפי' אמנם בתוספותיו שם כ' דהירוש' מיירי לענין טומאה ע"ש ואם כן לענין אנינות נוהג מס' בכל חומרי אונן ואפי' לא גמרו שערו וצפרניו דס' דאורייתא לחומרא ודלא כהד"מ מיהו בפיהק ומת אמרי' בשבת דקל"ה דלכ"ע נפל הוא ועיין להתוס' בפ' החולץ ד"מ ע"ב ובענין דין אנינות איזה מהם דאורייתא ואיזה מהם דרבנן עיין לה' זרע אמת חא"ח סי' ק"ב:

סימן שסט

א' ד"א ולא לגולל וכו' טומאת גולל ודופק דאורייתא כדאיתא בחולין דע"א ע"א והר"מ שכ' מד"ס כבר כ' הד"א בקונ' ד"ן דכן דרכו בכל דבר שאינו מפורש בתורה להדיא קורא אותו ד"ס ואע"ג דאמרי' כל טומאה מן המת דאין הנזיר מגלח עליה אין הכהן מוזהר עליה ה"ד בטומאות הפורשות מן המת עצמו כדאי' בירוש' בנזיר ס"פ כ"ג ועיין להתוס' בנזיר דנ"ד ע"ב ועיין להב"ח. ורביעית דם דכהן מוזהר עליה אע"ג דאין הנזיר מגלח עליה משום דלא נאמר הך כללא אלא בעיקר הטו' ולא בשיעורין ועיין להר"ב בש"מ בנזיר שם וניחא בזה גם מ"ש הר"מ בפי"ח מה' פסולי המוקדשין די"ג דאינו חייב על אכילת קדש בטומאה אלא בטומאה שהנזיר מגלח עליה. וקשה דהרי רובע עצמות ורביעית דם דאין הנזיר מגלח עליה וחייב על אכילת קדש בטומאה כדאיתא בנזיר שם ועל פי האמור ניחא דבשיעורא. לא נאמר הך כללא גם הר"מ בה' ט"מ כ' דאדם באדם ואדם בכלים חייב עליהן אע"פ שאין הנזיר מגלח ועפי"ד הירוש' ניחא והראב"ד השיגו שם ע"ש וה' ד"א בקו' ד"ן וד"ד הביא ראיה לדברי הר"מ מגמ' דפסחים דע"ט ע"א דאמרי' מוטב שיאכל בטומאת בשר בלאו ואל יאכל בטומאת הגוף בכרת אע"ג דלא נטמא אלא בכלי שרת שנגעו במת ע"ש. ואיני רואה שום ראיה מהתם דהא דקאמר ולא יאכל בטומאת הגוף היינו על שאר הטמאין שנטמאו במת דאין עושין בטומאה ולא על שנטמאו בכ"ש ע"ש שכ"מ להדיא מיהו יש להוכיח ממ"ש קודם לזה דעיקרו מתעביד בכרת והיינו כהנים על ביאת מקדש ולא על טמא ששימש דאינו אלא במיתה בי"ש ולא בכרת וכ"מ מדברי התוס' שם ע"ש והכהנים לא נטמאו אלא מכ"ש ועיין להרוקח סי' שט"ו ולה' פנים מאירות ח"ב סי' י"ב וקנ"ב ע"ש נתבאר מכ"ז דנזיר וכהן ואכילת קדש בטומא' וכניסת מקדש בטו' דין א' להם לדעת הר"מ ועיין להמש"ל בפ"ג מה' אבל בדין המומ"ייא:

ב' ולא לאבר שאין בו להעלות ארוכה כ' הב"ח לדעת הטור אינו אלא לכתחי' ע"ש והוא תימא דודאי מן התורה הוא שהרי הנזיר מגלח עליו:

ג' הכהנים מוזהרין על הנפלים מתני' היא באהלות פי"ח והביאו הב"ח והש"ך וכ"מ מברייתא דשפחתו של מציק שהביאו בגמ' בפ"ק דפסחים ד"ט ובירושלמי בנזיר בס"פ כ"ג איתא אר"י בתחי' הייתי אומר דאינו מוזהר על הנפלים עד דשמעין לה ממתני' דנותנים לה ימי טוהר ש"מ ולד מעליא הוא ע"ש וקש' הא שמעי' לה נמי ממתני' ובריייתא שכתבתי והקה"ע הקשה אמאי לא הוכיח מברייתא דחולין דע"א ע"ש ול"ק דהתם כיון שנולד אח"כ איגלאי מילתא דלאו נפל הוא אבל הפילה נפל לא שמעי' עוד הק' מברייתא דת"כ דקתני יכול אפי' לנפלים ת"ל לאביו ולאמו ותי' דהתם לענין מצוה להטמא קאמר ע"ש וכה"ג כ' בתשו' הרשב"א ח"א סי' כ"ז ע"ש מיהו דבריו לא יכונו אלא למ"ד ספיקא דאורייתא לחומרא מן התורה ועיין לה' מוצל מאש סי' מ"א:

ד' וטומאה תחת א' מהם ואין ידוע וכו' כת' הלבוש דס' דאורייתא ואיסורו מן התורה וה' מטה יהודה הקשה והא איסור הספיקות לדעת הד"מ אינו אלא מדרבנן ע"ש ול"ק דהיכא דאתחזק איסורא כמו הכא מודה הר"מ דאסור מ"הת כמ"ש האחרונים בסי' ק"י ובירוש' בנזיר בפ' כ"ג איתא אר"י הסככות והפרעות תורה הן אצל תרומה והק' מאי נ"מ אי לשרוף אפי' על ס' דדבריהם שורפין אלא ללקות וקש' נימא דנ"מ דאי תורה הן אין הכהן יכול להטמא אפי' לדבר מצוה ואי דרבנן לדבר מצוה שרי כמ"ש מרן בב"י סי' שע"ב וי"ל דהירוש' אזיל לשי' בפ' מי שמתו דס"ל אפי' בטומאה דאורייתא יכול להטמא לד"מ והביאו הב"י בסי' שע"ב דלא כמהר"א לב בפי' שם דרצה להשוות הירוש' עם גמרין ע"ש ועמ"ש שם ועי"ל דניח"ל לאשכוחי נ"מ בתרומה גופה וה' מטה יהודה תמה על המנהג שאין הכהני' נזהרין אפי' מכלי מתכות דבין לדע' הר"מ בה' ט"מ בין לדעת הראב"ד מוזהרין עליו ע"ש נעלם ממנו מ"ש הר"מ בפ"ג מה' אבל ד"ב וז"ל אבל מטמא בבגדים שנגעו במת אע"פ שטמאין טומאת ז':

ראיתי לבאר טומאות שהנזיר מגלח ללמוד מהם לכהן שמוזהר עליהם מדאורייתא ונ"מ לדבר מצוה:

ה' מלא תרווד רקב נזיר מגלח עליו משנה בנזיר בפ' כ"ג והוא מלא ב' חפניו כ"כ הר"מ בפי' המשנה בפ"ו דעדיות אבל רש"י פי' מלא תרווד כף ע"ש ואינו מטמא משום רקב אלא אם נקבר בלא כסות בארון של שיש או רצפת אבנים והר"מ בפ"א מה' ט"מ אפיק הא ועייל ארון של זכוכית אבל לא של עץ ואבנים ומתכות ואיתא בגמ' אמר עולא בעי' שיהא רקב מבשר גידין ועצמות ולא הביא הר"מ ר"ז ואדרבה ממ"ש בפ"ב דין י"א נד'

דלא בעי' אלא רקב עצמות כס' המקשה דפריך לעולא ונר' דפ' כס' המק' משום דכן סובר הירוש' בנזיר פ' כ"ג דפריך אי מה נבילה אין לה רקב אף מת אין לו רקב ומשני כלום למדו אלא בשר מת מנבילה ואין רקב בבשר אלא בעצמות דתני ב"ק רקב עצמות קנאה ועיין להקה"ע שם שערו ושניו וצפרניו הוי רקב ודוקא מחוברין ואם עומדים לינטל בעיא בגמרא ופסק הר"מ אבל התוס'. דנ"א ע"ב כ' דלפי' הסוגיא דלקמן אפי' מחוברין אין בהם רקב ע"ש ואשה מעוברת בעיא בגמ' אם יש לה רקב והר"מ כ' דאין לה רקב דס"ל דנפשטה הבעיא באת"ל כמ"ש הכ"מ שם ומתבאר מזה דהר"מ פ' כמ"ד עובר ירך אמו דלמ"ד לאו ירך אמו ליכא למבעי כדאי' שם בגמ' ועיין להיש"ש בקמא סי' ל' שהוכיח בדעת הר"מ דפ' עובר לאו ירך אמו ע"ש ועיין להשע"ה בפ"ב מה' גניבה ורקב הבא מן העקב וש"ז ופירשה וכוחו וניעו כולהו בעיות בגמ' ולא נפשטו והר"מ השמיטם והלח"מ בפ"ז מה' נזירות כ' דס"ל יש להם רקב ועיין בש"מ להר"ב בנזיר שם וכשנקבר עם בגדיו שאין לו רקב אפי' האהיל על כמה תרוודות דמוכרח שיש להם תרווד רקב מגופו של מת כ"מ בגמ' וכתב בש"מ דאם נקבר לבדו ואח"כ נתערב עם ד"א יש לו רקב ע"ש:

ו' **תנן** באהלות בפ"ב אלו מטמאין באהל על רובע עצמות והוא שיהיה מרוב הבנין או רוב המנין היו בו דוב בנין ורוב מנין אע"פ שאין בו רובע ופי' הר"מ דהיכא דאיכא תרוויהו רוב בנין ורוב מנין לא בעי' רובע וכ"כ רש"י בנזיר ד"ן ע"א בד"ה רבא ע"ש איברא דדבריו קשים לשמוע דאזיל בתר איפכא דהנזיר מגלח והוא אינו מטמא והתוס' בד"ה ועל חצי קב כ' דבעי' שיהא בו מרוב הבנין או רוב המנין ור"ל דא"צ רוב ממש אלא אפי' קצת מכל עצם אבל רוב ממש א"צ רובע עצמות כמ"ש באוקמת' דרבא ודלא כהלח"מ:

ז' **כזית** נצל הנזיר מגלח עליו בגמ' מוקי לה בקרש ועפירש"י שכל דבריו תמוהי' ועיין להמש"ל בפ"ב מה' ט"מ:

ח' **חצי** לוג דם הנזיר מגלח עליו והכהן מוזהר אפי' על רביעית דם ודעת הראב"ד ב"ד בפ"ג מה' ט"מ דעל אהל רביעית דם הנזיר מגלח אבל על מגעו ומשאו אינו מגלח ולפי"ז ניחא מה שהק' התוס' בד"ה על חצי קב דמאי דייק לא גרע מעצם כשעורה נימא לענין טו' אהל ע"ש ולדעת הראב"ד י"ל מדתני לה גבי חצי לוג דם משמע דלמגע מיירי. מיהו קשה מדאמרי' בדנ"ג ע"א ב"ד של אחריהם אמרו רביעית דם לתרומה וקדשים אבל לא לנזיר ועושה פסח משמע דלא מגלח על רביעית דם בשום טומאה:

ט' **אבר** מ"החח ואבר מן המת שיש עליהם בשר כראוי הנזיר מגלח ובאין עליהם בשר כראוי פליגי ר"י ור"ל בגמ' דנ"ג ונראה מהגמ' דאפי' לר"ל לא מטמא אלא במגע ומשא אבל לא באהל דאל"כ בכדי תנן במתני' שיש עליהן בשר כראוי ודברי רש"י בד"ה ר"ל

תמוהים וי"ל קצת ובגמ' פריך ולר"י אמאי והא רובע עצמות תני ליה בסיפא ומשני אי לא תני ליה הו"א אפי' על מגעו ועל משאו וע"כ בדאיקמח דאל"ה אמאי תני ליה מי גרע מעצם כשעורה ודברי רש"י באו בט"ס וטעמא דר"ל משום דרבי קרא ור"י כי רבי קרא. למשא משמע דלר"י לא נטמא כלל אי לית ביה כשעורה אפי' טומאה בעלמא וק"ל ממתני' דפ"ב דאהלות דקתני אלו מטמאין במגע ובמשא ואין מטמאין באהל עצם כשעורה ואמ"ה ואבר מ"ה שאין עליהם בשר כראוי וע"כ בדלית בהו כשעורה מדחשיב להו בתרתי ואי לאשמועי' דאין מטמאין באהל מרישא ש"מ אלו מטמאין באהל אמ"ה ואבר מ"ה שיש עליהן בשר כראוי והר"מ בפ"ו מה"נ כ' דאינו מגלח עליהם וכ' הכ"מ דמ"ל בן מפשטא דשמעתא נראה דלא ראה סוגיא הלזו דפלוגתא דר"י ור"ל היא ובפ"ב מה' ט"מ כתב דמטמאין כמגע הפך ממה שנר' דהא בהא תליא ובמ"ש שם בדין ג' דטומאה זו דאין עליהם בשר כראוי אינה מד"ת ע"ש ניחא הכל וע"ש בהשגת הראב"ד וכמ"ש הכ"מ דלא ראה סוגיא זו דשקיל וטרי אי האי אבר אית ביה עצם כשעורה או לא:

סימן שע

א' **ד"א מי** שנשברה מפרקתו וכו' כ' הש"ך דבזקן אפי' בלא רוב בשר מטמא ע"ש ועיין לה' מטה יהודה:

ב' **אבל** בגוסס וכו'. כ' הר"מ בספ"א מה' ט"מ אפי' נשחטו רוב ב' אינו מטמא דכתיב האדם אשר ימות עד שימות ע"ש ועפי"ד ניחא מה שק' בגמרא דפריך מברייתא דאפי' גוסס אינו מטמא דמאי פריך נוקמא כר' ומדברי התוספו' נר' שהרגישו בזה ועפי"ד הר"מ ניחא דכיון דקתני אינו מטמא בעלמא. ע"כ דנ"ל מקרא דאשר ימות דלא ילפי' מכהן לדעת הר"מ וא"כ לא אתיא כר' דר' נ"ל מבמותם דכתיב גבי כהן ולדידיה בעלמא מטמא דאי בעלמא נמי אינו מטמא ונ"ל מאשר ימות למ"ל במותם ולפ"ז פריך גם לר"י ולא לר"ל לחוד והרי"ף בה' טומאה כ' הגוסס אינו מוזהר עליו הכהן והוכיח מהך ברייתא ע"ש. וכ"נ דעת הר"מ דהשמיט דין הגוסס גבי כהן דע"כ דסמך עמ"ש בה' ט"מ וכ"נ מהגמ' ריש נזיר ד"ד ע"ב דפריך ודילמא גוססין שווינהו ע"ש בתוס' והר"ב בש"מ חילק בין גוסס בידי אדם לגוסס בי"ש דהתם בנזיר בידי אדם הוא ולדבריו צ"ל דמאי דפריך הגמ' מהך ברייתא הוא ממגוייד ולא מגוסס מיהו קש' דאדרבה איפכא מסתברא כמו שנר' מגמרא דסנהדרין דע"ח ע"א ע"ש אבל דעת המרדכי וה"ג להחמיר על הכהן שלא ליכנס לבית הגוסס והב"ח כת' דמדינא הוא ולא חומרא ע"ש ועיין להגמ' בנזיר דמ"ג דקא' כגון שנכנס כשהוא גוסס ולהר"מ בפ"ה מה' נזירות ולהכ"מ שם:

סימן שעא

א **ד"א** שהסתימה חוצצת אע"פ שלא ביטל כהב"י דכ"ד התוס' בב"ב ע"ש ונ"ל דלא כ"כ התוס' דלא בעי ביטול אלא בכלי חרס דאל"ה קש' מתבן וגרוגרות דקתני נמי לשון חוצצין וכ"מ ממ"ש אח"כ בשם הר"ש אפי' כלי עץ מש' דבתחי' לא כ' בכל הדברים אלא בכלי חרס והב"י ס"ל דדברי הד"ש מיירי במיעוט ולא בסתימת כולו ואין זה במשמע גם לא מצינו בשום דבר דבמיעוט לא בעי ביטול אלא ע"כ דדברי התוס' הם בכ"ח והר"ש הוסיף אף כלי עץ וכ"כ מהרש"א שם בכוונתם וכ"מ מדברי התוס' בפ' כירה דמ"ד ע"ב וע"ש בחי' ועיין בחולין דקכ"ה ע"ב בד"ה שלא והב"ח כתב בדעת התוס' דאפי' בשאר דברים ל"ב ביטול ובדברי הר"ש כ' דמיירי בסתימת בולו ע"ש ועפי"ה ליתא והר"מ בפט"ו מה' ט"מ כ' בין בסתימת כולו בין בסתימת מיעוט בעי ביטול אבל הרא"ש בדעת הרי"ף כ' בשאר דברים ל"ב ביטול בסתימת כולו וכ"כ הר"ש במס' אהלות ושאני גרוגרות ותבן דאיכא מקום קופה וחבית יע"ש:

ב **הא** דאמרי' כל דבר שמקבל טו' אינו חוצץ בפני הטו' דוקא במקבל טומאה מ"הת אבל מקבל טומאה מדרבנן חוצץ כן נר' מדברי התוס' בבתרא בד"ה נכרי ובד"ה שנילושה ועיין להמש"ל בפ' י"ב מה' ט"מ וק' לדעת הסו' דפחות מכביצה מקבל טומאה מ"הת ממתני' דאהלות שהביאו התוס' בד"ה שנילושה דקתני פחות מכביצה ממעטת וצ"ל לדעתם דהעיקר תלוי במה שמטמא אחרים וזה תימה ועיין בהר"ש שם ועיין להתוס' בבתרא דל"ח ע"א ועוד אני תמיה מדאמרי' במנחות דנ"ד דמוקי מתני' דבשר העגל מדרבנן והא טמא מדאורייתא אפילו לא נתפח והיכי תני טהור דמש' אפילו לקבל טומאה:

ג **ד"ד בהגה** דלא אמרי' לבוד להחמיר כ' הרא"ש בפ"ק דסוטה יש להסתפק בב' טפחים סכך פסול וב"ט אויר וכ"ט סכך פסול אם מצט' אבל פחות מד"ט לא דלא אמרי' לבוד להחמיר ע"ש וק' מדאמרי' בעירובין דף יו"ד ע"כ דהיכא דאותו שבאמצע הוא רוב נגד כל א' מהצדדים לא מצט' היכא דל"א לבוד והיכא דשוין מצט' ומ"ש סוכה מטומאה וי"ל דשאני ההיא דעירובין דהאויר עצמו מצט' להשלים משא"כ גבי סוכה וע"ש בתוס' הן אמת שאני תמיה בגמ' הלזו ממתני' דאהלות פי"ג דקתני הסריגות אין מצט' ולפום סוגיא דעירובין אמאי אין מצט' ועיין לה' שער אפרים סי' קי"ט וכן קשה למאי דמשמע מדברי רש"י די"ח דאפילו גבי טומאה אמרי' לבוד מן הצד ומתני' הלזו לא חילק בדבר וכן מהגמרא דעירובין הלזו נקטי' דלדעת הרא"ש ל"א לבוד להחמיר אפילו בעלמא אבל מדברי התוס' שם בעירובין מתבאר דבעלמא אמרי' לבוד אפילו להחמיר וגבי טומאה

ליתיה לדין לבוד כלל וכ"נ ממ"ש התוס' בעירובין דק"ב בד"ה ולא אמרן ע"ש וקשה לדעת הרא"ש אמאי אצט' הגמ' בסוכה שם לשנויי שאני גבי טומאה דהלכתא גמירי לה הא התם להחמיר הוא ואפילו בעלמא לא אמרי' לבוד וי"ל דקושטא קאמר דגבי טומאה ל"א לבוד אפילו להקל דאל"ה ל"מ לה לעולם חור שבין ב' בתים שמביא הטור ומור"ם בהגה לא שני ליה בין טומאה לעלמא דכאן כתב ל"א לבוד להחמיר ובא"ח סי' תקכ"ב גבי סוכה כ' ג"כ ל"א לבוד להחמיר והוא תימא ודברי הט"ז כאן סק"ה תמוהים דהרי מצינו בעלמא דאמרינן לבוד להקל טפי מלהחמיר גם נעלם ממנו כל האמור ועיין להמג"א סימן תק"ב סק"ב:

ומהר"ץ בתשו' סי' נ"ט הוכיח דאמרי' לבוד אפי' להחמיר מגמ' בפ' עושין פסין דכ"ה דאמרי' הרחיק מן הכותל פחות מג' לא הועיל ופירש"י דהוי מחיצה ע"ג מחיצה ע"ש ול"מ כלל דהתם לאו משום לבוד אלא ה"ק כיון דבעלמא לענין לבוד לא חשיב ה"נ לא חשיב והוי מחיצה ע"ג מחיצה תדע דהא בג' דאמרי' לבוד איכא מ"ד דהתם דס"ל לא הועיל ואדרבה י"ל דהתם דל"א לבוד להחמיר דאמרי' ר"ש מתני לקולא דפחות מג' פליגי וא"א דאמרי' לבוד במאי פליגי אלא ע"כ לא אמרי' לבוד להחמיר וטעמא דלא הועיל משום דלא חשיב והמג"א הוכיח מגמ' דעירובין ד"ט ע"ש ועיין להרב קרבן נתנאל ע"ש ומן האמור דכל דאמרי' לבוד הוי כסתום ממש והרא"ש וכן הטור שכ' דלא הוי כסתום ממש משום דס"ל דלא אמרי' להחמיר אתה תחזה דמ"ש הבר"י בא"ח סי' תכ"ו אות ד' דלכל הדברות אין לחוש דלא הוי כסתום וכו' ע"ש ליתא דלא ב"כ המג"א אלא לדעת הרא"ש דל"א לבוד להחמיר אבל לפמ"ש ה' מג"א ומהר"ץ והשע"א דאמרי' לבוד אפילו להחמיר א"כ הוי כסתום ממש מלבר גבי טומאה דלא אמרי' לבוד כלל זולת לבוד מן הצד לדעת רש"י כמו שנתבאר:

ד' כתב הכנ"הג הג"הט אות י"ו דהסתימה מהני אפילו אחר שמת זולת בשבת ויו"ט דאסור משום דמחזי כמתקן וע"י גוי פלוגתא דרבוותא מהר"י הלוי סי' ל"ר ע"ש ולפמש"ל התוס' והר"מ דבסתימה בעי ביטול אפילו קודם שמת אסור בשבת ויו"ט דבונה הוא ומשמע מדברי הכנ"הג דהמיעוט לא מהני אחר שמת והמג"א ר"סי שי"ג חלק על מהר"י הלוי והתיר אפילו אחר שמת ועמ"ש שם בסי' שט"ו:

ה' כתב הש"ך בשם הרוקח אשת כהן מעוברת מותרת ליכנס באהל המת דס"ס הוא ס' שמא נפל ואת"ל ן' קיימא שמא נקבה ע"ש ועמ"ש בזה בסי' ק"י:

ו' כתב הרמ"ה בפ' לא יחפור ד"ך ע"א דלפי מאי דמשני גבי ן' ח' דבשבת מיירי ניחא כולהו פירכי דפריך לעיל גבי עשבים שעלו מאליהן דכיון דקשו לכותל שקיל להו די"ל

דבשבת מיירי דלא מצי שקיל להו וכן כולהו ע"ש נראה להדיא מדבריו דאע"ג דלא ביטלו אלא ליום השבת לבד הוי ביטול ומהניא הסתימה אע"פ שאח"כ שקיל להו מיהו מדברי התוס' בד"ה אתיא שכ' דמיירי בגוסס שימות קודם שיצא שבת ואומר דשם תהיה קבורתו וכו' ע"ש נראה דבעי' שיבטלו לעולם אבל ביטול ליום א' לא מהני אע"ג דמבטל ליה בע"כ מחמת איסורו:.

סימן שעב

א' **ד"א אפילו** אם מוצא ללמוד. הטעם מבואר בגמ' דלאו מכל אדם זוכה ללמוד אבל גבי אשה משמע דאם מוצא הגונה אינו מטמא דלא כה' זרע יעקב בדרשותיו פרשת ויצא שכתב דה"ה גבי אשה ע"ש:

ב' **ד"ב קברי** גוים נכון ליזהר. עיין להמש"ל בפ"ג מה' אבל ולהפ"מ ח"ב סי' י"ד וקנ"ב ולדעת הסו' דאין כהן ונזיר מוזהרין על בשר מת עכ"ם ניח' מ"ש מהרש"א בח"א בפ' ב"מ גבי חנוכה דמ"מ נטמאו ואיך באו למקדש ע"ש דביאת מקדש דינו כמו נזיר וכהן כמו שנתבאר לעיל סי' שס"ט:

ו' **איתא** בירוש' בפ"ב דכלאים הרי שהיה לבוש כלאים ומהלך בשוק תרין אמוראי ח"א אסור וח"א מותר מ"ד אסור דבר תורה ומ"ד מותר בהדא דאמר גדול כבוד הבריות וכתב מהר"א לב בפי' דדוקא בלא תסור כגמרין ע"ש ולפ"ד ל"פ אלא דמר א"ח ומר א"ח ונעלם ממנו ירוש' בפ' מי שמתו דאיתא שם משום כבוד הבריות מטמאין בטו' דרבנן עד כדון טו' דרבנן טומאה דאורייתא מא מן מה דאמר ר"ז גדול כבוד הבריות שדוחה ל"ת שבתורה הדא אמרה אפי' בטו' דאורייתא ע"ש ולפ"ז גם מאי דתני בתר הכי שם בפ"ב דכלאים אין מדקדקין בטו' בבית המדרש איירי אפילו בטו' דאורייתא והרא"ש בפ' מ"ש הביא הירושל' הלז והוא תימא דלפי מאי דאמרי' בגמרין דדוקא בלא תסור לא קי"ל כהירוש' הלז וי"ל דס"ל דת"ת עדיף מכבוד הבריות אבל קשה דהא מבואר בגמ' ופ' הטור בסי' זה דדוקא בטו' דרבנן הוא דמטמאין לדבר מצוה וי"ל היכא דכבר התחיל בהיתר אינו פוסק וההוא עובדא דבני שתא דמעון במגילה דכ"ו בלא התחילו א"נ יש לחלק בין בית הכנסת לבי"המ ועיין להכנ"הג שנסתפק בד"ז ע"ש א"נ כיון דאפשר לתקוני דדלו תיבותא שאני וע"כ צ"ל כן לדעת הש"ך בסי' זה סק"ד דבבית הסמוך ליכא אלא טומאה דרבנן ובטומאה דרבנן קי"ל דמטמא לר"מ במ"ש הטור ועיין להב"י סימן זה מ"ש בשם הרמב"ן ולהרא"ש בפ"ק דכתובות ועיין להרב שאלת יעב"ץ ח"ב סי' קע"ח:

ד' **כהן** ששוכב ערום ושמע שמת א' באהל וכו' כ"כ הת"הד סי' ר"ד והרב פ"מ ח"ב סי' נ"ז תמה עליו דבטומאה דקילא שאינה שוה בכל אפילו בק"ע דוחה העשה דכבוד

הבריות כמ"ש התוס' בברכות ד"ך והרב חוות יאיר סי' צ"ה תי' במ"ש התוס' במציעא ד"ל דדוקא מת מצוה דאיכא בזיון גדול ע"ש. ותמהני דסותר עצמו למ"ש בסי' קל"ט על המלין מתו לכבודו דאפילו לכבוד החי אינו ע"ע דעשה דכבוד הבריות דוחה הלאו דמלין מתו בשוא"ת ע"ש ולפ"ד התוס' אין מקום לדבריו ומה שהק' הח"י על התה"ד דהא שוא"ת והביא דברי התוס' דשבועות די"ז ע"ש משם תברא דלתי' א' שתי' שם נראה דק"ע חשיב וכמ"ש מרן בכ"מ בסוף ה' כלאים וגם לתי' הב' יש לחלק בדבר ועמ"ש לעיל בסימן זה:

ה' **הש"ך** סק"ב למד מדברי התה"ד דדוקא באהל המת אבל באהל הסמוך לאהל המת אינו אלא מדרבנן ועיין להבר"י ולהרב אמונת שמואל סי' מ' והשע"א סי' צ"ג סמך ע"ד הש"ך ומצא תקנה לכהן היושב תחת הרקיע ואינו יכול לצאת אא"כ יכנס לאהל הסמוך לאהל המת ע"ש וכבר המג"א סימן שמ"ג דחה דברי הש"ך ע"ש וה' בנו של השע"א בהגהתו התיר מטעם דהכל חולין אצל הקור כמ"ש הב"י בא"ח סי' רע"ו ואפילו איסורא דאורייתא שרי שהרי גוי העושה מדורה בשביל ישראל לדעת התוס' בפ' כ"כ דקכ"ב דאיסורא דאורייתא ושרי לישראל להתחמם בה ע"ש. וליתא דודאי גוי העושה בשביל ישראל אינו אלא מדרבנן והתוס' לא כ' אלא גבי תחומין לא גזרו כיון דתחומין דרבנן אבל בהבערה שהיא דאורייתא גזרו בגוי העושה בשביל ישראל וחלילה להתיר איסור תורה מטעם זה דהכל חולים אצל הקור והרב שבות יעקב ח"ב סי' פ"ה כתב תקנה לנדון השע"א דיכנס הכהן בשידה תיבה ומגדל דאפילו לדעת הר"מ דאהל זרוק לא שמיה אהל היינו מדרבנן אבל מדאורייתא שמיה אהל והוכיח כן מכח סתירה בדברי הר"מ ע"ש וכבר עמד בסתירת דברי הר"מ המש"ל בפי"א מה' ט"מ ולכל התי' שכ' יש תקנה כדבר דלפי מה שתי' דהיכא דאינו מאהיל על המת עצמו אפילו בתוך אהל המת שמיה אהל ותי' הב' במונחה מודה הר"מ ע"ש ויכול לעשות תקנה זו אפילו בשבת כנדון השע"א אבל למ"ש בא"ח דע"ג שוורים שרי והר"מ באופן המועיל קאמר ע"ש א"א לעשות תקנה זו בשבת ועוד התיר השב"י משום דהכהנים טמאים בארץ העמים ובחיבורין שרי כמו בטומאה דאורייתא דשרי בחיבורין והוכיח ד"ז מתוס' פי"ח דאהלות וע"ש בהר"ש מ"ש בתוס' הלזו ומדבריו נראה להפך ומ"ש השב"י בדברי הר"ש ליתא ע"ש:

ו' **חור** שבין ב' בתים כתב השב"י בסימן הנ"ל דאיסור דאורייתא הוא אפילו לדברי הש"ך ומדברי ה' שאלת יעב"ץ ח"ב סי' קע"ח מתבאר דג"ז איסורא דרבנן הוא ואם פתח הבית פתוח כתב השב"י שם דמה שלא כנגד הפתח אפילו בבית עצמו מדרבנן אבל מהרימ"ט

סי' צ"ו כתב בפשי' דהכל טומאה דאורייתא הוא ע"ש ועיין לה' מכתם לדוד חי"ד דקל"ד ריש ע"ד ע"ש:

סימן שעג

א' **דין א'** **כך** מוזהרין הגדולים על הקטנים כתב הרמב"ם פכ"ד מהל' שבת דאפילו באיסורי דרבנן לא ספי' להו בידים ובגמ' בפ' חרש תניא לא יאמר לבנו קטן הבא לי מפתח הבא לי חותם אבל מניחו תולש מניחו זורק ודקדק הרשב"א ליפלוג וליתני בדידה במפתח או בתולש בין אומר למניח ותי' דרבותא קמ"ל דאפילו הבאה דאפ' דלא יבא לידי איסור דאורייתא דאפשר בפחות פחות מד"א ומר"הר לר"הי אפשר דיעקור אדעתא דפחות מד"א א"נ כבן עזאי דס"ל מהלך כעומד דלא יבא לידי איסור דאורייתא ע"ש וצ"ל דס"ל דגם במלאכות דשבת חצי שיעור אסור. מה"ת דאל"ה גם בתולש אפשר בפחות משיעור ונראה דהרשב"א אזיל לשי' דס"ל דבאיסור דרבנן ספי' להו בידים ולכך לא מוקי לה בכרמלית דרבנן אבל להר"מ ניחא שפיר די"ל דמיירי בדרבנן וקמ"ל דאפי' בדרבנן לא ספי' להו בידים ובמה שתי' הרשב"א דאתיא כבן עזאי תמיה לי דבירושלמי בריש שבת והביאוהו התוס' שם פריך לבן עזאי ד"א בר"הר המ"ל ומשני בקופץ והרשב"א עצמו בחי' בפ"ק דשבת ד"ה כתב דאפילו לב"ע ד"א בר"ה הילכתא גמירי לה ע"ש. ועוד דבגמ' דשבת דצ"ו אמרי' מקושש מעביר ד"א הוה וא"א דב"ע לית ליה מעביר חייב א"כ ע"כ מקושש לאו מעביר ומנ"ל דרבנן פליגי בהכי ולזה י"ל דגמירי דבהעברת ר"ה הוה ולבן עזאי בזורק דמודה ן' עזאי בזורק כדאמרי' בריש שבת ומאי דנקט מעביר אליבא דרבנן הוא. מיהו קשה מדאמרי' שם ר"י פשיט"ל דחייב ואיסי לאו עלה קאי וא"א נימא דאיסי עלה קאי וס"ל כב"ע וי"ל במ"ש ה' חוות יאיר סי' קל"ב דמ"ש ר"י פשיט"ל מעביר היינו מעביר ואב שלו דהיינו הוצאה דמעביר תולדה הוא ולא אב ואיסי אבות קאמר. ומה שהקשה הח"י דנימא איסי אהבערה קאי וס"ל כר"י דהבערה ללאו יצתה ע"ש ל"ק דאיסי אבות קאמר ולר"י דללאו יצתה ל"מ אב כמ"ש התוס' ורש"י בפ"ק דפסחים דף ה' ע"ש. ועוד ק"ל ע"ד הרשב"א מדאמרי' בעירובין דצ"ח ע"א חוץ לד"א דאתי לידי חיוב חטאת גזרו רבנן ופריך תוך לד"א דילמא אתי לאתויי מר"הי לר"ה ומשני הא מני בן עזאי הרי דלבן עזאי חוץ. לד"א איכא חיוב חטאת במעביר וי"ל במ"ש מהרש"א שם בתוס' לפיר"ח לב"ע כיון שהוא אינו מהלך אלא החפץ לאו כעומד דמי וא"כ מ"ל לב"ע מעביר חייב בעומד במקומו ומהלך החפץ מתחילת ד' לסוף ארבע והירוש' דמשני בקופץ ה"ה דהמ"ל כה"ג ואפשר דמודה הרשב"א דמ"ל בכה"ג או בקופץ אלא כיון דא"ל הבא לי מפתח לא שכיח דמביאו בכה"ג והוא ע"ד תי' הא' אלא דלב"ע מתיישב יותר כיון דלא

שכיח בכה"ג מיהו אכתי קשה ממ"ש הרשב"א גופיה בשבת דלבן עזאי הילכתא גמירי לה גם דברי מהרש"א תמוהים דמדברי התוס' שם שכ' דמה שהוצרך להביא דברי רבא ולא מת"ק דבן עזאי משום דכאן שהוא עומד במקומו ואינו מהלך ל"ד אלא לדרבא ע"ש נראה דאדרבה איפכא מסתברא ובעיקר ס' הרשב"א דס"ל דבאיסורא דרבנן ספי' להו בידים ק' מדפריך בפ"ק דשבת מברייתא דהתינוקות מסדרין פרשיותיהן דמאי פריך הא דאין קורין לאור הנר הוא מדרבנן ושרי לספויי להו בידים ועוד קשה מדאמרי' במס' נדה דמ"ו יתומה שנדרה בעלה מפר לה ואסיקנא אי דדבנן דרבנן אי דאורייתא קטן האוכל נבילות אין ב"ר מ"ל וא"א למ"ל הפרה כלל הא שרי לספויי ליה בידים אלא ע"כ לא ספי' להו בידים וכי מצי להפר ואינו מפר הוי כמו דספי' ליה בידים ועיין להרשב"א בתשו' סימן צ"ב מיהו לזה י"ל כל היכא דאפשר לתקוני אפילו בדרבנן לא שרי לספויי ליה ועיין להפר"ח בא"ח ר"סי תרי"א ע"ש ובגמ' שם בנדה לעיל מזה אמרי' ש"מ קטן א"נ וכו' ופירש"י ופלוגתא היא בפ' חרש וביאר המש"ל בפי"ז מה' מ"א דבריו דס"ל דלמ"ד בדאורייתא ב"ד מצווין להפרישו בדרבנן לא ספי' ליה בידים ולמ"ד אין ב"ד מ"ל בדרבנן ספי' ליה ע"ש והיינו דמשמע ליה לרש"י דמלשון ש"מ נראה דפלוגתא היא וכ"נ ממ"ש התוס' בפ' כל כתבי בד"ה ש"מ אבל להר"מ דס"ל דלכ"ע לא ספי' איסורא דרבנן בידים ע"כ לא משמע ליה דכן משפט לשון ש"מ וכמ"ש הרשב"א שם בחי' בפ' כ"כ דלכ"ע פריך ע"ש ועיין בסוגיית הגמ' דפ' חרש דמייתי הך קושיא ושינוייא דפ' כ"כ ודו"ק:

והנה הרשב"א הביא ראיה לסברתו מדפריך בשבת דקל"ט ולימא ליה לתינוק ישראל ע"ש וכבר הריטב"א בחי' שם כ' דהתם קליש איסורא ומדת חסידות שנו ע"ש עוד הוכיח הרשב"א סברתו מדאמרי' רפ"ג דעירובין אין מערבין אפילו בטבל דרבנן ואמאי והא חזי לקטן רמה"ט מערבין לגדול ביו"הך ודחי לה דש"ה דהמאכל מצד עצמו אסור ע"ש ועי"ל דשאני מערבין לגדול דע"כ יאכיל לקטנים אבל דבר איסור אינו מוכרח דאפשר בהיתר וכיוצא לזה כ' הרשב"א בחי' בפ' מפנין דקכ"ז גבי דמאי הא לא חזי ליה ע"ש נקטי' דפלוגתא דרבוותא היא אי באיסורא דרבנן ספי' להו בידים דלדעת הר"מ וכ"ד הריטב"א דלא ספי' ליה ולדעת הרשב"א ספי' ליה ולכ"ע באיסורא דאורייתא לא ספי' ליה בידים אפילו למ"ד קטן א"נ אין ב"ד מ"ל וליכא מאן דפליג בהא ואני תמיה עמ"ש התוס' בריש שבועות בד"ה על הזקן בס"ד דתגלחת מצורע ונזיר אפשר ע"י קטן ע"ש דהיכי ספי' ליה איסורא דאורייתא בידים וי"ל במ"ש התוס' בפסחים רפ"ח ע"א דהיכא דאיכא חינוך מצוה ספי' ליה איסורא ע"ש ונראה דל"ד חינוך מצוה דקטן אלא אפילו משום מצוה דגדול ספי' ליה בידים וכ"נ ממה שהקשו התוס' שם דפ"ט ניתי כהן קטן

ע"ש מיהו לזה י"ל דהא דלא ספי' ליה היינו בקטן שהגיע לחינוך אבל קטן שלא הגיע לחינוך ספי' וכ"כ הב"י בא"ח סי' תרי"א לדעת הר"מ ע"ש. וכוונתם דאפשר ע"י קטן שלא הגיע לחינוך ולפ"ז יש ללמוד מדברי התוס' דיכול ליתן מתנות כהונה לקטן שלא הגיע לחינוך ועיין להפר"ח בתשו' סי' ד' ע"ש ועיין מ"ש בא"ח סי' תרי"א ועיין להכ"ח שם סי' שמ"ג ולה חוות יאיר דרמ"ח ע"ב ועיין להלבוש כאן ובא"ח סימן שמ"ג ע"ש:

והנה הרי"ף והרא"ש השמיטו בפ' כ"כ אוקמתא דר"י דמיירי בקטן העושה ע"ד אביו וכתב מרן בב"י בא"ח סי' שמ"ג דס"ל דקי"ל כמ"ד קטן א"נ ב"ד מצווין להפרישו ושכן נראה מדברי הרא"ש בפ"ק דשבת ע"ש ועיין למהראנ"ח ח"א סי' קי"ב ע"ש והטור כתב דגבי טומאה מ"ל כדמשמע הלשון להזהיר גדולים וכו' והוא נגד הסוגיא דפ' חרש וכתב הב"י בא"ח דלמסקנא דאיכא ג' קראי י"ל ג' כתובים הבאים כא' ואין מלמדין ואע"ג דהגמ' מצריך להו הך צריכותא ל"ד דהא א"ל ליכתוב רחמנא נכלה וטומאה וניתו הנך מינה ע"ש ולא ידענא היכי ילפי' דם מנבלה שכן מטמאה גם נבלה מאן דכר שמיה. וליישב דברי הטור נ"ל דהנה מתבאר מדברי התוס' רפ' כ"כ דבהגיע לחינוך ודאי מ"ל שהרי מצווין לחנכו ע"ש והטור בתחי' כ' דברי הר"מ דאין ב"ד מ"ל אבל אביו חייב לחנכו ולזה כתב דאין נראה כן אלא דבהגיע לחינוך גם ב"ד מ"ל ומייתי ראיה מלשון הבריית' דקתני להזהיר גדולים וכו' משמע דמיירי גם מטעם חינוך וא"צ קרא לזה ואסמכתא בעלמא היא ועיקר קרא לשלא הגיע לחינוך והגמ' אעיקר קראי מצריך להו אבל בהגיע לחינוך בכל האיסורין בלא קרא ב"ד מ"ל היכא דהגיע לחינוך ועיקר קראי לשלא הגיע לחינוך אתו ועיין להנ"י הל' שטומאה ולהרא"ש שם ע"ש:

ב' דין ג' אחד האיש ואחד האשה אבל הר"מ בפ"ב מה' אבל כתב דאשה אינה מצווה ליטמא לקרובים והרא"ש בה"ט והב"י כ' דדרשי' בל שישנו בלא יטמא ישנו ביטמא ועוד בני אהרן אכל עניינא קאי וקשה א"כ אמאי החלל וישראל אמאי מצווין ליטמא לקרובים ועיין להתוס' במנחות דמ"ג ע"א בד"ה ור"ש ע"ש ועיין לה' חוות יאיר סימן קל"ט:

ג' ד"ד ומיטמא לשומרת יבם כ"כ הב"י משם הרשב"א וכ"נ ממ"ש רש"י בקידושין די"ט בד"ה דמדאורייתא וכו' שכ' ליורשה ולא כ' ליטמא לה אבל התוס' שם כ' ליטמא לה ע"ש משמע דקודם ביאה לא מטמא לה וב"נ קצת מדתנן בנדרים דע"ד דאין ש"י גמורה וכו' וכ"נ מגמ' דיבמות דכ"ט דבעי רבה מאמר לב"ש אירוסין עושה וכו' ונ"מ ליטמא לה ופריך והא ארוסה בעלמא לא מטמא לה ע"ש ולפי"ז דפלוגתא דרבוותא היא גבי אבילות אזלי' לקולא וכ"ב הכנ"הג סי' שע"ד והפמ"א ח"ב סי' ק' ודלא כהרב משאת משה ח"א חי"ד סי' כ"ה ע"ש:

א' **דין ה**' **אפילו** שלא לצורך וכו' משמע דאכל ז' מתים קאי ואפי' על אשתו מיהו למ"ש הר"מ בפ"ב דאשתו דמטמא לה משום דהוי במת מצוה ע"ש נראה דאשתו דוקא לצורך הוא דמטמא לה ועיין למרן בב"י בסי' שצ"ח:

ב' **ד"ז אסור** לכהן ליטמא. עיין להב"ח ולה' משאת משה ח"א חי"ד סי' כ"ד ע"ש:

ג' **ד"ט ולא** לעצם כשעורה הרי"ף פ' דמיטמא לעצם כשעורה ותמהו עליו טובא ועיין בירושלמי בפ' כ"ג דנזיר דאיתא הגירסא דלכ"ע מטמא ועיין להק"הע שם:

סימן שעד

דין ט' **יש** שאומר תאומים וכו' עיין להש"ך והט"ז ועיין לה' מקור ברוך סי' ל"א עש"ב:

סימן שעה

דין ב' **מי** שדרכן לשלוח וכו' משמע דאם קוברין באותה מדינה חוץ לעיר לא וכס' הרמב"ן מיהו דוקא אם אין יודעין בבירור מתי יקבר אבל אם יודעין שעת הקבורה בבירור כגון בע"ש מתחילין האבלות מאותה שעה דקבורה מהראנ"ח ח"ב סי' נ"א:

סימן שצו

דין א' **דשוגג** ואונס עיין לה' דברי אמת בתשו' חי"ד סי' ב':

סימן שצט

דין א' **ולא** מתורת רגל. כ"כ הרמב"ן בס' ת"הא והביאו הטור וכ' דמדברי הרא"ש נראה דחולק ע"ז וכ' הב"י נקטינן כדברי הרמב"ן דמסתבר טעמיה ע"ש והרב משאת בנימין סי' ך' בחתן שנשא ערב הרגל ובתוך הרגל מת אחד מקרוביו דנוהג ז"י המשתה ולדעת הרמב"ן אין עולין לו לימי אבילות כיון דאינו אסור בתוך הרגל אלא בדברים שאסור בהם מתורת רגל ולדעת הרא"ש עולין ופ' כהרא"ש והט"ז חלק דאפי' להרא"ש בחתן אין עולין והרב מטה יהודה סי' שמ"ב כ' דלדינא הדבר שקו ומסתברא דעולין כהמ"ב דלא כהט"ז ע"ש והוא תימא דלא נחלקו אלא בדעת הרא"ש אבל דעת הרמב"ן לכ"ע אין עולין ומרן בב"י ובש"ע פ' כדעת הרמב"ן דלדבריו לכ"ע אין עולין:

סימן תב

א' **ד"ז השבת** עולה הטור בשם הר"י כתב דבתחילת מנין אינו עולה ומתחיל מיום א' וכתב הב"ח דהיינו בשמע שמועה קרובה בשבת אבל בנתייאש מודה הר"י ע"ש טעמו וכבר תמה עליו הרב דברי אמת בתשו' בתחי' חי"ד מהירוש' ע"ש ולכאורה משמע דלדעת הר"י א"נ אפילו דברים שבצנעא כיון דלא חל עליה אבילות מיהו נראה דלדעת הר"י נוהג דברים שבצנעא דאל"ה נימא כיון דאידחי אידחי כמ"ש בגמ' בפ' נגמר הדין דמ"ו גבי הרוגי ב"ד עי"ש בפירש"י:

ב' הט"ז למד מדברי ר"י דגם בז' שחל בשבת א"נ אבילות אלא במקצתו דלא כהב"ח ע"ש והריטב"א בחי' במ"ק הביאו הרב דברי אמת בתשו' חי"ד סי' ב' כתב כדבדי הב"ח:

אבן העזר

סימן א

א' דין ב' שישא אשה בן י"ח שנה כתב ה"ה בפט"ו מה"א היינו במושלם י"ז ונכנס לשנת י"ח ע"ש ומשמע דדומיא דהכי מ"ש ומצוה לישא בן י"ג היינו בשנת הי"ג עצמה וכ"כ הטור מצוה מן המובחר לישא בשנת י"ג אבל קטן הוי כזנות וכ"כ הר"מ בפכ"א מה' א"ב וכ' ה"ה אבל קטן שם בפ' הנשרפין דע"ו ע"ש וקשה דשם איתא המשיא אשה לבנו קטן עליו הכתוב אומר למען ספות וכו' ולפי טעם זה אם היו שניהם קטנים שרי והר"מ כ' דהוי כזנות דאפילו שניהם קטנים שייך האי טעמא ע"כ נראה דהר"מ למד ד"ז מדאמרי' מרי' בפ' חרש קטן לא תיקנו ליה רבנן נשואין וכיון דלא תיקנו לו נישואין הוי בב"ז והגמ' בפ' הנשרפין השמיענו דהיכא דהיא גדולה איכא נמי משום ספות והר"מ נקט טעמא דזנות נחית לדינא דאפילו שניהם קטנים ומ"ש התוס' שם בס"פ האשה רבה דתקינו נישואין כי היכי דלא להוי בב"ז ע"ש לא כ"כ אלא בסמוך לפרקן דמצוה נמי איכא כמ"ש מדברי רש"י אהא דמשני סמוך לפרקן וע"ש בתוס' והא כתבו דאע"ג דלא תקינו נישואין לקטן אפילו סמוך לפרקן מ"מ להאי מילתא תקינו וכו' וכ"כ הרשב"א בתשו' ח"ד סי' ר"ז והוכיח שכ"ד התוס' ודלא כהב"ש סק"ד ע"ש נקטי' דקודם שנת י"ג הוי בב"ז ובשנת י"ג גופה דהיא סמוך לפרקן מצוה נמי איכא ואביי דאמר אי נסיבנא בארביסר וכו' לענין גירא סגי בארביסר והד"מ כתב דגם דעת הר"מ כן דשנת י"ג הוא סמוך לפרקן האמור בגמ' דמצוה נמי איכא ע"ש. אבל מרן בנ"י כתב דדעת הטור והר"מ דסמוך לפרקן היינו תחילת שנת י"ד אבל בשנת י"ג גופה בב"ז ע"ש והב"ח הק' ע"ז דמאי פריך בפ' הנשרפין אמלתיה דר"י הרי קטן קאמר ע"ש ולזה י"ל דהגמ' ס"ד אפילו בשנת י"ד כיון שהאשה גדולה איכא משום ספות דומיא דבתולה לזקן דקאמר ומשני דכה"ג ל"ל בה וכ"כ הרשב"א בתשו' שכתבתי דסמוך לפרקן היינו בשנת י"ד ויותר וסמוך לשנת י"ח קאמר ע"ש באופן דבשנת י"ג גופה פלוגתא דרבוותא:

דין ה' זכר ונקבה קיים מצות פ"ור בס"פ הבעל דס"א תנן בש"א ב' זכרים ובה"א ז"ון ובגמ' ב"ש ילפי ממשה וב"ה ילפי מבריאתו של עולם וב"ש ס"ל אין דנין אפשר משא"א וב"ה דלא ילפי ממשה משום דמדעתיה הוא דעבד ובירושלמי איתא דלב"ה נמי ס"ל דגם בב' זכרים סגי ואף זכר ונקבה קאמרי והראשונים הוכיחו מגמרין דלא ס"ל הכי מדפריך

וב"ה ליליף ממשה ע"ש ולכאורה י"ל דהגמ' הכי פריך כיון דקי"ל אין דנין אפשר משא"א והכא ילפי ב"ה ע"כ הכא שאני כיון דליכא למילף ממ"א ודוקא היכא דאיכא למילף מאפשר הוא דאין דנין וא"כ הבא דאיכא למילף ממשה אמאי דנין משא"א ומשני דמשה מרעתיה עבד ולכך ילפי' מבריאתו ש"ע אע"ג דא"א ומ"מ אחר דסגי בז"ון מסברא לא גרעי ב' זכרים מז"ון ול"ק מ"ש מהרש"א שם ע"ש מיהו בגמ' דיבמות שם פריך אר"א דלא ליליף מאמהות משום דא"א מהא דיליף ר"א מהיקשא דפסח דדבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין וא"א נימא ש"ה דליכא למילף ממ"א אלא ע"כ דל"ש ועמ"ש מהרש"א בקושיתו וראיתי להריטב"א בחי' שם דמ"ו שכתב דוקא בגר ובפסח הוא דאיכא מ"ד דנין משום שהם תחילה לכל אבל בעלמא לכ"ע אין דנין אפ' משא"א ע"ש ותמהני דבגמ' בפ' התודה רפ"ג אמרי' מה אשם אין שפיר ושליא קרוש בו אף כל וכו' ואמרי' בגמ' דקסבר דנין אפשר משא"א וצ"ל דלא כ"כ הריטב"א אלא בבנין אב אבל בהיקשא דנין וגר דנקט אע"פ דבהיקשא הוא כדאיתא ברפ"ד מחוסרי כפרה לדמיון בעלמא נקטיה:

כ' התוס' במעילה די"ג ע"א בד"ה אתיא אע"ג דאין דנין אפשר משא"א היכא רלא אתא ג"ש אלא להך מילתא דנין ולכך ילפי' חלב המוק' מבכור אע"ג דהוא אפשר משא"א ע"ש ועפי"ד י"ל מה שהקשו התוס' ביבמות בד"ה אמר לד"עק דס"ל אין דנין מנ"ל דאין משלשין במכות ע"ש די"ל דס"ל לר"עק דלא ניתנה לידרש הך ג"ש דרשע רשע אלא להך מילתא דאין משלשין במכות:

דין ח' אע"פ שקיים וכו'. דעת הרי"ף דמדרבנן הוא אבל מדברי התוס' בפ' ח' שרצים דק"י ע"ב בד"ה והתניא נר' קצת דמדאורייתא הוא דאם איתא מאי מק' הא הגמ' פריך טפי דאפילו איסור דאורייתא איכא מיהו י"ל דשתיית כוס עקרין איסורא דרבנן הוא דאיכא ועיין להר"מ בפי"ו מה' א"ב דין י"א שכ' אסור ואין לוקין עליו ועיין לה' זרע אברהם חא"ה סי' י"א דל"ז ע"ד ובעיקר קושית התוס' י"ל דהוה משני בסריס אבל מסירוס פריך שפיר דמסרס אחר מסרס אסור כדפריך בתר הכי:

דין י"ג אשה אינה מצווה וכו' אם אשה חייבת בעשה דשבת התוספות בפ"ק דבתרא די"ג בד"ה שנאמר בשם ריב"ם כ' דנקט שבת משום דאיתיה אפילו בצד עבדות וחציה שפחה וחציה ב"ח שכפו את רבה משום מנהג הפקר ולא כפו משום שבת משום דאפשר דלא תקיים כשתשתחרר משום דלא מפקדא אפ"ור ע"ש מתבאר מדבריהם דאשה חייבת כשבת דודאי לא עדיפא חציה שפחה מישראלית מיהו שם בד"ה כופין כתב וז"ל וא"ת ליתי עשה דשבת (כצ"ל כמ"ש מהרש"א בריש חגיגה) ולידחי ל"ת דלא יהיה קדש ותי' לחד תי' ש"ה דבדידה ליכא עשה ועוד אפילו מפקדא אפשר לה באחר ע"ש וקש' הא

באשה נמי איכא עשה דשבת וצ"ל דהך תי' אזיל בשי' ר"י שכ' בדיבור הקודם דמשום דמצוה רבה נקטיה דנר' דס"ל דעבד ליתיה בשבת דלא כשי' ריב"ם אבל אשה לכ"ע חייבת בשבת כמו שנראה מדבריהם לעיל ומ"ש ועוד אפילו מפקדא היינו שי' ריב"ם מיהו צ"ע מאי דקתני לישא שפחה א"י וכו' והלא יכול לישא חציה שפחה וחציה ב"ח דבתרוויהו איכא עשה דשבת ואתי עשה ודחי ל"ת דלא יהיה קדש ועיין להרב טורי אבן ריש חגיגה ועוד קשה כיון דאשה מפקדה אשבת אמאי עבד לא מיפקד אשבת הא גמר לה לה מאשה אשר ע"ב נראה דלר"י אשה נמי אינה חייבת בשבת ופליג אריב"ם גם בזה נקטי' דלדעת ריב"ם אשה ועבד חייבין בשבת ולדעת ר"י פטירי וכ"נ דעת הר"ן בתשו' סי' ל"ב שכתב אע"ג דלא מיפקדה אפ"ור מצוה מיהא אית לה ומתבאר שם בדברי השואל דקצת מצוה כמו שאין מצווה ועושה ודלא כהמגיה שם דהמצוה היא דמסייעת לאיש שיקיים המצוה ע"ש ומ"מ למדנו דס"ל דליכא עשה דשבת באשה כלל וכ"כ שם בסי' נ"ה בשם הרשב"א בתשו' וכ"נ דעת הר"מ בפכ"א מהא"ב דין כ"ו שכתב ורשות לאשה שלא תנשא או תנשא לסריס וכתב ה"ה שהיא תוספתא בפ"ח דיבמות וכ"נ ממ"ש בפט"ו מה' אישות דין י"ו דאין לאשה לשבת בלא איש משום חשד ומור"ם בהגה הביא ד"ז משם הגהות אלפסי ומה שק' ממ"ש בה' א"ב כבר עמד בזה הרב לחם יהודה דנ"ו ע"ש. וכ"נ גם ממ"ש בפי"ו מה' א"ב דין י"א דאשה מותרת לשתות עקרין כדי להסתרס ואם איתא היל"ל דדוקא ביש לה בנים כבר או עקרה כדאוקימנא בפ' ח' שרצים דקי"א והגמ' שם דפריך מריב"ב ולא פריך משבת לכ"ע משום די"ל ביש לה בנים אבל מפ"ור אפילו יש לה בנים משום ולערב וכו' ועיין בת"כ פרשת אמור סוף פ' שביעית דפליגי תנאי אי איכא לאו במסרס את הנקבה ע"ש וכ"נ מהגמ' ס"פ הבע"י בכל הנהו עובדי דמייתי דתבעו לגרשן משום טענה רבעי' חוטרא ולא קאמר משום מצות שבת וראיתי להמג"א סי' קנ"ג שכ' דאפי' להשיא יתומה מוכרין ס"ת משום דחייבת בשבת כמ"ש התוס' בגיטין ע"ש וכבר נתבאר דדעת הר"מ והרשב"א והר"ן ור"י דלא מפקדי אפילו בשבת ושכ"נ מהגמרא ואין לו' דמיירי ביש לה בת א' דמשום שבת סגי ומשום חוטרא צריך בן הא ליתא דשבת לא סגי בבת כמו שיתבאר ועוד משום חוטרא סגי בבת כמ"ש הרדב"ז ח"ג סימן תקע"ה וכ"כ הנ"י שם:

ויש לי לבאר מצות שבת אי בעי' זון כמו מצות פ"ור או דסגי בחד מנייהו והנה בגמ' בפ' הבע"י דס"ב אמרי' מ"ט דר"נ אליבא דב"ה דאמר פ"וד זכר או נקבה משום שנאמר לשבת יצרה והא עבד לו שבת מוכח דבחד מנייהו סגי למצות שבת אך יש להסתפק לב"ה דמתני' הקי"ל כוותייהו דבעו בפ"ור זכ"ון אי פליגי בשבת נמי ומדברי התוס' שם כד"ה

הכל וכו' נראה דלב"ה דמתני' גם בשבת בעי זכ"ן וכ"נ מדברי התוס' בבתרא שם בד"ה לישא ע"ש. וא"כ להסוברים דאשה חייבת בשבת צריכה זכר ונקבה כמו מצות פ"ור:

סימן ד

דין כ"ט נאמן לפוסלו כתב הרדב"ז ח"ב סי' תקמ"ו דוקא שאמר זה אינו בני אבל אמר על הקטן. דזה בכורי דממילא שמעי' דהגדול אינו בנו אע"ג דנאמן לענין נחלה כמ"ש בח"מ סי' רע"ז מ"מ לא נעשה הגדול ממזר כי אין סומכין על האב אלא מפני שהתורה האמינה אותו א"נ מגו דאי בעי יהיב ליה במתנה אבל לא בשביל כך יהיה נאמן לו' ממזר עד שיפרש בהדיא זה אינו בני ע"ש ואין נראה כן מדברי התוס' בפ' י"נ דקכ"ז ע"ב תד"ה כך שכתב דבכל ענין האמינו הכתוב אפילו אמר על אחד מבניו הקטנים שהוא בכור וא"כ עושה בניו הגדולים ממזרים וכו' וה"נ נאמן לו' שהוא כן גרושה ע"ש הרי דבכה"ג הוו הגדולים ממזרים ולמד מזה שהוא נאמן לומר שהוא בן גרושה:

סימן ה

דין י' או שנולד שחין והמסה אותם כ"ה לשון הר"מ ול"ד שהמסה אותם השחין אלא אפילו אם מחמת החולי חתכם. הרופא לרפאותו הוי בי"ש לדעת הר"מ וכשר כ"כ הישו"ש בפ' הערל סימן ט' ודוקא אם החולי שם אבל אם החולי במ"א כגון שברון וכיוצא וחתכן לצורך רפואת השברון לא ע"ש וכ"מ מדברי ת"י סי' נ"ב דלדעת הר"מ כשר מחמת חולי אפי' חתכם הרופא לצורך רפואה ע"ש ונראה דאם חתך לו הרופא ביצה א' השמאלית מחמת חולי יש להתיר לכתחילה משום דהוי ס"ס שמא הלכה כהר"מ דמחמת חולי מקרי בי"ש ואפילו לדעת החולקים שמא הלכה כר"ת דביצה א' כשר אפילו בידי אדם ואפילו לדידן דגרירי אחר דעת מרן בש"ע ומרן פ' דלא כר"ת מ"מ מצט' לס"ס כמ"ש המח"ב בי"ד סי' מ"ב ע"ש:

נסתרס ע"י ששתה כוס עקרין לכ"ע הוי בידי אדם ואסור לבוא בקהל הרב זרע אברהם חא"ה סי' י"א דל"ז ע"ג וע"ש בהמגיה:

דין י"ב אישה מותרת וכו'. כ' הב"ש דמשמע דשייך סירוס באשה ע"ש. וכ"נ מפירש"י בפ"ח שרצים דקי"א דאהא דמשני אלא באשה כ' דאינה מצווה בפ"ור ע"ש משמע דשייך סירוס אלא דשרי משום דאינה מצווה אפ"ור מיהו ק' דהרי ב"נ לכ"ע אינם מצווים אפ"ור ואיכא למ"ד דמצווין על הסירוס וכמבואר כ"ז בפ' ד"מ ע"ש וה"נ נימא באשה ע"כ נראה דגם רש"י ס"ל דלא שייך סירוס באשה כמ"ש התוס' שם וכ"כ הרשב"א שם בחי' ע"ש אלא דמילתא אחריתי קאמר דגם פ"ור אינה מצווה דלא יקשה דליתסר מיהא משום ביטול פ"ור וכדפריך בתר הכי מריב"ב:

סימן ו

דין י"א אשת ישראל שנאנסה וכו' הר"מ בריש הלכות נערה כתב לענין קנס חזקת שדה אונס וחזקת עיר ברצון והראב"ד חלק בזה ע"ש ולענין אי שייך לומר כן לענין איסורא לדעת. הר"מ אם נאסרת על בעלה ואינה נאמנת לו' נאנסתי בעיר פלוגתא דרבוותא כמ"ש הכנ"הג סי' קע"ז הג"הט אות ב' ע"ש ומתבאר מדבריו דאם איתא דלענין איסורא נאסרת בעיר אז אפילו ליכא עדים שזינתה אלא שהיא אומרת שזינתה באונס נאסרת ולא מהימנא משום מגו דהו"ל מגו במקום חזקה אבל מהר"ץ בתשו' סי' קמ"ו. הוכיח דאם ליכא עדים שזינתה אלא על פיה נאמנת לומר שצעקה ואין מושיע לה אפילו בעיר ע"ש והכנ"הג שם הוכיח דאפילו בעיר י"ל באונס ואינה נאסרת ממ"ש הרשב"א בתשו' דהוי ס"ס ס' בעל ס' לא בעל ואת"ל בעל ס' באונס אפילו דנדונו שם בעיר ע"ש. וליתא דהרשב"א ס"ל דאפילו בדבר דאיכא חזקה מצטרפי' לס"ס כמו שנראה ממ"ש בתשו' סי' אלף רי"ו לענין קידושין באשה שנסתפקו אי הגיעה לכלל שנותיה דשריא משום דהוי ס"ס דס' אי הגיעה לכלל שנותיה ואת"ל הגיעה ס' אם הביאה סימנים ונשרו או לא ע"ש הרי דאפילו בהגיעה לכלל שנותיה קי"ל דחזקה שהביאה סי' כדאיתא במס' נדה ד"כ דהוי ס' אם הביאה סי' ומצט' לס"ס ועמ"ש בי"ד סימן ק"י ע"ש. ועפ"ז ל"ק מ"ש מהרשד"ם חא"ה סי' קס"א דאי איתא דבעיר חזקה שהיא ברצון מאי פריך הגמ' בפ"ק דכתובות ד"ט גבי פ"פ מצאתי נאמן לאוסרה עליו אמאי הא ס"ס הוא ס' תחתיו ס' אינה תחתיו ואת"ל תחתיו ס' באונס ס' ברצון ואי איתא מאי פריך נוקמה בידעי' דאשה זאת לא יצאה מהעיר דהשתא ליכא ס' אונס ע"ש. ועפי"ה ל"ק דאפי' איכא חזקה הוי ס"ס ולענין הלכה באשה שאמרה שזינתה והיה באונס והיו בעיר יש להתיר דכיון דעל פיה הוא דידעי' שנטמאה ויש מי שסובר דלענין איסורא אפילו הר"מ מודה ואפילו להחולקים מ"מ כיון דאיכא מגו יש להתיר כמ"ש מהר"ץ ואע"ג דקי"ל מגו במקום חזקה לא אמרינן כבר כ' האחרונים דדוקא בחזקה אלימתא כגון חזקה דאין אדם פורע בתוך זמנו דריש בתרא אבל בשאר חזקות אמרי' מגו וא"כ י"ל דחזקה זו דבעיר בחזקת רצון לאו חזקה אלימתא ושריא אשה זו לבעלה והכי נקטינן:

סימן יא

דין א כך אסורה לבועל אשת ישראל שנבעלה באונס ולא נאסרה לבעל אי נאסרה לבועל ד"ז תלי בב' תי' הגמ' בפ"ק דכתובות ד"ט ע"א גבי אשת אוריה ועיין להב"ש סק"ג ונ"ל ראיה דלא נאסרה מדתנן בפ"ב דיבמות דכ"ד ע"ב הנטען על א"א והוציאוה מבעלה אע"פ שכנס יוציא ואמר רב עלה בגמ' ובלבד בעדים מדקתני הוציאוה ע"ש בגמ' ואי איתא

דנאסרה אפילו באונס אמאי תני הוציאוה הא אפילו במקום דלא נאסרה על בעלה ולא הוציאוה מבעלה אם כנס הבועל יוציא אלא ע"כ דדוקא במקום שנאסרת על בעלה הוא דנאסרת על הבועל וניחא מאי דקשה כיון דבעדים מיירי מאי קמ"ל מתני' די"ל דאתי לדיוקא דוקא במקום שנאסרה על בעלה והוציאוה ובגמ' שם מייתי ברייתא דקתני בד"א באין לה בנים אבל ביש לה בנים אין מוציאין ואם יש עידי טומאה אפילו יש לה כמה בנים והריטב"א בחידושיו הקשה מאי קמ"ל ברייתא ביש עידי טומאה ותי' דקמ"ל דאפי' שלא ידעו העדים שהוא ברצון מוציא דאמרי' מסתמא ברצון ע"ש הרי דס"ל דאם היא אנוסה לא נאסרה לבועל:

בהגה ב' עידי כיעור וכו'. כ"כ המרדכי בפ"ב דיבמות ותשו' המימוני' סי' כ"ד אבל הר"ן בפ' מי שאחזו כ' דאין מצטרפין ועיין במרן בב"י בח"מ סי' ל':

סימן יג

דין י"א בין שהיא גרושה כ' ריא"ז בפ' החולץ ואני אומר אע"פ שמכיר את אמו א"צ להמתין לפי שאינה מניקתו אלא בשכר כאשה נכרית לפי' א"צ להמתין כמו שאין הנכרית צריכה להמתין ע"ש ולדעת מרן דגרושה צריכה להמתין י"ל דגם נכרית צריכה להמתין כיון שמכירה דמחוייבת גם. היא להניק כמ"ש בסי' פ"ב דמינקת נכרית וגרושה שוין בדינן וזה דעת רב א' הובאו דבריו בס' נת"מ דקס"א ע"ג ול"ק מ"ש עליו מדברי ריא"ז ע"ש והנ"מ שם מסיק דמינקת נכרית אפילו מכירה א"צ להמתין דדוקא בגרושה משום דבושה לשאול מאביו כמ"ש הר"ן אבל מינקת נכרית לא חיישי' דאם תתעבר הרי אביו ואמו קיימין דמסמסי ליה בביצים וחלב ע"ש:

סימן טו

דין י"ג אם כנס לא יוציא לא נתבאר אם קידש מה דינו ונ"ל להוכיח דגם אם קידש לא יוציא ממ"ש לקמן דין כ"ז בקידש דאסור בשתיהן מטעמא דכיון דבעי גט אתי למי' שנשא אחות גרושתו ע"ש ולא אסר לה מטעמא דאחות הנוסף דגם שם שייך איסורא דקרובי אנוסתו אע"ג דהוא באונס ובטעות כמ"ש הדרישה והב"ח שם ואי נ"מ לאסור אחר מיתה גם לטעמא דאחות גרושתו שריא אלא ע"כ דאי משום אחות אנוסתו כיון שקידש לא יוציא מיהו יש לדחות דנ"מ אם כינס דלטעמא דאחות גרושתו אפילו אם כינס יוציא כמו שנראה מהגמ' שם ביבמות דצ"ד ע"ש אבל יש להוכיח ממתני' דפ' ד"א דל"ג בב' שקידשו ב' נשים ובשעת כניסתן לחופה החליפו את של זה לזה דקתני ואם היו אחיות וכו' ומפרישין אותן ג"ח וכו' ע"ש הרי דשרי להחזיר כל א' מהם אשתו שקידש ולא אסרי' ליה משום דהוי קרובת אנוסתו אלא ע"כ כיון שקידשו לא יוציאו ואע"ג

דהגמ' שם מוקי לה בהוחלפו כבר כתבתי דברי הדרישה והב"ח דאפילו באונס ובטעות שייכא הך גזירה מיהו לדעת הט"ז סקט"ו דבאונס וטעות לא שייכא הך גזירה אין משם ראיה ומ"מ קצת ראיה מדלא פריך הגמ' בס"ד דהחליפו קתני אמאי מותרות בנשיהם שקידשו. ונ"ל להוכיח דאפי' באונס וטעות שייכא הך גזירה דלא כהט"ז והוא מדתנן בר"פ החולץ הכונס את יבמתו ונמצאת מעוברת בזמן שהולד ש"ק יוציא וחייבת בקרבן ומדלא קתני ומותר בקרובותיה כדקתני רישא בהחולץ ליבמתו ונמצאת מעוברת מוכח דבכונס יבמתו אפילו שהולד ש"ק אסור בקרובותיה כדין אנס אשה אסור בקרובותיה ועיין להרב דינא דחיי:

בת אשתו וכו'. כתב הר"מ בפ"ב מה' א"כ כיון שקידש אדם אשה נאסרו עליו קרובותיה וחשיב בת אשתו נראה מדבריו דבת אשתו אפילו מן האירוסין אסורה וממה שהק' התוס' שם נכנסה לחופה ולא נבעלה תשתרי ע"ש אין להוכיח כלום דמק' עדיפא מינה דאפילו נכנסה לחופה תשתרי ולתי' ניחא הכל מיהו מדברי התוס' בריש יבמות ד"ג רע"א שכתב וז"ל ובת אשתו שנכנסה לחופה ולא נבעלה אסירא ע"ש נר' דס"ל דבת אשתו ארוסה שריא מדאורייתא ואפי' דנקטו אח"ז לשון קידושין ע"כ לאפוקי הוא דנחתי וכ"ה בפסקי תוס' שם וכ"נ קצת ממ"ש הטור בת אשתו מן הנישואין וכו' עיין בחידושינו שם ביבמות:

סימן יז

דיני עיגונא

א ' **ע"א** שהיה בשעת ההריגה והעיד שמת פ' אי בעי שיאמר קברתיו וכן גוי מסל"ת הת"הד בפסקיו סי' רכ"ג בדין גוי מסל"ת כתב וז"ל מה שכתבת דהר"מ מצריך מת וקברתיו כמ"ש בתרי דוכתי בספרו דוכתא קמייתא מ"ש הר"מ בפי"ג דין י"ט בע"א במלחמה או שנטבע בים ומת דבעי' שיאמר וקברתיו יפה השיבך מהרז"ק דהתם לא איירי אלא כגון שנטבע בים וכה"ג דרגילין למי' בהו בדדמי ואפילו אם נפשך לומר דה"נ ראוהו מגוייד ואיכא למי' בהו בדדמי מ"מ י"ל דהר"מ מיירי באותן שראו הטביעה דאמרי טפי בדדמי כמ"ש האשירי בפ' האשה בתרא ועובדא דידן לא ראהו הנפח בשעת ההריגה אלא אח"כ עכ"ד ונר' דד"ז דאם לא היה בשעת ההריגה א"צ קברתיו יש ללמדו ממתני' דפ' בתרא דת"ק דקתני אפילו ראהו מגוייד אין מעידין עד שתצא נפשו משמע דאם מעידין שיצאה נפשו סגי אפילו בלא קברתיו ואע"ג דהתם מיירי בב' עדים מ"מ הרי דעת הרי"ף דאפילו בב' עדים אמרי בדדמי וכמ"ש גבי בעיא דע"א במלחמה ועיין לה"ה שם בדין י"ט ע"ש וגם בהיה בשעת ההריגה יש להוכיח דבמת סגי מגמ' דפ' כיצד דכ"ה

ע"ב דאיתא שם א"ל לר"י מעשה בלסטיס א אחד שיצא ליהרג במגיזת קפוטקיא א"ל אמרו לאשת שמעון בן כהן אני הרגתי את בעלה בכניסתי ללוד והשיאו את אשתו א"ל משם ראיה באומר אני הייתי עם הורגיו הרי אפילו במת לחוד השיאו את אשתו אע"פ שהיה בשעת ההריגה ונראה דלא כ"כ הת"הד לקושטא דמילתא כמו שנראה מלשונו שכ' ואם נפשך לומר וכו' ומצאתי למהר"ם לובלין סי' ו' שכ"כ דלרווחא דמילתא שכ"כ הת"הד והוכיח מתשו' המימוני דבמת סגי אפילו שהיה בשעת ההריגה ע"ש נקטינן דבמת סגי וא"צ קברתיו אפילו היה בהריגה ועיין למרן בב"י בדין י"ט בשם מהר"י סאגיס במ"ש ליישב דברי הר"מ בתשו' ע"ש:

ב' **ה**' נשים שאין מעידין לה שמת בעלה שחזקתן ששונאות זא"ז אם נתבטל דבר הגורם השנאה אי כשרות או לא. הנה הר"מ בפ"ז מה' גירושין ד"ג כתב ואלו הן נשים שחזקתן ששונאות זא"ז חמותה ובת חמותה וצרתה אפילו היתה צרתה נשואה לאחר ויבמתה ע"ש הרי אפילו נשואה לאחר דכבר חלף הלך לו דבר הגורם השנאה אכתי בפיסולה קיימא מחמת שנאה הקודמת ואכתי יש לצדד ולומר דדוקא בצרתה דצערא דגופא הוא אבל חמותה אפילו היתה חמותה נאמנת להעיר לה על בעלה האחר שמת וכה"ג כ' רש"י בפ' האשה שלום דקי"ז ע"א ע"ש וכ"נ קצת ממה שלא השמיענו הר"מ ד"ז אלא בצרתה ונ"ל כן מהגמרא שם בפ' האשה שלום דבעי למפשט חמותה הבאה לאחר מכאן דפסולה דמסקא אדעתא להבא מדתנן מת בעלי ואח"כ מת חמי חמותה אסור' דמסקא אדעת' להבא ואי איתא דבכולהו ה' נשים פסולות מחמת שנאה הקודמת היכי בעי למפשט מינה חמותה הבאה לאחר מכאן דמסקא אדעתא נימא ש"ה דמשום שנאה הקודמת היא ולא משום דמסקא אדעתא אלא ע"כ דחמותה לא מפסלא משום שנאה הקודמת ולהכי התוס' בד"ה לאו לא הקשו אמתני' גופה ואירישא דמתני' דקתני תנשא צרתה ע"ש שו"ר דאין זה הכרח די"ל דזהו מאי דדחי הגמ' ש"ה דרגש לה צערא ד"ל שנאה הקודמת וכדפי' רש"י שנאה ישנה היא ועיין להמש"ל בפי"ב מ"ש בפי' הגמ' ע"ש והריטב"א בחי' כתב דרגש לה צערא היינו דמהר יבא ובכה"ג מסקא אדעתא ע"ש ולפ"ז אין לפסול משום שנאה הקודמת אלא בצרתה וראיתי. למרן בכ"מ בפ' י"ב דין י"ו שכתב מ"ש עדיין קיים וכו' ללמדנו שאם מת נאמנת להעיד ע"ש ואשארא קאי אבל צרתה כתב הר"מ להדיא דאינה נאמנת ועיין להב"ש סקי"ג ומדברי התוס' בדקי"ט ע"ב בד"ה מ"ט נראה דחמותה ל"מ משום שנאה הקודמת דאל"ה לא מק' מידי ממת בעלי נימא דבעלה מת וחמיה לא מת דהשתא לא מקלקלא עצמה אלא ע"כ דאי מת בעלה תו לא הוי חמותה ונאמנת וע"ש במהרש"א דמה שהוכיח מסוגיא דלעיל כבר נתבאר. נקטי' דבצרתה וכן

ביבמתה דמיפסלא משום שנאה הקודמת וכמ"ש הר"מ ופ' מרן בסי' קמ"א אבל בשאר ג' נשים ע"פ מה שנתבאר יש להקל בדבר. ובעיקר ד"ז שכתב הר"מ דצרתה מיפסלא אפילו נשואה עיין לה"ה ולהכ"מ ונ"ל דלמד הר"מ ד"ז מהא דאמרי בגמ' דת"ק וליחוש דילמא בגיטא אתי וא"א דכי לא הוי השתא צרתה מעידה מאי פריך הא אתיא בגיטא תו לא הוי צרתה ואין לומר ש"ה דמסקא אדעתא שיחזירנה דמ"מ לוקמה בכהן דכי אתא בגיטא לא יחזירנה עוד:

ג' בה' נשים הללו אי כשרות במסל"ת. מהראנ"ח ח"א סי' כ"ג הוכיח מדפריך הגמ' סוף יבמות אמתני' דשמע קול איש פ' מת וכו' ודילמא צרה וכו' ולא פריך מגוי דשכיח ע"כ משום דמסל"ת הוא וא"כ ש"מ דצרה לא מהימנא אפילו מסל"ת ע"ש ונראה דל"מ דבגוי כיון דאמר פ' מת מסתמא מסל"ת הוא אפילו בלא קישור דברים במו שכן הוכיח הריב"ש מסוגיא הלזו דכגוי אפילו בלא קישור דברים מסל"ת הוי ע"ש אבל צרה דשונאה אותה מסתמא לא הוי מסל"ת ואה"ן אם היה קישור דברים דודאי מסל"ת היא כשירה ועיין להב"ש סקי"ג וראיתי מי שהוכיח דה' נשים אין נאמנות אפילו במסל"ת מהא דפריך בדקכ"ב וסבר ר"עק אשה ל"מ והתניא וכו' ואמאי לא פריך ממתני' שם דקי"ח דפליג ד"עק ור"מ באשה שאמרה מת בעלי אי מהניא לצרתה לתרומה וכן מת בעלי ואח"כ חמי אלא ע"כ משום די"ל דמיירו במסל"ת ע"ש ונ"ל דל"מ דאפילו לר"עק דס"ל דאין אשה נאמנת להעיד על אשה שמת בעלה מ"מ נאמנת לומד שמת בעלה היא גופה משום דלא מקלקלא נפשה וכיון דנאמנת ע"ע נאמנת גם אצרתה ומיירי מתני' דלעיל בנשאת לכהן דל"ל בגיטא אתיא וא"כ אי משקרא מקלקלא עצמה ונאמנת גם אצרתה וה"נ אמרי' בדק"ך לר"א דאפי' דס"ל אין הצרה מעידה היכא דנשאת דמקלקלא עצמה מעידה:

ד' ספיקא דדינא בה' נשים אי אזלי' לקולא הנה בעיא דחמותה הבאה לאחר מיכן השמיטוה הרי"ף והר"מ וה"ה בפי"ב תמה ע"ז ומשמע מדבריו דיש לנו להחמיר מס' וכתב הכ"מ דטעמייהו דהאי חששא מדרבנן ויש לנו להקל ע"ש דס"ל דמדאורית' כשרות ודבריו לא יכונו אלא לדעת הר"מ דמאי דמהני ע"א ואשה ושארה מדאורייתא הוא משום דמילתא דעבידא לאגלויי היא כמ"ש בסוף ה' גירושין ע"ש אבל למ"ש התוס' בר"פ האשה רבה דמדאורייתא בעי' ב' דאין דבר שבערוה פחות מב' ומדרבנן הוא דמכשרי להו וא"כ כיון דלא הכשירו חכמים הה' נשים אוקמינהו אדאורייתא והו"ל ס' דאורייתא ועיקר דברי מרן הכ"מ תמוהים דבפ' האשה שלום דקי"ח תנן היתה בת ישראל לכהן תאכל בתרומה דר"ט ופ' כן הר"מ בפ"ט מהל' תרומות ומשמע אפילו בתרומה דאורייתא

וא"א דמדאורייתא כשרה היכי אכלה בתרומה דאורייתא אלא ע"כ פסילי מדאורייתא וא"כ אזלינן בספיקו להחמיר ועיין להמש"ל בפי"ב מה"ת דין י"ו :

ה' נוגע בדבר אי כשר לעדות אשה המ"ב סימן צ"ח החמיר בדבר ע"ש וכנ"ל מגמ' בפ' ז"ב דכ"ו ע"ב דאר"נ החשוד על העריות כשר לעדות אמ"ר ומודה ר"נ שהוא פסול לעדות אשה ולא אמרן אלא לאפוקה אבל לעיולא ל"ל בה ופירש"י לאפוקה לו' מת בעלה וה"ט דלאפוקה פסול משום נוגע בדבר וכ"כ הש"ך בי"ד סי' קי"ט סקי"ח בטעמו של דבר והשיג על הב"י שכתב החשוד על העריות פסול לעדות למ"ד כר"מ דהחשוד על הדבר לא דנו ולא מעידו דהא קי"ל כרשב"ג דנאמן בשל אחרים ע"ש וראיתי להתוס' בפ"ק דסנהדרין ד"ט ע"ב בד"ה לרצונו שכתב לחד תי' א"נ ה"נ יצרו תוקפו וכשר ולא ארביעה רהחשוד על הדבר לא דנו ולא מעידו ע"ש הרי דלפ"ד התוס' ר"י ורבא ס"ל דהלכה כר"מ ומ"ש אח"ז לפ' אהא דפריך בפ"ק דמכות אלא מעתה נרבע יציל דמנרבע לרצונו פריך ע"ש ע"כ דפריך מנרבע לר"מ דמסתמא לא פליג אר"עק וכה"ג כתב מהרש"א שם גבי שונא לתי' קושית מהרש"ל ע"ש ולפ"ד התוס' הללו מאי דאמר רבא בפ' ז"ב דפסול לעדות משום דס"ל דהלכה כר"מ וכמ"ש מרן בב"י מיהו ודאי דקי"ל כרשב"ג כדאפסיקא הלכתא בדוכתה וטעמא דפסול לעדות אשה משום דהוי נוגע בדבר ועיין למור"ם בהגה ס"סי מ"ב ובח"מ שם והנ"ב חא"ה סי' כ"ז הוכיח דנוגע בדבר פסול לעדות אשה מדאמרי' ביבמות דמ"ז גוי שאמר נתגיירתי אינו נאמן ואפילו אמר נתגיירתי בב"ד פלוני כמ"ש הר"מ בפי"ג מה' א"ב אפילו דעבידא לאגלויי וע"כ משום דאיתחזק איסורא ול"ד להא דיתרא בדע"ז וה"נ בעדות אשה אפי' דעבידא לאגלויי פסול משום דאיתחזק איסורא וכו' ע"ש וליתא דהר"מ פ' אחר ד"ז אם אין יודעין בו שהוא גוי ואמר נתגיירתי נאמן שהפה שאסר הוא הפה שהתיר ובח"ל צריך להביא ראיה ע"ש וא"א ל"ל טעמא דהפה שאסר ת"ל דלא איתחזק איסורא ונאמן משום דעבידא לאגלויי ואי מיירי שם בדלא אמר בב"ד פ' מ"מ אמאי צריך להביא ראיה באמירת ב"ד פ' סני אלא ע"כ דגר שאני דבעי' עדות מדאורייתא כמ"ש ה' שם עוד וע"ש מ"ש עוד בזה ובסי' כ"ח ובסי' כ"ט ע"ש:

ו' אם העיד בדברים שרובן למיתה כגון הניחו גוסס וכיוצא שכתב מרן בדין ה' דאין משיאין את אשתו וכ"כ התוס' בסוף יבמות דק"ך ע"ב בד"ה למימרא ע"ש אם נשאת אי דמי למים שאל"ס דלא תצא או לא הנה מדברי התוס' בפ' החולץ דל"ו ע"ב בד"ה הא שכתב וז"ל אור"י דחיישי' למיעוט כזה כמו מים שאל"ס דאשתו אסורה וגוסס שאין מעידין עליו להשיא את אשתו אע"ג דשמא התם משום ערוה החמירו. ע"ש נר' דאם נשאת לא תצא כמו מים שאל"ס שהרי ס"ל דמיעוט דמים שאל"ס מיעוט דשכיח כמו

גוסס גם על שניהם כתב דמשום ערוה החמירו משמע דדין א' להם ולזה כוונו התוס' בבכורות ד"ך ע"ב בד"ה חלב דלא כמהרש"א שם ע"ש אבל הרא"ש בפ"ג דבכורות גבי חלב פטור כתב דמיעוט שאל"ס מיעוט דלא שכיח הוא וחומרא בעלמא היא אבל מיעוטא דגוסס מיעוט דשכיח הוא ואמרי' סמוך מיעוטא לחזקה והו"ל פלגא ופלגא ע"ש נר' דבגוסס אם נשאת תצא כיון דס' גמור הוא דאמרי' סמוך וע"ש ובסוף מ"ק כתב הרא"ש משם הר"מ באשה שהיתה רחוקה מבעלה ג"י וא"ל שבעלה גוסס והורה להתאבל משום דרוב גוססין למיתה ע"ש וע"כ דס"ל דמיעוטא דלא שכיח הוא או דלא אמרי' סמוך דאל"ה הא קי"ל ס' אבילות להקל וסותר את עצמו למ"ש בפ"ג דבכורות. גם בתוס' דהחולץ אע"ג דס"ל דשכיח הוא נראה מדבריהם דאין מתאבלין עליו ע"ש ועוד בלא"ה כיון דאין משיאין את אשתו אין להתאבל עליו כמ"ש מרן בב"י ומור"ם בהגה בדין ה' דאין מספידין אלא באופן שמשיאין אשר מט"ז נראה דלכך שינה מרן בש"ע י"ד סי' של"ט דין מהר"ם וכתב מי שא"ל וכו' ולא כתב דינו באשה כמ"ש מהר"ם ועיין להכנ"הג שם בהג"הט ומאי דפשיט"ל למר דבגוסס אם נשאת תצא ע"ש הדבר במחלוקת שנוי כמ"ש ועיין להב"ש ס"ק י"ח וצ"ד ע"ש:

ז' **אם** העידו א' כשר וא' פסול בעבירה על א' שמת להשיא את אשתו אי אמרי' עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה לפמ"ש התוס' כפ"ק דמכות דף ו' ע"א בד"ה אמר דבד"מ ב' שנמצא א' מהם קרוב או פסול מהני עדות הכשר לחייבו שבועה ע"ש ודאי דה"נ כיון דע"א סגי כעדות אשה מהניא עדות הכשר לחודיה אבל לפי מה שנראה מדברי הרי"ף שהביא הרא"ש שם דגם לשבועה פסול איכא לספוקי בעדות אשה ועיין להנ"ב חא"ה סי' מ"ה שהוכיח דלא אמרי' בעדות אשה עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה ע"ש:

ח' **ע"א** שאמר לאשה חוץ לב"ד שמת בעלה וחזר בו ואמר ששקר ענה בו אי אמרי' כיון שהגיד וכו'. מרן בתשו' א"הע סי' ד' כתב דאפילו א"ל בתחילה חוץ לכ"ד כיון דמהני עד מפי עד הוי כמו שהעיד בכ"ד וכבר נגמר עדותו וא"ח ומגיד והביאו דבריו בק"ע סי' קנ"ח ע"ש אבל הר"ן בתשו' סימן מ"ז הביאו הח"מ סקי"ז כ' דיכול לומר מבדין אנו ע"ש ונ"ל ראיה מהגמ' דא"י לחזור ולהגיד והוא מגמ' פ' שבועת העדות דל"ב ה"מ בע"א דפטור דאמר לאשה ולא אמר לכ"ד וה"מ בע"א דחייב דלא אמר לא לאשה ולא לב"ד ואי איתא הו"ל לפלוגי בגוונא דרישא ה"מ דחייב דאמר לאשה וחזר בפני ב"ד ואמר ששקר ענה ול"מ לדעת אגודה ודעמיה שהביא הכנ"הג כהג"הט אות תנ"ז דעד מפי עד ובא הא' והכחישו שלא א"ל דסברי דהב' נאמן ולכך בא"ל לדידה פטור משום דל"מ הכחשתו ודאי דלפ"ז אי יכול לומר דשקר ענה חייב בש"הע כיון דמהניא הכחשתו אלא אפילו

לדעת הרמב"ן ודעמיה דסברי דהראשון נאמן וכ"ד רש"י דהא' נאמן ומאי דפטור מקרבן שבועה משום דיכולה לילך לב"ד אחר ולהעיד וכמ"ש הרדב"ז ח"א סי' רמ"ב ע"ש ועיין למרן בתשו' שם שהוכיח מדפטור דהב' נאמן ע"ש והוא תימא דרש"י והרא"ש שם דחו ד"ז ואפילו להסו' כן נר' ודאי דהיכא דאמר ששקר ענה א"י לילך לב"ד אחר ולהעיד כיון שאמר ששקר ענה ונאמן בדבורו דבשלמא כשהכחישה שלא א"ל היא יודעת שאמת שא"ל ומעידה בכ"ד אחר אבל כי אמר דשקר ענה ומן הדין נאמן אינה מעידה בב"ד אחר להתירה שלא כדין אלא ע"כ דאמרי' בכה"ג כיון שהגיד וכו' וכ"ש למ"ש הכנ"הג שם דאפילו להרמב"ן ודעמיה דהא' נאמן מודים באשה דנאמנת ואפילו הא' מכחישה משום דדיקא ומנסבא ע"ש מיהו למ"ש הרא"ש שם דטעמא דפטור מק"ש משום דהיא גרמא אין להוכיח כן דאפילו דאמר שקר ענה נאמן בדיבורו פטור מק"ש משום דהיא גרמא:

ט' ב' שהעידו באשה שמת בעלה אלא שהכחישו זא"ז הכחשה גמורה ולדברי כולן מת בעלה אי בטלה עדותן כיון שיש הכחשה ביניהם ד"ז יש ללמוד מדברי הריב"ש סי' תע"ט שנשאל בב' כיתי עדים שהעידו בקידושין שכת א' אומרת שנתן הקידושין ליד האב וכת א' אומרת שנתן ליד הכלה והשיב אחרי שב' כיתי עדים תרווייהו בא"א קא מסהדי אע"פ שיש קצת הכחשה ביניהם מקודשת כרשב"א בפ' ז"ב שאמר לא נחלקו ב"ש וב"ה על ב' כיתי עדים שכת א' אומרת מנה וכת אחת אומרת מאתים שיש בכלל מאתים מנה על מה נחלקו על כת א' שבש"א נחלקה העדות ובה"א יש בכלל מאתים מנה וקי"ל כרשב"א וה"נ בכלל ב' הכיתות יש שנתקדשה ול"ל דשאני המנה והמאתים דיש המנה בכלל המאתים דודאי רשב"א לא נקט האי לישנא ברישא אלא משום דבכת א' דפליגי ב"ש וב"ה וסברי ב"ה דמצטרפי אינו אלא משום דבכלל המאתים מנה עש"ב וה"נ דכוותה בעדות אשה כיון דסגי בע"א הוו ב' עדים כמו ב' כתי עדים כיון דע"כ ע"א מהם כשר מתירין אותה ע"פ אותו העד איברא דק"ל לדברי הריב"ש ממתני' בפ"ג דנזיר ד"ך ע"א בב' כיתי עדים אלו מעידין שנזר ב' ואלו מעידין שנזר ה' בש"א נחלקה העדות ובה"א יש בכלל ה' ב' הרי דב"ה לא נחלקו אלא משום דיש בכלל ה' ב' אכל בהכחשה גמורה מודו דנחלקה העדות ולא נקט שם דין דכת א' כלל ויש לקיים דינו של הריב"ש דלעולם הוי הכחשה גמורה ומ"ש ב"ה יש בכלל וכו' היינו ר"ל דנקטי' במה שהם שוין ולא בטלה עדותן במה שהם שוין ויש להוכיח דינו של הריב"ש מגמ' שם דאמ"ר ה"מ במונה א"ל ר"ח מאי קאמר אילימא א' אומר ב' ולא ה' וא' אומר ה' ולא שנים הא מכחשי אהדדי ור"ל ופשיטא וכתב ה"מ במונה לר"יש וכו' ונראה שהוכרחו לזה מדקאמר בגמ' א' אומר וא' אומר משמע דבכת א' מיירי וי"לד דהגמ' גופיה אמאי לא נקט לה כב' כיתי

כגוונא דמתני' ואי משום דב' כיתי לאו מילתא דפשיטא היא א"כ נוקמיה למילתיה דרב אמתני' ולא קשיא פשיטא אלא ע"כ דס"ל להגמ' דבב' כיתי אפילו הכחשה גמורה נזיר ב' משום דממ"נ א' מהם כשירה כדברי הריב"ש אח"ז ראיתי בירושל' שם ובפט"ז דיבמות פלוגתא דרב ור"י בזה דרב ס"ל לא בטלה עדותן בהכחשה גמורה ונקטי' עדותן במה שהם שוים ור"י ס"ל דבטלה עדותן וקאמר התם דבכת א' מודה רב דבטלה עדותן כיון דע"א הנשאר לא מהני חיליה דרב מהכא א' אומרת מת וא' אומרת נהרג הואיל וזה וזה מודים וכו' ע"ש בסוגיית הירושל' והעולה משם דלר"י הא דתנן א' אומרת מת וכו' דוקא בצרות משום דהכחשה דצדה לאו הכחשה ורב ס"ל ה"ה בעדים בעלמא ואע"ג דאמרי' שם דמודה רב בד"ן לא מדמי לה לד"ן באופן דד"ז פלוגתא דרב ור"י בירושל' ומ"מ מה שהוכחתי מגמ' כדברי הריב"ש אמת ונכון דאע"ג דרב לטעמיה מ"מ כיון דמילתא דר"י דירוש' לא הובאה בגמרין ודאי דנקטי' לדינא כגמרין והרא"ש בתשו' הביאו הטור כתב בע"א אומר מת וע"א אומר נהרג כיון דלדברי כולן מת מותרת ולמד ד"ז ממתני' דצרות ופ' מרן בש"ע בדין ט' וכן הסכימו האחרונים רלא כש"הג בסוף יבמות. ומ"ש הב"ש דזה לא הוי הכחשה בגוף העדות ע"ש ליתא דזה הוי ממש כמו א' אומר בסייף וא' אומר באירין דמתבאר מהגמ' דסנהדרין ומדברי הר"מ בפ"ג מה' עדות דהוי הכחשה בגוף העדות וכ"מ בירושל' שם אלא העיקר כמ"ש דע"א וע"א בעדות אשה הוו כמו ב' כיתי עדים ואפילו בהכחשה גמורה נקטי' עדותן במה שהם שוים וכמו שנתבאר וראיתי למהרימ"ט חא"ה סי' ל"ח שכ' על תשו' הרא"ש הלזו דכשמכחישין עצמן כגוף העדות כגון א' אומר מת על מטתו וא' אומר נהרג בטלה עדותן אע"ג דגבי צרות תנן וכו' צרות שאני כמ"ש בירוש' וכו' ע"ש ותמהני דבירוש' לא אמרו כן אלא לר"י אבל לרב דקי"ל כוותיה בעדים נמי אפילו הכחשה גמורה נקטי' עדותן במה שהושוו כיון דא' מהם כשר וכמו שנתבאר ועיין להנ"ב חא"ה דמ"ט ע"ש:

י' **אי** מקילי' תרי קולי בעדות אשה כ' בהגה"מר בפ"ב דיבמות בפלוגתא דרבוותא בירושלמי במצאו כתוב בשטר איש פ' מת דלא מקילי' לא אם כתוב בשטר שראה הוא בעצמו שמת אבל אם כתוב בשטר ששמע שמת לא מקילין תרי קולי עד מפי עד ומן הכתב ע"ש וכ"נ ממ"ש הר"מ בפי"ג מצאו כתוב בשטר וידעו שזה כתב ישראל משיאין את אשתו וכתב ה"ה לאפוקי מסל"ת דאינו נאמן בכתב ומרן בב"ה חלק בזה ודעת ר"מ לפ"ד ה"ה נראה דהיינו משום דלא מקילי' תרי קולי וכ"כ הלבוש דטעמו של דבר ע"ש ואין להקשות א"כ היכי מכשירין ע"א חתום הא תרי קולי נינהו ע"א ומפי כתב דהר"מ סובר דע"א מהני בעדות אשה מדאורייתא משום דעבידא לאגלויי כמ"ש בסוף הלכות

גירושין אבל ער מפי ער לא עבידא לאגלויי דיכול העד הא' להכחישו וא"כ לדעת רובא דרבוותא דע"א דכשר בעדות אשה הוא קולא שהקילו חז"ל גם ע"א מן הכתב פסול ודוקא בשטר חתום בב' עדים הוא דהכשירו בירוש אך ממ"ש ה"ה גבי מצאו שטר כתוב וכו' דבעי קיום ובקיום ע"א מעיד שזה כתב ישראל ע"ש נראה דמקילין אפילו תרי קולי שהרי ע"א שמעיד על כתב ישראל הוא עד מפי עד ומן הכתב וכ"כ הב"ש סקכ"ט ומהתימא עליו דבסקכ"ז הביא דברי הגהמ"ר להלכה והמה כללן בהדייהו ומעתה צ"ל דמ"ש ה"ה לפסול מסל"ת מהכתב אין הטעם משום תרי קולי כמ"ש הלבוש אלא כמ"ש הא האחרונים הלא בספרתם ועמ"ש בס' דרך המלך דק"י ע"ש:

י"א כתב הריב"ש סי' שע"ז דמסל"ת אפי' במת או נהרג לחוד בלא קשר דברים והר"מ לא כ"כ לעיכובא עש"ב ובסי' שפ"א ומרן בכ"י הסכים לדבריו דלא כתשו' הר"ן שחולק ע"ז וכ"נ דעת הרשב"א והריטב"א בספ"ב דיבמות דכ"ה ע"א והנ"י שם דאהא דפרכי' אמתני' דהרגתיו לא ישא את אשתו הא לאחר תנשא רשע הוא הקשו נוקמה במסל"ת לדעת הרי"ף בפ"ב דס"ל מסל"ת רשע כשר דלא גרע מגוי ע"ש ואי איתא דבעי' קשר דברים לא מק' מידי וע"ש עור גבי משם רויה באומר אני הייתי עם הורגיו ע"ש וכן יש להוכיח דלא בעי קישור דברים ממתני' דפ"ב דקתני אפילו שמע מן הנשים אומרות מת איש פ' דיו ור"ל אפילו מסל"ת כדפירש"י הרי דבמת לחוד הוי מסל"ת ואין לומר דשאני נשים דכשירות אפילו במתכוין להעיד שהרי ע"כ מתני' כרע"ק דפוסל אשה בעדות אשה דאי אשה כשירה כ"ש מסל"ת כמ"ש מהרי"ק שו' קכ"א ות"הר סי' רל"ט ע"ש ומאי אפילו שמע דקתני וכ"כ מהרח"ש די"ז ע"ש ומינה שמעי' דלא בעי' קישור דברים:

י"**ב אי** שרי בס"פ בעיגונא פלוגתא דרבוותא כמ"ש הכנ"הג הגהב"י אות צ"ו ומתבאר שם דבס"ס שאינו מתהפך לכ"ע אין מתירין בס"ס ועיין להריב"ש סי' שע"ז וסי' שפ"א:

י"**ג כתב** עוד הריב"ש בסי' הנ"ל דבשאלם הגוי תחילה במאי עסקיתו והשיב לו בפ' הוי' תשובת שאלתו וכשר ולא מלאו לבו להקל די"ל דהוי כמי ששאלוהו ומה שהקילו בכ"הג בפ' פיסולי המוקדשין בא"ל קסבור מה טיבו של זה התם באיסורא דרבנן אבל בעדות אשה דאיסורא דאוריית' לא מקילי' בכה"ג וכ"ד הר"ן בתשו' וכמ"ש מרן בב"י ע"ש וק' דא"כ בי עביד צריכותא בגמ' שם ברישא וסיפא אמאי לא קאמר דאצטריך רישא לאשמועי' דמהני כאן אע"ג דל"מ כה"ג בעדות אלא ע"כ דפשיט"ל דבכה"ג לא הוי אלא כתשו' שאלה וכשר:

י"**ד אם** בא הגוי לפני ב"ד אפילו אמר מעצמו בלא שאלה לא הוי מסל"ת הריב"ש שם ע"ש שהוכיח כן מהגמ' ומתשו' הרא"ש כלל ל"ב סי' ה' אין נראה ה כן ממה שהוכיח

דמסל" ת אינו נאמן בשבויה מדאמרי' בכתובות דכ"ג בבנתיה דר"ח דאוקמינהו לשבויה מאבראי וכו' וא"א דמסל"ת נאמן בשבויה נעלינהו בב"ד ויסיחו לפי תומן ע"ש משמע דהוי מסל"ת אפילו בבא לפני ב"ד:

ט"ו אם הסיחו לפי תומן מתחי' אע"פ ששאלוהו אח"כ שיפרש הענין נאמן כ"כ הרי"ף מההיא דפונדקית וכתב מהרשד"ם סי' מ"ג דוקא באותו מעמד אבל אח"ז לא ע"ש אבל המ"ב סי' ק"ה כתב אפילו אחר ימים כמ"ש הב"ש סקמ"א וכ"ב מהרי"ט ח"א סי' נ"ב דאפילו שאלוהו אחר ימים לבאר הענין הוי מסל"ת ע"ש:

ט"ז גוי מסל"ת שהרג את פ' אי בעי' וקברתיו אפילו להחולקים על הר"מ ולא בעו וקברתיו י"ל דה"ד באומר ראיתי פ' הרוג אבל בגוי הרוצח אינו ממתין עד שימות שירא פן יתפשוהו ואמר בדדמי וראיתי למהר"ם לובלין סי' ק"י שהוכיח דאפילו בגוי הרוצח לא בעי' וקברתיו מההיא דאמרי' בפ"ב דיבמות דכ"ה אני הרגתי את פ' והשיאו את אשתו הרי דלא בעי וקברתיו אפילו ברוצח וה' אמונת שמואל תמה עליו דהתם בישראל מיירי ונאמן משום דפלגי' דיבוריה והוי כמעיד פ' הרג את פלוני ודחק לומר דראייתו משינויא דר"י שם ע"ש ולא ראה דברי הרשב"א בתשו' סי' אל"ף רי"ז דבאומר אני הרגתי ל"ל פלגי' דיבוריה דדוקא דמתפרש לשונו בן אלא מאי דפלגי' דיבוריה גבי הרגתיו דאמרי' לא הרגו אלא באונס או בשוגג ע"ש וא"כ לפ"ז יש להוכיח דאפילו ברוצח לא בעי קברתיו דאפילו שהרגו באונס ובשוגג ירא פן יתפסוהו דלא ידעי שהרג באונס:

י"ז עד א' בקטטה בעיא דלא איפשי' והר"מ בפי"ג כתב וז"ל בא ע"א והעיד לה שמת בעלה לא תנשא שמא היא שכרה אותו ואם נשאת לא תצא ע"ש והרשב"א והריטב"א תמהו אי היא הוחזקה כל ישראל מי הוחזקו ועוד דבבעיא דע"א במלחמה יע"א ביבמה פ ' דנאמן משום דעבידא לאגלויי ומ"ש בע"א בקטטה דאינו נאמן והרא"ם בתשו' הביאו הכ"מ כתב דפשי' דע"א נאמן בעבידא לאגלויי אבל ע"א בקטטה חיישי' כיון דהוחזקה שקרנית שמא שברה והגמ' ה"ה דהום "ל בבעיא צר ואפלו דכל ישראל לא הוחזקו חיישי' דע"י פיתוי והסתה העיד ע"ש ותמהני דבגמ' דמכות ד"ה ע"ב איתא ההיא איתתא דאתיא סהדי ואשתקור ואתיא סהדי ואשתקור ואתיא סהדי ולא אשתקור אמר ר"ל הוחזקה זו א"ל ר"י אי היא הוחזקה כל ישראל מי הוחזקו וא"ל ר"ל דכיון דאיכא דקא מהדרא חיישי' והיינו ע"י שכירות כדפירש"י הרי דר"י פליג דאפילו בה"ג לא חיישי' וקי"ל כר"י וכ"פ הר"מ בפ' כ"ב מה' עדות וזה סותר למ"ש בה"ג דחיישי' שמא תשכור ודוחק לחלק בין ע"א לב' עדים ועו"ק דאפילו ר"ל לא מצינו שאמ' כן אלא בהוחזקה תרי זמני ובה"ג כ' הוחזקה זו אפילו בחד זימנא ועיין להר"ן בחי' שם ועפי"ד ישנו מן הישוב ע"ש:

י"ח מהרי"ק סי' קכ"א ות"הד סי' רל"ט הוכיחו ממתני' דפונדקית דמסל"ת עדיף מאשה ע"ש ואני תמיה בזה דבאיסורין קי"ל דאשה כשירה כמו ע"א כמ"ש הר"ן ריש חולין ופ' מור"ם בי"ד סי' קכ"ז וגוי מסל"ת אינו נאמן באיסורין כמ"ש שם בסי' צ"ח ועיין להט"ז והש"ך שם ובסי' שי"ו ע"ש:

י"ט במים שאל"ס סמכי' אסי' שאינן מובהקין ביותר כיון דסי' מדרבנן ומים שאל"ס מדרבנן שריא וא"צ סי' כלל ואם כן הם אמרו והם אמרו כ"כ ה' ישועות יעקב סק"מ והנ"ב חא"ה סימן מ"ג מתשו' הרא"ש כלל ב' שהקשה ע"ד הר"מ דבכלאי בהמה מדאורייתא דוקא בב' מינין טהור וטמא מגמ' דחולין דע"ט דא"ל ר"א כי מעיילת כודנייתא בדוק בהנך דדמו להדדי ודייק בגמ' ש"מ סי' דאורייתא וא"א נימא כיון דב' מינין טמאים מדרבנן הוא דאסירי סמכי' אסי' אפילו אי סי' דרבנן ע"ש מיהו מדברי התוס' ר"פ החולץ אין נראה כן שכתב בד"ה שנמצאת וז"ל ואור"י נהי דלאו חליצה היא מ"מ אסור בקרובותיה כיון דמדאורייתא הוי חליצה ע"ש הרי דאע"ג דקרובת חלוצה מדרבנן הוא דאסור כדאיתא בגמ' דקידושין דמ"א מ"מ כיון דמדאורייתא הוי חליצה אע"ג דרבנן אמרו דלא הוי חליצה מחמרי' וה"נ דכוותה אע"ג דמים שאל"ס דרבנן לא סמכי' אסי' כיון דמדאורייתא לא סמכי' אסי' וכ"נ מדברי התוס' שם ביבמות דקט"ו ע"ב בד"ה וקאמרי שכתב ראי סי' לאו דאורייתא מיירי בסי' מובהקים אע"ג דמיירי במים שאל"ס ומה שהוכיחו הנ"ב והש"י מדאמרי' בר"פ יש בכור דהא דתנן אין מעידין אלא בפרצוף פנים עם החוטם הוא חומרא מדרבנן בנן ובסיפא דההיא מתני' קתני אע"פ שיש סי' וכו' ע"ש ל"מ דא"י לאוקומי סי' דקתני היינו סי' גוץ וארוך והגמ' ביבמות דק"ך דלא מוקי לה בגוץ וארוך אלא אי אמרי' סי' דאורייתא ס"ל כשינויא בתרא בפ' יש בכור דמשני יכיר לחוד והכרת פנים לחוד ע"ש:

כ' היכא דשאלו לגוי על ראובן ואמר שנהרג עם שמעון אשת שמעון מותרת דלגבי שמעון לאו תשו' שאלה היא מהרשד"ם סי' פ':

כ"א היכא דאיכא הוכחות דקושטא קאמר הגוי אפילו ע"י שאלה הוי מסל"ת מהר"ם לובלין סי' ק"י אמונת שמואל סי' ט' פ"מ ח"ג סי' י"ב וע"ש אופן ההוכחות ובח"א סי' צ"ח:

כ"ב דוקא שאלוהו ישראל הוא דלא הוי מסל"ת אבל שאלוהו עכ"ום שלא בפני ישראל מסל"ת הוי ת"הד אבל מדברי מהרי"קו נראה דאפילו שא שאלוהו עכ"ום לא הוי מסל"ת מהר"ם לובלין סי' ק"י:

כ"ג מסל"ת גמור שאמר שנהרגו ב' אנשים פ' ופ' וידענו בבירור שא' מהם קיים אמרי' דאחר נמי קיים כההיא דעשינו עלינו את הבית דאמרי' כי היכי דנעשה לו נס וניצול גם האחר ניצול אמונת שמואל סי' ט' ועיין להח"מ ס"ק ק"ח דנסתפק בעדים שהעידו ששני בני אדם נהרגו וראינו שאחד מהם קיים אי אמרי' כיון דלא דייקי שפיר גבי זה גם לגבי אחר חי הוא ע"ש:

ב"ד יצאו גוי וישראל חוץ לעיר ואחר שעה בא הגוי רוכב על סוס של ישראל ובידו המלבושים של הישראל ושאלוהו ישראל היכן פ' ואמר שנהרג בדרך אפילו ע"י שאלה חשיב מסל"ת דביאתו בסוסו ומלבושיו של הישראל הוי כהתחיל לדבר ודמי לכי חזתינהו בריא דסוף יבמות פ"מ ח"ג סי' י"ב:

כ"ה בששמעו הגוים אומרים שמת פ' לא חיישי' שמא ע"י קול הברה שיצא אומרים כן פ"מ שם ועיין להכנ"הג הגהב"י אות ט"ל מ"ש ע"ד רבינו משולם שהביא מרן בב"י:

כ"ו מנין דהוי סי' ל"ד עשרה אלא אפילו ב' אמונת שמואל סי' ט':

כ"ז אמר א' שמעתי מעד א' שנהרג פ' בלי ס' לישנא דבלי ס' נראה רבדדמי אמר ויש להסתפק בו מהריב"ל ח"ג סי' פ"ט:

כ"ח אמר ששמעתי שמת פ' ולא אמר ממי שמע יש להסתפק שמא קול הברה שמע כיון שלא הזכיר שם מי ששמע ממנו מהריב"ל שם ועיין בס' א"ש סי' כ"ד שכתב בשמו להפך וליתא דמרן בתשו' סי' ג' כתב דלא חיישי' להכי ועיין להפ"מ ח"ג סי' י"ב ע"ש :

כ"ט גוי מפי גוי ולא ידעי' שהגוי הא' היה מסל"ת נחלקו הפו' אי אמרי' כיון שזה מסל"ת גם הא' מסל"ת כמ"ש מור"ם בדין ט"ז וישראל המעיד מפי גוי דעת הט"ז דגם בזה אמרי' מסל"ת וכ"ד מהר"ם אלשיך סי' מ"ד ומהרש"ח סי' ס"ב ועיין להכנ"הג הגהב"י אות קכ"א אבל הב"ש כתב דבישראל חיישי' כיון שדרך ישראל לשאול על חבירו ומדברי פ"מ ח"א סי' צ"ח אין להוכיח כלום דהתם לאו בסתמא מיירי אלא דידעי היהודים שהיה ע"י שאלה לגוים ועיין להרב יד אהרן הגהב"י אות פ"ו:

ל' כתב מרן בתשו' בדין מסל"ת ס"סי א' באמרה לו הגויה איה חביב חבירך ואח"כ אמרה לו שמעתי ב' גוים אומרים שהרגו לחביב י"ל דמ"ש הגויה איה חביב חבירך הוא דברי עצמה שהבינה שחביב שאמרו הגוים הוא זה שהוא חבירו של זה אבל הרוצחים לא אמרו אלא שהרגו לחביב וכמה חביב איכא בשוקא ע"ש ונראה דדוקא התם דכשסיפרה היא לשון הרוצחים לא אמרה אלא שאמרו שהרגו לחביב אבל מסתמא תולין שהכל מדכרי הרוצחים וכה"ג כתב מהרימ"ט ח"א ס"סי נ"ב בגוי שאמר ששמע שנהרג יהודי א' אמרו לו מי הוא זה א"ל זה בנו של פ' ששוכן במקום פ' ונסתפק השואל אם הם דברי

הגוי הא' והשיב כיון שלא אמר מתחילה כל הדברים אלא ע"י שאלה יש מקום להסתפק אבל אם גוי הב' אמר כל הדברים מתחלה מסתמא שהכל מדברי הגוי הא' ע"ש:

ל"א דין ט"ז בהגה ויש חולקין היא דעת הר"ן דס"ל דלא תלי' שהראשון מסל"ת עד דידעי' בבירור שהא' מסל"ת ודלא כה' א"ש סי' כ"ד דדעת החולקים היא דלא מכשרי' מסל"ת מפי מסל"ת ע"ש ומ"ש מור"ם כאן דיש חולקין ולעיל סתם דאפילו אמר סתם ששמע כשר ע"ש י"ל דש"ה דאמרי' מסתמא מכשר שמע אבל הכא רובא דגוים ע"י שאלה הוא ולא מסל"ת ולכך בעי' דידעי' בבירור דמסל"ת הוא:

ל"ב די"ח אלא נתקדשה לבד וכו' כתב הרשב"א בתשו' הובאה בב"י נתייחדה אחר הקידושין אמרי' הן הן עידי יחוד ול"ד להא דאמרי' בפ' המגרש מודים בנתגרשה מן הארוסין שאין לבו גס בה דש"ה דכבר גירשה אבל זו שנתייחד אחר הקידושין חיישי' והכנ"הג כתב דהריב"ש שכ' בסי' ה' דהמתייחד עם ארוסתו אין ראיה שבעל כיון שאין לבו גס בה ל"פ ע"ז דש"ה שהיו ארוסין ע"מ לכנוס אבל בנדון הרשב"א הקדושין הן הנישואין ור"ל דבנדון הרשב"א מודה הריב"ש אבל הרשב"א ודאי אפילו בארוסין ע"מ לכנוס קאמר כמו שמתבאר מדבריו ונראה דגם הריב"ש מודה בזה אלא דנדונו שאני דלא הוו קידושין כלל אלא ע"י הנוצרי ושדוכין מיקרו כמ"ש בדבריו שם ע"ש אבל הר"ן בתשו' סי' ס"ג כתב בקידש אשה שנתגרשה מבעלה ואח"כ נודע שהגט בטל מותרת לב' ולא חיישי' שמא בא עליה כדאמרי' בפ' המגרש מודים בנתגרשה מן הארוסין שאין לבו גס בה וכ"ש זו שלא נתייחד ע"ש הרי דס"ל דנתייחדה אחר קידושין אין לבו גס בה וחולק על הרשב"א:

ל"ג דין ט"ז בהגה שהורו לה ב"ד וכו כ"כ הרשב"א דמט"ז הוא דאשתרי מיכל לדוד ע"ש וקשה דא"כ בגמ' בפ' ד"א דל"ג דפריך החליפו ברשיעי עסקי' ומגיה תני הוחלפו אמאי לא מוקי לה בהורו להם שהקדושין שלהם בטל ועי"כ החליפו דמותרין להחזירם וחייבין בקרבן דשוגג הוא וכדאשכחן דחייבין הצבור קרבן בהוראת ב"ד בפ"ק דהוריות:

סימן כח

דין א' ונודע שקנה אותו הדבר ביאוש כן לשון הר"מ משמע דס"ל סתם גזילה וגניבה לאו יאוש בעלים וכ"כ ריא"ז בפ"ק דקידושין ותוס' רי"ד בפ"ב דקידושין דנ"ב ע"ש ועיין להר"מ בפכ"ד דכלים דמחלק בין גזילה לגניבה ועיין למהר"ש יונה סי' נ"ט ולהג"פ סי' ק"ך סק"ו ע"ש ואני תמיה ע"ד הר"מ וריא"ז והתוס' דבגמ' בפ' הגוזל דקי"ד פליגי תנאי דר"ש ס"ל סתם גזילה יאוש בעלים וסתם גניבה לאו יאוש בעלים ורבנן ס"ל איפכא ור' ס"ל סתם גזילה וגניבה יאוש בעלים וליכא מ"ד דתרוויהו לאו יאוש בעלים וי"ל דס"ל

דמאי דמוקי הגמ' דר' דאמר גנב כגזלן היינו גזלן דר"ש כל הנהו מתני' דמוכיח הגמ' הכי אינו אלא למ"ד בידוע נמי מחלוקת אבל למ"ד בידוע ד"ה מוקמי' הנהו מתני' בידוע ומוקמי' דר' דאמר גנב כגזלן היינו גזלן דרבנן וס"ל לר' דתרוויהו לאו יאוש בעלים וכ"מ בדברי הר"ב בש"מ שם. ע"ש ופ' כר' וכמ"ד בידוע ד"ה משום דהגמ' בפ"ב דקידושין דנ"ב ע"כ דס"ל הכי דאהא דאמרי' ש"מ המקדש בגזל אינה. מקו' אפילו בגזל דידה פריך מברייתא דקידשה בגזל וגניבה וחמס או שחטף סלע וקידשה מקו' ומשני הא דשדיך והא דלא שדיך ומאי פריך נוקמא כר' דסתם גזילה וגניבה יאוש בעלים וע"כ. דהגמ' שם ס"ל דגנב כגזלן היינו כגזלן דרבנן ועפי"ז ניחא מה שהקשה בשיטה שנשאל שם אמאי לא הוכיח ר"נ שם בדי"ג דיש לחלק בין שדיך ללא שדיך מכח:

רומיא דמתני' דהמקדש ה' נשים אברייתא דקידשה בגזל ובחמס ע"ש ועפי"ה ניחא דר"נ מוקי לה כר' ול"מ למי' אין שקלי ודידי שקלי ולהכי לא הוכיח אלא מברייתא דחוב ואע"ג דמיירי בגזל דידה וליכא שינוי רשות כמ"ש רש"י שם והטור בשם הרמ"ה ועיין להרב כנ"הג בח"מ סי' שנ"ג הגהב"י אות ג'. י"ל דס"ל להך תנא יאוש כדי קני דפלוגתא דתנאי היא בקמא דקי"ד ע"א ע"ש וניחא בזה מה שהקשה מהרש"א על רש"י בר"פ הגוזל בתרא ע"ש. מיהו מדברי רש"י שם במתני' בדקי"ד ע"א מתבאר דהתם איכא שינוי רשות והא דקרי ליה הגמ' שם יאוש כדי היינו דקודם השינוי רשות לא היה אלא יאוש כדי וא"כ באיסורא אתא לידיה ופליגי ביאוש ושינוי רשות דאיסורא אי קני או לא אבל יאוש לחודיה לכ"ע ל"ק ומ"מ בגמ' דב"ב דק"י ע"כ דס"ל דר' בגזלן דרבנן קאמר מדהוצרך למי' פרושי קמפרש וכו' ע"ש. ודע דמהגמ' דקידושין דאמר לית דחש להא דר"ש נר' דפלוגתייהו בישראל מיירי והטור ח"מ סי' שס"ח כ' פלוגתא דרבוותא בזה ע"ש להש"ך ולהתי"ט במס' כלים שם בפלוגתא דר"ש ורבנן:

בהגה או בגניבת גוי וכו'. ד"ז ממהרי"ו סימן קל"ח והש"ך בח"מ סי' שמ"ח תמה עליו דגזל הגוי מדאורייתא אסיר לדעת הר"מ וכ' דהמעיין במהרי"ו יראה דאינו כן ע"ש ועיין במהרי"ו בדברי השואל שכתב גזל גמור וכיון דאסיר מדרבנן אינה מקודשת ותמה עליו דלא הוי אלא כהפקעת הלואתו ואפילו גזל ל"ד לחמץ דאסור בהנאה ע"ש משמע דלא אסיר אלא מדרבנן דלא הוי גזל גמור מדאורייתא אבל בגזל גמור דאורייתא כמו ויגזול את החנית אסור מן התורה ועיין ח"מ וב"ש:

עוד בהגה קדשה בגזל אחר יאוש לבד מקודשת מדרבנן כ"ד רי"ו והרא"ש בפ' מרובה. דס"ו והביאו הטור ח"מ סי' שנ"ג וע"ש בב"י שכתב לא מצינו לו חבר ובדרישה שכ' דדברי הרא"ש מוכרחים ממלתא דר"י בגזל ולא נתיאשו הבעלים שניהם א"י להקדיש

הא נתייאשו יכול הגזלן להקדיש אע"ג דהוי יאוש כדי וע"כ דלחומרא קדיש ועיין להרשב"א ח"א סי' תתקס"ח ע"ש ותמהני דבהקדש איכא יאוש ושינוי השם דמעיקרא חולין והשתא הקדש כדאיתא שם בפ' מרובה דס"ז ע"א ובקדשי' שאינו חייב באחריותן איכ' גם שינוי רשות כמ"ש התוס' שם כבר כתבתי דעת הרמ"ה דבגזל דידה ליכא שינוי רשות וראיתי למהריב"ל ח"א די"ח בהגהת ה' בנו שכתב דמדברי התוס' בקידושין דנ"ב נר' דחולקין על הרמ"ה ממה שהק' מאי קמ"ל רב הא מתני' היא וא"א הא קמ"ל דבגזל דידה אפילו נתייאשו ע"ש ונעלם ממנו דרב בפ' מרובה דס"ז ס"ל יאוש כדי קני ע"ש. ובדברי התוס' ר"פ הגוזל בתרא וא"כ ע"כ דרב קודם יאוש מיירי מיהו קשה מאי פריך מברייתא דקידשה בגזל נוקמה לאחר יאוש ועיין למהר"ש יונה סי' נ"ט ולהג"פ סי' ק"ך ולהב"ח בתשו' החדשות בק"א עש"ב:

דין ז' הי"ל מלוה אצלה וכו' בעיסקא דפלגא מלוה אם קידשה בפלגא דמלוה לכאורה נר' דהוו קידושין דטעמא דהמקדש במלוה א"מ אמרי' בגמ' דמ"ז משום דמלוה להוצאה ניתנה ופירש"י להוציאה בצרכיו ולא להתעסק בה וא"כ בעיסקא דאינו יכול להוציא בצרכיו אפילו חלק המלוה כדאי' בפ' המקבל ובפ"וד בי"ד סי' קע"ז אבל ראיתי להמרדכי בפ' המקבל שכ' דאין יכול לקדש אפי' בחלק המלוה וכן לענין מכר ושמטה דין מלוה גמורה יש לה ע"ש ומדבריו למד מהר"י אדרבי סי' ע"ח דאין הבכור נוטל פ"ש בעיסקא בחלק המלוה וכ"כ הרדב"ז ח"ג סי' תקס"ד לענין בכור וירושת הבעל וכ"מ בתשו' המימוני ס' משפטים סי' י"ב והוכיח דאינה מקודשת מגמ' דקידושין שם דפריך אי דקבלה עלה אחריות היינו מלוה הרי דאפילו פקדון כי קבל אחריות הו"ל מלוה גמורה ע"ש ותמהני דמאי דפריך היינו מלוה משום דברייתא קתני במלוה אע"פ שלא נשתייר מקודשת ולהכי פריך כי קבל אחריות אמאי א"מ כשלא נשתייר הא הו"ל מלוה ע"י קבלת אחריות אבל למסקנא דבמלוה אע"פ שנשתייר א"מ בפקדון מקודשת בקיבל אחריות דעדיף ממלוה וכדפירש"י שם וטעמא משום דפקדון לאו להוצאה ניתנה ועיין להרדב"ז ח"א סי' רי"ד שכתב דאין משמט בשביעית פלגא דמלוה דהוי כפקדון ולאו להוצאה ניתנה כמו מלוה ע"ש והרא"ש בתשו' כלל ע"ז כתב דאין שביעית משמט ממון השותפות דהוי כפקדון ע"ש. וכבר מרן בב"י בח"מ סי' ס"ז כתב לחלק בין שניהם מתעסקים בשותפות בין עיסקא שא' לבדו מתעסק ע"ש ועיין להע"הש שם:

דין ט"ז בהגה ואם הכלי עדין אצלו וכו'. עמ"ש בזה בחי' בקמא דצ"ט דפלוגתא דרבוותא היא ע"ש.

סימן מ

דין ב' בהגה צריכה גט מהא' הטעם משום שלא יאמרו מחזיר גרושתו משנשאת כמ"ש בפ' המגרש ועיין להרשב"א ח"א סי' תשע"ג ותשע"ד ולהרדב"ז ח"ב סי' תשל"ו ולהרב יד אהרן סי' כ"ח ע"ש ועיין להרב דאש יוסף בח"מ בסימן ל"ד סקכ"ז במ"ש במחזיר גרושתו מן הארוסין דלא אסירא אלא מדרבנן ליתא וכמ"ש בחי' ביבמות די"א ע"ש:

סימן מד

דין ה' ואם עמד אחר וקידשה וכו' כ' הב"ש דאם קידשה הב' לפני פיסולי דרבנן כמו הראשון צריכה גט משניהם כמ"ש הב"י בשם מ"כ והסכים עמו וה' כנ"הג בהגהב"י תמה עד"ז וכ' משם רבו דהטעם דצריכה גט משניהם שמא יאמרו אין קידושין באחותה כמ"ש בקטנה שנתקדשה שלא לדעת אביה ע"ש ונר' דה"ד בנדון המ"כ שהוא בקידשה בפני עדים קרובים מצד האישות דפלוגתא דרבוותא היא אי פסולין מדאורייתא או לא בכה"ג הוא דחיישי' שמא יאמרו אין קידושין תופסין באחותה דמדאורייתא קידושין תופסים באחותה אי פסולין מדאורייתא אבל בפיסולי דרבנן ליכא למיחש כיון דמדאורייתא אין קידושין תופסין באחותה וכן מ"ש עוד בזה הכנ"הג בישוב דברי הב"י ע"ש לא שייכי בכ"הג. ומצאתי תשו' המ"כ הלזו היא בתשו' ר"י בן הרא"ש כ"י סי' פ"א וטעם החולק משום דכל רווחא לחבריה שבק כיון דפסול מדאורייתא ודמיא למ"ש בגמ' ר"פ האומר דקידושין במקדש לאחר ל"י ובא אחד וקידשה אחר ך' יום וכו' והחכמים חלקו עליו דל"ד להההיא דקידושין דכאן כיון דאין עדיפות בקידושי כ' מן הראשון כיון דחלו קידושי א' דחו קידושי ב' עש"ב:

עידי קידושין שחקרו אותם באיזה זמן היו הקידושין ואמר א' ביום ב' של ח"המ של פסח העבר והב' אמר איני זוכר אם ביום ב' של ח"המ או ביום ג' ראשון דינו כמי שלא אמר בכמה בחדש גם הב' שאמר א"י אי ביום ב' או ג' הוי כמי שלא אמר נמי באיזה יום בשבת כן מתבאר בתשו' הריב"ש סי' רס"ו דנדונו באמר א' ביום ג' בשבת הא' שאחר התענית בתמוז והב' אמר איני זוכר אם ביום ג' שאחר התענית או יום ד' והשיב דהוי כמי שלא נחקרו בחקירה דכמה בחדש גם לא כוונו באיזה יום בשבת ע"ש ועיין למהרשד"ם חא"ה סי' ל"א ע"ש גם בנ"ד העדים לא הכירו אותה כשראוה עכשיו שהיא היא המתקדשת והאשה מודה בקידושין גם בד"ז הוי ס' קידושין והוי ריעותא דהרשב"א ח"א סי' אל"ף קע"ט כתב בעדים שלא ראו אותה והיא מכחשת אין בו חשש קידושין ע"ש ומהריב"ל והע"הש דייקי מדבריו דאי מודה הוו קידושין וודאין ע"ש ואינו מוכרח די"ל דאי מודה הוו קידושי ס' ולא ודאי וכ"כ מהר"ם די בוטון סי' יו"ד בדעת הרשב"א ע"ש:

סימן מז

דין ג' ע"א אומר נתקדשה וכו' כתב הב"ש דאפילו דקי"ל המקדש בע"א א"ח לקידושיו הכא מיירי באומר הע"א בפני ובפני עד אחד נתקדשה ובכה"ג לא תנשא לכתחילה ע"ש וכ"כ הת"הד סי' רי"ב דבאומר בפני ובפני ע"א יש לחוש ע"ש וצ"ל לפ"ז דמאי דפריך הגמ' בפ' האומר דקידושין אמ"ד א"ח לקידושין ממתני' דהמגרש ולנה עמו בפונדקי ולא מוקי לה באומר בפני ובפני ע"א משום דא"כ מ"ט דב"ש דפליגי וכן מאי דפריך ממתני' דהאומר לאשה קדשתיך וכו' ולא מוקי לה בכה"ג משום דא"כ אמאי מותרת בקרוביו ועיין למהרימ"ט סי' ט"ו שהסכים לדברי הת"הד ע"ש. והרב בני יעקב דקע"ה תמה עליו שסותר את עצמו שממ"ש בחא"ה סי' ל"ח דהתוס' דקתני ע"א בבקר וע"א בערב דאין מצט' מיירי כאומר בפני ובפני ע"א וקתני א"צ גט הרי דס"ל דכה"ג תנשא ע"ש ול"ק דהתם שאני דליכא עידי ביאה אלא עידי יחוד דאפילו בב' עדים לא הוי אלא ס' קידושין שמא בא עליה וכמ"ש ריא"ז בפ' מי שאחזו ע"ש ומה"ט לא פריך הגמ' למ"ד חוששין לקידושיו מהתוס' הלזו נקטי' דבכה"ג דאמר ע"א בפני ובפני ע"א לא תנשא לכתחי' וממ"ש התוס' בכתובות דכ"ג בד"ה תרוויהו לא הוה צריך לזה דאפילו ליכא אלא ההוא דאמר נתקדשה לא תצא ע"ש ולא כ' עדיפא מינה אמאי לא תנשא אין להוכיח דס"ל דבכה"ג לא תנשא ולכך לא הקשו כן משום די"ל דמיירי באומר בפני ובפני ע"א די"ל דסוגיא דשמעתא שם אזלא אליבא דמ"ד חוששין לקדושי ע"א ולכך לא הקשו אלא אמאי לא תצא דס"ל דאפילו למ"ד חוששין לקידושיו אם נשאת לא תצא וע"ש בהרא"ש ודעת הריטב"א שם בחי' דבאומר בפני ובפני ע"א דינו כמו מקדש בע"א דאין חוששין לקידושיו ולכך לא מוקי הגמ' להנך מתני' דפריך מנייהו דמיירי בכה"ג ע"ש:

סימן נ

א' דין א' וכן אם היתה ממאנת וכו' דוקא ביצאה במיאון לחוד אבל אם נתן לה גט כיון דאסור בקרובותיה לא יחזרו הקידושין כ"כ הב"י בשם תשו' הרשב"א ע"ש. והרב תורת חסד סי' ע"א כ' דהר"מ שכ' בפ"ד מה"א מי שקדש אשת חרש מותרת לא' וכ' ה"ה משום דאפילו יאמרו לא עבר אלא איסור דרבנן ע"ש חולק בזה על הרשב"א ע"ש. וליתא דא"כ קשה ממ"ש הר"מ בפי"א מה"ג בקטנה שלא נבעלה משגדלה ע"ש אלא ע"כ דוקא באשת חרש דהכל יודעין שאין לו קידושין וגירושין מן התורה וכ"כ הלח"מ שם ע"ש ומדברי ריא"ז בפ' ב"ש דיבמות שכ' בקטנה שלא נבעלה משגדלה ונתקדשה שמגרש ב' ונושא א' ע"ש אין להוכיח דחולק עד"ז שכתב הרשב"א דהתם סמך על הטעם שכתב שם שלא יהיה חוטא כדעת הגה"מי בפ"ג מה"א והעיטור אבל לדעת הר"מ דל"מ בדשב"ל ל"מ נמי

בדבר שאב"מ וק"ד הא ליתא דא"כ ק' על דברי הרמ"ה מגמ' דפ' הנושא דק"ב דאמרי' מאי פסקא בנות דלא הוו בשעת קנין ל"מ קנין וא"א הא אע"ג דבעלמא ל"מ בנשואין מהני וגבי ממשעבדי כי איכא קנין אלא ע"כ דס"ל להרמ"ה כס' הר"מ דבשב"ל ל"מ שעת נשואין ועוד הרי ריי"ו נכ"ג ח"א כתב בשם הרמ"ה דדבר שאינו ברשותו לא מהני בשעת הנשואין ע"ש הרי דאע"ג דבדשב"ל ל"מ שעת נשואין בק"ד ושאב"מ מהני ואי איכא קנין גבי ממשעבדי:

סימן נב

דין ד' בהגה או האיש תוך שנתו וכו' אם השנה מעוברת ועברו יב"ח ולא שנה תמימה. כתבו האחרונים דתליא בפלוגתא דהר"מ בפ"ז מהל' שכירות והרשב"א הביאו ה"ה שם דדעת הר"מ שנה ועיבורה ודעת הרשב"א שנה בלא עיבורה ומהרשד"ם חא"ה סי' קכ"ה כתב דאפילו לדעת הר"מ דוקא שכירות וכיוצא דמתנין על אותה השנה אבל בכה"ג דתקנה היא שדברו חכמים בסתם השנים מודה הר"מ דביב"ח סגי ע"ש והכנ"הג סי' קי"ח הביא כמה מרבוותא שהסכימו שנה בלא עיבורה ואפי' מהריב"ל שחלק להלכה ולא למעשה ע"ש ואפילו אי פלוגתא דרבוותא מ"מ הבעל מקרי מוחזק דהוא יורש מן התורה ויורשי האשה מכח התקנה הם באים וכמ"ש ה' שבות יעקב הביאו הרב יד אהרן שם וכ"כ מהרשד"ם שם והע"הש בסי' זה אות ג' הסכים דבעי' שנה ועיבורה מטעם דכ"ד הר"מ והרי"ף והרי"ן מיגש גבי שכירות ע"ש וכבר כתבתי בשם מהרשד"ם די"ל דאפילו הר"מ מודה בכה"ג דתקנה היא דשנה בלא עיבורה סגי וגם הע"הש עצמו מעשה בא לידו ופשר ביניהם: :

סימן נה

דין ו' גובה עיקר כתובה כתב הריב"ש סימן צ"ז דאם כתב לה בשידוכין אינה גובה אפילו עיקר כתובה והביאו הח"מ וכנ"ל אדברי התוס' בפ"ק דמציעא די"ז ע"ב בד"ה מן הארוסין שהוכיחו דארוסה יש לה כתובה מדאמרי' בפ' האומר דקידושין היא אומרת קדשתני והוא אומר לא קדשתיך דאם נתן לה גט מעצמו כופין אותו ונותן לה כתובה וע"כ בדלא כ' לה דאי כ' לה היכי מצי למי' לא קדשתיך דאין דרך לכתוב כתובה קודם קידושין ובקידושין הוכיחו דאי כ' לה מאי מבקשין שייך למי' ע"ש ואי איתא טפי הי"ל לאוכוחי דאי כתב לה אמאי אינו נותן כותב כתובה אלא אם נתן גט מעצמו אפילו נתן לה גט ע"י בקשה חייב ליתן לה כתובה מנה ומאתים אלא ע"כ בשידוכין אפילו מנה ומאתים לא כתב לה אלא ע"מ לכונסה:

במה שנהגו בצ"ב דמכנסת תקבל עליו יתר בשומה איזה סך וכותב הכל בשטר הכתובה בלשון נדוניא שהכניסה לו ולא בל' תוספת ופעמים אפילו אינה מכנסת כלום כותב לה סך מה בל' כתובה ולא בל' תוספת אם גירשה או מת מן הארוסין יש להסתפק אי דמיא למנה ומאתים דאי לא כתב לה אינה גובה ובשכתב לה גובה מן הארוסין או דינה כתוספת ונראה דיש להוכיח דגובה כמו מנה ומאתים מדברי הריב"ש סי' צ"ז שכ' אם כ' לה צדאק בעש"ג אינה גובה הצדאק מן הארוסין שהרי ע"פ דת הישמעאלים תוכל לגבותו מחיים וא"ב חייב לכתוב לה מנה ומאתים בדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה וא"כ אין דינו כמו כתובה אלא כמו תוס' ע"ש מתבאר מדבריו דאי הצדאק א"י לגבותו מחיים דינו כדין כתובה וגובה מן הארוסין וא"כ אם כתב לה בלשון כתובה ולא בלשון תוס' גובה מן הארוסין דדינו כמנה ומאתים ודוקא תוס' הוא דלא כתב לה אלא ע"מ לכונסה אבל מדברי הרדב"ז ח"ב סי' שס"ט שכתב אפילו כתב לא מעכשיו בכתובה אינה גובה שלא כתב לה אלא ע"מ לכונסה ע"ש נר' דדוקא מנה ומאתים הוא דגובה מן הארוסין וכ"נ ממ"ש בש"מ במציעא די"ז ע"ב בשם שיטה דטעמא דבכ' לה מן הארוסין גובה מנה ומאתים ולא תוס' משום דבמנה ומאתים איכא אומדנא דמחייב עצמו מעכשיו דאל"ה למה כותב לה מעכשיו יניח עד שתנשא ויכתוב לה בע"כ אבל תוספת יריאה שמא יחזור בו ע"ש וא"כ בכתובת נדוניא שייך ה"ט דליכא אומדנא דיריאה שמא יחזור בו ודין תוס' יש לה ולא תגבה מן הארוסין ובמתנות עמש"ל בסימן ס"א:

סימן נט

המשיא אשה לבנו אם גירש הבן אשתו ראשונה והחזירה ובנשואין של החזרה דר בבית לא מקרי נשואין ראשונים ולא קנאו ירושלמי ר"פ הנושא הלכה ב' וע"ש להק"הע:

סימן סא

דין א' **אבל** אם היתה נידה וכו'. משמע אפילו ידע החתן שהיא נידה ועשה חופה דלא כס' ר"י שהביא מור"ם וכ"כ הרב בית יהודה סי' י"ב בדעת מרן ע"ש ובכתובת נדוניא שנהגו כבר הוכחתי בסי' נ"ה דדין תוס' יש לה ולא גבייא מן הארוסין ע"ש ובמתנות שנותנים הקרובים לכלה מתנה הם לכלה מעכשיו ואפילו מן הארוסין גובה אותם ול"ד לתוספת דלאחר מיתה הוא דכתב לה כדמוכח מדברי הריב"ש סי' ש"א דכל מידי דמתנה הם מעכשיו ולא לאחר מיתה גובה אותם אפי' בארוסין מלבד מה שנותן לה החתן שלא נתן לה אלא להתנאות בהם וכ"כ מהריק"ש בסי' ן' בשמו ואע"פ שכתב שאין נוהגין בהריב"ש ע"ש מ"מ באלו המקומות נוהגין כהריב"ש כמ"ש הרב בית יהודה במנהגים דקי"ב ע"ש:

סימן סב

דין ד' אלא בעשרה אם בדיעבד ברכו בפחות מעשרה א"צ לחזור ולברך בעשרה ה' נו"ב חא"ה סי' נ"ו:

סימן סו

דין א' או שיעידו עליו עדים ויקנו מידו כ"כ הב"י בדעת הר"מ דבקנו מידו אפי' יש להם פנאי לכתוב שרי ועדיף מהתפיסה מטלטלי דדוקא באין להם פנאי הוא דשרי וכ"כ הרדב"ז ח"א סי' קע"ד בדעת הר"מ אבל הטור ומהרי"קו בדעת הר"מ כ' דקנו מידו והתפיסה דין א' להם דדוקא בשלא הי"ל פנאי וכ"נ מדברי הרמב"ן והרשב"א הביא דבריהם הר"ב בש"מ בפ"ק דכתובות ד"ז אהא דאמרי' ר"א שרא למבעל בתולה בשבת בהתפיסה מטלטלי כ' אע"ג דאסור לעשות קנין בשבת משום מצוה התירו ואי איתא דקנו מידו עדיפא מהתפיסה אמאי לא עשו קנין דעדיף כיון דתרוויהו אסירי ומשום מצוה התירו אלא ע"כ דכי הדדי נינהו ומצאתי להת"הד בפסקיו סי' צ"א שכתב דבכתובה קנו מידו ל"מ כלל משום דסתם קנין דכתובה אדעתא למכתב כתובה ולא גמר להקנות אלא בשטר והוכיח ד"ז מדברי התוס' בר"פ אע"פי בד"ה מתנת בשם ריב"א ע"ש. ועיין עוד שם בסי' פ"ט ונ"ל שזה דעת הסמ"ג שכתב בכתובה קנו מידו ל"מ אלא במקום שאין כותבין כתובה ע"ש ודלא כהב"ח שכתב דטעמו משום דלא סמכה דעתה כיון שיכול לטעון פרעתי ע"ש דנר' דבכה"ג אי לטעון פרעתי דכיון דסתם קנין לכתיבה עומד הו"ל כאלו נכתב וכ"כ הר"מ בפ"ב מהל' טוען ואפילו ממשעבדי טריף כמו שנתבאר בח"מ סי' ט"ל ע"ש להש"ך ואפילו מיחה בעדים שלא לכתוב א"י לטעון פרעתי כמ"ש הכנ"הג שם משם ס' צרור הכסף וכן הסכימו האחרונים שם מיהו לפ"ד הת"הד דזה דעת ריב"א סתראי למ"ש המרדכי בשמו בריש כתובות דקנו מידו מהני בכתובה ומ"מ נקטי' דיש להחמיר שלא לסמוך על הקנין לכתחי' בכתובה:

דין ט' ולא מבעיא אם כתב וכו'. דעת הר"מ דאם רוצה לקיימה ל"מ התקבלתי והב"ש תמה מגמ' דפ' החובל דפ"ט ע"ש ואכתי קשה מגמ' שם אברייתא דוכן היא שחבלה בבעלה דפריך ותזבניה לבעלה ואי מחלה תמחול וי"ל דהגמ' אכתי לא אסיק אדעתיה דאתיא כר"מ ועיין להר"ב בש"מ שם שכתב דמאי דאמרי' שם כל גבי בעלה מחלה דר"ל דמחלה ליתומים כשתתאלמן ע"ש ובהכי ניחא שפיר לדעת הר"מ:

סימן עז

דין ב' אם רצה הבעל לגרשה וכו' וכל מה שנתן וכו' כ"ה ל' הר"מ ומשמע דקודם גירושין אין מוציאין מידה המתנות שנתן לה וכן הסכים מהריק"ש בהגהותיו וכ' שכן דן הרדב"ז

ע"ש ודלא כמו שנראה מרהיטת לשון מהרי"ו סי' כ' וכ"פ הרשב"א ח"ד סי' נ"ב דכיון דאין כופין אותה אם אתה אומר שמוציאין המתנה מידה הוי כמי שכפו אותה ע"ש:

סימן פה

דין ג' אא"כ שמו אותם כ"ד רבינו אפרים הביאו הטור ובב"ה כ' דכ"נ דעת הר"מ בפ' י"ז מה' אישות וכ"כ הרשב"א בחי' ביבמות דס"ו שכ"ד הר"מ והסכים לדבריו ודקדק מפירש"י שם דבכתבם בכתובה סגי אע"פ שלא שמאן ע"ש ומדברי רש"י בכתובות דמ"ז ע"ב ודע"ט ע"ב נר' דבעי' שמאן וצ"ל דמ"ש ביבמות בדס"ו היינו בהכניסה לו מעות דל"צ שומא אבל בדבר הצריך שומא ס"ל דבעי' שומא כשי' ר"א וכמו שפ' מרן בש"ע:

דין ד' הבעל הבא לידון וכו' כתב הרשב"א בחי' בס"פ השולח הטע' דבאית ליה פירי א"צ הרשאה משום דהו"ל כתרי שותפי דהיכא דאיתיה במתא אינו יכול לומ' לאו בע"ד דידי את כדאי' בכתובות דצ"ד והיכא דליתא לאשה במתא צריך הרשאה אפילו אית ליה פירי ע"ש ומדבריו למד מהרש"ך ח"ג סי' ס"ז דאפילו במעות מזומנים צריך הרשאה דלא כהת"הד סי' שי"ב ובח"ב סי' קמ"ד שיבח ס' הת"הד וכ' שהיא ס' נכונה ע"ש אבל הריטב"א בחי' שם בכתובות כתב דהטעם דבאית ליה פירי א"צ הרשאה משום דידו כידה ואפילו ליתא במתא א"צ הרשאה ע"ש ודעת רי"ו נכ"ג כדעת הרשב"א והרב כנ"הג בח"מ סימן קכ"ב בהג"הט אות ל"ג לא הביא אלא דברי רי"ו ע"ש:

סימן פח

דין ב' מן הדין אם פיחתו וכו'. נראה דאם הכניסתן לבעלה בפחות משוויין שהיו שוין בשעת הנשואין כשהיא יוצאה נוטלתן באותה השומא שהכניסתם דבגמ' ר"פ אלמנה דיבמות איתא אם הכניסה ב' כלים והוקרו נוטלת א' בכתובתה וא' נותנת דמיו ונוטלתו ופירש"י משום דהוקרו ברשות הבעל ע"ש משמע דדוקא יוקר שנעשה ברשותו הוא דזכה בו הבעל:

בד"א במקום שנוהגים וכו'. כ"כ מרן בב"י ובתשו' בדיני כתובה סימן י"ג האריך להוכיח כן ומסיק דאפילו במקום שנוהגים לכתוב בפנקס הסופר כל כלי שומתו בפ"ע ונותנין פתקא ממנו ביד החתן לא מהני כיון שבכתובה כותבין בכלל דלא כהמבי"ט ע"ש ונראה דדוקא במקום שלא נתברר המנהג אבל במקום שנהגו להגבותן בשומא הא' בעושין מעין מלאכתן ולעולם בכתובה כותבין בכלל לא וכ"מ מתשובתו שם ע"ש ובהכי ניחא מה שהקשה הנ"מ דרע"ז ע"ד מרן הללו מתשו' הרשב"ץ ח"ב סי' רצ"ב שכתב אם יש הכחשה ביניהם בכמה שמו אותם נשבע הבעל ואי איתא דדוקא בכותבין פרט בכתובה המ"ל הכחשה בע"ז ע"ש ועפי"ה א"ש דהרשב"ץ קאי אמנהג מקומו היא עיר אלגזייר

זייר שמגבין אותה בשומא הא' אפילו שנהגו לכתוב כלל בכתובה כמ"ש מהר"ש דוראן בס' חוט המשולש סי' י"ז והבית יהודה במנהגים דקי"ב שכן מנהגם ע"ש ובכה"ג לא דיבר מרן ועיין להכנ"הג שכתב בשם הרשב"ץ בתשו' בהכחשה בשומא תשבע האשה ע"ש ולא ראיתי שכ"כ הרשב"ץ בתשובותיו אלא בהכחשה אם הם כליו או לאו דבכה"ג ליבא הוצאת ממונו דס"ס נוטלתן בשומא הא' ולא מפסיד הבעל אבל בהכחשה בשומה דאיכא דררא דממונא המע"ה ומנהג עירנו זאת כמנהג אלגזייר זייר וכן ראיתי לרבותי שכן דנין:

סימן צג

דין ג' בהגה יכולין ב"ד לתקן וכו'. כ' הריב"ש סימן ק"ז דמזונות ג"ח הא' לא הפסידה כיון שמעוכבת לינשא מחמתו ע"ש ולפ"ז גם באנשי יהודה שכותבין כ"ז שירצו וכו' לא הפסידה מזונות ג"ח הא' מה"ט ולכאורה נר' דה"ה מניקה תוך כ"ד חדש אפילו באנשי יהודה לא הפסידה מזונות כל ימי היניקה כיון דמעוכבת לינשא מחמתו אך ראיתי למהריב"ל ח"ב ס"סי ל"ג שכתב באנשי יהודה הפסידה מזונות ימי היניקה ע"ש וצ"ל דל"ר לג"ח הא' דאינה יכולה לעבור לינשא אבל מניקה תעבור ותנשא ותסמוך שאם תתעבר מסמסא ליה בבצים וכה"ג כתב הב"ד סימן נ"ב לחלק בתבעה כתובתה בין ג"ח הא' למניקה מה"ט ע"ש וכ"כ הרשב"ץ ח"ב סי' רצ"ב תיקון ז' מטעמא דהפ"מ ע"ש:

סימן צו

דין י"א כל אלו השבועות וכו'. לכאורה משמע דקאי גם אבא לטרוף מן הלקוחות שהוזכר למעלה דאם תפס מעות מן הלקוחות אינו נשבע וכ"כ הע"הש בח"מ סי' ע"א אות ל"ג ע"ש מיהו נראה דליתא דהרי כתב הריב"ש סימן שצ"ב דאם תפס המלוה מנכסי היורש עצמו אפילו שהניח אביו קרקע ומטלטלי לא הוי תפיסה דל"מ תפיסה אלא אם תפס מנכסים המשוע' לו משא"כ בנכסי היורש עצמו ע"ש וה"נ הבא לטרוף מן הלקוחות אינו יכול לתפוס מנכסי הלקוחות אלא מן הקרקע המשוע' לו וא"כ אם תפס מנכסי הלקוחות אינו כלום ואם מכרו הלקוחות קרקע ותפס דמי הקרקע האי מלתא תליא בפלוגתא דרבוותא בח"מ סי' ק"ז אם דמי הקרקע נכנסים תחת שעבור המלוה או לא ע"ש:

סימן צח

דין א' ואם היא עדיין קיימת וכו' משמע אפילו פיטרה משבועה דבהכי מיירי וכ"כ לקמן סי' ק"ה וצ"ע דבח"מ סי' ס"ו דין ט"ו כתב במוכר שט"ח דאם המוכר עדיין קיים ואין בו נאמנות נשבע המוכר משמע דאם יש בו נאמנות א"צ לישבע ומשמע שם דאפילו טוען

ברי שפרעו ועיין להב"ח כאן ובסי' ק"א וצ"ל בין חוב לכתובה משום דשכיח להתפיסה צררי וכה"ג כתב הב"ח בסמוך גבי פיטרה בפי' אפילו מן היורשין ע"ש:

סימן ק

א' דין א' ואם מכרום היורשין וכו' כ"כ הטור וכתב מרן בב"י דטעמו דמשמת נפלו נכסים קמי האלמנה ע"ש והא דלא כתב הטור דמפני ת"ה אינה גובה כתב הרב כנ"הג בתשו' ח"א סי' קצ"ו כיון דמשמת זכתה בהם האלמנה הו"ל כמוכר דבר שאינו שלו דלא עשו בו ת"ה ועיין להפ"מ ח"ב סי' ע"ח ע"ש ועפי"ד הכנ"הג ניחא מ"ש מרן בב"י בח"מ סימן דנ"ב שהעתיק דברי ריי"ו דנתנו היתומים אינה גובה מהם ותמה דמיד שמת נפלו הנכסים קמי האלמנה והסמ"ע תמה הא איכא משום ת"ה ע"ש ועפי"ה ל"ק רש"ה דהוי מוכר שאינו שלו מיהו קשה דאפילו מוכר דבר שאינו שלו עשו ת"ה כמ"ש בגמ' בפ' הגוזל בגנב ומכר וכמ"ש בח"מ סימן שנ"ו ומ"מ דברי הכנ"הג ניתנו ליאמר בדעת מרן בש"ע שכתב כאן דמשום ת"ה אינה גובה ממה שמכרו היתומים ודקדק הח"מ דוקא מכרו אבל נתנו גובה וליכא ת"ה וק' מ"ש מלוה שנתן מטלטלין המשוע' לב"ח אגב קרקע דמשום ת"ה נהגו שאינו גובה גם במתנה כמ"ש בח"מ סי' ס' ועפי"ד הכנ"הג דהכא שאני דהוי כמו גנב ומכר דדוקא במכר הוא דעשו ת"ה ולא במתנה. ואע"ג דמרן בב"י סי' שנ"ו דמיירי בגנב כתב דלפי מ"ש בסי' יס' דנהגו כהרא"ש גם במתנה איכא ת"ה ע"ש י"ל דבש"ע חזר בו וסובר דבדבר שאינו שלו גם הרא"ש מודה דלא עשו ת"ה במתנה ובמ"ש הש"ך שם ע"ש ומ"מ שמעי' מדברי מרן בב"י דמתנה עדיף מפרע בחובו שהרי כתב שם דבמתנה עשו ת"ה ובפרע בחובו לא עשו ת"ה כמ"ש בסי' שנ"ו ולפ"ז שמעי' דהכא במכרו היורשין אם פרעו בחובם לא עשו ת"ה כיון דאפילו במתנה לא עשו ת"ה כמ"ש הח"מ כ"ש בפרעו בחובם דמתנה עדיף מפרע בחובו וטעמא משום דבמתנה אי לאו דעביד ליה נייח לנפשיה לא יהיב לה ודמי למכר וכמ"ש מרן בב"ה סי' ס' ובר מן דין הרי כתב מרן בב"י בסי' ס' ופ' בש"ע בסי' קי"ג דבכ"ח מאוחר לא עשו ת"ה ואין לומר דדוקא לגבות מעצמו אבל בפרעו הלוה מדעתו עשו ת"ה כמ"ש הש"ך סי' ס' דמלבד שאין סברא לחלק בכך הרי מדברי מהרשד"ם חח"מ סי' ר"ז מתבאר דלהסו' דבב"ח מאוחר לא עשו ת"ה גם בפרעו מדעתו לא עשו ת"ה וכנ"ל מגמרא בערכין ד"ז ע"ב דאמרי' היו בידו ה' סלעים ואמר ערכי עלי וחזר ואמר ערכי עלי ונתן ד' לשנייה ואחת לא' יצא ידי שניהם מט' ב"ח שקדם וגבה מה שגבה גבה ואי איתא אפילו את"ל מה שגבה לא גבה הכא שאני שנתן מדעתו ואפילו נדחוק ונאמר דמ"ש בגמרא מה שגבה גבה היינו בכה"ג שנתן מדעתו מ"מ י"ל מדברי התוס' בר"פ מי שהיה נשוי שהק' דבגמ' שם אמרי' דכ"ע מה

שגבה לא גבה ואפילו במטלטלי לפיר"ח ובערכין אמרי' מה שגבה גבה ע"ש וא"א מאי קושי' הא בערכין מיירי בשנתן מדעתו אלא ע"כ דאין לחלק בכך גם ממ"ש מרן בב"י בסי' ס' דהרשב"א ס"ל דבמתנה לא עשו ת"ה אע"פ שהרשב"א לא כ"כ אלא בגנב משמע דדעת מרן דדין ב"ח שוה לדין גנב וכיון דבגנב מבואר בגמ' ובפו' דפרע בחובו לא עשו ת"ה א"כ ה"ה לב"ח וכ"ש בפרעו היתומים בחובם:

ונראה היכא דמכרו היתומים וידע הלוקח שהם נכסי המת ומשועבדים לכתובת האלמנה בכה"ג ליבא ת"ה כיון דידעי הלוקח וכ"מ בסימן שנ"ו בהגה ובהש"ך סי' רנ"ב גבי מוכר דבד שאינו שלו דהיכא דידע הלוקח לא עשו ת"ה ואפילו בת"ה שהיא מן הדין והיא דעת חכמי לוניל ואפילו לבע"הת שחלק עליהם וס"ל דעשו ת"ה בכל גוונא ופ' מרן בש"ע סימן קי"א משום דל"פ רבנן היינו דוקא בדבר שהוא מן הדין ותקנת חכמים ל"פ רבנן אכל הכא דמן הדין גובה האלמנה אלא דנהגו שאינה גובה משום פסידא בכה"ג דידע ליכא ת"ה דאיהו הוא דהפסיד אנפשיה ואין להוכיח ממאי דקי"ל מכר לו מטלטלי שלא באחריות מעיד לו עליה משום דאפילו כתב לו מטלטלי אגב מקרקעי אינו גובה מ"מ האידנא דנהגו משום ת"ה כמ"ש בח"מ סי' ל"ז ע"ש וא"א ניחוש שמא מעמידה לב"ח ששעבד לו מטלטלי א"ק והלוקח הזה חתום בשט"ח ההוא דכה"ג ידע הלוקח מקרי כמ"ש הטור סי' קי"א אלא ע"ב אפילו ידע הלוקח נהגא ת"ה הא ליתא די"ל דחששא דחוקה היא ולא חיישי' וכה"ג כ' התו' בפ' חזקת בשמעתא דמכר לו פרה וטלית דמעיד לו עליה ע"ש וכ"כ הרב נחלת שבעה ח"ב סי' כ"ב דהיכא דידע הלוקח לא נהגא ת"ה ע"ש וכן עיקר דלא כהרב פנים מאירות ח"ב סי' קמ"ב שחלק בזה ודימה הענינים שאין דומין זה לזה:

כ' אלמנה שבאת לגבות כתובתה מקרקעות שהניח בעלה והיורשין רוצי' להגבות' קצת מקרקע א' וקצת מקרקע הב' והאלמנה תבעה לגבות כל כתובתה ממ"א. יש להסתפק אי דמיא לפי ב' דבכור דנוטל א' מצרא כדאי' בגמ' בפ"ק דבתרא די"ב ע"ב ומשום דכופין על מדת סדום ליכא בנ"ד כיון דקרקע מהם זבורית ואין בה שיעור כתובתה וצריך להשלים לה מן העידית ונראה דהרשות ביד היורשין להגבותה כמו שירצו דאהא דאיתא בפ' י"נ דקכ"ג יצא עליהם שט"ח בכור נותן פ"ש הקשה בש"מ שם בשם הר"י והלא ב"ח יכול לגבות כל חובו מא' מהיורשין וא"י לדחותו אצל אחין ולומר לא אפרע אלא חלקי כדאיתא בפ"ק דקמא ב' אחין שחלקו ובא ב"ח וגבה כל חלקו וכו' ותי' וז"ל ונראין הדברים שהב"ח יכול לגבות כל חובו מאחד מהם וכו' ואע"פ שהלוה יכול לפרוע לו חובו במפוזד מכמה שדות מקצת מזו ומקצת מזו כיון שכל החלק שוה כשיעור חובו

אצל א' מן האחים אינו יכול לדחותו אצל נכסים שאינם שלו ולומר לך אצל אחי ואני אפרע חלקי כ"ז שלא נתרצו לפרוע או שאינם שם והא דקתני יצא עליהם שט"ח אין הבכור יכול לטעון לאו בע"ד דידי את אלא על חלק פשיטות אבל חלק בכורה מתנה קרייה רחמנא ע"ש הרי דהלוה יכול לפרוע במפוזר ואם האחים רצו לפרוע במפוזר הרשות בידם איברא דהרא"ש בפ"ק דקמא אההיא דבא ב"ח ונטל חלק אחד מהם כתב דהלוה עצמו א"י לפרוע במפוזר שלא תנעול דלת בפני לווין ע"ש ומ"מ בנ"ד בכתובה דליכא נעילת דלת יכול לפורעו במפוזר דמ"הט בע"ח בבינונית וכתובה בזיבורית וכמ"ש מרן בב"י בסי' זה:

ג' **אלמנה** שרצו היורשין לשום לה שט"ח שיש לבעלה על אחרים בכתובתה ויש להם מטלטלי היה נראה דמצו לסלוקה בשט"ח ע"פ השומא דלא עדיפא כתובה מחוב דעלמא דמצי הלוה לסלק הב"ח בשומת שטרות כמ"ש בח"מ סי' ק"א וכ"כ הריב"ש סי' ק' גבי הניח מטלטלי דאין חייבין למכור לפורעה אלא ישומו לה מטלטלי בכתובתה דלא עדיפא אשה מב"ח ועיין להפמ"א ח"א סי' פ"ג ע"ש ומאי דאמרי' בפ' הכותב דפ"ג ע"א דאהא דתנן יתנו לכושל שבהם דמפ' בגמרא לכתובת אשה משום חנא ולא לב"ח בבר כ' התוס' שם דפ"ו ע"א בד"ה ולאשה דדוקא אחר מיתה משום דאחר מיתה ליכא נעילת דלת דלא מסיק אדעתיה שימות אבל במקום דאיכא נעילת דלת בע"ח עדיף מאשה וא"כ כיון דגבי ב"ח קי"ל דמצי לשום לו שטרות כ"ש בכתובה וראיתי להדרב"ז ח"ה סי' ב' אלפים קכ"ב שכתב כיון דמדינא אין להגבות לאשה ולב"ח שטרות לא דנהגו להגבותם הבו דלא להוסיף עלה ואין להגבותה שטרות אלא היכא דליכא מטלטלי ומשום חנא ע"ש ונראה פשוט דאפילו בב"ח ס"ל דאין להגבותו שטרות היכא דאיכא מטלטלי דלא עדיפא אשה מב"ח וכמו שנתבאר וא"כ אזיל בשי' הרשב"א דשטרות לא משתעבדי כמ"ש הטור בסי' ק"א אבל למאי דקי"ל כהרא"ש דלב"ח מסלק ליה בשטרות אפילו איכא מטלטלי במ"ש מרן בש"ע בסי' ק"א כ"ש בכתובה אך דאיתי למהר"ם ב"ב בקצרות סי' קכ"ט שכתב דאין להגבות לאשה חובות דאין דרכה של אשה לילך לב"ד וכ"ש חובות שעל הגוים ע"ש הרי דס"ל דלהאי מילתא עדיפא אשה מבע"ח ומש' דלא שני לן בין חובות בע"פ לחובות בשטר:

דין ד' ב' בהגה י"א דאם מת יעקב וכו' עיין להב"ד חא"ה דל"ח ע"ב ולהרב כרם שלמה חא"ה סי' מ"ח ע"ש וב"ד הצדק שלפנינו ובראשם מהרי"ט ז"ל היו דנין בזה כדין הספיקות ולא עמדו בפניהם כל מה שחילקו האחרונים בזה בישוב הסתירה בדברי מהר"ם שפ' מור"ם כאן ובריש סי' צ':

ה' **כתובה** שחתום בה ע"א לבד וגם הבעל חתום בה נראה דכשירה לגבות בה מב"ח דאע"ג דפלוגתא דרבוותא היא בכ"י אי מצי למי' פרעתי וקי"ל כהסו' דמצי למי' פרעתי מ"מ כתובת האלמנה דבתוך זמנה היא דלא ניתנה ליגבות לכ"ע ל"מ היורשין לטעון שמא פרע כמ"ש מהרש"ך ח"ג סי' מ"א ואע"ג דהתוס' בפ' השולח דל"ה ע"ב כ' דטעמא דאלמנה נשבעת אפילו שהיא בתוך זמנה משום דכיון דמחוייב לה בתנאי ב"ד חיישי' שמא אתפסה צררי ע"ש היינו כדי להשביעה דוקא אבל לא להפסידה לגמרי וכמ"ש הע"הש אות י"ט ע"ש וכנ"ל מדאמרי' בפ' הניזקין למ"ד לפי שאין כותבין במזון הבנות אפילו קנו ממנו לא גבייא ממשעבדי דכיון דאית לה בתנאי ב"ד חיישי' להתפיסה צררי והשתא קשה כתובה אמאי גביא ממשעבדי ניחוש לצררי אלא ע"כ באלמנה ל"ח לצררי להפסידה אלא להשביעה. ומה שהוכיח הע"הש מתשו' הרשב"ש סי' דכ"ו דכתובת אלמנה שהיא לאחר מיתה לא גבייא בחתימ' החתן לבדו ע"ש ליתא דהרשב"ש לא מיירי אלא בגרושה שהיא לאחר זמנו כמ"ש התוס' בפ' השולח דהא דתנן אין אלמנה נפרעת אלא בשבועה רבותא קמ"ל וכ"ש גרושה שהיא לאח"ז ע"ש אבל באלמנה מודה הרשב"ש דגבייא וכמ"ש מהרש"ך ועיין להרב מוצל מאש דת סי' ל"ד ע"ש וכ"ש בנ"ד דכ"י וע"א דבעלמא ל"מ למי' פרעתי לכ"ע וכמ"ש הרא"ש סוף כלל ק"ז ופ' מרן בש"ע בח"מ סי' ס"ט דין ד' וכ"כ הרדב"ז ח"ג סי' תקפ"ז לדעת הר"מ ע"ש ועיין להמש"ל בפי"א מהל' מל"ול סוף דין ז' שכתב בשם התוספות דטעמא דאלמנה נשבעת אע"פ שהיא בת"ז משום דאין אדם רוצה שתתבזה אשתו ומתפיס לה צדדי ע"ש שתמה ע"ר מהרש"ך ולפי ט"ז נ"ל דדוקא לענין שבועה הוא דחיישי' להתפיסה צררי מגמ' דכתובות דס"ט ע"א דמבע"ל בת בעישור נכסי בע"ח דאבא או דאחין ונ"מ לגבות מבינונית שלא בשבועה או מזיבורית בשבועה ואי ב"ח דאבא אינה גובה אלא בשבועה כדין הנפרעת מנכסי יתומים והרי התם ת"ז הוא דמה"ט טרפה ממשעבדי דאחין וכמ"ש הרשב"א במיוחסות סימן מ"ו דזמנה הוא עד שתנשא ע"ש והשתא כיון דת"ז היא אמאי בעי שבועה וכקושי' התוס' וע"כ דאין אדם רוצה שתתבזה בתו כמו אשתו וע"כ דל"מ ט"ז אלא לשבועה דא"א דמהני גם לענין גבייה אמאי גובה הבת כלל אי ב"ח דאבא היא בשלמא אלמנה דנקיטא שטרא אבל בת בעישור נכסי דלאו תנאי ב"ד ולא נקיטא שטרא אמאי גבייא אלא ע"כ משום דק"ז ול"מ טעמא דאין אדם רוצה שתתבזה אלא להזקיקה שבועה מיהו מ"ש המש"ל בשם התוס' לא מצאתי להתוס' שכ"כ אלא הרא"ש בפ"ק דבתרא בשם ריצב"א ע"ש:

ו' **דין ו' אלמנה** אם אין שטר כתובה וכו' אם העיד הסופר שנאבדה מתחת ידו לא מהני עד שיעיד עד אחר עם הסופר שנאבדה מתחת ידן כ"מ מתשו' הרא"ש הביאו הטור ח"מ

סי' מ"א ופ' מרן שם אלא שהשמיט תיבת עדים ונראה דסמך על מה שכ' דלעיל מד"ז דמיירי בעדים ונר' דגם מזונות אין לה לפמש"ל סימן צ"ג אין שטר כתובתה מת"י אין לה מזונות ועיין בס' חוט המשולש ח"ד בתשו' מהר"ש צרור סי' י"ח ועיין להרדב"ז ח"א סי' ע' שכתב בכתובה בע"א יש לה מזונות ע"ש נר' דאזיל בשי' יש חולקין שכתב מרן לעיל סי' צ"ג אבל לפי מה שסתם מרן לעיל דאין לה מזונות ע"ש בעי' ב' עדים:

סימן קז

דין א' אע"פי שקנו מידו משמע אפילו בק"ס דלא כהסמ"ע סי' רמ"ו סקי"ד ובש"ע שם דין ד' גבו בנו כתב אם בקנין מתנה הוי והוא מתשו' הרשב"א שהביא הב"י שם וכאן סתם כדברי הר"מ בפ"ז מהל' זכיה נראה דיש לחלק בין בנו לאשתו וכ"נ גם מדברי הר"מ שם דגבי מתנה לבנו לא כתב אע"פ שקנו מידו כמ"ש גבי מתנה לאשתו ונר' דלדעת הר"מ דקנין לא מהני גם בהקנה לה מטלטלי אגב מקרקעי ל"מ והרשב"א שכתב דאם הקנה מטלטלי א"ק מהני משום דס"ל דבקנין מהני:

דין ז' הגה הי"ל בן ואשה וכו' כ"כ הרשב"א בתשו' הביאו הב"י בח"מ סי' רמ"ו והיא בח"ג סי' ת"ך וכ' הטעם דאי לאפוטרופא נתכוון לא הו"ל ליתן לבנו כלום ועוד כיון דלא נתן לה כל נכסיו הוי שיור ואע"פ שיש לב"ד לחלוק כיון דמתחילה נתן המקצת לבן ואח"כ נתן לאשה בשעה שנתן לאשה הוי כל נכסיו מ"מ כיון שהיא מוחזקת אין מוציאין מידה ועוד כיון דבשעה א' נתן הכל הוי כל נכסיו אפילו הקדים מתנת האשה ועוד כמו שכתבתי ע"ש ור"ל כמו שכתבתי טעם הא' ולא כתב דיש לבע"ד לחלוק אלא בטעם הב' ולפי טעם הראשון אפילו הבן מוחזק מוציאין מידו דלא כהלח"מ וב"ש שלא ראו דברי הרשב"א במקומן וכ"כ הרמ"ה בחי' בפ' י"ן דף קל"ז שהקשה מהא דאמרי' כפ' מ"ש ההוא דא"ל נכסי לך ולברך קנתה מחצה דאמאי לא אמרי' דעשא' אפוטרופא ותי' דדוקא כי לא יהיב ליורשין כלום אבל כי יהיב ליורשין מידי לא אמרי' עשאה אפוטרופא ע"ש וכ"ד רבינו האיי גאון הביאו הב"י כאן וכ"ד הרא"ש בפ' י"נ שכ' באשתו ובנו דאשתו הוי באחר גבי בנו ע"ש נקטי' דבנתן קצת לבנו אע"פ שנתן השאר כולו לאשתו קנתה ולא אמרי' לאפוטרופא נתכוון והיינו מטעם הא' שכתב הרשב"א וכמ"ש מור"ם אבל טעם הב' לא קי"ל כוותיה שכל הפו' כ' דאשתו ואחר דקאמר הגמ' היינו בכ' לאשתו ואחר בחדא מתנה וכמ"ש הב"ש:

סימן קיג

דין ב' בהגה נותנין הכל לשניה כ"ב הטור בשם הראב"ד וכתב המבי"ט. ח"א סי' רע"ז נ"ל דדוקא כשהשיא א' בחייו אבל בשלא השיא ואומדין אפילו להוסיף על עישור היינו

בשישאר לבנים כשיעור ההוא דלא יהיה תוספת יותר מן העיקר ע"ש ואין נר' כן מהגמ' בפ' מציאת האשה דס"ח דאמרי' הוא דאמר בר"י ואי איתא דלפום קושטא דמילתא יש חילוק בין השיא לאומדנא דבאומדנא לא מגרע כח הבן ובהשיא מגרע כח הבן מנ"ל לשמואל דר"י אית ליה אומדנא דילמא בהשיא דוקא אלא ע"כ דכי הדדי נינהו וכן יש להוכיח מדפריך ונימא הלכה כר"י ומשני דהו"א דוקא השיא קמ"ל דהא דנקט השיא להודיעך כח דרבנן ואמאי לא קאמר דנקט השיא משום דאז נותנין לה הכל ולא יטול הבן כלום ובהכי איירי מתני' אלא ע"כ דס"ל להגמ' דאין לחלק בין השיא לאומדנא ועוד י"ל מדפריך הגמ' אהא דאמר רבא הלכה כר"י מההיא דא"ר הלכה כר' דאמר עישור נכסי ומשני הא דאמדניה הא דלא אמדניה וא"א נוקמא ההיא דר' כאמדניה ומיירי בכה"ג דאי אזלי' בתר אומדנא מגרע כח הבן ואין לומר דא"כ אמאי נקט עישור נכסי אפילו בפחות מעישור נכסי דאי יהבי' ע"נ מגרע כח הבן הא ליתא דאכתי מאי פריך בתר הכי מההיא דיהיב לה ר' א' מי"ב נוקמה בכה"ג אלא ע"כ דלדעת הראב"ד גם באומדנא נותנין לה הכל. איברא דדעת הראב"ד הלזו במחלוקת היא שנויא דהש"הג שם הביא פלוגתא דרבוותא בזה אם השיא הבת בחייו אם נותנים הכל לכ' ומגרע כח הבן ע"ש ובש"מ להר"ב שם אחר שהכריע כס' הסו' דאומדין אפילו להוסיף כתב בשם ר"י דדוקא אם ישאר לכל א' מהבנים כשיעור שתטול הבת דלעולם לא נגרע בת כל א' מהבנים מהבת עש"ב גם הל"ד סימן מ"ה תמה ע"ד הראב"ד הלזו והביא ממהרי"קו שו' ע"א שכ' בשם הראב"ד להפך ע"ש וכיון דפלוגתא דרבוותא היורשין הם נק' מוחזקים ואפילו תפוסה ל"מ דהוי לאחר שנולד הס' וכמ"ש הל"ר שם בפלוגתא דאומדין לגרוע או להוסיף ע"ש ובזה אנן בדידן דאזלי' בתר מרן ל"מ ספק דדעת מרן בש"ע דאומדין אפילו להוסיף שהרי העתיק לשון הר"מ בראש הסי' וה"ה כתב שם דדעת הד"מ אפילו להוסיף וכ"כ הח"מ והע"הש בדעת מרן ומ"מ מכח פלוגתא דרבוותא שכתבתי אי מגרע כח הבן או לא נקטי' דהיורשין נק' מוחזקין וכ"כ הפ"מ ח"ב סי' פ"ח נקטינן להלכה דלעולם לא תטול הבת לפרנסת נדוניא יותר מכל א' מהבנים וכ"ש למ"ש הל"ר שם דגם הראב"ד ב"ד לא כ"כ אלא כשהשיא הבת הא' נתן לה כל נכסיו שהיו לו באותה שעה:

סימן קיד

דין א' ה' שנים הא' כ"כ כל הראשונים מהירוש' ע"ש ונראה דאם עומד כר"ה וחייב עצמו לזונה שנה א' דאינו חייב לזונה באותה שנה אלא בכל שנה שירצה מדלא אמר שנה זו וכה"ג כ' הסמ"ע בסי' שי"ב ליישב תשו' הרשב"א שהסכים חילוק זה להלכה ועיין

להש"ך בי"ד סי' ר"ך סקט"ו ע"ש מיהו אם השנה מעוברת י"ל שלא אמר שנה זו כי היכי דלא להתחייב בעיבורה ועיין בדברי הר"ן בנדרים דס"ג ע"א ועמ"ש בי"ד סי' ר"ך:

סימן קטו

דין ה' בהגה אם עמד וגירשה אסור להחזירה. כתב הח"מ והכנ"הג משם מהר"ם פדואה סי' ל"ד דאם חזרה ונתנה אמתלא לדבריה אחר שגירשה מותר להחזירה וע"ש בתשו' מהרמ"פ דמיירי בשכבר החזירה אחר שגירשה ומ"מ ודאי דאין לחלק בדבר לדעת מהרמ"פ ואני תמיה ע"ז דהר"מ בפי"ח מה' א"ב דין ט' כתב דאע"פ דמותרת לבעלה אסורה לכל כהן אחר שמת בעלה והראב"ד כתב דאם נתנה אמתלא אחר שמת בעלה מותרת וכתב ה"ה דדעת הר"מ דאפילו נתנה אמתלא לדבריה אסורה לכל כהן דאל"ה גבי תרומה בסוף נדרים אמאי אסורה לתרומה אפילו נתנה אמתלא ע"ש הרי דדעת הר"מ דבשום אמתלא אינה נאמנת אחר שגירשה וכיון דאסורה לכל כהן וה"ה לבעלה ישראל אם הודית שהיא ברצון דכיון שגירשה לענין החזרה דינו כמו אחר:

סימן קיז

ד"י בא על אשתו ושהה. כ"ה לשון הר"מ וכתב ה"ה דתרתי בעי' בעל ושהה והכ"מ כ' דלאו דוקא שהה ע"ש וכנ"ל ממ"ש הר"מ בפי"ד מהל' מכירה דין ג' בנמצא במקח מום דמחזירו אפילו אחר כמה ימים והוא שלא נשתמש במקח אחר שידע המום אבל נשתמש בו אחר שידע המום ה"ז מחל וכתב ה"ה שלמד ר"ז מדאמרי' מרי' בקידושין אין אדם שותה בכוס אלא א"כ בודקו וחייב בכתובתה ע"ש הרי דלא בעי' שהה אלא בנשתמש סגי דא דאמרי' ודאי מחל אע"פ שלא שהה וצ"ע על ה"ה שסותר את עצמו וי"ל דברי ה"ה דשאני גבי קידושין דאיכא חזקה כנגדה דאין אדם מתפייס במומין כדאמרי' בפ' המדיר גבי עד שלא נתארסה תיו בה מומין הללו ע"ש אבל במקח דליכא הך חזקה לא בעי' שהה כיון דחזקה אין אדם שותה בכוס וכו' :

סימן קיח

דין ח' בהגה אחי ל' התקנה הכ"י חילק בין תקנת טוליטולא לשאר מקומות ועפי"ז תשו' הרשב"ש ותשו' הרא"ש שהביא הב"י ל"פ בהדייהו ועיין למהרשד"ם חא"ה סימן קנ"ד ורכ"ב וכ"ז בבא מכח התקנה דתשו' הרא"ש והרשב"ש בהכי מיירי אבל בהתנה אביה א"י למחול ואם התנית האשה ונטלה קנין נסתפקו הב"ש ומהרשד"ם ועיין להפמ"א סי' יו"ד וי"א ולמהרשד"ם סי' קע"ט ול מהרח"ש סימן כ"ה ע"ש:

די"ח בהגה והיא גובה כתובתה וכו' כתב הח"מ דאם קברוהו משלהם ותפסו מנכסי המת כנגד מה שהוציאו בקבורה האשה מוציאה מידם ע"ש וכ"כ הרשב"א בתשו'

הביאה הב"י לעיל סי' צ"ג ומתבאר מדבריו שם דדוקא בכתב לה בעלה שעבוד מטלטלי אגב מקרקעי ע"ש:

סימן קיט

ד"ו הגה אפילו אין לו לשלם וכו'. כתב הרדב"ז ח"ב סי' תשל"ד כשאינו פורע כתובתה אינו יכול לגרש אפילו אם נשבע לגרשה ע"ש שכ"כ משם תשו' הגאונים וק' לפמ"ש שם בסי' ת"ש דתקנת הגאונים היא שלא יגרש אדם את אשתו עד שיתן לה כתובתה ע"ש וכיון דמתקנת הגאונים היא אמאי השבועה אינה חלה עליו מ"ש מחרם רגמ"ה דחלה השבועה עליו כמ"ש שם ועיין למהדש"ך ח"א סי' ק"ד ע"ש:

סימן קכ

ד"א נותן לו הסופר הקלף וכו'. כתב הב"י מדברי המרדכי בפ' התקבל שא"צ מסירת שום דבר ע"ש והפר"ח תמה ממ"ש בס' הגט משם המרדכי דאם הקולמוס של אחדים אין להקפיד משמע דבקלף ודיו יש קפידא ע"ש ונר' דל"ק דכשהוא של הסופר הוא דס"ל להמרדכי דאין קפידא דכיון דאקנו רבנן ההוא זוזא לבעל מקנה לו סופר קלף ודיו במעותיו ולא כתב בסדר הגט דיש קפידא אלא בשל אדם אחר ולא של הסופר וכתב הפר"ח דד"ז דצריך להקנות לבעל מיירי בכתב הגט בחנם אבל בשכר קנו לו מעותיו והרב בני יעקב דקכ"ה ע"ד כתב דכיון שהם של הסופר אין השליח קונה ומקנה כמ"ש ה"ה בפ"ו מה' עירובין דאם נתן מעה לחנווני וא"ל ערב לי דקי"ל דנעשה שליח דוקא אם קנה החנווני פת מאחד אבל משל עצמו לא דאין שליח קונה ומקנה ועיין למרן בא"ח סי' שס"ט ופירש"י והרע"ב במשנה דסו"פ חלון:

כ' בס' כסא אליהו דלפמ"ש הר"ב בש"מ במציעא בפ' הזהב משם הרמב"ן דאפילו במתנה דליכא מעות לא קני במשיכה מן התורה ע"ש א"כ לצאת י"ח הסוברים דקנין דרבנן ל"מ לדאורייתא צריך לקנות מהבעל בק"ס ע"ש וכבר כתב המח"א בהלכות משיכה סי' ב' דבגט כ"ע מודו דמהני דכל המקדש אדעתא דרבנן מקדש ע"ש:

בשיעור הגבהה נחלקו הפו' אי סגי בטפח או בעי' ג"ט ולפמ"ש הסמ"ע בסי' קצ"ח סק"ד דהט' דס"ל ג"ט כדי שיצא מתורת לבוד ע"ש א"כ בגט לכ"ע סגי בטפח דלא אמרי' לבוד להחמיר כמ"ש ביו"ד סי' שע"א ע"ש:

אם שמות אבי הערים שוה או שם אבי העיר כשם אבי המגרש והמתגרשת כתב הג"פ סקי"ט ישלשו שם זקנם ועיין בס' חיים שאל ח"ג סי' ל"ח אבל אם שם אבי המגדש שוה לשם אבי המתגרשת א"צ שום שילוש דליכא קפידא ראי חיישי' שיאמרו אחים הם א"כ א"צ גט כלל הרב פרי האדמה ח"ג דס"ז ע"ד ועיין בס' מים שאל בחא"ה דכ"ז ע"ב ע"ש:

כתב הב"ש דאם לא הקנה קודם הכתיבה יקנה אחר כתיבה ולפמ"ש ה' משאת משה חא"ח סי' ר' י"ל דכאן אם לא הקנה קודם נתינה יקנה לו אחר נתינה וקנה למפרע אלא שי"ל ע"ד המ"מ וכמ"ש במ"א:

סימן קכא

ד"ד בשעת כתיבה וכו' אבל בין כתיבה לנתינה אין קפידא דלא כדמש' מדברי התוס' בפ' מ"ש וכן בכתיבה עצמה אם נטרפה דעתו בתוך הכתיבה ופסקו ואח"כ נשתפה וגמרו הכתיבה כשר כן מסיק בב"י וכן ראיתי למהראנ"ח ח"ב סי' י"ז שכ"כ וכתב עוד וכן הדין בנתנו ביד השליח בשעה שהיה שפוי ונשתטה וחזר ונשתפה כשר ליתנו לו השליח ולמד ד"ז מדברי הרי"ף בפ' מ"ש ע"ש ועיין במתניתין ספ"ב דגיטין ובחידושי' בגיטין דס"ג ע"א אהא דאמרי' כיון שנתן דעתו לגרשה וכו':

ד"ו אבל אם נשא אשה כשהוא חרש וכו' בירוש' איתא הדא דתימא בקידושי כסף או שטר אבל קידשה בביאה קידושי תורה אינון וכתב הפר"ח מדסתמו הפו' משמע דלא קי"ל כהירוש' ע"ש וכנ"ל מהגמ' בפ' מ"ש דע"א אהא דאמרי' בחרש מעיקרו ל"מ כ"י פריך חרש כשם שכינסה ברמיזה כך מוציא ברמיזה ודחיק לאוקומא ביבמה וא"א הו"ל לאוקומא בקידשה בביאה:

סימן קכב

ד"א בהגה אבל אם הבעל בעיר וכו' כתב הב"י ה"ט דיש לחוש לס' ר"ת דאין ברירה ע"ש ולפמ"ש התוס' בעירובין די"ג ע"א בד"ה אבל וכו' דכתבו לשמה בלא צווי הבעל אינו פסול אלא מדרבנן ע"ש לא חיישי' לזה דהא קי"ל בדרבנן יש ברירה וכ"מ מדברי הר"מ בריש הל' גירושין דלא מני פיסול בלא צווי הבעל בהדי עשרה דברים דפסולין מן התורה ע"ש וניחא בזה מה שהקשה הכנה"ג ע"ד הטור דבסי' קל"א פ' דאין ברירה ע"ש דהתם מיירי בפיסול לשמה שהוא מדאורייתא אבל הכא בלא צווי הבעל הוא מדרבנן ומן האמור א"ש מ"ש הר"מ דלא עשו שליחותם כי נמצא בטל או פסול והק' הג"פ ר"סי זה הא פיסול דנפאתה הוא מדאורייתא ומנ"ל להר"מ דאפילו בפיסול דרבנן ע"ש ועפי"ה ל"ק דמן התורה אפילו כבר נכתב בלא שום פיסול יכולין לכתוב אחר בלא ציווי הבעל ולא פסיל אלא מדרבנן ולכך כיון דפסול דרבנן הוא מיקרי לא עשו שליחותן ודרבנן בדרבנן הוא ועיין מ"ש הרב ג"פ משם הרדב"ז ועיין להרב יד אהרן ומ"מ לכ"ע אם נמצא גט כשר מכל דבר אין לכתוב אחר בלא צווי הבעל וכ"כ כל הראשונים זולת ריא"ז הביאו ה' שה"ג בפ' התקבל שכתב דאפילו הגט כשר אם עדין לא נתנוהו ביד האשה יכולין לכתוב גט אחר ע"ש ועיין להפר"ח ועיין להרב אורים גדולים דס"א ע"ד :

אם עדין לא נחתם וכו' ואפילו דקי"ל עידי מסירה כרתי מ"מ כיון דנהגו לחתום מסתמא דעתו של בעל גם על החתימה כ"מ להדיא מדברי הרשב"ץ ח"א סי' ך' ע"ש ועיין להב"ש סק"ו דליתא:

כתב הד"מ בפ"ב הבעל שהביא בידו גט חתום ואמר תנו גט זה לאשתי ה"ז יתנו וכו' והקש' מהרש"ך דאפילו בלא חתימה יתנו כמ"ש בפ"ט דאם נתנו לב' אפילו בלא עדי חתימה הוי גט ע"ש ול"ק דהתם מיירי דנתנו בדיעבד אבל לכתחילה בעי' עידי חתימה כיון שנהגו להחתים עדים בגט ועוד י"ל דהתם מיירי כשיודעין שהסופר כתב לו הגט דודאי כתבו לשמו אכל הכא בלא ידענו דחיישי' שמא מצאו בשוק ולא נכתב לשמו אבל בחתום ליכא למיחש דודאי לא חתמו אלא א"כ נכתב לשמו ועיין להפר"ח:

סימן קכד

ד"ב ומוסר לה העבד. הב"י הביא פלוגתא דרבוותא אי צריך ליתן כל העבד בפי' או סתמו כפי' ע"ש והג"פ הוכיח דסתמו כפי' מדאמרי' בפ"ב דגיטין ההוא גברא דשקל ס"ת ויהיב לדביתהו וראיה זו נכונה להסו' דמקרי מחוסר קציצה אפילו בתלוש אבל לדעת ר"ש ודעמיה דס"ל דדוקא ב"ח ומחובר הוא דהוי מחוסר קציצה אבל בתלוש לא הוי מחוסר קציצה אין משם דאיה:

דין ג' טוב לחתוך הגט וכו' אם הנייר הוא ב' דפים וכתב הגט בדף א' יתן לה כל הנייר ולא יחתוך עיין להג"פ ולהפר"ח ועיין במתני' סוף גיטין בשייר מקצת הגט וכתבו בדף הב' ע"ש:

סימן קכה

דין ט"ו ולא יכתבו על המחק כתב הב"ש דחיישי' שמא ימותו ע"מ ע"ש נראה דלדידן דקרעי' לגיטא ואין מניחין אותו ביד האשה לא חיישי' להכי וכשר לכתוב על המחק דאי חיישי' להכי אפי' שלא על המחק נמי ניחוש ועיין להת"הד סי' רל"ב ועיין להרב דברי אמת בקונטרי' י"א סימן י"ח ולהרדב"ז ח"ה סי' ש"א וש"ר:

אם נכתב הגט שלא על הסדר כשר כ"כ הג"פ וכ"כ ה' עבודת הגרשוני סי' נ"ד ע"ש:

אם טעו בשמה וכתב שם הקרוב לשמה ואין שם אשה אחרת באותו השם שכתב אינו פסול אלא מדרבנן עיין להג"פ ר"סי קכ"ב:

סימן קכו

דין מ"ו ואם כתב דהוית אנתתי וכו' לשון מהרד"ך בית כ"ה בגט ארוסה אם כתב אנתתי שמא יש להקפיד לכל הפחות לכתחילה ואם יכול לעשות גט אחר יותר טוב ע"ש:

אם קדש ואח"כ בא עליה שלא לשם אישות כותבין ארוסתי כ"מ מבעיא דבת ארוסה בכתובות דנ"ד ע"ש בפירש"י ובש"מ ומגמ' דסוטה ר"פ ארוסה דקאמר כגון שבא עליה ארוסה בבית חמיה וכ"כ הר"ן בפ"ק דקידושין הביאו הח"מ סי' ג"ל והריטב"א בחי' לקידושין ד"י גבי בעיא דתחילת ביאה קונה צידד דאפי' בא עליה לשם נשואין ארוסה מקריא:

כ' בתשו' מהר"ץ סי' קכ"ד אם נכנסה לחופה בנדתה כותבין אנתתי אפילו לדעת הר"מ דס"ל דאין חופה לנדות מ"מ נשואין מקרו ע"ש עוד כתב שם אם יש ספק בדבר יכתוב אנתתי דהיכא דהוי ס' הוי כדיעבד ועיין להכנ"הג שהוכיח מדברי אגודה דפסול והג"מ דחה ראייתו:

סימן קכז

דין ה' ע"י שליח וטעמא משום דע"י שליח קלא א"ל כמ"ש בגמ' בפ"ב דגיטין בגיטין הבאין ממ"ה ונ"ל דגם בגט ש"מ קלא א"ל ויכול ליתנו בעצמו שלא ע"י שליח אפילו שלא נמסר ביום הכתיבה דהכל יודעין דבגט ש"מ מאחרין הנתינה כל מה שיוכלו וכ"מ מדברי הרשב"א בחי' בגיטין דע"ז שהקשה בההוא עובדא דש"מ אמאי לא התירו טלטול הגט כמו שהתירו הגירושין והקנין ואי הגט במ"א ור"ה מפסקת והש"מ א"י לילך מ"מ יעשה שליח להוליכו לה ע"ש משמע דבההוא עובדא לא נעשה ע"י שליח ואע"ג שנכתב מע"ש מהני והרשב"א הוא מהסו' שאין תקנה אלא ע"י שליח כמ"ש בדי"ח ובדע"ט ע"ש וע"כ משום דש"מ קלא א"ל ועוד כיון דאמרי' בגמ' בדי"ח כדאי הוא ר"ש לסמוך עליו בשעת הדחק והביאו מרן בס' בשם י"א אין לך שעת הדחק גדולה מזו ועיין להב"ש סי' קמ"ח סק"ה ובתשו' הרשב"א שהביא מרן בב"י בסי' זה ולהרב יד אהרן בהגהב"י אות יו"ד ע"ש:

סימן קכח

דין א' כתב מהרי"ו סי' ע"א והביאו הב"ש דאם מגרש חוץ לעיר תוך עיבורה של עיר כותבין שם העיר והרב בנימין זאב סימן ק"ה אפילו חוץ לעיבורה אם הוא תוך התחום כותבין שם העיר והביא ראיות לדבר והרב משאת משה חא"ה סי' דחה כל ראיותיו והוכיח ממ"ש מרן דאם יש מגרש בעיר כותבין שם המגרש משום דפעמים דמגרש בבתים הבולטים מן העיד ואין שם העיר עליהם ע"ש ולפ"ז אפילו בעיבורה של עיר אין כותבין שם העיר אלא שם המגרש ומ"מ בדיעבד כשר אפילו חוץ לעיבורה אם הוא תוך התחום במ"ש המ"מ שם ועיין למהר"ם פדואה סי' ה' ולהג"פ ואפילו למ"ש מהרי"ו דתוך עיבורה בעיר נר' דוקא ע' אמה ושיריים ואין נותנין עיבור לעיבורה כמו שבת דאמרי'

דאם יש בורגנין הולך אפי' כמה פרסאות דגבי גיטין הולכין אחר לשון בני אדם כמ"ש הפו' ול"ד לשבת וכ"כ ה' אורים גדולים סי' צ"ז גבי נדרים דקי"ל תוך עיבורה בעיר דוקא ע"י אמה ושיריים דבנדרי' הלך אחר לשון ב"א ע"ש וה"נ דכוותה:

דין ד' נהר שהוא יוצא וכו' כתב הג"פ דאם נר' עמו אפילו חוץ לתחום כותבין שם הנהר ע"ש וכ"כ בתשו' המימוני השייכין לה' גירושין ע"ש ודוקא בנהר דמסתפקין ממנו אבל בים בעי' תרתי תוך התחום ונר' עמו כ"כ הג"פ ס"ק מ"ה:

סימן קכט

דין ט"ז ולא יתן ס' בב"א הטעם משום דס' א' אמ"ד ולא ב' כמ"ש התוס' די"ח וכ"כ הפו' ונ"ל דלא כ"כ התוס' אלא אם כל א' כשר אבל אם אין בהם אלא א' כשר ממ"נ ל"ל בה וכ"מ ממתני' רס"פ המגרש בב' ששלחו ב' גיטין ונתערבו נותנים שניהם לזו וב' לזו ע"ש ומשמע אפילו בב"א ועיין להרב טורי אבן במס' ר"ה דז"ך ע"ש והרב עדות ביעקב סי' מ' כ' ט"ז דס"א אמר רחמנא מדנפשיה ותמה ע"ז מנ"ל ד"ז אימא דקרא דס"א לנותנו בב' חתיכות הוא דאתא ותי' דההיא מוכתב ונתן נפקא מי שאינו מחוסר אלא כתיבה ונתינה יצא זה שמחוסר דביקה ע"ש ודבריו תמוהים דאי לאו משום דס"א אמ"ר מנ"ל דמחוסר דביק' אסור הא יכול ליתנו לה בב' חתיכות וכ"מ בגיטין ד"ך דפריך הא ס"א אמ"ר ולא פריך הא מחוסר דביקה וכ"מ ממ"ש התוס' בסוטה דאין ליתן ב' חתיכות משום דס"א אמ"ר ולא כתב משום דמחוסר דביקה ועיין להרב דברי אמת בקו' דכ"ז ע"א וב' ע"ש:

שם מזל"ה כצ"ל שלא לכתוב א' בין זיי"ן ללמ"ד ובה"י לבסוף כך נהגנו לכותבו בהסכמת מהרי"ט ז"ל וב"ד הצדק ולא כמו ששלחו גיטין ממדינות אחרות וכ' באל"ף לבסוף ועיין להרב חיים שאל סי' ל"ח אות כ"ח בשם מזל:

אי"ש א' ששמו חיים ושם משפחתו הל"אל וכ"ע קרו ליה הל"אל ואין מזכירין שם חיים כלל נר' דכותבין חיים דמתקרי הל"אל וכה"ג כתב הרב מקור ברוך סי' ט' באשה ששמה שמחה ושם משפחת אביה עוזיאל וכ"ע קרו לה עוזיאלה והסכים דכותבין שמחה דמתקרייא עוזיאל"ה ע"ש ובסוף ספר ג"פ בגיטין שסידר הפ"מ ב' באשה בת כהן ששמה שמחה וקרו לה כ"ע כהנא דכותבין ב' גיטין א' בשם שמחה וא' בשם בהנא ע"ש ואף גם זאת י"ל דדוקא בשמות הנשים דכי קרו לה כ"ע כהנא נשתקע שם הא' אבל באנשים דבס"ת אין. קורין אלא בשם העיקרי לא הוי נשתקע ולכ"ע כותבין שם העיקרי וע"ש הב' כותבין דמתקרי ושם הל"אל בא' בין ב' למדי"ן כמ"ש מהריק"ש בשמות הגיטין בסי' ז' ברין כ"ח וכותבין דמתקרי ולא המכונה משום דיש בני אדם שנק' בעת הלידה בשם הל"אל:

תאמו שם זה מצוי בבני מערב הפנימי והייתי סבור שלא לכתוב אל"ף בין תי"ו למ"ם כמ"ש הפו' שאין לכתוב הברת הפת"ח אח"כ ראיתי בס' זכות אבות שהביא בכלל השמות שם זה המצוי אצלם וכתבו באל"ף בין תי"ו למ"ש:

אם נק' בב' שמות ביחד בעת הלידה כתב הג"פ באות מ"ג דכותבין שניהם בלא דמתקרי ע"ש ומדברי הב"ח והב"ש סק"ל אין נראה כן ועיין להרב מים שאל דף כ"ז ע"ב ולהרב חיים שאל ח"א סי' ל"ח אות א':

איש א' שמו יוסף ן' יעיש ן' אברהם והכל קורין אותו יוסף ן' אברהם ואין מי שמכיר שם יעיש כלל ויש להסתפק בזה דאם יכתוב יוסף ן' אברהם א"א שהרי כתב הרא"ש בתשו' והביאו הטור ס"סי זה דאין ביד האדם לשנות שם אביו וכתב מרן בב"י אפילו אתחזק בשם השינוי דדוקא בשמו הוא דכותבין בשם שהוחזק בו אבל בשם אביו לא עוד כתב מרן שם בשם ת"ה דאפילו שם השינוי הוא שם אבי אביו פוסל הרא"ש ע"ש ואם כותבין יוסף ן' יעיש הא אין מכירין אותו בבן יעיש כלל וראיתי בתשו' מרן בדיני גיטין סי' ט' שנשאל על נדון כזה ממש ועלה בהס' כמה כמה עיקר שם אביו ולא שם השינוי ע"ש ואכתי יש לפקפק דשם בנדון מרן השתא מיהא העידו עדים על שם אביו העיקרי ואגלאי מילתא לכל שם אביו האמיתי אבל בנ"ד אין מכירין אותו בן יעיש כלל ואתי למי' אחר הוא אשר ע"כ נ"ל לכתוב שמו לבד ולא יכתוב שם אביו כלל דאם לא כתב שם אביו כשר כמ"ש מרן בסי' זה וכן הסכמת האחרונים ועוד שהרי כתב מרן בב"י בסי' זה דנראה מדברי הר"מ שאין לכתוב שם אביו על פיו אלא שנהגו לכותבו על פיו ע"ש ובנ"ר אין מכירין שם אביו אלא על פיו וכיון שלא נכתב שם אביו אין לכתוב ולאבהתי וכמ"ש הג"מ בבני האנוסים שאין מכירין שם אביהם גם דלגנו תיבת ולאתריכי כיון שאין מזכירין שם מקום האשה ואע"פ דכאן מנהג קדום דכותבין מ"מ גט זה הולך לירוש' תוב"ב ושם אין כותבין ולאתריכי כיון שאין מזכירין שם מקומה כמ"ש הג"מ ע"ש:

איש א' שמו ביום מילתו אברהם חי ואח"כ כל העם מקצה קורין אותו בשם חי לבד בקריאת ס"ת קורין אותו בשם אברהם חי ונכתב בגט חי דמתקרי אברהם וגט זה נכתב בעיר טריפולי ושלחו אותו ע"י שליח הולכה אחר שזיכה לה הגט ע"י השליח ההוא בתורת קבלה מחמת שהיה הבעל מומר וכמ"ש הרב ת"הד ושטר שליחות הולכה כתוב עליו הנפק מב"ד אשר שם אך לא נתקיימו חתימת הב"ד כאן הנה יש לדון בגט זה דכיון שנק' ביום המילה בב' השמות כשם א' חשיבי והיל"ל אברהם חי בלא דמתקרי ואם כתב דמתקרי פסול כמ"ש הג"פ סקס"ג איברא דכבר כתבתי לעיל דמדברי הב"ש והב"ח נראה דלא כהג"פ אלא דכותבין דמתקרי וראיתי להקמ"ר ח"ב סימן ט"ו שכתב דלא

כתב הג"פ דכותבין ב' השמות בלא דמתקרי אלא בקורין מקצת ב"א בב' השמות ע"ש ובנ"ד נראה פשוט דקריאת ס"ת הוי כקורין מקצת בב' השמות כמו חתימתו דהוי כקורין מקצת כמ"ש הד"מ ח"ג בהלכות גיטין אות ד' ומ"ש הרב חיים שאל ח"א סי' ל"ח אות א' קריאת ס"ת וחתימתו הוי כקורין מקצת ע"ש וב"כ לרווחא דמילתא דבנדונו כך היה אבל קושטא דמילתא בחדא מנייהו סגי וכן ראיתי לקצת אחרונים שכ"כ ומ"מ הכשד גט זה במחלוקת הוא שנוי כמו שנתבאר ועוד יש לפקפק בגט זה דכיון דכתב דמתקרי אברהם ע"ש קריאת ס"ת והרי בס"ת קורין בב' השמות ביחד והו"ל ככתב חצי השם וראיתי להרב תורת גיטין סי' קי"ז שכתב דאם נק' בס"ת בב' השמות והעולם קורין בשם א' או להפך הרי איכא גילוי מילתא דהנך ב' השמות לאו שם א' וכותבין בין ב' השמות דמתקרי ע"ש וע"ב דמתפרש כך דמתקרי גם שם זה עם השם הא' ומשמע מדבריו דאפילו נק' בב' השמות ביום המילה דלא בהג"פ והרב בית אפרים חא"ה סי' פ"ה חלק עליו בתרתי דכיון דנק' ביום המילה בב' השמות יש לכתוב בלא דמתקרי וגם אין נכון להתפרש כך דמתקרי שם זה עם השם הא' שזכר כבר ע"ש בראיותיו דלא מכרעי וע"ש בסימן פ"ג ופ"ד וא"כ לדברי הרב תורת גיטין גט זה כשר הוא ואפילו לדברי הג"פ מסתברא דלא כ"ב אלא בב' שמות גמורין אבל שם זה חי אין נקרא בשם זה לבד דלעולם אין קורין לשום אדם ביום המילה בשם חי לבד בעיר זו ומקום הנתינה הוא עיקר בזה ועיין למהרש"א בס' משד"ר בסי' זה ובב"הג אפילו נקרא ביום המילה בב' השמות שם אברהם הוא העיקר ועל שלא נתקיימה ההרשאה הנה בנ"ד לא נעשה שליח קודם הכתיבה כיון שהיו רוצין לעשותו שליח קבלה קודם וא"כ אינו נאמן לומר בפ"נ ובפ"נ וצריך עדים על שליחותו וז"ל מהד"י מינץ בס' הגט אות י"ו גט שלא נעשה שליח קודם הכתיבה לא מהני ע"ש ובודאי דדוקא בשלא יש עדים על השליחות והד"מ סי' ט"ו לא ראהו ע"ש ומ"מ כיון שכתב הנפק על ההרשאה יש לסמוך על הסו' דמעב"ד א"צ קיום ואפילו להחולקים כמ"ש סי' קמ"ב מ"מ נראה כיון שכבר נתגרשה ע"י זיכוי ועשאו שליח להולכה לרווחא דמילתא א"צ קיום ועוד דשעת הדחק ועיגון הוא:

כתב הג"פ סקס"ג במו שנק' משה ושם אביו חיים וקורין אותו משה חיים דכן נוהגים באותה משפחה דכל אחד קורין אותו בשמו ושם אביו שפשוט שכותבין משה חיים כיון שקורין אותו בב' השמות יחד והר"מ ח"ג דף וה' בתי כהונה חלק ב"ד סי' ל"ז וה' פרי האדמה ח"ג דל"ה חלקו עליו ועלו בהסכמה א' שכותבין משה ן' חיים וכ' שבודאי שט"ס נפל בדברי הג"פ ע"ש ואין זה סותר למש"ל משם ה' מקור ברוך באשה ששמה שמחה וקורין אותה עוזיאלה ע"ש משפחת בית אביה ובאשה שקורין כהנא דש"ה שאין

מזכירין שמה כלל ומ"מ במעשה שבא לפנינו בא' ששמו אברהם ואביו שמו ציון ורובא דרובא ועליית ס"ת בשם אברהם לחוד ומיעוטא קרו להו אברהם ציון ומיעוטא קרו ליה ציון לחוד הסכמנו שנכתוב אברהם ן' ציון דבזה יצאנו י"ח המיעוט דקדו ליה אברהם ציון כהסכמת האחרונים דלא כהג"פ כמ"ש פש גבן מיעוטא דקדו ליה ציון לחוד והוינן בה היכי נעביד אי כותבין אברהם דמיקרי ציון ן' ציון הרי כ' הד"מ שם בכה"ג דאין נכון לכפול השם ב"פ ע"ש בשם מנחם חי והסכמנו לכתוב אברהם בן ציון לחוד וסמכנו ע"ד למר"ן דבדיעבד אם כ' היודעין בו ביותר לחוד כשר:

סימן קל

ד"א זה תחת זה לאפוקי שלא יחתמו זה בראש השי' וזה בסוף השי' ויהיה ריוח ביניהם וכ"מ במרדכי אבל אם ירצו יחתמו זה בצד זה בשי' א' סמוכים זה לזה וכ"כ מהר"י מינץ בס' הגט אות נ"ט והרשב"ץ ח"א ס"סי ו' ועיין למהר"ם שיף בגטין דף יו"ד רע"ב ע"ש:

ד"ח בשעה שמתחיל לכתוב וכו' היינו לכתחי' ועיין להריטב"א בחי' ריש גיטין שכ' א"צ שיהיו מזומנים העדי' כשמתחיל הסופר לכתוב אלא כשיאמר לו הסופר שכתב לשמו סגי והוכיח כן מדתקנו חכמים שיאמר בפ"נ ובפ"נ ואי איתא דצריך שיהיו מזומנים בשעה שמתחיל לכתוב בפני נחתם סגי ע"ש:

בהגה אפי' קרוב ונתרחק או מחותנים בסדר הגט כ' אפי' ד' בד' נרא' דדוקא בע"ת אבל בע"מ אין להחמיר בקורבה דכשרה מן הדין דכיון שהוא לפי שעה לא חיישי' לרואין וכה"ג אמרי' בגמרא בחששא דתקלה לזמן מועט לא חיישי' וכה"ג כ' הב"ח בח"מ סי' ל"ג בתרי בעל כאשתו שני בשני דלכתחי' לא יחתמו דדוקא בשטר אבל בע"פ מקבלין עדותן והביאו הבנ"הג שם ע"ש וע"ל בסי' קס"ט בהגה בדיני חליצה:

סימן קלד

אם אנסוהו לכתוב טלק"א בעש"ג ומחמת כן הוכרח לגרש כי נאסרה עליו בדיניהן אי הוי גט עיין למהריק"ש בתשו' סי' ולה' דרכי נועם חא"ה סי' ולה' גו"ר חא"ה סי' :

פלוגתא דרבוותא במומר אם הדין לכופו לגרש או לא כמ"ש הכנ"הג ועיין בספר זכות משה למהר"ם בולה ז"ל בסוף הסי' ע"ש:

סימן קלז

ד"א אבל אם אמר ע"מ וכו' היינו בקוצב זמן שא"ל ע"מ שלא תנשא לפ' לזמן קצוב כמ"ש בסי' קמ"ג וע"ש בב"ש סקכ"ח:

כתב ה' מוצל מאש דת סי' ס"ז דיש תקנה לכ"ע ליתן הגט ע"י שליח ויאמר לה שאם תנשא לפ' יבטל שליחותו מעיקרא וכיון דהגט הוא כריתות לגמרי והתנאי הוא בשליחות

ש"ד וכמ"ש מהרימ"ט סי' ס"ו בענין הזכרת התנאי קודם התורף דע"י התנאי בשליחות אין כאן חשש ע"ש ומלבד שעיקר ס' הלזו שכ' מהרימ"ט כבר המ"מ דקפ"ח מקהי עליה אקהייתה עוד בה דעיקר ראיית מהרימ"ט היא ממאי דקי"ל דבגט ע"ת ולא נתקיים התנאי הגט בטל ולא מהני שיחזור ויתננו לה ואילו בתנאי דשליחות כההיא דטול הימנה חפץ והב לה גיטא ושינה מהני שיחזור ויתננו לה ע"ש וה' גופיה בסי' ן' הסכים דבגט ע"ת מהני שיחזור ויתננו לה וכבר מהריט"א ז"ל כס' ג"מ רמ"א ע"ב עמר על זה דדברי מהרימ"ט סתראי נינהו וכנ"ל דל"מ בכה"ג תנאי בשליחות ממאי דפריך בירוש' ר"פ המגרש לר"א ליתני י"ו נשים פוטרות צרותיהן ואי איתא לפרוך אפי' לרבנן מתנאי בשליחות הן אמת דלפמ"ש הרשב"א בחי' בריש יבמות דהירוש' פשיטא ליה בתנאי דאין זה ערוה ול"ד לאחות אשה ולא פריך אלא מחוץ והירוש' מפ' פלוגתייהו דר"א ורבנן בחוץ ע"ש לפ"ז אין משם ראיה מיהו התוס' בר"פ המגרש הקשו גם מע"מ ע"ש וא"כ הירוש' לא פריך לרבנן משום דרבנן פליגי בע"מ ע"ש במהרש"א וכ"נ שהרי מחוץ ל"ק שהרי ס"ל דמותרת לינשא לאותו פ' אחר שנשאת ונתארמלה כמ"ש שם בירוש' אם כן מותרת להתייבם ולא בטל הגט למפרע אלא ע"כ לא פריך אלא מע"מ ומדלא פריך לרבנן בתנאי דשליחות שמעי' דדינא שוה לתנאי בגט וכ"נ מתשו' ר' זקנים שם בהמגרש הנך פירכי דפרכי לר"א אמאי לא הוק"ל גם לרבנן מתנאי דשליחות וע"ש בתוס' בד"ה אבל וכ"נ קצת מהגמ' דיומא ד"ז דקאמר בכ"ג לחדא א"ל ע"מ שתמות חברתך ופריך והא"ר ה"ז גיטך ע"מ שלא תשתי יין וכו' ואי איתא נוקמא בתנאי דשליחות אלא ע"כ דליתא. אח"ז ראיתי להשע"ה בה' גירושין שכ' קצת מהראיות שכתבתי והעלה דהלכה זו מקופחת ע"ש:

סימן קלט

די"ד בהגה ער שיבא הגט לידה ממש. עיין להתוס' דע"ח ע"ב בד"ה ואת מ"ש בשם הערוך ע"ש ובירוש' בפ"ב דגיטין בעי אם כ' הגט על הפרה והקנה לה הפרה במסירה אי מהני א"ד ש"ה דבעי' ונתן בידה ועיין להק"הע שם:

דין ט' עד שינוח לאויר הפנימית דעת התוס' בנכנס במחיצות החי' מגורשת מאויר אבל הראב"ד הביאו הריטב"א בחי' בפ' השוכר את הפועל רמ"א ע"ב כ' דאינה מגורשת מאויר אע"ג דקני דבגט בעי' שימור והריטב"א כתב הטעם דאין מגורשת מאויר משום דכבר לקח האויר בעלי החיצון ע"ש ודעת רש"י ר"פ הזורק נראה כהראב"ד ע"ש לשונו ועיין להב"ש סקי"ב:

סימן קמ

דין ה' בהגה ויש מחמירין וכו' עיין להרב פנים מאירות ח"א סי' ר' וסי' מ"ב ע"ש:

סימן קמא

ד"א האשה יכולה וכו' וי"א וכו' אם גם באשה חיישינן לבזיון ראשה הרשב"א סי' אלף רל"ו כ' דגם לאשה חיישי' וכ"כ הריב"ש סי' שצ"ט אבל הרשב"ץ הביאו הב"י ס"סי זה סובר רלא חיישי' ע"ש ואם בסתמא הוי קפידא או לא הרשב"א בחי' כ' פלוגתא דרבוותא ע"ש. והסמ"ג עשין ן' כתב דמסתמא אמרי' דקפיד וכ"מ מדברי רי"ו נכ"ד ח"ג ואם לא שמע עד אחר הנתינה וכששמע לא הקפיד מהני המ"מ רט"ל מדברי הראשונים ואם אמר הבעל ליד אשתי או האשה אמרה מיר בעלי לכ"ע הוי קפידא ולא נחלקו אלא באומר לאשתי הרשב"א סי' אלף רל"ו ומהראנ"ח ח"א סי' י"ב ובענין לא חזרה שליחות אצל הבעל אם השליח עצמו נעשה אח"כ בעל דבר לכ"ע לא חזרה שליחות כ"כ השפ"ה בפ"ו מה"ג לדעת רש"י בספ"ב ע"ש וכ' הרשב"א בחי' בפ' התקבל אם בתחלת השליחות ידעו דלא ניתן לחזרה לכ"ע לא חזרה שליחות ע"ש וכתב הריטב"א אם כלתה שליחותו קודם שנעשה שליח לקבלה לכ"ע לא חזרה שליחות ע"ש וזולת אלו החילוקים הוי ס' מגורשת ובטעמו של דבר דבעי' חזרת שליחות ע"פ רש"י ועיין לה"ה בפ"ו מה"ג ע"ש:

ד"ד אביה מקבל וכו' דעת רש"י דבקטנה לכ"ע אביה ולא היא והתוס' חלקו עליו ונ"ל כדעת רש"י מגמ' ר"פ התקבל דקאמר מר פשוט מינה איש הוי שליח לקבלה שכן אב מקבל גט לכתו קטנה ומאי איריא קטנה דנקט אפי' נערה נמי אביה מקבל אלא ע"כ דנערה לרבנן כיון ריש לה יד לקבל גיטה נימא דמה שאביה מקבל הוא כמו יד דידה כמ"ש בגמ' רס"ד יד יתירה זכי לה רחמנא וכמו שהוכיח משם הת"הד בפסקיו דבגט נערה נוסח הגט לנוכח האשה אפי' אביה מקבל גיטה ע"ש ולכך נקט קטנה דאפילו לרבנן אביה ולא היא וכיון דאין לה יד לקבל לא שייך למי' יד יתירה זכי לה רחמנא וכמ"ש מהרימ"ט חא"ה סי' ו' ואפי' למ"ש הרשב"א בתשו' דמדעת האב יכולה לקבל היינו דהוי כמו שלוחו של אב אבל היא אין לה יד כלל ואפי' סלק רשותו ונ"מ דאין יכול האב להיות שליח הולכה להוליך גט לבתו משום דלא חזרה שליחות וכמ"ש מהרימ"ט שם ע"ש אשר עפ"ז א"ש מ"ש הרשב"א בתשו' הנזכרת דקטנה יש לה יד לקבל גיטה לרבנן מברייתא דקטנה שאמרה התקבל לי גיטי כמ"ש התוס' ואי איתא נוקמה מרעת של אב אלא ע"כ דמכח האב היא ואי מיירי בדעתו של אב אמאי אינו גט הא הוי שלוחו של אב ולשי' התו' צריך לדחות דנקט קטנה לאפוקי בוגרת ועיין בפרק החובל דף פ"ז ולהתיו"ט בספ"ג דסוטה ע"ש ועיין להכנ"הג הגהב"י אות ט"ו:

קטנה המתגרשת אם הגט לנוכח האב או כשאר גיטין לנוכח האשה מתבאר מתשו' הרשב"א הנ"ל דלנוכח האשה הוא כשאר גיטין וכ"כ הת"הד בפסקים סי' מ"ו והרלנ"ח סי' נ"ז אבל הר"ן בפ"ק דקי' כ' לנוכח האב ומוכח מדבריו דאפי' מתגרשת על ידי עצמה לשון הגט לנוכח האב וכ"כ מהריב"ל ח"א סי' וכ' מהרימ"ט סי' ט"ל בד"ז נהרא נהרא ופשטיה:

ד"ה נשאת אין אביה וכו' כ"ד כל הראשונים זולת דעת רש"י ביבמות דף ק"ט ועיין להתוס' בפ"ק דקידושין דף יוד ע"א שהביאו ראיה דאין האב יכול לקבל גיטה משנשאת ע"ש ומשם יש להוכיח אפי' אין לה רעת אין האב יכול לקבל ולא כהכנ"הג הגב"י אות י"ו דנסתפק בדבר ועיין לה' חיים שאל ח"א סי' ט"ל אות ה':

דל"א חוץ מחש"ו ועבד וכו'. כתב מהרימ"ט חא"הע סי' ז' עבד מעוכב ג"ש פסול להבאת הגט כיון דשרי בשפחה כמ"ש התוס' בפ' השולח עדין רשות רבו עליו ומ"מ יש לצדד דאפי' דשרי כשפחה מ"מ י"ל דקידושיו תופסין בב"ח כמו ממזר ע"ש ותמהני דבגמ' בפ' השולח רמ"ג מבע"ל מי שחציו עבר וחציו ב"ח שקידש ב"ח אם קידושיו קידושין כיון דראויה לצד חירות ומתבאר שם דדוקא לצד חירות הוא דמבע"ל ומתבאר שם דמ"ב דלמשנה אחרונה הוי מעוכב ג"ש ועדיף ממעוכב ג"ש מצד שהפקירו רבו דאלו מעוכב ג"ש דהפקר אוכל בתרומה ובחציו עבד למ"א מבע"ל להגמ' אי אוכל בתרומה ע"ש בתוס' ואין לומר דבעיית הגמ' גבי קידושין קאי למשנה ראשונה א"כ מאי מייתי למפשט מברייתא דהמית וכו' נוקמה כמשנה אחרונה מיהו י"ל דאי מוקמת לה כמשנה אחרונה תפשוט מאי דמבע"ל אי מעוכב ג"ש יש לו קנס והגמ' ה"ק דתפשוט מיהא חדא מהני בעיי:

ד"לג ויש פוסלין אפילו בנתקיים וכו' דוקא ודאי פסול אבל אם הוא ס' פסול שרי לגרש בו לכתחילה אפילו בלא קיום אם א"א בקיום דעיקר פיסול זה אינו אלא מדרבנן הרדב"ז ח"א סימן ר"ה עש"ב:

דין ל"ה השולח גט וכו' במינוי שליח שלא בפניו רבו הפוסלין כמ"ש באורך הרב דברי אמת קונט' י"א סי' כ"ט ומהרשד"ם כתב דימנה שליח בפניו והשליח ימנה שליח שלא בפניו וע"ש בס' דברי אמת שטר הרשאת שליח שלא בפניו בא ממקום שנהגו להקל וכתוב בו שמינה לפב"פ ולא כתוב מעיר פ' גם השליח שנתמנה כאן אמר שאינו מכיר להמגרש ולא ראהו מעולם נראה להכשיר דכיון שנשלח לכאן אומדנא דמוכח שזה המתמנה הוא מעיר זו ולא ממ"א גם אחי המתמנה הוא שם בעיר ששלחו הגט משם ואפילו בעיגונא דבעי' שמו ושם אביו ושם עירו היכא דהשמיט שם עירו סמכינן

אאומדנות שהוא מעיר זו כמ"ש הרב דברי אמת בתשו' רל"ד ע"ג גם כמה מרבוותא ס"ל דגם בעיגונא סגי בשמו ושם אביו וכה"ג כתב מהרי"קו שו' קפ"ה הביאו מרן בכ"מ בפי"ג מה"ג ובב"י סי' י"א ע"ש:

דין ל"ו בהגה יתנהו לה ע"פ שנים היינו ב' עדים כשרי' כ"כ הר"ן והש"הג בספ"ב דגיטין אמתני' דסומא בשליחות הגט וכ"כ התה"ד סי' רל"ח והביאו בהגה בסי' קמ"ב די"א ודלא כהב"ש ועיין להתוס' בדכ"ג ע"א ע"ש ועיין להרדב"ז ח"ב סי':

עידי חתימה אם הם עצמן עידי ההרשאה פלוגתא דרבוותא ועיין לה' מוצל מאש בס' מהרי"ק סי' ל"ד:

כתב מהר"י מינץ בס' הגט אות י"ו אם השליח ראה הכתיבה ובאותו הפעם לא היה שליח לא מהני וע"ל בסי' ק"ל:

סימן קמב

דין י"ט הגה י"א דאם הביא השליח וכו' כ"כ הרשב"ץ ח"ג סי' י"ו דא"צ לקיים הקיום שבגט ומתבאר בדבריו שם דגט שאינו מקויים ל"מ ולא סמכי' אטעמ' דעדים החתומים כמי שנחקרה עדותן כיון דחכמים הצריכו לומר בפ"נ ובפ"נ ודוקא במקויים ולא נתקיים הקיום הוא דהכשיר וכ"נ מדברי הרב בנו שם בהגהה. ומ"ש בתשו' הרשב"ש סי' רס"ו שדעת אביו אפילו בלא קיום ולמעשה היה סומך על אביו ולהכשיר אפי' בלא קיום היינו בשטר ההרשאה או בשטר קבלה דכיון דמה שמכשירין הוא משום דכמי שנחקרה עדותן מ"ל בקיום מ"ל בלא קיום וכמ"ש שם הרשב"ש להתיר מט"ז אפי' לדעת הא' בסוף יבמות ע"ש אבל בגט ל"מ בלא קיום כיון דהצריכו חכמים לו' בפ"נ ובפ"נ וכ"כ מהרש"ך ח"א סי' ן' דלא כמהריב"ל ח"א סי' כ"ד ועיין להרב אורים גדולים רצ"ח שכ' בשטר הרשאה דבעי קיום והוכיח מתשו' הרשב"ץ הלזו דבעי קיום ע"ש והוא תימא דלא כתב הרשב"ץ דצריך קיום אלא בגט וכמו שנראה מתשו' הרשב"ש וכמו שנתבאר נקטי' דדעת הרשב"ץ ומהרש"ך דבשטר ההרשאה הקיום אינו מעכב ואפילו מהריב"ל י"ל דמודה במקויימת אלא שלא נתקיים הקיום דכשירה דמעב"ד לא בעי קיום לעיכובא וכמ"ש הרשב"ש מיהו בתשו' מהריב"ל ח"ב סי' א' כתב דבעי קיום מן הדין אלא דהרוצה לסמוך ע"ד הר"מ דל"ב קיום אפילו בגט יסמוך אפילו בלא דחק ע"ש ודלא כמו שנראה מדברי מהרימ"ט מא"ה סי' ט' דמחמיר אפילו במקויים ע"ש ועיין להתוס' פ"ק דמציעא די"ג בד"ה הא שנראה מדבריהם דגם במעכ"ד בעי קיום ממה שהק' אמאי יחזיר ניחוש שמא זייף חתימת הדיינים ע"ש ועיין למהר"ם שיף שם די"ו ע"ב בפירש"י בד"ה כל מה שהק' ע"ד מהרש"א ז"ל ע"ש ועיין בס' ת"י סי' קנ"ח ע"ש וראיתי להרב יד אהרן סי' קמ"א

אות ל"ד שכתב משם הרב פנ"י חא"ה סי' ו' דשליח ראשון שמינה שליח ב' אפילו בלא הרשאה כשר בדיעבד ע"ש והוא תימא גם מדברי מהרש"ך ח"א סי' קמ"ב אין נראה כן אלא דאפילו נשאת תצא ע"ש ועיין להרב קול אליהו ח"ב חא"ה סי' ט"ל וס' פנ"י אין עמדי ועיין להרב בתי כהונה ח"א חב"ד דמ"ז ע"ד בחקירה העשירית ע"ש:

סימן קמג

דין ב' **המגרש** ע"ת וכו' כ' הב"ח דמשמע מדברי הר"מ דבתנאי דאם אינו יכול לבטל התנאי עד שיטלנו ממנה ויחזור ויתננו לה בלא תנאי ע"ש ולא ידענא מהיכן מ"ל כן מדברי הר"מ אי ממ"ש הר"מ ברין י"ז גבי חוץ מפ' דצריך שיחזור ויתננו לה כבר כתב ה"ה בשם הרשב"א דדוקא בחוץ משום דקנתה אותו ליפסל לכהונה ע"ש אבל בתנאי אם לא קיים התנאי אפי' ריח הגט אין בו וא"צ שיחזור ויתננו לה וכ"פ הב"ש והרב אורים גדולים דל"א ול"ב ע"ש ובתנאי דמעכשיו ומ"מ נמי כתב הר"מ בדין כ"ג ע"מ שתתן לי כלי פ' דיכול לבטל התנאי וכ"ב הרשב"א בחי' בפ' מ"ש דע"ד ע"ש וכנ"ל מגמ' ר"פ המגרש דבעי האי אלא חוץ הוא או ע"מ הרי דמתני' מיתוקמא בע"מ וקתני סיפא כיצד יעשה יחזור ויטלנו וכו' מיהו י"ל דמתני' כמ"ד ע"מ לאו מעכשיו דפלוגתא דתנאי היא ומ"מ דעת הר"מ והרשב"א דאפילו בע"מ ומעכשיו יכול לבטל התנאי ודלא כהב"ח ע"ש ועיין להרב בני משה שלטון סי' כ"ד ע"ש אבל לבטל הגט אינו יכול כ"כ כל הפו' זולת העיטור הביאו הטור ובהסכמת שניהם אם יכולין לבטלו פלוגתא דרבוותא הביא דבריהם המ"מ בדיני ביטול הגט סי' כ"ד ועיין. לה' פרי הארץ ח"ב חא"ה דכ"ג ולמהראנ"ח ח"א ד"יו ע"ב:

היכא דמהני הביטול אי מהני ע"י כתב הנה הר"ן בתשו' סי' מ"ג כתב דיש להחמיר בביטול השליחות ע"י כתב ועיין למהריב"ל ח"ג סימן צ"ב ומדברי הרשב"א שהביא מרן בב"י סי' קמ"ד מתבאר דלכתחילה יכול לעשות ע"י כתב ועיין להרב פרי הארץ ח"ב דצ"ב:

סימן קמד

דין ב' **ה"ז** גיטך אם לא באתי וכו' מבואר בטור דהרמ"ה ס"ל דתנאי שנכתב בגט ס' הלכה כר"י ע"ש והוא תימא דבנכתב בגט אפי' ר"י מודה דלא אמרי' זמנו של שטר מוכיח עליו כיון דאצט' למכתב הזמן לברורי מאימתי מתחי' יב"ח במ"ש הרמ"ה בבתרא דקל"ו והביאו מור"ם בהגה בח"מ סי' רנ"ח ע"ש והב"ש והב"ח בח"מ תמהו מגמ' ר"פ מ"ש דאמרי' רבותינו התירוה לינשא ע"ש ולא ראו דברי הרמ"ה במקומן דשם הקשה מההיא דרבותינו התירוה לינשא ותי' דהתם שאני דלא נכתב התנאי בגט וע"כ צריכי

לעידי מסירה והם עצמן יעידו על הזמן ואצ"ל הזמן בגט ע"ש עוד הקשה הרמ"ה שם א"כ נימא בגט נמי אצט' למכתב זמן משום ג"ח דהבחנה ואמאי אמרי' בגט זמנו של שטר מוכיח עליו ותי' דר"י ס"ל דלא מנינן ימי הבחנה אלא משעת נתינה דפלוגתא היא בפ"ב דגטין ע"ש. ואני תמיה דא"כ מאי פריך בגמ' בפ' מ"ש על ר"ה דאמר אחר מיתה חולצת מההיא דס"ל הלכה כר"י ומאי פריך נימא דאפי' דס"ל בעלמא הלכה בר"י ס"ל דגבי גט ס' הוא דמספק"ל אי משעת נתינה מני' ג"ח או משעת כתיבה ועוד ק"ל כיון דחכמים תיקנו לכתוב זמן בכל הגטין ולא פלוג בין גט לגט אמאי אמרי' בגטין זמנו ש"ש מוכיח עליו הא אצט' למכתב זמן דאם לא כתב זמן פסול הוא ועיין למהרשד"ם חאה"ע סי' קנ"ד מיהו לקושי' זו י"ל ועיין למהרש"א בריש כתובות בתוס' בד"ה לאפוקי וע"ש בפירש"י דנראה דס"ל כדעת הרמ"ה ע"ש:

מהראנ"ח היה מקפיד בתנאי דאם לא אבוא שלא יאמר בתוך יב"ח דילמא בתוך היינו באמצע קאמר ומהרימ"ט חאה"ע סי' ח' כתב שאין להקפיד בזה דבתוך היינו כ"ז הנמשך קאמר זולת יום הסיום כנ"הג הג"הט אות א' ע"ש ונ"ל ממתני' דמס' ביצה דל"א ע"א דקתני מן המכונס ואפילו בתוך תחום שבת והיינו אפילו בסיום התחום כדפירש"י וקרי ליה תוך וא"כ אפילו בא ביום הסיום בטל הגט דבכלל תוך הוא:

סימן קמה

דין ב' ה"ז גיטך מהיום אם מתי וכו' אם היא התנית תנאי זה נראה מגמ' דפ' אז"נ דס"ו דלא הוי תנאי דאמרי' בההוא עובדא דא"ל אי קיימת דידך אנא דפטומי מילי בעלמא דכיון שהתנאי הוא לטובתו צריך שהוא יתנה ולא היא ולפ"ז בתנאי דאם לא באתי וכו' אם אמר ואם באתי בתוך הזמן אם היא מתרצית בחזרה לא יהיה גט דתלה. החזרה ברצונה כיון שהוא לטובתה צריכה היא להתנות מיהו התוס' שם כ' דלא אמרי' פטומי מילי אלא אם בתחי' היה נותנו לה סתם אבל אם בתחי' התנית תנאי גמור הוא ע"ש וכ"נ דעת הרמב"ן בחי' בפ"ק דקידושין דכ"ז דאהא דא דאמרי' זכו בשדה זו לפ' ע"מ שתכתבו לו את השטר חוזר בין בשטר בין בשדה וכ' מהא שמעי' דאפילו תנאי שהוא לטובת המקבל הוי תנאה ולא בעי' דומיא דבני גד וב"ר דהתנאי היה לטובת הנותן ע"ש וע"ב דההיא דאז"נ משום דבתחי' נותן לו סתם כמ"ש התוס' וה"ה בפ"ו מה"מ הביא דברי הרמב"ן הללו ונר' שכן דעתו וכ"ב הרא"ש שם בפ' אז"נ ע"ש וכנ"ל ממתני' דפ' האומר דקידושין ד"ס דקתני ה"ז גיטך ע"מ שאתן לך מאתים זוז דהוי תנאי גמור אע"ג דהתנאי הוא לטובת האשה והתנה אותו הבעל דהוי תנאי ולא אמרי פטומי מילי וראיתי להרא"ש בפ' הספינה דע"ז שכתב האומר זכו בשדה זו לפ' ע"מ שתתנו לו מאתים זוז

יכול לבטל התנאי דתנאי כזה שהוא לטובת המקבל והתנה אותו הנותן פטומי בעלמא הוא ובדבר הטובה הנמשך למקבל לא הוי תנאי ביון שהוא לא התנה ע"ש ועיין להסמ"ע סי' דמ"ג סקי"ד ותמהני דהרי הרא"ש גופיה בפ' אז"נ כתב כדברי התוס' שם וכ"נ מדברי התוס' ר"פ הכותב בד"ה בדרב דבכל גוונא הוי פטומי מילי ע"ש דלא כמ"ש בפ' אז"נ ועפרש"י שם בפ' אז"נ ובמהר"ם שיף שם ע"ש ודעת הר"מ כתב מרן בב"י בח"מ ר"סי ר"ז דבכל התנאים מהני התנאי ולא הוי פטומי מילי וההיא דאז"נ משום שכבד נגמר המקח ואפילו התנה המקבל לא מהני וב"נ דעתו שם בש"ע ע"ש ואפשר דזה דעת הרמב"ן רפ"ק דקידושין שכתבתי. אח"ז ראיתי להדרישה בסי' רמ"ג סק"ט שעמד בסתירה שבדברי הרא"ש וכתב דאין לחלק בין מכד למתנה ותי' דהיכא דהתנאי בתחי' לא הוי פטומי מילי לענין שיהיה התנאי בטל והמעשה קיים אלא הוי פטומי מילי לענין שיכול לחזור בו לחוד ע"ש:

סימן קמח

דין א' לא יגרשנה באותו גט נר' דאם הוחזקה נדה לא חיישי' שמא בא עליה דהתוס' בפ' הזורק כתב בשם הירוש' דטעמא דב"ש דס"ל פוטר אדם אשתו בגט ישן דאזלי' לטעמייהו דאמרי לא יגרש אדם אשתו אא"כ מצא בה ערות דבר וכיון דאיכא ערוה מאוסה היא בעיניו וב"ה מודו בזה אם גירשה משום ערוה וא"כ נדה נמי דמאוסה היא בעיניו כמ"ש מהריק"ש ס"סי קמ"ט ע"ש לא חיישינן שמא בא עליה וכ"ש אם שניהם מודים שלא בא עליה דלא חיישי' כמ"ש ריא"ז הביאו הרב יד אהרן אבל אין להתיר משום דחזקה דלא עביד איסורא דא"כ אמאי הוצרכו לומר משום דמאוסה הא התם נמי איכא איסורא דאחרי אשר הוטמאה ועיין להרדב"ז ח"א סימן רע"ז ומ"ל איסור לאו ומ"ל איסור כרת כדאיתא ברפ"ב דיבמות ע"ש בפירש"י ועיין להמש"ל בפ"א מהל' יו"ט אך מטעמא דכתיבנא נ"ל להתיר:

סימן קנד

דין ח' בהגה מי שהוא נכפה וכו' מסקנת רוב אחרונים שאין כופין לגרש ולענין המזונות מחוייב במזונותיה אע"פ שלא רצתה לישב עמו כ"כ מהרימ"ט סי' קי"ד והרב פרי צדיק סי' י"ג ואם רוצה לגרש לא יתן לה התוס' ואפי' מה שקיבל עליו הנדוניא יותר משומתה לא יתן לה אלא דמי הנדוניא לבד דאדעתא למשקל ולמיפק לא כתב לה כמ"ש ר"ח הביאוהו התוס' בס"פ הבע"י ובסוף נדרים ע"ש ואם כתוב בכתובה דא נדוניא דהנעלת ליה ונתברר שלא הכניסה נדוניא בלל אלא הבעל עשה לה בגדי נדוניא משלו נוטלת

הנדוניא דהוי במי שנתן לה מוהר שלה ובמוהר לא אמרי' אדעתא למישקל ולמיפק לא כ' לה וכן מתבאר מדברי הרדב"ז ח"א סי' דס"ב ע"ש:

סימן קנה

כתב הפרישה ביתומה בחיי האב לא גרע כח האב מכח אחיה ואמה ודקדק כן מדברי הטור וכ"כ בסי' מ"ג ע"ש ואין נראה כן מדברי רש"י בר"פ ב"ש דיבמות גבי מסר האב לשלוחי הבעל מאי איכא למי' כתב דל"ד האב ע"ש וכ"מ ממ"ש שם אהא דאמרי' התם כל שיכולה למאן וכו' שכתב דלא. קיבל אביה קידושין ע"ש ומדלא אוקמא ביתומה בחיי האב משמע דפקע כח האב לגמרי וגרע מאחיה ואמה גם כל הראשונים כתבו כדברי רש"י. אח"כ ראיתי להריטב"א בחי' שם גבי מסר האב לשלוחי הבעל שדקדק מפירש"י כמ"ש והביא מי שחולק אפירש"י בזה ע"ש ובתשו' הגאונים כ' בפשי' אביה או אחיה וכו' ע"ש בסי' ועפרש"י בפ' האשה רבה דפ"ט ע"ב בד"ה מדאורייתא שנר' כ"כ מדבריו דגרע כח האב ע"ש נקטי' דר"ז פלוגתא דדבוותא הוא:

סימן קנט

דין א' **שנתקדשה** לאחר בשוגג וכו' נד' דפ' כדעת ב"הג ואיהו אוסר אפילו בשוגג שהרי ממ"ש התוס' שד"ח פ' ככה"ג ודברי ר"ת נראין לר"י עיקר משמע דפליגי ב"הג וד"ת ובמזיד אפילו לר"ת אסור כמ"ש התה"ד סי' רכ"ב וא"כ פלוגתייהו בשוגג מיירי ולדעת בה"ג דאוסר אפי' בשוגג צ"ל דס"ל כמ"ש מהרש"א לחד תי' דדוקא בא"א הוא דאם נתקדשה א"צ גט לא קנסו אבל ביבמה דאהנו מעשיו דצריכה גט קנסו ובהכי ניחא מ"ש הב"ש סק"א ממ"ש מרן בס"סי י"ז גבי א"א דמותרת למקדש ע"ש. וכה"ג כתב הריב"ש סי' תפ"ב על יבמה שנתקדשה אחר שחלצה חליצה פסולה וז"ל ועוד דהתם ביבמה שנתקדשה איכא למקנסיה מפני שאסרה על היבם וכו' דלשמואל קיימי' דאמר צריכה גט אבל בנד"ז לא אסרה על היבם כלל בקידושיו שהרי אסורה היתה כבר מפני שחלץ לה דבכ"מ ששנו חכמים חליצה פסולה פוסלת ע"ש איברא די"ל בדברי הריב"ש דלעיל מזה כתב דלדעת הגאונים אסרוה למקדש דוקא במזיד דאל"ה ק' מי עדיפא מא"א ע"ש והשתא לפמ"ש אח"ז שפיר עדיפא מא"א משום דביבמה אהנו מעשיו ועי"ל בדברי בה"ג דס"ל דגם בא"א אסורה למקדש דלא תנן אלא מותרת לחזור וכבר הוזכרה סברא זו בדברי הריטב"א בחי' שם ע"ש ועיין להתה"ד שם דמתבאר מדבריו דה"ג ור"ת ל"פ אלא מר בשוגג מיידי ומר במזיד מיירי ועיין להב"ש סק"ה ומדברי התוס' אין נראה כן אלא דמיפלג פליגי ולפמ"ש מהרש"א לחד תי' דדברי בה"ג דוקא במזיד צ"ל דר"ת מתיר אפילו במזיד ועיין להרב קול אליהו חא"ה ססי"ו שכתב בפשי' מסברא דנפשיה דד"ת

מודה במזיד ולא. פליג אלא באין ידוע אם הוא שוגג או מזיד ע"ש. ול"מ כן מדברי התוס' וע"ש בסי' יו"ד תשו' אחד חכם שכתב בדעת מרן בש"ע דמחלק בין שוגג למזיד וסמוכות שלו מדברי באר הגולה ע"ש וכל דבריו תמוהים ודברי באר הגולה הם לענין אם נשאת למקדש בדיעבד אחר שחלץ דלענין להוציאה אחר שנשאת הוא דיש לחלק בין שוגג למזיד אבל לכתחי' אסורה למקדש אפי' בשוגג:

סימן קס

דין א' מכאן ואילך אינה ניזונת וכו' ואפילו תפסה למזונותיה מוציאין מידה. כ"כ הריב"ש הביאו הב"י סי' צ"ג והרב בנימין זאב סי' ע"ז והדדב"ז ח"א סי' דס"ז ויש להסתפק אם התפיסה הבעל למזונות ומת או כאלמנה דעלמא שהלך בעלה למ"הי ומת דקי"ל ג"ח הא' אין אדם מניח ביתו ריקם כמ"ש בכתובות דק"ז ואח"כ תבעה כתובתה מיד מי אמרי' כיון דנתן לה לצורך מזונותיה אין מוציאין מידה אפילו אחד ג"ח הא' ביבמה או בתובעת כתובתה ודמי לאמר תיזון מנכסי דניזונת אפילו תבעה כתובתה וכמ"ש בסי' צ"ד וכן קי"ל ביבמה דאם אמר תיזון ניזונת אפילו אחר ג"ח הא' כמ"ש הב"ד סי' נ"ג ע"ש א"ד ל"ד לאמר תיזון ומדברי הב"ד שם נראה קצת דאם התפיסה ניזונת ואפילו לא אמר תיזון ע"ש והכי מסתברא ועפ"ז י"ל מ"ש התוס' בפ' החולץ דל"ו ע"א בד"ה בשלמא על גירסא דגרסי' בשלמא תוך ג' דהא וראי תוך ג' א"א שתחלוץ כדתנן היבמה לא תחלוץ וכו' ע"ש די"ל דר"א דנפק דק ואשכח מהא דתנן וכו' ס"ל דטעמא דהיבמה לא תחלוץ ער שיהיו לה ג"ח הוא מזוני כדס"ד הגמ' שם בדמ"א ע"ב ע"ש וסובר דמתני' דהאשה שהלך בעלה וצרתה למ"הי מיירי בכל גוונא אפילו מת מיד כשהלך דהשתא ליכא טעמא דמזוני דהא א"י לתבוע מזונות אפילו בתוך ג"ח דחזקה אין מניח ביתו ריקם ובמה שתפוסה כבר אין מוציאין מידה וא"כ יכולה לחלוץ אפילו תוך ג"ח דהא ליכא פסידא דמזוני:

ד"ג הגה ילדה ס' נפל וכו' נוטלת כתובתה מיד כתב המרדכי שם הטע' משום דהולכין אחר הרוב דרוב נשים ולד מעליא ילדן ואע"ג דאין הולכין בממון אחר הרוב רוב דהכא שאני דרוב גמור הוא ע"ש ולפ"ז גם בהניח אשתו מעוברת גובה כתובתה מיד אפילו קודם שילדה דמיעוט הוא דמפילות כדאי' בגמ' מיהו הרשב"א בתשו' הביאו הב"י ר"סי צ"ג נשאל בהניחה מעוברת וילדה אם יכולה לתבוע כתובתה קודם שיגיע הולד לשלשים יום והשיב יכולה לתבוע כתובתה מעכשיו שאפילו שימות הולד חולצת ואינה מתייבמת ע"ש משמע דבעודה מעובדת א"י לתבוע כתובתה שהרי אם תפיל מתייבמת היא ואפילו לטעם המרדכי י"ל דרוב שאין מפילות אינו רוב גמור ודוקא ילדה הוא דרוב נשים ולד מעליא ילדן הוא רוב גמור ומ"מ נר' דאם תפסה אין מוציאין מידה דאזלי'

בתר רובא אפילו בממון היכא דליכא חזקת ממון כנגד הרוב ועיין למהרשד"ם חא"ה סי' קכ"ה ע"ש :

סימן קסג

ד"א בהגה וי"א דיבם נוטל במלוה וכו' נ"ל שכ"ד התוס' בכתובות דפ"א בד"ה הרוצה שכ' אפילו ל"ל מנכסי א' אלא משועבדים לא תיקנו לה רבנן מב' דאל"ה מאי אהני לה מה שכתובתה על נכסי בעלה הא' ע"ש וא"א הא נ"מ היכא דא"ל למת מלוה ביד אחרים ויש להם אחים אחרים דיבם אינו יורש בנכסי המת בראוי ואי כתובתה על נכסי א' נוטלת כתובתה מהמלוה דמלוה לגבי כתובה מוחזק הוא כמו שהוכיחו התוס' בבכורות דנ"א ע"ב בד"ה ולא ע"ש אלא ע"כ דס"ל דגם יבם נוטל במלוה מנכסי אחיו:

ד"ג יש מי שאומר וכו' ב"ד הרא"ש ודעה אחת היא דעת הר"מ ודעמיה ועיין להת"הד ס"סי שמ"ט :

סימן קסה

כתב הרדב"ז ח"ב סי' נ"ו מ"ש מצות יבום קודם למצות חליצה הוא מדרבנן דמדאורייתא שניהם שוים ע"ש ותמהני דבגמ' בפ' הבע"י דנ"ד ע"א פריך והא אפקתיה למצוה ומשני למצוה נ"ל מלא יחפוץ הא אם חפץ מיבם ע"ש בפירש"י ועוד דבגמ' בפ' כיצד דכ"א פריך אר"ל דאמר כ"מ שאתה יכול לקיים שניהם וכו' מברייתא דאם בעלו קנו וכו' ומשני חליצה במקום יבום לאו מצוה היא ע"ש ואי איתא אכתי מדאורייתא אשת אחיו שלא במקום מצוה היא ועיין להרב מגיד מראשית סי' ג' וד' ועמ"ש בחי' בסוטה ד"ו:

כ' התו' בדט"ל בד"ה אמר וכו' כיון שהיו באין לחלוץ א"כ הם מכוונים לשם מצוה וכו' ע"ש וק"ל לפ"ז מאי מקשה בפ' ב"ש דקי"ב ע"א בד"ה אמר דלא אוקמה כמשנה אחרונה וכו' ע"ש ומאי קושי' הא בכה"ג מצות יבום קודמת לב"ע כיון שהוא רוצה לגרש ולהוציאה מעליו:

סימן קסו

דין א' **בהגה** אין כופין היבמה וכו' כתב הרא"ה והובא בב"י אלא כופין אותו וילך אחריה כתב מהריט"ץ סי' רע"ז דלא אמרו אלא כששניהם מעיר א' אבל אם הם מב' עיירות והלך היבם למ"א כופין אותו והולך לעירו והיא תלך אחריו לעירו אבל אין כופין אותו שילך לעירה וכ"כ הרדב"ז ח"ב סי' רפ"ג ע"ש וז"ל המאירי הובא בקו' חמר חיור שבס' חמרא וחיי בפ' ז"ב דל"א וי"א שלא הצריכו ללכת אלא למקומו ממש אבל אם הוא במ"א כופין לבוא למקומה ע"ש עוד כתב שם בשם המאירי וז"ל ונ"ל שאם נזדמן הדבר ובא למקומה אין כופין אותו לחלוץ שם כל שהוא טוען שאינו רוצה לחלוץ אלא במקומו וגדולה

מזו אמרו בכתובות בפ' הכותב דפ"ה במי שנתחייב לחבירו שבועה ואין המשביע דר באותה העיר שנפסק שם הדין שאם טוען יבא וישבע לי במקומי שכופין אותו והולך עמו והלשון בעצמו נר' כן שאמרו היבמה הולכת אחר היבם ולא אמרו הולכת למקום היבם ע"כ ותמהני דשם בפ' הכותב מפ' הגמ' טעמא משום דאפשר דמיכטפא ומודייא אבל הכא דברצון שניהם באין לחלוץ לא שייך האי טעמא:

דין ז' בין לשם זנות וכו'. כתב הב"ש אפי' דהוי איסורא דאורייתא מ"מ קנה ואין נר' כן מגמ' בפ' כיצד ד"ך ע"ב ועיין להב"ש סי' קע"ד ע"ש וכן מגמ' דנ"ב דפריך אהא דאמרי' בעל ולא קידש קנה והתניא לוקה וא"א מאי פריך הא אע"ג דאסור מדאורייתא קנה אלא ע"כ דהא בהא תליא מיהו התוס' דיש יבמות הוכיחו דאפילו בא עליה בנדותה קנה מגמ' בפסחים דאמרי' אשתו נדה בעל חייב יבמתו נדה בעל פטור ופריך מ"ש יבמתו דקעביד מצוה וכו' ע"ש ולפי מ"ש התוס' שם בד"ה באשתו דפריך אלישנא בתרא דפטר טעה בדבר מצוה ולא עשה מצוה ע"ש וכ"נ מדברי הר"מ בפ"ב מה' שגגות דין ח' ומאי דנקט טעמא דהו"ל לשיולי לרווחא דמילתא ול"ק מ"ש הכ"מ ע"ש אין משם ראיה אך יש להוכיח מל"ק שם דמחייב טעה בד"מ ולא עשה מצוה ופוטר ביבמתו וע"ב משום דעשה מצוה וכנ"ל מגמ' דפ' הבע"י דנ"ח דפריך דכוותה גבי ש"י שבא עליה יבם בבית אביה אשתו מעלייתא היא דאמ"ר קנה לכל וא"א לוקמא בבא על יבמתו נדה בבית חמיה דקדמה שכיבת היבם ולא קני לה ומנוקה מעון שלא בא עלא אחר שנסתרה והתוס' שלא הוכיחו מזה נר' דס"ל כס' הרמב"ם בפ"ב מהל' סוטה דאפילו בא עליה קודם שנסתרה ביאה אסורה לאו מנוקה מעון הוא ומ"מ הרי דעת התוס' דאפילו בא על יבמתו באיסורא קני לה ויש לחלק בדבר. יש להסתפק בבא על יבמתו נדה אי קני לה גם ליורשה וליטמא לה מי הוי ביאה גרועה כמו בא עליה בשוגג כמ"ש בדין ט' או עדיפא משוגג:

סימן קסז

דין א' במאמר בגדול כ' התוס' בדנ"א בד"ה אי לחד תי' דמ"מ קני בע"כ ובזה לא הוי כמאמר בגדול דבביאה ביבמה לא שני לן בין בע"כ למדעתה ע"ש:

סימן קסח

דין ט' בהגה ומ"מ האלמנה ניזונת וכו' עיין להר"ב בש"מ שכתב דדעת רש"י דאלמנה אינה ניזונת אלא אי אית לה מראשון דכיון דנתאלמנה למנה מב' הוי אלמנתו של א' וקרי ביה נמי א' כל ימי מיגד אלמנותיך ע"ש:

סימן קסט

דין ב' אפילו היה אביו גר ואמו ישראלית וכו' טפי הילי"ל אפילו אביו ישראל ואמו גיורת אלא דלא חש ביון דכתב אח"כ עד שיהיו אביו ואמו מישראל וכ"ה לשון הר"מ בפ"ד והרב שבות יעקב ח"א סי' קכ"ח כתב בדעת הר"מ דבאביו ישראל סגי מדלא כתב רבותא אפילו אביו ישראל ומ"ש אח"כ עד שיהיו אביו ואמו מישראל לישנא דהש"ס נקט ול"ד ע"ש וליתא גם מדברי הטור מוכח כן שכתב כלשון הר"מ ומבואר מדבריו דבעי' שיהיו אביו ואמו מישראל דוקא שהרי אח"כ כתב דעת הסמ"ג דבאביו ישראל סגי:

דין כ"ה איטר ברגלו י"א שחולץ בשתיהן מרן בפי' סדר חליצה סק"מ כתב וז"ל נר' שאם יש לו אח אחר צריכה לחלוץ ב' רגליו בב"א דאיכא למיחש שמא הילכתא במ"ד אינו חולץ אלא ברגל א' והו"ל חליצה פסולה וחוזרת על כל האחין ע"ש והב"ח דין ט"ז כתב דחולץ בזאח"ז אלא שיתכוונו שניהם שלא תהיה נפטרת זיקתה אלא באותו שהדין נותן שתחלוץ בו דכיון דשניהם לא נתכוונו לא תהיה נפסלת על האחין בחליצה זו ע"ש נר' דס"ל דאם נתכוון א' מהם פסלה וב"נ מגמ' בדק"ו בההוא דא"ל חלוץ לה ובכך אתה כונסה ע"ש אבל אם לא נתכוונו שניהם אינה פוסלת והיינו דאמרי' בגמ' דק"ב גבי יבמה שהגדילה עם האחין בל"ב הא חזי' חוששין והיינו ר"ל חוששין שמא נתכוון א' מהם ועיין למהר"ם לובלין בתשו' סי' ט' שכתב בדברי הב"ח ע"ש וכ"כ מרן בב"מ בפ"ד דין כ"ח דיש לחלק בין נתכוון א' מהם ללא נתכוונו שניהם ע"ש אבל מדברי רש"י שם נר' דהחששא היא שמא נתכוונו ב' ע"ש והרמב"ן בחי' שם כ' לחלק בדברי הב"ח ואח"כ כתב דאין ס' לחלק כן דאפילו לא נתכוון שום א' מהם מיפסלא וההיא עובדא דבדק"ו בב"ד מיירי ע"ש וב"כ הריטב"א בחי' שם והרא"ש בדק"ד אהא דאמרי' יבמה שרקקה תחלוץ הקשה אמאי בההוא עובדא דבדק"ו לא עשו תקנה זו ותי' דבעי' שיכוונו ב' ואם לא כוונו ב' אינה נפסלת והוכיח מההיא דיבמה שגדלה עם האחין ע"ש. וק' דמה יענה להההיא דחלוץ לה ובכך אתה כונסה שהביא בקושיתו דמוכח מינה דאפילו לא נתכוונו פוסלת וצ"ל דש"ה דנתכוון מיהא להתירה אלא שלא נתכוון לפוטרה אבל בההיא דיבמה ליכא כוונה כלל ולפ"ז באיטר יד צריך לחלוץ בב"א כמ"ש מרן בס' חליצה ועיין להב"ח בדין ב"ה שדבריו תמוהים ועיין להב"ש סקמ"ה וכנ"ל עיקר דלא בתשו' שבות יעקב ח"א סי' קכ"ט ע"ש והב"ד חא"ה סי' ת"ח כתב דיש מי שמצריך בב"א אפילו אין לו אח אחר וחלק עליו דדוקא כיש לו אח אחר הוא דחולץ בב"א וכמ"ש מרן ועיין להרב יד אהרן אות כ"א וכ"ב ע"ש ויש לעמוד היכי מתכשר לחלוץ ב' בב"א ויצא במה שהוא כשר מן הדין הא קי"ל בדאורייתא אין ברירה ועיין להג"פ סי' קכ"ו כמ"ש לענין נתינת ב' גיטין

ע"ש וראיתי למהר"ם לובלין סי' ט' שכתב דלא שייך בדירה אלא בההיא דכתוב לאיזה שארצה אגרש שכשאנו רואין לבסוף שנותן הגט לזו אמרי' הוברר שבשעת כתיבה היה דעתו לזה אבל הבא דאנו מסופקין ולא יתברר לעולם לא שייך בר ידה ע"ש ועיין להרב עדות ביעקב סימן מ':

כתב הריטב"א בחי' דצ"ב אחר שכתב מסקנת הר"מ דאינו חולץ כלל כ' ומ"מ מיבם ולא אמרי' כל שאינו עולה לחליצה אינו עולה ליבום מידי דהוה אאלם ונקטעה רגלו דאע"פ שאין חולצין מיבמין ע"ש:

סימן קע

דין ב' צריכה גט למאמרו וכו' נר' דאינו מגרש לה בגט עד שיעברו ג"ח דהבחנה דחיישי' שמא תמצא מעוברת ואתי למיפסלא לכהונה ואין תקנה בהכרזה דאיכא דשמעי בגט ולא שמעי בהכרזה כמ"ש ט"ז בגמ' ביבמות דמ"א ואע"ג דבגמ' פריך גדושה מאי א"ל ומוקי טעמא דלא תחלוץ בתוך ג"ח משום דאין עולה ליבום מ"מ החששה במקומה עומדת היכא דלאו גרושה היא ולקמיה ית' עוד בס"ד וכ"ה בגמ' שם דקי"ט ע"ב למ"ד אינה חולצת לעולם דקי"ל כוותיה דחיישי' שמא יאמרו חלוצה מותרת לכהן ע"ש וכ"פ כל הפו' בס"סי קנ"ו וע"ש להט"ז בתשו' שאלה ולמהרש"ך ח"כ סי' ט"ל וכ"כ מהראד"ב הובאו דבריו שם במהרש"ך סי' ר"ו דהיכא דנותן גט למאמרו וחליצה לזיקתו צריכה להמתין ימי הבחנה מיום נתינת הגט דאיכא דלא שמעי בחליצה ואתי למשרי בגט דעלמא לאלתר והוכיח כן מדברי הר"ן בקידושין אהא דאיתא שם דמ"ה ע"א נתקדשה שלא לדעת אביה ומת וקידשה אחיו במאמר צריכה גט שמא לא נתרצה בקידושי א' ונתרצה בקידושי כ' וצריכה חליצה שמא נתרצה בקידושי א' וצריכה מיאון שמא לא נתרצה לא בקידושי א' ולא בקידושי ב' ואתו למי' אין קידושין תופסין באחותה והקשה הר"ן היכי חיישי' שיאמרו אין קידושין תופסין באחותה הא איבא חליצה ותי' דאיכא דשמע בגט ולא שמע בחליצה וביבמה דמלמדין שאני דלא אפשר בע"א ומהרש"ך דחה דש"ה דחששא היא באיסור תורה אבל ימי הבחנה דדרבנן הוא מנ"ל דחיישי' להכי ע"ש וליתא דהרי מבואר בגמ' דחיישי' לחלוצה לכהן שהיא מדרבנן כמו שנתבאר והר"ן גופיה ודאי דלמד חששא זו מגמ' הלזו ובמ"ש מהרימ"ט סי' ק"ד ע"ש באופן דנראה דגט יבמין אינו ניתן עד שיעברו ימי הבחנה אפילו דאיכא חליצה ומה גם דודאי כל מה דאפשר לעשות גט וחליצה ביום א' יותר טוב דאז לא חיישי' לאיכא דשמעי בהא ולא שמעי בהא ועיין למהרימ"ט שם ובסי' ק"ג ועור מט"א דאיכא חששא שיאמרו מרו אין קידושין תופסין באחותה והיא החששא שכתב הר"ן גופיה ולענין אם צריכה ג"ח מיום

נתינת הגט שנחלקו מהראב"ד ומהרש"ך נראה דצריכה להמתין כמו שהוכיח מהראב"ד מדברי הר"ן ומתשו' הרשב"א שהביא מרן בב"י סי' י"ג והם ראיות מצודקות ולענין אי גט קודם או חליצה קודמת ראיתי למהרימ"ט שם שכתב בת"ר בנדונו דאין להקפיד אם זה או זה קודם כמו שהקפידו בגט וחליצה דיבמין ע"ש ולא הודיענו איזה מהם קודם בגט וחליצה דיבמין ומהר"י סמוט הובאו דבריו בתשו' מרן ה' יבום סי' ו' כ' דאין קפידא בדבר וכן הסבים מרן שם ודחו דברי א' חכם דאמר גט קודם ע"ש ולענין אי כותבין ארוסתי או אנתתי הסכמת מרן ומהר"י סמוט שם שכותבין אנתתי ואפילו דנרונם היה בבירך ז' ברכות ונתייחד עמה אלא שלא בעל מ"מ מתבאר מדבריהם דאפילו בקידושי מאמר לחוד כותבין אנתתי דזקוקה מקריא כנוסה ע"ש ומהרשד"ם סי' צ"ג כתב כותבין ארוסתי וכ"כ מהדח"ש אך מדברי הרמב"ן בחי' לקידושין ן דמ"ה ע"א והרי והריטב"א בחי' שם נראה להדיא דבגט יבמין כותבין יבמתי שכ' דלשון הגט מוכיח דיבמתו קרי לה ולא בל' גט דעלמא שבין איש לאשתו וגם צריך לפ' דלמחמרו הוא נותן או לזיקתו ע"ש ע"כ נראה לכתוב אנת זקוקתי וכמו שבא ל' זה במהר"י סמוט בתשו' הנ"ל ומה שצריך לפ' למאמרו או לזיקתו אינו כותב כן בגט אלא שיאמר לה כן בשעת מסירה וכ"נ מל' הרמב"ן שם ע"ש מיהו ק"ל ע"ד הריטב"א שהבאתי מגמ' דיבמות דקי"ב אהא דאמרי' יבמה שאמרה בתוך ל"י לא נבעלתי כופין אותו שיחלוץ לה ומוקי לה בגמ' בגט יוצא מתחת ידה ע"ש הסוגיא וכתב הריטב"א שם בחי' דבגט סתמא מיירי שנתנו לה עכשיו והיא אומרת לא נבעלתי וגט יבמין הוא והוא אומר גט גמור הוא וכ"כ הרמב"ן והרשב"א שם והשתא בתוך ל"י אמאי סגי לה בחליצה וגט ליחוש שמא יאמרו אין קידושין תופסין באחותה דהא הגט כתוב סתמא ואין מוכיח מתוכו והתם בקדשה במאמר מיירי כמ"ש רש"י במתני' והר"מ בפ"ב והטור סי' קס"ז דביבמה שנתייבמה מיירי ודע דאפילו למ"ש בקידושין דלשון הגט מוכיח היינו לכתחילה אבל אם כ' בלשון גט דעלמא בשר כמו שנראה מדברי הריטב"א שם בקידושין ומסוגיא דיבמות הלזו כפי מ"ש הראשונים וכמש"ל דיש לכתוב זקוקתי כ"נ עיקר שהרי אפילו לארוסה דעלמא אם כתב זקוקתי נראה דכשר דארוסה מקריא זקוקה כדאמרי' בקי' דף ז' אם אמר לאשה הרי את זקוקתי הוו קידושין והאחרונים הביאו ראיה דאם כ' לארוסה אנתתי כשר מדאמרי' האומר לאשה הרי את נשואתי מקודשת וכענין שכתבתי דעת מרן דאין קפידא גט תחילה או חליצה תחילה כ"כ גם מהראנ"ח ח"א סי' ז' בשם מהריב"ל ובסי' י"ג העלה דגט קודם וכ"כ מהרח"ש ח"ג סי' צ' ומהרשד"ם סי' צ"ג ומהר"י אדרבי סי' דגט קודם והנה במאי דס"ד דגמרא בדמ"א דטעמא דלא תחלוץ עד שיעברו ג"ח משום דאתה מצריכה כרוז

לכהונה ק"ל מדתנן ר"פ החולץ דהחולץ ליבמתו ונמצאת מעוברת בזמן שהולד ש"ק לא פסלה מן הכהונה וכתב הריטב"א בחי' הא דלא חיישי' שמא יאמרו חלוצה מותרת לכהונה משום דולדה מוכיח עליה ע"ש וה"נ ולדה מוכיח עליה וצ"ל דלכתחילה לא סמכי' ע"ז ודוקא התם דכבר חלץ ומעתה י"ל דאפי' דאמרי' דלמסקנא דטעמא משום הבחנה אידחי ליה ההוא טעמא דאתה מצריכה כרוז לכהונה לגמרי מ"מ דוקא הכא דאיכא ולדה מוכיח אבל בעלמא חיישי' וכדאסיקנא לעיל ובפ' בתרא דחיישי' לחששא זו אע"ג דאיכא התם ולד ההוא ולד חברתה ולא ולדה. וראיתי להריטב"א בחי' דל"ו ע"א אהא דאיתא התם טעמא דכרוז הקשה ממתני' דאם הולד ש"ק וכו' ותי' דש"ה דולדה מוכיח אבל ולד חברתה בעיר אחרת לא מוכיח עליה ע"ש ותמהני מאי ק"ל הא ע"כ לחלק בין לכתחי' לדיעבד כדדייקנא מגמ' דמ"א וצ"ע ובגמ' ס"פ הערל אמרי' לחלוץ שלא במקום אחין א"ב ע"ש מתבאר משם דלמ"ד טומטום ס' סריס חולץ שלא מקום אחין ולא חיישי' שמא יקרע וימצא סריס ואתה מצריכה כרוז לכהונה וי"ל מ"ש מהתיא דפ' בתרא דחיישי' כה"ג וי"ל ועיין להשע"ה בה"א דמ"ג ע"ד מ"ש למה שהק' הב"ח סי' ל"ח ע"ש ועיין למרן בב"ה מ"ש ע"ד הר"מ מהגמ' דפ' בתרא דחיישי' למצריכה כרוז לכהונה ע"ש ועיין להגו"ד כלל ב' סי' ה' ע"ש:

סימן קעד

דין א' **ואם** עבר ובא עליה קנאה דוקא מן האירוסין אבל מן הנשואין דבלאו ועשה מן התורה אינה מתייבמת ולכך אם בא עליה לא קנאה כ"כ הר"מ בפ"ו ומזה מוכח דלא כמ"ש הרדב"ז ח"ב סי' שי"ד דלמסקנא דאמרי' מן הארוסין משום גזירה ביאה א' אטו ביאה ב' גם מן הנישואין מה"ט הוא אבל מדאורייתא מתייבמת דאתי עשה ודחי לאו ועשה שאין שוין בכל ע"ש דלפ"ד גם מן הנישואין אם בא עליה קנאה:

כתב הרשב"א בחי' דיש יבמות המגרש ע"מ שלא תנשא לראובן ומת ונשאת לש לשמעון ומת בלא בנים ונפלה לפני ראובן חולצת ולא אמרי' בכה"ג כל שאינו עולה ליבום אינו עולה לחליצה כיון דמה שאינה עולה ליבום מכח תנאי וד"א גרס לא וה"ז כנודרת הנאה מיבמה בחיי בעלה דתנן בפ' ב"ש כופין אותו שיחלוץ לה והרי זאת א"ע ליבום ד"ת דקיימה עליה בלאו ועשה ואעפ"כ עולה לחליצה משום שד"א גרם לה ליאסר ע"ש ותמהני דהיכא דקיימה עליה בלאו ועשה חולצת אפילו אסירה עליה מחמת עצמה כגון אלמנה לכ"ג מן הנשואין כדאיתא בפ"כ דיבמות ד"ך ע"ש. והרשב"א גופיה שם בפ"ב הקשה דמן הנישואין אמאי חולצת הא כל שא"ע ליבום וכו' ותי' דמדרבנן הוא דחולצת א"נ דזיקא הוי כקידושין וכיון דתפסי קידושין בעי' חליצה א"נ לפי"ה דטעמא משום

גזירה גם מן הנישואין מה"ט הוא ע"ש ולפ"ז מה יוכיח מנודרת דבתנאים עולה לחליצה וכו' ואפילו לתי' קמא דמדרבנן הוא דחולצת גם נודרת י"ל דמדרבנן הוא והרדב"ז בתשו' הנ"ל נשאל במי שנזר בנזירות שמשון אם יכנוס את יבמתו אם צריכה חליצה או לא כיון שאינה עולה ליבום ע"ש בתשו' ותמהני דמשנה ערוכה היא בפ' ב"ש הנודרת חולצת וכו':

סימן קעו

דין ג' **אם** קדמו הב' וכנסו וכו'. אפילו קידשו לבד א"מ מידן כ"נ מדברי התוס' בפ' ר"א דמילה דקל"ו בד"ה ואם ע"ש:

חושן משפט

סימן א

דין א' **דיני** הוראות והלוואות וכו' פירש"י היינו ע"י עדים וב"כ הטור וכתב הפרישה דה"ה דהומ"ל לענין שבועת היסת ובלא עדים אלא דעדין לא נתקנה שבועת היסת בזמן ההוא והטור נגרר אחר פירש"י ע"ש ויש לחקור איך דנין דין שבועת היסת בז"הז כיון דמה שדנין דיני הודאות והלוואות אינו אלא תקנה שלא תנעול דלת כדאיתא בריש סנהדרין ושבועת היסת עיקרה אינה אלא תקנתא ותקנתא לתקנתא לא עברינן כדאשכחן בחשוד דלא מפכי' שבועה דרבנן אשכנגדו מה"ט כדאיתא בריש מציעא גבי עובדא דההוא רעיא וכ"פ כל הפו' והרשב"א ח"ב סי' קמ"ח למד משם דאין נשבעין לקטן על השטרות לפי דעיקר שבועה על השטרות הוא מדרבנן ודנשבעין לקטן היא מדרבנן ע"ש ועיין בפלוגתא דב"י ורבנן גבי שכיר בפ' כל הנשבעין דמ"ו ע"א דרבנן ס"ל תקנתא לתקנתא עבדי' וע"ש בתוס':

הא דאין דנין מן התורה בז"הז נ"ל מדכתיב אלהים כמ"ש התוס' בריש סנהדרין והא דנ"ל בפ' המגרש מלפניהם ולא לפני הדיוטות היינו דיני עשוי דאינו דין כגון עשוי אניטין אבל ד"מ נ"ל מאלהים וע"ש בתוס' והב"ח כתב דאצט' לפניהם להודאות והלוואות דלא נ"ל מאלהים אלא אותם הכתובים בפ' ע"ש ודבריו תמוהים דלמ"ד עירוב פרשיות קרא כתיב בהודאות והלוואות ולמאן דל"ל עירוב פרשיות דנין מן התורה כדאיתא בריש סנהדרין דמוקי מתני' דהתם כמאן דא"ל ע"פ וא"א לדברי הב"ח מיתוקמא שפיר לכ"ע:

סימן ו

דין א' **אין** הדיינין יושבין לדון בפחות משו"פ בס"פ הזהב תני לוי ישי' הדיינין בפרוטה פירש"י מי שיש לו עדים וכו' וכתב הפרישה משום דשבועת היסת לא נתקנה אלא

בימי ר"ג אבל בז"הז נזקקין לו אפילו אין לו עדים להשביעו היסת ע"ש משמע דלמאי דקי"ל כר"ק דכי נזקקו לפרוטה גומרין אפילו בפחות משו"פ גומרין ומשביעין היסת דא"א דלעולם אין משביעין היסת על פחות מפרוטה אפילו כבר נתקנה היסת בע"כ לפ' דברי לוי בעדים דהא עלה דתני לוי אמרי' בגמ' לאפוקי מדר"ק דאמר גומרין על פחות משו"פ והבר"י אות ה' הביא משם מהר"ם ב"ח שנסתפק אם גומרין גם לשבועה והעלה דגומרין כמ"ש הרשב"א וכו' ע"ש ונעלם מהם דברי הפרישה וכ"נ מדלא תנן במתני' דפ' הזהב ישי' הדיינין לענין שבועה בגמר דין דאפילו דנזקקין לממון אין נזקקין לשבועה דמתני' וראי כר"ק ומה שהוכיח הבר"י מדברי ה"ה ספי"א מהלכות שכירות שכתב דדוקא בפרוטה נשבע השכיר אבל בפחות מפרוטה אין נזקקין כדאיתא בפ' הזהב דמשמע דבגמ"ד דנזקקין אפילו לשבועה נזקקין ע"ש נר' רלא קרב זא"ז דשבועת שכיר שאני דהוא נשבע מעצמו ומדעתו והב"ד אין מחייבין אותו לישבע אלא שאומרים דאינו חייב לפרוע הבעה"ב אלא א"כ תשבע אבל לעולם דאין ב"ד מחייבין שבועה ליפטר מתביעת ממון ומתבאר חילוק זה מדברי הראב"ד בפ"ג מה' טוען ע"ש ומה שהוכיח. מדברי הכ"מ בה"ש והב"י סי' צ"ג דאין משביעין על פחות מפרוטה דלאו ממון הוא ע"ש נר' ודאי כשאין שם אלא תביעת פחות משו"פ אין ב"ד נזקקין כלל אפילו לממון דפחות מפרוטה לאו בר השבה כלל אפילו לענין גזל במ"ש המח"א ריש ה' גזילה והכא דאמרי' דגומרין אפי' פחות מפרוטה היינו אם חזר הנתבע ותבעו פחות מפרוטה דעי"ז רוצה ליפטר מתביעת התובע תחילה שתבעו פרוטה כדפירש"י וספיקו של מהר"ם ב"ח הוא בכה"ג וראיתי להריטב"א הובאו דבריו בש"מ להר"ב שם בפ' הזהב שפי' בהא דגומרין בפרוטה שתבעו תחי' בפרוטה ואח"כ נתברר לב"ד שאינו חייב לו אלא פחות מפרוטה גומרין וכופין לפרוע לו פחות מפרוטה ע"ש נראה דס"ל דמאי דאמרי' בפ' השוכר דע"א דפחות מפרוטה לא ניתן להישבון היינו דמסתמא מחלי אבל עומר וצווח רלא מחל ניתן להישבון אך מדברי רש"י אין נר' כן כדכתי' וזה נעלם מהמח"א ועיין להרב בנו שם ומעתה היכא דבג"ד המה ראו שאינו מחוייב אלא פחות משו"פ ודאי דאין כופין אותו דיכול לומר קי"ל כדעת רש"י ודעמוה אבל אם אחר שגמרו דין הא' חזר הנתבע ותבעו בפחות משו"פ גומרין אפילו לשבועה ליפטר מפרוטה שתבעו הנתבע תחי' ובמ"ש:

סימן ז

דין א' וגר דן את חבירו הגר וכו'. הרב ראש יוסף נסתפק אם גר שאין אמו מישראל דן את חבירו הגר שאמו מישראל ע"ש והכנה"ג הג"הט כ' בפשי' דבכה"ג אינו דן כיון שאמו מישראל ישראל גמור הוא ע"ש וכ"נ מדברי התוס' בפ' מצות חליצה דק"ב ע"א

ר"ה ולענין חליצה דאפילו אין אמו מישראל אלא שהורתו ולידתו בקדושה ישראל גמור הוא ומקרב אחיך הוא ואין גר אחר שאין הורתו ולידתו בקדושה דן אותו ע"ש:

סימן יב

דין ח' מחילה א"צ קנין וכו' כ' מהר"י באסן בתשו' הובאה בס' משפטים ישרים בתשו' מהרש"ג סי' כ"ו דוקא מחילה בעדים אבל שלא בעדים יכול לומר משטה אני בך ע"ש ואין נראה כן מדברי הר"ן בפ"ק דקידושין אהא דאמדי' התם גבי ע"ע ל"ל באפי תרי זיל כתב הא דבעי באפי תרי כדי שלא יכחיש וא"א טפי היל"ל כדי שלא יטעון משטה אפילו לא יכחיש ועיין להתוס' בפ"ק דסנהדרין שהוכיחו מההיא דל"ל באפי תרי זיל דמחילה א"צ קנין:

סימן כח

דין ד' מותר להעיד לו וכו'. לשון הטור שגם בד"י ע"א מסייעו פוטרו וכתב מרן בב"י שר"ל שאפילו שהגוי מודה במקצת וע"א מסייעו אע"פ דהוי הגוי מחוייב שבועה ואי"ל משום דלא מהימני ליה ומשלם אפ"ה אם יש ע"א דמסייעו פוטרו מן השבועה בדינינו ע"ש נראה מדבריו דהגוי חשיב מחוייב שבועה ואיל"מ וק"ל מ"ש מחשוד דנשבע שכנגדו ולא הוי מחוייב שבועה ואי"ל משום דרצונו הוא לישבע אלא דלא מהימני ליה ומשום דא"כ כל אדם תובעו ויפסיד כל ממונו כמ"ש התוס' בפ"ק דמציעא גבי עובדא דההוא רעיא ע"ש וה"נ דכוותה גבי נכרי דישבע שכנגדו ועיין למהרש"ך ח"ב סי' ק"ב ע"ש ועוד דהרא"ש בריש מציעא כתב דבמחוייב שבועה ואי"ל אין ע"א פוטרו מן השבועה דממונא הוא חייב ואין ע"א קם לממונא ע"ש ע"כ נר' דמ"ש הב"י משום דלא מהימנינן ליה משלם היינו ע"י שבועה שישבע כנגדו כדין חשוד דבחשוד נמי ע"א המסייעו פוטרו אפילו לדעת הרא"ש ודלא כהש"ך סי' ע"ב סקס"א שהבין הדברים כפשטן ע"ש:

דין ט"ו אין מקבלין עדות וכו' כתב הכנה"ג הג"הט אות ע' דאם היה שם בע"ד ולא הבינו העדים שהיה שם הוי כשלא בפניו כ"מ בפ' הנשרפין גבי רוצח שנתערב והרב שבות יעקב ח"א סי' קמ"ח חלק עליו ועמ"ש בחי' לקמא דמ"ה ע"א ובר"פ חזקת:

כתב הרשב"א ח"ג סי' שכ"ז דבר"נ אפילו חולים או שהעדים הולכים למ"הי אין מקבלין שלא בפניו ע"כ וכ"כ הנמק"י בפ"ב דקמא והוכיח כן מברייתא דאינו נעשה מועד אלא בפני הבעלים ע"ש אך הרשב"א גופיה כתשו' הביאו מרן בב"י בסס"י שפ"ח כתב דאפילו בד"נ מהני ע"ש:

סימן כט

דין ב' חייבין לשלם כל מה שגרמו. לכאורה נר' דוקא שאמרו בן הב' עדים אבל אם ע"א לבד הוא שהודה שהעיד שקר לא מחייב דכיון שנשאר העד האחר שלא הודה לאו בריא הזיקה דמי יימר דהוה משתבע להכחיש העד שנשאר אך ראיתי למהרש"א בפ"ק דמכות ד"ג גבי עד זומם משלם לפי חלקו שכ' בפשיטות בע"א דמחייב בדינא דגרמי וכ"כ הרדב"ז בח"ב סי' תר"ז ע"ש וכנ"ל מגמ' בפ' שבועת העדות דף ל"ג דאמרי' ה"מ בשכנגדו חשוד ופריך אי. חשיד לוה מי יימר דמשתבע ובמתני' שם תנן כפר אחד והודה א' הכופר חייב והשתא קשה אמאי חייב הכופר הרי נשאר עד אחד ולא אפסדיה בכפירתו דמי יימר דמשתבע אלא ע"כ דכל היכא דאי יעידו שניהם היו מחייבין אותו ממון בודאי וכי כפר אחד מהן ספק אי מפסידין כל כ"הג הוי דינא דגרמי כיון דעל ידי שכבש עדותו נפל הספק ודוקא גבי חשוד דאלו העידו אינו כודאי שמחייבין אותו ממון כי לא העידו ל"מ וכ"כ הרא"ש בתוס' שם גבי ש"מ משביע עדי קרקע וכו' והוכיח כן מדאמרי' ה"מ בעידי טומאה אע"ג דאפילו לא העיד היתה שותה ואפשר שהיתה מתה ע"י מי סוטה ע"ש וה"נ דכוותה כיון דאם העידו שניהם היו מחייבין אותו ממון כי הודה אחד ששקר ענה ואפשר שישבע ויפסיד מחייב מדינא דגרמי. איברא דק"ל מדאמרינן בפ"ק דמכות ד"ג ע"א מעידין אנו באיש פ' שגירש את אשתו ולא נתן לה כתובה אומדין כמה אדם רוצה וכו' והשתא אמאי לא ישלמו כל כתובתה משלם הא ע"י עדותן מפסידין אותו בודאי ואי לאו עדותן אפ' שהיתה מתה והיה יורשה ולא היה מפסיד ומ"ש מעד טומאה ומכפר א' והודה א' וכן קש' מברייתא שהביא הגמרא בקמא דפ"ח מעידין אנו שגירש ונתן כתובתה ע"ש וצ"ל דדוקא גבי שבועת העדות הוא דאמרי' כן ואין למדין לדעלמא וכה"ג כ' הריטב"א בחי' שם גבי משביע ע"א דדוקא גבי שב"הע הוא דס"ל דבר הגורם לממון כממון דמי ומ"מ ד"ז שכ' מהרש"א והרדב"ז נ"ל עיקר דכיון שבידו לישבע חייב העד דהוא אומר לו אני נשבע להכחיש העד ול"ד להך מתני' דמכות דספק הוא ואין בידו ועפי"ז י"ל מ"ש התוס' בקמא דפ"ח אמאי לא מוכיח הגמ' ממתני' דמכות ע"ש די"ל דש"ה דמעידין להפסיד הבעל ולגבי דידיה ס' אם תרצה האשה למכור אבל בההיא ברייתי' דמעידין להפסיד האשה היא טוענת דרוצה למכור והיו מפסידין לה כל כתובתה ועיין בס' בשמים ראש סי' מ"ד בתי' ר"א ועיין בתשו' הרשב"א ח"ג סי' צ"ג והובאה בב"י סי' צ"ב מחודש ה':

ובענין התשלומין כ' מהרש"א שם בפ"ק דמכות והרדב"ז שם דמשלם הכל העד שהודה וכ"נ מהגמ' שם מדלא מוקי לה אהא דעד זומם משלם לפי חלקו בכ"הג שהודה הא'

ששקר העיד דמשלם פלגא דידיה אלא ע"כ דמשלם הכל כיון דאי לאו עדותו לא היה משלם כלל והנה התוס' שם פי' דאחר שהודה הא' ששקר ענה הוזמו שניהם דל"מ אלא הא' שעמד בעדותו פלגא דידיה מכח ההזמה ע"ש וק"ל אמאי לא משלם הכל הא קי"ל כר"נ דאמר בפרק הפרה דנ"ג כל היכא דליכא לאשתלומי מהאי משתלם מהאי ואמרי' דלדידיה כיון דכורה פטור דגרמה הוא כעל הבור חייב וכן שור ושור פיסולי המוקדשין שהזיקו ע"ש וה"נ כיון דליכא לאשתלומי ממי שהודה שהעיד שקר דל"מ ביה הזמה לישתלים מהאי שנתקיימה בו הזמה וצ"ל דב' שהעידו לא מקרי כל א' כולי הזיקה עבד אלא זה פלגא וזה פלגא ובכ"הג ל"מ ר"נ שם אלא מטעמא דתורא בבירך אשכחתיה ע"ש ולהכי ל"מ הכא כוליה דלא שייך טעמא דבבירך אשכחתיה מיהו ד"ז לא יתכן אלא לשי' התוס' גבי שור ושור פיסה"מ דבדוקא איתמר הך טעמא דבבירך אשכחתיה אבל הר"ב בש"מ שם כ' בשם תוס' שאנץ דטעמ' דבבירך אשכחתיה ל"ד אלא עיקר טעמא דכיון שאם לא היה הבור לא היה בא זה ההיזק משתלם מניה הכל ע"ש וא"כ לדידהו בההיא דמכות ליכא לפרושי כפי' התוס' דכה"ג משתלם מניה הכל וע"כ דמפרשי הסוגיא בהוציא ממון ע"פ וטעמא דגרמי ל"מ אלא בפלגא ודלא כהרדב"ז ומהרש"א מיהו הא ליתא דא"כ מאי פריך הגמרא כל כמיניה כיון שהגיד וכו' ועוד דאכתי קש' כמסקנא דהגמרא שם דמוקי לה בהעדנו והוזמנו בב"ד אחר ע"ש ולפ"ד התוס' שאנץ אפי' נימא דלא הוי אלא זה פלגא וזה פלגא הא אפילו בכ"הג אמרי' אי ליכא לאשתלומי מהאי משתלם מהאי וצ"ל דס"ל דהך סוגיא אתיא כל"ק בפ' הפרה דפלוגתייהו דר"נ ורבנן בזה עביד כוליה היזקא וכו' ע"ש וס"ל דלהך לישנא היכא דזה עביד פלגא וזה עביד פלגא לא משלם אלא חלקו ולפ"ז י"ל דהלכה כל"ק כיון דהך סוגיא דמכות אזלא כוותיה ועיין למהרש"ל ביש"ש שם סי' מ' ע"ש. אח"ז ראיתי למהרח"ש ח"א סי' מ"ב שהוכיח דב' עדים שהודו שהעידו שקר מקרי כל א' פלגא נזקא ממ"ש הטור סי' כ"ה וע"ש במ"ש בדעת הר"מ ואפשר דהר"מ ס"ל כדברי התוס' שאנץ ומ"מ לדינא נר' עיקר דב' עדים לא הוי כל א' אלא פלגא כמ"ש מהרח"ש וכמו שכן צ"ל בדעת התוס' דמכות וכמו שנתבאר וההיא שכ' הטור בסי' ת"י שניא דכ' שהזיקו כל א' עביד כוליה כמ"ש מהרח"ש שם ע"ש ובעיקר ד"ז דב' שהודו שהעידו שקר חייבין לשלם ק"ל מדאמרי' בקמא ד"ה ע"א דר"א דלא תני עדים זוממין משום דס"ל ע"ז קנסא הוא ואכתי אמאי לא חשיב עדים שהעידו שקר דחייבין מדד"ג מיהו בלא"ה ק' דע"ז דקנסא הוא משום דממון ביד בעלים ומשלמין בדאיתא בפ"ק דמכות א"כ לפמ"ש התוס' בקמא שם דבממון מחייבי עדים זוממין אפילו אכאשר עשה ע"ש ליחשוב ע"ז היכא דשילם על פיהם אלא ע"כ דכי שילם

ע"פ ומחייבין העדים מדינא דגרמי הוא בכלל נזק דתני ליה וכדמשני שם הגמ' גבי אונס ומפתה וניחא הכל:

סימן לג

דין י"ו הגה קרובי הנרצח יכולין להעיד וכו' פ"ז נראה דיכולין גם לדון דהא תנן בפ' בא סימן דמ"ט כל הכשר לדון כשר להעיד ויש שכשר להעיד ואינו כשר לדון ובגמ' שם מוקי לה בסומא כא' מעיניו ור"מ וא"א נוקמה כרבנן ובקרובי הנרצח דכשדין להעיד ואין כשרין לדון אלא ע"כ דכשרין גם לדון מיהו התוס' שם הקשו נוקמא באוהב ושונא ותי' כיון דכשרין לעלמא לאו פסול מקרי ע"ש וא"כ י"ל דה"נ כשרין הם לעלמא אך הד"מ בפי' המשנה שם כתב הא דלא אוקמא באוהב ושונא כיון דיכול שיחזור להיות אוהב ויהיה כשר לאו פסול מקרי ע"ש ולדידיה אי ס"ל כהני דכוותא דכשרין להעיד ע"כ דס"ל כשרין לדון מדלא אוקמה הגמ' בכ"הג שו"ר שד"ז מבואר בירוש' בפ' ז"ב הלכה ט' דאיתא התם תני ר"יש ושפטו העדה והצילו העדה שלא תהיה העדה לא קרובי המכה ולא קרובי המוכה אמר ר"י אם אתה אומר כן נמצאת אומר ב"ד גואלי הדם הן מכאן שלא יהיו הדיינין קרובי הנידונין ע"ש והיינו מדכתיב ושפטו העדה בין גואל הדם ובין הרוצח משמע שצריך שלא יהיו הדיינין קרובי הנרצח שא"כ יהיו הם גואלי הדם הרי מבואר דלדין פסולים ולפ"ז להר"מ צ"ל דפסולים נמי להעיד ופליג אהני רבוותא הג"א והמרדכי שהביא מור"ם בהגה דאי ס"ל כשרין להעיד קש' נוקמא הגמ' בהכי ועיין בספרי פ' מסעי שהובאה דרשה הלזו דירושלמי ולהזי"י שם ולהסד"ר שם שלא ראה הירוש' הלז ע"ש והמרדכי והג"א דס"ל כשרין להעיד מודו דפסולין לדון מיהו קש' דבירוש' שם מסיים ומנין שלא יהיו העדים קרובי הנידונין אמרה תורה הרוג ע"פ עדים הרוג ע"פ דיינין מה הדיינין אינם קרובים לנידונים אף העדים אינם קרובים להנידונים ע"ש הרי דגם להעיד פסולין הפך רעת הג"א והמרדכי ונר' דס"ל דרע"ק שם דנ"ל עדים מלא יומתו אבות על בנים חולק בהא ארי"ש ולא מ"ל למדרש שלא יהיו ב"ד גואלי הדם ומאי נ"ל מלא יומתו היינו שלא יהיו קרובים להנידון החי אבל להנרצח דל"ל מיניה יכולין לדון והיינו דא"ב דר"יש ורע"ק והפ"מ שם כתב דא"כ קרובי האם דלרע"ק דנ"ל מלא יומתו וכו' וקרובי האם באא"ע לא הוו אלא מדרבנן אבל לר"יש דנ"ל מושפטו העדה אפי' קרובי האם דאורייתא ע"ש וליתא דגואל הדם לא הוי אלא הראוי ליורשו כמ"ש הר"מ בריש ה' רוצח ע"ש ואם כן אדרבה לר"יש קרובי האם כשרין הם ומדברי הרא"ש בתשו' כלל נ"ז סי' ב' נראה דקרובי הנרצח פסולין להעיד ע"ש ולדידיה נר' דגם לדון פסולין דתנן כל הכשר לדון כשר להעיד וכו':

דין י"ז או שקרובים להדיינים וכו' פסולין והיינו משום דבעי' עדות שאתה יכול להזימה גם בממון דלא כהנ"י דס"ל דלא בעי' עדות שאי"ל בממון וכמ"ש הסמ"ע ועיין להש"ך סקי"ו שהוכיח דגם בממון בעי' עדות שאי"ל וכנ"ל מגמ' דפ' זב דכ"ח דבעי' למימר בנים לעלמא פסולים משום דא"כ נמצא עד זומם נהרג בעדות אחיו ע"ש וכן מסיק בירוש' שם ה' ט' והשתא אי איתא דבממון ל"ב עדות שאי"ל קשיא אמאי בנים פסולים לעלמא בממון כיון דל"ב עשאי"ל אלא ע"כ דגם בממון בעי' עדות שאי"ל:

סימן לד

דין כ"ז י"א שהנשבע להכחיש העד וכו' כ"ד ה"ר יקר הביאו הטור וכ' המרדכי ור"ב דה"ה ב' בע"ד שנשבע לכל א' שניהם מצטרפין לפוסלו אבל דעת הרמ"ק דוקא עד ובע"ד אבל ב' בע"ד לא ודעת הרשב"א אפי' עד ובע"ד אין מצט' לפוסלו וכמ"ש כ"ז מרן בב"י ועמ"ש מרן בש"ע עד ובע"ד מצט' והשמיט דין דב' בע"ד נראה דבב' בע"ד לא הכריע בפלוגתא דהרמ"ה ורב ולפ"ז אם נתחייב שבועה דאוריי' ובאו ב' בע"ד והעידו שנשבע להם לשקר אין שכנגדו נשבע ונוטל דיכול לומ' קי"ל כהרמ"ה וכשר אני לישבע וכה"ג כתב מהרש"ך ח"א סי' קע"ב בנשבע שבועה להבא ולא קיים דאין שכנגדו נשבע ונוטל דיכול לומר קי"ל כרש"י דאין נפסל ע"י שבועה דלהבא וכשר אני לישבע ע"ש ומ"מ למסור לו שבועה אין מוסרין לו לישבע דאפילו ס' חשוד אין מוסרין לו לישבע ולא ישבע ולא ישלם כמ"ש מהרש"ך ח"ג סי' ל"ד גבי שבועה דלהבא ע"ש וא"כ בכה"ג דב' בע"ד פטורין משבועה ומתשלומין ומוה"ר מהרי"ב ההוא אמר שאם מה שהעידו הב' בע"ד שנשבע להם לשקר היתה תביעתם על עסק דזמן רחוק דאפשר ששכח ושבועתו באונס שכחה היתה כיון דפלוגתא דרבוותא היא אי תלי' בשכחה דדעת הרשב"א הביאו הב"י בסי' זה דלא תלי' בשכחה אבל דעת הר"ן בפ' כל הנשבעין דתלי' בשכחה לזמן רחוק ועיין להרב דברי אמת בקונט' ה' ע"ש וא"כ הו"ל ס"ס שמא קי"ל כדעת הרמ"ה דב' בע"ד אין מצט' ושמא כדעת הר"ן דבזמן רחוק תלי' בשכחה וע"י ס"ס מוסרין לו לישבע וכדקי"ל בכל התורה דס"ס בדאורייתא להקל עכ"ד:

סימן לו

דין א' אבל אם לא נתכוונו להעיד וכו' כ' הטור בשם הרמ"ה דאפילו לא נתכוונו להעיד בשעת ראיה אם העידו בפני ב"ד כל א' בתכ"ד של חבירו עדותן בטילה אפילו לא ראו זא"ז וכתב הב"י דר"י שהביא הטור בסי' ל"ח חולק ע"ז דבעי שיראו זא"ז וכתב הפרישה דל"פ דלענין צירופם לפסול בא' מב' גווני פוסלין אי נצטרפו בשעת ראיה ובכה"ג בעי' שיראו זא"ז או נצטרפו בשעת הגרה בתכ"ד אפי' בשעת ראיה לא ראו זא"ז מצטרפי ע"ש

ולפ"ז ל"ק מ"ש הש"ך על הרמ"ה ממתני' דב' רואין אותו מחלון זה וכו' ע"ש דמתני' בצירוף דשעת ראיה מיירי אבל צירוף בשעת הגדה ל"ב שיראו זא"ז וכ"כ הפמ"א ח"ב סי' י"ח עש"ב. וכנ"ל שכ"ד התוס' בד"ה שמואל שכתבו בס"ד אפילו אידע לאחר כ"ד ע"ש דס"ל כשהעידו תכ"ד אפי' אמרו למחזי אתינא מצט' ובטלה עדותן כדעת הרמ"ה וא"כ מאי דאמרי' אי אמרו לאסהודי בטלה עדותן לאחר כ"ד וע"ש במהרש"א ומ"מ הגמ' דקאמר מר והוא שהעידו תכ"ד ע"כ אהזמה הוא דקאי דהא מתניתין דנמצא מהן א' קרוב מיירי בצירוף בשעת ראיה מדאמרי' הרוג יציל ואע"ג דנלמד ד"ז דצירוף בשעת הגדה בב"ד מדין הזמה מ"מ מתני' לאו בהכי איירי וזהו מ"ש התוס' בד"ה אמר וכו' וקשה דהא משמע בסמוך וכו' ע"ש נקטי' דדעת התוס' כדעת הרמ"ה ור' ישעיה דאפילו אמרו למחזי אתו כי נצטרפו בשעת הגדה בתכ"ד עדותן בטלה ומהר"ם לשקאר סי' י"ו הוכיח שכ"ד הר"מ והנ"י והרשב"א והריב"ש ע"ש ועיין להש"ך סי' מ"ה סקכ"ד ע"ש:

ואם היו כל העדים כשרים וכו'. כ"ה לשון הר"מ והש"ך סק"ג הוכיח מזה דאם כולן לא נתכוונו אלא לראות כולן פסולים דכיון דהפסולים לא הוי עדותן עדות גם הכשרים כן ודוקא כשכל העדים כשרים הוא דלא בעי' כוונה דלא כהלח"מ ע"ש. ועפי"ז ניחא מה שהק' האחרונים על ס' הר"מ הלזו מגמ' דר"פ אמרו לו דאי' התם אמרו לו ב' יודע אתה בעדות פ' והוא אמר לא ידעתי מגו דאי בעי אמר לא נתכוונתי לעדות ע"ש הרי דהעדים בעו כוונה להעיד די"ל דמיירי בדאיכא קרובים עמהם ולא נתכוונו אלא לראות דהשתא גם הכשרים בעו כוונה להעיד מיהו מדברי התוס' בפ' חזקת דמ"א ע"א בד"ה נחלקה שהק' לב דס"ל דבכת א' נחלקת העדות אמאי בב' כתי עדים מודו דתתקיים העדות בשאר הא הו"ל כנמצא א' מהם קרוב ותי' לחד תי' דמיירי דאתו למחזי וכו' ע"ש הרי דהיכא דכולן אתו למחזי תתקיים העדות בשאר דבכולן אתו למחזי מיירי דהא עדות מוכחשת היא ולא ידעי' מי הם הפסולין ומי הם הכשרים וכ"מ להדיא מדברי הרדב"ז בס' דברי דוד סי' מ"ט ודלא כהש"ך:

ואם הזמין התובע וכו'. כתב הסמ"ע אפילו הפוסלין בהזמין בערבוביא בשעת מעשה מודה באמר ב' מכם לא כוין אלא לכשרים ע"ש וכנ"ל מגמ' בגיטין די"ח ע"ב באמר לי' כתבו גט לאשתי דלר"י דקי"ל כוותיה דאמר ב' משום עדים והשאר משום תנאי נמצא א' מהן קרוב או פסול כשר ולא מיפסל משום דהזמין בערבוביא וע"ב משום דיין דב' לבד משום עדים הו"ל כאומר ב' מכם יכתבו דלא נתכוון אלא לכשרים:

סימן לז

דין א' אין שותף מעיד לו עליה. כתב רשב"ם דוקא שלא חלקו אבל חלקו מעיד לו ודוקא שחלקו קודם שבא המערער וכ"כ בדרישה וכנ"ל מדפריך הגמ' נוגע בעדות הוא ומשני שכתב לו ד"וד אין לי וכו' ופירשב"ם שסילק א"ע מכל השדה וא"א נוקמה שסילק עצמו מחלק חבירו דהיינו חלקו ממש וניחא דאינו מעמידה בפני ב"ח כדפריך אח"ז שהרי ב"ח נוטל מחלקו שלא סילק עצמו אלא מחלק חבירו אלא ע"כ דל"מ חלקו אלא קודם שיצא המערער ואז ל"מ שותף ושמואל שותפין קאמר ומשני שסילק עצמו מכל השדה דכה"ג מהני הסילוק אפי' אחר שבא המערער כמ"ש הר"ן ופ' מרן בש"ע והטעם דבכה"ג ל"ח לקנוניא דירא פן יקח הכל ע"י הסילוק וכה"ג מחלק הפרישה בסמוך גבי ידע בה שהיא בת חמותו ע"ש והט"ז כאן ובסי' קע"ה תמה על מה שנר' מדברי הסמ"ע סק"ה דאפילו חלק אם לא ערער המערער אלא חלק חבירו אינו מעיד לו דאז בטלה החלוקה דא"כ אמאי לא מוקי לה רשב"ם בהכי ע"ש ול"ק דא"כ ל"מ שותפין דכבר חלקו גם מ"ש דדוקא משום דיורשין הוו הוא דבטלה החלוקה ע"ש אין נר' כן מדברי התוס' בס"פ השולח שכתב דהא דקאמר הגמ' רב סבר יורשין הוו ל"ד יורשין אלא לקוחות באחריות הרי דגם בלקוחות בטלה החלוקה:

סימן לח

דין א' כתב הר"מ בפ"ך מהל' עדות דאם העידו ב' כיתות כל א' אחר כ"ד של שניה הכת שהוזמה נענשין אבל הכת שלא הוזמה אין נענשים ומ"מ בטלה בל העדות דעדות שבטלה מקצתה בטלה כולה וכ"כ הטור והראב"ד חלק דכיון דאחר כ"ד הוא לא בשלה כולה והקשה על הד"מ שכתב ב' אין נענשים פשיטא הוא והלח"מ כתב דר"ל ב' אין נענשים ואפילו הוזמו אח"כ גם הם משום דעדותן לא מהניא מידי דכבר העידו הא' ע"ש. וק"ל ממתניתין דספ"ק דמכות דב' רואין אותו מחלון זה וכו' אם אין רואין זא"ז הרי אלו ב' עדיות לפיכך נמצאת אחד מהן זוממת הוא והן נהרגין והב' פטורה מדקתני נמצאת א' מהן זוממת משמע אפילו נמצאת ב' זוממת ואמאי נהרגין הא עדותן ל"מ מידי דכבר העידו הראשונים וי"ל דש"ה דאם נמצאת א' מהם זוממת לא בטלה כל העדות ומתקיימת העדות בשאר כדקתני הוא נהרג ומשום דב' כיתי עדים הם ולא באו לב"ד בב"א וכמ"ש הדרישה לכך נהרגין דמהניא עדותן אי מתזמי קמאי אבל הר"מ מיירי בבאו לב"ד בב"א וכת א' חשיבי ואי מתזמי קמאי בטלה כולה וא"כ ל"מ עדותן מידי ואכתי קשה מתני' דקתני והב' פטורה פשיטא ולא יתורץ בדברי הלח"מ גם על הראב"ד ק' אדק"ל אדברי

הר"מ תק"ל אמתני' ובעיקר ס' הר"מ עיין להש"ך סימן ל"ו במ"ש ע"ר מהר"ם אלשקר סי' י"ו ע"ש:

סימן לט

דין ה' בין יכולין לכתוב שטר כ"כ הרשב"א וטעמו דא"כ כל ב' מהם יכתבו לו שטר משמע דאם אמר לעשרה כתבו שטר צריך כולן שיחתמו בשטר ולא סגי בב' מהם דאל"ה איכא למיחש לכל ב' מהם יכתבו לו שטר וכ"כ ה' אורים ושכ"כ הריטב"א בקידושין גבי שליח נעשה עד ע"ש וליתא דמשנה שלימה שנינו בגיטין דס"ו אמר לי' כתבו גט לאשתי א' כותב וב' חותמין כולכם כתבו צריך שיחתמו כולם וע"ש בדס"ז ע"ב ופלוגתא דר"י ור"ל בדי"ח אי כולן משום עדים או שנים משום עדים והשאר משום תנאי ומוקי לה באמר כולכם דוקא וכן בד"י ע"ב גזירה משום כולכם הרי דבאמר לי' כתבו א"צ שיחתמו כולם עד שיאמר כולכם והריטב"א בקידושין בכ"הג מיירי שכ' ואפילו בשקנה חבירו מידו בפני עשרה אם הזמינם כולן לעדות כותבין לו שטר וחותמין כולן כדאי' במס' גיטין ע"ש והיינו בהזמינם כולם לעדות דאמר כולכם אבל אמר לי' א"צ שיחתמו כולן ול"ח שמא כל ב' מהם יכתבו שטר דכיון דהיו עשרה אין חותמין עד שימלכו בכולן וליתא לחששא זו אלא אם הדין שכותבין שטר אע"פ שלא הוזמנו ונמשך מזה שאם הטמין לו עדים אחורי הכותל שכותבין וזמנין דהיו עשרה ולא הוי במקום א' ולא ידעי הני בהני וכותבין לו כל א' שטר וכ"מ בדברי הריטב"א שם להדיא:

כתב הג"א בפ' ז"ב בשם ריב"ן דהודאת בקנין דמהני דוקא שקנו מידו לפרוע לזמן פ' אבל קנין על הוראה איני יודע על מה יחול הקנין ע"ש ומתשו' הרשב"א סי' אלף קמ"ט והובא בב"י בסי' זה נר' להדיא דמהני קנין על הודאה וכן הסכים המ"צ ח"ב סי' ל"ו וכתב דריב"ן יחיד הוא בסברא זו דלא כמהרשד"ם סי' כ"ט ע"ש וכתב מרן בב"ה די"ל דחל הקנין על השעבוד ע"ש:

סימן מו

דין ה' מקיימין השטר שלא בפני בע"ד ב' הש"ך דוקא שטר אבל כ"י אין מקיימין ע"ש ומדברי מדן בב"י סי' ק"י נר' דדעתו דאין לחלק בין שטר לכ"י דאהא דכתב הטור צוה אביהם ואמר תנו מנה לפ' דדוקא צוה בשטר ב' ומ"מ י"ל איך כתב שאם ניכר שהוא כ"י שנזקקים הא בעי' שיהיה מקויים מחיי אביו וכמ"ש הרא"ש בתשו' לקמן ואפשר לומר שניכר שהוא כ"י היינו שנתקיים בחיי אביו א"נ שהדיינים מכירים שהוא כ"י וממילא הוא מתקיים שאין כאן קבלת עדות שלא בפני בע"ד ע"ש משמע דלא הוק"ל אלא לפמ"ש

הרא"ש בתשו' אבל להחולקים דס"ל דמקיימין כל שטר ניחא וא"א הא לכ"ע בכ"י אין מקיימין אלא ע"כ דדעת מרן דאין לחלק בין שטר לכ"י דלא כהש"ך:

כתב מהרי"ן מיגש בתשו' סי' ק"ס ב' שהעידו בב"ד איך עמדו על שטר העיקרי והכירוהו הכרה שלימה ושהוכרחו להעתיקו מאיזה הכרח יכולין ב"ד להעתיק הטופס עם העדים החותמים בו ויקרעו הטופס וע"ז אמרו במשנה מי שנמחק שטרו וכו' ואע"פ שדין המשנה הוא שיובא השטר לב"ד מ"מ אם יבואו עדים ויעידו על צורת השטר זה יעמוד במקום הבאתו ועושין לו קיום ע"כ והביאו הע"הש סימן מ"א ונד' דדוקא אם לא נשאר עדין השטר קיים כגון שנמחק ואין רישומו ניכר אבל אם עדין עיקר השטר קיים אין יכולין לקיימו ע"י שיעידו העדים ששטר פ' שהוא בעד סך פ' וזמנו זמן פ' ועידיו החתומים בו פ' ופ' ויודעין אנו שהיא חתימת ידי העדים א"י לעשות קיום בכה"ג דחיישי' שמא יזייף ויכתוב שטר אחר כמו הא' ויגבה בו ע"י קיום זה ואח"כ יוציא שטר העיקרי שהוא אמת ויגבה בו ע"י שיקיימו עדים אחרים וכבר ראיתי להרב חיים שאל ח"א סי' ע"ד אות כ"ב שנסתפק בזה וכ' שיש ללמוד ד"ז מדין ההטפסה שכתב הכנ"הג סי' מ"א ומ"ו ע"ש:

סימן נא

דין א' **ע"א** בשטר וע"א בע"פ וכו' כ' הדדב"ז ח"א סי' ע' כתובה שאין חתום בה אלא ע"א ואחד בע"פ גובה מיתומים קטנים דמלוה ע"פ כזה גובה מיתומים קטנים דלא עביד איניש דפרע גו זמניה ע"ש וקשה דבפ' השולח דמ"א אהא דתנן אין אלמנה נפרעת אלא בשבועה הק' התוס' אמאי נשבעת הא קי"ל חזקה אינו פורע גו זמניה ותי' דבכתובה דגביא בתנאי ב"ד פרע בגו זמניה ע"ש וי"ל דלא כ"כ אלא לענין שבועה אבל להפסידה דאינה גובה לא וכן צ"ל לדברי מהרש"ך ח"ג סי' מ"א שכתב כתובה שחתום בה הבעל בלא עדים גובה מן היורשים משום דלא עביד איניש דפרע בגו זמניה ועיין להמש"ל בפי"א מה' מל"ול דין ו' ע"ש:

בהגה היו כאן ב' שטרות וכו' אפי' בשטר א' אלא שעד ב' בזמן אחר ואינו בזמן א' עם עד הא' לא מפקי קלא ואינו טורף כ"מ מתשו' הרשב"ש סי' ו' ע"ש:

סימן נה

דין ב' **בהגה** אלא מב"ח כ' הסמ"ע החצי שלא נפרע אינו גובה ממשעבדי שב"כ הרא"ש בנדרים והש"ך כ' דגובה ממשעבדי שלא כ"כ הרא"ש אלא לפי' קמא ע"ש וכ"כ הרדב"ז הביאו ה משו"ל בפי"ד מה' מל"ול דין ט' ע"ש:

סימן נו

דין ב' אנן טענינן ליה כ' ה' בית יעקב סי' ל מ"ו דוקא בשליש שאינו רמאי אבל בשליש רמאי דבעי דוח' לא טעני' ליה מדפריך הגמ' ר"פ אד"מ ואי ס"ד בעי' דוח' מאוחרין אמאי בשרין ע"ש בפירש"י ולפמ"ש ראב"ן דקי"ג הביאו הע"הש סי' מ"ג דין ח' דקושית הגמ' היא דהו"ל עדות שאין אי"ל ע"ש אין משם ראיה:

סימן נח

דין ב' בהגה אבל בפני ע"א לא אמרי' איתרע שטרא וכו' והא דלא אמרינן מתוך שאי"למ משום דשבועה דרבנן היא כ"כ בע"הת שי"ט בשם הרמב"ן וב' הש"ך דאחר הפרעון בפני עדים תובעו ע"פ העד והוי ש"ד ואמרי' מתוך שאי"למ וכ"כ הרשב"א בחי' בפ' הא"מ דמ"ב ובגמ' בפ' הכותב דף פ"ה אמרי' אי פקח הוא מייתי ליה לידי ש"ד ופריך הגמ' ותימא ליה ב' כתובות יש לי עליו ומשני דמודע ליה ופירש"י דמודיע להעד קודם הפרעון דאז לא הוי העד מסייע לה ולב' כתובות לא חיישינן דלא שכיח ע"ש משמע דוקא משום דב' כתובות לא שכיח אבל בטענת סטראי דשכיח לא אתי לידי ש"ד דאפי' אחר הפרעון יכול לו' סטראי ולא אמרינן מתוך שאיל"מ ולהרשב"א צ"ל דכיון דמודיע להו לא הוי העד מסייעו ואינה יכול לטעון ב' כתובות אלא אמרי מתוך שאיל"מ וה"ה לטענ' סטראי ומ"מ בעי' מודיע להעד כי היכי דלא להוי מסייע ובע"הת שם פי' במאי דמשני מודיע להו דר"ל שהודית בב"ד שאין לה אלא כתובה א' ע"ש משמע אפי' מורע לסהדי לא מהני ויכולה לטעון ב' כתובות ולא אמרי' מתוך שאי"למ. והטור א"הע סי' צ"ו כתב טעמו דלא שכיח הרי דרש"י ובע"הת והטור ס"ל דיוכל לטעון סטראי אפי' אחר הפרעון ולא אמרי' מתוך שאי"למ ולדעת הרשב"א אמרי' בבה"ג מתוך שאי"למ:

סימן ס

דין א' נהגו שאינו טורף ממשעבדי שמכר או נתן וכו' כ"כ הרא"ש בתשו' וכ' מרן בב"י דעת הרשב"א שהביא בסי' שנ"ו דבמתנה לא עשו ת"ה ע"ש ואין נר' כן מתשו' הרשב"א ח"ב סי' קנ"א והביאו מרן בב"י לעיל ס"סי מ"ז ובא"הע סי' ק' הביאו בקיצור באחד שכ' בב"י שכל מה שיש לו הוא בשותפות עם ראובן ובאת אלמנתו לגבות כתובתה דבקרקע ובמטלטלי וכתב לה מטלטלי אגב מקרקעי הדין עם האלמנה דאין בידו להוציאם משעבודה ע"י מבר ומתנ' אבל אם לא כ' לה מטלטלי אגב מקרקעי אין הדין עם האלמנה שהרי אם רצה היה מוציאם משעבודה על ידי שיתנם או ימכרם ע"ש הרי דע"י מתנה נמי מוציאם משעבודה דעשו ת"ה גם במתנה וע"כ מ"ש הרשב"א דלא עשו ת"ה במתנה בתשו' שהביא בסי' שנ"ו דוקא בגנב ונתן וכמ"ש הש"ך בסי' שנ"ו גם למדנו

מתשו' הרשב"א הלזו דבכ' לה מטלטלי א"ק לא עשו ת"ה גם במכר שהרי כ' שאינו יכול להוציאם משעבודה גם ע"י מבר ול"ל המנהג שב' הרא"ש בתשו' ומהרש"ך ח"א סי' ל"ה לא ראה אלא מה שהביא מרן בב"י בא"הע בקיצור ולכך הוכיח משם דבמתנה לא עשו ת"ה ע"ש ועמ"ש בא"הע סי' ק':

כתב מהרש"ך ח"א סי' ל"ד דוקא מתנה לאדם אחר אבל מתנה לבנו לא הוי כמכר לע"ז דמתנה למי שהוא ראוי ליורשו ירושה היא כמ"ש המרדכי בפ' נערה אפילו מתנת בריא ויכול לו' קי"ל כהמרדכי והביאו הכנ"הג ע"ש ובסי' רמ"ח פ' מרן בש"ע דדוקא מתנת בריא הוא דהוי כירושה גם מתשו' הרשב"ש סי' רמ"ה והמבי"ט ח"ג סי' ג' מבואר אפילו מתנה לבנו ועיין להמח"א ה' גביית חוב סי' ב':

דין ג' בהגה וי"א דאם קיבל עליו לזונו סתם וכו' נפטר בשנה א' כ"כ הרא"ש בתשו' ונראה מדבריו דסתמא לאו לעולם ומהראנ"ח ח"א סי' ק"ך הקשה דבספ"ג דשבועות גבי יאסרו כל פירות שבעולם עלי בשבועה דהוי ש"ש כ' הרא"ש משום דסתמא לעולם ותי' דסתמא לעולם משמע מטעמא שכתב הרא"ש משום דאל"כ איזה זמן נתן לו אבל גבי מזונות יש להם זמן קצוב דכשמכין אדם מזונות מכין משנה לשנה וכדאמרי' בעלמא מזונותיו ש"א קצובין לו מר"ה לר"ה ע"ש וקשה א"כ מה הוק"ל להרא"ש שם בתשו' מדאמרי' בגיטין גבי ע"מ שתשמשי את אבא דסתמא יום א' ע"ש ומהרימ"ט חח"מ סי' מ' הקשה ע"ד מהראנ"ח מה יענה אם היה באמצע השנה שאין דרך להכין וכו' לכך כתב דטעמו של הרא"ש משום דא"ל יזון אותו או יתן לו מאה זהובים ויש ס' אם ר"ל בעד שנה או בכל שנה ע"ש וזה מסכים עם הלבוש דאפילו להרא"ש גבי מזונות נמי סתמא לעולם ועיין להכנ"הג סי' ר"ז הגהב"י אות ג' ע"ש ובהגה"מר דשבועות הקשה מ"ש דהכא סתמו לעולם ובסתם נזירות ל"י ותי' דשאני נזירות דאיסור גברא ומהרימ"ט שם דייק מדבריו דגבי שבועה דאיסור גברא סתמא לאו לעולם ותמה ע"ז מגמ' בנדרים דט"ו דפריך הגמ' ואי לא יהיב שיעורא מי שבקי' ליה דעבר ב"י ואשבועה דסיפא קאי דנדרי הבאי מותרין כמ"ש הר"ן שם ע"ש והוא תימא דאלישנא דגמ' הוא דכ"כ הר"ן אבל עיקר קושית הגמר' היא אנדרים דליכא ב"י והיכי קתני אסור משום ב"י גם נעלם ממנו דברי התוס' בפ"ג דשבועות דכ"ח ע"א בד"ה באומר שהוכיחו מסוגיא דנדרים הלזו דנדרי הבאי אסורין ע"ש:

סימן סב

דין א' ואם אין חלוקין בעיסתן וכו' כתב הכנ"הג הג"הט אות כ"ז וכ"ט דדוקא בשטרות יוצאות ע"ש הוא דהיכא דחלוקין בעיסתן על האחים לה"ד אבל במטלטלי וכיוצא דליכא

סיוע דשטרות יוצאות ע"ש עליו להביא ראיה הרדב"ז ח"א סי' פ"ח ע"ש ואין נראה כן מתשו' מהר"ם שהביא המרדכי כפ' חזקת דמשם בארה"ד דאפילו במטלטלי נאמן לומר מעיסתו קמץ היכא דחלוקין בעיסתן גם הרדב"ז עצמו שם כסי' פ"ח הביא אח"כ דברי המרדכי ונר' שחזר בו ממ"ש בראשונה וכ"מ מתשו' הרשב"ש סי' תמ"ב ע"ש מיהו מתשו' הרשב"א ח"ב סי' ל"א מתבאר דדוקא בשטרות יוצאות ע"ש וז"ל אבל חלוקין בעיסתן אימור מעיסתו קמץ דכיון דאונות ושטרות יוצאות ע"ש כל שאנו מוצאין שום דבר לתלות ולהעמיד חזקת מי שיוצאות ע"ש תולין ומעמידין ע"ש:

כתב הרדב"ז שם אלמנה שאוכלת בפ"ע ולא עם היתומים מקריא חלוקה בעיסתה ע"ש ואע"ג דקי"ל מותר מזונות ליורשין מ"מ במתענה לדידה דבהדיא אמרי' בנזיר רכ"ד ע"ב שקמצה מעיסתה ע"ש בתוס' אך מדברי הרשב"א בתשו' הנ"ל מתבאר דלא כהרדב"ז ע"ש:

ואם מת וכו' אז צריכין וכו'. כ' התוס' והרא"ש והמרדכי הטעם משום דשטרות יוצאין ע"ש משמע דבמטלטלין על היורשין לה"ד וכן הסכים הש"ך דלא כמהרשד"ם סי' קס"ד אך מתשו' הרשב"א הנ"ל אין נראה כן דנדונו היו מטלטלין ונכסים ושטרות יוצאות ע"ש וזיכה היורשים אפילו כמטלטלין ע"ש. ולפמ"ש הכנ"הג בח"ב דלא כתב רי"ו במטלטלין עליו לה"ר אלא במטלטלי שביד הנפקד אבל מטלטלי שביד היורש על האחים לה"ר ע"ש י"ל דגם הרשב"א לא כ"כ אלא בנדונו שהמטלטלי ביד היורש:

סימן סו

דין ב' יש מי שאומר שצריך שתבא לידו וכו' הע"הש הביא דברי רבי' האיי שכ"כ ע"ש וכן ראיתי להרדב"ז ח"ב סי' פ"ט שכ"כ שצריך שיבא לידו עיקר השטר וגם השטר של המכירה ומהניא מסירת עיקר השטר אפילו אחר הכתיבה כ"ז שלא הגיע שטר המכירה ביד הקונה אותו ע"ש וכ"נ מדברי הנ"י ר"פ הספינה שכתב משם הרשב"א דבעי' מסירת הנייר מקמי כתיבת השעבוד וכו' אע"פ שמוסרו לו אח"כ כיון שלא קנה בשעה שמסר לו שטר הכתיבה השתא במאי קנה וכו' ע"ש משמע דעיקר הקנין בשפה שמוסר לו שטר הכתיבה הוא ומ"ש דבעי' מסירת הנייר מקמי כתיבת השעבוד היינו ר"ל מקמי מסירת כתיבת השעבוד ומ"ש ואח"כ יכתוב לו שטר השעבוד ל"ר דלעולם מהניא מסירת השטר אחר כתיבת השעבוד כיון שהיא קודם מסירת שטר המכר כמ"ש הרדב"ז ועיין להעה"ש אות טו"ב וגם דעת מרן נר' דהכי ס"ל ואע"ג דכ' בל' יש מי שאומר כך דרכו בכ"מ בדין שלא נז' בדברי שאר הפו' בהדיא כמ"ש הסמ"ע סי' י"ו סק"ח וסי' ל"ה סק"י וע"ש להכנ"הג:

דין ה' בלא כתיבה לא קנה. כתב מהרשד"ם סי' י"ט בחלוקת שותפין בשטרות צריך כ"ומס ועיין להש"ך ונ"ל מדברי הרא"ש דלא בעי כ"ומס והוא ממ"ש כלל פ"ה סי' י"א בשטר שכתוב ע"ש אביהם ואחר מיתת אביהם מת א' מן האחים ונמצא השטר בעזבונו דלא טעני' ליתמי שמא חלקו האחים וזה הגיע לחלק אביהם כיון שאביהם גופיה אינו נאמן לומר חלקנו והביאו ב"י ס"סי ס"ב ופ' מור"ם בהגה שם ע"ש וא"א דצריך כ"ומס למ"ל למי' טעמא כיון דאביהם לא היה נאמן ת"ל דלא טעני' ליתמי שטר הי"ל ואבד דלא שכיחא כמו דלא טעני' שאביהם הי"ל מלוה עליו כמ"ש הרא"ש כלל ק"ח סי' ח' וכן הוכיח הע"הש דקי"ד ע"ב ע"ש אלא ע"כ דא"צ כ"ומס:

דין ט"ו ואם המוכר חי וכו' עמ"ש בא"הע סימן צ"ח:

דין ט"ו בהגה מוציאה מידו וכו' כ' הסמ"ע דס"ל דכ"ע מודו בזה ומדברי המבי"ט ח"ב סי' קפ"ז מתבאר דאפילו לא א"ל קני לך אם גבה אין מוציאין מידו ע"ש:

דין כ"ב לפי ששמעון הוא נוגע בעדות וכו'. ודוקא בחוב בשטר דל"מ פרעתי אבל בחוב בע"פ או בב"י בלא נאמנות דל"מ פרעתי לא הוי נוגע בעדות כ"מ מדברי בע"הת שנ"א ח"ד ועיין בחי' בפ' חזקת דכ"ט ע"א ע"ש:

דין כ"ג ואפילו יורש המוכר יכול למחול אם יש ב' יורשים. דעת הרמ"ה בפ' מ"ש סי' פ"ג דיכול א' מהם למחול חלקו והכ"מ הוכיח מדברי רש"י בפ' הגוזל דא"י למחול והע"הש אות ל"ו הוכיח מדקי"ל יש לבכור למכור קודם החלוקה. ובחלק פשיטות כל הפו' חלקו על רשב"ם בפ' י"נ דקכ"ו וס"ל דיכול למכור לכ"ע ורבינו האיי והרשב"א ס"ל דיכול למכור ע"ש וכבר כתב רמ"א בתשו' ס"סי צ"ב דאפילו דקי"ל דיכול למכור קודם חלוקה דוקא בממון שעתיד לבוא לידו וליורשו אבל הכא זה הממון לא יבא לידו לעולם דכבר נמכר לאחרים והוסיף עוד דאפילו חלקו א"י למחול עד שימחלו שניהם דקי"ל האחין שחלקו לקוחות הם ולא יורשין ומ"מ דעת הרמ"ה להדיא דיכול למחול חלקו וכ"נ מלשון בע"הת ופ' מר בא"הע סי' ק"ה דין ו' וז"ל מכרה כתובתה ומת הבעל ואח"כ מתה בנה יכול למחול וכו' ואפילו אין לה יורש אחר ע"ש משמע דביש לה יורש אחר פשיטא דיכול למחול חלקו:

כתב רמ"א בתשו' הנ"ל אם מכר שטר חוב לבנו ומת אין בנו הב' יכול למחול להפסיד הבן הקונה כיון דבירושה זו ידו כידו ודמי למכנסת שט"ח לבעלה דא"י למחול משום דידו כידה והביא ראיה לד"ז ע"ש:

דין מ' אם קנו מידו שיתחייב וכו' כתב מרן בב"י דוקא לענין תשלומין אב לשבועה ל"מ קנין והיינו משום דהוי ק"ד כמ"ש הש"ך ועיין למהר"א ששון סי' ע"ג שהוכיח מגמ' בפ'

הזהב דנ"ח דפריך מההיא דבני העיר ששלחו שקליהם ולא מוקי לה בשקנו מידו דבכ"ה הג הוי ק"ר ע"ש והמח"א בה' שומרים סי' כ"ב כתב דמדברי הר"מ בפ"ז מהל' סנהדרין שכתב המחייב עצמו בשבועה שאינו מחוייב בה וקנו מידו א"י לחזור משמע דככה"ג לא הוי ק"ד ע"ש ולפי מ"ש הב"ח בסי' כ"ב דמ"ש בשקנו מידו היינו מיד שכנגדו דכשישבע זו יפרענו או יפטרנו ע"ש אין ראיה משם ומ"מ נראה דדוקא בשבועת השומרים דהיא מספק אבל אם הלה תובעו בברי שנגנבו והשומר אומר שנאנסו מחוייב לישבע שהרי חייב עצמו בתשלומין אם נגנבו וזה טוענו ברי שנגנבו מחוייב לשלם לו ודאי ולהכי צריך לישבע לפטור את עצמו וכ"מ בדברי מהרא"ש שם ע"ש:

סימן סח

דין א' חוץ משטרי מקח וכו' כן לשון הר"מ בפכ"ז מה' מל"ול ופ' כל"ב דשטרי מתנה פסולין בעש"ג וכתב ה"ה דטעמא דלא אמרי' ד"ד דינא משום דדוקא בדבר שיש לו למלך תועלת בו ע"ש וכ"כ הרדב"ז ח"ב סי' תקמ"ה אבל הרשב"ץ ח"א סי' קנ"ח כתב דהר"מ מיירי במילתא דליכא הורמנא דמלכא אבל אי איכא הורמנא דמלכא דינו דין אע"פ שאין בו תועלת למלך ע"ש ודעת מרן בש"ע נר' כמ"ש ה"ה שהביאו בב"י וכ"כ הרב בית יהודה ח"ב סי' קכ"ג וכתב עוד דאם קנה בשטר כגון שדי מכורה לך או שטרי דידן דהוו שטרי קנין כמ"ש בסי' ק"ץ אם שטר זה נכתב בעש"ג לא מהני דהא שטר קנין הוא והוי כשטר מתנה ע"ש ואין נראה כן מתשו' הרשב"א שהביא מרן בב"י סי' קצ"א באלמנה שמכר לה היורש קרקע בדמי סכי כתובתה בשטר בעש"ג והשיב דשטר בשר הוא כדאמרי' בפ"ק דגיטין דבשטר מכר קנה ושטר מכר העשוי אף לראיה קונה כאלו כ' לו שדה הקנויה לך וכו' וכ"ש שטרות אלו הנהוגים עכשיו ע"ש ומבואר שם דסכי כתובתה ל"מ מעות דמלוה הם ואפ"ה מהני בעש"ג וע"כ דס"ל דל"פ רבנן בשטרי מכר ל"ש לראיה ל"ש שטרי קנין דכיון דמה שכשרים השטרות בעש"ג הוא תקנת חכמים כך נ"ל לחכמים שלא לחלוק בשטרי מכר ולפ"ז אפילו לדידן דקי"ל מלוה קונה מ"מ נ"מ במוכר שדהו מפני רעתה וכיוצא דקנה בשטר בלא דמים מהני בעש"ג כיון דשטר מכר הוא ודע דמתשו' הרשב"א הלזו נראה דס"ל כס' הר"מ דפ' כל"ב וכ"נ מתשו' הרשב"א שהביא הב"י בסי' זה ודבריו סתראי למ"ש בח"ג סי' ס"ג בשטרי קנס העשוי בעש"ג שכתב דשטר כשר הוא דקי"ל כשמואל דדינא ד"ד ע"ש ועיין להע"ש:

סימן סט

דין א' **כ'** בתשו' מהר"ם לובלין סי' ל"ה באדם שחייב לחבירו בכ"י וזמנו קדים לזמן השטר שיש לאדם אחר על הלוה ובאו לגבות מנכסיו דהכ"י קודם כיון שזמנו קדום דהוי

כשטר גמור דחזקה שנמסר בזמנו ע"ש ומהר"ם אלשיך סי' ס"ב הוכיח מתשו' הרשב"א שהביא מרן בב"י ס"סי מ"ז דכל כה"ג חיישי' לקנוניא שהקדים זמנו כיון שהוא כ"י ועיין להכנ"הג סי':

ואם תפס מנכסי הלוה זה שיש לו כ"י נר' דהיכא דתפס שלא בעדים נאמן לומר שלא הקדים זמנו במגו דאי בעי אמר לא תפסתי אבל תפס בערים ל"מ תפיסתו וכ"נ מתשו' מהרש"ך ח"א סי' ל"ה שכתב מי שהודה בשעת פטירתו שהסחורות שביד ראובן שותפו הם של ראובן מחמת שהוא חייב בערו לשאר ב"ח שהודאתו מהניא ואין אלמנתו גובה מהם דלא כ' הרשב"א דחיישי' לקנוניא אלא אם הנכסים בשעת הודאתו ברשות המודה אבל כאן שהם ברשות ראובן זכה ע"ש הרי דדוקא אם הם ברשות ראובן בשעת הודאתו אבל אם תפס אח"כ ל"מ וראיתי להקצ"ח שהוכיח מדברי התוס' בריש גיטין גבי כתב בכ"י ואין עליו עדים שכ' ועי"ל שמיד תתפוס וכו' דתפיסה מהניא ע"ש וי"ל דתפסה שלא בעדים מיירי התוס' ובלא"ה לפמ"ש מהר"ם לובלין שם בכוונתם אין משם ראיה כלל:

דין ד' פנקס שחתמו עליו וכו' כ"כ הרא"ש סוף כלל ק"ז ומתבאר מדבריו שם דכ"י וע"א לכ"ע ל"מ למימר פרעתי וכ"כ הרדב"ז ח"ג סי' תקפ"ז לדעת הר"מ דלא כהש"ך:

דין ה' אנו טוענים להם וכו' כתב הסמ"ע דאפילו כתוב נאמנות נגד האב ל"מ נגד יורשין עד שיכתוב נאמנות אפילו נגד יורשין ודין הכ"י כדין השטר ע"ש ומהריט"ץ סי' ל"ד נסתפק אם כתוב נאמן כל זמן שכ"י זה בידו וכו' כיון שתלה הדבר בכל זמן שכ"י בידו ומסיק דל"מ עד שיכתוב נגד היורשים בפי' ע"ש ולא זכר שכ"כ מהר"ם בס' משפטים ישרים סי' ל"ח דנדונו בכ' כז שכ"י זה יוצא מתחת ידי הקהל ומסיק דל"מ נגד יורשין וכ"מ בס' משפטים ישרים. סי' ס"ח והפמ"א ח"ב סי' כ"ח כ' דאם כ' כל זמן ששטר זה קיים ולא יהיה קרוע וכו' מהני נגד יורשין ונסתייע מדברי מהר"י סי' שכ"ח ע"ש וגם ממנו נעלם תשו' מהר"ם דתוס' זה ולא יהיה קרוע לא מהני מידי וכ"נ עיקר לדינא דל"מ עד שיכתוב בפי' נגד יורשין וגם מהרי"א והפמ"א לא סמכו ע"ז הטעם לבדו דמהרי"א כתב טעם אחר משום דכשקנו מידו מסתמא ע"ד לכתוב כמו שנהגו לכתוב והפמ"א כתב טעם התפיסה ע"ש וכבר כתב הרדב"ז ח"א סי' ע"א דאין סומכין על טעם א' הנמצא בתשו' כל שבעל התשו' כ' ט"א והוכיח מתשו' הרא"ש ע"ש:

סימן עא

דין א' אבל אם הביא עדים שפרעו וכו' הסמ"ע דקדק מזה דוקא עדים אבל ע"א ל"מ נגד הנאמנות סתם כדעת הרא"ש ודעמיה וכ"נ ממ"ש מרן בא"הע סי' צ"ח וכ"כ הב"ש שם וכמ"ש בתומים וכ"נ מדברי התוס' בפ' הכותב דפ"ז ע"ב בד"ה ועוד שכתב דה"ט דבע"א

לא בעי' טענת ב' כסף כמו מודה במקצת דשמואל לטעמיה דס"ל במ"מ אפילו לא הודה אלא בפרוטה חייב לכך בע"א דלא שייך חיובא דידיה אלא בכפירה אי בעי' טענת ב' כסף א"כ יתחייב משום מ"מ ע"ש וא"א הא משכחת לה כגון שכ' לו מלוה נאמנות ללוה שהאמינו אם אומר שפרעו דמשום מ"מ ל"מ ומחייב משום ע"א אלא ע"כ דנאמנות סתם מהני אפילו לגבי ע"א ולפ"ז יש להוכיח דאפילו לגבי ש"ד דע"א מסייע למלוה דלא פרע דלא זזה ידו מתחת ידו מהני נאמנות דלא כמ"ש העה"ש דדוקא בשבועה דרבנן ע"ש מיהו אכתי קשה דהא מ"ל בפירוש שאינו מאמינו אלא בדליכא ע"א אלא ע"כ דמשמע להו דקרא בסתמא מיירי בלא כתב נאמנות:

כתב מהרח"ש הביאו הנ"מ ז"ל דבמלוה ע"פ לכ"ע ל"מ נאמנות לגבי ע"א ע"ש טעמו ולפ"ד בכ"י בנאמנות סתם והביא הלוה ע"א שפרע ל"מ נאמנות דמלוה ע"פ וכ"י חד דינא לתרוויהו בכה"ג:

סימן עב

דין ב' ה"ז ש"ש וכו' דעת הראב"ד הביאו הנ"י והרא"ש בתשו' הביאו הטור בס"סי זה דמה שהוא ש"ש משום פרוטה דר"י היינו משום דמחוייב לנערה ולשוטחה בכל עת ומיפטר מפרוטה דעני ואם פרעו ולא תבע הלוה משכונו ל"מ המלוה לנערה דהי"ל ליטול את שלו ולא הוי תו ש"ש וכמ"ש בדברי הרא"ש בתשו' ופ' מרן בדין מ"ג אבל דעת הרשב"א הביאו מרן בב"י דאפילו אחר שפרעו הוי ש"ש דס"ל דטעמא דהוי ש"ש משום דמיפטר מפרוטה דעני בשעה שהלוהו ולא משום עת הניעור וכיון דנטל שכר בתחי' ההלואה הוי ש"ש לעולם עד שיחזירנו לידו ומהרשד"ם סימן צ"ח תמה ע"ד הרשב"א הא תנן בהאומנין טול את שלך והבא מעות ש"ח ומינה דכ"ש כשפרעו והש"ך כתב דלק"מ דדוקא באומן דטעמא משום דתפיס ליה אאגריה כשאין כוונתו לתפוס לא הוי ש"ש אבל הכא דהוי כאילו קבל שכר בשעת השמירה הוי ש"ש לעולם ע"ש והוא תימא דהא למאי דמוקי בגמ' דטעמא דאומנין ש"ש משום דהוי כשוכר וכאילו קבל שכר אפ"ה קתני מתני' טול שלך והבא מעות ש"ח ולא אמרי' כיון שקבל שכר מתחי' הוי ש"ש לעולם וא"כ אפילו למאי דמוקי משום דתפיס אאגריה מ"מ במלוה על המשכון עדין ס' הגמ' קיימה דהיכא שפרעו לא הוי ש"ש ועוד קשה מדאמרי' שם בהאומנין דפ' אר"ח ל"ש אלא בתוך ימי שאלתה אבל אחר ימי שאלתה פטור הרי דשואל דחייב באונסין משום דנהנה כי כלתה הנאתו פטור וא"כ ה"ה במלוה על המשכון אחר שפרעו לא הוי ש"ש וראיתי להעה"ש שכתב ע"ד הש"ך שכ"מ להדיא בתשו' הרא"ש שהביא הטור ס"סי זה ע"ש ונר' דאין משם ראיה כלל דהרא"ש לא שני ליה בין נטל שכר לתפוס אאגריה דבכולהו ס"ל

כיון דבטלה ההנאה מיפטר אלא דס"ל להרא"ש דטעמא דהוי ש"ש משום חיוב הניעור וה"ט איתיה אפילו פרעו כיון שעדין לא הגיע זמן שקבע עמו ול"ד להאומנים דהתם בטל הטעם ואין הרא"ש מחלק בין הטעמים באופן שחילוק זה שכתב הש"ך ליתיה גם מה שכלל הש"ך דעת הרשב"א והרא"ש ליתא דמפלג פליגי אהדדי כמ"ש מהרשד"ם סי' צ"ח ע"ש ועיין להכנ"הג הגהב"י אות ד' נקטי' דר"ז אם הוי ש"ש אחר שפרעו בפלוגתא דרבוותא הוא:

הגה וי"א שאם דמי המשכון יתרים וכו' עיין להש"ך שכתב פלוגתא דרבוותא במשכנו שלא בשעת הלוואתו לדעת ר"י שפ' כרבה אם הוי ש"ש להתחייב בדמי המשכון היתרים על החוב והכריע דהוי ש"ש כיון דתפיס ליה אחודיה דבמשכנו שלא בשעת הלוואתו ל"ל ניחא ליה שלא היה מלוה אותו כמ"ש התוס' בפ' האומנין והעה"ש הוכיח ממ"ש התוס' בדכ"ט בר"ה והוי שואל וכו' דה"נ למאי דמוקי פלוגתייהו בדר"י אין לחייב המלוה באבידת המשכון אלא במה שהוא כנגד החוב וצ"ל דמתני' דשבועות באבד בפשיעה ע"ש וכבר כתבו התוס' בפ' האומנין דפ"א ע"ב בר"ה דברי הכל דכי מוקי הגמ' פלוגתייהו בדר"י הוה ס"ר דר"י מיירי אפילו בשעת הלוואתו ע"ש וא"כ למאי דמוקי בדר"י ומיירי בשעת הלוואתו ל"מ אלא מה שכנגד המשכון דבשעת הלוואתו ליכא הנאה דתפיס אחוביה כמ"ש התוס' אבל שלא בשעת הלוואתו הוי ש"ש גמור ומתני' דשבועות ליכא לאוקומה שלא בשעת הלוואתו דהא המלוה על המשכון קתני וכ"ז לפמ"ש הש"ך בדברי התוס' אבל למ"ש הרא"ש בפ"ק דקידושין דאפילו שלא בשעת הלוואתו ליכא הנאה לא הוי ש"ש וזה דעת הג"א בס"פ האומנין ובע"הת שנ"א ודע דמדברי התוס' בפ' א"מ שדחקו לאוקומי מתני' דשבועות בפשיעה ולא אוקומה בהלוהו פירות נראה דלר"י דפ' כרבה אפילו בהלוהו פירות לא הוי ש"ש וכמו שנראה מדברי הטור ועיין להש"ך סקי"ו:

כתב מהרש"ך ח"ב סי' קס"ט דמשום פרוטה דר"י ל"מ בגניבה קרוב לאונס דל"ד לש"ש דעלמא דאמרי' בפ' הפועלים דיהבנא לך אגרא דתעביד ליה נטירותא יתירתא דהכא לא נתן לו כלום ע"ש וה' מש"ל בפ"י מהל' שכירות הוכיח מדברי מהדי"קו שו' קנ"ה דהוי ש"ש גמור וחייב בגניבה באונס ע"ש והרב בית אברהם הוכיח עוד כן ממ"ש הרא"ש בס"פ א"מ ליישב מה שק' דשם אמרי' דע"י נתינת רשות להשתמש הוי שואל ובפ' המפקיד אמרי' דהוי ש"ש וכ' ליישב דבפ' המפקיד בלא נתינת רשות הוי ש"ח וע"י נתינת רשות מסקי' דרגא דהוי ש"ש אבל בפ' א"מ דבלא נתינת רשות הוי ש"ש בנתינת רשות הוי שואל וכ"כ התוס' שם ואי איתא תסגי ליה בחר דרגא דחייב בגניבת אונס ע"ש וכבר כתבתי בחי' שם דשמעתא דהתם דפ' א"מ אזלא כא"ר דטעמא דד"י משום

דרחמנא שעבדיה ולאו משום פרוטה דעני ולפום ההוא טעמא אה"נ דקודם נתינת רשות היה ש"ש גמור להתחייב בגניבת אונס ועיין עוד בחי' בפ' הכונס דנ"ו ועיין להע"ה שאות ז':

כתב הרשב"ש סי' תקע"ה בראובן שחייב לשמעון ואח"כ נתן שמעון לראובן סחורה להוליכה למ"א ולמוכרה ולהתפרע מדמיה דהוי ש"ש דתפיס ליה אחוביה כדאמרי' באומנין ע"ש והעה"ש אות ח' תמה הא כ' התוס' שם בפ' האומנין דמלוה על המשכון לא הוי ש"ש מטעמא דתפיס אחוביה דטוב לו שלא היה מלוה לו כלל ע"ש ולפמ"ש הש"ך סקל"ו דלא כ"כ התוס' אלא במשכנו בשעת הלוואתו אבל שלא בשעת הלוואתו כיון דכבר הלוהו ניחא ליה דתפיס אחוביה ע"ש א"ש ואע"ג דהרשב"ש גופיה סי' ר"מ קרי לכל כה"ג משכנו בשעת הלוואתו היינו לענין דל"מ באונסין לרעת רש"י דדוקא במשכון דקני ליה מרר"י ור"י מיירי בנטלו בתורת משכון אבל מ"מ נהנה הוא במאי דתפיס ליה כיון דכבר הלוהו בלא משכון:

דין ג' לוה מעות משמעון על בגדי אשתו וכו' כתב הסמ"ע דוקא חזרה ונתנה הבגדים ביד שמעון אבל אם עדין הבגדים בידה היא נאמנת בשבועה דשלא ברצונה עשה ע"ש והש"ך סקכ"ו כתב דד"ז דוקא בבגדים שהכניסה היא אבל בבגדים שעשה לו הוא יכול למשכנם כמ"ש הרשב"א הובאה בב"י סי' ע"ג ותשו' הלזו היא בח"ב סי' רפ"ו ומשם בא'רה דהרשב"א מסתפק בזה אם יכול למשכן בגדי אשתו שעשה לה הוא דבגמ' בפ' הגוזל דק"ב אמתני' דהמקדש נכסיו אין לו בכסות אשתו ובניו אמרי' דה"ט משום דשליחותייהו קא עביד או משום דכל המקדש אין רעתו על כסות אשתו ובניו ולפום טעמא דשליחותייהו קעביד א"י למשכנם דקנויין להם מהמוכר אבל לטעמא דכל המקדש יכול למוכרם ומסתפק הרשב"א כמאן הלכה ומ"מ בנדונו שם שכבר משכנם והם ביד המלוה א"י להוציא מידו מס' ועוד דמאן לימא לן דלאו ברשותה עבד ועוד משום ת"ה עש"ב ולפ"ז אם הם ביד האשה אין המלוה יכול להוציא מידה ואפי' לטעמא דת"ה כיון שחזרו ליד בעליהן אין כאן ת"ה כמ"ש הש"ך סי' שנ"ו סק"ד ועיין להג"א שם בפ' הגוזל מיהו כבר כתבתי במ"א דמתשו' הרשב"א הובאה בס' בשמים ראש סי' מתבאר דשייכא ת"ה אפילו חזרו ליד בעליהן רלא כהש"ך סי' שנ"ו ולפ"ז אפילו עדין הם בידה חייבת לפרוע דמי ההלוואה מפני ת"ה ובבגדים שהכניסה היא אפילו שעדיין הם ביד הלוקח יכולה להוציאם מידו שהם בחזקתה ותשבע דשלא ברשותה עשה במ"ש מרן בב"י בא"הע סי' צ' בשם מ"כ ע"ש וכן הסכים הח"מ שם סקמ"ו ע"ש ודוקא בבגדים

שעשה לה הוא דכתב המרדכי והרשב"א שא"י להוציא מיד הלוקח דל"מ מוחזקת שהרי הרשב"א מסתפק אם יכול למשכנם לכתחי' ודלא כהב"ש שם סקמ"ה:

דין ה' **אין** לקהל ולא לנאמן דין ש"ש הרשב"א הביאו הב"י כתב הטעם משום דאינו מחוייב מס לקהל אלא למלך ול"מ מלוה על המשכון ועיין להרב משא מלך ח"ב ש"ג מ"ר שכתב דמ"ש הרא"ש בתשו' דהקהל אחראין ז"לז במס היינו דהמלך תופס א' בעד כולם והוא חוזר ונוטל מהם אבל מ"מ ל"מ מחוייב לקהל ע"ש ולפמ"ש התוס' בפ' האומנין ד"פ דהט' דלא הוי מלוה על המשכון ש"ש משום דתפיס אחוביה משום דטוב לו שלא היה מלוה לו ע"ש לפ"ז כאן שנהנה במה שנוטל המשכון הוי ש"ש דאם אינו פורע היה הוא מחוייב לפרוע עבורו ואע"ג דחוזר וגובה ממנו מ"מ לא ניחא למיקם בדינא ודיינא וא"כ הוי ש"ש בההיא הנאה דתפיס ליה אחוביה וכה"ג כתב מהר"ם מפדוואה סי' נ"ט בראובן שנטל משכון משמעון ללות לו עליו מן הגוי עבור המס ונתן ראובן לגוי משכון משלו והניח משכון שמעון אצלו ונגנב מבית ראובן דהוי ראובן ש"ש בההיא הנאה דתפיס ליה אחוביה דאי שמעון אינו פורע המס מחוייב ראובן לפרוע עבורו ע"ש וה"נ דכוותה:

דין ו' **אף** בנו נעשה עליו ש"ש. הטעם מבואר בהנ"י בההיא הנאה דתפיס ליה אזוזי וראיתי להמנ"י בתשו' סי' ט"ו שהוכיח מכאן לנדונו כא' ששלח מעות לחבירו להוליכם ללוי ושיתן לו לוי שכרו ונגנבו קודם שהוליכם ללוי דהוי ש"ש ולא יבול לומר אין בדעתי ליטול שבר דאי איתא אמאי בנו נעשה ש"ש נימא אין בדעת האב ליפטר מפרוטה דר"י ע"ש וליתא דהכא הבן גופיה נעשה ש"ש משום הנאה דתפיס אחוביה ולאו מכח האב ובהאי הנאה דתפיס אחוביה דהיא הנאה ודאית א"י לומר אי אפשי ול"ד לפרוטה דר"י וניחא גם מ"ש שם נטעון להו שמא אביהם התנה בפי' כן ע"ש גם מ"ש מכאן עמ"ש מהרשד"ם סי' צ"ח דיכול לטעון אביהם התנה שלא יתחייב ע"ש ל"ק דהכא הבן נהנה לאו מכח האב ולטעון שאביהם התנה גם על בניו מילתא דלא שכיחא היא ולא טעני' ליתמי ובעיקר נדון המנ"י עיין למהריט"ץ סי' י"ב דפשיט"ל דיכול לומר אין בדעתי ליטול הפ'אטורייא ע"ש ומתשו' הרשב"א ח"ב סי' שפ"ח נראה דכל דבר דהמנהג ליטול שכר אין יבול לומר אין דעתי ליטול שכר ואע"ג דבנדון הרשב"א בא להוציא אין נר' לחלק בזה:

דין ז' **ופטור** אפילו מפשיעה כתב הסמ"ע דאפי' לדעת הר"מ שהביא הטור סי' ש"א גבי שמירת שטרות דבפשיעה חייב דהוי כמזיק בידים הכא דהתנה פטור ע"ש ולפ"ז נר' דאפילו מזיק בידים פטור כיון דהתנה וכ"מ מתשו' המימוני ספר משפטי' ישרים

סי' י"א שהוכיח דבאומ' ע"מ שלא אתחייב באחריותו פטור אפילו מפשיעה מגמ' דסוף מנחות הרי עלי עולה ע"מ שאקריבנה בבית חוניו יצא ופריך והא מיקטל קטלה ומשני דהוי כאומר שלא אתחייב באחריותה הרי דפטור אפילו מפשיעה מתבאר מזה דאפילו קטלה דמזיק בידים הוא פטור מיהו יש לחלק בין הנושאים וצ"ע:

דין ח' לא ישלם אלא דמי שויו כתב השה"ג בפ' המפקיד דע"ט אפילו הזיקו בידים והפסיד נ"ל דל"מ כמו ששואל הכותי וכ"כ השה"ג בפ"ק דבתרא שאם דבר השאול או משכנו והכותי רוצה ממנו דבר גדול אין הגנב חייב לשלם אלא דמי שויו ע"ש משמע אע"פ שכוין להזיק דהא גנב מכוין לגנוב. מיהו נראה דדוקא בגנב דנתכוון להנאתו אבל אם כוין להזיק חייב בכל מה שהעליל עליו הגוי כדמוכח בתשו' הרא"ש כלל ק"א ופ' מרן בס"סי שע"ח שכתב שם שהרי לא כוין להזיק משמע דאם כוין להזיק חייב ועיין להרב בני יעקב סי' י"ג קרוב לסופו ע"ש:

דין ט"ז משום דהוי מלוה מחוייב שבועה כתב הכנ"הג הגהב"י אות מ"ב בשם המבי"ט ח"ג סי' קל"ג דה"ד מלוה שהלוה עליה והי"ל לידע כמה שוה אבל היכא דנתנה לו להראותה להבקיאים לא הו"ל לידע ואינו בדין מחוייב שבועה שאי"ל אלא המע"ה ועיין להש"ך סקנ"א:

סימן עג

דין י"ז והמותר יהיה מתנה מעכשיו כתב הלבוש דל"מ אלא אי אמר בתחי' קנוי לך מעכשיו אם לא אתן לך אבל אמר מעכשיו באחרונה ל"מ והרב תורת חסד סי' רכ"ה הוכיח מדברי הר"מ דאפילו מעכשיו באחרונה מהני ולכן העיקר כמ"ש הסמ"ע דהכא שאני כיון דמה שכנגד החוב הוי אסמכתא גם המותר הוי אסמכתא אבל אם אמר אם לא אתן לך קנוי לך הכל מעכשיו קנה ולא הוי אסמכתא ונראה דאפילו כה"ג דוקא בתבעו במישלם זמניה הוא דקנויה לו ונלמד ד"ז ממ"ש הסמ"ע לעיל סקי"ט מדברי הרא"ש והטור דהנשבע לפרוע חובו לזמן פ' לא עבר אשבועה עד שיתבענו בזמנו ע"ש וה"נ דכוותה דחד טעמא הוא דדעתו של אדם הוא עד שיתבענו ומהר"ש יונה סי' ל"ד למד מתשו' הרא"ש הלזו בנתפשר עם חבירו לפורעו בזמנים מחולפים ולא תבעו עד שעבר זמן הרבה דא"ח לפורעו קצבת הזמנים שעברו ע"ש איברא דמתשו' הרשב"א ח"א סי' תשי"ג וסי' תשצ"ג נר' דהנשבע לפורעו לזמן פ' ועבר הזמן ולא פרעו עבר אשבועה אפילו לא תבעו וחולק על הרא"ש בזה ועיין להרלב"ח סי' קל"ז ומ"מ הדבר במחלוקת הוא שנוי ולהסמ"ע סקכ"ב גם הרשב"א מודה בזה וכן תפסו במושלם מהרשד"ם חי"ד סי' ע"ט והרב פני משה ח"א ע"ז מיהו מתשו' דסי' תשי"ג נר' דאפילו לא תבעו ואם ברח הלוה

בתוך הזמן מחמת בע"ח שעליו נר' דלא קנה דהא אנוס הוא במישלם זמניה ואדעתא דהכי לא התנה דכי ברח מחמת ממון הוי אנוס כמו שמתבאר מדברי התוס' ביבמות דמ"א ע"ב דאהא דאמרי' עמד בדין וברח ניזונת משל יבם כ' התוס' דברח מחמת ממון הוא וה"ה חלה דברח מחמת ממון אונס הוא ע"ש והנ"י בפ"ב דקמא הביאו הב"י ס"סי זה כתב מי שנתחייב לחבירו מעות ובשבועה שיתנם לו לזמן פ' ונזכר באותו זמן בתוך היום ואמר עור היום גדול והלך לעסקיו ובסוף היום שכח הוי כאנוס ע"ש הרי דאע"פ שהי"ל זמן לפרוע מקודם כיון דבסוף הזמן היה אנוס פטור. איברא דמרן בב"י רס"י ר"ז הביא דברי אגודה שכתב דמההיא שהיה נטמן סוף יב"ח שמעי' דכה"ג לא הוי אנוס כיון דהי"ל זמן לפרוע קודם שנאנס ע"ש הרי שד"ז במחלוקת הוא שנוי והכנ"הג בסי' זה כתב דל"פ דדוקא לענין שבועה דלא מפסיד לגמרי הוא דפטור משום אונס זה ע"ש. והרב בני חיי כתב לחלק דדוקא אם יש בידו לפרוע בבל זמן כההיא דבתי ע"ח הוא דלא הוי אונס אבל אם אין לו רשות לפרוע אלא ביום הגעת הזמן הוי אונס ומור"ם בהגה בי"ד סי' רל"ב לא שני ליה בכל הני שינויי וכ' פלוגתא הלזו לענין שבועה בין בידו לפרוע בכל זמן ובין אין בידו לפרוע אלא בהגעת הזמן וכיון דהדבר במחלוקת הוא שנוי קרקע בחזקת בעליה עומדת:

סימן עה

דין ד' בפר בכל ועדים מעידין וכו' ואם אמר איני יודע ועדים מעידין שחייב לו מקצת כ' בס' בשמים ראש בסי' י"ז דלא אמרי' מתוך שאיל"מ דד"ז דהעדאת עדים כהודאת פיו למד בגמ' מגלגול שבועה דע"א וגבי ג"ש אם טען על הגלגול איני יודע לא אמרי' מתוך שאיל"מ ע"ש ותמהני דבגמ' ריש מציעא מסקנא לא קיימא הכי דא"צ ללמוד מג"ש אלא מע"א ופיו דכי פרכת מה לע"א שכן על מה שהעיד הוא נשבע ואמרי' פיו יוכיח ואתיא במה הצד גם התוס' שם בד"ה בעובדא דההוא רעיא אהא דאמרי' א"א לדר"ח וכו' ופריך וק"ל משום גזלן ומשני שכנגדו קאמינא הקשו אמאי לא אמרי' מתוך שאינו יל"מ ע"ש הרי דבדר"ח קמייתא איתיה להאי דינא דמתוך שאיל"מ ואע"ג די"ל דהתוס' ס"ל דגם בג"ש אמרי' מתוך שאיל"מ אבל אנן לא קי"ל הכי מ"מ הרי הרא"ש סובר דבג"ש לא אמרי' מתוך שאיל"מ כמ"ש בפ' השואל וכמ"ש הטור בשמו בסי' זה ובתשו' סוף כלל נ"ד כ' בעדים מעידין אותו במקצת והוא אומר איני יודע אמרי' מתוך שאיל"מ והביאו הב"י בסי' זה הן אמת שדבריו תמוהים דמיירי בפקדון והו"ל כגזלן והו"ל לחיובי שבועה לשכנגדו כעובדא דההוא רעיא וכבר עמד בזה הגד"ת דס"א ויישב דבריו על נכון ע"ש ומ"מ שמעי' דבדר"ח נמי אמרי' מתוך שאיל"מ וכ"נ מדברי הר"מ בפ"ח מהל' חובל דין ז'

שכתב וז"ל מי שיש עליו עדים שמסר ולא ידעו העדים כמה הפסידו והמוסר כופר במה שטענו אם תפס הנמסר אין מוציאין מידו וכו' כתב הש"ך סי' שפ"ח סקל"א דלפמ"ש דעת הר"מ אפילו בדבר דלא הו"ל לידע ס"ל דאמרי' מתוך שאיל"מ ע"כ מ"ש המוסר כופר היינו משום דאי אמר א"י נוטל הנמסר בלא שבועה ע"ש וא"א אכתי אמאי כתב הר"מ המוסר כופר אפילו אומר א"י אם הפסדת כלל דאינו מודה במקצת ישבע הנמסר אלא ע"כ כיון שהעדים יודעין שהפסיד אלא שאין יודעין כמה אמרי' מתוך שאיל"מ וכ"מ מתשו' הרא"ש כלל צ"ד סי' ח' שכ' בעדים מעידין שיש לו מקצת מה שתבע ממנו דהוי מ"מ כההיא דר"ח קמייתא וכיון דהוחזק כפרן בההוא מקצת שמעידין העדים הו"ל אי"ל ומשלם ע"ש וכ"נ מדברי התוס' ר"פ הפרה דאהא דאמרי' אפילו ניזק אמר ברי הקשו הא מתוך שאי"ל משלם ע"ש וא"א מאי קו' נימא דליכא הודאת פיו אלא עדים וע"ש במהר"ם לובלין:

דין ט' חייב לשלם וכו' ואם יש ע"א שמעיד שפרעו ודאי אינו פוטרו כיון דהוא חייב ממון וע"א אינו קם אלא לשבועה אלא דינא הוא דישבע התובע שבועת המשנה להכחיש את העד כמו ע"א מעידה שהיא פרועה ויטול או יפרענו הנתבע בפני אותו העד ואח"כ תובעו ע"פ העד ומשביעו ש"ד לפמ"ש מרן בסי' זה דתובעו ע"פ העד הוי טענת ברי כן מתבאר מתשו' הרשב"א ח"ג סי' כ"ג והביאו הב"י בקיצור בסי' ע"ב מחודש כ"ב וכן הדין בחמשים ידענא ונ' לא ידענא ועיין להמש"ל בפ"ה מהל' שאלה דין ו' שלא ראה תשו' הרשב"א במקומה ועמ"ש בחי' בריש מציעא ד"ד ע"א ומ"ש הרשב"א דנשבע שבועת המשנה לפמ"ש מרן בכ"מ בפכ"ד מהל' אישות דין י"ז בדעת הר"מ דוקא בטוען ברי ע"ש ועיין בס' בני אהובה שם:

דין י"ז כל טענת ס' אין משביעין וכו'. כתב הרדב"ז ח"א סי' קל"ו דדוקא בדבר דהו"ל לידע אבל בדבר דלא הו"ל לידע משביעין אותו דדמי לטענת היורש ע"ש ואין נראה כן מדברי הר"מ בפי"ד מה' טוען דין ה' וז"ל העכ"ום אפי' אכלה כמה שנים אין אכילתו ראיה ואם לא הביא שטר תחזור השדה לבעלים בלא שום שבועה שלא תיקנו שבועת היסת אלא לישראל וישראל הבא מחמת העכ"ום הרי הוא כעכ"ום שאין אכילתו ראיה והראב"ד השיג דישבע היסת אפילו בא מחמת העכ"ום הרי דלדעת הראב"ד בכה"ג נשבע וע"ש להלח"מ אכל דעת הר"מ שאין משביעין אע"פ דלא הי"ל לידע וכן הסכים ה"ה שם וכ"פ מרן בש"ע בסי' קמ"ט דין ט"ו וע"ש בסמ"ע:

סימן עו

דין א' חייב בבא לצאת יש' כ' הש"ך דבדיני אדם בכה"ג דלא תבעי ליה דליכא רמאי חולקין מנה הג' ע"ש והיינו ברוצה הלוה ליתן כדמיירי הכא דלא תבעי ליה והוא הודה מעצמו אבל אם ירצה לעכב הרשות בידו עד שיבא א' בהרשאה מחבירו וכה"ג איתא בבכורות דמ"ח גבי ב' אבות שנתנו הפדיון ומת א' מהבנים ע"ש בגמ' מיהו יש לחלק דהכא דלא נתנו לו אדעתא דליזכי בהו ל"ל חזקה ול"מ לדחות ול"ד לכהן שנתנו לו אדעתא דזכיה דנק' מוחזק ויכול לדחות לכל א' עד שיבא בהרשאה דלא כהרב שער משפט שדחה דברי הש"ך ע"ש:

סימן עז

דין א' אבל אם יש לו נכסים וכו' מרביץ תורה של הקהל שקצבו עמו שכרו בכל שנה אם רצה גובה מא' מן הקהל בעד כולם מהרשד"ם חיו"ד סי' ר"ה וה' תורת חסד סי' קס"ז ונר' מדברי מהרשד"ם שם שאע"פ שלא נכתב שטר אלא בע"פ קצבו עמו רמ"ג רמ"ג ע"ש:

כתב רמ"א בתשו' סי' כ"ז ב' שומרים לא הוו כב' שלוו וכל א' אינו מחוייב אלא החצי והוכיח ד"ז מגמ' דכל המפקיד ע"ד אשתו ובניו מפקיד ומגמ' דמסר שורו לחמשה ומ"ש הפו' דא' שהפקיד אצל ב' נעשו ערבים היינו בקבלו בפי' כשואל והאחרונים הסכימו דלא כרמ"א אלא דב' שומרים כב' שלוו וכנ"ל מגמ' בפ' הגוזל קמא דק"ח ע"א דמבע"ל בהפקיד שורו אצל ב' וטענו שנגנב חד נשבע והודה וחד נשבע ובאו עדים אי מחייב כפל וחומש אחד ממונא ע"ש וא"א לא הוי חד ממונא דכל א' החצי שלו ממון בפ"ע וכ"מ מדברי הר"מ בפ"ד מה' גניבה דין ז' דמי שבאו עליו עדים מחייב כפל כנגד כל דמי השור והמתחייב חומש כנגד כל דמי השור ע"ש ובזה י"ל מ"ש מרן בש"ע סי' שנ"ב וע"ש בסמ"ע:

ב' שגנבו הרב חוות יאיר סי' רי"ב כתב כל א' חייב בחצי לבד והרב שבות יעקב ח"א סי' קע"א דחה דבריו והוכיח מהירוש' ר"פ שבועת הפקדון דהוי כמו ב' שלוו ע"ש:

ב' שהזיקו עיין להתוס' ר"פ הפרה דמ"ז ע"א בד"ה מ"ט:

כתב מהרי"קו שורש ק"ך דב' שהם שותפין שלוו לצורך שותפותן רצה גובה מא' מהן הכל ואינו ערב לבד אלא לוה ממש דמאי אולמיה האי מהאי ע"ש וכ"כ מהריק"ש בהגהותיו אבל מרן בב"י דחה דברי מהרי"קו ומהרימ"ט חח"מ סי' ק"ו הוכיח כן מדברי בע"הת שכתב ב' שלוו ערבים לחוד מגמ' דפ' המפקיד בשותפין ששאלו ע"ש וכ"נ מתשו' הרשב"ץ ח"א סימן קע"א שכתב בשותף שקנה סחורה במעמד שותפו דהו"ל כב' שלוו או קנו וכתב שם דלא הוו אלא ערבים ז"לז הרי אפילו בשותפין נתחייב הא' בחצי ונעשה

ערב על החצי האחר והא דבעי שקנה הא' במעמד חבירו כדי שלא יטעון שאינו יודע שקנה זה לצורך השותפות ועיין למהריב"ל ח"א כלל י"ו סי' צ"ב:

כתב מרן בב"י דבד"ז חוב בשטר או בע"פ דין א' להם וכ"נ מדברי הרשב"ץ שהבאתי ומדברי בע"הת שמ"ד ח"ג ועיין באחרונים:

ואם פרע א' מהם כל החוב וכו'. הש"ך הוכיח מדברי הרא"ש והרשב"א ח"ג סי' מ"א והביאו הב"י סי' ס"ה דדוקא בקבלן אבל בערב אינו גובה ממנו בלל דהו"ל פורע חוב חבירו דפטור וכ"כ הכנ"הג סי' ס"ה הגהב"י אות ט' ע"ש ולא ראה תשו' הרשב"א ח"ג סי' נ"ט והביאו הב"י ס"סי ס"ז שכתב בהדיא דאפי' ערב חייב לפרוע ומעתה התשו' דסי' מ"א ע"כ מיירי בכ' בהדיא שאינו מחוייב כל א' אלא החצי ועיין להכנ"הג סי' קכ"ח הג"הט אות ט"ז:

הגה ולכן ב' שלוו וכו'. כתב הש"ך בשם רבו דהיינו שאם שילם א' חצי החוב אינו יכול המלוה לתבוע מהב' רק רביע החוב ע"ש וכ"נ מתשו' הרא"ש כלל ע"ג סי' ח' ע"ש מיהו י"ל דבקבלן מיירי שם אבל בערב לחוד בעד חלקו הוא שפרע החצי ועש"ך:

דין ג' ודוקא שהוא מודה וכו' כתב מהר"י הלוי סי' קכ"ד והביאו הכנ"הג דוקא כששניהם מתעסקים ושטרות יוצאות על שמם אבל אם א' לבדו מתעסק ושטרות יוצאין על שמו אע"פ שאינו מוד' משתעבד השותף האחר ע"ש בראייתו שאינה מכרעת ועיין למהרש"ך ח"ב סי' קנ"ו שכתב בפשי' ד"ז גם בעיסקא ע"ש וכ"נ מדברי מהריב"ל ח"א סי' צ"ב והרב מעיל שמואל סי' מ' לא הביא אלא דברי מהריב"ל וכתב דלא כ"כ אלא לפרוע לו ממון השותפות אבל אם נאבד ממון השותפות ל"מ לפרוע מכיסו ע"ש:

כתב עוד שם מהרי"ל כששניהם סמוכין על שלחן א' והוצאה א' לכולן אינו יכול לומר שכל מה שקנה חבירו אינו לצורך השותפות ע"ש:

דין ה' אין עדותו מחייב חבירו. נראה בדלית ליה נכסי זה שהודה עסקי' והוי נוגע בעדות דלא ניח"ל למהוי לוה רשע ולא ישלם כדאיתא בגמ' בפ' חזקת דמ"ה ע"א ולגבי חבירו שהוא ערב ל"מ לוה רשע כמ"ש הש"ך סי' קכ"ג וקכ"ד ועיין להב"ח והש"ך כאן:

דין ז' אין חלק חבירו מחול. הש"ך סקי"ט מסיק דשותף יכול למחול דלגבי אחרים מה שעשה השותף עשוי על שותפו אבל מחוייב הוא לשלם לשותפו שהפסידו ע"ש ועיין בתשו' מימוניות ס' נזיקין סי' י"ב שהביא הש"ך דמבואר שם בהדיא דאפילו לגבי אחרים אינו יבול למחול ודוקא בנדונו שמחל לגוי דלא ציית לדינא הוא דמחייב לשלם לשותפו אבל מדינא א"י השותף למחול:

סימן עח

א' דין א' חזקה אין אדם פורע בת"ז אם אח"ז ההלואה הרחיבו ב"ד זמן אי אמרי' בתוך זמן ההרחבה חזקה זו נר' מתשו' הרא"ש שהביא הטור בסי' ס"ח דין כ"א דגם בזמן ההרחבה איתיה לחזקה הלזו וכ"נ מדברי הרמב"ן הביאו הר"ן בפ"ב דכתובות גבי כותב אדם עדותו ומעיד עליה אחר כמה ימים שכתב גבי מעב"ד כל שהגיע זמנו חוששין לפירעון אבל מדברי הרמב"ן בחי' בפ' חזקת ד"מ מתבאר דבת"ז ההרחבה עביד איניש דפרע וכ"נ מדברי בע"הת שנ"א ח"ו סי' ר' שכתב אם החזיר לו המשכון משום מצות השבת העבוט וטען הלוה פרעתי נאמן מגו ראי בעי אמר לא החזרת לי המשכון והני מילי אח"ז אבל בתוך זמנו אינו נאמן וכגון שמשכנו בשעת הלוואתו והחזיר לו בת"ז ע"ש משמע דוקא בשעת הלוואתו הוא דאיכא חזקה זו ואע"ג דא"ח להחזיר מיירי בהחזיר לו מרצונו כמ"ש הגד"ת שם אבל משכנו שלא בשעת הלוואתו אפי' הוא בת"ז ההרחבה ליתיה להאי חזקה דמשכנו שלא בשעת הלוואתו היינו משכנו ע"י ב"ד כשתבעו אח"ז ההלוואה והסמ"ע סי' צ"ז סקמ"ד כתב אע"ג דכבר כתבתי דאינו ממשכנו שלא בשעת הלוואה אלא לאח"ז הפירעון מ"מ. כשרואין שמבזבז וכו' ע"ש וכבר כתבתי דבדברי בע"הת גופיה מבואר דבמשכנו בשעת הלוואה מיירי ומ"מ מדבריהם מבואר דבזמן הרחבה עביד איניש דפרע ועיין להכנ"הג הג"הט אות י"ו ולהש"ך בסוף הסי':

ב' כתב הסמ"ע בשם המרדבי דוקא כשטוען ברי וכו' ע"ש והיינו בשהתובע טוען שמא והנתבע ברי אבל כשטוען גם הנתבע שמא איתיה לחזקה זו דשמא ושמא כמו ברי וברי כ"מ במרדכי שם וכ"נ מהגמ' בפ' השואל דק"ב דמדמה פדיון הבן דשמא הוא לשכירות דברי וברי הוא מיהו לפי הגי' שכתב ה"ה בפ"ז מהל' שכירות דין ג' אין ראיה מהגמ':

ג' אפילו מיתמי וכו' ואפילו קטנים. כ"כ רוב הראשונים אבל התוס' כתבו דדוקא גדולים והוכיחו מאלמנה דנשבעת ע"ש משמע דמקטני' גבי מיהא בשבועה דלא בבעה"ת שי"ו ובהכי ניחא מה שהק' המש"ל בפי"א מה' מל"ול דין ו' ארש"י בכתובות דס"ט דאגביה מבריה דר"ס זיבורית בשבועה ע"ש די"ל בקטנים מיירי וגבי בשבועה כמו שנראה מדברי התוס':

ד' אפילו במלוה על המשכון איתיה לחזקה דלא פרע בגו זמניה וא"י לומר הוצרכתי למשכון ולכך פרעתי בתוך הזמן כ"מ מדברי בע"הת שע"א שהבאתי:

ה' שטר משכונה לזמן יש להסתפק אי אמרי' דלא פרע בגו זמניה די"ל כיון שיש לו הפסד שפורע הפירות של המש' כי נזדמנו לו מעות פרעם כדי שלא יפסיד הפירות ומהראנ"ח ח"א סי' ט"ו כתב במקבל מעות לתת ריוח קצוב בכל שנה לזמן קצוב יש

להסתפק אי אמרי' בו חזקה זו ומהרימ"ט חח"מ. סי' קכ"ד כתב דלא נסתפק הרב אלא בנדונו מפני שהדבר מוכיח דלזכותו ולהנאתו של המתעסק נעשה התנאי ההוא וחלף עבודתו שטורח לגבות נכסי היתומים נתנו לו כדי שישתכר במעות ויתן להיתומים ו' למאה כה"ג מילתא דלא שכיחא שיחזירם אבל זולת זה י"ל כשלא הוצרך להם החזירם ועיין להכנ"הג הגהב"י אות ד' וה' ולמהרשר"ם חח"מ סי' ר"ב:

ו' **המש"ל** בפ"ד מה' מל"ול דין ט' נסתפק אם השטר בת"ז אי יכול לומר סטראי אפילו פרע לו בעדים מי אמרי' כיון דחזקה דאינו פורע בת"ז ודאי מחוב אחר פרע או לא וכ' דהמדקדק בתשו' הרא"ש כלל ג' יראה דכה"ג נאמן המלוה לומר סטראי ע"ש ובס' בני משה מג'אר ה' מלוה סי' ג' כ' דמדברי הסמ"ע סי' ל' סקכ"ח אין נראה כן שכ' רה"ה אם נכתב בניסן סתם והביא עדים שפרעו ביום ב' ניסן דאמרי' דהשטר נעשה ביום ר"ח והפרעון ביום שא שאחריו וכ"כ הש"ך שם דלא כהב"ח ע"ש וליתא דבסתם הלוואה ליתא לחזקה זו כמ"ש מרן בדין ח' ואפילו מלוה בשטר כמש"ש:

ז' **אם** פרע קצת מהחוב בת"ז והמלוה מודה כזה אי אמרי' דאזדא לה החזקה שהרי ראינו שפרעו קצת בת"ז נראה מדברי מהריט"ץ סי' י"ח דגם בכה"ג איתיה לחזקה דאין פורע בת"ז ע"ש ועמ"ש בחי' בשבועות דמ"א ובכתובות דפ"ז:

ח' **ה"ה** דלא יכול לומר מחלתי וכו' כ"כ המרדכי ריש בתרא דטענת מחילה טענה גרועה היא ואין דנין בה אלא היכא דאיכא למיחש לפירעון במגו דאי בעי אמר פרעתי וכ"כ מהרימ"ט סי' ס"ב ואין זה דומה למה שנחלקו הראשונים בשטר בנאמנות אי יכול לטעון מחלתי לישבע המלוה על שטרו כמ"ש הטור סי' פ"ב דהתם לענין שבועה אבל לאפטורי מממונא לא כמ"ש מהרימ"ט שם דלא כמהראנ"ח נ"ח ח"ב סי' ג' ע"ש וכ"נ ממ"ש הר"מ בפכ"ג מה' מל"ול די"א באמר שטר שכתבת לי נאבד אין כותבין לו שטר ב' שמא פרעו או מחלו ואפילו היה החוב לזמן וכתב הראב"ד מאחד שהוא בת"ז למה לא יגבה ויכתוב שובר ע"ש הרי דאי ליתא לטענת פירעון גם טענת מחילה ליתא ודוקא באבד דאיתרע הוא דס"ל להר"מ דחיישי' לפירעון ולמחילה ועיין להכנ"הג סי' ע"א בהג"הט אות כ"ב וכנ"ל ממ"ש הרא"ש בתשו' כלל ע"ו סי' ג' שנשאל בשובר שכתוב בו שמחל לו כל החוב והוציא המלוה שטר שזמנו בזמן השובר והשיב דיב בעה"ש על התחתונה ואע"ג דבסתם הלוואה ל"י אין אומרים חזקה אין פורע לו ת"ז אלא בקובע זמן בפי' ע"ש מוכח דאי קבע זמן א"י לטעון טענת מחילה וכיון. שדעת הרא"ש כן ע"כ לחלק בין שבועה לממונא כדכתיבנא דאל"כ יהיה הטור בסי' פ"ב חולק על אביו הרא"ש ובלא"ה אפילו לגבי שבועה קי"ל דא"י לטעון טענת מחילה כמ"ש הב"י בסי' פ"ב ובש"ע שם ע"ש:

ט' בהגה ועוסק בהם לצורך אחרים וכו' כ' הש"ך דהרא"ש בתשו' ופ' מרן בסימן ק"ח דין ד' אינו חולק ע"ז דש"ה דכיון דבחצי המלוה אינו נאמן לומר פרעתי גם בחצי האחר אינו נאמן דמאן פליג לך ע"ש ותמהני דא"כ מאי מייתי הגמ' בבתרא ד"ע דתניא מהיא דפליגי בשטר כיס אהא דאר"ח המפקיד אצל חבירו בשטר ואמר החזרתי לך נאמן הא איכא למי' דדוקא בשטר כיס הוא דגובה כולו משום דאיכא החצי דמלוה גם מ"ש הש"ך דש"ה דאין לו הנאה כבר הש"ך גופיה שם בסי' ק"ח הקשה מ"מ ליהמני במגו דנאנסו ומסיק דדוקא הוא נאמן אבל ליתמי לא טעני' להו משום דלא שכיח להחזיר בת"ז ע"ש ונר' ביש לו הנאה הוא דלא שכיח אבל באין לו הנאה שכיח להחזיר בת"ז וטעני' להו ליתמי ומ"ש מהרימ"ט בח"א סי' ע"ב דטעני' להו טענת החזרה באין לו הנאה מירי כמש"ש אבל ביש לו הנאה לא. טעני' להו כמ"ש הרא"ש בתשו' וכ"ז בעיסקא אבל בשותפות דיש לו קרן לעצמו אפילו יש לו הנאה טעני' טענת החזרתי כמ"ש מהריב"ל ח"א סי' נ"ז ועיין להכנ"הג הגהב"י אות ג' ובתשו' מהר"ן ס"סי ד' ע"ש:

י' דין ב' וי"א שצריך וכו' כ' הסמ"ע אפשר שצוה והלקוחות לא שמעו אבל הע"ש כתב משום דאין ארם חש לטובת הלקוחות משא"כ ביתמי והש"ך הסכים לדבריו והבא ליפרע מנכסי הקדש בשטר בת"ז לטעם הסמ"ע צריך שבועה דהגזברים לא שמעו ודמי ללקוחות ולטעם הע"ש א"צ שבועה דאדם חס לטובת הקדש ועיין להעה"ש סי' ע"ב אות י"ד:

י"א ד"ד וה"מ שתבעו בסוף היום וכו' כ"כ הב"י דדוקא בסוף היום אבל בב"ה כ' דאפילו באמצע היום נמי ודוקא בתחי' היום ממש הוא דאינו נאמן ומדברי הב"ח מבואר דתחי' היום היינו בבקר השכם לאפוקי לילה לא עביד אינש דפרע וכ"נ מפירש"י בפ' השואל ע"ש אבל הפרישה כ' דתחי' היום היינו שאי' הלילה ועפי"ז הסכים דברי התוס' בב"ב עם דברי בע"הת ע"ש:

י"ב ד"ז ואבד ממנו וכו' ה"ה בפי"ד מהל' מלו"ל דין י"ג הוכיח ד"ז מדאמרי' בפ"ק דמציעא די"ז דאפילו זמנו בו ביום לא מהדרי' כשאבד ע"ש וי"ל הא בסתם הלוואה ליתא לחזקה כמ"ש בסי' זה דדוקא בקובע זמן ואי משום פריעה דחד יומא הרי מ"ד לא מהדרי' בזמנו בו ביום. ס"ל דעבידי אינשי דפרעי וצ"ל דס"ל דר"כ דאמר דוקא בחייב מודה הוא דמהדרי' ס"ל דפריעה דחד יומא לא שכיח אלא דס"ל כשאבד חיישי' אפילו מילתא דלא שכיחא ומינה דן ה"ה דה"ה גבי חזקה דאין אדם פורע בת"ז כשאבד חיישי' וכן ראיתי שכ"ב בפרישה סי' ס"ח דין כ"א ליישב תשו' הרא"ש כלל ע"ו סי' ג' ע"ש ולפ"ז ר"א ור"כ פליגי בהאי מילתא כשאבד ואיתרע אי חיישי' אפילו במילתא דלא שכיחא

ועפי"ז ליתא למ"ש הש"ך סי' מ"א סקי"ט מגמ' דפ"ק דמציעא די"ו דאמר רב עמרם אף אנן נמי תנינא כל מעב"ד וכו' ונוקמה דת"ז וכן מדאותביה ר"י לר' אבהו ע"ש די"ל דכל הנך אמוראי ס"ל כר"כ וליכא לאוכוחי אלא ממאי דקי"ל כרב והיא דאיית ה"ה גם מה שהוכיח הש"ך מגמ' ד"ז דמשמע דלרבנן חיישי' לפירעון כתובה ע"ש כבר כ' התוס' והרא"ש בפ"ק דבתרא דף ה' דבכתוב' דבתנאי ב"ד עביד איניש דמתפיס צררי אפילו בת"ז וממאי דפריך הגמ' שם במציעא דר"י אדר"י ולא משני דר"י דאמר בחזקתו ץ בת"ז מיירי י"ל דאיבת"ז מ"ט דרבנן:

י"ג ד"ח אבל בסתם הלוואה וכו' כל הפו' הסכימו לד"ז זולת דעת קצת גאונים שהביא הר"ן בכתובות גבי כותב אדם עדותו ומעיד עליה אחר כמה ימים כמ"ש מהרש"ח סי' מ"א ע"ש. מיהו מ"ש דגם דעת ה"ה כן בבר כתבתי בזה לעיל גם מ"ש דהרמ"ה שהביא הטור סי' ס"ה סובר כן. ע"ש בפרישה ומשמע מדברי הר"ן שם בכתובות דגם במלוה בשטר ובסתם הלוואה ליתא לחזקה זו דלא כהתומים ודברי הב"ח בסוף הסי' הם אפילו אח"ז ואין להם ענין לד"ז ומה שהוכיח התומים מקושיית התוס' באלמנה י"ל דש"ה דליכא טעמא דכי היכי דלא לטרדן ולא הוצרכו להוא טעמא דקביעות זמן אלא במלוה דאיכא למי' כי היכי דלא לטרדן ועיין להש"ך סי' שי"ז סק"ב ולהכנ"הג בסי' זה הגהב"י:

סימן עט

א' דין א' בהגה דכל האומר לא לויתי וכו' ומשום דאיכא עדים דאמרי פרע הוא דאצט' לה"ט דבל האומד לא. לויתי אבל אם העדים לא אמרו אלא לוה בלא"ה אינו נאמן לומר פרעתי משום דהוחזק כפרן וכמ"ש מדברי הסמ"ע סק"ב וכ"מ בגמ' פ"ק דמציעא דאמרי' הוחזק כפרן בשבועה ופ' מרן בסי' פ"ז והתם לא שייך טעמא דכל האומר לא לויתי וכו'. ועפי"ז י"ל עמ"ש הריטב"א בחי' שם דאהא דאמרי' וחזר ואמר פרעתי הוחזק כפרן כ' וז"ל וי"מ דחזר ואמר פרעתי היינו מיד שהעדים הכחישוהו ואמרו דלוה אמר אמת שלויתי אבל פרעתי וקאמר הוחזק כפרן דכיון דאמר מעיקרא לא לויתי כאומר לא פרעתי דמי ע"ש והשתא כיון דמיירי שם שלא אמרו העדים פרע בטעמא דהוחזק כפרן סגי וי"ל במ"ש התוס' ריש בתרא ד"ו ע"א דאצט' התם לטעמא דכל האומר לא לויתי כי היכי דלא לתריץ דיבוריה לא עמדתי בהלוואתי וכו' ע"ש ועי"ל דנ"מ דאפילו כפר בעדים חוץ לב"ד וא"ל התובע אתם עידי ושתק הנתבע דבכה"ג לא הוחזק כפרן אלא משום דכל האומר לא לויתי וכו' במ"ש בע"הת שמ"ב ח"ז והוכיח ד"ז מדהוצרכו בגמ' לטעמא דכל האומר לא לויתי דאי איתא בלא"ה הוחזק כפרן ומהרימ"ט חח"מ סי' מ"ו תמה עליו דבגמ' הוצרכו לה"ט משום דאיכא עדים דפרע ע"ש ונ"ל דראיית בע"הת היא מגמ'

דבתרא הלזו דשם ליכא עדים דפרע ומדהוצרכו לטעמא דכל האומר לא לויתי מוכח דחוץ לב"ד מיירי ומ"ל להגמ' דמתני' בכל גוונא מיירי ואפילו חוץ לב"ד וא"ש לפ"ז דל"ק אאביי דשם בבתרא ל"ל חזקה דר"ל וע"כ דמוקי מתני' דאין לך בידי וכו' כאומר לו לויתי כדמוקי הגמ' ובסוגיא דשבועות אביי גופיה ל"ל כל האומר לא לויתי וכו' ע"ש ולפ"ד בע"הת ניחא דאביי מוקי לה בכ"ד דסגי בטעמא דהוחזק כפרן והתוס' שם בשבועות שכתב דדוקא משום דאיכא עדים דפרע וכו' ע"ש אזלי לשי' בבתרא דמשום דלא ליתרץ דיבוריה הוא וזה דעת החולקים שהביא בע"הת דס"ל דדוקא בב"ד ודעת הר' יונה שהביא הטור שבעדים בלא ב"ד נעשה כפרן אפילו לו' פרעתי מכאן ולהבא ע"ש ועפי"ה ניחא מ"ש הגד"ת דס"ט ע"ד ע"ד הרי"ף בסוף בתרא בהוציא ב"י ואמר להד"מ ואח"כ נתקיים הוחזק כפרן דכל האומר לא לויתי וכו' דאמאי הוצרכו להאי טעמא דבטעמא דהוחזק כפרן סגי ועפי"ה ניחא שפיר:

ב' שהרי הוחזק כפרן וכו' כתב הסמ"ע ואינו דומה לחשוד וכו' ע"ש ובלא"ה ל"ד לחשוד דש"ה דכל אדם יעשה לו כן כמ"ש התוס' בריש מציעא בעובדא דההוא רעיא וכ"כ הריטב"א בחי' שם בשמעתא דהוחזק כפרן ודחה דעת ר"ס גאון דס"ל דגבי הוחזק כפרן נוטל בשבועה כמו חשוד ע"ש:

ג' כתב המבי"ט ח"א סי' י"ו אם אחר שהוחזק כפרן הביא עדים שפרע נאמן ופטור דדוקא באומד נזכרתי שפרעתי הוא שכתב הריב"ש דאינו נאמן אפילו בעדים אבל אם אמר שכבר היה יודע שפרע אלא שטען להד"מ נאמן בעדים ע"ש והגד"ת דס"ח נסתפק בד"ז וכתב דמדברי הנ"י ריש מציעא שכתב דבההיא דשבועות משום שבאו עדים קודם נר' דאם הביא הוא העדים נאמן והרב בית אברהם דחה דכוונת הנ"י היא משום שבאו עדים והכחישוהו שלוה ולא על העדים שפרע קאמר ע"ש. וכ"נ שהרי הנ"י סוף בתרא והביאו הש"ך כתב בהדיא דאינו נאמן אפילו בעדים מיהו י"ל דש"ה דאיכא שטרא ובמ"ש ה"ה בפ"ז מה' טוען דין ז' ועיין להדרישה ולענין הלכה הסכימו הש"ך והרב אמונת שמואל סי' ן' והרב בית אברהם דאינו נאמן אפילו בעדים וכ"כ הגד"ת דלא כהמבי"ט וכ"נ מתשו' הרשב"א שהביא ב"י סי' פ' שכתב מחוייב לפטור אינו חוזר וטוען אפילו הביא עדים והוכיח כן מגמ' דשבועות ע"ש הרי אע"ג דבגמ' מיירי שכבר באו עדים למד משם לדין הביא עדים וע"ש בסמ"ע בריש הסי':

ד' דין ז' ואמר להד"מ וזה אינו כ"י כ"ה לשון הרי"ף סוף בתרא והר"מ בפ"ו מהל' טוען ומשמע דדוקא באומר גם להד"מ אבל בזה אינו כ"י לחוד לא הוחזק כפרן וכ"מ בתשובת הרשב"א ח"ג סי' פ"ו ע"ש:

ה' **דין ט' בהגה** משום שראה עדים וכו' כ"כ הב"י בשם מ"כ דפ' כת"ק דראב"ש בפ' מרובה דע"ה ע"ש אבל מתשו' הרא"ש שהביא הב"י בסי' י"א נראה דחולק ע"ז כמ"ש הש"ך בסי' י"ד ע"ש ודעת הרא"ה הביאו הנ"י שם בפ'. מרובה כראב"ש אליבא דרב דהילכתא כוותיה וכ"נ דעת הר"מ בפ' ג' מה' גניבה והסמ"ג עשין ע"א שכתב סתם מודה בקנה ואח"כ באו עדים פטור וא"א הי"ל חידוש אפילו ראה שממשמשין ובאין שהרי פלי"ג ראב"ש אליבא דרב דלא כהב"ש בא"הע סי' קע"ז ע"ש ואע"ג דסתם משנה סוף שבועות כרבנן דקתני ממשמשין ובאין פטור י"ל דמיירי בחזרו לאחוריהם ומה"ט לא פריך הגמ' בפ' מרובה מהך מתני' אלא דפריך מברייתא דסמוך אמאי דפריך בתר הכי והא מדקתני סיפא וכו' ולזה כוונו התוס' שם בסוף שבועות דלא כמהרש"א שם ע"ש:

ו' **דין י' אבל** אמר אין לך בידי וכו' כ"ד בע"הת והרא"ש דלא כרבינו האיי וכ"ד הר"מ בפ"ו מהלכות טוען דאין לך בידי סתם משמעות דבריו אין לך בידי עתה וע"ש לה"ה שכתב דבר פשוט הוא:

סימן פ

א' דין א' עד שיבואו עדים וכו' משמע אם לא באו עדים אלא שחזר וטען יכול לחזור מפיטור לפיטור וכדעת הרי"ן מיגש והר"מ והרשב"א הובאו בטור וב"י אבל דעת הרמ"ה הביאו הטור דא"ח וטוען עד שיביא ראיה בעדים והגד"ת דע"ג תמה מגמ' בפ' חזקת ד"ל דאמרי' עביד איניש דקרי לשני טובא שני חזקה וא"א אפילו סותרת מהני כיון שהביא עדים על הז' שנים ע"ש ואי מהא י"ל דס"ל כפי' רשב"ם שם בשם י"מ דמיירי שלא הביא עדים על הז' שנים אך הרמ"ה בחי' שם כתב דבהביא עדים מיירי ע"ש ועיין להמבי"ט ח"א סי' י"ו שהוכיח מדברי הרמ"ה הללו דמהני עדים אחר שהוחזק כפרן ע"ש ועיין להש"ך רס"י ע"ט:

ב' **שמא** למדוהו לטעון וכו' ואם הביא עדים על טענתו הב' מהני שהרי לא טען שקר הרב גבעות עולם דנ"א ע"ב:

ג' **אבל** אם יכול לזכות בטענה הא' וכו' כתב הרב גבעות עולם שם לדעת הרא"ש אפילו מפיטור לפיטור א"ח וטוען ממ"ש בכלל ס"ד סי' ה' ע"ש וליתא דהתם נתחייב כבר בטענה הא' כמ"ש בשאלה שם ע"ש:

ד' **נסתפק** מהרח"ש ח"א סי' כ"ד דל"ב ע"א בהא דמפיטור לפיטור יכול לטעון אי היינו דוקא בנתבע לפטור את עצמו אכל בתובע אינו יכול לטעון לחייב הנתבע והוכיח מתשו' הרשב"א שהביא ב"י בענין הטענות שטוענת רחל בענין קאסמ"ייא ע"ש ולא היא דאדרבה מתשו' הרשב"א שהביא ב"י קודם זה אין נראה כן ומ"ש דעת רשב"ם כבר מרן

ב"י הביאו בסי' ע"ט דדעת רשב"ם אפילו ע"פ עצמו הוחזק כפרן וע"ש להכנ"הג ריש הג"הט שהגיה בדברי מרן דלא כדמשמע מדברי רשב"ם ע"ש וכ"נ דאפילו התובע יכול לחזור ולטעון כיון דאיכא מיגו דאי בעי קאי בטענה הא ואע"ג דהוי מיגו להוציא כבר כ' התוס' בריש מציעא דמיגו דאי בעי שתיק אמרי' אפילו להוציא ע"ש:

ה' **כתב** מהר"י אדרבי סימן קמ"ט מפיטור לפיטור היכא דליכא מיגו חוזר וטוען היכא דמביא עדים על טענתו הב' ע"ש וכן הסכים ה' גבעות עולם סי' כ"ג ע"ש:

ו' **אינו** יבול לטעון טענה שסותרת הא' אין זה סותר למ"ש המרדכי בפ"ק דכתובות משם הרי"ף בשערים ופ' מור"ם בהגה בסי' ע"ה בדין ט' דבאומר א"י אם פרעתיך ונתחייב וחזר ואמר נזכרתי שפרעתיך נאמן כשבועה וחוזר וטוען אפילו מחיוב לפיטור דש"ה שטענתו הב' אינה סותרת הטענה הראשונה שהרי אומר שאמת הוא שלא הייתי יודע ועכשיו נזכרתי אבל הכא אומר שבתחילה טען שקר וכ"כ הש"ך בסי' ע"ט סק"ב ע"ש ודלא כמהרש"ל הביאו הש"ך סי' ע"ה והרב אמונת שמואל סי' ן' שכ' דהרי"ף לטעמיה דס"ל באומר איני יורע אם פדעתיך דחייב התובע לישבע וא"ב אכתי לא נתחייב דשמא לא ישבע שהרי המרדכי כתב בתחי' א"ח לישבע ואח"כ הביא דברי הרי"ף וזהו מ"ש הש"ך כאן סק"ב דבנזכרתי נאמן ע"י עדים משום דאינו סותר ודלא כהט"ז:

ז' **אבל** אם יצא מב"ד וכו' כתב הריב"ש סימן שצ"ז דוקא במפ' טענת הא' בדוחק אבל אם נפרשה כמו שהוא מפ' עכשיו אין כה שום דוחק אפילו יצא מב"ד חוזר ומפ' טענתי הא' ע"ש והתוס' בפ' חזקת ד"ל נסתפקו באומר של אבותי שלקחוה מאבותיך גם חוזר וטוען כן אחר שיצא מב"ד ופ' הטור ומרן סי' קמ"ו דין כ"ד דלא מהני ע"ש וי"ל דגם שם פי' רחוק הוא כיון דתחילה שאמר של אבותי הוא משיב על טענת שכנגדו שטוען של אבותי משמעות דברי המשיב דשל אבות מעולם כמ"ש הטור שם אבל בפי' מרווח אה"ן דחוזר וטוען אפילו אחר שיצא מכ"ד כדברי הריב"ש ודלא כהתומים:

סימן פא

דין א' אלא להד"מ פטור כתב הרמ"ה בחי' בפ' ז"ב דכ"ט דדוקא אי חזר וטען משטה והיינו דקאמר בגמ' לשון הוחזק כפרן וכ"כ הר"ן בחי' שם וכ"נ מדברי הר"מ בפ"ו מה' טוען שכתב בטענת להד"מ לא הוחזק כפרן וכן הסכים מהרימ"ט סי' קט"ו וכ"ז נעלם מהש"ך אבל בס' חקות . הדיינים כ"י סי' ל"ה כתב דדעת הר"מ דאנן טענינן משטה כל כה"ג ויש מי שחולק וכדברי הר"מ עיקר ע"ש ועיין להח"מ סי' מ"ב סק"ז שכתב בפשי' דכל כה"ג טעני' משטה ע"ש:

דין ה' אלא כשתבעו כהש"ך דדעת הרמ"ה הביאו הרא"ש בפ' המניח אפילו לא תבעו איכא טענת השטאה ע"ש וכ"נ מדברי הרמ"ה בפ' חזקת ד"מ ע"ב אהא דאמרי' אין כותבין מודעא אזביני ע"ש בחי' דין יו"ד הודאה בפני ע"א עמ"ש בחי' במס' מכות ד"ו ע"ב ע"ש:

סימן פב

א' דין א' אפילו כתוב בו נאמנות כ"ד בע"ת אבל העיטור הביאו בע"ת שי"ג ח"ג דבכ"י ושטר שיש בו נאמנות אינו נאמן לומר פרעתי אפילו יש לו מיגו ומבואר בדבריו שם אפילו בנאמנות סתם דלא כמהרימ"ט סי' ס' שכתב דעת העיטור כדעת הרשב"א ח"ד סימן ס"ח והובא בב"י סי' ע"א דבנאמנות כב' עדים א"נ לומר פרעתי אפי' יש לו מגו ע"ש. ומ"ש דאיה העיטור מפ' המקבל גבי מלוה אומר ה' לשי' אזיל דפ' כהנך אמוראי דפליגי אר"י וס"ל ביון דמיזהר זהיר בו לא אמרי' מיגו וכמ"ש הש"ך סי' ק"ן בשמו ובע"ת לא הוצרך לדחות ראייתו כיון דפ' בשמ"ט ח"ו כר"י וע"ש להגד"ת ובמיוחסות סי' צ"ז תמה ע"ד העיטור מדקי"ל מודה בשטר שכתב צריך לקיימו ע"ש וכבר כתב הטור בסי' מ"ו בשם בעה"ע דהא דקי"ל צריך לקיימו דוקא בשטר שאין בו נאמנות אבל בשטר שיש בו נאמנות א"צ לקיימו ע"ש:

ב' ואם אח"כ מצא עדים לקיימו וכו' כ' הב"ח אם כבר נשבע ל"מ הקיום דכבר נפטר בשבועתו והש"ך הוכיח מדברי הר"מ דלא כהב"ח וכן י"ל בדברי התוס' בשבת דע"ח ע"ב בד"ה ת"ק וע"ש בחידושי' וכתב הב"ח דיכול לומר לא אשבע עד שתקרע השטר והש"ך והט"ז חלקו עליו וכתב הרב כרם שלמה סי' י"א דיכול המוחזק לומר קי"ל כהב"ח ועיין להרב בית אברהם:

ג' דין ג' ישבע הלוה שאין לו כ"ד הר"מ והטור כתב שהגאונים חלקו בזה שאין הלוה נשבע שאין לו עד שישבע המלוה ובעה"ת ש"ב הביא דברי הר"מ ודברי הגאונים בסתם והש"ך כתב דל"פ דהגאונים לא כ"כ אלא בנשבעים ונוטלין דמדינא לא יטול אפילו בשבועה אבל בשטר מקויים דמדינא גובה בלא שבועה נשבע הלוה תחילה ובהכי מיירי הר"מ וכ"כ מהריק"ש בהגהותיו ולפ"ד גם בפוגם שטרו נשבע הלוה תחילה כיון דשטר מקויים ומדינא גובה בלא שבועה ומצאתי בתשו' מהרי"ן מיגש סי' ס"ד שכתב דדוקא הכא דשבועה קילא היא דאין ב"ד אומרים לו דישבע עד שיאמר הלוה השבע לי הוא דנשבע הלוה תחילה אבל בפוגם שטרו וכיוצא ישבע המלוה תחילה ע"ש והגמ' דפ' כל הנשבעין דפריך אשבועה דר"פ מה זה לפוגם שטרו ולא קאמר דאיכא בינייהו מי

שנשבע תחילה משום דזה בכלל מאי דמשני אנן לא אמרי' ליה אישתבע דמההוא טעמא הוא דנשבע הלוה תחילה:

ד' **כתב** מהר"י אדרבי סי' של"ט שטר כתובה שכתוב בו תחזור הנדוניא ליורשי הכלה והחתן והכלה אמרו שנכתב בטעות אלא תחזור לבעל אמה שהוא הכניס לה הנדוניא שהם נאמנים מיגו דבידו לפרוע לה הכתובה ויעשו כתובה מחדש כפי רצונם ולא הוי מיגו במקום עדים דלעולם אמרי' מיגו לאורועי שטרא אפילו בשטר מקויים כדמוכח בפ' ז"ב דל"א ע"א בעובדא דההיא איתתא דאמרי' מיגו דאי בעי קלתיה אפילו בשטר מקויים ע"ש ודבריו תמוהים דבהדיא כ' התוס' בפ"ב דכתובות די"ח ע"ב בד"ה אין נאמנים דבשטר מקויים הוי מיגו במקום עדים וההיא דפ' ז"ב שאני משום דשליש נאמן ע"ש ובלא"ה אין זה מיגו דאין מיגו למפרע וכמ"ש הש"ך ר"סי נ"ו ע"ש ובתשו' מהר"י מינץ סי' ב' כתב בשטר שדוכין שכתוב בו הנני מארס דהעדים נאמנים לומר שהוא טעות ואין שם קידושין דנאמנים מיגו ראי בעי אמר דפי' הנני מארס היינו שעתיד לארסה ע"ש והיינו משום דמתפרש ל' השטר אבל אי לא איתפ' ל"מ משום לאורועי שטרא והעה"ש סי' מ"ג אות י"א תמה ע"ד מהרי"מ הא בעדים כיון שהם ב' לא אמרי' מיגו כמ"ש התוס' והר"ן ע"ש ול"ק דדוקא במיגו שאין בידו עתה לעשותו אבל אי המיגו בידו לעשותו עתה אמרי' מיגו אפילו בב' כמ"ש מהר"י אדרבי שם דנאמנים החתן והכלה שהם ב' במיגו ע"ש וה"נ בנדון מהרי"מ המיגו בידם עתה דיכולין לפ' דבריהם דהנני מארס היינו לעתיד:

ה' **מיגו** להוציא לא אמרי' כ"כ התוס' בפ' חזקת דל"ב וכ"כ הרא"ש שם ע"ש ודבריו סתראי למ"ש בתשו' כלל ס"ט סי' י"ו נר' דס"ל דאמרי' מיגו להוציא שנשאל במעמד ג' שפרע המומחה קצת מן הדמים ואח"כ אמר עיינתי בחשבוני ולא נשאר לו אצלי והשיב דאינו נאמן להוציא מה שכבר פרע אע"ג דאית ליה מיגו וכו' משום דלא שכיח שיטעה האדם בחשבונו ע"ש הרי דאי שכיח אמרי' מיגו להוציא ומדברי מהריב"ל ח"א סי' ק"ג מוכח דלדעת בע"הת אפילו מה שנתן כבר נאמן לומר שטעה ומחזירו ע"ש והוא תימא דמדברי בע"הת שכ"ה ומ"ה מתבאר דס"ל מיגו להוציא לא אמרי' ומ"ש מהריב"ל דדעת בע"הת יחידאה היא וא"י לומר קי"ל כבעה"ת ע"ש וכ"כ האחרונים הובאו בכנה"ג סי' קכ"ו ע"ש עיין בדברי התוס' בפ' ג"פ דקע"ה ע"א בר"ה חזר שנראה מדבריהם דדוקא משום דאיכא קנין בעובדא דגינאי אבל במעמד ג' לחוד יכול לומד טעיתי מיגו דפרעתי כדעת בע"הת ע"ש:

סימן פד

דין א' הפוגם ששטרו וכו' ב' הלוואות בשטר א' ופוגם בא' מהם הוי פוגם גבי הלוואה הא' אע"פ שאינו פוגם בהלוואה הב' כן הוכיח המ"צ ח"ב סי' ל' מדברי הרא"ש ר"פ אע"פ ע"ש ואני מסופק בב' הלוואות לב' בני אדם בשטר א' והמלוה א' אם פוגם לא' פוגם גם אל הב' דאע"ג דב' שלוו ערבים ז"בז אינו אלא ערב ול"ד לב' הלוואות לאדם א' ואם הם קבלנים ז"בז פשיטא דדמי לב' הלוואות לאדם א':

דין ב' אם הוא תוך זמנו וכו' משמע אפילו פוגם בעדים בת"ז נוטל בלא שבועה ועיין בחידושי' בשבועות דמ"א ובכתובות דפ"ז ע"ש:

אא"כ טען הלוה וכו' עיין בסמ"ע וש"ך ונ"ל דהוציא ד"ז ממ"ש הד"מ בפ"ב מה' טוען דין ה' וז"ל וכן הפוגם שטרו וכיוצא בזה שהיה חשוד וטען הלוה שפרעו ואמר השבע לי הרי הנתבע ישבע היסת ע"ש וע"כ בת"ז מיידי דאחר זמנו אפי' לא אמר השבע לי חייב שבועה וקמ"ל דאפילו בשבועה זו שהיא דוקא ע"י תביעת הלוה אפ"ה כשהוא חשוד ישבע הנתבע ולא אמרי' יטול בלא שבועה כנ"ל בדעת מרן בש"ע אפילו שבכ"מ לא פי' כן ע"ש:

דין ה' ע"א מעיד וכו' הכ"מ בפכ"ד מהל' אישות דין י"ז כתב דוקא טוען ברי אבל טוען שמא ע"פ העד נוטל בלא שבועה וכ"כ הב"י בסי' ע"ח אמ"ש הר"מ ע"א מעיד שהוא פרוע והוא בת"ז נוטל בלא שבועה דוקא בטוען ברי וכנ"ל מגמ' דשבועות דמ"א דפריך מה בין זה לפוגם שטרו וא"א נימא בשבועה דד"פ דוקא בכרי כמ"ש ה"ה בפ"ד מה' מל"ול והביאו מרן בב"י בסי' פ"ב אפילו בפוגם שטרו אפילו טוען שמא אלא ע"כ דאפילו בפוגם שטרו דוקא ברי ודכוותה בע"א מעיד שהיא פרועה דוקא בברי דבחדא מחתא אחתינהו תנא דמתני' וכולהו שבועת המש' הן ומ"ש הש"ך מתשו' הרשב"א כבר הרב בני אהובה שם תי' דש"ה דשטרא מסייע למלוה ע"ש:

סימן פז

דין א' מוכן בידו הש"ך הוכיח דבפקדון אפי' בביתו סגי ע"ש וכ"נ מדברי תוס' דבינו פרץ ר"פ הפרה שתי' למ"ש התוס' הא הוי מחוייב שבועה ואיל"מ דבשור הוי כמו הילך ע"ש נר' מדבריו דאפילו לר"יש דס"ל בשור המזיק דבע"ח הוא דהוי מ"מ כיון דמשלם מגופו הוי כמו פקדון ואפילו בביתו סגי ואע"ג דיכול לסלקו בזוזי ולר"עק דס"ל שותפין הן א"ש טפי דהוי פקדון ממש:

סימן פח

דין ו' **שבועת** היסת כ"ד רבינו האיי גאון הביאו הטור וכנ"ל מהירושל' בפ"ב דקידושין דאהא דאמרינן שליח נעשה עד אמרו הדא דתימא בקידושי שטר אבל בקידושי כסף לא מהימני' והיינו משום דאחד שתי' שבועת היסת נוגעין בעדותן הוו כמ"ש הרא"ש והתוס' בפ"ב דקידושין דמ"ג ע"ב וא"א דבשבועת היסת בעי' ב' מעין הא אפילו בקידושי כסף משכחת לה דמהני היכא דנתן להם פחות מב' מעין לקדשה אלא ע"כ דשבועת היסת אפילו בפרוטה איתיה:

דין כ"ח ל"מ אם הודה בנ' דבע"פ וכו' הקשה הש"ך אמאי לא מהימן במיגו דאי בעי מודה בשטר וכופר בנ' דבע"פ דאמרי' מיגו במקום שטר במפקיד בשטר סי' רצ"ו ותי' דש"ה דאי טוען נאנסו לא היה השטר כלום ע"ש ועיין בתשו' רמ"א סי' ע"ב דלא מחלק בכך ע"ש ולקושית הש"ך נ"ל במ"ש התוס' ריש מציעא ד"ד ע"ב בד"ה לעולם דמה שהשטר מסייעו אינו טוען ברצון לפי שנראה שמחמת השטר מודה ואם לא היה השטר היה כופר הכל ע"ש ה"נ לא אמרי' מיגו דהיה מודה בשטר דלא ניח"ל משום שנר' דמחמת השטר מודה ואע"ג דלא כ"כ התוס' אלא לרשב"א אבל ר"עק פליג היינו משום מיגו דאי בעי אמר ב' דאי אמר ב' השטר מסייעו. דסתם מעין ב' אבל היכא דאין השטר מסייע לטענת המיגו מודה דלא אמרי' מיגו בכה"ג וע"ש בתוס' בד"ה לעולם ב' חייב ע"ש:

סימן צא

דין א' **ונוטלין** מבע"הב מהר"ן בתשו' סי' קכ"ו נסתפק אם רגיל החנוני להקיף לשכיר אי נשבעין ונוטלין מי אמרי' דדמי למ"ש בפ' המפקיד למ"ד שומר שמסר לשומר חייב אם רגיל להפקיד אצלו פטור והעלה דל"ד ע"ש ועמ"ש ע"ד בחי' במציעא ד"ג ע"ש:

סימן צב

דין ב' **אבל** בשבועה להבא וכו' והיינו למסור לו שבועה דלשעבר אבל למסור לו שבועה דלהבא לא דנחשד הוא בה. כ"כ מרן בב"י סי' ל"ד משם תשו' הר"מ ע"ש וכ"נ מפירש"י שם בפ' כל הנשבעין וכ"נ מתשו' הרשב"א סי' תתקס"ד שכתב וז"ל אינו חשוד אלא על שבועה שבשעה שנשבע נשבע על שקר כזו שאנו באין עכשיו להשביעו ע"ש ודלא כה' ראש יוסף בסי' ל"ד שגמגם בדבר ע"ש:

דין ג' **בין** של דבריהם וכו'. נסתפק הכנ"הג הג"הט אות י"ב אי בעי הכרזה בפיסולי דרבנן כמו בעדות או שאני עדות משום שלא להפסיד את העם ע"ש ונ"ל מדברי התוס' דלא בעי' הכרזה לענין שבועה ממ"ש בפ"ק דמציעא דף ה' ע"ב כד"ה בלא וכו' דחמסן דיהיב דמי ל"מ אלא מדרבנן ואע"ג דהוסיפו עליהן החמסנין לפסול לעדות ה"ה דפסול

לשבועה היינו חמסן שחצוף לחטוף ע"ש וא"א מאי ק"ל מדהוסיפו החמסנין הא מ"מ בעי הכרזה והכא בדלא אכרוז ושפיר משביעין אותו שבועה שאינה ברשותו אלא ע"כ דלשבועה לא בעי הכרזה מיהו י"ל דס"ל כמ"ש הנ"י בפ' ז"ב גבי בר בניתוס דדוקא לשאר עדות הוא דבעי הכרזה אבל לאותו דבד שנעשה חשוד פסול אפילו בלא הכרזה וכ"נ מדברי התוס' בפ' אז"נ דע"ב ע"א שכתב דמיירי ברבית דרבנן ולא מפסלי כיון דאין מדויחין וכו' ע"ש ומדלא כתב דל"מ משום דבעו הכרזה משמע דלאותה עדות לא בעו הכרזה ובפ' הכונס דס"ב ע"א בד"ה חמסן תי' בההיא דמציעא משום דלא איכרוז הרי דס"ל דאפילו לשבועה בעי הכרזה ומהרשד"ם חי"ד סי' נ"ב הביאו הכנ"הג סי' ל"ר כ' דאפילו הר"מ בפי"א מה' עדות שנתן טעם דבעי הכרזה שלא להפסיד את העם מודה דאפילו במידי דאיסורא בעי הכרזה דל"פ רבנן ע"ש וכיון דל"פ רבנן נראה דגם לשבועה בעי הכרזה ומדברי התוס' הללו דפ' הכונס נר' דגם באיסור תורה דל"מ להו לאינשי איסור כגון חמסן דעובר על לא תחמוד ולא מיפסל אלא מדרבנן בעי הכרזה אפילו ליכא פסידא לאחריני דלא כמ"ש מהרימ"ט חאה"ע ס"סי מ"ג ע"ש:

דין ז' שכנגדו נשבע ונוטל עמש"ל סי' ל"ד דין ב"ז ע"ש:

סימן צג

דין ב' ה"ז נשבע וכו' כ"ד הרי"ן מיגש והרי"ף בפ' כ"ה דלא אמרי' מיגו לאיפטורי משבועה וראיה משבועת השומרים דנשבע אע"ג דא"ל מיגו והרא"ש שם חלק ע"ז וס"ל דאמרי' מיגו לפטורי משבועה ושבועת השומרים שאני משום דהוי מיגו דהעזה ע"ש ומשמע דגם כר"ז דשותף פוטרו הרא"ש משבועה משום דא"ל מיגו והא דלא מיפטר משום דהוי מיגו דהעזה במו שומרים כ' בדרישה בשם י"מ דדוקא דכי מעיז מחייב מיהא בשבועת היסת כמו שומרים הוא דלא אמרי' מיגו דהעזה לפוטרו מש"ח ביון דאינו מרויח כ"כ כיון דס"ס נשבע אבל בשותף דבי אמד לא נשתתפנו מעולם ל"מ שבועת היסת מעיז ליפטר משבועה ואמרי' מיגו ע"ש ותמהני שהרי שבועת השומרים שאמרה תורה נשבע ולא אמרי' מיגו אע"ג דמדאורייתא ליכא שבועה כלל ובהדיא כתב הרא"ש דשבועת השומרים דנשבע מדאורייתא משום דהוי מיגו דהעזה ע"ש א"כ אין לחלק כלל בהכי וע"כ הא דאמרי' מיגו דהעזה בשותף משום דשבועתו מעיקרא אינה אלא מתקנת חכמים וכמו שכיר כמ"ש הרא"ש וכמ"ש בפרישה:

כתב הב"ח בסי' ע"ב דין י"א דדוקא כדי לפוטרו לגמרי משבועה הוא דס"ל להרא"ש דאמרי' מיגו לאפטורי משבועה אבל אם עכ"פ הוא חייב שבועה אפילו הרא"ש מודה ע"ש ולפ"ד מ"ש הרא"ש דשבועת השומרים הט' משום דהוי מיגו דהעזה היינו שבועת

השומרים שאמרה תורה אבל אחר שתי' רבנן היסת בלאו טעמא דהעזה ניחא דל"א מיגו ביון דס"ס משתבע היסת מיהו הרא"ש אח"ז הביא תשו' הגאונים גבי משכון וכתב שזה נוטה לדעת הרי"ן מיגש ע"ש מוכח דלהרא"ש אמרי' מיגו לאפטורי משבועה חמורה אע"ג דס"ס מישתבע היסת וכבר השיגו הש"ך סי' ע"ב סקס"ט ע"ש:

סימן צו

דין ו' **משביעין** אותה וכו' כן מסיק בב"י דלא כתשו' ר"א גאון ותשו' הרא"ש הביאו רי"ו שכתב דאין משביעין א"א כיון דאפי' תודה לאו בתשלומין ע"ש ומשמע דאם האשה תובעת ונתחייבה שבועה ליטול נשבעת וכ"כ מהר"ש דוראן בס' חוט המשולש סי' ל"ז ע"ש ועפי"ז מ"ש מרן בב"י ראיה מדתנן בפ' השולח התקין ד"ג שתהיה נודרת ליתומים ל"מ דהתם בבאת לגבות מיירי:

סימן צז

דין ט"ז **או** מדעת הלוה כ"ה לשון הר"מ בפ"ג מהל' מלוה דין ה' ומכאן מוכח דקרא מיירי אפילו מדעת הלוה אם הוא שלא בשעת הלוואה ומינה דב"ח קונה משכון אפילו בכה"ג וכדעת מהריט"ץ סי' י"ב דלא כהמש"ל בפ"י מה' שכירות וכ"כ הרב בית אברהם בסי' ע"ב ע"ש:.

סימן צט

דין ז' **וגובה** ב"ח ממנו. משמע דא"צ שיחזור בו המבריח ועב"י כתב בתשו' הרב אנג'יל ס"סי ג' דוקא בכתב לאחרים אבל בכתב לבנו ודאי למתנה נתכוון ולא להבריח והא דמסיק בגמ' אפילו לבנו היינו לגבי נפשיה. אבל לגבי אחריני כגון ב"ח ודאי בנו עדיף ע"ש ונר' דדוקא כשהב"ח היה קודם המתנה אבל אם בשעת המתנה לא הוה ב"ח הוי גבי נפשיה ואפילו לבנו כדמסיק בגמ':

סימן ק

דין ב' **וי"א** דגם בזה נותנין זמן. בבר נודע דדעתו לפסו' כי"א בתרא דלא בהכנ"הג שכתב דבס' הקצר לא הכריע ע"ש מיהו בכ' לו בלא שאלת זמן לכ"ע אין נותנין זמן במ"ש ה"ה בפכ"ו מה' מל"ול ואפילו בזילי נכסי וכן בקובע זמן לס' קמייתא כן הוכחתי בחי' בקמא דמ"ו ע"ב מדברי התוס' והרא"ש שם מיהו במטלטלי דקי"ל אין נותנין זמן כדעת הרי"ף והר"מ מ"מ בזילי נכסי יהבי' זמן ע"ש בחי':

סימן קא

דין ב' **אלא** נותנים לו ממה שיש לו משמע אפילו במטלטלי אינו מחוייב הלוה למכור וליתן לו וכ"כ הסמ"ע סק"א וכ"נ מדברי התוס' דפ"ו ע"א בד"ה לב"ח וכו' שהוכיחו דדין

שכיר חלוק מב"ח מדאמרי' בפ' הבית והעליה היה עושה עמו בתבן וקש וא"ל טול מה שעשית בשכרך אין שומעין לו ע"ש ואי איתא דבמטלטלי מחוייב הלוה למכור הא בקש ותבן אפילו ב"ח נמי כך דינו אבל בש"מ שם גבי תולה. מעותיו בגוי כתב משם מהרי"ט דבמטלטלי מחוייב הלוה למכור משא"כ במקרקעי ע"ש ועיין לה' פני משה ח"ב סי' ל"ב:

דין ג' יכול לומר איני רוצה מעות וכו' כתב בע"הת ש"ד יש מן המורים שאמרו דיכול המלוה לומד בקרקע אני רוצה ודחה דבריהם ע"ש וכ"ד בעל העיטור והרב חוות יאיר סי' ל' תמה על המורים דהא אפילו אין לו מעות והגבוהו קרקע כשיזדמנו לו מעות פודה קרקע דקי"ל שומה הדרא כ"ש שעדין לא הגבהו ע"ש וי"ל דס"ל להמורים דמ"ש בפ' המפקיד הגבהו איהו לב"ח לא הדרא דלא אטרח לב"ד ודוקא בשומת ב"ד דאטרחינהו לב"ד להגבות לב"ח בע"כ של לוה אבל בשהגבהו מדעתו לא הדרא וכמ"ש הש"ך סימן ק"ג סקט"ו ע"ש:

סימן קג

דין ט' נשבע ונוטל כדין יורד ברשות. משמע אפילו הוצאה יתירה על השבח נוטל ההוצאה וכ"נ ממ"ש הסמ"ע סקי"ז דמה שנשבע הוא כדי ליטול הוצאה דבשבח לא שייך שבועה ע"ש ומהריק"ש בתשו' סי' ע"ב הוכיח מדסתם הר"מ שנוטל שבח לבד שסמך עמ"ש במוכר לזמן אבל בש"מ בשם הרמ"ך כתב שנוטל כל ההוצאה ע"ש והט"ז כתב בפשי' דאינו נוטל אלא השבח ע"ש ונראה עיקר דנוטל כל הוצאה כמ"ש הרמ"ך בהדיא ומדברי הר"מ אין הכרח כ"כ:

ואם לא השביח אינו נוטל וכו' בב"י כתב כיון דפלוגתא דרבוותא דייני' קולא לנתבע וכאן בש"ע פ' שאינו נוטל הוצאה משמע דמרא קמא הוא המוחזק והכנ"הג תמה הא עתה היא ביד הלוקח והוא המוחזק והנ"מ די"ב והפ"מ ח"ג סי' מ"ג והב"ד סי' כ"ט כ' דהכא שאני דהדרא ארעא ואין הס' בגוף הקרקע אלא בדמי ההוצאה ועיין להתומים:

אם החליטו ב"ד למלוה קרקע בעד חובו ובעד מה שיפרע עוד לב"ח אחר שיש על הקרקע נר' דלא הדרא בחלק מה שפרע לב"ח אחר דבההוא חלק אדעתא דארעא נחית דדוקא החליטו לו בחובו דמעיקרא כשהלוהו לאו אדעתא דארעא יהיב זוזי דזהו הטעם דשומה הדרא כמ"ש הסמ"ע סי' קכ"ג וכיון דלא הדרא בחלק הב"ח האחר לא הדרא גם בחלקו דלא מצינו שומה הדרא לחצאין כמו שנר' מדברי הרא"ש ופ' בהגה במת והניח ב' בנים לא הדרא דלקוחות נינהו והשתא אמאי לא הדרא בחלק הירושה אלא ע"כ לא הדרא לחצאין מיהו מדברי הריטב"א שכ' גבי השביחה דנוטל מגוף הקרקע כנגד השבת ע"ש נראה דהדרא לחצאין וכ"כ בתומים סקי"א ומ"מ מידי פלוגתא לא נפקא וכה"ג דהס' הוא

אי הדרא או לא המלוה שבידו הקרקע הוא המוחזק איברא דק"ל מגמ' בפ"ק דמציעא די"ו מאי פריך משומא הדרא נוקמה בשמוה לאדם אחר ובשטרי חלטתא ולא בהדרכתא ואמאי נייד רבא מהך אוקמתא:

סימן קד

דין ט"ו ב' שהלוו לכותי עמ"ש בי"ד סי' קע"ג דין ה':

דין ט"ז שהרי אין ב"ת נוטל בראוי עיין להש"ך מ"ש בדעת מרן ועיין להרב בית יהודה ח"ב סי' יו"ד שכתב בשם רבו שהיה דן דב"ת נוטל בראוי וכן בנדוניא ע"ש וכ"כ בח"א סי' ומ"מ בגוף הדין שכתב מרן כאן כ"ע מודו מטעמא דאמרי מכת אבוה דאבא קאתינא כמ"ש האחרונים והיכא דהירושה מאחי אביהם נסתפק בע"הת שמ"ח ח"ג אי מצי אמרי מכת אחי דאבא קאתינא וע"ש להגד"ת והרמ"ה בחי' בס"פ מ"ש כתב מאי דקאמר בגמ' מורישיו אחי היינו דאמרי מכח אתי דאבא קאתינא ע"ש וכ"נ מדברי הג"א שם דלא מיעט אלא הירושה מצד האם ע"ש:

סימן קז

דין ג' ונותן לו מעות וכו' ואם רוצה לסלקו ממטלטלי שלו שלא ירשם מאביו כתב מרן בב"י בסי' ק"ב מחו' ב' שאינו יכול לסלק הב"ח של אביו במטלטלי שלו ולסלקו מקרקע ב"ח שהניח אביו וראיה ממ"ש הטור סי' ק"ז ע"ש והוא תימא דבד"ז מבואר בבעה"ת והטור שיכול לסלקו במטלטלי שלו ואע"פ די"ל דש"ה כדי שלא יטרוף מהלוקח מ"מ ראיה ליכא וכבר תמה בזה הכנ"הג וכ' ליישב דבב"י מיירי ביש לו מעות ומטלטלי משלו אבל בטור כאן מיירי שלא יש לו אלא מטלטלי וראייתו מדכ' הטור בריש דבריו מעות ובס"ד כתב מעות ומטלטלי ע"ש וכ"כ בפרישה כאן דביש לו מעות ומטלטלי משלו אין לסלקו אלא במעות דלא עדיף מגברא דאתי מחמתיה ע"ש ונר' דבכתובתה מצי לסלק לאלמנה במטלטלי שלו אע"פ שיש לו. מעות דדוקא בב"ח דלוה גופיה אי איתי ליה מעות ל"מ מסלק ליה במטלטלי כמבו' ברס"י ק"א להכי גם בנו לא עדיף מגברא דאתי מחמתיה אבל כתובה מצי לסלקה במטלטלי דיכול לו' קי"ל כמ"ד נדוניא אינה כחוב כמ"ש מהרש"ח בתשו' סי' ל"ב דלא כהש"ך סי' ק"א ועיין להכנ"הג בא"הע סי' ק' גם במטלטלי שלו יכול לסלק את האלמנה מנכסי אביו אע"פ שיש לו מעות ולפ"ז אפי' בשטרי חוב שיש לו להיורש משלו יכול לסלקה ולשומם לה בכתובתה דמטלטלי הם ואין לו' דא"י לסלקה בשט"ח דשמא מכור ומטי לה פסידא דלית בהו ת"ה כמ"ש בסי' ס' דגם במטלטלי כה"ג דהוי כגנב ופרע בחובו לית בהו ת"ה מיהו כבר כתבתי בא"הע סי' ק' דגבי כתובה אפילו בעל עצמו ל"מ לסלקה בשטרות ול"ד לב"ח ע"ש:

דין ד' וי"א שאינו גובה וכו' כאן דעת מרן כי"א בתרא כידוע ובא"הע סי' צ"ג דין כ"א גבי מזונות האשה סתם דגובה מן הדמים וי"ל דש"ה דאפילו מכרה לישראל אינה גובה המזונות מן הלוקח מדינא ולכך הו"ל מזיק שעבודו ש"ח ולכך גובה מן הדמים אבל הכא דמלוה הן מדינא גובה מן הלוקח אלא משום דגוי גברא אלמא הוא וכיון דמדינא גובה לא הוי מזיק שעבודו ש"ח וכן חילק הכנ"הג בהג"הט לתרץ מה שהק' הגד"ת ואע"פ שהכנ"הג דחה זה מתשו' הרא"ש מ"מ בדעת מרן בע"כ לחלק בהכי:

כתב התומים דוקא כשהמעות ביד היתומים אבל אם המעות עדין ביד הלוקח גובה מהם והוכיח כן מדברי הר"ן ע"ש ואין נראה כן מתשו' הרא"ש עצמה בכלל ע"ט שהביא ראיה שאין הדמים נתפסין מגמ' דראובן שמכר שדה לשמעון וזקפם על עצמו ואתא ב"ח ופייסיה בזוזי דא"ל אנן מטלטלי שבק אבון גבך ע"ש הרי דאפילו עדין הם ביד הלוקח אינו גובה מהם וכן הוכיח מהרימ"ט סי' קכ"ח מכמה דוכתי ע"ש ובמ"ש הש"ך דכי משתרשי ליה חייב לכ"ע אין נר' כן מדברי הטור וכבר תמהו האחרונים בזה:

דין ו' ונתנו לו נ' משלהם וכו' אבל אם הנ' שנתנו לו הוא ממטלטלי של אביהם אפילו א"ל דמי קטינא גובה מהם הכל האידנא אחר תקנת הגאונים דמטלטלי משתעבדי לב"ח כ"כ בב"ה ותמה על הטור שהביא דינא דגמ' דלא נ"מ מידי לאתר התקנה לפמ"ש הטור דאין מצוה על היתומים לפרוע חוב אלא אם ירשו ע"ש והמת"א בה' זכיה ס"סי ה' נסתפק במחייב עצמו שלא מחמת חוב אי גובה אחר תקנת הגאונים די"ל דלא תיקנו אלא במלוה שהלוהו לא במחייב עצמו ע"ש וא"כ אם לא תי' במחייב עצמו יש נ"מ טובא:

סימן קח

דין ד' היה נאמן לומר החזרתי וכו' דוקא החזרתי אבל נאנסו לא טענינ' ליתמי דלא שכיח דאי איתא דנאנסו קלא הו"ל כתב מהרימ"ט חח"מ סי' ק"ך דאם עבר זמן מרובה מזמן העיסקא טענינ' נאנסו די"ל נאנסו וקלא הו"ל ונשכח הקול ע"ש וכן הסכים ה' משאת משה ח"א סי' ובכה"ג אפילו כ' נאמנות ל"מ דהנאמנות מנות על הפירעון ולא על האונסין:

כתב הכנה"ג הג"הט אות ל"ד אם היתומים מודים בפקדון לא טענינ' להו מידי כמ"ש בסי' ק"א ע"ש והיינו לתי' הא' שכ' בסי' ק"א ליישב בשטר כיס דטעמא דאינו נוטל בחצי פקדון ולא הוי כברי בחיובא וס' בפירעון משום דבשטר ליכא ידיעת היורשין אלא ע"פ השטר ע"ש אבל לתי' הב' שכתב שהוא הנכון דטענת ב"ד שאני דכיון דב"ד טוענין להם הוי טענת ברי ע"ש לפי"ז אפילו מודים היורשים טענינ' להו וכן הרב עדות ביעקב בסי' ס"ז הסכים לתי' הב' וכ"נ מדברי הרא"ש בפ' המקבל דק"ד אהא דאם מת לא נעשה

מטלטלי אצל בניו שכתב אי איכא סהדי וכו' ע"ש ועיין להמ"צ סי' ע"ו רצ"ב ע"ד מ"ש בדברי הרא"ש הללו ע"ש:

יש להסתפק אי טעני' ליתמי טענה שהיא כנגד הרוב כדקי"ל דלא טעני' מילתא דלא שכיחא והיה נ"ל דלא טעני' נגד הרוב שהרי בשטר כיס היוצא על היתומים כתבו התוס' בבתרא ד"ע דלא טעני' ליתומים נאנסו משום דאונס קלא אית ליה וכיון דליכא קלא לא טעני' ובפ"ק דכתובות ד"ט ע"א כ' התוס' דאונס קלא אית ליה והוי רובא ברצון ע"ש הרי דלא טעני' נאנסו שהוא כנגד הרוב אך אין נר' כן ממתני' בפ' יש בכור דמ"ט דתנן מת האב לאחר ל"י בחזקת שנפדה עד שיאמרו שלא נפדה ופירש"י א"צ עדות גמורה משום דרובא דאינשי לא פרעי בזמנו ממש הרי דטעני' להו שנפדה והוא נגד הרוב עד שיאמרו לו שלא נפדה אין לו' דש"ה דמידי דמצוה הוא וחזקה זריזין מקדימין למצות וכה"ג כ' התוס' בבתרא דף ה' ע"ב דמה"ט שייך התם טעמא דלא ליטרדן ע"ש וכיון דאיכא חזקה טעני' נגד הרוב הא ליתא דבמציעא דק"ב ע"ב גבי בעיא דשוכר אומר נתתי קאמר בגמ' אי לאח"ז תנינא לאחר ל"י בחזקת שנפדה ע"ש ואי איתא שאני התם דאיכא מצוה ולרב דאמר בפ' המוכר פירות הולכין בממון אחר הרוב ל"ק ממתני' הלזו די"ל דבמתני' טעמא משום דטעני' ליתמי דאי הוה אבוהון קיים היה טוען בברי שנפדה ולא קאמר רב אלא בידוע דהמכירה בסתם ועוד דכבר כ' התוס' ברפ"ג דבכורות דלא אמר רב הכי אלא משום דהוא טוען קי"ל בנפשאי שאני מן הרוב א"נ דוקא בממון שיש לו תובעין הוא דס"ל לרב הולכין בממון אחר הרוב. נקטי' דממתני' נר' דטעני' ליתמי נגד הרוב ולפי"ז בכ"י היוצא על היתומים דטעני' להו פרוע אפילו לא עבר זמן רב מזמן שקצבו טעני' להו אע"פ שהוא נגד הרוב וכיון דטעני' להו נגד הרוב כ"ש דטעני' להו נגד החזקה דקי"ל רובא וחזקה רובא עדיפא ואע"ג דבסי' ס"ט דין ה' מבואר דאם מודים שהוא כ"י אביהם לא טעני' להו פירעון אם הוא תוך זמנו ש"ה דאיכא חזקה ורובא חזקה דאין אדם פורע בת"ז ורובא דאינשי לא פרעי בעבר זמנו זמן מועט כמ"ש בבכורות:

סימן קי

דין א' **נפרע** מן הגדולים חלק המגיע להם ב"ב הרא"ש והרשב"א כמ"ש בב"י וכ"מ מדתניא בפ' י"נ יצא עליהם שט"ח בכור נותן פ"ש ואם אמר איני נותן ואיני נוטל רשאי וכ' התוס' נ"מ אם שאר היורשים יתומים קטנים ועלה קאמר אם לא אמר כלום נותן פ"ש וק"ל מ"ש מהאי דאמרי' בפ' הפרה דנ"ד שור הדיוט ושור פיסולי המוקדשין שהזיקו גובה הכל מבעל שור של הדיוט משום דאי ליכא לאשתלומי מהאי משתלם מהאי וכ"פ כל הפו' וה"נ כל הנכסים משועבדים ואי ליכא לאשתלומי מיתומים קטנים משתלם

הכל מן הגדולים ולפמ"ש התוס' שם דדוקא התם דכוליה היזקא עבד כל א' מהם ניחא אך למ"ש המרדכי שם דבכל גוונא אמרי' אי ליכא לאשתלומי וכו' ק' וי"ל דדוקא אי ליכא לאשתלומי כלל אבל ביתומים קטנים דמשתלם מהם לכשיגדלו לא אמרי' אי ליכא לאשתלומי וכו' וכן מסיק מהרש"ל בש"ש שם להלכה דאם יש באפשרות לאשתלומי מהאי ל"מ מהאי ע"ש ולפ"ז דוקא יצא עליהם שט"ח אבל מלוה ע"פ והודו הגדולים שעדין אביהם חייב לו משתלם מן הגדולים כל החוב אבל קשה מ"ש מהא דקי"ל בסי' ק"ז דין ח' דאם קצת מן היורשים במ"ה משתלם הכל מן היורשים המצויין והרי כולם בני תשלו תשלומין הם כשיבואו ממ"ה ומ"ש מיתומים קטנים וי"ל דיתומים קטנים בני תשלומין הם וזמן ממילא קאתי אבל קצת היורשין במ"ה אפשר שלא יבואו לעולם כצ"ל הני תרי פיסקי שכתב מרן אע"פ שאין נראה כן מדברי מהרש"ל שהבאתי. אח"ז ראיתי למהריק"ש בהגהותיו בסי' זה שנרגש מזה מ"ש יתומים קטנים מאין מצויין וכתב לחלק בין יתומים קטנים לאין יורשין מצויין וכתב דלפ"ז אם מלוה ע"פ היא נפרע מן הגדולים הכל ע"ש וכבר כתבתי שכ"נ מההיא דפ' הפרה לפ"ד המרדכי מיהו מתשו' הרא"ש כלל ע"ט סי' ח' שכתב בהניח ג' בנים וב' מהם הודו לב"ח ונתנו לו כל חובו ואח"כ בא הג' ואמר שא"י שאביו חייב לו הרי הג' רצה גובה מאחיו רצה גובה מב"ח נר' שאין הבע"ח יכול לגבות כל חובו מהאחין שהודו לו מיהו י"ל דבנדון הרא"ש מירי שלא ירשו אלא אותם המעות שנתנו לבע"ח:

ואם עדין לא חלקו כיון שהם שותפין בתפיסת הבית עושה דין עם הגדול ונוטל כל החוב וחוזר ולוקח מהאחים כיון שעדין לא חלקו שהרי כל הנכסים ערבנים לחוב של אביהם הרדב"ז ח"ג סימן תקי"ז וע"ש שכתב עוד דלדעת הרשב"א דס"ל דנפרע מן המשועבדים אם לא הניח אלא יתומים קטנים כיון שאינו יכול ליפרע מן היתומים ה"נ בהניח גדולים וקטנים נפרע מן הגדולים כל החוב ע"ש כ"ב מהר"ם טראני סי' קנ"ה הביאו הכנ"הג בסי' קי"א הגהב"י אות כ"ט ע"ש וק' שהרי מתשו' הרשב"א ח"ב סי' שס"ר והביאו הב"י בסי' זה בקיצור נראה שאינו נפרע מן הגדולים אלא חלקם:

סימן קיא

אפילו הרחיב לו המלוה זמן ונשבר הלוה טורף מן הלקוחות כן מוכח מבעה"ת של"ה דק"ן ע"א וכן הוכיח הרב משאת משה ח"כ דצ"ה ע"א ע"ש :

סימן קיז

דין א' אבל אם מכרה ממכר עולם וכו' כ"ב הר"מ בפי"ח מה' מלוה וב' ה"ה הטעם משום דהוי מק"ט דלא ידע הלוקח ע"ש וא"כ אם ידע שהיא אפותיקי אצל אחר ש"ד והתומים

ב' משום דלא הוי שלו כיון דמשועבד דאין אדם מוכר דבר שאינו שלו ע"ש ואין נראה כן מגמ' בפ' השולח ד"מ ע"ב דאמרי' עשה עבדו אפותיקי ושחררו הוי שחרור ואי הוי דבר שאינו שלו אמאי יבול לשחררו וכ"נ מדין מצרנות בסי' קע"ה דין נ"ז אלא ודאי הטעם משום דלא הכיר בה הלוקח כמ"ש ה"ה:

סימן קכב

הרשאה שכ' בה הקניתי לך דא"ק ואגבן מניתיו למכור הקרקע שיש לי נראה דלא מהניא דאין קרקע נקנה אגב קרקע במ"ש הרשב"א והתוס' בקמא די"ב אבל לשון שליחות מהני דהיינו שעשאו שליח בעדים למכור קרקע שלו ובמ"ש מרן ובלשון הקנאה ל"מ וכן ראיתי למהרש"א בס' משד"ר דקנ"א ע"כ שב"ב ומשמע שם שיש לקיים ההרשאה משום תקנה ע"ש ולא נהירא דהא איתיה בתקנתא דשליחות ולמה יעשו תקנה שאינה עולה ע"פ הדין ועיין להמבי"ט ח"א סי' רמ"ט שחילק ג' חילוקים בד"ז בקרקע אג"ק ועפי"ד יש לקיים הרשאה זו אך כבר כ' הרב בית יהודה ח"א חח"מ סי' ס"א דחהו מהלכה והוכיח מתשו' הריב"ש סי' שמ"ה דליתנהו להני כללי. דכייל לן המבי"ט ע"ש ואע"ג דכתב מור"ם בהגה דהרשאה לא גרע משליחות מ"מ לפמ"ש הכ"ח בראש הסי' בדעת רש"י מיגרע גרע משליחות כשכתב לשון הקנאה ע"ש:

סימן קכו

דין כ"ב שוב ל"מ מיניה וכו' כ"כ הת"הד סי' שי"ג והוכיח ממ"ש הרא"ש בפ' אז"נ דאי לא ידע דמחיל מפקי' מכ"ח משמע מן הלוקח לא מפיק אפילו לא ידע דמחיל וכ"כ הרדב"ז ח"ב סי' שכ"א וכתב דאפילו אפיק המוכר מהב"ח אינו חוזר הב"ח ונוטל מהלוקח אלא מפסיד הב"ח דפשע ע"ש וב"נ מדברי הטור דבסי' ס"ו הביא דברי הרא"ש במוכר שט"ח במסירה בלא כתיבה דדוקא דידע דמחיל ובסי' ר"ט במכר דשב"ל כתב סתם דאי שמיט ואכיל ל"מ מיניה משמע אפילו לא ידע דמחיל וכן נראה מדברי הפרישה כאן ובסמ"ע סימן ס"ו סקמ"ו דלא כהש"ך כאן ושם ע"ש:

סימן קכט

דין א' הרי שהיה חונק וכו' ערב שלא בשעת מתן מעות ובלא קנין אפילו נתן הערב משכון ביד המלוה נראה דלא מהני דבל דבר שאינו מחוייב בו אפילו נתן משכון עליו לא מהני דמנה אין כאן משכון אין כאן במ"ש רוב הראשונים במ"ש הב"י ס"סי ר"ז וכ"פ בש"ע שם דל"מ אלא אם. יאמר קני משכון לפירעון חוכך אם לא יפרע לך אבל משכון סתם לא מהני וכ"כ בהדיא הרא"ש בתשו' כלל ו' סי' כ"ט בבני העיר שמחרימין פורעי המס אם לא יתנו לזמן פ' ואחד מהם לא פרע לזמן ההוא וא"ל ראובן אל תחרימוהו הנה

לכם מעילי בעבורו ונתן להם המעיל והשיב דלא אמרי' בזה מנה אין כאן וכו' כיון שנתן להם המעיל לפירעון ע"ש הרי דדוקא אם נתן לפירעון וב"ב הרב קול אליהו ח"א חי"ד סימן כ"ו עש"ב:

דין ב' א"ל בשעת מתן מעות וכו' דוקא בלא משכון אבל אם לא קיבל ערבנותו עד שנתן משכון בעי קנין שהרי לא האמינו וליכא טעמא דבההיא הנאה שהאמינו וכ"ב מרן בב"י ס"סי ר"ז אהא דתשו' הרא"ש שהביא הטור בראובן שהי"ל פרה וכו' וכתב הרב מח"א ה' ערב סי' ב' דוקא ערב אבל קבלן לא ע"ש:

סימן קלב

דין ד' חוזר ותובע מחבירו וכו' דוקא אם יכול לתבוע מאחד מהם בל החוב אבל להיש חולקין בדין הקודם דס"ל דאין לתבוע מא' מהם הבל אם נתרצה א' מהם לפרוע הכל א"י לתבוע מהב' חלקו דהו"ל פורע חובו של חבירו וכ"מ מדברי הסמ"ע והש"ך דלא בהרב תורת חסד סי' ק"ע ע"ש:

סימן קמ

דין י' בהגה כיון דהשתא כשרים וכו' כ"כ הטור בשם הר"י אבל לפי מ"ש הרשב"א ח"א סי' אל"ף ב"א דבשאין מערער קמן מקבלין שלא בפני בע"ד דאחזוקי אינשי כגזלנים ל"מ וההיא דפ' הגוזל רקי"ב בההוא דטרק גלא באפי ר"י ההיא במערער קמן ע"ש והביאו ב"י בקיצור א"צ לט"ז אלא כיון דאכתי ליכא מערער מקבלין אבל הר"י חולק ע"ז דדוקא בעדות השוברים הוא דמקבלין ומ"ש הכנה"ג הגהב"י אות י"ו דהרשב"א מיירי בעדות השוברים ע"ש קשה דא"כ מאי ק"ל מההיא דטרק גלי:

סימן קנג

דין ך' ראובן החזיק בנעיצת וכו' כתב מהר"ם גאלנטי סי' ס"כ דוקא בחזקה בעלמא הוא דאמדי' נפל אזדא לה אבל אם קנה מחבירו נעיצת הקורה אפילו נפלה חוזר ובונה והביא שב"ב הרשב"א בתשו' והביאו הכנ"הג ואם זה המחזיק בנעיצת הקורה לוקח טוענין ללוקח שמא קנה ממנו המוכר בדמים ובה"ג ב' התוס' בפ' לא יחפר רי"ח ע"ב בד"ה וסבר וכו' ועיין למהרש"א בס' משד"ר ומש"ש בענין החלונות אין נר' כן מש"ש הרא"ש סוף בלל צ"ח והביאו הטור סי' קנ"ד דנראה מדבריו להדיא דחוזר ובונה אותם במקומם אע"פ שיש בהם היזק ראיה:

סימן קנד

דין י"ג לפי' אם לא היה שם טורח וכו' היינו דוקא בתבנא וציבי אבל במקום דירתו יכול לעכב עליו מלהגביה החלונות. כ"כ הר"ן בבתרא שם ד"ז וע"ש במהר"ם לובלין וכ"כ

בש"מ שם בשם עליות הר"י וכתב עוד שם דאפילו בציבי ותבנא אם טען שמא ממליכנא היום או מחר וקבענא ליה לבית דירה ואיכא קפידא בהגבהת החלונות הדין עמו ע"ש. כתב הרמ"ה שם דוקא באמיד וציית דינא הוא דאם אין לו פסידא אין לעכב עליו אבל אי לא אמיד או לא ציית דינא לא דחיישי' שמה שיסתור אינו בונה ע"ש:

סימן קנה

דין מ"ד בהגה ופיטור שלהם לדברי הרא"ש וראייתו מרא מדאמרי' ר"פ הכונס הפורץ גדר בפני בהמת חבירו פטור מדיני אדם וע"ש בגמ' דמוקמי' לה בכותל רעוע וטפי הו"ל להוכיח מפרצוה לסטים דתנן התם דדוקא בהוציאוה הוא דלסטים חייבין דמכח משנה זו הוא דצ"ל מאי דפריך אי בכותל בריא בדיני אדם לחייב אכותל כדפירש"י שם וע"ש בתוס' אבל הרמ"ה בריש בתרא והביאו הטור בסי' קנ"ז כתב דחייב לשלם ואזיל לשי' דבפורץ גדר ס"ל דחייב גם אבהמה כמ"ש הטור משמו סימן שצ"ו ודעת הר"מ דגם על מה שהזיקה חייב כמ"ש הטור שם ולסטים שאני דלא נתכוונו לפרוץ אלא לגדור והב"י כ' דדעת הר"מ יחידאה היא ומ"מ על הבהמה גופה דעת הרמ"ה והר"מ דחייב לשלם וכ"פ הב"ח:

סימן קעא

דין לי' אין רצוני לקבל מתנה כ"ד הרי"ף והר"מ דפ' כרשב"ג דטול אתה כשיעור ואני פחות אין שומעין לו ואמרי' בגמ' דטעמא משום שונא מתנות יחיה ע"ש וי"ל עמ"ש הכנ"הג הגהב"י אות ט"ו בדעת המרדכי דאם לא' אין לו שיעור חלוקה ולא' יש לו קרקע הרבה דיכול לומר טול כשיעור ויהיה לכל א' ממנו שיעור חלוקה אבל אם לא' אין לו שיעור ולא' יש לו שיעור א"י לומר טול אתה כשיעור ואני פחות דיכול לומר איני רוצה שיהיה לי עדיפות עליך ע"ש דא"כ אמאי לא אמרו בגמ' ט"ז לרשב"ג ומנ"ל דטעמא משום שונא מתנות דהשתא דלפי ט"ז אפילו יש לו קרקע הרבה א"י לומר טול אתה כשיעור ומנ"ל זה הא רשב"ג לא מיירי אלא בטול כשיעור ואני פחות ונימא דטעמא משום דלא ליהוי לי עדיפות מינך:

סימן קעב

דין ז' פרץ פצימיו וכו' פתח שאין לו פצימין ופתחו לפי מה שנראה מדברי רש"י דמסתמא מחל עד דגלי דעתיה דלא מחל שכתב וז"ל דלא פרץ פצימיו דגלי דעתיה דלא סילק נפשיה ע"ש אבל מדברי ה"ה בפ"ב מה' שכנים דין ז' שכתב שבל שפרץ פצימיו מחשבתו ניכרת מתוך מעשיו שהוא מסלק עצמו ע"ש משמע דמסתמא לא איבד זכותו וכיון דפלוגתא דרבוותא בעל הפתח מקרי מוחזק כמ"ש מרן בב"י בסי' קנ"ד מתשו'

הריטב"א וכ"כ מהרח"ש ח"א סי' י"ד ע"ש וכ"כ הרשב"א בח"ב סימן של"ח בהדיא והביאו מרן בב"י בסי' קס"ב דלעולם לא אבד זכותו עד דגלי דעתיה בפריצת פצימין ע"ש ועיין למהר"א ששון סי' ס"ח:

כתב הנ"י דוקא קודם חלוקה אבל אחר חלוקה ההוא זכותא דאית ליה בחצר לא מסתלק בפריצת הפצימין והביאו הב"י וכתב מהרח"ש שם דוקא זכות החצר אבל הפתח עצמו אינו יכול לפותחו ע"ש וכ"נ מדברי הרמ"ה בחי' דכ"ט מהס' בד"ה וה"מ ובר"ה ולענין דרך ע"ש:

סימן קעד

דין ד' אבל ג' שקנו וכו'. דוקא שאין החלקים שוים אבל אם החלקים שוים כופין ע"ז כדעת הר"מ ורש"י וכמ"ש מרן בראש הסי' והמרדכי בשם מהר"ם בפ' ב' דייני גזירות חולק עד"ז שכתב הרא"ש וכתב המרדכי דזהו דעת רש"י אבל ר"ת ס"ל יכלי למי' מעלי' ליה וכו' ע"ש וא"כ לפמ"ש מרן בדעת רש"י והר"מ נוטל ב' חלקים ביחד היכא דהחלקים שוין ועיין להט"ז:

סימן קעה

דין ה' וי"א אפילו הוא מצרן אע"פ שכ' בלשון י"א דעתו כן דהשותף מוציא מיד המצרן וכ"מש ממ"ש מרן לקמן דין נ"א ע"ש ודלא כה' משאת משה חח"מ ר"סי ס"ו שכתב מדכ' ד"ז בשם י"א דעתו דאם הלוקח מצרן אין השותף מסלקו ע"ש:

דין י"ד ובאו למכור קרקע שאצלו וכו' נרא' דדוקא אם עדין לא קנה הלוקח ולא נגמר המקח הוא דיכולים הבעלים לדחות הלוקח אבל אם כבר קנה אין הבעל מסלקו דטעמא מאי דהבעל יכול לסלק משום דכלוקח שויוה בנכסי אשתו וכמ"ש הסמ"ע. והא דשויוה רבנן כלוקח דוקא היכא דליכא פסידא לאחריני כדאי' בס"פ י"נ דכל היכא דאיכא פסידא לאחריני לא שויוה רבנן כלוקח אלא כיורש וכ' התוס' שם דהא דאמרי' גבי שומא הדרא שמו לאשה לא מהדד דכלוקח שויוה אע"ג דאיכא פסידא משום דלא מחייב לאהדורי אלא משום ועשית הישר ל"מ פסידא ע"ש וא"כ גבי מצרנות אם זכה כבר בקרקע כשמוציא הבעל מידו הוי פסידא לאחריני דהא מן הדין זכה בו אלא ע"כ דדוקא בשערין לא קנה וכן דייק לשון מרן בש"ע שכ' ובאו למכור הקרקע ועפ"ז י"ל אמ"ש הכנ"הג הג"הט אות כ' דכיון דאיכא פלוגתא דרבוותא אי כיורש או כלוקח יכול הלוקח שהוא מוחזק לו' קי"ל וכו' ע"ש. והוא תימא דהא לא הוי לוקח מוחזק אלא אם כבר קנה ובכ"הג אפי' להסו' דלוקח הוי היכא דאיכא פסידא מודו ומ"ש עוד דאפי' למ"ד כיורש אין במחילתה כלום דידו כידה כדאמרי' בפ' הכותב דמכנסת שט"ח א"י

למחול משום דידו כידה ע"ש י"ל דוקא התם דכי מחלה החוב מפסדת הבעל ואין בידה להפסידו מן הפירות וכמ"ש בש"מ שם אבל הכא שאין הבעל מפסיד דבמה שיקנה זו יכול לקנות במ"א ועוד דהכא כיון דאינו מן הדין אלא משום ועשית הטוב והישר לא אמרי' ידו כידה. איברא דהר"מ בפי"ג מה' שכנים כ' סתם הבעל מסלק הלוקח משמע אפי' כבר לקח ומ"מ אינו מוכרח כ"כ:

דין ל"ב ודוקא משעה שנתגלה כ"כ הטור ועיין להכנ"הג הג"הט אות ס"א והיכא דאיכא עדים וקנין הרשב"א מסתפק והביאו בב"י ומהרימ"ט חח"מ סי' ס"ח הוכיח דאפי' כה"ג ל"מ נתגלה ובכ"הג על הלוקח לה"ד שמחל כמ"ש הכנ"הג אות :

דין ל"ח הלוקח מן הכותי וכו' וה"ה שותף א"י לסלקו כיון דטעמא משום דאריא אברחית ממצרך וכ"מ מדברי ה' משאת בנימין סי' כ"ז:

דין מ"ג וי"א רה"ה למזונות עצמו כ"כ הב"י משם ת"ר אבל מדברי רש"י והראשונים שפי' למזונות היינו מזונות האלמנה נראה דחולקין על זה וכתב בהג"א משמע מפירש"י אי ידע המצרן ומעכב על הלוקח מלקנות לוקח המצרן אלא שאין מאחרין מלמכור עד שישאל המצרן אבל מפיר"ח משמע דלית בהו כלל רד"מ ומרן בב"י וכ"נ דעת הר"מ שכ' ואין הבעלים יכולים להמתין עד שיביא בעל המצר מעות ויקנה ע"ש ור"ל דמדברי הר"מ נר' כר"ח שהרי תלה באיחור הבאת המעות ואם כן אפילו גילה דעתו שיקנה עדין אפשר שיתאחר בהבאת המעות אבל לפי' רש"י האיחור הוא עד שנשאל למצרן וכ"כ הנ"מ דנ"ב בכוונתו וא"כ מרן בש"ע שכ' עד שנשאל למצרן נראה דפוסק כדעת רש"י ראם ידעינן דירצה לקנות זוכה ך המצרן:

דין מ"ז אבל השותף יכול לסלקו כ"כ הב"י משם מהר"ם ומהראנ"ח ח"א סי' קי"ט כ' דהריב"ש חולק בזה והנ"מ דנ"ב ומהרימ"ט חח"מ סי' ס"ז כ' דאינו מוכרח דלא כ"כ הריב"ש אלא ביתמי אבל באשה מודה והכנ"הג הגהב"י אות צ"ה כ' דדעת מרן דשותף מוציא שלא הביא בב"י אלא דברי מהר"ם ותמה על שלא פ' בש"ע וכ' הכנ"הג הגהב"י אות קס"ה משם פסקי ריקנאטי סי' שפ"ב אם נכתב שטר הקנייה בשם אשתו דל"מ לסלוקה חזי' אם יש לה ממון שתקנה אותו חצר מה. שעשה עשוי ואם לאו הערמה היא ע"ש ועיין בש"מ במציעא דק"ח ועמש"ל בדין מ"ט:

דין מ"ט הגה אם הלוקח ל"ל ארעא וכו' כ"כ הגה"מי בפ"יב מה' שכנים משם העיטור שלמד דין זה מדין אשה דלית בה דר"מ דמה"ט אם הלוקח ל"ל ארעא ודחיקא ליה שעתא והמצרן להרווחה לית ביה דד"מ וכ' דלא נהגו כן וכ' בת"הד סי' ש"מ דוקא בדחיקא ליה שעתא ולוקח קרקע זו להתפרנס ממנה הוא דלא נהגו כן אבל בל"ל בית

לדור ולוקח זו לדור בה אפי' הגה"מי מודה והביאו הסמ"ע ומ"מ מידי פלוגתא לא נפקא דר"ת בעובדא דנוניא ס"ל אפי' בית לדור המצרן מסלקו דשדה בזמן הש"ס כמו בית לדוד בז"הז וכמ"ש התה"ד והוכיח דגם הרי"ף ס"ל כר"ת ואע"פי שכ' דאין לדחות דברי א"ז המפו' מפני דקדוק מדברי הגאונים לא כ"כ אלא כרי שלא לדחות דברי הא"ז מכל וכל אבל מ"מ מידי ס' לא נפיק שהרי ר"ת חולק בהדיא ומדברי הרי"ף נראה כן וכ"כ מהרימ"ט חח"מ סי' ס"ח בנדונו כבית לדוד הביא דברי התה"ד וכ' והלוקח מוחזק ומ"ש מהראנ"ח בסי' קי"ט דפ' כא"ז הוא משום דהלוקח מוחזק ומ"מ מידי ס' לא נפיק והסמ"ע קיצר במקום שאמרו להאריך ונ"מ לפ"ז אי המצרן שותף מוציא מיד הלוקח שהרי עיקר ר"ז למדו העיטור מדין האשה וגבי אשה כ' בתשו' המימוני' ה' קנין סי' ל"ה דשותף מוציא מיד האשה ואף על פי שמהראנ"ח ח"א סי' קי"ב כ' שהריב"ש חולק דאפי' שותף אינו מוציא מ"מ ס' הוא ואפי' הא"ז דלמד ר"ז מעובדא דנוניא מ"מ לא נתבאר בדבריו דגם שותף אינו מוציא וא"כ הוי ס"ס דס' אי בל"ל בית לדוד המצרן מוציא דפלוגתא היא כמו שנתבאר ואת"ל המצרן אינו מוציא ס' אי השותף מוציא ובס"ס מוציא המצרן מיד הלוקח כמ"ש מהרימ"ט חח"מ סי' ס"ז דאע"פ שנדחו דברי מהריב"ל שכתב בס"ס מוציאין מיד המוחזק ה"ר היכא דאיכא חזקה דממונא אבל הכא הא דקי"ל הלוקח הוי מוחזק לאו משום חזקה דממונא שהרי על החזקה גופה אנו דנין אלא משום דהלוקח הוי ודאי והמצרן הוי ס' ואין ס' מוציא מידי וראי ע"ש וטעמו ונימוקו עמו וה' דבר משה בספריו דאוקי ביד הלוקח אפי' בד' וחמשה קי"ל רלא ראה דברי מהרימ"ט וה' תורת חסד סי' ר"ב לא ירד לתוכן כוונת מהרימ"ט ולכן הוכיח דלא כמהרימ"ט משומא הדרא וכיוצא ע"ש וא' הרואה שאין להם שייכות לדברי מהרימ"ט ואפי' לדבריו היכא דאיכא ג' ספיקות מוציאין כמש"ש משם מהראנ"ח ע"ש וא"ב היכא דהמצרן אינו לוקח להרחיב אהלו אלא להשכין קרובו עמו כדי למעט בהוצאה לכ"ע מוציא מיד הלוקח שהרי כתב מהראנ"ח ח"א סי' קי"ט והביאו הכנ"הג בהגהב"י דכה"ג אפשר דל"מ להרווחה ע"ש וא"כ איכא ג' ספיקי ס' אי המצרן מוציא מיד הלוקח להרווחה ואת"ל כס' העיטור והא"ז ס' אי שותף מוציא ואת"ל גם השותף אינו מוציא ס' אי להשכין קרובו מקרי להרווחה ואפי' היכא דאיכא בתרי ספיקי לבר נר' עיקר כס' מהרימ"ט וכ"ש היכא דהס' הב' הוא דין דשותף שהרי הכנ"הג הגהב"י אות צ"ה כ' דדעת מרן בב"י דשותף מוציא מיד האשה שלא הביא בב"י אלא דברי מהר"ם ותמה על שלא פסקו בש"ע וגם אינו מוכרח בדברי הריב"ש שהוא חולק בדין האשה שלא כ' דבריו אלא ביתמי כמ"ש הנ"מ רנ"ב ומהרימ"ט בתשו' שהכאתי ע"ש:

דין נ"ז הממשכן שדהו לפמ"ש בדין נ"ט דדעת מרן דהשותף מוציא גבי שכירות כ"ש מיד הממשכן שהרי ה"ה בפי"ב כתב דהר"מ למד דין שכירות בק"ו ממשכנתא ואם בעל המשכנת' דר בה אין השותף מסלקו וכ"כ ה' בית יהודה במנהגים דקי"ו ע"ב ע"ש :

דין נ"ט השוכר בית מחבירו כן הבין הטור מ"ש הר"מ שכירות אין בו דינא דב"מ וכ' הכנ"הג בתשו' ח"א סי' קי"ב דדעת מרן בש"ע דמ"ש הר"מ שכירות אין בו דד"מ דוקא מצרן אבל שותף מוציא ע"ש והוא ממ"ש בדין ס"א וא"כ אפי' כבר שכר השוכר השותף מוציא מידו:

סימן קעו

דין י"ד ואם מכר בלא דעת חבירו וכו' כן פירש רש"י בפרק ב' דגטין אהא דאמרי' נ"מ לשותף ע"ש ומשמע דאי עיכב מלמכור ואח"כ זל לא מחייב דהוי כמבטל כיסו של חבירו וכן כתב מהר"ם ב"ב בקצרות סימן י"ו דאפי' עיכב מלמכור בזמן מכירת היין פטור וכ"כ מהריט"ץ סי' קל"ה דכ"ד שהוא בשוא"ת לא הוי אלא גרמא ודוקא בשומר הוא דמחייב בשוא"ת משום דקבל עליו שמירה ע"ש שלא זכר תשו' מהר"ם הלזו ומהרימ"ט חח"מ סי' ק"י כ' בשולח לחברו סחורה למוכרה מיד בשער שמוצא ועיכב ולא מכרה והוזלה פטור דגרמא בעלמא הוא דלאו בריא היזקא והוא נתכוון לטובתו ע"ש משמע דבלא מכרה ביום השוק דבריא היזקא חייב הפך ממ"ש בתשו' מהר"ם מיהו ק' ע"ד מהר"ם מ"ש מהא דאמרי' בפ' השואל דצ"ט ע"ב הני שקולאי דתברו חביתא דחמרא לחנוואה ביומא דשוקא שוייה ה' בשאר יומי בד' אי אהדרו ליה בשאר יומי מהדרו ליה ה' ופירש"י הטעם הוא דהפסידוהו שהיה מוכרה ביום השוק בה' ולפי' הרא"ש גם לשיטת הר"מ וגירסתו בפ"ד מה"ש ניחא אך לפירש"י קש' ועיין למהרש"ך ח"א סי' ל"ב ומ"מ בנ"ד דהסחורה עדין בעין נר' דפטור מט"א שכ' מהר"ם שם דאפי' בגוזל חבית ששוה ד' והוזלה מהדר ליה חביתא דאפי' באיסורי הנאה א"ל הרי שלך לפניך וראיתי לה' פנים מאירות ח"א סי' פ"ב שנשאל באחד שהי"ל חוב ישן על חבירו ובא ביום השוק ולקח ממנו סחורה בתורת מקח ואחר עבור יום תבעו בדמי הסחורה והשיב לו שאין כוונתו לתבוע אלא לתפוס בעד חובו הישן ועתה הוזלה הסחורה והשיב דחייב דמזיק הוא שהרי היה מוכרה ביום השוק ביוקר וה' שבות יעקב ח"ב סי' קנ"ט השיג עליו דא"ח מדין מזיק כיון שאין כוונתו להזיק ע"ש ומכולם נעלם פלוגת' דרבוותא שכתבתי דלשי' רש"י והרא"ש והטור חייב אפי' לא כוין להזיק ודעת הר"מ ופ' מרן בסי' ש"ד דאפי' תברוה ביומא דשוקא בתר יום החזרה אזלי' כמ"ש ה"ה והסמ"ע בסי' ש"ד מיהו י"ל דברי הפ"מ דש"ה דהזיקו בשוא"ת אבל נדונו הזיקו בקו"ע:

דין מ"ד או נתנו בחנות בסתם נוטל שכר כן דקדק מרן בב"י מתשו' הרשב"א וכ"כ בב"י ביו"ד סי' קס"ו בשם ת"ר דהאומר לחבירו דור בחצרי סתם דור ותן שכר קאמר וכ"כ הת"הד סי' שי"ז בשם מהרי"ח באומר לחברו בא ואכול עמי ולמד מזה התה"ד בחתן שדר בבית חמיו ואח"כ תבע ממנו דמי מזונות ע"ש איברא דהרשב"ץ ח"א סי' קע"ד והביאו הב"י סי' שס"ג בקיצור דור בחצרי בסתם בחנם קאמ"ל ופ' בהגה שם והב"ח כ' שם כיון דפלוגתא דרבוותא המע"ה וכ' הש"ך שם דדוקא בזה נהנה וזה חסר אבל בגברא דלא עביד למיגר פטור לכ"ע ואם כן אם יש לו בית לדוד בו הוי כמו גברא דלא עביד למיגר וכ"נ מתשו' הב"ח הישנות סי' ט"ל ע"ש והשתא מ"ש מרן כאן דנתן בחנותו נוטל שכר דוקא בל"ל חנות לשותפו והיכא דזה נהנה וזה חסר נר' דחייב לפרוע השכירות כדעת הרשב"א ומהרי"ח כמו שסתם כן מרן ועוד דהרואה יראה בתשו' הרשב"ץ עצמה דלא פיטר אלא בזה נהנה וזה לא חסר ע"ש דלא כדמשמע מדברי מור"ם בהגה סי' שס"ג גם דברי מור"ם סתר אי למ"ש בסי' רמ"ו וע"ש להש"ך:

סימן קפג

דין א' הגה במעות המשלח וכו' גם דעת מרן כן דבמעות עצמו קנה השליח כמ"ש בדין ב' וכ"כ בהדיא בי"ד ס"סי קע"ז וכ"ד הר"מ בפ"ז מה' מכירה ומש"ש כמו שיתבאר בדין העסק הוא בפ"ז מה' שלוחין ולא ביאר שם דבמעות משלח מיירי והוא נלמד ממ"ש בה' מכירה דדרין השליח ודין העסק א' הוא והרמ"ה הביאו הטור נראה שחולק על הר"מ וסובר דאפי' במעות עצמו הוא למשלח ואפי' אמר לעצמי כוונתי לקנות עד שיגלה דעתו בשעת הקנייה בפני עדים כמ"ש הב"ח ולפ"ז י"ל על מרן בש"ע דבסמוך בדין ד' פ' כדעת הרמ"ה ונ"ל דלא כ' הרמ"ה דאפילו במעות עצמו קנה המשלח אלא כשלא נתן המשלח מעות לשליח דאמרי' מסתמא דעתו לקנות להמשלח דשארית ישראל וכו' אבל כשנתן המשלח מעות לשליח והשליח הניח מעות המשלח וקנה במעותיו אומדנא דמוכח דלעצמו נתכוון לקנות והכנ"הג הג"הט אות כ"ג כ' דהר"מ מיירי באומר אייתי לי ולא אמר זכי לי אבל אמר זכי לי מודה להרמ"ה דקנה המשלח אפילו קנה במעות השליח ע"ש ואין נר' כן מדברי הר"מ ומרן אלא בעשאו שליח לקנות מיירי ולכן נראה עיקר כמ"ש:

סימן קפה

דין ב' אין השליח יכול לקנות לעצמו כתב מהרימ"ט ס"סי קכ"ז כשם שאינו קונה לעצמו כך אינו יכול לזכות לאחרים שיהיה שלוחו של מקבל להיות זוכה בשבילו משום דלא חזרה שליחות אצל הבעל כדאי' בספ"ב דגטין דא"ל הוי שלוחי להולכת עד דמטית התם

וכו' ופריך והא לא חזרה שליחות אצל הבעל וה"נ דכוותה ע"ש ותמהני דבפ' התקבל דף ס"ג ע"ב איתא באמרה האשה לשליח הולכה הוי שלוחי לקבלה צריכה גט וחליצה דמספק"ל אי חזרה שליחות אצל הבעל או לא ואיכא מ"ד התם דהוי מגורשת וכתב הרשב"א בחי' שם דהא דבספ"ב פריך בפשי' ולא קא קאמר הניחא וכו' דשאני התם דמתחי' לא ניתנה שליחות לחזור אצל הבעל אבל בפ' התקבל מעיקר' הו"מ השליח ליתנו בידה אלא דאח"ך א"ל להוי בידך וכה"ג ספיקה הוי ע"ש והריטב"א בחי' כתב דש"ה דלא הוי שליח אלא עד דמטי למקום פ' וכי מטי התם נסתלק משליחות הולכה קודם שקיבלה הגט והו"ל כטלי גיטך מע"ג קרקע משא"כ בפ' התקבל דהוי שליח עד דמטי גיטא לידה ע"ש ולפ"ז גם בשליח שזוכה למקבל לא הוי אלא ספיקא דדינא וכ"כ הש"ך סק"א ולמ"ש הריטב"א עוד שם דדוקא גבי גט אבל לענין מתנה ליתיה לדינא דחזרת שליחות ע"ש זוכה השליח למקבל:

דין ה' ואם ידע הלוקח וכו' מרן בב"י כתב דאם לא אמר של ראובן אלא של אחר סתם לא מהני משום דלא יוכל להחרים ע"ש ומהריט"ץ סי' רפ"ו דחה דלא מצינו דמשום החרם מעכב מלהחזיר אלא העיקר דאורחא דמילתא נקט הר"מ וה"ה אומר של אחר סתם ע"ש וכ"כ מרן בכ"מ בפ"ב מה' שלוחין לחד תי' ע"ש :

סימן קצא

דין ב' ל"ק עד שיתן את הדמים נסתפקתי אם נתן משכון בעד הדמים אי קנה או לא דכיון דטעמא דלא קנה משום דלא סמכה דעתיה כיון דנקיט משכון סמכה דעתיה וכמ"ש הרשב"א בתשו' והביאו מרן בב"י במוכר לאשה בעד סכי כתובתה דקנה בשטר אע"ג דלא מקרי נתינת דמים לענין קנין מ"מ סמכה דעתה וה"נ אע"ג דמשכון לא הוי מעות דמנה אין כאן משכון אין כאן כמש"ל סי' ק"ץ דין ט' מ"מ סמכה דעתיה דמוכר כיון דנקיט משכון א"ד לא סמכה דעתיה במשכון ול"ק עד שיתן הדמים:

סימן קצב

ראובן שמכר במעות סחורה שיש לו מופקדת אצל אחר עיין להכנ"הג ואם אמר תן מעות לפ' ותקנה מטלטלי שלי עיין להמח"א ה' קנין מעות סי' ב':

סימן קצט

דין א' נקנה החפץ ללוקח נר' דאם נגנב על הלוקח הוא דלא הוי המוכר ש"ש וראיה ממ"ש התוס' בפ' הניזקין דנ"ב ע"ב בד"ה דאתו וז"ל וי"ל דנעשו המוכרים ש"ש כיון דיכולין לאכלן ע"ש משמע דוקא משום דיכולין לאכלן כ"ז שלא חזרו בהם אבל כה"ג דנקנה החפץ ללוקח ואין המוכר יכול להשתמש לא הוי ש"ש והגמ' בפ' הזהב דא דאמרי'

שמא יאמר לו נשרפו חטיך בעליה ל"ד אלא ה"ה נגנבו אבל בפשיעה אפשר דחייב דהוי ש"ח והרב בית יהודה ח"א חח"מ סי' י"ט כתב בהגביה הסחורה הלוקח והלך להביא חמריו ונגנב דלא הוי אפילו ש"ח ודייק לה מדברי הר"מ ע"ש ולפ"ד גם בנ"ד לא הוי ש"ח וה' זרע יעקב סי' ל"ה חלק וכתב דאפשר דהוי ש"ש ולא ראה דברי התוס' דפ' הניזקין:

סימן ר

דין ז' אא"כ פסק תחי' משך חפץ מחבירו וא"ל שיתן לו כמו שמוכר שאר החפצים שיש לו למוכר כמו החפץ הזה. הרב תומת ישרים סי' קצ"ו כתב בפשי' דלא קנה דהוי דבר שאינו מסויים אבל אם אמר תחילה המוכר לא אמכור לך אלא במאתים והלוקח אמר שאתן לך כמו שתמכור השאר קנה כיון דהמוכר קצב במאתים ונסתפק אם מכר יותר ממאתים אם חייב הלוקח ליתן מאתים ע"ש ומהרימ"ט סי' פ' כתב דכל כה"ג הוי כפסק והוכיח כן מדתנן בפ' אז"נ ופוסק עמו כשער הגבוה ע"ש ואין משם ראיה דהתם לענין רבית מתניא ואין ללמוד משם לענין קנין כמ"ש בכ"מ רפכ"ב מה' מכירה ועיין למהרש"ח בתשו' סי' ל"ג ועוד דהתם מיירי שפסק עמו בשער של עכשיו אלא שהתנה עמו שאם יוזל יתן לו כשער הזול וכדפירש"י שם בדמ"ד ע"ב וכה"ג דמי לאמר המוכר במאתים שכתב הת"י שקנה גם מה שהוכיח מהרימ"ט מדאמרי' בע"א בפ' השוכר א"ל כדשיימי בי תלתא ע"ש ל"ד כלל דהתם כיון דנותן ע"פ השומא הוי כפסק דשומה גילוי מילתא בעלמא היא אבל אם א"ל כמו שמוכר השאר אין השער ידוע דפעמים שמוכר ביוקר ופעמים שמוכר בזול ולענין הלכה נראה עיקר כדברי הת"י וכדברי המורים שהביא מהרימ"ט דרבים הם הסו' דלא קנה דלא סמכה דעתיה:

סימן רג

ד"א נקנין חליפין וכו' כ"כ הד"מ בפ"ו וכ' ה"ה מדאמ' ר"פ מטבע נקנה בחליפין מידי דהוה אפירי ואע"ג דחזר מדין המטבע מפירי דפשיט"ל לא חזר וכתב מרן כב"י שכ"נ מפירש"י ע"ש ואין נראה כן מדברי רש"י בדמ"ז דאהא דמשני הגמ' ההוא לכל דבר דנקנין במנעל פי' דהיינו גאולות ותמורות וא"א הי"ל לפרש כל דבר היינו פירי שכן במילתיה דר"פ דאמר פירי נקנין בחליפין כ' מלקיים כ"ד אלא ע"כ דס"ל כיון דהדר ממטבע ולא מרבי ליה מכל דבר גם פירי לא מרבי' להו מכ"ד:

ד"ב י"א דוקא כה"ג וכו'. כ"ד הרשב"א אבל הרא"ש הביאו הטור ס"ל דבכל גוונא לא קני אפילו כנגד מעותיו והרדב"ז ח"ב סי' מ"ט דקדק מדברי הר"מ שדעתו כהרא"ש וכ"ד הרי"ף ושכן עיקר ע"ש מיהו מפירש"י בפ"ב דגיטין דכ"ב נראה שדעתו כדעת הרשב"א דאהא דאמרי' החזיק בעציץ אפילו עציץ ל"ק כתב דאי משך קנה מיהא עציץ אע"ג דל"ק

זרעים דקרקע הם וכ"כ הריטב"א בחי' שם והר"ן שם כתב כדברי רש"י ולעיל מזה כתב דאפשר דאי מכר עציץ וזרעים ל"ק כלל ועיין למהר"ש יונה סי' ל"ד ע"ש:

סימן רד

ד"ה הלוקח מחבירו קרקע הב"י כ' בדעת הר"ן דבמשכון ליכא מי שפרע אבל נתן מעות ואתרא דכותבין שטר איתיה במ"ש ע"ש וכ"נ דעת מרן בש"ע מדלא כתב רבותא אפילו נתן מעות במקום שכותבין שטר ליכא מ"ש ועיין להרב משכנות הרועים דקי"ב ע"ג:

סימן רה

ד"ג פשרה דינה כמכר כ' בס' חוט המשולש ח"ד סי' כ"ז דוקא חלקו חפץ כנגד חפץ א"נ פשרה דהרחבת זמנים אבל פשרה דמוחל קצת מן החוב ונוטל קצת דינה כמחילה וע"ש שהוכיח כן ושכ' שכ"כ הרשב"ץ וכ"נ מדברי מהרי"ן מיגש הובא בש"מ בפ' חזקת ד"מ ע"א אהא דאמרי' אין כותבין מודעה אמאן דלא ציית דינא דפשרה דכה"ג לא בעי הכרנו באונסו ע"ש דלא כדמשמע מדברי הסמ"ע:

ד"ט בהגה שטר מודעה שאין בו זמן וכו' כ' הסמ"ע הט' דמוקמי' לעדים בחזקת שלא היו חותמים אם לא ידעי שהיה קודם המכירה ע"ש ולפ"ז נר' דה"ה אם כ' זמן במודעה אלא דזמנה שוה לזמן הכתוב בשטר המכר רלא ידעי' אי מסר המודעה קודם המכירה או אח"כ אך ראיתי למהרימ"ט חח"מ סי' ר"גי שתמה ע"ד הסמ"ע דלא מצינו שצריך עידי המודעה לידע אם קדמה למכר ומסיק דדוקא באין בו זמן הוא שכ"כ הסמ"ע דכיון דאין בו זמן יהבי דעתייהו לידע אם היא קדמה ע"ש ונראה דלפי ט"ז שכתב הסמ"ע ה"ה במודעה על מחילה שאין בה הכרת אונס דינא הכי דבאין בה זמן כשרה מיהו מהרימ"ט דחה דברי הסמ"ע ומסיק דטעמא דכיון דאיכא הכרת אונס לא הוי הקונה מוחזק וכיון דס' הוא אי קדמה למכר מוקמי' לה בחזקת מרא קמא דהיינו המוכר ע"ש וא"כ במודעה דמחילה המודעה בטילה דאמרי' המע"ה ולא יוציא מיד הלוה בכח המודעה:

די"ב אבל אנסוהו לקנות וכו' כ"ד בעל העיטור אבל דעת הר"מ ברפ"ד מה' אישות שכתב באיש שאנסוהו לקדש קידושיו קידושין כיון שקונה אשה גמר ומקני ע"ש נראה דה"ה הלוקח כיון שקונה דבר מהמוכר גמר ומקני וכ"כ מהרח"ש בקו' מודעה דז"ך בדעת הר"מ וכ"ד הסמ"ג הביאו הגהמ"י שם וכבר תמהו הח"מ והב"ש ר"סי מ"ב ע"ד מור"ם הללו שסתם בדעת העיטור ועיין להמבי"ט ח"ב סי' ק"ך דלא זכר אלא דעת העיטור ולפ"ז אם לא כ' במודעה הכרנו באונסו לאו בלום היא לדעת הר"מ ודעימיה ועיין למהרי"קו סוף שורש קל"ג:

סימן רו

דין א' קנויה לך מעכשיו וכו' כ' מהרי"קו שו' כ' והביאו הכנ"הג אות ד' דק"ס הוי כאילו אמר מעכשיו ע"ש ולא זכר שאין כן דעת הר"מ בפי"א מה' מכירה דין י"ז ופ' מרן בש"ע בסי' ר"ז דין י"ד דאפילו בק"ס בעי' מעכשיו מיהו בכ' וקנינו מידו בקש"ם סגי והוי כמעכשיו במ"ש מהרש"ך ח"ג סי' ז' והביאו הכנ"הג בסי' ר"ז:

סימן רז

ד"א בין שהתנה המקנה וכו' ואפי' תנאי שהוא לטובת המקבל והתנה הנותן מהני ולא אמרי' פיטומי מילי וכמ"ש מרן בב"י שכ"ד הר"מ ע"ש אבל התוס' והרא"ש בפ' אז"נ כתב דאם נגמר המקח הוי פיטומי מילי וכתב מרן בב"י בשם ת"ר דאם היה תנאי גמור בע"מ לכ"ע הוי תנאי ע"ש ומדברי הרא"ש בפ' הספינה דע"ז גבי ע"מ שתכתבו לו את השטר נר' דאפילו בתנאי גמור בעל מנת הוי פיטומי מילי ע"א ועמ"ש בא"הע סי' קמ"ה:

כתב הר"ן בפ"ג דשבועות גבי אלא מתנה לעשיר דבד"מ אם אמר שדה נתונה לך אם איני נותן לך מאתים זוז נתנם לו ולא רצה לקבל המתנה בטילה שלא נתכוון אלא במה שבידו לעשות והביאו הב"י בלי שום חולק וכתב הכנ"הג הגהב"י אות י"ו דהרשב"א חולק דבח"ב סי' רכ"ט כתב במכר שדהו בתנאי אם אינו נותן לו ולא רצה לקבל זכה הלוקח במה שבידו ע"ש ונ"ל דל"פ דלא כתב הר"ן אלא במתנה דלא תליא אלא בדעת הנותן אבל במכר תלה בדעת שניהם ובה"ג כ' התוס' בפ' הגוזל דק"ט לחלק בין מכר למתנה וכיון דתלי גם בדעת הלוקח הוי כמתנה ע"מ שתתן לי דעד שיבא לידו משמע כמ"ש הר"ן שם בשבועות ובהכי ניחא דהר"ן גופיה בפ' מי שא שאחזו גבי נתינה בע"כ כ' דקי"ל נתינה בע"כ הוי נתינה והיכא דנתן לו שדהו ע"מ שיתן לו מאתים זוז ונתנם לו בע"כ הוי נתינה ע"ש משמע דוקא נתנם לו אבל אם לא קבלם ל"מ ובפ"ג דשבועות כ' אע"פ שלא קבלם אלא ע"כ בגיטין מיירי שאמר המקבל ע"מ שתתן לי ובכה"ג ע"מ שתתן לי ממש קאמר וכמ"ש בשבועות דההיא דה"ז גיטך ע"מ שתתן לי דבעי' נתן ממש משום דמתנה מקבל ע"ש:

כתב מהר"ם אלשיך בתשו' סי' ה' דמתנת ש"מ בתנאי לא בעי' משפטי התנאים וכ"כ הרמב"ן במלחמות בפ"ב דביצה גבי עובדא דהבו ליה ת' זוזי ולינסוב ברתאי ע"ש ומהרימ"ט חח"מ סי' מ"ח הוכיח מדברי הרא"ש בתשו' כלל פ"א דאפילו במתנת ש"מ בעי' משפטי התנאים שנשאל על ראובן שנת נכסיו לב' בניו וריבה לא' ומיעט לא' ע"ת שלא יוכל שום א' למכור או למשכן עד שיהיה הקטן בן עשרים ועמד הגדול ומכר ועבר על התנאי והשיב דלכאורה התנאי מעיקרא בטל כיון דמקבל מתנה ראוי ליורשו אין

לה הפסק כדאמרי' בפ' י"נ לדברי ריב"ן נכסי לך ואחריך לפ' אם היה ראוי ליורשו אין לאחריך כלום ודחה דמ"מ התנאי מועיל ובסוף התשו' כ' דבעי ת"כ וההיא דאין לה הפסד בש"מ היא א"כ ע"כ דנדונו בש"מ מיירי ואפ"ה כ' דבעי' תנאי כפול ע"ש ול"מ כלל דהתם בפ' י"נ דק"ל מבע"ל בגמ' אי אמר ריב"ן אפילו בבריא ור"ח ס"ל דהבעיא נפשטה דגם בבריא אמר ריב"ן והרי"ף ודעמיה כתבו דבעיא לא איפשי' ואע"פ שהסכים הרא"ש לדבריהם מ"מ לר"ח גם בבריא אין לה הפסק כמו שנר' מדברי ה"ה בפי"ב מה' זכיה וכמ"ש מהרימ"ט גופיה שם בס"סי ע"ד ע"ש וא"כ לא נפלאת היא לומר דבתשו' רצה לישב גם לשי' ר"ח וכ"ש למ"ש מהרשד"ם בא"הע סי' קמ"ה ומהרי"ל סי' ע"ד הביא דבריהם הכנ"הג סי' רמ"ח הג"הט אות ז' דדעת הרא"ש והטור דגם בבריא ירושה אין לה הפסק:

סימן רט

ד"א ה"ז ממכרו קיים. כתב מהרש"ך ח"ג סי' ס"ב דוקא למי שפרע דאע"ג דבלוקח בדמים אכסרה קנה קנין גמור דמילתא דלא שכיחא היא וכמ"ש בגמ' ופו' מ"מ בפירות אכסרה הוי כקנין מעות אע"פ ששוין הן לענין אונאה בסי' רכ"ז והוכיח כן מדברי הר"מ ע"ש והרב מקור ברוך הי' נ"ה חלק עליו ע"ש:

ד"ד אין אדם מדשלב"ל וכו' כתב מהר"ם אלשיך סי' קל"ז מוכר בגד הבא מן הבאטן שעדין מחוסר ג' מלאכות אע"פ שלענין פיסוק כתב הר"מ דהוי כדבר שלב"ל לענין קנין הוי דבר שב"ל ע"ש ונראה דיש להוכיח. כן ממ"ש הנ"י בסוף השואל בשם הריטב"א דשוכר לחיבירו בית נפול מהני וחייב לבנותו ע"ש הרי דבית נפול והוי דבר שבא לעולם אע"ג דחסר כמה מלאכות וליתיה לבית כלל וכ"ש בגד דלא חסר אלא ג' מלאכות וכ"ש אם היקנא בק"ס דהקנין הוי כאלו שעבד נכסיו לזה כמ"ש הרא"ש הביאו הטור סי' שי"ב גבי בית סתם חייב להעמיד לו בית ופ' מרן בש"ע דלא כהרמ"ה ע"ש ומהר"ם גאלנטי רי' נ"א במכר בגד לחבירו ואין לו אלא צמר שרוצה לעשות ממנו הבגד נר' מדבריו דהוי דשלב"ל ונר' דוקא צמר דליתיה :

בגד כלל וגרע אפילו מבית נפול אבל בגד דחסר ג' מלאכות מודה דהוי דבר שבא לעולם ודלא כהכנ"הג וה' בני חיי שכ' דמיפלג פליגי רבוותא ע"ש:

בהגה כך אינו יכול למחול דשלב"ל כן הוכיח הר"ן בתשו' סי' כ"ג מגמ' בפ' ג"פ ע"ש וכ"מ מגמ' בפ' י"נ דקכ"ו ע"א בכור שחלק כפשוט לא וויתר בכל דק"ס אין לבכור קודם חלוקה והיינו משום דא"י למחול דשלב"ל ע"ש איברא די"ל דאפילו יכול למחול מ"מ יכול לחזור בו קודם שבא לעולם כמו בקנין למ"ד אדם מקנה דשלב"ל וא"כ י"ל הא דלא

וויתר בכל הנכסים משום דיכול לחזור בו אך רשב"ם שם פי' בהדיא משום דאין אדם מוחל דשלב"ל כמו שאין ארם מקנה דשלב"ל ע"ש:

ד"א אע"פ שאין מדת הערימה ידוע וכו' נר' דאפילו המוכר יודע והלוקח אינו יודע קנה שהרי כתב הד"מ בפי"ג מה' מכירה דין ב' ופסקו מרן סי' רכ"ז דין י"ט שמעות באכסרה ופירות באכסרה דין א' להם וברפ"ה כתב הכ"מ דבמוכר מעות באכסרה אפי' המוכר יודע קנה ושכ"נ מפירש"י וגם דעת הר"מ כן ע"ש:

ויש להם אונאה וכו' כ"כ הטור ובסי' דכ"ז בדין מכור לי באלו הביא דעת אביו הרא"ש דאין להם אונאה מס' דהמע"ה דשמא הלכה כר"א ע"ש וצ"ל דיש חילוק בזה בין מעות באכסרה לפירות באכסרה ועיין להסמ"ע שם סקל"ד ובדרישה כתב דשאני ההיא דלקמן דבתורת חליפין ירד לה וחליפין אין להם אונאה ע"ש ומהרש"ך ח"ג סי' ס"ב נדונו בפירות באכסרה ובתורת מכר ירד לה ומייתי עלה ס' הרא"ש הלזו ע"ש ולדידיה צ"ל דהכא מיירי בלוקח לסחורה דאפי' חליפין יש להם אונאה כמ"ש הדדב"ז ח"א סי' דס"ג ועיין להמח"א ה' אונאה סי' יו"ד ולקמן בסי' דכ"ז לא מיירי בלוקח לסחורה ובהכי ניחא מה שקשה במה שכתב מהרש"ך שם דאפילו הרא"ש לא אמרה אלא בשתות אבל בשוה ק' במאתים יש לו אונאה כמו הקרקעות ע"ש וק' הא קי"ל דחליפין אין להם אונאה אפילו שוה ק' במאתים כמ"ש בסי' רכ"ז דין ב' ומכור לי באלו חליפין הן כדאי' בגמ' ועפי"ה ניחא דמהרש"ך בלוקח לסחורה מיירי ע"ש. וכתב מהרימ"ט חח"מ סימן י"ט דוקא אונאה דשער שבשוק הוא דיש בהם אונאה אבל אם נמצא במדתו יותר על האומר שאמדוהו אין בו אונאה דבזה נימא ידע ומחיל ע"ש:

סימן ריב

ד"א שטר שכתוב בו חייב עצמן אביו במזונות ודירת בנו הוא ואשתו כל ימי חייהם אם יכול לטרוף מן הלקוחות שלקחו מאביו מצד חיוב הדירה לכאורה חיוב הדירה דבר שאין בו ממש וכדאמרי' בפ' מ"ש דקמ"ח ש"מ שאומר ידור פ' בבית זה לא אמר כלום משום דהוי דבר שאין בו ממש ואין לקיים החיוב משום דדעתו ש"א קרורבה אצל בנו וכמו דמהני במקני לעובר כדאי' בפ' מ"ש דקמ"ב אע"ג דהוי דשלב"ל ה"נ מהני אפילו דשאב"מ הא ליתא דמדברי הרי"ן מיגש הביאו ה"ה בפ"ח מה' זכיה דמתני' דילדה זכר יטול מנה בעס"מ אבל בבריא ל"מ משום דהוי אסמכתא וקנין דברים מוכרח דאפי' בבנו ל"מ בדשאב"מ הק' על ה"ה שכ' דיטול להוי דשאב"מ ומהני בש"מ א"כ אמאי לא מהני בירור פ' בבית זה כבר הקשה כן הרמ"ה בפ' מ"ש דקמ"ח ויישב בב' אופנים עש"ב אבל מה שנר' לקיים שטר זה משום דכתב בו בלשון חיוב וכמו דמהני לשון חיוב בדשלב"ל

כמש"ל בסימן ס' כך מהני לדבר שאב"מ וק"ד כמ"ש השה"ג ברישׁ סנהדרין דמהני חיוב לדשב"מ וכ"כ הרמ"ה בסי' קנ"ז דל' חיוב מהני לק"ד כגון לבנות ולזון וכיוצא ומהרש"ג ומהרא"י הביא דבריהם הפמ"א ח"א סי' ח' הוכיחו דמהני לשון חיוב בדבר שאב"מ וחלקו על מהריב"ל שנר' מדבריו דל"מ והפמ"א בסי' ט' הסכים כן וכתב דאפי' מהריב"ל מודה בזה והרב עדות ביעקב סי' ק"ן תמה ע"ד הרמ"ה מגמ' דיש בתרא דפריך ק"ד הוא וא"א נוקמה בל' חיוב ותי' דלחלוק גרע טפי מלזון ע"ש ועיין לה' לחם שלמה סי' ס"ה נקטי' דל' חיוב מהני לדבר שאב"מ ונר' דמהני לגבות ממשעבדי דאע"ג דגבי דשלב"ל בל' חיוב כתב הש"ך בסי' ס' דלמ"ד לפי שאין כתובין לא גבי ממשעבדי כמ"ש רש"י בפ' הניזקין ע"ש ה"ד לדשלב"ל דכיון דלא חל בשעת הקנין אין הקול יוצא כמ"ש רש"י שם אבל גבי דשכ"מ החיוב חל משעה א' ועור אפי' בדשלב"ל כבר הרב תומים הוכיח מגמ' דפ' הניזקין ומדברי מרן בא"הע סי' קי"ב דגובה ממשעבדי ונדחק בדברי הש"ך רלא כ"כ אלא בשטר לחוד אבל בקנין מודה ע"ש ואע"ג דבנדון דידן הוי דבר שאינו קצוב והש"ך שם בסי' ס' הוכיח דאינו גובה ממשעבדי בדבר שאינו קצוב ע"ש כל דבריו בנויים לפמ"ש בדברי הר"מ שטר אבל מרן בא"הע סי' קי"ד העתיק בלשון הר"מ שטר או קנין ע"ש הרי דדעת מרן קנין או שטר בדבר שאינו קצוב מהני לגבות ממשעבדי וכ"ש בנ"ד דהחיוב כתוב בשטר כתובה של כלתו הנכתב ביום החופה דכל מ"ש בשטר כתובה הוא בכלל דברים הנקנין באמירה ולא נהגו לקנות בקנין אלא משום השעבוד שקנה ושעתיד לקנות כמ"ש בס' תומת ישרים סי' קע"ב ואפילו בדבר שאב"מ מהני והיכא דאיכא קנין גובה אפילו ממשעבדי ועמ"ש בא"הע סי' נ"א:

סימן רכ

ד"ח שזה מתנה נתן לו כ"ה בגמ' ומשמע דאם עדין לא נתן הלוקח הדמים אין מוציאין מידו ליתן מתנה בע"כ אך הטור כתב מוציאין מידו ועיין להמש"ל פי"ו מה' מכירה דין י"ד וכ"נ לפי מ"ש ה"ה בפ"ז מה"מ דין ה' דטעמא דדמי למ"ש בפי"ג לוקח שאמר למוכר חפץ זה שאני לוקח ממך במאה וכו' ע"ש וכ"כ הר"ב בש"מ שם בפ' הספינה ומדברי התוס' בע"א דע"א ע"א בד"ה ר"א נר' דס"ל מדין מתנה הוא ע"ש בחידושי' והמח"א בה' מכירה סי"ג הוכיח ממ"ש הר"מ בפי"ג מה' מבידה המחליף כלים בכלים וכו' אפילו החליף מחט בשריון וכו' דס"ל אם לא נתן אין מחייבין אותו ליתן ע"ש וכ"נ ממ"ש הר"מ שם בדין ח' אפילו מכר שוה אלף בדינר וכו' משמע דמטלטלי כה"ג יש להם אונאה וע"כ בלא נתן הדמים ומה שקשה בעיקר ד"ז מדאמרי' בפאז"נ דס"ג האי מאן דיזיף וכו' דאשכח בהו טופייאנא וכו' עיין להרב גד"ת דרל"א ע"ד ע"ש אבל ק' מדאמרי' בפסחים

דפ"ט ע"ב דמאי דקתני מתנות כ"ש יפלו לנדבה כגון דשויא ד' בה' רס"ד דבההוא יתורא לא ליקנסיה והיינו משום דמתנה בעלמא הוא והשתא הא בכדי שהדעת טועה לא אמרי' מתנה היא ושויא ד' בה' בכדי שהדעת נוטה הוא גם קשה מכאן לדברי ה"ה שכתבתי וצ"ל דהיא גופה קמ"ל תנא דברייתא דבכה"ג לא אמרי' מתנה וכ"מ מפירש"י שם:

סימן רכב

יש לחקור בשטר מכירה אי מחוייב בדמיה מיד או אם יש לה זמן דבהלוואה קי"ל ס' הלוואה ל' יום ובשאלה אפליגו רבוותא אי סתם שאלה נמי ליום אבל סתם מכירה לא נתבאר ונר' דיש ללמוד ד"ז ממ"ש הרא"ש בפ' האומנין דע"ז והובא בטור סי' ק"ץ פיר"ח הא דאמרי' כי עייל ונפיק אזוזי לא קנה ה"ד דגלי מוכר דעתיה דלא מזבין אלא משום דצריך לדמי השתא בדוחקא אבל אי מזבין לאשתלומי למחר וליומא אוחרא בלא נחיצותא מעידנא דאחזיק קנה ע"ש וכ' הפרישה לאו דאמר בלא נחיצותא בפירוש אלא מסתמא כן הוא ועיקר החילוק דאם אמר צריך לדמי השתא ל"ק אבל אם אמר למחר וכו' כל שאמר למחר אינו דחוק למעות ע"ש וי"ל דק' דיוקא דרישא אדיוקא דסיפא בסתמא שלא אמר צריך ולא אמר למחר וצ"ל דסתמא דינו כמו למחר דסתם מכר בהקפה הוא כמ"ש האחרונים דאמרי' נעשה דיוקא דרישא כסיפא גם בדברי הפו' וכ"מ מדברי ה"ה בדפ"ח מה' מכירה שכ' וז"ל כ' הרשב"א ר"ח כ' עייל ונפיק אזוזי בגלי דעתיה דלא מזבין לאשתלומי למחר אלא בנחיצותא ע"ש משמע דכל דלא גלי דעתיה סתמא ליומא אחרא הוא ומצאתי בתשו' מהרי"ן מיגש בסי' ע' שכתב וז"ל ראובן מכר סחורה לשמעון וטען שמעון שלא קנאה אלא ע"ד שימתין לו על דמיה וא"ל ראובן אני כבר פי' בשעת המכירה שאיני מוכר אלא במעות מדורים וא"ל שמעון אני לא שמעתי דברים הללו הורה רבינו שישבע המוכר שהוא פי' בשעת המכר וישבע שמעון שלא שמע ויבטל המכר ואם ראובן לא ישבע שהוא פי' ישבע שמעון שלא שמע ויחזיק בסחורה ע"ש הרי מתבאר מדבריו דאם המכירה בסתם יכול לומר שבדעתו שימתין לו וע"ש בסי' קנ"ו ולמרן בב"י בסי' ק"ץ ולהב"ח שם:

סימן רכז

א' ד"א עובר בלאו כ' הר"מ בפי"ב מה"מ אע"פי שעובר אינו לוקה מפני שניתן להישבון וכתב ה"ה בפ' הלוקין די"ו דכה"ג אינו לוקה וה"ז כגזל ע"ש וכ' התוס' שם כיון דמשלם לא עבר דלא ביטלו ע"ש אבל הריטב"א בחי' שם כ' משם הרמ"ה דאינו לוקה משום כיון דמשלם אינו לוקה דמשום דשעה א' אתה מחייבו וכו' ואע"ג דאמרי' כפי' א"נ דכל היכא דאיכא מלקות וממון לקי ולא משלם הכא שאני דגלי קרא דמשלם ולכך אינו לוקה ע"ש

ולפי זה באונאה דלא גלי קרא דמשלם לוקה ואינו משלם וזה תימא דבכוליה תלמודא מבואר דבאונאה משלם ולר"י דס"ל ביטלו ולא ביטלו א"ש דלא לקי משום דלא ביטלו אבל לר"ל ק' וע"כ נראה דאונאה היא בכלל גזל כדאי' בר"פ אז"נ ע"ש כיון דכתיב השבה בגזל הוי כאלו כתיבה באונאה וכ"כ הב"ח וכן לשון הטור אינו לוקה משום דבכלל דלא תגזול דניתן להישבון ומ"ש הפרישה למה כ' הטור דין המלקות דא"נ בז"הז ע"ש י"ל דמשום דלא כ' השבה באונאה והו"א דבר מלקות הוא ואפילו בז"הז דליכא מלקות הוי כחייבי מלקיות שוגגין ואינו משלם קמ"ל דעיקר דינו אינו לוקה דבכלל גזל הוא והוא הצעה לדיני התשלומין שכ' אח"כ :

ב' ד"ג דרך הכל למחול וכו' כ"ה ל' הר"מ בפי"ב דין ג' ובפ"ז מה' גניבה דין ה' גבי מטבע שפיחת פחות משתות כ' יקיים לשאת ולתת בה שכל פחות משתות רוב ב"א מוחלין כו ע"ש והמח"א בה"מ סי' י"ג דקדק מלשונו שם דאיכא מיעוט דלא מחלי וא"כ אם עדין לא נתן המעות יכול לו' מן המיעוט אני וא"ח ליתן ע"ש. ואינו מוכרח דא"ל דרוב זה הוי רוב גמור והוי מיעוט שאינו חשוב ולכך בד"ז כ' דרך הכל וע"כ לא כ' התוס' בר"פ המוכר פירות דיכול לו' מן המיעוט אני אלא במיעוט חשוב כההוא רוב כדא וחביתא דדמי לרוב לרדיא וברוב לרדיא כ' התוס' בפ"ק דסנהדרין דרוב לרדיא אינו רוב גמור וממילא המיעוט חשוב אבל במיעוט שאינו חשוב י"ל דא"י לו' מן המיעוט אני ועיין להתוס' בקמא דכ"ז ע"ב בד"ה קמ"ל ולה' בני אהובה די"ז ע"ב:

ג' ד"ז בהגה היה יודע הלוקח וכו'. כ' הלבוש שידע אחר גמר הלקיחה מיד אבל אם ידע קודם הלקיחה אמרי' דמחל ע"ש והוא נגד עובדי דוורשכי וכיפי שהובאו בגמ' דמשם בארה דאפי' ידע קודם הלקיחה יש בו אונאה ועיין להסמ"ע ונ"ל דס"ל להלבוש דמ"ש בהנהו עובדי אקחנו ואח"כ אתבענו בדינא ה"ד דגילה דעתו בפני עדים כך קודם הלקיחה אבל אם לא גילה דעתו אמרי' דמחיל ומ"מ אפי' גילה דעתו ל"מ לחזור אלא עד שיראה לתגר וכפי' רש"י בהנהו עובדי ע"ש ודלא כהב"ח שכ' דכי גילה דעתו יכול לחזור לעולם ועיין להכנ"הג בתשו' סימן קנ"ג ע"ש:

ד' די"ט ה"ה ללוקח עמ"ש בסי' ר"ט:

ה' דב"א אינו שוה אלא מאה וכו' כ' הסמ"ע סקל"ט דוקא כה"ג אבל אמר יודע אני שיש בו אונאה ועמ"כ וכו' יש בו אונאה דלא ידע כמה מחיל ע"ש וכ"כ הרמ"ע מפאנו סי' מ"ב ע"ש ואין נראה כן מדברי רש"י בדנ"א ע"א בד"ה מבעה"ב שכ' וז"ל יודע אני שיש בו אונאה כדאמר לקמן דאין עליו אונאה כך מפורש בשאלתות וע"ש בהרא"ש ועיין בפירש"י שם בע"ב בד"ה מפ' וכ"ד הי"מ שהביא ה"ה בפט"ו ועיין להמח"א ה"מ סי' י"ד:

ו' **ל"ד** ביודע ודאי אמרי' ידע ומחיל אלא אפילו נודע לו שיש ס' בדבר אמרי' ידע ומחיל כ"מ מדברי הראשונים הובאו בש"מ בד"פ הכותב דפ"ד ע"א דגבי מתנה ע"מ שלא ירשנה אמרינן ידע ומחיל אע"ג דס' שמא ימות קודם ודחו דברי התוס' שכתבו דבירושה לא ידע ומחיל וזה דעת הרי"ף והד"מ דפ' בירושה תנאי קיים ובאונאה תנאו בטל כמ"ש בס' בעי חיי ח"ב סי' צ"ד ועיין להכנ"הג סי' ס"ז גבי שביעית ע"ש:

ז' **כתב** מהריק"ש במוכר בשוק זה מוסיף וזה מוסיף אין בו אונאה ע"ש ועיין בתשו' הרא"ש כלל ג' סי' כ' ולמהריט"ץ סי'

ח' **דב"ג או** שקנה ע"י סרסור וכו' כ' בפרישה כיון שנתנם לסרסור למכור וכו' כל הנותן לסרסור למכור דעתו למכור בשער שמוצא ע"ש ולפי זה אם מסרם לסרסור וא"ל לא תמכור אלא בכ"וכ אין בו אונאה אבל בסמ"ע כתב הטעם כיון שמסר' לסרסור למכור לכל מי שיבא לקנות ודאי נתייאש שלא ידע הלוקח שהם של בעה"ב וע"ד לחזור אונאה מסרם לו ע"ש ולפ"ז אפי' א"ל לא תמכור אלא בכו"כ יש בו אונאה:

ט' **דכ"ז הנושא** ונותן באמונה וכו' הש"ך נסתפק אם יש בהם ביטול מקח וה' משאת משה ח"ב סי' ב' הסכים דאפי' ביטול מקח אין להם כיון דטעמא משום דלא סמך על שוויו ע"ש ומ"מ אם האונאה על חד ב' י"ל דיש כהם אונאה דומיא דקרקעות לדעת ר"ת וכעין זה כ' מהרש"ך ח"ג סי' ס"ב בבי לוקח פירות או מעות באכסרה דעד פלגא יש להם אונאה ע"ש דלא בה' משאת משה שם שכתב בשמו הביטול מקח יש להם ע"ש ולפמ"ש מרן לקמן דבקרקעות אפי' שוה אלף בדינר אין להם גם כאן אין להם אונאה כלל:

י' **אם** נמצא מום במקח חוזר אפי' בנ"ונ באמונה ב"כ מהרש"ך ח"א סי' ז"ט ועיין להמ"מ שם מ"ש ע"ד מהרש"ך הללו:

י"**א דכ"ט א"ד** שאין להם אונאה וכו' כתוב בש"מ להר"ב בפרק הספינה סוף דע"ז וז"ל כל הני דאין להם אונאה ודאי. דעובר בלאו דלא נתמעטו אלא מהחזרה וכן הפ' מוכיח דכתיב לפי רוב השנים תרבה מקנתו ולא תונו אלמא אפי' בקרקעות הוזכרה אונאה ע"ש אך מדברי התוס' בפ' אז"נ דס"א ע"א בד"ה אלו וכו' נר' דס"ל דנתמעטו גם מלאו דאי איתא לא מקשו מידי:

י"**ב ראובן** קנה תכשיט אחד בשוקי ע"י סרסור זה מוסיף וזה מוסיף ואח"כ נודע שהמוכר עצמו היה מוסיף ובא הלוקח לבטל המקח שלא קנה אלא ע"ד המוסיפים נר' דאין לו על המוכר כלום אע"פ שנהג בו מנהג רמאות ויש ללמוד ד"ז מתשו' הרא"ש כלל ק"ב והביאו הטור בסי' זה כסרסור שהביא חפץ של שמעון לראובן ולא ידע ראובן שהוא של שמעון והלך ושאל לשמעון אם שוה הסך שתבע וא"ל טוב הרבה ואם אח"כ תראה אותו

לאחרים ויאמרו לך שאינו שוה כ"כ אני מחזיר לך דמיו וחייבו הרא"ש להחזיר ודוקא בלוקח מתגר אבל בלוקח מבעה"ב אין לו אונאה ע"ש ואי איתא אפילו לקחו מבעה"ב הו"ל לחייבו מפני שלא ידע שהוא של שמעון ואפילו למ"ש בפרישה והרדב"ז בח"ב סי' תס"ד דמיירי דבשעה שהראו לו גילה לו שהוא שלו ע"ש מ"מ הרואה יראה דלאו מכח זה פי' בן ע"ש וע"כ דבה"ג פטור הוא וכ"ש כנ"ד דלא א"ל בפי' שהוא טוב ועיין מהרשד"ם סי' תל"ג שכתב גבי נ"ונ באמונה דוקא דמ"ש ליה בכך קניתיו אמת אבל אם שקר ענה יש בו אונאה ע"ש משמע דוקא אונאה אבל פחות משתות לא ונתקיים המקח איברא דראיתי למהריק"ש בהגהותיו סי' קפ"ג דנר' דחולק ע"ז ע"ש:

סימן רלב

דין ב' **כולן** מתנה כתב הרא"ש בפ' אז"נ אם בא ואמר טעיתי אפילו בכדי שאין הדעת טועה חייב להחזיר ע"ש ועמ"ש סי' ר"ך

דין ג' **אבל** אם נשתמש וכו' כ"ה לשון הר"מ בפט"ו מה"מ והמש"ל הוכיח מדכרי הר"מ שחולק על יש מ"ש שהביא ה"ה דבדבר שיכול לנסותו ולבודקו לאלתר ולא בדק ה"ז מחל וא"ח במום דממ"ש הר"מ אבל אם נשתמש אחר שראה המום מוכח דאם לא נשתמש אחר שראה המום לא מחלו גם אפילו בכדי שיראה לתגר לדעת הר"מ והרי"ף גבי מום חוזר ודבר שיכול לנסותו וכדי שיראה לתגר ע"ש ומהרשד"ם סי' שפ"ה כתב דס' יש מי שכתב סברא יחידאה היא ע"ש דלא כהסמ"ע שהעתיק דברי ה"ה ע"ד מרן בש"ע שהעתיק לשון הר"מ ואפילו לדעת היש מי שכתב כתב המש"ל דוקא נתן המעות אבל אם לא נתן המעות לא מחל די"ל מש"ה לא הקפיד הלוקח לנסותו והביא קצת ראיה לזה ע"ש וממ"ש הג"א בפ' הזהב אין נר' כן דבשיעור כדי שיראה לתגר כתב דוקא נתן מעות אבל אם לא נתן המעות מיגו דיכול לומר נתתי הדמים יכול לומר לא מחלתי ולא נתרציתי ע"ש מוכח דוקא משום מיגו אבל אם זקפם עליו בשטר דל"ל מיגו אינו חוזר אלא בכדי שיראה לתגר וי"ל דדוקא ביכול לנסותו לאלתר ולא בדק הוא שכתב המש"ל דאם לא נתן הדמים יכול לחזור דמש"ה לא הקפיד לנסותו אבל אם שהה כדי שיראה לתגר דמסתמא הראהו וידע אפילו לא נתן הדמים חייב ליתן הדמים כל דל"ל מיגו כיון דידע ושתק ועיין להמח"א בה' אונאה סימן י"ג נקטי' דבכדי שיראה לתגר א"ח אפילו לא נתן הדמים כ"כ דל"ל מיגו ואפילו לדעת הרי"ף והר"מ נ"מ לענין אונאה:

דין ה' **הדין** עם ראובן נראה דוקא בלוקח סתם אבל באומר ע"מ שאין בו מום אפילו מום שיכול. לתקנו חוזר ובה"ג כתב התוס' בכתובות דע"ד ע"ב בד"ה חכם ועיין בא"הע סי' ט"ל דין ו' ובח"מ שם:

דין ט"ז ואם הדבר ס' המע"ה כתב הסמ"ע דוקא בטריפה דאיכא חזקה דבריאה ואינה טריפה הוא דאמרי' מי שנולד הס' ברשותו עליו הראיה וכ"כ הב"ח סי' ר"ל ועפי"ז ניחא מאי דקשה ע"ד התוס' בנדה דנ"ח סע"א מגמ' דפ' המדיר דע"ו ע"ב וכמ"ש בחי' כנדה שם ע"ש וה' נחפה ככסף דס"ב תמה ע"ד הסמ"ע והב"ח ממ"ש הר"מ ופ' מרן ר"סי רכ"ד גבי מחליף פרה בחמור דעל בעל החמור לה"ד אע"פ דהחזקה מסייעא לבעל החמור דאמרי' השתא הוא שמת ע"ש ועיין להפר"ח ביו"ד סי' מ"א דין י"א:

כתב הרב קצות החושן סי' רכ"ד במוכר סחורה לחבירו ע"י תקיעת כף כמנהג הסוחרים ונגנב זה אומר קודם המקח נגנבו וז"א אחר המקח על הלוקח ל"הר כיון שנגנבה כרשותו וליתא לדעת הר"מ שפ' מרן בסי' רכ"ר דעל בעל החמור ל"הר דס"ל אע"ג דלענין קנין כיון שמשך בעל החמור את הפרה נקנה החמור לבעל הפרה בכ"מ שהוא מ"מ מקרי מת ברשות כעל החמור ע"ש וה"נ דכוותה אע"פ שנגמר המקח ע"י ת"ב מ"מ הסחורה ברשות המוכר נגנבה ועל המוכר ל"הר והתוספתא דפ"ג דמציעא דקתני ז"א ברשותך נגנבה וז"א ברשותך דיחלוקו בנגנבה מאגם מיירי וכמ"ש ה' חסדי דוד שם אבל נגנבה ברשות המוכר אע"פ שכבר נגמר המקח על המוכר ל"הר דאמרי' כאן נמצא וכאן היה:

דין י"ז ואם לא ירצה לישבע היינו בטוען ברי שהוא טוב אלא דאינו רוצה לישבע אבל אם אינו יודע המוכר אם נתן לו שמן טוב משלם ואין על הלוקח חרם סתם דהוי כאומר א"י אם פרעתיך כ"מ מתשו' מהרשד"ם סי' פ' ודבריו בסי' שע"ט תמוהים וכבר תמה עליו הרב מקור ברוך סימן נ"ה איברא דמהריק"ש בהגהותיו במצא מעות מזוייפים חלק על מהרשד"ם דסי' פ' וכתב דל"ד לא"י אם פרעתיך כיון דאיכא שם פירעון בעולם ע"ש:

סימן רלד

דין ג' דבר שאסור באכילה מד"ק וכו' כ"כ ש הר"מ וכתב הריב"ש סימן תצ"ט דאין מי שחולק בזה ע"ש ובגמ' בספ"ה דבכורות איתא פירות ונמצאו טבלים וכו' ומדלא קאמר תבואה נראה דאפילו אכל הפירות מחזיר הדמים וא"כ לדעת רש"י ר"פ כ"מ ודעימיה דס"ל תרומת פירות מדרבנן אפילו בדבר שאסור מד"ס מחזיר הדמים מיהו י"ל דבטבל כיון שאסור בהנאה של כילוי הוי כמו איסורי הנאה דאפילו אינו אלא מד"ס מחזיר כמ"ש הר"מ וטעמא משום דאיסור הנאה לא שמה אכילה כמו שנר' מדברי המש"ל בפ"ה מה' שבועות דין ה' שכ' דדברי הריב"ש סתראי למ"ש בסי' שצ"ח ע"ש דלא כהסמ"ע סק"ו שכ' דטעמא משום דלא אפסדיה למוכר ע"ש שהרי ה"ה כ' דלמד הר"מ ד"ז דאיסור הנאה אפילו מד"ס מחזיר הדמים מדקתני יי"ן שהוא סתם יינם ע"ש ובגמ' שם בבכורות מבואר דמיירי בנתערב אע"ג דאיתיה בתקנתא כרשב"ג דימכור חוץ מדמי

יי"ן שבו מחזיר הדמים לת"ק הרי אע"ג דאפסדיה למוכר מחזיר הדמים אלא ע"כ דטעמא משום דלאו שמה אכילה דלא כהסמ"ע וי"ל דה"ה בהנאה של כילוי אבל באיסור אכילה מד"ס שמה אכילה לכ"ע:

סימן רלה

דין י"ד פחות מבן כ' וכו'. המבי"ט כתב דברשות בית דין יכול למכור והכנ"הג הג"הט אות ל"ג חלק עליו דאפילו ברשות ב"ד א"י למכור ע"ש וכ"נ מפירשב"ם בפ' ח"ה דל"ג ע"א שכתב דדוקא לצורכו אבל לפירעון ב"ח ב"ד מוכרין משמע דלצורכו אפילו ב"ד א"י למכור:

כתב מהריק"ש דיכול פחות מבן כ' לשכור הבתים ע"ש ודלא כמוהרמ"א בס' משד"ר:

סימן רמה

דין א' הגה אפילו קנו מידו כ"ד הרמ"ה ריש בתרא ד"ג והקשה שם ע"ז מדתנן ר"פ הנושא דאם פסק לזון בתה ה' שנים חייב לזונה ולזון כמו אתן דהוי ק"ד ותי' דלד"י מוקי בחייב אני לך בשטר ולר"ל מוקי בשטרי פסיקתא אע"ג דלא טריף ממשעבדי אלא מכח הקנין מ"מ מהני ק"ד בשעת החופה לגבות ממשעבדי כמו דמהני בלא קנין לגבות מב"ח ע"ש ועפי"ז ניחא מה שהקשה הסמ"ע סק"ב ע"ש די"ל דבשעת החופה מהני ק"ד במילתא דבעי קנין כמו דמהני בשאר דברים דלא בעו קנין ומדברי הרמ"ה הללו יש ללמוד דאפילו מעכשיו ל"מ מדלא מוקי להההיא דפ' הנושא במעכשיו ודלא כמ"ש הטור כאן ומרן בב"י בא"הע סי' נ"א שהקשה על הרשב"ש כיון דאיכא קנין הוי כמעכשיו ומהני היינו משום דהרשב"ש גופיה כתב שם דמעכשיו מתני וא"כ קנין נמי מהני דכל קנין מעכשיו הוא ומ"מ דעת הרמ"ה אפי' מעכשיו ל"מ בק"ד וכ"נ דעת העיטור והרשב"א הובאו בב"י בסי' ר"ו וכן הוכיח מהר"א ששון סי' קל"ג ע"ש ובמחייב עצמו למכור הוכיח דמהני. בקנו מידו והק' אמאי לא פי' ההיא דפ' השוכר דע"ב דאמר אי מזביננא מזביננא לך במחייב עצמו ותי' דאי במחייב עצמו מיירי א"כ אפילו ביותר מחייב ובגמ' שם אמרי' דמכרה ביותר ל"מ משום דזוזי אנסוה ע"ש ול"נ כיון דטעמא דמכרה ביותר משום דמכירה באונס כי מחייב עצמו נמי ל"מ כיון דבאונס הוא והא דלא מוקי הגמ' בפ' השוכר במחייב עצמו משום דא"כ אפי' לא פ' הרי חייב עצמו ומאי פריך הא לא פסק ומהרש"ך ח"ג סי' פ"ד כתב אפילו במחייב עצמו ל"מ ומדברי הסמ"ע סק"ב מתבאר דבמחייב עצמו מהני:

סימן רמח

דין ג' ואפילו היה המקבל עצמו וכו' כ"כ הרשב"א ח"ב סי' ריא והובא בב"י סי' ר"ג ע"ש וקשה מ"ש ממ"ש הרשב"א ח"ג סי' קי"ד והביאו ב"י סי' ס"ו ופ' בש"ע שם די"ז

במכר שט"ח ולא כתב קני לך אם קדם הלוקח מה שגבה גבה כמ"ש כן גבי דשב"ל ע"ש וה"נ כיון דהמקבל תפוס מה שגבה גבה וי"ל דוקא גבה אחר המתנה כיון שראהו תופס ושתיק מחילה היא משא"כ בהיה תפוס מקודם וכ"כ הפ"מ ח"א סי' צ"ו הביאו המח"א ה' זכיה סימן כ"ו ע"ש איברא דלפמ"ש התוס' בפ' אז"נ דטעמא דאי שמיט ואכיל קנה משום דניח"ל דליקום בהימנותיה אפילו תפוש מעיקרא כמ"ש המח"א ועיין להרב בית יהודה ח"ב סי' צ"ט:

סימן רנ

דין ט' ואם יש בו קנין וכו' שטר מתנה שכ' בו אני מצוה צוואת ש"מ איך שנתתי לכל אחד מבני ב' אלפים גרושו' בתורת ירושה ושאר נכסי במתנ' מהיום ולאחר מיתה לאשתי מקרקעי ואגבן מטלטלי וגם השטרות והעש"ג בכ"ומס וקנו מידו על כל האמור נראה כיון שמה שנתן לבניו היה בתורת ירושה א"כ הסך ההוא שנתן לבניו הוא ברשותו וא"כ מה שנתן לאשתו במתנה הוא מתנה במקצת ובעי קנין א"כ הקנין אינו מזיק למתנת אשתו ואפי' כתוב מה שנתן לבניו בתורת מתנה ה מ"מ כיון דבניו ראויים ליורשו אע"פ שכתב לשון מתנה ירושה היא במ"ש הר"מ בפי"ב מה' זכיה דין ו' האומר לבנו נכסי לך ואחריך לפי' אע"פ שכ' ל' מתנה ירושה היא ואין לה הפסק ואין לאחריך כלום אא"כ פי' שלא בתורת ירושה אלא בתורת מתנה ואע"פ שקצת מן הראשונים חלקו עליו מ"מ מרן בש"ע סי' רמ"ח סתם בדעת הר"מ וכיון דירושה היא הוי מתנת אשתו מתנה במקצת ובעי קנין ועיין להתה"ד בפסקיו סי' פ"ו ועל פי זה אני תמיה על הרב משפטי שמואל סי' ס"א שנסתפק בכ' איזה סך לבתו והשאר לבנו אי מ"ש והשאר לבנו הוא בתורת ירושה והו"ל מתנת בתו מתנה במקצת ובעי קנין או מ"ש והשאר לבנו הוא במתנה והו"ל מתנת בתו מתנה בכל הנכסים ע"ש והוא תימא דאפי' דמ"ש לבנו הוא מתנה מ"מ ביון דראוי ליורשו ירושה היא לדעת הר"מ ואם כן בעי קנין דמקבל מתנה הוא המוציא דנכסי בחזקת יורשים קיימי ועיין בתשו' רמ"א סי' צ"ב נקטי' דמתנת האשה בעי קנין מיהו כיון שכ' בשטר שמצווה צוואת ש"מ אפי' במקצת ל"ב קנין דהוי מצווה מחמת מיתה וכמ"ש מרן כאן ואם יש בו קנין ל"מ אך מט"א נר' שהמתנה קיימת ביון שכתב במתנה מהיום ולאחר מיתה. כה"ג אפילו מצווה מחמת מיתה בעי קנין וכמ"ש מהר"י אדרבי סי' ר"ס והוכיח כן ממ"ש הד"מ בפ"ח אל תטעה בש"מ שכ' כל נכסיו ופי' שנתן הכל במעכשיו וכו' שאין זה מתנת ש"מ אלא מתנת כל הבריאים ע"ש ואפי' במצווה מחמת מיתה מיירי דבהכי מיירי בדין הקודם ועיין להמח"א בסוף ה' זכיה שכתב דמהרי"א הוכיח מדברי הנ"י ודחה ראייתו ע"ש מ"מ נראה שדינו של מהרי"א אמת דכיון שכ' מעכשיו

גילה דעתו דמחיים מקנה לו במתנת בריא ובעי קנין וא"כ זכתה האשה במתנתה מיהו אם יש מעות בעין לא זכתה בהם דמטבע אינו נקנה בחליפין וגם לא מקרי מטלטלי כמ"ש הכנ"הג בסי' רמ"ח בהג"הט אות מ"ח ואות נ"א וא"כ אינו נכלל במ"ש שהקנה לה מטלטלי אג"מק דליקנו באגב אבל התכשיטין בכלל מטלטלין כמ"ש הכנ"הג שם וחובות הגוים שכתובים בעש"ג ל"מ בכ"ומס אלא אם הם ע"ד שנתבאר בסי' ס"ח וכמ"ש מרן בש"ע סי' ס"ו איברא דממ"ש הרשב"א בח"א סי' תתקי"ד נראה להדיא דמעות בכלל מטלטלי ע"ש: ץ

דין י"ז הגה י"א אם הנותן לא בקש וכו' ל"ד שבקש המקבל אלא אפילו אדם אחר בקש הקנין דדוקא אם הנותן בקש הוא דל"מ וע"ש בת"הד בפסקיו סי' ר"ן וכ"כ מהריק"ש בהגהותיו בצוה להם לכתוב דל"מ דוקא צוה הנותן אבל אם אדם אחר בקש ממנו לכתוב והסכים עמו הנותן אינו מזיק ע"ש:

דין כ"ה מ"ש ונמצאת דייתיקי וכו' משמע דוקא בש"מ אבל בבריא בקנין קנה משעה א' כ"כ ה"ה שם בפ"ט מה' זכיה ע"ד הר"מ הללו שהעתיק מרן בש"ע ועיין להרדב"ז ח"ב סי' תקמ"ז ומכאן מוכח דלא טעני' ליתמי שמא ע"ת היה ולא נתקיים התנאי דלא כהסמ"ע סי' רמ"ג סקכ"ב ע"ש ועיין להעה"ש סי' ס"ה אות י"ח ולה' חיים שאל ח"א סי' פ"ב :

סימן רסד

דין ז' בהגה ובשדכנות אין לו אלא שכרו אפי' בקנין או שטר בלשון חיוב ל"מ כיון דמצוה קא עביד כ"כ הרשב"א ח"א סי' אלף ר"מ גבי חליצה דמ"ל משטה אפילו חיוב וקנין ל"מ ע"ש מיהו דוקא בד"מ כיון שחייב לקיים המצוה אבל שבר ערבות וכיוצא מהני חיוב וקנין כמ"ש הרא"ש כלל ס"ד סי' ג' ואע"פ שהביא שם ההיא דמעבורת לא הביאה אלא ללמוד דיכול לו' משטה אבל קנין ל"מ אלא בדבר דלאו מצוה וכ"כ הב"ש בסי' קס"ט סקנ"ג ע"ש:

סימן רסט

דין ו' ואין המגביה נאמן וכו' כ"ב הטור ובגמ' דס"ד דתנה לי כזכי לי ומוקי מתני' דראה את המציאה דאמר תחי' היינו ר"ל באמר תחילה בפני עדים וסיפא אפילו אמר בפני עדים ל"מ משום דאמרי' כשנתנה לו במתנה נתנה לו וכדפירש"י במתני' ודברי הש"ך בזה תמוהים הם איברא דממ"ש רש"י בגמ' גבי מאי דמוקי מתני' באמר תחי' ובסיפא ה"ט משום דבשנתנה לו גלי אדעתיה דלצרכו הגביה ע"ש נר' מדבריו דבסתם מיירי ולא באמר לפני עדים וא"כ ברישא נאמן אפי' בזכי לי לפום ס"ד דתן כזכי וכ"מ מתשו' הרשב"א ח"ה סי' קפ"ו שנשאל בשנים שנשתתפו בכל הריוח שיגיע לאחד מהם מבית

המלך והשיב וז"ל אפי' בלא שבועה נר' שחייבין לחלוק כיוון שהתנו וראיה מאותה ששכרו ללקוט מציאות וכו' אבל אין להביא ראיה ממגביה מציאה לחבירו למ"ד דקנה חבירו וקי"ל כוותיה דאי מההיא נאמן לומר לעצמי הגבהתיה וא"צ לה"ר ואדרבה על חברו הראיה כיון שלא נשתעבדו ז"לז אלא לשעתן הן זוכין ומנ"ל לזה התובע שחבירו זכה לו לשעתו ע"ש מתבאר מדבריו דאפי' א"ל חבירו הגביה לי נאמן לו' לצרכי הגבהתיה שהרי נדונו בא"ל חבירו הרי מדברי רש"י והרשב"א מוכח דנאמן לו' לעצמי דלא כהטור וכ"מ מתשובת הרשב"א ח"ב סי' ק"ג והביאו מרן בב"י בסי' נ"ח וסי' קכ"ה בקיצור שנשאל בראובן שחייב לשמעון מנה ונתן לשמעון מנה ליתנו ליהודה ב"ח ולאחר שקבלו אמר שמעון לעצמי זכיתי והשיב דנאמן שמעון והוכיח בן מגמ' דמציעא דמוקי מתני' דראה את המציאה באמר אני זכיתי תחי' אלמא כל כה"ג לא אמרי' שתיקה כהודאה ע"ש הרי דנאמן לומר לעצמי וכ"מ מתשו' הרשב"א ח"ג סי' צ"ז ע"ש ועיין למהרש"ח סי' נ"ח ולהמח"א ה' שלוחין סי' ח"י:

סימן רעה

דין כ"ח הגה היה הגר חייב וכו' כ"כ ה"ה בפ"ב מה' זכיה בשם בע"הע והרשב"א ע"ש וכ"כ במיוחסות סי' ס"ט ובח"ב סי' רנ"ב וכתב שם דוקא שהחזיק אחר מיתת הגר אבל היו בידו קודם שמת הגר הוו כמטלטלי דיתמי שאין משתעבדי לב"ח והוכיח כן מעובדא דאיסור גיורא ע"ש והיינו לדינא דגמ' אבל אחר תקנת הגאונים דמטלט' משתעבדי לב"ח גובה חובו אפילו החזיק קודם:

סימן רעז

דין י"ב על מי שלא הוחזק בנו וכו' כן לשון הר"מ והטור וכתב הסמ"ע משמ' דבהוחזק בנו בעדים א"נ להכחיש העדים ע"ש וכ"כ מהרשד"ם סי' ש"ד והוכיח כן מדברי התוס' בפ' י"ן דקכ"ז בד"ה כך וכו' ע"ש וכן הסכים הפ"מ ח"א והרדב"ז ח"א סי' ק"ד אבל בח"ב סי' תקמ"ו כ' דנאמן להכחיש העדים וכ"כ הרב משפטי שמואל סימן ק"ג מיהו כתב שם דדוקא אם הוחזק בתחי' ע"פ האב ואח"כ באו עדים הוא דנאמן האב להכחיש העדים כיון שכבר הוחזק ע"פ וכתב ה"ה ע"ד הר"מ הללו פלוגתא דר"י ורבנן וקי"ל בר"י וקשה דבלא הוחזק אפי' רבנן מודו ול"פ אלא בנאמנות האב נגד החזקה וע"ש להלח"מ וי"ל דס"ל דרבנן לא מוקי קרא אלא במסתבר דהיינו בידוע שהוא בנו ומעיד עליו שהוא בכורו אבל לר"י מוקי לקרא בכל גוונא כמ"ש התוס' וכ"נ מרבדי הרא"ש ריש כלל פ"ב ומהר"י אדרבי סי' פ"ב הוכיח מדברי הר"מ הללו דנאמן לומר שהוא בנו לירש אפילו בנכסים שנפלו לו כשהוא גוסס שהרי כלל הר"מ חלוקת בנו עם הודעת בכור נר' אע"פ

דלא ידעי' שהוא בנו נאמן כבכור ונסתייע מדברי ה"ה ע"ש ומרן בב"י סי' רע"ט הוכיח כן מדסתם הר"מ בפ"ד מה"נ האומר זה בני וזה אחי נאמן וירשנו ע"ש ותמהני שהרי מדברי הד"מ שם מתבאר דדוקא בבנו הוא שהאמינתו תורה ולא בשאר קרובים שכתב היו מוחזקין שהוא בנו ואמר אינו בנו נאמן אבל בשאר קרובים א"נ וא"כ מ"ש האומר זה בני וזה אחי וכו' ע"כ בדאיכא מיגו כמ"ש ה"ה שם ולא מיירי בנכסים שנפלו לו כשהוא גוסס דליכא מגו ועיין למרן בש"ע סי' רע"ט ובהגה שם:

סימן רעח

דין ד' בהגה שעובדין לבכור ב' ימים ודוקא שחלקו ביניהם לימים אבל אם השכירוהו לזולת אינו נוטל פ"ש בשכירות דהשכירות ראוי הוא ואינו נוטל פ"ש כמו שבח ורבית ועיין מהר"ם מינץ סי' ס"ו וכ"מ להדיא בדברי הרמ"ה בפ"ק דבתרא די"ג דשכירות הוי ראוי ול"ד לחלוקת הימים מיהו אם אחר שחלקו לימים ובקנין השכירוה נוטל פ"ש ע"ש ומ"ש התוס' שם דס"ר דגמ' דהוו כשותפין וכי' ומסיק דל"ד לשותפין וכו' היינו בחלוקה דימים אבל אם השכירוהו אפילו רל"ד לשותפין מ"מ אין הבכור נוטל בראוי ודלא כמהרש"ך ח"א סי' כ"ב שכתב בפשי' בדעת התוס' דאפילו השכירוהו נוטל פ"ש ומדברי הריב"ש אין ראיה כלל גם בנדון מהרש"ך עצמו מהרשד"ם סי' שע"ה כתב בפשי' דאין הבכור נוטל פ"ש ע"ש:

סימן רעט

דין ג' וחזר ואמר עבדי וכו'. כתב הסמ"ע סק"ו דהיינו שאומר שהוא בנו ונולד לו מן השפחה דלא נתנה תורה היכר אלא לאב ע"ש ולא ראה מ"ש ה"ה בפ"ד מה"נ דין ו' דדוקא באומר בני זה ממזר הוא דנאמן האב אבל אומר בנו מן השפחה כיון דאינו בנו ליורשו לא מקרי בנו ולא נתנה תורה היכר אלא לאב אלא הטעם כמ"ש הסמ"ע סק"ט דכיון דל"ל חזקת כשרות נאמן ע"א והוי כשאר איסורין דע"א נאמן באיסורין ועיין להמח"א הל' עדות סימן י"ט:

סימן רפג

דין ב' בהגה גם יורשיו וכו'כתב הסמ"ע דמומר מת הוא וכמו שאינו יורש את אמו להנחיל ליורשיו ע"ש ותמהני דא"כ גם האב אינו יורש בנו המומר שהרי אין הבן יורש את אמו בקבר להנחיל לאביו כמ"ש ה"ה בפ"א מה"נ ובהדיא כתב המרדכי בפ"ק דקידושין דאפילו לדברי הגאון דמומר א"י את אביו מ"מ אביו של המומר יורשו דלא שייך קנסא באב וכ"כ הסמ"ע סק"ט ולפט"ז גם שאר היורשין יורשין אותו דלא שייך

קנסא גבייהו ומהתימה על מהראנ"ח ח"ב סי' ס"א שכתב דאין מנחיל לאביו ע"ש שנעלם ממנו דברי המרדכי הללו:

סימן רפח

דין א' **אם** השיא א' מן היורשים בתו מהאמצע כשבאין לחלוק מנכין לו מחלקו מה שהוציא בנישואי בתו דברי יוסף אישקאפא סי' כ"ט שמש צדקה חח"מ סי' ז':

סימן רצ

דין ט"ז הגה וי"א הואיל ואינו נשבע וכו' עיין בתשו' מהרי"ו סי' קע"ג שכתב דאפי' מינהו אבי יתומים דאינו נשבע וא"צ לתת חשבון ע"ש:

סימן רצא

דין א' **ש"ח** פטור וכו' ראובן הי"ל מטבעות כסף וא"ל ש' שרוצה להחליפם לו במעות וא"ל ראובן שהמעות כבדים עליו ואין לו מקום להניחם שם וא"ל שמעון תניחם בחנותי עד יום השוק תטלם לקנות סחורה והחליף לו המט"כ במעות ונטלם ראובן להמעות ונתנם תוך כיס א' והניחם בחנותו של שמעון ובלילה באו גנבים וחתרו כותל החנות וגנבו הכיס אי הוי שמעון ש"ח או ש"ש כיון דנהנה במה שהחליפם לו נראה דלא הוי אלא ש"ח כמו שמתבאר מפלוגתא דרבוותא שהביא מרן בב"י בס"סי קצ"ח בשם רי"ו ע"ש והרב בית יהודה בחח"מ סי' י"ט כ' בכיוצא בזה דלא הוי אלא ש"ח והרב זרע יעקב בסי' ל"ה חלק עליו וכתב דהוי ש"ש דכיון דנהנה דמכר מהני ע"ש ולא ראו דברי מרן בב"י בסי' קצ"ח ומה שהוכיח הז"י מדאמרי' בפ' הזהב שמא יאמר לו נשרפו חטיך ולא אמרו נגנבו חטיך י"ל דבזבינא דרמי על אפיה כולו הנאת מוכר הוא כדאיתא בנדרים רל"א ע"א ולכך נקטו נשרפו דמהני אפילו בזבינא דרמי על אפיה והריטב"א בחי' שם הוכיח מהתם דהוי ש"ח ע"ש ועיין להמח"א ה' שומרים סי' י"א איברא דיש לחייב שמעון בעל החנות מטעמא דכיון דהמעות מותרין ולא צרורין אית ליה בהו היתר תשמיש וחייב בגניבה ואבידה כדאמרי' בפ' המפקיד דמ"ג וכ"פ כל הפו' מיהו נראה עיקר דשמעון פטור דגניבת לילה הוי גניבת אונס כמ"ש בתשו' ת"י ובתשו' מהר"ם ב"ח הובאה בס' גו"ר ריש חח"מ. גם מט"א שכתב שם יש מקום לפטור לשמעון ע"ש ואע"פ דיש חולקין בזה מ"מ אין מוציאין מיד שמעון המוחזק:

ראובן שיש לו בגד למכור והניחו בשוק לימכר ושוה כ' גרושו' ורצה למוכרו וא"ל שמעון הניחו בשוק עוד ימים אפשר שישוה יותר ויהיה לו הנאה וא"ל ש' שאם לא ישוה יותר יקחנו הוא ככ' כמו ששוה והניחו הבגר בחנות שמעון ונגנב הבגד נראה דחייב שמעון דש"ש הוא דזבינא חריפא הנאת לוקח וזבינא מציעא הנאת שניהם וא"כ יש לו

הנאה ללוקח בקנייתו והוי ש"ש ואע"ג דאם ישוה יותר לא יקנה שמעון מ"מ הוי ש"ש מס' וכה"ג כתב ה' משאת משה ח"ב סי' ל"ד בא' ששלח סחורה לחבירו שבעיר אחרת וא"ל אם יבא הוא בעצמו לעיר ההיא ימכרנה בעצמו ואם לא יבא ימכרנה האיש ההוא ששלחה לידו ויקח עליה פ'אטורייא כנהוג ומסיק דש"ש הוי אע"ג דההנאה מסופקת ע"ש:

דין כ"ו לפי' אם דרך הבעלים וכו'. כן הוא לשון הר"מ בפ"א מה' שכירות ודקדק בדבריו מהרי"ו בתשו' סי' ל"א דדוקא ברגיל תמיד אבל בפעם אחת או שתים חייב דמ"ל דאיך לא מהימן לי ודוקא ברגיל תמיד הוא דפטור ומרן בכ"מ ובב"י תמה ע"ד ומצאתי למהר"ם ב"ב בתשו' הקצרות סי' כ"ו שנשאל בראובן ששלח פקדון לשמעון ע"י לוי ואחר שקבלו שמעון חזר והפקידו אצל לוי ונגנב מיד לוי אם חייב שמעון שחזר ומסרו ביד לוי והשיב דחייב דאף על גב דהימניה ושלחו על ידי ההוא שעתא הוא דהימניה והוכיח כן מגמ' בפ"ק דגטין דף י"ד בעובדא דראב"י דהו"ל איספקא דכספא בנהרדעא דמודו כ"ע אי לאו טעמא דקרובי' למלכות דלא הו"ל לאהדורי אחר שקיבלו מידו ועוד האריך להוכיח כן ע"ש הרי שבשביל ע"י ל"מ האמינו וכן הוא נדונו של מהרי"ו ודוקא ברגיל תמיד וכן הסכים המש"ל:

סימן שו

דין א' כל האומנין ש"ש וכו' ראובן שנתן לאומן טבעת וא"ל עשה לי כזה והניחה אצל האומן לעשות במתכונתה ונגנבה מבית האומן חייב האומן והו"ל ש"ש גם עליה ואם א"ל טול את שלך שכבר ציירתי בדעתי מה שצריך וא"ל מ"מ הניחה אצלך שלא תטעה לא הוי אלא ש"ח הרדב"ז ח"א סי' רכ"ז ועיין לה' משאת משה ח"ב סי' ל"ד דף קי"א ע"ד:

סימן שי

דין ג' פסידא דשוכר וכו' אע"ג דקי"ל בסי' ש"ז דין ו' דאין שבת לבהמה ואפי' להחולקים מודו בסוגרו בחדר דפטור כמ"ש הש"ך שם ש"ה דהחזירה לו אבל הכא כיון דבשכירות אתא לידיה כ"ז שלא החזירה נכלל בכלל השכירות דלא כה' חוות יאיר סי' קנ"א ועיין לה' שבות יעקב ח"א סימן קע"ו:

סימן שיב

דין א' ואפי' העני וכו' עיין לה' בית יהודה ח"ב סי' פ"ג:

דין ט' אם הוקרו הבתים וכו' אם אחר שהוקרו הבתים לא דיבר עמו כלל ואח"ז עמד להוסיף בשכירות נראה דיכול להוסיף עליו אפילו בזמן ההרחבת זמן שקבעו חכמים דשתיקתו לא הוי כשכירות דנימא חייב להרחיב לו זמן בשטר שהשכירו לו שהרי דעת

רש"י בס"פ השואל דאפילו לא הודיעו בזמן ההודעה חייב ליתן לו כפי מה שנתייקר ול"א לא הודיעו הוי כאילו השכירו וכתב הריטב"א הביאו בש"מ שכן הסכימו כל המפ' דלא בדעת רבו ע"ש וכ"נ מדברי מרן בש"ע דאפי' לא הודיעו מיירי וה"נ דכוותה וכ"נ ממ"ש הטור דיכול להוסיף כל שלשים יום ושלשים יום דע"כ ר"ל דאם לא הוסיף בל' יום הראשונים יוסיף בל' השניים וכן נראה מדברי הסמ"ע ועיין להכנ"הג בהג"הט ודלא כה' תוקפו של יוסף ח"ב סי' ל"ד שחלק בזה על רבני מכנאס ע"ש:

שני שותפין כחצר וחלקו הבתים ביניהם שכל אחד ישכון בחלק שעלה לו על פי הגורל ז' שנים ואחר כך חוזרין מלילה בז' שנים השניים ולא הזכירו שכן יהיו חוזרין חלילה לעולם ששורת הדין שאחר י"ד שנים חוזרין ועושים חלוקה אחרת ע"פ הגורל ובהגיע שנת הי"ד השכיר אחד מהם בית א' לזולת למשך ב' שנים אע"פ שלא נשארה בידו אלא שנה א' ואחר עבור שנת הי"ד נתרצו ביניהם המוחזקים שיהיו מתנהגים על פי החלוקה וחזרת חלילה הא' עד עולם באופן שהבית המושכרת יצאת מיד המשכיר והמשכיר טען שמחוייבים לעשות גורל מחדש שמא תעלה ביד המשכיר נ"ל שאין ממש בטענתו דאפי' שתעלה ביד המשכיר יכול המשכיר להוציאו מן הבית שנה שניה ל"מ לדעת מהרשד"ם סי' רעז ורפ"ח שכ' א"י להשכיר בית השכורה לאחר לשיכלה זמן השכירות הראשון דהוי דבר שאינו ברשותו אלא אפי' לדעת מהריט"ץ סי' פ"ט והמבי"ט ח"א סי' שמ"ו דס"ל דיכול להשכיר מ"מ בנ"ד דאינו בודאי שתבא ליד המשכיר ע"פ הגורל ודאי דהוי דבר שאינו ברשותו ודמי לשדה זו לכשאקחנה קנויה לך מעכשיו דל"מ כיון שאינו בידו לקנותו ועיין להמש"ל בפ"ו מה' שכירות דין ט':

דין י"א אבל בשוכר לזמן וכו' עיין להמרדכי בפ' השואל סי' תקכ"ד שנראה מדבריו דאם נפלה ביתו אפי' בשוכר לזמן יכול להוציאו ועיין להכנ"הג הג"הט אות י"ב:

סימן שטז

דין א' למה תטרח וכו' דוקא אם עדין לא שכר אבל אם כבר שכר אין שומעין לו מהרשד"ם סי' רצ"ה וסי' תט"ו והביאו הכנ"הג והע"הש סי' ס"ו אות ל"א כ' מדברי הב"ח שכתב כאן דראב"ן והמרדכי פליגי על הר"מ נראה דדעת הר"מ אפי' כבר שכר שומעין לו:

סימן שיז

דין א' שיתן לו שכר וכו'. כת' מהריט"ץ סי' י"ח בא' ששכר בית לחברו לג"ש עשרים גרושי' בכל שנה מדלא כתב לג"ש ס' גרושו' מוכח דבכל שנה מחוייב לפרוע לו מידי שנה בשנה ובתשלום כל שנה נאמן השוכר לומר שפרע לו שכירות שנה שעברה ע"ש

באורך ואין נראה כן מדברי התוס' ס"פ השואל בד"ה נקיטת בפי' ר"ח דנראה משם דאם לא כ' אלא עשר שנים עשרה דינרים בכל שנה כנדון מהריט"ץ אינו מחוייב בשכירות אלא אחר העשר שנים ובתוך העשר שנים הוי בתוך זמנו ומשכיר נאמן דלא כמהריט"ץ ועיין לה' מח"א ה' שכירות סי' י"ב: :

סימן שלב

דין א' אם אמר שכרכם עלי נוטל ד' כתב הב"ח בתשו' סי' כ"ח דמוכח בגמ' דאפי' כל הפועלים אין נשכרים אלא בג' נוטל ד' מן השליח ולא שייך למי' משטה אני בך ע"ש והרב פנים מאירות ח"א סי' צ"ז חלק על הב"ח ע"ש ומפשט' דגמ' נר' בהב"ח דבשכרכם עלי אין שום חילוק ע"ש:

סימן שלט

דין י' בהגה ואם קנו מידו וכו' כ"כ התוס' והרא"ש בפ' המקבל דבקנו מידו הוי כפיטרו בפי' אבל העיטור דק"ו ע"א כתב דקי"ל כרבה דאמר חוזר ואפילו קנו מידו ע"ש:

סימן שמח

דין ח' בהגה המראה לחבירו לגנוב וכו' בת"הד סי' שט"ו כתב דכה"ג גרמא הוא ופטור ובד"מ כתב דבלא"ה פטור דאין שלד"ע ומבואר שם בת"הד דאפילו בגנב מפורסם פטור דכיון דישראל הוא אע"ג דהוחזק בכך שמא עשה תשובה ע"ש ומתשו' הרשב"ץ ח"א סי' קנ"ו והביאו מדן בכ"י סי' שפ"ח ופ' מור"ם בהגה שם אין נראה כן שכתב כיון דהוחזק למסור הוי כגוי וחייב המשלח ע"ש ויפה עשה מור"ם בהגה כאן שהשמיט ד"ז דגנב מפורסם כיון שפ' שם לתשו' הרשב"ץ מיהו נר' עיקר דיש לחלק בין מוסד דהוי גוי גמור כמ"ש הרשב"ץ שם וכין מוחזק לגנוב וכ"מ מדברי הת"הד שם שחילק בין אנה לגנב ע"ש וילה"ר לזה מגמ' דקמא דנ"א ע"א גבי בור של ב' שותפים והם שוו שליח אין שלד"ע ואי איתא לוקמה בהוחזק לכך וכן בגמ' בפ' מרובה דע"א דפריך וכי זה חוטא וזה מתחייב לוקמא בהוחזק בכך אלא ע"כ דלא כ"כ הרשב"ץ אלא באנס ומוסר ודלא כמו שנראה מהש"ך סי' שפ"ח ע"ש ועיין להכנ"הג סי' קפ"ב הג"הט אות כ"א ולהרב שבות יעקב ח"א סימן קס"ד במה שהק' ע"ד רמ"א בסי' שפ"ח ממ"ש בא"הע סי' ד' ע"ש:

סימן שנו

דין ח' או שוה מאתים במנה. כ"ה לשון הר"מ וכתב הכ"י אע"ג דידע שגנוב הוא כמו גנב מפורסם מ"מ הזול לא הוי בידע דפעמים צריך למעות ומוכר בזול ועיין להרב אמונת שמואל סימן ב"ה:

אחד שלח ידו בפקדון שהופקד בידו ושלחו ביד שליח למשכנו לו בעד סך מה והלך השליח ומשכנו ביותר ממה ששלחו לצורך עצמו ובא בעל הפקדון ליטול פקדונו לכאורה לא יתחייב הנפקד אלא בסך ששלח למשכנו והיתר יטלנו מן השליח ודמי להההוא נרשאה דגנב ספרא בפ' הגוזל דקט"ו דזבניה לפפונא כתמנין והפפונא זבניה במאה ועשרים לבר מחוזא ומסקי' דאזיל מריה דספרא ויהיב ק"ך לבר מחוזא ושקיל ספרא ושקיל תמנין מנרשאה וארבעין מבר פפונא ול"מ שקיל כולהו מנרשאה מיהו מגמ' ר"פ הגוזל בתרא דאר"ח גזל ולא נתייאשו הבעלים ובא אחר ואכלו רצה מזה גובה רמ"ג הרי דמצי שקיל הכל מהגוזל וע"כ ההיא דנרשאה שאני דמן הדין מריה דספרא שקיל ספרא מבר מחוזא בלא דמי וחוזר בר מחוזא אפפונא ופפונא חוזר אנרשאה ואם היה כסדר הזה לא היה נותן נרשאה אלא תמנין ולכך אפילו בתר דתקינו ת"ה לא הפסידו לגנב ע"י תקנתם והניחוהו ע"ד תורה אבל בנ"ד דמי ממש להההוא דד"פ הגוזל ומצי שקיל מהנפקד כל הסך שמשכנו בהם השליח:

דין ז' נותן לבעל המשכון מעותיו בל' הר"מ לא כתב מעותיו וי"ל דאינו נותן אלא שוויו וכ"כ מהרש"ל בישש"ש וכן הסכים הש"ך אבל הש"הג בפ' כל הנשבעים כתב נותן לו כל דמי המשכון ע"ש::

סימן שסב

דין י"ב הגוזל אשכול וכו' נר' דה"ד במוכר שפעמים מוכר בב"א ופעמים מוכר א' אחת אבל בחנווני שדרכו למכור א' א' משלם לו חמשים דכיון דמן הראוי שישלם נ' אלא שהקילה תורה גבי נזיקין אין לך בו אלא חידושו וראיה ממ"ש רש"י בפ' השואל דצ"ט גבי עובדא דשקולאי אהא דאמרי' ומנכי ליה אגד טורחיה וז"ל וכי מהדדי ליה ה' מנכה ליה חנווני אגר טורחו כפועל בטל כמה הוא רוצה לישב ולא למכור חבית א' פרוטה פרוטה ע"ש משמע דמיירי דאין שוה נ' אלא א"כ מוכר פרוטה פרוטה. וקשה א"כ אמאי משלם ה' הא אמרי' שם לעיל גבי מאן דגזל חביצא דתמרי דל"מ למי' אנא חדא חדא זבניה ול"ד בגזלן כמ"ש הר"מ בפ"ג מהל' גזילה וכן הדין במזיק וכיוצא וכ"נ מהגמ' שם אלא ע"כ דשאני חנווני דדרכו למכור א"א ולא בב"א ולכך מ"ל אנא חדא חדא זבניה והרב קול אליהו ח"א חח"מ סי' י"ד הוכיח בנדונו בסרסור שלקח נזמי זהב ואבדה לו א' מהם דבשהם נמכרים ביחד שוין יותר דמשלם כפי מה שנמכרים ביחד מדין זה דחביצא דתמרי דאי לאו קרא הו"א דמשלם כמו שהיה מוכרם אם היה בעין אלא דהתם שאני דגזה"כ ע"ש ומאי דפשיט"ל דדוקא בגזלן הוא דהקילה תורה ולא בשומרים לא נ"ל דאדרבה גזלן חמיר וכדאיתא בפ' הכונס גבי שמין אף לשואל וכן ראיתי להרב זרע יעקב

סי' ס"ז שלמד ד"ז דנזמים מדין חביצא הלזו ע"ש ומ"מ לפמ"ש דבחנווני דדרכו למכור תמיד א' א' מ"ל חדא חדא זבניה א"כ כד"ז דנזמים פשיטא דמשלם בכ מה שנמכרים ביחד דדרכם תמיד לימכר ביחד:

סימן שסג

דין י' בהגה האומר לחבירו דור בחצרי וכו'. עמ"ש בסי' קע"ו דין מ"ה:

סימן תח

דין ב' ואפילו גמל האוחר וכו' כ"ה לשון הר"מ בפ"ח מה' נ"מ ומשמע דטפי איכא אומדנא בגמל האוחר משור המועד ואין נראה כן מברייתא דב"ב דצ"ג דרבנן נקטו שור מועד ור"א נקט גמל האוחר ואי איתא דאיכא אומדנא בגמל האוחר טפי א"כ ל"פ רבנן ור"א וה"ה כתב דמ"ש אפילו גמל האוחר היינו גס מועד דתרוויהו איתנהו ביה וי"ל מהיכן למד ד"ז דאפילו איכא תרוויהו לא אזלי' בתר אומדנא כזו ומגמ' דפ' ש"הע דל"ד ע"א דאמרי' דריה"ג דל"ל בד"נ ידיעה בלא ראיה דלא כר"א אין להוכיח דא"א דרבנן באומדנא מודו הא לא אתי אפילו כרבנן דבלא"ה הומ"ל נשיכה בראשו כמ"ש ונ"ל דד"ז למדו הר"מ מגמ' דסנהדרין דל"ז אהא דאמרי' דלא תא תאמרו מאומד וכו' ודייק הא בד"מ אזלי' בתר אומדנא בר"א ע"ש וא"א הא אפילו כרבנן אתיא אלא ע"כ דלרבנן לא אזלי' בתר שום אומדנא ונשיכה בראשו י"ל דאזלי' בתרה אפילו בד"נ ועפי"ז י"ל עמ"ש הב"ח ליישב תשו' הרא"ש שהביא הטור סי' ס"ה שהביא ראיה דאזלי' בתר אומדנא מגמל האוחר דאע"ג דלא קי"ל כר"א מודו רבנן באומדנא דמוכחא טובא ע"ש דמהגמ' דסנהדרין אין נראה בן וע"כ לרבנן ל"ל שום אומדנא לאפוקי ממונא וכל הנהו אומדנות דמייתי הרא"ש הוא לאוקומי ממונא דמוקמי' ארעא בחזקת מרא קמא ועיקר הוכחת הרא"ש מגמל האוחר וס"ל דקי"ל כר"א מכח ההיא דנשיכה דאזלא כר"א וכן ראיתי להרדב"ז ח"א סי' קמ"ח שכתב דהרא"ש פ' כר"א וכתב בנדונו דאפילו לדעת מי שפוסק כרבנן י"ל דע"כ ל"פ רבנן אלא לאפוקי ממונא אבל בנד"ד לאוקומי ממונא שכבר שמעון לקח את שלו אזלי' בתר אומדנא ע"ש וכ"נ מדברי הר"מ דלרבנן ל"ל שום אומדנא לאפוקי ממונא ובמ"ש ודלא כהב"ח:

לוח הטעיות והשמטות ספר שלחנו של אברהם

דף א' ע"ד שיטה מ"ג בב"י בי"ד סי' כצ"ל

דף ח' ע"ב שיטה ל' דס"ו ע"ב בר"ה תוחב הס"ד והשאר נמחק.

שם שיטה ל"ג גוי ר"הר וכ"מ מדברי הרדב"ז ח"ג סי' תקע"ו ע"ש ונ"ל ראיה כצ"ל.

דף י"ב ע"א נשמט דיבור ודי"ן סי' תכ"ה דין ג' ר"ח שח"ל בשבת וכו' כ' הפר"ח דאם חתם מקדש השבת לחוד דלא מצינו דס"ל לר' דמסיים מקדש השבת וישראל וכו' אלא ביו"ט ולא בר"ח וח"הם ובסי' תפ"ז כ' דל"ד ליו"ט שח"ל בשבת דאם חתם מקדש השבת לחוד דלא יצא דש"ה דקבעו ברכה ליו"ט גם בשחרית מנחה וערבית אבל בר"ח שח"ל בשבת כיון דבשמ"ע לא תיקנו אלא הזכרה בעבודה גם במוסף בדיעבד סגי בהזכרה ע"ש ואין נראה דבגמ' בפ"ב דביצה אברייתא דר"ח וח"הם שח"ל בשבת אמרי' אין הלכה כאותו הזוג ופירש"י והתוס' דמ"ש ת"ר מסיים מקדש כשבת אין הלכה כמותו דהא איפסיקא הלכתא כר' ואי איתא הא לא אמר ר' אלא ביו"ט שח"ל בשבת אבל בר"ח וחה"מ כיון דבשמ"ע סגי בהזכרה גם במוסף סגי בהזכרה אפי' לכתחילה אי איתא רי"ל בכה"ג גבי דיעבד אלא ע"כ דאין סברא לחלק בכך מיהו ביו"ט שח"ל בשבת אם חתם מקדש השבת יצא משום דיו"ט אקרי שבת כמ"ש המג"א אבל בר"ח שח"ל בשבת דלא אקרי שבת נר' רלא יצא כמו שנר' מדברי רש"י והתוס' ואע"ג דיש גי' בפ' ג' שאכלו דפריך מקדש ישראל ור"ח דמתבאר להדיא דגם בר"ח ס"ל כן מ"מ הו"ל לרש"י והתוס' להוכיח משם ולא מדברי ר' בשמעתין וגם ליתיה להיא גי' וכמ"ש הפר"ח וכ"נ ממ"ש הריטב"א הובא בש"ע שם שכ' וז"ל בשבת ור"ח צ"ל סמוך לחתימה וחקי ר"ח להם קבעת בא"י מקדש השבת וישראל ור"ח ואם לא אמרו מחזירין אותו ע"ש משמע משטחיות דבריו דלכולא מילתא קאי גם על החתימה:

דף י"ד ע"ג שיטה י"ח כמ"ש הת"ר סי' כצ"ל

דף ט"ו ע"ב נשמט דיבור ודי"ן כ' הח"י רוקק דם מחמץ ודוקא במוצץ כדאיתא ביבמות דק"ה ע"ש והיינו לאפוקי שותת אבל אם אינו לא מוצץ ולא שותת חיישי' דבכה"ג אפשר ריש בו רוק כמ"ש ה"ה בפ"ד מה' יבום בשם הרשב"א ע"ש והגמ' שם ביבמות דמוקי לה בשותת משום דדם שאינו שותת ולא מוצץ טמא מספק:

דף י"ט ע"ד נשמט דיבור ודי"ן סי' תרצ"ה דין ג' אומר על הנסים בבהמ"ז כ' רש"ל בתשו' סי' מ"ח דאם לא אמרו מחזירין אותו והוכיח כן מדברי המרדכי ע"ש ועיין להמג"א ותמהני דבהדיא כ' הר"מ בפ"ב מה' ברכות דאין מחזירין אותו וכ"נ מדברי הכלבו הביאו מרן בב"י שי' תרפ"ב וכ"מ בדברי הטור שם ועיין להגה"מי שם בה"ב ולהרשב"א ח"ב סימן חרצ"ט וכ"כ הת"הד סי' ל"ח ע"ש ובס' בשמים ראש סי' רל"ח ועיין להא"ר:

דף מ"ה ע"ב שיטה י"ד ועיין להתי"ט ס"פ כצ"ל.

דף מ"ט ע"ג נשמט דיבור ודי"ן כ' ה' שיורי ברכה שהורה ה' מהר"ש עמאר ז"ל בכף שתחבוה בתבשיל שנתערב בו איסור ונתחב אח"כ בקדירה של היתד דלא משערי' כנגד

כל הכף אלא לפי שיעור המדומע מפני שהכף בלע מתבשיל הא' שיש בו איסור והיתר וע"ש באות ב' הביא ה' פני אריה דאסר בכה"ג ועיין להעה"ש ומדברי ריא"ז שהבאתי נר' כדברי ה' . פני אריה דאי איתא לק' מקדירות בפסח להסוברים דבכף חולדת משערי' כנגד כולה ודלא כה' מהר"ש עמאד ודברי המרדכי שהביא אין משם ראיה כלל:

דף נ"ז שיטה י"ד נשמט ודי"ן כלים שלנו שצפן גוי בבדיל כ' הרא"ם ח"א סי' מ"ג דצריכין טבילה וכן הסכים בשכנ"הג בא"ח סי' תנ"א אבל הפר"ח כאן והב"ד בה' פסח סי' רי"ג הסכימו דא"צ טבילה ע"ש:

דף ס"ד ע"ב שיטה י"ו ועיין להכנ"הג ח"מ סי' מ"ו הגהב"י אות פ"ד כצ"ל.

דף ע"ד ע"ג נשמט ודי"ן סי' רמ"ד ת"ח ס"נ אי מחוייב לקום מפניו עיין לה' בר"י ונ"ל דד"ז תלי בב' התי' שכ' התוס' בר"פ ש"הע ד"ל ע"ב אהא שהק' כר"נ דאפרח אווזא מאי אהני ליה כיון שהיה א"י שקם מפניה ע"ש:.

דף ע"ט ע"ד נשמט דיבור ודי"ן סי' י"ג דין י"א בין שהיא מזנה וכו' ישראלית שנשאת לגוי דרך נשואין ונוהגת כדת ישראל ולא המירה דתה ונולדה לה בת מהגוי ומת הגוי ועדין היא מינקת אם מותרת לינשא בתוך כ"ד חדש של היניקה נר' דשריא לינשא דקי"ל גוי הבא על ב"י הולד כשר ודעת רש"י בס' פ"ג דקדושין דס"ט ע"ב דהולד כשר היינו לכשיתגייר אבל קודם שיתגייר גוי גמור הוא שכתב וז"ל לימא ק"ס רבינא וכו' לימא נכרי הוא ואם נתגייר וכו' וכ"נ מדברי התוס' בפ' ע"י רע"ה ע"ב בד"ה ר"יש וכ"כ להדיא בפסקי תוס' שם והשע"ה בפט"ו מה' א"ב ייחס סברא זו להרי"ף אך מסתמיות דברי הר"מ וקצת מן הראשונים נר' דישראל גמור הוא ואפילו בלא גרות ע"ש הרי דפלוגתא דרבוותא היא אם הוא גוי גמור ולהסוברים דגוי גמור הוא ודאי דלא חשו חכמים דילמא מעברא ומעבר חלבה וכמו שלא חששו גבי מילדת לנכרית בפ"ב דע"א דכ"ו ואיכא פלוגתא דרבוותא במזנה. ונשואי גוי זנות הוא והוו תרי פלוגתא דרבוותא והוי כמו ס"ס דשרי אפילו באיסורא דאורייתא ואף דמרן פ'. כמאן דאסר וכמ"ש המח"ב בי"ד סי' מ"ב וכ"ש בנ"ד דיש לחוש למפקרת עצמה דשרי לכ"ע כמ"ש רמ"א :

דף פ"ד ע"ד נשמט ודי"ן סי' צ' מה שעשה עשוי כ' הכנ"הג הג"הט אות ע"ב בשם הרדב"ז ח"ב סי' מ"ח דמ"מ חיים הבעל להחזירם לה או לקנות תמורתן ע"ש ובקשתיה ולא מצאתיה בכל תשו' הרדב"ז ויש להסתפק דאפשר דדוקא אם המעות בעין אבל אם אינן בעין שהוציאם בפירעון חובו אינו מחוייב לקנות תמורתן ומתשו' הרשב"א ח"א סי' תתקל"ז שכתב אם אבדם בשחוק חייב לקנות תמורתן ע"ש י"ל דלשי' אזיל דס"ל המכר בטל וכיון דהמכר בטל והוא מכר לאלם או לגוי דל"מ לאשתעויי דינא בהדיה

חייב להחזירם לה אבל לדעת הר"מ ופ' מרן בש"ע דהמכר קיים י"ל דאין חייב להחזירם אם אבדו המעות וכ"נ ממה שהקשה הרשב"א ע"ד הר"מ והביאו ה"ה בפ"ל מהלכות מכירה מדאמרי' בירוש' אהא דפוחת חומש משום דעשויה לבלות אותם ואי מכדו קיים אמאי פוחת חומש הרי בידו למוכרם ע"ש ואי צריך לקנות תמורתן שפיר פוחת חומש דאפילו מכרן בדיעבד חייב לקנות תמורתן והיא מבלה אותם:

דף פ"ח ע"ב שיטה ד' מנחם חי עתה ראיתי להרב בית אפרים סי' פ"ג ופ"ד דלא קפיד בכפילת השם ואף להד"מ י"ל דלא כ"כ אלא בשם המגרש אבל לא בשם אביו שהרי מי שנולד אחר מיתת אביו קורין אותו ע"ש אביו וכו' כצ"ל:

דף פ"ט ע"ד שיטת כ"ג ומצאתי בירוש' בפ"ג דקדושין אמתני' דהאומר לאשה הרי את מקודשת לי ע"מ שאתן לך מאתים זוז נקודש בתנאי אם לא אבוא ומכנסך ביום פלן אם יארע בי אונס ר"י ס"ל אין אונס בקדושין ור"ל ס"ל יש אונסי ע"ד דר"ל איך עבוד אין אתא יום פלן ולא הוית מכנסת לא יהא לי עליך כלום ור"ל דתולה התנאי ברצונה שאם לא תתרצה לו אין לו עליה כלום ע"ש וכ"פ הק"קע הרי דהתנאי שהוא מתנה לטובתה מהני ותוכל לחזור בקדושין כצ"ל:

דף צ"ב ע"ב שיטה י"ז קנין והרדב"ז. ח"ה סי' ש"א פשיט"ל דבעי עדים ודוקא בלא תבעו שימחול אבל תבעו שימחול ומחל לו עד שיאמר אתם עדי ואי לאו מ"ל משטה והשבעה כצ"ל:

דף ק"א ע"ב שיטה ל"ג הקנאה ע"ש מיהו מדברי מהרש"א בפ' ש"הע דל"ב בתוס' בד"ה שאנס מבואר דאע"פ דל"מ הרשאה בקנס משום דלא אתא לידיה מהניא מיהא משום שליחות אי הוה מהני שליח גבי ש"הע וכ"נ מתשו' הל"ר סי' קמ"ט ע"ש:

שם ע"ר נשמט ודי"ן סי' קכ"ח דין א' בהגה דוקא כשנודע לישראל וכו' נראה דדוקא בב"ח איני דוחק דטעמא משום דהוה מפייס ליה וגוי לא מפייס אלא ברצי כסף אבל בב"ח דוחק דטעמה משום דהיו קרוביו פורעין בעדו דוקא בתובעו הגוי כדין אבל אם תובעו בעלילה או בגזילה אין קרוביו פורשין בעדו וכ"ש בדברי מהרי"ל סי' פ"ב דדוקא בב"ח דוחקן הוא דמחלק בין תובעו בדין ללא תובעו כדין אבל ב"ח שאינו דוחק גוי לא מפייס ואפילו תובעו כדין חייב לפורעו דקרובין אין פורעין אלא בדוחק וגוי לא מפייס ודלא כהש"ך סק"ו שדחה דברי ההגה מהלכה:

שם שם פורע חובו ש"ת ויש תח"י משל חבירו מקום הריני דין הקי"ל אם יכול לומר קי"ל כר"פ דדוקא בכתובת אשה הוא דפטור ואפילו תפס אחר שפרע מהני עיין להרב בני יעקב בתשו' דקצ"ב ע"ש מיהו לדידן דקבלנו דעת מרן אם תפס אח"כ ל"מ שהרי פ'

מרן כריב"א דבכל חוב פטור ודוקא שהיה תפוס בשעה שפרע הוא דמהני ועיין בדברי מרן בב"י:

דף ק"ו ע"א שיטה ל"ו מש"דר ומהרש"ך ח"ב סימן מ"ב שכ' דא"י להשכיר גם מ"ש מהרש"ך דא"י למשכן הוא תימה דהרשב"א ח"ג סי' קכ"א והביאו בב"י ופ' מור"ם בהגה דיכול לשעבד ואפילו מכר דאין מעשיו כלום המעות הוו מלוה וגובה מנכסי אביו אם. אין לו וכתב הכנ"הג אות כ"ט גובה אפילו מקרקעות אביו ע"ש:

ת"ו ש"ל ב"ע